ዘኢዮብ፡ ሉዶልፋ፡
መዝገበ፡ ቃላት፡ ዘልሳነ፡ ግዕዝ፡
ዘውእቱ፡
ልሳነ፡ መጽሐፍ፡ ዘኢትዮጵያ፡

Sive,

JOBI LUDOLFI I. C.

LEXICON ÆTHIOPICO-LATINUM,

Ex omnibus libris impressis, nonnullisque Manuscriptis collectum;

Et cum docto quodam Æthiope relectum.

Accessit Authoris GRAMMATICA,

Cum aliis nonnullis, quorum Catalogum sequens pagina exhibebit.

Nunc primùm in lucem editum, *studio & curâ*

JOHANNIS MICHAELIS WANSLEBII
Mathem. & Orient. LL. Stud.

Qui INDICEM *Latinum,* & APPENDICEM *operi addidit.*

LONDINI,
Apud THOMAM ROYCROFT, LL. Orientalium
Typographum Regium, A. S. CIↃ. IↃCLXI.

Catalogus eorum quæ hoc libro continentur.

SERENISSIMO

PRÆFATIO AUCTORIS ad LECTOREM, OPERI MSS.

Cum in Bibliothecam *Ernestinam* deponeretur præmissa.

Abores adolescentiæ meæ hìc vides, Amice Lector, quos dudum absolutos, nuper admodum, postquam idoneum amanuensem nactus sum, describi curavi. Nunc autem de manibus deposui, & Bibliothecæ Ernestinæ *dedicavi. Non quòd aliis mea studia invideam; quæ omnia libens boni publici amore literatis effero; Sed quò meliùs servaretur opus, quod tanto mihi constitit labore. Quippe nondum idonea occasio, aut sufficiens editionis causa sese ostendit; neque ego impressione opus habeo; neque animus mihi est, Lexico scribendo innotescere, aut famam captare. Leve bonum iis, qui, ex conscientia rectè factorum, felicitatem suam metiuntur. Ut autem satisfaciam illis, qui me ex alio studiorum genere, aut functionibus gestis norunt, consentaneum esse duxi, cùm de studio meo, & quomodo ad cognitionem hujus linguæ pervenerim: tum de opere ipso paucis verba facere. Quo tempore ad altiora studia contendens, Occidentis atque Orientis: Veterum pariter ac Recentium eruditioni, juvenili quodam impetu, inhiabam, Linguarum studium, quod illius necessarium instrumentum est, avidiùs quàm cautiùs appetebam; ita ut nullius gentis aut nationis Dialectum, cujus modò discenda homines vel libri sese offerrent, aspernarer, indefesso quidem studiô; sed improvidô consiliô. Aliter enim fieri non poterat, quàm ut à fine meo sensim abstractus, tempus, rerum studiis tribuendum, linguis impenderem. Mox ardorem temperavit ætas; & ratio vagum, atque errantem in viam reduxit. Interim cæteris Orientalibus linguis modicè percursis, cum in Æthiopicam incidissem, eamque viderem linguæ sanctæ affinem, & tamen*

sine studio atque curâ, ex quo in Europam introducta fuit, totô penè seculo incultam jacuisse: Nec essem ignarus, potentissimam Abissinorum gentem, Christianæ religionis à multis seculis tenacem, sub Rege Christiano longè latèque in Africa dominari, subiit animum cupido, paulo altiùs in eorum res penetrandi: & linguam accuratè excolendi. Igitur Grammaticam atque Lexicon, cum neutrum extare putassem, ex solo Psalterio & Novo Testamento paulatim conscribere cœpi, quo memoriæ, si res ita ferret, succurreretur. Et quamvis, perfectô jam opere, oblatum mihi fuisset Jacobi Wemmeri *Lexicon, nullam tamen laboris pœnitentiam apud me induxit: sed ad pergendum potius incitavit. Ut autem gratâ mente memorem eos, per quos profeci. Primam gratiam debeo Domino Doctori* Bartholomæo Elsnero, *cujus auxilio, simul et consilio prima linguarum Orientalium fundamenta posui. Eodem tempore Dominus Doctor* Johannes Ernestus Gerhardus *Æthiopicis literis naviter operam dabat, cujus amicitiâ & honesta æmulatione, dum sententias nostras conferebamus, ad majorem diligentiam impulsus fui. Sed imprimis prædicandam habeo humanitatem ac benevolentiam Domini* Samuelis Bocharti, *quâ me hospitem prosecutus est, Is viso Lexico meo, non solùm studium probavit; sed & ipse aliquandiu eo usus fuit, eo successu, ut mox vice versa me utilibus præceptis instrueret, multaque suppeditaret, quibus opus meum perfectius redderetur. Haud multò pòst in amicitiam Abissinorum perveni, & cum uno ex illis ex Ambara oriundo, docto satis, multarumque rerum perito per aliquot menses familiariter conversatus sum, deinde & literarum commercium habui; atque ita, quod minimè credidissem, ad scribendum quoque & loquendum inductus sum. Inter quæ non Lexicon tantùm & Grammaticam perfeci; sed simul aliqua non contemnenda collegi, quibus & rem Ecclesiasticam, & literariam aliquando illustrari posse censui. Ita juvenilia annorum temeritas in consilium vertit. Sed de rebus Abissinorum & usu hujus linguæ in commentariis nostris sigillatim et plenius agemus. Nunc ad Lexicon meum redeo. Collectum id est, ut ex allegatis apparet ex omnibus libris antehâc impressis, veluti Psalterio, et Cantico Canticorum. Hymnis Veteris Testamenti, Novo Testamento Romæ impresso, et Liturgiis: (quas* ቅዳሴያት፡ Orationes Sanctificatorias *vocant;) ibi annexis. Quibus accesserunt ἀνέκδοτα plurima, imprimis fragmenta Veteris Testamenti, et Conciliorum; quæ partim à meipso collecta, partim ab Æthiope supradicto excerpta mihique missa fuerunt. Quia verò Æthiopum codices non versibus modò, sed et capitibus carent, igitur singulas voces, ex integro volumine sine perfectò sensu collectas, in textu sæpè reperire non potui. Eas tamen non dissimulavi, sed aliis inquirenda apposui. Cæterum libri modò nominati omnes, etiam quoad linguam authoritate apud Æthiopes pollent. De Actis solummodo Apostolorum, quæ in editione Romana extant, monendus est Lector, ea minus accuratè se habere. Nam quia mutilo et hiante exemplari usi fuerunt impressores, ideò ex codicibus Græcis atque Latinis lacunas illius supplere coacti fuerunt; sicuti ipsi fatentur in Epilogo illius operis, his verbis:* ዝንቱ፡ ግብረ፡ ሐዋርያት፡ ዘይበዝኁ፡ ተተርጐሙ፡ በሮምያ፡ እምልሳነ፡ ሮማይስጢ፡ ወጽርእ፡ ለግዕዝ፡በእንተ፡ዐጸበ፡አብ፡፡ዘወሰክነ፡ ወዘአንተግነ፡ስረዩ፡ለነ፡ወአንትሙ፡አርትዕዎ፡ Ista Acta Apostolorum maxima sui parte translata sunt Romæ, ex lingua Romana & Græca in Æthiopicam, propter defectum Archetypi *(Originalis:)* Id quod addidimus, aut demsimus, condonate nobis; Vos autem emendate illud. *Et verendum est, ne idem in cæteris*

Novi

Novi Testamenti libris fecerint, quippe Æthiops meus in multis eos differre aiebat ab Exemplaribus MSS. patria sua. Certè mendis typographicis scatent; quapropter statim in Titulo Novi Testamenti Æthiopico Tesfa Zijon *editor veniâ orat, inquiens:* Se nescivisse artem imprimendi: typothetas verò legendi, & ita se invicem juvisse: በከመ ፡ ይትረድኡ ፡ ዕውር ፡ ለዕውር ፡ sicuti cæcus cæcum juvat. *Verumenimverò cum ex Versionibus vix verus vocabulorum sensus, nedum genuina linguæ constructio haberi possit, partim quod archetypon κατὰ πόδα reddatur, interdum etiam minus rectè legatur, aut intelligatur; multum confirmatus fui, postquam* ኦርጋኖን ፡ ድንግል ፡ Organon musicum B. Virginis *nactus sum. In eo non solum nativam constructionem; sed et voces notabiles quamplurimas animadverti. Auctor ejus est* Aba Georgius *Doctor quidam Æthiopiæ, qui et alios tractatus scripsit. Acceptus alioquin est liber et æstimatus in ipsâ Æthiopiâ, etiam inter Magnates; ut ex epistola donationis liquet; cujus verba hic apponemus:* መጽሐፍናሁ ፡ ሠናይ ፡ ውእቱ ፡ ጥቀ ፡ ዘተቀስመ ፡ እምነ ፡ ብሉይ ፡ ወሐዲስ ፡ መዘትትፌሠሑ ፡ ፈድፋደ ፡ በአንብቦቱ ፡ አንሢ ፡ እሁብክሙ ፡ እንዘ ፡ አፈቅሮ ፡ ጥቀ ፡ ሶበ ፡ አገበረኒ ፡ ኀይለ ፡ ፍቅር ፡ ዘሀሎ ፡ ማእከሌነ ፡ ከመ ፡ ይትርፍ ፡ ዝከረ ፡ ተፋቅሮትየ ፡ በቤትክሙ ፡ ለትውልደ ፡ ትውልድ ፡፡ እስመ ፡ ጽሕፈቱ ፡ ሊኮነ ፡ በክርታስ ፡ ዘይበሊ ፡ ፍጡነ ፡ አላ ፡ በብርሃና ፡ ዘይነብር ፡ ለዓለም ፡፡ በሊትዮጵያዊ ፡ ክቡር ፡ ውእቱ ፡ ወፍቁር ፡ በኀበ ፡ ንጉሠ ፡ ወመኳንንት ፡ እስመ ፡ ጸሎት ፡ ውእቱ ፡ ዘሰብዐቱ ፡ ዕለታት ፡ እንተ ፡ ደረሶ ፡ አባ ፡ ጊዮርጊስ ፡ ሊቅ ፡ ዘሊትዮጵያ ፡ ዘገብረ ፡ ብዙኃት ፡ መጽሐፈ ፡ ድርሳናት ፡ በሀገርነ ፡፡ ሊተሢ ፡ ነገደ ፡ ዚአየ ፡ ውእቱ ፡ እመንገለ ፡ እምየ ፡ በሥጋ ፡፡ *Loca omnia authoritatibus, & allegatis confirmare voluimus, quo studiosus lector, orto fortè dubio, unde desumta sint, scire possit. Quapropter allegavimus etiam libellum* Precationum superstitiosarum, *alias vix mentione dignum; quem, mirum! aliquoties in Europa deprehendimus, in Bibliothecâ Altorfinâ: Leydensi, & Lutetiæ in Bibliotheca Domini Abbatis de Sancta Columba, & alibi. Sed nihil continet nisi meras vocabulorum absurdorum incantationes, unde ab Æthiope meo non aliter quàm* ጸሎት ፡ ርቄት ፡ *vocabatur, quem titulum nos in allegando retinuimus. Quæ vero allegatis carent, ea partim Æthiops meus mihi indicavit: partim ex sermone & literis ejus hausi, eaque suo tempore, nisi analogiâ ipsâ confirmentur, probari poterunt. Fateor autem multa superflua allegata remansisse, quæ in primordio operis copiosè adnotaveram, quo ex collatione plurimorũ locorum veram eruerem significationem, mihique certum Lexici & Grammaticæ ponerem fundamentum, Illa autem post hæc omitti poterunt, postquam de iis plenè constitit. Nullius enim Lexicographi secutus sum authoritatem, sed ipsum textuum sensum. Neque etiam ullum apud Æthiopes Lexicon extat, solâ sua* ሰዋሰው ፡ Scala, *(qualis est Athan. Kircheri* السلم الكبير Scala magna Copti-co-Arabica: *) sive Nomenclatore vocabulorum sunt contenti. De Methodo libri multis dicere nihil attinet. Secuti sumus ordinem Lexicographis Orientalibus receptum; qui tertiam personam Præteriti Masculinam pro radice constituunt; quamvis sæpè videremus nomen prius esse suo verbo. Nec anxiè semper per Præteritum reddidimus; sed interdum per Infinitivum, qui thema Latinum proponentibus familiarior esse solet. Primò igitur diversas verborum Conjugationes: dein Nomina nuda: postremò servilibus literis aucta collocavimus. Cætera res ipsa indicat. Nec difficile erit Orientalium Linguarum perito, & in Grammatica*

ca

ca nostra probè versato : (utrumque enim in studioso hujus linguæ requirimus, ni incassum laborare velit :) thema sive radicem investigare, abjectisque literis servilibus radicalem cognoscere; vel in defectivis, præsertim ubi deficit ወ : & የ : *literam abjectam, & in vocalem homogeneam resolutam, restituere. Id solùm hic monemus, quia, ut in Grammatica dicitur, literæ nonnullæ figurâ tantum, non verò potestate differunt, veluti* ሀ: ሐ : & ኀ: *Item* አ: & ዐ : *nec non* ጸ : & ፀ : *& propterea à librariis confunduntur, radices, in quibus illæ occurrunt, sub diversis elementis quærendas esse. De interprete meo monendum restat, illum quidem patriæ linguæ satis gnarum fuisse, nihilominus in nonnullis dubitasse; quædam, præsertim peregrina, aut ab usu frequenti remota, ignorasse; quædam etiam aliter ac res erat exposuisse; quod mihi Græcum textum, quem versio Æthiopica sequebatur, ob oculos habenti, facile erat dijudicare. Quæ enim tam felix esset rerum atque verborum omnium memoria; ut in nullo prorsus erraret. Quantò minus nobis vitio verti debet, si quà à nobis peccatum sit. Cogitet benevolus Lector cætera nostra studia, quæ primariò tractavimus, cum hæc ὡς ἐν παρέργῳ ageremus : Cogitet functiones nostras, quibus hactenus occupati, subcisivas tantùm horas, quas corporis curæ subtraximus hùc impendere fuimus coacti : Cogitet etiam vastum atque varium laborem, rerum atque verborum copiam, & peregrinitatem; Et contra interpretis mei in Europæorum rebus atque linguis imperitiam, quæ satis temporis absumsit, priusquam alter alteri assuesceret : Cogitet denique librorum penuriam, & communis humanæ fragilitatis memor, æquo animo ferat, & excuset, si quid necessarii omissum, aut superflui scriptum; Si quid denique perperam positum fuerit. Non opus numeris omnibus absolutum prædicamus; non omni perfectione præditum jactamus, postremò neminem, qui in eodem genere laboravit, obtrectamus. Quin potius gratulabimur posteritati atque illi, qui, licet opellâ nostrâ adjutus, excellentius quid in lucem emiserit : vel quod magis est, ad summam Numinis gloriam, & hominum, imprimis Christianorum, commodum direxerit; qui unicus rerum rectè agendarum verus scopus est & fundamentum.* Vale.

Judicium

Judicium Dn. D. EDMUNDI CASTELLI, *de Authoris nostri laboribus, in Epistola ad me data.*

PRæclarè non ita pridem à Pl. Reverendo, Eminentisimoq; Ecclesiæ huj' nostræ Antistite pro suggesto coram Regia Majestate dictû; Quot linguas callet quispiam, tot hominum sustinet personas; quidni etiam tot nationum meritò דונמא dicatur & Antitypon? quales fuisse Synedrii M. patres testantur Hebræorum maximi: Quorum legibus cautum fuit, ne quis in Concilium illud supremum cooptaretur שלא יודע בשבעין לשון *qui non 70. linguarum* (omnium scilicet quæ in toto orbe reperiuntur) *esset peritus*. Miraberis forsan, mirabuntur omnes, ubinam gentium tantus sit inquirendus numerus. Scala in cælum erigenda, (ut in re haut multum disimili dixisse fertur Constantinus Magnus) quâ inde ad terras deducatur perfectio adeò absoluta? En heic (*Amice Clarissime, Charissimeque*) virum, Deus bone? qualem, quantumque? Non hominis tantum atque humanitatis, sed eruditionis etiam omnigenæ Miraculum verè suspiciendum. Quid enim non *Europa* tantum, atque *Asia*, sed *America* (si modo Hebraici sermonis vestigia illic inveniantur, quod non infimi subsellii affirmant scriptores) at cum primis *Africa* (reliquarum omnium nobis adhuc pars ignotissima) uspiam habent maximè reclusum & reconditum, quo Nobilisimi hujus Authoris παντογλωττάτε scientia penetrare non sit apta & idonea! Est hæc cognitio optimum, maximeque necessarium humanæ societatis vinculum, sine qua non modo alii aliis Barbari sumus, sed ipsis pejores Brutis, quibus secreta quædam sensus suos sibi invicem communicandi datur ratio: At contra ἰσάγγελος ille qui hac pollet; clavem habet vel ad reserandos totius mundi thesauros pretiosisimos. Microcosmum dicam hunc? Majoris sanè compendium incomparabile. O quam felices Principes atque Imperatores quibus tales contingunt Ministri publici! Habemus hîc laborum ejus, minimè vulgarium primitias tantum, messis in futurum sequentis non minus, faustæ ac felicis, quàm copiosæ atque lautisimæ, Historiæ integræ hujus nationis elegantisimè descriptæ, legum earum, morum, rituum, verbo, rerum omnium quæ de illa sciri possunt vel à quopiam desiderari, pignus, ut speramus, certisimum. In *Lexico* hoc, auro contra non charo, quantum præstitit, quantam novorum vocabulorum, summo judicio explicatorum, congesit copiam; quoties Æthiopi suo,

suo, viro alioqui gravi, ac mediocriter pro more gentis, docto, in propria sua lingua interpretanda cœcutienti sæpe, occulatissimus iste commonstrat viam, prout æquum esset enarrare, integrum non sufficeret volumen, nedum pagellæ spatium. Quod superiori seculo Linguæ Æthiopicæ maximè gnaris visum est planè ἀδύνατον, nempe ulla de hac præcepta, regulas contexi posse ullas; Author noster Celeberrimus expedivit felicissimè, *Grammaticam* conficiendo maximè completam, in qua tamen cum brevitate certat perspicuitas, Orientalium quidem omnium, quas ipse adhuc vidi longè accuratissimam. Et hæc omnia medias inter Illustrissimi, Prudentiss. Pientissq; Principis occupationes tàm aulicas quàm exteras, maturè produxit. Editâ deniq; *Confessione Ecclesiæ Vetustissimæ juxta atque Simplicissima*, Virginis unicæ, quæ sola in iisdem finibus fidem suam ab ultima antiquitate in hunc usque diem, intemeratam servavit atque illibatam, absque ulla adversariorum irruptione, incursioneque, Europæos suos beavit simul atque ditavit Vir Excellentissimus. Κειμήλιον literatis omnibus indubiò quàm maximè gratum, quodque parvi æstimabunt indocti tantum: Est quidem hic populus atro colore, qui ferè contemptui aliis haberi solet, at

Vaccinia nigra leguntur, dum
Alba ligustra cadant.

ጸሊም ፡ ወሠናይት ፡ sociavit pulcherrima Dei manus. Ipsam *Nigredinem* Vasconenses appellant *Belza*, hoc est *Formositatem*. Ex Carbonibus fiunt להבים * *pruna* tum lucidæ tum ardentes: prout ex peccatoribus maximè fuligineis, fulgentissima exorta sunt nonnunquam Orbis Christiani Lumina. Apud hos præ aliis viguit perpetuò Lux fidei, & devotionis Ardor. Confœderatio cum hisce regnis, hoc præsertim temporis momento, quo tanta affulget spes, ex matrimonio Serenissimæ Principis, Sororis, Inclyti Regis *Portugalliæ*, *Æthiopiæ*, *&c. &c.* cum Augustissimo nostro Monarcha CAROLO II. tam quoad Externa Reipublicæ, quàm Interna animi bona quanti esset momenti, inter alia argumenta quamplurima, constat luculenter, ex Lojolitarum, Ignatii præsertim, Oviedi, Fernandezique, scriptis factisque, qui per plurium annorum spatium apud ipsos versati sunt. In Occidentalioribus hisce mundi partibus præcedente tantum Centuriâ, at in Australibus illis ante sexcentos annos publica facta fuit ab Ecclesia Romana secessio; à qua animo tam infenso abalienatus fuit nunquam iste populus, sicut tempore hodierno, partim ob turbas quas inter eos concitârant Pontificii quidam hamaxarii, partim ob Vaticinium quoddam repertum olim; *Que gente blanca haziendolos labradores, los han de echar fuera de Etiopia*; Sandovalli verba sunt. Sed de Tabula manum; adhuc majora dies revelabit observationis non pœnitendæ. &c.

* Hebr. Et *Æthiopes*, & *Flammæ ardentes*.

Ex edibus meis in Charter-house Yard, London, *Raptim inter concatenatos labores.*

JOBI

SERENISSIMO PRINCIPI

AC DOMINO

D^N. ERNESTO

SAXONIÆ &c. *DUCI*,

DOMINO SUO CLEMENTISSIMO

Jobus Ludolfus S.P.D.

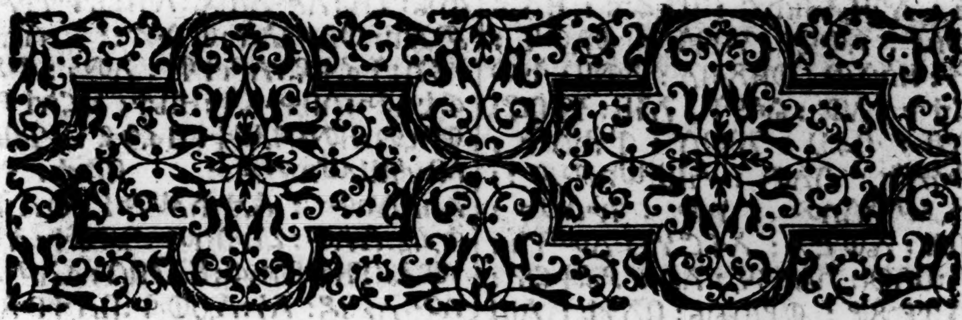
QUis usus esse possit Linguæ Æthiopicæ, quodvè pretium tanti laboris mei, quamvis multi miraturi sint, Te tamen SERENISSIME PRINCEPS latere nequit. Quippe adhuc recordaris insignis illius viri Abissini, qui visendæ aulæ Tuæ gratiâ, quamvis ætate provectus, incommoda itineris subire non dubitaverat: seque non minus felicem prædicabat, ac Reginam illam Sabæam, (*quam Maquedam suam vulgo fuisse ferunt*:) quæ Salomonem visitatûm venerat, quod Pietatem atque Sapientiam Tuam, Regimen rectè ordinatum, Aulamque benè compositam audire atque videre sibi contigisset. Ex illo igitur de Abissinorem imperio multa notatû dignâ cognovimus, quæ talia fuerunt ut SERENITAS TUA censeret, non indignam esse Christi-

anam

anam illam Nationem, quæ nostris hominibus innotesceret, & cum qua res artesque nostras, tàm pacis, quàm belli, optimo jure communicaremus. Plura apud Te referre nihil attinet. De me tantùm paucis dicendum habeo, me pro mediocritate mea, quæ potuerim, præstitisse, & non tantùm ea, quæ ad pleniorem Gentis atque Regionis notitiam facere visa sunt, collegisse; sed & , quæ ad linguæ perfectam cognitionem pertinent, elaborasse. Cum enim maximum societatis humanæ vinculum sit sermo, ac maximè concilientur hominum animi ejusdem linguæ communione, operæ pretium judicavi, nonnihil temporis impendere in id, sine quo nihil commodè agi aut scribi posset. Igitur non modo Grammaticam, sed & Lexicon hoc magno labore concinnavi, non ita pridem verò per amanuensem meum describi curavi.

Tibi autem SERENISSIME PRINCEPS, illud offerre, & in Bibliothecam Tuam deponere volui, non tantùm quò melius custodiretur labor, haud facile aliàs repertus, Tibi verò soli debitus; sed etiam, quo extaret monumentum Benevolentiæ Tuæ, quâ prosecutus es bonum illum Abissinum, cujus occasione hoc Lexicon perfectum fuit: & qua prosecuturus fuisses universam gentem, si commoda aliqua ratio id faciendi sese obtulisset. Nunc quidem temporis nihil sanctius, aut Christianæ pietati convenientiùs præstare illis possumus, quàm ut Deum O. M. supplices oremus, quô Sacrosanctam Ecclesiam suam, quam in tàm remotis oris, tot barbaris circumseptam habet, in verâ, quæ solum Christum respicit, fide tueri, & sartam tectam conservare velit. Cujus divinæ protectioni SERENITATEM TUAM cum Illustrissimâ Familiâ submissè commendo. VALE. *Dabam Gotæ, die 16. Julii Anno S. MDCLX.*

ወጸሐፈ፡

መጽሐፈ፡ መልእክት፡ እምሊዮብ፡ ሉዶልፍ፡ ዘእምብሔር፡
ገርማንያ፡ እንተ፡ ይብልዋ፡ አሌማ ኛ፡
ለሰብአ፡ ሊትዮጵያ።

ሰላም፡እግዚአብሔር፡ስሉስ፡
ዘእንበለ፡ ፍልጠት፡ አሐ
ዱ፡ በህላዌ፡ ወዕሩየ፡
መለኮት።
ሰላም፡ አብ፡ ዘፈነዎ፡
ለወልዱ፡ ውስተ፡ ዓለም፡
ለአድኅኖተ፡ሰብእ። ሰላም፡ወልድ፡
ዘተፈነወ፡ እምአብ፡ ከመ፡ ያሕይዎሙ፡
ለእለ፡ የአምኑ፡ ቦቱ። ሰላም፡መን
ፈስ፡ ቅዱስ፡ ዘወልድ፡ ይፈንዎ፡ እም
ኀበ፡ አብ፡ ወዘያረትዓ፡ ለቤተ፡ ክርስ
ቲያን፡ ዘኵሉ፡ ጥባሴ፡ እንተ፡ ሐዋር
ያት፡ ወይመርሐ፡ በኵሉ፡ ጽድቅ፡ የ
ሀሉ፡ ዘልፈ፡ ምስለ፡ ሰብአ፡ ሊትዮጵያ፡
ውሉደ፡ ጥምቀት፡ ወሕዝበ፡ ወንጌላው
ያን፡ እለ፡ የሐውሩ፡ በፍኖተ፡ ወንጌል፡
ወሊያጸንኑ፡ ሊለየማን፡ ወሊለፀጋም፡
እምትምህርተ፡ ወንጌል፡ ወሐዋርያት።
እሌምኅክሙ፡ በአማኄ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡
ወእሁበክሙ፡ ሰላመ፡ እግዚእነ፡ ወመድ
ኀኒነ፡ ሊየሱስ፡ ክርስቶስ፡ ምስለ፡
ፍሥሐ፡ ወጥዒና፡ ለኵሉ፡ መዋዕለ፡
ሕይወትክሙ።
ኦፍቁራንየ፡ ወአኀውየ፡ በክርስቶስ፡
ሊታንክሩ፡ ወሊትደመሙ፡ ዘአነ፡ እት
ኄበል፡ ጽሒፈ፡ ለክሙ፡ በልሳንክሙ፡
እንዘ፡ እንግዳ፡ አነ፡እምብሔር፡ ርሑቅ፡
ዘይብልዋ፡ አሌማ ኛ። ዘእንበለ፡ሰብ
ሕዎ፡ ወባርክዎ፡ ለእግዚአብሔር፡ ዘወ
ሀበ፡ ዘንተ፡ ጸጋ፡ ለሰብእ፡ ከመ፡ በኵሉ፡
ልሳን፡ ወበኵሉ፡ ብሔር፡ ይትሴባሕ፡
ወይትአኰት፡ ስሙ። ወመቅደመ፡
ኵሉሰ፡ ከመ፡ በብዝኃ፡ ምሕረቱ፡
ምሕሮሙ፡ ለአጋለ፡ እመ፡ ሕያው፡
ወለአኮሙ፡ ለአርዳኢሁ፡ ወሐዋርያቲሁ፡
ቅዱሳን፡ ውስተ፡ ኵሉ፡ ዓለም፡ ከመ፡
ይምህሩ፡ ኵሉ፡ አሕዛበ፡ ወይስብኩ፡
ወንጌለ፡ ክርስቶስ፡ ውስተ፡ ኵሉ፡ አጽ
ናፈ፡ ምድር። ወከመዝ፡ ንኅነሂ፡
እለ፡ ነኀድር፡ መንገለ፡ ደቡብ፡ በጻሕ
ነ፡ ኀበ፡ አእምሮ፡ ዘያድኅን፡ ኀበ፡
ሀይማኖተ፡ ክርስቶስ፡ ዘቦቱ፡ በሕቲቱ፡
ንቀውም፡ ወንሴፎ፡ በእንተ፡ሕማማቲሁ፡
ሕይወተ፡ ዘለዓለም። ጥቀሰ፡ ተፈ
ሣሕነ፡ ሶበ፡ ሰማዕነ፡ በእንተ፡ ሊትዮ
ጵያ፡ ዘከመ፡ ቀመት፡ በይዋሄ፡ ወበርት
ዐተ፡ ልብ፡ ዘእምትካት። በከመ፡
እንከ፡ ኵሎሙ፡ ክርስቲያን፡ አኀው፡
እሙንቱ፡ እስመ፡ ክርስቶስ፡ ተአኅዎሙ፡
ወለብሰ፡ ሥጋ፡ ሰብእ፡ እምቅድስት፡
ወቡርክት፡ ወብፅዕት፡ ድንግል፡ ማር
ያም፡ ወበከመ፡ ለሊሁ፡ ክርስቶስ፡ ርእ
ሶሙ፡ ውእቱ፡ ወእሙንቱሰ፡ ሥጋሁ፡
ወአባላቲሁ፡ ከማሁ፡ መፍትው፡ ወይደሉ፡
ከመ፡ ይትፋቀሩ፡ ወይትዓረኩ፡ ወይትራ
ድኡ፡ በበቤናቲሆሙ፡ በከመ፡ መለያልያ
ትዊ፡ ዘነፍስትነ፡ ሊይትአበዩ፡ በበይናቲ
ሆሙ፡ ዘእንበለ፡ ይዔርዩ፡ ወየኀብሩ፡
ወያሀዜንዩ፡ አሐዱ፡ ለካልኡ። በእን
ተዝ፡ ንኅነኒ፡ በዘተክህለነ፡ ንፈቅድ፡
ንክፈል፡ ወናስተሳትፎሙ፡ ለሰብአ፡ ሊት
ዮጵያ፡ እምኵሉ፡ ሠናያት፡ እለ፡ ጸገ

ወኑ ፡ እግዚአብሔር ፡ በኒሩቱ ፡ ዘሊይ
ትወሰን ፡ እሙሂ ፡ ጥበባት ፡ ወእሙሂ ፡
ኪን ፡ ዘሰላም ፡ ወዘጸብአ ፡ እሙሂ ፡ ትም
ህርታት ፡ አው ፡ ልሳናት ፡ እንዘ ፡ ንገብሮ ፡
በልብ ፡ ብሩህ ፡ እንበለ ፡ ጕሕሉት ፡
ወቅንአት ፡ ለእመ ፡ ኀሠሠክሞ ፡፡
ወሊይመሰለክሙ ፡ ከመ ፡ ኵሎሙ ፡
ሰብአ ፡ ሌዋርጳ ፡ አፍርንጊ ፡ እሙንቱ ፡
አላ ፡ ሀለው ፡ ካልአንሂ ፡ እለ ፡ ያፈቅርዋ ፡
ለሊትዮጵያ ፡ ወይሔልዩ ፡ በእንተ ፡ አሠ
ንዮታ ፡፡ ንዑኬ ፡ ምጽሉ ፡ ወርእዩ ፡
ወአመክሩ ፡ ኵሎ ፡ ወዘሠናይ ፡ አጽንዑ ፡፡
ናሁ ፡ ከፈለኒ ፡ እግዚአብሔር ፡ ከመ ፡ እት
መሀር ፡ ልሳነ ፡ ግዕዝ ፡ ዘእንበለ ፡ እርአያ ፡
ለሊትዮጵያ ፡ በእንተዝ ፡ ሊደፈንኩ ፡ መክ
ሊትየ ፡ ዘወሀበኒ ፡ እግዚእየ ፡ ዘእንበለ ፡
መጠውክዎ ፡ ወአግሀድክዎ ፡ አኮ ፡ ለተመ
ክሐ ፡ ወሊለረባሕ ፡ ላላ ፡ ለበቍዔተ ፡
ብዙኃን ፡፡ እስመ ፡ ገበርኩ ፡ ዘንተ ፡
መጽሐፈ ፡ በብዙኃ ፡ ጻማ ፡ ቀሲምየ ፡
ቃላተ ፡ እምብዙኃን ፡ መጻሕፍት ፡ ወእ
ምዝ ፡ አርታዕክዎ ፡ ወሠራዕክዎ ፡ ለለ ፡
አሐዱ ፡ በበ ፡ ጾታሁ ፡ ቡሠርዐት ፡ ወተኬነውዎ ፡
ዘሀገርነ ፡፡ እስመ ፡ ጥቀ ፡ ሠናይት ፡
ይእቲ ፡ በኀቤነ ፡ ወበሓፁር ፡ ጊዜ ፡ ይትከሀ
ለነ ፡ ተምህሮ ፡ ብዙኃት ፡ ልሳናት ፡፡
ብሉይ ፡ ወሐዲስ ፡ በዘተጽሕፈ ፡ ልሳነ ፡ ዕብ
ራይስጢ ፡ ወጽርእ ፡ ሀሎ ፡ በኀቤነ ፡ ወንጢ
ይቅ ፡ ትርጓሜሁ ፡ በሠናይ ፡፡ እንእ ፡
ተርጕምኩ ፡ ዘንተ ፡ መጽሐፈ ፡ ዘልሳነ ፡
ሊትዮጵያ ፡ በላቲን ፡ እስመ ፡ ልሳነ ፡ ላቲን ፡
ክቡር ፡ ውእቱ ፡ ወእሙር ፡ ወስፉሕ ፡
በኵሉ ፡ ሌዋሮፓ ፡ እሙሂ ፡ ለነቢብ ፡ ወእ
ሙሂ ፡ ለጽሒፍ ፡፡ ወለእመ ፡ እንከ ፡
ሠምረ ፡ እለ ፡ ምሁራን ፡ በሊትዮጵያ ፡ በዝ
ሠርዐት ፡ ይትከሀል ፡ በካልእ ፡ ጊዜ ፡ ኀቲሞ ፡
ምስለ ፡ ዐረቢ ፡ አው ፡ ምስሉ ፡ አምኃር ፡፡
እስመ ፡ ኀቲም ፡ መጻሕፍት ፡ ዐቢይ ፡ መንክር ፡
ወኪን ፡ ውእቱ ፡ ዘጥቀ ፡ ይበቍዕ ፡ ወበአ
ሐዱ ፡ ጊዜ ፡ እምአሐዱ ፡ አብ ፡ ይትኀተም ፡
ምእት ፡ ወአምእት ፡ ውሉድ ፡፡ ለእመ ፡
እንከ ፡ ትፈቅዱ ፡ አሓትሞ ፡ እሙነ ፡ መጻሕ
ፍቲክሙ ፡ ለበቍዔት ፡ ዘቤተ ፡ ክርስቲያን ፡
ወሚመ ፡ ዘመንግሥት ፡ በፈቃድ ፡ ንገብሮ ፡
ሶበ ፡ ኀሠሠክሞ ፡፡ ባሕቱ ፡ ጥቀ ፡
እስእለክሙ ፡ ሊታሕሠሙኒ ፡ ወሊትን
ቅፈኒ ፡ ለእመ ፡ ረከብክሙ ፡ ግድፈተ ፡ ለው
ነውረ ፡ በዝመጽሐፍ ፡ ዘእንበለ ፡ አእምሩ ፡
ከመ ፡ እንግዳ ፡ አነ ፡ ሊዕውቅ ፡ በሊትዮጵያ ፡
ወሊምሁር ፡ ዘእንበለ ፡ እምነ ፡ መጻሕፍት ፡
ሕዳጣን ፡ እለ ፡ ብየ ፡ ወሊተናገርኩ ፡ ዘእን
በለ ፡ ምስለ ፡ አሐዱ ፡ ሰብእ ፡ ምሁር ፡ እመ
ካነ ፡ ሠላሴ ፡ እንተ ፡ አምኀረ ፡ ዘእምኔሁ ፡
ተመሀርኩ ፡ ነቢበ ፡፡ ወአንሰ ፡ እምድ
ኅረ ፡ ሰማዕኩ ፡ በእንተ ፡ ሊትዮጵያ ፡ ወበእ
ንተ ፡ ሀይማኖታ ፡ ወበእንቲ ፡ ንጉሣ ፡ ጥቀ ፡
ልዑል ፡ ዐኀያል ፡ ዐምደ ፡ ሀይማኖት ፡ ወበ
እንተ ፡ ሕዝባ ፡ የዋሃነ ፡ ልብ ፡ በዐቢይ ፡ ጸሀቅ ፡
ተመሀርኩ ፡ ዘንተ ፡ ልሳነ ፡ ወፈተውኩ ፡ ገቢረ ፡
ምንተኒ ፡ ነገረ ፡ በቍዔት ፡ ዘይበቍዕ ፡
ለኵሉ ፡ መንግሥት ፡ ወይነብር ፡ ለትውልደ ፡
ትውልድ ፡፡ ይእዜሰ ፡ ይሠመር ፡ እግዚአብ
ሔር ፡ ከመ ፡ ዝንቱ ፡ ጻማየ ፡ ይኩን ፡ ለስብ
ሐተ ፡ ስሙ ፡ ለስፍሐ ፡ ወንጌሉ ፡ ወለበቍ
ዔተ ፡ መንግሥተ ፡ ሊትዮጵያ ፡፡ እግዚ
አብሔር ፡ ያብርሃ ፡ ወያጽብሐ ፡ ይዕቀባ ፡
ይሠርሐ ፡ ወይባርካ ፡ ምስለ ፡ ንጉሣ ፡ እም
ኵሎሙ ፡ እለ ፡ ይፃረርዋ ፡ ወይሁብሙ ፡ እም
ድኅረ ፡ ዝዓለም ፡ መንግሥተ ፡ ሰማያት ፡
በእንተ ፡ ሕማማተ ፡ ክርስቶስ ፡ እግዚእነ ፡
ወመድኀኒነ ፡ ሎቱ ፡ ስብሐት ፡ ለይኩን ፡ ለይ
ኩን ፡፡ ተጽሕፈት ፡ በአሌማ ፳ ፡ በ፲
ዐመተ ፡ መንግሥቱ ፡ ለንጉሠነ ፡ ሌዎፕልድ ፡
በ፲ወ፯፻፺ወ፩ ዐመት ፡ እምልደተ ፡ ክር
ስቶስ ፡ ዘውእቱ ፡ አምላክ ፡ ቡሩክ ፡ ለዓ
ለመ ፡ ዓለም ፡ አሜን ፡፡

J. Ludolfus, J. M. Wanslebio suo Salutem.

LEXICON *meum Æthiopicum, doctissime* Wanslebi, *in lucem nondum edere decreveram; partim quod editionis causam sufficientem nondum deprehenderem: partim quod ad perfectionem operis adhuc multum deesse viderem. Præsertim cum scirem Admodum Reverendum Clarissimum atque Doctissimum Virum Dominum Doctorem* Edmundum Castellum *Amicum meum, in Excellenti suo Lexico Polyglotto etiam in Æthiopicis tantum præstiturum, ut orbis literatus labore meo carere potuerit. Adhæc lubentissime participem eum feceram eorum omnium, quæ ex MSS. peculiaria præ illo collegisse videbar. Quò enim dignius juveniles lucubrationes meæ referrentur, quàm in opus illud, cui simile orbis nondum vidit, ex quo veluti thesauro totius Orientis eruditionem tibi comparare facile possis. Quanta non polliceri sibi debet posteritas eruditionis incrementa, talibus adjumentis acceptis? Ingens fortassis videbitur opus; sed si dicere velis quod res est, compendium est & quæstus. Quæ enim per tot alia volumina sparsa, tantoque sumptu comparanda sunt, hîc uno aut altero volumine comprehensa reperies, ea quidem ratione, ut uno intuitu diversarum linguarum significatio conferri queat. Quandoquidem igitur, ut dixi, quæ sola præter alios præcipua me habere arbitratus sum, cum Domino Doctore* Castello *jam communicaveram, singulari editione opus non fore putavi. Nihilominus multis aliis rationibus victus, voluntati amicorum, diversorum locorum descriptiones sæpe flagitantium, cessi. Iis vero visum fuit, consulendum quoque esse iis, qui peculiariter huic linguæ animum*

applicare

applicare vellent, ne operoso volumine impedirentur. Nec facile opus aliquod prodire, quod ex asse perfectum dici posset; ipsos Authores post editionem sæpè animadvertere, quid in scriptis suis emendandum sit: alios etiam inventis facile addere, & ita demum temporis successu opera perfici. Igitur ut librarium meum transcribendi, meque simul respondendi labore exsolverem, si quid ab amicis expeteretur; totum hoc qualecunque est, amicorum literatorumque omnium usibus dedere volui; optans, ut ad publicum usum magis, quàm ipse hactenus feci, id transferant. Sed imprimis tuam hîc spectavi diligentiam, ut quemadmodum exemplar ab amanuensi meo descriptum tibi emendandum commisi, quia ipse propter negotia id facere non potui, nec autographum meum itineris periculo objicere volui; ita nunc quàm diligentissime impressionis atque correctionis curâ fungaris, quò opus correctè prodeat. Qua in re non tantum pro benevolentia tibi constanter exhibita gratiam mihi referes; verùm etiam omnes linguæ hujus cultores obstrictos tibi reddes, si opus Indice auxeris, qui Lexici Latino-Æthiopici vicem explere possit; quo & ii, qui Latinorum vocabulorum significationem Æthiopicè scire voluerint, eam inquirere possint. Deinde quia procul dubio occurrent nova Manuscripta, librique nondum editi, non minus rem te dignam, operæque pretium facturus es, si vel novas radices, vel novas significationes, novasque verborum aut nominum formas, quæ ex derivatis, verborumque personis, aut formis pluralibus non semper accuratè colligi possunt repereris, eas omnes in Appendicem redegeris. Nullus enim dubito, multas fore radices, quæ secus ac Æthiops meus putaverit, in usu sint, multas quæ mihi non occurrerint, alibi reperiri; Eas igitur si suppleveris, & mihi facies rem gratam, & studiosis hujus linguæ perutilem, simulque egregiam tuam in hac lingua peritiam, quam ego non nisi longâ & laboriosâ observatione, tu vero per compendia è libris meis adeptus es, demonstrabis. Vale.

JOHAN-

JOHANNES MICHAEL WANSLEBEN
Candido Lectori Salutem.

Postquam Nobilis & Consultissimus Vir, Dominus *Jobus Ludolfus* crebris amicorum monitis, aliisque caussis permotus, Lexicon suum, in Bibliothecam Serenissimi Saxoniæ Ducis jam repositum, publici juris fieri permisisset, gavisus planè sum, quod mihi thesaurus iste edendus committeretur. Lubens igitur subii laborem, sat gravem quidem, ac tædio plenum: at Domino Authori debitum, cui multis nominibus me obstrictum atque devinctum agnosco. Optassem quidem ut illius Autographum concessum mihi fuisset, polliceri utique potuissem emendatius exemplar, ipsique Autographo prorsus simile. Jam verò veniâ mihi opus est, præcipuè apud Dominum Authorem: & dein apud Benevolum Lectorem; si vel illius amanuensis, vel meâ culpâ menda aliqua remanserunt: vel inter corrigendum, ubi me fortè conjectura fefellit, irrepserunt. Quin & in posterioribus schedis, si aliter quàm in prioribus aliquid positum vel omissum reperias, id sciente atque monente Domino Authore factum putes, cujus nutibus non obsequi religioni mihi duxissem. Dubium autem non est, si ipse Dominus Author vel animum ad impressionem applicare voluisset: vel jam edita elimare atque polire velit, quin alia vice proditurum sit opus limatum atque politum, quale ab accurato ejus ingenio, & indefesso studio expectare par foret. Norunt omnes Typographiæ periti quàm lubricus sit correctionis labor, quàm facile etiam diligentissimo litera, numerus, vel virgula elabi, ipsumque sensum subvertere possit; Præsertim ubi Typothetæ illius linguæ sunt ignari. Interim quantum mihi Deus vires largitus est, nihil omisi, quò opus distinctè atque correctè prodiret. Et quo magis ad usum accommodaretur, permissu Domini Authoris *Indicem* addidi, nec non *Appendicem* earum vocum, quæ vel Dominus Author ipse inter imprimendum submisit, vel ego operâ privatâ in MSS. hîc repertis

pertis

pertis deprehendi. Quippe decet me exemplum Patroni mei sequi, atque exiles meos labores eò referre, quò ipse cuncta sua studia referre consvevit, ad publicam nimirum utilitatem. Hac enim quasi conditione supellectilem suam Æthiopicam ferè omnem liberaliter mecum communicavit. Tu igitur Benevole Lector, studia ista Benevolentiâ Tuâ prosequere, illisque feliciter fruere; & si quid penes te sit, quo ea juvare possis, id in rei literariæ commodum, in medium conferre ne dedigneris. *Vale.*

Libri Æthiopici MSS. ex quibus Appendix ista congesta est.

Hoc loco neutiquam silentio præterire possum, Benevolentiam summam, quâ me, durante impressione prosecutus est Vir Plurimum Reverendus, Clarissimus atque Doctissimus, Dominus *Edmundus Castellus*, SS. Theol. Doctor & LL. Orr. ad stuporem doctus. Is enim, quamprimùm *Londinum* veni, non solùm me svavissimâ suâ consvetudine dignatus est, sed & insuper instructissimam suam Bibliothecam mihi utendam liberaliter concessit; in qua sequentia MSS Æthiopica, quæ ille ex Bibliotheca Celeberrimi D. Doctoris *Edwardi Pocokii* habuit, reperi, ex quibus *Appendicem* confeci.

I. Liber Liturgiarum, in quo erant (1.) *Liturgia S. Johannis Evangelistæ & Apostoli.* (2.) *CCCXVIII. Patrum Orthodoxorum.* (3.) *S. Epiphanii Orthodoxi.* (4.) *S. Jacobi Syracensis.* (5.) *S. Johannis Chrysostomi.* (6.) *Innominati cujusdam.* (7.) *S. Apostolorum.* (8.) *S. Cyriaci.* (9.) *S. Gregorii.* (10.) *S. Dioscori Patriarchæ Alexandrini.*

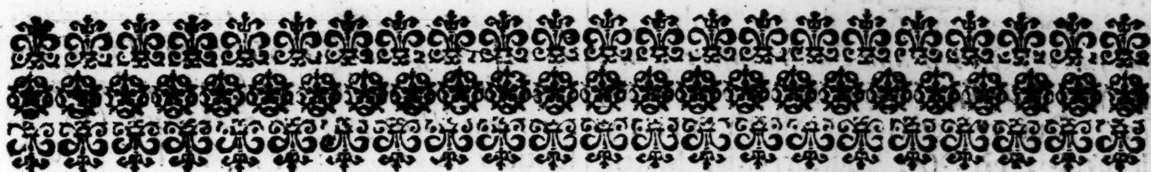
II. Liber metricus erat, tractans potissimùm *Martyria SS. virorum*, durantibus persecutionibus sub Impp. Ethnicis, singula sub singulis mensium diebus, quibus peracta fuerunt. Propterea divisus erat secundum partes anni in duodecim menses; singuli menses rursùs in triginta dies. His in fine annexi erant *quinque dies supernumerarii*, quos ጳጕሜን: vocant: Autor est ነገደ፡ክርስቶስ፡ *Negede Christus*, ut ex Epilogo constat. citatur autem h. m. E. C. & T.

III. Continebat *Laudes & Encomia B. M. V.* stylo Oratorio, incerto autore. citatur literis E. M.

IV. *Encomium Patriarcharum* metricè scriptum, etiam incerto autore.

V. *Liber Homiliarum SS. Patrum quorundam*, in Folio, ab amico quodam mihi communicatum.

IOBI

JOBI LUDOLFI I.C.

LEXICON ÆTHIOPICO LATINUM.

ሀ፡

ሀ

ህያት : *Plur. tant. Nomen est universas Æthiopum literas in septem classes, secundum vocalium differentiam distinctas, significans : à prima Alphabeti Æthiopici litera* ሆሄ: *derivatum. vulgò redderes* Alphabetum, *unde* Ἄλφα *prima Græcorum litera illis vocatur* ቀዳሚ :ሆህያት: *Pleonasticè additur vox* ፊደል : *Litera , ut :* ሆህያት : ፊደል: *q. d.* Alphabetum literarum.

ሀለወ : *Def.* ሀሎ : *Utrumque reperitur , sed sub diversa significatione :* POSTERIUS *in Præt. Præsentis significationem habet*, Est, Adest, Præsens est; *denotatque locum & essentiam seu existentiam, ut Hispan.* Estar, *nam* ኮነ : *qualitatem & essendi modum significat, sicut Hisp.* Ser, *ut:* ዘሀሎ: ὁ ὢν, Qui est, Apoc. 1.8. ምስሌክሙ: ሀሎኩ: Matth. 28. 20. ወሊዘሀሎ: Neque id quod præsens est, Rom. 8. 38. ለመ :ሀሎ: Cum esset , Psal. 62. *tit. Nec obstat locus* Psal. 71. 17. እምቅድመ: ፀሐይ: ሀሎ: ስሙ: *agit enim de æternitate Messiæ , & reddi potest per* Est : *Fut.* ይሄሉ: Erit, Psal. 36. 10, 27. Mar. 9. 19. 2, Manendi, permanendi *significationem quoque habet , ut :* ይሄሉ : ለዓለም: Manebit in æternum, Psal. 32. 11. & 88. 36. 3, *Accipitur etiam impersonaliter pro* Datur, Reperitur. *Item* 4, *interrogat vulgò de statu valetudinis, ut :* እፎ: ሀሎከ: Quomodo vales ? *At* PRIUS ሀለወ: *Præteriti tàm perf. quàm imperf. & Futuri Subj. significationem habet, ut ex sequentibus liquet : An nesciebatis, quod in iis quæ patris mei sunt* ሀለውኩ : me oportuerit esse ? Luc. 2. 49. እለ: ሀለዉ: Qui erant *in convivio*, Luc. 14. 7. ለዘ : ሀለወ : ድልወ : Ei qui fuerit paratus , 1 Pet. 4. 5. *Canam Domino* በአምጣነ: ሀለውኩ : quamdiu fuero , Psal. 145. 1. *quamvis hoc casu vix à præsenti differre , sed promiscuè fere accipi videatur; eodem enim sensu dicitur* በአምጣነ: ሀሎኩ: Psal. 103. 34. *ubi Græcus habet* ἕως ὑπάρχω , *sicut etiam locus in fine hujus radicis demonstrat. Org.* * *Cum particula* እንዘ: *ut : Confisus sum tibi* እንዘ:ሀለውኩ: cum essem , Psal. 21. 9. * *Subjunctivo junctum per ellipsin particulæ* ከመ : (Ut) *commodè redditur latinè per* Oportet *seq. Infinitivo , ut :* ሀለወክሙ : ትትወለዱ :

ደገመ: Oportet vos *(ut)* nascamini denuo *seu*, Oportet vos nasci denuo, Joh. 3. 7. *quo pacto et periphrasin Futuri infert, ut:* ዘሀለወ: ይመጽእ: Quem venire oportebat, *seu*, Qui venturus erat Matth. 11. 14. ሀለወክሙ: ትስምዑ: Audituri estis, Matth. 24. 6. ዘሀለወ: ይኩን: Quod oportet fieri *seu* quod futurum est, Apoc. 1. 19. * *Semel expressam habet particulam* ከመ: *ut:* ሀለወ ኒ: ከመ: እዜንዎን: Oportet me ut annunciem illis Luc. 4. 43. * *Etiam subsequenti Futuro significationem Imperfecti tribuit, ut:* ሀለወ: ዮሐንስ: ያጠምቅ: Erat Johannes baptizans *i. e.* Baptizabat, Marc, 1. 4. * *Usurpatur et* Habendi *significatione, sicut Est Latinorum cum Dativo, ut:* ምንት: ብከ: ተሀሉ: Psal. 72. 24. Quid mihi est *&c. Inf. nominascit, ut:* ሀልዎ: Præsentia, 2 Cor. 10. 10. *et cum aff.* ሀልዎቱ: Præsentia ejus, 2 Pet. 1. 16. *It.* Præsens status valetudinis *vulgò*.

ህልው: *Adj. pro* ህሉው: *propter ultimam* ው, ὤν, Qui est, Præsens, Existens; *Belg.* Synde *Angl.* Being, *ut:* ዘህልው: Qui est, 1 Pet. 3. 4. Apoc. 1. 19. ከመ: እኩን: ህልወ: Ut fiam præsens, *Lect. prima libri Æthiopici Organon Dinghil dicti, qui infrà sæpius allegabitur: Plur.* ህልዋን: *Gall.* Estans *ib. F.* ህልውት: Præsens.

ህልወ: *Adv.* Revera, Re ita se habente, Joh 16. 7.

ህሉና: Essentiam *significare ait Æthiops meus, ut: In Deo est* አሐዱ: ህሉና: una essentia. *Hinc in libro Conciliorum, cujus fragmenta apud me sunt, vox ista explicatur per Spiritum, ut:* ህሉና: ብሂል: መንፈሰ: አብ: ወወልድ: Essentia *(sc. Divina)* significat Spiritum Patris & filii. *Syn.* 21. ህሉና: ሠለሴ: Essentiam Trinitatis *i. e.* Trinitatem *significat in Liturg. Æth.* p. 172. *c.* 4. *quanquam sequens vox frequentior sit in hac significatione.*

ህላዌ: *Variè vox hæc accipitur, nam modo* Essentiam, *modo* Subsistentiam, *vel tantùm* Existentiam *significat, ut sequentes loquendi modi, ex Abissinorum scriptis, imprimis tractatu illo supra allegato desumpti, docebunt: quo cautius, tàm in interpretatione, quàm applicatione hujus termini agendum, ne vel Abissinis de Deo Uno & Trino orthodoxè sentientibus hæreseos nota impingatur; aut illius suspicio præbeatur.* (1) Essentiam *quidem. ut:* እግዚአብሔር: ሠሉስ: ዘእንበለ: ፍልጠት: ወአሐዱ: በጽምረት:: ኅቡረ: ህላዌ: ወዕሩይ: መለኮት:: Deus *(est)* trinus sine divisione, & unus connexione; conjunctus *vel unitus* essentia, & æqualis Divinitate. *quæ pro nostro loquendi modo sic accipienda:* Deus est unus in una indivisa essentia, & trinus in Personis, coæternis & coæqualibus. *Item in* θεοσφωνήσει *illa:* ቅድስት: ሠሉስ: ዘኅቡር: ህላዌከ: O Sancta Trinitas, cujus conjuncta *vel unita (una)* est essentia *Lit.* 162. *c.* 1. *Retulit quoque mihi Æthiops meus, quosdam hanc vocem* ህላዌ: *pro* Natura in Christo *usurpare, quod qualibet natura suam peculiarem retineat essentiam, ac ideo dicere, in Christo esse* ክልኤቱ: ህላዌያት: Duas essentias: *propterea monere se velle, si fortè hæc phrasis uspiam occurreret, ne crederemus Abissinos duas in Christo statuere Personas. nam vocem* ህላዌ: *etiam* Subsistentiam *seu* Personam *denotare posse, ut mox sequetur; communius autem duas in Christo naturas* ክልኤቱ: ባሕርያት: *dici.* (2) Subsistentiam *seu* Personam *passim: hoc nisi benè distinguatur, maximis contentionibus aut erroribus causam præbere potest. Etenim autor supra dicti tractatus lect.* 7. *postquam probavit Spiritum Sanctum æquè esse Spiritum Filii ac Patris; ut etiam probet illum esse Personam distinctam et per se subsistentem, sic ait:* ዐዲ: ከመ: ኢንብል: ኢሀሎ: መንፈስ: ቅዱስ: በአካሉ: ፍጹም:: ይቤሎሙ: ለሐዋርያት: እፌኑ: ለክሙ: ካልአ: ጰራቅሊጦስ: ወበዝ: አእመርነ: ከመ: ህልው: መንፈስ: ቅዱስ: ኀበ: አብ: ወወልድ: ወህልው: ካዕበ: በህላዌሁ:: አኮ: ዘይትከፈል: መንፈስ: ኀበ: ወልድ: ወኀበ: ህላዌሁ: ካዕበ:: አሰ: ሰ ውእቱ: ህልውኒ: በህላዌሁ: ወህልውኒ: ኀበ: አብ: ወወልድ:: *quæ verbotenus sic sonant:* Porro, ne *(forsan)* dicamus, non est Spiritus Sanctus in persona sua perfectus, inquit

(Christus)

(*Christus*) Apostolis: mittam vobis alium Paracletum. Et ex hoc cognoscimus, quod existens (*est*) Spiritus Sanctus apud Patrem & Filium, & existens etiam (*est*) in subsistentia sua. Non quod dividatur Spiritus in Filium, & in subsistentiam suam etiam; sed unus est, & existens in subsistentia sua, & existens apud Patrem & Filium. *Quæ per Paraphrasin sic reddi possunt: Ne vero quispiam ex supra dictis inferat, Spiritum Sanctum non esse perfectam et distinctam personam, ideo dixit Christus Apostolis: mittam vobis alium Paracletum. Unde cognoscimus Spiritum Sanctum existere simul cum Patre et Filio, et simul etiam in propria subsistentia (seu persona.) Non quod Spiritus partim in Filio partim in propria subsistentia sit; sed unus et idem est, et existens in subsistentia propria, et existens cum Patre & Filio. Huc quoque facit locus in Lit.* p. 171. c. 2. *in fine,* ነአምን ፡ አበ፡ ፈናዊ፡ከመ፡አብ፡ ውእቱ፡ በህላዌሁ፡፡ ወነአምን፡ ወልደ፡ ተፈናዊ፡ ከመ፡ወልድ፡ውእቱ፡በህላዌሁ፡፡ ወነአምን፡መንፈሰ፡ቅዱስ፡ዘወረደ፡ላዕለ፡ ዮርዳኖስ ፡ ወላዕለ፡ ሐዋርያት፡ ከመ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ውእቱ፡በህላዌሁ፡ ፫ ስሙ፡ ፩ እግዚአብሔር፡፡ Credimus Patrem mittentem, quod Pater est in Persona sua. Et credimus Filium qui missus est, quod filius est in Persona sua. Et credimus Spiritum Sanctum qui descendit super Jordanem, & super Apostolos, quod Spiritus Sanctus est in persona sua; Tria nomina, unus Deus. *Hoc est. Quod tres sint distinctæ Personæ in una Deitate. Huc pertinet etiam locus ille, miraculum Personalis unionis duarum in Christo naturarum adumbrans,* ሶጥቀ፡ ዕፁብ፡ ተሰና እዎ፡ እሳት፡ ወማይ፡በ ፩ ህላዌ፡ O valde stupendum conciliari ignem & aquam in una subsistentia *seu, Ignem et aquam simul in uno subjecto subsistere posse.* (3) Existentiam *significat in hac allocutione ad Christum,* አልቦ፡ ቀዳሚ፡ ህላዌ፡ ለአብ፡ እምኔከ፡ በእንተ ፡ ዘወለደከ ፡፡ *Verbotenus:* Non est prioritas existentiæ Patri præ te, ideo quod genuit te, *seu, Non ideo Pater prior te existit, quia te genuit. Item.* አምንኩ፡ ብከ፡ እግዚኦ፡ከመ፡አንተ፡በኩሩ፡ አምላክ፡ በህላዌ ከ፡ወበኩሩ፡ ድንግል፡ በሥጋዌከ፡ Credo in te Domine, quod sis primogenitus Dei, secundum existentiam tuam; & primogenitus virginis secundum incarnationem tuam. *Org.* (4) *Præsentem quandam existentiam seu* Præsentiam, *ut cum author supra allegatus de nativitate Christi sic loquitur:* ኢሀሎኩ፡ ህየ፡ በህላዌ፡ሀለውኩ፡በአሚን፡ *Non sum ibi in existentia seu præsentia, sum in fide. i. e. Non quidem nunc præsens ibi sum corpore; per fidem tamen sic animo concepi meo, tanquam præsens rem omnem cernere & audire mihi videar.*

ሄሮዲያኖስ: *Græcum est* Ἐρωδιὸς Erodius, Lev. 11. 19. Psal. 103. 19. *Mirum ubi Herodianos legerit.* Est *autem Erodius* avis, *quam Theodorus* Ardeolam; *Suidas* Ciconiam; *Augustinus* Fulcam *esse putat. Æthiopes qui peregrinarum rerum non adeo magnam habent scientiam, Ægyptiam avem esse, & pedum pernicitate tantùm valere censent.*

ሆሳዕና: *Syr.* ܐܘܫܥܢܐ, *quod autem hic exprimitur est ab Hebræo* הוֹשִׁיעָ־נָּא, *Græc.* Ὡσαννὰ Hosanna, salva quæso, Matth. 21. 9. Joh. 12. 13. * *Vocatur quoque sic* Festum *seu* Dominica Palmarum, Act. 17. 11. *tit.*

ሁሶጱ: *Græcum* Ὑσσώπου, Hyssopus Joh. 19. 29. *herba est Genitivi terminatione. Casus enim obliquos in peregrinis vocibus pro rectis ut plurimum retinent. Æthiopes fruticem esse censent vernaculè* ሰሳዕዘ: *dictum, quem juxta domos plantare solent.*

ህበ: *vernaculè* ጠዘ: Ros copiosus, *qualis in oriente datur,* Exod. 16. 13. ጠል: *de nostro rore accipi potest.*

ሆባይ: Ἰκτῖνος, Milvus, Lev. 11. 14.

 Deut.

Deut. 18. 13. *Ait Æthiops meus non tantùm significare vernaculè* ሊንሙት: *avem è genere rapacium, aridis arboribus insidentem, mures aviculasque captantem; sed et* 2, ዝንጀሮ: Simiam.

ሃኖስ: Nom. *Propr.* maris *cujusdam Æthiopi meo ignoti, legitur in Org.* ወለበሕረ: ሃኖስኒ: ዓቅመበ: Etiam mari Hanos terminus suus est: *putassem per Aphæresin pro Oceano accipi, nisi in eodem autore reperissem* ውቅያኖስ:

ህንድ: India, *Nom. Reg.* ሰብአ: ህንድ: Indi. *Conf. Fid. R. Glaudii.*

ህንዳዊ: Indus.

¶ ህንዳኪ: Id. *ut:* ሕፅናቍ: ህንዳኪ: Gemmæ *Indiæ i. e.* Indicæ. 2, Nom. *Propr.* Reginæ Æthiopicæ Candaces, Act. 8. 27.

ሀከከ: *Hinc nomen* ሀከክ: Tumultus, Matth. 26. 5. Seditio, Marc. 15. 7.

ሀከየ: *Non occurrit.* ተሀከየ: Piger fuit, deses factus est, cessavit *ab opere: Fut.* Luc. 18. 1. Intermisit *opus*, Piguit *aliquem alicujus rei, ut:* ኢይትሀከይ: ሞዊተ: Non piger sum ad moriendum *i. e. Impigrè mortem obire paratus sum*, Act. 9. 38.

ሀካይ: Piger, deses, Matth. 25. 26.

ሀኬት: Pigritia, intermissio. ዘእንበለ: ሀኬት: Indesinenter. *Org.*

ሀወለ: *Inde fit* ተሀወለ: Communi mensa uti, Victum unà capere. *Usus hujus vocis est, cum te diversæ religionis gentibus, jus convictus et sacræ mensæ inter se non habentibus sermo est, ut:* ኢይሁድ: ኢይትሀወሉ: ምስለ: ሳምራዊያን: Joh. 4. 9.

ህዋር: Porticus *vide* ሐዊረ:

ሀወስ: *vide in* ሐ.

ሀወከ: *Def.* ሆከ: Vehementer commovit, Joh. 11. 34. Concitavit, sollicitavit, agitavit *populum*, Marc. 15. 11.

II ተሀወከ: Vehementer commotus fuit *animo*, Matth. 2. 3. Agitatus fuit *à vento: Fut.* Matth. 14 24. Jud *v.* 12.

ህውክ: Agitatus; *de homine* Fluctuans animo, incertus, Jac. 1. 8.

ሀዋኪ: Concitator, turbator.

ሁከት: Agitatio, Fluctuatio, Jactatio incerta, Psal. 54. 25 Joh. 5. 3.

ህየ: *Adv.* Ibi, Illic, *in loco*, Marc. 11. 5. 2, *Ad locum* Eò, illuc. Rom. 15. 24. *Comp.* በህየ: Illo in loco. እምህየ: Inde.

ሀየለ: *Inde fit* ሄለ: Seges, *Herba frumenti nondum demessa*, Cant. 7. 7.

ሃይማኖት: *Fœmininum Syriacum* ܗܝܡܢܘܬܐ *est, à Rad.* ܗܝܡܢ *Credidit.* 1, Cultus divinus, Religio *in specie* Christiana, *Ital.* La fede, *& sic conjunguntur* አሚን: ወሃይማኖት: Fides & Religio, ሃይማኖት: ርትዕት: Orthodoxa religio *Lit.* 165. *c.* 1. ርቱዐ: ሃይማኖት: Orthodoxus *It. Nom. Viri.* 2, Fides *virtus Christiana*, Matth. 14. 31. Psal. 11. 1. 3, Fidelitas, Psal. 32. 4. Luc. 16. 11, 12.

መሃይምን: Fidelis, Apoc. 2. 10. *Plur.* መሃይምናን: *F. pl.* መሃይምናት:

ህየንተ: Ἀντί, Loco, Vice, Psal. 37. 21. 1 Thess. 5. 15. 2, ὑπέρ, Pro, Joh. 11. 50. *c.* 15. 13.

ሀይክል: *Hebræum* הֵיכָל *est, quod propriè significat* Interiorem templi partem, *seu mediam inter* ሊላም: *Vestibulum &* ደቢር: *Sanctum Sanctorum, in quo nempe Sacerdotibus tantùm ingredi licebat: unde accipitur* 2, pro templo *seu æde* in quo sacrificia fiunt. *Org.* 3, *Pro* Sacello *quod Abissini nunc in templo Hierosolymitano possident.*

possident. Epist. Zara Jacobi, volumini Concil. præmissa. 4, *Pro* Arca Noæ.

ሀየየ : *Inde fit* ተሀየየ : Neglexit, parvi fecit, Non pensi habuit *tanquam rem non videret, neque audiret,* Psal. 54. 1. Matth. 22. 5.

ሀየደ: *Def.* ሃደ: Abstulit *per vim,* ademit, rapuit, Matth. 13. 12. *Inf.* ሀደ ዶ : *pro* ሀዲዶ : Rapere, Matth. 12. 29. ‖ ተሀየደ: Ablatus, ademptus est: *Fut.* Matth. 21. 43. *It.* Rapinam pertulit *vel* perpessus est: *Imp.* 1 Cor. 6. 7. ‖ ተሃየደ: Contendere invicem de re auferenda; Diripere rem *inter se: Fut.* Matth. 11. 12. *c c a.*

ሀያዲ : Rapax, raptor: *Pl.* ሀያዶያን: Rapaces, Luc. 18. 11. 1 Cor. 6. 10.

ሀይዶ: Rapina, *res rapta,* Psal. 61. 10. *ubi corrige mendum.* ሂደት: Direptio. *Org.*

ሀየጸ: *Def.* ሃጸ: Jaculando feriit, confixit *lapide* 1 Sam. 17. 49. *sagittâ. Org.* 2, Tetigit *scopum, ut* : የሀይጹ : ሥዕርተ : Attingebant capillum *lapide è funda misso* Jud. 20. 16.

ሀገር: Urbs, Civitas, Psal. 86. 2. *in specie* Patria, Marc. 6. 4. 2, *Amharicè* Region*em vel* Regnum *significat, quomodo interdum etiam Æthiopicè accipitur, ut* : ሀገረ : ሴዋ: Regnum Sewæ, *in epist Zara Jacobi Æthiopiæ Regis supra allegata.* ሀገረ: ደምብያ : Regnum Dembeæ : *Pl.* አህጕር: Psal. 9. 6. & አህጕራት: Matth. 10. 23.

ሀገሬት: Provincia. *Lit.* 168. *c.* 2. Regio. *It.* Oppidum, Urbs, *hinc* Col. 3. 11. *opponitur* ሐቃል : Hominibus agrestibus, *seu* barbaris; *unde Æthiops meus interpretabatur per Meton. continentis pro contento, de* urbanis, oppidanis.

ሀገረወ : *unde fit* ህገሩት : Sedulus, Diligens. *Org. Vox forma insuetata, ait interpres meus significare animum in rem intentum.*

ሃጸይጤን : Exod. 39. 21. Ὑποδύτην *Græcum est retento casu obliquo, ab* Ὑποδύτης, Intereor vestis, Subucula. *Æthiopes interpretantur* Vestem sacerdotalem à tergo demissam, *aliàs* ቀጠሕት: *dictam.*

ሃጸጸ: *Sic malè scribitur* Deut. 14. 17. *pro* ሌጸጸ: ἔποπα, *à Nom.* Ἔποψ Upupa, *quod vide suo loco.*

ሀፈወ: Sudavit. *Org.*

ሃፍ: Sudor Gen. 3. 19. Luc. 22. 44.

ሀፐለ : *Inde fit* መሃፒል : Fullo *i. q.* ገፋሪ: Marc. 9. 3. Es. 7. 3. *Æthiopes interpretantur* ሐፃቢ: አለበስ : *Ambar.* ኅጣ: ሐፃቢ :

ለ:

♣♣♣♣♣♣
♣♣♣♣♣♣
♣♣ ለ ♣♣
♣♣♣♣♣♣
♣♣♣♣♣♣

ላህም : Bos, *Ebr.* עֵגֶל. *Epicœnum est et æquivocum, ut Bos Latinorum, omnem ætatem et sexum sub se continens,* Luc. 13. 15. *Nec Æthiopes distinguere possunt, vitulus an taurus fuerit, quod Aaron Israelitis in deserto adorandum proposuit. com. gen. de mare in masc. ponitur, ut* : ላህም : ዘይትረዐይ: Psal. 105. 20. 21. *de fœmella seu vacca in fæm.* ቅብእ : ላህም : Butyrum *ex vacca: Pl* አልህምት: Psal. 8. 7.

ልህቀ : Luc. 2. 40. Adolevit *de hominibus dicitur usque ad vigesimum quintum vel triges. annum, de plantis* Crevit: *Fut.* Matth.

Matth. 6. 28. *It.* Adolescentiam egit, Educatus fuit *aliquo in loco*, ልህቀ ፡ ህየ ፡ Ἀνατεθραμμένος, Act. 22. 3. c. 26. 4. *Nec tantum crescere; sed &* Pervenisse ad adolescentiæ terminum *significat. i. e.* Adolevit Matth. 13. 32. Joh. 3. 4. *Habet quoque in se vim comparationis, ut reliqua verba intransitiva, sive absolute, ut* ዘይልህቅ ፡ Natu maximus Matth. 22. 25. *sive cum affixo personæ, c.* 23. 11. *aut sequente particula comparativa* እም ፡ Quàm. || አልሀቀ ፡ 1 Cor. 3. 7. Incrementum dedit, Crecere fecit *plantas, homines*; Educavit *liberos mater*, 1 Tim 5. 10. || ተለሀቀ ፡ Presbyter *seu* senior *vel* Magister factus est: *Fut.* 1 Pet. 5. 1.

ልህቀት ፡ Incrementum ætatis *Org.* Adolescendi actus.

ልሂቅ ፡ 1 Pet. 5. 1. Presbyter, Senior, *qui ætatem cum dignitate habet*, Mar. 9. 35. 2, Adultus *de ætate tantùm*, Heb. 5. 14. Ætate provectus, Luc. 1. 18. *Pl.* ልሂቃን ፡ *ib.* v. 7. *It.* ሊቃናት ፡ *ut:* ሊቃናተ ፡ ሕዝብ ፡ Seniores populi, Luc. 22. 66. *It.* ሊቃውንት ፡ Psal. 106. 32. Tit. 2. 1. * ሰብዓ ፡ ሊቃናት ፡ LXXII Interpretes. 3, Est & titulus patrum, *seu* Doctorum *priscæ Ecclesiæ. F.* ልህቅት ፡ *Pl.* ልሂቃናት ፡ 1 Tim. 5. 2. & *contr.* ሊቃናት ፡ Anus, Vetula, Tit. 2. 3. *oppos.* ሊቃውንት ፡ *It.* ልሂቃት ፡ *contr.* ሊቃት ፡ *Org. lect.* 1.

ሊቅ ፡ Magister, Doctor, Matth. 22. 24. & Marc. 12. 19. 2, Summum in qualibet dignitate & *magistrum seu* Præcipuum in quavis arte *significat.* ሊቀ ፡ ጳጳስ ፡ *Lit.* 160 *c.* 3. *vel rarius* ሊቀ ፡ ጳጳሳት ፡ ዘእስክንድርያ ፡ Patriarcha Alexandrinus, *quem Æthiopes pro suo agnoscunt.* ሊቀ ፡ ካህናት ፡ Summus sacerdotum ሊቀ ፡ ሐመር ፡ Nauclerus, Act. 27. 11. ሊቀ ፡ ፈያት ፡ Ductor latronum, Joh 18. 40. *Pl.* ሊቃን ፡ *ut:* ሊቃነ ፡ ካህናት ፡ summi sacerdotes, Luc. 22. 66. 3, *Dignitas etiam nunc est in Æthiopia eorum, quibus inspectio in Ecclesiasticos competit, & proximè præcedunt* ቀሞሳት ፡ *de quibus infra.*

ሊቅና ፡ Doctoralis dignitas, Doctoratus.

መልህቅ ፡ *hinc fit Pl.* መላህቅተ ፡ ሕዝብ ፡ Seniores populi, Exod. 17. Matth. 21. 23. Act. 23. 14.

ልህቃናት ፡ Ætas provecta, *quæ proxime præcedit senectutem*, Luc. 1. 36. ልሂቅና ፡ Id.

ለሀየ ፡ *Hinc* ተለሀየ ፡ Sursum deorsum, hinc & illinc ferri, agi, *propriè de mari vel navi: Inf.* ተለህዮ ፡ ለባሕር ፡ Agitatio *vel* Æstuatio maris Psal. 92. 6. 2, Saltavit *de homine*, 1 Reg. 18. 27.

ለህብ ፡ Æstus, Calor intensus, Psal 18. 7. Matth. 20. 12. *plùs est quàm* ሞቅ ፡ Calor. & *minus quàm* ሐሩር ፡ Æstus.

አልሀበ ፡ Vehementer calefecit.

ተለሀበ ፡ Æstu incaluit.

ልሁብ ፡ Qui æstu incaluit. *Syn.* 26.

ለለ ፡ *Distributiva particula est vim Dativi habens, ut:* ለለ ፡ አሐዱ ፡ Unicuique, Matth. 25. 15. ለለ ፡ በዓል ፡ singulis festis, Marc. 15. 6. ወኵሉ ፡ ለለ ፡ ፩፩ በበ ፡ አስማቲ ሆሙ ፡ Singulis eorum, secundum singula nomina sua *Lit.* 164. c. 4.

ለሊከ ፡ Tu ipse, Tu idem Psal. 8. 4.

ለሊሁ ፡ Idem ille, Joh. 14. 9. ለሊሆሙ ፡ Illi ipsi, Act. 22. 19.

ለሊየ ፡ Joh. 14. 19. & ለልየ ፡ Psal. 50. 4. *M. Pocock.* Ego ipse, Ego idem. *Plur.* ለሊነ ፡ Nos ipsi, 1 Cor. 11. 31.

ለለየ ፡ Fecit differentiam *inter duo*, Separavit unum ab alio, Rom. 3. 22. *Fut.* Luc. 12. 51. Heb. 4. 12. *i. q.* ፈለጠ ፡ *cum quo plerumque conjungitur.*

መለሊት ፡ Articulus, Junctura membrorum, Heb 4. 12. *Hinc* Articulos fidei *Æthiopes non ita pridem* Europæorum *more* መለሊተ ፡ ሃይማኖት ፡ *dicere consueverunt: Pl* መለያልይ ፡ & መለያልያት ፡ *pro* Artubus *seu* membris, 1 Cor. 12. 12, 14, 18, 24. & *alibi passim.*

አለለየ ፡ Surrexit antelucanis horis *cum adhuc nox esset* Marc 1. 35. *It.* Noctem transegit: *Fut.* Luc. 6. 12.

ሌሊት ፡ f. Nox, *quippe quæ distinguit dies,*

dies, Psal. 18. 2. & 133. 3. *Pl.* ለያልይ: Matth. 4. 2.

ለሊተ: *Adv.* Noctu, Ps. 41. 3. 1 Tim. 5. 6.

ልሕመ: Infirmus, Debilis fuit. አልሐመ: Marc. 5. 26. Debiliorem *et* Infirmiorem reddidit, *It.* Pejorem *in genere*: *Fut.* Luc. 5. 36.

ልሑም: Infirmus, Debilis.

ለሐሰ: Linxit, Lambit, *de canibus*: *Fut.* Luc. 16. 21. 1 Reg 18. 28. * Exod. 11. 7. *et* Jos. 10. 21. *respondet quidem Græco* γρύξει, Mutire, Mussitare, Hiscere, *adeò ut convenire videatur cum Hebr.* שָׁנַן; *dubium tamen affert affixum Accusativi cum quo reperitur. præsertim cum Græcus addat* τῇ γλώσσῃ αὐτοῦ, *ut*: οὐ γρύξει κύων τῇ γλώσσῃ αὐτοῦ. *Æth.* ከልብ: ኖቀ: ኢይልሕሶሙ: *quod verbotenus reddi debet*; Ne canis quidem lambet eos: *Nisi malis per Ellipsin Præpositionis reddere*, Ne canis quidem mutiet (*contra*) eos, *quo melius Græco respondeat. vide etiam* ለኀሰሰ:

ለሐቀ: *Non est in usu.* መልሕቅ: Anchora, Act. 27. 29. 30. Jon. 3. 7. *ubi Græcus habet* ἀγκύρας *Retinacula.*

ለሐኰ: Finxit, Formavit *figulus propriè, ex luto*, Psal. 118. 73. *Lit.* 163. *c.* 4. || ተልሕኰ: *Pass. præced. Org. lect.* 1.

ለሐኪ: Formator, *qui rem instar figuli fingit. Org. lect.* 2.

ልሕኵት: Fictile *quodvis*: *per apposit. generis* ንዋየ: ልሕኵት: Vas fictile 2 Cor. 4. 7. Creatura *Lit.* 158. *c.* 4.

ለሐኪና: *Ridiculè formata vox*, *sicut enim ab* አምላክ: Deus, *formatur* አምላክና: Deitas, *sic à* ለሐኪ: Figulus ለሐኪና: Figilitas *derivata reperitur in ineptis precationibus magicis, seu* ጸሎት: ርቄት: *de quo in præced. egimus.*

ለሐወ: *Significat* 1, *neutraliter* Planxit, Luxit, *& plus est quàm* በከየ: Flevit: *Fut.* Matth. 5. 4. *Inf. c.* 9. 15. 2, Deflevit, *eca*: *Fut.* 2 *Cor.* 12. 21. || አልሐወ: Lugere fecit, Apoc. 18. 7.

ላሕ: Psal. 29. 14. Luctus. ለሐውዎ: ዐቢየ: ላሐ: Luxerunt eum luctu magno, Act. 8. 2. አልባሰ: ላሕ: Vestes lugubres, 2 Sam. 14. 2.

ለሐየ: Venustus, formosus fuit: *Fut.* ይሌሒ: || ተላሐየ: Exornavit; comsit se *sic, ut fuco naturalem levitatem inducere conaretur.* እስመ: ዮጊ: ይትላሐየ: 3 Reg. 18. 27. *Inf.* በተላሕዮ: Comendo se *Lit.* 171. *c.* 1.

ልሑይ: Venustus, Formosus.

ላሕይ: m. Venustas, *forma* ሒዳስ: *et minus est quàm* ሠናይ: *Pulchritudo. Æthiops meus intelligebat de levitate et puritate cutis.* Psal. 44. 3, 5. ገጽከ: ላሕይ: ὁ ὄψις σου ὡραῖα, Cant. 2. 14. *adjecti. videtur.*

ለሐጸ: Decorticavit *salicem vel ejusmodi* arborem, ἐλέπισε, Gen. 30. 37. || ተልሕጸ: *Pass. præc.*

ልሕጽ: Cortex *salicis aut populi. Hinc Proverb.* ከይሴ: ዘኪደ: ልሕጸ: ይፈርህ: Piscator ictus sapit.

ለሐፈ: *Inde fit* ተልሕፈ: Anxiè sollicitus fuit. || አስተላሐፈ: Sollicitum reddidit.

ተልሐፍ: Sollicitudo *anxia*, *ut*: አልቦሙ: ተልሐፈ: Nulla res ipsis erat *cum illis*, Jud. 18. 7. ምንት: ተልሐፊየ: ለ *&c.* Quid mihi cum illis, 1 Cor. 5. 12.

ለመለመ: Marc. 13. 28. Tenerum, Mollem esse *vel* fieri *de ramis, gramine, cera, lecto.* 2, Animum amisit *homo*, Deut. 28. 56.

ልምሉም: Mollis, Tener *de ramis arborum*, Matth. 24. 32. *F.* ልምልምት:

ልምላሜ: Mollities *in tactu*, *Lit.* 173. *c.* 1.

ለመነ: *Ambar. est*, Enixe petiit, *hinc* መልማን: Locus orationis, *in lib.* ጸ: ር:

ለመደ: Consuetus, Assuetus fuit *pati*: *Fut.* ወዘኢትለምዱ: Et quod non assueti estis pati, 1 Pet. 4. 12. || አልመደ:

ደ : Consuetus, solitus fuit *facere* : *Fut.* Matth. 27. 15. Marc. 10. 1. Luc. 2. 42. *Activè tamen pro* Assuefacere *accipi posse videtur Lit.* 171. c. 3.

ልሙድ : Suetus, assuetus. ልሙድ : ኀበ : ሊቀ : ካህናት : *Notus seu* suetus frequentare domum summi Pontificis, Joh. 18. 15, 16

ልማድ : Consuetudo, Modus ordinarius, *Org.* Mores, Rom. 1. 29.

ለምጽ : Matth. 8. 3. Lepra. ዘለምጽ : Leprosus, Marc. 14. 3. እለ : ለምጽ : Leprosi, Matth. 10. 8. Luc. 4. 27.

ልሙጽ : Leprosus, lepra infectus : *Pl* ልሙጻን : *Org.* ለምጻዊ : Idem : *Plur.* ለምጻዊያን : *in lib.* ጸ : ር :

ለምዐ : Planum & læve reddere *id quod* asperum *est*, Cavernosum exæquare.

ልሙዕ : Planum, Æquum, Exæquatum.

ሳርን : *Græc.* Λάρον, *in casu recto* Λάρος, Larus, Lev. 11. 19. Deut. 14. 15. Est *autem Larus* avis marina Gavia aliàs dicta, *quæ vel cinerea est vel alba. Ambar.* እንመን : *Æthiopes* avem nocturnam visu raram *interpretantur.*

ለስኀ : Luc. 14. 34. *dicitur propriè de sale & aromatibus, cum vim suam amiserunt, vel condiendi vim non habent,* Infatuari, fatuum esse, Marc. 9. 50. Matth 5. 13. Insulsus, insipidus fuit *cibus.* Innoxium, innocuum factum est *venenum. It.* De Consiliis *cum sine effectu sunt,* Esa. 19. 11.

ልሱኅ : Insulsus *Gall.* Fade *de cibis & condimentis,* Insipidus.

ለሳኂ : Insulsus, Insipidus *homo* : *Plur.* ለሳኂያን :

ልስኅት : Fatuitas, Insulsitas *si ita dicere liceret. Org.*

ልሳን : Lingua, Psal. 34. 32. *Plur.* ልሳናት : Psal. 11. 3. 4. *tàm de membro corporis; quàm sermone gentis.* ልሳን : ዕፍረት : Lingua suavis, *epith. Sancti Pauli.* ልሳን : ግዕዝ : *vel* ወጽሐፍ : Lingua *hæc nostra* Æthiopica.

ለቅሐ : Mutuo dedit, Luc. 6. 34, 35. *Fut.* ይሌቅሕ : Psal. 36. 27. ‖ ተለቅሐ : Mutuo accepit : *Fut.* ይትሌቃሕ : Psal. 36. 22. Matth. 5. 42. *construitur sine Præp. dantis, ut* : ዘተለቅሐከ : *Quod mutuo accepit à te,* Deut. 23. 20.

ልቃሕ : Mutuum, *seu* res mutuo data.

ለቀሰ : *Non datur, hinc est* አለቀሰ : Condolere cum aliquo *ob mortem amici,* Joh. 11. 19, 31. Mutuis lacrimis deflere *mortuum.*

ለበሐ : *Non est in usu.* ለብሐ : Fictile *Substant. Quicquid à figulo factum est. Org.* ንዋየ : ለብሐ : *per appositionem generis Vas fictile,* Psal. 2. 9. Apoc. 2. 27. *atque sic scribendum puto* Act. 10. 11, 16.

ለብሓዊ : Figulus, Matth. 27. 7, 10. Rom. 9. 21.

ለብሰ : Induit se ipsum, Psal. 103. 2. *c. abs c. a. rei quæ induitur.* ለይልበሱ : ኀፍረተ : *Induant pudorem,* Psal. 34. 30. ‖ አልበሰ : Vestivit, induit *alium,* Matth. 25. 35. *c.* 6. 30. ‖ ተለብሰ : *i. q.* ለብሰ : *Inf.* ተለብሶ : Induitio *passiva,* 1 Pet. 3. 3. ተለቢሶሙ : *Induentes se,* Marc. 12. 38. *Imper.* ተለበሲ : *f.* Ruth 3. 33.

ልቡስ : Vestitus, Indutus, Luc. 8. 35. *F.* ልብስት : Induta, Marc. 7. 30.

ለባሲ : Induens *seipsum* : *Pl.* ለባሲያን : መስቀል : Crucigeri, *Lit.* 165. *c.* 1.

ልብስ : Vestis, Psal. 103. 2. *dubii gen. est & tàm materiam per se, quàm materiam informatam notat, in specie tamen est* Vestis interior, Matth. 5. 40. ልብሰ : ኀጺን : Lorica ferrea, Cataphracta : *Pl* አልባሰ : ክቡራት : Pretiosæ vestes. *Org.* ወርቅ : Psal. 44. 11.

መልበስ : Pallium *vel* Tunica *exterior*, Psal. 132. 3. Matth 5. 40. መልበስት : Id. Exod. 28. 4. መልበስት : ቀኖጽር : Vestis reticulata, LXXII *reddiderunt* χιτῶνα κοσυμβωτόν, *Tunicam fimbriatam.*

ልብስት :

ልብሳት: Induitio *activè*. *Lit.* 170. *c*.3.

ለበበ: *Non occurrit*. ልብ: Cor, Animus, *dubii generis est*, *m*. Psal. 7. 10. & 72.21. *f*. Psal. 12.6. Prudentia. *Org. lect.* 1. Conscientia, Rom. 2.15. 1 Joh. 3.20,21. Consilium animi. * ልበ: አንስት: Herba est *quæ pro ratione aëris triduo floret vel arescit, contra ictus scorpionum efficacissima*: *Pl.* አልባብ: Corda, Matth. 9. 4.

ልቡብ: Prudens, Cordatus: *Pl.* ልቡባን: Psal. 24. 10.

ልብን: Arboris nomen *de qua Jacob virgas partim decorticatas in aquariola posuit*, Gen. 30. 37. *ubi in textu Ebræo legitur* מַקַּל לִבְנֶה *quod vulgò vertunt Baculos betulæ vel populi albæ, Græci* ῥάβδον στυρακίνην *Baculum styracinum reddiderunt: Secundum hanc versionem, quam Æthiopes tantùm respexerunt nostra vox* ልብን: Styrax *erit*, *secundum Arabicum* لبني, *vel* لوبني. ማየ: ልብን: Aqua styracina, *passim respondet Græco* Στακτὴ *Stacte*, Gen. 37. 25. Exod. 30. 34. Cant. 1. 12. *nimirum Stacte vulgò putatur Styrax liquidus, in officinis Storax calamita, cum hodiè stacte vera, nempe pinguitudo myrrhæ recentis distillatitiæ vix detur. vide &* ሚዓ:

ለበወ: Luc. 2.50. Intellexit; *propriè* Sententiam animo assecutus est, percepit: *Fut.* Psal. 18. 13. Luc. 24. 45. ‖ አለበወ: Psal. 15. 7. Edocuit, Intelligere fecit, Lev. 11. 1. *It.* Prudentem reddidit, Instruxit, Psal 31. 10.

ልቡው: Edoctus, Instructus.

ልበወ: *Adv.* Scienter *ita ut quis sensum dicti capiat*, Psal. 46. 7.

ለባዊ: Bonus ingenio *qui rem facile assequitur & capit*; Peritus, Prudens, Esa. 3. 3. *Plur.* ለባውያን: Luc. 10. 21. ኢለባውያን: Imperiti, Rudes, Hebetes *animo*, Matth. 15. 16.

ልቡና: Intelligentia, Prudentia, Peritia, *opponitur hebetudini*; *Vis facile intelligendi*, Intellectus, *Lit.* 165. *c*. 1.

መለብው: Qui alium instruit *vel* erudit. *Syn.*

ለበጠ: *Org.* Obduxit *vel* Inclusit *auro, argento*. Exod. 38. 29.

ተለብጠ: *Pass. præc.*

ልቡጥ: Obductus. *Org.* Inclusus *auro ut videtur*, Exod. 28. 20.

ልብጠት: Obductio *quæ fit auro vel argento*.

ለተሐ: *Non est in usu.* መልታሕት: Mala, maxilla, Matth. 5. 39. *In genere significat utramque partem faciei à temporibus usque ad mentum, hinc etiam pro* temporibus *accipitur*: *Plur.* መላትሕ: κρόταφοι, Psal. 31. 12. & 131. 5. *& pro* Genis, Cant. 4.5. *malè ut puto pro* granio Jud. 9. 53.

እልታሕ: *Litera* እ: *radicalis videtur*, Joh. 19. 23; *sed ignorabat significationem Æthiops meus.*

ለተመ: Contudit *in mortario*. ተለተመ: *Pass. præc.*

ልቱም: Contusum, Exod 29. 40. Lev. 2. 14.

ሊቶስጥሮስ: *sic legitur in Org. lect.* 1. *pro* ሊቶስጥሮቶስ: Λιθόστρωτος, *Locus ubi Pilatus sedit in tribunali*, Joh. 19.13.

ለኆሰሰ: *Non est in usu. vide etiam* ለሐሰ: ‖ አልኆሰሰ: Mussitavit, submissè locutus est, 2 Sam. 12. 19. ‖ ተላኆሰሰ: *de duobus vel pluribus dicitur* Submisse inter se loqui, Luc. 12. 3.

ለኆሳስ: Mussitatio, submissus sermo, Bombus, Blandus susurrus. *Org. lect.* 1.

ልሑድ: *contractè pro* ልሕድት: *f. à masc.* ልሑድ: Tener, delicatus. አልሑድ: ኢትዮጵያ: O suavissima Æthiopia. *in epil. epist. Johannis.*

ሰንጽ: *Græcum est* λένθιον, Linteum, Joh. 13.4. *Ambar.* በፍታ:

ሰንጳስ: *Peregrina vox est, Græc.* λάμπας *esse videtur.* ብርሃን:ዘሰንጳስ: *Lumen lampadis. Syn.* 15.

ሰንጳኔ: *Græc. est* λαμπήνη Currus *seu* Lectica regia, *prout Æthiopes interpretantur. Ambar.* ድንኳን: Tentorium principis *viri*, 1 Sam. 26. 7.

ሰአከ: Legavit *i. e.* misit nuncium *seu hominem*, Matth. 27. 19. Marc. 3. 31. ‖ ተለአከ: Mar. 1. 31. Ministravit, famulatus est *in genere*, διακονεῖν, λειτουργεῖν *Fut.* Psal. 103. 5. *in specie* ad mensam. *It. de ministerio Ecclesiæ*, Minister fuit in Ecclesia.

ላአክ: Minister, Famulus, Matt. 20.26. *Ne tradat te* ለላአኩ: *lictori suo*, Matt. 5. 25. *malè pro* ለወዓሊሁ: *quod in aliis exemplaribus Manuscriptis legitur: Pl. m.* ላእካን: *sic dicuntur* Ministratores *in templis Æthiopum. Lit.* 160. *c.* 2. *bis. Pl. F.* ላእካት: Ministratrices *inter Moniales.*

ልኡክ: Missus *homo*, 1 Pet. 1. 1. *Pl.* ልኡካን: Apostoli, *Lit.*162. *c.*2.

መልአክ: Angelus, Psal.34.6. Luc. 2. 13. Legatus, Princeps, Psal. 104. 18. Primas, Joh. 3.1. Præses, Matt. 27. 2. *Pl.* መላእክት: Angeli, Psal. 103. 5. ሊቀ: መላእክት: Archangelus, Jud. *v.* 9. *Pl.* ሊቃነ: መላእክት: Archangeli.

‖ ተመልአከ: Præses constitutus est; Præfectus, Princeps fuit, Num. 16.14.

መልአክት: *Fœm. à* መልአክ: *formaverunt*, Act.19.24. Princeps fœmina, *& v.*27. *de Diana*; *quippe fœmininum Deam aut reddere noluit, aut non potuit interpres.*

መልእክት: Ministerium, Ministratio, *in specie in rebus sacris*, Act.1.17. 2 Cor. 3.7. 2, Epistola *principaliter* Apostolorum, *ut*: መልእክት: ጳውሎስ: *deinde* Regum & Principum, *ut usu constat.*

ለኩትንት: 3 Reg. 17.12,14. *Græcum videtur* λίκυθος, λήκυθος, Lecythus, Capsace, *i. e.* Ampulla olei.

ለከወ: *Amh.* ፈዘዘ: *propriè de oculis dicitur, quorum formâ exteriore manente* Vis videndi periit, Psal. 37. 10. ብርሃነ: አዕይንትየ: ለከወኒ: *Lumen oculorum meorum quoque, velut manentibus illis* defecit mihi, *vide & Deut.* 16.19.

ለከዐ: Impressit, Infixit *notam, imaginem, clavum*; *vulgò* Obsignavit, *quasi impresso signo munivit.* ‖ ተለክዐ: Impressus, infixus est, *de scriptura, Org. de amore in cor hominis. cit. lib.*

ልኩዕ: Impressus, Infixus. *f* ልክዕት: *Org.*

ልክዐት: Impressio *notæ vel signi. Org.*

መልክዕ: Imago, effigies, Matt.22. 20. Marc.12.16. Luc. 20.24.

ለከየ: *Non est in usu.* ተላከየ: Act. 23. 9 Rixari; Graviter inter se contendere; Verbis pugnare, *i. q.* ተጋአዘ: 1 Cor.11.18. 2 Tim.2.14.

ለኪ: Contentio, Rixa, Deut. 17. ለኪ: ወጋእዝ: Esa.28.

ለከፈ: Palpavit, contrectavit *vola, manu*; *plus est quàm* ገሰሰ: Matt. 8.3,14. *c.* 9.20,21. ኢለከፎ: ሕማም: *Non attigit ipsum passio, i. e. Nihil mali exinde passus est*, Act.28.5. ‖ አልከፈ: Attingere fecit. *Org.* ‖ ተለክፈ: Tactus; attactus fuit. *Ignis* ዘኢይትለከፍ: Intactilis. *Lit.*172.*c.*2.

ልኩፍ: Attactus, contrectatus: *Plur.* ኢልኩፋን: Intacti. *Org.*

ልክፈት: Contrectatio, Attrectatio.

ሰውሀ: Asser, tabula, Act. 27. 44.

ሰወለወ: *Contr.* ሎለወ: *Fut. legitur* Jac. 3. 6. ወትሎሉ: ክቡተ: ፍጥረትነ: *ubi vocem* ትሉሉ: *dupliciter interpretantur, aiunt enim significare* 1, Subjecta flamma ardeti,

arderi, uri & nigrescere. 2, Manifestari, patescere. || አለምለመ: Linguam exeruit, movit *serpens.*

ሉል: *Arab.* لولو, Margarita, Unio. *Org.*

ለወሰ: *Conv. cum Ebr.* לוש. Depsit, subegit *massam*: *Præt. def.* ሉስ: 1 Sam. 28. 24. 2 Sam. 13. 8.

ልውስ: Subactus. *Massa* ልውስ:በቅብእ: *butyro vel oleo* subacta.

ሌዊ: Levi, Luc. 3. 24. ሌዋዊ: Levita, Act. 4. 36. *Pl.* ሌዋዊያን: Levitæ, Joh. 1. 19. ዘሌዋዊያን: Leviticus *i. e.* III. *Liber Mosis.*

ለዋው: Malignus, pessimus, *dicitur de Nabale* 1 Sam. 25. 3. *It. de animalibus noxiis. e. g. apro* 2 Sam. 17. 8.

ለዐለ: *Non est in usu.* አልዐለ: Exaltavit, in altum tulit, Psal. 26. 10. 1, *re ipsa, de loco sc. inferiori in superiorem*, Act. 27. 16. 2, Extulit *honore & dignitate*, Psal. 88. 19. 3, Verbis & laudibus: *Fut.* Psal. 33. 3. || ተለዓለ: Exaltari, extolli *re ipsa, honore*, Psal. 36. 21. *potentia*, Psal. 9. 35. Excelsum fieri *vel* esse, *de se ipso, ut* Psal. 8. 2. *Fut. f.* ትትሌዐሊ: Matth. 11. 23. *Inf ib. & cum aff.* ተለዓልየ: *Cum extollerer*, Psal. 87. 16. *It.* በተልዕሎቱ: *In* exalatione *sua*, Jac. 1. 9. || አስተለዐለ: Deut. 22. 4. Sustulit, restituit *cadentem.*

ልዑል: Excelsus, altus, Rom. 8. 39. *Epitheton Dei Opt. Max.* Psal. 7. 18 & 12 6 *& Regis Æthiopiæ* Celsissimus.

ላዕለ: *Præp. est, quæ pro natura orationis variè exponitur*, Contra, Adversus, In, *cum contrarietatem significat*, Psal. 3. 1. & 12. 3. በላዕለ: Super, Psal. 4. 7. እመላዕለ: De *loco*, Psal. 2. 3. ሚላዕሌን: *Quid ad nos?* Matth. 27. 4. 2, *Adv. etiam est* Sursum. *Org. lect.* 1.

ሉዓሌ: Excelsa summitas, excelsitas. *Lit.* 172. *c.* 1. *in fin.*

ልዕልና: Celsitudo, altitudo, Excellentia, Psal. 11. 9. 2, *Est etiam titulus Regis Æthiopiæ* ልዕልናሁ: Celsitudo ejus: *Ital.* Sua Altezza.

ላዕላይ: Celsus, altus, summus, Psal. 73. 6. Ægyptus superior ላዕላይ: ግብጽ: *dicitur respectu inferioris*, Act. 19. 1.

ላዕላዊ: Idem.

መልዕልት: Locus excelsus, Psal. 17. 36. *in domo*, Act. 10. 9. *& neutraliter* Excelsum. *Org. lect.* 1. Cacumen, fastigium *rei.* መልዓል: Idem. *Org.*

መልዕልተ: *Præp.* Super, supra, Luc. 6. 49.

ላዕላዕ: Laborans vitio linguæ, *e. g. L. loco R. pronuncians*; Balbus, Exod. 4. 10.

ለዓት: Capulus gladii, Jud. 3. 22.

ለይ: Coccinum, Esa. 1. 18. Apoc. 17. 4. ዘለይ: Coccineus, Jos. 2, 18. *sed* λῖα *secundum Hesych. in* κάλλαιον *est violaceus seu purpureus.*

¶ ልያ: Lea, Nom. *Propr.* uxoris Jacobi. *Org. lect.* 1.

ለጕመ: *Org.* Frænavit *equum &c.* 2, *Metaph.* Retinuit, coercuit, *ut*: *Elias* ለጕመ: ሰማየ: ከመ: ኢይዝንም: ዝናም: *Org.* || አልጐመ: Idem. Jac. 1. 26 ዘኢይለጕም: ልሳኖ: *Qui non frænat linguam suam*: *utrumque locum constanter sic scribi affirmavit interpres meus, aliàs* P; *corrigendum putassem.* || ተለጕመ: Frænatus fuit. *Org.*

ልጓም: Frænum, Psal. 31. 12. Apoc. 14. 20. *Pl.* ልጓማት: *hinc Metaph.* ልጓማተ: ሐመር: Act. 27. 40. *Græcus habet* ζευκτηρίας τῶν πηδαλίων Juncturæ gubernaculorum, *quod non intellexisse videtur.*

ሊጊር: Ligurius *Gemma*, Exod. 39. 12. *rectius* ሊጊርዮን: Exod. 28. 19. *obscurum luteum colorem nec ad modum pelluci-*

pellucidum refert illa, quæ sub hoc nomine apud nos circumfertur.

ልጕት : Abyssus, profunditas maxima, Psal. 106. 24. Profundum. ልጕት: ባሕር: Matth. 18. 6.

¶ ልገት : Umbraculum, Tuguriolum *pro custodiendis fructibus, ut : Filia Sion* ከመ: ልገት: ዐቀቤ:ቀምሕ: *sicut tugurium custodis frumenti*, Esa. 1. 8. እሬስዮ : ለሰማርያ: ከመ: ልገት: ዐቀቤ:ቀምሕ:በገዳም: *Faciam Samariam ut tugurium custodis tritici in campo*, Mich. 1. 6. *Pl.* ልገታት: ቈላት : Tuguria *vallis*, Hag. 1. 4. *T. P. in notis supra Jonam.*

ለገን : *vel potius* ለገና : *Græcum est* λάγανα, *ut* : ለገና: ዘናእት: Lagana azyma, Lev. 2. 4. *Ambar.* ገመር:

ሌጌዎን : Legio , *secundum Græc.* λεγίων, Luc. 8. 30.

ሎግዮን : *Græc.* λογεῖον Rationale. *at Æthiopes* ልብሰ:ሎግዮን: *acceperunt pro veste Aaronis*, Exod. 35. 28. *c.* 39. 7.

ልጥር: *Græc. est* λίτρα. Libra, pondo, Joh. 19. 39. *cujus duodecima pars est* ሕልቅ: Uncia, *Ambar.* ወቄት: ዕፍረት: ልጥር: *inversum pro* ልጥረ: ዕፍረት: Libra unguenti, Joh. 12. 3. *Ait interpres meus* ፲፪ ልጥር : *duodecim libras conficere* አሐዱ:መክሊት: *unum talentum.*

ለጽሊጽ : *vulgo etiam* ልሳን : መደልው: Examen bilancis.

ለጸቀ : Pertingere, attingere, contingere rem *aliquam* : *Fut.* ይለጽቅ : ..., Exod. 26. 28. *nisi malis scribere* ያለጽቅ: *Syn.* 17. ‖ አልጸቀ: Marc. 13. 28. *De tempore instante & rebus contingentibus plerumque dicitur* , Instat, Proximus est, Joh. 6. 4. *Constr.* 2, *cum Fut. ut* : አልጸቀት: ትሙት : In eo est *ut moriatur*, Marc. 5. 23. Act. 9. 37. *Inf.* አልጽቆ: Marc. 11. 1. ‖ ተላጸቀ: Combinatum fuit aliud cum alio : *Fut.* አሐ : ይትላጸቃ : በበይናቲ : Exod. 28. 7. *It.* Proxime accessit *ad locum*, Marc. 11. 1. *plus est quàm* ቀርበ:

ልጹቅ : Proximus. *Org. Plur.* ልጹቃን: Proximi *ratione loci. ib. plus est quàm* ቅሩብ: *F.* ልጽቅት: Proxima. *Org. lect.* 1.

ሰጸቀት : Lacerta *secundum Æthiopem meum*, Lev. 11. 29.

ላፀየ : Rasit *novacula*, Esa. 7. 20. ‖ ተላፀየ : Rasus fuit, Act. 18. 18. *Fut.* 1 Cor. 11. 6. *Inf.* ተላጽዮ : Radi, *ibidem.*

ልጹይ: Rasus, *f.* ሉጺት: 1 Cor. 11. 5.

መላጺ : Novacula , Psal. 51. 2. Es. 7. 20.

ለፈየ : *Non est in usu.* ለፌ : Latus *sive locus qui in latere est.* እምለፌ : ለለፌ : *De latere ad latus* , Act. 27. 15. አሐዱ : እምለፌ : ወአሐዱ : እምለፌ : *Unus ab hoc alter ab altero latere*, Joh. 19. 18. * እምለፌ: ፈለግ: *Ad* ripam *fluminis*, Apoc. 22. 2.

ለፈጸ : *Nondum occurrit.* ልፉጽ : በቅብእ : *Panis butyro vel oleo* pistus *seu* subactus, Exod. 29. 40.

ሐለለ:

ሐ :

ሐለ: Combussit, consumpsit *ignis propriè: Metaph. de aliis ardentibus rebus, amore &c.* ‖ አሕለለ: Subdere, Accendere, alere ignem.

ሕላሴ: Combustio, consumptio.

መሐልል : *ut* : ግብረ: መሐልል: Exod. 38. 7. *videtur respondere Græco.* Κοῖλον σανιδωτόν, *Concavum ex tabulis seu asseribus compactum seu contectum.*

ሐለመ: Somniavit : *Præt.* ሐለሙ: ሕልመ: Psal. 75. 5.

ሕልም : Somnium, Matth. 27. 19. *Pl.* አሕላም: *F. Org.*

ሐላሚ : Somniator , *de Josepho* Gen. 37. 19.

ሐለስትዮት : *Æthiops meus* Simiæ speciem majorem *esse dixit* , *vulgò* ein Pavian, *ut videtur* ; *Pl.* ሐለስትዮታት : Psal. 103. 12. *ubi Græcus habet* Ὄναγροι *Onagri, Asini agrestes.*

ሕልቅ : Gen. 24. 22. *Græcum* ὁλκὴ Pondus *eo loco idem esse putarunt. Est a.* ሕልቀ : ወርቅ : Uncia auri. *Epist. Zara Jacobi in præf. Syn. quomodo etiamnum lingua Tigrensi dicitur : Ambaricè* ወቄት: *quarum duodecim conficiunt in Æthiopia unam* ልጥር : λίτραν , *Libram. vide etiam* ሓልቅ:

¶ ሕልቀት : Annulus, Luc. 15. 22. *Pl.* ሕላቃት : Exod. 30. 4. & ሕልቀታት: Esa. 1. 20.

ሐለበ: Mulxit. ሐሊብ: Lac, Psal. 118. 70. *It.* Succus lacteus. *Org. lect.* 1.

ሐለወ : Vigilias , Excubias egit *propriè custodiendi pecoris causa,* Luc. 12. 39. *vox in dialecto Tigrensi , sed aliàs minus frequenter usitata : Fut.* ከንቶ : ይትጎሁ:እለ:ይሐልዉ: *Frustra vigilant qui excubias agunt* , Psal. 126. 2. Luc. 2. 8.

ሐላዊ: ብዕራይ: Custos boum *dicitur in lingua Tigrensi.*

ሐለየ : Cogitavit, in animo habuit, Psal. 51. 2. *Org. lect.* 1. ኢሐለይከኒ : *Non cogitasti de me, i. e. Non meministi mei.* Psal. 21. 2. Matth 1. 20. *c. c. a. abs. ut* ; ሐለዩ: ምክረ : Psal. 20. 11. & *cum* በእንተ: *ut* : ይሔሊ:በእንቲአክሙ : *Memor est vestri* , 1 Pet. 5. 7. *It.* Consideravit, Reputavit secum , & *c. c.* ለ : *seq. affixo. Org. Inf.* በሐልዮትየ : *In reputando me , seu dum cogito. Org. lect.* 1. ‖ አሕለየ : Cogitare fecit, in mentem revocavit, meminisse fecit : *Inf.* አሐልዮ: *Org. lect.* 2.

ሕሊና : Cogitatio , Psal. 18. 15. 2, Cura, Sollicitudo, Marc. 4. 19. 3, Animus, Mens, Sententia, Luc. 1. 17. Intentio, *sic exponi posse puto* Rom. 6. 23. *Plur.* ሕሊናት: 2 Cor. 10. 5.

ሕልያን : *Pl.* Largitiones , Munera *quæ judici corrumpendi causa dantur* , 1 Sam. 8. 2. Psal. 14. 6. *vel pro obtinendo ordine sacro, quæ Simonia est.*

ሕለት : Arundo, Calamus, Matth. 27. 29. Marc. 15. 18.

ሐምሌ : Nom. mensis *undecimi qui nobis est* Julius , *incipit a. quinto illius mensis die, secundum Calendar. Gregor.*

ሐሜላት : *Græcum est cum artic.* ἡ μηλωτὴ,

μηλωτὴ, Melota, Pellis hispida *quævis*, & *in specie quali Elias & Apostoli usi fuisse leguntur*, 3 Reg. 19. 13. Heb. 11. 37.

ሐምሐም ፡ Cucurbita, Jon. 4. 6, 7, 9, 10.

ሐመመ ፡ *def.* ሐመ፡ Passus est *Christus. Lit.* 163. *c.* 3. *in genere quamvis passionem significat.* 2, Laboravit aliquo malo, Psal. 7. 15. *c. c.* በ፡ Malè se habuit, Psal. 105. 32. Male valuit, *opponitur enim* τῷ *sanum esse: Fut.* Matth. 9. 12. *c. c. a. morbi, ut:* ተሐምመ ፡ ፈፀንተ ፡ *Laborabat febri*, Luc. 4. 38. *De parturiente* ሐመት ፡ Parturiit, Cant. 8. 5. ‖ አሐመመ፡ Afflixit, dolore affecit, Psal. 43. 21. Vexavit: *Fut* ወያሐምሞሙ፡ነፋስ፡ *Et afflixit eos ventus*, Marc. 6. 48. Apoc. 7. 3. ‖ ተሐመመ ፡ Anxius fuit animo, afflixit se ipsum : *Inf* ተሐምሞ፡ Ægritudo animi *ex invidia*, Æmulatio, Invidia, Rom. 13. 13. ‖ ተሐመመ፡ Alter alterum ægre tulit, vexavit : *Fut.* ኢትትሐመሙ ፡ በቤናቲክሙ፡ Gal. 5. 26. ‖ አስተሐመመ ፡ Idem *intentiori tantùm significatione, velut cum quis rem anxiè quærit, c. c. a.* Sollicite curavit *rem aliquam : Fut.* 1 Tim. 3. 5. & Psal. 117. 26. እለ ፡ ያስተሐምምዎ ፡ *interpretantur Qui sollicitè & anxie eum colunt : Inf. cum aff.* Luc. 15. 8.

ሕሙም ፡ Æger, anxius, laborans malo aliquo, Rom. 8. 23. ሕሙም፡በፍቅር፡ Æger amore : *Pl.* ሕሙማን፡ Laborantes corpore, Marc. 3. 10. Act. 28. 9.

ሕማም ፡ Afflictio, Passio, affectus malus ; Psal. 9. 29. Matth. 9. 35. *Pl.* ሕማማት፡ Passiones, *ut :* መድኃኒትክሙ፡ በሕማማት ፡ ክርስቶስ ፡ *Lib. Concil.* * ጊዜ፡ ሕማማት፡ Septimana sancta, *vulgò.*

ሐማሚ፡ Æger *de oculo*, Matth. 20. 15. *Met.* ሐማሚ ፡ ዐይን ፡ Invidus, Marc. 7. 22. *Pl.* ሐማምያን፡ Invidi *vel* morosi, *qui alios ægrè ferunt*, Rom. 1. 29.

ማሕምም፡ Ὠδίνων, Dolor parturientis, Gen. 35. 18. 1 Thes. 5. 3.

መስተሐምም ፡ Qui rem *aliquam* sollicitè agit *vel* curat. *Syn.* 8.

ሐመር ፡ *f.* Navis, Matth. 4. 21. ሊቀ፡ሐመር ፡ Navarchus, Præfectus navis, Act. 27. 11. ሐመር፡ ንእስት፡ *v.* 16. *seu* ንስቲት ፡ *v.* 32. *Parva navis i. e.* Scapha. ርእሰ፡ ሐመር ፡ ኀበ ፡ ይነብር ፡ ኀዳፊ ፡ *Caput navis, ubi sedet gubernator*, Act. 27. 29. *Græc. habet* ἐκ πρύμνης Puppis, & *ita puppim caput navis appellant, quemadmodum* Proram እግረ ፡ ሐመር ፡ *v.* 30. *quod mirum, pro quo tamen infra v.* 40. ሐመር ፡ እንተ፡ ድኅሬሃ ፡ *legitur : Pl.* አሕማር ፡ Naves, Psal. 47. 6.

ሐመረ ፡ ጽሬእ ፡ *legitur* Luc. 15. 16. Κεράτια *i. e.* Siliquæ dulces, Faba Græca, *quem fructum tamen Æthiopes ignorant, & interpretantur de Tamarindo, in regno Tigre nasci solita. vide quoque* ጽሬእ፡

ሕምስ ፡ Μήτρα, Matrix, Exod. 13. 2. Num. 25. 2. *olim honesta, nunc dictu obscœna vox, ideoque cavendum ne cum* ኃምስ፡ *Quinque, confundatur* ; Pudendum *enim* muliebre *denotat, quod honestè dicitur* እስኪት ፡ (*hoc mihi dixit Æthiops meus, cum tamen* እስኪት ፡ *aliàs pro Testiculo legatur :*) *honestius & communiter* ኀፍረት ፡ ሠጋ፡ *honestissimè vero* ዕርቃን፡ Nuditas.

ሐመወ ፡ *Non est in usu.* ተሐመወ ፡ Affinitatem contraxit, affinitate conjunctus fuit *cum aliquo, & in specie*, Duxit alicujus filiam, Gener factus est, *constr. sine præp.* ትትሐመውነ፡ Affinitatem contrahetis nobiscum, Gen. 34. 9. Deut. 7. 3. 2, Duxit aliquam affinitatis jure *ex lege Moysis*, Ruth 3. 13. *Inf.* ተሐምዎት ፡ & ተሐማ ፡ Affinitas, *ut ait interpres meus, pro quo tamen reperi sequentem vocem*

ታሕማ፡ Gen. 19. 12. & ትሕማ፡ *Org. lect.* 1. *de Salomone*, ገብረ፡ ትሕማ፡ምስለ፡ ነገሥተ፡ አሕዛብ፡ Affinitatem contraxit *cum regibus gentium sc. ducendo eorum filias.*

ሐሞ፡ Socer, Joh. 18. 13. *recipit affixa mediante vocali secundæ classis, sicut* አብ፡ & እኅው፡ *ut*: ሐሙኪ፡ Gen. 38. 13, 25. * *Ait interpres meus, interdum etiam* Generùm *significare posse*.

ሐማት፡ Socrus, *cujus relatum est* ምርዓት፡ Matth. 10. 35. Luc. 12. 53.

መስተሐምው፡ Affinis, cognatus, Qui affectat affinitatem, *seu*, Quem decet *vel oportet* nuptias cum aliqua contrahere, Ruth 3. 9.

ሐሞት፡ Fel, Psal. 68. 26. & Matth. 27. 34.

ሕመት፡ *Æthiops meus* Fuliginem *esse ait, ollis ahenisque igni impositis adhærentem, atque inde* Atramentum *confici solere, quod ideo appellaretur* ማየ፡ ሕመት፡ 2 Joh. *v.* 12. 3 Joh. *v.* 13. 2 Cor. 3. 3, 1..

ሐመዘ፡ *Non est in usu.* ሕምዝ፡ Venenum, Psal. 7. 14. & 13. 5. 2, *Pro* Ira & Furore *ut Germ.* Gifft, Apoc. 12. 12. *de ira Draconis*, Apoc. 16. 19. *de ira Dei*.

ሐመየ፡ Calumniatus, sinistrè locutus est; *c. c. a. Fut.* ዘየሐሚ፡አበ፡ወእመ፡ Matth. 15. 4. & *c. aff. seq.* ለ፡ Psal. 77. 22. ‖ ተሐመየ፡ Se invicem calumniari: *Fut.* ሊተተሐመዩ፡ በቤይናቲክሙ፡ 2 Cor. 12. 20. Jac. 14. 11. *Inf.* ተሐምዮ፡ Mutua obtrectatio, 1 Pet. 2. 1.

ሕሙይ፡ Calumniam perpessus.

ሐማዪ፡ Susurro, Obtrectator: *Plur.* ሐማይያን፡ Calumniatores, Rom. 1. 30.

ሐሜት፡ Calumnia, sinistri sermones. *Org.*

ሐመደ፡ Nix, Psal. 148. 8.

¶ ሐመድ፡ Cinis, Psal. 71. 9. & 147. 5.

ሐመገ፡ Turbidam reddidit aquam, Habb. 3. 14. ‖ ተሐመገ፡ Turbida facta est, turbata fuit *aqua*, Psal. 45. 3. Habb. 3. 15. Caligare *de oculis*, Gen. 27. 1.

ሕሙግ፡ማይ፡ Aqua turbiba.

ሐሠመ፡ Malus, pravus, corruptus fuit. ‖ አሕሰመ፡ Marc. 7. 10. *variè accipitur* 1, Depravavit, corrupit, male fecit, *ut*: ዘአሕሠመ፡ቃለ፡ *Qui malum vel sinistrum sermonem habuerit.* 2, In malam partem interpretatus est. 3, Læsit, injuria affecit, *tàm reali quàm verbali*: *Fut.* Psal. 36. 8, 9. & 73. 4. 4, *In specie* Maledixit, Marc. 9. 39. Act. 23. 5. 5, Fædavit, & *opponitur τῷ* አሠነየ፡ *Pulcrum reddidit, Exornavit.*

ሕሡም፡ Fœdus, pravus. በሕሡም፡ Fœdè, pravè, Matth. 21. 41. 2, *Substantivè accipitur in Org. ut*: *A calce usque ad caput* አልቦ፡ ሕሡም፡ *nullum est in eo vitium, fortassis rectius* ሕሠም፡ *f.* ሕሠምት፡ Deformis, Fœda.

ሕሠም፡ Vitium, Defectus, *Org. lect.* 1. Corruptio, *ut*: *Sanctitas* ዘኢይረክቦ፡ ሕሠም፡ *nulli corruptioni obnoxia.*

ሕሡመ፡ Pravè, malè, turpiter, Gen. 31. 26.

ሕሠምት፡ Defectus, Vitium *in qua vis re*, Menda, mendum.

ሐሠረ፡ Palea, Luc. 3. 17. Festuca Matth. 3. 12. Luc. 6. 41. Gluma.

ሐሠየ፡ *Hinc fit* ተሐሠየ፡ Exsultavit, Psal 125. 2.

ሐሤት፡ Exsultatio, Psal. 50. 9. & 99. 2.

ሐረመ፡ Illicitum esse censuit, dixit, በእንተ፡ዘሐረመ፡ አውስቦ፡ *De eo qui illicitum esse censet matrimonium. tit. est in lib. Concil*: *Fut.* Num. 8. 14. 1 Tim. 4. 3. ‖ አሕረመ፡ Vetuit, Illicitum esse statuit, Prohibuit *velut profanum*, 1 Cor. 9. 6. Jos. 6. 20. *Fut.* Ebr. 13. 10. 2, Locum Diis sacrum constituit, 4 Reg. 17. 9. Sacravit Deo; Humanis usibus exemit. ‖ ተሐረመ፡ Rom. 14. 6. Rebus quibusdam ut illicitis abstinere decrevit *sive abstinentiæ, sive religionis causa*: *Fut.*

Jac.

Jac. 1. 26. Rom. 14. 5. ዘይትሔረም : እምዕለት: ዕለተ : *Qui interdum abstinet.* ዘይትሔረም: እምበሊዐ: ሥጋ : *Confess. fidei Glaudii Regis Æthiopiæ.* ዘይትሔረም:በኵሉ:መዋዕል: *Qui quotidie abstinet*, Rom. 14. 5. በእንተ : ዘይትሔረም : አውስቦ: *Qui matrimonio sibi interdixit. tit. lib. Concil.*

መሕረም : Templum idolorum, 3 Reg. 15. 13. *Pl.* መሐረማት: Psal. 80. 6. 4 Reg. 17. 9.

ሕርም : Res illicita & lege prohibita.

ሕሩም: Illicitus, Vetitus *lege*, Act. 25. 16. 2, Sanctus, sacer *quod nemo attingere vel lædere audeat*, Jos. 6. Devotum, Deo sacratum.

ሕርመት : Decretum abstinendi *rebus quibusdam*, Jac. 1. 26, 27. 2, Secta, *vel* Mos abstinendi, Act. 26. 5. Religio, Joh. 4. 9.

ትሕርምት : Abstentio *à quibusdam rebus*, *quod prisci* superstitionem *vocant. Syn.* ተፀራዕኮ:እምትሕርምትከ:

ሐረሠ: In puerperio cubavit, Puerpera fuit, *ut: Non polluta fuisti* ኢበፀኒስ: ወኢበሐሪሠ: neque in conceptione, neque in puerperio. *Org.* 2, Parere, *de vaccis* Gen. 33. 13. *ubi legit* λοχεύονται Enituntur, pariunt, *pro* γαλουχοῦνται *quod vulgò legitur.* || አሕረሠ: Obstetricari, obstetricem esse, *ut:* እንተ : ታሐርሣ : ἡ μαῖα, Gen. 35. 17.

ሐራሠ: *vel* ብእሲተ:ሐራሠ: Puerpera, *tribuitur etiam brutis quæ nuper pepererunt* ሐራሠ: ድብ: 2 Sam. 17. 8. *ubi pro* ἠτεκνωμένη *Orbata pullis*, *legit* ἡ τεκνωμένη, *putavitque esse Perfectum participii* τεκοῦσα *Quæ peperit.*

ሐርሠ: *vel* ሕርሠ: *ut:* ቤተ:ሕርሠ: Domus puerperii. *in* ጸ:ር:

¶ ሐርሠ: 2, *significat Veneficii* seu Incantationis genus *nescio quod*, *hinc* ሰብእ:ሐርሠ : Lev. 19. 31. *c.* 20. 6. & ዘሐርሠ : *pro* Venefico Deut. 18. 11 *positum. Convenientiam quandam cum superiori radice habet*, & *respondere videtur voci* ἐγγαστρίμυθος Ventriloquus, *qui vel è pelvi* γαστρὶ *dicto vaticinabatur, vel Dæmonem in ventre habebat, ut putabant;* ἐγγαστρίμαντις *aliàs dictus. conv. cum Chald. & Syr.*

ሐራሢ : Ventriloqus, *Qui id genus incantationis exercet: Pl.* ሐራሢያን:ግብጽ: 'Επαοιδοὶ, Incantatores, Exod 7. 11. *pro quo tamen* v. 22. *legitur* ሐረሣዊያን:

ሐረረ: Æstuavit *calore nimio.*

ሕሩር: Perustus ardoribus solis.

ሐሩር : *Subst.* Æstus *seu* Ardor solis *vehementior*, Apoc. 7. 16. *c.* 16. 8, 9.

¶ ሐሪር : Sericum *vulgò, vel* Bombycinum *nostrum.*

ሐረሰ : Aravit, Jac. 5. 4. *Fut.* Luc. 9. 62. ግብረ : ሐሪስ : Opus arandi *seu* colendi agrum, *sic reddidere* ἔργον λατρευτὸν, Exod. 12. 16. || ተሐርሰ: Aratus fuit *ager*, Deut. 21. 4. *Inf. cum aff.* ተሐርሶ : *de terra Cum aratur*, Ebr. 6. 7.

ሐራሳዊ: Arator, Agricola, Luc. 17. 7. Jac. 5. 7. *Pl.* ሐረስት: Matth. 21. 33. & *seqq.*

ማሕረስ: Aratio, Num. 28. 18.

ሐርበየ: Vecors, Imprudens fuit. *Org. minus est quàm* አብደ:

ሐርተመ: Ærumnosus, Calamitatibus circumventus fuit, Psal 37. 6.

ሕርቱም : Ærumnosus, calamitosus. ወልድ: ሕርቱም: Filius *ille* prodigus *vel* perditus *potius*, *nam* τοῖς ἀπολλυμένοις *redditur* ለሕርቱማን : 1 Cor. 1. 18. *f.* ሕርትምት: *Syn.* 13.

ሕርትምና: Ærumna, Miseria, Calamitas, Psal 31. 4. 2 Pet. 2. 13.

ሐረወ: Cœlavit, Scalpsit, Insculpsit, Act 17. 19.

ሐራዊ: Scalptor, *ut:* ሐራዊ: ማኅተም:

ሕርወት: Sculptura, Cœlatio, *ut:* ኬንያ: ሕርወት: Scalptor, Exod. 28. 11.

ሐራ: Miles, *ut:* ክመ: ሐራ:ዚአሁ: እትበሀል:

እትበሀል : *Ut miles ejus vocer : sed per enallag. num. de pluribus plerumque,* Matth. 8. 9. *c.* 22. 7. ሐራ: ሰማይ: *Cælestes copiæ,* Luc 2. 13. ሊቀ:ሐራ: Tribunus militum, Act. 28. 6. *plus est quàm* ሐራዊ: *quod sequitur.*

ሐራዊ: Centurio, Præfectus militum, Marc. 15. 44.

ሐራዊያ : Porcus, Levit. 11. 7. 2 Pet. 2. 22. *aliàs additur* ቤት: *i. e.* domesticus, *ad differentiam* τῷ ሐራዊያ: ሐቅል: Porcus sylvestris, *i. e.* Aper, Psal. 79. 14. *Plur.* ሐራዊያት : *dixit mihi quidem interpres meus ; sed ejus loco tantùm reperi* አሕርው : Sues, Porci. *Epicœnum est,* Matth. 7. 6. *c.* 8. 30.

ሐረግ: Palmes, Gen. 40. 10. *additur plerumque* ወይን: *ut :* ሐረግ: ወይን: Gen. 49. 11. ቆሎ: ሐረግ : φάραγξ βότρυ© Num. 13. 25. *vide &* Deut. 32. 32. *Pl.* አሕረግ: Palmites. *Org. lect.* 2.

ሐርጌ: *forma* አርዌ : Marem gregis *seu minorum pecudum , tàm ovium quàm caprarum significat ; hinc pro* Arietibus *passim. Org. lect.* 2. 2, Caper, Lev. 5. 23. *Pl.* ሐራጊት : Arietes, Psal. 28. 1. χειμάρροι , Psal. 49. 9. * *Ajebat interpres meus* ሐራጊት : *etiam fœmininum singulare esse, atque* capram *seu* ovem anniculam *significare , antequam fœtum ediderit : verum hujus dicti neque authoritatem neque analogiam reperio.*

ሐርገጽ: Crocodilus, Lev. 11. 29. *Amhar.* ሐዘ: *Pl.* ሐርገጻት: *Lit.* 176. *c.* 4.

ሐሰ: Absit, *absolutè legitur* Luc 20. 16. *aliàs plerumque cum pronomine personali, ut :* ሐሰ: ሊተ : *Absit à me,* Act. 10. 14. ሐሰ:ለከ : Matth. 16. 22. *quod sic construitur,* ሐሰ:ለከ:ኢትግበር:ዘንተ: *Absit à te ne facias. Org.*

ሐሰለ : Camo vincivit , Ef. 11. 6. ሐሳል: Camus, Psal. 31. 12.

ሐስል: Corbis, *quales Camelis gestandarum rerum causa imponuntur.*

ሐሰበ: Psal 31. 1. Imputavit, computavit, reputavit, Rationes inivit, Luc. 14. 28. Æstimavit, Rationem alicujus habuit. ኢትሔሰብ : መኑሂ : *Non reputas quenquam , seu non curas , non respicis,* Matth. 22. 16. ‖ ተሐሰበ : Imputatum est : *Fut.* ወለሙ: ይትሐሰቦሙ : *Et imputabitur illis ,* Ebr. 13. 17. ‖ ተሓሰበ: Matth. 25. 19. Rationes invicem conferre, Computare inter se, *const. abs. Fut.* Matth. 18. 24. *rectissimè scriptum* Luc. 16. 2. 2, Reputavit secum animo, *Org.* Supputavit ኍልቈ: numerum.

ሐሳብ: Computatio, Rationes. ገብረ: ሐሳበ: Rationes exigere, Matth. 18. 23. አውፅአ: ሐሳበ: Rationem reddidit, 2 Pet. 1. 10. 2, Æstimatio, Valor, *ut :* Res ዘብዙኅ : ሐሳቡ : magnæ æstimationis, magni pretii, 1 Pet. 3. 4. 3, Astrologia, *in sensu qui sequitur* እለ: ይጠይሩ: በሐሳበ: ፀሐይ: ወወርኅ: ወከዋክብት: *Qui incantationes exercent calculo solis, lunæ &c. Org. quod Chaldæorum olim fuit.* ሐሳበ: ልደት : Genethliace *vel* Genethleologia. *Syn.*

¶ ሐሴቦን : Hasebon *vel* Hesbon, *nom. civitatis ,* Psal. 44. 15. *ubi pro* ἐσεβὼν *Intus legerunt* Ἐσεβών.

ሐሰአ : *Non est in usu.* መሐስእ : Et Agnum & Hœdum significat , *nec absolutè positum distinguit, ut Org. lect.* 1. *distinguuntur a. per adjectam speciem, ut :* መሐስአ : በግዕ : Gen. 31. 38. & መሐስእ: አባግዕ : Agni, Psal. 113. 4, 6. መሐስአ: አጣሊ: Hœdi, Luc. 15. 29.

ሐሰከ : Vermis *in Æthiopia æstatis tempore dum pluit crescens , & frumentum arrodens.*

ሐሰወ : Mentitus est, Psal. 17 49. Falsum dicere testimonium ሐሰወ : ስምዐ : Matth. 19. 18. *Fut.* ወኢይሔሱ : *Et non fallit seu mentitur*, Psal. 14. 6. ‖ አሐሰወ : Ad mentiendum induxit, Ad falsum testimonium dicendum impulit አሐሰወ : ስምዐ : *Org. lect.* 2. 2, Alium mentiri dixit, Falsi arguit. *Ib.* ‖ ተሐሰወ : Mendacii & falsitatis convictus e , Rom. 9. 6. *Fut.* Joh. 10. 36.

ሐሰት : Mendacium, Psal. 32. 17. ስምዐት : ሐሰት : Falsus testis, Matt. 26. 60.

ሐሳዊ : Mendax, Psal. 115. 2. *Plur.* ሐሳዊያን : Psal. 61. 9. ሐሳዊ : መሲሕ : *per apposit. dicitur* Antichristus, 1 Joh. 2. 18. *Pl* ሐሳዊያን : መሲሕ : Pseudochristi, *ibid.* ሐሳዊያን : ነቢያት : Pseudoprophetæ, Matth. 7. 15.

ሕሳዌ : Sermo ementitus, *q. d. mentitio.*

ሐሰየ : Fricuit, confricuit, Attrivit, contrivit, Luc. 6. 1. ተሐስየ : *Pass. prac.*

ሕሱይ : Confrictus, attritus; *de pellibus* ማዕስ : ሕሱይ : præparatæ, Exod. 25. 5.

ሕሱፍ : Vulneratus, Plagis affectus, Lev. 22. 22. *sed respondet Græco* Μυρμηκιῶντα *i. e. qui formicatione seu quodam genere scabiei laborat.*

ሐቀቀ : *Inde fit* ሕቀ : Parum, paululum, Luc. 5. 3. ሕቀ : ብሂሎ : *Parum dicente ipso i.e. Paulo post quàm dixerat*, Matth. 26. 73. ሕቀ : *seq.* እም *nota comparativi, significat* Minus, *ut* : ሕቀ : እሕጸጽኮ : እም : *&c.* Psal. 8. 6. *Sequente verbo Præter. temporis redditur latinè per* Ferè, fermè, Penè, *& Plusquamperfectum Subjunctivi*, *ut* : ሕቀ : ክመ : ዘእምተንተና : እገርየ : *Fermè nutassent pedes mei*, Psal. 72. 2. በበ : ሕቀ : Sensim, paulatim, pedetentim. *Org.*

¶ ሕቁ : Apoc. 18. 12. ዕፀ : ሕቁ : Lignum Thyinum, Cant. 1. 16. *Ambar. reddunt* ዞጲ : Ebenum, Ἔβενος seu ἔβενον.

¶ ሐቌ : *Arab. idem* حقو Lumbus, Ψοῖα, 2 Sam. 2. 23. *Est ea pars corporis quæ cingitur, nam semper cum verbo* ቀነተ : Cinxit *reperitur*, *sive gladio, ut* : Psal. 44. 4. *sive simplici cingulo fiat, ut* : Matth. 3. 4. *Interpretes* Lumbos *reddere consueverunt.*

ሐቅል : Ager, Campus *in genere, includens montes, sylvas &c.* Psal. 77. 15. *& opponitur domibus seu oppidis; ideoque hoc pacto Feræ distinguuntur à cicuribus, ut* : ሐራዊያ : ሐቅል : Aper sylvestris, Psal. 79. 14 Arma *ab instrumento domestico* ንዋየ : ሐቅል : Psal. 45. 9. Joh. 18. 3. *In specie* Desertum, Sylva, Ager incultus, Psal. 28. 7. *Pl.* አሕቀል : Gen. 12. አሕቃላት : 2 Sam. 1. 21. *It.* አሕቅልት : Jos. 10. 40. እምአሕቁል : *Ex agris*, Exod. 8. 15.

ሐቃል : Sylvestris, Agrestis, Paganus, Act. 28. 4. *inde pro* Barbaris, Ἐγχώριος, *Indigena, incola*, Exod. 12. 49. *Plur.* ሐቃልያን : Jud. 9. 4.

ሐቀረ : *Hinc fit* አስተሐቀረ : Parvi vel nihili fecit, Vilipendit, Gen. 27. 12. *Fut.* Matth. 19. 20.

ሕቁር : Nihili habitus, Spretus : *Plur.* ሕቁራን : Viles, Exod. 1. 7.

ሐቀየ : Frenduit, striduit dentibus, *constr. per acc. ut Græc.* βρύζειν τοὺς ὀδόντας, *ut* : ሐቀዩ : ስነኒሆሙ : *Frenduerunt dentibus suis*, Psal. 34. 16. *Fut. defect.* የሐቁ : Psal. 36. 12. ‖ አሐቀየ : Frendere, stridere fecit, *Interpres enim transitivè accepit* τρίζει τοὺς ὀδόντας αὐτοῦ, *quod reddidit* የሐቅዮ : ስነኒሁ : Marc. 9. 18.

ሐቂይ : Stridor dentium. ሐቂየ : ስነን : Matth. 8. 12. Luc. 13. 27.

ሐቀፈ : Amplexus, complexus est, c.c.a.

c. c. a. Psal. 47. 11. ሐቀፎ፡ክሳዶ፡ *Amplexus est collum ejus*, Luc. 15. 20. * *De Maria parvulum Jesum in sinu gerente* በአብራክኪ፡ ሐቀፍኪዮ፡ Genubus complexa es eum, *Org.* * *De gallina pullos suos sub alis complectente. Org.* ‖ አሐቀፈ፡ Effecit ut alius alium complecteretur, 3 Reg. 6. 34. ‖ ተሐቅፈ፡ Complexu teneri. *Org.* 1 Sam. 20.

ሐቁፍ፡ Qui amplexu tenetur.

ሑቃፌ፡ Amplexus, complexus *substant. Org. lect.* 1. *qui etiam sinu fit seu genubus, ut loquuntur Æthiopes.*

ሕብል፡ F. Fraus, Dolus, Psal. 5. 12. & 49. 20. 1 Pet. 2. 1. *malè* ሐብል፡ Matth. 26 4. *id enim Funem significat, quod vide in* ሐ፡ ሕብለት፡ Idem. *Syn.*

ሐብለየ፡ Spoliavit, Vi diripuit *manu militum: Fut.* Ps. 104. 23. & 108. 10. *vide* Exod. 3. 22. *ubi defraudare vel astu auferre, aut simpliciter spoliare significare videtur.* ‖ ተሐብለየ፡ Vi direptus est, spoliatus fuit. ‖ ተሐበለየ፡ Invicem rapere, inter se diripere, *ut:* ይትሐበለይዎ፡ Es. 5. 5. *formæ* ተጋበረ፡ *esse patet ex affixo, distrahent, diripient eum inter se*, Esa. 6. 13.

ሕብልዮ፡ Violenta direptio, Spoliatio, Num. 14. 3.

ሕብር፡ Color, Apoc. 4. 3. *c.* 9. 17. ሕብረ፡ሐመድ፡ Color cinerus *vel* cineraceus, Gen. 30. 40. ሕብረ፡ ከብድ፡ Color jecoris, Exod. 35. & 36. Num. 4. 7. ዘሕብረ፡ወርቅ፡ Chrysolithus *gemma ab aureo colore sic dicta*, Exod. 28. 20. *c.* 39. 13. *nempe intelligitur Chrysolithus veterum, non vulgaris; qui viridem habet colorem. Retinent aliàs Græcam vocem, sed mirè corrumpunt, ut:* ክሬሶቶሉቤ፡ & ክሬሉሶቶቤ፡ *quæ vide suo loco: Pl.* ሕበር፡ Colores, varietas colorum. *Org.* * *Accipitur etiam de rebus versicoloribus seu variorum colorum*, Jud. 5. 30.

ሑብርት፡ *F. forma* ቡሩክት፡ Colorata, Variegata, variis coloribus ornata, Psal. 44. 11, 15. *masculinum ejus esse debet* ሑቡር፡ *Potius huc quàm sub sequentem radicem referre volui, quamvis istud interpreti meo visum fuerit, qui reddebat Polita.*

¶ ሐብረተ፡ Polire, Ferruginem abstergere *propriè. Ambar.* ወለወለ፡

ሕብሩት፡ *Ambar.* ወልወል፡ *i. e.* Politum.

ሐበሽ፡ Abyssinus, *sic enim Arabicè vulgò vocatur* حبش & أحابش. *in libris semet* ኢትዮጵያዊን፡ Æthiopes *vocare consueverunt.*

ሐብቀቀ፡ *Nondum occurrit.* ሕብቁቅ፡ Pollutus, Immundus: *Pl.* ሕብቁቃን፡ 2 Pet. 2. 13. *oppos. est* ንጹሓን፡

ሕብቃቄ፡ Pollutio, Jac. 1. 27.

ሐበየ፡ *Non est in usu.* ተሐበየ፡ Aliena negotia tractavit; Curavit res alterius, *vide* Num. 3. 10. *legitur in Synod. Non decet Presbyteros* ይመገቡ፡ ወኢይትሐበዩ፡ *præfecturam aut procurationem suscipere rerum alienarum.* 2, Fidejussit, Vadem se dedit *pro aliquo. const. sine præp. ut:* እትሐበዮ፡ Sponsor ejus ero, Gen. 43. 7. *Org.*

ሐቢ፡ Fidejussor, Sponsor, Vas. *vide* Deut. 15. 1 Sam. 15. 2, Præfectus *in bello, vulgò* Officialis, Act. 22. 25, 26. ሐቤ፡መእት፡ Centurio, Matth. 8. 5, 13. *Pl.* ሐበይት፡ Officiales, Joh. 18. 12.

ሕቢት፡ Procuratio, Administratio officii, λειτουργία, Num. 4. 28, 29.

ተሕቢት፡ Fidejussio. *Syn. formæ* ተንቢት፡

ሐብጠ፡ Exulceratum fuit, Intumuit ulcus.

ሕበጥ፡ Ulcus, Apostema. *in* ጸ፡ር፡

ሕቡጥ፡ Exulceratus, ulcerosus.

ሐተተ: Quæsivit, Interrogavit: Mar. 14. 60. Psal. 10. 5, 6. ሐቲተ: በጽኑዕ: Rigorose examinare. *Proprie* Inquisivit in judicio, 1 Cor. 4. 4, 5. *passim enim est verbum forense.* || ተሐተተ: Interrogatus fuit, Jos. 22. Examinatus fuit: *Fut.* Rom. 14. 13.

ሐታቲ: Interrogator, Quæsitor, Examinator.

ማሕተት: Quæstiones *quæ reis examinandis proponuntur*, Examen, Inquisitio, Act. 25. 16. Num. 35.

ሕንበል: Sella cameli: *Pl.* ሕንበላት: Gen. 31. 34.

ሕንብርት: Umbilicus, Jud. 9. 37. Cant. 7. 2.

ሐንበበ: *Org. lect.* 2. Acinos, Baccas tulit, *de vitibus ac ejus generis aliis arboribus* ሐንበበተ: ፍሬ: *i.e.* Fructus, baccas accepit, *q.d. baccescere de fructu. Org.*

ሕንብብ: Acinus, Bacca. ሕንበበ: ፍሬሃ: *Org. Pl.* ሕንበባት: Acini, Baccæ, Es 17. 6. ሊተተቀረም: ሕንበበተ: ወይንከ: ዘወድቀ: Lev. 19. 10.

ሕንቡብ: Quod habet *vel fert* acinos, baccas. *Syn.*

ሐንቀቀ: Meticulosus fuit.

ሕንቁቅ: Meticulosus, Superstitiosus *prisco & genuino sensu.*

ሕንቃቄ: Meticulosa natura.

ሐነከ: Pudore, Rubore suffundi *secundum Æthiopem meum*, Luc. 9. 45. *itaque legit interpres No. Test.* αἰδῶνται *pro* αἴσθωνται, ከመ: ኢይሕንክዎ: *Non mihi videtur intellexisse quid sibi voluerit*, αἰσθάνομαι *enim est Sentire: rectius* ከመ: ኢይሌብዎ:

¶ ሐንከሰ: Claudicavit, Psal. 17. 49. *Inf nominascens* ሐንክሶ:

ሕንካሴ: Claudicatio, 2 Sam. 22 46.

ሐንካስ: Claudus, Matth. 18. 8. *Pl.* ሐንካሳን: Claudi, Matth. 11. 5.

ሐንገዝ: *legitur* Lev. 14. 9. Pubem *seu* pilos illos unde pubertas dicitur, *interpres meus significare ait.*

ሐነጸ: Ædificavit, Exstruxit, *Fut.* Psal. 88. 3. *Inf.* ሐኒጸት: Ædificatio. *Org.* || አሕነጸ: Exstrui curavit. *Org.* || ተሐንጸ: Ædificatus, exstructus est, Psal. 95. *tit.* ተሐነጸ: *tamen legitur* Joh. 2. 20.

ሕኑጽ: *m.* Ædificatus, exstructus: *F.* ሕንጽት: Ædificata, Psal. 121. 3.

ሕንጻ: Ædificium, Structura, Matth. 24. 1.

ሐናፂ: Ædificator.

ሕንጸት: Ædificatio, Exstructio.

ሐንፈጠ: Scalpsit unguibus *instar felis.*

ሐከከ: Prurire.

ሕከክ: Prurigo, Pruritus, Deut. 28. 27.

ሐወልት: Columna, Gen. 31. 45. ሐወልተ: ጼው: Columna salis *in quam conversa fuit Lothi uxor*, Gen. 19. 26. 2, *In genere quamvis erectam lapideam molem significat ut Pyramidem.*

ሐዊረ: Psal. 77. 13. Ire, incedere, ingredi, proficisci, *in loco cum* በ *vel* ውስተ: Psal. 1. 1. *ad locum cum* ኀበ: *Prat.* ሖረ: *ibid.* 2, Abiit. *Org.* * ሐዊረ: ብእሲት: Inire fœminam, Coire cum aliqua, Marc. 9 11. & ሐዊረ: ብእሲተ: ብእሲ: Adulterium committere, Marc. 7. 22. *Per ellipsin de adulterio & idololatria dicitur* 1 Cor. 6. 9. *modo locus non sit mendosus.* || አሖረ: Ire, Pergere jussit, adegit, 4 Reg. 9. 21.

ሐዋርያ: Nuncius, Legatus, Missus, *à proficiscendo sic dictus*, Joh. 9. 7. *In specie* Apostolus *Salvatoris nostri*, *pro quo hodie tantum usurpatur. In lectionibus Liturgiæ per* ሐዋርያ: *intelliguntur epistolæ reliquorum Apostolorum, & opponitur* τῷ ጳውሎስ: *i. e.* Epistolis Pauli: *Pl.*

Pl. ሐዋርያት ፡ Nuncii, Gen. 32. 3. Apostoli, Luc. 14. 32. ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ እንተ ፡ ሐዋርያት ፡ Ecclesia Apostolica. *Nota hic originem Arabici* حواري *nusquam alibi quærendam quàm in hac nostra lingua.*

ሐዋሪ ፡ *Pl.* ሐዋርያን ፡ *ut :* ሐዋርያነ ፡ ማይ ፡ Bajuli *aquam ferentes*, Jos. 9. 27. *f.* ሐዋርያተ ፡ ማይ ፡ Gen. 24. 11.

ሕዋር ፡ Porticus, Joh. 10. 23. *Plur.* ሕዋራት ፡ Joh. 5. 2. *à deambulatione sic dicta.*

ሑረት ፡ *m.* Incessus, Gressus. *Metaph.* Ratio vivendi, Conversatio, Psal. 36. 24. 2, Abitus, Profectio, Exitus, *cui opponitur* ግብአት ፡ *Reditus, reversio. Org. Pl.* ሑረታት ፡ Cant. 7. 1.

ምሕዋር ፡ Iter, Act. 3. 11. *ut :* ምሕዋረ ፡ ሠሉስ ፡ ዕለት ፡ Iter trium dierum, Gen. 30. 36. Exod. 8. 27.

ሐዋርያዊ ፡ Apostolicus. *Scal. comp. Æth.*

ሐወሰ ፡ Movere, Quatere *caput*, Matth. 27. 38. *labia*, 1 Sam. 1. 13. ‖ ተሐውሰ ፡ *Org. lect.* 1. Moveri, hinc inde ferri *à vento : Fut.* Luc. 7. 24. *à fluctibus*, Act. 27. 15. 2, Movere se ipsum, *seu* moveri à semet ipso, *ut : Corpus sine anima* ኢይክል ፡ ተሐውሶ ፡ *non potest se movere. Org. lect.* 1. *hinc* ተሐውሶ ፡ Motus. *Org.* 3, Repere, *ut :* ዘይትሐወስ ፡ Reptile, Psal. 103. 26. *dicitur etiam de infantibus* Gen. 25. 22.

ሑሰት ፡ Motio, commotio, ሑሰተ ፡ ርእስ ፡ Commotio capitis, Psal. 43. 16.

ሕዋስ ፡ Sensus : *Pl.* ኅምስቱ ፡ ሕዋሳት ፡ *qui sunt* ርኢይ ፡ Visus, ሰሚዕ ፡ Auditus, አጼና ፡ Olfactus, ጠዓም ፡ Justus, ገሢስ ፡ Tactus.

ተሐዋሲያን ፡ *Pl.* Reptilia. *Syn.*

ሔዋን ፡ Eva *mater viventium. Org. lect.* 1.

ሐወዘ ፡ Gratum esse. ኢሐወዞሙ ፡ *Non gratum erat ipsis*, Matth. 21. 15. Jucundus, suavis fuit *de sapore & odore. Org. Fut. cum E.* ‖ አስተሐወዘ ፡ Rem velut gratam & jucundam probavit, & talem esse persuasit 1, *aliis, & c. c. acc.* 2 Pet. 2. 13. *corruptus videtur locus* Act. 19. 26. *de Paulo*, Blandimentis seduxit, 2, *sibi ipsi*; Rem gratam habuit, *& const. abs. ut :* Marc. 6. 20. *Inf.* አስተሐውዞ ፡ Approbatio *rei jucundæ*, Delectatio.

ሐዊዝ ፡ Jucundus, suavis. *F.* ሐዋዝ ፡ Psal. 80. 2. & 146. 1.

ሐውዝ ፡ Suavitas, Jucunditas, Luc. 8. 14. *It. pro* Voluptate mala, 2 Tim. 3. 4.

ሐዋይ ፡ Rubor vespertinus, Matth. 16. 2. *Co. Ro. Metaph.* Vespera *ipsa.*

ሐወጸ ፡ Respicere, prospicere *è loco aliquo, c. c.* እም ፡ Psal. 13. 3. *è fenestra*, Jud. 2. 8. Inclinare se ad prospiciendum. *c. c.* ውስተ ፡ In, Luc. 24. 12. Jac. 1. 25. 2, Visitare, Psal. 8. 5. Invisere *ægrotum, c. c. acc.* Matth. 25. 36. *Inf.* ለሐውጾትየ ፡ *Ad visitandum me. Org.* ‖ ተሐውጸ ፡ Visitatus fuit, Exod. 30.

ሐዋጺ ፡ Visitator. ሐዋጺሃ ፡ *Syn.*

ምሕዋጽ ፡ *q. d.* Locus visitationis, Exod. 31. 7. *& intelligitur* ἱλαστήριον Propitiatorium, *nempe* כַּפֹּרֶת *tegumentum quod super arcam fœderis erat, quia illic visitabat & exaudiebat Deus populum suum. Describitur aliàs* ተድባበ ፡ ወርቅ ፡ ዘምስለ ፡ ኪሩብ ፡ ዘምልዕልቴሃ ፡ ለታቦት ፡ *Org.*

ሐዘለ ፡ Bajulavit. በዘበን ፡ ሐዘለ ፡ In tergo tulit, gestavit, *Org. Sicut educator* ሐዘለ ፡ *bajulat liberos suos : Fut.* 1 Thes. 2. 7. Deut. 32. 11. ‖ ተሐዘለ ፡ Bajulatus fuit : *Inf.* ተሐዚሎ ፡ በዘባንኪ ፡ *Cum gestaretur in dorso tuo. Org.*

ሕዘል ፡ Bajulatus, Gestatus.

ሐዛሊ ፡ Bajulus.

ሐዝሐዝ ፡ Palus, *Gen. paludis.*

ሐዘበ : *Græc. habet* ὑπολαμβάνειν, Conjicere, Suſpicari, Pſal. 49 22. Putavit, opinatus eſt. ኢሐዘብኩ : 1 Cor. 2. 2. ‖ ተሐዘበ : Veritus, Suſpicatus eſt, Matth. 24. 51. Luc. 12. 40. *c. c. a. ſine præp.* Suſpectum aliquem habuit, Act. 2. 15. Dubitavit, Malè de aliquo ſenſit.

ሕዝብ : Populus, Gens, Natio, Pſal. 27. 11. Tribus, Familia, Genus, Stirps, Stemma, *ut:* XII. ሕዝበ : እስራኤል : Matth. 19. 28. * Secta hæreticorum, *aut* Familia Philoſophorum, Act. 5. 17. *c.* 15. 5. حِزْبٌ *Arab. idem, à dubitatione vel mala opinione ſic dicta, non tamen ſemper in malam partem accipi puto: Pl.* አሕዛብ : Pſal. 73. 9. *reſpondet plerumque Græco* ἔθνη Gentes *ſc. infideles,* Ethnici, Pſal. 2. 1, 8. *& alia forma* ሕዛብ: *reſpondet Græco* λαοὶ Populi, φυλαὶ Tribus, Pſal. 121. 4.

ሕዝባዊ: Laicus, Secularis, *cujus oppoſitum eſt* ካህን: *Sacerdos : Pl* ሕዝባዊያን : Laici. *lib. Syn. F. ſing.* ሕዝባዊት : *Pl.* ሕዝባዊያት: *ib.*

ተሕዝብት : Pavor, Metus, ſuſpicio mali futuri, Pſal. 63. 1. Luc. 21. 26.

ሐዘነ : Conſtriſtatus, Mœrore, Triſtitia affectus fuit, Matth. 20. 24. Animum deſpondit : *Fut.* Act. 27. 22. ‖ አሕዘነ : Mœrore, triſtitia affecit, Sollicitum reddidit, አልቦ : ዘያሐዝንከ : *Nihil eſt quod te ſollicitum reddat, i. e. Nihil curas,* Marc. 12. 14. *& ſequente* በእንተ: *ut:* ኢያሐዝኖ ፡ በእንተ ፡ አባግዕ: *Non eſt ſollicitus de ovibus,* Joh. 10. 13.

ሐዘን: Triſtitia, Mœror, Luc. 22. 45. Sollicitudo, Anxietas, Pſal. 118. 28, 53.

ሕዙን : Triſtis, Mœſtus, 3 Reg. 20. 43. *Pl.* ሕዙናን: *F.* ሕዝንት: *Org.*

ማሕዘን : *legitur* Matth. 15. 19. *Ait interpres meus cauſam ſeu materiam mœroris hac voce ſignificari.*

ሕዝእት: *Sing. eſt.* Luſtra *leonum aut aliarum ferarum ſignificans,* Gen. 49. 9. *Pl.* ሕዝአታት: Mandræ, 1 Sam. 13. 6. * *Significat etiam locum in prato circumſeptum, conſervando gramini.*

ሐዘዘ : *Non eſt in uſu.* አሕዘዘ : Exaſperare, irritare *alicui fauces acri quodam humore, quod Judæi vexandi Jeſus cauſa feciſſe dicuntur,* Matth. 27. 48. *de quo Org. ſic habet : Judæi bibendum dabant ei acetum felle miſtum* ለአሕዝዞቱ: *ut exaſperarent ipſi fauces.*

ሐይመት: Tentorium *in genere,* Gen. 18. 1. *In ſpecie eſt* Tentorium parvum, ex ſerico & aliis pretioſis veſtibus compoſitum, *& idem quod* ሰንጰ: *ut ajebat interpres meus, atque de talibus intelligunt* ሐይመታት: Cant. 1. 4.

ሐየሰ : *Def.* ሔሰ : Vituperavit, Matth 11. 20. አሐይሰከ: እምኔሆሙ: *Vituperabo te ob ea, vel potius, exprobrabo quædam ex illis,* Apoc. 2. 4. Increpuit: *Fut.* Jud. *v.* 9. ‖ አሔሰ : Ad vituperandum induxit. *Syn.* ‖ ተሐየሰ : *Alter alterum increpuit, i. e.* Contendit, rixatus eſt alter cum altero, *c.c.* ምስለ: *Fut. Lit.* 168. *c.* 1. *Item cum aff. abſol.* ዘተሐየስክሙ : *Quaſcunque contentiones cum illo habueritis,* Marc. 11. 25.

ሒስ : Vituperatio, Increpatio, Pſal. 118. 112. *ubi pro* ἀντάμειψιν *Retributionem legerunt* ἀντίτιμψιν *Reprehenſionem.*

ሐይቅ : Littus, Matth. 13. 2, 48. *lacûs vel maris,* Joh. 21. 4. *quod definiente Celſo l.* 96. *ff. de V. S. eſt, quouſque maximus fluctus à mari pervenit. Latius ergo eſt quàm* ድንጋግ : *quod partem tantùm littoris, nempe mari contiguam ſignificat; unde etiam conjunguntur, ut :* ድንጋገ፡ዘሐይቅ: Initium littoris, *ſeu illa pars littoris quam mare ſemper attingit. Org. lect.* 2.

ሐየበ :

ሐየበ : *Def.* ሒበ : Hausit *aquam ex puteo*, Exod. 2. 19.

ማሕየቢ: *Instrumentum quo aqua hauritur*, Haustrum, Situla, Joh. 4. 11. *Org.*

ሐየከ: *Def.* ሒከ: Mandere *dentibus*, Masticare : *Fut. Lit.* 173. *c.* 2. ‖ ተሐየከ: *Pass. præc. Fut. Lit.* 172. *c.* 2.

ሐይወ : Vixit, Matth. 8. 13. *Fut.* Psal. 21. 33. 2, Bene valuit, 3 Joh. *v.* 2. Convaluit, revaluit, Sanatus fuit, Marc. 1. 42. 3, Revixit *mortuus*, Marc. 12. 18. *Inf.* ሐይወ : Salvum esse *vel* fieri, Luc. 18. 26. *Sæpe idem nominascit, pro* Vita, *ut apud Latin.* Psal. 20. 4. & 33. 13. ‖ አሕየወ : Vitæ, Sanitati, Incolumitati, Libertati pristinæ restituit, Matth. 9. 22. 2, Vitam *seu* Spiritum reddidit, *vulgò* Vivificavit, Psal. 118. 37, 40. Sanavit, Matth. 8. 7. Vivum *vel* incolumen servavit, Exod. 1. 16. 3, Absolvit in judicio; Liberum dimisit, Luc. 6. 37. ‖ አስተሐየወ : Refecit *læsum, vulneratum, vel ruptum quid*, Esa. 19. 9.

ሕያው: Vivus, Matth. 16. 16. κατ' ἐξοχὴν *intelligitur* Deus vivus. 2, Sanus, salvus, Incolumis, Luc. 15. 27. *Metaph. de aliis quoque rebus integris & sanis dicitur, ut :* ሕያው: ለልብስ: *quod sanum & integrum* in veste *est*, Matth. 9. 16. *Plur.* ሕያዋን: Psal. 26. 19. *F.* ሕያውት: Sana, salva, Ruth 1. 19. *Pl.* ሕያዋት:

እመሕያው : Psal. 4. 3. *Hæc vox passim legitur conjuncta cum* እጓለ : *& est composita ex voce* እም : Mater *in statu regiminis, &* ሕያው : Vivus, *quomodo etiam distincta reperitur*, Luc. 21. 26. *q. d.* Matrem viventium *nempè Evam : & quomodo Hebræi* בְּנֵי־אָדָם *Filios Adami, Homines; ita Æthiopes* እጓለ : እመሕያው : *Filium Evæ, i. e. hominem & collective* homines, *seu* genus humanum *dicunt*, Psal. 13. 3. *Inde quia pro homine sumitur, præmittitur insuper* ደቂቀ: *ut :* Psal. 11. 9. *vel* ውሉደ:እጓለ: እመሕያው: Filius hominis. Matth. 9. 6.

ሕይወት: *f.* Vita, Psal. 7. 5. & 26. 2. *Exponitur quoque nomen Eva per* ሕይወት: Gen. 3. 20.

ማሕየዊ: Vivificus, Salutifer, *Lit.* 160. *c.* 2. *F.* ማሕየዊት: *ib.*

ሐየጸ : *Non est in usu.* አስተሐየጸ: Intentè speculatus est, Observavit aliquem *doli faciendi causa, c. c. a. Fut.* Psal. 9. 31. & 16. 10. 2, Animum intendit, Intentè rem egit : *Inf.* አስተሐይጾ : Attentio.

ሐደሰ: Innovavit, renovavit : *Fut.* ትሐድስ: Psal. 103. 31. ደገመ:ሐደሰ: Restauravit, reparavit. ‖ ተሐደሰ : Innovatus, renovatus est, Psal. 38. 3. *Inf.* ተሐድሶ: Renovatio *passiva*, Encœnia, Psal. 29. *tit.*

ሕዳሴ: Renovatio, Restauratio *activa* 3 Reg. 8. 54.

ሐዲስ : *m.* Novus, Psal. 127. 4. *formæ* ወረር: 2, *Accipitur substantivè pro* Novo Testamento, *ut :* ሐዲስ: ወንጌል: *Org. Pl.* ሐዲሳን: *F.* ሐዳስ : Nova, *formæ* ወረር: *in* ጸ:ር: *Pl.* ሐዳሳት: Act. 17. 18. Jud. 15. 13.

ሐደፈ: Gubernavit, Rexit *navem*, Act. 27. 40. *Fut.* ይሐድፍ: *Lit.* 171. *c.* 3. 2, *in genere* Dirigere, Apoc. 18. 17.

ሐዳፊ : Gubernator, Rector *navis*, Act. 27. 11. *c.* 29. 40. κυβερνήτης. Nauclerus *autem seu Dominus navis dicitur* ሊቀ: ሐመር : *Metaphoricè dicitur de Christo* ሐዳፌ:ነፍስ: Gubernator animarum, *in Liturg. Æthiop. passim.* ሐዳፊሆሙ : ለነገሥት : *nescio quid in Græco legerit interpres, vix enim sic sensum habet*, Psal. 128. 4.

መሕደፍ: Gubernaculum, Clavus, Act. 27. 40, 41. *sed scribe* ሚ: *qui locus parum feliciter ab Æthiopibus redditus est.*

ሐጕለ : Periit, interiit, Marc. 8. 36. *in specie accipitur de interitu æterno*, Luc.

Luc. 9. 25. || ኣሕጐለ፡ Perdidit, Prorſus delevit. በምንት፡ መጠነዝ፡ ኣሕጐለት፡ *Quare tantum rei perdidit famina?* Matth. 26. 8. & *ſec. hoc corrige locum* Marc. 14. 4 *Inf.* ኣሕጕሎ፡ Perditio *activa*, Matth. 10. 28. || ተሐጕለ፡ Perditus, deletus eſt, Joh. 17. 12. *Inf.* ተሐጕሎ፡ Perditio *paſſ. Lit.* 173. *c.* 4.

ሐጕል፡ Interitus, Exitium, Joh. 17. 12. *& in ſpecie aternum*, Matth. 7. 13.

ማሕጕሊ፡ Perditor *de Diabolo. Syn.*

ሕጕር፡ *ut:* ዘቢብ፡ ሕጕር፡ Uvæ paſſæ, *pro quo etiam reperitur* ዘቢብ፡ *tantum*, Num. 6. 3.

¶ ሕግሬት፡ Sedulus, *vide in* ሀ፡

ሐገየ፡ *Nondum occurrit.* ሐጋይ፡ Æſtas *ſecundum Æthiopem meum. & ſanè opponitur hyemi, ut:* ክረምት፡ ወሐጋየ፡ Pſal. 73. 18. *quamvis ibi Gracus habeat* θέρος καὶ ἔαρ. ዘሐጋይ፡ θερινὸς, Æſtivus, Jud. 3. 20. *Idem interpres porro tradit,* ሐጋይ፡ *incipere 26 Martii, adeoque proximè antecedere hiemen ſuam, quo pacto potius pro autumno noſtro habendum eſſet. Hoc certum eſt quod apud Æthiopes confusè tradantur quatuor anni tempora, de quo alibi.*

ሐገገ፡ Conſtituit, Sancivit *aliquid*; Legem tulit. *lib. Syn. & alibi paſſim, ut:* ሐገገ፡ ሎሙ፡ Exod. 24. || ተሐገገ፡ *Paſſ. prac.*

ሕግ፡ *f.* Lex, Pſal. 9. 21. ብሉይ፡ ሕግ፡ ወሐዲስ፡ ሕግ፡ *Lex vetus & nova*, 2 Cor. 6. 14. 2, Mores, Ritus ſacri, Religio, *ut:* ሕገ፡ ክርስቲያን፡ Religio Chriſtiana. በእንተ፡ ዘቦአ፡ ውስተ፡ ሕግነ፡ እምዕልዋን፡ *De eo qui ex hareticis ad noſtram religionem tranſierit. Lib. Syn. Pl.* ሕገግ፡ Leges, Act. 23. 29. & ሕገጋት፡ ዘበሕግ፡ Legitimus. *Syn.*

ሕጋጌ፡ ሕግ፡ Legiſlator.

ሐጠበ፡ Fidit ligna Deut. 19. 5. & 29. 11. *c.c.a.* Joſ. 9. 21. *iiſdem locis reperitur Hebræum* חָטַב *quòd reddere malunt cæcidit, quàm fidit.*

ሐጣቢ፡ Fiſſor lignorum.

ሕጡብ፡ Fiſſus, fiſſum *de ligno.*

ሕጠት፡ Granum, Matth. 13. 31. Luc. 13. 19. *Plur.* ሕጠታት፡ Grana, *Org. lect.* 1.

ሐጽ፡ Sagitta, Pſal. 56. 6. *Plur.* ኣሕጻ፡ Pſal. 7. 14. & ኣሕጻት፡ Pſal. 10. 2.

ሐጸረ፡ Vallo munivit *vel* circumdedit; Circumvallavit, *c.c.* ሰዐለ፡ *Fut.* Luc. 19. 43. 3 Reg. 20. 12. || ተሐጽረ፡ *Paſſ. prac.*

ሕጹር፡ Circumvallatus, Cant. 7. 2.

ሐጹር፡ Vallum, Munitio, 3 Reg. 20. 12. *Pro* ſeptis pecudum *accipi videtur* Gen. 33. 17.

ሐጸየ፡ Donationem propter nuptias ſponſæ dedit, Exod. 22. 16, 17.

ሕጼ፡ Donatio ſponſi *quæ fit* ſponſæ, Donatio propter nuptias, Gen. 34. 10. Exod. 22. 16. φερνὴ Dos: *ſed ea non uxor marito ut apud Romanos; ſed maritus uxori offert, prout apud Germanos priſcos in uſu fuit. Tac. Ger.* 18. 2.

ሕጺት፡ Sponſa.

ሐጸጸ፡ Imminui, decreſcere. *Org.* 2, Parvum, minimum eſſe. || ኣሕጸጸ፡ Minuit, imminuit: *Fut.* 2 Cor. 8. 15. *& ſeq. prap.* እም፡ Minorem alio reddidit, Pſal. 8. 6.

ሕጹጽ፡ Parvus, Exiguus, Tenuis, Matth. 5. 19. *ſeq.* እም፡ Minor, Inferior. *Org. lect.* 1. *Pl.* ሕጹጻን፡ Exigui, *ut:* ሕጹጻነ፡ ሃይማኖት፡ Exigua fide præditi, Matth. 6. 30. * ሕጹጻን፡ *Etiam vocantur libri Bibliorum, vulgò* Paralipomena, *ob minus rectè intellectam vocem Gracam.* F ሕጸጸት፡ Levius pondere, *de regno Belzaſaris. Org.*

ሕጸጽ: Tenuitas, Exiguitas. ሕጸጸ: ሃይማኖት: Matth. 17. 20.

ሕጸት: Imminutio, Diminutio, *contrar. eſt* ፈድፋደ : *Incrementum. de luna* ሕጸተ:ለወርኃ:ብርሃኑ: *Org. lect.* 1.

ሐፀነ : Nutrivit, Educavit, Pſal. 22. 2. *In ſpecie* Lactavit, Ubera præbuit, Luc. 11. 27. እለ: የሐፅና : *Lactantes fœminæ*, Matth. 24. 18. || ተሐፀነ: *Paſſ. præc. in ſpecie* Lac ſuxit. *c. c* በ: *ut :* ተሐፀነ:በሐሊብ: Nutritus fuit lacte.

ሕፀን : Sinus, Pſal. 73. 12. *Infantem* አንበረ:ውስተ:ሕፀኑ: Sinu complexus eſt, Mar. 9. 36. ሕፀነ: ባሕር : Sinus maris, Act. 27. 39. ሕፀነ:ርእሰ:ደብር: Medius vertex montis, Luc. 4. 29. *Pl.* ሕፀን: Exod. 4. 6.

ሕፃን : Infans *utriuſque ſexus, qui genere diſtinguitur : de puero* Matth. 2. 13. *de puella c.* 9. 24. *Pl.* ሕፃናት : Infantes, Pſal. 8. 3. *collectivè ſumtum fœminini eſt generis*, Matth. 11. 25.

ሕፃንና: Infantia.

ሕፀነት : Lactatio *quæ fit uberibus. Org.*

ሐፃኒት: Nutrix, Act. 13. 1. 1 Theſſ. 2. 7.

ማሕፀን: Uterus, Pſal. 70. 7. Matrix, Luc. 2. 23.

ሐፈሠ: Ambabus manibus corraſit *propriè, hinc Metaph. de vento pulverem excitante ſeu tollente accipitur*, Eſa. 17. 13. *c.* 28. 19. * Corripuit aliquem *ventus ſeu procella.*

ሐፋሠ: *legitur* Act. 16. 16. ትነሥእ: ሐፋሠ : & Eſa. 8. 19. ይሁብ:ሐፋሠ:በእንቲአሁ : *uterque locus de divinatione ſeu Pythonibus loquitur, interpres vero meus conſtanter aſſeruit* ሐፋሠ : *propriè* Manipulum, *metaph. autem* Salarium *ſeu* Præmium *ſignificare, & ita duos illos locos explicari ; quamvis, ut mihi videtur, parùm extricatè.*

መ :

ሚ: Particula inſepar. Quid? *ut:* ሚሊተ:ወለከ: *Quid mihi & tibi i. e. Quid mihi tecum rei eſt ?* 3 Reg. 17.

¶ ሚመ : *præcedente* ኑ: *& præfixo* ወ: *exponitur* An vero ? *& infert interrogationem cum disjunctione, ut : An tu es ille qui venturus eſt* ወሚመ : an vero *alium expectabimus ?* Luc. 7. 19. & Matth. 17. 25.

መህለለ: Preces ſupplices ; Supplicatio, Eſa. 1. 15.

ተመህለለ : Supplicavit ; Suppliciter oravit ; Supplicem ſe abjecit, *c. c.* ኀበ: *ut :* ኀበ:መኑ:እትመህለል: *Cui ſupplicabo ? Org. & c.* ለ : Pſal. 44. 14. *abſol.* Matth. 17. 14. እንዘ: ይትመህለል: ሰገደ: ሎቱ : Supplex genubus *ejus* advolutus eſt.

መሀረ : Docuit, Pſal. 143. 1. *Fut.* ዘይሜህሮን : ለ *& c. Qui docet manus*, Pſal. 17. 37, 39. *Inf.* መህሮ: Doctrina *activè. Org. &* መሃሮት : *c. aff.* Matth. 7. 28. || ተመሀረ: Doctus fuit, Didicit, Luc. 1. 4. *Fut.* ይትሜሀር : *Diſcet*, Pſal. 36. 32. *Inf.* ተመህሮ: Diſcere & ተመሀር: Inſtructio, Informatio *paſſivè*, Pſal. 118. 24., 92, 97.

መሁር : Doctus, Peritus, Eruditus, Jac. 3. 13. መሁረ:ፀብእ: Peritus belli: *Pl.* መሁራን : ኦሪት : Legis periti, Act. 21. 20.

መምህር : Doctor, Magiſter artis, Matth.

Matth. 23. 8, 10. *constr.* መምህረ፡ ሕግ፡ Doctor legis, Psal. 9. 21. * *Vulgò quoque* Priores monasteriorum *in Æthiopia sic vocari solent: Pl.* መምህራን፡ Matth. 23. 10. *F.* መምህርት፡ Magistra, Fœmina docens, 4 Reg. 4.

ትምህርት፡ Doctrina, Psal. 17. 39. Luc. 1. 4.

ማህረከ፡ Cepit in bello, *propriè* Prædam egit, 4 Reg. 21. 14. Esa. 8. 1. *c.* 11. 14. Abegit *pecudes ab hoste*, Exod. 22. 10.

ምህርካ፡ Præda, *ut*: ተካፈልነ፡ ምህርካ፡ *Divisimus inter nos prædam*, Psal. 67. 13. *at* Psal. 59. 6. *pro* Σίκιμα *legit* σκῦλα *Spolia*.

መና፡ *fluxit ex Græco* Μαναά, *&* *istud ex Hebr.* מִנְחָה Munus gratuitum, 4 Reg. 17. 3.

መሀወ፡ Liquescere, Liquefieri, Fundi *instar ceræ vel metalli*, Exod. 16. 21.

ማህው፡ Vitrum. ጽዋዐ፡ ማህው፡ Poculum vitreum, Apoc. 15. 2. *c.* 21. 19. *Org. forsan quia ex materia colliquefacta conflatur.*

መለሐ፡ Sallere; Sale condire, aspergere *carnes*: *Fut.* ይሜልሕዎ፡ *Salient illud*, Marc. 9. 49. || ተመልሐ፡ *Pass. præc. Fut.* ይትሜላሕ፡ *Salietur*, Marc. 9. 4.

መልሕ፡ Sapor *qui rei inest*; *oppos.* ልስኅት፡ *Cum res nullum habet saporem. Metaph.* Sapientia, Judicium. መልሕ፡ ወሣይማኖት፡ Deut. 32. 28.

መለሰሐ፡ *Hæc radix in lingua Amharica tantùm occurrit, significatque* Gladium in vaginam recondere, *quæ significatio cum non quadraret* Psal. 7. 13. *ubi legitur* ሰይፎ፡ ይመለስሕ፡ *igitur corrigendum censuit interpres meus h. m.* ይመልሖ፡ Gladium suum evaginabit, *quam radicem quære paulò post; cum quo conv. MSS. Psalt. Pocok. nisi malis ex Arabico* املس *Levigavit, Polivit derivare.*

ሜላት፡ *Hæc vox profecta est ex Chaldaico & Thalmudico vocabulo* מֵילָתָא *quod non à Græco* Μηλωτὴ *Pellis vel corium quodvis, Æth.* ሐሜላት፡ *de quo supra, derivatur; sed ab urbe Mileto, ibi enim lana dabatur pretiosissima: atque istud est quod* Ezech. 27. 18. *in Græco legitur* ἔρια ἐκ Μιλήτου *lana Milesia, quæ omnium erat purissima & mollissima, ut etiam velut exemplum mollitiei habita fuerit, quemadmodum apparet ex sequenti loco Organi* ጽሕደተ፡ ሜላት፡ *imò quævis alia pretiosa lana orientalibus* ሜላት፡ *fuerit dicta. Quia a. ejusmodi lana purpurâ tingebatur, potissimum ideo* ሜላት፡ *non simpliciter lanam, sed* Lanam *vel vestem* purpurâ tinctam *significat: hinc pro* Purpura *passim*, Cant. 3. 10. Marc. 15. 17, 20. Apoc. 18. 12. ዘእሜላት፡ ፋቱል፡ Purpurea fila, *seu netum ex purpura. Org. quemadmodum Sardanapalum purpuram colo nentem Justinus dixit, id enim alias illustres fœminæ faciebant.*

¶ ሜላታርን፡ *pro quo malè legitur* ሜላንትትርን፡ *&* ሜላንታረ፡ 3 Reg. 6. 5. *& c. 8. rectius* ሜላትርን፡ *nam Græcum est* Μελαθρον, *quod* Conclave regium *seu* Palatium *significat. Cæterum in allegatis locis in Hebræo legitur* יָצִיעַ *quod Targum reddidit* אִיזָ Thalamum *seu* Cubiculum, *quam interpretationem translatores Græci procul dubio respexerunt. Tradunt a. nonnulli templum multis conclavibus in modum ambulacri suspensis circumdatum fuisse, reponendis decimis aliisque ad usum sacrum necessariis rebus. Ar. Mont.* Trabes *reddidit in vers. Græci codicis. De Salomone ait Org.* አስተቀጸለ፡ ለመቅደስ፡ በሜላታርን፡ *Circumdedit seu*

cinxit

cinxit templum Melathris, *seu conclavibus.*

መልኃ : Extraxit, Evulsit, Eruit *herbam*, *arborem*, *imò rem quamvis*, Psal 36. 14. *oculum* Matth. 5. 29. *in specie* Nudavit *gladium*, Matth. 26. 51. || ተመልኃ: *Pass. præc.* Luc. 17. 6.

ምሉኅ: Evulsus, Extractus, *de gladio* Nudatus, districtus, Num. 22. 23. *F.* ምልኅት : Evulsa, Psal. 79. 17. 2 Sam. 23.

መልኅዘ : Nom. Propr. *seu patriæ seu familiæ Tesfæ Zionis*, *qui Novum Testamentum Romæ Anno* 1548. *edidit.*

መለንስ:*seu rectius* መለንጥዮን:*juxta Græcum* Μελάνθιον Melanthium, *Latinis* Gith : *sed Amharicè interpretantur per* ኑግ: *cujus significatio latet*, Esa. 28. 25.

መልአ : Psal. 103. 25. *neutraliter & activè sicut Hebr.* מָלֵא *accipitur.* (1) *Neutral.* Plenum esse, Repleri, Impleri, *& sic poscit acc. rei*, *ut* : Psal. 64. 14. (2) *Activè*, Implevit, Replevit, Psal. 80. 9. *Imp.* Psal. 82. 15. (3) *Utroque modo explicari possunt* Psal. 32. 5. & 118. 64. & 125. 2. || ተመልአ: Repletus, Impletus fuit, Exod. 40. 32. Deut. 34. *Fut.* Act. 9. 17.

ምሉእ : Plenus, Psal. 9. 29. *Pl.* ምሉአን : Apoc. 4. 8. *F.* ምልእት : Plena, Repleta, Psal. 25. 10.

መላኢ: Qui implet, replet *rem. Org. lect.* 1. *de Christo Deo* መላኤ : ኵሉ : ዓለም :

ምልእ: Repletio, Plenitudo : *const.* ምልአ : እድ: *vel* ምልአ: ኅፋን: Pugillus, 3 Reg. 17. 12. *aliàs frequenter reperitur cum præfixo* በ : *& affixo relativo*, *exponiturque* Totus, Universus, ኵሎሙ: በምልኦሙ : Omnes omnino, Universi, Luc. 23. 18. ምድር : በምልአ: *Universa terra*, Psal. 23. 1.

ምልአት: Plenitudo. *Lit.* 172. *c.* 4.

መለከ : Imperavit, Dominatus est, Sub imperio tenuit. ዘኵሎ : ትመልክ : Qui es pantocrator, dominator rerum omnium *Deus*, Apoc. 1. 8. *c.* 15. 3. መለከ: አመታሕቴሁ: ለንጉሠ : Prorex fuit. || ተመልከ : Imperio alicujus subjectus fuit. *præf. Syn.*

መላኪ : Imperator, Dominator. *in* ጸ : ር :

ምልክና : Imperatoria dignitas, celsitudo, majestas, Gen 49. 10. *Lit.* 173. *c.* 1.

ምልክት: Imperium, Regimen *de Diana* Act. 19. 27.

¶ አመለከ : Pro Deo habuit, Ut Deum coluit, Divinis honoribus affecit, λατρεύειν, Matth. 4. 10. Cultu divino prosecutus est, Luc. 1. 73. *c. c. a. Fut.* ወያመልኩ: አማልክት: Apoc. 21. 8. *Inf.* አምልኮት : Reverentia, Pietas *propriè erga Deum*, εὐσέβεια, 2 Pet. 1. 6, 7. & አምልኮ: Cultus divinus, *Lit.* 162. *c.* 2. *vel etiam* Cultus & reverentia regibus debita, *Lit.* 164. *c.* 4.

አምላክ: Deus, Psal. 3. 2. አምላክየ: *Deus meus*, Psal. 7. 1, 3, 7. *Pl.* አማልክት : Dii *Ethnicorum* Psal. 81. 1, 6. አምላከ:አማልክት: *Deus Deorum*, Psal. 49. 1.

አምላክና : Deitas, *rectius* መለኮት:

አምላካዊ : Divinus, *rectius* መለኮታዊ: *f.* አምላካዊት: *in* ጸ:ር:

መ መላኪ : Cultor Dei, Adorator *Dei alicujus.*

መለኮት : Deitas, Divinitas, 2 Pet. 1. 3. Psal. 102. 22. Divina majestas. 2, Divina natura in Christo, *Lit.* 158. *c.* 4.

መለኮታዊ: Divinus *de nativitate Christi ab æterno. Org.* *It.* Venerabilis, Venerandus *de latere Christi. Org.*

መልከ:ጼዴቅ: *Nom. viri*, *Hebraicè* מַלְכִּי־צֶדֶק *Melchi-zedek.* Psal. 109. 5.

¶ ሜልኮል : Micol, *Nom. propr. filiæ Sauli*, *quæ Davidi desponsata fuit. Org.*

መለዐ : Surrexit ad pergendum, *vel* Perrexit : *Imp.* መልዑ:ንሑር: *Perge eamus*, 1 Sam. 26. 11. 4 Reg. 4. 24. || አመልዐ : Profectus est, Luc. 19. 28. አመልዐ:ቅድመ: Præivit, *ibid.* || ተማለዐ : Discedere à se invicem, Divelli inter se : *Fut.* ይትማላዕ: ሕያው: ለልብስ: *Divelliter sana (integra) pars vestis ab altera*, Matth. 9. 16. *qui tamen locus mendosus videbatur interpreti meo*, 3 Reg. 17. 11. *legitur* ተማልሊ : *quod vide.*

መለጠ : Allidere membrum, ita ut cutis parum abradatur, *sicut asina fecit Bileamo*, Num. 22. 25. || ተመልጠ : Abrasa fuit alicui cutis allisione. 2, Pilos *vel* capillos amisit, Lev. 13. 41.

ምሉጥ : Allisus *vel* Cui cutis allisione abrasa.

መልጶጶን: *Græc. est* Μηλοπέπων Melopepo, *aliàs* Melones *è genere peponum. sic legit interpres* Num. 11. 5. *pro* πέπων *pepo, quod vulgò legitur.* Æthiopes *ignari exterorum* putant Lactucæ genus esse, *Amhar.* እንደበርበሬ: *vel* ከሱ:

መሐለ : Juravit, Psal. 109. 5. ዘይምሕል: ለቢጹ: ወኢይሔሱ : *Qui jurat proximo suo & non mentitur, seu fallit*, Psal. 14. 6. መሐለ:በሐሰት: Pejeravit, Perjurus fuit, *ut* : ኢትምሐሉ:በሐሰት: Matth. 5. 33. || አምሐለ: Obsecravit, Obtestatus est, Per Deum *quod vulgò vocant* adjuravit, *ut* : አምሐልኩከ: በእግዚአብሔር : Matth. 26. 63. Act. 19. 13. *Inf. nominasc.* አምሕሎ: Adjuratio, Obtestatio. *Nota Æthiopes quosdam in ea opinione esse, ut si alicui dicant* አምሕለከ : *atque is annuat, haud secus ac juramento obligari.* || ተማሐለ : Conjuravit, Alius alii juravit, Act. 23. 12, 13, 14, 21. Conspiravit : ተማሐሉ: Fœdus inter se percusserunt, Gen. 21. 27.

መሐላ : Juramentum, Jusjurandum, Matth. 5. 33. Luc. 1. 73. *sic quoque scribi debere puto* Act. 2. 30.

ማሕለ : *legitur Lit.* 166. *c.* 3. *dubium an rectè.*

መሐሊ : Jurator.

መሐረ: & መሐረ: *Org.* & 1 Pet. 2. 10. Misertus est *afflicti*, Matth. 14. 14. *differt à* ተሣሀለ : *hoc enim peccatum, illud afflictionem respicit*, Rom. 9. 15. *ubi utramque reperitur ; patet significatio etiam* Joh. 12. 6. *Fut.* ይምሕር: Miseretur, Psal. 36. 22. || አምሐረ: Ad misericordiam permovit, Matth. 9. 36. *Fut.* ያምሕሮ : Marc. 8. 2. || ተመሐረ : Misericordia affectus fuit : *Fut.* Matth. 5. 7. *ex hac forma fortè corrigendus locus* 1 Pet. 2. 10. *h. m.* ይእዜሰ: ተመሐርክሙ : *Nunc à misericordia affecti estis, pro* መሐርክሙ: || አስተምሐረ : Marc. 7. 34. Misericordiam petiit *vel pro se, vel pro alio, c. c.* በእንተ : 1 Cor. 13. 4. *vel seq.* ከመ : *Lit.* 170. *c.* 2. Intercessit *pro afflicto. neutral. accipitur* Deut. 28. *in fine*, Esa. 9. 19.

ምሑር: Misericordia affectus, ἠλεημένος. *Pl.* ምሑራን: 1 Pet. 2. 10.

መሐሪ : Miserator, Misericors *erga afflictos*, Psal. 77. 42. *sic corrige locum*, Psal. 143. 2. *Pl.* መሐርያን: Matth. 5. 7.

ምሕረት : Misericordia, Miseratio, Psal. 5. 7. & 51. 9. *Plur.* ምሕረታት : *in* ጸ:ር:

መስተምሕር: *m.* Intercessor. *Org. F.* መስተምሕርት : Quæ intercedit pro aliquo. *Lit.* 170. *c.* 2.

ምሕን : Instrumentum textoris, *quod comparatur obumbrationi altissimi super B. M. Virginem Lit.* 170. *c.* 3. *vide quoque append.*

መሐን : *legitur* Exod. 35. 6. *atque ad rem texoriam spectare videtur.*

ምሕከ : Pepercit, Clementia usus est,

est, Psal. 77. 55. *Fut*. Psal. 71. 13. *Inf. nom*. ምሒሮት፡ Clementia. *Org*.

መሐሪ፡ Clemens, *qui facile parcit*, Exod. 15. 26. መሐሪከ፡ *Parcens tibi*.

መሐወ፡ Vellere, Evellere, *de radicibus & herbis propriè & tantùm reperitur*, Matth. 13. 29. *Antequam* ይምሐውዎ፡ *evellant illud sc. gramen*, Psal. 128. 5. *spicas*, Matth. 12. 1. *vide* Deut. 23. 25.

መሐዘ፡ *Non est in usu*. መሐዛት፡ *Pl. tant*. Juvenes, Psal. 148. 12. መሐዛት፡ጾር፡ *Juvenes oneris i. e*. Bajuli, Act. 5. 6, 10. 2, *pro* Amator*ibus vulgò*.

ማሕጼ፡ Ascia, ἀξίνη, Psal. 73. 7. Matth. 3. 10.

ማሕፀ፡ Nisus mulieris *parturientis*. አምሐፀ፡ Niti, Eniti, *de muliere parturiente dicitur*; *utraque vox Amharica est, semel tantùm reperi in* ጸ፡ ር፡

መመዐ፡ Consternatus fuit *animo*, Pavit, Trepidavit, Exod. 15. 15. *plus est quàm* ፈርሀ፡ *Fut* ይሜምዑ፡እምድምፀ፡ቆጽል፡ *Org*. Lev. 26. 36. Deut. 20. 3. ‖ አመመዐ፡ Terruit, terrorem incussit *improvisum*: *Fut*. ትሜምዕዎ፡ *Org. lect*. 1.
ምሙዕ፡ Consternatus.

መሠቂ፡ Instrumentum è re textoria *desumtum*, *adhibetur in simili quodam de B. M. Virgine*, *& comparatur verbo divino. Lit*. 170. *c*. 3. *vide etiam append*.

መሠሌ፡ Ventilabrum, Matth. 3. 12. Luc. 3. 17.

መሠጎዐ፡ *Non occurrit*. ተመሠጎዐ፡ Ruminavit. ገመል፡ ይትመሠጎዕ፡ *Camelus ruminat*, Lev. 11. *per tot*. Deut. 14. 6.

ማር፡ *&* ማሪ፡ *ex Arab*. مار *aut Syriaco* ܡܪ *&* ܡܪܝ Dominus *&* Dominus meus, *quæ voces præmittuntur honoris causa nominibus Doctorum Syriacorum*, *ut*: ማር፡ ኤፍሬም፡ *vide ne confundas cum* ማሪ፡ Hariolus, *de quo sub* ማረየ፡

ማሪሃም፡ *Malè putant ita Ebraicè reddi nomen B. Mariæ Virginis*, *quod aliàs est* ማርያም፡ *Hebr*. מִרְיָם, *Org. virg. passim*.

መርሐ፡ Duxit, Deduxit, Psal. 22. 3. *Imp*. ምርሐኒ፡ *Duc me*, Psal. 24. 5. 2, Præiit, *ut*: ወካልኣንሂ፡ይመርሑ፡ *Alii vero præibant*, *praecedebant*, Marc. 11. 8. ‖ ተመርሐ፡ Ductus, Deductus fuit, Rom. 5. 2.

መራሒ፡ Dux, Ductor. *Org*. መርሕ፡ Idem, Matth. 15. 14. Rom. 2. 19. *Plur*. አምርሕት፡ Matth. 23. 16, 24. *quod per metathesin ferè pronunciare solent* ኣምሕርት፡

መረረ፡ Amarum, Acerbum esse, Amaruit, Apoc. 8. 11. *pronunciatur* መሬ፡ *per duplex R*. 2, *Metaph*. Molestum fuit, Ruth 1. 13. ‖ አምረረ፡ Exacerbavit, Irritavit, Exasperavit, Psal. 5. 12. Ebr. 3. 15, 16.

መሪር፡ Amarus, Acerbus, Psal. 13. 6. Act. 20. 37. *Pl*. መሪራን፡ ነፍስ፡ Jud. 18. 21. F መሪር፡ Psal. 77. 10.

ምሩር፡ Exasperatus, Exacerbatus, Irritatus: *Plur*. ምሩራን፡ Psal. 67. 7. F. ምርርት፡

መሪረ፡ *Adv*. Amarè, Acerbè, Matth. 26. 75.

ምሬት፡ Amarities, amaritudo. *Org*.

መርስ፡ *Idem est quod* ዘሀን፡ Tranquillitas, *secundum interp. meum. Syn. sed ibi legitur* ዘኅኑ፡መርስ፡

¶ መርሶ፡

¶ ምርሶ: Portus, Psal. 106. 30 *sub* ሬሰየ: *referendum videtur.*

¶ ምርሳስ: Palpatio *qualis in tenebris adhiberi solet, ut:* የሐውር: በምርሳስ: *Palpando incedit instar cæci,* 2 Pet. 1. 9.

ሞርሰሰ: *vel* ተሞርሰሰ: (*nam utrum rectius sit dubito*) Palpando quæsivit *instar cæci, ut:* ትትሞረሰስ: ዘከመ: ይመረስስ: ዕውር: || አሞረሰሰ: *hinc fit* ዘያሞረስስ: *quod vide* Deut. 28. 29. Exod. 10. 21. *significare videtur* Palpare fecit, Ad palpandum coegit. *vide etiam* ረመሰሰ:

ምርቄ: Regio ardoribus solis perusta, *& quidem plus est quàm* ቆላ: *quod tamen etiam* valdè calidam & *quidem* depressam regionem *notat. Org.* Esa. 4. *oppos. est* ደጋ: *Sed nota in Cant.* 3 *puer.* v. 40. *ubi communiter habetur* πάγ⊕ καὶ ψύχ⊕, *cum aliis legisse interpretem* ψύχ⊕ καὶ καῦμα, *al.* καύσων.

ምረብ: *Ambar. est* Rete *significans, ex Æthiopico* መርበብት: *Non reperitur nisi* Psal. 101. 7. አድግ:ምረብ: *quod Æthiopes nunc interpretantur* አድግ: ገዳም: Asinum sylvestrem, Onagrum, *forsan credentes quod retibus capiantur; si ita est, sanè pleonasticè ibi legeretur* አድግ: ምረብ: ዘገዳም: *Græcus habet* πελεκᾶνον ἐρημικὸν, *unde priscus interpres aliud quid mihi intellexisse videtur.*

ምሬት: Terra *omnis generis, quæ arefacta in pulverem, & madefacta in lutum seu cœnum resolvitur; & opponitur lapidibus, arenæ, &c. ut: Deus creavit hominem* እምነ: ምሬት: ምድር: Gen. 2. 7. Matth. 13. 5. ምሬት: ፀዓዳ: *Terra alba i. e.* Creta; *sed pro calce ponitur* Deut. 27. 2. *nam vera calx non ita pridem reperta, Arabica voce* نورة ኖሬ: *dicitur. Pro* pulvere *accipitur* Psal. 1 5. *et* 7. 5. *Pro* Cœno *seu* stercore, Luc. 13. 8 *c.* 14. 35.

ምሬታዊ: Terrenus, ex terra factus: *Pl.* ምሬታዊያን: 1 Cor. 15. 47, 48. 2, *Subst.* Mortales. *Org.*

ሜሮን: *Græc.* Μύρον Chrisma, Apoc. 18. 13.

¶ ምራናት: *Respondet Græco* λυχνία Candelabrum, Exod. 37. 17. Lev. 24. 4. *differre videtur à* ተቅዋም: *quod istud solidorum luminum, illud lampadum sit: Pl.* ምራናታት: 3 Reg. 7. 49.

ምርዐ: Luxui deditus fuit. ኢይምራዕ: *Luxui deditus non sit. Syn.* Luxuriam exercuit. ዘትሞርዕ: በብእሲት: *It.* ተበዕት: ዘይሞርዕ: *in lib. Synod. legitur.*

ምሩዕ: Luxuriosus, Luxui deditus. *Syn.*

ምርዓ: Nuptiæ, Copulatio; *propriè quidem est essentiale nuptiarum, quæ est* conjunctio maris cum fæmina: *accipitur tamen etiam* 2, *pro* Solennitate *seu* festivitate nuptiali, Matth. 22. 11. *hinc legitur* በዐለ:ምርዓ: Convivium *seu* Festum nuptiale, Apoc. 19. 7, 9. ከብካብ: ምርዓ: Epulæ nuptiarum. *Org.* 3. *pro* Lætitia, *& opponitur* ላሕ: *Luctui. Org. vide* Cant. 3. 11.

ምርዓት: Luxuria, Luxus, Luc. 15. 13.

ተሞርዖ: Despondit sibi fæminam; Sponsam deduxit. *de Ecclesia* ዘተሞርዓዋ: *quam despondit sibi Christus. Org. lect.* 1.

መርዓዊ: Sponsus *sc. tempore nuptiarum,* Matth. 9. 15. Apoc. 18. 23.

መርዓት: *f.* Sponsa, Apoc. 18. 23. 2 Nurus, *sive* መርዓት: *id quoque significet; sive vox Græca* νύμφη *quæ æquivoca est, et relativè non sponso tantùm; sed & τῇ πενθερᾷ socrui opponitur, ab interprete exprimi voluerit,* Matth 10. 35. Luc. 12. 53. *Pl.* መራዕው: Νύμφαι, Ruth 1. 6. *ubi pro* nuribus *accipitur.* Νυμφαγωγὸν *reddiderunt* መገቤ: መራዕዪሁ: *scribe* መራዕዊሁ: Gen. 21. 22. *c.* 26. 26.

ማረየ : *Non est in usu.* ተማረየ : Ex igne auguratus *vel* divinatus est ; *cujus generis augures etiamnum in Insula Suaquem reperiuntur : c. c.* በ : *ut : Qui* ይትማረዩ : በእሳት : *ignispicia exercent. Org. lect.* 2.

ማሪ : Hariolus, *in specie* Qui ignispicia exercet, *quarum apud Græcos inventor fuit Amphiaraus, Plin. lib.* 7. *c.* 56. *latius tamen in malam partem pro quovis Divino et* Fascinatore *accipitur, ut :* ማሪ : በዐይን : Qui oculis fascinat *animal.* ማርየ : በዐል : Hariolus, augur Baalis, 4 Reg. 11. 18. *opponitur Prophetis veri Dei.* ማርየ : ዘድያስ : Sacrificulus Jovis, Act. 14. 12. *Pl.* ማርያን : 1 Sam. 6. 2. *et* ማርያት : 4 Reg. 17. 27.

¶ ማርያም : Maria, *nom. propr. fœm.* Luc. 1. 27. *quod Ebraicè* ማሪሃም : *dici putant, cum sit* מִרְיָם *Plur.* ማርያ ማት :

መረደ : Raptim profectus est, Maturavit iter : *Fut.* ዘይሜርድ : ፋኖቶ : Psal. 18. 6. 1 Sam. 10. 3.

መሪድ : Turba irruens, impetum faciens. *Org.* ለፍራስ : መሪድ : Equi celeres, Veredi, 3 Reg. 4. 26.

መረገ : Obduxit gypso *vel* calce, Lev. 14. 42. Illevit, Oblevit *luto,* Deut. 27. 2.

ምሩግ : Obductus *gypso vel luto,* Matth. 12. 44.

መርግ : Lutum. መርገ : አረፍት : Lutum parietis. *Org.*

ምርገት : Obductio parietis *quæ fit luto, gypso.*

መርግሀ : *Hinc fit* አመርግሀ : Saxa provolvit de rupe, *nam* መርግ : *Ambaricè* Saxum ingens *significat.*

¶ ተሜርጋብ : *ex Græco* Θέμα ἐργάβ. *vide in* ተ :

¶ መርጉዝ : Scipio, Baculus *cui inniti possumus, Ambar.* መርኩዝ :

ተመርጕዘ : Inniti, Incumbere baculo : 4 Reg. 18. 21. *Fut.* Cant. 8. 5.

¶ መረግድ : *Græc.* Σμάραγδος Smaragdus, *inde dubium non est primò scriptum fuisse* ዝመረግድ : *sed* ዝ : *pro Æthiopico pronomine habitum Aphæresin passum esse, ita ut communiter nunc scribatur* መረግድ : Exod. 28. 9. Apoc. 4. 3.

መርጡል : Tabernaculum sacrum Israelitarum *in deserto. Ait Æthiops hanc vocem peregrinam sibi videri : nullus ergo dubito ob insolentiam formæ, ex Græco* μαρτύριον *corruptam esse, facili mutatione τῦ ρ in λ, et abjecta terminatione peregrina. Nam* אֹהֶל מוֹעֵד Exod. 17. Tabernaculum congregationis (*quod et* אֹהֶל הָעֵדוּת *nuncupatur*) *Græci* Σκηνὴ μαρτυρίυ *reddidere, ex quo Æthiop.* መርጡል : *fluxit,* Exod. 26. 1. *unde passim pro* Σκηνὴ τῦ μαρτυρίυ ደብተራ : መር ጡል : *legitur,* Exod. 31. 7. *Org.*

መሰለ : Putavit, Existimavit, Visum fuit *alicui : Fut.* ኢይምሰልክሙ : *Ne videatur vobis i. e. ne putetis,* Matth. 3. 9. *c.* 5. 17. 2, Similis fuit, Psal. 39. 7. *c. c. a.* Luc. 13. 18. 3, Parabolicè locutus est, Parabolas *et* similitudines proposuit, Marc. 3. 23. Luc. 6. 39. 4, Comparavit. *Org. lect.* 1. Assimilavit, *pro qua tamen significatione frequentius* አስተማሰለ : *usurpatur.* ‖ ተመስለ : Similis factus est : *Fut.* ኢትትመሰልዎሙ : *Ne igitur similes fiatis illis,* Matth. 6. 8. *c.* 22. 2. Assimilatus fuit. ትትሜ ሰል : *Assimilatur seu assimilari potest, c. c.* በ : *Org.* ‖ ተማሰለ : *De rebus aut personis dicitur quæ similes inter se sunt,* Gal. 2. 7. ‖ አስተማሰለ : Comparavit, Assimilavit, *c. c.* በ : Exod. 32. 4. Act. 17. 29. Comparationem instituit, *c. c. a.* Matth. 11. 16. 2, Simulavit, Præ se tulit *sequente* ከመ : Act. 27. 30.

ምሳሌ : Parabola, Similitudo, Matth. 13.

13. 3. 2, Proverbium, Sententia *ut Hebr.* מָשָׁל Psal. 48.4. *Pl.* መሳልያት: Parabolæ, Matth. 21. 45. መሳልያተ: ጥበብ: Ingeniosa dicta. *Org.*

መስል: Statua, *qualis fuit Nebucadnezaris. Org.* Signum *bestiæ*, Apoc. 13. 15. *c.* 14. 9. Fusile *seu* sculptile, *malè pro vasis templa* Act. 19. 24. *Pl. c. aff.* መሳሊሆሙ: Deut. 7. 5.

አምሳል: Simulachrum, Imago, Figura, *seq.* ለ: *ut:* አምሳል: ለእንጽሐ: ዚአከ: *Simulachrum paritatis tuæ. Org. lect.* 1. አምሳለ: ላህም: *Imago vituli*, Psal. 105. 21. ኵሉ: ዘአምሳሉ: *Omne quod simile est ei*, Lev. 11. *passim.* ዘአምሳለ: ዝንቱ: *Quod simile huic est*, Marc. 7. 13. 2, Parabolæ, Proverbia, Psal. 43. 16. & 77. 2. *Pl.* አምሳላት: Imagines, 1 Sam. 7. 4.

ምስለ: Cum, Psal. 11. 2. ምስሌየ: Mecum, ምስሌከ: Tecum, Psal. 5. 5.

መስሐ: *In genere* Convivari, Epulari, Accumbere *cum aliis*, *idque tàm meridie quàm vesperi*, Marc. 2. 15 Luc. 7. 37. *in specie* Pransus est, Luc. 11. 38. || አምስሐ: Prandere fecit, Marc. 6. 21. *sive rogatum ad prandium*, Luc. 7. 36. *sive missis allatisve cibis*, *ut*; 2 Sam. 13. 6. Convivio excepit.

ምሳሕ: Convivium, *sive meridie fiat sive vesperi*, Luc. 5. 29. *hinc pro* Cœna Joh. 12. 2. *In specie tamen est* Prandium, Matth. 22. 4. *atque tunc opponitur* τῷ ድራር: *Cœnæ*, Luc. 14 12. *Pl.* መስሓት: Convivia, Epulæ, Matth. 23. 6. Marc. 12. 39. *Græcè* δεῖπνα *Cœnæ*, *sed prætulit Æthiops nomen generis, & quidem bene.*

መሲሕ: Messias *qui Græcè* Christus, Psal. 88. 38. አንተ: ውእቱ: መሲሕ: *Tu es Messias, ait Petrus* Matth. 16. 16. *Pl.* መሲሓን: Messiæ, Uncti, Psal. 104. 14. ሐሳዊ: መሲሕ: Anti Christus: *in Pl.* ሐሳዊያን: መሲሕ: Matth. 24. 4.

መሲሓዊ: Christianus *q. d. Messianus. Org.*

መስር: Cairum *Ægypti urbs maxima*, Memphis.

¶ መሳር: Securis, *Amhar. est pro* ማሕጼ: *reperitur tamen in scriptura* Esa. 2. 4. *ubi Græcè habetur* ἄροτρα *Aratra.*

መሶብ: Urna tecta, *non patula* Capsula. *Sic vocatur capsula illa in qua Manna servatum fuit in arca fœderis*, Heb. 9. 4. *ad cujus imitationem sic quoque vocatur* capsa *illa*, *cujus usus est in Sacra Cœna*, in qua ponitur panis benedictioni destinatus, *Lit.* 159. *c.* 1.

መስቴማ: Diabolus, Satanas. *Org.* መናፍስት: መስቴማ: Spiritus Diabolici. *ibid.*

ማሰነ: Corruptus, Vastatus fuit; Periit; Interiit; *neutral. significat* Apoc. 8. 9. *c.* 18. 16, 19. *Regnum discors* ትማስን: *Desolatur, vastatur*, Matth. 12. 25. ዘኢይማስን: Incorruptibilis. *Org. lect.* 1. || አማሰነ: Corrupit, Perdidit, Vastavit, Consumsit *opes, bona* Luc. 15. 13. *c.* 16. 1. Fædavit faciem, Matth. 6. 16. Corrupit virginem. *Syn. Inf.* አማስኖ: Perditio, Psal. 139. 12. || ተማሰነ: Vastatus, Corruptus, Perditus fuit: ለተማስኖ: *Ut corrumpatur, destruatur*, Lev. 26. 43. 3 Reg. 13. 34.

ሙስና: Corruptio, interitus, Psal. 5. 10. Desolatio, Vastatio, Matth. 24. 15.

ሙሱን: Corruptus, Perditus: *Plur.* ሙሱናን: 1 Tim. 6. 5.

መሰከ: ቀስቶ: Tetendit arcum suum, *seu* Imposita sagitta nervum intendit, *vel potius* Intenso nervo sagittam emisit, 3 R. 22. 34. *ut:* ወስቄ: ቀስተክሙ: ወመስኩ: አሕፃክሙ: ወሂጸወ: *&c. h. l.* Jaculari *seu* emittere sagittam *significat. Org. & vice versa* መስክ: ቀስትከ: ወስቅ: ሐጸከ: 4 Reg. 13. 16. *ibid.* v. 17. *legitur* ወወሰቀ: ወመሰከ: ቀስቶ: *quasi vellet*

vellet dicere, Et intendit & solvit arcum.

መስከረም : September *primus anni mensis apud Æthiopes, de quo amicus meus sic scripsit :* ይትወጠን:አመ: ፰ ለሴቴምብር:: በሕቱ: በዘመን:ዘቢሴስ ቶ: ይትወጠን: አመ: ፱ ለሴቴምብር:: h. e. *Incipit octavo die Septembris: at tempore bissexti, sive in anno intercalari, incipit die nono Septembris :* ሴቴምብር : *&* ቢሴስቶ: *Italicæ sunt pronunciationis.*

¶ መስከነ: Inops, Pauper fuit. ተመስከነ: *Pass. præc. Inf.* ተመስከኖ: *&* ኖት:

ምስኪን : Inops, Pauper, Egenus, Matth. 19. 21. *Plur.* ምስኪናን : Psal. 139. 13.

ምስኪንት: Inopia, Egestas, Paupertas. *Lit.* 160. *c.* 4.

መሰወ : Liquefecit *instar ceræ vel butyri*, Psal. 38. 15. *&* 147. 7. ‖ ተመስወ : *Pass. præced. propriè igne instar ceræ*, Psal. 21. 15. *&* 74. 3.

ምስው : Liquefactus.

መስዕ : Boreas, Aquilo, *Græcè* Βοῤῥᾶς, Psal. 47. 2. *&* 88. 12. *&* 106. 3. Act. 27. 14. *mihi de vento cardinali nempe septentrione accipiendum videtur, sicuti Arabicum* شمال ; *intermedios enim Æthiopes vix agnoscunt.*

መሰየ: Vesperascere, Matth. 16. 2. Luc. 24. 29. *nimirum postquam sol occidit.* ‖ አምሰየ : Tardavit usque ad vesperam, Vesperam transegit *post occasum solis : Inf.* አምስዮ: Matth. 25. 12.

ምሴት : Crepusculum, *tempus proximum post occasum solis*, Psal. 29. 6. Matth. 8. 16.

መሠጠ: Rapuit, Diripuit, Jud. 21. 23 2, Discerpsit, Dilaniavit *propr. leo aut lupus. Org. lect.* 1. Psal. 9. 32. *Metaph. homo*, Psal. 34. 12. 3, Traxit velociter *velum ventus*, Exod. 30. ‖ አምሠጠ: Evasit, Effugit, Psal. 104. 17. Act 16. 27. ‖ ተመሥጠ: Raptus fuit. *Metaph. de mente & animo. Org. lect.* 1. ‖ ተማሠጠ: Diripere, *de pluribus dicitur conjunctim vel inter se rem rapientibus*, Jud. 21. 21.

መሣጢ : Rapax *de lupo, in* ጸ:ረ : *Pl. contr.* መሠጥ: *pro* መሠጥት: *ut :* ተኵላት: መሠጥ: Lupi rapaces, Matth. 7. 15. Act. 20. 29.

መመሠጥ : Laqueoli quibus vela detrahuntur, Exod. 26. 4,6. *Pl.* መማስጥ: Exod. 30. 4. መማስጠ: በዘትመስጠን : ψαλίδες *videtur intellexisse.*

ምስጢር : *forma peregrinum esse arguit,* Μυςήριον Mysterium, Arcanum, Secretum ; *quanquam & Græcum originem suam in oriente ab Hebr.* סָתַר *Latuit habuisse videtur.* Marc. 4. 11. Luc. 8. 10. 2, Sacra Cœna: *Pl.* ምስጢራት: *Org. lect.* 1.

አመሠጠረ: Secretum, Arcanum reddidit; Pro secreto habuit.

መስፈትም : Jud. 5. 16. *Græcus habet* μυσφαθάμ, *quod est Hebr.* מִשְׁפְּתַיִם, *id significat* Septa quibus animalia continentur, *ut patet* Gen. 49. 14.

ሞቅሐ : Ligavit, Vinxit, In vincula conjecit, Catenas injecit, Compedibus strinxit : *Præt.* ሞቅሐ: በቤተ: ሞቅሕ : *Vinctum in carcerem misit, i.e. In vincula conjecit*, Matth. 14. 3. Luc. 8. 29. ‖ አሞቅሐ : Vinciri, In vincula conjici jussit, Matth. 18. 30. ‖ ተሞቅሐ: *Pass.* 1. Luc. 23. 19. Act. 23. 29.

ሙቁሕ: Vinctus, Compeditus, Matth. 25. 39. *Pl* ሙቁሓን: Psal. 11. 5.

ሞቅሕ : Compes, Vinculum, Matth. 5. 25. ቤት : ሞቅሕ : Carcer, Matth. 11. 2. *Pl.* መዋቅሕት : Compedes, Vincula, Marc. 5. 3, 4.

ሙቃሔ: Vinctura. *Org. lect.* 1.

መፋዕለ፡ጠሊ፡ Adeps, Sevum caprinum, Deut. 32. 14.

መቅጠ፡ *incertæ ſignificationis vox, reperitur* 3 Reg. 5. *poſt v.* 11. *in excerptis* ወመቅጠ፡ *Græci ibi habent* μαχὶλ, *alii* μαχλὲτ, *ex Hebræo* מַכּוֹלֶת Cibus, Cibaria, *unde dubito an fortè primò ſcriptum fuerit* መቅሌፕ፡

መበለ፡ Invaluit, Validus fuit, *c. c.* ላዕለ፡ *Fut.* ኢይማብል፡ Non invaleſcam *ſuper quenquam* 1 Cor. 6. 12. *Org.*

¶ መበለት፡ Vidua, Pſal 108. 8. *ubi opponitur* τῇ ብእሲት፡ *Uxori.* Exod. 22 24. *et quidem juvenem ſignificat, viri adhuc potentem,* Luc. 4. 26. Apoc. 18. 7. *cum contra* አቤር፡ *Senem & effœtam denotet: Pl.* መበለታት፡ *Lit.* 175. *c.* 1. *Ait interpr. meus, deſignare quoque* Virginem devotam *vulgò* Monialem *ſeu* Monacham, *quæ pluraliter dicerentur* መነኮሳይያት፡ *ſi hoc eſt, utique fœminam juvenem marito carentem, privatione tàm phyſica quàm Logica ſignificabit.*

ምት፡ Maritus *tàm præſens* Marc. 10. 12. Act. 5. 9. *quàm futurus. i. e.* deſponſatus, nondum conjunctus: *hinc relativum eſt* τῦ ምርዓት፡ *Sponſæ,* Matth. 1. 19. Apoc. 21. 2. *quamvis h. l. referente Æthiope meo in MSS. aliis legatur* ፈሓሪዓ፡ *quod tantùm* deſponſatum *ſignificat. Pl.* አምታት፡ 1 Pet. 3. 5.

መትሀ፡ Apparuit ut ſpectrum. *de Diabolis* ደመትሁ፡ *Org.*

ምትሃት፡ Spectrum, φάντασμα, Matth. 14. 26. *pro* malo ſpiritu Marc. 6. 49. *Pl.* ምትሐታት፡ Spectra.

¶ መታዊ፡ Vorax, homo immenſæ gulæ.

መተረ፡ *Scindendi ſignificationem habet cum compoſitis ſuis,* Abſcidit, Amputavit *aurem, caput,* Matth. 14. 10. c. 26. 51. Marc. 6. 16. Exſcidit, Diſcidit *hoſtes,* Pſal. 88. 23. 2, *Metaph* Excommunicavit; Abſcidit ceu membrum Eccleſiæ putridum. ‖ አመተረ፡ Abſcindi, Amputari, Exſcindi curavit, Deut. 25. 18. ‖ ተመተረ፡ Abſciſſus, Amputatus fuit. *Metaph.* Excommunicatus fuit.

ምቱር፡ Abſciſſus, Rom. 9, 28. ምቱረ፡እድ፡ Truncatus manu, Marc. 9. 43. ነገር፡ ምቱር፡ Res decreta & concluſa. ምቱረ፡ነገር፡ Conciſus ſermone, Eſa. 28. 23.

ምቱረ፡ *Adv.* Certò, Immutabiliter. ምቱረ፡ ተማከሩ፡ *Certò decreverunt,* Eſa. 8. 1.

መታሪ፡ Putator.

ምትረት፡ Amputatio, Sectio, Diſſectio.

መትን፡ Nervus, *aliàs* ሥርው፡ *Pl.* አምትንት፡ Nervi.

መኀፀነ፡ *Hinc* አማኅፀነ፡ Commendavit, Fidei commiſit, Cuſtodiendam tradidit *tàm rem, quàm perſonam,* Pſal. 30. 6. Luc. 12. 48. Depoſuit, 2 Tim. 1. 12. ‖ ተማኅፀነ፡ Fidei alicujus ſe commiſit, Protectioni alicujus ſe tradidit, Confugit ad aliquem, *c. c.* ኀበ፡ *&* በ፡ Pſal. 142. 11. በምንት፡እትማኅፀን፡ *Quid me tuebitur; ſeu Qua in re tutus ero? Activè tamen etiam accipitur & conſtruitur* Cuſtodivit; Sub præſidio & tutela habuit, Pſal. 11 8. *&* 20. 7. Inſtar depoſiti ſervavit, *Lit.* 159. *c.* 3. Sub fide & clientela alicujus fuit.

ማኅፀንት፡ Depoſitum, *dicitur tàm de re quàm de perſona quæ fidei aut cuſtodiæ alicujus committitur.* 2, ማኅፀንት፡ ማርያም፡ *Nom. viri eſt.*

መማኅፀን፡ Exod. 17. *&* መማኅፀን፡ Depoſitarius, Protector *cujus fidei res, ſeu perſona committitur: Plur.* መማኅፀናን፡ *Org.*

ማኅፈድ፡ *f.* Turris, Matth. 21. 33.

πυργο-

πυργόβαρις Propugnaculum, Turris munita, Psal. 47.11. *malè reddiderunt* ማኅፈድ፡ክቡዲክ፡ *Pl.* መኃፍድ፡ *Org.*

ተማኅፈደ፡ Instar turris exstructus fuit. *Org. lect.* 1.

መኑ፡ Quis? *com. gen. & sing. tantùm.* Psal. 4.6. መኑ፡ይእቲ፡ዛቲ፡ *Org.* መኑሂ፡ Quisquam, aliquis. ሊይክል፡ መኑሂ፡ Nemo potest, Matth. 8. 28. *Acc.* መነ፡ Quem? Cui? Matth. 11. 16. *c.* 16. 15. ሊመነሂ፡ Neminem, Matth. 17. 8.

¶ መና፡ *Ebr.* מָן Manna, *cibus Israelitarum in deserto*, Psal. 77. 28. Apoc. 2. 17.

መንሰወ፡ *Non occurrit.* ሌመንሰወ፡ Tentavit, Vexavit, Induxit in periculum, Creavit molestiam *periculosam: Fut.* ያመንስዉኒ፡ *Quo periculum crearent mihi*, Psal. 34. 23. & 37. 13. & 54. 3. ‖ ተመንሰወ፡ In periculo *vel* tentatione versatus, Anxius animo fuit; Timendum ipsi fuit, Act. 19. 27, 40. & Psal. 138. 20. In periculum *seu* tentationem inductus fuit, 1 Cor. 10. 13.

ምንስው፡ *Pl.* ምንስዋን፡ Tentati, Vexati; *qui in periculo, angustiis seu tentationibus versati sunt*, 2 Cor. 6. 9. * Iracund, Psal. 17. 51. *malè ut puto.*

መንሱት፡ Tentatio, Matth. 6. 13. Luc. 11. 4. Scandalum, Matth. 18. 7. Periculum *animæ & corporis: Pl.* መናስወ፡ዓለም፡ Tentationes, scandala mundi. *Org. et in genere signif.* Perturbationem animi, Ægritudinem mentis *ex quocunque vehementi affectu, in specie* Iram & Indignationem, Psal. 7. 12. & 77. 54.

ምንት፡ Quid? *sing. tantùm.* Aliquid, Psal. 38. 7. ምንትኑ፡ Quidnam? Psal. 8. 5. ለምንት፡ *Ad quid. i.e.* Quare? Cur? Psal. 2. 1. በምንት፡ *Per quod i.e.* Quo pacto *vel* Quo instrumento? Psal. 118. 9. በእንተ፡ ምንት፡ *Propter quid? i. e.* Qua de causa; Quam ob causam? Matth 17. 19. ኢምንትሂ፡ Nihil quidquam, Nihil prorsus, Cant. 4. 7. አልቦ፡ምንትኒ፡ Idem, Matth. 27. 12. ከመ፡ ወኢምንት፡ *Cen nihil, Græcè* ἐν στιγμῇ χρόνου, Luc. 4. 5. *i. e.* In momento; in puncto temporis.

ምንትክ፡ *Quid ad te, i. e.* Quo gradu cognationis tibi conjunctus es? Gen. 33. 8. *formula rogandi. Acc.* ምንተ፡ Quid? Psal. 10. 3.

¶ መንተለ፡ Lepus, *Ambar.* ፀንቸለ፡

መንተወ፡ Geminos peperit. ኩሉን፡ እለ፡ይመንትዋ፡ *Omnes quæ geminos pariunt*, Cant. 4. 2. & 6. 15. ‖ አመንተወ፡ Geminavit, *dicitur de Nestorio duas personas in Christo statuente.*

ምንትው፡ Geminatus, Duplicatus: *Pl.* ምንትዋን፡ Geminati.

መንታ፡ Gemelli, Gemini, Gen. 38. 27. Cant. 7. 3.

መንታዌ፡ Geminatio, Duplicatio, *ut:* መንታዌ፡ ታስእ፡ Bis novem, *Poeticè pro* Duodeviginti.

መነነ፡ Abjecit, Rejecit *ob indignitatem*, Psal. 21. 25. Matth. 21. 42. Reprobavit, Aspernatus est tanquam illicitum quid, *sc. rem oblatam vel accipiendam*, Psal. 105. 24.

ምኑን፡ Rejectus, Reprobatus, Vilis, Psal. 14. 5. *Pl.* ምኑናን፡ 1 Cor. 1. 28. Tit. 1. 16. *F.* ምንንት፡ 1 Pet. 2. 4.

ምናኔ፡ Rejectio, Contemptus, *Syn. oppos. est* ክብር፡ Honor.

¶ ምናን፡ *Est acc. Græc.* μνᾶν, *à Nom.* Μνᾶ Mina, *valebat autem drachmis Atticis centum; interpres verò meus ajebat apud Æthiopes minam continere duodecim* መክሊይ፡ *Talenta, quæ interpretatio aut falsa est, aut alia Æthiopes habent Talenta: Pl* ምናናት፡ Luc. 19. 13. & *seqq.*

መንከስ፡ Mandibula, *per apposit. gen.* ዐጽመ፡መንከስ፡ Jud. 15. 15.

¶ መነኮስ፡ Monachus: *Pl.* መነኮሳት፡ *Lit.*

Lit. 170. *c.* 2. ወመነኮሳት፡ አበ፡ ምኔታት፡ ሳዕለ፡ ወለእንስት፡ ኅቡረ፡ ወይመንኵሱ፡ በኅበ፡ ምኔቶሙ፡ ዘፈቀዱ፡ ወኵሉ፡ ዘሙጽአ፡ ኅቤሆሙ፡ኅበ፡መንኵስና፡ *lib. Syn.*

መንኰሰ፡ Monachus factus est, Vitam monasticam ingressus est, *ut*: በእንተ፡ መንኰሰት፡ ወገብአት፡ ውስተ፡ዓለም፡ *tit. Syn.* ‖ አመንኰሰ፡ Monachum fecit, creavit. *lib. Conc.*

መንኵስና፡ Vita monastica, *cui opponitur* ዓለም፡ Mundus. *epist. Zara Jacob in praef. Syn.*

መነኮሳዊ፡ Monasticus, *quod ad Monachos pertinet. Syn.*

መነኮሳይያት፡ *F. Pl.* Monachæ, Virgines devotæ, *in sing. non occurrit, sed pro eo dicitur* መበለት፡ *Syn.*

መንኮብያት፡ Pollices, *à sing.* መንኮብ፡ Pollex. አሰረቶ፡ መንኮብያቲሁ፡ *Ligavit pollices ejus*, Luc. 2. 7, 12. *putant Æthiopes moris fuisse apud Hebræos, nam apud ipsos ignotum.*

ምንዙኅ፡ Delicatus, Deliciis assuetus, Mollis, *tàm cibis quàm viribus corporis*, Deut. 32. 15. *Ambar.* ድልድል፡

¶ አመንዘዘ፡ Probris affecit, Verbis lacessivit, Psal. 34. 8. Luc. 11. 53. Gal. 1. 13.

መነየ፡ *Non est in usu.* ተመነየ፡ Optavit, Joh. 8, 56. *Org.*

ምኑይ፡ Desiderio plenus, Optans. *Org.*

ምኔት፡ Sodalitium monasticum, አበ፡ ምኔት፡ Abbas *vel* Prior conventus *seu* monasterii: *Pl.* አበ፡ ምኔታት፡ Priores. *Syn.*

ትምኔት፡ Desiderium, Votum, Optata, Psal. 60. 8.

መንዲል፡ *Arab. est* مِنْدِيل, *intelligunt Æthiopes* Fasciam *quæ orientalium more capiti circumdatur, neque differre à* መክፈ፡ *(de quo infra) nisi solo usu; dicitur quoque aliàs* ሰበን፡ *quod vide suo loco.*

መንደበ፡ *Non est in usu.* አመንደበ፡ Afflixit, Vexavit *quovis malo*, Psal. 118. 157. 2 Cor. 11, 26. ‖ ተመንደበ፡ Afflictus, Vexatus, Variis malis affectus fuit, Psal. 17. 7. Mar. 6. 48. *c. abs.* Difficultatibus circumventus, In periculo versatus, Periclitatus fuit, Luc. 8. 23.

ምንዱብ፡ Qui in angustiis & afflictione versatur: *Plur.* ምንዱባን፡ *Fæm.* ምንድብት፡

ምንዳቤ፡ Afflictio, Anxietas, Calamitas *quævis*, Periculum, Psal. 4. 1. Matth. 13. 21. ምንዳቤ፡ ፍኖት፡ *in Syn. passim*, Pericula *vel* incommoda itineris: *hinc fretum maris rubri ob crebra naufragia calamitosum, Arab.* بَابُ ٱلْمَنْدَبِ *vocatur: Pl.* ምንዳቤያት፡ *in* ጸ፡ሮ፡

¶ መንድያ፡ *Græcum* Μανδύα *vel* Μανδύη, Vestis *seu* Tunica militaris: *legitur cum appositione generis* ልብስ፡ መንድያ፡ 2 Sam. 20. 12.

መንገለ፡ *Variè significat.* 1, *Ad locum*, In, Versus *regionem aliquam*, *ut*; መንገለ፡እስጳንያ፡ Rom. 15. 24. * Ad, Apud, Juxta, *ut*: መንገለ፡ የማን፡ *A dextris*, Marc. 1. 16. ለመንገለ፡ እግዚአብሔር፡ Ebr. 2. 17. *Urbs* እንተ፡መንገለ፡ ባሕር፡ maritima, Matth. 4. 13. * እንተ፡ መንገለ፡ Per, Matth. 12. 1. *superfluum tamen videtur* መንገለ፡ *quia non legitur in loco parallelo* Marc. 2. 23. * እመንገለ፡ Secundum, Ex parte, Ratione & respectu *hujus vel illius*, Rom. 11. 28. *Cognatus mihi est* እመንገለ፡ እሙ፡ *ratione matris, seu genere materno.*

¶ መንገን፡ Machina, machinatio, Inventum artificiosum: *Plur.* መናግንት፡ Eph. 6. 11. *Org.*

ተመንገነ፡ Machinatus, Molitus est; *Syn.*

Syn. Org. Inf. ተመንገኖት ፡ Machinatio, Molitio: *Fut.* Eph. 4. 14.

መንገኒቅ ፡ Bombarda, Sclopetum, *in qua significatione lectum sibi in epistola Principis cujusdam ajebat meus interpr. q. d. Gallicè* une invention.

ማእስ፡ Cutis, Gen. 3. 21. Lev. 13. 2. Corium, Exod. 29. 14. *Pl.* አምእስት፡ Exod. 35. 7. Lev. 16. 27.

ምእት ፡ Centum, Matth. 18. 28. Numerus centenarius. ዐሠርቱ፡ ምእት ፡ Decies centum, *quia* mille *una voce reddere non possunt*, 2 Pet. 3. 8. *& ita porro*, አርብዓ ፡ ምእት ፡ Quadragies centum *i. e. quatuor millia*, Matth. 15. 38. ኃምሳ ፡ ምእት ፡ 5000, Matth. 14. 21. *quæ Lud. de Dieu malè pro quadringentis & quingentis accepit* : *Pl.* አምአት፡ Centena, Matth. 13. 8. ምእት፡ወአምአት፡ Sexcenta, *pro numero infinito.* Lit. 167. *c.* 2

አምአተ ፡ Centum effecit, Centum numero reddidit.

መእስ ፡ *vide append.* ተመእሰ፡ Iratus fuit. ምሑክ፡ Iratus.

ማእዜ ፡ Quando ? Matth. 24. 3. እስከ፡ ማእዜኑ ፡ Quousque, Quamdiu, Psal. 12. 1, 2, 3. ሰአይ፡ወለማእዜ፡መዋዕል፡ Quando, quove tempore, 1 Pet. 1. 11.

መክሊት ፡ Talentum, Matth. 24. 25. *c.* 25. 15. *quo capite enallage singularis pro plurali frequens est ; reperitur tamen ibid. Plur.* መክልይ ፡ *v.* 20, 22. Apoc. 16, 21 መጠነ፡ መክልይ ፡ ταλαντιαία. *Ait interpres, Talentum duodecimam partem Minæ apud illos censeri, cum contra Talentum Atticum sexaginta minas continuerit, sic, ut quinque minæ sunt duodecima pars Talenti ; ita ut vel procul erraverit, vel* መክሊት፡ *aliud prorsus quàm Talentum sit.*

መክሐ፡ *Non est in usu.* ተመክሐ ፡ Jactavit se, Gloriatus est : *Fut.* ይትሜክሑ ፡ Psal. 5. 14. *Imp.* Psal. 31. 14. *Inf.* ተመክሖ ፡ Jactantia, Jactatio, *tàm in bonam quàm in malam partem accipitur, ut ferè Latin. gloriari : in malam* ተመክሖ፡ ያመጽእ፡ እኩያት፡ ወትሕትና ፡ ያመጽእ፡ሠናያት፡ *præf. Syn.*

ምኩሕ፡ Gloriosus, Gloria dignus.

ምክሕ፡ Gloria, Rom. 5. 2. *c.* 15. 17.

መካሕ፡ Gloriosus, Jactabundus.

ትምክሕት ፡ Gloriatio, Jactatio. *Lit.* 167. ❧ 4.

ምክማስ፡ Septa ovium, Esa. 10.

መከረ ፡ Marc. 15. 15. Consilium cepit, habuit ; *c. c. a.* Molitus, machinatus est. እለ፡ መከሩ፡ እኩየ ፡ Qui moliuntur malum, Psal. 34. 5. & 69. 3. መከረ፡ ምክረ፡ ጽኑዐ ፡ Arduam rem aggressus est. ‖ ተመከረ፡ Consilium dedit, Rom. 11. 34. ‖ ተማከረ፡ Consultavit ; Consilia communicavit, contulit cum aliis, Psal. 30. 17. *& in malam partem*, Conspiravit, Matth. 26. 4.

ምክር፡ Consilium, Psal. 32. 10. Prudentia, Luc. 2. 52. Concilium *vel* Consilium *quatenus pro consessu accipitur, ut* : ምክረ፡ ረሲዓን ፡፡ ምክረ፡ ጻድቃን ፡ Psal. 1. 6.

መካሪ ፡ Consiliarius : *Pl.* መካርያን ፡ Esa. 19. 11.

መምክር፡ Idem, Esa. 2. 2. *sed illud de officio ; hoc de actu magis accipitur* : *Pl.* መማክርት፡ Act. 25. 12. 1 Cor. 2. 16.

¶ አመከረ ፡ Probavit, exploravit, Tentavit aliquem, δοκιμάζειν, Psal. 16. 4. Luc. 12. 56. *c. c. a. ut* : እንዘ ፡ የመክርዎ፡ Tentantes eum, Marc. 10. 2. *plerumque in malam partem accipitur : pro composito* ἀποδοκιμάζειν *simplicis significationem retinuit interpres* Luc. 9. 22. ‖ ተመከረ ፡ *Pass. præc.* Matth. 4. 1. Jac. 1. 12, 14.

ምኩር፡ Tentatus, Ebr. 4. 15.

መከራ ፡ Tentatio, Rom. 5, 4. 1 Pet. 1. 7.

መክ·ስይ : Cognominis, *Qui idem cum alio nomen habet : Pl.* መክ·ስያን : Cognomines.

መከነ : *f.* መከነት : Sterilis fuit *fœmina : Fut.* ይመክን : *Sterilescebat*, 4 Reg. 2. 19 21. ‖ አመከነ : Sterilem reddidit, *aquæ vitium fuit quod Elisæus sale correxit* ከመ : ይለዱ : መካናት : *ut ait Organon.* 2 Reg. 2. 19, 21. *vide & 1 Sam.* 16.

መካን : Sterilis, Luc. 1. 7, 36. *Pl.* መካናት : Luc. 32. 29.

¶ መካን : *f.* Locus, Psal. 23 3. አርባዕቱ : መካን : *dicuntur* Quatuor mundi plagæ. Matth. 24. 31. 2, *in specie* Ædes sacra, *ut* : መካነ : ሠለሴ : Ædes SS. Trinitatis. *Lit.* 170. *c.* 2. 3, Oppidum, *cum sc. opponitur regioni*, *Lit.* 176. *c.* 3. 4, Locus *seu* textus *quidam* Scripturæ allegatus *dicitur* ገጸ : መካን : *Facies loci : Pl.* መካናት : ቅዱሳት : *vocantur* Loca sancta Hierosolymis. *præf. Syn.*

¶ ሜኮናት : *retinuerunt ex Græco* Μεχωνώθ, *quod Ebræum est* מְכוֹנוֹת Fulcimenta *seu* bases, quibus imponebantur conchæ *seu labra*, ad usum lotionis in templo, 3 Reg. 7. 37.

ምክንያት : Causa *tàm vera quàm falsa* ; Ratio. *Org.* Species, Prætextus, Marc. 12. 40. Luc. 20. 47. Prætensio, *Org. lect.* 1. φορμή Occasio, Rom. 7. 8. ወበእንተ : ምክንያት : እክብሮትነ : *De causa autem quod celebremus Sabbathum*, *seu Quod attinet celebrationem Sabbathi. Conf. fid. Glandii R. Æth.*

አመክነየ : Causatus est, Prætendit, Obtendit, Prætextu usus est, Matth. 23. 14. ለአመክንዮ : ምክንያት : *Ad prætexendum prætextus*, Psal. 140. 4.

መክሬ : Fascia *ad præcingendos lumbos, Ambar.* ወገሬት : *non differt nisi usu à* መንደል : *de quo supra.* መክሬ : ለንጽ : Fascia linea, Joh. 13. 4. *videtur esse appositio generis tanquam* ለንጽ : *peculiaris species fasciarum esset.*

መዊቅ : Calefieri, Incalescere : *Præt. def* ሞቀ : Caluit, Psal. 38. 4. ‖ አሞቀ : Calefecit, *reperiri ait interpres meus, nos in sequenti forma tantùm reperimus.* ‖ አስተማወቀ : Calefecit, *c. c. a.* 3 Reg. 1. 2. *Bos & asinus* አስተማወቁከ : በአስተንፋሶሙ : *calefecerunt te (Jesulum) halitu suo. Lit.* 173. *c.* 4.

ምውቅ : Calidus, Apoc. 3. 16.

ሞቅ : Calor.

ሙቀት : Calefactio.

መዊት : *Inf.* Mori, Psal. 12. 3. *Præt.* ሞተ : Mortuus est, Psal. 30. 15. *De ecclipsi Solis* ሞተ : ፀሐይ : Sol obscuratus fuit, Luc. 23. 44. ‖ አሞተ : Mori coegit, Morte affecit, Mortem attulit, *& quod vulgò dicunt* Mortificavit, *i. e.* Oppressit, Suppressit : *Inf.* አሙቶት : Mortificatio.

ምውት : Mortuus, Psal. 105. 28. *Pl.* ምውታን : Mortui *sepeliant* ምውቶሙ : moruum suum, Luc. 9. 60. *F.* ምውት : Rom 4. 19.

መዋቲ : Mortalis, e, *ut* : ሰብእ : መዋቲ : 1 Cor. 4. 3. *c.* 15. 54. ደም : ነፍስት : *Anima sensitiva in homine* መዋቲት : mortalis *est*. *Org. lect.* 1. *vide &* ነፍስ :

ሞት : Mors, Matth. 16. 28. *f.* Luc. 9. 27.

ሙተት : Extremus spiritus *q. d. moritio*, Gen. 35. 18.

ማውታ : *hæc vox sola non reperitur, sed conjuncta semper cum* እጓለ : *ut* : እጓለ : ማውታ : *q. d. Parvulos defuncti i. e.* Orphani, Pupilli, Psal. 9. 39, 42. & 108. 8.

መዊእ : Vincere, Superare, Rom. 8. 37. *Præt. def.* ሞእናሁ : *Vicimus eum*, Psal. 12. 4. *Fut.* ከመ : ይማእ : *Ut vinceret*, Apoc. 6. 2. * *Tribuitur in specie Martyribus*, *qui vocantur* ሠናያን : መዊእ :

እ ፡ Boni ad vincendum *i. e.* Fortes, Constantes. *Org. lect.* 1. * *It.* Vincere causam in judicio, *quo casu plerumque vel præcedit vel sequitur verbum* ተዋ ቀሠ ፡ Psal. 50. 5. ‖ ሰዋእ ፡ Vinci, Condemnari aliquem passus est, *ut : Christus* ሊያመውእ ፡ ሶበ ፡ ይትዋቀሥ ፡ *Org. lect.* 1. ‖ ተመውአ ፡ Victus est, 2 Pet. 2. 19, 20. *Inf.* ተመውአ ፡ Vinci, *seu* Victoria. *Org. lect.* 1. 2. Condemnatus est in judicio, Causa cecidit, Psal. 108. 6.

ምውእ ፡ Victus *in certamine. Org. lect.* 1.

መዋኢ ፡ Victor, Matth. 12. 20. *Pl.* መዋእያን ፡ *Martyrum epitheton. Lit.* 170. *c.* 3.

ሙአት ፡ Victoria, 1 Cor. 15. 55 1 Joh. 5. 4.

ሙወዝ ፡ *Huc spectare videtur* ሙግዝ ፡ *Arab.* موز Musa, fructus & arbor è *genere ficorum; descriptionem vide apud Garciam ab Orto* 11. 10. *folia ingentia habere dicitur, ut homo unico contigi possit, credantque Æthiopes Adamum & Evam ejus generis foliis pro tegumentis usos.*

ሚዓ ፡ *Arabica vox* ميعة *et* Stacten & Styracem *significat, unde facile fieri potest ut Æthiopes cum suo* ሜዖ ፡ ልብን ፡ *confundant, vel utramque rem non satis intelligant; præsertim cum in libris sacris pro stacte vel* ሜዖ ፡ ልብን ፡ *vel* ቀንአት ፡ *n n vero* ሚዓ ፡ *legatur. Nos differentiæ causa* Stacten veram *interpretabimur, quæ secundum Diosc. li.* 1. *c* 75. est expressæ myrrhæ pinguissima distillatio; *nam* ሜዖ ፡ ልብን ፡ *quod vide,* Styracem *reddidimus. Autor Organi in similitudine quadam inter aromata refert, ut : Thuribulum in quod imponunt* ስሒን ፡ ወሚዓ ፡ ወሰሊጦት ፡

መዐለ ፡ *Hinc est* መመዐሊ ፡ Tyrannus, Dominus iniquus, Princeps malus, *ut :* ዘኢነግሠ ፡ በሕገ ፡ እግዚአብሔር ፡ ሊኮን ፡ ንጉሠ ፡ አላ ፡ መመዐሊ ፡ *Qui non regnaverit secundum legem Dei, non est rex sed Tyrannus. Syn. Pl.* መመዐልያን ፡ *ibidem.*

ምዕር ፡ *Nomen est* Unam vicem *significans, admittit enim Præpositiones :* ለምዕር ፡ Pro una vice, Jac. 4. 14. በምዕር ፡ Una vice, Semel. Ebr. 2. 11.

ምዕረ ፡ *Adv.* Semel, Psal. 61. 11. Marc. 14. 41. Rom. 6. 10. 2. Prius, *ut :* ኅድጊ ፡ ምዕረ ፡ ይጽገቡ ፡ ደቂቅ ፡ Marc. 7. 27.

¶ መዓር ፡ Mel, Psal. 18. 11. መዐረ ፡ ጸደና ፡ Marc. 1. 6. & መዐረ ፡ ገዳም ፡ Matth. 3. 4. *exponunt de specie quadam excellentissimi mellis, quod apes sylvestres aculeo carentes, nec alibi usitatæ, sub terra conficere soleant.* መዐረ ፡ ግራ ፡ Mel cum favo.

መዓርዓር ፡ Dulcis gustu instar mellis, Cant. 5. 16.

ምዕና ፡ Cœnum, *aliàs* ፀብር ፡

መዐወ ፡ *propter Hebr.* מְעִי, *Arab.* معى *Viscera, huc retulimus* አማዑት ፡ Intestinum, Psal. 16. 10. & 108. 17. *Pl.* አማዑዋት ፡ Act. 1. 18. 2 Cor. 6. 12.

¶ ምዕዋን ፡ Septentrio, Plaga septentrionalis, Exod. 26. 18, 35. *versu quidem* 18. *variant exemplaria, alia enim* βοῤῥᾶν *alia* νότον *habent : at v.* 35. *omnes constanter* βοῤῥᾶν *habent. vide &* መስዕ ፡

መዐዐ ፡ *Non est in usu.* አምዕዐ ፡ Irritavit, Ad iram & indignationem vehementem provocavit. *Fut.* Matth. 5. 22. ‖ ተምዕዐ ፡ Indignatus, Valdè iratus fuit, Matth. 2. 16. *Def.* ተምዐ ፡ Psal. 17. 9. & 105. 38. ‖ አስተማ ዕዐ ፡

ዐዐ ፡ Iram & indignationem amavit, quæsivit, 1 Cor. 13. 5.

መዐት ፡ Ira vehemens, Furor, Psal. 6. 1, 7. & 37. 1.

መዐዘ ፡ *Bene* oluit, Bonum odorem spiravit. *Org. lect.* 1. *ex derivatis colligo etiam aliis sensibus tribui posse.* ‖ አመዐዘ ፡ *Bono* odore imbuit. *Lit.* 160. *c.* 3. ‖ ተመዐዘ ፡ *Pass. præc. Org.*

መዑዝ ፡ Jucundum, Suave, *omnibus sensibus accommodari posse videtur; dicitur enim de sono & sapore in Org. lect.* 1. *de odore, in* ጸ ፡ ር ፡

መዐዛ ፡ Suavis odor, 2 Cor. 2. 14, 15. ሠናይ ፡ መዐዛ ፡ Odor jucundus, gratus. *Lit.* 158 *c.* 3. ጸና ፡ *generalius est.*

መዑዘ ፡ *Adv.* Suaviter *de sono citharæ. Org. lect.* 1.

መዐደ ፡ Hortatus, Adhortatus, Exhortatus est; Monuit: *Fut.* ይመዕዶ መ ፡ Act. 1. 3. *Inf.* መዊድ ፡ Hortatio, Adhortatio. *Org.* ‖ ተመዐደ ፡ Monitus, Admonitus fuit.

መዋዲ ፡ Monitor, Hortator.

መዐደት ፡ Exhortatio, Paræsis.

¶ ማዕድ ፡ *rectius* ማእድ ፡ Mensa, Psal. 127. 4. *Pl.* ማእዳት ፡ Matth. 21. 12.

መገዝር ፡ *Ambar.* ጽልእ ፡ *Potus ex frumento vulgò* Cerevisia; *quam Æthiopes sine lupulo coquunt.*

¶ ማዙርት ፡ 4 Reg. 21. *legi & peregrinum sibi videri ajebat interpres meus.*

መገዝመዘ ፡ Joh. 13. 5. Tersit *cum compositis*, Abstersit, Detersit *humidum*, Joh. 11. 2. *const. cum* በ ፡ Oblevit, Illevit. ‖ ተመገዝመዘ ፡ Oblitus, Illitus fuit *unguento*, *c. c.* በ ፡ *Org.*

መገዝሙዝ ፡ Abstersus *vel* Illitus.

መገዝበረ ፡ Desolatus, Vastatus, Desertus fuit, Es. 1. 7. *c.* 6. 11. *c.* 17. 1. *c.* 24. 10. ‖ አመገዝበረ ፡ Destruxit, Desolavit, Desertum reddidit, Esa. 24. 1. *Org.* ‖ ተመገዝበረ ፡ *Pass. præced.*

መገዝቡር ፡ Destructus, Esa. 24. 12. *F.* መገዝብርት ፡ Destructa, Diruta.

መገዝብር ፡ Destructio, Lev. 16. 31. Vastatio, Esa. 9. 5. & 17. 9.

መገዝባሪ ፡ Destructor.

መዘነ ፡ *Ambar. est*, Ponderavit, ተመዘነ ፡ *Pass. præc. ex Arabico.*

መዘገ ፡ Extraxit, Eripuit. *Reperitur hæc vox in titulo psalmi primi impressi edit. Col. h. m.* መዘጎ ፡ ነፍርሀት ፡ *quam sublato* ነ ፡ *explicandam censuit Æthiops meus*, Eripuit *seu liberavit* eum timor Domini. *In Codd. MSS. inscriptio ista non reperitur; sed illa* ቃከሪ ፡

¶ መገዝጋና ፡ Præmium, Gratia *seu* Beneficium quod alicui debetur *ob rem benè gestam seu officium præstitum, ut:* ቦኑ ፡ መገዝጋና ፡ Debeturne gratia *illi servo*, Luc. 17. 9. 1 Cor. 9. 15, 24. *scribitur etiam per* መ ፡ *in Org.*

አመገዝገነ ፡ Gratiam alicui habuit, retulit. ‖ ተመገዝገነ ፡ Gratia, Beneficio *seu* Præmio affectus fuit.

መገዝጉን ፡ Gratia, Beneficio affectus.

ማይ ፡ *m.* Aqua, Psal. 1. 3. ማየ ፡ አይኅ ፡ Diluvium, Psal. 28. 9. ማየ ፡ ሕመት ፡ Atramentum, 2 Joh. *v.* 12. *Pl.* ማያት ፡ Luc. 8. 24.

መየሰ ፡ *Non quidem occurrit, significare tamen potest* Fecit mulsum *vel potius* hydromeli.

መያሲ ፡ Qui siceram *aut* hydromeli conficit *vel* vendit, Esa. 1. 22. *c.* 5. 11. ቤት ፡ መያሲ ፡ Taberna in qua sicera venditur. *Syn.*

ሜስ ፡ *in genere* Sicera, *potio quævis inebrians*, Deut. 14. 26. Luc. 1. 15. *in specie* Hydromeli, *cujus in Æthiopia maximus, ob mellis copiam, usus. Ambar.* ጸጅ ፡ *licet in Regno Tigre vox* ሜስ ፡ *retineatur: Plur.* አምያስ ፡ *Org. dantur enim diversæ species.*

መያኔ : *Non est in usu.* ተመያኔ : Subdolus fuit, *c. abs.* 2, Callidè molitus est *rem aliquam, & sic c.c. a. De Satana* ዘንተ፡ኵሎ፡ይትሜያኔ፡*hac cuncta callidè parat. Org. lect.* 2. Technas struere. *Syn.* Falso prætextu uti; In speciem, *seu* Ad fraudem abuti *re aliquâ*, Marc. 12. 40. 3, Dolo circumvenire *personam.* ከመ፡ይትመያንዎ፡ *Ut dolo circumvenirent eum,* Marc. 14. 1.

ሚን፡ Fallacia, Dolus.

ተመያኒ : Adulterinus. ወርቅ : ተመያኒ : Moneta adulterina *i. e.* falsa, Gen. 23. 16.

ትመይንት : Technæ, Artes fallendi, Luc. 20. 23. Doli, 1 Cor. 3. 19.

መስተመይን፡ Subdolus, *oppos. est* ሬትዕ፡ *Sincerus. Org. lect.* 1. Artifex doli, 2 Cor. 12. 16. *Pl.* መስተመይናን፡ Rom. 1. 29.

ሚያዝያ : *Mensis nomen*, Aprili *nostro respondens; de quo mihi scripsit Æthiops meus,* ይትወጠን፡ አመ፡ ፯ ለአብ ሬል፡ *Incipit sexto die Aprilis.*

መይጠ፡ *def.* ሜጠ፡ Vertit *cum compos. ut :* ሜጥዋ፡ለዐመፃ፡ላዕሌከ፡ *Verterunt, derivaverunt iniquitatem in te,* Psal. 20. 11. *It.* Vertit ex una lingua in aliam *vulgò.* Avertit *faciem,* Psal. 9. 34. *iram, c. c. a.* Psal. 77. 43. Advertit, Obvertit, Admovit *maxillam alteram,* Matth. 5. 39. 2, Reduxit *peregrinantem, ut :* ሚጠሙ፡ ኀበ : ሜኅደሪሆሙ : *Lit.* 164. *c.* 3. 3, Inclinavit *cor ad faciendum aliquid, ut :* ሚጥ፡ልበ፡ነገሥት፡ ለአሠኒዮ፡ Dirige *animos regum ad benefaciendum. Lit.* 164. *c.* 4. *Inf.* ሚጦት : Conversio *unius rei in aliam, vide Org. lect.* 3. 4, Applicavit *vocem aliquam, c. c.* ኀበ : *Org. lect.* 2. ‖ ተመይጠ : Luc. 4. 14. Regredi, Reverti; *intelligitur de motu ad locum ubi fuimus, & quidem actione durante, ut Gallis* Retourner : *differt à* ተሠውጠ፡ *quod est reverti actione finita, Gallis* Revenir. 2, Converti, Vertere, convertere se *ad respiciendum*, Joh. 20. 14. *c. c. præp* ውስተ : in, *ad locum; item cum* እምኔ : *et tunc significat* Aversus est. ሰይፍ፡እንተ፡ትት መየጥ፡ Gen. 3. 24. Gladius versatilis, *secundum Hebr.* מִתְהַפֶּכֶת *i. e.* vibrans, *secundum Buxt.* * Convertit se, *vel* Conversus fuit *quoad vitam, mores aut religionem,* Joh. 12. 40. Ad frugem rediit: *Inf.* ተመይጦት፡ *aliàs* ግብአት፡

ምዩጥ : Aversus. ምዩጠ፡ገጽ፡እምስ እለትየ፡ *Qui aversa facie est erga preces meas. i. e. qui preces meas aspernatur. Org. lect.* 3.

ተመያጥ : Conversio *unius rei in aliam. Org. lect.* 5. *hominis peccatoris. ibid. lect.* 7.

መስተመይጥ፡ ላዕለ፡ ኃጢአቶሙ፡ ለ *&c.* Adversus, *vel* ad aversionem pronus *contra peccata hominum. Or. Manass v.* 6.

ምድር፡ *f.* Terra, Psal. 97. 9. *significat terram universam, et quamvis terræ partem integralem.* 2, Orbis terræ : *opponitur passim τῷ* ሰማይ፡ *Cœlo,* Matth. 5. 18. 3, Arvum, Terra frugum ferax, Luc. 8. 8. *Pl.* አምድር : Regiones planæ, Planities, Deut. 11. 11. πεδινή *oppos.* አድባር፡ *Montes.*

ምድራዊ : Terrestris, Terrenus, *Lit.* 171. *c.* 1. Ad terram spectans : *Plur.* ምድራዊያን፡ Terreni, *i e.* Mortales.

መድኀ : Meta, Turbo, ὀνιμύλιον, Deut. 24. 6. *molæ pars superior, quæ contra vulgatum loquendi modum rectius meta, quàm catillus vocatur.* እመ : ኮነ : ሰማይ፡መድኀ፡ ወምድር፡ ሜኅረፀ : *Etiamsi foret Cœlum meta, et terra catillus, non tamen timebo. Org. lect.* 3. *vide quoque* ሜኅረፀ፡ *in* ኀ፡

መገለ፡ Purulentus fuit : ዘይመግል፡ Purulentum, Es. 1. 6. መግል፡ Pus.

ሞገር: *ut:* ዐጠነ:ሞገር: Est genus carminis Æthiopici.

ሞገስ: χάρις, Gratia, Venustas, Decor *oris & sermonis*, Elegantia, Lepos, *ut:* ሞገሱ: ቃሉ: *Elegantia sermonis ejus*, Psal. 44. 3. *It.* Benevolentia, *c. c.* በኀበ: Luc. 1. 30. Act. 2. 47.
አሞገሰ: Gratia aliquem affecit: *Fut. Lit.* 171. *c.* 3. || ተሞገሰ: *Pass. præc.*
ሞገሳዊ: *Pl.* ሞገሳውያን: Gratia affecti.
መሞገሲ: Gratia aliquem afficiens: *F.* መሞገሲት: *Org. lect.* 4.

መገበ: Præfuit *rebus alicujus*, Procurationem rerum *alicujus* suscepit; Negotia secularia administravit; Procuravit, dispensavit rem domesticam; *c. abs.* Luc. 16. 2. *Non decet Presbyteros* ይመግቡ: ወኢይትሐበዩ: *Syn.* 2, Ambivit, Circumdedit, *propriè dicitur de vallo. Org. lect.* 1. *Metaph. de aliis rebus*, Psal. 31. 13. *Org. lect.* 6. || አመገበ: Præfecit rebus, negotiis *&c.* gerendis, *administrandis*; *c. c.* ሳዕለ: Luc. 12. 44. || ተመገበ: *Pass. præc.*
መጋቢ: Præfectus *quilibet*; *in specie* Dispensator, Matth. 20. 8. Procurator, Luc. 16. 1, 3. መጋቤ: ምኵራብ: Præfectus synagogæ, Marc. 5. 22. *tit. Pl.* መገብት: Marc. 6. 21. *aliàs* መጋብያን:
ምግብ: Administratio, Dispensatio, Procuratio, Luc. 16. 2, 3, 4.
ምግብና: Idem.
¶ መጋቢት: Martii *mensis nomen*; *de quo Æthiops meus sic scripsit.* ይትወጠን: አመ: ፯ ለመርሱ: *Incipit septimo die Martii, S. N.*

ሞገድ: Fluctus, Matth. 8. 24. *Pl.* መዋግደ:ማዕበል: Act. 27. 15. *alius plur.* ሞገዳት: Marc. 4. 37. *Metaph.* Inconstantiam, Vicissitudines rerum *significat*, *ut:* እዝማኒ:ዐለም:መዋግደ:ኮኑ: *Tempora seculi vicissitudinibus obnoxia sunt. Org. lect.* 3.

መገጠ: *hinc est* ምቱጠይ: Stimulus *quo jumenta incitantur, ut:* ጽኑዕ:ለከ: ምቱጠይ: ወተረግጾ: *Durum est tibi stimulus et calcitratio*, Act. 26. 14.

መጐጸ: *Non est in usu.* አመጐጸ: Acriter objurgavit: *Fut.* 1. Tim. 5. 1.

ሞጠሕት: *vide sub* ወጠሐ:

ሚጥራ: *Græc.* Μίτρα, Mitra sacerdotalis, Exod. 29. 27. *pro quo tamen* Exod 29. 6. *legitur* ቆብዕ: Tiara.
¶ መጥረብሊጥ: ዘውእቱ: ጳጳስ: Metropolita, *id est Papas. leg. in lib. Conc.* Μητροπολίτης τὲτ' ἔστι παπᾶς, *aliàs* መጥር ጶሊስ:ብሂል:ጳጳስ: *Syn.*

መጠቀ: In sublime tulit, Elevavit, In altum traxit, 1 Sam. 2. 16. *Org. lect.* 1. || ተመጥቀ: In altum sublatus, elevatus fuit. *Org. lect.* 6.
ምጡቅ: Celsus, Excelsus, Sublimis: *Pl.* ምጡቃን: *Org. lect.* 3. *F.* ምጥቅት: *Org. lect.* 1.
ምጥቀት: Sublimitas, Proceritas, Judic. 9. 11. *quo loco respondet Græco* γλυκύτης *Dulcedo, sed minus bene, ut puto.*
ምምጣቅ: 1 Sam. 17. 40, 49. *Græcus quidem* κάδιον *Peram habet; sed ait Æthiops meus, hac voce significari* frustum *illud* corii, in medio fundæ, quò funditores lapides, *ut firmius hæreant*, imponere solent.

መጠነ: Mensuravit, mensus est *locum*, Apoc. 21. 16. *Imp.* Apoc. 11. 1. *profunditatem maris bolide*, Act. 27. 28. * Nota: *quod* Marc. 16. 18. *de manuum impositione dicitur* ወይመጥኑ: *id Æthiopes interpretantur de certo quodam ritu manus imponendi, instar mensurantis aliquid.*
መጠን: *Omnis generis* quantitatem *significat, tàm continuam, quàm discretam,*

tam, Magnitudinem, parvitatem, multitudinem, *vel* numerum, *It.* Quantitatem per se : *Latinè a. variè reddi poteſt, nempe ſeq.* ዝ: *per* Tantum, quantum : Tot, quot : *ut exemplis patebit.* ዘአልቦቱ:መጠን: Cui non eſt quantitas, *i. e. Infinitum. Lit.* 171. *c.* 1. *Unde nobis panis* ለዝ:መጠን: *ad hanc multitudinem, i. e.* tantum *panis*, quantum *ſatis ſit.* 2, Qualitatem *etiam quandoque denotare videtur, niſi etiam qualitati ſuam quantitatem eſſe dicere malis*, *ut* : መጠኑ : ለረድእ:ይኩን: *Magnitud*, *ſeu qualitas diſcipuli fiat tanta, quanta magiſtri*, Matth. 10. 25. ለዘ: ከመ: መጠነ: እሉ : *Eorum qui ſicut qualitas iſtorum*, *i. e. Talium eſt regnum Dei*, Luc. 18. 16.

መጠንዝ: Tantus, *ut* : *Naves* ዘመጠንዝ:ሌክሎሙ: *quarum tanta eſt ſubſtantia, ſeu moles.* እንዘ : መጠንዝ : ናእሱ: *Cum tanta ſit parvitas ejus*, Jac. 3. 4. መጠንዝ: ሃይማኖት : Tantam *vel* talem fidem, Matth 8. 10. *Multoties ſcriptum reperio* መጠኔዝ: *ut ferè dubitem utrum rectius ſcribatur, nempe* Matth. 15. 33. *c.* 17. 20. Marc. 9. 37. *c.* 14. 60. Joh. 12. 37. * በመጠንዝ : Quanti ? *interrogat de pretio*, Act. 5. 8. መጠነ : ገብረ : *quantum fecerit*, Pſal. 65. 15. መጠን: *Adv. per adverbia qualitatis & quantitatis exponendum venit* : Inſtar, *ut* : *Arundo* ዘመጠነ:በትር: *quæ inſtar baculi*, Apoc. 11. 1. መጠነ:ሕጠት: *Inſtar grani ſinapis*, Matth. 17. 20. * Circiter, Plus minus *de numero*, *ut* : መጠነ: ሠለስቱ : Circiter tres *menſes*, Luc. 1. 56. *de menſura*, Act. 27. 28. * Donec ; Tamdiu quàm ; መጠነ: ሀሎ : *Donec fuerit*, Matth. 9. 15.

ሚመጠን: *Interrogat.* Quot? Pſal. 118. 84. *in acc.* ሚመጠነ: Quot *panes habetis*? Matth. 15. 34. * Quantum, *ſubſt.* Matth. 26. 15. * Quoties, Matth. 23 37. *in admiratione*; ሚመጠነ:ጸጋ: *Quantum gratiæ, ſeu Quantum gratiarum. Org. lect.* 1.

አምጣን : *Nom. eſt formam pluralis at ſignificat. ſingularis habens*; Magnitudo, *ut* : አምጣኒሃ : *Magnitudo ejus*, Apoc. 21. 16. በአምጣነ: ኑኃ: ወግድማ: *In magnitudine longitudinis & latitudinis ſuæ, i. e. ſecundum longit. & latit. Ibid.* 2, Pro numero *ponitur* Apoc. 13. 18. * በአምጣነ: Quamdiu ; donec ; Pſal. 103. 34. 2, Quantus *vel* qualis, *cui reſpondet* ከማሁ : Tantus *vel* talis, Pſal. 138. 11.

መጠወ : Tradidit ; dedidit, Apoc. 11. 1. *Fut.* ትመጥዎ : *Tradas eum*, Pſal. 9. 37. 2, Miniſtravit *cibos, & ſic in Fut. habet E. ut* : ይሜጥዎሙ: Luc. 12. 37. ‖ ተመጠወ: Cepit, Accepit, Recepit, Suſcepit: *& ſic paſſiva ſignificatio non tranſit in rem datam, ſed in perſonam accipientem*, Pſal. 16. 12. *Fut.* እትሜጠ: *Accipiam*, Pſal. 115. 4. *Cujus manu* ይትሜጠውዎ : capient *filium hominis*, Luc. 22. 22.

ምጡው : Datus, Traditus, Deditus. *Org. lect.* 5.

መጽሄት : Speculum, *vide* ጸሀየየ : Jac. 1. 23. *Pl.* መጻሕይ : *ſic enim ſcribendum puto, c. aff.* መጻሕይሆን: *Specula earum*, Exod. 38. 8.

መጸረ: Maſticavit: *Fut.* Apoc. 16. 6.

¶ መጽርይ : Crocus, Cant. 4. 14. *Arab.* مشمير, *Æthiopes vero putant* መጽርይ : *eſſe* Roſam ſylveſtrem, *odore inſigni, ferentem fructum ſimilem moro rubi idæi.*

መጽአ : Venit, *verbum eſt motum ſignificans veniendi ſeu pergendi*, *ut* : መጽአ:መርዓዊ: ወቦአ : *Venit ſponſus et introiit*, Matth. 25. 6. በከመ:መጽአሙ: *Prout venit eis in mentem. Org. lect.* 2. ‖ አምጽአ: Attulit, Adduxit, Pſal. 77. 30. *dona*, Pſal 71. 10. Protulit *ſermonem, parabolam*, Matth. 13. 24, 31.

ምጽአት: Adventus, Matth. 24. 3, 27.

መምጽኢ : Adducens, *qui aliquid affert. f* መምጽኢት : Allatrix. *Org. lect.* 4.

መጽለወ : Marcere, Marcescere, Exarescere, Matth. 13. 6. *propriè est herbarum et arborum ob defectum humoris : Metaph. de hominibus* Languescere, Deficere, Matth. 15. 32. || አመጽለወ : Exarescere fecit *sc. calor nimius.*

መጽዋት : Eleemosyna, Matth. 6. 4. *sive* Donum *et* liberalitas erga pauperes, *Lit.* 164. *c.* 4. *in genere tamen quamvis gratuitam donationem, intuitu necessitatis factam significat, ut :* Luc. 15. 29. ሙዳየ : መጽዋት : *Locus in quem colliguntur eleemosynæ,* Gazophylacium, Joh. 8. 20. Marsupium, Joh. 13. 29.

መፀው : Ver, *quod vocant* ዘመነ : ጽጌያት : Tempus florum, *incipitque apud Æthiopes* $\frac{26}{16}$ *nostri Septembris, quo tempore nostri climatis autumnus est.*

መፂፅ : Acidus, Esa. 18. 5. *conjungitur cum* ብሒእ : Acetum *acidum. Org. lect.* 5.

ሠ :

ሠሐ : *Non reperitur.* ተሠሀለ : Luc. 1. 68. Clemens, Facilis venia fuit ; Delicti gratiam fecit ; Ignovit ; *c. abs. differt à* ምሕረ : *hoc enim afflictionem, illud vero delictum respicit, ut :* ለዘኒ : መሐርክዎ : እምሕር :: ወለዘኒ : ተሠሀልክዎ : እሠሀሉ : Rom. 9. 15. *Fut.* Psal. 66. 1.

ሣህል : Clementia, Gratia, Psal. 24. 6, 11.

መስተሣህል : Clemens, Lenis, Facilis veniâ, Psal. 85. 4. *f.* መስተሣህልት : *Org.*

¶ መሠሃል : Uraniscus ዘመልዕልተ : ታቦት : qui erat super arcam *fœderis,* ἱλαστήριον, Exod. 37. 33 Lev. 16. 2.

ሠለሰ : Trinus fuit *de Deo,* ይሰልስ : በአካላት : ወይትወሐድ : በመለኮት : *Trinus est in personis, et unus in divinitate. Syn.* ይሠሌስ : Tria *vel* ter fecit. *Syn.*

ሥሉስ : Trinus *de Deo,* ዘእንበለ : ፍልጠት : *sine divisione. Org. lect.* 1.

ሥላሴ : Trinitas. *Lit.* 164. *c.* 3. *ut :* ቅድስት : ሥላሴ : SS. Trinitas. *Org. lect.* 3. 2, Genus carminis *est.* 3, ዘሥላሴ : *Nom. vi in Liturg.*

ሠሉስ : Feria tertia, Tertia septimanæ dies, *vulgò* dies Martis. በሠሉስ : Tertio die, Marc. 14. 58. 2, Tres, Tria, Matth 12. 40. *de tempore nimirum & diebus dicitur. vide &* 1 Sam. 30.

ሣልስ : Tertius, 3 Joh. 1. *tit. dicitur de personis. & plerumque cum affixo est, ut :* ሣልሱኒ : *q. d.* Tertius ejus quoque, Matth. 22. 26. *Tertius ab ipso. Misit* ሣልሰኒ : ገብር : *Tertium quoque servum suum,* Luc. 20. 12. በሣልስ : Tertiò, Tertiâ vice. ናሁ : ሣልስከ : *Ecce tertium tuum est, seu Ecce tertia vice facis nunc hoc vel illud,* Num. 22. 28. *f.* ሣልስት : ዕለት : Tertia dies, Matth. 16. 21. በሣልስታ : Tertia *deinde* die ejus, *nempe primi diei, hunc enim affixum respicit,* Luc. 2. 46. *Adverbial.* ሣልስተ : *Tertia die,* Luc. 13. 32.

ሠለስ : ዓመ : Tertius annus. *Org. lect.* 4.

ሣልሣዊ : Tertius *vulgò, contr.* ሣል ሥይ : *post finem epist. Joh.*

ሠላሳ : Triginta, Matth. 13. 8. *ejus character est* ፴ :

ሥልስ : Ter, Matth. 26, 34. Marc. 14. 30. *It.* ሥልሰ : *Syn. vel* Tres, *secundum formam antiquam,* 3 Reg. 7.

ሠለስቱ :

ሠለስቱ: Tres, Tria, Matth. 13. 33. *acc.* ሠለስተ: Matth. 17. 4. ሠለስተ: ጊዜያተ: Ter *vulgò. Cum de personis sermo est, tum requiritur affixum, ut:* ሠለስቲሆሙ: *Tres illi.*

ትሥልስት: Trinitas; Numerus ternarius. *Org. lect.* 2.

መሥፈርት: סְאָה, Σάτον, Satum, Matth. 13. 33. Luc. 3. 21. Mensuræ genus, *continens sex cabos: at tria sata unum constituunt* ኢፍ: Epha.

መሥልስት: Exod. 14. 4. *Usus fuit interpres hac voce in exponendo ἀναβάτας τρισάτας,* በመሥልስት: in triplo, *vel* in triplici; *& videtur intellexisse equites in triplici ordine. Tradit Gregor. Nyssen. in var. lect. Bibl. Græc.* τρισάτας *dictos fuisse vel à tribus equis, vel à triplici ordine, vel à triplici fortitudine.*

ምሥልስት: *sic quoque scribenda videtur vox præcedens,* Triplex, *vel subst.* Triplum, 3 Reg. 8.

ምሥልስት: *Adv.* Trifariam, Tripliciter, Deut. 19. 3.

ትሥላስ: *sic reddiderunt Græcum τριώροφον,* Tertium tabulatum, Gen. 6. 16. 3 Reg. 6. 8. Tertia contignatio, τρίστεγον, Act. 20. 9. 2, Cœnaculum *pro superiore parte ædis. Org.* 3, Thronus regius.

ሠለጠ: *vide et* ሰ: ተሠልጠ: Potestatem, Autoritatem nactus est; Potestate præditus fuit; Potestatem habuit; *c. c.* ላዕለ: *Org. lect.* 2. *Fut.* ይሠለጡ: ላዕሌሆሙ: *Potestate pollent, vel eam exercent super eos,* Matth. 20. 25.

ሥሉጥ: Potestate, Facultate, Autoritate præditus, *seq. Fut.* Matth. 9. 6. *et seq.* ላዕለ: Apoc. 14. 18. *Pl.* ሥሉጣን: Apoc. 11. 6. ἐξουσίαι 1 Pet. 3. 22. *vide* Lev. 25. 23.

ሥልጣን: Potestas, Facultas, Matth. 9. 8. Autoritas Matth. 7. 29. *Lit.* 173. *c.* 4. *Pl.* ሥልጣናት: Officia, Imperia, *ut:* እለ: በሥልጣናት: Qui in officiis *vel imperiis sunt. Lit.* 168. *c.* 2. & 170. *c.* 2. 2, *Sic vocantur Angeli ordinis secundi vel tertii. vide* አርባብ: *Org. lect.* 3.

አሠልጠነ: Potestatem concessit, Autoritatem tribuit. *Lit.* 173. *c.* 4. Facultatem dedit. *Org. lect.* 1. ‖ ተሠልጠነ: Autoritate & Potestate auctus fuit, *Fut. Lit.* 171. *c.* 3. *et i. q.* ተሠለጠ:

ሠሐቀ: Risit, *c. abs. Org. lect.* 4. *Fut.* Luc. 6. 21. Derisit, Irrisit, *c. c. acc. pers. Qui sedet in Cœlo* ይሥሕቆሙ: Irridebit eos, Psal. 2. 4. ‖ አስሐቀ: Risum movit, Risum concitavit, *quod histrionum propriè est.*

ሥሕቅ: Irrisio, Subsannatio, Psf. 43. 15.

ሠሐቅ: Risus, Jac. 4. 9. *Org. lect.* 5.

መሥሐቂ: Qui *hominibus* risum movet; Histrio.

ሠሐገ: *Non occurrit, inde fit* መሥሐግ: Stragulum vile ex palmæ foliis contextum, Esa. 14. 11.

ሠሐጸ: *Non occurrit, Inde fit* ሥሑጽ: Arrogans, Superbus. *Videtur tamen respondere Græco* ἄστοργος, Μισάνθρωπος, Immitis, Impius, Inhumanus: *Pl.* ሥሑጻን:

ሠመረ: Psal. 149. 4. *c. c.* በ: & *c. acc. respondet ferè verbo Acquiescere, quod et oblectari et contentum esse significat:* Gratum acceptumque habuit; Appobavit *rem quamlibet, ut:* ኪያከ: ሠመርኩ: *In te acquievi,* Marc. 1. 11. ሠመረ: በቃሉ: በምክሩ: ዚአሁ: Acquievit sermone, consilio ejus, *passim.* ‖ አሥመረ: Marc. 6. 22. *c. c. dat. Acquiescere aliquem fecit, i. e.* Placuit alicui, Psal. 26. 8. & 55. 13. *c. c. aff. pers. seq.* ለ: 2, Gratum acceptumque reddidit, Contentum aliquem effecit, Psal. 103. 35.

ሥሙር: Placidus, Gratus, Acceptus, Psal. 5. 15. *It.* Benevolus, *qui delectatur seu efficitur studiis alicujus. f.* ሥምርት:

ሥምርት፡ Lubens, Benevola. *Org. lect.* 4

ሥምረት፡ Benevolentia, Affectus benevolus, Placitum, Luc. 2. 14. *It.* Oblectatio, Studium, Votum, Desiderium, Psal. 1. 2.

መሥመሪ፡ Vir gratus, ex asse charus. መሥመሬ፡እግዚአብሔር፡ *f* መሥመሪት፡

መሥመር፡ Regula, *secundum quam lineæ ducuntur.* 2, Versus *in scriptura: Pl.* መሥመራት፡ Versus *in libris.*

ሠሥዐ፡ Insatiabilis fuit, Expleri non potuit. *Org. lect.* 7.

ሥሡዕ፡ Insatiabilis, Inexplebilis, Psal. 100. 7.

ሥሣዒ፡ Insatiabilis animus, *q. d.* Insatiabilitas.

ሡራኄ፡ Splendor *coronæ, faciei Mosis*, Exod. 24. 17. Pompa, Exod. 28. 3

ሠረረ፡ Volavit, Psal. 17. 12. ዘይሠርር፡ *Volatilia animalia*, Volucres, Psal. 77. 31 || አሥረረ፡ Volare fecit. 2, Avolare passus est, Cant. 6. 4. Es. 16. 2.

ሠራሪ፡ Qui volat. *F.* ዖፍ፡ ሠራሪት፡ Volatilis, Deut. 4. 17.

ሥረት፡ Volatus *sagittæ. Org. lect.* 1.

¶ ሥር፡ Altitudo, Gen. 6. 15.

ሠረቀ፡ Ortus, Exortus fuit, *de sideribus*, Psal. 103. 23. *Inf.* በሠሪቆቶሙ፡ *Dum oriuntur; in ortu suo. Org. lect.* 1. *It. de lumine & fulgore quovis cum oritur.* Luc. 2. 9. || አሥረቀ፡ Oriri fecit *solem: Fut.* Matth. 5. 45. Produxit *lumen, splendorem: Imp. Lit.* 166. *c* 2.

ሠርቅ፡ Ortus *sideris.* ዕለተ፡ሠርቅ፡ Novilunium, Psal. 80. 3. *Pl.* አሥራቅ፡ አሥራቀ፡ ወርኅ፡ Νεομηνίαι, Num. 28. 11. ሠርቀ፡ ሌሊት፡ ወሠርቀ፡ መዓልት፡ *Lit.* 161. *c.* 1. Oriens *de loco: oppos.* ዐረብ፡ *Occidens*, Psal. 102. 12.

መሥራቅ፡ Oriens, *locus ubi sol oritur*, Matth. 2. 2.

መሥራቃዊ፡ Orientalis.

ሠርኀ፡ Prosperitatem, Felicitatem largitus est; Prosperare, Prosperum reddere, Psal. 89. 19. || ተሠርኀ፡ Prosper, Felix redditus fuit: *Fut.* ትሠራኅ፡ Sis felix; Prosperè succedant tibi cuncta, 3 Joh. *v.* 2. *nisi malis scribere ut sequitur. Imp.* ተሠራኅ፡ Psal. 44. 5.

ሠረወ፡ Eradicavit, Exstirpavit *propriè plantas*, Psal. 43. 3. *Metaph.* Funditus, à stirpe delevit: *Fut. habet E*, ይሤርዎን፡ Psal. 11. 3. || ተሠርወ፡ Eradicatus, Exstirpatus fuit, *de planta propriè: Fut. cum E*, Matth. 15. 13. *Metaph.* Deletus, Perditus fuit, *promiscuè de aliis rebus dicitur*, Jud. *v.* 10. Psal. 108. 12. *Inf.* ለተሠርዎ፡ *Ut exstirpentur, seu deleantur*, 2 Pet. 2. 12.

ሥርው፡ Radix, Matth. 13. 6. 21. እም ሥርወ፡ልብ፡ Ex imo pectore. 2, Nervus, *sic accipi videtur* Heb. 4. 12.

ሥርው፡ ሕሩም፡ Nervus *vel* musculus interdictus, *de quo* Gen. 32. 25. *quo, cum olim Judæis vesci non licuerit, ideo nec hodie in Æthiopia aliorum quàm mulionum cibus est. Ambar.* ኘ ሱዶ፡ *Plur.* ሥረው፡ Radices, Psal. 79. 10. Nervi, Jos. 11. 6 *Item.* አሥራው፡

ሠርዌ፡ Trabs *in genere*, Matth. 7. 3, 4, 5. *In spec.* Fulcrum, *vel* sustentaculum medium, tectum fastigii sustentans, *ut in Æthiopum tuguriis rotundis fieri consuevit: hinc pro* Basi, Exod. 26. 19. *et pro* Columine, *tàm quoad propriam, quàm quoad Metaphoricam significationem. ut;* ሠርዌ፡ ክህነት፡ Columen sacerdotii *de Christo. Org. lect.* 1. ሠርዌ፡ ዕጡፍ፡ዘመዐሥቆት፡ Liciatorium textorum, 2 Sam. 21. 19. ሠርዌ፡ ተንከተም፡ 2 Sam. 23. 21. ሠርዌ፡ ሐመር፡ *pro* Malo *positum videtur Org. lect.* 3.

ሠራዊ፡ Exstirpator, *Qui radices extrahit.*

ሥራዌ፡ Eradicatio, Exstirpatio.

ሠርዐ: Psal. 77. 6. Sanxit, *vel* Sancivit *legem*; Legem tulit, statuit, constituit, instituit, Marc. 7. 5. Statutum, ritum condidit, jussit. ተግበት: ዘይሠርዑ: *sic reddiderunt* ἄρτοι τ̃ προθέσεως, Luc. 6. 4. 2, Stravit, instruxit mensam, Psal. 22. 6. 3, Concinnavit, Ordinavit, In ordinem redegit *retia*, Matth. 4. 21. 4, Prospexit alicui *in necessariis*, Rom. 16. 2. 5, Prædestinavit, Rom. 8. 29, 30. ‖ ተሠርዐ: Luc. 22. 22. Statutum, Decretum fuit; Conditum fuit *statutum, testamentum. Org. lect.* 4.

ሥሩዕ: Statutus, Ordinatus, Psal. 88. 37. Instructus, Parata *mensa*, Joh 21. 9

ሠራዒ: Qui sancit *aut condit* statutum, *legem*; Conditor, Constitutor legum.

ሥርዓት: Sanctio, Statutum, Constitutio, Psal. 7. 7. Ordinatio, Decretum, Psal. 88. 39. በእንተ: ሥርዐተ: ምሥጢር: *De institutione S. Cœnæ*, Matth. 26. 25. *tit.* * Διαθήκη, Testamentum, Matth. 26. 28. * Traditio, Institutum, Matth. 15. 3. *It.* Mos, Ratio, Modus, Apoc. 21. 4. በሥርዐቱ: *Pro more suo. Org. Pl.* ሥርዓታት: Ordinationes, Traditiones, Matth. 15. 9.

ሠረየ: *nominis sui* ሥሬይ: *& Græcæ vocis* φαρμακεύειν *naturam retinet*, Venenum adhibuit: *et* (1) *quidem in bonam partem* Sanavit, Medicamentum præbuit, Medicinam adhibuit: *Imp.* ሥረይ: Ἴασαι *Medere*, Psal. 40. 4. (2) *in malam* Veneno infecit; Veneficiis, Incantationibus petiit; *c. c. a.* Psal. 57. 5. (3) Tinxit, Infecit *colore vel liquore. c. c.* በ: ‖ ተሠረየ: Veneno infectus, Veneficio petitus fuit. *In secunda significatione habet* ተሠረየ: *secundum Æthiopem meum*, Tinctus, Intinctus, Infectus fuit *colore vel liquore quopiam*; *c. c.* በ: *ut*: ከመ: ይሠሬይ: በደም: Psal. 67. 25.

ሥሬይ: *Vocabulum medium est, ut Græcor. pharmacum, & Lat. venenum, i. e.* Medicamentum salubre pariter & noxium, *ut adjiciendum vel intelligendum sit, utrum malum an bonum*, Es. 1. 6. 1, *In bonam partem accipitur*, ዐቀቤ: ሥሬይ: Medicus, Matth. 9. 12. *Plur.* ዐቀብት: ሥሬይ: Es. 26. 4. ἰατροὶ 2, *In malam vero*, እለ: ሥሬይ: Venefici, Apoc. 22. 15. ሰብአ: ሥሬይ: Id. 1 Sam. 6. 2. *Pl.* ሥሬያት: Pharmaca, Venena. *It.* Incantationes, Exod. 7. 11. Veneficia, Apoc. 9. 21.

ሠሬይ: Vestis genus *pretioso colore tinctæ*, Es. 3. 21.

ሥርየት: Tinctura, Exod. 25. 5.

መሠርይ: Veneficus, Psal. 57. 5. Incantator, *contr.* መሠሪ: Act. 13. 8. ሲሞን: መሠሪ: Simon Magus, Act. 8. 9. *Pl.* መሠርያን: Exod. 7. 11. መሠርያነ: አርዌ: ምድር: *Incantatores serpentum. Syn.*

ሠርግ: Διωρυγή *vel* Διώρυξ, Incile, Fossa *per quam aqua ducitur*: *Pl.* አሥሬግ: Exod. 7. 19.

ሠረጸ: Germinare, Progerminare, Pullulare, *propriè est plantarum frondescentium, et herbarum è terra nascentium*, Matth. 13. 5. *Metaph. de aliis rebus orientibus, ut*: ፍቅር: ሠረጸት: *Amicitia pullulare cepit.* * *De Spiritu S.* Processit *à patre*, ሠረጸ: እምአብ: *Lit.* 163. *c.* 4. *qui locus interpolatus est ex mente latinorum, addito* ወወልድ: *Æthiops dixisset* ወእምወልድ: *Licet Æthiopes non negent Spiritum Sanctum æquè esse Spiritum Filii ac Patris, ut supra sub voce* ህላዌ: *dictum: de Filio tamen eadem phrasi non utuntur, sed aiunt* ዘይነሥእ: እምወልድ: *ex* Joh. 16. 14. *Nota porro, hanc phrasin semper in tertia persona præteriti temporis reperiri, ut in conf. fid. R. Glaudii, non verò in præsenti* ይሠርጽ: *ut aliquo modo dubitem, quomodo secundum mentem Æthiopum reddendum sit: quod enim nos in præsenti effamur* Procedit, *in textu* Joh. 15. 26. ἐκπορεύεται; *id ibi Æthiopicè redditur* ዘወጽአ:

ጽእ፡ እመኀበ፡ ሌብ፡ *vide notas meas ad confeſſionem fidei modo dictam.* || አሠረጸ፡ Enaſci *vel* Oriri fecit; Produxit, Emiſit *ramos, folia, Org. lect.* 1.

ሠርጽ፡ Germen, Caulis, Propago *vitis*, Pſal. 79. 12. Truncus *de ficu*, Cant. 2. 13. ሠርጸ፡ጢስ፡ዘእሒን፡ *fumum thuris aſſimilare videtur cauli vel* trunco arboris. *Org. lect.* 6.

ሥርጸት፡ Germinatio.

ሠቅ፡ Cilicium, Hirtæ veſtis genus, *ex caprinis vel aliis ejuſcemodi pilis contextum, quo olim Ebræi in magno luctu; nunc vero Aſcetæ ad duritiam diſciplinæ utuntur*, Pſal. 29. 14. *à* LXX. *Interp. redditur* σάκκος ſaccus, *vel ob affinitatem vocis, vel ob anguſtiam formæ minimæ fluctuantis.* 2. Tegumentum cilicinum *operiendis tentoriis*, Exod. 26. 9. *Pl.* ሠቃት፡ *et* አሥቃቅ፡ Tegumenta hirta, cilicina, *c.* 26. 12. *reperitur et* አሥቃቃት፡ Num. 4. 25.

ሠቅሠቅ፡ Cancelli, Septum reticulatum, Jud. 5. 28. Exod. 27. 4.

ሥቅሡቅ፡ Cancellis munitus: *Pl.* ሥቅሡቃን፡ 1 Reg. 7. 17, 18.

ሠቀየ፡ Rigavit, Irrigavit *arva, hortos*, 1 Cor. 3. 6. *Metaph.* Imbuit animum *doctrina, conſolatione.* || ተሠቅየ፡ Rigatus, Irrigatus fuit.

ሥቁይ፡ Irriguus; *communius* ርዉይ፡

ሥቅየት፡ Irrigatio. *Org. lect.* 3.

ሠብሐ፡ Pinguis fuit, Deut. 32. 15. *differt à* ሰብሐ፡ *cum ſuis derivatis pronunciatione mediæ radicalis tantùm, quæ lenius ac ſine dageſh forti pronuncianda.* || አሥብሐ፡ Saginavit, Pingue reddidit, Jac. 5. 5.

ሥቡሕ፡ Pinguis, Obeſus: *Plur.* ሥቡሓን፡

ሥብሕ፡ Pinguedo, Adeps, Exod. 29. 22. Pſal. 80. 15.

መሥብሕ፡ *Pl.* መሣብሕት፡ Pinguedines, Deut. 32. 38. *al.* ተሣብሕት፡

ሠብሠብ፡ *legitur hæc vox* 2 Cor. 11. 33. *ubi textus habet* σαργάνη, *quod vulgò redditur ſporta. Ait a. Interpres meus, Æthiopicum* ሠብሠብ፡ *ſignificare* ſepimentum ex palis, quo majoris ſecuritatis cauſa mœnia aut ædes circumdantur, *et per Meton.* ſpatium ipſum quod hoc modo circumdatur: *cum ergo vox Græca æquivoca ſit, et non tantùm ſportam, ſed etiam ſepimentum cancellatum ſignificet, certum eſt Æthiopes poſteriorem ſignificationem reſpexiſſe, locum allegatum hoc pacto interpretantes;* per feneſtram in pomœrium demiſſus ſum. *fortè legerunt* εἰς σαργάνην.

ሠበከ፡ Fudit, Liquefecit *metalla*, Conflavit quidpiam *ex metallis*, Jud. 17. 4.

ሥቡክ፡ Fuſum *ex metallo quopiam.*

ሥብክ፡ *f.* Res *quævis* ex metallo conflata; *hinc pro* Statua metallica, Act. 19. 35. ስህም፡ ሥብክ፡ *per appoſitionem dicitur* Act. 7. 41.

መሥበክ፡ Hydria *vel* Lagena, 4 Reg. 2. 20. *Plur.* መሣብክት፡ Jud. 7. 16, 20. Joh. 2. 6.

መሥበክት፡ኀጺን፡ 3 Reg. 8. 51. Officina in qua metalla conflantur, *et in ſpecie ferrum.*

ሠበጠ፡ Convivari, Epulari *apud amicum, propriè ad cœnam.* || አሠበጠ፡ Cœna excepit *amicum, ut: Non habeo quod apponam ei,* ዘአሠብጦ፡ *ut cœna eum excipiam*, Luc. 11. 6.

ሥበጥ፡ Cœna *quæ hoſpiti peregrè advenienti datur, Latinè* cœna adventitia, *item* adventoria *et* viatica *dicta.*

ሠተረ፡ Laqueum tetendit *capiendæ beſtiæ cauſa*, Pſal. 139. 6.

ሠኀረ፡ *Hinc* አሥሃርት፡ *Pl. tantùm,* Νεομηνίαι, Neomenia, Novilunia, Eſ. 1. 13. Col. 2. 16. *quæ Ebræis ſacra erant.*

erant. 2, *Communiter in Æthiopia sic vocantur* Festa minora, *vulgò* Festa chori, *quæ celebrare cuique liberum est.*

ሠረቀ : Laxavit; Remisse, Laxè habuit. ሠረቀኒ : *ἄνες μοι* Psal. 38. 17. Refecit, Refocillavit, Recreavit. *Or. Manass. v.* 10. ‖ ተሠረቀ : Laxatus, Remissè, laxè *vel* tolerabiliter habitus fuit; Recreatus, Refocillatus fuit; *præsupponit enim præcedentem oppressionem, vel afflictionem. Or. Man. v.* 10. *Fut.* ይሠረቅ : *Seq.* እም : Remissius, Tolerabilius habitus fuit *quàm &c.* Matth. 10. 15. *vel activè exponendum erit,* Remissius aget ei, *seu* habebit eam, *sed omissum videtur* ለ : *nota accus.*

ሠረቀት : Lamentum, Relaxatio, Respiratio, Marc. 6. 11. *Ἄνεσις.* 2, Commoditas, Opportunitas, Matth. 26. 16.

ሥሩቅ : Laxus, Remissus, Act. 24. 23. *Qui in tolerabili statu est. F.* ሥሩቀት : *contr.* ሠረቀት : Matth. 11. 24. *Pl.* ሥሩቃት : *ib. v.* 22.

ሠነቀ : Viaticum, *cibos scilicet, pecuniam et si quæ alia ad iter necessaria,* secum tulit; Viatico instructus fuit : *Fut.* Marc. 6. 8. ‖ አሠነቀ : Viaticum paravit *pro aliquo*, Viatico *aliquem* instruxit, *c. c.* ለ : Act. 23. 23. Ἐφοδιάζειν, Deut. 15. 13. ‖ ተሠነቀ : Viatico *ab alio* donatus fuit.

ሥንቅ : Viaticum, Deut. 15. 13. ኅብስት : ሥንቅ : Panis ad iter comparatus, Jos. 1. 11.

መሠንቅ : *vel* መሥንቅት : *ut videtur* 1 Sam. 16. Pera viatoria, Saccus quo viaticum fertur : *Pl.* መሣንቅ : Jos. 9. 4.

ሠነየ : Bonus, Præstans fuit, *c. abs.* 2, *Impers.* Bonum, Proficuum fuit; Expedit, *c. c.* ለ : *seu dat. pers.* 3, Pulcher, egregius, decorus fuit. ይሠኒ : ላሕዩ : *Pulchra est forma ejus*, Psal. 44. 3. 4. Formosus, Pulcher factus est. *Org. lect.* 1. * ዘይሤኒ : ወይን : Vinum præstantius, Joh. 2. 10. ‖ አሠነየ : Benefecit, Beneficio affecit, Psal. 53. 3. *Imp.* አሠኒ : Psal. 124. 4. *c. c.* ሰብእ : *ut* : ለአሠነየ : ሰብእ : Marc. 14. 7. *et c. acc.* Luc. 6. 33. 2 Exornavit, Pulchrum reddidit, ἐκόσμησεν, Matth. 25. 7. 3, Mundavit *candelam*, *vel lampada* Emunxit, 3 Reg. 7. 49. ‖ ተሠነየ : Exornatus fuit *ab alio*; Exornavit, Festivo ornatu comsit se, 4 Reg. 9. 30. ‖ አስተሣነየ : Restauravit, Instauravit *vetustate collapsum opus*, Matth. 23. 29. Refecit, Reconcinnavit *attritum quid, aut ruptum*, Marc. 1. 19.

ሥን : Forma, Elegantia, Decor, Pulchritudo, Psal. 44. 5. ሥነ : ራእይ : Pulchritudo formæ, Jac. 1. 11.

ሥኑይ : Restitutus, Restauratus.

ሠናይ : Bonus, Psal. 44. 1. *et subst.* Bonum, Psal. 33. 15. *Pl.* ሠናያን : *f.* ሠናይት : Bona, Psal. 15. 1. *Pl.* ሠናያት : Psal. 33. 13.

ሠናየ : *Adv.* Benè, Matth. 15. 7.

መሠናይ : Locus optimus, honoratissimus, Jac. 2. 3.

መሠንይ : Optimum *in re quavis*, & *comparativè* Melius, Num. 31. 26. Præstantissima, Lectissima *subst.* መሠንየ : ዓለም : *Org. lect.* 5. መሠንየ : መራዕይ : *τὰ ἀγαθὰ τῶν ποιμνίων*, 1 Sam 15. 9. በመሠንይ : 3 Reg. 6.

ሠአነ : *Non occurrit.* ተሠአነ : Calceos induit : *Imp.* ተሣአን : አሣእኒከ : Act. 12. 8.

አሣእን : Calcei, Matth. 3. 11.

ሠወረ : *unde fit* መሠውር : *in Pl.* መሣውር : Zach. 4. 2. ἐπαρυστρίδες, *quod alii* Infusoria, *vel* Haustra, *alii* Emunctoria *reddunt : sed aiebat Æthiops meus intelligi* rostra lychnorum, *in quibus ellychnium positum ardet, de quo dubito.*

ሠወነ : *vel* ሠየነ : *def.* ሸነ : Minxit; *et communius* አስተአከበ : ‖ አሠወነ : Mejere fecit *ait interpres meus :*

Fut. ይሠዊዕ : Marc. 9. 18. *licet textus habeat* ἀφρίζει *spumat.*

ሠንት : Urina, 4 Reg. 18. 27.

ሠዊክ : *Non est in usu.* ሦክ : Spina, Psal. 31. 4. *Pl.* አሥዋክ : Matth. 7. 16.

ሠውዐ : Sacrificare *Deo vero* : *Præt. def.* ሦዐ : Sacrificaverunt, Psal. 105. 36. *Imp.* ሡዑ : Psal. 4. 6. || ተሦዐ : *Sacrificatus fuit. Org. lect.* 1.

ሠዋዒ : Sacrificus, Sacerdos. *Org. Pl.* ሠዋዕት : *ut* : ሠዋዕት : መሥዋዕት : *Sacrificatores sacrificii,* 1 Cor. 9. 13.

መሥዋዕ : *dub. gen.* Altare : *m.* Psal. 117. 26. *f. Org. lect.* 1. *Pl.* መሥዋዒት : Num. 23. 1.

መሥዋዕት : Sacrificium, Psal. 4. 6. ኅብስት : መሥዋዕት : Panes propositionis, Marc. 2. 26. *Pl.* መሥዋዕታት : *et* መሥዋዕ : Num. 18.

ሠዊጥ : *vide in* ስ : ተሠውጠ : Act. 5. 22. Revertit, *vel* Rediit *in locum quo destinavit : intelligitur autem de actione finita, cum nempe quis pervenit in locum priorem ; et differt à* ተመይጠ : Regressus est, *sicut apud Gallos* revenir *à* retourner, *et apud German. Widerkommen ab Umbkehren ; adeò ut Æthiopicè dicere possim,* ተመይጠ : አላ : ኢተሠውጠ : *Er ist zwar umbgekehrt, aber nicht wider hinkommen, Gall.* Il est retourné mais non pas revenu, *quam differentiam Latini & Græci vix exprimunt. Fateor quidem interdum promiscuè has voces observari, ut* Luc. 8. 37. 40. *c.* 23. 48. *rectius tamen et frequentius illa differentia observatur.*

ሠዐለ : Pinxit, 3 Reg. 6. 29. አሥዐለ : Pingi curavit, 3 Reg. 6. 29. || ተሠዐለ : Pictus est. *Org. lect.* 1.

ሥዑል : Pictus : *Pl.* ሥዑላን : *F.* ሥዕልት : በዕንቍ : *Picta gemmis, i. e.* Interlincta, *vel ornata. Lit.* 158. *c.* 2.

ሥዕል : Effigies picta, Pictura, *passim.* 2, Imago, Exod. 32. 4. *Deus creavit Adamum* በሥዕለ : ዚአሁ : *ad imaginem sui. Org. lect.* 1. ሥዕለ : ክርስቶስ :

ሣዕር : Gramen, Psal. 36. 2. Herba, 1 Pet. 1, 24. *Semen producit* ቀዳሜ : ሣዕር : primam herbam, Marc. 4. 28. 2, *Meton. pro vase junceo, qualia mulieres in Æthiopia conservando lacti conficere valent,* Mulctrum junceum, Jud. 4. 19. Urna, Gen. 21. 24.

ሥዑር : Herbidus, Herbosus. ብሔር : ሥዑር : Ager graminosus, Psal. 22. 1.

መሥዕር : Campus herbidus. *Conc.* መካን : መሥዕር : *pro* loco amæno *vel Paradiso.*

¶ ሥዕርት : Capillus, Matth. 5. 36. *et per Enall. num.* Capilli, Psal. 39. 17.

ሠየመ : *def.* ሤመ : Constituit *veluti rectorem super aliquos, c. c.* ዲበ : Psal. 8. 6. *aut cum* ላዕለ : Psal. 9. 21. 2, Præposuit, Præfecit *muneri, officio; c. c.* ውስተ : Psal. 17. 47. *vineæ, c. dat.* Marc. 12. 1 || ተሠይመ : Luc. 3. 9. Positus est, *simpliciter, c. c.* ኀበ : *Ad.* 2, Præpositus, Præfectus fuit, Psal. 2. 6. *Imp.* ተሠየም : *Constitutus esto,* Præesto, Luc. 19. 17, 19. * *De Apostolo vel Episcopo* Constitutus, Creatus fuit, 1 Cor. 1. 1.

ሥዩም : Positus, Luc. 2. 34. 2, Constitutus in officio *aliquo, vulgò* Officialis, *Gall.* Officier, *c.* 23. 50. *Pl.* ሥዩማን : Præpositi; Præfecti.

ሠያሚ : Qui alium constituit, *vel* officium confert.

ሢመት : Officium, Munus *quo quis aliis præest* Psal. 108. 7. ሢመተ : ክህነት : Munus sacerdotii. *Lit.* 163. *c.* 2.

መሠይም : *ab imponendo dictum videtur,* Canistrum : *Pl.* መሣይምት : Canistra, Fiscellæ, Marc. 6. 43.

ሠየነ : *vide* ሠወነ :

ሠይእ : Flagitium, *conv. cum Ar.* [illegible] & [illegible] 2 Sam. 13. 2. Turpitudinem

tudinem *Æthiops meus interpretabatur*, [illegible]

Arab. [illegible] *Pudendum.*

ሠየጠ : *Def.* ሤጠ : Vendidit, Matth. 13. 44. *Imp.* Mar. 10. 21. ‖ ተሠየጠ: *Pass. præc.* Psal. 104. 16. ‖ ተሣየጠ : *Egit cum aliode venditione, i.e.* Emit, Mercatus est, Matth. 14. 15. 2, Redemit, Apoc. 5. 9. *Inf.* ተሣየጦ: Emtio, Venditio *vulgò.*

ሤጥ: Pretium, Psal. 43. 14.

ሥዩጥ: Venditus. Rom. 7. 14.

ሠያጢ : Mercator, Matth. 13. 45. *propriè* Venditor, *ut:* ሠያጢ : ወተሣያጢ: *Syn.* 24. *Pl.* ሠየጥ: *pro* ሠየጥት : Mercatores, Apoc. 18. 11, 14. 2, *Communiter sic vocant turbam mercatorum uno agmine in oriente proficiscentium*, *vulgò* Caravana *F.* ሠያጢት : Mercatrix, Act. 16. 14. *Quæ vendit.*

ሢያጦ: Mercatio.

መሥያጥ: Forum, Matth. 20. 3. *Pl.* መሣያጥት:

ተሣያጢ: Emtor. *Syn.* 24.

ሠገረ: Celeri passu progressus est: *Fut.* ይሤግር: Act. 3. 8.

መሥገር: *et* መ: Passus, Act. 7. 5.

¶ አሥገረ: Reti cepit *feras, utpote vulpes*, Cant. 2. 15. Illaqueavit, *in genere*, 1 Cor. 7. 35. *et in specie* Piscatus est, Cepit pisces, Marc. 1. 16. ዓሣ: *additur* Matth. 17. 27. ‖ ተሠገረ: Reti captus, implicatus, comprehensus fuit, *instar feræ*, Psal. 9. 16.

ሠገራት : Milites custodiæ appositi, *q. d.* captatores, Matth. 27. 65, 66.

መሠግር : Piscator : *Plur.* መሠግራን: Matth. 4. 18, 19.

መሥገርት: *f.* Rete, Psal. 9. 16. መሥገርት:ገሪፍ: *appositio generis esse videtur*, *Org. lect.* 3. *Metaph.* Insidiæ : *Plur.* መሣግር: Matth. 4. 20.

ሠገወ : *Non est in usu.* ተሠገወ : *Org. lect.* 2. *dicitur de Verbo Patris æterno quod* Humanam naturam assumsit, *redditurque* Joh. 1. 14. ቃል: ሥጋ: ኮነ : *Verbum caro factum est*, Incarnatum est : *Inf.* ተሠግዎ : Incarnatio. *Org. lect.* 1. *c. aff.* ተሠግዎቱ:ለዐሌ :

ሥጋ : *Eodem prorsus modo ut Hebr.* בָּשָׂר *accipitur*, Caro, Psal. 26. 3. 2, Corpus, Matth. 6. 22. 3, Cognationem, *sive* Sanguinem *significat, in hoc modo loquendi*, ነገደ: ዘአየ: ወእቱ: አመንገለ: እሙየ : በሥጋ : *Gregor. Abyss. epist. ad me data.* 4, *Honestatis causa sic vocatur* Pudendum, *in hac phrasi :* ተንሥአ: ሥጋሁ: *Libidine exarsit.*

ሥጋዌ : Corporalitas, *seu* Humana natura *de Christo.* *Egressus est ex utero virginis* መስለ: ሥጋዌ: ዘነሥአ: እም ኔሃ: *Org. lect.* 2. Incarnatio, በክረ: ድን ግል: በሥጋዌሁ : *ib.* *Bethlehem vocatur* መካነ:ሥጋዌሁ:ለዐባለት: *Org. lect.* 4.

ሥጋዊ : Corporalis, Corporeus. *F.* ሥጋዊት: Corporea. *Org. lect.* 3.

ትሥጉት: Incarnatio. *Org. lect.* 2.

ሠጡቅ: Fissus *v.* ሰጠቀ:

ሠጠወ : *vide* ሰጠወ : ተሠጥወ : Respondit, Marc. 7. 28. *tàm verbis quàm literis.*

ሥጥዌ: Responsio, *in lit. passim.*

ሠፀረ : Fidit, Gen. 22. 3. *ligna*, 1 Sam. 6. 14. *securi, ut :* ከመ:ጕድብ : ዘይሠፅር : *Sicut securis findens.* *Org. lect.* 5.

ረ ፡

❖❖❖❖❖❖ ❖❖❖❖❖❖ ❖❖ ፈ ❖❖ ❖❖❖❖❖❖ ❖❖❖❖❖❖

ህሀ፡ *Non est in usu, hine fit geminatum ረህርሀ፡ Arab.* رهرة *quod nondum occurrit.* ‖ አረህርሀ፡ Lenivit, Demulsit, Emollivit, Facilem reddidit, Cant. 4. 9. *bis.* ‖ ተረህርሀ፡ Mansuetus, lenis, facilis effectus est: *Inf.* ተረህርሆ፡ Mansuefactio.

ርህሩህ፡ Mansnetus, Lenis. ርህሩህ፡ ሕሊና፡ Mitis animo.

ርህራሄ፡ Mansuetudo, Lenitas.

ርሐ፡ አፈው፡ *sic enim semper reperitur.* Frutex est aromaticus, *secundum Æthiopem meum*, qui juxta domos plantatur ob folia suavissimi odoris: *duplicis vero est generis, albus & niger; ille minora, hic majora habet folia. ita quidem Æthiops meus. Et postea ex Italia mihi scripsit Basilicam intelligi. Verum* Cant. 5. 13. *respondet Græco* ὡς φιάλαι τοῦ ἀρώματος, *et* Cant. 6. 1. *alias* 8. 2. *quamvis locus ille variis lectionibus obnoxius sit, legitur* አስተየክ፡ እምርሐ፡ አፈው፡ *quasi innuere vellet, vasa aromatica, h. m.* Bibendum tibi præbebo ex phialis aromaticis; *quæ significatio si sola competeret, mirè hallucinatus esset Æthiops meus. In Organo quidem legitur, sed tantùm ut exemplum boni odoris; semel comparatur cum flore lect. 5. ut:* ጽጌ፡ ድንግልናኪ፡ ይሀዪ፡ እምከሉ፡ ርሐ፡ አፈው፡ *qui locus Æthiopi meo astipulari videtur.*

ርሕሰ፡ Maduit, Humidus fuit. አር ሐሰ፡ Madefecit, *madidavit*, Humidum effecit, Luc. 7. 38, 44.

ርሑስ፡ Humidus, Madidus.

ርሕቀ፡ Psal. 17. 25. Abscessit, Recessit, Discessit, Procul fuit: *Imp.* ረሐቁ፡ እምኔየ፡ Psal. 6. 8. ‖ አርሐቀ፡ Amovit, Removit, Abegit, Procul depulit, Psal. 1. *tit.* ‖ ተራሐቀ፡ Discessit ab aliis, *c. c. aff. 3. pers. ut:* ይትራሐቁ፡ Luc. 24. 28. *Inf.* ተራሕቆት፡ Mutuus discessus. ‖ አስተራሐቀ፡ Removit unum ab alio, Separavit invicem, Psal. 128. 3.

ርሑቅ፡ Longinquus, Procul absens, Remotus, Distans. ርሑቀ፡መዐት፡ Μακρόθυμος, Psal. 85. 14. *እምርሑቅ፡ *Gall.* De loin, *Germ.* von weiten, Procul, Psal. 9. 22. *F.* ርሕቅት፡

ርሑቀ፡ *Adv.* Procul, Longè.

ርሕቅ፡ Longinquitas *loci*, die ferne, *Org lect.* 2.

ርሕቀት፡ Amotio, Remotio.

ርሕበ፡ Capax, Amplus, Laxus fuit, factus est. *Org. lect.* 1. Ampliavit, Dilatavit, *sc. corpus concavum.* ‖ አር ሐበ፡ Psal. 4. 1. Ampliavit, Laxavit, Capaciorem reddidit, *propriè rem profundam aut concavam, Metaph. quamvis rem coarctatam*, Psal. 118. 32.

ርሑብ፡ Amplus, Capax, *dicitur de rebus profunditatem aut concavitatem habentibus, ut. de mari* Psal. 103. 26. *differt à* ሰፊሕ፡ *ut Germ.* Weit *à* Breit. *F.* ረሓብ፡ *de porta*, Matt. 7. 13. *oppos.* ጸቢብ፡

ርሑብ፡ Amplitudo, Capacitas, *de cœlo Org. lect.* 1. *ውስተ፡ርሕበ፡ሰማይ፡ In concavo Cœli. *Org. lect.* 4. *In genere quidem latitudinem significat; sed potissimum usurpatur de corporibus capacitatem habentibus; de arca Noe*, Gen. 6. 15. *de domo*, 3 Reg. 6. 2, 3. *& de corporibus*

poribus rotundis, ut de terra, Gen. 13. 17.

ረሐበ: Idem *significare videtur*, Exod. 36. 8. *ubi vide*.

መርሕብ: *in genere est* Locus amplus *quivis, ut*: Psal. 17. 22. *in specie* Vicus, Platea, *q. d. spatium, seu vacuum urbis*, Luc. 10. 10. *Pl.* መራሕብት: Matth. 6. 5.

ረሐነ: Matth. 21. 7. Stravit, Instravit *equum, vel asinum sellâ, clitellis, vel tegumento*, 2 Sam. 17. 23. *c. c.* ላዕለ:

ረምሕ: Lancea, *hasta genus longius quàm* ኲናት: *Org. lect.* 2. *Pl.* አርማሕ: *ibid. et* አርማሐት: 4 Reg. 11. 10.

ረመመ: *Non est in usu.* አርመመ: Tacuit, Siluit, Psal. 31. 3. *Fut.* Psal. 82. 1. *Inf.* አርምሞ: Silentium, *Lit.* 173. *c.* 4. 2, *Trans. pro* Silere fecit, Mitigavit, Sedavit *accipiendum videtur* Psal. 88. 10.

ርሙም: Tacitus, Silens.

ረመሰሰ: *unde fit* አርመስመሰ: *quod idem valet ac* ተመርሰሰ: Palpando quæsivit *instar cæci*: *Fut.* ያርመሰምስ: *Syn.* 24. *per metathesin sic dici videtur, pro* ያመረስስ: *quod vide sub* መረሰ:

¶ ረምስ: Ratis, *vide* አርማስ:

ሮማን: Malum punicum, Cant. 4 3. *et Org. lect.* 2. ጽጌ: ሮማን: Flos mali punici, *qui Græcis* Βαλάυστιον *Balaustium vocatur, si sylvestris punicæ flos sit; sin vero sativæ* κύτινος *Cytinus. Org. lect.* 2.

¶ ራምናን: *Acc. Græc.* ῥάμνον, Jud. 9. 14, 15. *Est a.* Ῥάμνος Rhamnus *sentis genus, vulgò* Spina alba, *Æthiopes* ደግ: *suum esse putant, fruticem nempe, ex quo ignis facillimè elici potest, idque ex supra allegato loco confirmari putant.*

ረመየ: *i. q.* ረገዘ: Icit, Vulneravit *hastâ, vel lanceâ.* || ተረምየ: *Pass. præc.*

ርምይ: Ictus *hastâ.*

ርምየት: *contr.* ርሚት: Lev. 13. 2. Tactus, Ictus *hastæ, propriè* Vulnus hastâ inflictum. *In genere* Plaga *et* Læsio *cutis quævis, ut lepræ*, Lev. 13. 4. ርምየት: ቍስል: ἁφὴ τοῦ δερματος *v.* 13.

ረመጸ: *Non est in usu.* አርመጸ: *propriè dicitur de sole fervido*, Adussit, Exussit. *Metaph. de concupiscentia, & aliis animi affectibus, corpus exsiccantibus*: *Fut.* Jac. 3. 6. *Org. lect.* 4.

ረሥአ: Senuit, senex factus est, Psal. 36. 26. Jos. 23. 2.

ርሥእ: Senectus, Senium, Psal. 70. 10.

ርሥአት: *et* ርሥኣን: Idem, Psal. 91. 14. *forma* ዕርቃን: Nuditas. 2, τὸ γηραιόν Senectus, *i. e.* Senes, Seniores, *per Meton. abstracti pro concreto.* Exod. 3. 16.

ርስ: Mas, Masculus. Exod. 21. 2.

ረስሐ: Immundus, Impurus, Contaminatus, Pollutus fuit. *Org. lect.* 2. *oppos.* ንጽሐ: || አርስሐ: Impurum, Sordidum reddidit; Contaminavit; Polluit; Apoc. 22. 11. 2, Condemnavit; *Lit.* 169. *c.* 2. Reum, Noxium esse judicavit, Matth. 27 3.

አርስሐስሐ: Seipsum redarguit, Semet condemnavit *sive* reum judicavit, Rom. 2. 15. 1 Cor. 4. 3. *quo loco prima persona pro tertia substituenda videtur*, 1 Joh. 3. 20. 2, Turbidam reddidit aquam limpidam *crebra agitatione*, *vide* 3 Reg 8. 37.

ርሱሕ: Sordidus, Fœdus, Impurus *de veste*, Jac. 2. 2. *F.* ርስሕት: Impura: *Opp.* ንጽሕት:

ርስሐት: Immunditia, Impuritas, Fœditas, Pollutio, Jac. 1. 21.

ረሳሒ: Noxius, Reus criminis, Matth. 5. 21.

ረሰነ: Ignescere, Candescere igne, Candefieri: *Fut.* 2 Pet. 3. 12. || አርሰነ:

ረሰነ: Candefecit. *Org.lect.*3. *metallum, vel fornacem.*

ርሱን: Ignitus, Igne candescens.

ርስን: *legitur* Apoc.2.18 ርስን:ብርት: ሲበናሕ: *corrigendum autem videtur* ርስነት: *quod sequitur.*

ርስነት: Candefactio *quæ fit igne. Metaph.* ርስነት: ለፍቅር: *Fervor*, ardor amoris. *Org. lect.* 3.

ረስዐ: Oblitus est, Psal. 9. 12. 2, *Ex Hebræa significatione* Impius fuit, Psal. 85. 17. ‖ አርስዐ: Oblivisci fecit, Obliteravit: *Fut.* Psal. 32. 10. ‖ ተረስዐ: Oblivioni traditus est, In oblivionem venit, Psal. 87. 13.

ረስዐ: Qui facile alicujus rei obliviscitur. ዘኢኮነ: ረስዐ: Qui non fuerit oblitor, Jac. 1. 25. *forma* ረትዐ: *&* ጻድቅ:

ረሲዕ: Impius: *Plur.* ረሲዓን: Psal. 1. 1. *et* 11. 9.

ረሰየ: Psal. 17. 13. שִׁית, Posuit; Unum pro alio statuit; Unum ex alio fecit; *cum de qualitate sermo est*, qualitatem aliquam tribuit. 2, Egit, Fecit, Luc.2.48 *sed differt ut plurimum à* ገብረ: *quod factum, seu opus externum et novum facere, seu post se relinquere denotat, sicut German.* Thuen *differt à* Machen. *Homo* መንተ: ይረስየኒ: quid faciet mihi, Psal. 117. 6. 3, *Verbum* Excusavit *hac voce mirè circumscribitur*, *ut:* ረሲእ:ሊተ: ከመ:ዘኢአበይኩ: Fac quæso me, tanquam qui non noluisset, *i. e.* *Excusa me quod noluerim*, Luc.14. 18. 4, Reddidit, *quatenus pro fecit accipitur*, *ut:* ረሰየ: ሕያወ: Sanum reddidit. * ረሰየ: ሎቱ:ጌጋየ: Imputavit *ei pro delicto. Org. lect.* 1. ‖ አርሰየ: Exoneravit *navem*, Marc. 6. 53. ‖ ተረሰየ: Amictus, Circumdatus fuit *veste, vel ornamento*; Ornatus fuit, *vel* Ornavit se, *Germ.* Sich anlegen, anthuen, *ut* ኢትትረሰይ: ብእሲት: በትርሲተ: ብእሲ: Deut. 22. 5. 2, *In specie* Armatus, Accinctus fuit, *ut:* እለ: ተረሰዩ: ለቀትል: Num. 31. 5. ‖ አስተረሰየ: Armavit, Armis instruxit, Num. 31. 3.

ርሱይ: Instructus, Compositus, Ornatus, Marc. 14. 15. * ርሱዩ: በንዋዩ: ሐቅሉ: Armato eo armis suis, Luc. 11. 21. *Pl.* ርሱያን: Armati, Jos. 3. *F. pl.* ርሱያት: Ornatæ, Psal. 143. 14.

መርስ: Portus, Act. 27. 8.

ርስየት: Constitutio, Compositio.

ትርሲት: Habitus, *seu* modus vestiendi & ornandi se, *ut:* ትርሲተ:ብእሲ: Deut. 22. 5. 2, Ornatum *in genere significat*, *ut:* ትርሲተ: ጽጌ: *Org. lect.* 3. ለሠር ጋዊ: ትርሲት: Ornatus habitus *tui. Ib.* * ትርሲተ: ወልድ: Adoptio, Rom. 8. 15. *q. d. constitutio filii.*

ረቀቀ: Subtilis fuit. አርቀቀ: Subtile fecit, Tenue reddidit.

ረቂቅ: Subtilis, Tenuis. *Syn.* 16. *F.* ረቀቅ: Exod. 16. 33. *c.* 28 32. * ረቀቅ: *etiam vocatur* Scriptura minuta.

ርቀት: Subtilitas.

ረቅ: Folium chartæ pergamenæ.

ረቀየ: Incantavit; Carmine superstitioso recitato rem noxiam arcuit, aut bonam contra noxiorum conatus servare studuit: *Fut.* ይረቂ: Psal. 57. 5. *et* ይርቅዩ: Act. 19. 13. * *Vulgò de iis dicitur, qui recitando pater noster vel Ave Maria incantare parant.* ‖ ተረቅየ: *De re vel persona dicitur, super qua superstitiosum carmen, vel oratio recitatur aut legitur, ne ei noceatur, Syn.* 1. Carmen superstitiosum *super eo* lectum fuit.

ረቃዊ: Exorcista, Incantator, *Qui tali superstitione utitur. Syn.* 4.

ርቅየት: *contr.* ርቄት: Incantatio, *quæ exercetur abusu sacrarum precum vel literarum*; Incantamenta, *quæ in lib. Concil. severè prohibentur*, *ibi enim reperi titulos* በእንተ: ጸሎተ: ርቄት: ዘይመ ጽኡ: ኅብስት: ወማይ: *Item* ጸሎተ: ርቅ የተ: ማይ: *ibid. Dicitur autem* ጸሎተ: ርቄት: *omnis* superstitiosa oratio, *quæ literis*

literis, aut nominibus certis dictis vel recitatis, occultam virtutem sanandi custodiendique tribuit. Hujus generis est absurdus ille libellus precationum Æthiopicarum, de quo in epistola mea ad D. Hottingerum, de libris Habessinorum, in ejus Bibliotheca orientali.

ርቁይ : Super quo ejusmodi superstitiosa oratio recitata fuit. *Syn.* 1.

ረብሐ: Matth. 16. 26. Lucratus est, Lucri fecit, Luc. 9. 25. Acquisivit. 2, Lucro cessit, Lucrosum fuit. ከመ: ይርብሖሙ: *Ut lucro cedat eis*, Jud. 16. ‖ አርብሐ : Fœnore collocavit, *seu* collocatas habuit pecunias. *i. e.* Effecit ut aliquid lucri faciant. *Org. lect.* 5. Alium lucrari fecit *aliquid*, 1 Cor. 8. 8. ‖ ተረብሐ: Lucrum captavit ab aliquo, *ut :* እንዘ : ኢትትረብሕዎሙ : *Non lucrum ex eis captantes*, 1 Pet. 5. 2.

ረባሕ : *f.* Lucrum, Act. 27. 21. Quæstus, Matth. 25. 20.

ርቡሕ: Lucrosus, Philip. 1. 21.

ሮቤል : Ruben. *Nom. propr. filii Jacobi. Org. lect.* 1.

ረበበ: Expandit, Extendit, *ut:* እለ: ይረብቡ፡መርበብቶሙ: Psal. 103. 3.

ርቡብ : Expansus, extensus : *Plur. c. aff.* ርቡባቲሆን : Exod. 17. 12. *vel*, cum quid in aëre fertur instar nubis, *Germ.* schweben.

አርባብ፡እሳት : *Sic vocantur* Angeli ordinis noni, *in tot ordines enim divisos esse putant : dicuntur et* አርባብ: *simpliciter. Org. lect.* 3.

ርብት: Expansio, *de nubibus et nebula dicitur, ut :* ርብት: ደመና: *Org. lect.* 1. ርብተ: ጊሜ: *Ib.*

መርበብት: Rete, Matth. 4. 18.

ረቢ : *Hebræum est* רַבִּי Rabbi, Marc. 9. 5. ረቡኒ: Rabboni, Marc. 10. 51. *Pl.* ረበናት: Rabbini, seniores Judæorum, Matth. 27. 3.

ረብዐ: Quatuor confecit, Quatuor esse statuit, *ut : Hæretici* እለ: ይረብዑ : *qui quatuor personas divinitatis statuunt.*

ርቡዕ: Quadratus, Quadrangularis, Exod. 27. 1. *c.* 30. 2. 2, Qui quatuor habet, *vel*, quatuor rebus præditus est : *hinc animalia Ezechielis vocantur* ርቡዓን:ገጽ: *Org. lect.* 3. *F.* ርብዕት: Quadrangularis, *vel* Quadrata, Apoc. 21. 16.

ረቡዕ : Quartus, *et in specie* Feria quarta, Psal. 93. *tit. vulgò* dies Mercurii, *Org. lect.* 3. *tit.* አመ: ዐሡሩ: ወረቡዑ : ለሌሊት : *Decima quarta nocte*, Act. 27. 27.

ራብዕ : Quartus, Matth. 14. 25. *F.* ራብዕት: Apoc. 6. 8.

ርብዕ : Quatuor, *secundum formam antiquam, conjugitur cum* ዐሠር : 3 Reg. 7. 15. ዐሠር:ወርብዕ: Quatuordecim. ርብዕ: በእመት: *Quatuor secundum ulnam, i. e.* quatuor ulnæ, Exod. 36. 9.

ራብዓዊ : *vel* ራብዓይ : Quartus. *Org. lect.* 1. *col.* 26.

አርብዓ : Quadraginta, Marc. 1. 13. *ejus nota est* ፵: አርብዓ:ምእት: *Quadragies centum, i. e.* Quatuor millia, Matth. 15. 38. *በዐለ:አርብዓ: Festum purificationis Mariæ, *ob quadragesimum à nativitate Christi diem.*

ራብዒት: Quarta pars, Exod. 29. 40.

አርባዕቱ: Quatuor, *cujus nota est* ፬: Matth. 24. 31. *Acc.* አርባዕተ: Luc. 2. 37.

መረብዕ : Quatrinitarius ; *Hæreticus* qui quatuor personas in divinitate *vel* Deos esse statuit.

መርብዕት : Quadrifariam, Quadrupliciter, *ut :* ሕዋራት: እንተ: መርብዕት : στοαὶ τετραπλῶς 3 Reg. 6. 31.

ትርብዕት : Quadruplum, Luc. 19. 8. ትርብዕቱ : Quadruplum ejus *sc. sortis*, Exod. 22. 1. 2, Quadratura. በገበዋት: ጎል:ዘበትርብዕት: *An den vier seyten der hölen*, *Org. lect.* 1.

ትርብዕት : *Adverbialiter accipitur*, Quadrupliciter.

ረትዐ : Luc. 1. 3. Rectus, Justus fuit; Justam, *seu* Bonam causam habuit, Deut. 25. 1. 2, Erecto, *seu* Erectus corpore fuit, Luc. 13. 13. 3, Rectum, Æquum, Justum visum fuit *mihi, ut*: ዘይረትዐኒ : Matth. 20. 7. || አርትዐ : Direxit *iter*, *viam*, הישר דרכך, Psal. 5. 9. 2, Rectum atque justum fecit. || አስተረትዐ : Restauravit, Restituit pristinæ formæ, Correxit, Emendavit: *Fut.* Matth. 17. 11.

ርቱዕ : Rectus, Æquus, Planus *de loco*, Psal. 25. 12. 2, *De literis orthographicè scriptis, ut*: ርቱዕ : ጽሒፋት : 3 *de sinceritate et integritate animi*, ርቱዕ : ልብ : *vel* ሕሊና : Psal. 10. 2. 4, ርቱዕ : ሃይማኖት : Orthodoxus. *It. Nom. vi. Pl.* ርቱዓን : ሃይማኖት : *F.* ርትዕት :

ርቱዐ : *Adv.* Rectè, Marc. 7. 35. *Fæmina* ቀዊመ : ርቱዐ : *erecta stare non poterat*, Luc. 13. 11. 2, Merito; Jure, Luc. 15. 32.

ሬትዕ : Sincerus, Verax, Matth. 22. 16. *de judice* Incorruptus, Justus, *Org. Pl.* ሬትዓን :

ርትዕ : Rectitudo, Æquitas, Justitia, Psal. 10. 8. ርትዐ : ልብ : Sinceritas, Candor.

መስተሬትዕ : Corrector, Censor, Castigator: *Pl.* መስተሬትዓት : ሐራ : *q. d.* Castigatores militum, Matth. 27. 27. & *intelliguntur* vindices rerum capitalium, *seu* executores pœnarum, *Germ.* Profoss.

ረኀበ : Esuriit, Matth. 4. 2. አርኀበ : Esurire fecit, Fame pressit, ursit, afflixit, 3. Reg. 22. 27.

ርኁብ : *m.* Esuriens, Famelicus, Matth. 25. 44. *Pl.* ርኁባን : *F.* ርኅብት : Quæ esurit.

ረኃብ : Fames, Psal. 32. 19.

ረኀወ : *Non est in usu.* አርኀወ : Aperuit, Reseravit *portam*: *Imp.* አርኁ : *Aperi*, Matth. 25. 11. *Fut.* Luc. 12. 36. || ተርኅወ : Aperuit se, Apertus fuit, Matth. 3. 16. *Fut.* Matth. 7. 7, 8.

ርኁው : Apertus, Act. 10. 11. *F.* ርኅውት : Apoc. 4. 1.

መርኆ : Clavis. *F. Plur.* መራኁት : Matth. 16. 19.

ርኅፀ : Præ anxietate animi sudavit, 4 Reg. 6. 11. Valdè anxius animo fuit, daß einem der angstschweis ausbricht.

ርኁፅ : Sudans ob anxietatem animi; Vehementer anxius animo: *F.* ርኅፅት : Deut. 28.

ረኃፅ : Anxietas summa cordis, sudorem exprimens, Deut. 28. 53.

ረእም : መላእክት : Cantus Angelorum. *Org.*

ርእሰ : Caput, Princeps, Præcipuus fuit. *Org. lect.* 1. || አርእሰ : Caput, Principem constituit. || ተተርአሰ : Caput reclinavit *dormiendi causa*, Marc. 4. 38. *dubito an non alterum* ተ : *supervacaneum sit, nisi malis derivare à* ትርኣስ :

ርእስ : *m.* Caput, Psal. 3. 3. 2, Apex, Summum in re quavis, *unde et pro* Præcipuo *seu* Primate *accipitur, ut*: ርእሰ : ሀገር : *Lit.* 170. *c.* 2. *Usurpatur & 3, ut Hebr.* נפש *pro Pronominibus reciprocis et compositis*, Ego ipse, Tu ipse; *si nempe in obliquo casu ponantur, ut*: ርእስየ : *Me ipsum*, Joh. 8. 54. *et ita porro* ርእስከ : *&c. Dies crastinus prospiciet* ለርእሱ : *sibi ipsi*, Matth 6. 34. *Pl.* አርእስት : Capita, Psal. 109. 7. አርእስተ : አድባር : Cacumina montium, Psal. 71. 16. አርእስተ : ነገር : Capita orationis, *vulgò* Summaria, *in N. T. passim.*

ረእስ : Princeps, Primus, Præcipuus, *ut*: ረእሰ : ሰብኢት : *de Esaia. Org. lect.* 4.

ርእስ :

ሬእስ : Capitulum, *f.* Capitellum in columnis, 3 Reg. 7. 16. *vide quoque* ዐቀድ : *&* ቅፍር :

ርሉስ : Qui caput, princeps, *aut* primarius constitutus, *vel* creatus est; Jud. 11.8. ርሉስ : ርሉሳን : *Dux, vel* Præfectus primarius, *vulgò* Capitaneus generalis. *f.* ርእስት : *tribuitur B. Mariæ virgini, Lit.* 170. *c* 2.

ትርእስ : Quicquid ad caput est, Joh 20 12. *formæ* ትርጋዕ : ትርእሲሁ : *Ad caput ejus*, 1 Sam. 19.13.

መትርእስ : Quicquid capiti substernitur.

ርእየ : Vidit, Psal. 32.13. *Imp.* ርኢ : Vide, Psal. 9. 13. 2, Censere, Habere aliquem pro tali, *ut* : ነቢይ : ይሬእይዎ : *Pro Propheta ipsum habebant*, Mar. 11.32. *Inf.* በርእይየ : *In videndo me, i. e.* Videns, Psal 72.3. *Fut.* እሬኢ : Psal. 16. 16. ‖ አርአየ : Videre fecit, Ostendit, Monstravit, Psal 97.3. *Imp.* አርኢ : Matt. 8.4. ‖ ተርእየ : Visus fuit. ዘኢ ይትሬአይ : Invisibilis, *sed in hac significatione usitatior est sequens forma.* ‖ አስ ተርአየ : Psal. 79. 2. Videri, Cerni, Apparere, Mar. 9. 4. ዘይሬኢ : ወኢያስተ ሬኢ : *Qui videt & non videtur, Symb. Nic.* ‖ ተሬአየ : Mutuo aspectu frui, Mutuo se videre. *præf. N. T.*

ሬእይ : Ps. 88.19 Visio, Apparitio. ርእየ : ዮሐንስ : Apocalypsis *Johannis.* 2, Species, Forma, Figura externa *rei vel personæ*, Aspectus. ተወለጠ : ሬእዩ : Transfiguratus fuit, Matt. 17.2. ሥነ : ሬእዩ : *Pulchritudo formæ ejus*, Jac. 1.11.

ሬእዩ : Inspector, Visor, *qui aliquid videt, unde Johannes autor Apocalypseos dicitur* ሬእዩ : ኅቡአት : *O, g. lect.* 3. ሬእዩ : ኮከብ : Astronomus, *Germ.* Sternseher *Syn.*

ርእይ : Visus, *Org. lect.* 5.

ርእየት : *i. q* ሬእይ : Mar. 9.2. *dum nimirum pro Formâ, Specie, Figura accipitur*, Luc. 9.29. ከመ : ርእየተ : ርግብ : *Sub specie columbæ*, Luc. 3.22. Aspectus, species exterior, Lev. 13. * *Analogicè significare potest* Actum videndi.

አርአያ : Exemplum, *ut* : አርአያ : ወሀብ ኩክሙ : Joh. 13. 15. Typus *aliam rem referens vel significans*, 1 Pet. 3. 21. Imago, አርአያ : ለእግዚአብሔር : *Imago Dei*, Jac. 3.9. Character, *ut* Ebr. 1. 3. χαρακτὴρ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ *redditur* አር አያ : ገጸ : ዚአሁ : * አርአያ : ነገር : *vulgò vocatur* Ænigma, *tanquam typus alius cujusdam rei.*

ረኵሰ : Immundus, Abominabilis fuit; Immundus factus est, Psal. 13.2. *Fut* Joh. 18. 28. ‖ አርኰሰ : Psal. 73. 8. Polluit, Profanavit, Inquinavit, Immundum pronunciavit, Pro immundo habuit. *Conf. fid. Glaudii. R. Æth.* ‖ ተረኵሰ : Profanatus, pollutus ab alio fuit.

ርኩስ : Immundus, *de malo spiritu* Mar. 1.25. *de animalibus immundis*, Lev. 11. Deut. 14. Abominabilis, Profanus: *Pl.* ርኩሳን : *F.* ርኵስት : Immunda.

ርኵስ : Turpitudo, Immunditia, Res immunda, abominabilis, መሉአነ : ር ኵሰ : Matt. 23.27. *vide &* Gal. 5.19.

ርኵሰት : Profanatio.

ረከበ : Psal 39.16. Reperit, Invenit *rem perditam*, Luc. 15. 4. *& seq.* 2, Assecutus est *cedentem* : *Fut.* Psal. 7. 5. 3, Acquisivit, Comparavit Luc. 18. 18. *labore, pretio*, Act. 22.28 : ማኅለቅተ : ይረክብ : *Finem inveniet, habebit*, Mar. 3. 26. 4, *Pro* Habendi *verbo, quo aliàs carent in Imperativo usurpatur*, ርከቡ : ἔχετε, Mar. 11. 22. 5, *Impers.* Evenit, Accidit, Contingit, *& seqq. aff.* Matt. 20. 14. Evenit forte, Joh. 19.24. ‖ ተ ረከበ : Psal. 16. 4. Inventus, Repertus fuit. ‖ ተራከበ : Psal. 84.11. Sibi invicem occurrere, Obviam ire, *vel* venire alicui, *c.aff. perf. ut* : ተራከቦን : Matt. 28. 9. 2, Concumbere, Coire, *Lit.* 171. *c.* 1. * ተራክቦ : *&* —ቦት : Congressus. ‖ አ

 ስተራከበ :

ስተራከበ : Convenire fecit aliquos inter se, Lev.7.3,4.

¶ አስተራከበ : *Syn.*19.*vel media* ከ: *ut* Joh.19.29. *idem quod Græcum* χολάζειν Vacare, Intentè operam dare *alicui rei*, *orationi*; *& absol.* Sedulum, Intentum esse, Psal. 45. 10. ከመ : ታስተርክቡ : ለጸሎት : 1 Cor.7.5. 2, Otium & opportunitatem habuit; Vacavit. ሊያ ስተርክቡ : οὐκ ηὐκαίρουν, Marc. 6.31. *inde etiam de domo vacante*, Matt.12.44. *Inf.* አስተርክቦ : Attentio, Sedulitas *in re agenda. Syn.*

ርኩብ : Inventus, Repertus, *Pl.* ርኩባን :

ራክቦ : Concubitus, Coitus. ራክቦ : ዘበሕግ : Concubitus legitimus, *L t.* 170. *c.* 4.

ሬኩብት : Cameli fœminæ, *ex Arab. signif.* 1 Sam.30.17.

መርኅብ : Acquisita res, Quæstus, Lucrum *labore partum*, Act.19.25. Acquisitio, *quicquid acquiritur*, 1 Cor. 9. 13, 14.

መርከብ : *Arab. est* مركب Navis, *ac in Amharica tantùm lingua usurpatum.*

ርክበት : Inventio.

እስተርኩብ : Intentus, Sedulus, Vacans, *cc* በ : *ut* : በቃሉ : *sermoni. Syn* 8. 11. *precibus*, *&c.* *Pl.* እስተርኩባን : *Syn.* 19.

¶ ረክቡ : Mar. 6. 29 *tit. sic vocatur 26tus dies post festum Paschatos, adeoque medius inter Paschatos & Pentecostes festum.*

ረወተ : *Def.* ርተ : Fricavit *manu vel linteo.*

ረወኃ : *Non est in usu.* መርዋኅት : Campana. 2, *In lingua Tigrensi obscœnum quid notat* : *Pl.* መራውኅት : Codones, κώδωνες, *Syn.*3.

ረወየ : Potu satiari, Gen.24.17,19. *Fut.*Psal.64.13. Explevit sitim, *Metaph.* Rigari, Irrigari. ‖ አርወየ : Satiavit alium potu, sitim alterius explevit : *Fut.* Psal.22.7. *Metaph.* Irrigare *terram siccam, aridam*, Psal 64.9.11.

ርዉይ : Potu satiatus, Bene potus, Irrigatus, Gen. 13. 10. *F.* ርዊት : *de terra* Irrigua, *vel satis* Irrigata.

ረዊደ : Persequi : *Præt.* ርደ : Ps. 7. 1. *Fut.* Psal.43.18. Cum impetu irruit, Jos.6.5. ‖ ተረውደ : Persecutionem passus est.

ርዉድ : Persecutionem passus, *pro quo etiam* ተርዋደ : *occurrit.*

ረዋዲ : Persecutor. ሬደት : Persecutio. *Org.* l.6.

ረዊጸ : Currere; *Præt.* ርጸ : Matt. 8.32. *Fut.* Psal.49.19. ‖ አርወጸ : *def.* አርጸ : 4 Reg.9. Currere fecit; Ad cursum impulit, adegit : *F.* Luc. 8. 29. ‖ ተራወጸ : Concurrere; Undique accurrere, Mar.5.29.

ረዋጺ : Cursor, 2 Sam. 2. 18. ሬረስ : ረዋጺ : 3 Reg. 20. 20. *Pl.* ረዋጽያን : Es.30.16.

ሬጸት : Cursus, *ut* : ሬጸት : አፍራስ : *Org. l.* 1. *de Diaconis* ሠናያን : ሬጸት : *Impigri ad efficienda jussa*, *Org. l.* 1. ሬጸት : ወርኅ : Cursus *seu* motus lunæ, *Org. l* 2.

መርዋጽ : Spatium, *seu* locus cursus. መርዋጽ : ብእሲ : Quantum quis sine intermissione currere potest, Act. 1. 12. * መረዋጽ : አፍራስ : Locus ubi exercentur, *aut* docentur equi.

መርወጺ : *ut* : መርወጺ : አፍራስ : Magister equorum, *qui eos exercet et docet. Syn.*1. *vide infra* ረየጸ :

ረዐወ : *Non est in usu.* አርዑት : Jugum, Matt. 11. 21,30. *Synechd.* Vinculum *grave quodvis*, Act.8.23.

ርዕየ : Pavit *gregem* : *Fut.*Psal.2.9. ተረዐየ : Pasci *passivè*, Psal. 105.21. *Vitulus*

tulus ዘይትረዐይ ፡ ሣዕረ ፡ *qui gramine pascitur.* ‖ ተረዐየ ፡ *hæc forma reperitur* Mar.5.11. *Grex porcorum* ይትረዐይ ፡ gregatim, conjunctim pascebat, *neutral. at de eadem re legitur* Matt.8.30.Luc.8.32. ይትረዐይ ፡ *quod sano sensu, ut libet, vel priori modo legere, vel passivè interpretari potes, ut paulò ante dictum.*

መርዔት ፡ Grex, Psal.49.10. *F.* Luc.12.32. *Pl.* መራዕይ ፡ Luc.2.8. *c.*8.32. *sic etiam scribitur* Mar.5.11.13.*ubi ut masc. cum verbo construitur.* መረዐየ ፡ *et* መርዐየ ፡ *corrigendum puto,* Matt.8.30.31.

ምርዓይ ፡ Pascua, Joh.10.9. ም *locale indicat locum.*

¶ ረዓይታዊ ፡ *i. q.* ይርበሕ ፡ Gigas, *legitur de Goliatho in Org. l.* 4. ረዐይት ፡ Idem, *occurrit in lingua vulgari.*

ርዕደ ፡ Tremuit, Contremuit, Ps. 17.9. *c abs.*Matt.5.33.*et seq.*እመ ፡ *causæ Org. l.* 1.

ረዓድ ፡ Tremor, Psal.2.11. ርዕደት Idem, Deut.11.25.

ረየመ ፡ *Non est in usu.* አርያም ፡ Cœlum summum & ultimum, *quod accipiunt pro Throno Dei, & sede beatorum,* Psal.7.8. Mar.11.10.

አርያማዊ ፡ *Quod ad summum cœlum pertinet,* Excelcissimum, *epist. Reg. Sara Jacobi in præf. Syn.*

ረየጸ ፡ Docuit, Exercuit, *vel* Correxit *equuleum* ; *de homine vere dicitur* ገሠጸ ፡ ‖ ተረየጸ፡Exercitatus,Condocefactus fuit.

ርዩጽ ፡ Exercitatus, Condocefactus equus, *de homine est* ግሡጽ ፡

ረያጺ ፡ Magister equorum, Equiso *qui eos docet.*

ረዳ ፡ Rosa *frutex, Org. l.*2. *nam* Rosa flos *dicitur* ጽጌ ፡ ረዳ ፡ *l.*6.

ሬዳን ፡ *Græcum est* ῥεδῶν Rhedarum,*ut leg.* Apoc.18 13.

ረድአ ፡ Psal.12.6. Juvit, Adjuvit, Auxilio fuit, *ccacc. et abs.* Mar. 16. 20. *Imp.* ርድአ ፡ *Org. Inf.* ረዲኦት ፡ *q. d.* Auxiliatio, Psal. 21.20. ‖ አርድአ ፡ Operam tulit, Promovit *laborem alicujus* ; *c abs.* Gal.2.8.*legitur* συνήργησε, *sed non videtur hæc forma significatione differre à præcedente. Org l.*4. ‖ ተረድአ፡ Auxilium nactus est, Adjutus fuit. ‖ ተራድአ ፡ Curam habuit, Prospexit necessitatibus *alicujus, ccacc,* Act. 27.3. *sed secundum naturam formæ significaret* Juvare se mutuo,*vel* Adniti,Conniti, *aut* Juvare conantem.

ረዳኢ ፡ Adjutor, Auxiliator,Psal.9.9. *f.* ረዳኢት ፡ Auxiliatrix.

ረድእ ፡ Discipulus *q d. adjutor,* Mat. 10.24. *Pl.* አርዳእ ፡ *c.*8.21. *Item* አርድእት ፡ 2, *Pro* ministris *et* famulis patris familias, Matt. 13. 7. *unde et* Die hand-werks gesellen *sic dici posse putaverim.*

ረድኤት ፡ Auxilium. Psal.48.15.

መርድእ ፡ *ut* መርድአ ፡ ግብር ፡ Instrumentum.

ረደየ ፡ *Dubito an sit in usu, quamvis Æthiops meus interpretatus fuerit* Pecuniam fœnori dedit. ‖ ተረደየ ፡ Fœneravit, *ut* : ኢትትረደይ፡ርዴ ፡ ወርቅ፡ *Noli fœnerare fœnus,* Deut.23.20. *cca. pers.* Lev. 25.37. ‖ ተራደየ ፡ Fœnus, *seu* Usuram accepit *à debitore, cca. ut* : ኢትትራደዮ ፡ *Ne fœnore premas ipsum,* Exod.22.25.

ረዳዪ ፡ Fœnerator.

ርዴ ፡ Fœnus,Usura, Psal.14.6. ርዴ ፡ ወርቅ፡ርዴ ፡ እክል፡Deut.23. 20.

ርድየት ፡ Fœneratio.

ርዱዴ ፡ Obstinatio. *Org. l.*7.

ረገመ ፡ Maledixit, Execratus est *alium, ccac.* Mar.11.21. Luc.6.28.Male

precari. ‖ ተረገመ : Matt. 26. 74. c. abs. Devovit se, Execratus est in caput suum, Mar. 14.71. 2, Pass. Maledictus, Execrationi subjectus fuit, Org. l. 1.

ርጉም : Maledictus : Pl. ርጉማን :

መርገም : Maledictio, Psal. 9.29. Execratio.

ርግመት : Execratio Gen. 3. seu Ipse execrandi actus, Verfluchung.

ረገበ : Non est in usu. ርግብ : Columba, Psal. 54.6. እጐለ : ርግብ : Pulli columbarum, Pipiones, Luc. 2.24. Pl. አርጋብ : Matt 21.12.

ሬግናት : Funes navis. Org. l. 1. Metaph. de vinculo quovis valido.

ረገዐ : Psal. 118.70. Coagulatus est, Congelavit frigore aqua. ‖ አርገዐ : Coagulavit, vel Congelascere fecit.

ርጉዕ : Coagulatus, Psal. 67.16.

ርገዐት : Coagulatio.

ረገዘ : Fodit ; Icit በኲናት : lancea, Mat. 27.49. 2, Confodit, Luc. 19.27. abs. Psal. 36 15. Jugulavit. ‖ ተረገዘ : Ictus, Jugulatus fuit, Apoc. 13.3.

ርጉዝ : Confossus, Jugulatus.

ርገዘት : Ictus, Jugulatio.

¶ ሬገዘት : forma ሬግናት : Postes ostii, Exod. 12.7.

ረገፀ : Conculcavit, Pulsavit terram pedibus. ‖ ተረገፀ : Calcitravit jumentum : Inf. nominascens ተረግፆ : Calcitratio, Act. 26.14. ‖ ተሬገፀ : Propriè est jumentorum se invicem calcitrantium. 2, dicitur de homine in extremis constituto, ut de Sisera ἐπσκάρισε, Jud. 4.5,27. Pedibus niti, obniti, quod nobis est Strampfeln, Zappeln. ‖ አስተሬገፀ : De vexatione quadam diabolica accipitur Mar. 1.26. c. 9. 18. Luc. 9.39. Græcus habet Σπαράττειν Vellicare, Discerpere : sed Æthiopes pro morbo quodam accipiunt, quo quis perpetuò pedes agitare & quasi calcitrare cogitur ; fortassis est saltatio S. Viti ; vulgò S. Veits Danz, vel Jectigatio, sicut à pathologis appellatur.

ርጉፅ : Calcitratus, Calcitratione jumenti læsus.

ርገፀት : Calcitratio, & Plaga ex calcitratione.

ትርጋፅ : Quid vel quod ad pedes est, Joh. 20 12. oppos. est ትርአስ :

ረጠበ : Humidus, Virens, Succosus fuit, oppos. τῷ የብሰ : Exaruit.

ርጡብ : Humidus, Succosus, Virens, Recens ; oppos. ይቡስ : Aridus, Luc. 23. 31. ዕፅ : ርጡብ : Lignum viride, cui succus nativus inest.

ርጥበት : vel ርጥብና : Humiditas ; Viriditas.

ርጢን : Græc. est ῥητίνη Resina, Gen. 37.25. Æthiopes pro Resina terebinthina, ex qua emplastra fiunt accipiunt : Unde etiam 2, pro Emplastro, quo vulnera curantur, accipitur in Org. l. 4.

ረፈቀ : Accubuit, Discubuit ad mensam. Matt. 26.20. Fut. c. 8.11. ‖ አርፈቀ : Accumbere fecit, Luc. 9.14.

ምርፋቅ : Locus accubitus, በበ : ኃምሳ : ሰለ : ምርፋቆሙ : Quinquagenos in singulos locos accubitus, Luc. 9. 14. ርእስ : ምርፋቅ : Primus locus mensæ : Pl. ርእስ : ምርፋቃት : πρωτοκλισίαι, Mat. 23.6. 40. * In monasteriis ምርፋቅ : est Refectorium.

መርፈቅ : Exod. 12.7. φλιά, quod ab aliis Limen, ab aliis Antæ redditur.

ረፈአ : Suere.

ርፉእ : Sutus. ረፋኢ : Sutor. ርፍአት : Sutura, Joh. 19.23.

መርፍእ : Acus, Matt. 19.24. Instrumentum suendi.

ሰ፡

ሰላም፡ *F.* Pax, Salus, Prosperitas, Psal. 4. 9. ገበርያን፡ ሰላም፡ εἰρηνοποιοὶ Qui pacem faciunt, Pacifici, Matth. 5. 9. በሰላም፡ Prospere, Feliciter. ሰላም፡ ለከ፡ Salve.

ተሳለመ፡ *Syn.* 14. Salutavit; Gratulatus est, Dixit *alicui* ሰላም፡ *c. c. a. ut:* እምድኅረ፡ ተሠይመ፡ ሊጲስ፡ ቆጶስ፡ ይሳለምዎ፡ኵሉ፡ *Postquam creatus est Episcopus, gratulantur ei omnes. lib. Concil.* || አስተሳለመ፡ Pacavit, Pacem fecit inter aliquos, *c. c. a. Org. lect.* 1. *Imp.* አስተሳልም፡ ምስለ፡ እለ፡ ይትባአሱ፡ *lib. Concil.*

ሰላማዊ፡ Pacificus, Psal. 119. 6.

ሱላሜ፡ Pacificatio. *Syn.* 5. 7.

መስተሳልም፡ Pacificator. *Org. lect.* 2.

ሰሊሆም፡ Siloe, *Nom. propr.* Joh. 9. 7.

ሰለቀ፡ *Non est in usu.* ተሳለቀ፡ Illusit, Irrisit, Ludibrio habuit; *c. c* ዲበ፡ Psal 34. 19. Matth. 2. 16. *Inf* ተሳልቆ፡ Illusio.

ስላቅ፡ Illusio, Irrisio, Psal. 78. 4. በስላቅ፡ይቤ፡ *Per jocum dixit,* Gen. 19 15

መስተሳልቅ፡ Illusor, Irrisor: *Plur* — ልቃን፡ Psal. 1. 1.

ተሳላቂ፡ Idem *ut videtur Syn.* 1. *vel est* 2. *perfecti fæm. pro* ተሳለቅኪ፡ *ut* Num. 22. 29.

ሰለበ፡ Spoliavit, Vestem *vel* arma detraxit *hosti, c. c. a. pers. de exuviis hosti ablatis propriè intelligitur,* Matth. 27. 31. Luc. 10. 30. *Inf.* ሰሊበ፡ ልበ፡ *d. q.* Spoliare corda, *i. e.* Præ admiratione in exstasin quasi abripere. *Lit.* 173. *c.* 3. *Gall.* Ravir. || ተሰልበ፡ Spoliatus fuit *ab hostibus vel latronibus. Syn.* 7.

ስሉብ፡ Exutus, Spoliatus, *vide* Jud 8. 24.

ስልበት፡ Spoliatio.

ስላት፡ *Mendum typographicum credidissem, nisi monuisset me Æthiops meus, idem esse ac* ስላቅ፡ Illusio, Ludibrium: *legitur a.* Psal. 29. 1. & 37. 17. *cui adstipulatur C. MSS. Pocok.*

ስልት፡ *legitur in carmine Æthiopico Wemmeri Lexico præmisso; sed Ambarica vox est, posita pro* ጸታ፡ *Modo* ዘጸሐፈ፡ ክልኤቱ፡ስልት፡ qui duplici modo scripsit.

ሰሊኖት፡ Κασία Cassia, Psal. 44. 10.

ሲላን፡ *Græc. est* Σέλινον *Apium,* Eppich, Apium hortense *est,* πετροσέλινον; *sed ponitur pro Anetho,* Matth. 23. 33. *Æthiops meus a. fæniculum esse putabat, Græc.* Μάραθρον, *adeo in peregrinis ambigunt.*

ሰሊክ፡ Pr. 55. 11. *Aromatis genus, quod differre ait Æthiops meus à* ሰሊኖት፡

ሰሌዳ፡ Tabula *quævis, vel ad usum scribendi, vel libros compingendi: non dubito Græcum Acc. esse* Σελίδα, *à nom.* Σελὶς, Tabula, Pagina, 3 Reg. 7. 18. *Plur.* ሰሌዳት፡ ሰሌዳተ፡ እብን፡ ዘሕግ፡ *Org. lect.* 4.

ሰለጠ፡ Matth. 11. 1. *Varie accipitur & construitur hoc verbum, Nam* 1. *significat*

significat Absolvit, Perfecit, Consummavit, Luc. 2. 43. *c.* 6. 24. Finem fecit, *ib.* ሰለጠ ፡ መዊት ፡ ሞተ ፡ *Absolverat mori mortem, i. e.* Jam pridem erat mortuus, Joh. 19. 33. 2, Solvit, Dissolvit *debitum : Imp.* Matth. 18. 28. *Fut. v.* 34. *peccata. Org. lect.* 2. Satisfecit *pro debito*, 4 Reg. 4. ሰለጡ ፡ ዐስቦሙ ፡ *Consummaverunt mercedem, i. e. operam pro mercede*, Matth. 6. 16. ‖ አስለጠ ፡ Profuit; Proficuus, Utilis fuit, Rom. 16. 2. *Fut.* Psal. 29. 11. Juvit, 1 Cor. 7. 20. ‖ ተሰለጠ ፡ Impletum, Completum fuit *dictum propheticum*, Luc. 4. 21. Consummatum, Absolutum fuit *gaudium. vide* Joh. 3. 30.

ስለጤ ፡ Utilitas, Emolumentum, Rom. 3. 1.

ሰሐለ ፡ Acuit.

ስሑል ፡ Acutus, Psal. 44. 7.

ስሕለት ፡ Acies.

ሰሐሰሐ ፡ *Non est in usu.* አንሳሕስሖ ፡ *hinc est Infin.* አንሳሕስሖ ፡ Agitatio, *vel* Motus *animalis viventis. Org. lect.* 5. *Metaph. organi musici. ib. lect.* 4.

ሰሐበ ፡ Traxit, Attraxit, Act. 6. 12. *Fut.* Joh. 12. 32. ‖ ተሰሐበ ፡ Tractus, Attractus fuit, *ut :* በአሐዱ ፡ ፍቁር ፡ ይሰሐብ ፡ ካልእ ፡ Per unum amicum attrahitur alius.

ስሕበት ፡ Attractio.

¶ ሳሕበበ ፡ Mucidum fieri, Mucescere.

ስሕቡብ ፡ Mucidus *de pane*, Schimlicht, Jos. 9. 5. *dicitur aliàs etiam de cerevisia & vino* Kanicht, Duchend.

ስሕተ ፡ Erravit, Psal. 57. 3. ስሕተዋ ፡ ለፍኖት ፡ *Aberraverunt à via*, Psal. 24. 9. *à scopo funditores*, Jud. 20. 16. 2, Errore lapsus, In errorem inductus, Scandalizatus fuit, Matth. 11. 6. *Inf.* ስሒት ፡ Errores, Psal. 18. 13. ‖ አስሐተ ፡ In errorem induxit, Scandalizavit, Matth. 5. 29, 30. Seduxit, Decepit, Psal. 35. 1.

ስሑት ፡ Seductus, Errans : *Plur.* ስሑታን ፡

መስሕት ፡ Impostor, Seductor : *Plur.* መስሕታን ፡ 2 Joh. *v.* 7. *Qui proficiscuntur* በኮከብ ፡ መስሕት ፡ secundum stellam seductricem, *fallacem*, Jud. *v.* 13. መስሕቲ ፡ Idem *in concil. passim.*

ስሕተት ፡ Error, Aberratio. *Pl.* ስሕተታት ፡ Errores.

¶ አስሐትያ ፡ Pruina, Exod. 16. 14. *legerunt* πάχνη Glacies, Psal. 77. 52.

ስሕከ ፡ Asprum, Scabrum fuit, *vel* factum est, Psal. 108. 23. *dicitur de cute.* 2, *de gutture* Raucum fieri, Psal. 68. 4. *oppos.* ጽሕደ ፡ *Lævis fuit.*

ስሕከት ፡ Asperitas, Scabritia, & Scabrities. *Org. lect.* 5.

ሰሐው ፡ *ut :* ከመ ፡ ሰሐወ ፡ ጊሜ ፡ በገጸ ፡ ምድር ፡ *Sicut* expansio *nebulæ in superficie terræ. Org. lect.* 1. *exemplum est rei se latè expandentis.*

ሰሐጠ ፡ Læsit, Psal. 104. 12. 2, Violavit *virginem. Syn.*

ሰሐጢ ፡ Qui aliquem lædit.

ስሑጥ ፡ Violatus, Contrectatus, Læsus.

ሰመረ ፡ Prosperè, Feliciter successit *negotiatio*, Luc. 12. 16. Largos fructus tulit *ager.* ‖ አስመረ ፡ Uberos, Fœcundos reddidit *agros, segetes.* አስምሮ ፡ አዝርእት ፡ Ubertas segetum. *Org. lect.* 1.

ስሙር ፡ Fœcundus, Fertilis, Uber *de arboribus*, Psal. 51. 8.

ሰምር ፡ Ubertas, Fertilitas *agrorum. Org. lect.* 5. *oppos. est* ዐበር ፡ *Plur.* አስማር ፡ Uberrima, Optima, አስማር ፡ ይፈዲ ፡ *Optima ex eo solvet*, Exod. 22. 5.

¶ ሰማርያ ፡ Samaria, *Nom. Reg.* Joh. 4. 7. ሰመረዊ ፡ Samarita : *Plur.* ሰመረዊያን ፡

ሰመነ ፡

ሰመነ : Octo confecit, *vel* Octies fecit.

ሳመን : Octavus *de personis c. c. aff. ut:* ሳመኖሙ : *Octavus eorum*, Apoc. 17. 11. *F.* ሳመንት : Octava *sc. die*, Luc 9 28.

ሰሙን : ዕለት : Octavus dies, Luc. 1. 59. 2, Octiduum, *seu tempus octo dierum, ut:* ኃሙስ: መዋዕል: በበ: ሰሙን : *Conc.* እምድኅረ: ሰሙን: *Post octiduum*, Joh. 20. 26.

ስመን : *formæ antiquæ* ርብዕ : Octo, 3 Reg. 7. 15. Exod. 36. 8.

ሰመንቱ : Octo, Luc. 13 4. *Acc.* ዐሠርተ : ወሰመንተ : ዐመተ : *Octodecim annos, v.* 11.

ሳመናዊ: Octavus *vulgò.*

ሰማኒቱ : 1 Pet. 3. 20. *corruptum puto, pro* ሰመንቱ: *quod vide supra.*

ሰማንያ: Octoginta, Psal. 89. 11. *ejus character est* ፹:

¶ ሰሙንጦን: ፕንዋመጦን : *Græca vocabula sunt, sed prius corruptius est* — τῶν πνευμάτων, *Lit.* 158. *c.* 4.

¶ ሰሜን : Luc. 13. 29. *& Org. lect.* 4. Septentrio *ait Æthiops meus, sed Meridies, alter è mundi cardinibus esse videtur, ut ex collatione locorum apparet. conf.* ደቡብ : *tantummodo obstat, quod* Cant. 4. 16. *legitur de ventis* ተንሥእ : ሰሜን: ወንዐ: ደቡብ : ἐξεγέρθητι Βορρᾶ καὶ ἔρχου Νότε, *nisi & ipsum interpretem hallucinatum dicere malis. Pro ista significatione facit affinitas vocis* תֵּימָן Meridies, *vide etiam quom. differat ab* አዜብ:

ሰመናዊ : Meridionalis, *vel secundum Æthiopem meum* Septentrionalis : *Pl.* ሰመናውያን :

ሳሜን : *Una ex magnis Æthiopici imperii regionibus, media inter Tigre & Dembeam.*

ሰመት: Lactucam *in genere significat*, Num. 11. 5. *Ambar.* እንደ:

ሰመከ : *Non est in usu.* አስመከ : *significat* 1, *intransitivè* Reclinare, jacere, Matth. 8. 20. Luc. 9 58. *seq.* ላዕለ: *Org. lect.* 1. Niti, Inniti *aliqua re Org. lect.* 1. *c. c* በ: 2, *Transitivè*, Jud. 16. 26. አስምከኒ: *Reclina me, fulci me, & ita æquipollet latino* Reclinavit. ‖ ተሳመከ : *dicitur de duabus rebus inter se fultis,* Aliud alio fultum fuit, Exod. 25. 14. *vide & c.* 26. 5.

ምስማክ : Fulcrum, Fulcimentum, Psal. 59. 7. locus ubi quis recubat, Cant. 3. 10. *Pl.* መሳምክት : Exod. 25. 12. ምስማካት: *ib. v.* 16. κλίτη Latera, Anguli, *quia fulciunt domum.*

ሰምዐ : Psal. 9. 41. Audivit, Exaudivit *preces alicujus*, 3. 14. Dicto audiens fuit, Obedivit, morem gessit, Matth 8. 27. ሰሚዐ: Auditus Vis audiendi. ‖ አስምዐ: Audire fecit, Psal. 50. 9 Auditum reddidit, Marc. 7. 37. 2, Testatus est, Testimonium dixit, Ebr. 2. 6. ‖ ተሰምዐ: Matth. 28. 14. Auditus, Exauditus fuit. ‖ ተሳምዐ : Alter alterum intellexit, Gen. 11. 7.

ስሙዕ: Celebris, Famá clarus, Celebratus : *Plur.* ስሙዓን : Ebr. 4. 2. *ubi Græcum* εὐηγγελισμένοι *parum commodè redditum.*

ሰማዒ : Exauditor : ሰማዒ: ስእለት : *Lit.* 174. *c.* 4. *Plur.* ሰማዒያን : *Org. lect.* 1.

ስምዕ : *m.* Testimonium, Psal. 18. 8. ስምዐ : በሐሰት : Testimonium falsum, Matth. 15. 19. 2, Martyrium : ሕማም: ስምዕ : Cruciatus martyrii. *Org. lect.* 1.

ሰማዕት: Testis, Psal. 26. 18. *utriusque num. ut:* ውእቱ: ሰማዕትየ: *et* አንትሙሂ:ሰማዕትየ: Joh. 15. 26, 27. ሰማዕተ : ሐሰት: Falsi testes, Marc. 14. 57. ዐማፂ: Psal. 26. 18. 2, Martyr. *hinc Stephanus vocatur* ቀዳሜ: ሰማዕት : Πρωτομάρτυς, *Lit* 164. *c.* 2. * *Vulgus tamen plur. facit* ሰማዕታት:

ምስማዕ : *formæ* ምርዋጽ : *Est nom. locale,*

locale, spatium auditus, quousque vox, vel sonus audiri potest, denotans. መስማዐ፡ እዝን፡ Quousque auditus pertingere potest, Psal. 17. 48.

ስሙዓት፡ Fama, Ἀκοὴ, Matth. 4. 24. c. 9. 26. *videtur esse fæm. plur.* Res auditæ, Audita.

¶ ሰምዕ፡ Cera, Psal. 21. 15.

ሰመየ፡ Nominavit, Nomen indidit, Marc. 3. 14. ‖ ተሰምየ፡ Nominatus, Dictus fuit, Matth. 4. 18. Cognominatus est.

ስም፡ *m.* Nomen, Matth. 6. 6. *Plur.* አስማት፡ Psal. 48. 11. ማኅበረ፡ ፫ አስማት፡ *Congregatio trium nominum, i. e.* Ecclesia Christiana, *à cultu SS. Trinitatis. Org. lect.* 3.

ስሙይ፡ Vocatus, Nominatus: *Plur.* ስሙያን፡ Jud. *v.* 1.

¶ ሰማይ፡ Cœlum, *dub. gen. nam masc. est*, Psal. 103. 3. *fæm. vero* 101. 26. *Pl.* ሰማያት፡ Cœli, *f.* Psal. 101. 26. *quorum septem Æthiopes numerant, ex quibus altissimum est* አርያም፡

ሰማያዊ፡ Cœlestis, Psal. 67. 15. *Pl.* ሰማያውያን፡ Cœlicolæ, Cœlites. *F.* ሰማያዊት፡

ሰሞጥ፡ Lumbus, *pars dorsi cui renes adhærent*, Lev. 3. 9. *differre videtur à* ሐቌ፡ *ut* ψύαι *ab* ὀσφὺς, ψύαι *enim pro lumborum carne musculosa, seu lumborum pulpa accipitur, quod intellexisse videntur Æthiopes.*

ሰርሐ፡ Psal. 106. 12. Fatigatus, Defatigatus, Confectus fuit *aliqua molestia*; *c. c.* በ፡ Psal. 68. 4. ሰሬሕነ፡እንዘ፡ ንኅሥሠከ፡ *Defatigati sumus quærendo te*, Luc. 2. 48. *c.* 5. 5. Laboravit *in genere*, *Lit.* 175. *c.* 2. ‖ አስርሐ፡ Psal. 55. 1. Fatigavit alium *donec aliquid faceret ei. Org. lect.* 2. Ursit ad faciendum aliquid. *in bonam part. Org. lect.* 1. Molestus fuit, Vexavit, Psal. 34. 15. *c. a.* Matth. 26. 10. *vide* አጽሐበ፡

ስሩሕ፡ Fatigatus; Vexatus; Molestiis, Laboribus confectus: *Pl.* ስሩሓን፡

ስራሕ፡ Fatigatio, Vexatio, Molestia, Psal. 24. 19. ስራሑ፡ ለመንብርት፡ *Molestia, seu* Incommodum *ex opibus*, 1 Joh. 2. 16.

ሰርም፡ Abyssus *maris vel inferni. Org. lect.* 4. *Pl.* አጥገደ፡ *à* ስራም፡ *à fluctibus abyssorum, i. e. profundissimis. Org. lect.* 1.

ተሰርመ፡ In abyssum mersus fuit, Submersus fuit.

ሳረረ፡ Fundavit, Psal 103. 6. 9. *de toto quodam ædificio intelligitur, ut:* አቅደምከ፡ሳረርካ፡ *Prius fundasti terram*, Psal. 101. 26. ‖ ተሳረረ፡ Fundatus fuit, *si de tota structura sermo est*, Matth. 7. 25.

ሱሩር፡ Fundatus: *Pl.* ሱሩራን፡ *Pl. f.* Cant. 5. 14.

ሱራሬ፡ Fundatio. *Org. lect.* 2.

መሰረት፡ Fundamentum, Fundamen. Luc. 6. 48, 49. *Pl.* መሰረታት፡ *m.* Psal. 19. 9, 17.

¶ ተመስረተ፡ Fundari cœptum est, fundamentum jactum est. *Org. lect.* 1. *Inf.* ተመስረቶ፡ Fundamenti positio. *ib.*

ሰረቀ፡ Furatus est, Furto abstulit, Matth. 6. 19. 20. ‖ ተሰርቀ፡ Furto ablatus fuit.

ስሩቅ፡ Res furtiva, furto ablata.

ሰራቂ፡ Fur, Matth. 24. 44. *Pl.* ሰረቅት፡ Matth. 6. 19, 20.

ስርቅ፡ Furtum, Matth. 15. 19.

¶ ሴሬቅ፡ Labrusca. ወይን፡ ዘሴሬቅ፡ *Vinum ex labruscis*, Es. 5. 2.

ሰረበ፡ *Conv. cum lat.* Sorpsit, Absorpsit, Hausit ore, Joh. 19. 30. * *Tribuitur etiam chartæ bibulæ.* ‖ አሰረበ፡ Sorbendum, Absorbendum dedit. 2, Rivum in terram siccitate hiscentem derivavit.

ስሩብ፡

ስሩብ: Sorptus, Haustus. *Syn.* 26.
አስሩብ : *Pl. tantùm*, Potio, Haustus.
አስራበ : ሣካር : Syrupus. *Org. lect.* 2. *Accipitur etiam* 2, *pro* Cataractis, Psal. 41. 9. አስራበ:ቀላይ: Cataractæ Abyssi, *Org. lect.* 3. አስራበ: አይኅ : Cataractæ diluvii , *ib.* 3, Portio aquæ quantum una vice effunditur , ein guss wassers.

ስርናይ: Triticum, Psal. 80.15. *generis nomen est* እክል: *Frumentum.*

ሰርክ : Vespera , *tempus occasui solis vicinum*, Psal. 140. 2.
ሰርከ : *Adv.* Vesperi , Tempore vespertino, Psal. 54. 19.

ሰረወ : *Non est in usu.* ሳርዌ: Exercitus, *formæ* አርዌ: *ut* : መልአከ:ሰራዊሁ: 'Αρχιστράτηγος , Gen. 21. 22. Jud 9. 37. *Pl.* ሰራዊት: Copiæ militares, Marc. 15.16.
¶ ስርዋጽ : Festuca *ligni fracti.* ወይበውእ : ስርዋጽ : ውስተ : እዴሁ : 4 Reg. 18. 21.

ሰረየ : Ignovit, Delicti gratiam fecit *alicui*, Remisit peccata, Psal. 77. 42. *ccdat.pers.ut:* ስረይ:ሊተ:ለኃጥእ: Luc. 18. 13. || ተሰርየ: *Pass. præc.* || አስተስርየ: *Org. lect.* 1. Intercessit *pro aliquo, c.c.dat.* ሎሙ: *& abs. c. acc.* ኃጢአተ : *Org. lect.* 2. Delicti veniam pro aliquo petiit , Lev. 16. 32.
ሰራዪ : Qui ignoscit, qui remittit peccata, *Lit.* 158. *c.* 3.
ስርየት : Remissio, *Lit.* 158. *c.* 1. ስርየተ:ኃጢአት: Remissio peccatorum, *ib. c.* 3. *contr.* ስሬት: *ib.* 163. *c.* 4.
መስተስራይ : Locus ubi intercessio fit, *vel* veniam delictorum orare solemus. *Org. lect.* 4.
መስተስርይ: Intercessor *pro impetranda delictorum venia. Org. lect* 1. *F.* መስተስሪዪት: *& per* ረ: *ibid.*

ሢራይ: *vide in* ሠረየ:

ሰርደኖ: Sardius *gemma*, Apoc. 4. 3. *cum tamen alibi Æthiopicè reddatur* ሰም: Exod. 35. 9. *c.* 39. 10. *unde prius ex ignorantia retentum crediderim.* * ሰርዲዮን: Idem, Exod. 28. 17. Apoc. 21. 20.
¶ ሳርደንክስ : Sardonyx , Σαρδόνυξ , Apoc. 21. 20.

ሰረገላ: *F.* Currus, *Org. lect.* 1. *Pl.* ሰረገላት: Psal. 19. 8.

ሰርገወ : Ornavit, Comsit ርእሶ: *seipsum. Ornent* ርእሶን: *se ipsas*, 1 Tim. 2. 9. 1 Pet. 3. 5. || አሰርገወ : Ornavit, Comsit alium , *Imper. hujus formæ bis reperi Lit.* 163. *c.* 1. *& in* ጸ: ረ: || ተሰርገወ : Ornatus fuit , *Lit.* 173. *Inf.* ተሰርግዎ : ወርቅ : Ornatus *auri* , 1 Pet. 3. 3.
ስርግው : *Adj.* Ornatus , Apoc. 21. 19. *F. contr.* ስርጉት: *c.* 21. 2. *Pl.* ስርግዋት: Psal. 143. 14.
ስርጋዌ: Ornatio.
ሰርጐ : Ornatus , *subst.* Ornamentum, Num. 31. 49. *in regim.* Apoc. 18. 12. Mundus, Cultus, Es. 3. 25. *Pl.* ሰርጓት: Exod. 33. 6.

ሱራፌል: Seraphim. *Lit.* 158. *c.* 4. ሱራፊ : *in Org. lect.* 6. *pro singulari positum videtur.*

ስሱ : Sex, Matth. 17. 1. Joh. 2. *vers.* 6. 2, Sextus, Matth. 20. 5. Marc. 9. 2.
ስሳ : Sexaginta, Matth. 13. 8. *cujus char. est* ፷:

ሰሰለ: Procul abscessit, Longè recessit, *Org. lect.* 1. Apoc. 21. 1. *Imp.* ስስሉ: Matth. 9. 24. *Fut.* ይሰስል: *Org. lect.* 1. || አሰሰለ : Recedere, Abscedere fecit ; Amovit ; Amolitus est *tàm res quàm personas*, Joh. 1. 29. Pepulit, Expulit, 1 Pet. 2. 1. *de lachrimis dicitur* , Apoc. 7. 17.

7. 17. & 21. 4. ‖ ተሰሰለ ፡ Ejectus, Amotus fuit.

ስሳሴ፡ Abſceſsio, Seceſsio.

ሴሰየ፡ Aluit, cibum potumque præbuit, Pſal. 80. 15. Nutrivit, Pſal. 32. 19. ‖ ተሴሰየ፡ Altus fuit, Cibum potumque accepit, Nutritus fuit, *c. c.* በ፡ *Org. lect.* 2, & *abſ.* ዘይሴሰይ ፡ እክልየ ፡ Pſal. 40. 10. & 126. 3.

ሲሳይ ፡ Alimentum, *propr. cibus & potus*, Pſal. 41. 3. 2, Stipendium diurnum, Luc. 3. 14. *quod olim in cibis conſiſtebat*, ὀψώνιον. 3, Quæſtus, Uſura, Luc. 19. 23.

ሲሲት፡ Cibus, Matth. 6. 25.

መሴስይ ፡ Altor, *Org. lect.* 5. *F.* መሴሲት፡ *Ibid.*

ሰሰን፡ Laſcivia, Salacitas. *Org. lect.* 4.

¶ ሶሰን ፡ Ligni genus *quod vermibus obnoxium non eſt*, ξύλον ἄσηπτον, *aliàs* ዘኢይነቅዝ ፡

ሰቀለ ፡ Appendit, Suſpendit *rem quamvis*, Pſal. 136. 2. *In ſpecie* Suſpendit in furca *ſeu* cruce, *i. e.* Crucifixit, Matth. 20. 19. *c.* 27. 26. ‖ ተሰቅለ፡ Marc. 15. 32. Appenſus, Suſpenſus fuit, *in genere de re quavis dicitur*; *In ſpecie* Suſpendio vitam finivit, Crucifixus fuit, Matth. 27. 38, 41. *Intr.* Pependit, *ac æquipollet ferè latinæ voci: dicitur a. de Cœlo quod pendeat quaſi, Org. lect.* 1. * *Lex & Prophetæ* ተሰቅሉ ፡ በ *&c. Pendent*, *i. e.* conſiſtunt *in illis duobus præceptis*, Matth. 22. 40. * ይሰቀሉ፡ በአፉ፡መሉ፡ *Pendebant ab ore ejus*, Luc. 19. 48. *nimirum admiratione.*

ሰቃሊ ፡ Qui aliquem ſuſpendit, *vel* crucifigit, *Germ.* **Hencker.**

ስቁል፡ Suſpenſus, Act. 28. 4. Pendens, Cant. 4. 4.

መስቀል ፡ Crux, Matth. 27. 32. *aliàs redditur* ዕፀ፡መስቀል፡ 2, *Pro afflictionibus & calamitatibus* Chriſtianorum, Matth. 10. 38. *Germ.* **Creutz und leyden.**

ስቅለት፡ Suſpenſio, *vel* Crucifixio.

¶ ሰቅል ፡ *Hebr. eſt* שֶׁקֶל Siclus, 4 Reg. 15. 20. *Æthiopes etiam accipiunt pro pondere quo res ponderatur*, Num. 3. 47. ሰቅለ፡ ቅዱሳን፡ Siclus ſanctus, Exod. 38. 24.

¶ ሰቀለ ፡ Ædificium temporarium, Taberna, Tabernaculum, ከደንተ፡ ሰቀለ ፡ Σκηνοποιοὶ, Act. 18. 3. *à tegendo dicti*: *Pl.* ሰቃልው፡ Matth. 17. 4. Act. 28. 15. *ajebat tamen Æthiops meus*, *vulgo* ſtabilia ædificia *ſeu domus hoc nomine inſigniri, de quo dubito.*

ሰቀረረ፡ *Non eſt in uſu.* አስቀረረ ፡ Abominatus, Deteſtatus eſt, Pſal. 105. 38. *Fut.* ያስቀርር ፡ Pſal. 5. 7.

ሰቀራር ፡ Abominatio, Exod. 5. 21. Averſatio, Eſ. 1. 13.

¶ ሲቃርዮን ፡ *Ex latino Græcum* σικαρίων, Act. 21. 38.

¶ ሰቈረ ፡ Perforavit, Deut. 15. 17. ተሰቍረ፡ *Paſſ. præc.*

ስቁር፡ Perforatus.

ስቍረት፡ Foramen, Cant. 5. 4. ስቍረት፡መርፍእ፡ Foramen acus, Matth. 19. 24. *ſed analogicè ſignificat* Perforationem; *quo pacto etiam accipitur in conf. fid. R. Glandii*, ስቍረት፡ እዝን፡ ዘሰብእ፡ ህንድ፡ *vide* Exod. 33.

መስቀር ፡ Locus excavatus, *inde* መስቀረ፡ዕፀ ፡ Excavata arbor. *Synech. pro* navi, & *inde tribuitur* Arcæ Noe. *Org. lect.* 3.

ሰቀጥቀ ፡ *Hinc fit* ተሰቆቀ፡ Intervertit, *quod occurrit in hac phraſi*, ኢት ሰቆቁ፡ንዋየ፡ባእድ ፡ *quod interpres meus reddebat*, Noli in tuum commodum vertere bona aliena. *Syn. Scitote* ከመ፡ኢ ተሰቀቅው፡ንዋየክሙ፡ *quod non in commodum meum verterim bona veſtra*, Act. 20. 33. *ſed ſcribendum videtur* ተሰቀቀ፡

¶ ሰቀቀወ፡ *Non occurrit.* አስቀቀወ ፡ Luc. 8. 52. Ejulavit, Lamentatus eſt, *c. abſ.* & *c. acc. c.* 7. 32. Luxit aliquem.

ሰቆቃው ፡

ስቆቃው ፡ Planctus, Ejulatus, Lamentatio, Matth. 2. 18.

መሰቆቅው ፡ Qui plangit *aut* carmen lugubre dicit : *Plur.* መሰቆቅዋን ፡ *Pl. f.* መሰቆቅዋት ፡ Præficæ.

ሰቀየ ፡ Torsit, Tormentis excruciavit, Atrociter vexavit. *Org. lect.* 1. Psal. 93. 5. ‖ ተሰቀየ ፡ Cruciatibus tortus, Tormentis laceratis fuit, Ebr. 13. 3.

ስቁይ ፡ Tortus, Excruciatus.

ስቃይ ፡ Torsio, Cruciatus, Vexatio *atrox*, Apoc. 2. 22. *Pl.* ስቃያት ፡

ሶበ ፡ Cum, Dum, Psal. 4. 1. & 34. 15. *poscit Æthiopicè Præter. & Latinè Præter. Imperf. Plusquamperf. vel Futur. Subjunctivi*, Psal. 2. 13. ሶበ ፡ ኢመጻእኩ ፡ *Si non venissem*, Joh. 15. 22. ሶበሰኬ ፡ ዘገብረ ፡ *Si verò ideo quod faceret*, Rom. 4. 13. 2. *Cum Futuro Æthiopico per Futur. Indicativi Latinum redditur*, Psal. 2. 5. *vel etiam per Præsens Indicat. Org. lect.* 2.

ሶቤሁ ፡ Si, *seq. Præter.* Psal. 43. 22. ሰቤሰ ፡ Idem, Joh. 14. 28.

ሶቤሃ ፡ Illicò, confestim, statim, Matth. 2. 14. ለሶቤሃ ፡ *q. d. ad statim, i. e.* Pro initio, Ad tempus, Luc. 8. 13.

ሰብለ ፡ Spicas emittere, *quod Plinio est* Spicari. ‖ አስበለ ፡ Effecit ut spicas emitteret : *Inf.* ለአስብሎ ፡ ሰዊት ፡ *Ad producendum spicas, quod in Org. lect.* 1. *ventis tribuitur.*

ሱብል ፡ Spica *frumenti, antequam maturuerit aut floruerit*, Marc. 4. 28. *vide etiam* ሰዊት ፡ *in* ሰወየ ፡

ስቡል ፡ Frumentum quod spicas emisit, *q. d.* spicatum.

ሰብሐ ፡ Laudibus extulit, Celebravit *Deum O. M.* Psal. 147. 1. Hymnum *ei* cecinit : *Fut. habet E.* Psal. 12. 6. *Inf.* ሰብሖ ፡ Laudatio, Encomium, Psal. 146. 1. *minus est quàm* ወደሰ ፡ ‖ ተሰብሐ ፡ Laudibus & encomiis celebratus, Laudatus fuit, Psal. 4. 4. *Fut. E.* ትሴበሕ ፡ *Lit.* 166. *c.* 1.

ስቡሕ ፡ Laudatus, Celebratus, Gloriosus, Psal. 21. 3. *F.* ስብሕት ፡

ስቡሐ ፡ *Adverb.* Ἐνδόξως, Gloriosè, Exod. 15. 1.

ስብሐት ፡ Encomium, Hymnus, Laus.

ስብሐና ፡ Gloria, Splendor, Matth. 25. 31.

ሰባሒ ፡ Qui laudem & gloriam alicujus hymnis prædicat *& extollit : Plur.* ሰባሕያን ፡ ዘእንበለ ፡ ሃኬት ፡ *de Angelis dicitur in Org. lect.* 2.

ስበሐ ፡ Laudatio, Hymnus, Exod. 14. 32. *Plur.* ስበሒያት ፡ Laudes, Encomia. *Org. lect.* 4.

መስበሕ ፡ Pinguedines, *quære in* ሠ ፡

ሱብሳብ ፡ Matrimonium. *Org. lect.* 4. *formæ* ከብካብ ፡ *vide &* ወሰበ ፡

ሰበረ ፡ Fregit, Confregit, Perfregit, Psal. 3. 7. *minus est quàm* ቀጥቀጠ ፡ Contrivit. ‖ ተሰብረ ፡ Fractus, Perfractus, Confractus fuit, Psal. 34. 19.

ስቡር ፡ Fractus : *Pl.* ስቡራን ፡ Claudi, *quibus crura fracta*, Luc. 7. 22.

ስበር ፡ Fragmentum, κλάσμα, Jud. 9. 53. 1 Sam. 30. 12. *Pl.* ስበራት ፡

ስብረት ፡ Fractura *cruris*, Ef. 22. 4. σύντριμμα, Fractio, Lev. 21. 19.

ሰበን ፡ *Sic redditur* Σουδάριον, Sudarium, Luc. 19. 20. Joh. 20. 7. * *Vulgò est* Fascia qua more orientalium caput circumligatur *i. q.* መንዲል ፡

ሰብእ ፡ Homo, Psal. 21. 6. *per synthesin collectivè ut plurimum accipitur*, Psal. 35. 7. Marc. 8. 2. ሰብአ ፡ ሀገር ፡ Civis, Incola. ሰብአ ፡ ሮሜ ፡ Civis Romanus, Act. 22. 26. ሰብአ ፡ ኢትዮጵያ ፡ Æthiops. ሰብአ ፡ ሄሮድስ ፡ Herodiani.

ተሰብአ ፡ Homo factus est, *de salvatore nostro Lit.* 158. *c.* 4. ተሰብኦ ፡ Incarnatio. *Org. lect.* 1.

ትስብእት : Humanitas, *seu* Humana natura. *Lit.* 158. *c.* 4. & 166. *c.* 4.

ሰብእና : Humanitas; *in communi sermone pro* Persona *accipitur*, *ut* : ሰብእናዚአየ:እሙር: Persona mea nota est, *Greg. Æthiops epist.* 3. *ad me. sic hodie Græci aiunt* ὁ λόγος μου.

ሰበከ : Prædicavit, Docuit *verbum Dei*, *c. abs.* & *c. acc.* Mar. 1. 7. Matth. 9. 35. || ተሰብከ : Prædicatum fuit *Evangelium*, *c.* 26. 13.

ሰባኪ : Prædicator, Concionator. *Lit.* 161. *c.* 3.

ስብከት : Prædicatio *verbi Dei*, Matth. 21. 41.

ሰበዐ : Septem confecit, *vel* Septies fecit.

ሰቡዕ : Septimus *dies*, Gen. 7. 11.

ሳብዕ : Septimus *de personis*. *F.* ሳብዕት : *de diebus*, Num. 29. 32. *vel est à masc.* ሰቡዕ :

ሰብዑ : Septem *panes*, Matth. 15. 34.

ሰብዓቱ : Septem, *ejus character est* ፯ : Matth. 22. 25. *Acc.* ሰብዓተ : *c.* 12. 45. ሰብዓቲሆሙ : *Omnes illi septem*, Marc. 12. 22.

ስብዕ : Septies, ሰብዓ:በበ: ስብዕ: Septuagies septies, Matth. 18. 21, 22.

ሰብዓ : Septuaginta, Psal. 89. 10. *ejus char. est* ፸ :

ምስብዒት : *Adv.* ἑπταπλασίως Septupliciter, Septem modis, Psal. 11. 7.

ስብዓታት : Species incantationis *esse videtur, quæ fortasse numero septenario peragitur. Org. lect.* 3.

ሰበድዓት : Vipera : *Pl.* ሰበድዕት : Luc. 3. 7.

ሳቤጥ : *Mensis Hebraici undecimi nomen.* שְׁבָט, Zach. 1. 7. *qui respondet nostro Januario.*

ሰተረ : Abscidit, Resecuit *cultello.*

ስቱር : Abscissus *cultro.*

ስትረት : Abscisio *quæ fit cultro.*

ሰተተ : *Hinc est* ተሰተ : *pro* ተሰተተ : Parvi habitus, Per contemtum intermissus fuit, *ut* : ደእሙ : በኀቤክሙ : ይሰተት : *An ergo parvi penditur*, 1 Cor. 14. 36. || አስተተ : Lev. 6. 2. Parvi pendit, Per contemtum reprobavit.

መስተቲ : Qui rem parvi pendit, *vel* per contemtum reprobat. *Syn.* 24.

ሱታኤል : *Ceu cognomen tribuitur Esræ in Org. lect.* 4.

ሰተዐ : *Non est in usu.* አስተዐየ : Munus, Donum misit. *Syn.* 17.

አስተዓ : Munus, Donum, 1 Sam. 30. 26.

ሰተየ : Bibit, *c. c. acc. rei*, Psal. 109. 8. *Fut.* Psal. 49. 14. || አስተየ : Bibendum dedit, Potum præbuit, Matth. 10. 42. *c. c. acc. pers.* Luc. 13. 15. || ተሰትየ : Bibi *pass. Fut. Lit.* 172. *c.* 2.

ስቱይ : Potus, *Part.* Qui bibit.

ሰታዪ : Potor, ሰታየ:ወይን : οἰνοπότης, Matth. 11. 19 *Pl.* ሰታይያን : 1 Cor. 6. 10.

ስታይ : Potatio, Compotatio, 1 Pet. 4. 3.

ስቴ : Potus, Psal. 101. 10. *ut* : ስቴ : ወእብዝኅኖቱ : ሙስና : ልብሙ : ለጠቢባን : *Syn.* 14.

መስቴ : Idem, *ut* : መብልዕ: ወመስቴ : *Cibus & potus*, Rom. 14. 17. Col. 2. 16.

ምስታይ : *Locus ex quo pecora bibunt*, Canalis, Aquarium, Aquariolum, Gen. 24. 20. *c.* 30. 38.

ሰተፈ : *Non est in usu.* ተሳተፈ : Particeps fuit *vel* factus est, Rom. 15. 27. *c. c. acc. pers.* & በ : *rei*, Ebr. 2. 14. Participem reddidit, 2 Joh. *v.* 12. 2, Sacra cœna uti, *vulgò* Communicare, *c. c. acc.* ከሙ:ንሳተፍ: ምስጢረ: *vel* ቍርባን: *Lit.* 167. *c.* 2. *Inf.* ተሳትፎ : Communio, Participatio, Societas, *Org. lect.* 2. || አስተሳተፈ : Participem reddidit

dit alium. *cc.* እም ፡ *rei, et cum* በ ፡ *in* *Org.*

ሱቱፍ፡Particeps : *Pl.* ሱቱፋን ፡ በበይና ቲነ ፡ *Participes inter nos*, 1 Joh.1.7.

ሱታፌ ፡ Participatio, Communicatio, Societas ምስለ፡*cum aliquo*,2 Cor.13.13. * አነ፡ሱታፌክሙ ፡ *Ego sum participatio vestra, i e.* Socius *vobis sum*, Apoc.1.9.

ተሳተፈ ፡ Communio, Ebr.13.16.

ስሓነ ፡ Incaluit, Calefactus est, *propr. ad focum*, *cc* መንገለ ፡ Ad, Apud, Mar.14.54,67. Joh.18.18,25.

¶ ስኂን፡ Thus,Matt.2.11 ዘያንጸበርቅ፡ *lucidum*, Exod.30.34. *At* Σχῖνος *Græcum cum quo convenit* Lentiscum *significat, unde Mastiche, seu lachryma lentisci nascitur.*

ስንሖት ፡ Lev.13.41,42. *Respondere videtur Græco* ἀναφαλάντωμα, Recalvatio, *seu* Calvities in occipite.

ሰናስል ፡ *Plur. videtur à sing.* ስንሳሌ ፡ Catena *in genere : at in specie* ሰናስለ፡ኣጺን፡*sunt* Manicæ ferreæ, Ps.149.8.

ተሰናሰለ ፡ Concatenatus,Catenis inter se vinctus fuit ; Exod.26.4.

ስንሳሌ ፡ Catenatio, Concatenatio, Exod.28.24. *Org. l.*1.

ስንሱል ፡ Concatenatus.

ሰንሰሬቃ ፡ *Org. l.* 1. ሰንሰሬቆት ፡ Apoc.18.12. ሰንሰሬቆን ፡ Es. 3. 24. *ita variè scribitur, ut peregrina solent :* Σηρικὸν Sericum, *pro quo tamen vulgò in usu est Arabicum* ሐሪር፡ *nisi etiam velis differentiam constituere inter sericum veterum, et nostrum : Cur* Σεισηρικὸν *scribatur miror, nisi forte Sinense sericum intelligere velis.*

ሰንቀወ ፡ Citharam pulsavit,Citharа cecinit, κιθαρίζειν, *cc* በ ፡ *instrum. Fut.* ሶበ፡ይሰንቅዉ ፡ *Cum citharizant*, Apoc. 14.2. ‖ ተሰንቀወ ፡ Pulsata fuit cithara. *Org.*

ሰንቃዊ ፡ Citharœdus, Citharista. *F.* ሰንቃዊት ፡ Citharistria.

ስንቃዌ ፡ Citharizatio.

መሰንቆ ፡ *f.* Cithara, κιθάρα Psal.42.5. *Pl.* መሰናቅው ፡ *Org. lect.* 3.

መሰናቁት ፡ Citharœdi. Apoc. 14. 2. *Monebat Æthiops meus hanc vocem pro* Cithara *quoque usurpari, undè procul dubio pluralis* መሰናቁታት፡Apoc.14.2.

ሰንቢል፡ Nardus aromatica, *Ambar.* ስንቡል ፡

ሰንበት ፡ f. Sabbathum, Mar. 2.27. *It. vulgò* Septimana. * ቀዳሚት ፡ ሰንበት፡ Sabbatum antiquum *i e. Judæorum, quod vulgò intermissione rusticorum laborum observari consuevit : posset etiam reddi primum sabbathum, quia proximè antecedit* ሰንበተ፡ክርስቲያን፡ Sabbatum Christianorum, *seu* እሑድ፡ሰንበት ፡ Primam septimanæ diem *i. e.* Dominicam. በቀዳሚት፡ሰንበት፡ ወበእሑድ፡ *Die sabbathi et die Dominica, præf Syn. Pl.*ሰንበታት ፡ Matt. 12. 5. & ሰናብት ፡ Exod. 31. 15. Lev.26.34.

አሰንበተ ፡ Sabbatum observavit,Exod. 16 30. 2, Ad observandum sabbatum induxit. 3, Duo sabbata (*vetus nimirum et novum*) apud hospitem transegit, commoratus est.

ሰንበታዊ ፡ Dominicalis, *ut :* ፊደላት ፡ ሰንበታውያን ፡ Literæ dominicales.

ሰንቡእ ፡ Pulmo, 3 Reg.22.34.

ስን ፡ Dens, Mat. 5. 38. *Pl.* አስናን ፡ *Org. l.*5. *aliàs* ስነን ፡ Psal.3.7.

ዘስናም ፡ Magnos dentes habens,Lev. 21.19 *Ambaricam terminationem habet, sed Græcus habet* κυρτὸς,*Gibbosus.*

ሰነነ ፡ *Non est in usu.* ‖ ተሳነነ ፡ Litigavit, Litem habuit *cum aliquo ; c. sine præp.*Deut.25.1. Jud.21.22. ‖ አስተሳነነ፡ Litem *inter aliquos* excitavit, Commisit inter se, *ut :* እኁ ፡ ምስለ ፡ እኁሁ፡ታስተሰንኑ ፡ 1 Cor.6.6.

ተስናን፡

ተስናን : Lis *coram judice*, Litigium, *vulgò* Processus, 1 Cor.6.1. *Pl.* ተስናናት : *ut:* ይስሕቡክሙ : ውስተ : ተስናናት : *In jus vos trahunt*, Jac.2.6.

ስንአ : Assentiens, Concors : *Org. lect.* 2.

ስንአ : Concorditer, Unanimiter, Gen.34.16. Unius generis *vel* familiæ, 3 Reg 4.24.

¶ ሰነአለ : *Non est in usu.* ተሰነአለ : Veniam abeundi nactus est. ‖ አስተሰነአለ : Veniam abeundi concessit *vulgò*, *pro quo legitur* ሰዐረ : *in N. T.*

¶ ሰነአወ : *Hinc fit* ተሰናአወ : Consensum & concordiam inter se habere, colere; Consentienti & Concordi animo esse; Mar.9.50. እንዘ : ተሰናአው : *Consentientes*, 2 Pet.3.14. *Inf.* ተሰናእዎ : Concordia, Consensus. *Metaph. de rebus inanimatis, Org. l.*1. Conciliatio. ‖ አስተሰናአወ : Concordes reddidit; Consensentire fecit; Conciliavit; Jac.3.17.

ሰኔ : Junius, *qui incipit quinto nostri Junii, ut ait Æthiops meus.*

ሰኑዩ : *cum* መዋዕል : *conjunctum reperitur*, Marc. 14.1. Joh. 11.6. Alter dies, *Gall.* Le lendemain, *i. e.* Postridie. ነበረ : ህየ : ሰኑየ : መዋዕል : *Mansit ibi alterum quoque diem.* 2, *Absolutè accipitur pro* Feria secunda *septimanæ, quæ vulgò* dies Lunæ. *Org.l.*1. *tit.*

ሳኒታ : Postero die, Postridie, Le lendemain *Gall.* *est fœm. contractum*, ሳኒት : *constans affixo fœm. per ellipsin vocis* ዕለት : Matt.27.62.

ሰንደሌ : *Græc. videtur* Σεμίδαλις Simila, Similago, *seu* flos farinæ triticeæ, Exod.29.2. Apoc.18.13. *convenit ferè magis cum latino* Sandalum, *quem. Plin. l.*18. *c.*7. *vocat farris Gallici genus, grani nitidissimi.*

¶ ሴኖዶስ : Σύνοδος, Synodus & Synodum, *seu* Concilium *singulare, et totum* volumen conciliorum *significat; quod à quibusdam imperitioribus pro parte Novi Test. habetur. tit. No. Test.*

¶ ሰንዱን : *Græc.* Σινδὼν, Sindon, *lintei subtilissimi genus*, Matt.27.59. *rectius scribitur* ስንደን : Mar.14.51. *Pl.* ሰንደናት : Joh.19.40.

ሰንጕጕ : *leg.* 3 Reg.7.45. ዘብሩት : ሰንጕጕ : *Non satis extricabat se Æthiops meus, cui hac vox significare videbatur* ferreum baculum *in quo annuli veli hinc inde trahuntur, Græcè habetur* ἄρδην, penitus, abundè, *quam vocem non intellexisse videntur.*

ሰናፔ : Σίναπι Sinapi, Matt.13.31.

¶ ሰንፔር : Σάπφειρος, Sapphirus, Apoc.21.19.

ሰአለ : Petiit, Flagitavit, Rogavit, *ccacc.pers. & rei seq.* አምን : Ps.20.4. *et* 28. *It.* Mendicavit, Luc.16.3. ‖ ተሰአለ : Psal.136.3. Interrogavit, Quæsivit; Percontatus, Sciscitatus fuit, Matt.2.4. *ccacc.* እሴአለክሙ : *Interrogabo vos. c.*21.24.

ሰአሊ : Qui aliquid petit. *F.* ሰአሊት :

ስእለት : Petitio, Rogatio, Psal.5.2.

መስአል : Locus ubi aliquid peti solet, *ut in templis, Org. l.*4.

መስአል : *Is dicitur*, qui Chaldæos de futuris consulit. *Syn.*

¶ ሲኦል : Infernus, Psal.6.5.

ሰአበ : Polluit, Maculavit. ተሰአበ : *Pass. præc.*

ስሉብ : Pollutus, Maculatus *maximè fluxu seminis*, Lev.15.4. *Pl.* ስሉባን : ነፋስ : Impudici. *Org. l.*4.

ስአበት : Pollutio, Contaminatio: *oppos. est Pudicitia*, Ebr.13.4. ስአበት : ዘሌሊት : Pollutio nocturna, Deut.23.10.

ሰአነ : Mar.1.45. Non potuit, Nequivit facere, *seq. Infin.* Matt.17.16. *Inf.* ስኢኖት : Imbecillitas, Inscitia. ‖ ተሰአነ : Non potuit fieri, Impossibile fuit alicui,

alicui, Luc. 17. 18. አልቦ: ዘይስአነክሙ: *Nihil vobis erit factu impossibile*, Matt. 17. 20

ስኡን: Imbecillus, Debilis, Impotens, *qui aliquid efficere nequit*, Gen. 49. *Pl.* ስኡናን: Rom. 15. 1.

ስእነት: Impotentia, Imbecillitas.

ሰከለ: Uvas tulit *vitis*.

አስካል: Uva, Matt. 7. 16. አስካለ: ወይን: Uva *vitis pleonasticè. Syn.*

ሰከመ: Bajulare, Ferre, Portare: በዘይስክምዎ: Exod. 25. 15. 2, Sustinere aliquid: እንዘ: ይሰክም: Exod. 26. 17. ‖ አስከመ: Onus imposuit *humeris, vel cervici alicujus*, Matt. 23. 4. ‖ ተሰከመ: In humeros suscepit, Bajulavit, Jud. 16. 3.

መስከም: Contus *quo quid portatur*, Exod. 25. Pertica, መስከሞቲ: *c.* 26. κλίτῳ, *(quod non intellexisse videtur interpres:) ac ita non differt à* መስማክ: *quod vide sub* ሰመከ:

¶ አስኬማ: *Propriè* vestimenti solennis genus *est*, cruce ornatum, ab humeris ante & post dependens, *quo Episcopi et Monachi utuntur. Metaph. pro officio et decore Monastico, ut*: ከመ: ሊቃ ማእን: አስኬማሆሙ: *Lit.* 175. *c.* 2.

ሰከሰ: Decrescere, Imminui: ፍቅር: ትሴክስ: *Charitas deficiet*, Mar. 24. 12.

ሰከረ: Es. 19. 14. Inebriatus fuit, Luc. 12. 45. ‖ አስከረ: Ebrium reddidit, Inebriavit: ጽዋዕ: ዘያሰክር: *Lit.* 172. *c.* 2.

ስኩር: Ebrius, *F.* ስክርት: ስክርተ: መንፈስ: ቅዱስ: *Repleta Spiritu Sancto. Org.*

ሰካሪ: Ebriosus, Bibo. *Syn. Pl.* ሰካርያን:

ስክረት: Ebrietas, 1 Pet. 4. 3. ስካር: Idem.

¶ ሶከር: Saccharum, Ps. 18. 11.

¶ አስከርን: *i. q.* አስካል: Uva, *ac sæpè reperitur, sicuti aiebat interpres meus.*

¶ አስክሬን: *Latinum est* Scrinium, *quære in* አ: *Gall.* Escrain, *Germ.* Schrein.

ሰከበ: Cubuit, Recubuit, *somni vel quietis causa*, Psal. 3. 5. 2, Concubuit *ut conjuges*; አለ: ሰከቡ: በእንተ: ወሊድ: ውሉድ: *Lit.* 174. *c.* 3. ‖ አስከበ: Cubare fecit, Posuit ad cubandum, Luc. 2. 7.

ስኩብ: Cubans, Recubans.

ስክበት: Cubatio, Cubitus. *Org. l.* 2.

ምስካብ: Cubile, stratum *quodvis, in specie* Lectus, Psal. 4. 5.

ስክትት: Exod. 26. 21. *respondet Græco* βάσις, *quo loco* Pedamentum columnæ *significat.*

¶ ሰከተየ: *Non reperitur.* ‖ ተሰካተየ: Conjurare, Psal. 82. 5. *Fut.* Ps. 101. 9. *Inf.* ተሰካትዮ: Conspiratio.

ሰከወ: *Non est in usu.* እስኩ: Quæso, Obsecro, *quære sub* አ:

መስኮት: Fenestra, *intelligitur spatium illud in ædibus per quod lux vel aër admittitur*, Act. 9. 25. *Pl* መሳክው: Lumina, 3 Reg. 6. 4. θυρίδας, Cant. 2. 9.

ሰክዐ: Filum *in acum* inseruit. ‖ ተሰክዐ: *Pass. præc.*

ስኩዕ: Filum in acum insertum, *vide tamen* 3 Reg. 10. 22. *ubi Græco* πελεκητῶν edolatorum lapidum *respondere videtur.*

ሰኰት: Vicus, Via *in urbe*, Act. 12. 10. *pro quo et* ሰኮት: *reperitur* 1 Sam. 16. *Pl.* አስኳት: Matt. 6. 2. 2, *Vulgò etiam de* campis suburbanis *seu urbi adjacentibus intelligitur*, አስኮት: *vide* Es. 15. ሰኮት: Idem.

ሰኬዝ: Alveus torrentis, 1 Sam. 20. *Pl.* ሰኬዛን: *ib.*

ሰከየ:

ሰከየ : (1) *signif.* Confugit, Recepit se *in locum tutum, ad Asylum*, Deut.4.42. *c.*19.4. (2.) Indicio fuit, Indicium fecit, Prodidit rem, Accusavit, Rom. 11.2. ወሊትስከየኒ: *Lit.* 172. *c.* 4. *vide et* 173. *c.* 1. *in fine.* || ተሰከየ : Indicio detectus, *vel* proditus fuit. *Syn.* 25.

ሰካዪ : Index, *qui rem prodit.*

ስከየት : Indicium.

ምስካይ: Asylum, Refugium, Ps. 3.3. ሀገረ : ምስካይ: Num. 35. ምስካዩ: ለቀታሊ: Deut 19.3.

¶ ሰኰየ : Erravit, Oberravit, Vagatus est, Psal.106.4. *Fut.* 1 Pet.2.25.

ሰኰና : Planta pedis, 4 Reg. 9. 35. *Pl.* ሰኳንው: Lev. 4.11.

ሴዋ : *Regnum in Æthiopia, Amharæ conterminum, vulgò* Schowa, *quod Lusitani scribunt Xoa : ejus provincia est* ተጕለት : *vide præf. Syn.*

ሰወለ : *unde fit* መሰውልት : *quod idem esse aiebat interpres meus ac* መሰውድ: Ignitabula, *vel* Batilla. *Ego non reperi; sed idem ac* መሠውርት : *est puto, ideoque corrigendum credo.*

ሰዉም : *Gemmæ nomen, ac fortasse idem quod Hebr.* שֹׁהַם Onyx, *vel* Sardonyx, *sicut etiam* Exod.28.20. *Græco* ὀνύχιον *respondet, quæ ipsa vox tamen* Exod 39.13. *retinetur. Contractum est.*

ሶም : *quod legitur* Exod. 35.8. *c.*39. 10. *ibique pro* Sarda *vel* Sardio *ponitur, quæ tamen vox etiam alibi ex Græco retinetur, ut satis patet Æthiopicum interpretem, nec sua nec peregrina gemmarum nomina satis intellexisse. Longius adhuc et pejus abscedit Æthiopum* ሰውሰው: *Vocabularium, quod sic habet :* ሶም : *in Apocalypsi vocatur* ኬልቄዶን : *Amhar.* ና ዠና ድ : *colore ruber instar sanguinis.*

ሰወረ : Psal.26.9. Texit, Obtexit, Protexit, Ps.139.8.Occuluit,Celavit aliquem, *ccacc.* Act. 20.20. || ተሰወረ : Luc. 19. 42. Absconditum, Occultum fuit.

ስዉር : Tectum, Occultum, Absconditum.

ስዋሬ : Absconsio, Celatio.

ምስዋር : *Locus secretus, occultus, ubi quis absconditur,* Latebra, Psal. 17.13: *καλυπτῆρ* Tegumentum, Exod.27.3. Velamentum, *c.*35.11. *Pl.* ምስዋራት: Intimi recessus, *Lit.*172.*c.*1.

ስዋራት : *Sic scribendum censuit Æthiops meus, pro* ስውራት : Matt. 13. 11. Arcana, Secreta, Mysteria; *censerem ego* ስዉራት : *prout nempe legitur Liturg.* 172. *c.* 1.

መሰውር : Protector, Exod.15.2.

¶ ሶር : Taurus, Num.29. *Pl.* አስዋር: Psal. 21.12.

ሰውሰው : *in Plur.* ሰዋስው : Scala & Scalæ, *Lit.* 170. *c.*4. 2, *Vulgò* ሰው ሰው : Nomenclatorem *seu* Vocabularium *significat, quale Kircherus in lingua Ægyptiaca restituta edidit, Arabicè dictum* السلم الكبير *Scala magna.*

ሰወቀ : *Def.* ሶቀ : Fulsit, Suffulsit, Retinuit, Sustentavit *lapsantem, nutantem in lubrico*, Psal.36.25. ለሰዊቀትየ: ስበ:እደ ሳፅ : *Org. l.*4. * *Vulgò est* Fulcire, *seu* Munire domum *columnis lateralibus.* || ተሰወቀ: *Pass. præc. Org.*

ስዋቅ : Sustentaculum, Fulcimentum, Fulcrum, Psal. 107 8. *Deus firmavit terram* ዘእንበለ : ስዋቅ : *Lit.* 176. *c.*1. 2, *Vulgò in Æthiopia sic dicuntur* Columnæ lateradom° *seu* ædificii firmantes.

ስዋኬን : *Insula maris rubri, vulgò* Suaquen, *in extremitate regni Æthiopici sita, nunc à Turcis possessa, et ardore solis perusta.*

ሰወዐ:

ሰወዐ : *Non est in usu.* ሱዑ : Mat. 12.20. *Non est* λίνον τυφόμενον *Linum fumigans Æthiopibus; sed* stercus vaccinum *in aridis et ferventibus locis contritum, cujus ea natura est, ut semel conceptus ignis latè serpat & fumiget, ut vix unquam restingui possit.*

ሰወየ : Maturescere, *de frugibus,* Jac. 5.7. *forsan est* spicam emittere è vagina.

ሰዊት : Spica *frumenti, in specie* matura, Gen. 41.6. *in genere tamen ponitur in Org. l.* 1. *vide et* Num. 28. Jud. 15. Es. 17.5.

ሰወደ : *Hinc* መስወድ : πυρεῖον Ignitabulum, *vel etiam* Focus; *quamvis Æthiops meus* Batillum *esse dixerit* : መስወድ : እሳት : Exod. 28.3. *Pl.* መሳውድ : Ignitabula, *vel* Fuscinulæ, Exod. 27.3.

ሰዊጠ : Fundere : *Præt.* ሦጠ : Fudit, Psal. 88.45. (2) Infudit, *cum præp.* ውስተ : *ut* : እመ : ሦጡ : ውስቴቱ : *Cum fuderint in illud, poculum nempe, Org. l.* 2. (3) Effudit, Gen. 24.20. Evacuavit, *c.* 42. 35. *cum præp.* እመ : ‖ ተሰወጠ : Fusus, Effusus est, *c. abs.* Psal. 136.10. Cant. 1.2. *sed cum præpos.* ውስተ : *sign.* Infundi : *Fut.* Mar. 4.37. *at* ተሠወጠ : Reverti, *vide suo loco.* * *De anima quæ quasi tremore effunditur Lit.* 168. *c.* 4.

ስዉጥ : Infusus. *cc* ውስተ : *Org. l.* 2. *vide* Cant. 7.2.

¶ ሰውጥ : Scutica, Μάστιξ. *Carm. Ep.* 6. *Pl.* አስዋጥ :

ሰዐ : *Org. l.* 1. Hora : በስኩሉ : ጊዜ : ወበስኩሉ : ሰዐ : *item. lect.* 3. *dicitur, ut mihi videtur, de incerta et indefinita hora, vel spacio horæ.*

ሰዓት : Id. *vel horæ punctum, s.* hora definita, Matt. 9. 22. *Plur.* ሰዓታት : *f.* Psal. 76.4.

ሰዐለ : Tussivit. ሰዓል : Tussis.

ሰዐመ : Osculatus est, Matt. 26. 48. ተስዕመ : Osculo exceptus fuit. ‖ ተሳዐመ : Osculari se invicem, Psal. 84. 11.

ስዕመት : Osculum, Cant. 1. 1.

ሰዐረ : Sustulit, Delevit, Abolevit, Psal. 20. 10. *Fut.* Ps. 9.7. Abrogavit *legem, verbum Dei,* Matt. 15. 6. *opposita sunt* ሠርዐ : *&* ሤመ : *Constituit.* (2) Dimisit abiturum, Veniam abeundi dedit, Luc. 2. 29. (3) Deposuit, Movit ab officio, *c.* 16. 4. ‖ ተስዕረ : Sublatus, Deletus, Abrogatus fuit, *Org. l.* 1. (2) Dimissus fuit *ab officio,* Act. 24. 27. (3) Liberatus est *à morbo, ut* : ተስዕረ : እምደዌ : Luc. 13. 12.

ስዑር : Motus *senatu,* Depositus *sacerdotio.*

ሰዓሪ : Qui tollit, abolet, abrogat; subversor *legum. F.* ሰዓሪት : *Org. l.* 1.

ሰዕዘዘ : Torpor, Torpedo, Stupor. *Org.*

አዘዕዘዘ : Torpore affecit, Gen. 32. 25.

መዘዕዝዝ : Stupefaciens, Torporem inducens *vinum. Org. l.* 4.

ስዝር : Spithama, Dodrans, 1 Sam. 17. 4.

ሰይል : *Interj. est* : Heu, Eheu : *contr. cum aff* ሴልየ : Heu mihi, Ps. 119. 5.

ስየሐ : Vasculum murrhinum, *vulgò* Porcellana : ስየሐ : ወርቅ : Scrinium porcellaneum auro cinctum, *Org. l.* 2. (2) *Quodvis vas pretiosum.* ስየሐ : ዕጣን : Thuribulum pretiosum. *Org. l.* 3.

ሲሐ : *ut* ደዌ : ሲሐ : *Ait Æthiops meus* Tuberculum *esse in pedibus molestissimum, & in parte Indiæ quæ D. Thoma vocatur communissimum, parte summa quiddam velut spinam emittens.* Clavus *in digitis pedum mihi esse videtur: Amhar.* ኮብ ፕን : *sed pro* Ictero *expressè*

positum

Positum, Lev. 26. 16. Deut. 28. 22.

ሰዪም : *pro* ሰም : Nomen, *in superstitioso libro precationum reperitur, aliàs legi debet* ሊሠዪም : Præpositus, *quod vide suo loco.*

ሰየበ : Canus factus est, canescere.
ሢበት : Canities, Psal. 91. 10.
ሰያብ : Canus.

ሰይጣን : *Arabica forma* شَيْطَانٌ, *ab Hebr.* שָׂטָן Satanas, Diabolus, Malus spiritus, Joh. 6. 71. *Pl.* ሰይጣናት : *It.* ሰያጥንት : Cacodæmones.

ተሰይጠነ : In Diabolum conversus, *seu* Diabolo similis factus est : *Inf.* ተሰይጥኖ :

ሰይጣናዊ : Satanicus, Diabolicus, *O. l.* 2.

ሰየፈ : Caput *gladio* amputavit.
ሰይፍ : Gladius, Ensis, Psal. 58. 8.
ሰይፍ : ዘክልኤ : አፈሁ : *δίςομος*, Psal. 149. 6. *Pl.* አስይፍት : *Org. l.* 1.

ሰያፊ : Gladio cinctus. *Pl.* ሰያፍያን : Accincti. *Org.*

ሳድስ : Sextus, Luc. 1. 26. *de mense, f.* ሳድስት : Num. 29. 29.

ሰዱስ : መዋዕል : Sex *dies septimanæ*, Luc. 13. 14.

ስድሶ : Ruth. 3. 15. *i. q. præced.*

ስድስቱ : Sex, *cujus character est* ፮ :

¶ ስሱ : Sex, *cum derivatis quære suo loco.* p. 130.

ሰደቀ : Cumulavit, Coacervavit, Cant. 2. 5. ‖ ተሰደቀ : *Pass. præc. Syn.* 23.

ሰደደ : Psal. 108. 15. Expulit, Ejecit, Mar. 5. 40. In exilium misit : ‖ ተሰደደ : *def.* ተሰደ : *Can.* 11. *conc. Ancyr.* Expulsus ; Ejectus fuit, Matt. 5. 10. *In spec.* In exilium missus fuit: *Inf.* ተሰድዶ : Expulsio, Exilium, Rom. 8. 35.

ስዱድ : Expulsus, Exul, Relegatus. *Pl.* ስዱዳን : *Lit.* 168 *c.* 2.

ሰዳዲ : Qui expellit; & in exilium mittit. 1 Tim. 1. 13.

ስደት : Expulsio, Exulatio, Exilium, Matt. 13. 21.

ሰገለ : Ars magica *quævis*, Es. 16. 6. *μαντεία. in spec.* Astrologia. ሰብአ : ሰገል : Astrologi, *pro* Magis Matt. 2. 16. *Pl.* ሰገላት : ወሠራያት : Artes magicæ & veneficia. *Conc. In malam plerumque partem accipitur.*

አስገለ : Magicas artes exercuit, Magica sacrificia fecit በምሕራማት : *in templis Idolorum, Syn.* 16. 4 Reg. 17. 17. ‖ አስተሰገለ : Magicas artes & divinationes exercuit. ዘያስተሰግል : በዖፍ : Deut. 18. 10, 11. *non videtur differre ab* አስገለ :

መሰገል : Magus, *Astrologiâ ad pravas artes abutens, ut* : መሰገል : በፀሐይ : *Syn. Pl.* መሰገላን : Magi, Matth. 2. 1, 7.

ሰገላዊ : Magicus *ad magos pertinens.*

¶ ሰገላ : *f.* Ficus Ægyptia, Luc. 17. 6. *Ambar.* ሾላ : *communem in Æthiopia arborem, & ficus magnas ferre Æthiops meus affirmabat: pro Συκαμίνῳ i. e. Sycomoro semper accipitur : Pl* ሰገላት :

¶ ስገላጥ : Vestis pretiosæ genus, *O. l.* 1.

ሰገም : Hordeum, Joh. 6. 9, 13.

ስጕርድ : Allium, Num. 11. 5.

ሰገኖ : Struthiocamelus, Lev. 11. 15.

ሰገደ : Matt. 15. 25. ሰገደ : በገጹ : Prostravit se, Genubus provolutus est, Adoravit *aliquem* ; Genu flexo veneratus est : ሰገደ : ውስተ : ምድር : Mar. 14. 35. Inclinato corpore *aliquem* venerari : ለከ : እሰግድ : በብረክ : ልብየ : *Org. l.* 5. *Inf.* ሰጊድ : Adoratio. *Org. l.* 1. ‖ አስገደ : Ad adorationem induxit ; Ad humillimam venerationem permovit. *Org. l.* 1. ‖ ተሰገደ : Adoratus fuit, Veneratione humillima exceptus fuit. *Org.*

ስጉድ : Prostratus, Genibus provolutus,

tus, In genua procumbens. *Org.l.*3.

ስግደት : Adoratio *quæ fit genu flexo.* *Lit.*160. *c.* 2. *et* 167. *c.*1.

መስገዲ : ለኵሉ: Qui omnes in tui admirationem inducis *vel* allicis *Deus.* *Lit.*173. *c.*2.

መስጊድ : مسجد, *sic vulgo vocatur* Templum Turcicum.

ምስጊድ : Locus adorationis, Sacrarium supplicationum, *Org.l.*4.

ሰጥሐ : Pandit, Expandit, Num.11. 32. Explicuit *velum, vel tale quid,* 2 Sam. 17. 19. Extendit. (2,) Manifestavit. ‖ አስጥሐ : Expandi curavit. ‖ ተሰጥሐ : Expansus, Extensus fuit, Jud. 4. 22. *dicitur et de homine moribundo membra extendente.*

ስጡሕ : Expansum, Extensum, *Metaph.* Nudum, Revelatum, 2 Pet.2.14.

ሰጣሒ : Manifestator, Revelator ሰዋቡእ : *occulti, Lit.*173. *c.*2.

ሰጠመ : *Non est in usu.* አስጠመ: Submersit, Demersit, Psal.68.3. ‖ ተሰጥመ : Submersus, Demersus fuit, Psal. 106.27. *Fut.* ኦኀዘ : ይሰጠም : *Cœpit submergi,* Matt. 14.30.

ስጡም : Submersus, Demersus. *Syn.*

ስጥመት: Submersio, Demersio, *Or.l.*2.

መስጥም : Gurges, Vorago, *locus ubi quis submergi potest,* Psal. 51.4.

ሰጠቀ : Scidit, Discidit, Psal.73.16.

ተሰጥቀ : *Paß. præc.* Act.1.18.

ስጡቅ : Scissus, Fissus, Bisulcus, *de ungula quadrupedis* ዘስጡቅ:ጽፍሩ : Lev. 11. ቈጽለ:ወርቅ:ስጡቅ: *Lamina aurea fissa, seu* dissecta. *Org. l.*3.

ስጥቀት : Scissio.

ሰጠወ : *Non est in usu.* ተሰጥወ : Psal.33.4. Exaudivit *vocantem vel jubentem,* Dicto audiens fuit, Morem gessit, Ps.17.48. *Alia significatio occurrit in N.T.* Suscepit, Recepit, Gratum acceptumque habuit, Matt.16.22. Mar.8.29. 1 Pet.2.5.

ስጡው : Gratus, Acceptus, *de sacrificio.*

ስጠዌ : *vide sub* ሠጠወ :

ሰጠጠ : Matth.26.65. Rupit, Laceravit *vestem.* ‖ ተሰጠ : *Paß præced.* Mat 27.51.

ስጡጥ : Ruptus, Laceratus, Jos.9.4.

ሰጣጢ : Ruptor, Lacerator.

ስጠት : Ruptura, Mar.2.21.

¶ አንሰጠጠ: Horrorem incussit, *O.l* 6.

¶ ስጥጢር : *Græc.* Στατὴρ Stater, Mat. 17.27. *pro quo aliàs legitur* ሲጥጥሪስ : *mira vocalium transpositione pro* Στατῆρ: *Monetæ genus esse, et quatuor* ድሪም: *continere putant.*

ሰጠየ : *Non est in usu.* ተሰጥየ : Consternatus, Terrore concussus fuit, Jos.5.1.

ስጥየት : Luxuria, *gulæ vitium,* κῶμος, commessationes, 1 Pet. 4.3. *mendosum credidissem pro* ስትየት : *nisi simul additum reperissem* ስታይ :

ስጳላክስ : *Græc. est* Σπάλαξ, Talpa, Lev.11.30.

ስጲራ : Σπεῖρα *Græc.* Cohors, Joh. 18.3.

ሰፈልያ : Malleus, Martulus.

ሰፍሐ : Psal. 54.22. (1,) *Transitivè accipitur,* Expandit, Dilatavit, Latiores reddidit *res latitudinem habentes : oppos.* ጸዐቀ: (2,) Extendit *manum,* Psal. 59.9. *Metaph de affectibus, amore, misericordia,* Ps.35.11. (3,) *Intrans.* Expandit se, Extensus fuit. *Org.l.*1. ‖ አስፍሐ: Extendit, *legitur quidem in hac forma in Org. l.*1. *sed scripturâ suspectâ.*

ስፉሕ : Latus, Expansus *de via, velo, & simil.* Ps.118.45. Patens; *de oculo* ἁπλῶς simplex, Mat. 6.22. *f.* ስፍሕት : *de via c.*7.13. በስፉሕ: Latè, *Græcus habet* ἁπλῶς *simpliciter,* Jac.1.5.

ስፋሕ : Latitudo, Apoc.20.8. (2.) Stamen, Στήμων, *ab extendendo, sive expandendo dictum* Lev.13.48. *Lit.*170.*c.*3.

መስትሴፋሕ : *sic legendum puto Lit.* 171.*c.*2. *exemplo & oppositione vocis & formæ* መስትትባእ : *cum dicitur* : እኩ : ዘቦቱ : ለመለኮት : መስትሴፋሕ : Expansio, dilatatio partium.

ሰፈረ : Mensuravit, Mensus est, Matt.7.2. || ተሰፍረ : Mensuratus fuit. || ተሳፈረ : Commensus est cum aliis, *vel* Mensus est inter alios, Psal.59.6.

ስፉር : Mensuratus. ሰፋሪ : Mensor.

መስፈር : *&* መስፈርት : Mensura *in genere*, Matt.7.2. አልቦ : መስፈርተ : ለ *&c.* Immensurabile, Immensus. *Org.l.*1. *Pl.* መስፈርታት :

¶ ሰፈርጎል : *quod etiam distinctè scribi solet* ሰፈር : ጎል : Malum cottoneum. *Syn. secundum expositionem Æthiopis mei.*

¶ አስፈር : Deut.28.22. è plagar*um genere, sed quænam sit non constat; respondet Græco* ῥίγει, ῥῖγος *autem* Frigorem, *seu* horrorem ex frigore *significat.*

¶ እስፈሬዳ : *Acc. Græc.* Σπυρίδα, *à nom.* Σπυρὶς, σπυρίδος, Canistrum, Fiscella, Act.9.25. *Pl* እስፈሬዳት : Matt.15.37.

ሰፈነ : Principatum, Ducatum tenuit, *c abs et c.* ዲበ : *Org. l.*1.

አስፈነ : Principem, Ducem constituit, *seu* Principem præfecit. *cc* ዲበ : *Org.*

መስፍን : Princeps, Mat.2.6. Dux militum, Luc.23.47. Præses, Præfectus provinciæ, Luc.2.2. *Pl.* መሳፍንት : Psal.67.30. Proceres regni, Μεγιστᾶνες, Apoc.6.15. *in Lit.*163.*c.*1. *præponuntur* τοῖς መኳንንት : *quod rectius factum duco, licet* Marc.6.21. *postponantur.** Duces Israëlitarum, *vulgò* Judices *sic vocantur*, Act.13.20. *unde* liber *Biblicus vulgò* Judicum *sic dicitur.*

ምስፍና : Principatus, Ducatus, Gen.49.10. ዘምስፍና : *Cujus est gubernatio. i.e.* Gubernator, Act.23.34.

ስፍን : ሊቃነ : ጳጳሳት : Administrationem, *vel* Directionem Episcoporum *significare videtur. Syn.*

¶ ስፍን : Quoties, Matt.18.21.

እስፍንቱ : Quot, *vulgò; sed* ሚመጠን : *communiter et rectius reperitur, quod vide sub* መጠን :

¶ ስፍንግ : *Græc. est* Σπόγγος Spongia, *f.* Matt.27.48. Mar.15.36.

ሰፈወ : *Non est in usu.* አሰፈወ : Sperare jussit, Spem alicui fecit, Promisit, Psal.118.49. || ተሰፈወ : Speravit, Spem suam in aliquo positam habuit, *et vel sine præp. cum aff. seq.* ለ : *vel c.acc.* Psal.24.2,5. *vel c.* በ : *construitur*, Ps.117.9. || አስተሰፈወ : Idem, *vel* Spe vana lactavit, 4 Reg.18.30.

ስፉው : Speratus.

ተስፋ : Spes, Psal.4.10. Promissio, Act.1.4. (2) ተስፋ:ጽዮን : Nom. propr. *viri, et quidem illius qui Novum Testamentum Æthiopicum Romæ Anno* 1549. *edidit.*

ሰፈየ : Suere, Consuere, Sarcire.

ስፉይ : Sutus, Consutus.

ሰፋዪ : Sutor *et* Sartor, *quæ duo adjectione substantivi rei distinguuntur, ut:* ሰፋዪ : አሣእን : Sutor calcearius, Act.9.43.

መስፌ : Subula, Deut.15.17.

ሰፈድል : Secundinæ, *idque in Athanasio Æthiopicè verso reperiri ait Æthiops meus.*

ሰፈጠ : *Non est in usu.* አስፈጠ : Decepit, Fefellit, Gen.3.13. *Inf.* አስፍጦ : Deceptio. || ተሰፍጠ : *Pass. præc.*

ሰፋጢ : Deceptor, Fallax, *F* ሰፋጢት : ብዕል : Fallaces divitiæ. *Org.l.*5.

ስፉጥ : Idem. *F. Pl. cum masc.* ወሬዛት : ስፉጣት : *Juvenes fallaces, Lit.*178.*c.*1.

ስፍጠት : Deceptio, Fallacia, Mat.13.22.

ሰፈፈ : Expansum, Extensum est. *Metaph. de laude*, Percrebuit, Celebris, Clara fuit. *Org.*

ስፉፍ : Expansum, Extensum firmamentum.

ቃል:

ቀ ፡

ቃል፡ *f.* Vox, Verbum, Matth. 21. 24. *Vox de Cœlo*, Act. 9. 4. በአሐዱ፡ ቃል ፡ Uno ore, Una voce, Luc. 14. 18. * ያገብኡ፡ቃለ፡ Rationem reddent, Matth. 12. 36. *Accipitur etiam pro* Versu, *seu* Sectiuncula capitum Biblicorum : *Pl.* ቃላት፡ Sermones, Matth. 7. 28. ፲ ቃላት ፡ Decem præcepta.

ቀለለ ፡ Facile fuit *dictu vel factu*, Matth. 9. 5. Facilius fuit. ይቀልል፡ ይቀልል፡ Luc. 16. 17. * Levis fuit. || አቅለለ ፡ Facile, *vel* Facilius reddidit, *vide Syn.* 12. * Levius reddidit *navem*, Act. 27. 38. || አስተቀለለ ፡ Parvi pendit, Leve esse duxit, *Fut. Lit.* 173. *c.* 2.

ቀሊል፡ Levis *pondere*, Matth. 11. 30. Facilis, *& opponitur arduo negotio*, Exod. 17.

መቅለሊ ፡ Qui rem leviorem reddit, Exonerans *oneratum* : *f.* መቅለሊት ፡ *in* ጸ፡ር፡ ቅለት፡ Levitas.

ቍልሕ ፡ Nodus floris, Calyx, Flos clausus *antequam aperiatur. Org. lect.* 6.

ቀለም ፡ Calamus *vel* Stylus scriptorius, Psal. 44. 2. * *Ambar.* Atramentum *sic vocatur* ; *quod Æthiopicè dicitur* ማየ፡ሕመት፡ *ut* : ቀለም፡ወብርዕ፡ Atramentum & arundo : *Plur.* አቅለማት፡ *Org. lect.* 3.

ቅልመት ፡ Decoloratio, *quæ fit coloribus, vel literis non satis bene deletis.*

¶ ቅሌመንጦስ፡ረድአ፡ ጴጥሮስ ፡ Clemens *discipulus Petri, quem & Æthiopes canones Apostolorum scripsisse putant.*

¶ ቀለምጽጽ፡ Scintilla. *Org.*

ቀልቀለ ፡ *Non est in usu.* ተቈልቈለ፡ ፀሐይ፡ Vicinus est occasui sol, Inclinat ad occasum, *cum plus minus duarum horarum spatium diei superest*, Luc. 24. 29. *Inf.* ተቈልቍሎ፡ፀሐይ፡Luc. 9. 12.

ቍልቍሊት ፡ Declivitas *vel* Clivus *montis, oppos.* ፹ ዐቀብ፡

ቀልቀል ፡ Extremitas montis, Initium præcipitii. *Amh.* አፈ ፡ ጸድፍ ፡ *q. d. Os præcipitii.*

¶ አንቀልቀለ ፡ Psal. 59. 2. Concuti, Moveri, *de terra, domo*, Act. 16. 26. *de mundo*, Psal. 92. 2. (2) Amoveri, Cant. 2. 17. (3) *Activè accipitur* አንቀልቅሎት፡ Concutere, Commovere, Luc. 6. 48.

ቀለወ፡ Frixit.

ቅሉው ፡ Frixus, *vel* Frictus, Tostus, Lev. 2. 14. *Ambar.* ቆሎ፡ *In spec.* Legumina fricta.

ቀልዐ ፡ Detractum fuit *velum vel tegumentum.* ይቅላዕ፡ መንጦላዕት ፡ *Lit.* 172. *c.* 1. *&* ይቅላዕ፡ደብተር፡ *Detrahatur velum tabernaculo. Org. lect.* 5.

¶ ቍልዔ፡ Puer, (2,) Famulus, Luc. 1. 54, 69 *F.* ቍልዔት፡ Puella, (2,) Famula, 1 Sam. 25. 28.

ቍልዕውና፡ Pueritia. *Org. lect.* 7.

ቈለዘ፡ Putavit securi, Amputavit, Abscidit *arbores, frutices, spinas. Org. l.* 5.

መቍላዝ፡ Securis bellica, *qualis apud Turcas in usu est, Ambar.* ፋስ፡

ቀለየ ፡ Scrutatus est, Exploravit *profunditatem abyssi, Gall.* Sonder. * *At* 1 Joh. 3. 20, 21. *legitur de conscientia, quæ redarguit vel condemnat hominem*

mali

mali sibi conscium καλαγινώσκειν, *sic etiam* Rom. 2. 15. ልቦሙ : ይቀልዮሙ ; *ut et* 3 Reg. 2. 45.

ቅሉይ: Profundus *instar abyssi, Org.*

ቀላይ : Abyssus, Imum *tàm maris quàm terræ, Org. lect.* 2. ቀላየ : ማይ : Psal. 68. 18, 19. (2,) *Pro* Mari *ipso*, Luc. 8. 22, 33. (3,) *Metaph. de aliis rebus immensè profundis*; *ut de misericordia Dei in Org. lect.* 3. *Pl.* ቀላያት: Psal. 32. 7.

ቃላይ: *licet in eadem significatione frequenter reperiatur*, *nempe* Psal. 41. 9. Luc. 17. 2. *mendosum tamen id videbatur Æthiopi meo.*

ቈላ : *sic vulgò Æthiopes vocant* Regionem *humilem et* depressam, ac ideò ardoribus solis subjectam; *cujus oppositum est* ደጋ : (2,) Vallis, Num. 13. 25. Jud. 7. 12. *Pl.* ቈላት: Regiones depressæ. *It.* Valles, Psal. 59. 6.

ቀለደደ : ዐይን : Orbis oculorum, *seu* ambitus *vel* palpebra *potius. Org. lect.* 2. *vide* ቀርንብ:

ሞቅለድ : Pelvis *ex quo lavamur*, Labrum, Exod. 30. 18. *Plur.* መቃልድ : *c.* 24. 6.

ቀለጸ: Ore *projectum frustum* excipere *instar canis* : *Custodiar ab ore Draconum, qui* ይቀለጹ: ነፍሳተ : *avidè deglutiunt animas. Org.*

ቈላፍ : Incircumcisus, Rom. 2. 26. Qui præputium habet : *Plur.* ቈላፋን: *Org. lect.* 4.

ቍልፈት : Præputium, Rom. 2. 25, 26. *In Amhar. lingua radix* ቈለፈ : *significat* Claudere, Obserare: *quæ significatio aliquid ad nostras voces facere videtur.*

ቀመሐ : Edere, Deglutire *minutum quodvis : In specie & propriè tribuitur pecoribus quæ* ሐሠር: *i.e. Pabulum minutum & concisum vorant ; nam de gramine aut fœno dicitur* በልዐ: *de cinere per contemtum*, Psal 101. 10. || አቀመሐ : Pabulum *concisum & minutum* pecoribus præbuit, Jud. 19. 21.

ቀምሕ: Legumen, Psal. 78. 1. *quamvis Græcus habeat* ὀπώρα. *Pomum*, Deut. 32. 32. *Est etiam* (2,) Formicæ genus, *ordinem quendam in rependo observans, & fruges madefactas è terra egerens, solique exsiccandas exponens : Pl.* አቅማሕት : Legumina ; *omnis generis* grana esui apta, Apoc. 18. 14. *It.* አቅማሕ: Cant. 4. 13. አቅማሐ:አዝርእት: *distinguitur ab* አትክልት : *Org. lect.* 2. አቅማሐ : አፈዋት: *Org. lect.* 1. ጽጌያት: *ib. lect.* 2.

ምቅማሕ : Præsepe, *Galli appositè & secundum radicem nostram reddunt* Mangeoire, Es. 1. 13. Luc. 13. 15. *utroque loco Græcè habetur* φάτνη, *differt à* ጎል : *quod aliud significat, sicut videre est suo loco sub* ገወለ:

ቀመር : *Græc. est* καμάρα Camera, Fornix, *Lit.* 176. *c.* 1. Laqueare. *Org. lect.* 2. *ubi fit allusio ad fornices Salomonis.* (2,) *In computo est* Cyclus, *ut in illa Æthiopum traditione*, ፲ ፴ ፫ አቅማር: ዓለም:የኃልቅ: *Pl.* አቅማር: Laquearia. *Org. lect.* 3. (3) *In Æthiopia* ቀመር :*vulgò dicitur* Junctura trabium super columna ædificii media ሐርዌ: *dicta.* (4) Connexio, Copulatio, Congruentia *rerum*, *ut sunt classes illæ harmonicæ quatuor* Evangelistarum.

ተቀመረ : Fornicis instar ædificatum, Fornicatum fuit *ædificium, Org.* Laquearibus vinctum est; Cameratum, Concameratum fuit.

ቅሙር : Cameratus, Concameratus, Fornicatus, Laquearibus vinctus, 3 Reg. 7.

ቀሞስ: *in pl.* ቀሞሳት: *sic vocantur* Judices Ecclesiastici, *inter Ecclesiasticos jurisdictionem exercentes*, *proximi* a. *sunt post* ሊቃነ:ካህናት:

ቀመተረ:

ቀሞትሬ: Fibula, *forma* ደብትሬ:

¶ ቀማትር: Scrinium *in quo aurum, argentum, & aliæ res pretiosæ reponuntur.*

ቀመጠ: *Non est in usu*, *at* ተቀመጠ: Mansit, Substitit aliquo in loco *Amharicum est.*

¶ አቀሞኘዐ: Bene coluit, Bis vel ter aravit *agrum*, *seu* Iteravit & tertiavit, *ut videtur*, Esa. 28. 24.

ቀሠመ: Collegit, Decerpsit *flores, fructus*, Apoc. 14. 19. *In spec.* አስካል: *Uvam, i. e.* Vindemiavit, Matth. 7. 16. *Metaph. ad alia transfertur*; Excerpere *sententias, fructuum vel florum instar.* ‖ አቅሠመ: Vindemiare, Decerpere *uvas* jussit, 1 Sam. 8. 12. ‖ ተቀሠመ: Collectus, Excerptus fuit. *Org. lect.* 5.

ቅሡም: Excerptus, Collectus, *de dictis è libris collectis dici potest.*

ቀሣሚ: Vindemiator, Collector *frugum.*

ቀሠም: Vindemia, 1 Sam. 8. 12.

ቅሠምት: Decerpendi *vel* colligendi actus Exod. 27. 20.

ተቅሣም: ፍሬ: Idem, *seu* Collectio frugum. *Org. lect.* 3.

ቅሣር: Squama *in piscibus*, Lev. 11. 10.

ቀሠወ: *Non est in usu.* ቀሡት: Hydria, Joh. 4. 28. *vas aquæ hauriendæ, vel ferendæ aptum*, Gen. 24. 20.

ቀሠፈ: Flagellavit, Flagellis cecidit, Matth. 27. 26. 2, *In genere* Castigavit *verberibus*, Percussit, Verberavit *gladio*, Apoc. 19. 15. ‖ ተቀሠፈ: Flagellatus, Verberibus, castigatus fuit, Psal. 72. 5. 2, *In genere* Percussus fuit, Apoc. 8. 12.

ቀሣፊ: Flagellator.

ቅሠፈት: Flagellatio, Verberatio. *Org.*

መቅሠፍት: Plaga, Castigatio, Act. 16. 33. 2, Flagrum, Scutica, Psal. 31. 13.

ቀረመ: *In sequenti tantùm forma in usu esse putabat interpres meus, attamen* Lev. 19. 10. *legitur* ወኢትቅረም: ‖ ተቀረመ: Collegit *spicas relictas*, Ruth. 2. 15. *vel etiam quosvis fructus relictos.*

ቀረም: Spicæ, Racemi, *vel etiam quivis alii fructus in agris relicti*, Esa. 17.

ቆረረ: Frigidus fuit. *Syn.* አቈረረ: Frigefecit, Refrigeravit, Luc. 16. 24. *Metaph.* Mitigavit, Lenivit, Cohibuit, Remisit *iram, lachrymas, denique omne id quod ardorem, vel vehementiam in se habet, ut:* አቈረረ:መዐትከ: Exod. 32. 11. *Lit.* 174. *c.* 2.

ቁር: Frigus, Psal. 147. 6.

ቍሪር: Frigidus, Matth. 10. 42. *oppos.* ውዑይ:

ቍረት: Refrigeratio, *vel* Frigiditas, Frigus, *Metaph. de animo, seu affectu remisso & lento, ut:* ቍረት: ሕሊና: *Org. lect.* 2.

ቆሮስ: Corus, *mensura Judaica* כֹּר, *continet X Epha, seu triginta Sata*, Luc. 16. 7. ቆሬ: κόρυ *retento casu Græco, & sic passim*, Lev. 27. 16.

ቀርቂስ: Ludi genus, *cum factis aliquot in tabula foraminibus globuli mittuntur: quo genere lusus aliqui ad divinationes abutuntur, Syn.* 1. ዘይትቀ ነይ:ቀርቂስ:

ቀርቂሳዊ: Qui prædicto ludo divinationem exercet. *Syn.*

ቀረበ: Appropinquavit, Accessit *c. c.* ለ: & ኀበ: *ad aliquem*, Psal. 31. 8. Matth. 18. 1. Propinquum fuit *tempus*, Joh. 2. 13. Haud procul abfuit. (2) *In specie* ad S. Synaxin accessit, Sacrâ cœná usus est, *Lit.* 164. *c.* 1. ‖ አቅረበ: Propinquum reddidit, Accedere jussit, Matth.

Matth. 15. 16. 2, Apposuit, Obtulit *cibum*; Marc. 6. 41. Obtulit *sacrificium*, 1 Pet. 2. 5. *munus*, *Org. lect.* 1. *Fut. cum E.* 4, S. cœnam distribuit *minister*, *ut*: *Qui* ያቄርቡ ፡ ቍርባን ፡ *administrant S. cœnam, seu offerunt communicantibus SS. mysteria. Conc. Ancyr.* || ተቀርበ ፡ Oblatum est *munus*: *Fut. cum E. Org. lect.* 1. || ተቃረበ ፡ Accedere ad se invicem, Haud procul inter se distare, Mutuo appropinquare: *Ne collidantur inter se* በተቃርቦታ ፡ *in accedendo illam ad alteram*, *Syn.* 10.

ቅሩብ ፡ Propinquus *loco*, Psal. 33. 19. *tempore*, Joh. 19. 42. በቅሩብ ፡ ዘመን ፡ Brevi.

ቆራቢ ፡ Qui sacra cœnâ utitur.

መቅርብ ፡ Vicinus, *Syn.* 8. 10, 13.

ቍርባን ፡ *Syr*, ܩܘܪܒܢܐ Korban, Oblatio, Sacrificium, *aut donum quodvis quod Deo offertur*, Matth. 8. 4. * ኅብ ወዝ ፡ ቍርባን ፡ Panes propositionis, Matth. 12. 4. (2) *Meton. pro* Arca, *ex Græco* κορβᾶν, *c.* 27. 6. (3) *Vulgò quoque significat* Panem & vinum benedictum *in S. Cœna*, ተመጥዎ ፡ ቍርባን ፡ *Conc. Ancyr.* (4) Munera quæ à communicantibus offeruntur. ኖርግ ፡ ቍርባን ፡ ወንገብር ፡ በቲ ፡ ምሳሐ ፡ *Conf. fid. R. Glaudii. Quia autem Lit.* 164. *c.* 4. *quædam munerum species, ut* ዕጣን ፡ ቍርባን ፡ ወይን ፡ *enumerantur, interque eas* ቍርባን ፡ (*ut vides*,) *dispiciendum erit quanam species per id intelligatur: & quidem* Panis benedictioni destinatus *id esse videtur, quia immediatè subsequitur* ወይን ፡

ቀርን ፡ Cornu: ዘአሐዱ ፡ ቀርን ፡ Monoceros, Psal. 21. 22. * ቀርን ፡ ነኒ ፡ *&* κατ᾽ ἐξοχὴν ቀርን ፡ Ebur, *cornua enim elephantis esse, quæ nos dentes putamus, Æthiopes rectius statuunt*, Apoc 18. 12. (2,) Tuba, Matth. 24. 31. *Pl.* አቅርንት ፡ Cornua, Psal. 21. 22.

ተቃረነ ፡ *Propriè dicitur de animalibus*, Cornibus se invicem ferire, *vel* impetere; Arietare. *Metaph.* Adversatus est, *ccdat. pers. Org. & cum* ምስለ ፡ Congredi cum aliquo. *Org. lect.* 4. Dimicare cum aliquo. *Syn.* 8. 12. *Inf.* ተቃርኖት ፡ Congressio, Certamen. *Syn.* 22.

መስተቃርን ፡ Adversarius, Antagonista. *Org. lect.* 2. መቃርንት ፡ Idem. *Syn.* 17.

ቀርንብ ፡ Apex spicæ, *seu* Arista *quæ ut apex eminet è gluma*: *Pl.* ቀራንብት ፡ Supercilia *reddendum puto, quo differat à* ቀለይድ ፡ *vide* Psal. 10. 5. *&* 131. 4.

ቀርንቶስ ፡ *In præf. Syn. epist. Sera Jac.* ገደም ፡ ቀርንቶስ ፡ ኀበ ፡ ጾመ ፡ በእንቲኣነ ፡ *sic vocari aiunt desertum, ubi Salvator noster jejunavit, secundum* Matth. *c.* 4.

¶ ቆርኔን ፡ *Acc. Græc.* κορύνην, *quod* Clavam *seu* Virgam capitatam *significat*, 2 Sam 21. 16. *Amharicè & Gafaticè dicitur* ቋዝመን ፡ *at secundum interpretationem Æthiopis mei est* Sica, *seu* Gladius permodicus *apud Gafates gestari solitus, cuspide curva, longitudine cubiti.*

¶ ቈርነነዐት ፡ Rana, Psal. 77. 50. *sic scribendum* Psal. 104. 28. Apoc. 16. 13. *patet significatio ex ipsa voce, quæ est* ὀνοματοποιητική. *Quidam vero Æthiopum pro* Cochlea *accipiunt, ut docebat interpres meus, quia Amhar.* ቀርናናት ፡ *id significat.*

¶ ቀራንዮ ፡ *Græc.* κρανίου τόπος, Cranii locus, *Org. lect.* 2.

ቀርጠሎን ፡ *sic leg.* Deut. 26. 2. *sed rectius scribitur* ቀርጠሎስ ፡ 4 Reg. 10. 7. *Græc. est* κάρταλλος Cartallus, *vasis genus*, Canistrum *vel* Cophinus: *per appos. generis* ሙዳየ ፡ ቀርጠሎን ፡ Deut. 26. 4.

ቀረፀ ፡ Totondit *lanam vel capillos*, Act. 8. 32. || ተቀርፀ ፡ *Pass. prac. lana*, Cant. 4. 2. *capillus*, 1 Cor. 11. 6.

ቅሩፅ ፡ Tonsus. ቀራፂ ፡ Tonsor. መቀረፅ ፡ Forfex *vel* Forpex.

¶ ቅርፀት ፡

¶ ቅርፀት: Apex, *sive* Ductus literarum *quilibet*, Matth. 5. 18.

ቀረፈ: Decorticavit, Corium detraxit. ቅርፍት: Putamen: ቅርፍት:ርማን: Malicorium, λέπυρον, Cant. 4. 3. Cortex, 4. Reg. 6. 6.

ቃስ: Lev. 6. 11. *c.* 16. 4. ልብሰ: ቃስ: Exod. 39. 28. Vestis pretiosæ genus, *nigra & subtilis*; *fortè* Flooz, Crespe *Gallis*, *quæ in usum est sacerdotibus, ut putant Æthiopes: sed Græcus habet* περισκελής, *Periscelis*, *Fascia cruralis*.

ቈስለ: Læsus, Vulneratus fuit *in corpore*, Deut. 19. 5. ‖ አቍሰለ: Vulneravit, Act. 19. 16.

ቍሱል: Vulneratus, Saucius: *Plur.* ቍሱላን:

ቍስል: Vulnus, Luc. 10. 34. ቍስለ: ሞት: Vulnus lethale, Apoc. 13. 3, 12. ተሐደሰ:ቍስልየ: Recruduit vulnus *meum*, Psal. 38. 3. (2) *In genere est* Plaga & læsio *quævis*, Luc. 16. 21.

መቍሰሊ: Vulnerator, Percussor. *Org.*

ቀሰመ: Condivit, Condimento *aliquo* sapidum reddidit *cibum*, *cc.* በ: *materia*, Marc. 9. 50. Luc. 14. 34. (2,) *Linguam vel sermonem* Elegantiis polivit. ለቀሲመ: ልሳንየ: *in Org. lect.* 4. ‖ ተቀሰመ: Conditus, Sapidus factus est *condimento*, Matth. 5. 13. *Fut. cum* E.

ቅሱም: Conditus በጼው: *sale. Org.* II. *Ex Hebræo* קסם *hîc fit.*

¶ መቅሰም: Divinatio *vel* Ariolandi ars, Deut. 18. 10. ሰብአ:መቅሰም: Magi, *vel potius* Divini, Arioli, Num. 23. Jos. 12. 1 Sam. 6. 2. *Pl.* መቃስም: Num. 22. 7. & መቃስማት:

አስተቀሰመ: Divinare, Ariolari, Deut. 18. 10. 4 Reg. 17. 17.

መስተቃስም: Divinus, *peritus artis ariolandi*, Ariolus, *Org. l.* 3.

ቀሰሰ: *Non est in usu.* ቀሲስ: Presbyter, *Lit.* 158. *c.* 2. *Pl.* ቀሲሳን: *Org. l.* 1. & ቀሳውስት: Jac. 5. 13.

ቀሲስና: *contr.* ቀስና: Presbyterium *seu* status Presbyteri. *can.* 1. *conc. Ancyr.*

ቍስቍስ: Supellex *omnis generis*, Gen. 31. 37. *Pl.* ቍስቋሳት: *ib. v.* 18.

ቀስት: Arcus, Psal. 7. 13. * ቀስተ: ደመና: *Arcus cœlestis*, Iris. *Org. lect.* 2. (2) *in Architectonica accipitur ut latine pro* Fornice *seu* Camera: *Pl.* አቅስት: Psal. 36. 16.

¶ ቀስታም: Βακτηρία, Baculus. *In spec.* Baculus pastoralis, *seu* Pedum, Agellum *priscis*, 1 Sam. 17. 40. (2) *Idem ac* ቀስት: Arcus, *Org. l.* 3. *qua significatione Æthiopes quidem accipiunt locum* Psal. 22. 5. *Græcus tamen ibi habet* βακτηρία. *Pl.* ቀስታማት: αἱ βακτηρίαι, Baculi *vestri in manibus vestris*, Exod. 12. 11.

ቍስያት: *Herba è genere lactucarum, secundum interpretem meum*, Num. 11. 5. *ubi Græcus habet* Σικύους *Cucumer, vel Cucumis.*

ቀሰጠ: Subduxit clàm, Astutè detraxit, Act. 5. 2, 3. 2 Cor. 11. 8. *in spec.* Manticulatus est.

ቀሳጢ: Manticularius, *qui dolosè vel captiosè quid subtrahit aut furatur.*

¶ ቈስጤ: Omentum *secundum interpretem meum*, Deut. 18. 3. *in Græco autem est* ἔνυστρον *Ventriculus secundus.*

ቅስር: Secessus, Latrina, Deut. 23. 12.

ቃቄል: Campanula.

ቄቅሕ: Simila, Similago, Psal. 147. 3. ቄቅሐ: ስርናይ: Flos farinæ triticeæ, Deut. 32. 14.

ቀቀብ: Vagina, *sive gladii sive cultri.*

ቀቀናን ፡ *Græc.* κύκνον *retento casu, ut semper*, Deut. 14. 16. Cygnus *avis aquatica. Videbatur quidem Æthiopi meo* ቀቀና ፡ *vox Æthiopica, quæ idem significaret ac* እበጉንበሕ፡ Casuarius, *sed minus rectè, ut puto.*

ቀብለ ፡ Evacuari, Exhauriri *pro parte.* ‖ አቅበለ ፡ Evacuavit *partem*, Effudit quidpiam *è pleno vase.*

ቅቡል ፡ *Partìm* evacuatum, *seu pro parte* exhaustum.

¶ ተቀበለ ፡ Matth. 8. 28. Occurrit, Obviam venit, *de animatis tantùm.* *προσεδέχετο τὴν βασιλείαν *reddidit* ተቀበለ፡ *parùm congruè*, Luc. 23. 51. Act. 10. 25. (2) Suscepit, Excepit *venientem* በቤት፡ *in domum*, Luc. 10. 38. Accepit, Recepit, *c.* 18. 17.

ቀበላ ፡ Occursus, ወፅኡ፡ ውስተ፡ ቀበላሁ፡ *Egressi sunt ad obviam eundum ei*, Matth. 25. 6.

ቀበረ ፡ Sepelivit , Marc. 6. 29. አቅበረ፡ Sepelire passus est, *vel* permisit, Gen. 23. 8. ‖ ተቀብረ፡ *Pass. primæ*, Matth. 28. 6.

ቅቡር፡ Sepultus.

ቀባሪ፡ Vespillo : *Pl.* ቀበርያን፡

ቀበር ፡ Cadaver, *Corpus sepulturæ destinatum*, Luc. 7. 12.

ቅብረት፡ Sepultura, *seu sepeliendi actus.*

መቃብር ፡ Sepulchrum, Psal. 5. 11. *Pl.* መቃብራት፡ Matth. 8. 28.

¶ ቀበር፡ Caligo, Psal. 17. 11. *Dicitur quoque de Cœlo ob nebulas vel nubes obscuro, Cœlum nubibus obscuratum. Sallust. in bello Jugurth.*

ቀብአ፡ Psal. 44. 9. Unxit, Inunxit *unguento, oleo*, Matth. 6. 17. *Metaph.* Obduxit, Illevit ወርቀ፡ *auro, liquido ut puto, ccacc. Org. l.* 4. ‖ ተቀብአ፡ Unxit se, Ruth 3. 3. *quo pacto etiam accipi potest locus* Psal. 140. 6. *vel* Unctus fuit.

ቅቡእ፡ Unctus. ቀባኢ፡ Unctor.

ቅብእ ፡ Unguentum *seu* Pinguedo *quævis*, Psal. 44. 9. *In specie* Oleum, Psal. 4. 8. Apoc. 6. 6. ቅብአ፡ ማኅቶት፡ *Org. l.* 1. *At cum opponitur* τῷ ዘይት ፡ *significat* Butyrum, *ut :* ዘይት፡ወቅብእ፡ *Lit.* 164. *c.* 4. *vulgò sic distinguunt* ቅብአ፡ዘይት፡ *Syn.* 7. & ቅብአ፡ ላህም ፡ *vel* እጕልት፡ Deut. 32. 14.

ቅብአት፡ Unctio, 1 Joh. 2. 20, 27.

ቅብው ፡ Hydropicus, Luc. 14. 2. *Pl.* ቅብዋን ፡

ቆብዕ ፡ Tiara, Exod. 29. 6. *vulgò est Tiara recta rubra cum apice, qua omnes Æthiopiæ Principes utuntur.* (2) Cucullus *Monachorum.*

ቀብጸ፡ Psal. 60. 2. Spe sua excidit, Spes ipsum fefellit, Omnis spei expers & egenus fuit ; Non speravit amplius ; Desperavit *de aliqua re. ccacc.* Psal. 76. 3. Deposuit *alicujus rei* desiderium, Psal. 30. 15. & 37. 12.

ቅቡጽ፡ Spei expers, Spe sua frustratus. ቅቡጸ፡ ተስፋ ፡ *Pl.* ቅቡጻን ፡ *Judæ v.* 16. Qui desperant *de sorte sua*, Es. 29.

ቅብጸተ፡ተስፋ፡ Desperatio.

ቀተለ፡ Psal. 104. 31. Necavit, Occidit, Interfecit ዘይቀትል፡ Lethale, Mortiferum *venenum*, Psal. 7. 14. *Inf.* ቀቲል፡ Cœdes, Matth. 15. 19. ‖ አቅተለ ፡ Interfici curavit, Occidi jussit, Marc. 6. 19. Causa necis, *seu* exitii alicui fuit, Matth. 27. 4. ‖ ተቀትለ ፡ Matth. 27. 4. Occisus, Interfectus, Morte multatus fuit. ‖ ተቃተለ ፡ Dimicavit , Certavit prælio *cum aliquo*, Jos. 1. Mutuis ictibus concidere , In mutuas cædes ruere , Matth. 24. 10. Jac. 4. 2. *Inf.* ተቃትሎ ፡ Mutuæ cædes, Gal. 5. 21. ተቃትሎት ፡ Dimicatio, Duellum. *Org. l.* 2. ‖ አስተቃተለ ፡ Ad mutuas cædes concitavit, Ad mutuum exitium impulit, Apoc. 6. 8.

ቅቱል ፡ Interfectus, Occisus : *Plur.* ቅቱላን ፡ Gen. 34. 27. ሀገር ፡ ቅትልት ፡

Urbs

Urbs bello obsessa, *vel expugnata*, Es. 1. 8.

ቀታሊ ፡ Interfector, Occisor. ቀታሌ ፡ ነፍስ፡ Homicida, Act. 28. 4. *Pl.* ቀተልት፡ Matth. 22. 7. *&* ቀታልያን ፡ Rom. 1. 29. *F.* ቀታሊት ፡ Interfectrix *de peccato*, Rom. 7. 11.

ቀትል ፡ Bellum, Cædes, *est nom. tàm actionis quàm status*, ቀትለ ፡ ፈያት ፡ *præf. Syn.*

ቅትለት ፡ Cædes, Homicidium, Occisio, Apoc. 9. 21.

መቅታል ፡ Locus pugnæ *vel* cædis, 2 Sam. 5.

መስተቃትል ፡ Bellator strenuus, Peritus rei militaris, 2 Sam. 17. 8. *Plur.* መስተቃትላን ፡ Pugnatores, Bellatores, Jos. 6. 6. Oppugnatores *acres* ሰጸረ፡ እግዚእ፡ *hostium Dei*, *Org. l.* 3.

ቀተረ፡ Matth. 27. 66. Clausit, Obseravit *januam*, Luc. 11. 7. *(2)* Meridies, *seu* Tempus meridiei fuit : *Inf.* ቀቲሮ ፡ *Cum esset meridies*, Luc. 23. 44. *vide* 3 Reg. 18.

ቅቱር፡ Clausus, Obseratus, Act. 5. 23.

ቀትር ፡ Meridies, Psal. 90. 6. *an ? quia tum temporis inclusi ædibus degunt, propter æstum.*

ቅታሬ ፡ *ut* ዕጣን፡ ዘቅታሬ ፡ Exod. 30. 8. Suffitum ex corticibus aromaticis *interpretabatur Æthiops meus, ubi respondere videtur Græco* θυμίαμα ἐνδελεχισμοῦ *suffitus jugis, perennis, assiduus.*

ቅትረት፡ Clausio, Obseratio.

¶ ቅትራት፡ Aculei, *sive* Dentes ferrei, ቅትራት፡ሐፂዋንት፡ *Org. l.* 6. *(2)* Occa, *cujus in agricultura usus.*

ቀተወ ፡ *Non est in usu.* አቅተወ ፡ Deposuit *aliquid* in medium certaminis, *vel sponsionis* causa, *Gall.* Gager, *Germ.* Wetten. *(2)* Constituit certantibus præmium. * Deut. 24. 6. *Græcus habet* ἐνεχυράσεις *Pignori capias.* * ἀπαιτῶν Exactor, Es. 14. || ተቃተወ ፡ Cum alio contendit *super præmio deposito.*

ቀቶት ፡ Sponsio, *Gall.* Une gageure, Constitutio præmii *quæ fit duobus certantibus. Syn.* 14.

ቀኖወ ፡ *Conv. fere cum præcedentis radicis significatione*, Æmulatus est, Æmulatione ductus est, ἐζήλωσε; *in utramque partem accipitur* : *Imp.* ቅኑ፡ Apoc. 3. 19. Certavit cum aliquo *super re obtinenda; differre videtur à præcedenti radice, illa de aliquo tertio, qui certantibus præmium proponit loqui videtur : ista vero de duobus vel pluribus qui de eo inter se certant.* || ተቃኖወ ፡ Æmulatus est alter alterum, 1 Cor. 14 39. Certaverunt inter se : *Inf.* ተቃንዎ፡ Mutua æmulatio.

ቃኖወ ፡ Certamen, Gen. 49. 6. *In specie quod fit dictis, carminibus, vel sententiis sub arbitro.* ቃኖወ ፡ ነገር ፡ *Syn.* 20. ቃኖወ ፡ገብረ፡ መስለ፡ *Org. lect.* 4.

ቍናማት ፡ Crumena, Marsupium, Matth. 10. 9.

ቀነተ፡ Psal. 92. 1. *Intrans.* Cinxit, Accinxit se, Luc. 12. 37. *(2) Trans. ccacc.* Accinxit *lumbos*; Act. 12. 8. *gladium*, Psal. 44. 4. *cingulum*, Psal. 108. 18. || አቅነተ ፡ Cinxit, Accinxit *alium*, Psal. 17. 35, 43. *seu* effecit ut se cingeret.

ቅኑት፡ Cinctus, Accinctus ሐቌ፡ *quoad lumbos*, Luc. 12. 35. *Pl.* ቅኑታን ፡ በቅናት፡ Apoc. 15. 6.

ቅናት ፡ Cingulum, Matth. 3. 4. *Pl.* ቅናዋት፡ *Org. l.* 1. *&* ቅናታት፡ Lev. 8. 13.

ቍንቍን፡ A tineis arrosus, *seu* corruptus fuit, Jac. 5. 2.

ቍንቍኔ ፡ Matth. 6. 19, 20. Tinea *secundum Æthiopis mei interpretationem: atque ita non differret à* ፀፄ፡ *quod tamen ibi quoque simul reperitur; diversæ procul dubio tinearum species sunt. Ambar.* ቍንቍን፡ *est* Fullo, *vermis in ligno nascens, alas habet, auribusque periculosus, sed nostro minor est.*

ቀነነ: Canonem fecit, *vel* statuit.

ቀኖን: κανὼν Canon, *sed* ቀኖና: *tantum reperitur. Syn. 6.* ቀኖና:ብሂል: ሐዋርያት: *Syn. 9. Pl.* ቀኖናት: *F.* Canones.

¶ ቀናንሞ: *&* ቀናንሞስ: *sed rectius* ቀናንሞን: *secundum Græcum* κιννάμωμον, Cinamomum, Cant. 4. 14. Apoc. 18. 13. ቀናንሞሙ: Exod. 30. 23. *ferè tot terminationes, quot apud Græcos casus habet.*

ቀንሞን:ወቀናንሞስ: *Tanquam diversa essent conjunctim posuit autor Organi, l. 2. ex* Cant. 4. 14. Canna, *seu* Calamus aromaticus *&* Cinnamomum.

ቀንአ: *secundum Hebr.* קנא Zelo ductus, Zelo affectus fuit; Zelotypus fuit, Deut. 32. 19. *in utramque partem accipitur,* Indignatus, Indignatione permotus fuit, *Org. l.* 2. Psal. 36. 1. *In bonam partem* Æmulatus est, Imitari studuit, 1 Pet. 3. 13. ‖ አቅንአ: Ad æmulationem, *vel* indignationem concitavit, Rom. 10. 19. ‖ ተቃንአ: Se invicem æmulari, Sibi mutuo invidere, Jac. 4. 2. *Inf.* ተቃንኦ: Mutua invidia, 1 Pet. 2. 1. ‖ አስተቃንአ: Æmulationem, *vel* Invidiam inter aliquos concitavit, 1 Cor. 13. 4.

ቀናኢ: *In bon. part. ut:* ቀናኢ: ለእግዚአብሔር: Qui zelo, *seu* pio studio ducitur, Act. 22. 3. *in malam verò*, Æmulus, Invidus.

ቅንአት: Zelus, Studium, Affectus vehementior, Psal. 68. 12. (2) Odium, Indignatio, Matth. 27. 8. *opp. est* ፍቅር:

¶ ቀንአት: *Pro Stacte quidem positum legitur*, Psal. 44. 10. *Lit.* 174. *c.* 3. *sed quia plura sunt stactes genera, igitur* Stacten galbani *interpretemur, sec. Arab.* ቋቂ ... *Galbanum, maxime quia voce* χαλβάνη *respondet* Exod. 30. 34. *vide* ሚዓ: *&* ማየ:ልብን: *sub* ልብን: *p.* 17.

ቀነወ: Icit, Ictum dedit, Fodit, Perfodit *lanceâ*, Joh. 20. 25. Psal. 21. 18. ‖ ተቀንወ: Ictus fuit, Ictum accepit.

ቅንው: Ictus, Ictu læsus. *Org.*

ቀኖት: Aculeus, Stimulus, 1 Cor. 15. 56. *Pl.* ቀኖታት: Jos. 23. 13. *&* ቅንዋት: Aculei *in caudis scorpionum*, Act. 9. 10.

ቃና: *i.e.* ዜማ: *de voce humana dicitur*, Cantus, *in Org. lect.* 4.

ቆናዝስ: *Pl.* Cincinni, *f.* Jud. 16. 13. *&* ቈንዛላት: Lev. 19. 27.

ቀነየ: Psal. 9. 33 *ccaff. seq.* ለ: Dominatus est, Dominus fuit, Marc. 10. 42. Possedit, Sub dominio habuit, Psal. 18. 14. ‖ አቅነየ: Subjecit, Subdidit, Apoc. 9. 20. ‖ ተቀነየ: Rom. 4. 4. Subjectus, Subditus *alicui* fuit. *Org. l.* 1. Serviit *in genere*, Psal. 2. 11. Apoc. 18. 17. Manibus opus fecit. ንትቀነይ: በእደዊነ: ἐργαζόμενοι, 1 Cor. 4. 12. (2) Agrum coluit, In agro laboravit, Psal. 103. 24. Matth. 21. 28. *Inf.* ተቀንዮ:

ቅኔ: Subjectio. ቅኔ: ግብርናት: ፊርዖን: *Org. l.* 1. δουλεία, Psal. 103. 15.

ቅኑይ: Subjectus, Subditus: *Pl.* ቅኑያን: ለሕርትምና: *Subjecti ærumnis*, 2 Pet. 2. 19.

ቀናዪ: Qui alios subjectos sibi habet.

ቅንየት: Subjectio, *vel potius* Dominatio, *Lit.* 173. *c.* 1. ቤተ:ቅንየት: Domus servitutis, *vel si malis* dominationis, Exod. 13. 3. Deut. 13. 10.

መቅናዪ: Qui alios suo subjicit imperio ለኵሉ: *de Deo, Lit.* 173.

ቀንዲል: Candelabrum, *propriè intelligitur de lampade, sive vasculo in quod oleum immittitur:* *Pl.* ቀናዲል: Lampades, *quales Rex Æthiopiæ Zara Jacob in sepulchro Christi sibi accendi jussit. Præf. Syn.*

ቀንጸ: Saliit, Cant. 2. 8. Desiliit

liit *seq.* እሞደበ : *De*, Prosiliit, Exsiliit. ቍንጽ : Pulex, 1 Sam. 24. 15.

ቅንጠዊ : *Affectus illorum qui fame laborarunt, unde ob subitam intestinorum repletionem moriuntur.*

ቈንጽል : Vulpes, Luc. 13.32. *Pl.* ቈናጽል : Psal. 62.9.

ቀንፋዝ: Echynus, Histrix.

ቀዊም : Stare, Psal. 17. 43. *Præt.* ቆመ : Stetit, Psal. 1.1. || አቀመ: Psal. 77. 16. Stare jussit; Statuit; Effecit ut staret. *Imp.* አቅም: Psal. 118.38 *Inf.* አቅሞ: Stabilire, Psal. 20. 11. Collocavit, ታቀውሞሞን : *Statuetis eos (lapides,)* Deut. 27.4. ምንተ : አቀምክሙ : *Quid facit quod hic stetis?* Mat. 20.6. *Inf. nom.* አቅሞ: *et* አቅሞት: Collocatio, Dispositio, Ordo, *vide etiam* ዐቀመ: || ተቃወመ : Restitit, Opposuit se, Psal. 16.8. Adversatus est, 1 Pet. 2. 11. *(2) Opposuit se inimicis meis, i. e.* Protexit *me, cc dat.* ይትቃወም: ሊተ: *Or. l.* 5. *(3) De sensu dicti* Pugnare, *sive* Contrariari alii cuidam. *Init. Novi T.*

ቆም : Statura, Mat. 6.27. Luc. 12.25. ዘቆምኪ : τοῦτο μέγεθός σου, Cant. 7. 7. Altitudo, Exod. 25.

ቀዋሚ : Defensor, Protector, Psal. 36.41. Stator. (2) Constans, Firmus, Erectus : ጽርሕ : ቀዋሚት : እንተ : ኢትወድቅ : *Org. l.* 3.

ቅዉም : *Qui stat,* Stans : *Pl.* ቅዉማን : Stantes.

ቃዉም : Quicquid *aliquem* protegit, *vel* defendit. ቃዉም: ሊተ: *Org. l.* 4.

ቀዋም : *ut:* አረፋት: ቀዋም: Es. 2.15. *f.* à ቀዊም : Erectus, Stans *esse videtur.*

ቁመት : *Standi actus :* Statio.

ተቅዋም : Candelabrum, *q. d. fulcrum seu statumen luminis,* Matth. 5. 15. ተቅዋመ : ማኅቶት : *Candelabrum luminis,* Exod. 25. 31. *ejus partes sunt* አብራዕ : Calami, *seu* Rami; መሳውር : *&* መኀወያ : *vide* መሬናት : *quod generalius et majus esse videtur:* 3 Reg. 7.49. *respondet Græco* λαμπάδια.

መቅዋም : Statio, *locus ubi quis stat,* 1 Reg. 14.27. መቅዋመ:ማይ: Stagnum, Exod. 7.19.

ቀዐ : Herba aromatica, *Ambar.* ጋዐ : *dicta : Græcus habet* κύπρος *&* κυπρισμὸς, Cant. 4.13. *c.* 6.10. *sed Cyprus dicitur Arab.* ሖኔቀ حناه *quomodo etiam Æthiopibus vulgò dici Alvarez testatur; undè dubium an* ቀዐ : *seu* ጋዐ : *Cyprus sit.* ወይትሜዐዝ:ቀዐ:ጽጌ:ወይን: *Org. l.* 6. *& alio in loco* ፀና : *Odor tribuitur* τῷ ቀዐ :

ቋዕ : Corvus, Cant. 5.11. *à crocitatione, vox* ὀνοματοποιητική : *Pl.* ቋዓት : Psal. 146.10.

ቀወዐ : *Omnis* fructus acerbus *&* immaturus *sic dicitur; contr.* ቀዐ: ὄμφαξ, Es. 18.5. ጊዜ : ቀወዐ : *Est* tempus post flores, antequam fructus maturescant, *Org. l.* 1. *Porrò aiebat interpres meus* ቀወዐ : *vocari* Flavam illam materiam quæ pedibus apum in alvearia involantium adhæreret, 1 Cor. 1. 17. *tit.* መስቀል : ዘቀወዐ : *Est* Festum crucis vernum, *quod celebratur tempore* ቀወዐ:

ቀዐነ : Instravit *equum, asinum, vel camelum.* || ተቃዐነ: *M taph. de turba populi* ይትቃዐን: Ita se coarctavit ut alter alteri incumberet, Luc. 8. 45. ἐπικεῖσθαι, *quâ voce usus est Lucas c.* 5.1.

ቀዐደወ : *Non est in usu.* አንቃዐደወ : ሰዐለ : *Intransitivè* Sursum respexit, Joh. 11. 41. ሰማየ : *Lit.* 165. *c.* 3. (2) Sursum tulit, Extulit, Elevavit *oculos,* Psal. 122.1. *animam, seu mentem,* Ps. 24 1. *&* 85.3.

ቃየል : Cain, *Nom. propr. filii Adami.*

ቀየሐ : *defect.* ቄሐ : Ruber fuit, Rubuit, 4 Reg. 3.22. Rubeſcere, Rubum fieri. *Org. l.* 1.

ቀይሕ : Ruber, Rubicundus, *et general.* Rufus, Cant. 5. 10. Apoc. 6.4. *ſcribitur etiam* ቀዪሕ : *Org. l.* 2. (2) Carbunculus *gemma, vulgò* Rubinus, *ut videtur*, Exo. 39.9. *vel* Granatus orientalis.

ቂሐት : Rubor, Rubedo, *Org. l.* 3. *aliàs etiam* ቀይሕና :

አቀየሕየሐ : *Geminatum hoc blandiorem ſignificationem habet*, Subrubens, Rubellus fuit, *tribuitur cœlo* Mat. 16.2,3. *ut et Cytino, et Balauſtio. Org. l.* 2.

ቀይሕይሕት : Subrubens, Rubidus, *de ulcere*, Lev. 13.19.

ቀየመ: *Non eſt in uſu.* ተቀየመ: *Org. l.* 1. Vindictam paravit, Ultionem meditatus eſt, Ulciſci ſe paravit, Mar. 6. 19. ይትቀየምዎ : *Ultionem de eo parabant*, Luc. 11.54.

ቂም : Vindictæ ſtudium, Cupido ultionis, *Lit.* 164. *c.* 1. *et Org.*

መስተቀይም : Vindictæ ſtudioſus, Ultionis cupidus. *Org. l.* 4.

ቀየአ : *def.* ቄአ: Vomuit, Evomuit, Exod. 8.3. ‖ ተቄአ: Evomitus fuit.

ቅያእ : Quicquid evomitum eſt, Res evomita, 2 Pet. 2 22.

ቂአት: Vomitus, Vomitio.

ቀይጡን : *Locus ſeparatus, ubi quis ſolus ſtare ſeque abſcondere poteſt.*

ቍይጽ : *Pl.* አቍያጽ : Tibiæ, *κνήμαι*, Pſal. 146.11. *&* ቍየጽ : *Org. l.* 2. *&* Cant. 5. 15. ቍያጽ : *ſcribitur* Joh. 19.31, 32. Crura, *σκέλη*, *de* Coxendice *interpretabatur Æthiops meus, ſed minus bene, ut puto.*

ቀድሐ : Hauſit *aquam, ccacc.* Joh. 2.8,9. (2) Infudit, Apoc. 18. 6. ‖ ተቀድሐ : *Paſſ. præc. Org. l.* 2.

ቅዳሕ : Hauſtus. 2, Infuſus ወይን : ጽዋዕ : Apoc. 14.10.

ቀዳሒ : Pincerna, Prægustator : *Pl.* ቀደሕት : *et* ሊቀ : ቀደሕያን: Gen. 40.1.

ቀድሐ : *Vas aquæ hauriendæ idoneum, majus quàm* ቀሡት : *Cadus.*

ቅድሐት : Infuſio, Pſal. 74.7.

መቅዳሕ : Hauſtrum, *Org. l.* 6. (2) Locus unde hauritur aliquid. *ib. l.* 4.

ቀደመ : Matt. 12.24. Prius fecit, *ſeq. Infin. exponitur per* ante, *vel* prius, *ut* : ለእመ: ኢቀደመ: አሲሮቶ : *Niſi prius ligaverit eum*, Mar. 3.27. (2) Præceſſit, Præivit, Matt. 28.7. *ccacc. perſ.* Mar. 6.45. (3) Antecepit : *Inf.* ቀዲም: Priorem eſſe, Prioritas, *de Deo* ፩ ዘእንበለ: ቀዲም : *Org. l.* 3. ‖ አቅደመ : *ſignificatione cum præcedente convenire videtur, nam eodem modo cum Infin. conjungitur et explicatur, ut* : አቅደመ : አእምሮ : *Prius cognoverat*, Pſal. 73. 2. Mat. 14 8. (2) Præmiſit, Præcedere fecit. ‖ ተቃደመ: Alter alterum præceſſit, Alter alterum prævenire ſtuduit, Mar. 6.33.

ቀዲሙ : Prius, Antehac, Joh. 18.13. *habet vim comparationis* 1 Pet. 2.10. Judæ *v.* 4. *et in epiſt. ad Rom. paſſim.*

ቅድመ : *Præp.* Ante, Pſal. 5.5. *varias compoſitiones admittit, ut* : በቅድመ : Coram, Pſal. 9. 26. እምቅድመ : Ex, De. *Gall.* de devant, Pſal. 16.3. እምቅድሜሁ: Antehac. *et* (2) *Adv.* Ante, Matt. 19. 30. * ነፋስ: ዘእምቅድሜሆሙ : Ventus contrarius, Mat. 14.24.

ቀዳሚ : Primus, Matt. 10.2. *et acc. c.* 17.27. * *ſubſtant.* Primum, *ſeu* Initium, *ut* : ቀዳሚሃ: ለጥበብ: Pſal. 110.9. Prima, *neut. plur.* Pſal. 138.4. * Primitiæ, Pſ. 77.56. *Pl.* ቀደምት : Primi, Matt. 19.30. * Priſci, Antiqui, Majores, Matt. 5.21. አበው : ቀደምት : Patriarchæ, *et ſubſt.*

Prima

Prima; Principia, *F.* ቀደሚት ፡ Mar.12. 28. *Pl.* ቀደምያት ፡ Primæ, Exod.34.1. Primitiæ, *Lit.*160.*c.*1.

ቀደማዊ ፡ Prior, Mat. 21.28. Primus, Apoc.1.17. *Pl.* ቀደማውያን ፡

ቀደማይ ፡ *contr. pro* ቀደማዊ ፡ Idem.

መቅድመ ፡ *Superlativi vim habet*, Ante omnia, Potissimum, Matt.6.33. *unde sæpè legitur* መቅድመ፡ኵሉ፡ነገር፡ *It.* መቅድመ፡ፈድፋደ ፡ *Lit.*170. *c.*2.

¶ መቅደም ፡ Pelvis, *cujus ad lavandas manus in templis Æthiopum usus.*

ቄድሮስ ፡ *Græc.* κέδρος Cedrus, Cant.5.15 *c.*8.9. *aliàs* ጽሕድ ፡

ቄድሮና ፡ Cedrinus, *Org. l.* 4. *rectius* ቄድሪኖን ፡ 3 Reg.7.2.

¶ ቄደሪስ ፡ Cidaris, Κίδαρις, *Græc.* Exod.39. *Æthiopes* Sericum nigrum *esse putant*, Lev. 8. 13. ቄደሪን ፡ *retento casu Græco, c.* 16.4.

ቀደሰ ፡ Psal. 45. 4 Sacrum effecit; Sanctum reddidit; Sanctum, Sacrum habuit; *vulgò* Sanctificavit, Mat. 23.17. *Fut. habet E.* Ebr.2.11. * Sanctum prædicavit, *ut: Angeli* ይቄድሱ ፡ ኪያከ ፡ *Lit.*165.*c.*2. (2) Consecravit, Sacram Cœnam celebravit *Presbyter*, *vulgò.* II ተቀደሰ ፡ Sanctus, Sacer habitus, Sanctificatus fuit: *Fut. simpl.* Matt. 6. 9. *cum* E. Ebr.2.11.

ቅዱስ፡ Sanctus. *Pl.* ቅዱሳን፡ *F* ቅድስት፡ Sancta. *Lit.* 167. *c.* 1. ቅድስተ፡ቅዱሳን፡ Sanctum Sanctorum, *aliàs* ደቢር ፡ 3 Reg.7.50.

ቅዳሴ ፡ Consecratio, Sanctificatio: *Propriè est laus, seu prædicatio sanctitatis, cum scil. dicimus* ቅዱስ፡ቅዱስ፡ቅዱስ፡ *ut patet Lit.*165. *c.*2. *et Org.l.*5. * *Sic vocantur* Orationes sacræ *à Presbytero in Cœna Domini dici solitæ; et quidem in festo Apostolorum* ቅዳሴ ፡ ሐዋርያት ፡ *in festo verò B. Virginis* ቅዳሴ ፡ ማርያም ፡ *vide Liturg. Imò totus S. Cœnæ actus hac voce indigitatur*, *Lit.*163. *c.*2.

ቅድስና ፡ Sanctitas. *Org.l.*3.

ቅድሳት፡ Id. Ps.29.*v.*4. *Lit.*172 *c* 4.

ቅድሳት፡ *dubia vox, an f. plur. an verò nom. sing.* Sancta, Res sanctæ, Matt. 7.6. ንዋየ ፡ ቅድሳቲሆን ፡ *Lit.* 158. *c.* 2. *vide loca allegata post* ቅድሳት ፡

መቅደስ ፡ Locus sacer, Sacrarium, Ædes sacra, Templum, Psal.2.6. ጽርሐ፡ መቅደስ፡ Sacrarium templi, Psal.5.8. ቤተ፡ መቅደስ ፡ *dicitur per appositionem generis*, Matt.21.12. *pro* Templo.

መቅዳስ ፡ Ἁγίασμα, Exod. 22.8. Sanctificatio, *vel id. ac* መቅደስ፡

ቀደወ ፡ Candidus fuit; *Metaph.* Purus, Intemeratus, Integer fuit; *et in specie ad animum transfertur.*

ቅድው ፡ Candidus: *Metaph.* Purus, Intemeratus, Simplex, Exod.30.23. ቀጺሞት ፡ ቅድወ ፡ Selectus, *Org.l.*4. Verus, *cujus oppos. adulterinus*, ናርዱ ፡ ቅድው ፡ Mar.14.3. *Pl.* አልባስ ፡ ቀደውት ፡ Vestes pretiosæ, candidæ, splendentes; Luc 15. 22. *et Org. l.*4. *ex lib. Reg.*

ቀደፈ ፡ Remigavit, *sed rectius puto* ሐደፈ ፡

ቀግስት ፡ *Genus serpentis esse sciebat interpres meus, speciem ignorabat*, Es.14.29. *Græcus habet* ὄφεις πετάμενοι, *serpentes volatiles.*

ቀኊጥ ፡ 2 Sam.2.23. Cuspis ferrea *quo inferior hastæ pars munitur, ut terræ infigi possit.*

¶ ቀጥ ፡ Monetæ species *cujus* 20. *non conficiunt unum* ወርቅ ፡ *Aureum, ut patet ex fine Organi.*

ቀጥራቅጤን ፡ *casum ipsum expresserunt, qui legitur* Lev.11. 19. καταῤῥάκτην. Catarrhacta *a. est* avis, *è mergorum genere, fulici similis, sed dentata, ventre albo, igneis oculis, Diomedea avis à Plinio dicta, nec nisi in Apuliæ Insula quadam reperitur. Æthiopes, ut in hujuscemodi pere-*

peregrinarum rerum explicatione frustra plerumque sunt, per Ambar. ድምቢጽ: *explicant, quæ parva quædam est avicula, è passerum genere, nobis ignota.*

ቀጥቀጠ : Psal.106.16. Contrivit; Comminuit; In minutas partes, In pulverem redegit; Confregit *rem solidam: plus est quàm* ሰበረ: *Fut.* Mar.5.4. *Conquassavit, Attrivit *corpus hominis,* Luc. 9.39. ‖ ተቀጥቀጠ : Ps.123.7. Contritus, Comminutus fuit.

ቅጥቁጥ : Comminutus, Contritus, Matt.12.20 *Pl.* ቅጥቁጣን : Fracti *membris, vel ossibus,* Matt.4.24.

ቅጥቃጤ : Contritio, Comminutio. (2) Vehemens afflictio, Psal.13.7.

ነቀጥቀጥ : *vide sub* ነ :

ቀጠነ : *Hinc* ማቀጥን : Hamus, Matt.17.27. *aliàs* ገለብ: አቅጠነ: Subtile, Tenuè reddidit. *Syn.* 16.

ቀጢን : Subtilis, Tenuis : *Pl.* ቀጠንት: አልባስ: Subtiles, Pretiosæ vestes, Luc.7.25. እለ : ቀጠንተ : ይለብሱ : Matt. 11.8. *F.* ቀጠን : Lev.13.30.*f.Pl.* ቀጢናት: Tenues *vaccæ,* Gen.41.27. *i. e.* Macilentæ.

ቈጥዐ : *Non est in usu.* ተቈጥዐ: Indignatus est, *c. abs.* Apoc. 2.3. *melius* ተቈጥዐ: Psal.101.18. * *Trans.* Cum indignatione aversatus est *aliquem, accac.* Psal 94.10. *vide* 2 Cor.1.8. ‖ አስተቈጥዐ : Ad indignationem concitavit, Ad iram provocavit, Tit.3.2.

ቍጥዓ : *f.* Psal. 36. 8. Indignatio, *minus est quàm* መዐት : *Ira.*

ቅጡዕ : Indignabundus, *sed pro eo rectiùs occurrit*

ተቈጣዒ : Indignatione motus, *seu* fremens. *Syn.*12.

ቈጢጥ : *Qui facile fastidium in cibis concipit,* Jud.3.17. *videntur sic reddidisse Græcum ἀςεῖ@ Urbanus.*

¶ ቍጠጥ : Tenuitas, *oppos.* ግዘፋ : 3 Reg.12.10.

ቂጽሬስ : Cypressus, *non reperitur in Æthiopia.*

ቀጽን : *Calcei genus totum pedem contegens.*

ቀጸለ : *Non est in usu.* ተቀጸለ : Redimitus fuit *coronâ, sertis,* 3 Reg.20. 31. *Fut. cum E.* Joh.19.5. Coronatus fuit, Tectus fuit *galeâ.* ተቀጸለ: ጌሬ: ዲበ: ርእሱ : *Org. l.*5. ‖ አስተቀጸለ : Redimivit, Cinxit *caput diademate, &c.* Coronavit, Cant. 3. 11. አስተቀጸልዎ : ወስተ : ርእሱ : Mar. 15.17.

ቀጸለ : Corona, Diadema, Apoc.9.7. (2) Ambitus *tàm coronæ, quàm structuræ; ut altaris,* Exod.27.3. *c.* 25.25. (3) *Sic etiam vocatur* Insigne *Præfectorum seu* Proregum Æthiopiæ, *diadematis speciem habens.*

¶ ቈጽል : *m.* Psal.1.4. Folium *arboris.* * ቈጽለ : ወርቅ : Lamina aurea, Exod. 16.33. *c.*28.32. *Pl.* አቍጽል : Mar. 11. 8. *Accipitur etiam pro foliis librorum.*

አቍጸለ : Folia emisit, produxit *arbor. Org.l.*1.

ቈጸረ : Circumsepsit, Circumdedit *velut pariete,* Psal.16.10. ‖ ተቈጸረ : *Pass. præc.*

ቅጽር : Sepes, Paries, Psal. 143. 17. Claustrum *quodvis, Org. l.* 1. Vallum. 2 Sam. 5.

ቍጹር : Circumdatus, Circumseptus.

ቅጽረት : Circumdatio, *ut; Visitatis omnia loca sancta* እምኀነ: ቅጽረቱ: እስከ: መኀነ : ዕርገቱ : *à loco circumseptionis ejus, (i. e. stabuli,) usque ad locum ascensionis ejus. Sara Jacob in Syn.*

¶ ቀጸረ : Irretivit, Nodis constrinxit: *Metaph.* Dolo circumvenit, Defraudavit, Exod.22.8. ‖ አቅጸረ : Ad dolum faciendum instruxit, Act.6.11. ‖ አስተቃጸረ : Pactus fuit cum aliquo fraudem contra alium, *Gall.* Faire un complot, *vide* 4 Reg.12.

ቀ፞ጽር : Irretitio propriè; *Metaph.* Fraus, Circumventio, Psal.34.23.

ቀ፞ጽሮ : *Opus ex nodis constrictum, Germ.* Gestrikt, *formæ* ገበር : Exod.28.4.

ቀጺሞት : *E genere aromatum esse atque in Æthiopia plantari Æthiops meus dicebat, modo rectè intellexerit.* Fistula, Cant. 4.14. ቀጺሞት : Cassia fistula, Exod.30.23.

ቀጸበ : Innuit, Nutu significavit, *vel oculis, manu, aut vultu,* Luc. 1. 61. Joh 13.24. (2) Clàm indicavit, c. 11.57. * Digiti tactu monuit. * ቀፀቡ: ሰዐሉ : Nutu, *vel* digitis *more derisorum* illuserunt, Act. 19.33. *vel digitis demonstrarunt deridendi caussa :* እስመ: ቀጸብክሙ : *vide* 1 Cor. 10. 28. *mendosum videtur.* || ተቃጸበ: Alter alteri innuit, signum *oculis, manu* dedit, *alterius deridendi caussa,* Psal. 21.7.

ቅጽበት : Nutus, ቅጽበተ:ዐይን : Momentum, *Germ.* Augenblick, *Liturg.* 116.c.4.

ቀጽዐ : Curvavit, Incurvavit, Depressit, Psal 56.8, * ἐξιχνίασας Investigasti, Psal.138.2. *legit vel intellexit* ἐξιχνωσας, *vel* ἐξίχνωσας, *extenuasti, ab* ἐξιχνόω *Extenuo.* || ተቀጽዐ : *Pass præc* Psal.9.33. Rom 11.11.

ቀጸጺ : Chamelæon, *pro quo tamen retinetur ipsa vox Græca* ከሜሊዎን : Lev.11.30.

ቀጸጸ : *Hinc fit* ቀጽቀጸ : *ut :* ይቀጸቅጸኒ : ሐቌየ : *vide* Es.21.3. Ἐνεπλήσθη ἡ ὀσφύς μυ ἐκλύσεως, *Repleti sunt lumbi mei angustia.*

ቀፀወ : *Hinc* መቅፀት : Olla, Num. 11. 8.

ቀፎ : Alveare, *vel* Alvearium, 1 Sam 14.27. *in Æthiopia ex quatuor asseribus longa conficiuntur.*

ቀፈለ: 3 Reg.6 18. Obduxit *auro vel alio metallo.* Ex.25.11. Inauravit. || አቀፈለ : *Auro* obduci curavit, 3 Reg.6 30.

ቅፉል : Circumdatus, *vel* obductus *auro, ut:* ታቦት : ቅፉለ : ወርቅ: *Org.l.*4.

ቅፈላት : Exod. 36.9. Connexæ *vel* cohærentes *inter se, ut videtur.*

ቅፋላ:ወርቅ : *formæ* ገበር : Exod. 25. 18. Opus auro obductum, *vel* deauratum.

ቀፈረ : *Non occurrit.* አመቅፋረ: ዐመዲ : Exod.26.24. *videtur superiorem columnæ partem, seu* Capitellum *significare, vide* ሬእስ : *et* ዐቀድ :

መቅፈርት : Exod. 28 4. *ut :* ትብልዮ : ዘመቅፈርት : ἐπωμὶς, Scapularis vestis, *quæ super humeros ponitur, angusta et stricta: An ergo* መቅፈርት : Humeros *significat, vel scapulas.*

ቅፈት : Durities, *ut :* ቅፈተ:ልብ : ወሐጋ : *Lit.*169. c.2. Obstinatio *cordis,* Pertinacia. *Org.*

ቀፈጸ : Detexit, Revelavit, *seu* Detraxit *velum,* Es. 24 1. *hinc dicitur de fœminis,* Es.3 17. || ተቀፈጸ: Detectus est, *ut :* ይትቀፈጸ:ኅፍረተሙ : Es.20.4.

ቅፉጽ : Detectus, Revelatus.

በ ፡

ሂል፡ Dicere, *c. aff.* ብሂሎቶ፡ *Dicere ei*, Mat.17.25. *Infinitiv⁹ est, et absolutè* ብሂል፡ *pro* Id est, *seu* significat *accipitur*, Mar. 3. 17. *ut:* ዝውእቱ፡ብሂል፡ *Gall.* C'est à dire, Id est; Hoc est; Matt. 27. 46. *Sæpè nominis naturam induit, et significat* Vocem, Vocabulum, *Org. l.* 2. *habetque in plurali* ብሂላት፡ *à verbo prorsus anomalo* እቤ፡ *Dixi.* ትቤ፡ይቤ፡ *&c.* Psal.115.2. *cum aff.* ይቤለኒ፡ Psal 2.7. ይቤሎ፡ Psal. 109.1. *Præsens est* እቤል፡ *c. aff.* Luc. 16. 27. *Fut.* እበል፡ *Dicam. Org. l.* 6. *Imper. cum aff.* በልዎ፡Psal.65.2. * ለሆ፡ ብሂል፡ Annuere, Obtemperare. ‖ አበለ፡ Dicere fecit, curavit. ለሆ፡አበለ፡ Annuere fecit, Persuasit, In suam sententiam perduxit, Mat.27.20. ለሆ፡በልኒ፡ ወለሆ፡ ኣብልዮ፡ *Annue mihi (fœmina) et annuere fac eum. Org. l.* 5. ‖ ተብህለ፡ Dictus, Dictum est, *Impers.* Matt. 1.22. Luc.4.12. ‖ ተባህለ፡ Dixit alius ad alium, *seu* Contendit verbis, Contradixit, *cc* ለ፡ Jud.19. ተባሀሉ፡ በበይናቲሆሙ፡ *Disceptarunt. Disputarunt inter se*, Mar. 9.34. *Inf.* ተባህሎት፡ Contentio, Disceptatio.

ባህል፡ Contentio, Disceptatio, Contradictio, Psal.30.26.

በሃሊ፡ Dicens, *s.* qui dicit, *f.* በሃሊት፡ *ut:* ለሆ፡በሃሊት፡ Εὐπειθής, Tractabilis, Jac.3. 17.

በሀመ፡ Obmutuit: *Fut.* ይብሀም፡ *Obmutescat, Org. l.*3.

በሃም፡ Mutus, Psal.37.14. *Pl.* በሃማን፡ Mar.7. 37.

በሀነነ፡ *Non est in usu.* ተባሃነነ፡ Irritum, Frustra redditum fuit: *Fut.* ሊይትባሃነኒ፡ 1 Cor.9.15.

ባልሐ፡ Psal.114.5. Liberavit, Eripuit *per vim, vel fortitudinem*, Matt.6. 13. Defendit, Protexit. ‖ ተባልሐ፡ Liberatus, Ereptus, Defensus fuit; *Org.* Protectus fuit *scuto. ibid. l.*2.

ባላሒ፡ Liberator, Defensor, *Lit.* 162. *c.*4.

መባልሒ፡ Idem. *f.* መባልሒት፡ *seq.* እሙ፡ *Org.*

¶ ቤልሖር፡ Belial, 2 Cor.6.15.

በለስ፡ *f.* Ficus *arbor et fructus, sed distinguuntur ut plerumque fit per* ዕፀ፡ *et* ፍሬ፡ Psal. 77. 52. Matt. 7. 16. *Plur.* ኣብለስ፡ *Org. l.*1.

¶ በለሳን፡ Balsamum, *Lit.* 175. *c.* 3. *in lib. Syn. legitur* ጸሎት፡ ለቅብአት፡ በለሳን፡ *Oratio ad unctionem* Chrismatis.

¶ በላስጦን፡ Blastus. *Nom. vir.* Act.12.

በለቅ፡ Marmor, Apoc. 18.12.

¶ ባልቅ፡ Balac. *Nom. vir.* Apoc.2.14.

ብልባሌ፡ *Vestis vilis genus, gregariorum militum et agricolarum, Org. l.*7. ለቀኒተ፡ ብልባሌ፡ Es.22.12. Femoralia, *s.* braccas breves coriaceas *interpretabatur Æthiops meus.*

በልኀ፡ Acutus fuit, Ebr.4. 12. ኣብልኀ፡ Acuit, Exacuit, Ps.63.3.

በሊኅ፡ Acutus, Psal.13.6. *Pl.* በሊኃን፡ 2, Velox, Rom. 3. 15. *f.* ብልኅት፡ *ut:* ብልኅት፡ ዐይን፡ Lasciva *oculis. Plur.* በለኃት፡

ብልኀ፡ሰይፍ፡ Acies gladii. *Org. l.* 1.

ብለኔ፡

ብለኔ : *Græc.* Βαλανεῖον, Balneum. *Syn.*14.17. *De eo* ዘይትሐፀብ : ምስለ : አንስት:በብለኔ:ወበኀብሩ:*qui lavatur cum mulieribus in balneo, &c.* ቤተ:ብለኔ : Domus balnei.

¶ በላና : *Græc. est* Βάλανος, Glans, Gen. 35. 8. *ubi pro quercu accipitur; unde per appositionem generis* ዕፀ : በላና : *dicitur : sed Æthiopibus ignota arbor est, vide et* Jud.9.6.

¶ ብሌን : Stilus ferreus *est, quo ad illinendos stibio oculos utuntur.*

¶ በሊናን : *Peregrinum videtur, cum aff.fœm. Pl.* ῶν. *absolutè dicendum foret* በሊን : *Reperitur in Conc.et exponebatur ab interprete meo* Tegumentum *quo fœminæ in publicum egredientes caput et faciem tegunt: Supparum.*

በልዐ : Psal.104.33.Edit, Comedit, *tribuitur tàm brutis, quàm hominibus*; Devoravit,Psal.21.28. Depastus est, Exod.22.5. ‖ አብልዐ : Cibavit, Ad comedendum dedit, Matt.25.35. ‖ ተበልዐ : Comesus, devoratus fuit, Num. 12. 12. ‖ ተባልዐ : Se mutuo devorare, Gal.5.15.

ብላዐ : አርዌ : *sic vocantur* Reliquiæ pecudis à feris dilacerati, *quæ indicii caussa ad Dominum gregis deferuntur*, Gen.31.39. Lev.5.2.θηριόβρωτον.

በላዒ : Edo, Comedo, Vorax, Mat. 11.19. *In bonam tamen partem etiam reperiri ait Æthiops meus, pro eo* Qui edit.

መብልዕ : Cibus, Matt. 14.15. *Plur.* መባልዕት : Mar.7.19.

በለዝ : *Græcum est* Βολὼζ, *quæ vox ex Hebraica voce* בֹּעַז *malè lecta fluxit*, 3 Reg.7.21. *Est autem nomen columnæ sinistræ quam Salomon in porticu templi statuit*, 2 Par.3.17.

በልየ : Senescere,Consenescere, Inveterascere, *de quacunque re dicitur:* Vetustatem contrahere, 1 Pet. 1. 4.

ብሉይ : Vetus, Vetustus: *oppos* ሐዲስ: Cant.7.13. 2, *Absolutè accipitur pro* Veteri Testamento, *sicut* ሐዲስ : *pro* Novo. *F. contr.* ብሊት : *Pl.* ብሉያት : Psal. 38.7.

ብልየት : Vetustas, Senium.

በሐ : Ave, *particula salutantis*, Matt. 26.49.*c.*29. *Vulgò Rex ita salutatur, It. Ecclesia, Lit.* 158. *b. reliquis verò dicitur* ሰላም :

በሐሐ : *unde geminatum* በሕበሐ : *Hinc fit* ‖ አንበሕበሐ : *Quod dicitur de aqua, quæ cum ingenti strepitu de præcipitio delabitur.*

ምንባሕባሕት : Præcipitium *de quo aqua cum strepitu delabitur*, Es.17.13.

ብሔር : *m.* Regio, Provincia,Psal. 22.1. *Pl.* በሐውርት : Mat.14. 13. በበ : በሐውርቲክሙ : *In singulis regionibus vestris*,Psal. 48.2. *It.* ብሔራት : *legitur, in Syn.*13.

በሕር : *f.* Mare. Psal.135.13,15. *Civitas* መንገለ : በሕር : *ad mare, i.e. maritima*, Matt. 4. 13. *Pl.* አብሕርት : *Lit.*172. *c.*1.

በሕራዊ : Maritimus.

በሕርይ : Margarita, Unio,Matt. 7.6. *forsan quia ex mari producitur.* ጽዕዱት : ከመ : በርሕይ : Apoc. 21. 11, 21. *Pl.* በሕርያት:*c.*17.4. * *Quandoque tamen in genere pro* gemma *accipitur, ut Org. l.* 1. *et alio in loco, ubi duodecim* በሕርያት : *gemmis, inscripta fuisse ait nomina duodecim tribuum.Et in specie Æthiopes hodie non pro margarita quæ Arabico nomine* ሉል : *communiter dicitur; sed pro gemma alia minus ipsis cognita accipiunt, malè ut puto.vide* ዕንቍ : *Nota, Æthiopes valdè anxios fuisse circa voces Persona et Naturæ in Christo exprimendas, neque inter illos convenisse quibus vocibus potissimum uterentur; hinc factum, ut quidam hæc voce* በሕርይ : *pro* Natura

uterentur, ita ut dici possit, in Christo dari ክልኤቱ ፡ በሕርያት ፡ *cum tamen quidam ante illâ pro persona usi fuerint, et sine errore dixerint in Christo esse* አሐዱ ፡ በሕርይ ፡ *talem ob causam Eutychetem in hæreseos suspicionem incidisse.*

¶ በሕሩስ፡ *Est species arundinis spissæ cujus usus in toto Oriente ad scribendum frequens.* ብርዐ ፡ በሕሩስ ፡ *dicitur per appositionem generis, Es.* 1. 31. *sic dicta forsan, quod in aqua crescat.*

በሕቁ ፡ *Adv* Crebrò, Sæpè, Mar. 7. 3. Accuratè, Deut. 9. 21. 4 Reg. 11. 19. Valdè, Admodùm, Multùm, Jos. 8. 4.

በሐተ ፡ Imperio, Potestate præditus fuit : *de Christo dicitur* እንዘ ፡ ትብሕት ፡ አንተ ፡ በኵሉሂ ፡ *Org. l.* 2. ‖ ተበሐተ ፡ Potestatem nactus est, Autoritate & Potestate auctus fuit. *Syn.*

መባሕት ፡ Potestas, Facultas, Autoritas, Matt. 21. 23.

በሐተወ ፡ *Non occurrit.* ተበሐተወ፡ Solus fuit, Solus relictus fuit, *Org. Syn* 7. 11. ዘአመ፡ይትበሐቶ፡ወይትባአስ ፡ Ἐμονομάχησε, *Cum solus esset & pugnaret cum Goliad, i. e. cum solus dimicaret.*

ብሑት ፡ Unicus, *ut* : ብሑት ፡ ህሉና ፡ *de Deo*, Unicus essentia, *init. N. T.* ብሑት፡ ልደት ፡ *Christus* der eingebohrne.

ብሕትው ፡ *m.* Solus, Unicus : *f.* ብሕትት ፡ Unica, Psal. 21. 21, 22.

ባሕቲት፡ *Semper reperitur cum affixis personalibus, & redditur per vocem* Solus, Unicus, *ut* : ሊይኩን፡ባሕቲትየ፡ *Non sum solus Org. l.* 7 ለከ፡ባሕቲትከ ፡ *Tibi soli*, Psal. 50. 5. እንተ ፡ ባሕቲቶሙ ፡ *Illis solis sc. existentibus*, Mat. 17. ለባሕቲትየ፡ Unicæ, *s.* charissimæ meæ, *Epist. Zara Jac. præf. Syn.*

ባሕታዊ፡ Solitarius, Ps. 24. 17 Anachoreta, Eremita. *Org. l.* 6. *Pl.* ባሕታዊያን ፡ Psal 67. 6.

ባሕቱ፡ Sed, Verùm, Ast. Matt 5 33, 37.

(2) Tamen, 1 Joh. 2. 19. πλὴν, Tantummodo. *seq.* ኢ፡ Modo non, Psal. 31. 8. *et* 38. 8. ወባሕቱ፡ Verum enimvero. *Conf. fidei R. Glaudii.*

ብሕአ ፡ Fermentari; Acorem, Acredinem contrahere; Mar. 13 33. ‖ አብሕአ ፡ Luc. 13. 21. Fermentavit *massam farinæ*, 1 Cor. 5. 6. ‖ ተብሕአ፡ Fermentatus fuit, Exod. 12. 34.

ብሑእ ፡ Fermentum, Mat. 13. 33. *Hæc vox videtur mutare vocalem mediam propter affixa, ut* : ሐዲስ፡ብሑእ ፡ 1 Cor. 5. 6. *et tamen versu seq* ብሕአክሙ ፡ *sic* ብሕአሙ ፡ Mar. 8. 15. Luc. 12. 1. *Videtur etiam pro* Farina macerata, *seu* Massa subacta *accipiendum*, Exod. 12. 15, 34.

ብሒእ ፡ Acetum, Mat. 27. 48. *accus.* Psal. 68 26. *vide supra* መጺጽ ፡

ብሕአት ፡ Fermentaria, Mat. 16. 11, 12. *vel* ብሑአቶሙ ፡ *ibid.* 6.

በሐኵ፡ Aries, *Mas ovium : f. oppos. est* በግዕት ፡ *Ovis, acc.* በሐኰ ፡ *Org. l* 1. *collectivè ut plurimum sumitur : Pl.* አብሐኵ፡ Gen. 32. 7. *in statu constr.* አብሐኰ፡አባግዕ ፡ *Arietes ovium*, Ps. 64. 14.

በርሀ ፡ 2 Cor 4. 6. Splenduit, Resplenduit, Luxit, Fulsit, Mat. 5. 16. ‖ አብርሀ፡ Mat. 17. 2. Illuminavit, Lucidum reddidit, Illustravit: *Imp* አብርህ፡ገጸከ፡ Psal. 30. 20. እግዚአብሔር፡ያበርህ፡ሊተ ፡ ወያድኅነኒ ፡ መነትኑ፡ ያፈርሀኒ ፡ Dominus illuminat me & salvat me, quidnam timerem? Ps. 27. 1. *seq* ለ፡ Mat. 5. 15. አብርሃ ፡ ወአጽብሓ፡ *Illumina et illustra eam, votum pro Æthiopia, Lit.* 160. *c* 3. *seq.* ዲበ፡ *Super. O. l.* 1. ‖ ተበርሀ፡ Illuminatus fuit.

ብሩህ ፡ Ps. 18. 9. Lucidus, Splendens, Illustris, Clarus, Mat. 6 22. *Pl.* ብሩሃን ፡ Lucentes. *f.* ብርህት ፡ Apoc. 14. 14. *Metaph.* Purus, Syncerus, *ut* : ልብ ፡ ብሩህ ፡ *Org. l.* 1 ገጽ፡ ብሩህ ፡ Vultus serenus.

ብርህ ፡ Claritas, Fulgor, Ps. 96. 12. φῶς, Mar 14. 54. *propriè differt à* ብርሃን፡ *ut effectus à caussa*; Splendor, Serenitas, *oppos.* ድማኔ ፡

ብርሃን፡

ብርሃን : Lux, Lumen, Psal. 35. 10. *Pl.* ብርሃናት: Luminaria, Psal. 135. 7.

ብርሃነ : *Adverb.* Clarè, Perspicuè, Marc. 8. 25.

ብርሃናዊ: Luminosus, Coruscans, *Lit* 171. c. 1 *Pl* ብርሃናዊያን:

¶ ብርሃና: Charta pergamena, *à perspicuitate sic dicta.*

ብሬል : *Græc.* βήρυλλος Beryllus *gemma*, Apoc. 21. 20. *legitur tamen* ብዘሉ : Cant. 5. 13. *atque de vase quodam eleganti Indico exponitur ab Æthiopibus : fortè per meton. materiæ pro materiato. pro Beryllo tamen etiam positum reperitur,* Ex. 39.13 *malè* ቢረሉ: *c.*28.20.

በርሙደ : *Org. l.* 2 *Octavus anni mensis, Cophtitis* ϕⲁⲣⲙⲟⲩⲑⲓ, *Arab.* برموده, *qui vulgò* ሚያዝያ : Aprilis, *quo sol apud Æthiopes potissimum incalescit, ut :* ከመ: ፀሐየ: ወርኀ: በርሙደ: ዘያስተርኢ:በኀይል: *Org. l.* 6.

በረረ : *Gladio* trajecit, Transfixit, Jud 3. 22 2 Sam. 2. 23.

¶ ብሩር: *m. Argentum*, Psal. 11. 6. *pro* moneta argentea, Matth. 26. 15 *Pl.* ብሩራት: Nummi argentei.

ብርስን: Lens, *legumen notum*, Gen. 25. 34. 2 Sam. 17. 28.

¶ ቤርሴክታን : *Hæc vox è Græca versione fluxit, ubi habetur* Βεργεχθὰν, 1 Sam. 6. 8. *pro quo habetur v.* 11. θέμα ἐργὰβ *ex Hebræo* אַרְגָּז Capsa, Arca; *unde prior vox procul dubio etiam corrupta. vide Org. lect.* 5.

በረቀ : Fulguravit, *Neutr.* Luc 17. 24. (2) Micuit, Fulsit, Splenduit, Marc. 9. 3. ‖ አብረቀ : 2 Sam. 22. 15. Fulminavit. *Act.* Fulmen emisit, Psal 143. 7.

መብረቅ: Fulgur, *pro fulmine & fulgetra in usu est, hoc* Matth. 24. 27. *illud* Luc. 10. 18. *usitatius tamen pro fulmine: Pl.* መባርቅት : Fulmina, Psal. 17. 16. Fulgura, Psal. 76. 18. *vide Org. l.* 1.

በርበረ : Scrutatus est *domum, vel sarcinas alicujus more latronum spoliandi causa*, Psal. 108. 10. (2) Spoliavit, Diripuit, Matth. 12. 29. *Inf.* ተበርብሮ: Spoliari o *passivè Syn.* 5.

በረበር: Præda, Deut. 20. 14.

ብርበሬ: Spoliatio *violenta.*

በርባሪ: Spoliator.

¶ በርበረ : *Color inter album & nigrum medius*, Fuscus, *vel* Cineritius, Jud. 5. 30.

ብሩት: Æs, 1 Cor. 13. 1. χαλκολίβανον, Apoc. 1. 15. *quod & Aurichalcum latinis dicitur, olim metallum ex ære & auro mistum, ipsoque auro puro pretiosius sed frustra, creditum : reddiderunt* ብርተ : ሊባኖስ : *tanquam à monte Libano sic diceretur* ቀስተ:ብርት: Arcus æneus, Psal. 106. 16. *Pl.* ብርታት: Ænea instrumenta.

በርቶስ : *Nom. propr. urbis Syriæ* Beryti, *quæ floruit Theodosii & Valentiniani Impp tempore, ut etiam Metropolitana dignitate donaretur, Tyroque æquaretur.*

በሩኀ: Calvus, Lev. 13. 40.

ብሩኀት : Calvitium, ብሩኀተ:ርእስ : Lev 13. 42. Ef. 3. 23.

በሩኀርኀት : Recalvaster, *qui fronte tantùm calvus est*, Lev. 13. 41.

ባረከ: Psal. 44. 3. Benedixit, *prout vulgò in sacris literis ex Hebr.* בֵּרַךְ *accipitur*, Psal. 131.16. *i. e.* Opibus auxit, Prosperum reddidit *Deus hominem.* (2)Benedixit, *seu* Bene precatus fuit *homo homini : & contra ut Hebr.* בֵּרַךְ Maledixit. (3) Laudavit, Celebravit. ‖ ተባረከ: Benedictus fuit. * Laudatus, Celebratus fuit : *Fut.* Luc. 1. 68.

ቡሩክ : Benedictus, Laudatus, Celebratus, Felix, Psal. 71. 17. *Pl.* ቡሩካን : *f.* ቡርክት :

ቡራኬ : Benedictio, *Lit.* 170. *c.* 4. *vel* ጸሎተ : ቡራኬ : Oratio gratulatoria, *qua vel fausta quaque apprecamur, vel aliquem laudibus celebramus. Lit.* 167. *c.* 3.

በረከት : Benedictio, *quatenus de re ipsa accipitur, i. e.* Prosperitas, Felicitas, Psal. 108. 16. Bona, Opes, Luc. 12. 18, 19.

¶ ብርክ : Genu, Deut. 28. 35. *Pl.* ብረክ : Genua, Psal. 108. 23. በብረክ : ልብየ : ስጊድየ : አማኅጸንክዎ : *Org. lect.* 2. *It.* አብራክ ; *pro Sinu, ut :* ሐቂፈ : በአብራክ : In sinu gerere, sinu amplecti, *O. l.* 1.

በረከ : In genua procubuit, *ut :* በረከት : በታሕቴሁ : *de asina Bileami*, Num. 22. 27. ‖ አብረከ : In genua procumbere fecit *camelum, onerandi causa.* ‖ አስተብረከ : Marc. 1. 40. Genua flexit, In genua procubuit, Matth. 27. 29. * *de fœmina parturiente* ሶበ : ታስተበረክ : ለወሊድ : *more Æthiopicarum fœminarum.*

ብርዕ : Calamus, Luc. 7. 24. Stipula, *in orat. Mosis.* (2) *Pro* Penna scriptoria : ቀለም : ወብርዕ : *vulgò.* (3) *Pro quovis* Tubo, *ut in candelabris.* አብራዕ : *Plur.* καλαμίσκοι, *quibus candelæ inseruntur*, Exod. 25. 31, 32.

በረየ : *Non est in usu.* ተበረየ : *hinc est Inf.* ተባርዮ : Alternatio, Alternis vicibus. ‖ አስተበረየ : Alternavit ; Alternis vicibus, Per vices egit ; *aut* vices mutavit, Psal. 76. 10. *Inf. de luna activè, ut :* ወርኅ : ዘያስተብሪ : መሊአ : ወሕፀተ : አውደ : ብርሃኑ : *Luna quæ alternis vicibus implet & imminuit orbem luminis sui. Org. l.* 1. *vide* Gen. 45.

እብሬት : Vicissitudo, Psal. 88. 51. Vices *muneris, vel functionis publicæ*, በእብሬቱ : *Cum vices ejus essent*, Luc. 1. 8. Joh. 11. 49. * *Inde accipitur pro* functione & administratione *ipsa, seu pro tempore administrationis*, Act. 24. 3.

በረድ : Grando, Psal. 17. 14. ፀዓዳ : ከመ : ዘበረድ : *Album instar grandinis*, λευκὸν ὡσεὶ χιών, Matth. 28. 3. *sc. nix & glacies apud Æthiopes inusitata sunt, ac ideo proprio nomine carent.*

በረጸ : *Non est in usu.* ተበረጸ : *quod idem est ac* አንበልበለ : Micuit *instar flammæ.* ይትበረጽ : Es. 13. 8.

በሰለ : Coqui *igne.* (2) Maturescere *de frugibus*, Es. 17. 5. ‖ አብሰለ : Coxit, 2 Sam. 13. 8.

ብሱል : Coctus, Maturus, Exod. 9. 31.

ብስሉ : Coctum, Res cocta, Exod. 12. 9.

መብስል : Coquus, *seu* Cocus, 1 Sam. 9. 23. *Pl.* ሊቀ : መበስላን : Gen. 37. 35. *f.* መብስላት : Coquæ, 1 Sam. 8. 13.

ተብሲል : Puls, *legumen coctum*, Gen. 25. 29. Decoctum.

በሰረ : *Non occurrit.* አብሰረ : Bona nova nunciavit, Bonum & lætum nuncium attulit, *ccdat.* አብሰረኪ : *Org. l.* 2. ‖ ተበሰረ : Annunciatum fuit.

መበስር : Nuncius bonus.

ብስራት : Nunciatio, Annunciatio læta. *Org.* ብስራተ : ዜና : Annunciatio nova & læta. *ibid.*

ቢሶስ : βύσσος, Byssus, Exod. 25. 4. ቢሶን : Luc. 16. 19. *vulgò pro* viridi holoserico.

¶ በሰሰ : *Non occurrit.* አንበስበሰ : Trepidavit, Tremuit : *Fut. Org. lect.* 1.

ነበስባስ : Consternatio, Trepidatio, Tremor.

በቀለ : *Non est in usu.* ተበቀለ : Punivit, Vindicavit, Ultus est *scelera injurias* ; Pœnas sumsit, *ccacc. seq.* በእንተ : Luc. 11. 50. Apoc. 18. 6. ተበቀለ : ሎቱ : *Ultus est, vindicavit eum*, Act. 7. 24. Rependit *malum quod ab alio perpessus est*, Vindicavit se, Psal. 136. 11.

በቀል :

በቀል ፡ Ultio, Vindicta, Psal. 42. 1. Νέμεσιν Act. 28. 4. reddiderunt በቀለ ፡ ደሞ ፡

መስተበቅል፡ Ultor, Vindex, Psal. 93. 1.

¶ በቈለ ፡ Pullulavit, Germinavit, Enata est *planta*, Marc. 4. 5. *Inf.* Matth. 13. 7. Creverunt *capilli*, Jud. 16. *Metaph. de amore, luxuria gliscentibus.* ‖ አብቈለ፡ Jac. 5. 18. Produxit *terra*; Pullulare, Crescere fecit *Deus*. *Item homo* emisit *capillos*, 1 Cor. 11. 14. *brutum cornua, ungulas. Org. l.* 3.

በቀልት ፡ Palma, Psal. 91. 12. *Synech. pro* ramis palmæ, Joh. 12. 13. *Pl.* በቀ ላት፡ *Org. vide* Exod. 15. 27. *&* ተመርት፡

በቈል፡ Planta, Germen: *Pl.* አብቅልት፡

¶ በቅል ፡ *Comm.* Mulus, Mula, Psal. 31. 11. *Pl.* አብቅል፡ 3 Reg. 10. 25.

¶ በቄላ፡ Faba, *Amhar. est.*

በቀወ ፡ *Non est in usu.* አብቀወ ፡ Psal. 108. 1. Hiavit, Patuit *os. Neutr.* Psal. 105. 18. *propriè de ore ferarum prædæ inhiantium*, Psal. 21. 13. Inhiavit. (2) Oscitavit.

ብቅው፡ Hians, Hiscens *os* ለውሒጥ ፡ *ad deglutiendum. Org. lect.* 1.

ተብቃው፡ Oscitatio.

በቊዐ፡ Marc. 5. 26. Profuit, Utile fuit, *seq.* ለ፡ *Ad*, Matth. 5. 13. በቋዕ ኩከ፡ *Profui tibi*, *c.* 15. 5. ምንት፡ ይበ ቊዕ ፡ *Quid juvat?* Jac. 2. 14. *pro* ὀφείλει *legit* ὠφελεῖ, Matth. 25. 16. (2) Gratificatus est *alicui*. ብቊዐኒ፡ *Gratificare mihi, utilis esto mihi*, Luc. 9. 38.

በቊዕ ፡ Utilis, e, Rom. 1. 14. *f.* በቊ ዕት፡ Utilis, Expediens. *Org. l.* 5.

በቋዒ፡ *Qui prodest, juvat, utilitatem affert. Org. l.* 1.

በቊዔት፡ Utilitas, *in fine* Joh.

¶ አስተብቊዐ፡ Marc. 1. 40. Supplicavit, Supplex fuit, Suppliciter oravit, *ccacc.* Matth. 8. 5, 31. *Inf. nomin.* አስ ተብቊዖት ፡ Supplicatio, ἀξίωσις. *Lit.* 165. *c.* 1. *Pl.* አስተብቊዖታት፡ *in* ጸ፡ሮ፡

መስተብቊዕ፡ *Analogicè quidem diceretur* Supplex, Suppliciter orans; *sed pro eo reperitur*

አስተብቋዒ፡ *Qui pro alio supplex orat, vel intercedit*; Intercessor, Patronus: *Pl.* አስተብቋዕያን፡ *Lit.* 170. *c.* 1.

በቊጸ ፡ አፍሐመ፡ Composuit prunas *batillo*, Corrasit *quò melius arderent*, Joh. 18. 18.

ብቊጽ፡ፍሕም፡ Pruna *rectè* composita, Joh. 21. 9.

በበ፡ *Particula servilis, distributionem per singula tempora & singulas personas inferens.* * በበ፡ሕቅ፡ Sensim, Paulatim. *Org.*

በትር ፡ ῾Ράβδος, Virga, Baculus, Psal. 22. 5. *ad cædendi eundique usum.* በትረ፡ነገድ፡ *Virga stemmatis, pro* genere *seu* stirpe. *Org. lect.* 2. በትረ ፡ ፆርክ ፡ Patriarcha, *ut ferè peregrina distinguere solent: Plur.* አብትር ፡ Marc. 14. 48. ዘቢጥ ፡ በአብትር ፡ Virgis cædere, Act. 16. 22.

በተከ ፡ Rupit, Abrupit, Dirupit, Laceravit *vincula, funes*, Psal. 2. 3. *Imp.* ብትክ ፡ *Lit.* 160. *c.* 3. ‖ ተበትከ ፡ Ruptus, Diruptus fuit, *de retibus*, Luc. 5. 6. *de filo in Org.* ድማሬ ፡ ተበትከ ፡ Unio dissoluta fuit, Exod. 28. መሰረተ ፡ ሃይማኖት ፡ ዘኢይትበተክ ፡ Fundamentum fidei indissolubile; *præf. Syn.*

ብቱክ ፡ Ruptus Laceratus, Jos. 9. 5.

ብትክ ፡ *Propriè de animali dicitur, cui caput uno ictu ob certum mactationis ritum absciditur, vel abrumpitur; sed Græcus habet* πνικτὸν Suffocatum, Lev. 18. *vide* Act. 21. 25.

ብትከት፡ Ruptio, Jud. 16. 9.

ቢኀት፡ Hippopotami, *seu* Equi marini, *Lit.* 176. *c.* 4. *singularis formandus videtur* ቢሳ፡ *Amhar.* ጎማሬ፡

በኄብኄ ፡ *Org. l.* 3. Putruit; Putrefactus

trefactus fuit, Psal. 37. 5.

ብትብን፡ Putrefactio, *forma* ቀንቀጤ፡

በንተ፡ Munera, Dona *superiori ter reverentiam* obtulit. ወለዘሂ፡ ብንተ፡ በንቱ፡ *Cui munera (debentur) ei munera date*, Rom 13. 7.

ብንት፡ Munus. Donum. Act. 16. 16, 19.

¶ ብንተ፡ ዐይን፡ Pupilla oculi, Psal. 16. 9. *Arab.* بنت العين *Filia oculi. Ambar.* ብሉል፡

¶ ቤናት፡ *vide* በይን፡

ብእሰ፡ Malus, Pravus fuit. ይብእስ፡ እምቀደሚቱ፡ *Pejus, deterius fit quàm ante*, Luc. 11. 26.

ምብእስ፡ Pravus, Adversus, *de loco, ut:* ፍኖት፡ምብእስ፡ *Via aspera* Deut. 31. & *scabrosa*, Luc. 3. 5.

¶ ብእሲ፡ Vir, Psal. 17. 28. ብእሲ፡ ብእሲ፡ Unusquisque, Quilibet, Cant. 3. 8. *F.* ብእሲት፡ Fæmina, Mulier, Matth. 13. 33. *in relat. ad virum*, Uxor, Psal. 108. 8. *pro quo tamen plenius dicitur* ብእሲተ፡ብእሲ፡ Marc. 10. 16.

በእስ፡ Contentio, Pugna, Jud. 11. 25. *Metaph.* Adversitas *quævis. Org.*

ተበአሰ፡ Pugnavit, Dimicavit ሊተ፡ *mihi, seu pro me*, Joh. 18. 36. *seq* ምስለ፡ Contendit *linguâ, manu*; Luctatus est, *ut videtur*, Act. 14. 2. (2) Vi aggressus est, Vim fecit, Vim attulit, 2 Sam. 13.

መስተበእስ፡ Pugnax, Pugnas moliens, *vel* struens, *Org. l.* 4. *Pl.* መስተበእሳን፡

በክሀ፡ *Non est in usu.* ሞብኋህ፡ Follis *fabrorum.* (2) Suflatio *ipsa. Org.*

በኵር፡ Primogenitus, Luc. 2. 7. ተበኵረ፡ *In famin. legitur* ተበኵረት፡ *de muliere quæ* Primum partum edidit, *in Org. lect.* 5. *de vaccis*, 1 Sam. 6. 10.

በኵርና፡ Primogenitura, *Lit.* 170. *c.* 4.

በክ፡ *dicitur de fæmina, quæ divortio facto, vel relicto marito solitariè vivit, vide* 4 Reg. 8. ትነበር፡ በክ፡ μενέτω ἄγαμος, 1 Cor. 7. 11.

በክ፡ Irritum, vanum. በክ፡ *Adverb.* 1 Sam. 6. 9. በበክ፡ Frustra.

በከየ፡ Marc. 14. 72. Flevit *acerbè*, Ploravit: *plus est quàm* አንብዐ፡ *Lachrymavit: Fut.* Joh. 16. 20. ‖ አብከየ፡ Ad fletum permovit.

ብካይ፡ Fletus, Ploratus, Psal. 6. 8.

መብክይ፡ Flens, Plorans: *Pl.* መብክያን፡ Matth. 9. 23.

በወሐ፡ *Non est in usu.* አብሐ፡ Matth. 15. 31. Concessit; Potestatem fecit; Veniam, Facultatem dedit; Permisit. ‖ ተበውሐ፡ Rom 5. 20. Permissum, Concessum, Licentia data fuit. *Syn.* 17. ‖ ተበወሐ፡ Licentiam, Potestatem dedit alter alteri. በዘ፡ተበዋሕክሙ፡ *Quantum alter alteri permiserit*, 1 Cor. 7. 5. ‖ አስተበውሐ፡ Potestatem, Facultatem, Veniam petiit; *ccaec. pers. & Inf. ut:* አስተበውሕዎ፡ ለጲላጦስ፡ ይቅትልዎ፡ Act. 13. 28. *Imp.* አስተብሐኒ፡ 1 Sam. 20. 29.

ብውሕ፡ *seq. dativo* ሊተ፡ *vel* ሎቱ፡ Rom. 13. 1. Permissum, Licitum *mihi, vel ei* est. * In potestate *mea* est, Marc. 2. 10. Joh. 10. 18. *F.* ብውሕት፡ Quæ licentiam, *vel* potestatem habet, 1 Cor. 7. 4.

በውሐ፡ Potestas, Facultas. ሊቦኑ፡ በውሐ፡ለለብሐዊ፡ *Annon ergo est licentia figulo, &c.* Rom. 9. 22.

በዊአ፡ Ingredi, Introire, Marc. 1. 45. *Præt.* ቦአ፡ Psal 17. 8. *ccacc. loci, ut:* እበውእ፡ቤተከ፡ Psal. 5. 8. *In specie* religionem *aliquam* amplexus est, 1 Cor. 7. 18. አለ፡ ቦኡ፡ ውስተ፡ ሕግነ፡ *Syn.* ‖ አብአ፡ Introduxit, Induxit; Ingredi, Introire fecit, Cant. 1. 3. *cc* ውስተ፡ *In*, Psal 65. 10. (2) Attulit, Obtulit መባአ፡ *munus*, Matt. 2. 11.

መባእ፡ Munus *sacrum quod Deo aut Ecclesiæ offertur*, Matth. 5. 24. *sic vocantur*

cantur munera à communicantibus ante S. cœnam offerri solita, Lit. 159. c. 1.

በአት: Introitus, Eundi actus, Ingressus: *oppos.* ፀአት: *Egressus, Org. lect.* 1. Matth. 19. 24. (2) *De diebus festis cum incipiunt:* በአተ: ጾም:: በአተ: ሰንበት: Marc. 15. 42. (3) Specus, Spelunca, Caverna, Rupes excavata, Joh. 11. 38. *in quali Christum natum fuisse credunt, Org. l.* 1. *Pl.* በአታት: Apoc. 6. 15.

ብውአት: Introeundi actus, 4 Reg. 20.

አባኢ: Introductor, *qui aliquid inducit. Lit.* 173. *c.*

ሙብዋእ: Locus introitus, ingrediendi, *vel* introeundi. *Org. l.* 2. *contr.* ሙባእ: Jud. 1. 24. 4 Reg. 16. 18. *oppos.* ሙፀእ:

ሙብዋእት: *Pl.* Ansulæ, *vel* Annuli *in quos pertica immittuntur*, Exod. 26. 6. κρίκοι, *Annuli, circuli.*

በዐ: አውደ: ወበዐ: ወርደ: *Ait Æthiops mens* Æqualiter rotundum, & æqualiter altum, Exod. 39. 9. *Græcus habet* ἐπιθαμῆς τὸ μῆκος καὶ ἐπιθαμῆς τὸ εὖρος, *secundum quæ* በዐ: Palmum majorem, Spithamam *vel* Dodrantem *significaret, vide etiam* ስዝር:

ብዕለ: Apoc. 3. 17. Dives factus est, Locupletatus fuit. *Fut.* Psal. 48. 17. ‖ አብዕለ: Locupletavit, Divitem reddidit, Ditavit, 2 Cor. 6. 10. ‖ አስተ በዐለ: Inhiavit divitiis, Opes captavit: *Fut.* ያስተብዕሉ: Jud. *v.* 16.

ብዑል: Dives, Locuples, Opulentus, Apoc. 2. 9. *analogicè significaret Ditatum, Locupletatum: Plur.* ብዑላን: Divites.

ባዕል: Id. Matth. 19. 23. ብእሲ: ባዕል: *c.* 27. 57. *Pl.* አብዕልት: Luc. 6. 24. (2) Dominus, *vide paulò pòst infra.*

ብዕል: Opulentia, Divitiæ, Opes, Psal. 64. 9.

ሙብዒሊ: Qui aliquem ditat, *vel* locupletat: *F.* ሙብዒሊት: *Org. l.* 4.

¶ ባዕል: *Heb.* בַּעַל Dominus, Possessor, Author, Peritus *alicujus* rei; *solum tamen non reperitur, ut:* ባዕለ: ቤት: Paterfamilias, Matth. 10. 25. Herus. ባዕለ:ውእቱ:ቤት: Luc. 22. 11. ባዕለ:ዕዳ: Creditor, Psal. 108. 10. Luc. 7. 41. *f.* ባዕልት: ቤት: Materfamilias, Hera, 3 Reg. 13. 17.

¶ በዓል: Festum, Joh. 2. 23. (2) Epulæ, *f.* Luc. 14. 12. በዓለ: መርዐ: Convivium nuptiale, Apoc. 19. 9. *Pl.* በዓላት: Psal. 73. 9. Festa, *quorum alia* immobilia *ut vocant, seu* fixa ትትኩላን: *alia* mobilia ሊትትኩላን: *vel* ዐዋዲያን: *vocantur.* በዐላት:እሙራት: *Syn.*12.

¶ ሙብዓል: *vel* ሙብዕል: Instrumentum *quodvis ad laborem vel bellum idoneum,* 1 Sam. 13. 20. Es. 5. 28. *in specie* Rotam figuli *significare videtur Syracid: Pl.* ሙባዕልት: ኃጺን: *Instrumenta ferrea,* 1 Reg. 6. 7.

ብዕራይ: Bos, Es 5. 10. *Pl.* አባዕር: Boves, *quibus tantùm in Æthiopia arare solent.*

ብዕራዊ: Armenta, Boves *in genere signif.* Exod. 22. 10.

በዐት: Spelunca, *vide in* በዊእ:

ብዕዝ: *Animal quod in septentrionalibus Æthiopiæ partibus reperitur, magnitudine cervo, figurâ vaccæ simile, & colore cinereo, forsan* Tragelaphus.

ብዒዝ: *Org. l.* 3. Cornu *genus tenuè & longum quod inflari solet, sic dictum ab animali* ብዕዝ: *de quo paulò ante,* Dan. 3. 5. *respondet Græco* Σαμβύκη *Sambuca, quæ aliud planè est.*

በዐደ: Immutavit, Commutavit, Aliud reddidit, Psal. 33. *tit.* ‖ ተበዐደ: Alius factus est, Immutatus fuit, Psal. 44. *tit.*

ባዕድ: Alius, Marc. 15. 31. Alter, Psal. 104. 42. Peregrinus: *Pl.* ባዕዳን: Matth. 15. 30. *fæm. plur.* ባዕዳት: Marc 15. 41.

ብዑድ: Alius, Alienus, Diversus, *Lit.*

171. c. 3. ut : Nativitas Christi ብዑድ፡ ሥርዓት፡ እምሕገ፡ እጊለ፡ እምሕያው፡ Org. lect. 3 (2) de animo Alienatus, malè affectus ልቡ፡ ብዑድ፡ ውእቱ፡ እም ኔሁ፡ (3) Varius colore. Exod. 28. 6.

በዝኀ፡ Psal. 118. 69. Multus fuit, Multiplicatus fuit in seipso; Auctus fuit, Crevit numero. በዝኁ፡ Plures facti sunt, Joh. 4. 1. ይበዝኁ፡ እምአርብዓ፡ ዕደው፡ Amplius quadraginta viri sunt, Act. 23. 21. ዘይበዝኀ፡እምሕዝብ፡ Plurimi ex populo, Maxima populi pars, Matth. 21. 8. ‖ አብዝኀ፡ Multiplicavit, Auxit, Psal. 17.16 አብዝኀት፡አብአ፡ እም፡ &c. Plus attulit quàm, Marc. 12. 43. Inf. በአብዝኆ፡ Multiplicando, Luc. 12. 15. * አብዝኀ፡ነገረ፡ቦቱ፡ Prolixior fuit sermone erga eum. ‖ ተበዝኀ፡ Multiplicatus fuit ab alio: De amore እንዘ፡ይ በዝኅ፡ወይትበዛኅ፡ Dum in se crescit, & exterius augetur. Org. l. 4. ‖ ተባዝኀ፡ Se mutuò augere; Invicem multiplicari. ‖ አስተባዝኀ፡ Valdè auxit, magis magisque & variè multiplicavit, Deut. 8. 1. c. 28. 11.

ብዙኅ፡ Multus, Pl. ብዙኃን፡ Pl. fæm. ብዙኃት፡

ብዙኀ፡ Adv. Multùm, crebrò, sæpe.

ብዝኀ፡ Multitudo, Copia, Magnus numerus, Psal. 63. 2.

መብዝኂ፡ & አብዝኂ፡ Multiplicator.

መብዝኀት፡ Tantùm cum affixo reperitur: Nominis significationem habet. ቀተሎሙ፡ መብዝኀቶሙ፡ redditur Plerosque illorum, Psal. 77. 35. 1 Cor. 10 4. It. Adverbii πολλάκις, መብዝ ኀቶ፡ ያወድቆ፡ Plerumque, frequenter eum conjicit, Matth. 17. 15.

በዝ፡ Venus, planeta quæ aliàs ኮከበ፡ጽባሕ፡ Stella auroræ, i. e. matutina, seu Phosphorus vocatur, 2 Pet. 1. 19. (2) Hesperus; quia ergo indifferenter pro utroque usurpatur, hinc reperitur in plur. አብያዝ፡ Veneres, tanquam duæ diversæ essent stellæ, in Org. lect. 6.

ቤዘወ፡ Redemit, Psal. 30. 6. Aliud quid pro redemtione dedit. ‖ አቤ ዘወ፡ Redimi curavit, jussit: Imp. አቤ ዝወ፡ኒዮ፡ Lev. 25. ‖ ተቤዘወ፡ Redemtus fuit, Apoc 14. 3, 4. Inf. ተቤዝዎ፡ & ተቤዝዎት፡ Redemptio passivè. Org.

ቤዛ፡ Λύτρον, Pretium redemptionis: Copus meum ዘይትወሀብ፡ ቤዛ፡ ብዙኃን፡ Luc. 22. 19. (2) Includit vim præpositionis Pro. ቤዛ፡አባግዒዮ፡ Joh. 10. 15. ዐይን፡ ቤዛ፡ ዐይን፡ Matth. 5. 38. (3) Ἀντάλλαγμα, Compensatio, Psal. 54. 22. Matth. 16. 26.

መቤዝው፡ Redemptor, Liberator, Lit. 164. c. 2. F. መቤዝዊት፡ Redemptrix.

ባዝግና፡ Monile, Murenula, seu Catenula collaris: Ornatum colli aureum tàm virorum quàm fæminarum significat, Gen. 41. 42. Num. 31. 50. Pl. ባዝግናት፡ Monilia, Jud. 8. 26.

በየተ፡ def. ቤተ፡ Diversatus, Commoratus est unam vel alteram noctem, Luc. 9. 12. oppos. ወዐለ፡ Diem transegit. (2) Per noctem mansit res quævis alia aliquo in loco, Gen. 30. 15, 16. Recubuit, Exod. 22. 27. ‖ አብየተ፡ def. አቤተ፡ Excepit aliquem domui suæ, Per noctem detinuit domui suæ, vide Org. l. 1.

ቤት፡ F. Domus, Marc. 3. 25. ቤተ፡ ክርስቲያን፡ Ecclesia, Matth. 18. 17. Unam sanctam Catholicam & Apostolicam Ecclesiam sic reddunt: አሐቲ፡ቅድ ስት፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ ዘሐዋርያት፡ ርትዕት፡ እንተ፡ ሐዋርያት፡ Symb. Apost. Plur. ቤተ፡ ክርስቲያናት፡ Ecclesiæ. ቤተ፡ መቅ ደስ፡ Templum, Matth. 21. 12. ቤተ፡ ሰይፍ፡ Vagina, c. 26. 52. & sic quamvis thecam significare potest, vulgò etiam Conclave, Cubiculum: Pl. አብያት፡ Domus, Diversoria, Psal. 77. 56. It. Horrea, Matth. 6. 26.

አብያታዊ፡ Domesticus, legitur Joh. 4. 46. tit. ሰብእ፡ አብያታዊ፡ Homo domesticus.

በይነ፡

በደነ : Animadvertit, perſpexit. ሰርዌ:ኢትበደኑ: Matth. 7. 3. (2) Perſpicuum, Clarum, Intellectu facile fuit. || አበየነ : Perſpicuum, Clarum reddidit. *Syn.* || ተበየነ: Clarum, Perſpicuum redditum fuit.

ብዩን : Clarum, Perſpicuum, Intellectu facile.

ብያኔ: Perſpicuitas, Claritas.

¶ በደነ : *Utitur hac voce Æthiops meus in literis ſuis pro* በእንተ : *aliàs* በደነ : *vel* በደናተ : *contr.* ቤናተ : *vim præpoſ. habet, præced.* በ: *& ſeq. aff. ut :* በበደናኒ: Exod. 25. በበደናኒ : *c.* 28. 7. Intra, በበደናቲሆሙ : *Intra ſe ipſos, ſeu ſecum cogitabant,* Matth. 9. 3. *c.* 16. 7. *Regnum quod* በቤናቲሃ : *intra ſe, vel ſecum diſcordat. c.* 12. 25, 26.

በየጸ : *Non eſt in uſu.* ተበየጸ : Conſors, Socius, Familiaris, Sodalis, alicujus factus eſt. *Inf.* ተበየጾ: Conſortium, Contubernium.

ቢጽ : Conſors, Socius, *vulgò* Proximus, Pſal. 37. 11. Sodalis, Matth. 11 16. *Pl.* አብያጽ: Contubernales, *de ſervis* Matth. 18. 31. Comites, Act. 9. 8. *Mira latere figura videtur in locis* Act. 2. 37. *c.* 27. 1. *aut mendoſa ſunt loca. vide &* Gen. 30. 41.

ባደስ : Βάτος, בַּת *Hebraica menſura liquidorum, ut vini et olei, tria Sata continens, quantum ſcilicet* Epha *aridorum.* Luc. 16. 6. *Æthiopes putant hominem intra menſis ſpatium quatuor Bathos conſumere poſſe; In veteri Teſt. vocatur* ኮሊስ: χοεῖς *quod vide.*

በደረ : Studuit, Certavit *ad primi faciendum,* 1 Cor. 9. 24. Niſus fuit alium ſuperare, *vel* prævenire; *ccacc. & Inf. ut :* በድሮ:በጺሐ: *Studuit eum prævenire,* Joh. 20. 4, 8. || አብደረ: Prætulit, Plurisfecit, Pſal. 108. 16. || ተበድረ: Prælatus, Pluris æſtimatus fuit *ſeq.* እምኔ: 1 Pet. 1. 7. || ተበደረ: Alius alium prævenire ſtuduit; Contendere, Certare inter ſe æmulatione *antecapiendi rem,* 1 Cor. 9. 24, 26. *Inf.* ተበድሮ: Certamen præveniendi mutuum, Æmulatio. *Org.*

¶ በድረ: *Feſtum Judæorum eſt, Scal. in Comp. Æth. aliàs* በድረ: *eſt* Negotium & Adminiſtratio *quævis.*

ቤዴቅ : Abditus *theſauri* locus *in domo*; Locus occultior ſub tecto. * Gazophylacium, 4 Reg. 12. 18.

ብድብድ: Peſtis, Peſtilentia, Pſ. 105 23.

በድን: Cadaver, Pſal. 37. 21. Corpus exanime, Matth. 27. 58. *Pl.* አብድንት: Ebr. 3. 17. *ut : Sine* አብድንት:ይቅብሩ:በድኖሙ : *mortuos ſepelire mortuos ſuos.*

በድው : Deſertum, Solitudo, Matth. 12. 43. ምድረ:በድው: *per appoſ.* Pſal. 62. 3.

አብደወ: Deſolavit, Deſertum reddidit.

በጌምድር: Bagamidri, Provincia regni Æthiopici, *Dembeam inter & Amharam ſita.*

በግዕ: Ovis : *fæmin. eſt conſtructione, epicœnum vero ſignificatione; nam univerſo generi ovium ſinè diſcrimine ſexus, vel annorum collectivè competit, ut patet* Matth. 12. 11. Luc. 15. 4. (2) Agnus, *ut :* ነዋ: በግዑ: ለእግ *&c. Ecce agnus Dei,* Joh. 1. 36. *Pl.* አባግዕ : Oves, Pſal. 43. 13. *conſtr.* Pſal. 99. 4. በግዕት: Idem : *fæm. tantùm eſt ex ſignificatione & conſtructione,* Lev. 5. 6.

በጠለ : *Org. lect.* 5. Inane, Fruſtra fuit; Irritum, Vanum factum eſt; *ut :* በጠለ: ዐቂበ: ትእዛዝ: እምኔየ : Vanus fuit conatus *meus cuſtodiendi præcepta, ib. l.* 5. Ceſſavit. || አብጠለ: Irritum, Vanum reddidit

reddidit ኀይሉ፤ *robur ejus. Lit.* 163. *c*.4. (2) Interire, Aboleri. passus est *legem*. *Org. l.* 7. (3) Frustra consumsit *pecuniam, Epist. Sara Jacob.* ‖ ተበጠለ፡ Vanus, Irritus redditus fuit.

ብጡል፡ Vanus, Irritus.

በጥሐ፡ Læsit *cutem scalpello, vel* Incisionem fecit *eliciendi sanguinis causa, quod per superstitionem olim Baalitæ; nunc Turcæ facere solent*, Lev. 21. 5.

ብጥሐት፡ገጽ፡ Incisio faciei *qualis in Æthiopia & Nubia pro consuetudine regionis in usu est, teste Glaudio Rege Æth. in conf. fidei suæ.*

በጦስ፡ *Græc.* βάτος, Rubus, Luc. 20. 33. *sed communius* ጰጦስ፡

በጸል፡ Cepe, Bulbus, Num. 5. 11.

በጽሐ፡ Pervenit, Appulit *ad locum quendam*, Psal. 18. 4. & 41. 2. (2) Evenit, Impletum fuit *vaticinium*, Matth. 27. 9. ጸሎቱ፡ ይብጽሐነ፡ *Preces ejus, i. e. effectus precum impleantur in nobis*, Judæ. 1. *seu præf. epist. Judæ.* (3) Pertingere, Attingere *locum scalis sufficientibus.* (4) *De literis* በጽሐኒ፡ Redditæ mihi sunt. (5) Assequi aliquem, Psal. 16. 13. (6) Assequi, Percipere quidpiam *altioris indaginis. Org. l.* 2. ‖ አብጽሐ፡ Duxit, Perduxit, Deduxit *ad aliquem locum*, Marc. 13. 11. (2) Adduxit, allegavit *loca ex scripturis*, Act. 17. 3. ‖ ተበጻሐ፡ Obtorto collo in jus traxit, In jus rapuit alius alium, Marc. 13. 9. Luc. 12. 58.

ብጹሕ፡ Qui pervenit, *ut: Juvenis* ብጹሕ፡አምጣኑ፡ *qui ad justam staturam pervenit:* Puella ብጽሕት፡አምጣኑ፡ nubilis. *Syn.* 10.

ምብጻሕ፡ *Locus quo res perducitur, vel defertur.*

በጽአ፡ Beatus, Felix fuit. ‖ አብጽአ፡ Beatum fecit, Felicem reddidit: *Fnt.* Psal. 40. 2. *vide* Rom. 4. 6. ‖ አስተብጽአ፡ Beatum prædicavit, Laudavit tanquam beatum & celebravit, Psal. 71. 18. Luc. 1. 48. *Inf.* አስተብጽኦ፡ Celebratio, *vel* Prædicatio beatitudinis *in aliquo. Org. l.* 1.

ብጹእ፡ Beatus: *Plur.* ብጹአን፡ *F.* ብጽእት፡

ብጽአ፡ Beatitudo. *Concil.*

በጸወ፡ Indormivit, Obdormivit *alicui rei*; somno obrutus fuit.

ብጸዌ፡ Obdormitio, *cum agentem somnus obruit, Org. lect.* 2.

በጸዊ፡ Somniorum interpres, τερατοσκόπος, Prodigiorum observator, Es. 8. 19. *Pl.* በጸውያት፡ *c.* 19. 3. *ubi respondere videtur Græca* ἐγγαστρίμυθοι, *Ventriloqui.*

በፅዐ፡ Vovit votum, Sancte aliquid Deo promisit, *cc.* ለ፡ *perf. sine acc.* Psal. 75. 11.

ብፅዓት፡ Votum, Psal. 21. 27. ብፅዓት፡ በሙ፡ *Voto erant obstricti*, Act. 18. 18.

ተ ፡

♣♣♣♣♣♣♣ ♣♣♣♣♣♣♣ ♣♣ ታ ♣♣ ♣♣♣♣♣♣♣ ♣♣♣♣♣♣♣ ህሳስ ፡ *Nomen mensis* Decembris, *qui incipit* 27. *die Novemb. Inscr. cap.* 10 *Rom.*

ትልም ፡ Sulcus ፡ *Pl.* ትለም ፡ *c. aff.* Psal. 64.11. *et* ለትላም ፡

ተልቢ፡ Linum, Exod.9.31.

ተሉግና ፡ *vel* ተዎሉግና፡ Theologia. ቶሉጋዊ ፡ *vel* ቴዎሉጋዊ ፡ Theologus.

ተለወ ፡ Psal.100. 5. Secutus, Insecutus est. (2) Hæsit, Adhæsit alicui, *cc* ለ ፡ Matt.19.5. ‖ አትለወ፡ Sequi fecit, Ad sequendum induxit, 3 Reg. 11. 4. ‖ ተታለወ ፡ Alter alterum secutus est *per vices*, Num.2. *vel* 3.

ተላዊ ፡ Qui aliquem *in ordine* sequitur. *Pl.* ተለዊያን ፡

ትልወት ፡ *q. d.* Insecutio, Ordo, Series eundi; *vulgò* Processio ፡ ቍርባን ፡ ትልወት፡ሊጲስቆጶስ ፡ *Conc.*

ሙትልው ፡ Ordo, Series *prout quæque sequuntur* ፡ ኵሉ፡በበ፡ሙትልው ፡ *singula suo ordine*, Luc.1.3. *Contr.* ሙትሉ ፡ *Syn.* 16. *ut* ፡ ወእንዘ ፡ ለሠይማን ፡ በበ ፡ ሙትሉ ሆሙ ፡ (2) Status, Ordo, *seu* Genus hominum.

ተላዕ፡ Musculus ventris, Exod. 29. 22. Lev.7.30,31. *Ambar.* ጫንቅና፡ *Videtur respondere Græco* Στηθώνιον, *Pectusculum.*

ተልፍዮስ ፡ *Peregrina vox, legitur* Cant.4.4. *ex Græco* ἐνθαλπιώθ, *quod remansit ex textu Hebræo* תַּלְפִּיּוֹת *et redditur* in acumina excelsa. *Æthiopes putant esse partem ædificii, nempe* contignationem primam, *cui primæ trabes imponuntur.*

ተሐተ ፡ *Non occurrit.* ለተሐተ፡ Demisit, Submisit, Depressit, Mat.18.4. *in sacris* Humiliavit, Luc.9.48 ለትሐቱ፡ ለዐይንቲሆሙ ወስተ፡ምድር፡ Demiserunt *in terram oculos*, Ps. 16.11. ‖ ተትሕተ፡ Vilior, Humilior fuit, Es.25.12. ወይን ፡ ዘይቴሐት ፡ *Vinum* exilius, Joh.2.10 Humiliatus, Depressus fuit. ተተሐትኩ፡ Psal. 87.16. Humilis redditus est, Luc. 3.5. ኵሉ፡ዘያሌዐል፡ርእሶ፡ይቴሐት ፡ ወኵሉ ፡ ዘያቴሕት፡ርእሶ፡ ይትሌዐል፡ *c.*14.11. *Inf.* ተትሕቶት፡Humiliatio, Jac.1.10.

ትሑት ፡ Humilis, *cujus oppositum est superbus, prout in S. literis accipi consuevit*; Qui modestè de se sentit, *vel* submissè se gerit, Psal.17.30. Matt. 11 29. (2) Abjectus, Vilis, Luc.16.15. *Pl.* ትሑታን ፡ *F.* ትሕት ፡ *contr. pro* ትሕትት ፡ Es.25.4. Abjecta, Depressa.

ታሕተ ፡ *Præpos.* Sub *admittit easdem compositiones ut reliquæ præpositiones, ut:* በታሕተ ፡ *Sub*, Psal. 8.7. (2) *Adv.* Infra, Deorsum, Mat. 4.6.

ታሕቲት ፡ *f. pro* ታሕታዊት ፡ Inferior, Infima, Psal.85.12.

ትሕትና፡ Modestia, Humilitas *virtus, cujus oppositum est* ትዕቢት ፡ *Org.l.*1. (2) Vilitas, Tenuitas, *cujus oppos. est* ልዕልና፡

ሙትሕቲ ፡ Qui humiliat, *vel* deprimit. *Lit.*173. *c.*2.

ሙትሕት፡ Infimus locus, Inferiora, Ps. 138.14. *oppos.* ሙልዕልት ፡ *habet et vim præpositionis, ut* ፡በሙትሕትየ፡ Sub, Subter me, Psal.17.40.

ትማልም ፡ Heri, Psal.89.4.

ተምርት : Palmam *arborem & fructus ejus, nempe Dactylos, seu Palmulas significat:* 2 Sam. 16. 1. *et sic facit in Pl.* ተምርታት: *vide* Exod. 15.27. Joh.12.13.

ተምርገብ:ምስለሃ : *In Græco legitur* θῖμα ἐργάβ. *Græcum* θέμα *et Hebr.* אַרְגָּז *Arca, capsula, miscuerunt & corruperunt.* 1 Sam. 6.15.

ቴማን : Auster, Orat.Hab.3.2. *sed ex Græco* θαιμὰν *remansit, istud autem ex Hebræo* תֵּימָן.

ተምናስ:Internecio: *hoc vocabulum usurpatur cum boni malique pari ruina involvuntur, ut* : ቀተ : ተምናስ : *Cædes noxiorum pariter & innoxiorum*, 2 Sam. 11.

ቶራ : Animal *bovi simillimum, sed coloris cervini, et multò minus, voceque exiliori; caudæ extremos pilos nigros et cornua nigra, sed in se reflexa, ac tantùmnon clausa habet, ut vix aliquem lædere possit. Turcicè* Taban Schigur *: descriptionem vide in Hans Jacob Breuningers itinerario, p.*149. Deut.14. 5. *Reperitur in Amazên: Græcus habet* τραγέλαφον.

ተርሜን : *Per Metathesin ex Græca versione retenta vox* ῥαθμὲν, 3 Reg.19.4. *Ista autem ex Hebræo textu remansit, ubi legitur* רֹתֶם, *Arab.* رتم *Genista, seu ut quidam vertunt Juniperus, at Æthiopes putant suam esse* ደደኾ:

ታሪክ : *Ar.* تاريخ, תאריך *Tarich*; Historia, Chronicon, Chronologia, Annales, *in Conf. fidei R. Glaudii.*

ተርጐመ : *Org. l.*5. Interpretatus est, Exposuit, Explicavit *peregrinam linguam. Fut.* ይተረጕም : 1 Cor. 14. 9. || ተተርጐመ : Expositum, Explicatum fuit. ሰክልኤ : ይተረጐም : *Duplicem interpretationem habet*, Æquivocum est, *seu* Dupliciter exponitur. *Org. l.* 2. ዘኢ ይተረጐም : Ineffabilis, Indicibilis, *Lit.* 170. *c.* 3.

ትርጉም : Explicatus, Expositus.

ትርጓሜ : Interpretatio, Expositio, Mat.1.23. ዘበትርጓሜሁ : *Quod significat*, Matt. 27. 33. (2) Significatio, sensus *orationis, vel sermonis.*

ተርጓሚን : Interpres, 1 Cor. 14. 5.

አስርጓሚ : Id. *sed parùm analogicè. Gregor. Æth. ep.* 1. *ad me.*

ተርፈ : Matt. 14. 20. Reliquus, Residuus fuit; Superfuit; *dicitur de personis & rebus*, Remansit, Joh. 8. 9. *sic* ተረፍኩ : እምሐዊር : *Remansi nec profectus sum.* ወእለሰ : ተርፉ : *Reliqui autem* Mat. 22. 5. * ምንተ : እንዘ : ዘተ ርፈኒ: *Quid adhuc restat mihi faciendum? c.* 19. 20. * ዘተርፈ : Postscriptum. || አትረፈ:Rom.9.29. Reliquit; Reliqui, Residui fecit : እለ : ያተርፍዎ : ሰእክል : *Qui reliqui faciunt multum panis, i. e. Quibus abundat.* (2) Retardavit, Retraxit *ab incepto*, Deut.2.34.

ትሩፍ : *Adj.* Relictus, Residuus.

ትረፍ : Reliquum, Residuum, *subst.* Mar. 12. 44. (2) Abundantia, Superfluum, *ut* : እምተረፈ:ልብ : Mat. 12. 34.

ትራፍ : 4 Reg.19.30. *c.*21.14. Residuum, *in Pl* ትራፋት : Reliquiæ, Psal. 16. 15. * ትራፋተ:ክታብ : *id quod vulgò* Postscriptum *vocamus.*

ተራፊን : θεραφὶν *ex Hebr.* תְּרָפִים Idola, Imagines, *seu* Dii Penates, *vel* Simulacra *ex quibus futura divinari parabant.*

ተስሐ:

ቶስሐ : Miſcuit , Temperavit , Confudit *propriè res liquidas*, Eſ.1.22. *Metaph. Res quaſvis alias* συνεκέρασε, Commiſcuit, 1 Cor.12.24. *Org. l.*1. *Inf.* ቶስሐ : Mixtio, *Lit.*166.*c.*4. (2) *Hoc verbo in ſpecie utuntur de hæreticis duas in Chriſto naturas confundentibus, quod aliqui Eutychetem feciſſe negant :* ‖ ተቶስሐ : Mixtus, Commixtus fuit, *Org.l.*1. *Fut.* እንዘ:ተቶስሕ:ማይ:ምስለ : ወይን : *Lit.*159.*c.*2. *quod in S. Cœna apud Æthiopes fieri conſuevit.*

ቱሱሕ : Mixtus , Commiſtus , *Plur.* ቱሱሓን :

ቶሳሒ : Qui aliquid miſcet.

ቱሳሔ : Commixtio.

ቱስሕት : Mixtura, Admiſtio, Permiſtio.

ተስዐ : Novem confecit, Effecit ut novem eſſent.

ተሱዕ : Nonus *dies menſis.* ታስዕ : Id.

ተስዑ : ሰዓት : Hora nona, Mat.20.5. *c.*27.45. *pro quo tamen mox legitur* ተሱዓት : ሰዓት : *v.*46.

ተስዓ : Nonaginta, *cujus nota eſt* ፺ :

ተሱዓት : *Vide ſupra* ተስዑ :

ተስዓቱ : Novem, *cujus nota eſt* ፱ :

ተስፋ : Spes, *quære in* ሰፈወ :

ተቅዳ : Coriandrum. Κόριον, Exod. 16.31. Num.11.7. *Æthiopes Amharicè interpretantur* ድምብላል : *quod an Coriandrum ſit dubito.*

ተቤሳ : τελαμὼν, Linteum, *vel* Faſciola *quâ caput circumligari poteſt*, 3 Reg.20.38,41.

ታቦት : *Arab.* تابوت Arca, Ciſta, *ut :* ታቦት:ሕግ : Arca fœderis, Apoc.11. 19. *maſc. eſt, ut :* ዝንቱ:ታቦት:*Lit.*158. *c.*2. (2) Arca Noe, Matt.24.38. 1 Pet. 3,20. ንፍቀ:ታቦት : Id. *per appoſitionem generis. Diſpiciendum quis tropus ſit* 1 Pet.2.5,9. *ubi alludere ad arcam fœderis videtur, paulò longiùs à textu Græco recedendo.* 3, *Vulgò ſic etiam vocatur* Tabula, *ſeu* menſa *longa in templis conſtituta, cui imponuntur ſacra vaſa, ad celebrandam ſacram Synaxin adhiberi ſolita, ut patet Lit.* 158. *c.* 2. & 3. እም ቅድመ : ያልብስ : ታቦት : *Antequam inſternatur menſa, et p.* 174 *c.* 2. ፫ ጊዜ: እንዘ : ትእውድ:ታቦት : *Ter ambiens menſam: an fortè eò quoque reſpexerit interpres epiſtolæ Petri dicto loco, diſpiciendum.*

ትብልያ : ዘምቅፈርት : Ἐπωμὶς Scapularis veſtis, Tunica brevior *ad contegendos humeros. Veſtis ſtrictæ genus eſſe aiebat Æthiops meus*, Exod.22.4, 6. *Pl. caſſ.* ትብላይሆን:*v.*8. *at v.*7. *Græcum* ἐπωμὶς *retinetur.*

ተብዐ : Maſculè ſe geſſit : *Imp.* ትባዕ : ‖ አትብዐ : Validum, Robuſtum reddidit ; Virilem animum addidit. ‖ ተተብዐ : Validus, Robuſtus factus eſt; Virile robur accepit ; Animum virilem *ſibi* ſumſit ; Obfirmavit animum. ተተቢ ለው : Gen. 34.25. ተተባዕ : ወጽናዕ : Ἀνδρίζε καὶ ἴσχυε, Deut.31.6.*Inf.*ተተብዖ: Robur virile, Fortitudo.

ትቡዕ : Validus, Robuſtus *factus.*

ተባዕት : Mas, Maſculus, *oppoſ.* አንስት: *Fœmina*, Mar.10.6. Luc.2 23.

ተባዒ : Fortis, Virilis, Animoſus : *Pl.* ተባዕያን :

ቶታን : Corrigia *calceamenti*, Mar. 1.7. *Pl.* ቶታናት : Corrigiæ, Joſ.9.5.

ታኅሣሥ : December, *vide ſupra* ታህሳስ :

ቲን : Latitudo , Εὖρος ; *oppoſ. Longitudo*

gitudo, Exod. 30. 1. *pro quo tamen aliàs legitur* ወርድ ፡

ትንበለ ፡ Intercessit *pro aliquo : Inf.* ትንብሎ ፡ Intercesio. *Org. l.* 5.
ትንባሊ ፡ Intercessor, Patronus.
ትናብል ፡ Legati, Nuncii, Luc. 19. 14. *alia forma* ትናብልት ፡ Psal. 67. 34. *It.* ትንበለት ፡ Legatio ; Es. 21. 2.
ትንብልና ፡ Intercesio, Patrocinium, *vel* Supplicatio, *Lit.* 164. *c.* 2. & 165. *col.* 1.
መትንብል ፡ *Locus intercessionis, ubi intercedere et rogare pro aliquo solemus.*
¶ ትንበለታዊ ፡ Muhammedanus, *s.* Musulmannus, *credo inde dictus, quod Muhammedem sequatur, qui se* رسول الله Legatum Dei *dictitavit : Pl.* ትንበለታዊያን ፡፡ ጸ ፡ ር ፡ 124. 1.

ትንተነ ፡ Vacillavit, Nutavit *instar ebrii casuri*, Psal. 72. 2. ትንተንኩ ፡ ሰወደቅ ፡ Psal. 117. 13. ‖ አትንተነ ፡ Vacillare fecit ፡ ስቱ ፡ ዘያትንትን ፡ *Lit.* 172. *c.* 2. ‖ አስተንተነ ፡ Curavit *rem aliquam*, Occupatus fuit *re aliquâ :* እስ ፡ ያስተንትኑ ፡ በዕጣን ፡ ወቍርባን ፡ *Lit.* 164. *c.* 4.
ትንታኔ ፡ Vacillatio, Nutatio. *Org. l.* 1.

ትንታግ ፡ Titio. *Pl.* ትንታጋት ፡ Titiones, Es. 7. 4.

ትንከተም ፡ Pons 2 Sam. 23. 21. *διαβάθρα pro ponte accepit.*

ትንከር ፡ *legitur in Jobo c.* 28. 19. እብን ፡ ትንከር ፡ ዘኢትዮጵያ ፡ *Gemma est cera flava colorem referens, secundum interpr. meum : sed Græcus manifestè habet τοπάζιον Αἰθιοπίας, quæ gemma aliàs* ጳዝዮን ፡ *Græca voce dicitur.*

ትንንያ ፡ *Est species muscæ minimæ*, Psal. 104. 29.

ትንፋግ ፡ *Humor terræ nativus*, Uligo.

ታእካ ፡ Aula regia. *Org. l.* 6. *pro castris regiis plerumque accipitur, Lit.* 174. *c.* 4. *Item* Sedes Proregis, *vulgò Residentia.*

ትከለ ፡ Psal. 93. 9. Plantavit *plantas, c. abs.* Luc. 17. 28. (2) Fixit, Infixit *crucem, paxillum, &c. in terram, vel alium locum, Can.* 13. *Conc. Ancyr.* Jud. 4. 21. (3) ሠርዐተ ፡ ትከለ ፡ Statutum sanxit, *Lit.* 165. *c.* 3. ‖ ተተክለ ፡ Plantatus fuit : *Imp.* Luc. 17. 6. (2) Fixus, Infixus fuit. *de re quavis, Lit.* 172. *c.* 1.
ትኩል ፡ Plantatus : *Pl.* ትኩላን ፡ (2) Fixus, Immobilis, *de stellis, Org. l.* 2. *et de festis. F.* ትክልት ፡
ትክል ፡ Planta, Mat. 15. 13. *Pl.* አትክልት ፡ Act. 28. 7. * ሰህም ፡ ትክለ ፡ ሰህም ፡ Exod. 21. 36. *Taurum pro tauro.*
ትካሊ ፡ Plantator.
ትክለት ፡ Plantatio. *Org. l.* 1.
መትክል ፡ Clavus *è quavis materia, à figendo sic dictus*, Jud. 16. 14. *Pl.* መታክልት ፡ Ex. 27. *et* መታክል ፡ *c.* 38. 31.
¶ ትኵለ ፡ *Est species Lupi voracissimi et sævissimi, albis et nigris maculis interstincti, qui interdiu quoque pecudes aggreditur : nobis ignotus est, nam Lupus communis dicitur* ዝእብ ፡ Joh. 10. 12. *Pl.* ትኵላት ፡ Mat. 7. 15.

ትኪሻ ፡ Scapula : *Plur.* ትከሽው ፡ 4 Reg. 9. 24.

ትካት ፡ Antiquitas, Ævum, Vetus : *Eandem ferè significationem ac constructionem habet quàm Hebr.* קֶדֶם *ut :* በመዋዕለ ፡ ትካት ፡ בִּימֵי קֶדֶם Priscis temporibus, Psal. 43. 2. * እመትካት ፡ Jampridem, Olim, Antiquitus, Act. 15. 7. ዘእመትካት ፡ Priscus, Antiquus, Mat. 13. 35. ትካት *etiam sequente* እመ ፡ *per* Jampridem, Olim, *exponendum est*, Psal. 118. 92.

ትካታዊ ፡

ትካታዊ : Antiquus, Priscus : *Pl.* ትካ ታዊያን: Prisci.

¶ ትክቶ : Menstruum, *i.e. Profluvium mulierum, ut :* ፀርቀ : ትክቶ : *Pannus menstrui, Org. l.*4.

ትክት : Menstrualis mulier, Gen. 31.35.

ተከዘ : Valde tristis, mœstus fuit; Contristatus fuit. *plus est quàm* ሐዘነ : Marc. 19.22. *Fut.* ትቴክዝ: Joh. 16.21. Mœrore affectus fuit, Jac. 5. 13. *Ob mœstitiam* anxius animo fuit. || አተከዘ : Mœrore affecit, Tristem reddidit, Contristavit : ለቴክዘክሙ : 2 Cor. 2.2.

ትኩዝ : Mœstus, Tristis, Anxius animo, Mar. 10. 22. (2) Σκυθρωπὸς, Psal. 37.6. *Pl.* ትኩዛን :

ትካዝ : Mœstitia, Mœror, Jac. 4.9. (2) Anxietas, Sollicitudo, Matt. 13.22.

ተክዜ : Contristatio.

¶ ተከዚ : *Appellat.* Flumen, Amnis, Exod. 7. 21. *ut :* ተከዜ : ግዮን : Nilus. ተከዜ : ጤግርስ: *Org. l.* 1. (2) Κατ' ἐξοχὴν *Proprium est fluminis in Æthiopia quod in Nilum exoneratur, in Tab. Geograph.* Tagazi *quemadmodum* **Die Elbe und der Rhein** *in Germania pro propriis accipiuntur.*

ተከፈ : *Non occurrit : hinc* መትከፍት : Humerus, Luc. 15.5. *Pl.* መታክፍ : Jos. 9.4. *et* መታክፍት : Mat. 23.4.

ተወነ : Pluit vehementer *æstivo tempore.*

ተወን : Pluvia æstiva vehemens, *qualis sub Zona torrida dari solet.*

ተይ : Sulphur, Psal. 10.7.

ተግሀ : Vigilavit, Psal. 126.2. Mat. 26.40,41. (2) *Metaph. ut Latinè ad animum transfertur,* Intentus fuit *rebus agendis,* νήφειν : ተግሁ : ለዝ : ነገር : *Vigilate, advigilate huic rei.* || አትግሀ: Expergefecit, Excitavit *è somno. Metaph.* Admonuit *negligentem.*

ትጉህ : Vigil, Pervigil : *Pl.* ትጉሃን: *Lit.* 174. *c.* 2. (2) Diligens, Intentus *rebus agendis.*

ትጋህ : Vigilantia, Studium vigilandi.

ተጕለት : *Provincia est regni Æthiopici, quod* ሴዋ : *Lusit.* Xoa, *nobis* **Schowa** *dicitur, de quo v. supra. col.* 143.

ተገረ : *Hinc* መትገር : *In singulari non quidem reperitur, nam pro eo in usu est* ከርዌ: *sed in plurali legitur* መታግርት: Fulcra, Columnæ *in medio ædificii,* 3 Reg. 7.23. ὑποστηρίγματα, Firmamenta, *et* መታ ግር : Num. 3.37.

¶ ትግሬ : *Regnum Æthiopiæ validum, cujus Pro-Rex* ትግሬ : መኰንን : *dictus per errorem nomen regni fecit* Tigremahon, *Alvar. Ab oriente regnum* መድረ: ባሕር: *ab occidente* በጌ : መድር : *pro finibus habet.*

ቴጕን : *rectius* ቴጋኑ : *ex Græco* τηγάνι; *vel potius* ጤገን : *ut alibi passim, istud vide* Lev. 2.5. *c.* 6.21.

ተፋሕ : Malum, Pomum, *fructus est. Syn.*2.

ተፍአ: Spuit, Exspuit, Mat. 26.67.

ተፋእ : Sputum, *oris purgamentum.*

ተፍአት : Exspuitio, Sputum, Num. 12. 14.

ተፈየ : Scripsit, Misit ad aliquem literas, *cc.* ሳዕለ : *ut :* እተፈ: ሳዕሌክሙ: 2 Cor. 10.1.

ኀ ፡

ኀ ለቀ ፡ Psal. 11. 1. Defecit, *i. e.* Esse desiit, Consumtus fuit, Periit, Psal. 57. 10. Finitus, Absolutus, Consummatus fuit, Apoc. 15. 1, 8. ‖ አኅለቀ ፡ Luc. 8. 43. Consumsit, Absumsit, *c.* 15. 14. አኅለቀ፡ተናግሮ፡ Desiit *loqui, loquendi* finem fecit, Gen. 18. 33. ‖ አስተኃለቀ ፡ Spospondit *stipulanti*, Pacto promisit *alteri quidpiam*, Luc. 22. 6.

ኅሉቅ ፡ Consummatus, Absolutus, Rom. 9. 28.

ኅልቀት ፡ Finis, Consummatio *ratione temporis*. ኅልቀት፡ዓለም፡ Matt. 13. 39, 40.

ማኅለቅት ፡ Finis *ratione loci*, *ut* : ማኅለቅት ፡ ባሕር ፡ Psal. 138. 8. *et quidem propriè et analogicè : Impropriè v. etiam de fine actionis et temporis, ut* 1 Pet. 4. 7. Apoc. 22. 13. *accipitur.*

ኈለቈ ፡ Numeravit, Psal. 21. 18 *ccacc.* እኌልቆሙ ፡ Psal. 138. 17. (2) Imputavit, *et sic cc. dat.* Psal. 31. 2. Rom. 4. 4. (3) Reputavit, Accepit, Habuit *eg. rem infectam pro facta.* (4) Æstimavit, *sive* alicujus pretii rem fecit, *ut videtur. Lit.* 167. ‖ ተኈለቈ ፡ Rom. 5. 13. Numeratus, Annumeratus, *vel* In numerum relatus fuit, *cc* ምስለ ፡ Luc. 22. 37. Act. 1. 26. (2) Imputatum fuit, *cc. dat.* ይትኌለቆ ፡ Rom. 4. 5. Jac. 2. 23.

ኍሉቅ ፡ Numeratus, Luc. 12. 7. Annumeratus, Connumeratus; *cc* ምስለ ፡ *Pl.* ኍሉቃት ፡

ኍልቍ ፡ Numerus, Luc. 22. 3. *acc.* Psal. 146. 5.

ኍላቄ ፡ Numeratio, Enumeratio,

¶ ኅልቅ፡ *Ambar.* አዝዋሪ ፡ Ingluvies, Deut. 18. 3.

ኀለየ ፡ Cecinit, Cantavit, *ccacc. ut :* የኀልዩ ፡ ማኅሌተ ፡ Apoc. 14. 3. Psal. 100. 1. ‖ ተኀልየ ፡ *Pass. præc.*

ኀላዪ ፡ Cantor. ኀላዪ ፡ መዝሙር ፡ Psaltes, *de Davide in Org. l.* 4. *Pl.* ኀለይት ፡ *ib. l.* 6. *F.* ኀላዪት ፡ Cantatrix, *Syn. Pl.* ኀላይያት ፡ 1 Sam. 18. 6.

ማኅሌት ፡ *f.* Cantio, Cantilena, Psal. 136. 3, 4. Hymnus, Apoc. 14. 3. (2) Carmen *vulgò* : *Pl.* መኃልይ ፡ Psal. 72. *tit.* ማኅልየ ፡ መኃልይ ፡ Canticum canticorum *Salomonis. It.* ማኅሌታት ፡ Carmina.

ማኅሌታይ ፡ *pro* ማኅሌታዊ ፡ Musicus, Canendi peritus, *Lit.* 175. *c.* 3. *Org. l.* 3. *de Michaele Archang.*

ኀለፈ ፡ Præteriit, Elapsum est *tempus, umbra,* Psal. 108. 22. (2) Abiit, Transiit, Psal. 17. 14. *homo*, Mat. 13. 25. (3) Transiit, Perrexit *de uno loco ad alium,* Matt. 11. 6. (4) Transiit, *c.* እንተ ፡ *per locum,* Joh. 4. 4. ኀለፈ ፡ መዋዕሊሆሙ ፡ Provectæ *erant* ætatis, Luc. 1. 7, 18. ‖ አኅለፈ ፡ Emisit, Omisit *iram,* Rom. 12. 19. (2) Transire fecit *quovis modo,* Trajecit, Duxit *per aliquem locum,* Psal. 77. 16. (3) Portavit *per aliquem locum,* Mar. 11. 16. ‖ ተኀለፈ ፡ Jactantia usus est : ወአፈድፈደ ፡ ተኃልሮተ ፡ *Et intendit jactantiam suam,* Mar. 14. 31. ‖ አስተኃለፈ ፡ Decussatim posuit *manus,* Gen. 48. 14. * Hinc atque illinc agitatus fuit; ἀπήλλαχεν, Conturbavit, 1 Sam. 14. 29. *legit vel intellexit ut videtur* ἀπήλλαξεν, *à verbo* ἀπαλλάττειν, *vel intellexit secundum mediam vocem* ἀπαλλάττομαι, *Discedo, Demigro.*

ኀላፊ ፡ Præteriens, Transiens : ኀላፊ ፡ ፍኖት ፡ *Gall.* Un passant, un passager, Psal. 79. 13. (2) Periens, Transiens, Transi-

Transitorius, Temporalis, Joh. 6. 27. 2 Cor.4.18.

ኀሉፍ : Pergens. Tendens *de loco ad locum*. ኀሉፍ : ገጸሙ : ለኢየሩሳሌም : Luc.9.53. 1 Cor.16.7.

ኀሉፈ : *Adv.* Transeundo, In transitu, *Gall.* En passant, Rom.15.24.

ኀልፈት : Transitio.

ኀላፊት : Præteriens, Transiens, *utriusque gen. et num. ut* : ዐበጡ : አሐደ : ኀላፊት : *Angariarunt quendam transeuntem*, Mar.15.21,29. ኀላፊት : ንሕነ : *q.d. Nos sumus turba transiens*, Jud. 19.18.

መኀለፍ : *f.* Transitus *loci. Org. l.* 4. *Gall.* Un passage.

ኀመለ : Olera collegit, *vel* carpsit. 4 Reg.4.39.

ኀምል : Olus, Psal.36.2. ዐጸደ : ኀምል : Hortus olitorius, Joh.18.1. *Pl.* አኀማል : Mat. 13. 22. *et* አኀማላት : Mar. 4. 32. * ኀመለ : ብሒእ : Acetosa, *Ambar.* ደሐ ዘክል : Ὀξαλὶς, Exod.12.8. Num. 9.11. * ኀመለ : ቅብእ : *Genus oleris à pinguedine sic dictum.*

አኀመልመለ : Viridis facta est *planta*, folia emisit, Viruit, Lev.13.49. *Metaph. de quavis alia re viridi. Org. l.* 2. * ወርቅ : ዒረብ : ዘየኀመለምል : *nim.* Psal. 67. 14. *habetur* ኀመልማለ : ወርቅ : ἐν χλωρότητι χρυσίου, *ubi tamen* χλωρὸς *Luteum, seu Flavum significat.*

ኀመልሚል : Viridis, e. Apoc.6.8.

ኀመልማል : Viriditas, Psal. 36. 2. *Metonym. pro* viridantibus herbis, Psal. 103. 15.

ኀምስ : Pudendum muliebre, *vide in* ሐ : *col.* 28.

¶ ኀመሰ : Quinque fecit, In quinque partitus est.

ኀሙስ : Quintus. *In spec.* Quintus septimanæ dies, Feria quinta, *vulgò* Dies Jovis.

ኀምስ : Quinque, *Adj.* Mat. 25. 2. Luc.9.13. * *Analogicè quidem diceretur* ኀምስ : *et pro* ኀምሳ : ኀምሳ : *prout etiam apud veteres reperitur* : *quia tamen hæc vox cum præcedenti obscœna convenit, ideoque ab usu communiter explosa est.*

ኃምሳ : Quinquaginta, Luc.9.14. *ejus character est* ፶ :

ኀምስቱ : Quinque, *ejus character* ፭ : *cardinale et substant. in acc.* ኃምስተ : መክሊተ : Mat.25.15. Luc.1.23. * *Pro ordinali ponitur* Psal 80. *tit.* ዘኃምስቱ : ሰንበት : *It.* ኀምስተ : እደሁ : Quinta pars, Lev.5.16.

ኀምሳዊ : Quintus.

ትኀምስት : Quintuplum, *sicut* ትርብዕት Quadruplum, *quod vide.* Exod.22.1.

መኀምስተ : *Adv.* πενταπλασίως Quintuplò magis, Gen.43.34.

ኀመየ : Vinxit, Ligavit, Joh.18.12.

ተኀመየ : *Pass. præc.*

ኀሙይ : Vinctus, Ligatus : ፈነዎ : ኀሙየ : *Misit eum vinctum*, Joh.18.24.

ኀሠሠ : Quæsivit *absentem*, Investigavit, Luc.2.45. Perscrutatus est, Psal. 26. 13. (2) Requisivit, Expetiit, Psal. 30.30. Desideravit. ዘኢይትረከብ : በኀ ሢሠ : Imperscrutabile : *Inf.* ኀሢሦት : Petitio, *Gall.* Requeste. *It.* Petiit *simpliciter*, *Lit.* 159. *c.* 4. ‖ ተኀሥሠ : Quæsitus, Requisitus, Investigatus fuit, Psal. 9. 39. ‖ ተኃሠሠ : Disceptavit, Disquisivit, Disputavit *cum aliquo*; *cc. dat.* Mar.8.11. συζητεῖν, Act. 6. 10. (2) Quæstionem, Controversiam movit alicui, Psal.9.25,36. *Inf.* ተኃሥሦ : Disquisitio, Disputatio, Disceptatio, Joh. 3.25. ተኃሥሦቶሙ : Act.26.3. ‖ አስተኀሠሠ : Invenit *artem*, *vel rem novam: in bonam & malam partem accipitur.*

ኀሣሢ : Quæsitor, Qui rem exquirit.

ኀሠሣ : Quæstio, *vel* Disquisitio. *Init. N.T.*

ማኅሠሥ : Disceptatio, Controversia, Act. 19.39.

መኅሠሠ: Fuscina, Fuscinula, Harpago; *ferrum aduncum, extrahendæ ex aheno carni idoneum:* መኅሠሠ: ሠጋ: Κρεάγρα, 1 Sam. 2.14.

መስተኃሥሥ: Inventor, Repertor *rei novæ, sive bonæ sive malæ: Pl.* መስተኃሥሥን: ለእኩይ: ἐφευρετὰς κακῶν, Rom. 1.31.

ኀሠአ: Debilis, Languidus, Invalidus factus, Debilitatus fuit. መዋት: ይኅሥእ: *Lit.*169.*c.* 1.

ኄረወ: Bonus, Benignus, Facilis, Beneficus fuit.

ኄር: Benignus, Beneficus, Bonus: Psal. 24 9. *Pl.* ኄራን: Luc. 6. 35. *F.* ኄርት: *Org.*

ኂሩት: Benignitas, Benevolentia, Beneficentia, Bonitas, Psal.67.11. 2, Beneficium: *Pl.* ኂሩታት: Beneficia.

ኀረየ: Psal.32.12. Elegit, Delegit, * ኵሉ: ዘኀረይከ: *Quicquid tibi gratum visum fuerit.* || ተኀርየ: Electus fuit, *Lit.*161.*c.* 3.

ኅሩይ: Electus, Psal.17.29. *Pl.* ኅሩያን: 1 Pet.1.1. 2, Acceptus, Gratus, *F. contr.* ኅሪት: Luc.4.19. ዕለት: ኅሪት: καιρὸς εὐπρόσδεκτος, 2 Cor.6.2.

ኅሬ: *Quicquid electum est,* Res electa, *ut: Populus Israëliticus* ተፈልጠ: ለኅሬ: *in Org. l.*4. (2)Electio *ipsa, vide* Rom. 11.5,7,28.

ኀራዪ: Elector. *Qui aliquid eligit, vel præfert, ut:* ኀራዬ: ሰዓታት: *in mal. part.* Qui discrimen horarum *faustarum, vel infaustarum superstitiosè* discernit *et* observat. *Conc.*

ኅርየት: Electio, Mar.3.12. *tit.*

ኀረደ: Jugulavit. Mactavit, Act. 10.13.*c.* 11.7. || ተኀርደ: *Pass. præc. Inf.* ተኀርዶ: Jugulatio *passivè,* Act.8.32.

ኅርደት: Jugulatio *activè. Org.l.*7.

ኀረጸ: Comminuit, Contrivit, Ps. 17.46. *in specie* Moluit, Mat. 24.41. Luc.17.35. || ተኀርጸ: Molitus fuit.

ኀሪጽ: Farina, Matt.13.33. (2)Massa, 1 Cor.5.6,7.

ኅሩጽ: Contritum, Comminutum.

ኀራጺ: Molitor.

ማኅረጽ: *Inferior molæ pars, quæ malè meta. rectiùs* Catillus *dicitur; ut Scalig. ad Manil. demonstrat.* እብን: ዐቢይ: ከመ: ማኅረጽ: *Lapis magnus instar catilli,* Apoc.18.21. Nota *Æthiopes nulla publica molendina habere, sed in qualibet privata instructa domo dari* ማኅረጽ: *et* መድኄ: *nempe Molas versatiles, quibus ad usus privatos frumentum conterunt. Per* ማኅረጸ: አድግ: *intelligunt* Catillum molæ trusatilis, *seu* jumentariæ, *quales in Ægypto dantur,* Matt.18.6. ቤት: ማኅረጽ: Molendinum.

ኀሪፍ: Annus præsens, *vulgò* currens.

ኀሪፈ: *Adv. ut:* ኀሪፈኒ: Hoc quoque anno, Luc.13.8.

ኀሰል: Saccus *quo quid gerendi caussa immittitur,* Lev. 11.32. *Pl.* አኅሳል: Gen.42.25.

ኀስረ: Psal. 13.2. Vilis, Infamis, Probrosus, Ignominiosus fuit, *vel* factus est; Ignominiam, Infamiam subiit; Infamia notatus fuit. Mat.23.11. || አኅሰረ: Ignominia, Probro, Contumelia affecit: *Fut.* Ps.7.5. *Inf.* Mar.12.4. Violavit *fœminam,* Jud.19. Vitiavit *virginem,* Gen.34.2. || ተኀሰረ: Contumelia *ab aliquo* affectus fuit.

ኅሱር: Vilis, Despectus, Infamis, Ignominiosus, Contumelia notatus. *Org. Pl.* ኅሱራን: *F.* ኅስርት:

ኅሳር: Ignominia, Infamia, Contumelia, Psal.13.7. (2) βδέλυγμα, Abominatio, Turpitudo, Mat.24.15.

ኅሰረት: Contumeliæ, *f.* Ignominiæ illatio.

ኅበ: Apud, Juxta, Psal. 1.3. በኅበ: Apud, *ut:* ህልው: መንፈስ: ቅዱስ: ኅበ: አብ: ወወልድ፤ ወህልው: ኵዕበ: በህላዌሁ:: አኮ: ዘይትከፈል: መንፈስ: ኅበ: ወልድ: ወኅበ: ህላዌሁ: *In Org. l.* 7. እምኅበ: A, Ab, *Gall.* d' aupres, Joh. 6. 65. * Unde, *ut:* እምኅበ:ኮነ፤ *Unde fuerit*, Luc. 20. 7. * Quò, *i. e. In quem locum.* ረከበት: ቤተ:ኅበ:ታንብር: Psal. 83. 3. * Ubi, *seu in quo loco* ኅበ:ሀሎ:ቀዲሙ: Joh. 6. 62.

ኅብል: *f.* Funis, Laqueus, Psal. 77. 60. *Pl.* አኅባል: Psal. 15. 6. *Tribuitur etiam columnis in fragm. lib. Myst. quid autem ibi intelligatur non constat:* አኅባላተ:ሐመር: Funes navis, Act. 27. 32. (2) Vinculum *quodvis, ut:* ኅብለ: ሠላሴ: ዘኢይትበተክ: *Org. l.* 1. *vide an* ሕብል: *Fraus, Dolus, fortassis hujus vocis metaphora sit.*

ኅብለት: Jud. 8. 26. Funiculus, 'Εμπλόκιον, *ad ornandi, vel vestiendi usum*, Num. 31. 50. *Pl.* ኅብለታት፤ Exod. 35. 22.

ኀበለ: *Non occurrit.* ተኀበለ: Marc. 12. 34. Ausus est, Act. 5. 13. *Fut.* እትኄበል: *vide* Rom. 15. 18. *Inf.* ተኀብሎ: Audacia. ተኀቢልየ: ጸሐፍኩ: *Audens scripsi, sive audacius scripsi*, Rom. 15. 15.

ኀቡል: Audax: *Pl.* ኀቡላን:

ኀበረ: Psal. 82. 17. Conjunctus, Unitus, Consociatus fuit; Fecit, Sensit cum aliquo; Convenit cum aliquo *super re quadam*, Conjunxit se, & Convenit *alicujus rei causa*, Matth. 18. 19. (2) Concors, Particeps fuit *consilii, facti, cc.* ምስለ: Matth. 23. 30. (3) Convenire inter se, Consonare. ኢኀበረ: Marc. 14. 56. *Item de dictis scripturæ*, Act. 15. 15. 2 Cor. 6. 15. ኀበርክሙ: አሚነ: *Conjunxistis credere, i. e.* Pariter (similiter) *nobiscum creditis*, Rom. 1. ‖ አኀበረ: Copulavit, Conjunxit, Univit. *Org. lect.* 5. ‖ ተኃበረ: Conjungi cum alio, Consociari, Psal. 15. 4.

ኅቡር: Conjunctus, Unitus፤ ኅቡረ: ህላዌ: Unitus essentiâ *de Deo passim; respondet ubique Græco* ὁμούσιος ዘኅቡረ:ህላዌከ: *Lit.* 162. *c.* 1.

ኅቡረ: *Adv.* Simul, Unà, Psal. 2. 2.

ኀበሬ: Conjunctio, Consonantia, Convenientia, Unio, *Lit.* 171. *c.* 3.

ኅብረት: Consociatio: ኅብረተ: ዜማ: Consonantia, Harmonia. *Org. l.* 4. ኅብረተ: ቃላት: Concordantiæ *vulgò. Syn. Init. N. T. Lit.* 165. *c.* 4.

ማኅበር: Conventus *pro loco propriè*, Synagoga, Psal. 15. 4. *Meton.* Congregatio, Conventus *personarum*, Psal. 73. 2. ማኅበረ: ፫ አስማት: *de Ecclesia Christiana, quæ Trinitatem credit accipi videtur in Org. l.* 3. *Imò* Secta *quævis suos conventus separatim habens*, Act. 26. 5.

ማኅበርት: Συμβολὴ, *vel* Συμφυὴ, Connexio, *vel* Copulatio, Exod. 29. 19.

¶ ኅብር: Color, *vide sub* ሐ: *col.* 37.

ኀበበ: *Non est in usu.* ተኀልቀ: ኅበብ: Lev. 19. *ex genere divinationum esse videtur.*

ማኅበብት: *Ait quidem Æthiops meus significare* Lapidem diversi coloris; *at* Psal. 80. *tit.* & 83. *tit. pro* Instrumento Musico *accipi videtur; cum tamen Græcus ibi habeat* λίμνος *Lacus, Torcular, pro quo tamen alibi reperitur* ምክያድ:

ኀበነ: *Non est in usu; nisi quod etiamnum dialecto Tigrensi significet* Ornata & fimbriata veste usus fuit.

ኅበኔ: Fimbria, *Extremitas vestimenti ornata*, Psal. 132. 3. *Vulgò quoque sic dicitur* Cucullus *monachorum.*

ኀብአ: Psal. 9. 16. Abscondit, Occultavit. (2) Celavit: አልቦ: ዘኀበእኩክሙ: Act. 20. 27, ‖ ተኀብአ: Occultatus, Abditus fuit, Matth. 5. 14. (2) Abscondit semet *ab alio*, Psal. 9. 31. Joh. 8. 59. እምተኀበእክዎ: Psal. 54. 13.

ኅቡእ:

ኅቡእ ፡ Abditus, Occultus, Secretus. በኅቡእ፡ Clàm, Joh. 19. 38. *Omne* ዘኅቡእ፡ Arcanum, Mysterium, 1 Cor. 13. 2. *Pl.* ኅቡኣን ፡ *F.* ኅብእት ፡ *Pl.* ኅቡኣት፡ Abscondita. Res abstrusæ, Arcana, Psal. 43. 23.

ኀባኢ ፡ Occultator, *qui aliquid abscondit.*

መኅብእ፡ Psal. 26. 9. Latibulum, Latebra.

ኀበዘ ፡ Pinsuit panem, Exod. 12. 39. || ተኀብዘ፡ *Pass. præc.*

ኅቡዝ፡ Pistus, Pinsitus.

ኀባዚ ፡ Pistor: *Pl.* ኀባዝያን ፡ *ut:* ሊቀ፡ኀባዝያን ፡ Gen. 40. 1. *pl. f.* ኀባዝያት፡ Pistrices, 1 Sam. 8. 13.

ኅብስት፡ Panis, Marc. 6. 41. *Pl.* ኅበውዝ፡ Matth. 12. 4.

ኀበየ፡ *unde fit* ኀቢ፡ Centurio, *vide in* ሐ ፡ *col.* 38.

ኀተመ፡ Signavit, Obsignavit, Consignavit, Signum impressit, Joh. 6. 27 (2) Impressit libros, Typis mandavit. || አኅተመ ፡ Imprimi curavit *signum, vel libros.* || ተኀትመ ፡ Signatus, Obsignatus, Consignatus fuit, Apoc. 7. 3. *Metaph.* Clausus, Conclusus fuit. *Org. l.* 4.

ኅቱም፡ Obsignatus, Consignatus: *Pl.* ኅቱማን፡በደመ፡ ክርስቶስ፡ *i. e.* Inviolabiles, *Custoditos sanguine Christi. Org. l.* 2. *F.* ኅትምት፡

ኀታሚ፡ Signator, *qui aliquid obsignat.*

ኅትመት፡ Signatio, Obsignatio, *Syn.* 1.

ማኅተም ፡ Signum, Sigillum, Apoc. 5. 1. (2) Character, Signum *quo res dignoscitur. Org. l.* 1. (3) Typographia: *Pl.* መኃትምት፡ Exod. 35. 21.

ኀተወ፡ Psal. 17. 10. Arsit, Accensus fuit, Joh. 5. 35. *propriè de lucerna. Metaph. de gemmis* Luxit, Fulsit, Gen. 2. 12. || አኅተወ ፡ Accendit *lucernam*, Matth. 5. 15.

ኅቱው፡ Ardens, Accensus, Luc. 12. 35.

ማኅቶት፡ *f.* Lucerna *quævis*, Candela, Luc. 8. 16. *Pl.* መኃትው ፡ Lampades, Matth. 25. 1.

መኃትወ ፡ ፋሲካ ፡ Feria septima *qua Christus in sepulchro jacuit, ut:* በቀዳሚት፡ሰንበት፡ ዘውእቱ፡ መኃትወ፡ ፋሲካን ፡ Præf Syn. *Prisca die Sabbathi, quæ est Parasceve Paschatos nostri.*

ኆኅት፡ Porta *urbis, templi*, Matth. 24. 33. Janua *qua ostium clauditur.* ኆኅተ ፡ ደዴ ፡ Act. 12. 13, 14. *Pl.* ኀዋኅው ፡ *Lit.* 164. *c.* 3. *contr.* ኆኃት፡ Psal. 23. 7.

ኀነቀ ፡ Marc. 4. 19. Suffocavit, Matth. 13. 7, 22. (2) Fauces *alicujus* compressit, strangulavit, Matth. 18. 28. || ተኀነቀ፡ Strangulatus, Suffocatus fuit. (2) Strangulavit se ipsum, Laqueo gulam sibi ipsi fregit, Matth. 27. 5

ኅኑቅ፡ Suffocatus, Strangulatus.

ኅንቀት፡ Strangulatio, Suffocatio.

ኅንደኬ ፡ Candace, *Nom. propr. Reginæ Æthiopicæ*, Act. 8. 27.

ኀንጸን ፡ *legitur* Lev. 11. 30. *ubi voci* χαλαβώτης Stellio, *respondere videtur.*

ኀንጸጸ፡ *Org. l.* 5. *Propriè significat* Grana, *& in specie* zeam *folliculo tenaciter inhærentem* dentibus extraxit, Luc. 22. 31. Glubere, Deglubere *pellem.*

ኆናፊ፡ Hæreticus, *& quidem aliquis ex primitiva Ecclesia, qualis fuit Cerinthus, Arrius sic appellatur. in* ጸ፡ ር፡

ኀናፊ ፡ Id. *Plur.* ኀናፊያን፡ Prisci hæretici.

¶ ኀንፈጸ፡ *Propriè est* flatu oris *grana zeæ à folliculis suis* purgavit. *Org. l.* 5.

ኀወሠ፡ Miscuit.

ኅውሥ፡ Mixtus, Confusus: ኅውሥ፡ ከርቤ፡ወዐልወ ፡ *Mixtum myrrha & aloe*, Joh. 19. 39. *Lit.* 171. *c.* 4.

ኀዋሲ፡

ኀዊሰ: Moveri, *quare in* ሐ: *col.*14.

ኀዋኀው: *Plur. à sing.* ኅኀት: *vide supra col.* 220.

ኀየለ: Act. 19. 16. Invaluit *contra aliquem, ccacc. sine præp.* Fortior, Validior factus est *aliquo*, Psal. 17. 20. Superior viribus fuit, Luc. 11. 22. Superavit. *Org. l.* 5. ‖ አኀየለ: Vires, Robur addidit; Corroboravit: *Fut. cum E. in Org.* ‖ ተኀየለ: Corroboratus, Annisus fuit, Luc. 13. 24. Vires, Robur accepit, Psal 37. 12. (2) Viribus suis fretus, confisus fuit; *seq.* በ: *Org. l.* 1. (3) *Pass.* Superatus, Expugnatus fuit: ሀገረ:ፀወን:ዘኢይትኄየል: Inexpugnabilis. *Org. l.* 3.

ኀይል: *m.* Robur, Vires, Fortitudo, Psal. 17. 1. (2) Vis, Vehementia, Impetus, *ut:* ኀይለ: ነፋሳት: *Org. lect.* 1. * በኀይል: Fortiter, Vehementer. *ib. Pl.* ኀይላት: Matth. 7. 22. (3) *Unus ex novem ordinibus Angelorum sic vocatur, in Org. l.* 3.

ኀያል: Fortis, Validus, Robustus, Psal. 7. 12. *de vento* Sævus, Vehemens, Matth. 14. 30. * ጥቀ:ኀያል: Potentissimus, *epith. Regis Æthiopiæ: Pl.* ኀያላን: Potentes, *ut:* ነገሥት: ኀያላን: *Lit.* 164. *c.* 4.

¶ ኀየል: Cervus, Psal. 41. 1. *Plur.* ኀየላት:

ኀየሰ: Melior, Præstantior fuit, *vel* factus est *seq.* እም: *Præ, quàm*, Ebr. 1. 4. ኢኀየሰክሙ: 1 Sam. 30. (2) Melius, Potius, Satius fuit, *ut:* እምኀየሶ: ሶበ:ኢተወልደ: Matth. 26. 24. ይኄይስ: Expedit, Præstat, Psal. 36. 17.

ኀየጠ: *def.* ኄጠ: Decepit, Fefellit: *Fut.* Coll. 2. 8.

ኅዩጥ: Deceptus.

ኀያጢ: Deceptor, Impostor.

ኄጥን: Deceptio, Fallacia, *seu res ipsa quæ fallit*, Falsitas, Rom. 16. 18.

ኄጠት: Deceptio, *actio qua fallimur.*

ኀደመ: *Non reperitur.*

ኅድመት: Deliratio, *Gall.* Resverie *quatenus est actio.* (2) Torpor animi, & Corporis stupor, *ut:* ከመ: በድን: በኅድመት:ክቡድ: *Org. l.* 2.

ማኅደምት: Delirium, Deliramentum *quatenus est res*, 1 Tim. 1. 4. 2 Pet. 1. 16.

ኀደረ: Psal. 104. 21. Habitavit, Incoluit *locum aliquem, ccacc.* Psal. 26. 7. (2) Commoratus est, Mansit aliquandiu *quodam in loco*, Luc. 9. 4. *propriè dicitur de eo, qui vel ex alio loco venit, vel non perpetuò manere decrevit.* (3) *Metaph. de reliquis omnibus animalibus; ut de avibus* Nidificavit, Matth. 13. 32. ‖ አኀደረ: Habitandi locum dedit, Habitationem *alicui* constituit, Psal. 4. 10.

ኅዱር: Habitans, Commorans: *Pl.* ኅዱራን: F. ኅድርት:

ኀዳሪ: Lev. 22. 10. *f.* ኀዳሪት: Exod. 3. 22. Inquilinus, *c.* 12. 45. πάροικος, *Qui in alieno habitat: Pl.* ኀደርት:

ኅድረት: Habitatio, Commoratio, *Org.* Inquilinatus, *status inquilini*, Exod. 12. 40.

ማኅደር: *Locus habitationis*, Domicilium, Habitaculum, Psal. 25. 8. *significat in genere locum in quo quis commorari potest*, Hospitium, Diversorium, Luc. 2. 7. Tabernaculum: *Pl.* መኃድር: Marc. 9. 5. Luc. 9. 33.

¶ ኅዳር: November, *incipit septimo Novembris nostri die.*

ኀድአ: Sedatus, Tranquillus factus est *homo, tempestas*, Exod. 9. 29. ‖ አኅድአ: Sedavit, Tranquillavit. *præf. N. T. harm.*

ኅዱእ: Tranquillus, Placidus: በኅዱእ: Tranquillè, Placidè. *Syn.* 5.

ኅድአት: Tranquillitas, Placiditas. በኅድአት: Sedatè, Act. 19. 36.

ኀደገ:

ሓደገ : Psal. 37. 10. Post se reliquit, Deseruit. (2) Remisit *debitum, peccata*; Delicti gratiam fecit, Psal. 24. 19. Luc. 7. 42, 43. Missum fecit *hominem*, Act. 5. 39. Omisit, *vel* Intermisit *iram*, Psal. 84. 3. (3) Repudiavit *uxorem*, Divortium fecit, Matth. 5. 31. (4) *Neutr.* ሓደገ:ነፋስ: Cessavit *ventus*, Matth. 14. 32. ‖ አሓደገ : Omittere fecit, Abstraxit, Avertit *aliquem*, Act. 21. 21. አሓደጎ:በቢወ:ጥበ : Mammam subtraxit, Depulit ab ubere, Es. 28. 9. Psal. 130. 4. (2) Dimittere coëgit, Extorsit *è manibus*, *Org. l.* 1. ‖ ተሓድገ: Omissus, Dimissus fuit. (2) Remissum fuit *peccatum*, Psal. 31. 1. (3) Intermissus fuit, Cessavit. *Org. lect.* 1. * እስከ:አመ:ተሓድጊዮ:ጥበ: *Donec eum ablactes*, 1 Sam. 1.

ሓዱግ: Dimissus, Remissus, Omissus. *F.* ሓድግት: Repudiata, Matth. 5. 32.

ሓደግ : Spatium *inter duas res relictum*. (2) Ora, Margo *libri*. ሓደገ : ወይን : Κραιπαλῶν, Crapulæ deditus, Es. 24. 20. *Pl.* ሓዳጋት: Repudium, Divortium, *nam hoc sensu in plurali usurpatur* Matth. 5. 31. መጽሐፈ:ሓዳጋት: Libellus divortii, Marc. 10. 4.

ሓድግት : Dimissio, Omissio, Remissio : ሓድገት: ኃጢአት : *Remissio peccatorum, Lit.* 172. *c.* 2. Intermissio, *ut* : ዐመደ:ሓድግት: *Annus remissionis*, Lev. 27. 17. Deut. 15. 1.

ሓዳጥ: Modicus, Parvus, Exiguus, *adj. ut* : ሓዳጠ:መብልዐ: *Modicum cibum*, *seu parum cibi*, Act. 27. 33. *tàm ad temporis quàm aliarum rerum tenuitatem paucitatemque refertur, & opponitur tàm magno amplo & multo*; *quàm longo & diuturno.* Psal. 108. 7. Matth. 9. 37. *c.* 15. 34. Brevis *de tempore.* (2) *Subst. instar neutri usurpatur*, Parum, Modicum, Psal. 36. 17. *Pl.* ሓዳጣን : Pauci, Matth. 20. 16. (3) *Adverb.* Parumper, *ut* : ዐዲ:ሓዳጥ: Psal. 36. 10.

ሓዳጠ : *Adverb.* Parum, Parumper, Joh. 16. 16.

ኀጥአ : Caruit, Non habuit, Psal. 17. 45. Matth. 18. 25. Defuit illi, *c. acc.* ኀጠእኩ : ፊወሰ : *Defuit mihi sanitas*, Psal. 37. 7. Destitutus *f. aliqua re.* (2) Non reperit, Non invenire potuit, Matth. 12. 43. Marc. 14. 55. (3) Amisit subitò, Luc. 24. 31. *Inf.* ኀጢእ : Inopia, Defectus, Psal. 108. 23. *Plur. fit per resolutionem* ኢ *I in* ይ: *h. m.* ኀጠይእ: Apoc. 2. 9. ኀጢአ:እክል: Annonæ caritas. *Org. l.* 5. ‖ አሓጥአ: Carere fecit, Privavit, *c. acc.* Psal. 34. 14. ኢያ ሓጥአሙ: እመዘ: ፈቀዱ : *Non negavit illis desideria illorum*, Psal. 77. 33. ‖ ተኀጥአ: Act. 7. 29. Subduxit se clàm, Aufugit, Latuit quærentem, Non repertus fuit, Apoc. 9. 6.

ሓጡእ: Carens, Indigus, Inops, Lev. 27. 8. *Pl.* ሓጡአን: Jac. 2. 15.

¶ ኃጥእ: Impius, Peccator *ex hebraica signif. & ajebat Æthiops meus ideo ab hac radice derivari, quod careat gratia Dei.* Psal. 36. 34, 37. *Pl.* ኃጥአን : Psal. 1. 5, 7. *F.* ኃጥእት : Peccatrix, Marc. 8. 38.

ኀጢአት : *f.* Rom. 5. 17. Peccatum, Impietas : *Pl.* ኃጣውእ : Psal. 39. 16. ኀጢአተ: አበው : *seu* ወሪሰ: ኀጢአት : Peccatum originis.

ኂጠን: Fraus, *vide sub radice* ኀየጠ:

ሖጻ: Arena, Psal. 77. 31.

ኀጸረ : Matth. 24. 22. Brevius redditum, Decurtatum fuit *tempus*; Brevius factum est, Marc. 13. 20. ‖ አሓጸረ: Brevius reddidit, Decurtavit, Detraxit aliquid *rei longæ*, *ib. Inf.* አሓጽሮ :

ኀጺር : Brevis, Parvus *quantitate.* ኀጺር : በቆሙ : Luc. 19. 3. *F.* ኀጻር: *Syn.*

ሓጹር : Brevis. በሓጹር : Brevibus

sc.

se. verbis. Paucis, Ebr. 13. 22. *F.*
ሐጽርት:

ሐጺረ: Breviter, *seu brevibus verbis.* Act. 24. 4.

ሐጽረት: Abbreviatio, Decurtatio.

ኀጺን: Ferrum, Psal. 2. 9. ልብስ: ኀጺን: Thorax ferreus, Eph. 6. 14. *Pl.* ኀጸውንት: Ferramenta, Instrumenta ferrea *quævis. q. d. ferra. Org. lect.* 1. ኀጸውንት: መስቀል: *Clavi sunt crucis Christi. Org. lect.* 2.

ማሐጼ: Ascia, *vide sub* መ: *col.* 57.

ሐጸወ: Castravit, Matth. 19. 12.

ሐጽው: Castratus, Eunuchus, Act. 8. 27. *Pl.* ሐጽዋን: Matth 19. 12.

ሐጽወት: Castratio.

ፍጸዶት: *Legitur hac vox* Exod. 25. 11. *&* 26. 6. ፍጸዶተ: ደብተራ: *Non recordabatur Æthiops meus significationis, nec satis liquet cui ex græcis vocibus respondeat, an voci* ςεφάνά *Funiculi intorti, an voci* κρίκ@ *Annulus, vel circulus.*

ሐጽጸ: Imminui, Decrescere. *v. in* ሐ:

ኀፀበ: Lavavit, Abluit, Psal. 6. 6. Act. 9. 37. ‖ ተኀፀበ: Lavavit se ipsum, Joh. 9. 7. ተኀፀቡ: እደዊሆሙ: *Loti sunt manus suas, constructione Græca,* Marc. 7. 3 ገጸከ: ተኀፀብ: Matth. 6. 17. *& ita semper construitur.*

ሐፁብ: Lautus, Lotus. *Syn. F. Pl.* ሐፁባት: *ce* በ: *materiæ. Org. l.* 6.

ኀፃቢ: Lavator, Balneator.

ሐፀበት: Lotio, Ablutio.

መሐፀብ: Lavacrum, Balneum, *pro loco.* Cant. 4. 5. *&* ሞሐፀብ: *scribitur* Joh. 13. 5. *ubi acc. Græc.* νιπτῆρα *redditur* ንብ ቲሬ: ሞሐፀብ: *Pelvis balnei. an potius ipsa vox* ሞሐፀብ: *Pelvim significat? ita ut sit appositio vocis notioris.*

ኀፈረ: *Org. l.* 1. Puduit *aliquem. cc. Inf. & cacc.* ዘኀፈረኒ: Marc. 8. 38. ወኢየዮ: ዘኀፈርክሙኒ: 1 Cor. 4. 13. (2) Revereri *aliquem. ccacc.* Matth. 21. 37. Marc. 12. 6. ‖ አኀፈረ: Confudit, Pudore suffudit, Act. 9. 22. ‖ ተኀፍረ: Pudore affectus, In pudorem datus, Pudefactus fuit. Psal. 6. 10. Confusus fuit *pudore.* Luc. 13. 7. *c.* 14. 9. ‖ አስተኀ ፈረ: Confudit; Pudore affecit, In pudorem dedit. Psal. 13. 10. 1 Cor. 11. 22. Pudorem, Dedecus attulit.

ኀፋሪ: Pudens, verecundus. ሊኀፋሪ: Impudens.

ኀፍረት: Pudor, Dedecus, *in mal. part.* Psal. 34. 30. 2 Cor. 4. 2. (2) Pudenda, Apoc. 16. 15. ኀፍረተ: እሙክ: Lev. 18. ኀፍረት: ሥጋ: *honesta est pudendorum appellatio.*

¶ መሐፈር: Amicus, Luc. 11. 6. *c.* 14. 12.

ሐፍን: Pugillus, Manipulus. መልአ: ሐፍን: *Plenitudo pugilli, pugillus plenus,* Lev. 2. 2.

ኀፈደ: *Non est in usu.*

ማሐፈድ: *f.* Turris, Matth. 21. 33. *plura vide in lit.* መ: *col.* 68. *quia* መ: *mihi radicale videtur.*

ነ :

ሁ : En, Ecce, Psal. 7. 15.
ነዋ : & ነየ : Idem.

ንህብ : Apis, Psal. 117. 12.

¶ ነሃቢ : Faber *qui metalla tractat. ut*: ነሃቤ : ወርቅ : Faber aurarius: ነሃቤ : ብሩር : Act 19. 24. ነሃቤ : ብርት : 3 R. 7.
አንህበ : Fabricavit *metalla*, 1 Sam. 13. 19.
መንሃብ : Fornax, Ustrina *ubi metalla candefiunt*. *Org. l.* 6.

ነህከ : Anxius animo fuit, Anxietate animi laboravit. ኢትንህኩ : ለነ : ነህኩ : ለአማዑትክሙ : *Ne sitis anxii nobis ; anxii estote intestinis vestris*. 2 Cor. 6. 12.

ንህይ : Quies, Requies, Respiratio. *Org. lect.* 2.
አንህየ : Requiem, Tranquillitatem tribuit, Tranquillavit. *Lit.* 164. *c.* 4. *Inf.* አንህዮ : Respiratio. *Org. lect.* 1. ‖ ተንህየ : *legitur* Lev. 16. *sed significationem ignorabat Æthiops meus ; radicis significationem ei tribuens*, Requie donatus fuit.
ንሁይ : Refocillatus, Tranquillus, Quietus. *Lit.* 170. *c.* 2.
መንህይ : Refocillator, *qui recreat fatigatum* : *F.* መንሂት : ለስሩሒየ : *Org. l.* 4.

ናላ : Cerebrum, 1 Sam. 17. 49.

ናሳዊ : Pastor *gregis*, Matth. 25. 32. *Metaph.* Pastor Ecclesiæ, Psal. 79. 1. *Pl.* ናሳዊያን : *sed præstat dicere* ናሎት : Marc. 5. 14. Luc. 2. 8.
ተናለወ : Pastor constitutus fuit. Pastor fuit *tàm gregis quàm Ecclesiæ*.

ንሕለ : Collapsus est, Corruit *paries*, Es. 25. ‖ አንሐለ : Destruxit, Diruit, Es. 9. & 15. ‖ ተንሕለ : Destructus, Dirutus fuit.
ንሑል : Destructus, Dirutus, Collapsus. Psal. 61. 3.
ንሕለት : Destructio.

ነሐሐ : *Hinc fit radix geminata* ነሕነሐ : Concussit. ‖ ተነሕነሐ : *pro quo etiam legitur* ተነክነከ : Concussus, Conquassatus fuit.
ንሕኑሕ : Concussus, Quassatus : መስፈርት : ንሕኑሕ : Mensura conquassata *quò plura caperet*, Luc. 6. 38.

ናሕስ : Tectum, Matth. 24. 27. *Pl.* አንሕስት : *c.* 10. 27. Τρίςεγον Act. 20. 9. *redditur* ተስላስ : ናሕስ : *respectu ad compositionem* τεὶς & ςέγον *habito*, *sed sine ratione*. * ናሕስ : መልበስት : Oram, *seu extremitatem* vestimenti *significare videtur*, *inusitata Metaphora*. *Org. l.* 4.

ነሐሴ : Augustus *mensis*, *incipit IV. die Augusti*.
¶ ናሕሰየ : *Non est in usu*.
አናሕሰየ : Psal. 77. 25, 65. Transmisit *rem* silentio *tanquam non observasset* ; *idque sive injuria*, *sive dissimulatione*, *sive clementia si peccatum fuerit commissum. ut* : *Domine* ለእመ : አበስነ : አናሕሲ : *Lit.* 166. *c.* 2. 2 Cor. 5. 19.

ነምር : Tigris, *Ambar.* ነብር : Apoc. 13. 2. *pro Pardo passim*, Es. 11. 6. *Pl.* አናምርት : Cant. 4. 8. *sed mendum videtur pro* አንምርት : *sicuti legitur in Org. lect.* 1.

ነሠት :

ነሠተ : Destruxit *domum*, Joh. 2. 19. Delevit, Evertit *urbem*. Psal. 9. 6. *oppos.* ሐነጸ : Psal. 27. 7. * ነሠተ : ዐውደ : Dimisit *concionem*, Act. 19. 40. || ተነሠተ : Eversus, Destructus fuit, *propr. de ædif.* Matth. 24. 2. *Metaph.* Sublatus, Annihilatus fuit, *de quibuslibet aliis rebus*. Act. 19. 27.

ንሡት: Sublatus, Destructus, Subversus. Psal. 9. 27. *F.* ንሥት:

ነሣቲ: Destructor.

ንሠተት: Eversio, Destructio.

ነሠነሠ: Sparsit, Dispersit *aquam*, *sanguinem*. ትነሠንሦ : Exod. 29. 16. (2) Diffudit se *aqua*, *ut* : ይነሠንሡ : *diffundant se (aquæ ad irrigandam terram.) Lit.* 174. *c.* 4. *Metaph. de re quavis quæ instar aquæ diffunditur. Lit.* 175. *c.* 3. *bis.*

ነሥአ: *Org.* Sumsit, Cepit *manu*. Psl. 48. 16, 18. (2) Abstulit *alicui*. ይነሥእዎ: *Auferent ei*, Luc. 19.26. *Inf. c. aff.* ነሢአታ: Matth 1. 20. *De Spiritu S. loco illius quod procedat à filio inquiunt:* ዘይነሥእ : እምወልድ : *ex loco* Joh. 16. 14. እምዚአየ:ይነሥእ: || አንሥአ:Psl.3.5. Sustulit *in altum*; Erexit, Sublevavit *jacentem*. Psal.146.6. (2) Suscitavit, Excitavit Matth. 3. 9. *ventum*, Psal. 77. 30. (3) Extulit *manum*, Psal. 73. 4. *oculos*, Matth. 17. 8. * Excitavit, Expergefecit *dormientem*, Matth. 8. 25. (4) Concitavit *populum ad seditionem*. || ተነሥአ: Sumtus, Captus fuit. *Org. l.* 4. *It.* Ablatus fuit. *ib.* || ተንሥአ : Surrexit, Psal. 3. 6. (2) Resurrexit *mortuus*. (3) Movit se *ad faciendum iter*. Iter facere cœpit. (4) Insurrexit *contra Magistratum* : *Inf.* ተንሥኦት : Surrectio, Surgendi actus : *oppos.* ንብረት: *Sessio*, Psal. 138.1. *It.* Resurrectio, Luc. 2. 34. || አስተናሥአ : Restituit, Stabilivit *lapsum*. Psal. 79. 16. (2) Irritavit, Concitavit *quietum*.

ንሥአት: Acceptio.

ትንሣኤ: Resurrectio *mortuorum*, Joh. 11. 24. ትንሣኤ:ሞቱ : *Resurrectio mortis ejus, pro à morte. epist. Zara Jacob præf. Syn.* (2) Insultatio, Motus. ትንሣኤ:ፀር: *Cum inimici insurgunt contra nos. Lit.* 159. *c.* 4.

መንሥኢሆሙ:ለምዉታን : Resuscitator *mortuorum*, Joh. 11.25. *Lit.*162.*c.*4.

ኖራ: Calx *ad usum murorum.*

ናርዶስ: Nardus, Cant.1. 11. ከመ: ናርዶስ:ዘጸገየ:በጸዓድዒድ : *Instar Nardi quæ flores albentes fert. ergo vel de Pseudonardo, vel de Narcissis intelligendum. Org. l.* 2. Joh. 12. 3. *legitur* ናርዱ: *retento casu Græco* νάρδυ, *ut aliàs sæpe. ait Æthiops esse ex genere* ጼና : *Odoriferorum.*

ነስሐ : Psal. 105. 43. Pœnitentiâ ductus est; *cabs.* Pœnituit eum *facti*. Ps. 109. 5. (2) Pœnitentiam egit *ob commissa peccata*, Marc. 1. 15. Nota *pro* ἐπλημμέλησα Psal. 33. 22. & 118. 67. *legit interpres* μετεμέλησα. || ተነስሐ : Id. Matth. 21. 28.

ንስሓ : Pœnitentia, *formæ* ፍሥሓ : Matth. 3. 8. Luc. 3. 3, 8.

ንስር: Aquila, *avis Æthiopibus incognita*, Psal. 102. 5. *Plur.* አንስርት : Matth. 24. 28.

ንሲስ : Act. 17. 34. እለ: ዘንሲስ : *Æthiops meus pro nomine proprio habebat, nescire se ajens unde irrepsisset. at* ንሱስ: *in Lit.* 174. *c.* 4. *corrige & scribe* ንሉስ: *quod vide.*

ነሰሰወ : Incessus, Ingressus, Ambulatio. *Org. l.* 1.

አንሶሰወ : Psal. 72. 9. Ambulavit, Deambulavit, Obambulavit, Perambulavit. Matth. 4. 18, 23.

እንስሳ : Animal brutum & *mutum*, *à facultate loco motiva sic dictum.*

Psal. 146. 10. (2) Pecudes, Jumenta, Psal. 77. 53. እንስሳ:ገዳም: Bestia, Fera.
ተአንሰሰ: Animali bruto similis factus est. *Org. l.* 1.

ነስታሊ: *Nomen serpentis anei, pro quo in codicibus Gracis legitur* Νεεσθάν, 4 Reg. 18. 4.

ንስቲት: Parvus, Jac. 3. 5. በበ:ንስቲት: Sensim, Act. 26. 28.
ንስቲተ: Parum, Paulò magis *vel* minus, *de loco*. Act. 27. 28.

ኒሳን: *Hebr.* נִיסָן, *Mensis Ebraeorum primus aliàs* אָבִיב, *Martio nostro respondens*. Exod. 13. 4.

ነሰከ: Momordit. Num. 21. Apoc. 9. 19. ተነስከ: *Pass. prac.* Num. 21. || ተናሰከ: Se mutuo *vel* invicem mordere. Gal. 5. 15.
ንስከት: Morsus.

ነሰገ: Vectes, Repagula obdidit *januæ*. *Org. l.* 2. || ተነስገ: Vectibus & repagulis occlusæ fuerunt *ades*.
ንሱግ: Vectibus & repagulis clausus & munitus, Act. 5. 23.
መንሰግ: Vectis, μοχλός, Repagulum, Exod. 26. 26. *Pl.* መናስግት: Psal. 106. 16.

ነቅሀ: Act. 16. 27. Evigilare, Expergisci, Psal. 43. 25. || አንቅሀ: Expergefecit. Excitavit *dormientem*. Joh. 11. 11. ዘያነቅህ: ምዉተ: Νεκρόμαντις, Deut 18. 11.
ንቁህ: Experrectus. *Metaph.* Alacer. *Org. l.* 5. *Pl.* ንቁሃን: *epil Apoc. Joh.* 113. *a. F.* ንቅህት: Cant. 5. 2.
ንቁሀ: *Adv.* Vigilanter, 1 Pet. 1. 13.
ነቅህ: *Est spatium temporis inter evigilationem & surrectionem.*
ንቅህ: Evigilatio. ዘንቅህ: Excitatus እምነዋም: *à somno*, Psal. 72. 20.
አንቅሂ: ምዉት: Necromanticus, Divinator ex mortuis. 1 Sam. 28. 9.

ነቋር: Luscus, Cocles, Matth. 18. 9. Marc. 9. 47. *poscit affixa personalia.*

ናቀት: Camelus, *f.* καμήλους θηλαζούσας, Gen. 32. 15.

ነቀወ: *in genere* Sonuit, Sonum, *vel* Vocem edidit. *cc.* በ: *ut*: ነቀወ: በቃለ: አጋለ: 2 Pet. 2. 16. *De avibus cantantibus in genere* Psal. 103. 13. *de gallo in specie* Matth. 26. 34, 74. Marc. 14. 68. *de tympano, vel campana* ዘይነቅ: *sonante*, 1 Cor. 13. 1.
ንቃው: Sonus, Sonitus *cithara*. *Org. lect.* 3. *cantus humani. ib. omnium deinde animalium vocem significat. ut*: ንቃወ: ከለብ: Latratus canum. *Org. lect.* 1. ንቃወ: አንበሳዊት: Latratus leænæ, *ib. l.* 2. ንቃወ:ዘሎ:ንህብ: Murmur, *seu* Bombus apium.

ነቅዐ: Matth. 27. 51. Hiscere, Dehiscere, Scindi, *de solidis dicitur.* 3 Reg. 13. 3. *In spec.* Rumpi, *de utribus ut effluat aliquid.* Matth. 9. 17. Marc. 2. 22. (2) Scaturire, Ebullire, *de aqua* Jac. 3. 11. || አንቅዐ: Hiscere fecit, Rupit, Aperuit *rem solidam*. Psal. 77. 18. & 104. 39. ታነቅዖን:ለፅኑሳቲሆሙ: *Scindi, seu dissecari facies illorum gravidas.* 4 Reg. 8. 12. (2) Scaturire fecit, *Lit.* 172. *c.* 3.
ነቅዕ: Fons: *Pl.* አንቅዕት: Psal. 41. 1.
ንቅዐት: Apertura, Hiatus, Jud. 15. 19. *Pl.* ንቅዐታት: Scissuræ. Es. 2. 19.
¶ መንቅዕት: Coxa *vel* femur. *ut*: *Unius cujusque gladius super coxa ejus*, Cant. 3. 8. *Pl.* መናቅዕ: Exod. 38. 38. & መናቅዕት: Cant. 7. 1. * *Ajebat Æthiops meus hanc vocem vulgò significare* Alam, Axillam *sive concavitatem illam quæ sub brachiis est, de qua significatione dubito. vide* ሐቌ: *Femur.*

ነቀዘ: Cariem sensit, Cariem contraxit *lignum*. *ut*: ዕፅ:ዘኢይነቅዝ: ξύλα ἄσηπτα,

ዐሠርቱ, Deut.10.3. Cariosus fuit & velut à vermibus peresus *panis*. Jos.9.12.

ነቀዝ : Βρῶσις, Caries *quæ rem instar vermis corradit*, Mat. 6.20.

ንቁዝ : Cariosum; Vetustate corruptus *panis*, Jos.9.5.

ነቀጥ : *Vocantur sic duo illa puncta, quibus singulas voces interstinguere solent Æthiopes.*

¶ ነቀጥቀጥ : Paroxysmus, *seu* Horror febrilis. *posset etiam à* ቀጥቀጠ : *derivari.*

ነቅጸ : Psal. 101. 4. Exarescere, Torrefieri, *de ossibus dicitur*; *intelligiturque de medulla eorum*. Defecit ossium medulla, *& sic* نقى *&* نقى *convenit cum Arab.*

ንቅጽ : *f.* Ostium, Janua. Psal. 117. 19. *Pl.* አናቅጽ : Fores. *ibid.* (2)*In genere est locus quilibet quo eximus & intramus.* Aditus. Mat. 22. 9. *seu locus ante januam*, Vestibulum. *ut* : ንቅጸ : ደይን : *Vestibulum inferni Org. lect.* 4. *vide* ደይን : (3) *Angusta via, seu* Adytus provinciæ, *vel* regni. باب *seu* Camulæ, Pylæ.(4)*i.q. Arab.* • • put libri.

ነቀረ : Decorticavit baculum, *corticis parte relicta, sic ut varius videretur.* ነቀረ:ቅርፋተ : 4 Reg.6.6.*Metaph.* Sinistrè interpretatus est; In malam partem accepit. *præf. seu tit. N. T.* ‖ ተነቀረ : Sinistrè res accepta est.

ንቁር : Varius, Maculis interstinctus.

ነበለ : *Ex Græco* Νέβελ, *istud a. ex Hebraico* נֶבֶל Uter *remansit*. 1 Sam. 1.24. *et* 2 Sam.16.1. *Æthiopes mensuræ genus apud Ebræos fuisse putant.*

ነበለ : *Non est in usu.* አንበልበለ : Scintillare, *de stellis. Org. l.* 6. Instar flammæ *micare*, *nam de ignis flamma propriè dicitur.* ከበ : የንበለብል : Exod. 24. 17.

ነበልባል : Flamma, ὀνοματοποιητικόν, Psal.82.13. *et* 105. 19.

ንብሉስ : Tibia, *Instrumentum musicum.* Dan. 3. 5. (2) *Gemmæ species.* እብነ : ንብሉስ : *Org. l.*1. *de qua tradunt Æthiopes sonum tintinnabulorum edere, repertamque fuisse in veste Aaronis : sed talis est error, qualis in* እብነ:ሌሊሞዴ: ጰዴር :

ናብሊስ : *Eadem procul dubio vox, legitur hac forma* 2 Sam. 6. 5. *νάβλα vel νάβλας. Est genus instrumenti musici. vox Græca νάβλας in suo casu retenta videtur.*

ነበሐ : *Non occurrit.* መንበሕት : *Sicut aqua βίᾳ φερομένη, quæ vi fertur* ዘይወርድ : እመዋእተ : መንበሕት : Es. 17.13. *Rupem vel tale quid unde aqua cum impetu ruit significare debet.*

ነበረ : Psal.1.1. Sedit. (2)Mansit, Remansit, Permansit. Commoratus est, *de personis.* Luc.2.43. *de rebus.* Psal. 75. 2. * Res sita, posita fuit. Mat. 3. 10. *de urbe, c.*5. 14. (3) Duravit, Durabilis, fuit *res.* * ነበሩ : በሲሳይክሙ : *i. e.* Contenti estote. Luc.3.14. ‖ አንበረ: Psal.77.61. Statuit, Constituit, Collocavit. Mat.5.15. (2) Commorari, Manere fecit. (3) Posuit. Imposuit *manus.* Act. 8. 18. Deposuit *rem.* ‖ አስተና በረ : Ordine disposuit; Eleganter collocavit *plures res.* 3 Reg.7.28. 1 Cor. 12. 18.

ንቡር : Constitutus, Collocatus, Positus, Jacens. Joh. 20.7. Sedens. *Org.* በንቡሩ : *In sedendo eo*, 1 Cor. 1... *Pl.* ንቡራን: እድ : *Lit.* 170. *c.* 1. ... ንብ ርት : *Pl.* ንቡራት :

ነበሬ:

ነባሪ : Adſcriptitius, Rom. 14.4. ነባሬ : ቤት : Servus, *quia manere cogitur. opponitur τῷ* አግዓዚ : *Ingenuo ſeu libero*, 1 Cor. 12.13.

ኑባሬ : Status, Conditio præſens *alicujus rei.*

ንብረት : Status, Act. 24. 3. Vivendi conditio *ſ.* ratio. ንብረትየ : ዘበንእስየ : Act. 26.4. (2) Facultates, Subſtantia *quatenus de univerſis bonis dicitur.* Mar. 12.44. (3) Poſitio, Collocatio, Cant. 4.9. Seſſio, *ſedendi actus. oppoſ. eſt* ተንሥአት : Pſal. 138.1. (4) Faſtigium regium, *principale,* 1 Sam. 2.8.

መንበር : Sedes, Manſio. *locus ubi aliquis hæret, vel commoratur.* Exod. 16. 29. Lev. 1.15. *vel cui aliquid imponi poteſt. ut* : መንበሬ : መቅፀት : *ſuſtentaculum ollæ, ſive* pedes *ipſius* ollæ, *ſive* tripodem *intelligas.* Lev. 11.35. *Pl.* መንበራት : Baſes, Exod. 38.8.

መንበር : *f. Org.* Thronus, Sedes, Solium, Luc. 1.32. Tribunal, Suggeſtum, Pſal. 9. 4. *Pl.* መናብርት : Luc. 1.52. (2) መንበር : *etiam vocatur* menſa *in templis* ſuper qua celebratur S. Synaxis; *quæ in Organo* ቅድስት : ጠረጴዛ : *dicitur, quod vide ſuo loco.* (3) መናብርት : θρόνοι, *Unus ex novem ordinibus Angelorum, ex Epiſt. ad* Col. 1.16. *& Org. l.3.* መናብሪክሙ : *Syn.* (4) Judices, Præſides. (5) Baſis.

መንበርት : Victus, Opes, Bona, Luc. 8.14. 1 Joh. 3.17. *ut cum Germ. dicimus* **Wer ſein bleibens hat.**

ነበበ : Pſal. 2.1,5. Locutus eſt, *cum compoſitis.* Allocutus eſt, Compellavit *aliquem. cca.* Matt. 25.36,39. (2) Conſolatus eſt *aliquem verbis.* ነቢብክሙኒ : *ibid.* ነቢብ : *et* ነቢበት : Sermones Pſal. 118.9,17. ዐቃቤ : ነቢብ : Orator, Act. 24.1. II አንበበ : Loqui fecit, Loquendi facultatem muto reſtituit, Mar. 7.37. (2) Legit *ſcriptum,* Matt. 21.42. (3) Preces ante, *vel* poſt menſam recitavit. *Hollandicè* Leeſen. Mat. 26.30. Mar. 14.26. *nimirum initiò ex ſcripto legebantur.* አንብቦት : Lectiones, Meditationes, Pſal. 38.4. (4) *Pro* Meditari *accipitur* Pſal. 1.2. *et* 118.16. II ተነበ : *Def. pro* ተነበበ : Dictus, Narratus, Recitatus fuit. *Lit.* 162. *c.* 2. ዘኢ ይትነበብ : Ineffabile, Joh. 50.7. (2) Lectus fuit. *Lit.* 161. *c.* 3. II ተናበበ : Collocutus eſt *cum aliquo. Org. l.* 4. (2) *Græc.* παρακαλέομαι Conſolationem accipio, Solatio fruor *redditur hac forma* Pſal. 134.14. *et ſic eſſet paſſivum ſignificationis ſecundæ, qua habetur* Mat. 25.36.

ንቡብ : Recitatus, Lectus.

ነባብ : Sermo, Mat. 6.7. ቀዳሚ : ነባብ : Præfatio.

ነባቢ : Loquens, *Facultate loquendi præditus; etenim de actu & potentia uſurpatur. Lit.* 160. *c.* 4. Pſal. 139.12. (2) Rationalis *per Metonym. effecti pro cauſſa, quom. accipitur Lit.* 161. *c.* 2. *&* 4.

ነበት : Loquela, Sermo. *init. N. T. vel* Lectura, Actus legendi.

አንባቢ : Lector : *Pl.* አንብብያን :

መንበብ : *Locus lectionis,* Lectio, *ſeu* Res legenda. መጻሕፍት : መንበብ : *Libri qui publicè leguntur. Lit.* 164. *c.* 4. *Pl.* መንበባት : *Init. N. T.*

ንብቲራ : *Græcum eſt* νιπτὴρ, Pelvis, Concha, Joh. 13.5. *explicationis cauſſa additur* ሚሕፀብ : *quod idem eſt.*

ነብዐ : *Non eſt in uſu.* አንብዐ : Lachrymavit, Illachrymavit, Joh. 11. 33.35.

አንብዕ : Lachrymæ, Pſal. 6.6.

ነቢይ : Vates, Vaticinator, Propheta, Pſal. 50. *tit. Plur.* ነቢያት : Pſal. 104.13. *F.* ነቢይት : Vates *fæmina;* Fatidica mulier; Prophetiſſa. Luc. 2.36. *tit.*

ተነበየ : Luc. 1.67. Vaticinatus eſt, Prædixit, Matth. 7.22. *Fut.* ይትነበይ : Act. 2.17. *Inf.* ተነብዮት : Vaticinatio. Apoc. 1.3.

ትንቡይ : Prædictus, um.

ነቢያዊ: Propheticus, Fatidicus. *hinc F.* ብእሲት : ነቢያዊት : Mulier fatidica, Prophetissa, Exod. 15. 20. Es. 8. 3.
ትንቢት: Vaticinium, Prophetia, Res prædicta, Psal. 2. *tit.* Matth. 13. 14.

ነበጠ : *Hinc* አንበጣ: Locusta Æthiopica magna, *cujus descriptio ex historicis petenda.* Psal. 77. 51. Marc. 1. 6. *Pl.* አናብጥ:

ነተ : Coccus, *seu* Vestis coccinea, Exod. 25. 4. *&* 26. 1. ነተ:ክዑብ: Coccus duplicatus, *ib.*

ናትያዊ : Nauta, *Græcum videtur. Org. l.* 3. *Pl. contr.* ናትያት : ναῦται, Apoc. 18. 17.

ነተነ : *Hinc* ተንተነ: *&* አስተንተነ: Vacillavit, Nutavit. *quod vide in* ተንተነ:

ነትዐ : Jos. 10. 11. Fugit, Fugam cepit, Es. 13. ‖ አንትዐ : Fugavit, In fugam conjecit, Jos. 7. 4. Lev. 26. 8. (2) Abstulit, Abrupit. *de pann*., ያነትዖ : ጥቅበቶ: Marc. 2. 21. *vide* Exod. 39.

ነትገ: *Propriè dicitur de vase quod fuit plenum humore*, Decrevit, *vel* Evacuari cœpit. *vide Syn. Metaph. De lachrymis.* ሊነትገ : አንብዕየ : Act. 21. ‖ አንተገ : Cessavit, Intermisit. ሊያን ተገት:ሰዒመ: Luc. 7. 45. (2) Evacuavit, Deut. 4. Imminuit : አንትኖ : Evacuatio, Imminutio. *Syn.* Demsit, Omisit. ‖ ተነትገ: Evacuata, Imminuta fuit *aqua*, Gen. 8. 1. Decrevit *febris.*
ንቱግ : Quod ex parte evacuatum est. *Syn.* (2) Defectus *in libro*, *vel verbi vel literæ.*
ንትጋ : *vel* ኑታጌ : ὑστέρημα, Defectus, Inopia, 2 Cor. 8. 13.
ንትገት: Evacuatio *pro parte tantùm. Syn.*

ነተፈ: Discerpsit, Dilaceravit *velut forcipe.*
ንቱፍ: Discerptus, *velut forcipe* lacerat*.
ንታፈ: Ruptura *velut forcipe facta.*
ንተፈት: Discerptio, Laceratio.

ንእሰ: *ceacc. & habet vim comparativi*, Minor fuit, *ut* : ዘይንእሶ : Matth. 11. 11. *Seq.* እመ: *habet vim superlativi*, Minimus fuit. ወትንእስ:እምኵሉ: Marc. 4. 31. (2) Minor natu, *vel* annis fuit, Matth. 2. 16. Luc. 15. 12. እኍ: ዘይንእስ: *Gall.* Le cadet. ‖ አንአሰ: Parvum, *vel* minorem *dignitate* reddidit. ‖ ተነአሰ : Infimus, Minimus fuit : እለ: ይትነአሱ : Minimi, Infimi. 4 Reg. 18. 24.
ንኡስ: Parvus, Modicus, Psal. 41. 8. *Pl.* ንኡሳን: Minorennes, Ætate minores, Matth. 10. 42. ንኡስ: ክርስቲያን : Νεοχριστιανοί, Novitii Christiani, *vulgò* Neophyti. *Lit.* 174. *c.* 4. * ንኡስ: ሰብእ : Homo tenuis fortunæ, *Gall.* un petit homme. *F.* ንእስት:ሐመር:Scapha, Act. 27. 30. *item alia forma* ነእስ:መርዔት: Luc. 12. 32. ነእስ: ድንግል: *Org. tanquam à masc.* ነኢስ:
ናእስ : Parvitas, Tenuitas. ናእሰ : ልብ : Animi imbecillitas, Pusillanimitas. *Lit.* 160. *c.* 3. *verum h. l. legitur* ናእሰ: ልብ : *forsan* ነእስ : *legendum*, *de quo in proximè præced.*
ንእስ : Minorennitas, Adolescentia, Matth. 19. 20. እምንእስየ : Ab ineunte ætate, Psal. 70. 18.

ናእት: Azyma, Infermentata. Jud. 6. 16, 20. *hinc tit. est in libro Concil. de iis qui edunt* ናእት : አይሁድ : *azyma Judæorum.* מַצּוֹת. ናእት:አንትሙ: *Azyma estis, pro* ἄζυμοι, 1 Cor. 5. 7.

ናእክ: *Legitur in* ጸ:ር : *Libera me à fletu & stridore dentium* ወእምብዙኅ : ናእክ: *nescio quid sibi velit; nam* ናእክ : Stannum *huc non quadrat.*

ንእደ : Luc. 16. 8. Probavit, Approbavit, Comprobavit, Ob factum aliquod laudavit. 1 Cor. 11. 22. ንእደ :

ርእሰ: Jactavit se, Joh. 8. 13. Ebr. 5. 5. (2) Testimonium bonum *de aliquo* reddere, Act. 16. 2. || ተንእደ: Approbatus fuit. በተንእዶቱ: *Cum approbaretur. Syn.*

ንኡድ: Vir bonæ & integræ famæ; Laudatus, probatus.

ንእደት: Approbatio, Comprobatio.

ንከላል: Agitatio, Jactatio, Vacillatio *ebrii propriè.* * ንከላለ:ኀጋይ: Exagitatio peccati, *dum mentem & conscientiam turbat. Org. lect.* 3. (3) Fluctuatio *navis, animi.*

አንከለለ: Vacillavit, Jactatus fuit *vertigine instar ebrii. vel Activè* Vacillare fecit. *ut*: አንከለሎ:ደም: Jes. 9. 14. *ubi pro* ἄμα *legit* αἷμα.

ነኪር: *Subst.* Alienus, Externus, Extraneus. Psal. 17. 40. *Pl.* ነኪራን: Psal. 53. 3. Alienæ religioni addicti. *Lit.* 174. c. 4. ነኪራዊት: Peregrina, aliena. *Syn. f.* ነኪር: Mirum, Mirabile, *Gall.* Estrange. Psal. 117. 22. Matth. 21. 42.

አንከረ: Matth. 8. 10. 27. Miratus, Admiratus fuit. *cc.* እምኀበ: *ut*: ደትንከር:እምኀበ:መላእክት: *Org. l.* 2. *vide* Exod. 15. 20, 21. || ተናከረ: Alienatus fuit; Alienus factus est alius ab alio. ተናከሩኒ: Psal. 37. 12. ተነከሩ: Psal. 57. 3. *an fortè passivum sine relatione ad alium.*

ንኩር: *Adj.* Mirabilis, Admirabilis.

ንክረ: Res mirabilis.

መንክር: Miraculum. Psal. 97. 1.

መንክረ: Mirabiliter. Psal. 75. 4.

ነከነከ: Quatere, Concutere, *vide* ነሐውሐ: || ተንከነከ: Quati, Concuti: ዓምድ:እንተ:ኢትትነከነክ: *Columna* inconcussa. *Org. l.* 1.

ንክኑክ: Concussus *i. q.* ንሕኑሕ:

ነከየ: Luc. 4. 35. Læsit, Nocuit. Marc. 16. 18. || አንከየ: Nocere, *vel* Lædere jussit *aut* permisit. Deut. 13. Damnum, Jacturam attulit. 1 Cor. 8. 8. *nisi pro* የ: *scribas* ደ: || ተነከየ: Læsus fuit, Nocitum ipsi fuit. እንዘ:ኢይትነከዩ: Illæsi. 1 Cor. 15. 52.

ነከዐ: *Non est in usu*: አናኵዕ: Locustam *vulgarem sive nostram esse ajebat interpres meus; & tamen pro* ἐρυσίβη *Rubigine ubique ponitur.* Deut. 28. 42. Psal. 77. 51. *ut ferè dubitem de Æthiopis mei interpretatione.*

ነዋ: En, Ecce. Psal. 51. 6. *i. q.* ናሁ:

ነዊም: Dormire. *Præt. def.* ኖመ: Psal. 40. 9. Joh. 11. 11. *Fut. perf.* Psal. 4. 9. *def.* Psal. 12. 4. || አኖመ: Sopivit, Soporavit, In somnum induxit. Luc. 22. 46.

ንዉም: Dormiens. Cant. 5. 1.

ነዋሚ: Dormitator.

ንዋም: Somnus. Psal. 126. 4. *lege* እምንዋም: Luc. 9. 32.

መንዋም: Dormitorium, *locus ubi dormitur.*

ነዊር: *Hinc* አንወረ: Culpare, Vitio vertere, Vitio dare. || ተነወረ: Vitio versum est.

ነውር: Vitium, Macula. Psal. 65. 14.

ነዊኅ: *Inde fit Præt.* ኖኀ: Altior fuit, Eminuit. Psal. 37. 4. Excelsus fuit. *Seq.* እም: *comparativi significationem habet*: *Fut.* Psal. 71. 16. (2) Longum fuit, In longum se produxit. || አንኀ: *pro* አኖኀ: *propter ultimam guttur.* Produxit, Prolongavit, Promisit *capillos. ut*: *Fœmina* አንኀት:ሥእርታ: 1 Cor. 11. 15. አኖኀኩ: Psal. 118. 131. Extendit. Psal. 84. 5. (2) Extulit, In altum tulit. Jac. 1. 6. (3) Produxit *sermonem, preces.* Prolixor fuit. Luc. 20. 47. *Inf.* በአንኖ: Prolixè, Multis verbis.

ኑኅ: Longitudo *temporis*, Psal. 55. 2. (2) Altitudo, Celsitudo. Gen. 13. 17.

ነዋኀ: Procul, Longè. Matth. 15. 8.

ነዊኅ: Excelsus, Altus. *Lit.* 166. c. 3. F. ነዋኅ:

F. ነዋኅ : *de monte* Mat. 17.1. *de muro* Apoc. 21. 12. *Pl.* ነዋኃት : Psal. 94. 4. (2) *Neut. & subst.* ነዋኅ : *Quicquid* longum *vel* excelsum *est*. Psal.137. 7. (3) Longus *de tempore*, *ut* : ለነዋኅ : መዋዕል : *In longos dies.* Psal.20.4.

ንዋይ : *Nomen generale est multarum rerum descriptioni inserviens, per se significat* Vas, Σκεῦος, Psal.30.16. ንዋየ : ለብሐ : *Vas figulinum.* Psal. 2.9. (2) *Reddi potest* Instrumentum, *ut* : ንዋየ : ሐቅል : Arma. Luc. 11. 21. ንዋይ : ዝዓለም : Mammon, Divitiæ. Matt. 6. 24. Opes, Facultates, Substantia. Mar. 10. 23. Luc. 8. 3. Res *alicujus* propriæ : በንዋየ : ዚአየ : Meis sumtibus, Meis impensis. * ንዋየ : ውስጥ : Intestina. Exod 29.17. *Pl.* ንዋያት : *ut* : ንዋያተ : ሐመር : Instrumenta *navis*. Act.27.19.

ነዓ : Age, Act.7. 3. Veni. Matt. 14.29. ነዓ : ርኢ : Age, Vide. Apoc. 6. 1. *Est Imperat. verbi defectivi nulla alia tempora habentis. conjugatur a. more solito* : ነዓ : ዝየ : *ad Samaritanam* Veni huc, Joh.4.16. ንዑ : Psal.33.12.

ናዕክ : Stannum. Num. 31. 22. *ab* אנך, الانك, *per metathesin. Meton.* Bolis, *quia fortasse olim inter australes potius ex stanno, quàm ex plumbo fiebant.* ናዕክ : አረር : Bolis plumbea *vel quia stannum & plumbum non satis distinxerunt.* Act. 27.28.

ነዐወ : Venatus, Aucupatus est. *ecacc.*Gen.25.28. *Metaph. sign.* Diligenter quæsivit & captavit; Insidias tetendit *venatorum more.* Psal.93.21. Luc.11.54. *Tribuitur etiam animalibus rapacibus.* *Org. l.* 1.

ነዓዊ : Venator, Auceps. *Syn. Plur.* ነዐውት : *vel* ነዐዊት : Psal.90. 3. *fœminina quidem formæ esse videtur; sed procul. dubio pluralis est pro* ነዐውት :

ንዐወት : Venatio. *Syn.*

መንዐው : Locus venationis. 1 Sam.24.3.

ነዘህለል : Frivola studia, Ineptiæ. *Syn.* Nugæ scurriles. *Org. l.*5.

አንዘህለለ : Ineptivit, Nugatus est.

ናዝሬት : Nazaret.

ናዝራዊ : Nazarenus. Mar.10.47.

ነዝኀ : *Org. l.* 2. Respersit, Conspersit. Psal.50.8. || ተነዝኀ : Aspersus, Conspersus, Respersus fuit. *Org.l.*1.

ንዙኅ : Respersus, Conspersus. Apoc. 19.13.

ንዝኀት : Aspersio, Conspersio. 1 Pet.1.2.

መንዝኅ : Aspergillum *quo aqua vel sanguis dispergitur. Org.l.*5. ለመንዙኅ : Deut.32.*dub.sign.* ማየ : መንዝኅ : Aqua respersionis. *Org. l.* 5. Num.19. 9. *vide utrumque locum.*

ናዘዘ : Solatus, Consolatus est. Solatio affecit. Psal. 68. 25. *Inf.* ናዝዞት : Solatia. Psal.93.19. || ተናዘዘ : Consolationem percepit *vel* admisit. Solatiis affectus est. *Org. l.* 1. *Inf.* ተናዝዞ : * Lætitiam, Gaudium *animo* percepit. *Org. l.*5. (2) Confiteri peccata *apud Ministrum Ecclesiæ.*

ናዛዚ : Consolator, Paracletus. *F.* ናዛዚት : Consolatrix. *Lit.*170. *c.*4.

ኑዛዜ : Consolatio. *Org. l.*7. Confessio peccatorum *quæ fit ministro Ecclesiæ.*

መናዝዝ : *i.q* ናዛዚ : *et ferè usitatius est. F.* መናዝዚት : Consolatrix. *Org.*

ነየ : *Adverb. est, cum affixo pronominis primæ personæ,* En, ecce me. Ebr. 2.13. *quodque capax est reliquorum affixorum. ut* : ነያ : *Ecce eam.* Joh.19.27. ነየሙ : *Ecce eos.* Act 5.25.

ነድሐ : ለህም : 2 Sam. 6. 6. *Ignoravit Æthiops meus hujus vocis significationem,*

cationem. Græcus habet ὅτι περιέσπασεν αὐτὸν ὁ μόσχος, *Quia in diversum trahebat eum vitulus, ita scil. ut in periculo esset ne caderet : forsan significat* Declinavit ex orbita, Exorbitavit. *vide* ነድአ ፡

ነደቀ ፡ *Org.l.*1. Ædificavit, Exstruxit. Luc.4.29. *Fut.* Matt.23.29. ‖ ተነደቀ ፡ *Pass. præc. Org.*

ነዳቂ ፡ Ædificator, Architectus. *Org. Pl.* ነደቅት ፡ Ædificatores. Mat.21.42.

ነድቅ ፡ Structura. Mar.13.1,2.

ነድቀት ፡ Ædificatio, Exstructio.

ነድአ ፡ Egit ante se *pecora, gregem.* 1 Sam.10.3. *Dicitur etiam de aliis qui aliquid ante se agunt, pellunt, propellunt, ut ex seq. patet.* Exod.14.15. (2) Castra movit, solvit. Perrexit. ‖ ተነድአ ፡ Actus, Propulsus fuit. *ut :* ሐመር ፡ በነ ይለ ፡ ነፋስ ፡ ይትነድአ ፡ Jac.3.4.

ነዳኢ ፡ *Qui agit aliquid ante se.* (2) Qui adigit *homines ad opus*, Qui instat *operi : Pl.* ነዳእት ፡ ገበር ፡ Ἐργοδιῶκται. Exod.3.7.

መስተናድአን ፡ Idem, *sed intensiori significatione.* Es.1.23. Acriter *s.* cum vehementi desiderio instantes, insequentes.

ነድየ ፡ Psal.33.11. Inops, Pauper, Egenus fuit. Eguit. ‖ አንደየ ፡ 2 Cor. 8.9. Ad inopiam redegit; Inopem reddidit. 1 Sam. 2.7. ‖ ተነደየ ፡ Pauper factus, Ad inopiam redactus fuit.

ነዳይ ፡ Pauper, Inops, Egenus. Psal. 9.19. (2) Innocens, ἀναίτιος. Matt.12. 7. *Pl.* ነዳያን ፡ *F.* ነዳይት ፡ Mar.12.42.

ነዴት ፡ Inopia, Paupertas, Egestas. Psal.106.10.

ነድደ ፡ Arsit, Exarsit *ignis. Defectivè* ነደ ፡ Psalmo 2.13. ይነድድን ፡ ልብነ ፡ *ccacc. instar activi.* Luc. 24.32. ‖ አንደደ ፡ Accendit *ignem.* Luc. 22.55. (2) Accendit *seu* Combussit *igne.* ለአን ድደትዎ ፡ Matt. 13.30.

ነድ ፡ Flamma. Psal.96.3. *Pleon.* ነደ ፡ እሳት ፡ Apoc.1.14.

ነዳድ ፡ Febris maligna. *Ambar. est.*

ነደት ፡ Arsio. ነደተ ፡ እሳት ፡ *Org.l.*5.

መነደደ ፡ Focus, *vide* Exod.27.

ነደፈ ፡ 3 Reg. 22.34. Percutere, Ferire. 2 Reg. 12.18. *ccacc.* Psal.10.2. (2) Jaculari *sagittâ, cc* በ ፡ Psal. 77.12. (3) *Dicitur etiam de animalibus,* Aculeo pupugit, Feriit *scorpius.* Apoc.9.5. *It. de Peste.* ‖ ተነድፈ ፡ Percussus, Vulneratus fuit. *Metaph. de amore,* τετρωμένη. Cant. 2.5. ‖ አስተናደፈ ፡ *de ædificiis dicitur,* Jecit, Posuit fundamentum. 1 Cor.3.10. *angulos domus. Org.l.*1.

ነዱፍ ፡ Percussus. *F.* ነድፍት ፡ በፍቅር ፡ Amore capta. Cant.5.8.

ነዳፊ ፡ Sagittarius, Jaculator. Gen.21. 20. *Pl.* ነዳፊያን ፡ 1 Sam.31.3.

መነደፈ ፡ ሐጽ ፡ Jactus sagittæ. *spatium quousque sagittam conjicere possumus.* Gen.21.16.

ነድፈት ፡ Percussio, Jaculatio *quæ fit sagitta.* 3 Reg.22.35. 4 Reg. 9.16.

ነግሀ ፡ *Non quidem in usu esse aiebat interpres meus ; mihi tamen* ነግሀ ፡ ብሔር ፡ *verbum esse videtur,* Lucescere *seu* Illuminari cœpit *regio.* Act. 2.15. ‖ አንገሀ ፡ Manè admodum *ipso diluculo aliquid* agere agressus est. Mar. 16.2. Profectus est *summo manè.*

ነግህ ፡ *Matutinum tempus,* Diluculum. በነግህ ፡ *Primo statim diluculo.* Mat.20. 1. Mar.11.20.

ነግሀ ፡ Manè. Psal.54.19.

ነግሀት ፡ Matutina profectio, *vel* Actio *quævis alia* quæ ante lucanis horis fit.

መንገለ ፡ *vide in* መ ፡ *col.*72.

ነግሠ ፡ Psal.46.8. Regnavit. *Fut.* Psal.9.40. ‖ አንገሠ ፡ *Regnare fecit,* Regem constituit, creavit. Joh. 6.15. c.19.12.

c.19.12. (2) Proregem constituit; Præfecit regis instar. Act.7.10.

ንጉሥ : m. Rex. Psal.2 6. Pl. ነገሥት : Reges. Psal.109.6. revera tamen ista forma est à singulari ነጋሢ : It. ነገሥታት : Lit. 160. c. 3. F. ንግሥት : Regina. Psal.44.10,11. Pl. ንግሥታት : Cant. 6.7.

ነጋሢ : Hodiè Proregem significat, pro Cæsare tamen usurpatur Luc. 20. 24. Act. 25. 8, 10. olim quoque Æthiopiæ Imperatorem significasse non dubito, Rex enim Æthiopiæ in Psalterio Arabico vocatur النجاشي Psal.71.8. et 73. 15. et 86.4.

ንግሥ : Regia dignitas vel majestas. Org.

መንግሥት : f. Regnum. Regio ubi quis regnat. Mat.6.10. Pl. መንግሥታት : Luc. 4. 5.

ነገረ : Psal.39.8. Commemoravit, Narravit, Recitavit. Psal. 2. 6. Edocuit, Indicavit : አቅደመ : ነገረ : Prævenit dicere, i. e. Prædixit. 2 Cor.13.2. Imp. ንገር : Psal.106 31. Inf. ነጊረ : & ነጊሮት : Commemoratio. 1 Thess. 4. 6. ‖ አንገረ : Loqui, Narrare jussit; vel Induxit ad narrandum. ‖ ተነገረ : Prædicatus, Narratus, Commemoratus fuit : Fut ዘኢይትነገር : Ineffabilis. * Cum de sententia literarum vel libri cujusdam loquimur, Actum, Tractatum est in illo de hac vel illa re. ‖ ተናገረ : Collocutus, Confabulatus est Luc. 1. 65. cc ምስለ : Joh 4.27. Inf ተናግሮ : et ተናግሮት : Colloquium. Psal.37.15. (2) Ambar. Loqui simpliciter. (3) Spospondit stipulanti. Mar. 14.11. ‖ አስተናገረ : Colloqui fecit. Syn.

ነጋሪ : Commemorator.

ነገር : m. Psal.48 4. Sermo. (2) Dialectus, Pronunciatio. Mat.26.73. ነገረ : በሐውርት : Id. s. linguæ differentes 1 Cor. 14.39. ቀዳሚ : ነገር : Præfatio. (3) Fama, Rumor. Mar. 1.28. Luc.4.14. (4) Res, Negotium. et sic ferè æquè latè patet ac Hebr. דָּבָר, Mat.26.58. (5) Aliquid. አልቦ : ነገር : Nihil est. Luc. 1. 37. Pl. አነጋር : Linguæ, Dialecti. Org. et aliâ formâ ነገራት : Negotia. L. Myst. in med.

¶ አንጎርጎረ : Murmuravit. Psal.58. 17. Indignabundus quadam dixit. Matt. 13.57.

ንጉርጓር : Murmuratio. Phil.2.14.

መንጎርጓር : Murmurator. Syn. Pl. መንጎርጎራን : ibid. vide an non de specie quadam incantationum accipiatur.

ነገዐ : Non datur. አንጉዕ : Medulla ossium. Psal.62.6. It. de vi amoris ipsam veluti medullam penetrantis Jac.4. 1. ፈተለ : አንጉዕ : Org. l.5. v. et Gen.44.

አስተናገዐ : Medullam quæsivit, s. appetivit : Propriè confregit ossa in duas vel tres partes capiendæ medullæ caussa. Emedullavit. Num.24.8.

ነጌ : Elephas, Elephantus. Apoc. 18.12. ቀርነ : ነጌ : Ebur.

ነገደ : Matt.21.33. Peregrè abiit, Profectus est, Peregrinatus est. Fut. Mat. 25.14. c. abs. et cum nom. loci sine præp. ut : ነገደ : ርሑቀ : ብሔረ : Luc. 15.13. Usurpatur hoc verbum in specie de peregrinationibus Hierosolymitanis. ‖ ተናገደ : Hinc illinc profectus, peregrinatus est : Inf. ተናግዶቱ : ለአብርሃም : Peregrinatio Abrahami, Lit.170. c. 4.

ነግድ : Peregrinus, Advena. Matt. 25. 35,38. Hospes. አፍቅሩ : ነግደ : Hospitales estote. 1 Pet.4.9. አፍቅሮ : ነግድ : Hospitalitas. Rom.12.13.

ነጋዲ : Peregrinator ለተሠይጦ : mercandi caussa Org. l.4. Pl. ነጋድያን :

ንግደት : Peregrinatio, Profectio. Psal. 120. 8.

መንገድ : Via publica quâ iter facimus. Mat.20. 30. c. 21. 19. (2) Iter, Profectio. ut ዘመን : መንገድ : Tempus itineris faciendi. Act. 27. 9. si pluries hæc significatio reperiretur, æquipollere Latino iter.

እንግዳ : *i. q.* ነገድ : *ut patet* Matt. 25.44. & 27.7. *illud tamen vulgò usitatius.*

ተአንገደ : Hospes, Peregrinus fuit *alicubi. Org. l.*1. በዝተአንገደ : *Ideo quod hospes fuerit. Org. l.*2. Peregrè abiit. *Lit.*164. *c.*3.

ነገድ : Stirps, Stemma. Luc. 2.36. (2) Genus, Cognatio. *ut :* በትረ : ነገድ : Genealogia, *ut videtur. Org. l.* 2. (3) Ordo, *s.* status fortunæ, *vel* dignitatis : *Pl.* አንጋድ : *ut :* ፲ወ፪ አንጋደ: እስራኤል: XII. Tribus Israelis. Act.26.7.

¶ ነጐድጓድ : Tonitru. *vide* ጐድጐደ :

ነገፈ : Act.13.51. Excussit *sinum, vestem. cca.* Act.18.6. Decussit *pulverem pedibus.* Luc.9.5. (2) Deturbavit. Luc.4.18. ‖ አንገፈ : Effecit ut aliquid dimitteret, *ut cum Leoni prædam eripio ; seu brachium ferio quo aliquid è manu adversarii decidat : hinc signif.* Eripuit è *manu.* Liberavit *captum.* Psal. 36.42. *ccacc.* & 70.1. * አንግር : Act. 28.5. *malè pro* ነገር : (2) Abstulit, Amovit *tristitiam.* 2 Sam. 13. 27. ‖ ተነገፈ : Excussus, Decussus fuit. Psal. 108. 22. (2) Decidit, Excidit, *in specie de fol. et fructibus.* Psal.1.3.

ንጉፍ : Excussus, Dejectus. *Pl.* ንጉፋን :

ነጋፊ : Excussor, *qui aliquid excutit ; sed sequens forma usitatior est*

መንገፊ : Qui *aliquid* tollit *vel* amovet. *cc* ለ : *ut :* መንገፊ : ለሳሕየ : *Org. l.*4. *F.* መንገፊት :

ንገፈት : Excussio.

ነጠረ : Fulsit, Fulguravit, Resplenduit *fulgur. Org. l.* 1.

ንጥር : Fulgur. Fulgetra : ንጥር : ዘአ መብረቀ : ስብሐት : እይሕአ : *Org.l.*1.

ንጥብ : *Vocantur quatuor illa puncta (: :) periodum terminantia, quæ sæpe quinque rubris augentur.*

¶ ነጠበ : Destillavit *gutta.*

ነጠብጣብ : Gutta, Stilla. Psal. 64 11.

አንጠብጠበ : Psal.67.9. Stillavit, Destillavit *pluvia ;* Guttatim defluxit. Psal. 71. 6.

መንጥብ : Stillicidium.

ነጠነ: *Liber* ዘይትነጠን:በቅድሜክ: *dubito an non mendosum sit. Lit.* 161. *c.*3.

ነጠየ : *Non est in usu.* አንጠየ : Molestus *sive* Oneri fuit. Negotium facessit. *Fut. Subj.*Luc.11.7.8. *c.*18. 5.

ነጠፈ : Colavit, Percolavit. Matt. 23. 24. (2) Defecavit, *à fecibus* purgavit. ‖ ተነጥፈ : Defecatum, *à fecibus seu scoriis* purgatum fuit *aurum.Org.l.*3.

ንጡፍ : Defecatum, *vel à scoriis* purgatum *metallum.* Psal.11.7. Apoc.3.18.

መንጠፍት : Cribrum, Colum.

ነጸለ : Avulsit, Abrupit, *eg. ramum arboris.* ‖ ተነጸለ : *Pass. præc.* ተነጸለ: ማሕፄሁ : *Avulsa fuit securis à manubrio.* 4 Reg.6.5.

ነጽሐ : Mundus, Purus factus est. Ps.18.14. *à lepra.* Matt. 8. 3. *oppos. est* ረስሐ : ‖ አንጽሐ : Mundavit, Emundavit, Purum reddidit. Ps.39.9. Matt. 3. 12. ኢታንጽሕ : ቀሲመ : *Noli nimis exactè colligere fructus.* Lev.19. ማየ : አን ጽሖ : Aqua purificationis. Num. 8. 7. ‖ ተነጽሐ : Mundatus, Purgatus fuit. *Lit.*169. *c.*1. ‖ አስተናጽሐ : Perpurgavit. Exactè mundavit. Interpurgavit, *s.* Interputavit *arbores.* Joh. 15.2. አስተ ናጽሐ : ቀሲመ : Exactè, purè collegit fruges, *s.* vindemiavit. Deut.24.21.

ንጹሕ : Purus, Mundus, Innocens. Psal.9.30. *Pl.* ንጹሓን : *F.* ንጽሕት :

ንጽሕ : Puritas, Integritas. Psal. 88. 44. Purificatio. Luc.2.22. Continentia. Act.24.25.

ንጽሕና : Castitas. *Lit.* 171. *c.* 1. Integritas. ንጽሕና : መንፈስ : *Lit.*173. *c.*3. *lin. ult.*

መንጽሒ:

መንጽሒ: Qui purgat, emundat. *sic Christus dicitur* መንጽሔ፡ ኃጥአን፡ *in Org. f.* መንጽሒት፡ *ib. l.* 4.

ነጸረ: Psal. 39. 6. Inspexit, Aspexit, Respexit. *plus est quàm* ርእየ፡ *Vidit.* Consideravit. Contuitus, Intuitus est *diligenter.* Marc. 14. 67. *Fut.* ትኔጽር፡ Psal. 6. 37. *Inf.* ነጽሮ፡ Psal. 39. 16. *&* ነጽሮት፡ Aspectus. ‖ አንጸረ፡ *Lit.* 172. *c.* 3. አንጸሩ፡ Gen. 18. 16. *Converterunt se versus, &c.* ‖ ተናጸረ፡ Alius alium respexit, Se mutuò respicere. *Lit.* 173. *c.* 4. *lin.* 1.

ንጸሬ፡ Aspectus, Intuitus, Visus. *Org. l.* 1.

መንጸረ፡ *Adv.* Ex adverso, E regione, *In loco opposito.* Marc. 12. 41. *c.* 15. 39.

አንጻር፡ Id. Marc. 13. 3. Act. 27. 7. በአንጻሪሆሙ፡ *In conspectu eorum.* Psal. 22. 6. ኀበ፡ አንጻረ፡ Contra, Adversus. *Lit.* 174. *c.* 2.

መንጸር፡ Conspicilium, *vel* conspicillū.

ነጽፈ: Marc. 5. 29. Aruit, Exaruit *flumen.* Jos. 3. *de aqua & quavis re humida dicitur:* ፈልፈል፡ ዘኢይነጽፍ፡ *Org. l.* 1. *v.* Ex. 39. ‖ አንጸፈ፡ Siccavit, Exsiccavit *amnem, fontem.* Jos. 5. 1. Es. 11. 15. Guttatim effluere fecit. Lev. 1. 15.

ንጹፍ፡ Siccus; Humore *vel* aqua carens. *F.* ዐዘቅት፡ ንጽፍት፡ *Puteus aqua carens.* 2 Pet. 2. 17.

አንጸፍጸፈ፡ Magnis guttis defluxit; Spissè destillavit. Lev. 5. 9. *Org. lect.* 1. (2) *Transitivè accipi videtur, pro* Sensim *ac veluti* guttatim fundere, effundere. *Org. lect.* 1.

ነጸፍጻፍ፡ Gutta magna, Grumus *sanguinis*, Luc. 22. 44. *lectis. Org. l.* 1.

ነፀኀ: Psal. 135. 15. Dejecit, Prostravit. Luc. 4. 35. *De domibus & ædificiis*, Solo æquavit. Marc. 9. 18, 20. ‖ ተነፀኀ፡ Prostratus, Dejectus est ውስተ፡ ምድር፡ Act. 1. 18. Corruit. *c.* 5. 5.

ነፀወ: *Non occurrit.* አንጸወ፡ *legitur* Psal. 89. 6. *nec aliàs occurrit:* *Itaque secundum Arabicum* نضو Amputatus fuit, *vel* Evanuit, Detrit' fuit, *reddendum videtur* Evanescens.

ነፀፈ: Matth. 21. 8. Stravit, Instravit, Substravit *humi vestes, folia, flores.* Marc. 11. 8. *seu* Sternere *humum floribus.* ‖ ተነፀፈ፡ Stratus, Instratus fuit. Es. 14. *accipiendum videtur de persona cui stragulum substernitur.* ተነፀ ፍከ፡ *Stratum tibi factum est.*

ንፁፍ፡ Stratus. *ut:* ጽርሕ፡ ንጹፍ፡ Marc. 14. 15. ንጹፍ፡ በእብን፡ Cant. 3. 10.

መንፀፍ፡ Stratum *super quo quiescitur.* Saccus, Vestis cilicia. Es. 20. 2. *c.* 22. 12. (2) Stragulum *vel* Stragula. *ut:* መንጸፈ፡ ድንገልናሃ፡

ነፍስ: Anima. Psal. 6. 3. *Easdem ferè significationes ac hebraum* נֶפֶשׁ *admittit; nam* (1) *significat* Animam *seu alteram hominis partem essentialem.* Matth. 10. 28. *& opponitur* τῷ ሥጋ፡ *Corpori.* (2) *Synechd.* Hominem vivum. *ut:* ኢቀቲል፡ ነፍሰ፡ Matth. 19. 18. *hinc* ቀታሌ፡ ነፍስ፡ Homicida. (3) Vitam. *ut:* ኢትሐልዩ፡ ለነፍስክሙ፡ ዘትበልዑ፡ Luc. 12. 22. *sed Gracum secutus est* τῇ ψυχῇ ὑμῶν. *Operæ pretium videtur addere hic ex Organo verba Æthiopis, duplicem in homine animam statuentis, rationalem eamque immortalem; & animalem sive sensitivam, eamque mortalem. ut:* እስመ፡ ፪ ነፍሳት፡ ሀለዋ፡ ኀበ፡ ሰብእ፡ እሐቲ፡ መንፈሱ፡ ሕይወት፡ ዘወፅአት፡ እምአፈሁ፡ ለእግዚአብሔር፡ ወኢትትኃለቍ፡ ምስለ፡ ጠባይዕ፡ ወኢትመውትኒ፡፡ ወእሐቲሙ፡ ደም፡ ነፍስት፡ ይእቲ፡ እምጠባይዕ፡ ወይእቲሰ፡ መዋቲት፡፡ *Pl.* ነፍሳት፡ *Lit.* 158. *c.* 3.

ነፍስት፡ *Altera pars hominis essentialis,* Corpus *integrum; & opponitur* τῷ ነፍስ፡ Matth. 6. 25. Luc. 11. 34. *c.* 12. 12. * ደም፡ ነፍስት፡ *Org. l.* 1. Sanguis corporis: *his vocibus significare volunt facultatem animalem animæ, quam animam distinctam*

distinctam & mortalem in homine esse putant. * ነፍስት ፡ ሥጋ ፡ *honeste pro* Genitali membro. Rom. 4. 19. *tàm virorum quàm fœminarum, ut videtur.* Gen. 34. 5. ከተማ፡ነፍስት ፡ *Extremitas illius,* Lev. 12 3. *vide* Deut. 28. 27.

ነፋስ ፡ *m.* Ventus. Psal. 1. 5. *Pl.* ነፋሳት ፡ Matth. 7. 25, 27. (2) *Pro* Aere. Act. 22. 23.

አስተነፈሰ ፡ Spiritum ore emisit *vel* naso attraxit, *sicut olfacientes. Lit.* 170. *c.* 3. * Respiravit, Spiritum recepit, ἀναψύξῃ Exod. 23. 12. ἕως ἂν διαπνεύσῃ ἡ ἡμέρα. *Donec exspiret dies, redditur* እስከ፡ ሶበ፡ታስተነፍስ፡ዕለት፡

መንፈስ ፡ *f.* Spiritus. Psal. 10. 7. መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ *m.* Spiritus Sanctus, *tertia persona SS. Trinit.* Gal. 6. 17. *Plur.* መናፍስት ፡ *m.* Matth. 8. 16. መናፍስት ፡ ርኩሳን፡ *c.* 10. 1.

መንፈሳዊ፡ *m.* Spiritualis. *Lit.* 160. *c.* 2. *F.* መንፈሳዊት፡ *Syn.*

እስትንፋስ፡ Spiratio, Respiratio. Psal. 17. 18. Halitus *oris Lit.* 173. *c.* 4. እስከ፡ ደኃሪት ፡ እስትንፋስ ፡ *Extremus spiritus. Lit.* 164. *c.* 3.

ነፈርዐፀ ፡ Saltationes, Choreæ. Apoc. 18. 3. *plura vide sub* ፈርዐፀ፡

ነፈቀ፡ Psal. 135. 13. Divisit, Scidit *in duas partes.* || ተነፍቀ ፡ *Pass. prac. Org. l.* 4.

ንፉቅ ፡ Scissus, Fissus, Bifidus. *Animalia* ዘንፉቅ፡ሰኰናሆሙ፡ Lev. 11. 7. Deut. 14. 6. (2) *Homo* qui superius labrum fissum habet, hasenschartig.

ነፍቅ ፡ *vel* ንፍቅ ፡ *In genere est* Arca *vel* Cista *quævis.* Fiscella. Exod. 2. 3 *In specie* Loculus *ad ferendos mortuos.* Luc. 7. 14. *pro tumulo poni videtur* Jos. 8. 29. * ነፍቅ ፡ ታቦት ፡ *sic dicitur* Arca Noe. Matth. 24. 38. Luc. 17. 27. *Ajebat Æthiops meus* ነፍቅ ፡ *accipi hic pro* conclavi interiori arcæ, *vel eo quo Noa ipse cum suis se recepisset;* ታቦት፡ *enim per se arcam significare. mihi tamen apposito notioris esse videtur, vide* 1 Pet. 3. 20. (2) Dimidium. Exod. 25. 17. *sed dubito an bene.* * ንፍቅ ፡ *vel* ነፍቅ ፡ ዲያቆን ፡ Subdiaconus *Ecclesiæ. d. q. Semidiaconus. in Pl* ንፍቀ፡ ዲያቆናት ፡ Subdiaconi. *sic* ንፍቀ፡ካህን፡ *in Lit. passim.* ንፍቀ፡ ቀሲስ፡ Subpresbyter. *Lit.* 160. *c.* 1. *& abs.* ንፍቅ ፡ *accipitur de subdiacono Lit.* 172. *c.* 2. *modo satis correcte.*

መንፈቅ፡ Media pars, Dimidium. *Synecdh.* Quidam, Aliqui: መንፈቆሙ፡ *Pars eorum.* Matth. 16. 14. Act. 2. 13. መንፈቀ፡ሌሊት፡ *Media nocte.* Matth. 25. 6.

ናፈቀ ፡ Matth. 14. 31. Hæsitavit, Dubitavit, Ambiguus *animo* fuit. *c.* 28. 17. Dubiæ fidei fuit. 1 Pet. 1. 22. *Inf.* ናፍቆ ፡ Dubitatio. Incredulitas. *c.* 2. 1. || ተናፈቀ፡በበይናቲሆሙ ፡ In se ipso divisus fuit; Alius ab alio divisus fuit; In factiones dividi; In partes discedere. Marc. 3. 26 Luc. 11. 17.

ኑፈቅ ፡ Incredulus, Infidelis. Ebr. 3. 12. *Pl.* ኑፈቃን፡ ኑፈቀ፡ልብ፡ *Hæsitans corde.* 1 Cor. 8. 10. *F.* Dubia, *vide* 2 Cor. 3. 6.

ኑፋቄ ፡ Simulatio. Rom. 12. 10. Hypocrisis. Jac. 3. 17.

ናፋቂ፡ Incredulus, Fide destitutus. Joh. 20. 27. Act. 26. 19.

ንፍቀት ፡ αἵρεσις, Hæresis, Secta. Act. 28. 22.

መናፍቅ፡ Hæretici *Org. l.* 2 *& in lib. Conc* በእንተ፡ ዘይበውእ፡ ውስተ፡ ሕግነ ፡ እመናፍቃን፡ከመሠጢ፡ *De hæreticis Samosatenis qui ad nostram religionem convertuntur.*

ነፍኀ፡ Flavit, Spiravit *ventus.* Psal. 147. 7. (2) Inflavit *buccinam. ccacc.* Psal. 80. 3. Matth 6. 2. || አንፍኀ ፡ ቀርነ፡ Tubam inflare, Tuba canere jussit. 2 Sam. 20. 22. || ተነፍኀ ፡ Inflari, *de buccinis & cornubus. Syn.*

ንፉኅ፡ Inflatus : *Pl.* ንፉኃን፡.

ነፍኀት ፡ Flatus *venti.* Act. 27. 40. Afflatus. *ut :* ነፍኀት፡እስትንፋሰ፡አፉሁ፡ *Org. lect.* 2.

ነፈየ፡

ነፈየ: Cribrare, Cribro ſuccernere.
ተነፍየ: *Paſſ. prad.*
ንፉይ: Cribratus.
መንፈ: Cribrum.

ነፈጸ: Gen. 31. 40. Abſceſſit ſubitò ንዋም: እምአዕይንትየ: *ſomnus ex oculis.* Ex. 14. 25. (2) Avolavit, Aufugit repentè *hoſtis. Org. l.* 3. (3) Diſperſa eſt *palea cum ventilaretur.* ‖ አንፈጸ: Arcuit, Abegit. *Org. lect.* 2. (2) Eventilavit *frumentum, ſic ut palea diſpergeretur.*

ነፋጺ: Qui evaſit *vel* effugit *ſolus ex magna clade.*

ንፍጸት: Quicquid *ex univerſali quadam ſtrage* vivum ſuper eſt, ζωγρεία. Num. 21. 35. Deut. 2. 34. Joſ. 8. 23.

ነፈፈ: *Hinc eſt geminatum* ነፍነፈ: Roravit, Roris inſtar ſtillavit *tenuis pluvia.* Exod. 9. 34.

ነፍኒፍ: Tenuis pluvia, *ſeu* Ros *ille &* humidus vapor *qui noctu plerumque corporibus ſolidis adhærere ſolet. Org. l.* 5. *dicitur a.* ነፍኒፈ: ዝናም: *It.* ነፍኒፈ: ሌሊት: Cant. 5. 2.

ለ:

♣♣♣♣♣♣ ♣♣♣♣♣♣ ♣♣ ሊ:♣♣ ♣♣♣♣♣♣ ♣♣♣♣♣♣

Et ለ: Non. *ſunt præfixa inſeparabilia, de quibus conſule Grammaticam.*

ለሀ: *Particula obſequentis & aſſentientis, cujus oppoſ.* እንብየ: *hinc eſt phraſis uſitatiſſima* ለሀ:ብሂል: *Oho dicere, i. e.* Annuere, Obſequi, Aſſentire, Obtemperare. Matth. 21. 29. Jac. 4. 7. * *Tribuitur etiam animalibus mutis, ut equo:* ከመ: ለሀ: ይበሉ: Jac. 8. 3. ለሀ:በሃሊት: Obſequens, Tractabilis. *c.* 5. 6. ለሀ:ብሂሎት: Aſſenſus, Perſuaſio. Rom. 3. 26. *ለሀ:አበለ: Perſuaſit. Matt. 27. 20.

አለ: *Part. adverſ.* Sed, Verum. *Græcè* ἄλλα. *Syr.* ܐܠܐ. Matth. 4. 4. Luc. 5. 32.

እለ: *Pron. relat. pl. comm.* Illi qui, Illæ quæ. Pſal. 118. 1. *f.* ለጥበት: እለ: ሊሐፀና: Luc. 23. 29.

እሉ: Hi, Iſti. Matth. 4. 3. *F.* እላ: Pſal. 89. 11.

እሉንቱ: Hi ipſi. Luc. 3. 8. Ipſi. *acc.* እሎንተ: Matth. 10. 5. *F.* እላንቱ: Iſtæ, Illæ, Ipſæ. Act. 9. 37.

እሊእየ: *Pron. poſſeſſ. plur.* Mei, meæ, mea. Luc. 5. 33. እሊአሁ: Sui, *Qui ad aliquem ſpectant.* Mar. 4. 10.

እልክቱ: Illi, Illæ, *m.* Matth. 21. 40. Marc. 12. 9. *F.* እልክቱ: ደናግል: Matth. 25. 11. እልክተ: Exod. 34.

አሌ: Væ. *ut:* አሌ:ሊተ: *Væ mihi.* 1 Cor. 9. 10. አሌሎ:ለዓለም: *Væ mundo.* Matth. 18. 7. *pro* ሎቱ:: አሌለክሙ: *Væ vobis. c.* 23. 13.

ሔላማ: Αιλάμ, *rectius* ὐλάμ, ሑላም: *ſecundum Hebraicum* אולם, *quod ſignificat* Veſtibulum *templi Salomonis in modum portici exſtructum.* 3 Reg. 6. 3. *eratque una ex tribus templi partibus, & quidem exterior quo Judæis tantùm aditus erat.* * *Sic etiam vocantur porticus qui erant in Palatio æſtivo Salomonis.* 1 Reg. 7. 7. *v. Org. l.* 4.

እለመቅሊጦስ: *Org. l.* 1. Gemma *quadam,*

quædam, cujus virtus mundare immunda, secund. Æthiopem meum.

አልቦ : *Particula compos. ex* አል : *invariabili, &* በ : *variabili ; ponitnrque pro* Non. Matth. 5. 37. *Aliàs includit negativè significationem verborum* Habet, Est, Datur *imperf. regitque accus. ut :* አልቦ:ጽድቀ:ውስተ:አፈሆሙ: Non est *&c.* Psal. 5. 10. ዘአልቦ : ኃጢአተ : Joh. 8. 7. ዘአልቦ: ዘይክል : *Quam nemo potest &c.* Apoc. 3. 8. (2) *Personaliter in habendi significatione mutat genus & numerum. ut :* አልቦሙ : *Non habent, non est eis.* Psal. 33. 10. እንተ: አልቦቲ : *Cui non est &c.* Psal. 39. 16. አልብየ: *Non est mihi.* Psal. 68. 2. አልቦ: አመ: Nunquam. Matth. 9. 33.

እልታሕ : Joh. 19. 23. ክዳን: እል ታሕ: *significatio hujus vocis latuit etiam Æthiopem meum ; nam* ἄῤῥαφο *Inconsutilis huc non quadrat, nec etiam alio pacto legendum monuit.*

አሊቲኖን : *rectius* አሊቲኖስ : *Græcum est* ἀληθινός, Verus. *Lit.* 158. *c.* 4. *exponitur per* ዘበአማን:

እልያጦን : *vel* ሊሊዬጦን : *Græcum casum retinuerunt* ἁλιαίετον Lev. 11. 13. Haliaetus *seu* Haliæetus, *q.d. Aquila marina. Avis est ex aquilarum genere, de quo Plin. l.* 10. *c.* 3. *ait : quod suum genus non habeant, sed ex diversa aquilarum commixtione nascantur. Æthiopes per* ህሀበ:ውሓፕ : *interpretantur, quod Ibin significare infra docemus sub* ኢብን:

አለደ : Cumulavit, Coacervavit *ligna, lapides.* Gen. 31. 46. Act. 28 3. Collegit. Exod. 5. Num. 11. || ተአለደ: Cumulatus, Coacervatus est, *de rebus solidis.* * Collecti, In unum coacti sunt *homines.* 2 Sam. 17. 11.

እሉድ : Cumulatus, Coacervatus, Coactus.

ምእላድ : Locus collectionis *seu* confluxus *aquæ.* Gen. 1. 9.

¶ አላድ : *ut :* አላደ:ዲናር: *per appositionem generis pro* Numismate *quidem positum est* Matth. 22. 19. *sed Æthiopibus in specie est* ምንፈቀ:ወቄት: Dimidium unciæ, *teste Æthiope meo.*

አለድስ : *præf. No. Test. harmon. Genit. Græc.* ἑλλάδος *esse videtur, de quo mox.*

¶ ሄላዳ: *Græc.* ἕλλας ἑλλάδα. Græcia, Act. 20. 2.

እልፍ: Myrias, Μύριας : *ejus character est* ፼: Decem millia. Matth. 18. 24. ሳኦል: ቀተለ: ዐሠርተ: ምእት: ወዳ ዊት:ቀተለ: እልፈ : 1 Sam. 18. 6. *Plur.* አእላፍ: Myriades, *aliquoties decem millia.* Psal. 3. 6. & 90. 7. & *alia forma* አእላፋት: *Lit.* 163. *c.* 4. *bis.*

ትእልፊተ : Μυριάκις, Decies millies. *ut :* አእላፈ: አእላፋት: ወትእልፊተ: አእ ላፋት: Decies millies millena millia ; *sed ponitur synechdochice pro numero infinito. Lit.* 163. *c.* 4.

ምእልፊተ: Μυριοπλάσιος, Decem millibus modis. *ut :* ምእልፊተ : አእላፍ : ፍሡሓን: *i. e. Infinitis modis gaudentes. Org. l.* 7. *verba sunt psalmi* 67. 18.

አሐ: Vaccæ. Luc. 14. 19. *Tigrensis vox est. in aliis exemplaribus* አልህ ሙት: *legi ait interpres meus.*

አሐዝ : *Dicuntur* Characteres numerorum, *qui sunt* ፩: ፪: ፫: ፬: *&c.*

አሐዱ : Unus, *cujus character est* ፩: Psal. 81. 7. Unusquisque. Psal. 11. 2. * Quidam, Aliquis. Marc. 8. 28. * Unicus. *ut :* አሐዱ : አምላክ : *F.* አሐቲ : Una, um. Psal. 83. 10. አሐተ : ሰአልኩ : *Unum petii.* Psal. 26. 7. ዘአ ሐዱ:ቀርን: Monoceros. Psal. 21. 22.

አሐተ:

ኢሐተ: Unà, Simùl. *ut: SS. Trinitas* ዘእሐተ:ይሰገድ: *Org. l.* 1.

እሑድ: *vel* እሑድ:ሰንበት: Feria prima, *seu primus septimanæ dies, i. e.* Dies Dominica. Matth. 28. 1.

እም: Mater. Psal. 21. 9. (2) Materia. Jac. 3. 5. *si res sit fæminini generis; sin vero masculini, vocatur* ለብ: *Pl. videtur* አማት: *&* አምታት:

¶ እምሒው: Avus *secundum Æthiopem meum.* Gal. 4. 2. *ubi tamen Græcus habet* ἐπιτρόπους, *Tutores. F.* እምሒውት: Avia.

እም: *Præpos. insep. quæ quia compositioni multarum vocum inservit, ideoque aliquas hic inseremus. significat autem* A, Ab, E, Ex, De, Præ, *& componitur more orientalium, ut & Gallorum, cum aliis particulis, imprimis præpositionibus, ad indicandum modum quo se res antea habuit. ut:* እምህየ: Inde, Illinc. Matth. 11. 1. እምላዕለ: De, Ab. *Gall.* De dessus. Marc. 9. 25.

እምቅድመ: Ante, Par devant. Act. 3. 19.

እምበይነ:ዝንቱ: Propter hoc; Idcirco, Propterea, Luc. 4. 43. *vide* እንበይነ:

እምኀበ: A, Ab. *Gall.* d'aupres, de chez.

እምአሚሃ: *Ex tunc, seu* Ex illo tempore. Matth. 26. 16.

እምአይቴ: Unde? *ut:* እምአይቴ: አንተ: Unde es? Cujas es? Joh. 19. 9.

እምአመ: Ex quo, Postquam. 2 Pet. 3. 4.

እምከመ: Cum, *Conj.* Psal. 103. 23.

እምከመኬ: *Cum ergo.* Matth. 5. 23.

እምከመቦ: Si *quis fuerit.* Joh. 11. 57.

እምከመሰ: Quod si, Si autem, Postquam vero. Rom. 8. 17.

እምክልኤ: Utrinque. Apoc. 22. 2. Ex utraque parte.

እምውስተ: De. *Gall.* de dedans. Matth. 21. 19.

እምዝ: Postea. Matth. 2. 7. Imposterum, Deinceps. Joh. 8. 11.

እምደበ: Ad. *Gall.* Par dessus. Matth. 6. 27.

Habet etiam hæc particula vim comparativi, & Latinè reddenda est per Quàm. *ut:* እምእንበር: *Quàm ut habitem.* Psal. 83. 11. *It. superlativi, ut:* ንጽሕት: እምንጹሐን: Omnium purissima *seu* castissima.

እመ: Si. እመሰ: ኢ: *Si autem non;* Nisi vero. Psal. 7. 13. Quod si. Psal. 27. 1. እመኒ: Si quoque. Psal. 7. 4. * ለእመ: Cum, dum. Psal. 45. 2. Etsi, Licet. *ibid.* ወለእመ: ኢ: Quamvis *non.* * Sive. *ut:* እመኒ:ሕይወት: ወእመኒ: ሞት: 1 Cor. 3. 22. * ወእመአኮ: Sin minus. Luc. 2. 24. እመአኮ: *Sin minus uni &c.* Matth. 12. 32. Luc. 16. 13. * Aut. *ut:* እመአኮ: አሐደ:ያፈቅር: *Aut unum diliget & alterum odio habebit.* Matth. 6. 24. ወእመሂ: Si quoque, Cum etiam. Psal. 70. 10. * Etiamsi, Quamvis *mulier oblivisceretur.* Es. 49. 16. * Sive; Vel. *ut:* እመሂ:እወ: ወእመሂ:አልቦ: Matth. 5. 37.

አመ: Cum, Quo tempore አመ: የሐውር: Psal. 8. 5. ዘአመ: Cum, Postquam. Psal. 3. *tit.* * አመ: ዕለተ: *Tempore diei, seu* In die. Psal. 77. 12. * *Dies scriptarum literarum vulgò sic exprimitur:* አመ: ሠላሳሁ: ለወርኀ: መስከረም: *Die* 30. *mensis septembris.* አመ: ሠሉስ: *Tertio die.* Act. 25. 1. * አልቦ: አመ:ኢ: *Non est quo tempore non cogitem de te. i. e.* Nunquam non; perpetuò. *Org.*

አሜ: *Adv. temporis futuri videtur, &* አመ: *præsentis & præteriti. ut:* አሜ:ዕለተ:ደይን: Matth. 11. 22. *c.* 17. 23. (2) Tunc *non adorabunt.* Joh. 4. 21. (3) Cum aliquando, Cum tandem. አሜ:ይመጽእ: * አሚሃ: Tunc temporis, *præt.* Matth. 2. 17. አሚሁ: Illo tempore, *præs.* Luc. 13. 1. እምአሚሃ: Ex illo tempore; Posthæc. Matth. 26. 16.

አሚር: *In genere* Diem *significat, et convenit cum Græco* ἡμέρα. Psal. 12. 2. *et* 41. 3. ኵሉ: አሚረ: Quotidie. Psal. 55. 1.

55. 1. ውእተ ፡ አሚረ ፡ Psal. 95. 12. ይእተ፡አሚረ ፡ Matth. 24. 30. Tunc *seu Illo die.* (2) *In specie significat* Calendas, *seu primum mensis diem; ut frequenter in literis Æthiopis ad me datis:* አመ፡ አሚሩ፡ *seu* አመ፡ ፩ ለሐመሌ፡

አመረ ፡ Matth. 3. 7. Ostendit, Monstravit, Docuit, Edocuit. ይፌመርሙ፡ በእደሁ፡ Significavit. Luc. 1. 22. Demonstravit. Psal. 24. 4. አሚረ፡ Demonstratio. || አእመረ ፡ Scivit, Novit, Cognovit. Psal. 1. 7. *et* 55. 10. * አእመሩ፡ለብእሲቱ ፡ *Agnovit uxorem suam. Org. l.* 2. *sensu Hebraico.* * ኢያእመረ ፡ Nescivit, Ignoravit. Psal. 72. 21. *Inf.* አእምሮ ፡ Psal. 138. 3. & አእምሮት ፡ *ib. v.* 5. *sæpè nominascit, et signif.* Scientia, Cognitio, Notitia. 1 Cor. 8. 1. ወእምኢያእምሮ፡ውስተ፡አእምሮ፡ለሚን፡ አግብኦሙ፡ *Et ab ignorantia ad cognitionem veri converte eos. Conc.* (2) Intellectus, Ratio. *Org. l.* 2. ዘንተ ፡ አእሚርየ፡ *Cum hæc sciam.* * Posse, *ut Gall.* Savoir. || ተአመረ ፡ Notus, Cognitus fuit. *Org l.* 1. Monstratus, Demonstratus fuit.* ተተሌመሩ፡ Num. 10. 10. *et c.* 21. * ተተሌመር፡ *Nota, hoc dici de pecudibus.* 1 Sam. 20. *c.* 21. Solennitates celebrare, *vel* Solenne festum agere ; *nam* መዋዕለ፡ እሙራት፡ Solennia festa *sunt.*

እሙር ፡ Notus, Cognitus. * ጊዜ ፡ እሙር ፡ Tempus certum, constitutum : *f.* እምርት ፡ ዕለት ፡ Dies statutus, præfixus. Psal. 80. 3. *Pl.* መዋዕለ፡ እሙራት ፡ *sunt* Dies solennes constituti. *Syn.*

ትእምርት ፡ Signum, Σημεῖον. Matth. 12. 38. ትእምርተ፡መስቀል፡ Signum crucis. * ትእምርተ ፡ መጻሕፍት ፡ Notæ, Characteres *in libris.* (2) *in malam partem pro* Veneficorum notis. *Org. l.* 2. * ዘይነግር ፡ በትእምርት ፡ Prodigiorum interpres. *Pl.* ትእምርታት፡ *Syn. sed communior est forma* ተአምር ፡ Signa Psal. 64. 8. Prodigia, τέρατα. Psal. 104. 4. *pro quo tamen etiam reperitur* ተአምራት ፡ Miracula. *in Org. l.* 4.

ማእምር ፡ Peritus, Sciens, Gnarus. ማእምረ፡ልብ ፡ Καρδιογνώστης. Act. 1. 24. *Pl.* ማእምራን፡ Rerum periti, Docti, Eruditi. Matth. 11. 25.

አመት፡ Ancilla, Serva. Gal. 4. 31. አመት፡ *Org. l.* 1. *Pl.* አእማት፡ Act. 2. 18. ¶ እመት ፡ Cubitus *et* Cubitum, *quatenus pro mensura cubiti accipitur.* Matth. 6. 27. Joh. 21 8. *continet spithamas duas cum dimidia ferè.*

አሜቴስጢኖስ፡ Ἀμέθυστος, Amethystus. Apoc. 21. 20. *sed rectius* አሜቲስጦስ፡ Exod. 28. 19. *legitur in Org. l.* 1. *pro quo tamen alibi reperiri videtur* ጥልመ ፡

አምኀ፡ Marc. 9. 15. Salutavit *aliquem.* Luc. 1. 40. ትሌመኀክሙ፡ 1 Pet. 5. 13. (2) Fausta *quæque* precatus est. Matth. 4. 9. || ተአመኀ ፡ Alius alium salutavit ; Reciprocam salutationem peregit. ተአመኁ፡ በበይናቲክሙ ፡ 1 Pet. 5. 14. *ccacc.* Luc. 1. 41, 44. Matth. 5. 47. *Construitur tamen passim sicut in significatione simplici.* Osculo salutationis alter alterum excepit *more adhuc apud Gallos usitato. ut :* ኢተአማኀከኒ ፡ *Osculo me non excepisti.* Luc. 7. 45. *et* 10. 4. ተአምኆ፡ Salutatio mutua. Matth. 23. 7.

እሙኅ፡ Salutatus.

አምኃ፡ Salutatio. Luc. 1. 29. Munus, *et per enallag. numeri* Munera, Dona ; *in specie quæ à salutantibus, vel visitantibus afferuntur.* Psal. 71. 10. Matth. 2. 11.

እማኄ፡ Salutatio *activè. Literas plerumque sic ordiuntur :* ሰላም፡ ወእማኄ፡ መንፈሳዊ ፡

አምኃራ፡ *Regnum Æthiopiæ præcipuum, sedes quondam Regum.* Amara *in tabulis Geographicis legitur. Unde etiam Ambarica dialectus præcipua est, quam vocant* አምኃርኛ ፡ *quæ opponitur* ልሳነ፡መጽሐፍ፡ *Linguæ eruditæ.*

አመነ ፡ Marc. 16. 16. Credidit. Joh. 20. 25, 29. Fidem habuit. (2) Verum esse dixit, Affirmavit, Asseruit: *oppos.* ክሕደ ፡ *Abnegavit* Luc. 12. 8. *Inf.* አሚኖት ፡ Fides. Matth. 9. 29. ኢአሚኖት ፡ Incredulitas. *c.* 13. 58. *In Psalterio passim respondet verbo* ἐξομολογεῖσθαι, *Confiteri.* Psal. 6. 5. *Infin. quoque est* አሚን፡ Ἐξομολόγησις, Confessio. Psal. 41. 5. & 94. 2. * *Pro fide tamen etiam vulgò accipitur.* || አአመነ፡ Persuasit, Ad credendum induxit. Matth. 28. 14. || ተአመነ ፡ Act. 28. 15. *vel* ተአመነ ፡ Rom. 4. 5. Fisus, Confisus est *alicui rei. constr. abs. c dat. & etiam cum præp.* ለ ፡ እትአመነክሙ ፡ *Confido vobis* Rom. 15. 14. Fretus, Nisus fuit *aliqua re. cc.* በ፡ Psal. 43. 8. (2) Commisit, Concredidit *alicui. Lit.* 163. *c.* 2. (3) Bono & confidenti animo fuit. Matth. 14. 27. *cc.* በ፡ ነአመነ፡ወነትአመነ፡ *Lit.* 165. *c.* 3. ተአምኖ፡ Confidere. Psal. 59. 12 & ተአምኖት ፡ Fiducia. Psal. 83. 9. (4) Confessus est peccata. ይትአመኑ ፡ ኃጢአቶሙ፡ Marc. 1. 5. || አስተአመነ፡ Firmiter sibi persuasum habuit, certò credidit. 1 Cor. 13. 7.

እሙን፡ Fide dignus, Certus, Verus.

አማን ፡ *Adv.* Verè, Certò. Matth. 4. 6. ዘበአማን ፡ Verum, *quod revera est.* Psal. 68. 17.

አማኒ፡ Credens, Fide Christiana præditus, fidelis. *Pl.* አማንያን፡ Act. 14. 26. *f.* አማኒት፡ Quæ credit. *Syn.* ኢአማኒት ፡ Incredula. Matth. 17. 17.

አማናዊ ፡ Verus, *opponitur adulterino, vel erroneo. ut:* ፍኖት ፡ አማናዊ ፡ *Conf. fid i R Claudii.*

ምእመን፡ Fidus, Fidelis, *Adj.* Psal. 88. 37. (2) *Subst.* Pius, *vel* Fidelis Christianus. *ut:* በእንተ፡ ኵሉ፡ ምእመናን ፡ ወምእመናት፡ ነቂሆሙ፡ *Syn.*

ማእመን፡ Idem: Matth. 24. 46. *F.* ማእመንት፡ Fidelis. Es. 1. 21.

ምእመን ፡ Locus fidus & tutus *quo nos recipere possumus.* Psal. 17. 38. *et* 26. 2. መእመንየ፡ ለሕይወትየ ፡ *Org. lect.* 2. *et* 5. (2) Protector *in quo fiduciam habere possumus.* Psal. 27. 11. መእመንት፡ Protectrix. *Org. l.* 2. *hæ tamen significationes in Orthographia vulgò non satis distinguuntur.*

እምነት፡ Fidelitas.

እምነ፡ *Præp. separab.* A, Ab, E, Ex, De. *ac idem quod inseperab.* እም ፡ *de qua supra.* እምኔነ፡ *A nobis.* Psal. 2. 3.

እሙንቱ፡ Illi, *Plur. à sing.* ውእቱ፡ (2) *Pro verbo subst.* Sunt. 2 Cor. 11. 22.

አሜከላ፡ *Rubi vel sentis genus, nobis incognitum, in Dembea fruticans. pro tribulis reperitur* Matth. 7. 16. Luc. 6. 44.

አመየ ፡ *Hinc derivatum videtur* ወዘአመደሆን፡ Es. 3. 18. *inter ornamenta fœminarum reperitur, & videtur respondere Græco* μηνίσκους *Lunulas vel torques, pro quo alii habent* μανιακὰς καὶ τὰ χαλαστά.

አመድ፡ Columna, *quære in* ዐ፡

እሠክሬን፡ *Latinum et origine et significatione,* Scrinium. *Deinde significat* Loculum, *seu* Marsupium. Joh. 12. 6. *c.* 13. 29 (3) Loculum *seu* feretrum regium. መጋቤ፡እሠክሬን፡ Scriniarius. *Syn. Pl.* እሠክሬናት፡ Es. 3. 26.

አረሚ፡ Ethnicus, Paganus. Matth. 10. 5. Joh. 12. 20. *Pl.* አረሚያን፡ Act. 17. 4. *pro Græcis passim. Sed* ארמי *Aramæus seu Syrus est, transiitque nomen gentis in significationem religionis.*

አርማይ፡ Ethnicus, *legitur* Rom. 10. 12. *sed frequentior est sequens vox*

አረማዊ ፡ Idem. Matth. 18. 17. *f.* አረማዊት ፡

አርማስ፡ Rates. 1 Reg. 5. 9. *forsan sing. est* ርምስ፡

¶ አርማስቆስ : *rectius* አርሚስቆስ : *Græcum enim est* ὁρμίσκος Parvum monile. τράχηλός σου ὡς ὁρμίσκοι, ክሳድኪ: ከመ : አርማስቆስ: Cant. 1. 10. *c.* 7. 1. *In interpretatione hujus vocis multum falluntur Æthiopes, reddendo Baculum instar hastæ rectum.* * Picum arborarium.

እራሕ: Palma *manus.* 4 Reg. 9.35. *Pl.* እራሐት:

አረረ: Messuit. Matth. 6.26. 1 Cor. 9. 11. || አአረረ : Metere jussit *alium.* 1 Sam. 8. 12.

ማእረር : Messis. Matth 9. 37. (2) Æstas. *c.* 24. 32.

አርሶን : 3 Reg. 5. 15. *Non intellecta videtur Græca vox* ἄρσιν, *cum dicitur* αἴροντες ἄρσιν, *portantes onus. & supra* ጸዋሬ: ዕፀ: አርሶን: ἄρσιν. *mirum si pro ligno vel arbore habuerunt.* 4 Reg. 8. 9. *nuspiam certè intellexisse videntur.*

አርቀሚን: *Peregrinum est.* Jud. 8. 7. *malè pro* βαρκληνίμ, *est autem Hebræum* בַּרְקָנִים Tribuli.

¶ አርቄውቲኖን: *Græc.* ἀρκευθίνων Juniperina ligna, *hanc lectionem secutus est interpres præ illa* ἀρκεύθου. 3 Reg. 6. 31.

አርቦተ : Ἀραβώθ, *malè pro* ἀραφώθ. *Hebræa vox* Pisana *vel* grana tusa. 2 Sam. 17. 19.

አራቦን : *Græcum* ἀρραβὼν, Arrhabo, Arrha, Pignus. 2 Cor. 1. 22.

ኦሪት : Lex *Moysis.* Matth. 7. 12. *c.* 22. 36. *hinc dicitur per appositionem generis* ሕገ: ኦሪት : Jus Mosaicum, *seu* Judaicum. *f.* Rom. 2. 23, 27. ሊቀ : *vel* መምህረ: ኦሪት : Doctor Legis *Mosaicæ.* Luc. 5. 17. Act. 5. 34. * *Vulgò hoc nomine comprehenduntur sequentes libri Biblici:* Pentateuchus, Josua, Judicum, Ruth. *Liber* ቀዳሚ: ኦሪት : *sive* ኦሪት : ዘፍጥረት : Genesis. ኦሪት: ብሂል: ትእዛዝ: ክቡድ : ዐባይ : ወቅድስት : *Syn.*

¶ ሊርትራ: *ut* : ባሕረ:ሊርትራ : θάλασσα ἐρυθρά Mare Erithræum *seu* rubrum. Psal. 105. 8, 22. *eodem modo dicitur Ambar. Aliàs quoque vocatur* ባሕረ : ሱፍ :

ኦርና : *Org. lect.* 1. *Nomen propr. Areunæ Jebusitæ, de quo legitur* 2 Sam. 24.

አርዌ : Bestia, Fera *noxia, rapax.* Apoc. 13. 1. *Pl.* አራዊት : Psal. 49. 11. *forma* ሐራዊት: Feræ *autem* innoxiæ *vocantur* እንስሳ:ገዳም : * አርዌ: ምድር : Serpens, Anguis *in genere.* Psal. 13. 5.

ተአረወ: Feræ, Bestiæ similis factus est.

አርዑት: Jugum. Psal. 2. 3. (2) Copulatio, Conjunctio *quævis mala.* Act. 8. 23.

አርዝ: Cedrus, Psal. 28. 5. *et* 148. 9. *Synechdochice Quævis arbor procera, aliàs* ዶም:

አረየ : Collegit *fruges, herbas.* 4 Reg. 4. 39. Matth. 13. 28. *reliquias metentium.* Ruth. 2. 3. (2) Excerpsit *herbas nocentes.* 2 Sam. 4. 6.

¶ አሪያ: *Græcum est* ὡραῖα, Pulchra. Act. 3. 2.

አርዮብ : *Planeta* Mercurius, *vel* Jupiter, *vel alia quædam stella coruscans, cui fulgor tribuitur.* ትጸድል:አምለኒ : አርዮብ : *Org. lect.* 2. *Interpres meus speciem ignoravit.*

አርድዮን: Lev. 11. 19. Deut. 14. 16. *i. q.* ሄሮድዮን : Ἐρωδιὸς, *Avis* Erodius, *pro quo alibi reperitur* ሄሮዲያኖስ : *quod vide supra col.* 6.

ኦሪጋ : Deut. 14. 5. *Græcum est* Ὄρυγα, *quod invariatum, ut solent, retinuerunt. Est autem* Ὄρυξ *animal quadrupes, unicorne et bisulcum, è genere capreolorum;*

preolorum, in hoc à cateris animantibus potissimum differt, quod pili retro caput versus tendant; uti latius describiturâ Job. Jacob Breuning. in suo itinerario in fol. p. 150. *Ital.* Gazelle.

ኦርጋብ : *Ex vitiosa lectione Graca fluxit* θέμα ἐργὰβ, አፈቃደ : ኦርጋብ : 1 Sam. 6. 11. ኦርጌብ : 1 Sam. 20. 41. *corruptè pro* νέγαβ, *atque istud ex Hebræo* נֶגֶב *Auster remansit.*

¶ ኦርጋኖን: *Græcum est* Ὄργανον, Organum *musicum. Org. lect.* 1. (2) Titulus *etiam est* libri *à nobis sæpius allegati, in laudem Beatæ Virginis Mariæ scripti, stylo Poetico.*

አረፈ: *hinc* አረፍት: *f.* Paries, Murus. Psal. 61. 3. *Pl.* አረፋት: Psal. 50. 19.

እስመ: *lege Smæ.* Quia, Quoniam. Psal. 1. 7.

እስማኤላውያን : Ismaëlitæ; *i. e.* Arabes, Muhammedani. *Lit.* 171. *c.* 4.

አሰረ: Ligavit, Vinxit *catenis, compedibus. cc.* በ: Psal. 149. 8. *et abs.* Ligavit, Colligavit, Alligavit. Matth. 12. 29. *Obligavit os, i. e.* Obturavit. 1 Pet. 2. 15. ‖ አአሰረ: Ligari, Vinciri curavit. ‖ ተአስረ : Ligatus, Alligatus, Vinctus fuit. Act. 20. 22. 2 Tim. 2. 9. ‖ አስተአሰረ: Inter se vinxit, Aliud alio junxit. 3 Reg. 6. 10.

እሱር: Ligatus, Alligatus. Marc. 11. 2.

አሳሪ : Qui ligat, *vel* vincit *aliquem. Syn.*

እስረት: Ligatio.

ማእስር: Vinculum. Marc. 7. 35. *Pl.* መአስር : Psal. 2. 3. *etiam hoc dubiæ orthographiæ est.*

¶ አሰር : Vestigium. 1 Pet. 2. 21. *Metaph.* Indicium, Signum *quodvis ut :* አሰሩ: ለልብ: ፍሡሕ: ገጽ: ብሩህ : *Org. lect.* 2.

እስራኤል : Israel. እስራኤላዊ : Israëlita. *f.* እስራኤላዊት: *passim.* ነገሥት: እስራኤላውያን: *dicuntur etiam Reges Æthiopiæ, utpote secundum traditionem eorum ab Israëlitis descendentes. Conf. fid. R. Claudii.*

እስራጤ : *rectius* ለስጥርጤ : Ἀστάρτη, Dea Sidoniorum. 3 Reg. 11. 7.

አሰርዮን : *Græcum* Ἀσσάριον, *Syr.* ܐܣܪܐ, *Monetæ genus.* Matt. 10. 29. Minutus assis, *q. d.* Teruntiolum.

አሶት : Virtus sanandi. 1 Cor. 12. 9, 28, 30. *Org. l.* 7. *Interpres meus* Fortunam *significare aiebat.*

¶ እሳት : Ignis, *dubii gen. m. enim est* Psal. 17. 10. *et* 38. 4. *et* 77. 25. *F. verò* Ps. 20. 9. *et* 57. 8. *et* 77. 69.

እሳታዊ : Igneus, *Ex igne constans : Pl.* እሳታውያን: *de Angelis dicitur. Lit.* 170. *c.* 1.

እስከ : *Præp.* Usque ad. Psal. 2. 8. እስከ : ይእዜ : Hucusque. Psal. 70. 18. (2) *Adv.* Donec. Psal. 109. 2. እስከ:ሶበ: Idem. Psal. 141. 10. እስከ : አመ : Idem. Psal. 122. 3. * Adeò ut; Ita ut. Matt. 8. 24. * እስከነ : Usque ad, *cum* ነ : *paragogico referiri docuit me Æthiops meus, et sic scribendum* Psal. 49. 2. & 112. 3. እስከነ : ዐረብ :

¶ እስኩ : Quæso, Obsecro. *Org. l.* 1.

አስካል : Uva, *quære in* ሰከለ :

እስኪት : Testiculus, *forsan est à secunda significatione verbi* ሰከየ : *ut :* ዘአሐቲ : እስኪቱ : Μονόρχις, Lev. 21. 20. *Pl.* አሳክት : Deut. 25. 11.

እስክንድርያ: *Arab.* اسكندريا, Alexandria

Alexandria *Ægypti urbs, Patriarchæ sedes.* ቤተ፡ ክርስቲያን ፡ ዘእስክንድርያ ፡ Ecclesia Alexandrina.

አስጠርጤ ፡ Astarte *Sidoniorum Dea, quæ Venus fuisse creditur.*

አስጳደቶስ ፡ *Org.l.6. Inter aromata refertur. peregrina procul dubio vox, sed quid sibi in specie velit non liquet.*

አስፈሊጦ ፡ *Græcum est* Asphaltus *vel* Asphaltum, *quod et in genere* Bitumen, *et in specie* Bitumen liquidum *quod in Asphaltite lacu reperitur vulgò significat.* Exod.2.3. *et Org. l.* 4.

አቃትስ፡ Ἀχάτης, Achates *gemma.* Exod.28.19. *rectius* አካጤስ ፡ *quod vide.*

አቃጦን ፡ *Per Metathesin malè pro* አጣቆን፡ἄττακον *al.*ἀττάκην, Attacus, *cujus vocis significatio ignoratur. refertur inter quadrupeda volatilia* Lev. 11.22. *quo loco textus habet* סָלְעָם, *cujus significatio æquè incerta.*

አብ፡ Pater. Psal.67.5. *cum affixo adsciscit vocalem* ሀ, *ut :* አቡነ ፡ Mat. 6.9. * አበ ፡ *Accusativus est* Mat. 19. 5. *It. Vocativus* Luc.15.18,21. (2) አባ ፡ *in Nominativo casu vulgò* Titulus *est* Doctorum, Monachorum & Pastorum Ecclesiæ. (3) *Meton. et hic ut apud Arabes variarum rerum descriptioni inservit, quæ vel origine, vel dignitate priores sunt, vel et. curam quandam inferunt : utpote* አብ፡ *in materia aliqua* Archetypum, Prototypum, *in re libraria* Autographum *significat; vulgò* Originale, *sive exemplar quodlibet unde aliud describitur.* * አበ፡ ምኔት ፡ Abbas. አበ ፡ ደም ፡ Num.35.12. Deut.19.12. Proximus sanguine, *vel* vindex sanguinis. (4) Materia, *si res ex qua aliud factum est masculini generis sit; sin minus vocatur* እም ፡ *Mater.* * *Faustam Hebræorum acclamationem regibus suis factam fuisse putant :* ሕየው፡ አባ፡ ነጋሢ ፡ *ut nostrum* Vivat rex, *referente Æthiope meo. Pl.* አበው ፡ Patres, Luc. 1.17. *c. aff.* አበዊነ ፡ Psal.21.4.

¶ አባጉንባሕ ፡ *Sic Tigrenses etiamnum vocant avem quæ* Casuarius *vulgò dicitur: eam aliàs* ቀቀኖ፡ *dici putabat Æthiops meus, quod v. supra col.*163. *respondet a. Græco* πελεκᾶνος *Pelecanus.* Deut. 14.18. *cum tamen alibi pro Pelecano reperiatur* አድገ ፡ መረብ ፡ Lev.11.18. Psal. 101.7. *Vox ista composita est ex* አባ ፡ & ጉንባሕ ፡ *sed posterioris significatio latet.*

አባል ፡ Membrum. Mat.5.30. Jac. 3.5. *per enallag. singul. pro plur.* Membra, & *sic Synech.* Corpus *significare videtur. Org. l.*1. *Lit.*172.*c.*1.

¶ አቦሊ ፡ *Græca vox* Ὀβολοὶ Oboli. *est autem obolus nummi species.* ዕሥራ ፡ አቦሊ፡ ለአሐቲ ፡ ዲድርክም ፡ Lev.27.25.

አብጥ ፡ Apoc. 18. 13. *pro quo legitur* አበሜ ፡ Exod. 30. 24. Ἶρις, Iris *herba aromatica.*

አቤር ፡ Decrepita *mulier*, Anus *marito carens.* Exod. 22. 22. *Synechd. ut plurimum pro* Vidua *quæ excessit* 60. *annos.* Luc 1. 8, 23. *per appos. speciei* እቤሪ ፡ መበለት ፡ Luc.21.2. *Pl.* አቤራት፡ Psal.67.5.

¶ እብሬት ፡ Vices, Vicissitudo. *vide sub* በረየ፡ *col.* 187.

አበሰ ፡ Matt.6.12. Deliquit, Peccavit, Offendit *aliquem delicto.* Ps.50.5.

አበሳ ፡ Culpa, Delictum. Psal. 31. 5.

አቡስ ፡ Qui culpam committit *vel* peccat : *Syn. sed frequentius est quod sequitur*

አበሲ ፡ Peccator, Delinquens, Culpæ reus. *Lit.*161. *c.*4. ኀጥእ ፡ ወአበሲ ፡

መአብስ ፡ Noxius, Delicti reus, Nocens. Deut.29.19. *Pl.* መአብሳን ፡ Delinquentes.

አበቅቴ : *Græc. eſt*, ἐπακταὶ ἡμέραι Epactæ. *Scal. Comput. Æth.*

ኢብን : ἶβιν *retento caſu Græco.* Lev. 11. 17. Deut. 14. 16. Ibis *a. avis Ægypto peculiaris eſt, numerum ſerpentium quibus veſcitur, imminuens : unde non dubito avem illam Æthiopum eſſe, quam vulgò* ህሀብ:ወሳፕ: *Ambaricè dicunt, i. e.* devoratorem ſerpentum. *quamvis ipſi de* አልያጥን: *Haliæto interpretentur : quippe in interpretatione animalium æquè ac Græci parum felices ſunt.*

አበነ : Lapis factus eſt, In lapidem converſus eſt.

እብን : *f.* Lapis. Pſal. 60. 2. እብነ : በረድ: *Lapidis genus ab albedine grandinis ſic dictum ;* Alabaſtrites *lapis. Org. l.* 6. *Eſt etiam genus lapillorum pretioſorum ſive gemmarum* እብነ : አድማስ : *Lit.* 172. *c.* 2. *Pl.* እበን: Pſal. 101. 15. & አእባን: Matth. 3. 9.

¶ እብነ : እልሐኪም : *Arabicum eſt* ابن الحكم, *i. e. Filius ſapientis. Nomen proprium eſt regis Æthiopiæ, Salomonis R. ex Maqueda filii, qui primus ritus legeſque Judæorum induxit, ſecundum Æthiopum traditionem.*

አባዊ : Nilus, *Ambaricè ita cum tanquam patrem fluminum dictum putant. Æthiopicè* ግዮን:

አበየ : Marc. 15. 23. Recuſavit, Aſpernatus eſt. *cabſ.* Act. 21. 14. *it. cum acc.* Rejecit, Averſatus eſt *aliquem.* Marc. 6. 26. *vel* Negavit aliquid alicui. *It. c. Inf.* Noluit. Matth. 2. 18. ‖ ተአበየ: Diſcordare, Diſsidere inter ſe. Non convenire invicem. *cc.* በቤናቲሆሙ : *Org. lect.* 1.

አብደ : Furere, Furore corripi, In furorem agi. Marc. 5. 13. Inſanire ; Inſanum, amentem eſſe. Act. 26. 24. 25. (2) Rabidum eſſe, *de canibus & lupis.* ‖ አእበደ : In furorem egit, Furioſum reddidit. Luc. 8. 29. (2) Inſanum, Amentem reddidit. Act. 8. 11. ‖ አስተአበደ : Pro inſano & amenti habuit ; Sprevit & illuſit tanquam vanum & inſanum. 1 Tim. 4. 12. 2 Pet. 3. 3.

አብድ : Inſanus, Amens, Stultus. Pſal. 13. 1. እምነ:ፋቁር:አብድ:ይኄይስ: ጸላኢ:ጠቢብ: *Prov. Pl.* አብዳን: Matth. 23. 17. *Pl. f.* አብዳት: *c.* 25. 2.

እበድ : Amentia, Dementia, Stultitia, Inſania. Pſal. 37. 5. Act. 26. 24.

እቡድ : Furioſus, Efferatus, Efferus.

መስተአብድ : Qui homines *ceu inſanos* irridet & illudit. *Pl.* መስተአብዳን: ለአስተአብዶ: 2 Pet. 3. 3.

አባጕንባሕ: *vide ſupra ſub* አብ:

አብጥሊስ: *Peregrinum, de quo ſic aiunt Æthiopes :* አብጥሊስ:ብሂል:ቀኖና: በልሳነ : ጽርእ : *i. e. Græca lingua Canonem ſignificat. item alio in loco Syn.* አብጥሊስ: አው: በጥልሳት:ቀኖና: ውእቱ: በልሳነ: ጽርእ: *videtur ergo per Apocopen vocis* ἀποτέλεσμα *ſic dici. Alibi* አብስልጢስ : *per metatheſin in peregrinis frequentiſſimam, reperi in hac inſcriptione :* ግጽው : ወሠርዓት:አብስልጢስ:ቀኖና:ዘእግዚእነ: ንዋ: እሉ : *Pl.* አብጥሊሳት: ዘቀሳውስት : ἀποτελέσματα τῶν πρεσβυτέρων, *ad diſtinctionem canonum Apoſtolicorum, aut Synodalium.*

አታሜን: *è Græco remanſit.* 3 Reg. 8. 2. *Eſt autem menſis Ebræorum* אֵיתָנִים, *qui Septembri reſpondet.*

አትሮንስ : *Græc. eſt* θρόνος, Thronus. *Org. l.* 3. Cathedra, *ſeu* ſedes Epiſcopalis. (2) Pulpitum. *It.* Pluteus *in quo liber cantionum in templo jacet.*

አተተ : Abſceſsit, Periit. *ut : Sci-*

entia

entia ዘኢየእትት : *quæ non perit. Lit.* 161. *c.* 3. || አእተተ : Abstulit, Amovit. Psal. 118. 22, 39. Amolitus est. Joh. 11. 39. || ተእተተ: Abscessit, Recessit *parumper*. Matth. 26. 39.

እቱት : Amotus, Remotus *lapis*. Joh. 20. 1.

አእታቲ: Qui aufert *vel* removet *aliquid. in* ጸ:ር : *sed parùm analogicè.*

እቶን: Clibanus, Fornax. Psal. 20. 9. Apoc. 9. 2. *Plur.* እቶናት : Furni. Exod. 8. 3.

አተወ : In patriam, *vel* domum suam abiit; *accipitur de actione durante, & nondum finita. ut: Si* አቶከ : ወገብእከ: *domum reversus fueris & redieris.* 3 Reg. 22. 28. Matth. 24. 49. (2) *De animalibus brutis* In nidum *vel* cavernam se recepit. Psal. 103. 23. || አአተወ : *Domum* attulit. *Org. l.* 1.

እትወት: Reversio *in patriam, vel domum.* Psal. 120. 8.

ምእታው : *Locus quo quis semper redire revertique solet.* Psal. 18. 7.

ኢትዮጵያ : *Græcum est* αἰθιώπια, *quo nomine Regnum suum insignire solet Rex Abyssinorum, se ferens* ንጉሠ : ነገሥት: ዘኢትዮጵያ : *Regem Regum Æthiopiæ.*

ኢትዮጵያዊ : Æthiops. *Pl.* ኢትዮጵያውያን: Æthiopes.

እኒል : *Quid per se significaret ignoravit Æthiops meus; constructum autem reperitur* እኒለ:በለስ: παλάθη, Palatha, Massa caricarum, *&* እኒለ : ተመርት: Massa palmularum. 1 Sam. 25. 18. *& c.* 30. 12. *Cæterum* παλάθη *Pingues caricæ dicuntur in modum laterum compactæ.*

እኍ : Frater. *ut :* እኍኒ: ኢያድኅን: እኍሁ : *Frater non redimet fratrem suum.* Psal. 48. 7. *Sed in nomin. recipit affixa per* ሀ, *sicut vox* አብ : *ut :* እኁከ: *Frater tuus.* Psal. 49. 21. *Plur.* አኀው: Matth. 13. 55. (2) Agnatus. *sic Salomon vocatur frater Mariæ virginis in Org. l. 2. cum aliàs Majores nomine* አብ: *soleant comprehendi.*

እኅት: Soror. *Org. lect.* 2. *Pl.* አኃት: Matth. 13. 56.

ተአኀወ: Pro fratre habuit. Rom. 12. 18. Fraternitatem, *seu* Amicitiam fraternam *cum aliquo* coluit. Frater *vel* Agnatus alicujus factus est. *ccacc. sine præpos. ut : Jesus Christus* ኢይፈቅደ: ተአኀውዎ:ለመሰእከት: *Org. l.* 6. ተአኃዎ: Fraternus affectus. 2 Pet. 1. 7.

ታእኅ : Affinitas, *vel potius* agnatio & cognatio. Gen. 19. 12.

አኀዘ: Psal. 17. 5, 41. Comprehendit, Tenuit, Continuit, Detinuit, Possedit. * *Deus* ዘኵሎ : ይእኅዝ : *Qui omnia continet & comprehendit. Lit.* 160. *c.* 1. *ut Syr.* ܐܚܝܕ ܟܠ. (2) Cepit *pisces.* Luc. 5. 5. *It.* Cepit, Incepit. Matth. 4. 17. Luc. 7. 24. *seq. Fut.* || አአኀዘ : Tenere jussit, In manum dedit. Matth. 27. 29. (2) Pignori dedit, Oppignoravit Exod. 22. 26. || ተአኀዘ : Matth. 4. 12. Captus, Comprehensus fuit, *tàm de hominibus quàm de cæteris animalibus.* Luc. 5. 6. (2) Retentus, Detentus fuit. *c.* 24. 16. || ተአኀዘ: Alter alterum comprehendit, Colluctatus est unus cum alio. 2 Sam. 20. & 21. 15. *vide &* Exod. 14. 10. *videtur respondere Græco* παρετάξατο, *Aciem contra statuebat.* ተአኀዙ : ይትቃተሉ : Simùl ceperunt pugnare. 3 Reg. 20. 29. (2) Pignus cepit. ከመ: ትትአኃዝ: አኀዝከ : *Ut capias pignus tuum.* Deut. 24. 10. || አስተአኀዘ : *Unum cum alio sic conjunxit & aptavit ut unum aliud contingeret.* 3 Reg. 6. 27. *vide & v.* 15. *& c.* 7. 18. አስተአኀዘ : ቀትለ : Manus conserere. *c.* 20. 14. (2) Constrinxit. Exod. 39. 20. (3) Deposuit pignus

pignus *certaminis causa*. Gen. 31. 37.

እኁዝ: Captus, Comprehensus, Occupatus. Psal. 15. 6. Contentus. *Quicquid continetur* ውስተ፡እድ : *manu. Org. l.* 2. (2) Possessus. *Lit.* 171. *c.* 2. Detentus. *Pl.* እለ : እኁዛን : አጋንንት : Obsessi. Marc. 3. 11. * *Trinitas* እኁዝ: በኅብረ: አምላክነቱ : conjuncta *vinculo divinitatis. præf. Syn.* * *Activè accipi videtur in his phrasibus :* ሑረፈ: እኁዘ : ሰይፍ: *Org. l.* 5. *et* ሊቃናት: እኁዛን: መዐግን: *ib. l.* 3.

አኃዚ: Qui tenet *vel* possidet aliquid. *ut : Deus* አኃዜ: ኵሉ : ዐለም : *Lit.* 159. *c.* 1.

ኣኅዝ : Pignus. Gen. 38. 17. ከመ : ትትአኃዝ: አኅዘከ : *Ut capiatur pignus tuum*, ἐνεχυράσαι τὸ ἐνέχυρον, *Ad pignorandum pignus.* Deut. 24. 10, 12.

እኂዝ: Robur, Vires. *Lit.* 159. *c.* 4. Potentia, κράτος. *ib.* 160. *c.* 1.

እኅዘት: Apprehensio, Comprehensio.

መእኃዝ: *Locus quo quid apprehenditur, i. e.* Ansa. *It. Locus initii ubi res incipit. ut :* መእኃዘ : ጎልጎል : Radix montis, *ubi ascensus incipit.* Deut. 11. 30. *vide* ጎልጎል: *Pl.* መእኃዝት: Ansæ. Ex. 39. 3 Reg. 7. 28. κρατῆρες *Ansas in candelabro esse putavit interpres.* Exod. 25. 31.

አነ : *com. gen.* Ego. Psal. 45. 10. *caff.* አንሰ : *Ego autem.* Psal. 37. 14. አነሂ : *Ego quoque.* (2) *Usurpatur hoc pronomen loco verbi substantivi* Sum. * አንሰ፡ብየ: *Ego autem habeo.* Joh. 4. 12. *Pl.* ንሕነ: Psal. 94. 7.

ሂን: *Græc.* ἷν. *Hebr.* הִין. *Hebraica mensura liquidorum, continens duodecim Logim.* Exod. 29. 40. Lev. 23. 13. *sex autem Hin constituunt unum Bath.*

አነመ: Texuit *telam.* 4 Reg. 23. 7. Concinnavit, Contexuit *tabernaculum.* ‖ አአነመ: Texi, Confici curavit *telam.* ‖ ተአንመ : Textum, Contextum fuit. Exod. 28. 15. *c.* 39. 8. Deut 22. 11. Concinnatum fuit ደብተራ : *tentorium. Org.*

አናሚ: Textor. *Lit.* 170. *c.* 3. *Plur.* አናምያን: አልባስ: *Lit.* 173.

እንም: *formæ* ግብር : Textum, Textile, *Subst. seu* opus textum, contextum. Exod. 28. 28.

እንመት: Textura, Contextus, *Actus texendi, sive modus prout res contexta est.* Lev. 19. 19. Joh. 19. 23.

መእነም : Textor. *ut :* ግብረ : መእነም: Exod. 26. 1. & *c.* 28. 6, 15. Opus textoris, *i. e.* Textile, *vel locus, sive officina.*

መአናም : Textrina *et* textrinum. *Lit.* 160. *c.* 4. *et* 170. *c.* 3. *magis videtur esse instrumentum textoris, quàm officina.*

እንስሳ: Animal irrationale. *sub* ነሶሳወ: *referendum videtur, ibi vide.*

ተአንሰሰ : Animali bruto similis factus est.

¶ አንስት : Fœmina. *sexum denotat tàm in hominibus quàm in reliquis animantibus. oppositum est* ተባዕት: *Mas. ut:* ተባዕተ፡ወአንስተ: ገብረ: እግዚአብሔር : Marc. 10. 6. *Plur.* አንስቲያ : Uxores. Matth. 19. 8. Deut. 29. 11. Psal. 108. 8. አንስቲያ፡ደቂቅ :

እንቅ : *Avis quædam rapax, gallinis infesta.* Milvus, *ut puto.*

አንቀል: Pediculus.

¶ አንቀራ: Ancyra, *Nom. urbis ubi una et altera Synodus habita fuit, circa annum Christi* 332. *et* 357. *ejus canones in libro Conciliorum Æthiopicorum habentur.*

¶ አንቀቅሖ : Ovum. Deut. 22. 6. ወሊደ: አንቀቅሖ: Parere ova.

¶ እንቋዕ : *Particula insultantis, vel lætantis.* Euge, Euge. Psal. 39. 20. *et* 69. 4.

እንበለ: Sine, Absque. *Lit.* 164. *c.* 1. *sed frequentius legitur* ዘእንበለ : Matth. 13 34. ዘእንበለ: ያገብርዎ :

T Sans

Sans qu'on le contraignist. 1 *can. Conc. Ancyr.* * *Sequente Infin. est* Præterquam, Nisi ut. *ut* : ዘእንበለ፡ለገዲፍ፡ Matth. 5. 13. * ዘእንበለ፡ዘ *et* ዘእንበለ፡ ዳእሙ፡ ዘ Sed potius, quin potius; *sequente futuro* Psal. 117. 17. *et* Marc. 7. 15. * (2) Antequam, Priusquam. Psal. 118. 67.

እንብየ : *Particula nolentis et renuentis. oppos.* እሆ : *hinc datur phrasis usitatissima* እንብየ፡ ብሂል : *verbotenus* እንብየ፡ *dicere, h. e.* Nolle, Abnuere, Renuere, Detrectare, Recusare. Matth. 21. 28. Jac. 4. 7. እንብከ : 3 Reg. 20. 8. *videtur secundum mutationem personarum ipsa affixa mutare.*

¶ እንበይነ፡ Ob, Propter, ἕνεκα, Causâ, Ergo. *ut* : እንበይነ፡ዝንቱ፡ Hujus rei causa *vel* gratia. Marc. 1. 38. Luc. 4. 43. (2) De. እንበይነ፡መኑ፡ ይብል : *De quo loqueretur.* Joh. 13. 22.

አንተ፡ *m.* Tu. Psal. 2. 7. (2) *Usurpatur hoc Pron. loco verbi substantivi* Es; Tu es. Psal. 24. 5. *Dat.* ለከ : Tibi : *Pl.* አንትሙ፡ Vos. አንተኒጋ፡ *legitur* Es. 14. 10. *Tu es sicut nos. aiebat Æthiops adesse hîc vim particulæ gratulatoriæ, vel* Tu quoque. አንቲ : *f.* Tu. Matth. 2. 6. *Pl.* አንትን፡ *c.* 28. 5.

እንተ : *Præpositionis vim plerumque habet,* Per. *ut* : እንተ፡ካልእ፡ ፍኖት : Per *aliam viam, seu aliâ viâ.* Matth. 2. 12. እንተ፡አንቀጽ፡ Joh. 10. 1. * እንተ፡ የማን : Ad dextram. *Org. l.* 7. እንተ : የማን፡መልታሕተከ፡ *Dextram malam, seu maxillam tuam.* Matth. 5. 39. * ከመ : እንተ፡ርግብ፡ *Instar columbæ.* Joh. 1. 32. (2) *Significationem habet Pronominis relativi* Qui, quæ, quod. *ut* : Psal. 1. 3. *et* 11. 3. * እንተ፡ጊዜ፡ Quo tempore, Cum. Psal. 123. 2. * Quoad. ዘእንተ : ውስጥ፡ወአኮ፡ዘእንተ፡አፍእ፡ *Quoad interiora et non quoad exteriora.* (3) *Genitivi tantùm nota est.* Psal. 117. 19. (4) *Periphrasin adjectivi infert. ut:* እንተ፡ ሐዋርያት : *Apostolorum, seu Apostolica.*

በእንተ : Ob, Propter, Psal. 24. 8. *et* 121. 8. *ut* : በእንተዝ፡ Ideò, Propterea. Psal. 1. 6. *Sequente affixo adsciscit* ኢ *præcedente* I. *ut* : በእንቲአከ : *Propter te; tui causa et gratia.* Psal. 68. 10. (2) De. *ut* : በእንተ፡ዮሐንስ፡ De *Johanne egit, vel locutus est.* Matth. 17. 13. * በእንተ፡ ዘ *sequente verbo,* Ea propter; Propterea quod; *sive* Quia, Quoniam. * ዘበእንተ : Quod attinet; Quod spectat hoc. Quantum ad hoc.

ለንተለ : *Non occurrit.* ተለንተለ : Indignatus est, Impatiens fuit. *cabs.* ጸሎተ : ወሊተለንተለ : *Org. l.* 1. (2) Aversatus est aliquem, Respuit *preces alicujus, et constr. cacc. ib.*

¶ እንቲአ፡ *ut* : እንቲአሁ፡ *Genitivus est pronom. relativi Ille, nempe,* Illius; Illius ipsius. Joh. 3. 30. *Item Accusativus. ut : Odio etiam habet animam* እንቲአሁ፡ suam *seu propriam.* Luc. 14. 26. *et Ablat.* በፍትወቱ፡እንቲአሁ፡ *In cupiditate* sua *propria.* Jac. 1. 14.

¶ እንትኩ : Ille. እንታክቲ፡ Illa. እንታክቲ፡ ዕለት : *Illa dies qua.* Matth. 26. 29. Marc. 14. 25. *Acc.* እንታክተ፡ *Syn.*

እንከ፡ Igitur. Joh. 7. 23. *particula causalis tamen non est.* Psal. 131. 7. ሀለዉ : እንከ : *Erant* autem *apud nos.* Matth. 18. 26. (2) Porrò, Amplius, ἔτι, Ulterius. Psal. 9. 42. *et* 40. 9. * እንከሰ : *Vulgò frequentissimè pro* Itaque; ergo *usurpatur.*

ለንከሶ : *Ambar.* ጥር ፺ : *Arab.* زباد Felis Æthiopica. *vulgò* Zibeta. (2) Zibetum, *seu odoratum excrementum ipsum.*

ለኒክዮን፡ *Secutus est lectionem quæ habet* ὀνύχιον, Onychium *seu* Onyx Arabica, *quæ gemma nigra est, candida Zona præcincta: vulgò legit* ὀνύχινον Exod. 39. 13.

13. *Onyx aliàs et marmoris albi species est, idem ac Alabastrites.*

እንዘ : Cum, Dum. Psal. 7. 2. & 48. 12. * *Futuro additum Latinè commodissimè per Participium redditur. eg.* እንዘ:ይብሉ: *Dicentes.* Matth. 18. 1.

እነደ : Cutis, Pellis. Num. 6. ልጅፍ:ዘእነደ : Tunica pellicea. *an differat ab* ለደም: *vide.*

እንዲቅትዮን: *Latinum est* Indictio, *terminus chronologicus. Scal. in comp. Æ.*

እንድዒ : *Adv. dubitandi,* Forsitan. Fortassis. Rom. 5. 7. Quis novit ? *ut :* እንዳዒ: ለእሙ: *et* እንዳዒ: እሙኑ:ውእቱ: *Quis novit an non ille sit Christus ?*

እንጋ : *In interrogationibus locum habet :* An ? Igitur ? Num, ergo ? Itaque. ኑ *enim interrogativum plerumque præcedit.* Psal. 30. 28. Matth. 18. 1. *semel sequitur. c.* 17. 26.

እናጕንስጢስ: *Græcum est* Ἀναγνώσης, Lector. *Lit.* 175. *c.* 1. *de quorum matrimonio habentur canones in libr. concil. non tamen dantur in Æthiopia.*

¶ እንግድዓ : Pectus. Luc. 18. 13. *Pl.* እንጓድዓት: *c.* 23. 48.

እንጳንጴ: *i. q.* ዝልጋሴ: *quod vide.*

ለንጺዋ : Mus, Sorex. Lev. 11. 29. *Pl.* ለናጹት: 1 Sam. 6. 5.

ለንፍ : Nasus. Psal. 113. 14. *m. Org. l.* 1. *Pl.* ለእናፍ : *ib. l.* 5. *et* ለእናፋት: Nares. Num. 11. 20.

ለሌናዎን: *Græcum* ἀενάων, Sempiternorum, perpetuorum. *retinuerunt ex* Deut. *c.* 33. 15, 27.

ለኮ: *Adv. neg.* Non; Neutiquam. Psal. 21. 6. ለኮኑ: Nonne? Psal. 107. 12. *pro quo legitur* ለኮሁ: Matth. 6. 25. *sed dubito an non mendum sit.* ወለኮ : ባሕቱ : ሶቤሃ : *Veruntamen non statim.* Marc. 13. 7. ለኮ:ባሕቲቶ: Non tantùm.

ለከለ: Suffecit, Satis fuit. Matth. 6. 34. (2) Plus minus fuit, Præterpropter fuit, Ferè fuit. *ut :* ወየለክል:ሠላሳ: ክረምት: ለእግዚእ :ኢየሱስ : *Erat ferè triginta annorum.* Luc. 3. 23. ተለክለ : ፶ ድድርክም: *Quinquaginta didrachmis valentem.* Jos. 7. 21. ተለክሉ: ለመልእክ ክሙ: *Contenti ministerio vestro.* Ebr. 13. 5. ‖ ለእክለ : *ut :* ኀበሂ: ኢያእከልኩ: *Ubi non* satis habui. 2 Cor. 11. *v.* 9.

ማእክል: Medium, *vel* Intimum *alicujus* rei. Psal. 21. 15, 23. Rom. 5. 20. (2) *Medium inter duo extrema, i.e.* Tepidum. Apoc. 3. 16. *quo loco adjectivum, aliàs vero substantivum videtur.*

ተማእከለ: Medium se constituit, Medium fecit. 2 Thess. 2. 7.

ማእከለ: Psal. 134. 9. *Præp. separ.* In medio. ቁሙ:ማእከለ : Marc. 3. 3. ማእ ከሌየ : ወማእከሌክሙ : *Inter me & te, vulgò.*

ማእከላዊ: Medius : *F.* ማእከላዊት : Media.

ለካል: Ὑπόςασις, Substantia, Persona. Psal. 138. 14. *hinc in una divina essentia statuuntur tres* ለካላት: personæ. (2) Magnitudo, Moles, Statura *rei. ut : Naves quarum tanta* ለካሎሙ: *magnitudo est.* Jac. 3. 4. ለካለ:ብእሲ: Statura hominis. Act. 27. 28.

እክል: Frumentum, Fruges *ad esum apta.* Luc. 12. 18. *Meton.* Panis, *vel* Cibus. Marc. 3. 20. *Synechd. pro Hordeo positum* Apoc. 6. 6. ኀጢአ:እክል: Annonæ caritas. *Org. l.* 1.

እክራጦን: *Græcum est* ἄκρατον. *Org. l.* 2. *ubi exponitur* ዘእልቦ : ቱስሕት : *Quod est sine mixtura, i. e.* merum.

አከተ : *Non est in usu.* አእኰተ: Gratias egit. Marc. 8. 6. Luc. 18. 11. Honorificis verbis & laudibus *benefactorem* prosecutus est. *c. semper cacc.* Matth. 15. 31. || ተአኰተ: Gratiarum actione affectus est ; Celebratus fuit *ut benefactor.* Matth. 6. 2. Laudatus fuit *ob munificentiam.* Psal. 112. 3.

እኩት: Gratiarum actione celebratus. laudatus. 1Cor. 10. 13. *Lit.* 176. *c.* 1. *in med.*

እኵት: Gratiarum actio.

አኰቴት: Gratia, Beneficiorum memoria. Psal. 65. 1. Gratiarum actio. Apoc. 7. 12.

አኮት : *Locustæ parvæ genus, quod ob id vulgò* ደቂቀ: አንበጣ : *vocatur, nec minori copia quàm magnum reperitur.* Psal. 77. 50. *&* 104. 29. *Græcus habet* Κυνόμυια, Musca canina, *pro quo habetur* Exod. 2. 21. ጽንጽያ:ከልብ:

አካዝ: Achaz. 4 Reg. 9. 23.

አከየ: Malus, Pravus fuit. *Sequente* እም : *imperson.* Pejus, deterius fuit. Matth. 12. 45. *item seq. acc.* እለ : የአክዩዎ : *Deteriores illo.* Luc. 11. 26. *sic etiam absolutè positum comparativè significat.* Joh. 5. 14. || አእከየ: Corrupit, Depravavit, Malum reddidit. *ut : Satanas* አእከየ:ልበ:አይሁድ:ላዕለ:ክርስቶስ: *Org. lect.* 2. || አስተአከየ : Valde & crebro malè tractavit. Luc. 23. 11. *Syn.* (2) Malum esse statuit ; Ut malum reprobavit. በእሠንየ: ዕለታት: ወበአስተአከየ : *Syn. vide* መፈክሬ : *sub* ፈከረ : 2 Sam. 30. *fin.*

እኩይ : Malus. Psal. 9. 39. *et subst.* Malum, Psal. 7. 4. *F. contr.* እኪት : Mala. Psal. 35. 4. *& subst. pro re malâ.* Psal. 39. 16.

እከይ: Malitia, Nequitia. Marc. 7. 22.

እክየት: Mala conditio, Malus status.

አካጤ : Ἀχάτης, Achates *gemma.* Exod. 39. 12. *de quo vide Plin. lib.* 37. *c.* 10. *legitur* አቆጥስ : Exod. 28. 19. *sed malè.*

አው : *Conj. disjunct. sep.* Aut, Sive.

እወ : *Particula seriò affirmantis.* Sic est ; Ita est ; Ja freylich. *Gall.* Ouyda. Matth. 5. 37. *oppos.* አልቦ:

አውልዕ: *Hanc vocem in genere fruticem, in specie verò* Oleam *significare aiebat Æthiops meus.* አውልዐ : ገዳም: Ἀγριέλαιος, Oleaster. Rom. 11. 17, 23.

ኤውሮፓ: Europa.

አውክሳሬያ : *Græcum est* Αὐξάρια ዘአፍሬቂያ: *Africa.*

አወደ : *def.* ኦደ: Luc. 3. 3. Præco fuit, *sed rectius sub* ዐወደ : Circumire *refertur.*

አዋዲ : Præco. * Ein Herold, *à circumeundo sic dictus.* Marc. 1. 3. Joh 1. 23.

ኡደት: Circuitio *præconis.*

አዒ : *Hanc vocem* Exod. 4. *reperiri* & Audi *significare aiebat interpres meus, unde radicem constituere oporteret* አዐየ : *quæ ulteriori considerationi relinquo.*

አዛብ : *Græcum esse videtur* ὕσσωπος, Hyssopus. Psal. 50. 8. *quo loco quidam Æthiopum conspersoriam interpretantur. pro* Mentha *positum* Matt. 23. 23.

አዘበ : *Non occurrit.* አስተአዘበ : Minxit, *de cane. ut :* ወሊዘያስተአዝብ : ሞስተ:አረፍት: 1 Sam. 25. 22.

¶ አዜብ : Νότος, Auster *ventus.* Psal. 77. 30.

እዝሓ : *ut :* እብን:እዝሓ: Silex. *Ambar.* እብነ:በልድት: πέτρα ἀκρότομος. Jos. 5. 2. Psal. 113. 8.

እዝን :

እዝን: Auris, *masc. cum fut.* Psal. 129. 2. *fam. cum præt.* Psal. 9. 41. *Pl.* እዘን: Aures. Psal. 17. 8. *et* አእዛን: *Org. lect.* 5.

¶ ማእዘንት: Angulus: ርእሰ: ማእሰንት: κεφαλὴ γωνίας, Psal. 117. 21. *Hoc intelligere videntur Æthiopes de summitate cujusdam ædificii, ut patet* Luc. 4. 9. Extremitas, Ora *vestimenti.* Deut. 22. 12. *Pl.* መአዝን: Matth. 6. 5. ፬ መአዝን: ዓለም: Gen. 2. 10. & ማእዘን: *ut:* ፬ ማእዘኒሃ: ለምድር: Apoc. 7. 1.

አዘዘ: Psal. 32. 9. Jussit, Præcepit, Imperavit, Mandavit. *Fut cum* E. Psal. 41. 11. (2) Dominatus est; Imperium habuit *in aliquem. ecacc. sine præp.* Matt. 20. 25. *Lit* 171. *c.* 3. || ተአዘዘ: Obedivit, Obtemperavit, Obsecutus est. Matth. 6. 24. *Fut.* E. Marc. 4. 41. ተአዝዞት: Obedientia. Philem. *v.* 21.

አዛዚ: Qui potestatem jubendi habet.

ትእዛዝ: *m.* Mandatum, Præceptum. Matth. 22. 35. *tit.* (2) Imperium, Potestas. Luc. 4. 32, 36. *Pl.* ትእዛዛት: Psal. 118. 16. *f.* Rom. 7. 11.

ተአዛዚ: Obediens. ኢተአዛዚ: Inobediens.

አይ: Qualis, quisnam, quænam, quodnam. በአይ: ስልጣን: *Qua potestate.* Matth. 21. 24, 27. አይቱ: Quodnam *præceptum. c.* 22. 36. ለአይ εἰς ποῖον καιρὸν. In quale *tempus.* 1 Pet. 1. 11. *Acc.* አየኑ: ቤተ: Quamnam *domum. Org. l.* 4. *Pl.* አያት: Quæ. *Acc.* እያተ: Quænam *præcepta.* Matth. 19. 18.

አይሁድ: Judæus.

አየመ: *Hinc fit*

መእያም: Stabulum *pecudum.*

አየር: Aër, Æther. *in* ጸ: ር: *In plurali occurrit* አየራት: *Lit.* 172. *c.* 1. *tanquam diceres* Aëres. ርሕቀ: አየራት: Longinquitas ætheris. *Org. l.* 2.

¶ እዮር: *Unum ex septem Cœlis, & quidem post* ኢርያም: *altissimum: diceres* Cœlum empyræum, *quale Aristotelici esse fingunt. Org. l.* 1.

ኢየሩሳሌም: ሰማያዊት: ወምድራዊት: Hierosolyma cœlestis & terrestris. *præf. Syn.*

¶ ኢያሪኮ: Jericho, *urbs Palæstinæ satis nota.* ጽጌ: ረዳ: ዘሐይቀ: ኢያሪኮ: *Org. l.* 6. *petitum ex Syracide c.* 24. 18. *ubi legerunt,* ὡς φυτὰ ῥόδου ἐν αἰγιαλοῖς Ἱεριχῶ. *Aiebat Æthiops meus rudiores quosdam* ኢያሪኮ: *pro nomine proprio maris accipere, et quidem illo ipso, quo S. Eustathius in Armeniam profectus sit.*

ኢየሱስ: JESUS. *Nom. propr. Salvatoris.*

¶ ኢያስጲስ: Ἴασπις Jaspis, *gemma.* Apoc. 21. 18, 19.

ኢያስጲድ: Idem, *legitur* Apoc. 4. 3. & Exod. 28. 18. *quemadmodum solent in peregrinis, modo in nominativo, modo in alio casu uti, prout primum ea repererunt.*

ኢዮብ: JOBUS. *Nom. propr. viri.*

¶ ኢዮቤል: *Retentum ex Græco* ἰωβὴλ, *istud autem remansit ex Hebræo* הַיּוֹבְלִים *Jos.* 6. 4, 7. *est autem de tubis sermo, unde aliqui* tubas clangorum, *alii vero* arietinis tubis *interpretantur.* (2) Jubilæus annus, *qua significatio etiam ex Hebræo fluxit. Pl.* ኢዮቤልያት: Jubilæi. *Syn.*

አይቴ: Ubi? Psal. 41. 3. አይቴኑ: Quonam? Psal. 138. 6. እምአይቴ: Unde. Psal. 120. 1. በአይቴ: Quo in loco. Matth. 2. 4. (2) Quomodo. *c.* 12. 34. ኀበ: አይቴ: Quò versus?

አይኅ: Diluvium: እኩይ: አይኅ: *Lit.* 170. *c.* 4. *sed pleonasticè plerumque legitur* ማየ: አይኅ: Ps. 31. 8. Luc. 17. 27.

imperfectum enim puto locum Matth. 24. 38. *vide* ደኀአ : *cum quo significatione convenit.*

ኢያዜር : *Ex Græco fluxit.* 4 Reg. 11. 12. *ubi malè habetur* ἰζὲς *cum legere debuissent* νεζὲς, *ex Hebr.* נֵזֶר, *istud autem coronam, vel diadema significat. Targum habet* כְּלִילָא *quod est nostrum* አክሊል :

እያይ : Similitudo, Parabola. *fortassis derivatum est ab* አይ : *ita ut significet qualitatem, idem ac* አምሳል : *secundum interpretem meum.* * *De Christo dicitur in lib. Conc. quod versatus sit in hoc mundo, in* አያያተ : ገብር : *similitudine servi, Gall.* en qualité.

አያያት : *ut :* ወጣዕሞሙ : ከመ : አያያተ : መዓር : Et *sapor eorum sicut* grumi mellis *ex favo distillantis, hoc enim intelligi aiebat Æthiops meus.* Exod. 16. 31. *ubi Græcus habet* ὡς ἐγκρὶς ἐν μέλιτι, *Sicut simila in melle.*

እድ : *f.* Manus. *cum aff.* እዴከ : Psal. 20. 8. χ[illegible] Psal. 149. 8. *malè redditur* እደ : ሰናስል : (2) Pars. *ut :* ራብዕት : እዴሃ : ለምድር : *Quarta pars terræ.* Apoc. 6. 8. ዐሠራተ : እዴሁ : *Decimam partem.* Matth. 23. 23. *Plur.* እደው : Psal. 90. 12. *aff.* እደዊየ : *Manus meæ.* Psal. 7. 3. *It.* አእደው : *Org. l.* 1. *et l.* 5.

እደ : Ubicunque. *ut :* ወእደ : እጼሊ : ኀበ : ወልድከ : Ubicunque *oravero ad filium tuum. Org. l.* 7.

አደለ : *Non occurrit.* አእደለ : ዘማ እስ : Tunicæ pelliceæ. Gen. 3. 21. *singularis non occurrit interpreti meo.*

አደመ : Matth. 14. 7. Placuit *alicui.* አደመተከኑ : *Placuitne tibi?* Psal. 49. 22. *ecdat. vel acc. seq.* ለ : Jucundum visum fuit alicui. Delectavit aliquem. 1 Joh. 3. 22. አደሞክሙኑ : *Gratane vobis sunt?* Luc. 11. 48. ‖ አስተአደመ : Jucundum, Suave, gratum reddidit. *Org. l.* 4.

አዱም : *m. Fœm* አዳም : Jucundum, Suave, Delectabile. Psal. 132. 1. *Adj.* Cant. 2. 14.

መአድም : Voluptate afficiens, Delectans. Voluptatem afferens. *Org. l.* 1.

¶ አዲም : Corium præparatum *à coriariis. ut :* ቅናት : ዘአዲም : *Cingulum ex corio præparato.* Matth. 3. 4.

¶ አዳም : Adam *Protoplastus.*

¶ ሌዲም : *legitur in Org. pro* Paradiso, *sed malè pro* Eden.

አድማስ : Adamas *gemma. ut :* እብን : አድማስ : ኀያል : *Lit.* 172. *c.* 2. * አድማስ : ሰገድ : *Nom. propr. Regis Æthiopiæ qui regnavit circa annum Christi* 1560. *malè Adam vocatur à nonnullis.*

አደወ : *Nondum occurrit.* እድው : Scopis purgatus. *ut : Reperit vacantem* እድወ : *scopis purgatam.* Matth. 12. 44.

እዳው : Quisquiliæ, Sordes *scopis expurgata.*

አድያም : Finitimi. *vide in* ደየመ :

አድግ : Asinus. Matth. 18. 6. *et in genere* Jumentum. Marc. 9. 42. Luc. 10. 34. እድግት : Asina. Matth. 21. 2, 5, 7. አድግ : መረብ : *quod legitur* Psal. 101. 7. *aliqui interpretantur* አድግ : ገዳም : *i. e.* Onager, *sed inepte; nisi ineptam dicere malis versionem, quæ manifestè inter volucres refert* Lev. 11. 18. *utrobique autem* Pelecanum *significat. Pl.* አእዱግ : Jud. 19. 19. 1 Sam. 9. 3.

እገሌ : *Hujus vocis usus est cum de nomine non constat.* ὁ δεῖνα, *Hebraicè* פְּלֹנִי : *Ar.* فلان. *ut : Ite in civitatem* ኀበ : እገሌ :

πρός τινα, *ad aliquem.* Matth 26. 18. *Pro regibus nostris* እገሌ: እገሌ: N. N. *in Lit. sæpe.*

እጓል: Fœtus *omnium animalium, tàm hominum quàm brutorum. De Johanne in utero adhuc existente dicitur: Saltavit* እጓል: fœtus, embryo. Luc. 1. 41. እጓለ: እምሕያው: Homo, *seu collect.* homines, Genus humanum; *de quo loquendi modo pluribus vide sub* ሕያው: ወልደ:እጓለ:እምሕያው: Filius hominis. Matth. 9. 6. ደቂቀ: እጓለ: እምሕያው: Psal. 4. 3. * እጓለ: ማውታ: Pupillus, Orphanus, Psal. 67. 6. Jac. 1. 27. እጓለ: አንበሳ: Catulus leonis; Scymnus. Psal. 16. 12. እጓለ:ቋዓት: Pulli corvorum. Psal. 146. 10. ዕዋል: እጓለ: እድግት: Pullus fœtus asinæ. Matth. 21. 5. Psal. 83. 3. Pulli turturis. *Pl.* እጕላት: Catuli, Pulli *animalium.* Es. 11. 7. *confer tamen vocem sequentem.*

¶ እጐልት: Juvenca, bucula. Jud. 14. 18. & እጕልት: Deut. 21. 3. እጕልት: ደእቲ: እንተ: ፫ ክረምታ: Es. 15. *Plur.* እጕላት: Psal. 67. 33. እጕላተ: እልህምት: እለ: ተበኵራ: βόας πρωτοτοκούσας. 1 Sam. 6. 7. Gen. 33. 13.

እግር: *f.* Pes. Psal. 9. 16. በእግር: πεζῇ *pedibus; itinere pedestri.* Matth. 14. 13. *Pl.* እገር: Psal. 17. 36, 42. *It.* ለእጋር: *Org. l.* 1.

አጋሪ: *propriè* Pedes *est, in specie tamen militem significat, imò quemvis hominem militari ætate.* Jud. 20. 2. *Plur.* አጋሪን: Pedites. 2 Sam. 8. 4.

እግዚእ: Dominus, *tàm dignitatis quàm proprietatis vox est, & competit tàm Deo quàm hominibus. radix in Ambarica lingua occurrit, ubi* ገዝአ: Dominari *significat. declinationem hujus vocis quære in Gram.* እግዚኦ:እግዚእነ: Psal. 8. 1. እግዚእ:ዘእምእግዚእ: *Org. l.* 2. *Pl.* አጋእዝት: Apoc. 17. 14. *sæpè quoq; scribitur* አጋእስት: *sed minus rectè.* Psal. 122. 2. * *Est &* አጋእዝት: *unus ex novem ordinibus Angelorum,* κυριότητες. Col. 1. 16.

እግዚአብሔር: Deus Ter optimus Ter maximus, *cui soli hoc nomen tribuitur. Nos neglectis aliorum derivationibus, compositum id esse asserimus cum Æthiopibus, à voce* እግዚእ: & ብሔር: *Dominus regionum, seu Synechd.* Dominus universi orbis; *quo sensu etiam sæpè promiscuè usurpantur* እግዚአብሔር:: እግዚእ: ኵሉ: & እግዚእ:ኵሉ: ዓለም:: Psal. 33. 13.

እግዚእና: Dominatio, *seu dignitas Domini.*

እግዝእት: *vel rectius* እግዚእት: Domina, Psal. 122. 3. 2 Joh *v.* 1.

እግዚእዊ: Dominicus.

እግዚአብሔራዊ: Quod ad Deum T. O. M. spectat. Divinus.

እግዮስ: *Græcum* ἅγιος, Sanctus. *Lit.* 158. *c.* 4.

እገዳ: *Ambar.* እግር:ዛል: *Carnosior illa pars tàm in brachiis quàm cruribus.* Sura, musculus brachii, *olim Sacerdotibus debitus.* Lev. 11. 21. *ubi Græcus* σκέλη *crura habet.*

¶ አግድስ: *vel Græcum* ἀγαθός Bonus, *vel corruptum pro* አግዮስ: ἅγιος Sanctus, *idque verisimilius. Lit.* 158. *c.* 4.

ኢጣልያ: Italia.

አጠቀ: Strinxit, Constrinxit *columnas.* Complexus est *firmiter.* Jud. 16. 30. (2) Compressit, Oppressit *populus equitem in porta.* 4 Reg. 7. 17. *tyrannus populum.* Jud. 10. 8. Coarctavit. *c.* 1. 36.

እፃቁ: Paries ligneus, *sic enim in vocabulario Æthiopico exponi aiebat Æthiops meus.*

ኢጰጦስ:

ኤጲሞስ: *per Metathesin vocalium pro* ἐπωμίς, Humerale. Exod.28.7. *quod tamen eodem capite reddunt* ትብልያ: *quod vide col.*206.

¶ ኤጲሞዴ ፡ ጶዴር : *Græca vocabula.* ἐπωμίς Humerale, ποδήρης Tunica talaris. Exod 25.7. *retinentur a. in quarto casu* ἐπωμίδα, ποδήρη Exod. 28. 4. *At mirè hallucinatus est autor Organi qui gemmam quandam candescentem esse putavit. lect.* 1.

አጰርግዮን : Gemma *quædam est, legitur in Org. l.* 6.

ኤጲስ : ቆጶስ : *Græcum est* Ἐπίσκοπος Episcopus*: et ita semper duobus punctis malè interstinguitur.*

ኤጲስ : ቆጶስና : Episcopatus, *seu* Episcopalis dignitas.

ኤጶጳ : *Græcum est* ἔποπα *in quarto casu.* ἔποψ, Upupa. Lev. 11.19. *malè* ሄጶጳ : Deut. 14.17. *hanc tamen avem depictam videns Æthiops meus* ዐፍ : ያፌድ : *vocabat.*

ኢፍ : אֵיפָה, Epha. Lev. 5. *Mensuræ Hebraicæ nomen, continentis tria Sata.* Ruth 2.17. *decem verò Epha conficiunt unum* כר *Corum. Ar. Mont.*

አፍ : *m.* Os, *oris.* Psal. 108. 1. *propter affix. habet* ሀ *secundæ classis, instar vocis* አብ : *h.m.* አፉከ : አፉየ : *Os tuum ; os meum.* Apoc. 10. 9. አፍ : በአፍ : Oretenus ; coràm. *Metaph.* Principium *cujusque rei. ut cuspis gladii, lanceæ. Org. l.* 1. አፈ : ጽባሕ : Initium *auroræ.* Gen. 19.15. 3 Reg. 17.6. *de loco* Ostium, Ingressus, *ut :* አፈ : መቃብር : Mar. 15.46. አፈ : ጸድፍ : Initium *præcipitii in rupe.* በአፈ : ሞት : In extremis, in agone. *Pl.* አፈው : *non occurrit, nisi de gladio* ዘክልኤ : አፈዊሁ: Μάχαιρα δίστομος. Jud. 3.16. Apoc. 1.16.

አፈ : ወርቅ : Chrysostomus. *Nom. propr. Doctoris Ecclesiæ.*

እፎ : Quomodo ? Psal. 10. 1. በእፎ : Quo pacto ? Qui ? Mar. 2 18. (2) Quantus, a, um. Mat. 6.23. ዘከመ : እፎ : ፍቅሩ : *Quantus sit amor ejus.* 1 Joh. 3. 1. እፎ : ፈድፋደ : Quantò magis. Mat. 7.11. ዝኒ : እፎ : Hic autem quid ? Joh. 21.21. *እፎኑመ : Quomodo vero ? Quidnam autem ? Rom. 4.3. እፎመ : Exod. 2.18. *እፎ : ኢ: Quid ni ? *seu* multò magis.

አፊር : *rectius* አፌር : Ophir. *ut :* ወርቀ : አፊር : *hinc Ambaricè dicitur* አፌርቲ : ወርቅ :

¶ ኤፍራጥስ : Euphrates. *Org. l.* 1.

ኤፌሶን : *Malè pro* ፊሶን : Φισῶν, Phison. *unum ex fluminibus Paradisi.* Gen. 2.11. *nam* ኤፌሶን : Ephesus *nom. propr. urbis est.* Apoc. 2.1.

አፍአ : Foris, Extra. Psal. 40. 7. Apoc. 3. 12. እምአፍአሁ : Exterius. Exod. 25.

አፍአዊ : Exterior, Extimus.

አፈው : Aroma. Cant. 6. 1. *acc.* Mar. 16. 1. *Plur.* አፈዋት : Aromata. Luc. 23.56.

አፍዖት : *Arab.* أفعى, Ὄφις. *Serpentis maligni genus, non admodum longum, brachii crassitudine, caudâ tenui, colore cineritio, parvis nigris maculis distinctum, halitu tàm noxio & valido, ut afflatu suo homines pecudesque, ni stercore humano sanentur, enecare possit.* Matt. 23. 33.

አፍዮማክን: *Græcum est* ὀφιομάχης Ophio-

Ophiomachus *avis, sic dicta quod pugnet cum serpentibus.* Lev. 11. 22. *ubi inter aves quadrupedes mundas refertur.*

ሊኖድ : Ἐφούδ, *ex Hebr.* אֵפוֹד.

1 Sam.14.3. Vestis scapularis, *quæ humeros, tergum et pectus tegebat; aliàs à* LXX. *Interpretibus redditur* ἐπωμὶς. Exod.28.4. *istud a. Æthiopicè redditur ibidem* ትብልያ :

ከ :

ከ ኵ ሃ : Salix. Lev. 23.40. *Pl.* ኵሃት : *caff.* Ps.136.2.

ክህለ : Matt. 22. 46. Potuit. *cc. Inf.* Psal. 139. 11. Valuit *efficere aliquid.* ንክል : *Possumus.* Matt. 20.22. ክሂል : Posse, Potentia, *et* ክሂሎት : Psal. 150. 2. ‖ ተክህለ: Ps.140.8. Possibile fuit, Fieri potuit. Mat.19.26. በዘተክህለኒ : Quantum penes me fuit. ‖ ተካሀለ : Convenit de mercede *vel* pretio *cum aliquo.* Matt. 20. 2. በዲናር : ተካሀልኩከ : *v.* 13.

ከሃሊ : Potens, Validus. Luc. 24. 19. ከሃሌ:ኵሉ : Omnipotens. *Org.l.*3.

¶ ኃሂለ : Hilum, *res nauci et nihili.* Psal. 70. 8. (2) Bulla. *It.* Sordes *sub unguibus latentes. Pl.* ኃሂለት : περικαθάρματα, Purgamenta. 1 Cor.4.13.

ካህን : Sacerdos. Mar.1.44. (2) Presbyter, Clericus. *cui opponitur* ሕዝባዊ : *Laicus. Conc. Pl.* ካህናት : Matt. 16.21. ሊቀ : ካህናት : Summus sacerdos. Hebr.5.1.

ተክህነ : Sacerdos fuit, *vel* Presbyterio functus est. Pro Sacerdote serviit. *Lit.* 165.*c*.4. ተክህኖ: Functio sacerdotii *vel* presbyterii. *Lit.* 172. *c*.4. Sacerdotium. *Org. l.* 5.

ክህነት : Sacerdotium. Luc.1.8. *vel* Functio sacerdotalis. *Org. l.* 1. *parùm aptè pro* σαββατισμὸς. Ebr. 4. 9.

ከለለ : Coronavit. Psal.5.15. *et* 8. 6. Coronam *victoriæ* tribuit. *Org.l.*2. *et in genere* Obtexit, Operuit, Obumbravit. *Lit.* 166. *c*.1. *et Org. l.* 3. ‖ ተከለለ : Ebr.2.9. Coronatus fuit. *Metaph.* Ornatus fuit. *Org. l.* 1. (2) Obtectus, Obumbratus fuit. *l.*5.

ክሉል : Coronatus, Ornatus *in vertice.* Obtectus, Obumbratus. *Org.*

ክላሌ : Coronatio, Ornatus. *Org.*

አክሊል : Corona. Psal. 20.3. *Pl.* አክሊላት : *Org.*

ኵሉ : *Quantitatem significat tàm continuam quàm discretam, seu corpus et numerum; utriusque gen. & num.* Universus, Omnis. Psal. 31.7. ኵሉ : ምድር : Psal. 99. 1. *at* ኵለ : ምድር : *legitur* Psal.32. 8. *et* 65. 3. ኵሉ : ፍናዊሁ : Psal.9.26. *acc.* ኵሎ : Psal. 1. 4. *In plurali si de personis agatur, poscit affixa personalia, h. m.* ኵሎሙ : እለ : Omnes qui : ኵልክሙ : እለ : *Vos omnes qui.* Psal.2.10.13.*f.Pl.*ኵሎን: Mat.1.17. * በኵሉ: *et* በኀበ:ኵሉ: Ubique. * እም ኵለሄ : Undique. 1 Sam.18. Mar. 1.45. * እንተ : ኵለሄ : Circumcirca, per totum. *Org.l.*6.

ኵለንታ : Totum, *recipit affixa personalia, ut* ኵለንታከ: *Totum tuum, i.e. Totus tu.* Luc.11.36. ወእንተ: ኵለንታሆሙ: *et toti.* Apoc.4.8. ኵለንታሁ : ሥጋ: *Totum corpus.* Mat.35.

‖ ከልሐ :

ከለሐ ፡ Mar.10.47,48. Clamavit, Vocem magnam edidit. ከለሑ፡ Clamor. Psal. 68. 4. || ተከለሐ ፡ Clamatum, Proclamatum est. *Org. lect.*4.

ክላሕ ፡ Clamor; *formæ* ጽራኅ ፡

ከለሚደ ፡ *Græcum est* χλαμὺς Chlamys *in accusativo casu.* Mat.27.28,31.

ከላስስት ፡ Merges, Fasciculus spicarum. *affixa instar pluralis admittit.* Psal. 125. 8. Matt. 13.30. *reperitur tamen* ከላስስታት ፡ Mergites. Jud. 15. 5. Manipuli. *It.* ክልስስታት፡ Ruth 2.7.

ኬልቄዶን ፡ Chalcedonius *gemma.* Apoc.21.19. χαλκηδὼν, *quæ tamen vox* Exod.39.13. *sed paulò mutata retinetur, h. m.* ከርከዴን ፡ *Cophtit.* Καρχηδών.

ከልቄዶናዊ ፡ Chalcedonensis. *in* ጸ፡ ር፡ *conjungitur cum* ከልደዊያን ፡ Chaldæis *et aliis hæreticis, quod in Concilio Chalcedonensi Patriarcha Alexandrinus Dioscorus in exilium ejectus fuerit.*

¶ ከለከለ ፡ *Ambaricum est pro* ከልአ ፡ Impedivit, Prohibuit, Remoratus est. *in* ጸ፡ ር፡

ከልብ ፡ *comm.* Canis. Psal.58.7. *Pl.* ከለባት ፡ Psal.21.17,21. *pro quo etjam reperitur* አክልብት ፡

¶ ከልበኔ ፡ *Org.l.*6. *Aroma esse scivit speciem ignoravit interpres meus; mihi* Galbanum *videtur.*

ከልአ ፡ Cohibuit, Prohibuit, Impedivit. Psal.33.14. Arcuit. Matt.19.13. || ተከልአ ፡ Impeditus, Prohibitus, Remotus fuit. *Lit.*173. *c.*2.

ክሉእ ፡ Impeditus, Prohibitus, Præpeditus.

ከላኢ ፡ Impediens, Prohibens.

መከልእ ፡ Qui impedit, arcet *vel* prohibet. *Plur.* መከልኣን ፡ Impedientes. 1 Cor.16.9.

ክልአት፡ Prohibitio, Impeditio. *L.*163.4.

መክላእ ፡ Impedimentum.

ካልእ ፡ Alius. Matt. 2. 12. Alter ἕτερος, *istud enim æquè tàm de duobus quàm de pluribus dicitur.* (2) Amicus, Socius, Collega, *q. d. alter ego.* Mat. 26. 50. ኀበ ፡ ካልእ ፡ *Ad alium sc. locum*; Aliò versus. *Pl.* ካልኣን ፡ Mat. 20. 3. *F.* ካልእት ፡ Alia. Mat. 13.24. Altera *manus* Luc.6.10. *It.* Amica, Socia. Cant.5.2.

ክልኤ ፡ Duo ፡ *conjunct.* ዘእም ክልኤ፡ዐመት፡ *Infantes* bimuli. Mat.2.16. ክልኤሆሙ ፡ *Utraque res*, utrumque. Matt.9.17. *F.* ክልኤ ፡ አንስት ፡ Duæ *mulieres.* 3 Reg.3.16.

ክልኤቱ ፡ Idem ፡ *ut* ፡ ካልኣን ፡ ክሊኤቱ ፡ Mat. 4. 18,21. *vel absolutè aut cum affixo reperitur.* ክልኤቲ ፡ Duæ. Mat.24.41.

ከለየ ፡ *Non occurrit.* ኵሊት፡Ren. Exod.29.22. *Pl.* ኵልያት ፡ *F.* Psal. 15. 7. Renes. Psal. 25. 2. ኵሊያት ፡ *legitur* Exod.29.13. *et* Lev.3.4.

መክሊት ፡ Talentum, *vide sub* መ ፡ *col.* 33.

ከለዳዊ ፡ Chaldæus ፡ *Pl.* ከለዳዊያን፡ Chaldæi, *pro Magis & incantatoribus, quemadmodum temporibus primorum Imperatorum, Chaldai & Mathematici ob abusum artis, in malam partem accipiebantur.* ጸ ፡ ር ፡ *Cur autem hæc nostra Æthiopica lingua Chaldæa à quibusdam appellata fuerit, nec Æthiops meus dicere poterat, nec ego conjicere possum.*

ኰሕል ፡ Stibium *seu* Stimmi. *Æthiops meus ait in Arabia reperiri friabile et ponderosum, colore cœruleo, aureis punctulis nitens, unde potius est ut lapidem Armenum, seu* Victriolum Cyprium *id esse dicamus, cujus usus in valetudine oculorum Orientalibus frequentissimum esse constat : usum enim ejus in tingendis oculis præcipuum esse aiebat, partim ornatus, partim*

partim sanitatis caussa; ut mos hominibus, curando corpori reperta, in superbiam & fastum vertere.

ተኰሕለ : Stibio *oculos* illinere, tingere. Apoc.3.18. 4 Reg. 9.30. ἐστιμμίσατο, *ubi Chaldaicè legitur* כַּחֲלַת *quod idem est. atque sic explicandus locus* Ezech. 23,40. כָּחַלְתְּ עֵינַיִךְ, *quod significanter versum est in Bibliis Hispanicis Ambster.* 1602. *editis,* Alcoholaste tus ojos. Stylus *qua collyrium oculo inditur, vocatur Arab.* مِيلٌ

ኰሕሰ : *de vulnere dicitur* Exulcerari, Putrescere.

ከሐከ : Ibi, Illic. Luc.17. 21, 23. ከሐ : Matt.26.36. Idem, *secund. Æthiopem meum.*

ክሕደ : Matt. 10. 33. Abnegavit, *vulgò* Renegavit Christum. Mar.14.27. Abjuravit *fidem Christianam.* (2) Negavit aliquid quod verum esset. ‖ አክሐደ: Negavit quod alius asseruit, *Gall.* dementir. *ccacc.* ለአክሐድዎን : Luc. 24. 11. *vide* 1 Cor. 11. 16. ‖ ተክሕደ : Negatum fuit. ‖ ተካሐደ : Alter alterius dicta negavit. *Gall.* dementir l'un l'autre. Disceptavit, Altercatus est *in rebus ad fidem & religionem pertinentibus.* Act.18. 15. 1 Cor. 1.11. *In dubium revocavit.* Gal. 3. 15. ‖ አስተክሐደ : Ad fidem abnegandam permovit.

ከሓዲ : Qui abnegat *vel* abjurat fidem *et* religionem suam. Apostata. Jac. 2.9. *Pl.* ከሐድያን : Luc.1.17. *Ital.* Renegato.

ክሕድ : Abnegatio *fidei vel agnitæ veritatis.* Apostasis. 1 Pet.2.8.2 Pet.2.1.

ክሕደት : Negatio, Abnegatio, *seu abnegandi actus. Lit.*166.*c*.3.

መስተክሕድ : Qui autor est aliis abnegandæ veritatis agnitæ; Qui alios ad abjurandum permovet. Tit.3.10.

ከመ : I. *Adv. similit.* Ut, Sicut, quemadmodum, tanquam. Psal. 1.5. Instar. Apoc.16.14. * ከመዝ : Ita, Sic, Hoc modo. Psal.1.5. *et* 7. 3. ዘከመዝ : Talis. 2 Cor.12.5. በከመ : Secundum, Juxta. Psal. 7.9. ዘከመ : Quomodo, Quemadmodum. Psal.9.13. ዘከመ:እፎ: ውእቱ : *admir. part.* Quo pacto obsecro est? Qua ratione fit? Mat.8.27. ከማከ: Sicut tu. Psal. 88.9. እለ : ከማከ : Socii, consortes *tui.* Psal. 44. 9. * ከማሁ : Ita etiam: *respondet* τῷ በከመ: *præcedenti. ut :* በከመ : በሰማይ : ከማሁ : በምድርኒ : Luc.11.2. ከማሁ : ከመ : Eodem modo, Similiter. *vide vocem seq.* II. *Est Conj. finalis,* Ut, ἵνα : ከመ : እንግር : Ps. 2.6. *et Conj. Caussalis,* ὅτι, Quòd. Psal. 4.4. * *Particula hæc repetita certitudinem significare videtur :* ከመ : ከመ : ቀርበ : *et mox* ከመ : ከመ : በጽሐ: Quod quòd venisset, *i. e. quod certò venisset. Org. l.*4. * እምከመ : Cum; Postquam igitur. Matt.5,23.

ክመ : *Particula quæ cum aliis conjuncta variè significat. Primò enim vim habet verbi substantivi* Sum, Fui; *et quidem cum emphasi quadam,* Ille ipse, idem fuit. *ut de Deo dicitur : A seculo et usque in seculum* አንተ : ክመ : *Tu idem fuisti, seu es.* Psal.89.2. *sic et* Ps.92.3. *Org.l.*1. *In vanitate sua* እሙንቱ : ክመ : *iidem sunt.* Psal.61.9. * ሕቀ : ክመ : ዘአመ: Parum abfuit quin. Psal.72.2. *et* 118.87. * *Pronominibus aut particulis appositum, denotat actionem repetitam sive eandem, & vim identitatis habet, commodissimeque exponitur Latinè per* Idem. *ut : Dicens* ኪያሁ : ክመ : ቃለ : eundem *sermonem.* Mat.26.44. ዝንተ : ክመ : ሰማዕኩ: Istud idem *audivi.* Psal.61.11. *vide* Gen. 32.25. * Itidem, similiter. *Org. l.* 1. * ከማሁ : ክመ : Eodem modo, similiter, *quæ voces respondent ferè Græco* ὡσαύτως. Matt.20.5. *et* 21.36. * ለጊዜሃ : ክመ: Eo ipso tempore; Eodem momento.

Mat.13.21. * Tantùm, solùm. *ut:Non* በኅብስት ፡ ክመ ፡ *per panem tantùm quod vivit homo.* Mat.4.4. *Sed* በከርሠ፡ክመ፡ *in ventrem tantùm ingreditur.*

ከሚሊዎን ፡ χαμαιλέων, Chamæleon. Lev.11.30. *aliàs* ቆጸጸ፡

ከመረ ፡ Cumulavit, Coacervavit. Exod.8.14.

ክምር ፡ *Hebr.* חֹמֶר, Cumulus, Acervus, Manipulus. Exod.22.6. Ruth 3.7.

ከሞስ ፡ Χαμώς, *Deus Moabitarum.* 3 Reg. 11.7.

ከሚን ፡ *Græcum est κύμινον,* Cyminum. Mat.23.23. *Ambar.* አቤሱደ ፡

ከሠተ ፡ Psal. 97. 3. Manifestavit, Revelavit, Detexit *rem.* Indicium detulit, *de persona et ccacc.* Mat.1.19. (2) Aperuit *os.* Psal. 38.13. ‖ ተከሥተ ፡ Mar.4.22. Manifestatus, Revelatus, Detectus fuit. ተከሥተ ፡ ልቦሙ ፡ Patuit *animus eorum.* Act.2.37.

ክሡት ፡ Manifestus, Apertus, Patens. Psal.5.11. Clarus. Mar.6.14.

ክሡተ ፡ *Adv.* Manifestò, Apertè, Palàm. Matt.6.4.

ከሣቲ ፡ Revelator. *Syn.*

ክሥተት ፡ Revelatio, Manifestatio. *Pl.* ክሥተታት ፡ *Conc.*

መክሥት ፡ Apertura, Rictus. መክሥት ፡ አፍ ፡ Rictus oris. *Org. l.* 2.

ኮሬ ፡ *Græcè* Κόνδυ, *quod Poculi seu scyphi genus est.* Gen. 44. 5. *Ambaricè idem. minus est quàm* ጋን ፡

ኰርህ ፡ Violentia, Coactio. በኰርህ ፡ Violenter, Per vim, Coactè. 1 Pet.5.2.

ኪርያላይሶን ፡ Κύριε ἐλέησον, *cujus in Liturgia usus est. Lit.*159.c.4.

ክረመ ፡ Hyems fuit. አክረመ ፡ Hybernavit, Hyemem transegit. Act.27.12. 1 Cor.16.6. (2) Hyemem effecit, Hybernum temp⁹ dedit *Deus.* Act.14.16.*al.*17.

ክሬማዊ ፡ Annotinus, *fructus anni præteriti.* Luc. 5. 39. Lev.25.22. παλαιά *c.*26 10. *opponitur recenti. Org.l.*2.

ክረምት ፡ Hyems. Mat. 24. 20. Mar. 13.18. (2) *Accipitur etiam sicut latinum hyems, pro impetuosâ et pluviosa tempestate.* Luc.21.11. (3) Pluvia *ipsa.* Psal. 146.8. (4) *Synechd.* Annus. Luc. 2. 42. *et* 3.23. *Pl.* ክረምታት ፡ Anni. Psal.89.10. *et* አክሬም ፡ *Org.l.*5.

¶ ክርም ፡ *Nomen propr. loci esse putabat Æthiops meus, Maria enim profecta legitur in* ጸ ፡ ር ፡ ዐደነ ፡ ክርም ፡ versus Carm *ad Elisabetham.*

ክርሠ፡Venter. Psal 16.14. Uterus.

ኮረረ ፡ *Non est in usu.* አንኮርኮረ ፡ Volvit, Devolvit, Provolvit. 1 Sam. 14.33. Mat.27.60. አንኮርኮረት ፡ Devolutus fuit *lapis, passivè accipitur* Mar.16.4 *sed dubito an benè.* ‖ ተንኮርኮረ ፡ Volutus, Devolutus, Provolutus fuit.

ንኮርኳር ፡ Circumvolutio, Circumrotatio.

መንኮራኩር፡ Rota. Psal.82.14.

ክሪሶቶሎቤ ፡ χρυσόλιθος, Chrysolithus. Apoc.21.20. *mirè corrumpunt voces peregrinas, alibi enim legitur* ክሪሎሶ ቶቤ ፡ *Org.l.*1. *sed unde* ቤ ፡ *finale ortum sit miror, nisi fortè aliquis pro* ክሪሶሊቶስ፡ *sic legerit, ob affinitatem* ሰ *et* በ ፡

¶ ክርስቶስ ፡ Χριστός CHRISTUS. *Nomen Salvatoris proprium.*

ክርስቲያን፡Christianus. *Pl.* ክርስቲያናት፡

ክርስቶሳዊ ፡ Idem. *Pl.* ክርስቶሳዊያን ፡ *Lit.* 164. *c.* 3.

ክርስቲያናዊ፡ Idem. *Org. l.*2. *sed & substantivè sumitur pro homine Christiano.*

ክርስትና ፡ Christianismus.

¶ ክሪሶጰረስስ ፡ Chrysoprassus, χρυσόπρασος. Apoc.21.20.

ክረቦ፡

ከረበ: Sporta viminea. Fiscella.

ምኵራብ: Ædes sacra, Synagoga *Judæorum*. Matth. 24. 1. *Pl.* ምኵራባት: Luc. 4. 15, 44. *It.* ምኵርባት: Matth. 4. 23.

¶ ከርቤ: Myrrha. Psal. 44. 10. Matt. 2. 11. *at* کهربا, *Pers.* کاهربا *i. e. Paleas trahens* Succinum *est*, *Græc.* ἤλεκτρον, *vulgò* Carabe.

ኪሩቤል: Cherubim, *Ebr.* כְּרוּבִים Psal. 17. 12.

ኪሩቤዊ: Cherubinus. *Lit.* 172. *c.* 1.

¶ ኵርባት: *Est species artis magicæ. vide Org. lect.* 2. *Ait Æthiops meus* ገበርያን: ኵርባት: *propriè dici eos*, qui vocabula Magica, aut occulta nomina scripta secum circumferunt. *Pl.* ኵርባታት: *sunt* preces superstitiosæ, *vel* Magica vocabula *quæ ab incantatoribus recitantur. Syn. tàm invidioso vocabulo reddidit interpres vocem* φυλακτήρια. Matth. 23. 5. (*ubi* ኵርበበት: *mendosum est.*) *intelligens longas Pharisæorum preces.*

ከርታስ: χάρτης *f.* Charta *ex linteolis confecta*, *cujus apud nos ad scribendum maximus usus*; *nam apud Æthiopes pergamena ferè utuntur.* Es. 8. 1. 2 Joh. *v.* 12. (2) *Pro* libro *seu* volumine ex chartis confecto. Apoc. 6. 14. *Pl.* ከርታሳት: Chartæ, Schedæ *vulgò*.

ኵርናዕ: Cubitus.

ከርካዕ: Amygdala, *vel* Amygdalum *fructus. Nux Thasia.* Gen. 43. 11. Cant. 6. 10. ከርካዕ: ምዑዝ: *Amygdala dulcis* ዘሠናየ: ይጼኒ: *Item* ዕፀ: ከርካዕ: Amygdalus. *Org. l.* 1.

¶ ከርኪደን: Καρχηδόνιος, Chalcedonius *gemma.* Exod. 39. 11.

ኰርዐ: Luc. 22. 65. Pulsavit, Percussit *propriè caput alicujus pugno*, *vel fuste.* Matth. 26. 67. & 27. 30. ‖ ተኰርዐ: Pugno *vel* fustibus *in capite* cæsus, pulsatus fuit. ንትኰረዓ: 1 Cor. 4. 11.

ኵርዐት: Percussio *quæ pugno*, &c. *fit.*

ከረየ: Psal. 7. 16. Fodit. *minus est quàm* ደሐየ: Effodit *foveam*, Defodit. Matth. 25. 18. ‖ አክረየ: Fodi curavit. Es. 5. 2. Luc. 20. 9. ‖ ተከርየ: Fossus, effossus fuit. Psal. 93. 13.

ክሩይ: Fossus, Effossus, Defossus.

ከራዪ: Fossor.

ከርየት: Fossio, Effossio.

ክርዳድ: Zizania, Lolium. Mat. 13. 25.

¶ ከራድዮን: Deut. 14. 18. *rectius* ከራድርዮን: *ut*: Lev. 11. 19. *à Græco* χαράδριος, *in quarto casu* χαράδριον. *quid sit Æthiopes ignorant.* Charadrius, *avis quam Rupicem esse aiunt. Est autem Rupex avis aquatica lucifuga.*

ኪሮግርልዮስ: *Græcum est* χοιρογρύλλιος, Chærogryllus. Lev. 11. 5. Deut. 14. 7. *Echinum terrestrem*, *i. e. Hericium*, *vel Erinaceum vulgò interpretantur*: *at* Erinaceus porcinus *esse videtur. Æthiopes verò à* χοῖρος *Porcus compositum esse arbitrantes*, *porcum domesticum esse censent.*

¶ ኵርጓኔ: Conventus. * ኵርጓኔ: ትዕይንቶሙ: Ambitus castrorum. Exod. 16. 13. *Org. l.* 3.

ኵሕኵሕ: Stercus, excrementum *animalium.* 4 Reg. 6. 25. & 18. 27.

ከሰተ: *Non occurrit.* አክሰተ: Marc. 14. 3. Miscuit *vel* subegit *unguentum*, *vel aliam rem madidam digito*, *vel manu.*

¶ ኰስተረ: Scopis purgare, mundare. Verrere.

ኩስትር: *Scopis* purgatus. Luc. 11. 25.

መኰስትር: Scopæ. (2) Emunctorium *candelæ.*

ኰስኵስ:

ኰሳኵስ : Varius, *sive varii coloris. Punctis et maculis interstinctus.* Gen 30. 32. Cant. 1. 11.

ኰሳኵሳት : *Pluralis est* ξέςαι Urcei, Cyathi. Marc. 7. 4, 8. *Vasis genus esse aiebat Æthiops meus, quo aqua manibus superfunditur.*

ክሳድ: Collum, Matth 18. 6. *Pl.* ክሳውድ: *Org.*

ከብረ: Psal. 36. 21. Gloriosus, Illustris fuit. In magna gloria versatus est. Æstimatus, Honoratus, Prædicatus, Celebratus fuit. Psal. 43. 10. *& comparativè* Gloriosior, Dignior, Honoratior fuit *alio.* ዘይከብረከ : Luc. 14. 8. || አክበረ : Honore affecit, Honoravit; Honore prosecutus est. In honore habuit. Marc. 7. 6. Eph. 6. 2. (2) Æstimavit pretio. *ut :* ሤጦ: ለክቡር: ዘአክበረ : τιμὴν τοῦ τετιμημένου ὃν ἐτιμήσαντο. Matth. 27. 9. *videtur tamen interpres posteria vocabula perperam de honore accepisse.* * አክበረ: በዐለ : Celebravit festum. *epist. Zara Jacob in præf. Syn.* አክብሮ: Celebratio, Æstimatio. || ተከብረ : Æstimatus ab alio fuit. || ተከበረ : Se invicem honorare, Mutuo honore prosequi. Rom. 12. 10.

ክቡር : Honoratus, Gloriosus, Magni æstimatus. Luc. 7. 2. * ዕንቍ : ክቡር : Lapis pretiosus, Gemma. Psal. 18. 11. (2) Æstimatus pretio. Matth. 27. 9. (3) Clarus, Illustris, Celebris, Nobilis, *in titulis. Pl.* አልባስ:ክቡራት: Pretiosæ vestes. *Org. l.* 1.

ክብር: Honor, Gloria. Psal. 3. 3.

ተከባሪ: *Syn. fortè* Qui ab aliis æstimatur *aut* honoratur.

¶ ከበሮ : *Tympani ludicri species cujus in Æthiopia ad saltationes usus est.* Psal. 149. 3.

ክበሳ : *Ornatus fœminarum.* Es. 3. 19. *videtur respondere Græco* περιδέξια.

ከብካብ : Nuptiæ, *sive* Epulæ nuptiales. Matth. 22. 3. Joh. 2. 1. *differt à* መርዓ: *quod copulationem seu conjunctionem maris cum fœmina significat. ut :* ከብካበ: መርዓ : Solennitas nuptiarum. *Org. lect.* 6.

ከበበ: Versavit, Circumegit *instar rotæ.*

ክቡብ: Circumactus *instar rotæ.* Tornatus. In gyrum actus.

ክበብ : Sphæra, Orbis. 1 Reg. 7. 34. Σφαιρωτῆρες Sphærulas *in candelabro* ክበበ:ርእስ፥ *reddidit interpres* Exod. 25. 31. * *c.* 39. Circulum, *seu* rotunditatem *significare videtur. Lit.* 171. *c.* 2.

ክቡብ : Summa ex numeris reducta. ክበበ: ሤጡ : *Summam pretii ejus.* Lev. 27. 23. *eadem mihi vox cum priori videtur, significatione tantùm aucta.*

መክብብ : Circulus, Locus rotundus *pro conventu, quemadmodum latinum Circulus. ut : Laudata es* በመክብበ: ማኅበ ርሙ:ለቅዱሳን: *Org. l.* 3. *& Syn. Cœtus hominum in modum circuli circumstans.* Concio. (2) *Vulgo* Ecclesiastes. (3) Numerum *etiam significare aiebat Æthiops meus.*

ከበተ: Abscondit, Occultavit, Occuluit. Act. 4. 16. || ተከብተ: Latuit, In occulto fuit. Absconditus fuit *vel* mansit. Marc. 7. 24.

ክቡት: Arcanus, Occultus, Abstrusus. 1 Cor. 2. 7. * ወትሉሉ: ክቡት፥ ፍኖተ ትነ : φλογίζουσα τὸν τροχὸν τῆς γενέσεως. Jac. 3. 6. *mallem scribere* ክበበ : Orbem *quod vide paulò ante.*

ከባቲ: Occultator. *Lit.* 173 *c.* 3.

ክብተት: Absconsio, Occultatio.

ክብደ : Psal. 37. 4. Grave esse *vel* fieri. Gravescere, *de oculis.* Marc. 14. 40. || አክበደ : Grave reddidit. Psal. 4. 3. Oneravit, Gravavit. Luc. 21. 34. *c. acc. &* ሰዐለ: 2 Cor. 12. 16. *&* ደበ: Act. 15. 19.

ክቡድ:

ክቡድ፡ Gravis *onere*. Matth. 23. 4.

ክበድ፡ Onus. Apoc. 2. 24. Moles, Pondus, Gravitas. *Pro* Βάρει Psal. 47. 12. & 121. 7. *intellexit interpres* Βάρος.

ክብደት፡ Gravitas.

ከብድ፡ Jecur, Hepar. Lev. 3. 4. 1 Sam. 19. 13. *ubi* LXX *pro* כְּבִיר *Pulvinare pilis, legerunt* כָּבֵד, *Jecur à gravitate sic dictum putant, est enim omnium viscerum gravissimum & densissimum, secundum Galenum lib. 6. de usu partium c.* 17. ከብድ፡እንተ፡ ትንእስት፡ Jecusculum. Lev. 3. 4.

ከተማ፡ Apex, Summitas *vel* extremitas *in quavis re. ut:* ከተማ፡እዝኑ፡ & ከተማ፡ አጽባዕቱ፡ Exod. 29. 20. ከተማ፡በትር፡ *Extremitas baculi.* 1 Sam. 14. 27. ከተማ፡ ነፍስት፡ *Extremitas genitalis*, Glans. Gen. 17. 11. ከተማ፡ ሠዕርቶሙ፡ *exprimit verbotenus Græcum* κορυφὴν τριχὸς, Psal. 67. 23. (2) ከተማ፡ *vulgò vocantur* Castra regia. ሰብአ፡ከተማ፡ *Qui castra regia sequuntur. Castrenses.*

ከታብ፡ *Arab. est.* كتاب *quod* librum *significat, vulgò* Literæ familiares. *Æthiopicè rectius* መልእክት፡ Tabellarius *vulgò dicitur* ጸዋሬ፡ ከታብ፡

ከተር፡ *leg.* 4 Reg. 24. 35. *sed non satis recordabatur Æthiops meus significationis.*

ክታን፡ Linum.

ከተፈ፡ Constrinxit, Arctè ligavit.

ክቱፍ፡ Strictè ligatum. Constrictum.

ክተፈት፡ Arcta ligatio.

ከነሰ፡ Congregavit. ተከነሰ፡ *Pass. præc.*

ከኒሳ፡ Templum *Arabicum.*

ከንበል፡ Calamistrum. *Instrumentum quodpiam concinnandis capillis aptum. Ambar.* ወለበ፡

ከንቱ፡ Vanitas, Vanum. Psal. 38. 8. *acc.* ከንቶ፡ Psal. 2. 1. በከንቱ፡ Frustra, sine causa. Psal. 3. 7. *It.* Gratis, δωρεάν. Apoc. 22. 17.

ኲናት፡ Spiculum, hasta *brevior quatuor cubitorum.* Joh. 19. 34. *Synech. ut plurimùm pro* ferro *seu* armis. Psal. 34. 2. Luc. 21. 24. & *pro Græco* ῥομφαία *Gladius.* ረምሕ፡ *autem hasta longa est.* ብእሲ፡ኲናት፡ Milites hastati. Act. 23. 23. *Pl.* ኵያንው፡ Hastæ. 3 Reg. 14. 27.

ኰነነ፡ Judicavit. Psal. 9. 8. Joh. 3. 17. (2) Condemnavit. Matth. 20. 18. Marc. 10. 33. (3) Rexit *populum*, Præfuit *provinciæ.* || አኰነነ፡ Præfecit. Ceu principem, *seu* præsidem, *vel* judicem constituit. Psal. 104. 19 Joh. 17. 2 || ተኰነነ፡ Judicatus fuit. Joh. 3. 18. ተኰንኖ፡ Condemnatio *passiva.* 1 Cor. 11. 32. (2) Condemnatus fuit. Marc. 3. 29. (3) Subjectus fuit *potestati alicujus*; Subditus fuit. 1 Pet 3. 1. c. 5. 5. Subesse *alicui.* Ebr. 13. 17. || ተኳነነ፡ *q. d. Se mutuo judicare; i.e.* Reconciliari; Componere litem *vel* simultates inter se. *ut:* ተኳነን፡ ምስለ፡ እኁከ፡ Matth. 5. 24. *Herodes & Pilatus* ተኳነኑ፡ Luc. 23. 12.

ኵነኔ፡ Judicium. Matth. 5. 21. (2) Jurisdictio *seu judicandi potestas. c.* 28. 18. (3) Damnatio, Condemnatio. Marc. 12. 40. Rom. 8. 1.

መኰንን፡ Judex. Psal. 7. 12. & 49. 7. (2) Dux, Præfectus copiarum militarium. *Org. l.* 2. መኰንነ፡ ምእት፡ Centurio. Matth. 27. 54. *Pl.* መኳንንት፡ Magnates, Satrapæ, Præfecti, *vulgò* Officiarii. Marc. 6. 21. Primates. Psal. 28. 7, 9. Principes. Matth. 20. 25.

ምኵናን፡ Territorium, Districtus *quousque jurisdictio alicujus patet.* Psal. 2. 8.

2. 8. Luc. 4. 5. (2) *Locus ubi jus dicitur, nempe* Prætorium, Tribunal. Matt. 27. 27. *vide* Exod. 28. 25. Forum. *ut:* ትሑት : መኰንን : Forum inferius. 1 Cor. 6. 2.

ከነወ : *Non est in usu.* ተኬነወ: *in bonam & malam partem accipitur,* Arte elaboravit. *Lit.* 173. *c.* 3. Arte, *vel* Astu aliquid egit. Astutè versatus est. Exod. 22. 8, 11. *Deus* ዘዐቢይ : በተኬንዎቱ : *qui magnus in* admirabili agendi modo. *Lit.* 161. *c.* 1. & 4. Artificiosum, *vel* admirabile factum, Operatio artificiosa. *Org. lect.* 1.

ከንየ : Sufficit mihi. 3 Reg. 19. 4. *sic etiam dicitur* ከንከ: *& ita porrò.*

ክንፍ: Ala. Psal. 54. 6. (2) Pinnæ piscium. *ut:* ኵሉ: ዘቦ: ክንፈ: ወቈሥረ: Lev. 11. 9. *Pl.* ክነፍ : Alæ. Psal. 16. 9. *It.* አክናፍ :

ከንፈር : Labium, Jud. 7. 12. ከንፈረ:ዐጽድ: Exod. 26. 4. ከንፈረ: ጽዋዕ: 3 Reg. 7. 25. *Pl.* ከናፍር: Matth. 15. 8. *It.* ከናፍርት: 3 Reg. 7. 27.

ከንፈፍ: Fines, Limites.

ኮሲስ: *Græcum est* χοεῖς. 1 Reg. 7. 38. *à* χέα, Congius. *Est autem congius mensura sex continens sextarios. Hebraicè verò habetur* בַּת ; *ac sic* ኮሲስ : *in V. Test. idem est quod in Novo* ባዶስ: Luc. 16. 6. *istud vide supra. col.* 197.

ኳኳ : Corvum *significare aiebat Æthiops meus, opponitur enim* Es. 1. 18. *nivi; quamvis corvus aliàs dicatur* ቋዕ : *Sed Græcus habet* φοινικοῦν, *puniceum, spadix: vel est avis illa Amharicè* ኳኳት: *dicta, nigra colore, sed alba sub alis, valdè frequens in Æthiopia.*

¶ ኮክ : *Amhar. significat* Malum persicum, *imo etiam nucem Indicam magnam, vulgò* Cocos *dictam: sed* ኰኰ: *scribitur. Syn.*

ኰኵሕ: Petra, Rupes. Psal. 26. 10.

ከኳማት: Vasculum *factum* ex cortice cucurbitarum. (2) *accipitur etiam pro* vase quo aqua hauritur. 1 Reg. 7. 40. *videtur tamen respondere Græco* θερμαστρεῖς *Calefactoria.*

ኮከብ: Stella. ኮከበ:ጽባሕ: Phosphorus, *qui &* ቤዝ: *aliàs.* Psal. 109. 4. ዐመድ : ዘኮከብ : *seu* ዐመደ : ብርሃን: Cometa. *Pl.* ከዋክብት: Psal. 135. 9.

ከወለ: A tergo secutus est. *ut:* ሰለ: ይከውሉ: ድኅረ: Jos. 6. 9.

ከወል : Posterior *alicujus* rei pars. Exod. 16. 12. ከወለ : ሐመር : Puppis, *seu posterior pars navis.* Marc. 4. 38.

ከዋለ: Postrema alicujus rei. *ut:* ከዋላሃ:ለሀገር: *Ponè urbem.* Jos. 8. 2.

ኮል : Μῆλον, Malum *passim. ut:* ኮለ: ሐቅል : Gen. 30. 14. *quamvis ibi Græcus habeat* Μανδραγόρας *Mandragoram, alibi* ዕንቆታት: *quod vide.* * ዕፀ: ኮል: Malus arbor. *Org. l.* 1. *Pl.* አኮዋል: Cant. 2. 5. * *Nucis genus esse aiebat Æthiops meus, magnitudine ovi columbæ, nucleum oleaceum, flavi coloris, satis jucundum habens; arborem autem ad radices montium crescere. quæ descriptio juglandi competit. Amhar.* እንኮይ:

ከዊሰ: *hinc* ተከውሰ: Agitatum, Commotum fuit *mare.* Psal. 95. 11. Luc. 21. 26. Concussum fuit *robur alicujus rei.* Marc. 13. 25.

ከዋው: Velox pedibus, Pernix, *secundum Æthiopem meum. Amhar.* እግረ: ቀሊል: Levipes, *sed* ከዋዋት: *legitur* Jos. 4. 6. *quod vide.*

ከዊን : Fieri. *ut:* ሙሴት: ከዊና:

Cum

Cum vespera fieret, cum vesperasceret. Matth. 8. 16. *Prat.* ኮነ: Factus est. Psal. 37. 15. *et impers.* Factum est, Contigit, Matth. 21. 4. ለይኩን: ለይኩን: γένοιτο γένοιτο, Psal 71. 20. ዘኮነ:ከዊና: Quid quod factum est, factum esto: *sic vulgò dicunt cum res facta mutari nequit.* * ይኩንነ:ለነ: ርስቱ: *Erit nobis, i. e.* acquiretur nobis, obtinebimus, acquiremus Matth. 21. 38. (2) Licet, Permissum est. *cc. Inf. c.* 12. 2, 4, 10. (3) Esse *cum de qualitate vel possessione sermo est, ut Hispan.* Ser; *nam de loco dicitur* ሀሎ: *Hispan.* Estar, *et acc. poscit. ut:* እከውን: ንጹሐ: Psal. 17. 26. *et* 5. 4. ከዊንየ: *Cum essem astutus.* 2 Cor. 12. 16.

ኩነት: Qualitas, Ratio, Conditio, Status.

ከዋኔ: Existendi modus, Qualitatis ratio. *De tribus Personis SS. Trinitatis* ዘሊይትአመር:ከዋኔሆሙ: *in Org. l.* 3.

ከወፈ: *Hinc fit* አከወፈ: Hausit, Extraxit *aquam, legitur* Esa. 30 14. *Testa* በዘያከውፉ: ማየ: ሕዳጠ: ἐν ᾧ ἀποσυριεῖς *Abstrahas, al.* ἀποσυριεῖς ὕδωρ μικρόν.

ክዕሴ: Κόπρος, Stercus, Excrementa. Lev. 4. 11. *c.* 16. 27. Num. 19. 5. *Æthiops autem meus* Longanon, *seu* Intestinum rectum *esse aibat; et sic differret à* ፀፍዐ: *et* ኵስሕ: *Stercus.*

ካዕበ: Iterum, Denuò, Rursùs, secundò, πάλιν. Marc. 2. 1. Joh 21. 16. (2) Bis Luc. 18. 12. (3) Vicissim, Etjam, Quoque. Rom. 5. 18.

ክዑብ: Duplex, Duplicatus, Ex duobus filis contortus: እምብሶስ: ክዑብ: ἐκ βύσσου κεκλωσμένης, Ex bysso contorta. Exod. 25. 4. *quo loco* κόκκινον διπλοῦν *etjam per* ክዑብ: *reddidit.* Lev 14. 4.

ካዑብ: Iteratus, Secundus Matth. 7. 7. *tit.* (2) Classis secunda alphabeti.

ካዕበት: Duplum, Tantundem. Gen. 43 12. Dupla pars, *q. d. Duplicitas.* ካዕበተ: ዕሎት: Exod. 25. ካዕበተክሙ: Duplo magis *quàm vos.* Matth. 23. 15.

መክዕቢተ: Iteratò, Pluries, Aliquot vicibus plus. 2 Cor. 12. 15. *quæ ex adjectio numerali nomine cognoscenda sunt. ut:* ምእተ: መክዕቢተ: Centies, Centupliciter. Matth. 19. 29. Luc. 8. 8. ካዕበተ: መክዕቢተ: Dupliciter, Duplo magis. Apoc. 18. 6. ብዙኃ: መክዕቢተ: Multipliciter. Luc. 18. 30. (2) *Cardinalibus additum distributivè efferendum est. ut:* መክዕቢተ:፼: Vicies millies. Apoc. 9. 16.

አመክዐበ: Duplicavit, Duplex reddidit. *Syn.* ‖ ተመክዐበ: *Org. lect.* 5. Duplicatum fuit, Duplo magis auctum fuit. ትትመከዐብ: *Duplicetur. Lit.* 161. *c.* 4.

ከዐወ: Psal 78. 3. Effudit, Profudit. & 141. 2. *propriè de liquidis. Metaph. de affectibus. ut:* ከዐው: መዐተከ: *Org. lect.* 1. Psal. 61. 8. ‖ ተከዕወ: *Pass. præced.* Psal. 44. 3.

ከዓዊ: Qui effundit, *vel* profundit. *ut:* ከዓዌ:ደም: *Org. l.* 4.

ክዕወት: Effusio, Profusio. *Org. l* 1.

ምክዐው: *Locus quo quidpiam effundi solet.* Lev. 4. 12.

ከይሲ: Anguis, Serpens, Draco. Psal. 73. 14. *Pl.* አክይስት: Psal. 148. 7. *et* አካይስት: *Lit.* 176. *c.* 4.

ከየነ: *Non est in usu.* ኪን: Ars. Apoc. 18. 22. *It.* Ars mechanica, Opificium. Act. 18. 3 ኪን:ግበቡ:

ኬንያ: Artifex. Cant. 7. 1. ኬንያ: ሕርወት: *Artifex sculpendi,* Sculptor. Exod. 28. 11. *Plur* ኬንያት: Opifices: *legitur etiam* ኪነት: Act. 19. 24, 25. Apoc. 18. 17. & ኬነት: 4 Reg. 22. ሊቀ:ኪነት:ዘምእንም: *Textorem significare videtur.* Exod. 39.

መክንያት ፡ *quodammodo huc spectare videtur, nos tamen retulimus sub literam* መ ፡ *ibi quære. col.* 75.

ተኪነወ ፡ Artificiosè aliquid præstitit, *quod significatione cum præcedenti radice convenire videtur, ad suum tamen locum retulimus, post* ኰነነ ፡

ኪያየ ፡ Me. *vox ex servilibus literis constans, quæ pro affixi ratione significationem mutat.* ኪያከ ፡ Te. Psal. 21. 5. ኪያሁ ፡ Psal. 40. 10. Idem; Illud ipsum. ኪያሃ ፡ Eam ipsam. Ps. 26. 7. ኪያሆሙ ፡ Ps. 43. 3.

ከየደ ፡ *def.* ኬደ ፡ Psal. 55. 1. Calcavit, Conculcavit *pedibus.* Psal. 17. 46. *torcular.* Apoc. 19. 15. *vel frumentum in area.* || አክየደ ፡ Calcare fecit *vel* curavit *boves manipulos frumenti, quo grana excuterentur.* 1 Cor. 9. 9, 10. *i. e.* Trituravit, Excussit *grana more Orientalium calcando.* አኬድዎ ፡ *Conculcare curabo eum.* Es. 16. 9. || ተከየደ ፡ *Pass.* ፕ፰ ኬደ ፡ *Lit.* 169. *c.* 1. || ተካየደ ፡ Alter alterum conculcavit *seu* calcavit. Luc. 12. 1. Simul *seu* certatim conculcare. *ccacc.* Apoc. 11. 2. (2) ተካዪደ ፡ ኪዳነ ፡ Fœdus ferire, Pactum facere, Pacisci cum aliquo. 4 Reg. 11. 4. Psal. 88. 4.

መከየድ ፡ Scabellum pedum *cui insistimus, à calcando dictum.* Ps. 98. 5. *et* 103. 4.

መከይድ ፡ Calces, Calcanei. Psal. 16. 6. *ut:* ፍቅርከ ፡ ሠረጸ ፡ ውስተ ፡ ልብየ ፡ ወኮነ ፡ ስረዊሁ ፡ እስከ ፡ መከይድየ ፡ *Org. l.* 5.

መክየድ ፡ Torcular *ab orientalium calcandi more sic dictum.* Es. 5. 2. Matth. 21. 33. መክያደ ፡ ወይን ፡ Num. 18. 27. (2) Area *ubi frumentum trituratur seu calcatur orientalium more.* 1 Reg. 21. 2. *Pl.* መክያዳት ፡

ኪደት ፡ Conculcatio, καταπάτημα. Es. 22. 5.

ኪዳን ፡ *ex secunda significatione* Conventio, Pactum, Fœdus, διαθήκη. Psal. 43. 19. & 77. 13. * ኪዳን ፡ ብሉይ ፡ ወሐዲስ ፡ Testamentum Vetus & Novum. *Org. lect.* 5.

ከደነ ፡ Psal. 43. 17. Operuit, Cooperuit, Obtexit, Contexit. & 84. 2. (2) *de libro* Complicavit, Clausit. Luc. 4. 20. || አክደነ ፡ Operiri, Contegi curavit. 2 Sam. 20. 12. || ተከድነ ፡ Opertus, Tectus, Obtectus, Contectus fuit. Psal. 60. 4. *It.* Texit *se vestibus.* Matth. 6. 31.

ክዱን ፡ Tectus, Contectus. Matth. 10. 26. (2) Secretus, Occultus. *c.* 6. 4.

ከዳኒ ፡ Tector, *qui domos tegit. Pl.* ከደንት ፡ ሰቀላ ፡ Act. 18. 3.

ከዳን ፡ Tunica. Joh. 19. 23. *Pl.* ክዳናት ፡ Luc. 3. 11.

መክደን ፡ Operimentum, Tegumentum, Num. 3. 25. *c.* 4. 8, 14. *Pl.* መክድንት ፡ Exod. 40. 17. & መክድንት ፡ Num. 3. 25.

ኬግርጋውሎስ ፡ *Græcum est* χυλέγκαυλος. 3 Reg. 7. 38. *vel* κωθρόγαυλος *ut Josephus habet.* Labrum *conchæ species. sic reddiderunt* LXX *Interp. Ebr.* כִּיּוֹר, *quod concham seu labrum & lutrum reddunt, quorum decem Salomon confici curavit, capiendæ aquæ causa, ex qua Sacerdotes lavarentur.*

ከፈለ ፡ Marc. 6. 41. Distribuit, Divisit, Portionem dedit. *ut:* ወከፈሎ ፡ መክፈልቶ ፡ ንዋዮ ፡ Luc. 15. 12. (2) Tribuit, Largitus est, Effecit ut aliquis aliquid adipisceretur. *ut:* ሙኑ ፡ እመከፈለኒ ፡ ከመ ፡ እኩን ፡ *Org. l.* 1. *Impersonaliter et passivè accipi videtur* Matth. 22. 8. ኢከፈሎሙ ፡ Non datum est eis. || ተከፍለ ፡ Divisus, Distributus fuit. ዘኢይትከፈል ፡ Indivisibilis *SS. Trinitas. Org. l.* 3. || ተካፈለ ፡ Psal. 21. 19. Distribuere inter se. Mutuo dividere. Cum aliis partiri. Joh. 19. 23. || አስተካፈለ ፡ Æqualiter, *vel* Ex æquo inter plures divisit. Deut. 19. 3.

ክፉል ፡ Divisus, Distributus.

ከፋሊ ፡ Divisor. Luc. 12. 14.

ክፍል ፡ Pars. Psal. 62. 9. ይረሲ ፡ ክፍሎ ፡ *Ponet*

Ponet partem ejus, i. e. Faciet eum participem. Plur. አክፋል ፡ Partes. Jos. 22.
ኩፋሌ ፡ *Syn. et* ክፍለት ፡ Divisio, Distributio.
መክፈልት ፡ Portio, Pars. Psal. 49. 19.

ክፌር ፡ *Significat mensuram aridorum in genere.* Matth. 5. 15. Marc. 4. 21. *Plur.* አክፋር ፡ Marc. 8. 19. *ubi pro Cophinis ponitur.*

ወ ፡

ወሀበ ፡ Psal. 45. 6. Dedit, Tradidit. *Fut.* እሁብ ፡ *Dabo.* Psal. 21. 25. *Inf.* ወሂብ ፡ Psal. 77. 24. ‖ አወሀበ ፡ Dari, Tradi curavit. Num. 24. ‖ ተወህበ ፡ Matth. 11. 27. Datus, um est.
ውሁብ ፡ Datus : *Pl.* ውሁባን ፡
ወሃቢ ፡ Dator, Jac. 1. 5.
ሁብት ፡ Donum. Matth. 7. 11. *Plur.* ሁባታት ፡ *Org. l.* 7.

ወልተወ ፡ Scuto protexit aliquem.
ተወልተወ ፡ Defensus fuit ; Defendit semet ipsum *veluti scuto.* 1 Pet. 4. 1. *Org. lect.* 7.
ወልታ ፡ Clypeus, Scutum. Psal. 5. 15. *Synechd.* Arma. Rom. 13. 12. *Pl.* ወለትው ፡ 3 Reg. 14. 27.
ውልትው ፡ Scuto obtectus, defensus.
ውልታዌ ፡ Defensio *quæ fit scuto.*
መውልታው ፡ Locus tutus, *velut scuto obtectus. Org. l.* 5.

ወለደ ፡ Psal. 7. 15. *hoc verbum usurpatur de animalibus utriusque sexus, ut & de terra fruges proferente.* (1) *de maribus :* Genuit, Procreavit. Matth. 1. 2. (2) *de fœminis :* Peperit. Luc. 1. 31. *c.* 2. 7. *Imp.* ለድ ፡ Gigne. *f.* ለዲ ፡ Gen. 3. 10. (3) *de terra :* ትወልድ ፡ ሣዕረ ፡ Ebr. 6. 7. * ደግመ ፡ ወለደ ፡ Regeneravit. *ut :* ዘደግመ ፡ ኪያነ ፡ ወለድከ ፡ *Lib. conc. Inf.* ወሊደት ፡ Partus. ‖ አወለደ ፡ Parienti opem tulit, Obstetricatus est. Exod. 1. 16. *Eodem loco significare videtur* Nasci fecit. *ut : Si fuerit famella* አውልድዋ ፡ *facite ut nascatur, seu* conservate eam incolumem. ‖ ተወልደ ፡ Psal. 44. 18. Natus fuit. ዘእምኔሃ ፡ ተወልደ ፡ *Ex qua natus est.* Matth. 1. 16. *Inf.* ተወሊደ ፡ Nasci. *c.* 2. 1. *Metaph. de rebus etiam inanimatis. ut :* ሰዐል ፡ ይትወለድ ፡ እምነ ፡ ቈር ፡ *Tussis ex frigore oritur.* ‖ አስተዋለደ ፡ Fœcundas reddidit, *sive mulieres, sive pecudes.* Auxit sobolem *Deus.* Deut. 28. 11.
ወልድ ፡ Filius. Psal. 2. 7. *Pl.* ውሉድ ፡ Liberi, *& in specie* Filii. Psal. 17. 49.
ወለት ፡ Filia, *per crasin pro* ወለድት ፡ Psal. 44. 12. (2) Puella, Adolescentula, *et porro* Famula. Matth. 26. 69. Marc. 14. 66. *Pl.* አዋልድ ፡ Luc. 23. 28. Famulæ, *et* አዋልደት ፡ Ruth 3.
ወላዲ ፡ Genitor, Pater, Parens. *Lit.* 172. *c.* 3. *Pl.* ወላድያን ፡ *Syn. F.* ወላዲት ፡ Genitrix, Mater. *ut :* ወላዲተ ፡ እግዚአብሔር ፡ Θεοτόκος. *Lit.* 164. *c.* 2. * *vide in Cant. Anna* 1 Sam. 2. 5. *Pl.* ወላድያት ፡ *Org. l.* 1.
ልደት ፡ Nativitas. Matth. 1. 1. ዕለተ ፡ ልደት ፡ Dies natalis. *c.* 14. 6. ዳግም ፡ ልደት ፡ Regeneratio. *c.* 19. 28. (2) Nascendi modus. *Pl.* ልደታት ፡ *Org. l.* 1. *ceu masc. construitur ib. l.* 2.
ሙላድ ፡ Locus nativitatis. Num. 10. 30. ሀገረ ፡ ሙላድ ፡ Patria, *vel* ብሔረ ፡ ሙላድ ፡ Ruth. 2. 11.

ወላድ ፡ Fœcunda, *formæ* መካን ፡ *cujus oppositum videtur. ut :* መካን ፡ ወለደት ፡

ስብዐተ ፡

ትበዐት፡ ወወለድስ፡ስእንት፡ ወሊደ፡ *Facunda autem parere non potuit.* 1 Sam. 2. 5.

መወልዲት፡ Obstetrix. *Org. l.* 1. *Pl.* መወልዳት፡ Exod. 1. 15.

ልደ፡ ቤት፡ Verna, οἰκογενής. Gen. 17. 12.

ትውልድ፡ Generatio, Progenies. ለትውልደ፡ ትውልድ፡ *In generationem generationis, i.e.* in omnem posteritatem. Psal. *9.28. f.* & 118. *masc. videtur* Ps. 70. 20. (2) Cognatio. Exod. 6. 14. & *seqq.*

ወለጠ፡ Psal. 105. 21. Mutavit, Immutavit, Commutavit. ትወልጦሙ፡ ወይትዌለጡ፡ Psal. 101. 28. (2) Descripsit, *vel* Transcripsit *librum*, *vel literas: vulgò dicunt* Mutteren. ወልጠት፡ Mutatio. *Org. l.* 3. ‖ ተወለጠ፡ *Pass. prae.* 1. *sign.* Ebr. 1. 12. (2) Transformatus est, Aliam speciem induit. Marc. 9. 2. ‖ ተዋለጠ፡ Permutatione cum aliquo usus est. Rem permutatione paravit, acquisivit. *Sic intellexerunt verbum* καταλλάττειν 2 Cor. 5. 18. 19. *quod vulgò redditur reconciliavit, tanquam Deus pretio sanguinis Christi, veluti permutatione aliqua facta, Ecclesiam sibi paraverit.*

ውሉጥ፡ Mutatus, a, um.

ውላጤ፡ Mutatio, Commutatio, Immutatio. *Lit.* 166. *c.* 4.

ወላጢ፡ Mutator.

መወልጥ፡ Permutator. *Pl.* መወልጣን፡ *Graecus habet* κολλυβιστῶν, *Argentarii*, *Nummularii.* Matth. 21. 12. Marc. 11. 15. *sed Aethiopes* permutatores mercium *intelligunt.*

ተውላጥ፡ Mutatio, Commutatio, Permutatio *pass.* Jac. 1. 17. ἄλλαγμα, Lev. 27. 10, 33. *seu* res quae cum alia permutatur. Jos. 8. 22. 3. Reg. 10. 28.

ወለወለ፡ *Non est in usu.* ተወለወለ፡ Jud. 20. *fin.* Varius, Incertus, Inconstans fuit. ሕሊና፡ዘይትወለወል፡ Animus ambiguus, *non satis sibi constans*, turbatus. *Org. l.* 2. ዘእንበለ፡ ተወለውሎ, *Sine dubio vel fallacia*, Certò, Infallibiliter. Judae 5.

ውልዋሌ፡ Inconstantia, varietas *animi.*

ወለውል፡ Inconstans, Varius, Ambiguus.

ወሐሰ፡ *Non occurrit.* አውሐሰ፡ Commodavit, commodato dedit. Ex. 11. 3. ‖ አስተወሐሰ፡ Commodato petiit, Rogavit ut commodaretur. Ex. 11 2. 6. 12. 35.

ወሐሲ፡ Exod. 22. 14. Commodator, Commodans.

ወሐከ፡ Psal. 9. 25. Irritavit *tranquillum.* Ad iram & ultionem concitavit *clementem.* Psal. 77. 45, 46. Incitavit *ad faciendum. Fut.* E. Rom. 1. 32.

ውሑኪ፡ Qui alium crebris irritationibus ad ultionem *vel* poenam concitat.

ውሕዘ፡ Matth. 27. 49 Fluxit, Defluxit, Effluxit, *de flumine.* ፈለግ፡ ዘይ ውሕዝ፡ Psal. 45. 4. *de sanguine.* Matth. 9. 20. *def.* ወይሐዝ፡ Cant. 4. 16. ‖ አውሐዘ፡ Psal. 77. 19. Fluere fecit, Egessit, Eduxit, Effudit *aquam ita ut flueret.* Ps. 104. 39. *Fut.* ዘይውሕዝ፡ማየ፡ Psal. 77. 23. *de lacrimis*, *Org. l.* 5. *Metaph. de doctrina. ut:* ጺጕርስ፡ ወጸው ሎስ፡አውሐዞ፡መሕር፡ ወንጌል፡ *Org. l.* 2.

ውሒዝ፡ Fluxio, *seu* Impetus *fluminis.* Apoc. 12. 15. ውሒዝ፡አፍላግ፡ *Org. l.* 1. (2) Torrens. Psal. 109. 8. *Plur.* ወሐይዝት፡ Torrentes. Matth. 7. 23.

ውሕዘት፡ Fluxus. Luc. 8. 44.

ሙሐዝ፡ *praefixum habet* ሙ፡ *locale, et significat* Alveum fluminis. ሙሐዝ፡ማይ፡ Fossa *seu* alveus per quem aqua fluit. Psal. 1. 3.

ወሐየ፡ Venit exploratum *statum alicujus rei.* Mar. 4. 26. Adiit aliquem *visitandi, vel spectandi causa quomodo valeret.* Act. 15. 36. Exploravit, Inquisivit *in peccata.* እዋሒ፡ ለኃጢአ ቶሙ፡ Psal. 88. 33. Spectatum exivit. Gen. 24. 63.

ወሐደ : Psal. 11 1. Imminutus fuit, Decrevit. ወሕዱ : *Pauciores facti sunt.* Psal. 106.39. ‖ አውሐደ : Imminuit, Pauciores reddidit. Psal 88.45. አኮ : በአብዝኅ : አላ : በአውሕደ : *Non multis, sed paucis. Lit.* 170. *c.* 1.

ውሑድ : Paucus, exiguus. ውሑደ : ሃይማኖት : Ὀλιγόπιστος. Matt. 14 31.

ውሑደ : Parum. Luc. 7.47.

ውሕድ : Paucitas. Psal. 101.24.

¶ ዋሕድ : *Arab.* وَاحِد, Unus, Unicus, Singularis. *comm.* ወለት : ዋሕድ : Filia unica. Luc. 8. 42. ወልድ : ዋሕድ : Filius unicus. *Lit* 159 *c.* 1.

ተዋሐደ : Unitus, adunatus fuit. *Inf.* ተዋሕዶት : Unitas, singularitas. ‖ አስተዋሐደ : Univit, ex duobus unum fecit.

ዋሕድና : Unitas, singularitas.

ወሠረ : Serravit, Serrâ dissecuit. Num. 5. 27. *vel sic* Torsit ut veluti serrâ dissecari videretur. Esa. 10. 15. ‖ ተወሥረ : *Pass. praec. de S. Bartholomæo* ‖ ተዋሠረ : Serram cum aliquo duxit.

ውሡር : Serra dissectus.

ወሣሪ : Serrator, *qui serram ducit.*

መውሠርት : Serra. Es. 10.15.

ወሠአ : *Non est in usu.* አውሥአ : Matt. 4.4. Respondit *præsenti verbis et coràm.* Matt. 25.36. አውሥኦቱ : *Responsiones ejus*; Luc 2.47. (2) *Eandem cum Hebraico* עָנָה *significationem habet*; *ita ut nulla præcedente interrogatione significet* Ordiri *sermonem*, *vel cantum, cui alius respondeat.* (3) Colloquendi initium fecit. *ut* : ሶበ : ያወሥእ : ወእግዚአብሔር : ይሠጠዎ : *Org. l.* 5. ‖ ተዋሥአ : Alternis collocutus est, *i. e.* Disputavit. Act 9.29. *cc.* ምስለ : *sed plerumque in malam partem accipitur.* (2) Oblocutus est, Objecit *sermonem*, Injuriose respondit. Psal. 93.4.

ሠእሣእ : Respondendi facilitas & promptitudo. Luc. 4.22. Eloquentia.

መዋሥእት : Antiphona *vulgò*, *vel* Chorus sibi invicem respondentium *cantu vel sermone. Lit.* 158. *c.* 1. *singularis esse posset* ምዋሥእ : *vide quid sit* ምሥአርት : Cant. 1. 16. *vel* 17.

ዋርኅ : *vide* ዘዋርኅ : *quia nondum satis constat num* ዘ : *radicale sit, quamvis id mihi videatur.*

ወረሰ : Psal 43.3. Hæreditate accepit *vel* consecutus est. Hæreditario jure acquisivit *vel* tenuit *rem. ccac.* Apoc. 21.7. *respondet semper Græco* κληρονομεῖν. ‖ አውረሰ : Hæreditatem tribuit, Possessionem hæreditatis dedit. Psal. 77.60. ἐκληροδότησε. ‖ ተዋረሰ : Hæreditatem cum aliis divisit *seu* partitus est. Jos. 13. (2) Possedit & velut hæreditario jure occupavit 3 Reg 21. 15, 16. *Inf.* ተዋርሶ : Hæreditatis divisio, Communis hæreditas. Psal. 5. *tit.* ‖ አስተዋረሰ : Hæreditatem distribuit, inter plures divisit. Num. 23.13.

ወራሲ : Hæres. *Pl.* ወራስያን :

ርስት : Hæreditas. Psal 2.8.

መዋርስ : Cohæres. *Plur.* መዋርስት : συγκληρονόμοι, Cohæredes. Rom. 8. 17. *v.* Psal. 67. 14. *et* Gen. 49. 14. Sortes. (2) Portiones, *vel* partes hæreditatis.

ወረቀ : Joh. 9. 6. Spuit, Exspuit. *vide* ተፍአ : *col.* 210.

ርቀት : Spuitio. *Org. l.* 1.

ምራቅ : Sputum. Joh. 9.6. *et* 11.15.

¶ ወርቅ : *m.* Matt. 23 17. Aurum. ወርቀ : ዐረብ : Aurum Arabicum. Psal. 71.15. (2) Pecunia. Matt. 25. 18, 27. *quemadm. argent Gallis argentum et pecuniam significat. et in specie* nummus aureus. *Org. in fin.*

ወርቃዊ : Aureus, *hinc* ኍልቍ : ወርቃዊ : Aureus numerus: *sic quidem protulit Æthiops*

thiops meus, cùm aliàs adjectiva materialia per እንተ : *vel* ዘ : *efferantur. in computo temporis vid.* መኖቅዕ :

ወርኅ : Luna. Psal.71.5. (2)Mensis. Luc. 1.26. *ut Germ.* Mond. *Pl.* አውራኅ : *v.* 24. *ait Æthiops meus singulos menses triginta dierum esse, expletis a. duodecim mensibus, quod desit anno solari suppleri per 5. dies supernumerarios, quos* ጳጕሜን : *ἐπαγομένας vocant, ut alibi docebimus.*

ወርኃዊ : Lunaticus. *Pl.* ወርኃዊያን :

ወረአ : *Non occurrit.* ሞራእ : Subligaculum, Succinctorium. *Org. l.* 1. *Pl.* መዋርእት : Gen.3.7.

ወረወ : Psal. 15.6. Jecit, abjecit. ተወርወ : Dejecit, abjecit se ipsum. Mat. 4.6. *et* 21.21. Conjecit se in præceps.

ወርውሬ : Topazius *gemma.* Apoc. 21.20. *per* ሬ : *scribitur* Exod. 39 10. *alibi tamen retinetur Græcum* ጳዝዮን : *quod vide.*

ወርዘወ : Psal. 36.26. Adolescens fuit, *vel* factus est. እስከ : ወርዘወ : *Donec adolesceret. Org. l.* 5. || አወርዘወ : Educavit adolescentem, Adolescentiam perduxit. Es. 23.4.

ወሬዛ : Adolescens. Psal.67.29. *Pl.* ወሬዛት : Adolescentes. Mar.14.52. ወሬዛ : ኃየል : *abusivè pro* እጓለ : ኃየል : Hinnulus. Cant.2.9. *f.* ወርዛውት : Adolescentula. *Pl.* ወርዛዋት : *Syn.*

ውርዛት : Adolescentia. Psal. 42.4.

ውርዛዌ : Adolescendi actus.

ወረደ : Psal. 17.11. Descendit. አውረደ : Descendere curavit *i e.* Demisit *fune, vel alio modo.* Mar.4.2. Deposuit. Mar.15 45. || ተወረደ : Depositus; Dignitate motus fuit. *Syn.*

ሙራድ : Descensus, *locus quo descenditur, ut :* ሙራደ : ዐቀብ : *Locus ubi de clivo descenditur.* Luc.9.37.

ረደት : Descensio, *vel descendendi actus. Org. l.* 1.

ወረድ : ἐνεδ⊕, *pro quo aliàs reperitur* ቲን : *quod vide col.* 206. Altitudo, *vel* Profunditas rei. Exod.28.16. *c.* 39.9.

ተዋረደ : Obsedit, *vel* descendit *in aliquem Diabolus. cca.* እንተ : ተዋረደ : ጋኔን : *Obsessa à Diabolo.* Act.16.16.

ወሰቀ : Psal.10.2. Tetendit, intendit *arcum imposita ad jaculandum sagittâ, et promiscuè accipi videntur* መሰከ : *et* ወሰቀ : *ut :* ሞስክ : ቀስተከ : ወስቅ : ሐጸከ : 4 Reg. 9.24. *et* 13.15. *nisi* መሰከ : *sit simpliciter intendere,* ወሰቀ : *verò sagittam imponere.* || ተወሰቀ : Intensus fuit *arcus.*

ውሱቅ : Tensus, Intensus.

ወሰበ : *Non est in usu :* አውሰበ : Matt.5.32. Matrimonium contraxit, *de fœmina* Nupsit, *tribuitur enim tàm viris, quàm fœminis, & ccac. ut :* አውሰበ : ብእሲተ : Duxit uxorem. Matt. 22. 24. (2) Nupsit viro. 1 Cor. 7. 28. * *Constr. etiam absolutè sine casu, ut :* እንተ : አውሰበት : Nupta. እንተ : ኢያውሰበት : Innupta. *v.* 34. *Inf.* አውስቦ : Matrimonium. Ebr.13.4. አውስቦ : ክልኤት : Bigamia. *Conc.* || ተዋሰበ : *Pass.* Matrimonio jungi, *et dicitur tàm de viris, quàm de fœminis.* Matt. 24.38. || አስተዋሰበ : Connubio junxit, *vulgò* Copulavit matrimonio. *tribuitur Pastoribus Ecclesiæ, matrimonia benedicentibus. Syn.*

ውሱብ : Matrimonio junctus, Cum uxore vivens, Maritatus.

ሱብሳብ : Matrimonium, conjugium. *Org. l.* 4. *formæ* ከብከብ :

ውስተ : *Præp. sep.* In locum, *vel* In loco, & *hac ratione differt à* በ : Psal.1.1. *compositiones more præpos. admittit.* በውስተ : Intus, In *loco,* Intra. Psal.6.5.

እምውስተ : A, ab, ex, *de re quæ antea in*

in alia fuerat, Inter. እምውስቴትክሙ : *ex vobis, inter vos.* Luc. 11. 11. *Affixa addito* ቱ : *et praeced. vocali 5. classis admittit : ut* ውስቴታ : *In ea.* Psal. 23. 1.

ወሰነ : Terminavit, Finivit, Circumscripsit. ‖ ተወሰነ : Finitus, certis terminis circumscriptus fuit, Limites habuit. *Org. l. 2. Dei bonitas* ዘአልቦቱ ወሰን : Infinita, indeterminata.

ውሱን : Finitus, Terminatus, Circumscriptus.

ወሳኒ : Qui *rem aliquam* circumscribit *vel* limitat.

ወሰን : Terminus, fines, limites. Psal. 103. 10. Jos. 22. 25.

ወሰከ : Addidit, Adjecit, Auxit. Apoc. 22. 18. *Fut.* እዌስክ : Psal. 70. 15. ‖ ተወሰከ : *Pass. praec. Lit.* 162. *c.* 3. *Fut.* ይትዌሰከክሙ : Mar. 6. 33. ተውሳክ : Exod. 25. 17. *malè pro* ἐπίθεμα Operculum *quod imponitur.*

ውሱክ : Additus.

ውሳኬ : Additio.

ተውሳክ : Adjectio, addidamentum. O.

ወሰደ : Psal. 77. 59. Deduxit, Abduxit. Mat. 27. 2. Ferre, Auferre, Deferre, Tollere. Act. 5. 9, 10. ‖ ተወስደ : *Pass. praec.*

ውስጥ : Interius, Intrinsecum, *seu quod in intimis est partibus.* Psal. 108. 21. Matt. 7. 15. እንተ : ውስጥ : Quicquid interius est. *Lit.* 173. *c.* 3.* *In oratione est* sensus, *vel* sententia.

ውሳጤ : Penetrale, *Interior pars domus, vel aulae.* Mar. 15. 16. እምውሳጤሁ : Interius. Exod. 25. *Pl* ውሳጥያት : Penetralia, Conclavia secretiora. Psal. 103. 14. Luc. 12. 24.

ወሳጢ : *Adj.* Interior, intimus. *f.* ውሳጢት : Jud. 16. 5. 3 Reg. 7. 50. *substantivè pro* conclavi : ውሳጢት : ውሳጢት : ταμεῖον ℣ ταμεῖν. 3 Reg. 22. 25. አዕይንት : ውሳጢያት : *Lit.* 169. *c.* 1.

ውስጠ : *Adv.* Interius, Introrsum. Joh. 8. 4.

ወቀሠ : Causam suam defendit, Apologia usus est, Defensionem causae suae orsus est. Act. 19. 33. *c.* 22. 1. ‖ ተዋቀሠ : Contradixit *alicui. ccdat.* Litem movit *alicui.* Luc. 2. 35. *Inf.* ተዋቅሦት : Luc. 21. 15. *et abs.* Act. 24. 12. (2) Litem habuit, Litigavit *cum aliquo.* Psal. 36. 35. *et* 108. 6. (3) Defendere alium, causam alterius tueri, patronum esse, patrocinari. Rom. 8. 34.

ወቀሣ : Causae defensio, Apologia.

ቅሠት : Lis, Controversia. Psal. 105. 32. Causa. 1 Cor. 9. 3. እን ግር : ቅሠትየ : *Causam meam dicam.* Act. 24. 10.

ወቀረ : Excidit, Cecidit *lapides*, Elaboravit, dolavit, edolavit *saxum.* Exod. 34. 1. λαξεύειν. Deut. 10. 1. 3 Reg. 5. 17. ἐλατόμησε ‖ አውቀረ : Matt. 27. 59. Excidi curavit *è saxo, vel in petra.* Luc. 23. 53.

ውቁር : Excisus *lapis.* እብን : ውቁረ : 4 Reg. 12. 12. *f. Pl.* እበን : ውቁራት : Edolati, exsculpti. Deut. 27. 5.

ወቃሪ : Lapicida *vel* lapidicida. *Il.* ወቀርተ : እብን : 2 Sam. 5. 11.

ወቄት : Uncia. ወቄተ : ወርቅ : *Uncia auri, & Synecbd.* ወቄት : *tantùm; secundum quod pondus omnes summae numerantur, & pretia rerum majora in Aethiopia aestimantur ; ut patet quoque ex praef. Novi Testamenti. Continet a. uncia hodie* ፲ ድሪም : *quod Arabes vocant* دراهم, *i. e.* Decem Drachmas ; *cum drachma aliàs sit unciae pars octava.* Dimidium unciae *vocatur* አላድ : *& continet quinque drachmas. Porrò ait Aethiops, Patagonem Hispanicum, seu* Eine Spanische Matte *Gall. une piastre, si justi ponderis sit, exactè respondere unciae Aethiopicae.*

ወቀየ :

ወቀየ : *Non est in usu.* አውቀየ : Rom. 11. 22. Amputavit. አውቀየ : ድማሐ : *Abscidit caput uno ictu.* Lev. 5. 8. ¶ ውቅያኖስ : *ut* ባሕረ : ውቅያኖስ : *per Appositionem generis*, Mare Oceanus. *Org. l.* 1.

ወቀረ : *Non est in usu.* ወ ቅፋ : *Pl.* አውቃፍ : Armillæ. Gen. 24. 22. Exod. 35. 21.

ወተረ : Psal. 7. 13. Intendit, Tetendit *arcum; propriè quidem de nervo intelligendum est, cum arcui aptatur et intenditur. ut* : ወተረ : ወወሠቀ : ቀስተ : Hab. 3. 8. ‖ አውተረ : Extendit, Intendit *rem quamvis.* አውተረ : ጸለየ : *Prolixius oravit.* Luc. 22. 44.

ወትር : Chorda, *ab intendendo dicta. Pl.* አውታር : Psal. 91. 3. (2) Nervus *in arcu. It.* Nervus *quilibet.* Jud. 16. 7.

ወትረ : Perpetuò, semper. Psal. 102. 9.

ውኅጠ : Psal. 105. 18. Absorbuit, *vel* Absorpsit, Deglutivit. Psal. 68. 18, 19. ‖ ተውኅጠ : Absorptus fuit.

ወኀየ : Splendorem subitò edidit, emicuit *instar fulguris. vide* Es. 29. 5. *& an non rectius scribendum* ወከየ : *quod vide.*

ወነየ : *Non est in usu.* ተዋነየ : Lusit. Gen. 21. 9. Jud. 16. 26. (2) Illusit. *ut* : ተዋንይዎ : ἐνέπαιξαν αὐτῇ. Jud. 19. 25. 2 Sam. 2. 14. * ይትዋነዩ : በእንዚራ : 2 Sam. 6. *Inf.* ተዋንዮ : Lusus.

ተውኔት : Ludus, Chorus *ludentium et pulsantium instrumenta musica.* Exod. 32. 18. (2) Scena, Theatrum. *ut* : *Non decet Presbyteros ingredi in* ተውኔት : ወማኅሌት : *scenam et Choros. Syn.* ሰብአ : ተውኔት : Comœdi, Histriones. *Syn.* ንዋየ : ተውኔት : Instrumenta musica. Dan. 3. 5.

ተዋናዊ : *hinc fit fœm.* ተዋናዊት : Fœmina quæ histrioniam exercet. *Syn.*

መስተዋኒ : Histrio, Comœdus, *vel qui ludos dat excitandi risus causa. Syn. Pl.* መስተዋንያን : *Syn.*

ወንጌል : *Græc.* εὐαγγέλιον, Evangelium. Matt. 9. 35. ወንጌል : ብሂል : አሚን : በቅዱስ : ሠላሴ : *Syn.*

ወንጌላዊ : Evangelista. *Pl.* ፬ : ወንጌላውያን : *Lit.* 164. *c.* 2. ሕዝበ : ወንጌላዊያን : *Populus Evangelicorum, i. e.* Christiani, *qui Evangelii doctrinam sequuntur.*

ውእቱ : Ille. Psal. 18. 5. *Nominativus tantùm est, reliquos casus quære in Gram.* (2) *Usurpatur more Orientalium pro verbo substantivo* Sum, es, est. *ut* : አነ : ውእቱ : *Ego sum.* Psal. 80. 9. መኑ : ውእቱ : *Quis est?* Psal. 11. 4. ውእቱ : ጊዜ : *Illo ipso tempore, i. e.* Statim, Illicò. Matt. 13. 5. *Pl.* እሙንቱ : Illi. Psal. 10. 3. (2) Sunt. Psal. 9. 21. * *Vulgò tamen etiam occurrit* ውእቶሙ : *f.* ይእቲ : Ea, Illa. Psal. 9. 16. *Plur.* እማንቱ : Illæ. Ps. 22. 5. *It.* Sunt. Ps. 101. 26.

ወከለ : *Non est in usu.* ተወከለ : Psal. 83. 13. Fisus, Confisus est *alicui. cc* በ : *et abs.* Psal. 5. 13. 1 Joh. 3. 3. Nisus, Innisus, Fretus fuit *aliquâ re. Inf.* ተወክሎ : Confidentia. Rom. 15. 4. ‖ አስተወከለ : Confirmavit, Fiduciam addidit, Fidenti animo esse jussit. 1 Cor. 13. 7.

ውኩል : Confisus. *Pl.* ውኩላን : Freti.

ተውክልት : Fiducia, Confidentia. Psal. 72. 27. (2) Spes infallibilis. 1 Cor. 13. 13.

ወክሐ : *Non est in usu.* ተዋክሐ : Alius cum alio rixatus est, *vel* vociferando contendit. Luc. 22. 24. *Syn.*

ወክሕ : Contentio *&* disceptatio *multorum inter se. præf. N. T.*

ወከተ : *Non est in usu.* አውከተ : Cla-

Clamorem edidit, Vociferatus est. Jos. 6.10. ‖ ተዋከወ : Inter se vociferari, Cum strepitu garrire *vel* confabulari. Exod. 24.14.

ወከየ : *Non est in usu*. አውከየ : Fulsit, Resplenduit, Micuit, Emicuit *instar gemmæ*, Org. *l*.4.

ዋካ : Fulgor, Splendor, ረእየ : ዋካ : ወለርእየ : መዋካቲት : Org. *l*.4.

ወከፈ : *Non est in usu*. ተወከፈ : Psal.6.9. Suscepit, Excepit, Recepit *preces vel personam*. Psal.29.1. *Inf*. ተወክፎ : Susceptio Ps. 21. *tit*.

ውኩፍ : Susceptus, Receptus *mon. liber*. Acceptus, Gratus, *de sacrificio*. Org. *l*.1.

ውክፍ : Susceptio.

መውከፍ : Receptaculum, *Locus ubi quid suscipitur vel recipitur*. O.*l*.3.

ወወዐ : Psal.82.2. Vocem *magnam* edidit, *Ingentem* clamorem sustulit. Jos. 6. 5.

ውውዓ : Clamor *ingens*. Mat.25.6.

ውዋዓ : Idem.

ውዑል : M. ትበዐት : ወይጠል : *i. e.* Mas capreæ. Deut.14.5. *Amh*. በኸር : Capreolus.

ወዐለ : Diem egit, transegit : *oppos. est* ቤተ : *Transegit noctem*. Psal. 103.23,24. ወዐሉ : ኀቤሁ : ይእተ : ዕለተ : Joh. 1.39. ‖ አውዐለ : *Unum et alterum diem* attinuit, detinuit, *vel* moratus est. (2) In libera custodia attinuit, *minus enim est quàm in carcerem conjecit*. Act.4.3. *et* 5.18. (3) Statuit *vinctum vel captivum* coram Judice. Act. 23.32.

ውዑል : Qui aliquot dies quodam in loco transigit. Jos.5.8.

ወዓሊ : *Propriè est* Minister qui diurnam operam locat : *in genere tamen significat quemlibet ministrum s. famulum*, Mat.26.28. Luc.7.24. *in specie* Lictorem *vel* viatorem. Luc. 12. 58. *Pl*. ወዐልት : Act. 21. 35. *It*. ወዐልያን : 1 Sam.8.

ሞውዓል : Custodia libera, *minus est quàm carcer*. Gen. 39.20. 2.Sam.20.3. *contr*. ሞዐል : Act.4.3.

ዕለት : Dies. *f*. Psal. 18.2. ዕለተ : ልደት : Dies natalis. *Pl*. ዕለታት : *opp*. ሌሊት : *Lit*. 167. *c*. 1.

መዓልት : Id. Psal.73.17. *Pl*. መዋዕል :

መዓልተ : *Adv*. Interdiu. *ut* : መዓልተ : ወሌሊተ : Diu noctuque. Psal. 1.2.

ወዐየ : Psal.72.21. Exustus, Combustus, Igne consumtus fuit, Ignescere. Apoc.8.7. ‖ አውዐየ : Combussit በእሳት : *Igne*. Psal.73 8. Exussit, Ambussit, Cremavit, Concremavit. Jud. 9. 50. Adussit *Sol*. Psal.120.6.

ዋዕይ : Ardor, æstus *ignis*. Act.28.3. *Solis*. Luc.12.55.

ውዑይ : Calidum, Calens, Ardens *opp*. ቍሩር : Org. *l*. 1. ውዑይ : ፈዋር : *ib. f*. ውዕይት : Psal.79.17.

ውዕየት : Ustio *pro urendi actu*. Combustio, Incendium. 2 Pet. 3. 10. Apoc. 18. 18.

ዕየት : Ustio *pro re*. Ustura. ዕየት : ህየንተ : ዕየት : Exod.21.25.

ወይ : Væ, *affixa recipit ut* ወይለከ : *Væ tibi f*. Matt.11.21. ወይሌ : Ejulatus, *cum quis dicit væ! væ! Lit*. 4. *carm. aliàs etiam pro* ወይሌተ : Væ mihi, heu mihi *accipi ait Æthiops*.

ወይን : Vinum. Psal.4.8. (2) Vinea. Mar 12.1,2. *quæ tamen plenius dicitur* ዐጸደ : ወይን : Luc.20.9,16. ዕፀ : ወይን : Vitis. Org. *l*.1. *aliàs* ጕንደ : ወይን : *Plur*. አውያን : Vineæ. Cant.2.13.

ወይጠል : Caprea. Cant.4.5. *et* 7. 3. *Amh*. ሬቆ : Mas *dicitur* ውዑል : *de quo supra. col*. 321.

ወደሰ : Laudavit. Psal. 101. 9. *ubi lege* ይወድሱኒ : Cant. 6. 8. Commenda-

vic

vit : *Fut. E.* 2 Cor. 5. 12. *Inf.* ወድሶት : *Org. l* 2. ‖ አወደሰ : Laudare jussit. ‖ ተወደሰ : *Org. l.* 1. Laudatus fuit : *Fut. E.* Psal. 9. 24.

ውዱስ : Laudatus. *Syn.*

ወዳሲ : Laudator, Encomiastes.

ውዳሴ : Encomium, Laudatio. 1 Pet. 1. 7. Oratio laudatoria. *Pl.* ውዳሴያት : *Org. l.* 1.

መወድስ : *Pro titulo usurpari solet libri, vel carminis in laudem alicujus scripti.*

ምውዳስ : Locus laudationis. *Syn.*

ወድቀ : Psal. 36. 25. Cecidit. *It. in prælio.* ‖ አውደቀ : Impulit ut caderet, Dejecit, Projecit humum. Mat. 7. 28.

ውዱቅ : Qui cecidit.

ድቀት : Casus, Ruina. Psal. 143. 17.

ወድአ : *Hoc verbum aliis additum absolutam seu finitam rem, vel actionem denotat; et exponitur Latinè per* Jam. *ut :* ወድአት : ነደት : *Jam arsit.* Luc. 12. 49. ወዳእነ : ቀተርነ : *Jam clausimus fores.* Luc. 11. 7. እምወድአ : ካዕበ : እምነስሑ : *Utique jam iterum (legit πάλιν) pœnitentiam egisset.* Matt. 11. 21. ወድአ : ሀሎ : *Jam est.* 1 Joh. 4. 3. *Absolutè reperitur* Rom. 3. 9. *vide* ይወድኡ : Exod. 12. ‖ ተወድአ : Finitus, Consummatus fuit. Num. 17. 12. *Amicitia* ሊይዌዳእ : non absolvitur, *i. e. non consistit in scribendo.*

ወድአ : *Adverb. tamen esse quoque potest,* Jam, Modo. *ut :* ወድአ : ይነብር : Mat. 3. 9. Mar. 6. 35.

ወደየ : Psal. 39. 4. Indidit, Immisit, Imposuit *seq.* ውስተ : Psal. 4. 7. Injecit. Matt. 4. 18. Conjecit, Projecit. Mat. 7. 6. ደይ : እደከ : ላዕሌሃ : Mar. 5. 23. * *De rebus liquidis etiam usurpatur :* ወደየ : ወይነ : Immittere vinum *in vitrum. Org. l.* 2. ‖ አውደየ : Imponi, Immitti *vel* Injici curavit. Exod. 30. 6. ‖ ተወድየ : Impositus, Immissus fuit, *de reti* Matt. 13. 47. Conjectus fuit *in carcerem.* Joh. 3. 24. ‖ አስተዋደየ : Accusavit, Crimini dedit, Objecit crimen, *sive verum, sive falsum. illud habetur* Psal. 31. 6. *hoc* Psal. 37. 21.

ወዳዪ : *ut :* ወዳዬ : እኩይ : ወጽልእ : ማእከለ : ሱብእ : Auctor *malorum et discordiarum. Syn.*

ውደት : Accusatio. Psal. 9. 23. Calumnia. *Org.*

ሙዳይ : Vas *quodlibet cui aliquid imponi potest.* Matt. 13. 48. ሙዳየ : ምጽዋት : Arca Eleemosynarum. Mar. 12. 41.

ወደደ : *Non est in usu.* አውደደ : Infixit. Psal. 118. 120. ‖ ተወደደ : Infixus fuit. ይትወደድ : *Infigitur.* Exod. 25. 15. ‖ አስተዋደደ : Conjunxit, *Res duas inter se infigendo* Commisit, Connexuit. *Lit.* 171. *c.* 3.

ውዱድ : Infixus, Innexus. *vide* Gen. 49.

ምዋድድ : Locus ubi quid infigitur. *ut :* ምዋድደ : አዕማድ : Exod. 38. 29. *vel* Uncinus *cui aliquid infigitur.*

ዋግ : Rubigo, *vitium frumenti.*

ወገረ : Matt. 21. 35. Jecit, Projecit, Conjecit *lapidem.* Apoc. 18. 21. *In specie et frequenter signif.* Lapidavit. Matt. 23. 37. Mar. 12. 4. ‖ ተወገረ : Lapidatus fuit. Joh. 8. 5. Lapidibus *ad mortem* petitus fuit. ‖ ተዋገረ : Se mutuo lapidibus impetere.

ውግር : Jactus, Conjectus.

ወግር : Collis. Luc. 3. 5. *Pl.* አውግር : Psal. 64. 13.

ውገረት : Conjectio, *faciendi actus. Org. l.* 1. Jactus. *ibid.*

ሙጋር : Jactus *lapidis, pro spacio quo ad homo lapidem projicere potest.* Luc. 22. 41.

ሞገርት : 1 Sam. 14. *dub. sign.*

ወገበ : *Nondum adfuit.* አውገበ : Effecit ut aliquis ore spumet. Luc. 9. 39. *vide* Jos. 11. 7.

ወገለ :

ወግአ : Joh.19.37. Pupugit, Icit. Psal.31.4. (2) Tutudit, Contudit. Psal. 43.7. || ተወግአ : Ictus fuit. *It.* Contusus fuit.

ውጉእ : Confixus, Contusus. Lev.24.2.

ሞግእ : Mortarium, Pila.

ወገዐ : Lac *infanti* sugendum praebuit, *non è mamma, sed manu ad os posita, & super infuso lacte: quod in Aethiopia infantibus matre carentibus facere solent.* ccacc. 1 Cor.3.1. ትሬቅዲ፡ሐሊበ: ይወገዐክሙ : Ebr.5.12. || ተወገዐ : Lacte potatus fuit *infans more supra dicto.* Ebr.5.13. Es.28.9.

ወገዘ : *Non occurrit.* አውገዘ : Excommunicavit. || ተወገዘ : *Pass. prac.* *Can.*11. *Conc. Ancyr.* || ተዋገዘ : Alter alterum excommunicavit. ገዘት : እትዋገዝ : *vide* 3 Reg.11.

ውጉዝ : Excommunicatus. *acc.* ውጉዘ : ለይኩን : *Excommunicatus esto, ἀνάθεμα ἔτω.* 1 Cor.16.22.

ገዘት : Excommunicatio *seu* maledictio. *Excommunicatio inhaerens.* 3 Reg.11.

ውግዘት : Excommunicatio, *s. excommunicandi actus. Syn.*

ወጥሐ : In unum congessit, Coacervavit, Cumulavit. Lev.1.7. 3 Reg. 18.33. || ተወጥሐ : *Pass. prac.* Num.11.31.

ውጡሕ : Congestus, Coacervatus, Cumulatus.

¶ ሞጠሕት : Velamen, Velamentum *quodvis quo quid tegitur vel velatur, propriè exterius.* Act.10.11. 1 Cor.11.15. Linteamen. Psal.101.28. *Pl.* መዋጥሕ : Luc.24.12. Linteamina. *It.* Indumentum *in genere. Org. & in specie à tergo demissum. vide* ሄጸጵጤን : *col.* 10 || አሞጥሐ : Induit, Velavit *indumento exteriori.* || ተሞጥሐ : *Org. l.*4. Obtectus, Velatus, Amictus fuit. *ibid. l.*3. *et quidem velamento exteriori.*

ወጠነ : Luc.1.1. Coepit, Incepit, Aggressus est *rem.* Psal.76.10. || አወጠነ : Initium dedit, Rem incipi jussit. *Fut.* || አሎና : ያዋጥን : ወተወክሉ : ይሬጽሙ : *Org. l.*2. || ተወጠነ: *Pass. prim.*

ውጡን : Inchoatus, Inceptus.

ወጣኒ : *Qui initium facit,* Inchoator. *Lit.*172.*c.*4.

ውጠን : & ውጥንት : Inchoatio.

ጥንት : Luc.1.3. Initium, Principium.

ወጸሐ : *Non est in usu.* || አወጸሐ : Libavit, *i. e. in honorem Dei aliquid liquoris profudit.* Exod.25.29. *et* 37.16.

ሞጸሕት : Libamentum, Libatio, *σπονδή.* Gen.35.14. Exod.29.40. *at plur.* መዋጽሕት : Exod.25.29. Num.4.7. *significat τὰ σπονδεῖα,* Libatoria. *Item* መዋጽሕ : Exod.37.16. * *Porrò* Cant. 1.16. መዋጽሕት : *respondet Graeco φατνώματα, Lacunaria s. laquearia.*

ወጸበ : *Non est in usu.*

ወጽብ : *Pl.* አውጻብ : Ornamenta aurium, Inaures. Exod.35.21. *It.* አውጻብት : Jud.8.26. *ubi tamen magis respondere videtur Graeco Μηνίσκων vel Σειρώνων, quàm voci ἐνώτια, quae ibi redduntur* አዕኑግ :

ወጸፈ : 1 Sam.17.49. Funda jacere. || ተወጸፈ : Funda sterni. Exod. 19.13. Funda projici, *de lapide.* 1 Sam. 25.29.

ወጻፊ : Funditor. *Plur.* ወጻፍያን : Funditores. Jud.20.16. *aliàs* ሱበአ : ሞጸፍ : 2 Reg.3.25.

ሞጸፍ : Funda. Jud.20.16. *Pl.* መዋጽፍት : Fundae. Cant.3.4.

ወፀቀ : *Non occurrit.* ተወፀቀ : *de foemina dicitur* Dolores parturientis acriter sensit. *Org. lect.*1. Parturiit graviter. **In kindes nöthen liegen.**

ወፅአ ፡ Psal. 77.44. Exiit, Egressus est. *def.* ፃእ ፡ *Lit.* 164. *c.* 1. ወፅአ ፡ እም ኵሉ ፡ ንዋዩ ፡ Omnibus bonis suis cessit. Luc. 14.33. (2) *De reditibus et proventibus annuis*, Provenit. *Praef. Syn.* * *De scriptura non transcripta aiunt* ብከመ ፡ ወፅአ ፡ ቀዳሚ ፡ * *Spiritus S.* ዘይወፅእ ፡ እምኀበ ፡ አብ ፡ Joh. 15. 26. *cum tamen aliàs dicere soleant* ዘሠረፀ ፡ እምአብ ፡ || አውፅአ ፡ Eduxit, Extraxit. Psal. 17. 22. *et* 39.2. Protulit *denarios*: Luc. 10. 35. Egredi coegit. Mat. 3.31. || አስተ ዋፅአ ፡ Mar. 5.26. Impendit, Expendit, Sumtus fecit, Erogavit. Act. 11.29. *Inf.* አስተዋፅኦ ፡ Expensæ, Sumtus, Impensæ. *Syn.*

ውፁእ ፡ Qui exiit, qui egressus est. ውፁእ ፡ እምሕግ ፡ *παραβάτης τοῦ νόμου*. Jac. 2.11. (2) Fugitivus, Desertor. *Conc.*

ውፅእት ፡ *Videtur significare* fœminam divortio dimissam. Lev. 21.14.

አውፃኢ ፡ Eductor, Productor, *qui aliquid in lucem protrahit*.

ፃእት ፡ Exitus, Egressus, *sive exeundi actus*. Egressio. Ps. 28. *tit. opp. est* ብእት ፡

ሙፃእ ፡ Exitus. *s. locus exeundi*. Psa. 18.6. Angustiæ *qua exitus patet*. *Pl.* ሙፃ እት ፡ ሙፃኣት ፡ 2 Sam. 22.16.

ሙፃ ፡ Munus *quod abeunti datur*. *Org.*

ፃእፃእ ፡ Sumtus, Expensæ, *vel* Impensæ *ad rem necessariæ*. Luc. 14.28.

ወፈረ ፡ Mar. 2.23. Rus ivit. Psal. 103.24. In agrum *ex urbe* egressus est. Luc. 8.5. Deambulatum in campum exiit. Joh. 18.2. || አውፈረ ፡ In campum eduxit *pecora*. Rus abduxit, In agrum eduxit. Psal. 77.57. Joh. 10.3. || ተዋ ፈረ ፡ Cum aliis palari *vel* vagari in agris. 1 Sam. 24.12.

ወፋሪ ፡ *Pl.* ወፋርያን ፡ ዕፀው ፡ Qui lignorum cædendorum gratia in agrum egrediuntur, Bajuli lignorum. Jos. 9.27.

ወፍር ፡ Rus, Pascuum. Luc. 17.17.

ዐጸደ ፡ ወፍር ፡ Pratum, Pascua. Luc. 15.15.

ሞፋር ፡ Locus quò pecora ad pascendum egrediuntur. Psal. 143.16.

ወፈየ ፡ *Non est in usu.* አውፈየ ፡ Joh. 3.36. Tradidit, Obtulit *personam*; In manus dedit. Luc. 7.15. || ተወፈየ ፡ Oblatum fuit, Traditum fuit *munus*; *seu* Donatus fuit *munere*. Gen. 24.61. (2) Accepit *oblata*, *ut* ተመጠወ ፡

ሞፈይ ፡ Oblatio, Traditio.

ዐ

ዐለለ ፡ አዐለለ ፡ ሎቱ ፡ Nu. 21. || ተዐለለ ፡ Separatus, segregatus fuit. *ut*: ክመ ፡ እትዐለል ፡ እም ክርስቶስ ፡ Rom. 9.3.

ዕሉል ፡ Lev. 13.46. Separatus, Seclusus, Segregatus.

ማዕለልት ፡ *Amh.* ጉለት ፡ Tractus regionis, *vel* fundus *certo hominum generi ad utendum fruendumque concessus*; *vulgò* in feudum datus. Num. 21. *sic fortè dicitur, tanquam à reliquis fundis separatus.*

ዓለም ፡ *Heb.* עוֹלָם, *Ar.* عالم, *cum quib. significatione prorsus convenit*, Mundus. Ps. 18.4. *Synechd.* Orbis terræ *οἰκουμένη* Ps. 97.8. Luc. 23.44. * *Meton. opponitur Ecclesiæ, et in specie* ገዳም ንብረት ፡ *Vitæ Monasticæ Conc.* (2) Seculū, *pro tempore longo et indefinito. ut*: ለዓ ለም ፡ ወለዓለም ፡ ዓለም ፡ Psal. 9.5,40. *fœmininum ubique est, nisi quod* Matt. 18.7. *legitur* አለኦ ፡ ለዓለም ፡ *Plur.* ዓለማት ፡

ዓለማት : Secula. Jud. 15.

ዘለዓለም : Æternus. Tit. 3. 7. *hinc in libro dicto* ሃይማኖት : አበው : *reperitur* ዘለዓለምና : Æternitas.

ዓለስ: Luc. 22. 31. *Arab.* علس, Siligo, ζέα, Zea. Dinkel korn, *secundum* αὐτοψίαν *Æthiopis mei. Gall.* Espeautre. *Ital.* Spelta; *Siliginem enim id esse alibi docuimus.*

ዐለወ : (1) *significat intrans.* Fidem fallere, perfidum esse, Deficere. Psal. 13. 4. Desciscere. Matth. 13. 21. *c.* 24. 10. *& constr. abs.* (2) *Transitivè & poscit acc.* Prodidit aliquem, Rejecit aliquem cui fidem & obedientiam debebat. Fefellit alicui fidem. *ut : Judas* ዘዐለወ: Luc. 6. 16. (2) Transgressus est *legem*, Refractarius fuit *legi*. Marc. 7. 9. Luc. 7. 30. ተዐሉክሙ : 1 Cor. 15. 1. *vide quid sit.* || አዕለወ : Defectionem molitus est, Rebellionem excitavit. Luc. 23. 2. *Aliud verò significat* Lev. 14. 45. *nempe* (2) Efferre, Transferre : *It.* Conferre. Luc. 16. 2. *It.* Ex una lingua in aliam vertere.

ዕልው : Perfidus, Rebellis, *adj. Syn.* 2 Sam. 22. 27. *Subst.* Apostata, Hæreticus *qui à verâ fide descivit : Pl.* ዕልዋን: Hæretici. *ut :* በእንተ: ዘየሐውር: ኀበ : ጥምቀተ:ዕልዋን: *Tit. in Conc. Org. l.* 2. *f. contr.* ዕሉት: Perfida. Matth. 17. 17.

ዐላዊ: Perfidus, Rebellis, *Subst.* Defector. Joh. 19. 12. ዐላዌ:ሕዝብ: *Turbator populi.* Luc. 23. 14. *Pl.* ዐላውያን : Perfidi. Psal. 118. 119.

ማዕለት: Seditio, Defectio, Rebellio, Turbæ. Psal. 63. 2.

ዕልወት: Defectio, Proditio, Rebellio. *Lit.* 166. *c.* 3. *Rebellandi actus.* * ዕልወ ታት: Transgressiones, Proditiones. *Lit.* 158. *c.* 3.

¶ ዓልው: Aloë. Joh. 19. 39. Cant. 4. 14.

ዐለገ: *Non est in usu*, ዕልገት: Membrum *est* indicii causa interfecto hosti abscissum : *unde sic vocantur præputia Philistæorum, quæ David Saulo attulit. Org. l.* 4. * *vide quid significet* Deut. 33. & 2 Sam. 23. 17. *Org. l.* 2. እብሕ፤ እቅትል፤ ለዝሕሡር: ዘአልቦቱ: ዕልገተ : *Cui nihil quidquam est, quod ei spolii causa auferri possit.*

ዓመ: Annus. Psal. 89. 11. ለዓሙ፤ *In annum suum, loquitur de sequenti.* Luc. 13. 9. ዐመት : Id. Psal. 64. 12. ዐመቲሆሙ : Psal. 77. 37. *Pl.* ዓመታት : Psal. 89. 5. *Eædem hic sunt formæ ut in* ሰዐ: & ሰዐት: Hora.

ዐመቀ: Profundus fuit. || አዕመቀ: *Org. l.* 1. Profundum reddidit, ἐβάθυνε. Luc. 6. 48.

ዕሙቅ: *Adj.* Profundus. Psal. 68. 2.

ዕመቅ: Profunditas. Matth. 13. 5.

ማዕመቅ : Locus depressus *seu* profundus, *sive in terra, sive in mari.* (2) Vallis. Luc. 3. 5. (3) Abyssus. Apoc. 20. 3. እማዕመቀ: ሕሊና : *Ex imo animo*, Animitus. *Org. lect.* 2. *Plur.* ማዓምቅት : *Lit.* 172. *c.* 2. & ማዕመቃት : *Orat. Min.* 12.

ዓመዓም: Palus, Limus, *uliginosus locus.* Psal. 39. 2. & 68. 18.

ዐመደ : Columnam erexit *vel* statuit.

ዐምድ: Columna. Apoc. 3. 12. Columen. *ut :* ዐምደ:ሃይማኖት : *Columen religionis seu fidei. Pl.* አዕማድ : Columnæ. Psal. 74. 3. አዕማደ : እገር : Deut. 28. 35. 1 Sam. 17. 6.

መዕማድ : *Locus ubi columnæ posita sunt*, Basis columnarum. Exod. 26. 35.

ዐመፀ : Injustus, Iniquus fuit, Iniquè egit. Psal. 43. 19. *Fut.* E. & 51. 1. 3. (2) Injuriâ affecit. *c. acc.* Gen. 21. 22. || ተዓመፀ: Alter alterum injuria *aliqua* affecit. ተትዓመፁ : በበይና ቲክሙ: Act. 7. 27.

ዐመፃ፡ *f.* Injustitia, Iniquitas, Psal. 7. 17.
ዐማፂ፡ Injustus, Iniquus. Psal. 9. 24. *Pl.* ዐማፅያን፡ Psal. 5. 5. *f.* ዐማፂት፡
መዐምፅ፡ Alium injuriâ afficiens, Injustè cum *aliquo* agens. Exod. 23. 1.

ዐሣ፡ Piscis. Matth. 7. 10. *Pl.* ዓሣት፡ Marc. 6. 41.

ዐሠረ፡ *media geminata* Invitavit *ad epulas.* Matth. 22. 4, 8. Luc. 14. 16, 17. *fortassis inde derivatum, quod hora diei decima epulæ instituerentur apud Æthiopes, sicut nona apud Romanos. Mart. l.* 4. *ep.* 8. (2) Decimas dare, *vel* accipere: *Fut. E. dare.* Gen. 28. 22. Deut. 14. 22. *accipere.* 1 Sam. 8. 15. ዐሥርት፡ Decimatio. Deut. 26. 12. || ተዐሠረ፡ Invitatus fuit. Matth. 22. 3.
ዓሡር፡ Decimus, *de tempore & diebus dicitur. ut:* ዓሡሩ፡ ወረቡዑ፡ ሌሊት፡ *Decima quarta nocte.* Act. 27. 27.
ዕሡር፡ Invitatus.
ዕሣሬ፡ Invitatio *ad epulas.*
ዐሥር፡ *Antiquitus sic dicitur pro* ዓሥር፡ Decem. *Adj. sicut* ኃምስ፡ *pro* ኃምስ፡ *ut:* ዐሥር፡ ወኃምስ፡ Quindecim. *Org. l.* 5. ዐሥር፡ ወርብዕ፡ 3 Reg. 7. 15. *f.*
ዓሥሩ፡ ወአሐቲ፡ Undecim *horæ.* Matt. 20. 6. ዓሥሩ፡ ደናግል፡ *c.* 25. 1. ዓሥሩ፡ ወስሱ፡ Sedecim Exod. 26.
ዐሠርቱ፡ Decem, *cujus char. est* ፲: *ut:* ዘዐሠርቱ፡ አውታሪሁ፡ Decachordon Psal. 91. 3. * ዐሠርቱ፡ ምእት፡ Mille. Psal. 104. 7. *acc.* ዐሠርተ፡ ወ ፪፻፡ *malè pro* ፪፻ ወ ፲፻፡ Psal. 59. *tit.*
ዐሥራት፡ *ut:* ዐሥራተ፡ እደሁ፡ ለ *&c.* Decima pars. Matth. 23. 23. Luc. 18. 12. (2) Decimæ. *Lit.* 160. *c.* 1.
ተዐሥርት፡ Decuplum, *& Adv.* ተዐሥርት፡ Decuplò. Es. 6. 13.
¶ ዕሥራ፡ Viginti. Act. 1. 15. *ejus char. est* ፳:

ዐረር፡ Plumbum. Exod. 15. 10.

ዐረቀ፡ Nudus fuit. Matth. 25. 36. 1 Cor. 4. 11. (2) ዐርቀ፡ Defecit, defuit, decessit *quod adesse debebat. ut:* ዐርቀ፡ ወበልየ፡ *Defecit & vetus factum.* Jos. 9. 13. *cc.* እም፡ *ut:* ዘኢይዐርቅ፡ እምቱስሕት፡ μὴ ὑστερούμενον κράμα, Quod non destituitur *seu* caret mixto. Cant. 7. 2. *sic: Homo factus est* እንዘ፡ ኢየዐርቅ፡ እመንበረ፡ መለኮቱ፡ *quamvis non decederet throno Deitatis suæ. Conf. f. R. Claud. & de eadem causa* እንዘ፡ ኢየዐርቅ፡ ህላዌሁ፡ *Quamvis nihil decederet essentiæ ejus. Org. l.* 1. || አዕረቀ፡ Nudavit, Denudavit. Apoc. 17. 16. * *vide paulò infra aliam significationem.* || ተዐረቀ፡ Denudatus fuit. *Syn.*
ዕሩቅ፡ Nudus. Marc. 14. 51, 52. (2) *Ex sec. signif.* Inanis, Vacuus. Psal. 7. 4. *opponitur abundanti & pleno.* Luc. 1. 53. *c.* 20. 11. (3) Esuriens, Famelicus, *& opponitur saturi.* Psal. 106. 9. *Hæc vox semper affixum personæ gerit, ut ex allegatis patet. Pl.* ዕሩቃኒሆሙ፡ Nudi. Gen. 3. 7. Vacui Opibus destituti. Exod. 3. 21. ዕሩቃት፡ Nudi. 2 Cor. 5. 3. ዕሩቃን፡ *scribere malim.*
ዕርቃን፡ Nuditas. Rom. 8. 35. (2) Pudenda. *Org. l.* 1.
ዕርቃና፡ Nuditas. Deut. 28. 48.
¶ አዕረቀ፡ Reconciliavit *dissidentes*, In gratiam reduxit. Act. 7. 26. *c.* 12. 20. ዘይክል፡ ዐርቆ፡ *Qui potest conciliare.* 1 Cor. 6. 5. *est forma Infin. primæ conjugationis.* || ተዓረቀ፡ Reconciliatus fuit *cum aliquo*, In gratiam *cum alio* rediit. Jud. 19. 3. Luc. 12. 58.
ዐራቂ፡ Conciliator, *vulgò* Mediator, Arbiter, *qui alios reconciliat.* 1 Tim. 2. 5.

ዐረበ፡ Occidit, Occubuit *sol, stella.* Marc. 1. 32. በዐረበ ቶሙ፡ *Dum occidunt sidera. Org. l.* 1.
ዐርብ፡ Parasceve, *Dies qui festum proximè præcedit*, Vigilia *vulgò.* Matth. 27. 62.

27. 62. Marc. 15. 42. *& in specie* Vigilia sabbathi, Feria sexta, *vulgo* Dies Veneris. *Org.*

ዐረብ: Occasus *solis*. Psal. 49. 2. ተኵላተ: ዐረብ: *Lupi occasus, qui circa Solis occasum egrediuntur. Org. l. 1.* * *Pro loco tamen occasus, seu occidente accipitur Org. l. 1. &* እምሠረቅ: እስከ: ዐረብ: *Org. l. 4. sic etiam lege* Mat. 24. 27.

መዐረብ: Occidens, *seu locus occasus; sic analogicè dicitur.* Psal. 103. 20.

ዐረባዊ: Occidentalis; Apoc. 21. 13.

ዐርበት: Occasus *seu Occidendi actus:* በዐርበተ: ፀሐይ: Dum occumberet Sol. 3 Reg. 22. 36.

ዐረት: Lectus. Psal. 6. 6. *Pl.* ዐረታት:

ዐረከ: *Non est in usu.* ተዐርከ: Amicitiam coluit *cum aliquo*, Familiaritatem *cum aliquo* habuit. Jud. 5. 30. *Inf.* ተዓርኮ: *&* ተዐርኮት: Mutua familiaritas. ሊትትዐረክ: ለምድር: *Æthiops in ænigmate ad Dn. Ernestum Illustr. Principem Saxoniæ.*

ዐርክ: Amicus, Familiaris. Matth. 11. 19. *Pl.* አዕርክት: Psal. 37. 11. Socii. Luc. 5. 10. *f. Pl.* ዐረክት: Sociæ, Familiares, Amicæ. *c.* 15. 9.

ዐረዘ: Induit *alium vestitu*, Amixit. *Fut.* E. 2 Reg. 10. 22. || ተዐረዘ: Induit semet vestimento: *Fut. E. Org. l.* 1. Indutus fuit.

ዐረዝ: Vestitus, Amictus *in genere.* Matth. 6. 28. ሲሳይ: ወዐረዝ: Victus & amictus. *Syn. propriè tamen de indumento interiori dicitur.*

ትዕርዝት: Indutus, *sive* Induendi actus. *Syn.*

ዐረየ: Par, æqualis fuit *dignitate, gradu.* (2) Convenit *in aliquo cum alio*, Luc. 5. 36. Rom. 8. 18. *vide* 1 Pet. 3. 8. (3) Planam & æqualem reddidit *viam asperam*, *Gall.* Unir. Marc. 1. 3. Luc. 3. 4, 5. (4) *Hoc verbum efficit periphrasin adverbii* Simul, similiter. *ut:* ከመ: ኢየዐሪ: መዊተ: *Ne æqualiter moriatur.* Deut. 29. 19. ዐረየ: ሕመመ: *Simul passus est.* Rom. 8 17. || አዕረየ: *Org. l.* 2. Exæquavit, Parem & æqualem reddidit: ያዔሪ: ርእሶ: ምስለ: እግዚአብሔር: Joh. 5. 18. || ተዐረየ: Æqualis, Par factus est; Exæquatus fuit *dignitate, potentiâ.* Psal. 88. 7. || አስተዓረየ: Pari modo habuit, Æquales fecit *aliquos inter se. ec.* ምስለ: Matth. 20. 12. 2 Cor. 6. 14.

ዐሪይ: Par, Æqualis, Similis, *Eodem modo se habens.* Apoc. 21. 16. *De Filio Dei sic loquuntur:* ዘዐሪይ: ምስለ: አብ: በመለኮት: Coæqualis divinitate. *Lit.* 163. *c.* 3. *It. Deus Trinus* ዘዐሪየ: መለኮት: *passim legitur.*

ዐሪየ: *Adv.* Pariter, Æqualiter, eodem modo. Luc. 6. 34.

ዐሪዩ:መለኮት: Coæqualitas divinitatis *in SS. Trinitate.*

ዐርዮት: Exæquatio.

ዐረዪ: *corrige* ዐረቂ: 1 Tim. 2. 5. *& vide sub* አዐረቀ: *col.* 332.

ዐርገ: Psal. 17. 10. Ascendit, Conscendit *muros.* Psal. 73. 24. *navem, & cc.* ወሰተ: Matth. 8. 23. (2) *De fonte* Scaturiit. || አዕረገ: Matth. 4. 1. *ἀνήγαγε*, Ascendere jussit, sursum duxit *vel* traxit. *c.* 13. 48. *c.* 17. 1. (2) *Sacrificium, vel preces Deo* Obtulit, *quia nempe cœlum versus diriguntur.* ወተዕርገ: መሥዋዕተ: 1 Pet. 2. 5. አዕረገ: ዕጣነ: *Lit.* 172. *c.* 2. Suffumigavit, *Thus* accendit: ቍርባነ: Munus in templo ad mensam attulit.

ዐራጊ: Ascendens. ይኩን: ዐራጊ: *Fiat ascendens, i. e.* Ascendat. *Lit.* 160. *c.* 2.

መዐረግ: Gradus. Jos. 10. 10. Ascensus, *Gall.* Monteé, *vel* ማዕርግ: *prout scribitur* Act. 21. 35. *Pl.* ማዓርግ: Psal. 119. *tit. & seqq. It.* ማዓርጋት: Gen. 6. 16. 2 Reg. 20. 11.

ዕርገት: Ascensio. Luc. 9. 51. *Dicitur etiam de sacrificio, suffitu, precibus in Lit.*

ዒርጋዪ: *Est junci species, corbibus seu fiscellis texendis utilis.*

ዐረጋዊ: Senex, ætatis decrepitæ. *in* አ: ረ: *Pl.* ዐረጋውያን: Senes. *Nota communiter per* ለ: *scribi. It.* አዕረገ: Ætate provecti. Psal. 118. 100. *f.* አረጋዊት: *Syn.*

ዐረፈ: *Nondum adfuit.* አዕረፈ: (1) *Intrans.* Quievit, Requievit. Matth. 26. 45. Luc. 10. 6. (2) Inhæsit, Mansit. *Org. l.* 1. (3) Obdormivit *Christianus. Lit.* 164. *c.* 2. (4) *Trans.* Refocillavit, Refecit. Matth. 11. 28. *ccacc.* Ebr. 2. 15. (5) Feriari, Observare diem festum *non laborando. ut:* በእንተ: አዕርፎ: ክልኤሆሙ: ሰንበታት: *Conc.*

ዕሩፍ: Tranquillus, Refocillatus. *Pl.* ዕሩፋን: Bene contenti. Psal. 91. 14.

ዕረፍት: Quies, Requies. Psal. 22. 2. *Metaph.* Obitus *Christianorum. Epist. Zara Jac. in Syn.*

ምዕራፍ: *Locus quietis*, Mansio, Statio. Psal. 131. 15. Joh. 14. 24. (2) Milliare. Lapis, *pro spatio itineris.* Stadium, *vel* Leuca. Matth. 5. 41. Joh. 6. 19. (3) Pausa, Sectio, caput *libri.*

¶ ዕርፍ: Aratrum. Luc. 9. 62. (2) Cochlear & Cochleare, *Arabicè* ملعقة. ዕርፈ: መስቀል: *vocatur cochlear, cujus usus est in distributione vini benedicti in S. Cœna, Æthiopum more. Lit.* 158. *c.* 4. & 159. *c.* 1. *Huc allusit autor Organi, dum scribit de Apostolis:* ሐራሁ: ምድረ: እግዚአብ: በዕርፈ: መስቀሉ: ለወልድከ: *lect.* 5.

ዐሰቀ: *ut:* ልብሰ: ዐሰቀ: Vestis Babylonica, varia, versicolor. Jos. 7. 22. *de tunica Josephi* ክዳኒሁ: ዘዐሰቀ: Gen. 37. 23.

ዐሱቅ: *Adject.* Varius, Versicolor. Exod. 39. 7.

መዐስቅ: Textor *vestis variæ. Pl.* መዐስቃት: ὑφάνοντες. 2 Sam. 21. 19.

ዐሰበ: Mercede conduxit. Jud. 18. 4. || ተዐሰበ: *Pass. prec. Syn.* || ተዓሰበ: Matth. 20. 7. Contraxit, *sive* egit cum aliquo locandi conducendique causa. Jud. 9. 4.

ዓስብ: Merces, Salarium, Matt. 5. 12, 46. ቤተ: ዐስብ: *Domus conductitia.* Act. 28. 30. (2) Præmium, Remuneratio. Matth. 6. 1, 16. በዐስበ: ጻማክሙ: *In præmium laboris vestri.*

ዐሳቢ: Mercenarius. Marc. 1. 20. Joh. 10. 12.

መዓስብ: Vir postquam concubuit: *oppos. est* ድንግል: *Syn.* Viduus. *Lit.* 175. *c.* 1. *Pl.* መዓስባን: ἀγάμοις *textus habet, pro viduo positum videtur* 1 Cor. 7. 8. *& in sexu oppositionem factam: oppos.* ድንግል: *vide Org. l.* 6. *f.* ማዕስብት: Fœmina postquam concubuit: *oppositum est* ድንግልት: *Pro* vidua *accipitur* Luc. 2. 37. & 1 Cor. 7. 34. ወብእሲትኒ: ማዕስብት: ወድንግልኒ: *Græc.* ἡ γυνὴ καὶ ἡ παρθένος: *Pl.* ማዕሰብ: *Comm.* Vidui & Viduæ. *Lit.* 169. *c.* 1. *Syn.*

ምዕስብና: Status hominis post virginitatem, *& maximè in viduitate. Syn. oppos.* ድንግልና:

ዐሰየ: Pro meritis gratiam reddidit, *sive bonam sive malam.* Vicem solvit *seu* Bonam vel malam gratiam retulit. *Hebr.* גמל. Ps. 17. 23, 27. et 115. 3. *Sæpius tamen in bonam partem.* || ተዐሰየ: Pro meritis gratiam & præmium accepit, Remuneratus fuit. Marc. 10. 30. Luc. 14. 14.

ዕሴት: Præmium, Remuneratio, Compensatio. Psal. 126. 4. Matth. 6. 2.

ዐሳዪ: Remunerator, *qui reddit præmium, vel gratiam.* ዐሳዬ: ሕይወት: Ebr. 5. 9.

ዐቀለ: *Non est in usu.*

መዕቀል: Stagnum, Lacus. Cant. 5. 12. *Pl.* መዕቀላት: *c.* 7. 4.

ዐቀመ:

ዐቀመ ፡ Terminum, fines posuit. Modum statuit. ‖ ተዐቀመ ፡ ut : ተዐቅመ፡አፈክ፡ Syn.

ዕቁም፡ Terminatus, Circumscriptus, Justo modo & ratione temperatus. Syn.

ዓቅም፡ Sepes, sepimentum. Finis quibus res circumscripta est, περιοχὴ. Psal. 140. 3. Org. l. 1. & Terminus, Finis quivis : አልቦ ፡ ዐቅመ፡ ለመለኮትከ ፡ de Christo. Org. l. 2. Justus modus in re quavis. Rom. 14. 20. Jac. 3. 8. በዓቅም፡ Moderatè. 1 Cor. 14. 40.

ዐቆረ ፡ Propriè Involvit. Linteo, vel alio quovis tegumento circumdedit & contexit : Inf. ዐቁርሞ ፡ 4 Reg. 12. ‖ ተዐቁረ፡ Lit. 171. c. 1. Involutus, Circumdatus, Contectus, Comprehensus fuit. ዘኢይትዓቆር ፡ Incomprehensibilis. Org. l. 1.

ዕቁር ፡ Involutus, Contectus veste, vel linteo. Exod. 12. 34.

¶ ዐቅራብ ፡ Scorpio, Scorpius. Luc. 11. 12. Pl. ዓቃርብት፡ c. 10. 19.

ዐቀበ ፡ Custodivit, Conservavit. Psal. 11. 8. Servavit legem. Psal. 118. 5. (2) Observavit aliquem, Callidè attendit ; & hoc pacto explicant illud Gen. 3. 15. ወእቱ፡ ለይዕቀብ፡ ርእሰኪ፡ ወአንቲ፡ዕቀቢ፡ ሰኰናሁ ፡ legerunt τηρήσει pro τηρήσει. ‖ አዕቀበ፡ Custodiendam dedit rem aliquam, Deposuit custodiæ causa. Exod. 22. 7. ‖ ተዐቀበ፡ Custoditus, Conservatus fuit. Matth. 9. 17. Gal. 4. 2. (2) Custodivit se, Cavit sibi ab aliquo seq. እም ፡ Matth. 7. 15. ccacc. & ለ ፡ Luc. 20. 46. Prospexit sibi sedulò. 1 Cor. 3. 10. (3) Observare aliquem callidè & insidiosè, & sic convenit cum sec. significatione primæ conjug. Marc. 3. 2. Luc. 6. 7. (4) Servavit, Observavit leges vel ceremonias. Marc. 7. 4. Ebr. 2. 1.

ዕቁብ ፡ Custoditus, Observatus. Org. lect. 3. (2) Activè, Observans semet ipsum. ዕቁበ፡ ለይኩን ፡ Observet semet : sic monent accessuros ad S. Synaxin. Lit. 164. c. 1. ዕቁበት፡ vide Jud. 8.

ዐቃቢ፡ Custos. Psal. 38. 2. (2) Descriptioni multarum functionum et officiorum inservit. ut :

ዐቃቤ፡ ሠራይ፡ Medicus. Matth. 9. 12. Pl. ዐቀብተ፡ሠራይ፡ Psal. 87. 11. Non resurgent. Es. 26. 14.
ዐቃቤ፡ ነቢብ፡ Orator. Act. 24. 1.
ዐቃቤ፡ ንግድ ፡ Caupo. Luc. 10. 34. πανδοχεῦς.
ዐቃቤ፡ ገነት ፡ Hortulanus. Joh. 20. 15.

ዐቀብተ ፡ ወይን ፡ Marc. 12. 1. reperitur etiam ዐቃቢያን፡ f. ዐቃቢት፡ Cant. 1. 5.

ዑቃቤ ፡ Custodia. Org. lect. 3. ዑቃቤ፡ ሕግ፡ Observantia legis. Org. l. 2.

ዕቅበት ፡ Observatio, Custodia. Lit. 167. c. 1. (2) Vigilia. ut : ዕቅበት ፡ ሌሊት ፡ Vigilia noctis, φυλακὴ τῆς νυκτὸς. Exod. 12. 41. መዐቀቢሁ፡ idem significare videtur. Num. 9. 19.

ማዕቀብ ፡ Qui alteri quidpiam custodiendum dat. ማዕቀቢሁ ፡ Depositori suo. Exod. 22.

መዕቀብ፡ ut : ሰብአ፡መዕቀብ፡ Jud. 7. & መዐቅብት ፡ Custodes, Vigiles. Cant. 3. 3. c. 5. 7. (2) Insidiæ. Jud. 1.

መዕቀብና ፡ Custodia, Tutela. in ጸ ፡ ረ ፡

ዓቀብ፡ Clivus, vel Acclivitas montis seu collis. Declivitas. ሙራድ፡ ዓቀብ፡ quâ per declivum descenditur. Jes. 15. 5. Luc. 19. 37.

¶ ዕቅብት ፡ Concubina. Gal. 4. 22. Pl. ዕቁባት፡ Pellices. Cant. 6. 7, 8.

ዕቋን ፡ Lac tridui, aut quatridui in vase concretum. Pro butyro tamen positum videtur Gen. 18. 8. Jud. 5. 25.

ዐቀድ ፡ Capitulum, vel capitellum columnæ, Gall. Chapiteau. 1 Reg. 7. 16.

ዐቀጸ : *Non est in usu, vide tamen* Jud. 11. *nisi mendum sit.* || አዕቀጸ : Gen.22.9. Supplantavit, *Pede supposito, vel fune extenso improvidum* prostravit. Psal. 17. 43. & 139. 5. || ተዐቅጸ : Psal. 19. 9. Supplantatus fuit, Prostratus fuit *de-improviso.*

ዐቀፈ : *Non occurrit.* አዕቀፈ : Scandalum dedit *vel* præbuit. Joh. 6.61. (2) Offendiculo, impedimento fuit. Gal. 5. 7. 1 Thess. 2. 18. || ተዐቅፈ : Luc. 7. 23. Scandalizatus fuit, Scandalum accepit. Marc.6. 3. *c. abs. At propriè est Ad lapidem* offendit, Impegit በእብን: Psal 90. 12. Luc. 4. 11. * *Activè accipi videtur* Num. 22. 22, 33. *pro* Remoram objecit, *In itinere* Impedivit.

ዕቅፍት : Offendiculum, Scandalum. Psal. 68. 27. 1 Joh. 2. 10. *Diabolus* ወደየ:ዕቅፍተ: *scandalum præbuit. Org. l.* 2. (2) Remora. *ib. l.* 3.

መዕቀፍ: Qui scandalum præbet. Mat. 16. 23. *sic enim interpretabatur Æthiops meus.*

ማዕቅፍት : Offendiculum *quatenus accipitur pro loco offensionis.* Es. 29. *Pl.* ማዕቀፍ : Scandala. Psal. 140. 10. *per* ቅ: *Syn.*

ዐበለ: *Non occurrit.*

ማዕበል: Procella. *ut :* ማዕበለ: ማይ: Luc.8.24. መዋግደ:ማዕበል: Act.27.15. *Org. l.*3. Fluctus procellæ. *Pro fluctibus tamen accipi videtur* Psal. 64.7. በሊሕ: መዓብሊሆሙ : Es. 5. 28. Ὧν τὰ βέλη ὀξέα ἐστι : *sed corruptum puto pro* መበ ዐሊሆሙ :

አመዕበለ: Fluctuari, agitari *velut procellâ, aut fluctibus. ut : Animus meus vellet* ያመዕብሎ : መዋግደ : *fluctuari in undis arcanorum. Lit.* 172. *c.* 1.

ዐበረ: *Propriè dicitur de frugibus, cum ob siccitatem cæli arescunt, aut steriles fiunt.* Es. 19.7. Sterilescere. Apoc. 6. 6. ተክል:እንተ:ኢተዐብር: *Org. l.* 3.

ዕቡር : Sterilis. *Pl.* ዕቡራን: *Fruges, vel aristæ ob siccitatem tenues.* Gen. 41. 27.

ዓበር: Sterilitas. *Org. lect.* 1. *oppos. est* ሰመር :

¶ ዕብራዊ:Hebræus.*Org.l.*1. *Pl.* ዕብራዊያን: Phil.3.5. (2) *Hoc titulo duo libri Regum insigniuntur, qui nobis* 1. & 2. *Græcis* 3. & 4. *dicuntur.*

ዕብራይስጥ : Hebraicè. Joh. 5. 2. *quamvis aliàs passim legatur* በዕብራይ ስጢ: ἑβραΐστὶ, Act. 26. 14.

ዐበቅ: Scabies. Lev. 26. 16. Deut. 28. 27.

ዕቡቅ: Scabiosus. Lev.21.20.*c.*22.22.

ዐበየ : Psal. 36. 37. Magnus, *vel* Major factus est ; Crevit, Auctus fuit. *ubi nota comparativi significationem effici sequente* እምኔ: Matth.6.25.Marc.4. 32. || አዕበየ : Psal. 54. 13. Magnum reddidit, Auxit, Intendit. አዕበየ:ጸራኅ: Matth. 20. 31. (2) Extulit, Magnificit,Magnificavit. Psal. 33.3.Luc.18.14. || ተዐበየ: Extulit se,Elatus fuit: *Fut.E.* Psal. 20. 3. Inflatus, superbus, tumidus fuit. Psal. 130. 1. 1 Cor. 4. 18. || አስተዐበየ: Superbum, tumidum, Arrogantem reddidit.Inflavit *animum*.1 Cor.8.1.

ዐቢይ : Magnus. Psal. 94. 3. *Pl.* ዐበይት : Magni. Psal. 135. 17. & *subst.* Magnates, Primores. Matth. 20. 25. Marc. 6. 21. *reperitur tamen etiam* ዐቢ ያን: *F.* ዐባይ: Psal. 18. 14. *Pl.* ዐቢያት: Magna, Res magnæ. Psal. 105. 22. *alia forma fœminini videtur esse* ዐቢይት : Psal. 85. 12.

ዕበይ : Magnitudo. Psal. 8. 2. *Pl.* ዕበ ያት: Magnitudines. *Lit.* 170. *c.* 1.

ዕቡይ: Superbus. Psal. 88. 11.

ትዕቢት: Superbia. Marc. 7. 22.

ዐበየ : ደቤሆሙ : Insiliit *in eos.* Act. 19. 16. *sub* ኣብየ: *tamen referendum videtur.*

ዐበጠ:

ዐበጠ : Matth. 5. 41. ἀγγαρεύειν, Angariare; Ad angarias *vel* opus præstandum cogere, compellere, adigere. *c.* 27. 32.

ዐተር: Pisum. Exod. 9. 33. *pro* faba, 2 Sam. 17. 28. *Pl.* አዕታር: Pisa. *Syn.*

ዐተበ : Signavit, Obsignavit. Joh. 3. 33. 2 Cor. 1. 22. (2) Notavit; Notam, *seu* Signum *quodpiam* impressit. (3) *In specie significat* Signo crucis facto benedixit *alieni rei*, *et cc.* ባዕለ : *Lit.* 159. *c.* 1. ‖ ተዐተበ : Signatus, Obsignatus, Charactere *quopiam* notatus fuit. (2) Signo crucis facto benedictionem accepit. ወዘይትዐተብ : ይብል : አሜን: *Syn.*

ዕቱብ: Signatus, Notatus.

ማዕተብ : Signum, Nota, Character. Rom. 4. 11. *ubi* መዐትብ: *legitur, dubito an rectè.* 1 Pet. 2. 21. (2) Ligamen *brachii, quo quis dignoscitur; quod in Æthiopia fieri consuevit. atque sic explicant* Cant. 8. 6. (3) *Vulgò etiam sic vocatur color quem aliqui elegerunt, quo inter se noscantur : Gall. La livree.* መጽሐፈ:ማዕተብ: *Syn.*

ዐንሰበ: *Non est in usu.*

መዕንስብ: *Syn. Pl.* መዓንስባን: *Incantatorum genus. Org. l.* 2. *quales in specie essent, ignoravit Æthiops meus.*

ዕንቍ : Gemma, Lapillus, ክቡር : pretiosus *plerumque additum reperitur.* Psal. 18. 11. Apoc. 4. 3. ዕንቍ:ባሕርይ: *per appos. generis pro* Margarita, *hodiè* ሉል : *dicta; putant enim Æthiopes* ባሕርይ : *aliam quandam gemmam, atque nunc temporis raram significare. Plur.* አዕናቍ : *Org. l.* 3. *aliàs* አዕባን : ክቡራት: *ib. l.* 1.

ዐነቀ : Torque, *aut* torquis in modum cinxit; *sive* collo torquem appendit. *Org. lect.* 4. Collo circumdedit *rem quamvis, unde etiam de jugo dicitur.* ‖ አዕነቀ : *Monile, vel jugum* Collo circumdari jussit. Gen. 41. 42. 3 Reg. 12. 14.

ማዕነቅ : *Græcè quidem semper* τρυγὼν Turtur; *sed si radicem spectes, procul dubio est* Palumbus torquatus. Psal. 83. 3. Cant. 2. 12.

ዕንቍራ : Cellulæ apum, *seu favi in quibus et sobolem et mel generant. Org. lect.* 5. *bis.*

ዐንበር: Cetus. Matth. 12. 40. *legitur et* ዐንበሮ: *Pl.* ዐናብርት: *Lit.* 176. *c.* 4.

ዐንበሳ: Leo. Psal. 7. 2. *Pl.* ዐናብስት: Leones. Psal. 56. 5. *f.* ዐንበሳዊት: Leæna. *Org. l.* 2.

ዐንበስበሰ: Efferatus fuit, *Instar Leonis seu Tigris* animosè grassatus est : ወያንበ ስብስ: ደብ: አውግር : Cant. 2. 8. *Instar Leonis animosè pervagatur colles.*

ዐንበዘ: Jud. 7. 21. Deliquium animi pati, Animo linqui, Deficere animo. *Org. l.* 4. Gravi consternatione perculsus est. Psal. 76. 3.

ዕንበዜ : Anxietas maxima, Deliquium, Defectus animi, Trepidatio, Pusillanimitas. Psal. 54. 8.

ዕንብዝና : Idem. Exod. 6. 9.

ዕንቡዝ : Qui deliquium animi patitur, Consternatus, Trepidans, Qui animum despondet : *Pl.* ዕንቡዛን: ὀλιγόψυχοι, Es. 25. 5.

ዐንዘረ : Organum, fides pulsavit; Musicum concentum edidit. 2 Sam. 6. 5. Matth. 11. 17. *Fut.* አዐንዝር : *Org. l.* 6.

ዕንዚራ: Ὄργανον, Organum, *Instrumentum musicum.* Psal. 105. 4 Luc. 15. 25. *quale vero instrumentum in specie sit, nesciunt : Citharam, aliis Trigonum musicum, aliis Harpam nostram putantibus. Lyram appellare liceat, cujus*

jus formam æquè ignoramus. Pl. ዐንዚራት: Psal.136.2.

መዓንዝር: *Qui pulsat instrumentum* ዐንዚራ: Musicus. Organista *vulgò Org. l.* 4. *f.* መዐንዝርት: Cantatrix, Citharistria. *Syn.* Fidicina.

ዐንገ: *Non est in usu.* ዐንግ: *Plur.* አዕኑግ: *forma* አዕጹቅ: Inaures. Gen. 24. 22. Jud. 8. 24.

ዐንጕታት: *legitur* Cant. 7. 13. *al.* 4. *ubi Græcus habet* οἱ Μανδραγόραι, Mandragoræ, *quod tamen in Genesi redditur* ኮል:

ዐንጓ: *Animal est amphibion, quadrupes, Draconi & figura & cutis levitate simile, cauda tàm acuta, ut crus hominis eâ incidere possit. Ambar.* አር ጅ ና: *Descriptionem pleniorem misit mihi Æthiops meus, quæ sequitur:* ይነብር: በባሕር: ወወፂኦ: እምኔ: ሜዴ: ይበልዕ: ሠዐረ:: ዘ፬ አእጋሪሁ: አርእያሁ: ፀዋግ: ወስነ: መልክኡ: ይመስል: ከይሲ:: ዘእንበለ: ጽጕር: ወእቱ: ወዘነቡ: በሊሒ: ከመ: መጥባሕት: ወይመትር: ሰብአ:: ወአካሉ: ይከውን: ከመ: ድመት: በሕቱ: ቀጢን:: *Rectius mihi scribi videtur* ዐንጕግ: *ut* Lev. 11. 30. *ubi Græco* Σαῦρα, *Lacerta respondere videtur: Pl.* ዐንጕጓት: *Lit.* 176. *c.* 4.

ዐንፈ: *Non occurrit.*

መዓንፍት: *legitur* Exod. 25. 29. *interpres ignorabat interpretationem; sed Græcus habet* θυΐσκαι, *quod variè exponitur:* Mortariola, Thuribula, *vel* Phialæ, *vel* τρύβλια, Catinus, patella. *vide &* Exod. 28. 14.

ዐንሮራ: ዘመስጢር: ἀναφορά, Oblatio. *Lit.* 160. *c.* 1. (2) *Sic etiam vocant vasculum quoddam, cujus in consecratione tantùm usus est: videtur idem esse ac* ἀμφορεὺς Amphora, *à duabus ansis sic dicta, servandoque vino olim usurpata.*

ዐከከ: *Non est in usu.* ሞዕከክ: Labrum *majus, capiendæ aquæ.* Luter. Exod. 31. 8. *c.* 38. 8. Crater. Cant. 7. 2. *Pl.* መዓክክት:

ዐውሎ: Turbo, Ventus impetuosus. Psal. 49. 4. መንፈስ: ዐውሎ: Ventus turbo. Psal. 10. 7.

¶ ዕዋል: Marc. 11. 7. Pullus asininus, Asellus. Luc. 19. 30.

ዐዊመ *Non est in usu.*

ዖም: *f. quævis* Procera arbor. 4 Reg. 16. 4. Psal. 131. 6. ዖም: ዘይት: Procera oliva: *Pl.* አዕዋም: Psal. 28. 8.

ዐወረ: Joh. 12. 40. Cœcus fuit, Cœcus factus est. Act. 28. 27. ‖ አዕወረ: Gen. 19. 11. Cœcum reddidit, Occœcavit, Excœcavit. *def.* አዖር: አዕይንቲሁ: *Cœcavit ipsi oculos.* 1 Joh. 2. 11. ‖ ተዐወረ: Excœcatus fuit. ይትዔወር: Lev. 26. (2) Despexit, Neglexit *miseriam patientis, &* simulavit se non videre. Psal. 9. 22. Luc. 11. 42. *Fut.* E. Rom. 1. 19.

ዕዉር: Cœcus. Matth. 23. 26. *Pl.* ዕዉራን: *& alia forma* ዐዋውርት: *c.* 15. 14.

ዕወር: Cœcitas. Deut. 28. 28.

ዑረት: Idem. Marc. 3. 5. *ut:* ዑረት: ልብ: የአኪ: እምዑረተ: ዐይን: *Syn.*

ዐወቀ: *def.* ዖቀ: Prospexit, Cavit, Attendit: *Imp.* ዑቁ: ሊ: *&c. Cavete ne.* Matth. 6. 1. ዑቁ: ርእሰክሙ: *Cavete vobis ipsis.* Luc. 17. 3. ‖ አዕወቀ: *& def.* አዖቀ: Manifestavit, Notum fecit, Detexit, Indicio fuit. Matth. 26. 73. Marc. 14. 70. ቃልከ: ያዐውቀከ: ‖ ተዐውቀ: Notatus, Cognitus, Manifestatus, Revelatus fuit. Ps. 4. 7. & 75. 1. *vide &* Es. 15. 4. Sibi constitit. *Lit.* 3. Certus fuit. ዘኢ ይትዐወቅ: Ignotum, occultum. *Lit.* 162. *c.* 1. አልቦ: ዘይትዐወቀኒ: *Nullius rei mihi conscius sum.* 1 Cor. 4. 4. *vide &* 14. 11.

ዕዉቅ: Notus, Cognitus, Familiaris. *Syn.*

ዑቃት:

ዑቃት፡ Notitia, Familiaritas.

ዐወነ ፡ *Hinc forsan* መዐዋን ፡ Meridies, *vide in* መ ፡ *col.* 78.

ዐወየወ ፡ Mar. 1. 24, 26. ὀνοματοποιητικὸν Miserandum in modum exclamavit, Flebilem clamorem sustulit. Esa. 5. 29.

ዐውያት ፡ Flebilis clamor, ejulatio. Psal. 9. 12. *et* 143. 17.

ዐዊደ ፡ Circumire. *Præt.* ዖደ ፡ Circuivit. Psal. 26. 11. Matt. 12. 43. (2) Oberrare. ‖ አዖደ፡ Circumire jussit, *ut:* አዖደ፡ዐዋዲ፡ Circumire jussit præconem. Exod. 32. 5.

ዐውድ ፡ Circulus, Ambitus, Circuitus, Periodus. *sed ad plurima alia transfertur. ut :* Consilium, Conventus, Consessus, Senatus. Matth. 26. 59. Mar. 14. 55. *Meton.* Aula, Forum, *vel locus ubi judicium habetur.* Matt. 26. 3. * *Locus et* congregatio *quavis, ubi homines circumcirca et velut in circulo congregantur,* Concio. Act. 19. 40. * ዐውደ ፡ ዐመት ፡ Periodus anni. * Orbis, Sphæra *Lunæ. Org. l.* 1. * Area *ad triturationem, erat enim rotunda.* Matt. 3. 12. ዐውደ ፡ እክል ፡ Idem. Luc. 3. 17. *Pl.* አዕዋዳት ፡ Concilia, Consessus. Matt. 23. 6. Conventus, Judicium. Mar. 13. 9.

ዕዉድ ፡ Circumdatus. *ut : Gemma* ዕዉድ ፡ በወርቅ ፡ Exod. 39. 13. *Flos* ዕዉድ ፡ በአስዋክ ፡ *Org. l.* 1.

ዐዋዲ ፡ Præco, *à circumeundo sic dictus.* Mar. 1. 3.

ዓውደ ፡ Circumcirca, κύκλῳ. Psal. 11. 9. ዐውዱ ፡ *Circa eum.* Mar. 3. 34.

ዑደት ፡ Circuitio. Jos 6. 14. Cursus *per orbem. Pl.* ዑደታት ፡ Errores, Longæ peregrinationes. ጸ፡ረ፡

መዐዋድ ፡ Ansulæ, *vel* Cardines *in quibus, vel circa quos res circumagi potest.* Exod. 30. 4. *vel respondet Græco* κύκλῳ, Circumcirca, *seu in loco circa illum.* መዐዋደ ፡ ቀጸላሁ ፡ ὑπὸ τὴν στεφάνην αὐτοῦ. *d. loco.*

ዐዊፍ ፡ *Non est in usu.* ዖፍ ፡ Avis, Volucris. Psal. 10. 1. *Pl.* አዕዋፍ ፡ Psal. 77. 31. *m.* Matt. 13. 32. * ዖፍ ፡ መስቀል ፡ *Avis est quæ circa Festum Crucis mense Septembri Æthiopiam frequentat.*

ዐዘረ ፡ *Non occurrit.* ተዐገረ ፡ *legitur* Jud. 15. 9. *vel* 13. *ait Æthiops meus, usurpari de vi militum in domos irruentium.*

መዕዘር ፡ *legitur* Exod. 33. 23. *Videtur significare postrema, posteriora. Æthiops interpretabatur Radium splendentem.*

ዐዘቅት ፡ *f.* Puteus. Psal. 39. 2. Lacus *vel* lacuna. Apoc. 19. 20. *pro fonte tamen usurpatur* Joh. 4. 6. *Pl.* ዐዘቃት ፡ Putei, lacus. Psal. 68. 19.

ዐዘዘ ፡ Corroboravit, Confirmavit. *Lit.* 159. *c.* 4. (2) Obruit, Circumvenit *vi et impetu.* Jonæ 3. 6.

ዐዚዝ ፡ Fortis, Validus, Potens. Luc. 1. 3. ἡγεμονικὸν, Psal. 50. 13. *Pl* ዐዚዛን፡ *de Regibus. Lit.* 164. *c.* 4.

ዕዘዝ ፡ Potentia, Robur. *Org. l.* 1. Vis, Impetus, Vehementia *pluviæ. ib. l.* 2.

ዒለ፡ *Huj⁹ quidem vocabuli recordabatur Æthiops me⁹, non verò significationis.*

ዐይለ ፡ *def.* ዒለ ፡ Aliò fugit ; Fugiens aliò concessit. Emigravit : *Fut.* Ps. 10. 1. Secessit. ኀለ፡ዒሉ፡መነኮሳት፡በዒታት ፡ Anachoretæ. *Org. l.* 6. ‖ አዕየለ ፡ *def.* አዒለ ፡ Pepulit, Secedere *et* emigrare coegit. Num. 32.

ዒለት ፡ Secessio, Emigratio, Fuga.

ዐየረ ፡ *Non est in usu.* ተዐየረ ፡ Improperavit, Conviciando exprobravit. Psal. 68. 12. *Fut. E.* (2) Exprobravit alicui beneficia exhibita. Jac. 1. 5. *seu bona accepta, vel mala commissa.* (3) *Per superbiam verbis alicui* Insultavit,

Con-

Convitiatus est, *Org.l.*4. ዘይትዔየር ፡ በክብረ ርእሱ ፡ *Qui superbit gloria sui ipsi°, cum aliorum injuria et contemtu.Org.l.*3.

ትዕይርት ፡ Opprobrium, Convitium. Rom.15.3. Ebr.13.13. (2) Exprobrationes, Insultationes, Minæ. Act.4.29.

¶ መዐይሬን ፡ 4 Reg.12.12. *pro artificibus, aut muratoribus positum esse videtur : significationem Æthiops meus ignorabat.*

ዐየነ ፡፡ ይዔይኑ ፡ ሎሙ ፡ Lev.19 Exploravit. 2 Cor. 10. 12. ‖ ተዐየነ ፡ Castra metatus est. Psal.33.8. (2) *ccacc.* Vallo & munitionibus circumdedit. ይትዐየኑከ ፡ Luc.19.43.

ትዕይንት ፡ Tentorium, Tabernaculum. Psal.28. *tit.et* 105.17. *Pl.* ተዓይን ፡ Castra, Tentoria. Psal. 26.5.

ዐይን ፡ *f.* (1) Oculus. Psal.6.7. *Pl.* አዕይንት ፡ Psal.12.4. * ዐይን ፡ ማኅተም ፡ Facies, *seu* pars sigilli exsculpta. Exod. 28.21. ዐይን ፡ ምድር ፡ Foramen *s.* caverna *rotunda terræ, deorsum vergens.*

ብንተ ፡ } ዐይን ፡ { *Pupilla oculi.* Psal.16.9.
ሰብእ ፡ } ዐይን ፡ { *Exploratores.* Jac.2.25
ቅጽበተ ፡ } ዐይን ፡ { *Momentum, nutus oculi.* 1Cor.15.52.

(2) Fons. Jac.3.11. ዐይን ፡ ማይ ፡ * ዐይን ፡ ወርቅ ፡ Icterus, *s.* morbus regius. *q. d. fons auri.*

ዐይን ፡ ከርም ፡ *Nom. propr. loci videtur Æthiopibus, quo Maria mater Salvatoris Elisabetham visitatura perrexit.* ጸ ፡ ር ፡

ዐየየ ፡ Deflexit, recessit *à rectâ viâ.* Seductus fuit. (2) Diversus, *s.* distinctus fuit *ab alio.* ‖ ተዐየየ ፡ Abductus, seductus fuit *à rectâ viâ.* እንዘ ፡ ሊትትዐየይ ፡ *Syn.*

ዕዩይ ፡ Schismaticus, *qui à rectâ viâ recessit. Syn.* (2) Distinctus, diversus. *ut :* ዕዩየ ፡ ገጻቲ ፡ ዘእንበለ ፡ ፍልጠት ፡ *It.* ዕዩየ ፡ ገጻቲ ፡ ወዕሩይ ፡ መለኮት ፡ *Org.l.*3.

ዐይግ ፡ Lacus ; *Pl.* አዕያግ ፡ *Græcus habet* ἕλη, Paludes. Exod. 7. 19. & አዕያጋት ፡ Stagna, Cisternæ, *quivis confluxus aquæ.* Lev.11.36.

¶ ዐይገን ፡ *Vas quoddam ex juncto ita contextum, ut lac in eo servari possit.* Jud. 5.25. & 6. 38.

ዓዲ ፡ *ut :* ወዓዲ ፡ Adhæc, Præterea, Insuper, Nec non. Psal. 8.7. *et* 15.7. ዓዲሁ ፡ *Præterea quoque.* Eph.5.11.

ዕዳ ፡ Debitum, Æs alienum. Mat. 18.26. Luc.16.5. በዐለ ፡ ዕዳ ፡ Creditor. Luc.7.41. መጽሐፈ ፡ ዕዳ ፡ Liber debitorum. *O.l.*3.* *Vulgò quoque culpam significat, unde* መጽሐፈ ፡ ዕዳ ፡ *quandoque accipitur pro* Epigraphe *quæ condemnatis affigitur, quo causa pœnæ innotescat. aliam significationem vide sub* ዐደወ ፡

ዐደመ ፡ Exod. 8. 9. τάξαι πρός με, *Constitue mihi certum tempus.* (2) *Idem ac* ዐወረ ፡ Invitavit, Convocavit.

ዕድሜ ፡ Tempus constitutum, certum, conveniens & aptum *rei.* በጽሐ ፡ ዕድሜሃ ፡ Psal. 101. 14. Occasio. ወእስከ ፡ ለዕድሜ ፡ መዋዕል ፡ In perpetum. Luc. 1.20. *et* 21.8 *Org.l.*2.

ዐደወ ፡ *propriè* Transmisit, Trajecit *flumen, vel mare navi* Mat.9.1. Transfretavit, *in adversam ripam* Trajecit. Matt.14.34. *Per pontem* trans flumen concessit. *Org.l.*2. *Metaph. etiam de aliis rebus distantibus quæ transeuntur accipitur. ut ;* 1 Joh.3. 14. Transiit እሞት ፡ ውስተ ፡ ሕይወት ፡ Joh.5.24. ‖ አዕደወ ፡ Transmisit alium, Transduxit, Transposuit *trans aquam. Org.l.*3. *Metaph. de aliis diversæ naturæ rebus, ut è terra in cœlum, è vita in mortem. ib.l.*4. ‖ ተዐደወ ፡ Transgressus est *murum.* Psal. 17.32. *legem vel præcepta.* Matth.15.2. *vide infra aliam significationem post* ዕድ ፡ *quæ fortè huc referenda.*

ዕደው ፡

ዕድወ : Trans, è regione, ex adverso Psal.37.11. *vide quoque infra* ዕድው : *sub* ዕድ :

ማዕዶት : Ripa opposita, ripa adversa. Matth 4.15, 25. Mar. 3. 8, 4, 35. *It.* Trajectus, Transitus *ipse*. *Lit.*170. *c.* 3. *Præpositionis quoque significationem habere potest* ማዕዶት : Mat.8.18. Luc.8.23.

ምዕደው : Transitus, Trajectus, Vadum. *locus quilibet qua transiri potest flumen.Org.l.*4.

ዕደው : Quisquiliæ. *vide sub* ለ : *c.*284.

ዕድ : Mas, Vir, *ut* : ዕደ : ወአንስት : ወሕፃናት : *Lit.*167.*c.*3. (2) Adversarius Matth. 5. 25. *et* 12. 30. *Pl.* እደው : ወአንስት: Act.8.3.*et*9.2. (3) Homines *in genere*. Mar.6.44. *nescio an non potius* ዕድው : *scribendum, ut* Psal.72. 5. & 138. 18. *ad differentiam* ፃ እደው:

ተዐድወ : Adversarius *alicujus* fuit, Adversus *alicui* fuit. Jac. 5.6. ተዐድዎ : Adimere *alicui* quidpiam *quod proprium illius non est*. Deut.2.

ዐጌ : Gossypium *secundum Æthiopem meum, sed Græcus habet* λινοῦν, Lineum. Exod.28.38. Lev.6.10.

ዐገለ : *Non est in usu.* ‖ ተዐገለ: *Org. l.*1. Vi usus est, Vi rapuit, Rapinas exercuit, Vi oppressit. *ccacc.* Matt.5.40. *Fut. E.* Luc. 6. 28. Psal. 34.10. Avaritiâ & exactionibus torsit. Luc. 3. 14. * *Interdum respondet Græco* Συκοφαντεῖν, Calumniari.

ተዐጋሊ : Raptor, Oppressor. *sed pro proditore vel calumniatore accipitur* 1 Pet.1.18.

ተዕገልት : Rapina, Oppressio, Exactiones violentæ. Psal.71. 14. & 118. 36. (2) Avaritia. Mar.7.22. Luc. 12. 15. Rapacitas. በተዕገልት: Avarè, *per rapacitatem. Org.l.*1.

መስተዐግል : *Org. l.*2. Oppressor, Avarus : *Pl.* መስተዐግላን : 1 Cor.5.10.

ዐገሠ : *Non est in usu.* ተዐገሠ: Psal.119.5. Patiens fuit. *c. abs.* Patienter tulit. *ccac.* Toleravit *aliquem.* Matt. 17.17. *Fut. E.* Perduravit. Psal. 36.36. Apoc.2.3. *seu* Perpessus est *mala.* 1 Pet. 2.19. (2) Patienter expectavit. *ccacc.* Psal.36.9,36. *et abs.* Act.12.15. Μακροθυμεῖν. 2 Pet 3.9. ‖ አስተዐገሠ: 1 Cor. 13.4,7. Valdè patiens fuit, Cuncta pertulit. (2) Ad patientiam permovit, Tolerantiam suasit, *dubia mihi tamen est hujus formæ significatio*

መስተዐግሠ : Patiens, Μακρόθυμος.

ተዕግሠት : Patientia. Matth. 10.22. Perseverantia, Tolerantia.

ዕጉስታር : *Absinthium Græcus habet.* Apoc. 8. 11. *sed ait Æthiops meus herbam esse amaram, Medicinæ utilem, crassis foliis in spinas desinentibus, omnibusque è radice provenientibus. quæ descriptio Aloen esse notat, ea tamen supra* ሬልው : *vocatur.*

ዐገተ : Psal. 17.6. Circumvenit, Circumdedit *aliquem hostis.* Psal. 3.6. *ccacc.* Luc.19.43. *porrò de re quavis alia usurpatur.* ‖ ተዐገተ : *Pass. præc.*

ዕጉት : Circumdatus, Circumventus.

ማዕገት : *Locus insidiis opportunus, ubi quis alium circumvenire et includere potest.* Jud.9. *unde pro Insidiis ipsis accipi videtur* Psal. 68. 27. *et* 123. 5. *vide et* 3 Reg.7.28. *ubi respondere videtur Græco* συγκλείσματα, Conclusiones, *vulgò vertunt Opus interrasile. vide Org. l.* 1. *c.*47. *in fine* : ርእስ : ማዕገቶሙ :

ዐጠነ : Suffivit, Suffumigavit, Odores incendere, *Aromata* adolere. Luc. 1.9 *Lit.*176. *c.*1. ‖ ተዐጠነ : Suffitum est. *Impersonal.*

ዕጣን: Suffitus, Suffitio, Suffimentum. Psal. 140. 2. (2) *Materia suffitus ipsa.*

Lit.

*Lit.*164.*c*.4. *et passim. Est nomen actionis et rerum suffiendarum in genere.* ዕጣንታ: *vide* Cant.3.6. *Pl.* ዕጣናት : Odores, Thura. Apoc.8.3. * ዐጣን : ቀገር : *Est genus carminis vulgò sic dictum.*

መዕጠን : Lev.4.7. Altare, *vel locum suffitus significare videtur.*

ማዕጠንት : *f.* Thuribulum. Apoc.8.3. *Pl.* መዓጥን : *Org. l.*3. *pro quo reperitur* ማዕጠንታት : *in* ጸ : ረ :

ዕጡፍ : *Respondet Græco* ἀντίον ὑφαινόντων. 2 Sam.21.19. Liciatorium textorum. *vide* ሠረዊ : *col.* 92.

ዐጽም : Os ossis. Luc.24.39. ዐጽም : ገበዋት : Costa. *Org. l.*4. *Pl.* አዕጽምት : *f.* Psal.6.2.

ዐጸረ : Expressit *succum, vel liquorem è re quavis. ut ex uvis* Gen.40.11. *rorem è vellere* Jud.6.38.

ዐጽቅ : Ramus. Matth.24.32. Palmes. Joh.15.2. *Pl.* አዕጹቅ :

ዐጸወ : Psal.77.55,68. Clausit, Conclusit *januam.* Matth.6.6. ተዐጽዉ : ውስተ : ገጹ : ለሰብእ : *Occluditis in faciem hominum.* Matth.23.14. || ተዐጽወ : Clausa fuit *janua.* Matth.25.10. Conclusus, Inclusus fuit. Psal.67.33. ተዐጸወተኒ : ፍሥሓ : Ereptum *mihi* fuit *gaudium.* 2 Cor.11.10.

ዕጽው : Clausus. *Plur.* ዕጸዋን : *f.* ዕጹት: *Org.*

ዐጻዊ : Janitor, *à claudendo sic dictus.* Mar.13.34. *Plur.* ዐጸውት : Janitores. 4 Reg.7.11.

ማዕጾ : Janua *quæ claudit ostium.* Ps.140.3. *Pl.* መዓጽው :*Org.l.*2. *et* መዐጾት: Ostia. 1 Sam.23.7.

ዐጸድ : Area *quævis circumsepta, sive muro, pariete, aut sepi cincta: hinc accipitur variè, et* (1) Atrium *significat, ut :*

ዐጸደ {
- መቅደስ : Psal.28.2. Joh.18.14.
- ወይን : Vinea. Mar.14.32.
- ኀምል : Hortus olitorius, Viridarium. Joh.18.1.
- አባግዕ : Ovile. Joh.10.1.
- ሐቅል : Pascua, Pratum. Luc.15.15. *Periphrasi usitata.*

Pl. አዕጻድ : Atria. Psal.64.4. *It.* አዕጻዳት : *q.d.* Areæ, *vel domus circumseptæ. Suec.* Garden, *i.e.* Pagus, vicus *in genere. Loca pariete circumdata, & oppon. urbibus.* Matt.10.11. Mar.5.14. Tentoria, Tabernacula *plura.* Psal.69.6. Septa *ovium.*

ዐጽፈ : *Pallium dupliciter* composuit; Composuit, *seu* complicavit *vestem, vel simile quid.* Exod.28.9. || ተዐጽፈ: *Org. l.*3. *Activè usurpatur, & acc. regit.* Amicuit, *vel* Amixit; Operuit, Induit. Psal.72.6. Mar.14.51. (2) *Pass.* Amictus, Involutus, Coopertus fuit. ወይትዐጸፍ : ደመና : ውስተ : ርእሱ : Apoc.10.1. ቀነተ : ዘይትዐጸፍ : *Cinxit illud quo amiciebatur.* Joh.21.7.

ዐጽፍ : Pallium, Amiculum, διπλοΐς, Chlamys. Psal.103.7. * ዐጽፈ:ማርያም: *Nom. propr. viri. Pl.* አዕጽፍት : ብርሃናት : Pallia, amicula *luminum (ducta Metaph.) Lit.*168.*c*.3.

ዑጹፍ : Amictus, Involutus, Coopertus. Exod.26.1. *f.* ዑጽፍት : Amicta, *c.* በ : *materia.* Psal.44.11. *tanquam esset à radice* ዓጸፈ :

ዐፀበ : Difficile, arduum, durum fuit : *et comparativè* Difficilius, asperius fuit. Luc.12.26. * ዐፀበኒ : Mirum, durum visum fuit. Act.25.27. (2) Difficulter rem fecit. *ut :* ዐፀበት : ውስተ : ወሊድ : *Difficulter peperit.* Gen.35.16. (3) Opus, necesse, necessarium fuit. Act.28.10. || አዐፀበ : Induravit, Durum reddidit. Rom.9.18. || ተዐፀበ : Durum fuit, *vel* visum fuit. ወኢይትዐፀብከ : Deut.1.17. & 15.18. አስተዐፀበ : Mirum, absurdum, Incredibile putavit. Act.26.8. *It.* Durum,

Durum, asperum *et* difficilem se præbuit. 1 Pet. 4.9.

ዕፁብ : Durus, arduus, difficilis *intellectu*. Joh.6.60. * Mirabile,Stupendum. *Lit*.170. *c.* 3. * Difficile *factu*. Matt. 19. 23. * Difficilis moribus, Severus, Austerus ዕፁብ : ብእሲ : Luc. 19. 21. ዘዕፁብ : ሤጡ : Res magni pretii, pretiosa. Matt. 14. 3. እምዕፁብ : Difficulter, Ægrè. Luc. 9. 39. *Pl.* ዕፁባን : Variis difficultatibus circumventi, Calamitosi. *Org. l.*1.

ዐፀብ : Calamitas, Difficultas *quævis*. *Org.l.*2. Necessitates. Difficultates *ex inopia potissimum*. ዐፀብ : ለብ : Defectus Archetypi, *sive* originalis.

ዕፁብ : Difficultas, Necessitas, Periculum.*Org.l.*4. ዕፀቢሁ : ለሞት : 2 Sam. 22.6. Asperitates.

ዐፀወ : *Non occurrit.* ዕፀ : Lignum. *Synechd.* Arbor. Psal. 1. 3. *frequenter per appositionem generis speciebus præponitur, ut :* ዕፀ : ዘይት : Psal.51.8. *Pl.* ዕፀው : Psal.148.9. (2) Fustes, Sudes. *Arab.* عصا, Matt.26.47. Mar. 14.43. *It.* ዕፀታት : Arbores. Apoc.7.1.3. *It.* ዕፀዋት : Judæ 12. *It.* አዕፀው : *Syn* ዕፀ : ኲናት : Hastile. * Manubrium *securis*. Deut.19.5.

¶ ዕፁ : Sors. Act.1.26. *et* 8. 21. *aiebat Æthiops ab* ዕፀ : *hanc vocem derivari, surculis enim notis quibusdam discretis, certoque modo dispositis sortem legi solere. vide* Num. 25.55.

ተዐፀወ : Sortem misit, Sortitus est, Sorte egit cum aliis, Sorte expertus est. *Gall.* Ticer au court baston. Psal.21.19. Matt.27.35. || አስተዓፀወ : Aliquos inter se sorte committit, sortiri curavit. Lev.16.8. Sinere ut aliqui inter se sortem jaciant. አስተዐፀውን : 1 Sam. 14. 42. Act.1.26.

ዑፃዌ : Sortitio. *Org.l.*1.

ዐፀየ : Exod. 16. 20. Vermes produxit, Verminare, Verminari : *Inf.* ዐፅዮ : Vermes producens. Act.12.23.

ዕፄ : Vermis. Psal.21.7. *sic etiam vocatur* Fœtus, *s.* soboles apium, *dum favis adhuc continetur*. *Org.l* 5. *Pl.* ዕፀያት :

ዐፀደ : Messuit,Demessuit Psal 128. 6.Joh 4.36. || ተዐፀደ: *pass.præc.* Jac.5.7.

ዐፃዲ : Messor. *Pl.* ዐፀድ : *per crasin, pro* ዐፀድት: Matt.13.30.39.

ማዕፀድ : Falx. Apoc. 14.14,15.

ዐፈረ : *Non est in usu.*

መዕፈርት : *legitur* Exod.28.35. *Ignorabat Æthiops meus significationem, vestis genus esse patet. Pl. est* መዕፈር ታት : v 36. *videtur respondere voci* κιδάρις, *quæ tamen alibi retinetur* ቂዳርስ : Exod.39. 37. *vel pro eo reperitur* ደርማንቀ : ዘብ እሲ : ዘሐቋ :

ዕፍረት : Unguentum pretiosum odoratum. Psal.32.2. Matt. 26. 7. ዕፍረት : ዘአልባስጥሮስ : *Unguentum Alabastrinum, ex ignorantia vocis sic legitur* Luc. 7.37. *Pl.* ዕፍረታት :

ዘ፡

ዘ፡ *Pronom. demonst.* Hic, hæc, hoc. ወምስለ ፡ ዝኒ ፡ ዓዲ ፡ *Et præter hæc, seu et cum his quoque.* Psal.77.36.

ዘሀረ ፡ *Non est in usu.* ተዘሀረ ፡ Es.1.15. ‖ ተዘሀረ፡Ps.73.5. Jactavit se *per vanitatem*, Gloriatus est. Psal.138.19. Rom.11.18. *cc* በ ፡ *rei.*

ዝሁር ፡ Arrogans, Jactabundus. *Org.*

ትዝህርት ፡ Jactantia, Arrogantia, Gloriatio *vana*. Ps.73.24.

ዘበበ ፡ *Particula servilis distributiva, q. d.* Quod singulis, *sive* unicuique. Matt. 6.11.

¶ መዝሀል ፡ Vectis, Pertica *ad portandum*. ጾርዎ ፡ በመዝሀል ፡ Num.13.24.

ዘለገሰ ፡ Laboravit morbo ዝለ ጋሴ ፡ dicto.

ዝለጉስ ፡ Qui morbo ዝለጋሴ ፡ laborat. 2 Sam.3.29. γονοῤῥυής Gonorrhyes, Gonorrhœus.

ዝለጋሴ ፡ *Morbi fœdi genus, quo adeò omnia corporis membra putrescunt, ut unum post aliud demendum sit, eoque morbo S. Alexium interiisse tradunt. Org. l.6. si significatio* τῦ ዝለጋሴ ፡ *recta est, dicenda erit Gonorrhœa virulenta.*

ዘለፈ ፡ Luc.3.19. Arguit, Redarguit, Verbis perstrinxit, Convicit. Matt. 12.27. *Fut.* E. Rom.14.22. ‖ ተዘለፈ፡ ἐλέγχειν, Psal. 38. 13. & 140. 6. *idem prorsus ac* ዘለፈ ፡ *significare videtur, ut ex locis allegatis patet.* Ps.93.10.

ዝሉፍ ፡ Pertinax, Obstinatus, Præfractus, *propriè dicitur de infantibus obstinatis.* Rom.1.31.

ትዝለፍት ፡ Obstinatio, Pertinacia. Act.19.36.

ዘለፋ ፡ Criminatio, Reprehensio. Psal.72.14.

¶ አዝለፈ ፡ Ad finem usque perduxit, *s.* continuavit. Matt.10. 22. Mar.13.13.

ዘልፈ ፡ Semper. Psal. 15. 8. Sæpius, Frequenter. Matt.9.22.

ዝሉፈ ፡ *et* ዘለፈ ፡ *non alio modo reperi quàm* ለዝሉፈ ፡ εἰς τέλος, In perpetuum, Psal.9.6,19. *eodem modo dicitur* ለዘለፈ ፡ In perpetuum, æternum. Mar. 3. 29. Perpetui. *Org. l.2.*

ዘሐለ ፡ Jac.5.3. Æruginem contraxit *metallum*, Æruginosum factum est.

ዘሕል ፡ Ærugo, *ib. Metaph.* Corruptela. *Org. l.1.*

ዘሐነ ፡ Tranquillatum, sedatum fuit *mare*; Tranquillum factum est. *Org. l.3.* ‖ አዝሐነ ፡ Tranquillum reddidit *mare*.

ዛሕን ፡ Tranquillitas, *propriè maris, vel ventorum.* Matth.8.26. Mar. 4.39.

መዝሕን ፡ Tranquillator, Sedator. *Org. l.3.*

ዘሐሐ ፡ *Non est in usu: hinc fit geminatum*

ዝሕዙሕ ፡ Superabundans, Exundans; *de mensura dicitur adeò plena ut exundet* Luc.6.3.

ዝሕዛሕ ፡ Abundantia *seu* exundatio, exuberantia.

ዜማ ፡ Tonus, Sonus continuus, *qualis est susurrus apum. Org. l. 5.* ጓብ ረት ፡ ዜማ ፡ Harmonia. *ib. l.4.*

ዝማም ፡ Circulus *naribus alligatus bestiarum domitarum, de quo* Job 40. *et* Es.37. *forma* ሕማም ፡ *Pl.* ዝማማት፡ *Org. l.*1.

ዘመረ ፡ Psal. 7. *tit.* Cecinit, Cantavit. ዘመረ ፡ በመሰንቆ ፡ Pulsavit citharam. ጸ ፡ ረ ፡ *Fut.* እዜምር ፡ Psal.12.6.

ዝማሬ ፡ Hymnus, Encomium. *Org.*

መዘምር ፡ Cantor, cantans. *Pl.* መዘምራን ፡ Psal.67.27.

መዝሙር ፡ Psalmus. Ps. 3.4,5. *tit. et* 150.3. *ubi Græcus habet* Ψαλτήριον, *Psalterium. Pl.* መዝሙራት ፡

¶ ተዘመረ ፡ Appellavit *à sententia judicis*; Provocavit *ad aliquem.* Act.25. 11,12,21. *et tamen* አዝመረ፡ *legitur* v.25. ተዘመር ፡ በስመ ፡ ዚአሁ ፡ *Syn.*

¶ አዝመር ፡ Purpura, *vel* byssus. Apoc.18.12,16. *pro quibus tamen aliàs reperitur* ሜላት ፡ *et* ቢሶስ ፡ *quæ vide col.* 52. *et* 188.

መዝመር ፡ Versus *in libro*, linea *vulgò. Syn.*

ዘመረግድ ፡ Smaragdus. Apoc. 21. 19. *ubi notandum, Æthiopes* τὸ ዘ ፡ *pro articulo suo præfixo accepisse et abstulisse, undè aliàs communiter* መረግድ ፡ *reperitur, quod vide col.*62.

ዘመን ፡ Tempus conveniens, opportunum ዕድሜ ፡ Act. 27.9. *Pl.* አዝማን ፡ Quatuor anni tempora *reddebat Æthiops meus* ዐርበዕቱ፡ ዘማናት፡* ዘመነ፡ ኦሪት ፡ Tempus ante Christum natum. ዘመነ ፡ ወንጌል ፡ Tempus post Christum natum.

ዘመወ: Matt.5.27.32.Scortatus est, Illicito coitu usus est, *in genere. hinc de adulterio in specie.c.*19.9. ዘመዎ:Scortatio. ኢዘመዎ ፡ Continentia, Castitas. 2 Pet. 1.6. ‖ አዘመወ ፡ Ad scortandum pellexit, sollicitavit. Apoc.2.20.

ዘማ ፡ Scortum, Meretrix *in genere.* Apoc.17.1,15.(2) *adj.* Adultera meretricia. Mar.8.38. *Pl.* ዘማት ፡ Luc. 15. 30. ወልደ፡ ዘማ ፡ *Ex illegitimo concubitu natus*, Spurius. *Syn.*

ዘማዊ፡Scortator. *Pl.* ዘማውያን ፡ Mœchi. Psal.49. 19. *f.* ዘማዊት ፡ Adultera. Joh.8.3. *tit. Pl.* ዘማውያት ፡ Matt.21.31.

ዝሙት ፡ Scortatio, Fornicatio. Matt. 15.19. (2) Adulterium. Matt.19.9.

ዘመድ ፡ Genus, Familia, Stirps, Cognatio. Matth.10.21. (2) Species. *ut:* ኵሉ ፡ ዘመደ ፡ ዐሣ ፡ Matth.13.47. *Pl.* አዝማድ ፡ Cognati, Agnati. Psal. 37.12. *relativè oppositum* τοῖς ወሉድ ፡ *significat* Parentes. ወሉድ፡ ደቂ ፡ አዝማዲሆሙ ፡ Mar.13.12. Luc.2.41.

ዘረረ: *Non est in usu : hinc fit gem.* ዘርዘረ ፡ Enervatus, Dissolutus fuit. Irritum fuit *venenum, ut :* ለይዘርዝር ፡ ኵሉ ፡ ፍጥረታተ ፡ ሕመዝ፡ *Lit.*169.*c.*1.

ዘርቅ ፡ Nugæ, Fabulæ. ነገረ ፡ ዘርቅ ፡ *Org. l.*5.*et* 7. *propriè usurpatur cum res gesta mendaciis et fabulis contaminatur.*

ዘርብ ፡ Piper.

¶ ዘርቤት፡ Tapes, *vel quicquid solo insternitur. Pl.* ዘርቤታት ፡ بساط. *Ambar.* ብሳጥ ፡ *ab Ar.* .

ዘራት፡ Deut. 14. 5. *Arabic.* زرافة *unde Ital. & Hispanicum* Giraffa *originem duxit*, Camelopardalis, *huic enim voci in Græco respondet. Convenit Æthiopicum cum Amharico* ጅራት ፡ ቀጭን ፡ *i. e.* cauda tenuis, *talem enim caudam habet. Aliàs est animal quadrupes, incredibilis altitudinis, ferunt enim hominem vix genua ejus attingere.*

ዘርአ ፡ Seminavit, Sementem fecit. ዘርኡ ፡ ገራውሀ ፡ *Conseminarunt agros, vel inseminarunt agris.* Ps.106.37.

Matt.13.3.27. || ተዘርአ: Seminatus, um est, *de semine*. Matt.13.19.

ዝሩእ: Seminatus. *F.* ዝርእት: *Org.l.*5.

ዘርእ : Semen. *Plur.* አዝርእት : Matt.13.23.

ዘራኢ : Seminator. ዘይዘርእ:

መዝርእ : *Propriè quidem est* Corbis *in quo semina in agrum feruntur : accipitur tamen pro* Canistro, *s.* Fiscella Mat. 14.20. *&* 16. 9.

ዘርከየ : Detraxit *alicui*, Famam *absentis* obtrectando imminuit. Ps.43.18.

ዘርክዮ : ጸላኢ : Calumnia *inimici, i. e.* Satanæ. *Lit.* 168. *c.*4.

ዘርካዪ : Obtrectator, Calumniator *absentis*.

ዘረወ : Psal 52.7. Dispersit, Dissipavit *bona, opes*. Luc.15.13. || ተዘርወ: Ps 21.14. Sparsus, Dispersus, Dissipatus fuit. Matt.26.31.

ዝርው : Sparsus, Dispersus. *F.* ዝሩት:

ዘራዊ : Dissipator, *qui dispergit*.

ዝርወት : Dispersio. Psal.146.2.

ዘረዐ: *Non est in usu.* መዝራዕት: Brachium. Psal.17.37. መዝራዕት፡ባሕር: *Gall.* Un bras de mer, Sinus : *an hic modus loquendi apud Æthiopes usitat.ª sit, an sit Europaismus in medio relinquo*. Act. 27.39. *Pl.* መዝርዕ Brachia.

ዘርዘቅ : *Non recordabatur Æthiops meus quid sibi hæc vox vellet* : ከመ : ዘርዚቅ : Exod.28.22. *respondere videtur Græco* ἀλυσιδωτὸν *Catenatum, vel hamis refertum : Symm.* βροχωτὸν *ex retibus vel laqueis factum.*

ዝቅ : Uter, *utris*, ἀσκὸς Ps. 32. 7. *et* 77.16. *Pl.* ዝቃት: Utres. Matt. 9.71.

ዝብለ : *Omne* instrumentum, *sive ferreum, sive æneum significat*. (2) Squama ferri.

¶ ዘብላ : *ut* : ምድረ: ዘብላ: *est Provincia s. pars Regni* ሱዋ : *vulgò Schoa, Xoa Lusitanis. præf. Syn.*

ዘብሐ : Psal. 105. 35. Immolavit, Mactavit *idolis* victimam, *plerumque in malam partem accipitur. vide* Exod 34.

ዝቡሕ:ለአማልክት : εἰδωλόθυτον, Immolatum *idolis*. 1 Cor.10.28.

ዝብሐት : Immolatio, Mactatio. ዝብሐት : በገዐ : ለእግዚአብሔር : *Org.l.*1.

ዘቢብ:ሕምር: Uva passa. Num.6.3.

ዘብን : Dorsum, Tergum. Psal. 80. 6. *Metaph. de rebus inanimatis dicitur, et aversam rei partem significat, sicut* ገጽ: Facies , *adversam. quo pacto & Latinè tergum de libro seu literis dicitur : ita hîc frequenter de posteriori parte chartæ s. membranæ accipitur: Pl.* ዘብናት: Ps 68.28.

ዘብደ : ጠሊ: Pellis caprina. 1 Sam. 19 13. *secutus est versionem Aquilæ* Στεργγύλωμα τριχῶν αἰγῶν. ዘብድወ : *in Syn. legitur.*

ዘበጠ: Ps.128.3. Pulsavit, Verberavit, Percussit. Mat.21.35. Feriit *gladio c.* 26.51. (2) *Tribuitur vento, arbores vel mare agitanti.* Jac.1.6. Apoc.6.13. ዘቢጠ: ስርናየ : Triturare more Europæo. *Gall.* Battre le ble. Jud.6.11. || አስተዘበጠ : Alium contra alium ad mutuam percussionem incitavit *Syn.*

ዘባጢ: Pulsator, Percussor. Deut.25. 11. *F. Pl.* ዘባጥያት:ከበሮ: *Fæminæ tympanum pulsantes*, Tympanistriæ. Ps.67.27.

ዝቡጥ: *Opus* ductile. Ps.97.7. *percussione mallei* extensum. Num.10.

ዝብጠት: Pulsatio *instrumenti musici. Org. l.* 3. Percussio. *Ib l.*4.

ዛቲ: Hæc, ista. *vide* ዝንቱ: *col.*361.

ዘትረ:ሐሊብ: Cremor lactis. *Org. l.*2. ዘትረ : መዐር : *q. d.* Cremor mellis. 1 Sam. 14. 27. *gustarunt enim extremitate baculi, de eo quod innabat.*

ዝንር:

ዝኅር : Monumentum , Tumulus, Sepulchrum. Matth. 23. 29. Joh. 19. 41.
መዝኅርት: Ebenum, *vel* Hebenum lignum: *aliàs* መስእርት: *v supra* ሐቀ: *c.* 35.

ዘነመ : Pluit. Luc. 17. 29. በረድ: ይዘንም: Grandinat. Psal. 67. 15. || አዝነመ: Pluere fecit. ያዘንም: ዝናመ: Matt. 5. 45. Instar pluviæ cœlo demisit. Ps. 77. 28.
ዝናም: Pluvia. Psal. 104. 30.

ዘነብ : Cauda. Apoc. 9. 10. *Plur.* አዝናብ: *c.* 9. 19.

ዝኔት : Lev. 15. 3, *exponitur* ማየ: ዘርእ : *vel* aqua seminis. Gonorrhœa *mihi esse videtur.*
¶ ዝንቱ: Hic & hoc: Iste, Istud. Ps. 23. 8. 10. *Acc.* ዘንተ: Psal. 74. 7. & *Pl. neut.* Hæc, ista. Ps. 41. 4. *f.* ዛቲ: Hæc, ista. Ps. 11 8.

ዘናና : *sic vocant lapidem quem bovum fronti alligant, quo illius percussione à fugâ deterreantur.*

ዜነወ : Matth. 8. 33. Nunciavit, Annunciavit *rem novam* , *sive bonam* , *sive malam.* Ps. 21. 34. *Fut.* E. Ps. 88. 2. || ተዜነወ : Nunciatus, Annunciatus fuit. 1 Sam. 30. ንዴያን: ይዜነው: πτωχοὶ ἐυαγγελίζονται, Matth. 11. 5. *Activè signif.* Psal. 95. 2.
ዜና: Nuncius, *sive Res nunciata.* Luc. 2. 10. (2) Historia *vulgò. Pl.* ዜናት : Nova, Res nunciatæ.
ዘናዊ: Nuncius. 2 Pet. 2. 5. *Pl.* ዘናውያን:

ዘንገዐ : Blateravit , Stolidum & ineptum sermonem habuit; Incompositè, barbarè locutus est. 1 Cor. 11. 17.
ዝንጉዕ : Inconditus , Incompositus *sermone & actionibus.* Rom. 1. 31.
ዝንጋዔ :- Sermo incompositus, rudis, anilis. Incongrua locutio. Luc. 24. 11.

ዘንጐጐ: *Verbis* illusit, Ludibrio habuit, Cavillatus est, Subsannavit. Matt. 5. 11. Marc. 15. 32. || ተዘንጐጐ: *Verbis* illusus , Ludibrio habitus fuit *cavillationibus.* Deut. 32. 34.
ዝንጓጓ: Ludibrium, Illusio *verborum*, Cavillatio , Subsannatio. Gen. 30. 23.

ዝእብ: Lupus *communis* , الذئب. Deut. 14. 8. *miror ibi pro* ū *Sus positum esse : differt à* ተኵላ: *quod vide col.* 208. *Pl.* አዝእብት: Lupi. 3 Reg. 22. 38. *ubi iterum pro* ū *Sues positum, quod mirum.*

ዚአየ : Meus ዚአከ: Tuus, *quære in Gram. inter Pronomina.*

ዝኩ: Iste, ille. Luc. 14. 9. ዝኩቱ: ዓለም: *Iste mundus.* Luc. 20. 35. *In appositione* ዝኩቱ: Istud *ad propinquius refertur* ; *ad remotius verò* ውእቱ: Illud. *Org. l* 2. *acc.* ዝክተ: Lev, 1. 8.

ዘከረ: Meminit, Memoravit *verbis*, Mentionem fecit : *sic mihi interpretatus est Æthiops meus, quamvis ego ad sequentem formam referre maluissem :* ሊተዝከር: Ps. 8. 5. *Org. l.* 3. || ተዘከረ: Ps. 9. 12. Recordatus est , Memor fuit , Meminit *animo. ccacc.* Psal. 6. 5. *et* 73. 2. ከመ: ትዘከረ: ቦቱ: ኪያየ: *Ut per id mei memor sis.*
ተዘክሮ : እከይ : *Memoria injuriarum. Lit.* 164 *c.* 1. || አዘከረ: In mentem & memoriam revocavit. Joh. 14. 26. *Fut* E. Monuit , *vel* suggessit *oblivione prætermissa*, Admonuit. *Lit.* 163. *c.* 4.
ዝኩር : Memoratus *cujus recodamur, vel mentionem facimus. Org. l.* 2.
ዝክር: Memoria, Recordatio. Ps. 70 8.
መዘክር: Monitor, *vel Quicunque rem alicui in memoriam revocat.* 4 R. 18. 37. *Unde Ambar.* Advocatus, *vel* Orator *qui causam alicujus apud Regem agit sic vocatur.*
ተዝካር: Τεκμήριον, Memoriæ signum, Recordationis nota *vel* significatio. Psal. 37. *tit.* (2) Munus quod recordationis causa relinquitur. *Lit.* 160. *c.* 1.
(3) Festum

(3) Festum, Solennitas in memoriam alicujus celebrata. ኢሎ፡ ተዝካርየ፡ በእንቲአየ፡ Lev. 22. 19.

ዘቈመ፡ *Non occurrit.*

ዞመ፡ Cruor, *i. e. sanguis sparsus, seu fusus.* Jud. 6. 19. *sic mihi explicavit Æthiops meus. Græcus verò habet* ἐ῟ ζωμὸν ἐνέχεεν, *itaque Græcam vocem retinuisse videntur. Est autem* ζωμὸς Jus, Jusculum, *vel* esculentum.

ዘቈርጎ፡ *leg. Org. l.* 6. *Ignoravit interpres meus significationem: Non æstimat margaritas pretiosas* ወኢዘቈርጎ፡ ዘእመእዐናቍ፡ ህንደኬ፡ ዘየበርህ፡ *neque — ex gemmis Indicis splendentibus.*

ዘወዐ፡ *Non est in usu.* ተዘወዐ፡ Psal. 76. 3, 6. Familiariter *et* assiduè tractare *rem aliquam.* Exerceri in aliqua re. Psal. 118. 23. (2) Familiaritatem coluit, *seu* exercuit *cum aliquo, tàm conservando et colloquendo* Psal. 68. 15. *quàm etiam oculis annuendo.* Psal. 130. 1. *quam propriam hujus vocis significationem esse ait Æthiops meus.*

ዘዋዕ፡ Sermones familiares, Confabulationes. Psal. 118. 85.

ዝዉዐ፡ልቡ፡ *Syn. dub. sign.*

ዘወግ፡ Par, *i. e.* Duo, Ein Paar. Jud. 17. 10. ζεῦγος *cum quo convenire videtur: It.* Socius, *Ital.* Un suo pari. Luc. 27. 10. ዘወግ፡ማዕነቅ፡ *Par turturum. c.* 2. 24. *Pl.* አዝዋግ፡ Pares, Socii, Consortes.

ዘወፈ፡ *Non est in usu.* ተዘወፈ፡ Qui φιλαυτίᾳ laborat. qui seipso delectatur. 2 Cor. 12. 20. *Fut. E.*

ተዝፋት፡ *vel* ተዝወፋት፡ Gal. 5. 10. φιλαυτία, *cum quis semet libenter & videt et audit.*

ዝየ፡ *Adv.* Hîc, hoc in loco. Psal. 131. 15. *pro quo etiam legitur* በዝየ፡ *It.* Hûc, in hunc locum: መጻእከ፡ ዝየ፡ Matth. 8. 29.

ዘይት፡ Olea, Oliva, *fructus et arbor: distinguuntur autem appositione generis. Arbor est cum dicitur* ዕፀ፡ ዘይት፡ Psal. 51. 8. *vel* ተክለ፡ ዘይት፡ Psal. 127. 4. ደብረ፡ ዘይት፡ Matth. 21. 1. *Pl.* ዕፀወ፡ ዘይት፡ Oleæ. Gen. 49. 11. * ፍሬ፡ዘይት፡ Oliva *fructus.* Jac. 3. 12. (2) Oleum. *Lit.* 164. *pro quo vulgò etiam dicitur* ቅብአ፡ ዘይት፡

ዘጋሐ፡ Rom. 11. 32. Conclusit.

ተዘግሐ፡ *Pass. præc. Syn.*

ዝጉሕ፡ Clausus, *de janua* Act. 5. 23.

መዝግሕ፡ *Si quid divinari possum, de* fibulis & nodis *quibus vestes constringuntur commodissimè accipi poterit: Plur.* መዛግሕተ፡ አልባሲሆሙ፡ ወርቅ፡ τὰς χλιδῶνας τὰς χρυσᾶς, *Armillas aureas.* 2 Sam. 8. 7. *Aquila cujus versionem Æthiops sæpè sequitur, habet* κλοιοὺς, *quod variè significat.* መዝግሐ፡ ልብሱ፡ ዘወስተ፡ መተከፍቱ፡ τὸ κλανίδονα τὸ ἐπὶ τοῦ βραχίονος αὐτοῦ. 2 Sam. 1. 10. *Non intellexit vocem* κλανιδῶν, *quam à* κλήζω *Claudo derivari putavit: pro ea aliàs legitur* χλιδῶν *Armilla. Æthiopes interpretantur de veste talari, quæ à collo usque ad pedes nobis clauditur.*

ዘገበ፡ Recondit, Reposuit *opes, thesauros.* Ͽησαυρίζειν. *cabs.* Psal. 38. 10. *& cæc.* Matth. 6. 19, 20. Seposuit *fruges in horreo.* Luc. 12. 17, 18. ‖ ተዘገበ፡ *Org. l.* 3. *Pass. præc.*

ዝጉብ፡ Reconditus, Repositus *instar thesauri.* Matth. 13. 44.

መዝገብ፡ Thesaurus. (1) *locus est ubi aliquid reponitur & asservatur*, Conditorium, Promtuarium, Loculamentum. *ut:* Matth. 3. 12. *et* Luc. 3. 17. Horreum, Apotheca. (2) *Res ipsa quæ conditur, ut:* Matth. 6. 20. Marc. 10. 21. *Pl.* መዛግብት፡ Psal. 134. 8.

¶ ዘገበ፡ Cedrus *in Græco legitur.* Psal. 91. 12. *at* ዘገበ፡ *Æthiopibus arbor est*

est Cupresso similis, sed ramis et foliis adeò densis, ut Solem pariter et pluviam arceant; non tamen adeò erecta est ut Cupressus. ዕፀ:ዘገባ: Jos. 8. 29. Suspenderunt Regem ἐπὶ ξύλου διδύμου, videtur scribere voluisse ዕፀ:ዘመግ:

ዘገነ: Corrasit manu grana, salem & similia. Lev. 2. 2. Pugnum implevit. Num. 5. 26.

ዘፍሪ: Colera, unus ex quatuor principalibus corporis humoribus: accipitur etiam pro flavo, seu croceo colore. conv. cum voce Saffran, Crocus.

ዘፈር: Fimbria, Extremitas vestimenti. Matth. 9. 20. Pl. አዝፈር: Psal. 44. 15. nobis franzen, Gall. des franges. (2) Syrma in vestibus fœminarum. ይዝሕብ: አዝፋረ:አልባሲሆን: Es. 3. 15.

ዘፈነ: Matth. 14. 6. Marc. 6. 22. Saltavit: Inf. ዘፊን: Saltatio.

ዘፋኒ: Saltator. Org. l. 3. f. ዘፋኒት:

መዝፈን: Locus saltationis: Plur. መዝፈናት: Syn.

የ:

ሁዳ: Judæa regio. Ps. 75. 2.

አይሁዳዊ: Judæus, subst. Joh. 18. 35. (2) Adject. Judaicus. Org. lect. 1. f. አይሁዳዊት:

አይሁድ: Plur. Judæi. Matth. 2. 2.

አይሁድና: Judaismus.

ተየሀደ: More Judæorum vixit, Judæos æmulatus est. Gal. 2. 14. Fut. E. ይትየሀድ: Rom. 2. 28. ἰουδαΐζειν. ተይሁደ: Judaismus. c. 3. 1.

ይሕአ: Non occurrit. አይሕአ: Org. l. 1. Descendit, decidit ex aëre, vel de cœlo fulmen. ib. ros. ib. l. 2. Christus l. 5.

አይኅ: Diluvium, quod vide in አ: col. 282.

ዮም: Hodie. Psal. 2. 7. ሠለስ ዮም: Tertius eorum (dies) hodie, Nudius tertius. Marc. 8. 2. * ሐሊሞት:ዮም: Matth. 27. 19. Græcè habetur σήμερον; an aliàs etiam de nocte accipiatur, dubito.

የማን: f. Dextra manus. subst. Psal. 15. 8.

ይምን: Dexter, adj. በይምን: Ad dextrum sc. locum, à dextris. Matth. 27. 38.

ይምነ: Dextrorsum, Versùs dextram.

ያርብሓ: Heros, Gigas, Strenuus bellator. Psal. 32. 16. እለ: ያርብሓ: Gen. 6. 4. sic quoque scribendum Psal. 18. 6. pro mendoso ያርበሕ: quamvis imperitiores eo loco Futurum à ረበሐ: esse censeant. ረዐይታዊ: Idem.

ያርብኃዊ: Heroicus, epith. Regum & Principum.

ያሪድ:ዖፍ: Upupa, quam depictam videns sic vocabat Æthiops meus, aliàs retinetur Græcum ሌጰጰ:

ያቂም: ex Græco ἰακούμ: Istud autem ex Hebræo יָכִין Jachin, quod est nomen columnæ dextræ, quam Salomon in porticu templi statuit. 3 Reg. 7. 20. idem 2 Par. 3. 17 exponitur κατόρθωσις.

የብሰ: Psal. 21. 16. Aruit, exaruit res solida, sed humorem in se habens; ut lignum, herba, flos. Psal. 36. 2. oppos. est ረጠበ:

ረበበ፡ ‖ አደበሰ፡ Aridum fecit, Marcescere fecit *flores Sol.* Jac. 1. 11.

ደቡስ፡ Aridus. *Pl.* ደቡሳን፡

የብስ፡ Arida, terra continens, *quatenus mari opponitur.* Psal. 49. 5. *Circumiisis* ባሕረ፡ወየብሰ፡ Matth. 23. 15.

የበበ፡ Jubilavit, Ovavit, Plausit, *seu exultantis animi motum manu et voce prodidit.* Ps. 26. 11. *Inf.* የብቦ፡ Ps. 88. 15.

ደበቤ፡ Jubilus, Exultatio. Psal. 43. 14.

የናናዊ፡ *Graecus : Pl.* የናናውያን፡

ይእቲ፡ Illa, Ista, *f. est, à* ውእቱ፡ *quod vide.* ይእተ፡ ጊዜ፡ *Illo tempore*, Tunc temporis. ይእተ፡ሶቤ፡ *Tunc statim, Tunc illico.* Matth. 9. 6. *Pl.* ውእቶን፡ *pro quo communius est* እማንቱ፡

ይእዜ፡ Jam, Nunc. Psal. 11. 5. እምይእዜ፡ *Ex hoc tempore.* Psal. 2. 10. አልቦ፡እምይእዜ፡ *Hac vice non.*

የካቲት፡ *Nom. mensis, qui respondet Februario nostro, ac incipit die quinto illius.*

ያክንት፡ ὑάκινθος, Hyacinthus. Exod. 25. 4. Apoc. 21. 18, 20.

የወሀ፡ Mitis, Clemens fuit *erga aliquem*, Clementer & leniter habuit aliquem : *ccacc. Fut. E.* Act. 5. 25. *vide et* 2 Tim. 4. 2. Blandimentis *erga aliquem* usus est. የውሀ፡ Blanditiæ. 1 Cor. 1. 4. ‖ ተየወሀ፡ Clementer & leniter habitus fuit : *Fut. E.* ዘይትየዋህ፡ Num. 23. ‖ ተየወሀ፡ Blanditus est alter alteri : *Inf.* ተየውሀ፡ Blanditiæ mutuæ. Rom. 16. 18.

የዋህ፡ Mitis, Mansuetus, Comis. Psal. 50. 18. (2) Probus, Simplex, Syncerus et integer. Luc 2. 25. *Pl.* የዋሃን፡ Simplices, *tribuitur columbis* Matth. 10. 16.

ይዋሄ፡ Mansuetudo, Simplicitas *columbarum. Org. l.* 1.

የዋሃት፡ Integritas, Probitas, Syncenritas, Mansuetudo. *et opponitur* ጕሕሉት፡ *frandi.* Psal. 25. 1. *et* 100. 3. *scribendum videtur ut sequens*

የውሀት፡ Mansuetudo, Lenitas, Probitas. 1 Pet. 3. 16.

ዮጊ፡ Utique, igitur. Apoc. 22. 9. *It.* Ne fortè. Luc. 14. 8. ዮጊኬ፡ Profecto. *c.* 11. 20.

የደዐ፡ *Non est in usu.* አይድዐ፡ Significavit, Aperuit, Indicavit. Matth. 28. 7. Nunciavit, Prædicavit. Psal. 50. 7. *Inf.* አይድዖት፡ ‖ ተየድዐ፡ Prædicatus fuit. Exod. 9. 17. Nunciatus fuit. *Org. lect.* 1.

ደ፡

ዱል፡ Rotundus. *ut :* ድምድማሁ፡ ድሉል፡ *Rotundè crispatus.* Cant. 5. 10. *Pl. f.* ድሉላት፡ *tribuitur capillis more Æthiopico in cæsariem rotundam crispatis. Org. lect.* 5.

ድልቅልቅ፡ Concussio, Agitatio *navis ob tempestatem.* Matth. 8. 24. *In spec.* Terræ motus. *c.* 27. 54. *Pl.* ድልቅልቃት፡ Apoc 6. 12.

አድለቅለቀ፡ Psal. 17. 9. *ut :* አድለቅለቀት፡ምድር፡ Tremuit, *vel* commota est terra. Psal. 45. 2. (2) *Transitivè accipitur* Psal. 28. 7. Commovit, Concussit *terram. Org. lect.* 1. *rem quamvis* Apoc. 2. 5. *vide* Deut. 32. 22.

ደለወ፡

ደለወ ፡ Conveniens, Aptum, Dignum fuit. ደለውኩ፡ *Dignus fui, seu decuit me.* Psal. 118. 71. *ecacc. pers. ut :* ይደልውዎሙ ፡ ክብር ፡ *Digni sunt honore.* Psal. 32. 1. ኢይደልወኒ: *Non sum dignus.* Matth. 3. 11. * ወደለወ፡ፍሬ ፡ ἐυφόρησεν ἡ χώρα, *q. d. dignos fructus attulit.* Luc. 12. 16. * ወእለኒ፡ይደልዉ፡ ከመዝ ፡ ሊደልዉ፡ *Et qui deliciantur, seu in deliciis vivunt.* 1 Cor. 7. 30. (2) Ponderavit በመደልው: *librâ*, Libravit *bilance.* *Org. l.* 4. መክሊተ፡ብሩር፡ትደሉ፡ *Talentum argenti appendes.* 3 Reg. 20. 39. ‖ አድለወ ፡ Placere studuit. Rom. 15. 1. Psal. 81. 2. Gratificatus est *alicui*, In gratiam *alicujus quidpiam* fecit. *cc.* ለ ፡ Psal. 81. 2. * Placuit. 1 Cor. 7. 32. Obtemperavit *studiis alicujus.* Act. 5. 27. Cessit & indulsit alicujus voluntati. *Org. l.* 4. (2) *In malam quoque partem accipitur. ut :* አድልዎ፡ Simulatio, Hypocrisis. Matth. 23. 28. *in judicio.* Joh. 7. 24. አድልዎ፡ለገጽ ፡ Respectum personarum habere *in judicio*, *Contra jus* in alicujus favorem judicare. Jud. 16. Marc. 12. 14. Favere, Adulari *alicui præter jus & fas.* Joh. 5. 41. (3) Præparavit, *vel* Dignum reddidit. *Lit.* 172. *c.* 4. ‖ ተደለወ፡ Præparatus, Compositus, Instructus, Paratus fuit. *Org. l.* 4. ተደሎ ፡ *Syn.* ተደልዎ ፡ *pro* ተድላ፡ *positum videtur* Luc. 8. 14. (2) *Ex sec. signif.* Ponderatus, Libratus fuit *bilance.* ‖ አስተደለወ ፡ Psal. 7. 13, 14. Paravit, Præparavit *rem quamvis.* Psal. 10. 2. Munivit *viam.* Matth. 3. 3. Instruxit, Apparavit *convivium. ut :* አስተ ደልዎ፡ብዙኅ፡ Apparatus *magnus.* Luc. 10. 40.

ድልው፡ *pro* ድሉው፡ Dignus. (2) Paratus, Instructus. Psal. 92. 3. *Pl.* ድልዋ ኒክሙ፡ ሀልዉ ፡ Parati *estote.* Matth. 24. 44. *f.* ድሉት፡ Apoc. 21. 2. *Pl.* ድልዋት፡

ተድላ፡ Voluptas, Deliciæ. Psal. 29. 7.

ድልወት ፡ Dignitas. አኮ፡ ድልወትየ ፡ *Non est dignitas mea.* Matth. 8. 8. *ex 2. signif.* (2) Pondus, ὁλκή. Gen. 24. 22. Jud. 8. 26. ድልወቱ ፡ ዕሩየ ፡ ἀνὰ, Æqualis ponderis. Exod. 30. 35.

መድልው ፡ Hypocrita. Matth. 7. 5. *Pl.* መደልዋን፡ *c.* 6. 2.

መድሉዊ፡ Iniquus Judex, *favorem contra jus & fas sequens. Syn.* προσωπολήπτης.

ደለዊ ፡ Librator, Libripens ፡ *Pl.* ደለ ውያን ፡ 4 Reg. 24. (2) Libra, *unum ex* 12. *signis cœlestibus.*

መድሎት፡ Pondus, *onus grave.* Exod. 38. 25. *de instrumentis, nimirum de ponderibus quibus ponderamus accipiendum videtur :* ድልወት ፡ *verò de gravitate. vide* 3 Reg. 7. 45.

መደልው፡ Libra, bilanx, statera. ζυγὸς. Psal. 61. 9. *Org. l.* 4.

ደለገ፡ Pessum ivit.

ድሕረ ፡ Benedixit, Bene precatus est *alicui.* ይድኅርዎ፡ Ps. 61. 4. & 71. 15.

መድሕር ፡ Bona precatio, Faustum omen, Benedictio *quæ verbis fit.* 2 Cor. 6. 8.

ድሕንጻ፡ Plectrum, *quo fides pulsantur. Org. l.* 1. *Ait Æthiops stylum eburneum pulsandæ citharæ significari.*

ደሐየ፡ Psal. 7. 16. Profundè fodit, Effodit. *Plus est quàm* ከረየ፡

ደም፡ Sanguis. Psal. 5 7. ዝንቱ፡ ደምየ፡ Hic est sanguis meus. Matt. 26. 28.

ድማሕ፡ Vertex, *sive* summitas capitis. Psal. 7. 17. ሠዐርተ ፡ ድማሑ ፡ *Org. lect.* 5.

ደመመ፡ *Hinc* አድመመ፡ Stupefecit. ‖ ተደመመ፡ Stupuit, Obstupuit. Matth. 7. 28. *def.* ተደሞ፡ Marc. 6. 51. *Inf.* ተደምዎ፡ Psal. 30. *tit.*

መድምም ፡ Stupendus, a, um. Psal. 118. 18. *forma* መንክር ፡ *Mirabilis.* Matth. 21. 15. *substantivè ferè accipitur pro stupendis rebus.* Exod. 3. 20.

ድምድማ ፡ Cæsaries. 1 Cor. 11. 14. Capilli promissi & ornati. Cant. 5. 1.

ደመረ ፡ Confudit, commiscuit *liquida*. Luc. 13. 1. (2) Inseruit, intulit. *cc.* ውስተ ፡ *ut* : ደመረ ፡ ነፍሳተ ፡ ውስተ ፡ ሕፅነ ፡ አብርሃም ፡ *Lit.* 166. *c.* 3. ደመረ ፡ ውስተ ፡ መጽሐፍ ፡ *Libro inscripsit. Org. l.* 3. * Commiscuit *materias solidas* ‖ ተደመረ ፡ Mixtus, Commixtus fuit. Psal. 105. 34. *Lit.* 160. *c.* 2. (2) *Commiscuit se vir cum fœminina, i. e.* Concubuit. *cc.* ምስለ ፡ 1 Cor, 5. 9. *& vice versa, fœmina cum viro. Org. lect.* 2 * ብእሲ ፡ ዘተደመረ ፡ ምስለ ፡ ካህን ፡ *Can.* 11. *Conc. Ancyr. quo loco videtur significare* Litem habuit.

ድሙር ፡ Mixtus, *de aceto & felle.* Matth. 27. 34. (2) Communis, *de bonis.* Act. 2. 45.

ድሙረ ፡ Mixtè, Conjunctim.

ድማሬ ፡ Communio, Unio, Conjunctio, Connexio *quavis.* Exod. 28. 28. ወድማሬሁ ፡ ኢይትፈተት ፡ *Non dissolvetur. Lit.* 169. *c.* 1. (2) Concubitus, Commistio carnalis. *Org. l.* 4.

ትድምርት ፡ Insertio, Permistio. *Lit.* 166. *c.* 1. ከመ ፡ ይትቀደስ ፡ ሥጋነ ፡ በትድምርተ ፡ ሥጋሁ ፡ *Org. l.* 2.

ደመሰሰ ፡ Delevit, Exstinxit *rem quamvis.* Psal. 9. 5. & 118. 87. ‖ ተደመሰሰ ፡ *Pass. præc.* Psal. 108. 12. *è libro.*

ድምሱስ ፡ Deletus, Exstinctus.

ደምሳሲ ፡ Deletor, Exstinctor.

ድምሳሴ ፡ Deletio, Exstinctio. Exod. 17. 14.

ደመቀ ፡ Contudit. Jud. 5. 26. Contrivit, Conquassavit *sicuti lapis ovum, vel saxum hominem.* Matth. 21. 44. ‖ ተደመቀ ፡ *Pass. præc.*

ድሙቅ ፡ Conquassatus, Contusus.

ድምቀት ፡ Conquassatio, Contusio.

ደምብያ ፡ *Nom. propr. Regni Æthiopici, quod inter Samen & Bagemdir medium est, in quo castra regia Anno 1649 fuerunt. Metropolis illius est* ጐዥ ንዴ ፡ *sedes Metropolitani.*

ድመት ፡ Felis, Cattus. *Org. l.* 1.

¶ ዳሞት ፡ *Regni Æthiopici maximi et opulentissimi nomen.*

ደመነ ፡ *hinc fit* መደምና ፡ Cochleare, κύαθος *Græcus habet : accipitur autem* Cyathus *etiam pro cochleari duas uncias capiente.* Exod. 37. 16. *Pl.* መደምናት ፡ Num. 4. 7. *vide* ዕርፈ ፡ መስቀል ፡ *col.* 335.

ደመነ ፡ *Intrans.* Obscurum, *seu* nubilum fuit *cælum.* ደመና ፡ ዘይደምን ፡ *Nubes obscura.* Luc. 12. 54. ‖ አደመነ ፡ Obscurum Nubilum reddidit. Obnubilavit ሐዘን ፡ ያደምና ፡ ለገጽ ፡ ከመ ፡ ጽልሉ ፡ መቅፀት ፡ *Org. l.* 2. ‖ ተደመነ ፡ Obscurus, Obnubilus factus est, Obscuratum fuit *lumen.* Apoc. 18. 14.

ድሙን ፡ Nubilus, nubibus obductus, *de cælo.* Matth. 16. 3. *Metaph. ad animum & vultum transfertur,* Tristis : *oppos.* ፍሡሕ ፡ *Lætus, serenus.*

ደመና ፡ Nubes. Psal 76. 16. *f. Pl.* ደመናት ፡ Matth. 24. 30. ጊዜ ፡ ደመና ፡ *Tempus nubilum.*

ድማኔ ፡ Nubile, *propr. subst. Metaph.* Tristitia, Ignominia, Pudor, Obscuritas nominis. *oppos.* ብርሃ ፡ *Org. l.* 5.

ደመዐ ፡ *Non est in usu.* አድምዐ ፡ Rom. 11. 7. Consecutus, assecutus est. Act. 17. 27. (2) In ordinem redegit *rem aliquam.*

ደመፀ ፡ Psal. 45. 3. Sonuit & sonavit. *plus est quàm* ነቅወ ፡ Strepuit, strepitum edidit *aqua.* Psal. 76. 16. *vox, mare.* Luc. 21. 25. Resonavit *hymnus* እሞአፍ ፡ *Org. l.* 1. *Fama* percrebuit *ib, l.* 2. ‖ አደመፀ ፡ Sonare, resonare fecit. *Org. lect.* 3.

ድምፅ ፡

ድምፅ : Strepitus, Murmur, *qualis est aquæ, foliorum. Org. l.* 1. *curruum* Apoc. 9. 9. *venti.* Act. 2. 12. (2) Rumor, fama. Matth. 14. 1.

መድምፅ : *Lapis sic dicitur, quo charta pergamena lævigatur.*

ደር: *legitur in Org. l.* 7. እሴሮ: ከመ: እባእ: ኀበ: ደባትረ: ብርሃን: ወወስቴታ: ምእልፌት: አእላፍ: ፋሡሐን: ወማእከሌሆሙ: ታቦተ: ደር: ዘሠርጕት: በሡራሔ: ጸዳል : *at Æthiops meus non meminerat significationis.*

ደርሆ : Gallina. Matth. 23. 37. *epicœnum est,* Gallus. *c.* 26. 34. 75. *Pl.* ደዋርህ: 3 Reg. 4. 23.

ደርማንቅ : *Peregrina vox, legitur* Exod. 28. 4. *& respondet Græco* κίδαρις; *quæ tamen vox alibi retinetur,* Cidaris. *Genus pilei quidam esse putant, doctiores vero fasciam, seu teniam quo pilei fuerunt involuti. vide* ቂዳሪስ: *col.* 173. *Sanè pro fascia crurali* περισκελῆ *accipitur in eod. cap. v.* 38. *Æthiopes pro* fascia *accipiunt, addunt enim* ደርማንቅ : ዘብእሲ: ዘሐቌ: *Fasciam hominis circa lumbos.*

ደረረ : *Non est in usu.* ተደረረ : Cœnavit, *vel* Cœnatus est. 1 Cor. 11. 25. *contr.* ተደረ : Luc. 22. 20. *Fut.* E. Luc. 17. 8. *differt à* ሠበጠ: *quod significat convivari in cœna amici.*

ድራር : Cœna. Luc. 14. 12. *opp.* ምሳሕ:

ደረሰ : Composuit, Concinnavit *librum, carmen. Lit.* 170. *c.* 1.

ደራሲ : Author *libri. &c. Plur.* ደራስያን :

መድራስ : Expositio, Interpretatio, doctrina, *ex Chald. signif.* שרגג: *Plur.* መድራሳት: 1 Cor. 14. 26.

ድርሳን: Liber doctrinalis, *sive scriptum quodvis doctrinas Theologicas & & morales continens : quale est* ድርሳን: በእንተ: ሰንበት: ዘደረሰ: ሮቱዕ: ሃይማኖት : *Syn. Rom.*

ድርሰት : Compositio, Concinnatio *quavis. In specie* Carmen, *& partes carminis, vulgò* Odæ, *Gall.* Stances. *ut : Aliquot* ድርሰታት: ማኅሌት : *particulæ, (vulgò Odæ) carminis.*

ዴሪቆን: *Unum ex 7. Cœlis, ut Æthiopes statuunt.*

ደርበየ : Jaculari, emittere *pilum, seu lanceam.* 1 Sam. 19. 10.

ደረከ: Sævus, Asper, Rigidus fuit.

ድሩክ : Sævus, Asper, Rigidus. Cant. 8. 6.

መድረክ: *ut :* መድረክ: ናኅት: Limen *tàm superum quàm inferum.* Jud. 19. 27. 3 Reg. 6. 34. *Pl.* መደርክ:

ድርኵኵት : Cardo *in quo vertitur janua.* 1 Reg. 6. 34. *Cardines in Æthiopia non ut apud nos in latere januæ; sed in limine superno & inferno sic inserti sunt, ut janua sine ferri adjumento verti possit.*

ደሪክማ: *Græcum* δραχμα, Drachma. Exod. 38. 26.

ደርክና : Flavus *seu croceus color.* Num. 4. 6. Apoc. 9. 17. *respondet ubique Græco* ὑακίνθινον Hyacinthinum. *forsan quia Hyacinthus aureum colorem refert, teste Plinio.*

ደርዕ : Lorica. *Org. lect.* 2. ደርዐ : ኀፂን: *ib. l.* 5. 2 Sam. 10. *aliud quid significare videtur. Pl.* አድራዕ: *Org. l.* 6.

ደርገ: ደድረገ: *legitur* Exod. 26. 24. ‖ አድረገ: Copulavit, junxit *eques currui. Org. l.* 7. ‖ ተደረገ : Conjunctus, unitus, adjunctus fuit. *Org. l.* 4. ‖ አስተደረገ: Unum alteri junxit, Conseruit *res duas inter se.* 3. Reg. 7. 28.

ድሩግ ፡ Conjunctus, Adjunctus, Insertus, Connexus.
ድሩገ፡ *Adv.* Unà, pariter.
ድርገት ፡ *ut* ፡ ከመ፡ እኩን፡ ድርገት ፡ ምስተ፡ማኅበርሙ፡ዘበሰማያት፡ *Org. l.* 2. *Lt.* ወእኩን፡ድርገተ፡ምስሌክሙ ፡ *lect.* 3. *Ut adjungar vobis, ut inserar vobiscum* : *Pl. Sol & Luna & stellæ* ወኵሉ ፡ ድርገታት ፡ sidera *videtur denotare* , *ob conjunctionem plurium stellarum. Lit.* 173. *c.* 1.

ደርገሐ፡ Vestis nova, recens, *quatenus de materia accipitur.* Matth. 9. 16. *at* Marc. 2. 21. *vox* ፀርቅ ፡ *vacat* : & *quidem materiam tantùm significat* , ልብስ ፡ *verò materiam informatam* , *ut patet.* Luc. 5. 36.

ዳስ ፡ Scena , *seu* Tabernaculum *ex frondibus structum*. Es. 1. 8. & 16. 4.

ደሰት ፡ Insula. Act. 27. 4. *Pl.* ደሰያት፡ *f.* Psal. 71. 10.

ደስክና፡ Bubalus. *at* ድስክን፡ *legitur* Deut. 14. 5

ዳሲጶዳ ፡ *Græcus acc.* δασύποδα , *à nom.* δασύπους, Dasypus : *Hispanâ priscâ linguâ* Cuniculus , *semper fœtat instar Leporis.*, *Plin. l.* 8. *c.* 55. Lev. 11. 4. Deut. 14. 7.

ደቀሐ ፡ *Hinc* መድቅሕ ፡ Dedicatio *ædis* ; *Statuæ Nebucadnezaris* Consecratio. *Org. lect.* 4. Encœnia , ἐγκαίνια. Joh. 10. 22.

ደቀሰ ፡ Psal. 118. 28. Dormiturit, Semisomnis fuit. Psal. 120. 3, 4. Act. 20. 9.
ድቁስ፡ Dormituriens, Semisomnis.
ድቃስ ፡ Sopor, dormiendi cupido , Nictatio, νυσταγμὸς *cum quis semisomnus est* ; ንዋም ፡ *autem est ipse somnus.* Psal. 131. 4. Dormitatio. Luc. 9. 32.

ድቀንድቀ ፡ 3 Reg. 6. 8. Malleum, *vel* Asciam, *aut* dolabram *significat.*

ደቀቀ፡ *ut* : ወደደቅቅዎ ፡ *Contriverunt illud.* Num. 11. 8. ‖ አድቀቀ ፡ Comminuit. In pulverem redegit. Deut. 9. 21. Exod. 32. 19.
ድቁቅ ፡ Minutus, Perexiguus. Exod. 16. 14. Contusus. Lev. 16. 13.
ደቂቅ ፡ *m.* Parvus, Parvulus, Infans. Psal. 8. 3. *Pluraliter semper accipitur* Pueri. Matth. 11. 16. ደቂቀ ፡ አዳም ፡ בְּנֵי־אָדָם, *Homines, seu* genus humanum. Psal. 11. 9. (2) *Addita regione intelliguntur* Cives, incolæ *illius* & *opponitur exteris. ut* : ደቂቀ፡ኢትዮጵያ፡ & ደቂቀ፡ጽዮን፡ *nobis* Landskinder. Psal. 149. 2. *tribuitur etiam cæteris animantibus. ut* : እንስሳ ፡ ዐበይት ፡ ምስለ፡ ደቂቅ ፡ Psal. 103. 27 * *Contractum est* ደቅ፡ *ut* : ለንስት፡ወደቅ፡ Matth. 14. 21. (3) Pueri *seu* famuli ministrantes. Luc. 8. 29. ደቀ ፡ ጽርሕ ፡ ለንጉሠ ፡ *Gall.* Page de la chambre du Roy. Act. 12. 20. * *Extensum verò est Pl.* ደቃውቅ ፡ *quo usus est editor N. T. Tesfa Sion in fine Apoc.*
መድቀቅ፡ Mola, *minor quàm* ማኅረጽ፡ *ad tenuiorẽ reddendam farinã.* Num. 11. 8.

ደቢል፡ Taurus.
መድብል፡ Cant. 6. 10 *al.* 7. 1. *v. append.*

ደብር ፡ *m.* Mons. Matth. 14. 23. *Pl.* አድባር፡ Montes. Psal. 17. 9. (2) *Vulgò* Monasterium *seu* Cœnobium *significat*, & *habet in Pl.* አድባራት፡
¶ ዲቢር፡ *vel melius* ዲቢር ፡ δαβίρ. *est autem Hebr.* דְּבִיר, *quod significat partem templi tertiam & sanctissimam, sive* sanctum sanctorum. Penetrale , adytum *reddere licet, quò summo Sacerdoti semel tantùm in anno ingredi licuit.* 1 Reg. 6. 5, 16. *Org. l.* 4. *unde etiamnum locus in templis separatus* Dasz Chor, le chœur *vulgò dictus*, ደቢር፡ *Æthiopicè appellatur.*

ድብ ፡ Ursus, *Æthiopibus incognitum animal.* 2 Reg. 2.14. Apoc. 13. 10. ድብ፡ወእንበለ ፡ *vocantur* Tympana ænea (Heer paucken, *Gall.* Tymbale) *Regis Æthiopiæ, reliquis majora.*

ደበበ ፡ *Non est in usu.*

ተድባብ ፡ Pinna, *sive summa muri pars sinuata*, Corona *quâ tecta ædium in Oriente circumcirca munita sunt*, στεφάνη. Deut. 22.8. Matth. 5. 4. ተድባበ ፡ ደጌ ፡ 2 Sam. 18.24. *secuti sunt lectionem* ἐπὶ τῷ δώματι τῆς πύλης ἐπὶ τὸ τεῖχος, Fastigium. (2) Uraniscus *qualis super mensis sacris in Æthiopum templis extensus cernitur. It.* Superior arcæ fœderis pars, *quo velut circumdata et obtecta fuit*, כַּפֹּרֶת *Operculum. Org. l.* 4. ἱλαστήριον, Propitiatorium *Græci ubique reddidêre. ut :* ἱλαστήριον ἐπίθεμα χρυσίου. Exod. 25. 17. *It.* ἐξ ἀμφοτέρων τῶν κλιτῶν ለተድባበቲሃ ፡ τοῦ ἱλαστηρίου *ibid. v.* 18.

¶ ደቡብ ፡ *Respondet ubique Græco* βοῤῥᾶ. 4 Reg. 16.13. Luc. 13.29. Septentrio, *unus ex mundi cardinibus : fortassis à sidere ursæ* ἄρκτος, ድብ ፡ *sic dicitur. oppos.* ሰሜን ፡ *quod vide col.* 125. *Lit.* 175. c. 4. *Memoria lapsus videtur Æthiops meus cum meridiem esse dixit.*

ደቡባውያን ፡ *à sing.* ደቡባዊ ፡ Septentrionalis. Apoc. 21. 13. *oppos* ሰሜናውያን፡

ድቡት ፡ Tempestivus, *quod justo tempore fit. vide* 1 Cor. 14.40. በድቡት፡ *Justo tempore.*

ደብተራ ፡ Tabernaculum *in genere.* Psal. 26.11. ደብተራ፡ ስምዕ ፡ Tabernaculum testimonii. Ebr. 9.11. (2) Tentorium regis. *Amhar.* ደበና ፡ (3) *Vulgò etiam sic vocatur* Canonicus, *qui ex Levitis originem ducit, ut putant : Pl.* ደበትር ፡ Ps. 77.32. Tentoria, tabernacula.

ደበየ ፡ Irruit, Prostravit. Psal. 37.11. ደበዩ ፡ ቤተ ፡ ሊያሶን ፡ *Vi invaserunt*, Sturmen. Act. 17. 5.

ደባዪ ፡ Violentus, vim inferens.

ድብደቆን ፡ Catalogus, Tabulæ nominum, Fasti, *nomina virorum continens. Org. l.* 3.

ደኀለ ፡ *Hinc* ተደኀለ ፡ In fugam conversus est.

ደኀረ፡*per* ሐ ፡ Mar. 10 11. Repudiavit, Repudio dimisit ብእሲተ፡ Mat. 19. 9. Indulsit, permisit. *ib.* v. 8. Ps 71 15. Rom. 12. 14. ‖ ተደኀረ ፡ Jud 5.28. Tardus fuit, Cunctatus est, Moram traxit. (2) Postremus, posterior fuit. ኢትደኀሪ ፡ *Haud postrema es: Org. l.* 1. *Deus est* ፩ ዘእንበለ፡ቀዳሚ ፡ ወ፩ዘእንበለ ፡ ተደኀሮት ፡ *Org. l.* 3. ‖ አስተደኀረ፡ In finem servavit, Reposuit *ut ultimo loco proferret.* Joh. 2.10.

ደኃሪ፡Ultimus, Postremus. Mat. 20.14. ዘቀዳሚ ፡ ወዘደኃሪ፡ *Prius et posterius.* Ps. 138.4. *Pl.* ደኃርት ፡ *subst.* Matt. 19.30. *aliàs* ደኃርያን ፡ *adj.* Apoc. 21.9. *f.* ደኃሪት፡ Ultima. 1 Joh. 2.18. *et subst.* Ultimum, Finis, Terminus *alicujus rei.* Psal. 38. 5. *vide* ደኃሪት ፡ Luc. 9.62.

ደኃራዊ ፡ Ultimus. *Oppos.* ቀዳማዊ ፡ Apoc. 1. 18. *Pl.* ደኃራውያን ፡

ድኅር፡*ut : Non est Deo tergum* እንተ ፡ ድኅር ፡ *à parte posteriori. Lit.* 171. c. 2.

ድኅረ ፡ Tandem, Postremò. *Adv.* Matt. 26.60. (2) Postea, Deinde. Joh. 13.7. (3) Retrò, Retrorsum. ድኅረ ሆሙ ፡ Psal. 6. 10. *et* 9. 3. እምድኅረ ፡ Postquam, Posteaquam *Conc.* (4) ድኅረ፡ *Præpos.* Post. Mar. 12.6. እምድኅረዝ ፡ Posthæc. Matth. 4.2. እምድኅሬየ ፡ *Post me.* Mar. 1.8.

ድኅነ ፡ Psal. 21. 5. Salvus, Incolumis, liber factus est. Ps. 32.16. Salvus evasit, Salutem adeptus est; *& tàm de salute animæ quàm corporis accipitur.* 1 Per. 4. 18. ሙኑ፡ይክል፡ድኅነ፡ Matt. 19.25. ‖ አድኀነ፡ Ps. 33, 4. Servavit, Salvavit, Saluti restituit.

stituit. *seq.* እሙ፡ Psal. 29. 3. *Inf.* አድ ኅና፡ Salus. Psal. 3. 8. አድኅኖትከ፡ Id. Psal. 9. 15.

ድኅን፡ Salvus, Incolumis, Liber. *Org.*

ድኅን፡ Salvus. Luc. 11.21. Sanus, Incolumis. ድኅን፡ ወእቱ፡ Incolumis à *pœna*, Innocens est. Matt. 23. 16, 18. *Pl.* ድኅናን፡ Qui salvi evaserunt. Jos. 10. 20. በድኅን፡ Integrè, *vulgò* in salvo.

ድኅና፡ Salus, Incolumitas. Psal. 121. 6. Res integra, salva. Luc. 14. 32.

ድኅነት፡ Salvatio, Servatio.

መድኅን፡ Servator, Salvator. Luc. 2. 11.

መድኅኒ፡ Id. Salvificus, *Adject. esse videtur.* Psal. 41. 7. 16. & 84. 4.

መድኅኒት፡ *f. Adj.* Salutifera, Salvifica. *ut*: በሕማማቲሁ፡ መድኃኒት፡ ወማ ሕያዊት፡ *Lit.* 160. (2) *Subst.* Salus. Psal. 11. 6. *et* 13. 11. Redemptio. Luc. 11, 68 (3) Remedium, Medicamen. *ut*: መድ ኃኒት፡ በዘይትፈወስ፡ ቍስል፡ *Org. l.* 2.

ድኅፀ፡ Psal. 37. 17. Lapsare ob lubricitatem, ὀλισθαίνειν. Psal. 36. 33. || አድኅፀ፡ Effecit ut *in lubrico* lapsaret aliquis. Exod. 21. 22. *vel* Delabi fecit *decipulam, laqueum.* ወአድኅፀት፡ *Et elabi passa fuerit embryonem, ut videtur.* Es. 8. 14.

ድኅፀ፡ ὀλίσθημα, Lapsatio, Lapsus *in lubrico.* Psal. 34. 7. & 114. 8. መስገርት፡ ድኅፀ፡ Es. 8. 14. ድኅፀ፡ ልሳን፡ *Lapsus linguæ.*

መድኅፅ፡ Lubricum, *locus lubricus.*

ዲናር፡ *Græcum* δηνάριον, *quod est ex latino* Denarius. Matt. 22. 17. *pro aureo positum videtur* Gen. 45. 22.

ደነሰ፡ Maculavit. ተደነሰ፡ *Pass. præc.*

ድኑስ፡ Maculatus.

ደነስ፡ Macula, Turpitudo. *Lit.* 170. *c.* 4.

ደንቀወ፡ Difficulter audivit, Surdaster fuit.

ደንቋው፡ Surdaster. *Plur.* ደንቋዋን፡ አእዛን፡ Surdastri *auribus. Pleon.* Act. 7. 51, 57.

ድንቀወ፡ More surdastrorum. Matth. 13. 15.

ደንብዕኩል፡ *propriè sic vocantur* ገሪፍ፡ ዘጎመሪ፡ Retia quibus hippopotami capiuntur. *Syn. Imò quodvis rete validum. Org. l.* 1.

ድንበዝ፡ *In ædificiis vocatur vulgò* furca, quæ gestando trabi supponitur. *Æth. Plur.* ድንበዛት፡ Vectes, Conti. Exod. 25. 14.

ደንተተ፡ *Init. Novi Testamenti.*

ደነነ፡ Joh. 8. 8. Inclinavit se, Pronum se gessit. Mar. 1. 7. በደኒን፡ ወአት ሐቶ፡ Submissè & humiliter. || አድ ነነ፡ Curvavit, flexit. አደንን፡ ቅሬተ፡ ልብየ፡ *Org. l.* 6. አድንኑ፡ አርእስቲሆሙ፡ *Lit.* 160. *c.* 3.

ድኑን፡ Incurvatus, Inclinatus.

መድናን፡ አትሒቶ፡ Inclinatio demissionis. *Lit.* 171. *c.* 2.

ድንዙዝ፡ Hebes, Segnis, Socors. Rom. 11. 8. *quamvis Græcus habet* πνεῦμα κατανύξεως *Spiritum compunctionis.*

ድንዛዜ፡ Segnitia, Hebetudo.

ድንግል፡ Virgo. Matth. 1. 23. *Pl.* ደናግል፡ Virgines. Psal. 44. 16. (2) Virgines devotæ. (3) *Epicœnum est, et tàm adolescentibus, quàm virginibus incorruptæ castitatis tribuitur*: ወሪዛት፡ ደና ግል፡ *Adolescentuli virgines, i. e.* Investes, ἄφθοροι, ἤϊθεοι *Lit.* 170. *c.* 4. ደናግል፡ ንጹሐን፡ *Org. l.* 5. *hinc* ድንግልት፡ *in specie de virgine fœmina accipitur. Org. l.* 3.

ተደንግሎ፡ Status virginitatis. *Org. l.* 7.

ድንግልና፡ Virginitas. Luc. 2. 36.

ድንጋሌ፡ Id. *in carminibus occurrit.*

ድንግልናዊ፡ Virgineus, Virginalis. *Org. l.* 2. *f.* እም፡ ድንግልናዊት፡ Mater virginalis, *de S. Maria V. dicitur. ibid.*

¶ ደንጉላት፡

¶ ደንጕላት : Cnicus. ጽጌሁ : ለዐፀ : ደንጕላት : እውድ : በአስዋክ : *Org. l.* 1. Cant. 2.2.

ደንገገ : Crepido, *f.* pars littoris quæ mari contigua est, *ubi mare terram tangit, seu* finis terræ, initium maris; *unde etiam de utroque dicitur. ut :* ደንገገ : ዘሐይቅ : Extremitas littoris. *Org. l.*2. & ደንገገ : ባሕር : *Extremitas maris.* Act.27.40. *c. aff. legitur* ደንገጊሁ : *Littus sc. maris Oceani. Org. l.*1. *Metaph. pro termino vel ambitu quovis. ibid. & lect.* 2. Exod. 14. 31. Es. 19.5. Ripa. 4 Reg. 2.14.

ደንገፀ : Psal. 54. 4. Consternatus fuit, Improviso terrore trepidavit, Perturbatus fuit animo : *Fut.* ይደነግፁ : Psal. 32. 8. *cc* እመ : *causæ. Org. l.* 3. || አደንገፀ : Psal. 87. 17. Terruit, Improviso terrore perculit, Perturbavit *terrendo. Fut.* ያደነግፅ : Psal. 26.2.

ድንጉፅ : Consternatus, *subitaneo pavore* trepidans. Psal. 29.9.

ድንጋፄ : Consternatio, Terror improvisus. Matt. 8 32.

መደንግፅ : Turbans, Terrens, Perturbans *aliquem.* Psal. 59.3. Terrorem incutiens. Psal. 90.3. *Pl.* መደንግፃን : θαμβούμενοι. Jud. 9 4. *f.* መደንግፀት : *Syn.*

ደንፀወ : Invidus fuit, Per invidiam auferre studuit. ወትደንፅዎ : ዐይኑ : Deut. 28.54.56. || ተደናፀወ : Contendit alius cum alio *de re obtinenda instar canum, quorum alter alteri os eripere cupit.* Invidit *aliquid alteri.*

ድንፀዋ : Qui per invidiam aliquid alteri eripere conatur.

ደንፃዊ : Avarus, Invidus. 1 Sam. 25. 3. opp. ጸጋዊ :

ድንፀዌ : Avaritia *cum invidia conjuncta.*

ዳእሙ : Quin potius, sed potius, *praeced. nimirum* ኢ : *vel* አኮ : *sive oratione negativa.* Psal. 1.2,5. Sed tantum. Mar. 4.17. (2) Tantummodo. *ut :* ተአመን : ዳእሙ : *Confide modo.* Potius. Mar. 5.36. Solùm. Luc. 12.41. ነገርኩክሙ : ዳእሙ : ወኢተሰምዑ : *dixi vobis utique, &c.* Joh. 9.27.

ደከመ : Psal. 26.4. Lassus; Fessus fuit, *vel* factus est. Mat. 26.41. Præ lassitudine defecit. Psal. 25.1. || አድከመ : Fessum, Lassum reddidit, Debilitavit, Infregit. Psal. 57.5. Domuit *furentem.* Mar. 5.3. (2) Compressit *virginem.* 2 Sam. 13. 14.

ድኩም : Lassus, Fessus, Debilis, Infirmus. 1 Pet. 2.11. Tener. Mat. 24.32.

ድካም : Lassitudo, Imbecillitas, Infirmitas. Rom. 15.1. 1 Cor. 15.43.

ደክቱም : Pupillus, Orphanus. እጓለ : ማውታ : *alias.*

ድኩዕ : Stercus asininum.

ደወል : Territorium, Ditio. Matt. 2.22. Fines regionis. Mar. 5.17. *quatenus meton. terminus pro terminato accipitur. Pl.* አድዋል : Exod. 34.24.

¶ ደወል : Campana ዘብርት : ænea, ዘዕፅ : lignea, *cujusmodi in Dembea et Quara reperiuntur.* 1 Cor. 13.1. ዘይነቀ :

ዳዊት : David, *nom. propr. Meton. efficientis pro effecto* Psalterium. *ut :* ተፈጸመ : ዳዊት : *Finitum est Psalterium.*

ደወየ : 4 Reg. 1.2. Ægrotavit, adversa valetudine usus est. Psal. 37.8. Infirmus fuit, *morbo.* Joh. 4. 46. || አደወየ : Luc. 13. 11. Ægrotum reddidit, Morbo debilitavit. || : ተደወየ : Ægrotum fieri. ተደወይ : μαλακίσθητι. 2 Sam. 13.5. *qui locus de simulatione agit.*

ድዉይ : Æger, ægrotus. Matth. 8.6. Infirmus *ob adversam valetudinem.* Psal. 6. 2. መንበረ : ድዉያን : Nosocomus. *Syn. Pl. contractus est:*

ደዌ :

ደዌ ፡ Morbus, ægritudo. Matth. 9. 35. Adversa valetudo. Psal. 40. 3. ጽኑዕ ፡ ደዌ ፡ Gravis morbus.

ደይሮ ፡ *Non est in usu, at reperitur in Pl.* አድያም ፡ Regio finitima. Matt. 14 35. *et constr. more plural. per* I. *ut* : ወዘሠክት ፡ ኵሉ ፡ አድያሚሃ ፡ Matt. 2. 16. *Meton.* Finitimi, Circumjacentes populi. አድያሚነ ፡ Psal. 43. 15. *&* 78. 4.

ዲያቆን ፡ *Græcum* Διάκονος, Diaconus. *Lit.* 159. *c.* 3. *Pl.* ዲያቆናት ፡ *ibid. p.* 161. *c.* 2. ንፍቀ ፡ ዲያቆን ፡ Subdiaconus, *q. d.* Semidiaconus. *f.* ዲያቆናዊት ፡ ወን ፍቀ ፡ ዲያቆናዊት ፡ *Conc.* Diaconissa *&* Subdiaconissa. *illarum fit mentio in l. Nulla* 9. *Cod. de Episc. et Cleric. Non dantur hujusmodi fœminæ nunc temporis apud Æthiopes, illi verò eas alibi dari putant : Pl.* ዲያቆናውያት ፡ *ibid.* Diaconissæ.

ደየበ ፡ *Non est in usu.*

ደበ ፡ Super, Supra. Psal. 68. 31. በደበ ፡ Super. *Gall.* Au dessus. Psal. 9. 42. እምደበ ፡ *Gall.* de dessus, A, de, ex, *ut* : ወረደ ፡ እምደበ ፡ ሐመር ፡ Matt. 14. 29. (2) Contra, Adversus. *c.* 12, 32.

¶ ዲያ ፡ ዲያስ ፡ *Græca sunt* Δία *et* Δίος, Jovem, Jovis. Act. 14. 12.

¶ ዲያብሎስ ፡ *Græc.* Διάβολος, Diabolus. Matth. 4. 1.

ደየነ ፡ Condemnavit ad infernum. ተደየነ ፡ *Pass. præc. oppos. est* ድኅነ ፡ Matth. 16. 16. (2) Tormentis infernalibus affectus fuit. Apoc. 20. 10.

ደይን ፡ Judicium, Condemnatio. 1 Cor. 11. 29. *ut* : ሊትገበር ፡ ዘንተ ፡ ደይን ፡ *Org. l.* 5. ዕለተ ፡ ደይን ፡ Matth. 10. 15. *vulgò etiam sic vocant* Infernum *ipsum, vel locum inferni deterrimum ; atque de eo interpretantur locum* Psal. 1. 6. ሊደይት ፡ ንለሠሉ ፡ ረሲዓን ፡ እምደይን ፡ *Certas enim inferni stationes prisci Æthiopes statuisse, atque* እንቀጽ ፡ ደይን ፡ *de Limbo patrum accepisse videntur. Org. l.* 4.

ዴዴ ፡ Ostium, *i. e. spatium illud per quod ingredimur.* ገጹፍ ፡ ወስተ ፡ ዴዴሁ ፡ Luc. 16. 20. እንቀጽ ፡ ዴዴ ፡ Vestibulum. *epist. Zara Iac. Syn. Pl.* ዴዴያት ፡ Portæ, Spatia portarum. Apo. 21. 21.

ድድ ፡ Exod. 26. 24. *Parietem significare mihi videtur, at Æthiops meus* Fundamentum inferius *esse aiebat. Org. l.* 2. *vide* መሰረት ፡ ድድ ፡ እንተ ፡ ተመስረ ተተ ፡ ደበ ፡ ኰኵሕ ፡ *Org. l.* 6. *Plur.* ድዳት ፡ Exod. 38. 3. *dub. sign.*

ዲድርክም ፡ *Græcum est* Δίδραχμον, Didrachmum, *i. e. nummus duas drachmas continens.* Lev. 27. 6. *Æthiopes verò interpretantur per suum* ድሪም ፡ *Arab.* درهم *i. e Drachma, quæ aliàs octava, apud Æthiopes verò decima unciæ pars est ; quæ interpretatio mihi non congruere videtur. vide* ወቄት ፡ *col.* 318. *legitur a.* ድድርክም ፡ ብሩር ፡ Deut. 22. 29. Jos. 7. 21.

ዲድስቅልያ ፡ *Græcum* Διδασκαλία Doctrina. *reperitur hæc vox in confessione fidei R. Claud. et videtur specialiter & propriè significare quandam doctrinæ Christianæ partem, hoc nomine à Patribus acceptam.*

ደደቀ ፡ Casu incidit *in aliquem,* Offendit *aliquem,* Occurrit *alicui fortuitò. Fut.* ይደድቅ ፡ *Syn.* ‖ ተዳደቀ ፡ Id. ወተዳደቀ ፡ *et cum incideret in eum.* Luc. 10. 31.

ድድቅ ፡ Casus adversus, Accidens malum & improvisum. Psal. 90. 6.

ደደክ ፡ *legitur* Dan. 3. *in* Cant. 3. puer. *v.* 40. *ubi pro* πάγος *&* ψύχος *cum aliis legit* ψύχος *&* καῦμα *al.* καύσων. *Benedicant Domino* ደደክ ፡ ወመርቄ ፡ regio temperata & torrida. *Regiones a. temperatissimas in excelsis montibus sub ipso Sole in Africa dari constat.*

ድጕለማ፡

ደጕልሚ: Inauris, *ornamentum quod ab aure dependet. al.* አዕኑግ :

ደገመ: Denuò, iterum *aliquid* fecit. *cum alio verbo junctum per adverbium Latinè redditur. ut* : ወደገመ : ፈነወ : Iterum *misit*. Luc.20.11. ወደገመ:ዓደ : ወአበሱ : Psal.77.20.

ደገም : Iteratus. *ut* ደገም:ልደት : παλιγγενεσία, Regeneratio. Matt. 19. 28. Secundus, Alter. ደገም : ሞት: Apoc. 20 14. ደገም : ሰንበት : Sabbatum secundum, *i. e.* Dies dominica. በደገም : Secunda vice, adhuc semel. Matt.18. 16. ደገም : ምጽአት : *Adventus secundus Christi. Lit.*165. *c.*3.

ደገመ : Denuò, Iterùm, Rursus, Secundò. Apoc.19.3. *pleonasticè plerumque additur* ካዕበ : *ut* Matt.26.43. ወደገመ : ካዕበ : Joh.8.8.

ደገሚ : *et contr.* ደገሚይ : Secundus, alter. *cujus in similitud. et allegoriis frequens usus. Lit.*160. *c.*4. *f.* ደገሚት:

ደጎብያ : Lev.11.22. Psal. 104. 32. *Græcè quidem* βρῦχος Bruchus *habetur*; *sed* ደጎብያ: *Æthiopibus est genus locustarum, inter* አንበጣ: *&* አናኵዕ : *medium, fruticibus maximè noxium, maculosum instar Tigrinæ pellis, cætera nostris simile.*

ደገነ : Mar.1.36. Insecutus, Prosecutus, Sectatus est *aliquem. ut* : ዴገና : ለሰላም : Ps.33.15. *et in malam partem* persecutus est *hostem, furem.* Matt.26.55. ‖ አዴገነ: Persequi jussit. 4 Reg.14.19.

ደገደገ : Macer, macilentus, exsanguis fuit. ‖ አደገደገ : Macilentum reddidit, Macie confecit, Emaceravit. 2 Sam. 13. 4. Macie attenuavit. ያደገድጎ : Psal.28.6.

ድጉዱግ : Macer, Macilentus, extenuatus. Gen.43.3.

ደገደግ : Macies, macritudo. Gen. 41.27.

ድግደጌ : Idem.

ደጕጸ : Psal. 37. 2. Pupugit, Icit, Ferit *sagittâ. Org. l.*7. ዘይደጕጽ : አዕይንት : *Quod urit oculos, seu quod nocet oculis. sic reddiderunt* σφακελίζοντα *consumentem* τοὺς ὀφθαλμοὺς. Lev.26.16. Stimulavit *stimulo, calcaribus.* 2 Cor.12. 7. ‖ ተደጕጸ : Ictus, stimulatus fuit.

ድጕጸት : Stimulatio.

መድጕጽ : Stimulus, *sive stylus ferreus acutus ad pangendum, qualis est subula.*

ደፈረ : Audax, Impudens fuit. *Syn.*

አድፈረ: Audacem, Impudentem reddidit. *ibid.* ‖ ተደፋረ : Audaciam permisit, Facilis fuit accessu. ተደፋርዮ : Audacia, Impudentia. *ib. Terribilis est* ዘኢ ይደፈር : *ut vix audaciam aliquam permittat, vel ut vix aliquis eum accedere audeat. Lit.*172. *c.*2.

ደፋሪ : Audax, Impudens.

ድፍረት : Audacia *in conversando.*

ደፈነ : Matt.25. 18. Condidit, recondit, Abscondit *sub terram.* Luc. 13. 31. (2) Texit, Contexit. Psal.43.21. ‖ ተደፍነ : Conditus, reconditus fuit, *vel* Defossus fuit *sub terram.*

ድፉን : Conditus, Reconditus, defossus. Jos.7.21.

መድፍን : Thesaurus *sub terra* defossus. Matth.13.44. *Plur.* መደፍንት : Gen. 42.23.

ዳፍንት : *Ultima in quarta classe, secundum Æthiopis mei sententiam, at in prima passim reperitur.* Exod. 12. Panis subcinericius, *panis qui in cineribus calidis coquitur.* Jud.16.19. ἐγκρυφίας. Num.11.8. 3 Reg.17.13.

ድፍንት : Defossio, Absconsio. (2) Fornix.

ደፐ : Insidiæ. ቆመ : ደፐ : Insidiatus est. Jud.9.43.

ገ:

ገሀሀ : *dubitavit Æthiops meus de significatione hujus vocis,* Crepusculum *esse putans; legitur a. sic :* ክመ : ወርኅ : ገሀሀ : ዘምሉእ : ብርሃኑ : *Org. l.* 5. *unde patet de plena Luna intelligi debere. It.* ወሪሡ : ለወርኅ : ገሰሰ : *ib. l.*6.

ገሀገሀ : Retinuit, Prohibuit, Impedivit, Coercuit. *ut : Peccatum* እንተ : ኢልበቲ : ዘይገሀገሃ : *quod nemo coercet.* 2 Pet.2.14.

ገሀረተ : *Non est in usu.* ተገሀረተ : Sedulò attentus fuit, Intendit animum *alicui rei,* Sollicitum se præbuit. *Org.l.*3.

ገሃነም : Gehenna. Apoc.20.14.15. *Hebraicè* גֵּיהִנֹּם Gehinnom ; *quia a. ignis ibi erat continuus, hinc Christus dicit γέενναν τοῦ πυρὸς,* Matt. 5. 22. *&* ገሃነም : ዘእሳት : *pro λίμνη τοῦ πυρὸς reperitur* Apoc.21.8.

ገሀየ : *Non est in usu.* መገሀየ : *Herba agris noxia, quæ ubi semel erepserit, vix inde eradicari potest. Amhar.* ሙኟ : Es.7.24. *Org.l.*5. *Interpres vocem χέρσον sic accepisse videtur, Terra inculta, deserta.*

ገሀደ : Psal. 93. 1. ἐπαῤῥησιάσατο, Liberè egit, *vel* liberè locutus est. *Fut.* Psal. 11. 6. ‖ አገሀደ : Manifestavit. Matt. 12.16. Publicavit; Notum fecit. *ut :* በእንተ : ጊዜ : ክህነት : ወአገሀደቶ : *Syn. It. Oculi* ነጸር : እለ : አገሀዱ : *quæ liberè aspexerunt. Syn. & ita conjunctum cum alio verbo, exponitur latinè per adverbium* liberè. ‖ ተገሀደ : Manifestatus, Publicatus fuit.

ገሃድ : Manifestus. Mar. 3. 12. *oppos. est* ኅቡእ :

ገሃደ : Manifestè, Apertè, Publicè. Ps. 49. 3. *opp.* ጽሚሚተ : Clàm. Joh.7.10. Liberè (*loqui.*) Act.4.13.

ገሀደት : Manifestatio. *Syn.*

ገለብ : Hamus, *aliàs* መቃጥን :

መገለብ : Qui hamo pisces capit. መፀብጻኢ : ወመገለብ : *Discipuli Christi. Præf. N. T. c.* 2.

ገለበበ : Velavit, *velamento* operuit. Psal. 146.8. Luc. 22. 64. ‖ ተገለበበ : Velavit se, Operuit se *velamento. Gall.* Se desguiser, Sich verhüllen. 3 Reg. 22.30. 1 Cor.11.5.

ገልቡብ : Velatus, *velo* opertus.

ገልባብ : Velum, velamentum *capitis.* Cant.5.6.

ገለወ : Circumdedit, Inclusit *auro gemmam.* 1 Reg.6.15. Inclusit *capsula.* ገሉ : *Imp. ut videtur* Exod.16.33. (2) Obscuravit, obnubilavit. ይገለውዎ : 2 Cor.3.15.

ገሎ : Suffusio, *morbus oculorum.* Act. 9.18. ጽልመት : ገሎ : *Tenebræ suffusionis. Org.l.*2. *Metaph. dicitur de animi cæcitate et stupore.*

ገለውቃ : *Græc. acc.* γλαῦκα *à.* γλαὺξ, Noctua. Lev. 11. 16. Deut.14.15. *Ipsis verò avis Amharicè* ገልገላ : ለኍሱ : *i. e.* rapiens capras *esse videtur ; talem enim avem capellis et agnis infestam in Æthiopia dari aiebat Æthiops meus.*

ገለዐ:

ገልዕ : Testa, Vas figulinum. Psal. 21. 16. *Plur.* አገልዕት : Esa.30.14. *It.* Testa ovi limacis. *atque hinc* tabulæ ligneæ *quibus libri muniuntur vocantur* አገልዕት :

ጕለጕል : *vel* ጎልጎል : Planities, Campus planus. Deut.11.30. *sic quidem interpretat⁹ est mihi hāc vocem Æth.me⁹: verùm pro* ምእኃዝ : ጎልጎል : *in Græco reperio* ἐχόμενον τῆς Γολγὰλ, *in Hebr.* מול הַגִּלְגָּל, *è regione Gilgal, undè de interpretatione Æthiopis mei valdè dubito.*

ገለየ : Demessuit *fruges*, amputavit *vel* decerpsit *fructus.* Joh.15.6.

ገልየት : *ut* ከመ : ገልየት : ለኣዝሙ : *et* ውስተ : ገልየቱ : ለቀመር : *Præf.N.T harm.*

ኃሊ : *Græcum est* Γαλῆ, Felis. Lev. 11.30. *sed Æthiops pro* Mustela *accepisse videtur, (nam et illud quoque significat) ideoque reddere non potuit. Felis a. Æthiopicè dicitur* ድመት :

ገለገ : *Non est in usu.* ለንገለገ : Subitò congregari. ለንገሊጎክሙ : *Congregatis vobis, seu cum congregati estis.* 1 Cor. 5. 4. Concurrere raptim cum strepitu & tumultu. Psal. 2. 1. Act.4.25. Concursum facere.

እንገልጋ : Concursus, Congregatio *subitanea, repentina.*

መንገለገ : Locus ad concursum *s.* congregationem multorum destinatus. 1 Sam.10.5. *Gall.* Le rendevous.

ገለፈ : Sculpsit, Exsculpsit. Exod. 28.9.11. Insculpsit. || አገለፈ : 3 Reg. 6.29. Sculpi, Exsculpi, Insculpi curavit *Org. lect.*4. || ተገልፈ : Sculptus, Ex sculptus fuit. Exod.28.21.

ግሉፍ : Sculptus, Insculptus. Exod. 32. 15. *et* 39.5.

ገልፎ : Sculptura, *i.e.* opus sculptum, Sculptile. Psal. 77. 64. *Pl.* ገልፈዋት : ... *Sculpturæ Idolorum. Org.l.*4.

ገለፈት : Sculptura, *pro actione sculpendi.* Exod.28.21.

ጕሕ : *Rectius quàm* ጊሐ : Lepus. መንተሲ : *aliàs, Cuniculum interpretabatur Æthiops meus, et tamen in Æthiopia, utpote saxosa regione dari negabat.*

ጕሕለወ : Ps.14.3. Dolosè, Fraudulenter versatus est. Dolo usus est. Dolum struxit. Fraude circumvenit. || ተጓሕለወ : Idem *significat in actione cum alio.* Num. 2.5. *ut* : *Ne* ይትጓሕለዎ ክሙ : 1 Sam. 23. 22. Psal. 82. 3. ተጓሕልዎ : Fraus, Dolus. *Org.*

ጕሕሉት : Dolus, Fraus. Psal.11.2,3.

ጕሕላዊ : Fraudulentus, Dolosus. Psal.5.7.

¶ ጕሕልያ : Latro. Joh.10.1,8.

ገሐሠ : Ruth 4.1. Secessit, Abscessit *parumper*, Divertit *paulisper.* Jud. 4. 18. *sic dicitur honestè* Alvi exonerandi gratia abiit. *Nota sequentem formam usitatiorem esse.* || ተገሕሠ : Psal.100. 5. Recessit, abscessit *clàm.* Matt. 2. 22. *vel subitò* Secessit. Joh.5.13. Subduxit se. c.6. 15. *ce* እም : *vel* እመን : *loci.* || አገሐሠ : Removit, Amovit, Reposuit, Sustulit *conservandi causa.* Mat.14. 20. Mar.6.43. (2) Seorsim duxit, Secedere jussit. (*Gall.* Mener apart.) Mat. 20. 17. አገሐሦ : እምኅበ : ሰብእ : Mar.7. 33. (3) Hospitio excepit, Ad divertendum invitavit. Luc.19.16.

ገሓሢ : Qui secessit.

ገሕሠት : Secessio, Abscessio.

መገሐሢ : Secessus, Recedendi locus, Secedendi spatium. Num.22.26. *&* *in specie alvi exonerandi causa.* Latrina. Jud. 3.24.

ጕሕቀ : Incurvatus fuit, *propriè ob senectutem extremam. ut* : *Fæmina* ጕሕቅት : ἦν συγκύπτουσα. Luc. 13. 11. (2)

 Ob

Ob senium deliravit, *ignarus quod ageret.*
ገስዑቅ : Senex *valdè* curvus *et delirans*

ገሐፈ : *De vento dicitur* Excitavit, In sublime tulit *pulverem*. *Pulvis* ዘይ ገሕፎ : ነፋስ : Psal. 1.5. ‖ ተገሐፈ : *Pass. præc.*

ገሑፍ : Quicquid *à vento* excitatum est. Sublatum *à vento.*

ገሐፈት : Excitatio *pulveris, vel alius cujusdam rei levis.*

¶ ገሐፍት : Κανῦν, Canistrum. Ex.29.2.

ጊሜ : Nebula. Psal. 147.5. ሰሐወ : ጊሜ : *Org. l.1.*

ገመል : *comm.* Camelus. Matt.3.4. *Pl.* ገመላት : *c.*23.24.

ገመረ : *Non est in usu.* ‖ አገመረ : Cepit, Continuit, Comprehendit *quantitatem.* Mar.2.2. *de vase.* Joh.2.6. *Metaph. de intellectu. ut : Non omnis* ዘየገምር : ቃለ : Mat.19.11. ሕሊናኒ : ሊይክል : አገምሮቶ : *vide* Exod.22.5. *Org. l.1.* ‖ ተገመረ : Contentus, comprehensus fuit, *sive manu, sive intellectu. ut : Cibus* ወስተ : ከርሥ : ይትገመር : *ventre continetur.* Mat.15.17. አኮ : ዘትትገመር : ቦሙ : *Nulla re potest comprehendi (essentia tua.) Org. l.2.* (2) *Ex significatione Hebr:* גָּמַר Consumptus, Destructus, absumptus fuit. ፀር : ተገመረ : Psal.9.6.

¶ ገሙራ : Unquam, *licet nunquam affirmativè repererim ; sed negativè semper, præcedente nim. vel subsequente* ሊ : *ut :* ሊትምሐሉ : ገሙራ : Nunquam, Prorsus non. Matt.5.34. & 26.33. * ለገሙራ : Semper, in perpetuum. Ps.73.12. ሊ : ለገሙራ : In æternum non. Ps.9.34.

¶ ጎሞር : Γομὸρ, *Est Hebraum* עֹמֶר Gomer. *Mensuræ genus, nempe decima pars Epha.* Exod.16.22.

ገመስ : *Propriè est* annulus ex cornu bubali, *qui à vilissimæ conditionis hominibus in pollice gestatur, et usum in permutationibus loco pecuniæ habet ; hinc pro* vilissima moneta, *ut puta oboli ponitur.* Luc.12.59. *eademque vox ad illustrandam comparationem usurpatur c.* 15.9. *Plur.* ጠፋልሕት : አገሙስ : *ibid. v.*8. *Drachma obolorum.*

ገመነ : Apoc. 3.4. Inquinavit, Contaminavit. & 21.8. 2 Pet. 2.10. ትጌምኑ : ሰንበተ : *Profanatis Sabbathum. Syn.* ‖ አገመነ : *Syn. dub. sign.* ‖ ተገምነ : Inquinatus, Pollutus fuit. Num.25.1.

ገሙን : κοινὸς Pollutus, Immundus.

ገማኔ : Impuritas, Immunditia. Apoc.17.4.

ገምዒ : Lecythus *propriè, sive* Ampulla olei : *Plur.* ገማዕይ : Matth. 25. 4. *Ital.* Busico. *It.* ገምዓት : Num. 4. 9. * *Legitur tamen etiam* ገምዒ : በሒእ : Joh.19.29.

ገመደ : Jud.9.48. Amputavit, Abscidit *ramum, vel partem integri : at* መተረ : *de re integra planè discissa utplurimùm accipitur. propriè* Putavit *arbores, vites.* Joh. 15.2. *et* 19.24. ጊዜ : ገሚድ : *Tempus putandi vites, arbores.* Cant.2.12.

ገሙድ : Truncatus *manu.*

ገማዲ : Putator.

ገምድ : Frustum, Particula, Segmentum. Mar. 2.21. Luc.5.36.

ገማድ : Idem.

ገምደት : Putatio, Amputatio.

ገመጸ : *propriè est* Arrosit panem dentibus. *Metaph. Personæ alicujus favore* Injustè judicavit, judicium corrupit. Exod. 23.2. ዘይገምጽ : ፍትሐ : ገፅር : Deut. 27.19. 1 Sam.8.3. Contra jus & fas egit.

ጐሥዐ : Ps.44.1. Eructavit *propriè dicitur de olla, vel fonte sic fervente ut effluat.*

effluat. Ebullivit. *Metaph. passim de voce et sermone superabundanti usurpatur; quæ significatio ex Græca versione fluxit.* Psal. 18. 2. *et* 118. 171. ‖ አጕሥዐ: Effecit ut quis eructaret *vel* proferret *sermonem. Lit.* 172. *c.* 2.

ጕሥዐት: Ebullitio, Eructatio.

ገሠጸ: Psal. 9. 5. Reprehendit, Perstrinxit verbis, Increpuit. Marc. 3. 12. Redarguit. Castigavit. Psal. 117. 18. ‖ ተገሠጸ: *Pass. præc.* Psal. 2. 10.

ግሡጽ: Morigerus, Bene educatus. *oppos.* ዝሉፍ:

ግሣጼ: Reprehensio, Castigatio.

ገሣጺ: Qui reprehendit *vel* castigat *aliquem.*

ተግሣጽ: Increpatio, Reprehensio, Correctio. Psal. 17. 18.

መገሥጽ: Qui arguere, reprehendere & confutare potest *adversarios; qualis bonus Presbyter esse debet.* Tit. 1. 9.

ጌራ: Galea *vel* Cassis. Eph. 6. 17. 1 Thess. 5. 8. ተቀጸለ: ጌራ: መድኃኒት: ደቡ:ርእሱ: *Org. lect.* 5. *malè pro thorace* Apoc. 9. 8, 17.

¶ ግራ: Favus. *verum non reperitur solum, sed conjunctum semper cum* መዐር: *ut:* መዐረ:ግራ: *q. d.* Mel favi, *et intelligitur mel prout cum cera ex alvearibus excerpitur.*

ገራህት: *f.* Ager. Matth. 12. 1. *Pl.* ገራውህ: Marc. 2. 23. *et* 10. 29.

ገርሕ: *aliàs* ፈረስ: ርዱጽ: Equus tractatus, institutus. *Gall.* Un cheval dressé.

ገረመ: Psal. 13. 9. Terruit, perterruit, Terrorem incussit. *Fut.* E. 2 Cor. 10. 9. ‖ ተገረመ: Exterritus fuit.

ግሩም Terribilis, Tremendus, Formidabilis. Psal. 30. 14. (2) Venerabilis, Venerandus *cum tremore. Lit.* 160. *c.* 4.

ግሩመ: Terribili modo. *Adv.* φοβερῶς.

ግርማ: Terror, Pavor. Psal. 87. 17. Matth. 14. 26 *res esse videtur quæ terrorem affert,* Terriculamentum.

ትግርምት: Terror, Pavor *qui ab aliquo affertur.* Es. 8. 12. *Org. l.* 3.

ገረረ: Subjectus fuit, Subesse imperio alicujus. Jos. 9. 25. Jac. 3. 7. ‖ አገረረ: Psal. 17. 51. Subdidit, subjecit aliquid imperio alicujus. Psal. 8. 7. (2) Subegit, Perdomuit. Jac. 3. 8. Domuit.

ግሩር: Subditus, Subjectus ታሕተ:መከየዴ: እግር: *Org. l.* 1. ግሩር: ለኵነኔ: *Subjectus judicio.* Act. 26. 6.

መግረሪ: Domitor *leonum. Org. l.* 4. *hostium, ibid.*

አንገርገረ: *Primò dicitur de canibus et equis qui supini in gramine vel palea volutantur, pedes jactitantes.* (2) *Metaph. de morbo accipi aiunt, quo homo contigua agitatione manuum pedumque vexatur,* Jectigatione *nimirum.* (3) *activè de Diabolo:* Vexavit *hominem* ejusmodi morbo. Matth. 17. 15.

ነገርጋር: *Morbi species, continuam manuum pedumque agitationem afferens,* Jectigatio *quibusdam dicta; qualis cernitur in morbo dicto* S. Veits Tantz. እለ: ነገርጋር: Qui tali morbo affecti sunt. Matth. 4. 24 ዘነገርጋር: *singulariter.* Mat. 17. 13 *t.*

¶ አንጐርጐረ: Murmuravit, *vide sub* ነጐረ: *col.* 246.

ግራበት: ምስጢር: ግራበት: *vox peregrina Æthiopi meo videbatur, cujus significationem non satis callebat; unde dubito an sit Græcum* κράββατος, Grabatus, *quæ vox in N. T. Græco pro lecto sanè occurrit, sed significatio huc non quadrat. Calicis autem significationem in loco allegato habere videtur, cum legitur:* ወተመልአ: ግራበተ: ምስጢር: ወይነ: አምልኮ: ዘፈልፈለ: እምገቦ: ትስብእተ: መለኮት: *Org. lect.* 7.

ጕርን: ሎርና: ሊዮቤሳዊ: Area Areunæ

næ Jebusitæ. *Org l. 1. pro quo aliàs reperitur* ዐመይ፡ሉርና: *Lit.* 159. *c.* 2.

ገሬዐየ: *i. q.* ዘብሐ: *Idolis* victimas immolavit.

ጕርዔ: Guttur, Fauces. Psal. 21. 16. ጕሬዔት: *pluralis videtur, licet Græcus ubique singularem habeat.* Psal. 5. 11. & 113. 15.

ገርዜን: *peregrina vox, ut:* ልብስ: ገርዜን: *vestis* ገርዜን፡ *qua Christi corpus in sepulchro involutum fuit. Org. l.*5.

ጌርጌል: *Org. l.* 2. *Unum ex septem cœlis quos Æthiopes statuunt.*

ጎርጎርዮስ: Gregorius, *Nom. viri.*

ገሪጽ: *Acc. Græc.* γῦπα. *Est autem* γὺψ Gryps *avis illa Scythica fabulosa, satis nota. pro Aquilæ specie* LXX *Interpr. accepisse videntur.* Lev. 11. 13. Deut. 14. 13. *Æthiopes per illud intelligunt suam* ሌጥምጽምር: *Avem rapacem, candidam, cadavera sequentem.*

ገረፈ: Rete confecit.

ገሬፍ: Rete *quodvis, animalibus quibuslibet capiendis idoneum ait Æth. mens. hinc pro* Verriculo, Sagena. Matth. 13. 47. *mihi tamen specialius esse videtur quàm* መስገርት፡ *ut ex sequenti appositione generis patet:* መስገርት : ገሬፍ : እንተ፡ታስተጋብእ፡ዘመደ፡ዓሣት: *Org. l.* 3.

ጌሰም: Posterus dies, dies sequens; *Gall.* le lendemain. *ut:* ሊትትክዙ: በጌሰም: Matth. 6. 34. Act. 4. 3. *cum affixo reperitur hoc modo: Hodiernus dies* ወጌሰሙ፡ *& crastinus ejus, q. d. sequens ejus sc. diei.*

ጌሰመ: Cras, *sive die sequenti.* Matth. 6. 30. *oppos.* ዮም:

ገሰሰ: Marc. 1. 41. Tetigit, Attigit *manu*, Contrectavit *digito.* Psal. 113. 15. *Inf.* ገሢሥ: Tactus, *unus ex quinque sensibus.*

ገሰገሰ: *Gemin. ut:* ገስገስዎ: Lev. 14. 43. *videtur respondere Græco* ἀποξυσθῆναι, *Abradi.*

አገሰሰ: Contrectare aliquem passus est, Attingere permisit. Jud. 16. 27. || ተገሰሰ: Tactus, Attrectatus fuit. *Org. lect.* 1.

ገሱስ: Tactus, Contrectatus. *Part. pass.*

ገሣሢ: Qui tangit *vel* attingit *manu*, Contrectator. *Org. l.* 1.

ገሰት: Attrectatio, Contrectatio. *Org.*

ገብሶት: Lacus, *seu* labrum *in quod aqua colligitur.* Gen. 30. 38. Aquariolum.

ግብ: Fovea. Matth. 12. 11. *Leonis.* Psal 9. 31. *Pl.* ግበብ: Foveæ *ferarum.* Psal. 103. 23. *It.* አግባብ: 1 Sam. 10.

ገብረ: Psal. 1. 4. Fecit, egit. Psal. 26. 3, 5. ገብረ፡ፍሬ: Fructum ferre. ግበር: እዴከ: Extende manum tuam. *in Lit. usitatum p.* 158. *c.* 4. & 159. *c.* 1. || ተገብረ: Factus est. Matth. 14. 2. ዘይትገበር: *Quod fieret.* Luc. 13. 17. || አገበረ: Fieri, *vel* confici curavit. *Org. l.* 4. || አገበረ: Luc. 24. 29. Coegit, Adegit. 2 Cor. 12. 11. *in Fut. E. c.* 1. 24. አገበርዎ: በእንቲአሁ: *Coegerunt eum ad id. Syn. Anc. can.* 1. || ተገበረ: Luc. 19. 13, 15. Opus fecit, laboravit. *ut:* ከመ፡ይትገበራ፡ለምድር: *Ut agrum coleret.* Gen. 3. 23. * Texuit *purpuram. ut:* አለ: ይትጌበሩ: ሜላተ: Exod. 19. 9. *Apis* ዘይትጌበር፡ጸቃውዐ፡መዓር: *Org. lect.* 5. Elaboravit. (2) Mercaturam exercuit. Jac. 4. 13. *Fut. E. vel opificium.* Act. 18. 3. || አስተገበረ: Exegit pecuniam creditam. Matth. 25. 27.

ግቡር: Factus, um. *Org. l.* 1.

ግብር: Factum, Res gesta. *ut:* ገብረ፡ሐዋርያት: Acta Apostolorum, & κατ᾽ ἐξοχὴν ግብር: *Lit.* 162. *c.* 2. (2) Opus. Psal. 91. 4, 5. *It.* Negotium, Res agendæ.

dæ. Matth. 18. 19. (3) Opus, Necessitas. በግብር፡ Necessariò, *per necessitatem.* Luc. 14. 23. (4) Tributum, Reditus, *sive à præstatione annua, sive à necessitate solvendi sic dicitur. epist. Zara Jac. in præf. Syn. Pl.* ግብር፡ Negotia, Res agendæ, opera. *Org. l.* 4. * ግብረት፡ *vide Org. l.* 3.

ገባሪ፡ Factor, Auctor. *ut:* ገባሬ፡ ሰማያት፡ *Conditor cœlorum.* ገባሬ፡ ሠናያት፡ *vel* ኂሩት፡ Beneficus. *Lit.* 159. *c.* 3. *oppos.* ገባሬ፡እኪት፡ 3 Joh. 11. *Plur.* ገበርያን፡ Matth. 5. 9. *It.* ገበርት፡ *ut:* ገበርተ፡ ዐመፃ፡ Auctores iniquitatis, Iniqui. Psal. 5. 6.

ገብር፡ Servus. Psal. 18. 13. *Plur.* አግብርት፡ Psal. 33. 23.

ግብረት፡ Factio, factura, opus. *It. Figura et modus quo quid factum est. Gall.* Façon. Exod. 28. 7. *et* 39. 15. *ut: Vestes sanctæ* ሠናየ፡ግብረት፡ *pulchræ figuræ, Gall.* d'une belle façon. *Org. l.* 3 *ubi tamen legitur* ግብሬት፡ *de quo supra. Sic tabulæ Decalogi Dei manu scriptæ dicuntur* ግብረተ፡እግዚእ፡ *Opus Dei. O. l.* 3.

ግብርናት፡ Servitus. *Org. lect.* 3. ግብርናት፡ቅኔ፡ *vel viceversa,* Servitus subjectionis. *Org. l.* 1.

ገባሪ፡ Operarius, Qui opus facit, Laborator. 2 Tim. 2. 15. *Pl.* ገባር፡ Luc. 10. 2. Operæ. *ut:* ሊቃና፡ ገባር፡ Præfecti operarum. Exod. 1. 11.

መግበር፡ Agendi ratio, *non factum quodpiam singulare, sed actio continua.* Institutum, Studium, Vitæ genus. Matth. 11. 2, 19. Opera *quæ quis frequenter facit.* Psal. 9. 11. Matth. 23. 5. Facta *quæ quis quotidie agere consuevit.* መግበረ፡ ማዕስ፡ fellwerck. Lev. 13. 48. *Pl.* መግብራት፡ *Lit.* 170 *c.* 3.

መግብር፡ Instrumentum *quodvis, ut videtur. Plur.* መጋብርት፡ ἐργαλεῖα. Exod. 27. 19.

ተግባር፡ Opificium, Omnis generis labor, Occupatio. *ut* (1) Agricultura, *labor qui in agris fit.* Gen. 3. 17. (2) Negotiatio, Mercatura, *Modus quivis se alendi.* Psal. 106. 23. Luc. 12. 16. *hinc uti Græcum* ἐργασία *pro quæstu et lucro accipitur.*

ገበሰ፡ Gypso induxit *parietem.*

ግቡስ፡ Gypsatus, Gypso inductus.

ግብት፡ Accidens improvisum, *hinc dicitur* በግብት፡ de-improviso, *per imprudentiam,* casu, *non studio,* ἀκουσίως. Num. 35. 15. *Non videntur intellexisse quid sit* Θεὸς περιφερὴς. Psal. 80. 8. *quod reddunt* አምላከ፡ግብት፡ *nisi malis secundum Arab.* فَجْأَة *reddere* Deus fictitius.

ግብተ፡ Subitò, repente. *Propr.* de-improviso. Psal. 63. 4.

ግብታዊ፡ Improvisus, Repentinus.

ገብአ፡ Psal. 69. *tit.* Rediit, Regressus, Reversus est. ከልብ፡ገብአ፡ዲበ፡ቅያኡ፡ 2 Pet. 2. 23. (2) Rediit ad se, sensum *vel* rationem recepit. ገብአ፡ልቡ፡ *Redierat ei animus.* Marc. 5. 15. Luc. 8. 35. (3) Restitutus fuit in priscum statum. Matth. 12. 13. ፀብሰት፡ ሕሊናየ፡ ወገብአት፡ *Infirmatus fuit animus meus, & rediit, i. e. frustra fuit, ut puto. Org. l.* 2. || አግብአ፡ Matth. 27. 3. Reddidit. Psal. 15. 5. Avertit, Reverti coegit. Psal. 43. 12. Act. 20 30. (2) Restituit. *hinc dicitur* Retulit, Condidit *gladium in vaginam.* Matth. 26. 52. አግብአ፡ ነቢበ፡ Rationem reddidit. 1 Pet. 4. 5. (3) Convertit, Reduxit. 2 Sam. 12. 2 Cor. 5. * አግብኡ፡ፍትሐ፡ Sententiam tulerunt. Marc. 14. 64. (4) Prodidit, Proditione tradidit. Matth. 10. 4. Joh. 18. 2. || ተጋብአ፡ Convenire inter se, Congredi, Congregari. *cc.* መኳንንት፡ Psal. 2. 2. Matth. 26. 3. & *passive* Colligi, Comprehendi. *Org. lect.* 1. *tanquam passivum ab* አስተጋብአ፡ *ut: Concepisti Christum* እንዘ፡ ኢይትገባእ፡ *Lit.* 171. *c.* 1. *qui tamen non circumscribitur neque finitur.* (3) Conquievit. ኢይትገባእ፡ እስከ፡ ይረክቦ፡ *Org. l.* 1.

l. 1. * ተጋብኡ፡ ሎሙ፡ ጸብሐት፡ Colliguntur eis tributa. Rom. 13. 6. || አስተጋብአ፡ Psal. 106. 2. Collegit, Congregavit, In unum coegit. Psal. 32. 7.

ጉቡእ፡ Congregatus.

ጉባኤ፡ Congregatio, Conventus. *hinc* ጉባኤ፡ሐራ፡ Exercitus. *Org. lect.* 2. * *Ecclesiam Christianam vocant* አሐቲ፡ ጉባኤ፡ *unam congregationem. Org. l.* 1. *ut quæ uno spiritu regitur.* (2) Synodus, Concilium. *ut:* ጉባኤ፡ ኒቅያ፡ Synodus Nicæna.

ገባኢ፡ Mercenarius. Exod. 12. 45. *et* 22. 15. *quo tamen loco Græcum* μισθωτὸς *l. catorem significat. Plur.* ገባእት፡ Matth. 20. 1, 2.

ግብአት፡ Reditus. Luc. 10. 35. (2) Proditio. *Org. l.* 5.

አግባኢ፡ Proditor. *Plur.* አግባእያን፡ Act. 7. 52.

መግባእ፡ Vitæ institutum, Studium. *Lit.* 158. *c.* 3. (2) Conversatio. *ut:* ኀበ፡ ምትኪ፡ መግባእኪ፡ ἡ ἀποστροφή σου. Gen. 3. 16. *quo loco pro* ἀποστροφὴ *legisse et intellexisse videntur* ἀναστροφή. *at* Cant. 7. 1. *pro* ἐπιστροφὴ *ponitur.*

ምስትጋብእ፡ Collectio, Congregatio partium in unum. *Lit.* 171. *c.* 2.

መስተጋብኢ፡ Collector, qui congregat *vel* convocat. *Syn.*

አስተጋብኦ፡ መናፍስት፡ *Syn.* Convocans spiritus.

ገቦ፡ Latus. Psal. 90. 7. ዐጽመ፡ገቦ፡ Costa. *Pl.* ገበዋት፡ Latera. Apoc. 4. 6.

ገበዘ፡ተከዚ፡ Exod. 7. *Non recordabatur significationis Æthiops meus, videtur esse ex v.* 18. ἐπόζεσε ὁ ποταμὸς Computruit amnis.

ግብዕ፡ Vermina, *seu* ventris tormina, *quæ ex flatulentis cibis aliisve causis oriuntur.*

ግብጽ፡ Ægyptus. Psal. 67. 34.

ግብጻዊ፡ Ægyptius. Act. 21. 38.

ገተት፡ *idem ac* ገሐፍት፡ Canistrum sparteum, Sporta.

ግቱት፡ Sparteus, *sive* quidquid ex sparta contextum. Jos. 9. 5.

ግንቦት፡ Majus *mensis, incipit die* 26 *Aprilis nostri.*

ገነት፡ *f. Org. l.* 3. Hortus. Joh. 18. 26. ዓቃቤ፡ገነት፡ Hortulanus. *c.* 20. 15. * Κατ' ἐξοχὴν Paradisus. Luc. 23. 43.

ጋኔን፡ Spectrum, φάντασμα. Marc. 6. 49. Dæmon, cacodæmon. *hinc* ዘጋኔን፡ Dæmoniacus, Obsessus dæmonio. Matth. 9. 32, 33. *vide f. pl.* Act. 17. 18. *Pl.* አጋንንት፡ Psal. 95. 5. እለ፡አጋንንት፡ Dæmoniaci. Matt. 4. 24.

ጎንአ፡ Cumulavit, Coacervavit. ይከይዱ፡ወይኔ፡ወይጎንኡ፡ከላስስተ፡ *Syn.*

ገነዮ፡ *Constr.* ገነዌ፡ Sacerdos Idolorum. *Syn.* ሟርያን፡ Idem. *Pl.* ገነውት፡ *contr.* ገኖት፡ 1 Sam. 5. 5. 3 Reg. 12. 31. ገነውተ፡ለማልክት፡ 1 Cor. 9. 13.

ገነዘ፡ Matth. 27. 59. Involvit *mortuum* linteis *sepulturæ causa.* Joh. 19. 40. || ተገንዘ፡ *Pass. præc.*

ግኑዝ፡ Involutus linteis *ad sepulturam.*

ግንዘት፡ *Analogicè reddendum esset* Involutio in lintea, *quæ fit sepulturæ causâ. At* 1 Sam. 19. 13. *respondet Græco* κενοτάφιον Cenotaphium, *vacuum seu imaginarium sepulchrum. atque sic reddendum est in ep. Regis Æthiopiæ ad mont. Hieros. Accendite mihi lampades* ኀበ፡ ግንዘቱ፡ *apud sepulchrum ejus in quo jacuit, sive in cenotaphio ejus. Quamvis loco supra allegato Græca vox statua à quibusdam reddatur.*

ገነየ፡ Luc. 2. 38. *Conv. significatione*

one cum Hebr. הוֹדָה Humiles gratias egit, Humili & grato animo celebravit *Deum.* Psal. 7. 18. & 29. 4. (2) Humiliavit se. Jac. 4. 9. Humiliter pertulit, toleravit. Ebr. 1. 3. (3) Humiliter se alicui subjecit, Reveritus est, Pro superiore agnovit. Psal. 61. 5 Luc. 10. 20. In gratiam alicujus aliquid dixit *vel* fecit. *Æth. Inf.* ገኒይ : *Org.* ‖ አገነየ : Permovit ad celebrandum *nomen Dei, vel ad gratias agendum. Org. l.* 1. (2) Subjecit alicujus potestati. 1 Cor. 15. 28. ‖ ተጋነየ: Luc. 17. 4. Se pro alio humiliavit, Apud alium reconciliationem quæsivit. * ተጋንዮ : Humiliatio *cum confessione culpæ.* Psal. 99. *tit. & v.* 4. *Respondet Græco* ἐξομολόγησις. Jonæ 3. 10. *idque Hebr.* הוֹדָה Gratiarum actio.

ገኑይ : Subjectus, Humilians se *coram aliquo.* Superiorem alium agnoscens.

ገናይ : *contract.* ጌና : Humiliatio *cum confessione culpæ, qualis datur in jejunio publico. ut patet* Luc. 1. *ante v.* 26. & 27. & 2. 21. ጾም : *Jejunium, tamen differt à* ጌና: *sicut videre est ex inscriptione festorum* Rom. 8. 2. (2) Celebratio cum gratiarum actione, Gratiæ humiles. *Org. lect.* 1. Gratiarum actio submissa. (3) *Est & festi vel diei dominicæ nomen.* Act. 15. *tit.* በሰኔት:ጌና:

ገነደ: *Non est in usu.*

ጕንድ: Matth. 3. 10. Caudex, Stipes *arboris.* Joh. 15. 4. (2) Stirps, genus, *de hominibus.* ጕንደ: ደዊት : *Org. l.* 1. (3) Cippus, *sive* ποδοκάκη, Truncus *quo captivi pedes conclusi tenentur.* Act. 16. 24.

ገንደር : Jugum, *quod boum collis, dum arationi assuescunt, imponitur. Metaph. Jugum, pro coactione vel afflictione. Pl.* ገንደራት: *Org. l.* 1.

ጐንደየ: Marc. 2. 1. Commoratus est. (2) Moram fecit, Moram traxit. Luc. 20. 9. Cunctatus est. ኢትጐንዲ : Psal. 29. 24. *Inf.* ጐንድዮት : Cunctatio, Mora. ‖ አጐንደየ : Luc. 18. 4. Moratus est aliquem. Distulit, rejecit *supplicem* in tempus aliud.

ጐንዱይ : Diuturnum, longum tempus. *ut* : ጐንዱይ: መዋዕለ : Luc. 8. 27. & ጐንዱይ : ዐለት : c. 15. 13. Longo tempore. Diu. Rom. 15. 23.

ምጕንጳ : Pharetra. Gen. 27. 3. *Pl.* ምጕንጳት: Psal. 10. 2.

ገንጰለ : Luc. 19. 45. Evertit : & *quidem propriè sic invertit rem, ut inferius fiat superius. quod Gall.* s'en dessus dessous *reddunt. Ideoque differt à* ገፍትአ: *quod de rebus quocunque modo eversis simpliciter accipitur.*

ግንፋል: Lateres, Lapides cocti. Gen. 11. 3. Exod. 1. 14.

ገነፈ: *Non est in usu.* ገናፊ: Fullo. 4 Reg. 18. 17. *Græcum esse videtur* γναφεὺς, *aliàs* መሣፒል : *quod vulgò reddunt* ሐፃቢ:

ገአዘ : Marc. 16. 14. Reprehendit *personam.* Joh. 7. 23. Improbavit factum. Rom. 14. 3, 13. በላዕለ : በዐይ : (2) *Absol.* Reprehensionibus uti. ምንት: ትገአዝ: 1 Cor. 4. 7. ‖ ተጋአዘ : Joh. 6. 52. Alter alterum reprehendit. Contendit alius cum alio. Altercati sunt inter se. Act. 11. 2. *cc.* በበይነ: & ምክለ:

ጋእዝ: Contentio, Simultas, Altercatio.

ገአዚ : Litigator, Contendens *super re aliqua.* Jac. 4. 11.

መስተጋእዝ : Lites & contentiones excitans. *Org. l.* 4.

ገወለ: *Non est in usu.*

ጉል : *Est propriè* locus in petra, *vel saxo* excavatus : *unde etiam alicubi* ጉል : እብን: *dicitur.* Antrum *vel* caulam *dicere licet priscâ significatione, de qua Festus:* (*Caulæ à cavo dictæ; antiquitus enim*

 ante

ante usum tectorum oves in antris claudebantur.) In tali vero caula Christum jacuisse putant : (antrum nativitatis *alii vocant.) hinc pro præsepi seu φάτνη ponitur.* Luc. 2. 7. 12, 16. *quod aliàs significat* ምቅማሕ: *vide infra* ምፅንጋዕ:

ገሠሐ: *def.* ጎሐ: 1 Sam. 9.26. Dilucescere ante ortum solis. Joh. 6. 12. ጊዜ:ይገሥሕ: Diluculum. Jos. 6. 32.

ጎሕ: Diluculum. Act. 20. 11. Aurora. Cant. 6. 9. Tempus solis ortum proximè antecedens. *ut*: ጎሕ:ድልው:ለወሊደ:ፀሐይ: *Org. l.* 2. ጽባሕ: *verò dicitur* post exortum solem. *hinc legitur in Org.* ርእየ:ጎሐ: ወሊርእየ:ጽባሐ: *l.* 4.

ገወረ: *Non est in usu.* ተጋወረ: Vicinus alicujus fuit, Vicinitatem cum alio fecit. Psal. 103. 19.

ጎር: Vicinus, a. *comm.* Exod. 3. 22. *Pl.* አግዋር: Joh. 9. 8.

ገዐረ: Marc. 15. 34, 37. Gemitus extremos edidit. In agone gemebundus clamavit. *Inf.* ገዒር: *v.* 38. (2.) Instar morientis gemuit. Luc. 18. 7. || አገዐረ: Gemere fecit, Ad edendos flebiles gemitus impulit. Marc. 9. 26.

ገዓር: Gemitus, *propriè morientium. Gall.* Abbey. Psal. 37. 9. Jac. 5. 4. *Plur.* ገዐራት:

ገዐዘ: Exod. 17. 1. Gen. 13. 11. Universa castra movit, Cum totis castris profectus est; *de universo enim exercitu dicitur.* Jos. 3. 3. ይገዐዙ: በመንግደሙ: Exod. 40. Num. 9. 18. || አገዐዘ: Transtulit, *seu* effecit ut aliò proficisceretur. *Syn.*

ገዐዝ: Lixæ, Calones, Opifices, *denique omnis illa multitudo, quæ commodi sui causa castra & accinctos sequitur.* ἐργασία. Deut. 25. 18. Num. 10. 20.

¶ ገዐዘ: *Org. l.* 1. *secundò significat* Libertatem adeptus est. Liber fuit, *seu* factus est *se vus.* || አገዐዘ: Joh. 8. 32. Manumisit, E *servo* liberum fecit. Deut. 15. 16. Liberavit እምግብርናት: *ex servitute. Org. l.* 1. Liberam dimisit *avem.* Lev. 14. 7. አገዐዘ: Manumissio. || ተገዐዘ: *rectius quàm* ተገዐዘ: Liber factus est, *cc.* አመ: Rom. 7. 18. Manumissus fuit.

ገዑዝ: Libertate donatus. Liber factus. Psal. 87. 4. Manumissus. Libertus.

ገዐዝ: *variè significat.* Animus, Mens. 1 Pet. 3. 15. Conscientia. *ib. v.* 16, 21. 1 Tim. 1. 5. Indoles, Inclinatio, affectio animi naturalis. *Org. l.* 3. ከመ: አእምር:ገዐዘክሙ: *Ut cognoscam indolem vestram, quomodo nempe animo affecti sitis, seu quo animo sitis.* 2 Cor. 11. 9. Studium. Act. 14. 15. & 24. 10. *hinc dicitur: Vir* ሠናየ:ገዐዝ: bonæ indolis. *Gall.* de bonne humeur. Genius, Ingenium, Mores. ነገር:እኩይ:ገዐዘ:ሠናየ: ያማስን: 1 Cor. 15. 33. Animi habitus. Vivendi ratio. 1 Pet. 2. 12. Jac. 3. 13. Modus, ratio *in genere.* በዘከመዝ:ገዐዙ: ወቦ: ዘካልእ: ገዐዙ: *Alius hunc alius alium modum habet.* 1 Cor. 7. 7. * ዘእንበለ: ገዐዝ: Sine ratione. 1 Pet. 4. 3. * ገዐዝ: ለሰብእ: Joh. 2. 25. Libera voluntas. Psal. 115. 2. ገዐዝ:ፈቃድ: Ætas discretionis, pubertas, *cum nempe liberè velle, vel non velle videmur. q. d. libertas voluntatis.* ዘክልኤ: ገዐዙ: *Syn.* ገዐዝ:ሕሊና: *pro* ἔκστασις *positum reperitur* Act. 10. 10.

ገዕዝ: Prima classis Alphabeti Æthiopici. በገዕዝ: Æthiopicè. *post fin. Act. Ap.* ልሳነ:ገዕዝ: Lingua Æthiopica, *i. e. Lingua studii, seu erudita.*

ገዐዝን: Libertas. Jac. 2. 12. Gal. 2. 4. Liberatio *à captivitate.* Luc. 4. 19. & *servitute. Org. l.* 1.

ገዐዝና: Rom. 4. 9. *videtur* Inclinationem *seu* Institutum vitæ *significare. vide præced.*

አግዓዚ: Liber homo. Apoc. 6. 15. *Pl.* አግዓዝያን: 1 Pet. 2. 16. *f. Pl.* አግዓዝያት: * ብሔረ:አግዓዚ: Regio liberorum, *Æthiopia est, in tabulis Georg.*

Agodas

Agoas, quo pacto Germani nostri se Francos dixerunt.

አጋዐዚ: Eadem significatione legitur 1 Cor. 7. 22. & c. 9. 1. f. አጋዐዚት: Libera, Liberata. c. 7. 39. oppos. አመት: Ancilla. Gal. 4. 22.

ጕዘ: Avis est corvo major, altè volans & alis strepitum edens. Ambaricè idem. pro Accipitre positum videtur Lev. 11. 16. Deut. 14. 17. malè pro Aquila, ut videtur. Exod. 19. 4.

¶ ጋዘ: Gaza. Act. 8. 26. Nom propr. oppidi.

ገዘመ: Jos. 9. 49. Cecidit, à cædo. Exscidit, ab exscindo. Succidit, abscidit arborem, vel simile. Luc. 3. 9. c. 13. 7, 9. ‖ አግዘመ: Exscindi, vel abscindi curavit. 3 Reg. 15. 13. ‖ ተገዝመ: Exscissus, Abscissus fuit. Matth. 3. 10. & 7. 19.

ግዙም: Exscissus, Abscissus.

ግዝመት: Abscisio.

ገዘረ: Circumcidit. Luc. 1. 59. Act. 7. 8. ‖ አግዘረ: Circumcidi curavit. Lev. 12. 3. ‖ ተገዝረ: Circumcisus fuit. Act. 15. 1.

ግዙር: Circumcisus. Pl. ግዙራን:

ግዝረት: Circumcisio. Joh. 7. 22.

ገዘአ: Propriè Vinum vel potum convivis infudit. Joh. 2. 5. hinc in genere Ministrare convivis ad mensam.

ግዝአ: Convivium, epulæ. ገቢረ: ግዝአ: Org. l. 4.

ገዛኢ: Pocillator. Pl. ገዛእት: Qui convivis ministrant. Matth. 22. 13. ሊቀ: ገዛእት: Architriclinus. Tricliniarches. Joh. 2. 8, 9.

መግዝእ: Saginatus, Altilis. adj. Luc. 15. 23. Pl. መጋዝእት: አስዋር: 3 Reg. 4. 23. It. መጋዝእ: ibid. ut: መጋዝአ: ደዋርህ: 3 Reg. 4. 21. * መጋዝእት: Subst. Altilia. Matth. 22. 4.

አመግዝአ: Saginavit, Aluit pecudem. Ef. 7. 22.

¶ እግዚእ: Dominus. quare in እ: col. 285.

ገዘዘ: Non occurrit. አግዘዘ: Pariete vel muro cinxit. Esa. 5. 2.

መግዝዝ: Locus pariete cinctus.

ጕዝጓዝ: Stragulas vestes omnis generis significat, quibus lecti insterni solent. Pl. ጕዝጕዛት: 2 Sam. 17. 28.

ገዝፈ: Matth. 13. 15. Spissus, densus, crassus factus est. Spiscescere. Condensari. ut: Digitus meus ይገዝፍ: crassior erit. 3 Reg. 12. 10. ‖ አግዘፈ: Crassum reddidit, Spissavit, Induravit. Es. 3. 15. Act. 7. 54.

ግዙፍ: Crassus, Spissus. Deut. 9. Metaph. ግዙፈ: ልብ: Contumax, Pertinax Org. lect. 7.

ግዘፍ: Densitas. Spissitudo. 3 Reg. 7. ut: ግዘፈ: ደመናት: Org. l. 2.

ግዝፍ: Id. Crassities, Crassitudo. Spissitas. Psal. 140. 8. ግዝፈ: ልብ: Contumacia. Org. l. 7.

መግዘፍ: Locus crassus, spissus. 1 Reg. 7. 46. ἐν τῷ πάχει τῆς γῆς. q. d. In loco crasso terræ. Interpres non videtur intellexisse.

ጊዜ: Tempus indefinitum. Psal. 1. 3. ውእተ: ጊዜ: Tunc. Psal. 18. 24. ይእተ: ጊዜ: Id. Matth. 21. 2. በኵሉ: ጊዜ: Semper. Psal. 33. 1. * በጊዜሃ: Confestim, Illicò. Matth. 21. 3. Arab. فِي الْوَقْت. (2) Quandocunque, sive quocunque tempore. ut: ጊዜ: ፈቀድክሙ: Quandocunque volueritis. Matth. 14. 7. (3) Vices. Angl. Time. ut: ሠለስቱ: ጊዜ: Tribus vicibus. Ter. Lit. 159. c. 4. Pl. ጊዜያት:

ገየረ: Advena fuit. vide Es. 16. 11.

ግዩር: Advena, Peregrinus. Exod. 12. 19. Proselytus. Deut. 27. 19. mirè consonat cum Græco γείωρες seu γιώρας.

: ገይርና : Conditio. Status advenæ. *Org.*

¶ ጊዮርጊስ : Georgius. *Nom. propr. viri.*

ገይስ፡ *def.* ገሰ፡ Luc. 24. 22. Manè profectus est, Manè perrexit. *cc.* ኀበ : *ad aliquem.* Psal. 62. 1. & 77. 38. *In Actis Apost. significat* Manè surrexit, Manè aliquid egit. Act. 5. 21. & 20. 7. *Inf.* ሰጊይስ : Psal. 118, 148. & ገይሶት : Matutina profectio. Psal. 126. 3. || አገየሰ፡ *def.* አገሰ፡ Adduxit, deduxit. *cc.* ኀበ፡ Luc. 1. 80. *Græcus habet* ἀναδεῖξαι *ostendere.*

ገያሲ : Qui manè pergit *vel* proficiscitur.

¶ ገይሶ : Jos. 8. 18. *Græcum est retento casu,* ἐν τῷ γαισῷ. *Est autem* γαισῶν δόρυ ὁλοσίδηρον *voce Libyca, Latinè* Gerum *vel* gæsum.

ገይብ፡ Patera, Poculum *latius patens, ad usum bibendi.* Gen. 44. 5.

ጊዮን : Γεῶν, Gihon *flumen.* Gen. 2. 13. *unde* ተከዚ፡ግዮን፡ *Org. l.* 1. *per appositionem generis* Nilum *significari putant, qui vulgò* አባዊ፡ *seu* parens fluminum, *vocatur.*

ጕየየ : *Contr.* ጐየ : Fugit, Aufugit. Psal. 113. 3, 5. *cc.* እም፡ à. ab. Jac. 4. 7. || አጕየየ፡ Act. 27. 16. Fugere, Pergere coegit.

ጕያ፡ Fuga. Matth. 24. 20.

ምጕያይ፡ Refugium. Psal. 103. 19.

ገየጸ፡ *hinc fit* ተጋየጸ፡ Opposuit se alicui. *ut :* እትጋየጽ፡ዘይትጋየጸከ፡ Exod. 23. 22. *ad* ገጽ፡ *referri posse videtur.*

ገይለ : *Non est in usu.* ተጋደለ : *propriè* Luctatus est. Colluctatus est *cum aliquo. ut : Angelus cum Jacobo* ተጋደሎ፡ Gen. 32. 24. (2) *In genere de certamine quovis alio.* 1 Cor. 9. 25. || አስተጋደለ : Luctam suasit, Ad luctandum induxit. *Org. l.* 2.

ገድል : Lucta. & *in gen.* Certamen. 1 Tim. 1. 18.

መስተጋድል፡ Luctator. *Plur.* Certatores. *Org. l.* 4.

¶ ገደላ፡ πτῶμα, Cadauer *bruti animalis.* Matth. 24. 28. Luc. 17. 36. ገደላ : አርዌ፡ *Discerptum à bestia.* Exod. 22. 31.

ግድም : Latitudo. Apoc. 21. 16. *ut :* ረሐበ : ግድሙ : Exod. 36. & 39. *vide: explicandum videtur capacitas, seu spatium latitudinis ejus.* እመግድሙሁ፡ ለደብተራ፡ Exod. 26. 13.

ግድመ፡ Latè. *vide* Lev. 26.

¶ ገደም : Desertum. Psal. 28. 7. Matth. 14. 13, 15. (2) Sylva, *utpote à cultu hominum deserta.* Psal. 131. 6. (3) Campus *in genere.* Psal. 8. 8 & 49. 11.

ገዳማዊ፡ Eremita. *Pl.* ገዳማውያን፡

ጕድብ : Securis, Dolabra *ad findenda ligna.* Psal. 73. 7. *à* ማሕፄ : *formâ tantùm, non re differt.* ጕድብ፡ *autem nostræ dolabræ similior est.*

ጐድአ : Luc. 18. 13. Percussit, Pulsavit *pectus. c.* 23. 48. ጐድአ : መሰንቆ : Pulsavit citharam. *Org.* Trudit, Pulsavit *clavum.* Jud. 4. 21. || ተጎድአ፡ Pulsatus. Percussus fuit. Act. 16. 25.

ጕድአት : Pulsatio. Percussio.

ገይወ : *Hinc* ጋዳ : Munus *ex reverentiâ datum.* Psal. 71. 10. *Pl.* ጋዳት፡

ገደፈ፡ Matth. 5. 13. Abjecit. Projecit. Rejecit *per contemtum.* Psal. 8. 38. *cc.* እም፡ & እምላዕለ፡ Psal. 2. 3. (2) Abjecit, Deposuit, Omisit *curas, vel alium quemvis affectum.* Conjecit ላዕለ : 1 Pet. 5. 7. (3) Movere aliquem officio, *vel* dignitate. *Can.* 3. *Syn. Ancyr.* || ተገደፈ፡ Psal. 9. 38. Projectus, abjectus fuit *per contemtum.* Derelictus fuit. Psal.

Psal. 36. 26. Ejectus fuit. Matt. 15. 17. (2) Omissus, neglectus fuit. Luc. 15. 4. 6. (3) Amissus, Perditus fuit. *dicitur de pecoribus, vel jumentis aberrantibus.* Matt. 10. 5. *et quidem* ተገድፎ : *legitur* Mat. 18. 12. 1 Sam. 9. 3.

ግዱፍ : Projectus, Dejectus. Luc. 16. 20. (2) Mendosus *ob omissionem literarum.* (3) Rejectus, *s.* non receptus *liber ob falsam doctrinam.* (4) Errans, perdita *ovis.* Matt. 9. 36. *Lit.* 168. *c.* 3.

ግዱፋ : መጽሐፍ : Liber mendosus *in quo multæ literæ omissæ sunt. Amhar. videtur.*

ግድፈት : Mendum. *Tit. N. T.*

ጐድጐደ : Pulsavit *januam. Fut.* ለዘይጐድጕድ : *Pulsanti aperietur.* Matt. 7. 7. 8. *Imp.* ጐድጕዱ : *Pulsate.* Luc. 11. 9. 10. *Inf.* ጐድጕዶ : *Pulsante illo. c.* 12. 36. ‖ ተንጐድጐደ : Pf. 17. 15. & 28. 3. Tonuit, Intonuit. *Metaph.* Cum impetu irruit. Impetum fecit in aliquem *cc* ላዕለ : *ut:* ተንጐድጐዱ : ላዕሌሁ : Act. 7. 57.

ነጐድጓድ : Tonitru. 1 Sam. 7. 10.

ጕጋ : Deut. 14. 17. Νυκτικόραξ. Bubo. Nycticorax. ጕጊ : Lev. 11. 17. Psal. 101. 7.

ጕጕአ : Sedulus. Sollicitus fuit *ad agendum.* 2 Pet. 1. 10, 15. Attentus fuit *in agendo. c.* 3. 14. Mar. 6. 25.

ጕጉእ : Sedulus. Sollicitus *ad rectè efficiendum. Org.*

ጕጕአ : Festinatio. በጕጕአ : Properè, Raptim. Psal. 77. 37. (2) Sollicitudo. Sedulitas. 2 Pet. 1. 5.

ጕጋኤ : Festinatio.

ጕጋኢ : Sedulus.

ገገ : Catena, *secundum Æthiopem meum, quali Monachi quidam in Æthiopia affligendi corporis causa lumbos cingunt. Sed propriè est* Torques ; *seu* collare ferreum , *sc. vinculum. ut :* ገገ :

ዘትጸኒ : ውስተ : ክሳውድሆሙ : Deut. 28. 48.

ጌገየ : In errore gravi hæsit. Mar. 12. 27. Enormiter falli. Joh. 7. 48. In magno errore versari. (2) Deliquit, crimen commisit. *Plus esse aiebat Æthiops meus quàm* ኀጥአ : *Peccavit ; cùm mihi secus videretur.* Psal. 105. 6. ‖ አጌገየ : In gravem errorem induxit, ad errandum impulit. *Org. l.* 5. ‖ አንጌገየ : Hinc inde oberravit, vagatus est. *ut:* ከመ : ኢይኩን : እንዘ : አንጌጊ : *Ne sim vagans, vel oberrans.* Cant. 1. 6.

ጌጋይ : Error *enormis.* Matt. 27. 64. 2 Pet. 2. 18. (2) Crimen. Delictum. Pf. 37. 4. Mar. 15. 26.

ጊጉይ : Sceleratus. Impostor. Matt. 27. 63. *Pl.* ጊጉያን : Scelesti. graviter errantes. Joh. 7. 49. *epith. Muhammedanorum. Lit.* 171. *c.* 3.

ገገጸ : *legitur* Gen. 49. *sed ignorabat Æthiops meus significationem.*

ጕጠት : Forceps. Es. 6. 6. *Pl.* ጕጠታት : Num. 4. 9.

ገጠየ : *unde fortassis* መጕጠይ : Stimulus. *quod vide in* መ : *col.* 84.

ጌጻ : *Acc. Græc.* γύπα. *Est a.* Γύψ Vultur. Lev. 11. 14. Deut. 14. 12. *Æthiopes crurifragam interpretantur, & ignotam sibi esse aiunt.*

ገጸወ : Persona fuit. Personam constituit.

ገጻዌ : Personalitas. *ut : Deus idem Divinitate, et* ዐሪየ : ገጻዌ : *diversus, distinctus personalitate. Or. l.* 3. ኢሀለውኩ : በገጻዌ : *Non præsens fui in persona ; vobis* Ich bin in person nicht dabey gewest. *Org. l.* 1. (2) Repræsentatio, σχηματισμός. Figuratio. *Ital.* Facciata. *ut :* ገጻዌ :

ገጸዌ ፡ ሥርዓት ፡ Delineatio modi. Designatio. *Init. N. T.*

ገጽው ፡ ወሥርዓት ፡ *dub. sign. Init. Syn.*

ገጽ ፡ Facies. Vultus. Ps.4.7. * ፬ ገጽ ፡ ምድር ፡ Quatuor mundi plagæ. * ነፋስ ፡ እምገጽ ፡ Ventus à *facie i. e.* adversus. Mar.6.48. *adversam enim rei partem significat, sicut* ዘባን ፡ *aversam.* ኣርኣያ ፡ ገጸ ፡ ዚኣሁ ፡ χαρακτὴρ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ. Ebr.1.3. (2) Superficies *cujuscunque rei,* Pars. *ut:* እምንገለ ፡ ፩ ገጽ ፡ Ex una parte. እንተ ፡ ካልእ ፡ ገጽ ፡ Per aliam partem. Joh. 10.1. Locus ad mensam. Luc. 14. 9. (3) *Præp. vim habet. ut:* እምገጸ ፡ ባዕሉ ፡ *&* ገጸ ፡ ባሕር ፡ E regione *vel* ex adverso *maris.* Exod. 26.14,22.

ገፀፀ ፡ *Non est in usu.*

ጕፃጕፅ ፡ Salebrosa, Aspera via. *Org.*

ገፍትአ ፡ Jud.7.13. Evertit, Subvertit *urbem, domum, mensam.* Mar.11.15. Joh.2.15. *vide* ገንጸለ ፡ ‖ ተገፍትአ ፡ Es. 24. 3. Eversus, Subversus, Perversus fuit. Psal.77.12. Dejectus fuit *paries.*

ግፍቱዕ ፡ Perversus, Corruptus.

ግፍታሬ ፡ Eversio, Destructio, Corruptio *passivè. Org.*

ገፍታኢ ፡ Eversor.

ገፍአ ፡ Jud. 16. 30. *Propriè est* Arctè compressit, *vel* strinxit manu. *Metaph.* Oppressit, Vim attulit, Impetum in aliquem fecit. Matt.7.25.27. Invasit, Irruit *in aliquem.* Psal.34.1. (2) Injuria affecit *aliquem, tam reali* Matt.20.13. Luc.19.8. *quam verbali. Gall.* Affronter. ‖ ተገፍአ ፡ 2 Pet.2.7. Vim passus est. Injuriam perpessus est. 1 Cor. 6. 7. Injuria affectus fuit. Matt. 11. 12. Luc. 16.16. ‖ ተጋፍአ ፡ Coarctavit *alium, Gall.* Fouler. Pressit *aliquem multitudo in angustia loci.* ይትጋፍእዎ ፡ ሰብእ ፡ Mar.3.9. Luc.8.42.

ግፉእ ፡ Oppressus. Vim & injuriam patiens. (2) *Activè pro violento et oppressore accipitur.* Mat.11.12. καὶ βιασταὶ ἁρπάζουσιν αὐτήν. *Sed fortè alium huic loco Æthiopes tribuunt sensum.*

ገፋኢ ፡ Oppressor, Injurius, Injuriosus. Ps.8.3.

ግፍእ ፡ Vis, Injuria. በግፍእ ፡ Injuriâ. 1 Pet. 2.19.

ግፍአት ፡ Illatio injuriæ.

ጠ ፡

ሀረ ፡ *Non est in usu.* አጥሀረ ፡ Purificavit se. Abluit se *aquâ.* Joh. 2. 6. አጥሀር ፡ Purificatio. *c.* 3.25. ጥሀረት ፡ Purificatio. Joh.3.25. *tit.*

ጠለለ ፡ Humidus, madidus fuit. Madescere, humectari. Psal. 91. 10. *In specie* Pingui liquore maduit. Rorescere. ‖ አጥለለ ፡ Madefecit, Humectavit. Pingui liquore perfudit. Psal.19.3. *Gall.* Arrouser. Roravit. *Lit.*173. *c.*3. ‖ አንጠለለ ፡ *ut:* ኢያንጠልል ፡ Exod. 39. 20. *videtur respondere Græco* ἵνα μὴ χαλᾶται, *ne demittatur vel descendat. Fortassis propriè de pluvia vel rore dicitur, sicut* χάλαζα, ἀπὸ τοῦ χαλᾶν.

ጥሉል ፡ Madidus, Humidus, *rore potissimum.* Psal. 67. 15. (2) Pinguedine

ne perfusus. Psal. 91. 14.

ጠለ : Ros. Psal.132.2. (2) πίοτης, Pinguedo, Liquor pinguis. Psal. 35.9. *Pl.* ጠላት : Psal.64.12.

ጥልመ : *Gemmæ nomen, videtur respondere Græco ἀμέθυσος*. Exod. 39. 9. *quam vocem tamen alibi retinuerunt.*

ጠለቀ : Polluit se, Pollutus fuit; *in specie de detestabili scortatione, aut omnis generis impuritate.* (2) *Aliam significationem habet, quam Æthiops meus mihi indicavit,* Irreconciliabili odio aliquem prosequi, *ita ut nec ad visum, nec ad auditum admittatur. vide* Es.1.15.

ጥሉቅ : Qui se polluit scortatione. Impurus. Salax.

ጥልቀት : Impuritas *omnis generis, & in specie* Pollutio nefaria. *Lit.* 158. *c.* 2. ጥልቀት : ዝሙት : *Impuritas scortationis. Org.l.7.* ጥልቀት:ኃጢአት: *Pollutio peccatorum. Org. vide* Joh. 7.31. *tit. corrupt. videtur.*

ጠለዐ : *Nondum occurrit.* ለን ጠልዐ : Psal. 104.37. Expandit aliquid instar veli, Interjecit veli instar. ‖ ተን ጠልዐ : Expansum. *Lit.* 172.*c.*1. Interjectum fuit *in modum veli. ut:* ተንጠልዐ: ኀጢአትየ : ማእከሌየ : ወማእከለ: እግ ዚአብሔር : *Org. l.*1.

መንጦላዕት : Velum, Aulæum. Matt. 27.51. *Plur.* መንጠዋልዕ:*Lit.*164.*c.*4. *et* መንጠዋልዕት :

እንጡላዔ : Velatio, Interjectio velamenti. *Metaph.* Res quævis alterius conspectum impediens. *Org. l.* 2.

ጠሊ : Hircus, *mas capræ.* Psal. 49. 14. *Pl.* አጠሊ : Matt. 25. 32, 33. *Acc.* ለጠሊ : Psal.65. 14.

ጠሊት : Capra. Lev.4.23.

ጥሕል : Fex. طحال, Splen, *in* Psal.74.8. *Arab. quo fex sanguinis.*

ጥሕረ : Rugiit. Psal.103.22. 1 Pet. 5.8. አንበሳ : እንዘ : ይጥሕር : *Leo dum rugit.* Rugiens. Apoc.10.3.

ጥሕር : Rugitus, *de Leone. Org.l.* 1. *de Leana verò dicitur* ንቃው : Latratus.

ጥሕን : Farina hordeacea. Polenta, ἄλφιτον. *esculenti genus.* 1 Sam. 25. 18. Ruth 2.14.

ጦማር : Epistola, Literæ, Codicillus. *Prisca vox; legitur a. de Dioscoro Alexandriæ Episcopo, quod* ሰጠጠ : ጦማረ: ሲዖን : *It.* ጦማረ : ክርታስ : Volumen chartaceum , Ein buch papier. Es. 8. 1.

ጠመቀ : *Non occurrit, nisi quod Inf.* ጠሚቀ : *pro nomine verbali* Baptizatio *positus videtur.* 1 Pet.3.21. ‖ ተጠ መቀ : Immersus fuit, *in genere.* Jos.3. *in specie* Baptizatus fuit. Luc. 3. 21. *Inf.* ተጠሚቀ : *Cum baptizatus esset.* Matt. 3.16. ‖ አጥመቀ : Baptizavit. Matt.3. 11. Act. 1.5. (2) Ad religionem Christianam convertit. Christianum effecit. *Hinc inepta Metaph. Pharisæis tribuitur,* Proselytum effecit; *quasi v. illud mediante baptismo factum fecissent.* Matt.23. 16. * Mar.7.4. *Respondet Græco* βαπτίζειν *Immergere, Abluere; sed impropriè videntur accepisse.*

ጥምቀት : Baptismus. Mar. 1. 4. *Pl.* ጥምቀታት · βαπτισμοὺς ξεστῶν. Mar. 7. 8.

መጥምቅ : Baptista. *ut :* ዮሐንስ: መጥ ምቅ: Matt.11.11,12. & 14.2.

መጥመቅ : Baptisterium, *sive etiam* stagnum, *aut* piscina, ubi homines solent baptizari. *Pl.* መጣምቃት : *forma pluralis singulariter accipitur, pro* Piscina. Joh. 5. 2. & 9.7.

ጠምዐ: 1 Sam. 14.27. Tinxit, Intinxit, Immersit *in aquam.* Luc.14.8.

ጥምዐት : Tinctus. ጥምዓት: ኅብር: *Tinctura colorum.* Jud.5 30.

ጥር :

ጥር : Januarius, *qui ut Æthiops meus mihi scripsit, sexto demum Januarii nostri die incipit.*

ጥርስ : Molaris dens. *Pl.* ጥረስ : Pf. 57. 6.

¶ ጢርስ : Tyrus, *Nom. urbis notæ.* Psal. 44. 14.

ጠረቀ : *Inusitatum, inde fit* እን ረቂ : Qui fluxu alvei laborat. Lev. 22. 24.

ጤሬቤንቶስ : *Græcum est* τερέβιν-θο, Therebinthus. *legitur hæc vox* Gen. 43. 11. *ubi Ebræus habet* בָּטְנִים Pistacia. *legitur et* Jof. 24. 26. *pro* אֵלָה *Quercu. & c.* 1. 29. *pro* אֵלָה *Ulmo. Est a. Therebinthus arbor ex qua resina therebinthina colligitur. Æthiopes suum* ወርካ : *esse putant.*

ጠርአ : Clamavit. *aliàs* ከለሐ:
ጠራኢ : Vociferator.

ጠረየ : *Nondum occurrit.* አጥረየ: Luc. 18. 12. Possedit. *Bos novit* ዘአጥ ረዮ : Ef. 1. 3. *Imp.* አጥርዮ : *Lit.* 163. *c.* 1. Pro suo agnovit, In facultatibus suis habuit. Matt. 10. 9. (2) Acquisivit *rem. c.* 19. 21. ‖ ተጠርየ : Acquisitus fuit.
ጥሩይ : Possessus, Acquisitus.
ጥሪት : Facultates, Opes, bona. Matt. 19. 21, 22. *It.* Pecudes. Joh. 4. 12. *hæ enim prima et simplicissimæ opes.*
¶ ጥሬይ : Crudus, Incoctus. Exod. 12. 19.

ጠረጴዛ : ቅድስት : *Græcum* τραπέζα : *dicitur de mensa in qua S. Cœna peragitur. Org. l.* 2. *Pl.* ጠረጴዛት : ዘወ ስጢር : *Org. l.* 7. *vulgò etiam* መንበር : *vocatur.*

ጠሰየ : Delevit. Exod. 32. 9. Extinxit. 2 Sam. 22. 43. Expunxit *scripta literas. Org. lect.* 3.
ጥሱይ : Deletus, Obliteratus, Inductus. Expunctus.
ጥስየት : Deletio. Expunctio.

ጠቀር : Fuligo.

ጢቅ : Aër *tempore fervidissimæ æstatis instar nebulæ* obscurus. *Germ.* **Heyderauch.** *Syn.* Exod. 19. 21. Opacitas aëris, vapor crassissimus.

ጥቅም : Murus *locum ambiens.* አረፍት : *significat simpliciter murum seu parietem.* Mœnia. ሀገረ : ጥቅም : *Urbs mœnibus munita.* Psal. 59. 10. ጥቃሓ : ጥቅማ : *Excelsa mœnia ejus.* Apoc. 21. 11.
¶ ጥቅምት : October, *qui octavo nostri Octobris die incipit, ut Æthiops meus mihi scripsit.*

ጠቀቀ : *Non est in usu.* ጥቀ : Valdè. Psal. 35. 6. Admodum. Psal. 8. 1, 9. (2) Nihilominus. Utique. Tamen. Attamen. Luc. 22. 53. Joh. 8. 52. * Tamen non (*præced.* ኢ :) Matt. 31. 32. *vel sequente* ኢ : *exponendum videtur* Ne quidem. Exod. 12. 7. ዘኢይትገበር : እረ ሚይ : ጥቀ : *Quam ne quidem Ethnicus commiserit.* 1 Cor. 5. 1.
ጥቃ : Juxta, Propè, Secus. *ut* : በጥቃ: መንገድ : *Juxta viam publicam.* Psal. 104. 7. Matt. 20. 30.

ጠቀሰ : Suit, Assuit ; *plerumque de re attrita usurpatur.* Matth. 9. 15. Mar. 2. 21. Insuit, Consuit, Refecit *rem attritam.*
ጥቁስ : Consutus *ob vetustatem.* Jof. 9. 4.
ጠቃሲ : Veteramentarius. Sutor.
ጥቅሰት : Sutio, Sutura, *nom. actionis.*

ጠቀዐ : Buccinavit. Tuba cecinit. Apoc. 8. 6, 7. *& seqq.* Clanxit *buccina.*

መጥቅዕ : Buccina. Exod. 19. 16. σάλπιγξ. Apoc. 4. 1. & 8, 2. *Pl.* መጣቅዕት : Num. 10. 2. Jos. 6. 6, 9. (2) Aureus numerus. *Scal. comp. Æth.* (3) *Ait Æthiops meus* Tympanum æneum, (*Ambar.* ነጋሪት : *nobis* Heerpaucke. *Gall.* Tymbale) *interdum etiam* campanam *significari. Mihi de quovis instrumento æneo sonoro accipiendum videtur.*

ጠቃዒ : Buccinator, *vel* Tympanotriba.

ጠብለለ : Convolvit, Involvit, Obvolvit, Glomeravit. complicavit *literas.* ‖ ተጠብለለ : *Lit.* 173. *c.* 4. *Org. lect.* 5. Obvolutus fuit, Involutum fuit *linteis corpus exanime.*

ጥብሉል : Involutus, Convolutus, Obvolutus. Joh. 11. 44. & 20. 7.

ጥብለላ : Involutio (*infantis in fascias.*) *Org. l.* 2. Obvolutio, Convolutio.

ጠብሐ : Luc. 15. 27. Cecidit, jugulavit *pecudem ad esum.* Psal. 43. 24. *It.* Mactavit. *vide* ኀረደ : *col.* 215. ‖ ተጠብሐ : *Org. l.* 1. Mar. 9. 49. *Pass. præc. utrâque sign.*

ጠባሒ : Lanio, Cultrarius.

ጥብሕ : Victima, Hostia, Pecus mactatum. *Org. l.* 1.

ጥብሐት : Mactatio.

መጥባሕ : *Locus mactationis. Org. l.* 7. Laniena. Laniarium.

መጥባሕት : Culter venatorius. Hirschfanger. (2) Sica, gladius permodicus. *It. Synechd. pro gladio in genere.* Matt. 10. 34. *c.* 26. 5. *Pl.* መጣብሕ : *c.* 26 47. (3) Culter *in genere.* Jos 5. 2. *It.* መጣብሕት : 3 Reg. 7. 50.

ጠበሰ : Assare, Torrere *in craticula.* 1 Sam. 2. 17. ‖ ተጠብሰ : *Pass. præc.*

ጥቡስ : Assatus. Luc. 24. 42.

ጥብሰት : Assatio.

መጥበስ : *vel* መጥበስት : Craticula. Exod. 27. 5. ἐσχάρα.

ጠበቀ : Firmiter cohæsit, strinxit, Constrinxit *rem ita ut etiam lædatur.* Matth. 13. 7. Luc. 8. 7. ‖ ተጠበቀ : Conglutinari, Arctè jungi, Constringi inter se. *Org. lect.* 3. ‖ አስተጠበቀ : Res duas, *veluti colla* inter se conglutinavit, conjunxit arctè.

ጥቡቅ : Conglutinatum, Agglutinatum.

መጡብቅ : Gluten, Colla.

መጥበቅት : *legitur* Exod. 37. *sed non recordabatur significationis interpres meus.*

ጠበበ : Sapiens, prudens fuit. Sapuit. Sapientia præditus fuit. Psal. 118. 99. Luc. 16. 8. (2) *in malam partem,* Callidus, astutus fuit *serpens.* Gen. 3. 1. ‖ አጥበበ Instruxit sapientiæ præceptis. Sapientem & prudentem reddidit. Psal. 18. 8. & 118. 98, 130. *ccacc.* ‖ ተጠበበ : Prudenter rem aggressus est. Prudenter cum aliquo egit. (2) κατασοφίζειν, Calliditate circumvenire. ንጠበበሙ : Esa. 1. 10. & *ccacc.* ተጠብቦ : Calliditas, Astutia. 1 Cor. 2. 4.

ጠቢብ : Sapiens, prudens. Luc. 12. 42. Eruditus. Act. 18. 24. ξυνοος *pro prudenti accepit.* Matth. 5. 25. *Plur.* ጠቢባን : *c.* 10. 16. *It.* ጠቡባት : *tanquam à sing.* ጠበቢ : Matth. 23. 34. *f.* ጠባብ : *Plur.* ሊጠበባት : Insanæ. Matth. 25. 2.

ጥበብ : Sapientia. Psal. 110. 9. Prudentia, Eruditio. (2) Peritia *in artibus mechanicis. Plur.* ጥበባት : Artes mechanicæ.

መጥበቢ : Eruditor, Doctor *sapientiæ.*

ጠቢብና : Facultas sapiendi. Intellectus. Ingenium.

ተጠባቢ : *et hinc fœm.* ተጠባቢት : Saga, Venefica, *præsagiendi artis perita. Syn.*

ጠበጠበ : Ps. 44. 2. Velociter perrexit, Properavit, *de calamo scribæ qui* ጠበጠበ : ይጽሕፍ : *properavit scribere, vel si adverbialiter acceperis, qui velociter scribit.*

ጥብጦቢ : *Æthiops meus interpretabatur Ictum, seu percussionem flagello factam: ut cum legitur Org. l. 6. Impios manere* መቅሠፍት : ዘጥብጦቢ : እሳት : *interpretabatur* flagellum percussionis igneum.

ጠበወ : Suxit *lac ex uberibus*. ጠቢወ : ጥብ : Es.28.9.

ጥብ : Mamma, Uber. *Org. l.3.* እሳ ደገመ : ጥብ : እሙ : *Ab ubere depulerunt*. Ps.130.4. *Pl.* እጥባት : Ubera. Luc.11.27.

ጡብዐ : Paratus, promtus, expeditus fuit. Matt.16.24. *eodem tamen sensu legitur* ያጥብዕ : Luc. 9.23. *ut ferè de priori scriptura dubitem.* ‖ እጥብዐ : Proposuit sibi. Decrevit, statuit apud se. Psal.118.60. Constans fuit. Perseveravit in proposito. *ibid. v.*166. Luc.8.15. በኢያጠብዖቶሙ : *Dum non constantes sunt.* 1 Cor.8.7. (2) In animum induxit, ausus est. *ut :* አልቦ : ዘአጥብዐ : ተስእሎቶ : *Nemo ausus fuit eum interrogare.* Matt.22.46. *Inf.* አጥብዖቶሁ : ለአግዚአብሔር : ἀποτομίαν, Decisum, *s.* decretum firmum. Rom.11.22. *Transitivè* Constantem & perseverantem reddidit. *Org. l.7. It.* Obstinatum & pervicacem. *Ibid. l.2.*

ጥቡዕ : Paratus, pronus, promtus. Psal.56. 10. Immotus, firmus *proposito.* Act. 9. 29. በጥቡዕ : Prono animo. Luc.8.15.

ጥቡዐ : Promtè. 2 Cor.8.17.

ጥብዐት : Promtitudo. Constantia, perseverantia. በጥብዐት : Promtè, Constanter, Perseveranter.

ጠባይዕ : Natura. *ut : Christus* ነሥአ : ዘዚአነ : ጠባይዐ : *assumsit nostram naturam. præf. Epist. Jac. De conjunctione duarum in Christo naturarum sic loquitur Organon :* ክነ : ጠባይዐ : ፍጡር : ሕሊያ : ጽምረት : ምስለ : ሞላ ክት : ፈጣሪ : *l.*2. (2) ፬ ጠባይዕ : Quatuor elementa. *ut :* እግዚአብሔር : ገብረ : ለአዳም : እም ፬ : ጠባይዕ : *et mox* ቶስሐ : ረጡበ : ምስለ : ይቡስ : ወሞ ዑየ : ምስለ : ቍሪር : *Org. l.*1.

ጡብደኝ : Tunica pellicea. *Pl.* ጠባድኝ :

ጠንቀቀ : *Syn.* Accuratè sibi constat. exactè convenit *numerus. Scal.comp. Æth.* ‖ ተጠናቀቀ : Exactè contulit *inter se numeros. It.* Accuratè composuit. Accuratus, exactus fuit *in genere ; in qua a. re id fit, ex apposito verbo, vel ex sensu colligendum est. ut :* ኢትጠናቀቁ : οὐ συντελέσετε τὸ λοιπὸν τοῦ θερισμοῦ, *Nolite nimis exactè colligere fruges.* Lev.23.22. (2) Scrupulosè scrutatus est. *Lit.* 172. 6. 2. በተጠናቅቆ : *Accuratè observando. Syn.*

ጥንቁቅ : Exactus, Justè quadrans & conveniens. በጥንቁቅ : Accuratè, Justè. ከመ : ጺና : ገዳመ : ጥንቁቅ : *Org. l.* 1. *quo loco benè dispositum, vel benè ordinatum significare videtur: vide et l.*7.

ጥንቁቀ : Exactè, accuratè. *Org.l.*2.

ጥንቀቄ : Exacta collatio, Accurata observatio. Exacta convenientia, *ut nihil nec supersit nec deficiat. Syn.*

¶ ጥንቀቅዒት : *legitur in oratione Jonæ v.* 6. *h. m.* ናሁ : ርእስየ : ወስተ : ጥንቀቅዒተ : ደብር : *sed corruptus videtur locus. vide tamen append.*

አጥናን : *legitur in Org. l.* 6. ወደ ገብረ : ኅደለ : ዘለጥናን : *sed dubitabat Æthiops meus de significatione, nec ego divinari possum. Aiebat quidem peregrinam vocem esse, & accipi pro* malitia *aliquem sine causa* offendendi: *Verùm ea significatio parum mihi quadrare videbatur.*

ጥንፍሕ : *In libro Conciliorum legi, non a. significationis recordabatur Æthiops meus. Syn.*

ጥነፍ : *atque hinc verbum* አጥነፈ ነፈ : *vel* አጥፈነፈነ : *legitur* Exod. 27. 30.4.

30.4. *vel* 5. ወተጠፍንፍና ፡ በዋነፍ፡ *It.* ማነፊሆን፡ Ex. 37. *sub fin. sed nec Æthiops meus significationis recordabatur, nec voces nudæ excerptæ textui quadrabant.*

ጥእጡእ ፡ Conditus aromaticus, *propriè de sapore. Metaph. de auditu.*

ለጠእጥእ ፡ Condivit. *Metaph.* Svavè, jucundum reddidit. *Lit.*171. *c.*3.

መጠእጥሊ ፡ Conditor, condimentorum artifex.

ጠዊም ፡ Convolvere ከመ ፡ ክር ታብ ፡ *instar voluminis.* 4 Reg.2. Ebr.1. 12. ‖ ተጠውመ ፡ *Pass prac.*Apoc.6.14.

ጥዉም ፡ Convolutus.

ጥውመት ፡ Convolutio.

ጣዎስ ፡ *Ignorabat significationem interpres meus, quod ipsum argumento mihi fuit Græcam vocem esse* Ταῶς, Pavo. ጸጕሪ፡ጣዎስ ፡ *Penna pavonum. Syn.*

ጠዊቀ ፡ *Non occurrit.* ለጥወቀ ፡ Coarctavit, Coangustavit, Compressit, Constrinxit. Luc. 8. 14. Coarctando afflixit. 1 Cor. 9.26. Oppressit. Exod. 22.21. Lev.25. ‖ ተጠወቀ ፡ Coarctatus, Coangustatus fuit *multitudine.* Luc. 8.45. *vel angustia loci.* Num. 22.25. Oppressus fuit *vitiis, concupiscentia.* 2 Sam.13.2.

ጥዉቅ ፡ Coarctatus, coangustatus. *Gall.* Foulé. *Metaph.* Angustiis, *s.* difficultatibus circumventus.

ጥውቅና ፡ Coarctatio ; Angustatio. *in* ጸ ፡ ር ፡ *sed melius est* ጥዊቄ ፡

ጠዊየ ፡ Tortuosum. Sinuosum, detortum esse. *ut :* መስለ ፡ ጠዋይ፡ ትጠዊ ፡ Psal.17.29. (2) *Transitivè* Detorsit, Inflexit *jus.* Exod. 29.21.

ጠዋይ ፡ Tortus, Sinuosus, Inflexus, *de arcu.* Psal.77.63. *de animo* Perversus. Psal.100. 5. *oppos.* ርቱዕ ፡ *Pl.* ጠዋያን ፡ ሃይማኖት ፡ *Perversæ fidei homines. Syn.*

ጥዉዮ ፡ Tortile *opus.* Exod.39.

ጥውየት ፡ Contorsio, distorsio. *Syn.*

ጠዊዐ ፡ Parcum esse. *ut :* ወዘስ ፡ ጠዊዖ፡ ይጠውዖ፡ሎቱ ፡ማእረር፡2 Cor. 9. 6.

ጠዋዒ ፡ Parcus.

ጥዕመ ፡ Gustavit. Psal.33.9. 1 Pet. 2.3. 2, *Intrans.*Sapuit. Sapidum, Jucundum fuit *palato,ori.*Ps.18.11.*et* 118.103. ‖ አስተጠዐመ ፡ Gustandum præbuit. Jucunda esui obtulit. (2) Beneficiis affecit: *vide* Psal.91.11.

ጥዑም ፡ Sapidus, Bene sapiens. Gustu jucundum. Psal. 118.103. Dulce. *oppos.* መሪር ፡ Jac.3.11. (2) Jucundus, svavis, gratus *in genere.* 1 Pet.2.3.

ጥዑመ ፡ Jucundè. Svaviter.

ጣዕም ፡ Sapor bonus, dulcis, svavis. Exod.14.31. *Lit.*158.*c.*4.

ጠዐወ ፡ *Non est in usu.* ለጣዐወ ፡ 1 Cor. 12.2. Idola coluit. Act. 17.16. Idololatriam exercuit. *Inf.* ለጣዕዎ ፡ Idolorum cultus. Idololatria.Gal.5.20.

ጣዖት ፡ Idolum. Psal. 107. 35. *Pl.* ጣዖታት ፡

መጣዒዊ ፡ Idolorum cultor. Idololatra. *Org.l.*3.

ጣዕዋ ፡ Juvenca *quæ nondum peperit. cui assimilatur S. Maria Virgo ob intemeratam virginitatem. Org. lect.* 4. ላህም ፡ ጣዕዋ ፡ Bos juvenca *per appositionem generis.* Psal. 68. 36. *at author Organi habet* ላህም ፡ ጣዕዋ ፡ *tanquam duo substantiva rerum diversarum, illud de Christo,hoc de B. Virg. intelligi velit. lect.* 1.

ጥዕየ ፡ Convaluit, Revaluit *ex morbo.* Joh. 11. 12. Benè valuit. Es. 1. 6. ‖ አጥዐየ ፡ Sanitati pristinæ restituit. Robur & vires addidit. 1 Thess.5.23.

ጥዑይ ፡ Sanus, restitutus *ex morbo.* Robustus.

ጥዒና ፡ Sanitas. Secunda valetudo. *Lit.*164. *c.* 3.

መጥዕይ ፡ Sanator, Medicus. *f.* መጥዒት ፡

ጠየረ ፡ *Non est in usu.* ተጠየረ ፡ Auspicatus est. auspicia captavit. auspiciis deditus fuit. *i. e. avium cantum et volatum profana superstitione observavit.* *cc* በ ፡ *ut* : ዘይጠየር ፡ በዖፍ ፡ ὀρνιθοσκοπῶν. Lev.19.26. Deut.18.10. οἰωνιζόμενος. (2) *In genere* Hariolari, *vel* augurari *significare videtur; quia etiam reperitur* ዘይጠየሩ ፡ በሐሳበ ፡ ፀሐይ ፡ ወወርኅ ፡ Astrologi. *Org. l.*2.

ተጠያሪ ፡ በዖፍ ፡ Auspex. ተጠያሪ ፡ በመሬት ፡ Geomantes. ወበሐመድ ፡ ወበ ፋሬ ፡ ዕፀው ፡ *Syn.*

መስተጠይር ፡ Id. Augur, divinator. *Syn.*

ጠይሰ ፡ *def.* ጤሰ ፡ Fumavit, Fumus ascendit. Psal.103.33. & 143.6.

ጢስ ፡ Fumus. Act.2.19.

ጠየቀ ፡ Certò & indubitatò scivit. Penitius intellexit *s.* cognovit *rem.* Certus fuit *de aliqua re.* Psal.138. 13. 1 Joh.1.1. (2) Cepit & assecutus est rem *prævia exacta consideratione.* Matth.16.6. Mar.14.68. Persvasus fuit prorsus *de aliqua re.* Persvasum sibi habuit. Luc.22.56. Joh. 10.38. *c. abs.* & *cacc. ut* : ሕዝብኒ ፡ ኢጠየቀኒ ፡ Es.1.3. ‖ አጥየቀ ፡ Certiorem aliquem reddidit. Joh.1.22. Rem intellectu difficilem notam fecit, docuit. Gen. 3.6. Exactè demonstravit. Exposuit. Act.9.22. ‖ ተጠየቀ ፡ Certior redditus fuit. Certior factus est *sedulò scrutando, vel sciscitando.* Matth.2.7. (2) Sciscitatus, scrutatus est. Interrogavit. ፈርህዎ ፡ ተጠይቆቶ ፡ በእንተ ፡ *&c.* Luc. 9.45. ዘኢይጠየቅ ፡ Imperscrutabile.

ጥዩቅ ፡ Certus, evidens. በጥዩቅ ፡ Certò.

ጥዩቀ ፡ ἀκριβῶς. Certò, sedulò, accuratè, exactè. Matth.2.8. Evidenter. Luc.1.3.

ጥየቀ ፡ Certa cognitio, Perv estigatio, penetratio *rei aliàs difficilis intellectu. Lit.*171.*c.*1.

ጥይቃና ፡ Certum & accuratum *in aliqua re, vulgò* Certitudo. *Ital.* Accuratezza. በጥይቃና ፡ Certò, exactè, Scienter. *Org. l.*2.

ጤግርስ ፡ Tigris. *Flumen in Asia. Or.*

ጤገን ፡ *Græcum est* τήγανον, Sartago, Frixorium. ኅብስተ ፡ ጤገን ፡ Teganitæ. 2 Sam. 6.19. *et* 13.9. *et sic scribe* Lev.2.5. *et* 6.21. *peregrina enim per* ጠ ፡ *scribere malunt.*

ጠገዐ ፡ Psal.21.16. *et* 43.27. Hæsit, Inhæsit. *plus est quàm* ለጸቀ ፡

ጠፋላሕት ፡ Drachma. አሐቲ ፡ ጠፋላሕት ፡ Luc.15.8. *Pl.* ጠፋልሕ ፡ ደድርክም ፡ ብሩር ፡ *per appositionem notioris.* Gen. 23.15. Jos. 7.21. *It.* ጠፋልሕት ፡ አግሙስ ፡ Luc.15.8. *Drachma obolorum.*

ጠፍሐ ፡ Plausit, manus complosit: *ccacc. sine præp. ut* : ይጠፍሑ ፡ እደ ፡ Ps. 46.1. *et* 97.9. *It.* Pulsare & repulsare manibus: *dicitur de iis qui massam manibus volvunt pulsantque quo subactam reddant; quod ii faciunt qui lateres formant. ut* : ንጥፋሕ ፡ ግንፋለ ፡ Gen.11.3. ‖ አስተጠፍሐ ፡ Complaudere. Complodere manus *sæpius.* Num. 24.10. *sed legitur* አስጠፍሐ ፡ *forsan eliso* ተ *ob seq. similem.*

ጥፋሐት ፡ Plausus.

ጠፈረ ፡ *Propr.* Texit domum, tectum exstruxit, Fornicem fecit. 3 Reg.6.9. Fornicavit. *In modum fornicis texit.* Psal. 103.3. ‖ ተጠፈረ ፡ Tecta fuit *domus.* Fornix constructa fuit. *Org. l.*1.

ጠፈር ፡ *propr. est* Laqueare, *s.* fornix *quâ tecta in Oriente ex lapide firmantur. ut* : ዐርጉ ፡ ናሕስ ፡ ወንሠቱ ፡ ጠፈረ ፡ *Conscenderunt* tectum

tectum et sustulerunt fornicem. Luc. 5. 19. hinc pro tecto accipitur Matth. 8. 8. Luc. 7. 7. (2) pro firmamento, i. e. cœlo, στερέωμα. Gen. 1. 6. (3) Unum ex septem cœlis, nempe inferius.

ጠቃሪ፡ Tector ædium.

ጠፍአ ፡ Periit, interiit. Psal. 1. 7. (2) Evanuit, Invisibilis factus est. Luc. 24. 31. Jac. 4. 14. (3) Exstinctum fuit lumen, ignis. Matth. 2. 20. & 25. 8. ጠፍአ፡ ብየ ፡ Periit mihi. ‖ አጥፍአ ፡ Matth. 24. 39. Perdidit, Sustulit, Exstirpavit. Psal. 17. 41. Delevit. exstinxit. Inf. አጥፍኦት ፡ Interitus. Perditio. Cant. 8. 7.

ጥፉእ፡ Perditus. corruptus.

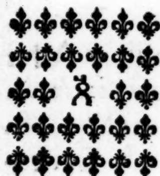
ጠፋኢ፡ Perditor.

ጥፍኣት ፡ Interitus. Apoc. 27. 10. Extinctio, ut: Candelæ. ዘኢንጠፍእ፡ ጥፍኣት፡ qua non exstinguuntur. Org. l. 3.

ጠሪን፡ atque hinc fieri videtur አጥሪንሪን፡ quod nescio an rectè scriptum sit: legitur autem Exod. 30. 4. vel 5. vide conjecturam meam sub ጠነሪ፡ col. 421.

ጰ ፡

Peregrina sunt omnia quæ hac Literâ incipiunt.

ፕሮሮሪ፡ προσφορὰ, Oblatio. Lit. 165. c. 4.

ጰራቅሊጦስ ፡ παράκλητος. Paracletus, Consolator, Deprecator. cognomentum Spiritus Sancti. Joh. 15. 26. (2) Retinuit interpres hanc vocem 1 Joh. 2. 1. pro Patrono, Advocato; Græcum enim παράκλητος utrumque significat.

ጰሮጰጥቄ፡ Græc. προβατικὴ, Piscinæ nomen Hierosolymis, à lavandis ovibus sic dicta, cujus mentio fit Joh. 5. 2.

ጰርፋርዮን ፡ Græci casus terminatio πορφυρίωνα, Lev. 11. 18. pro quo corruptè legitur ጰርፎድዮን፡ Deut. 14. 18. Porphyrio avis à purpureo rostri pedumque colore sic dicta, sola avium morsu bibens, cibumque prius aquâ tinctum, pede velut manu ad rostrum ferens. Plin. l. 10. c. 46.

ጰስካ ፡ Pascha. Luc. 22. 1. Græc. πάσχα, ab Hebr. פֶּסַח.

ጰስጥቄስ ፡ ናርዶ ፡ Græca verba & casus retinuerunt, νάρδου πιστικῆς, Nardi pisticæ. Joh. 12. 3.

ጰንጠቆስጤ፡ πεντηκοστὴ, Pentecostes festum. Act. 2. 1.

ጰንጤናዊ ፡ Pilato hoc additur in Symb. Nic. tanquam Ponticus natione fuisset. Lit. 163. c. 3.

አጰንገለ ፡ Græcum esse videtur ἀπήγγελε, Nunciavit. Æthiopibus significat Bene interpretatus est textum, Benè exposuit librum.

ጰጠቀን፡ quod & ጰጠኪማ፡ scribitur; sed rectius ጲጠቂን ፡ Græcum est πεύκινα ξύλα, Larigna ligna, à πεύκη Larix, quæ è genere picearum arborum est. 1 Reg. 5. 10. & 6. 31. 33. Æthiopes suum ግንጊዘ ፡ esse putant, quæ est arbor procera, in Regno Gojam crescens, cujus usus in ædificandis templis frequens.

quens. Unde ejuscemodi ligna à Regina Sabæ Salomoni sapienti suppeditata putant. Org. lect. 4.

ጸዝዮን: *Græc. est* τοπάζιος Topazius. Psal. 118. 127. *Lit.* 158. *c.* 2. *Mutatio inde facta est, quod primus interpres reperit in accusativo* τοπάζιον, *igitur* τὸ *putavit articulum, &* πάζιον *nomen per se: quom. etiam passim legitur. Org. l.* 1. *sed hæc manifestò vocatur Æthiopicè* ወራ ወሬ: *quod vide supra. c.* 315. *Item* ተንከር: Job 28. 19. *unde constat alium fuisse illorum librorum quàm N. T. interpretem.*

ጸዴር: *ut:* ልብሰ:ጸዴር: Apoc. 1. 13. & ጸዴሬ: Exod. 25. 7. & 28. 4. *Græcum est* ποδήρης, Poderis, *i. e.* tunica talaris, *ad pedes usque demissa.* ሊጸሙዳ: ጸዴር: *malè pro gemma accepit author Organi lect.* 1.

ጸጕሜን: *Græc. est* ἐπαγόμεναι, Dies superadditi. *Omnes autem Æthiopum menses triginta tantùm dies habent, sic ut ad conficiendum annum solarem quinque dies; atque quarto quovis anno sex in fine anni addendi sint. istos dies vocant* ጸጕሜን:

ጸጦስ: *Græcum. ut:* ዐፀ: ጸጦስ: *Frutex* βάτος, *i. e.* Rubus *in quo Deus Moysi apparuit.* Exod. 3. 2. Act. 7. 35.

ጰጰስ: *Græc.* πάππας Archi-Episcopus, *seu* Metropolita; *sic enim hæc vox in libro Conc. exponitur:* መኳንብሊት: ዘመንእት:ጰጰስ: *Metropolita, id est, Papas. Aiebat Æthiops meus* ጰጰስ: *Cophtitis dicitur* መትረን: *Sed* ሊቀ:ጰጰስ: *est* Patriarcha. *unde in supplicationibus publicis primò orant pro* ሊቀ:ጰጰስ: *quod intelligunt de Patriarcha Alexandrino; deinde pro* ጰጰስ: *& intelligunt Archi-Episcopum seu Metropolitam suum, qui primas in Æthiopia tenet. ut patet Lit. p.* 160. *c.* 3. 4. *et p.* 163. *c.* 2. *et* 164. *c.* 2. (2) *Episcopum in genere significat.* 1 Tim. 3. 2. *Pl.* ጰጳሳት: Archi-Episcopi. *et* ሊቀ: ጰጳሳት: Patriarchæ. *Lit. supra cit. locis. It.* Episcopi *in genere.* Phil. 1. 1. Act. 20. 28.

ጰጰስና: Episcopalis *seu* Archi-Episcopalis dignitas.

ጸ:

ጸህርት: Ahenum, Caldarium æneum. Exod. 16. 3. 1 Sam. 2. 15. Lebes. 3 Reg. 7. 39. *Pl.* ጸህራት: Marc. 7. 4. & ጸሃርታት: *ib. v.* 8. 2 Sam. 17. 28. ጽህራት: & ጸሀራት: 3 Reg. 7. 45.

ጸሐቀ: Desiderare, Desiderio teneri. *cc. Fut. pro Gerund. Latin.* Luc. 14. 18. Rom. 1. 15. Desiderio affici. *ccacc.* 2 Pet. 1. 12. (2) Curam alicujus habuit, sollicitus fuit *de aliquo.* እንዘ: ትጸህቅ: በእንቲአየ: *Dum cura afficeris mei causâ. Org. l.* 4. ‖ አጽሀቀ: Curæ fuit alicui, curâ affecit aliquem. ኢያጸሀቀተ: *Nonne cura est tibi.* Luc. 10. 40. Affecit *aliquem* misericordiâ. Act. 18. 17.

ጽሁቅ: Affectu plenus. Rom. 12. 11. Studiosus, Sollicitus. ጽሁቅ: በፍቅር: *Org. lect.* 4.

ጽሁቀ: *Adv.* Sedulò. Studiosè. Jud 3.

ጸሃቂ: *adj. masc.* ጸሃቂ: በመንፈስ: *Affectu plenus.* Act. 18. 25. fervens.

ጸሀቅ: Desiderium. Studium *habendi, vel faciendi aliquid.* Ebr. 6. 11. *Org l.* 4.

ጸሀየ:

ጸሀየየ ፡ In speculo se intuitus est. Velut in speculo conspexit. 2 Cor. 3. 18.

መጽሄት ፡ Speculum. Jac. 1. 23. መጸሀይይ: *Pluralis esse videtur*. Exod. 38. 8.

ጸለለ: Obumbravit. *ccacc*. Luc. 1. 35. *et* 9. 34. * ጸለሎ: መቅፁት: Fuligo ollæ. *Org. lect*. 2. *cujus ad conficiendum atramentum in Æthiopia usus*. ‖ አጸለለ : *Propr*. Umbram sibi fecit. σκηνῶν. Umbraculum construxit, *quod quia iter facientes in calidis regionibus in meridie facere solent, ideo* (2) *accipitur pro* Diverti in hospitio. Matth. 21. 17. Umbram subire. Jud. 9. 15. *Quietis causa* domum intrare. *cc*. ወጽእት : Psal. 14. 1. (3) *de Ave* Nidificavit, nidum fecit. Marc. 4. 32. Luc. 13. 19. ‖ ተጸለለ ፡ Obtenebratus, tenebris obductus, obscuratus fuit. Joh. 12. 40. Rom. 1. 21. Inscitia velut caligine obruta fuit mens. (2) Occœcatus fuit. Act. 22. 11.

ጽሉል : Obtenebratus. Imperitia ceu caligine obsitus *animus*. Matth. 6. 53. & 8. 17.

ጽላሊ: Obumbratio. Tenebræ. Obscuritas. Es. 5. 4. Rom. 2. 29. ጽላሌ:ዓይን: *vel* አዕይንት : Caligo oculorum. *Org. l*. 1. ጽላሌ: ኀይል:ዘመንፈስ:ቅዱስ : *Obumbratio Spiritus sancti. Lit*. 174. *c*. 4.

ጽላሎት ፡ Umbra. Psal. 16. 9. (2) Tabernaculum. Psal. 14. 1. *et* 18. 5.

መጽለል: Umbraculum, Locus frondibus textus. *Org. lect*. 5. (2) Nidus. Matth. 8. 20. Luc. 9. 58. *Pl*. መጽላላት:

Cant. 1. 4.

መጸለት: Tabernaculum *ex frondibus*. Lev. 23. 42. *hinc legitur* በዓለ: መጸለት: Σκηνοπηγία, Festum tabernaculorum. Joh. 7. 2. *malè pro Festo azymorum* (ናእት:) *positum mihi videtur* Marc. 14. 1. *et* Luc. 22. 1.

ጸለሐወ: Psal. 35. 2. Dolum, fraudem commisit *linguâ*. ጸለሐዉ : በልሳኖቲሆሙ ፡ Psal. 13. 5. Imposuit alicui, Decepit *fallaciis*.

ጸለሓዊ ፡ Fallax, Impostor. Psal. 42. 1. & 25. 5.

ጽልሑት : Fraus, Fallacia, Impostura. Psal. 9. 29. Joh. 1. 47.

ጸልመ : Matth. 27. 45. Tenebris obductus fuit. Tenebrosus factus est. ሞት:ፀሐይ: ወጸልመ:ዓለም: Luc. 23. 44. (2) Defecit *Sol, vel Luna*. ጸልመ:ፀሐይ: Matth. 24. 29. Apoc. 6. 12. (3) Niger fuit. in nigrum versus fuit. Ater factus est. ‖ አጸለመ : Atrum, nigrum reddidit. In nigrum vertit. Denigravit. Matth. 5. 36. (2) Obscuravit.

ጽሉም: Obscurus, tenebrosus.

ጸሊም : Niger, ater, fuscus. Act. 13. 1. *Pl*. ጸሊማን : (2) ᾿Ανθραξ, Carbunculus *gemma, à nigro carbonis colore sic dictam putantes*. Exod. 39. 11. *f*. ጸላም: Cant. 1. 4.

ጽልመት : Tenebræ, Obscuritas. Psal. 17. 13, 31. ጽልመት:ጽፉቅ: *Crassæ tenebræ*. Es. 8. 22.

ጸለበ : In crucem egit. Crucifixit. ‖ ተጸልበ: *Pass. præc*. Apoc. 11. 8.

ጸልበ: Crux.

ጽላት: *f*. Tabula *cui quid inscribitur*. ወጽላትኒ: እንተ : ወጽእታ: ኦሪት : Exod 32. 15. Heb. 9. 4. ጽላ : *legitur* Deut. 10. 1, 2. *Pl*. ጽላታት:

ጽሌ: Idem. ጽሌ፡ዘእብን: *legitur* Ex. 32. 15. 2 Cor. 3. 3.

ጸልአ : Psal. 10. 6. Odit. Odio habuit, *vel* prosecutus est. Psal. 5. 6. *oppos. est* አፍቀረ : (2) Aversatus est. Abnuit facere aliquid. Matth. 15. 32. ‖ አጽልአ : Invisum reddidit aliquem. Odium alicui concivit. Gen. 34. 30. ‖ ተጸልአ: Odio habitus est. ‖ ተጻልአ: Inimicitias cum aliquo exercuit.

ጽሉእ : Invisus, Exosus, qui odio habetur.

ጸላኢ:

ጸሳሊ ፡ Osor, Inimicus, Adversarius, Æmulus. Psal. 8. 3. *et* 40.2. *Pl.* ጸላእት ፡ Psal. 24. 20. Inimici.

ጽልእ፡ Odium. Psal. 108. 2.

ጸለወ ፡ Aures propè admovit, *ad audiendum aliquem. ccacc.* ጸለወ ፡እዝኖ፡ Psal. 77. 1.

ጸልዕ፡ Ulcus. Exod. 9. 11. Vulnus exulceratum. *Org. l.* 4. *Plur.* አጽልዕት፡ Apoc. 16. 11.

ጽሉዕ፡ Ulcerosus.

¶ ጸላዕት፡ Antrum in rupe excavatum. Specus nativus. 1 Sam. 13. 6. Psal. 103. 19. Rupes, Petra. Apoc. 6. 16.

ጸለየ፡ Marc. 1. 35. Oravit, preces ad Deum fudit. *cc. præp.* ኀበ ፡ *Ad. Fut. E. ut :* ይጼሊ፡ ኀቤከ ፡ *Preces ad Deum faciet.* Psal. 31. 7. (2) Vovit, *pro* በፅዐ: *ut :* ዘጸለይኩ፡አዐስዮ፡ Jonæ 3.10.

ጸሎት ፡ *f.* Oratio, precatio, preces. Psal. 4. 2. *epith.* ጽንዕት፡ *valida, efficax. m. Org. lect.* 1. *Pl.* ጸሎታት፡ *Meton.causa pro effecto*, Votum. ወይሀበ፡ጸሎቶ፡ *Dat id quod precibus petitum erat.*

ምጽላይ፡ Oratorium. Sacellum. *Org. lect.* 3. *qualia Magnates Æthiopiæ plerumque ponè domus suas habent, sed orandi tantùm causa.*

ጸሕል ፡ Patina, Matth. 14. 8, 11. (2) Patella, Lanx. *Gall.* la patene, *cujus in administratione cœnæ usus. Lit.* 158. *c.* 4. *f. ibid. Pl.* አጽሕልት ፡ Exod. 25. 29. *et* አጻሕል፡ *c.* 37.

ጽሕም፡ Barba. Psal. 132. 2.

ጽሕሰ፡ *Non est in usu.* ለጽሕሰ ፡ Exiliit, Pedibus terram pulsavit *per lætitiam, vel etiam per petulantiam. Filiæ Zion* የጽሕሳ፡በእገሪሆን፡ Ef. 3. 16. *O. l.* 1.

ጸሐበ ፡ *Non occurrit.* አጽሐበ ፡ Ursit, Institit *re et verbis.* Exod. 12. 33. Lev. 25. 14. Importunus fuit. Coegit. *Multis precibus* adegit. Jud. 16. 17. 2 Sam. 13. 25, 27. *ccacc.* (2) Detinuit *longo sermone.* Act. 24. 4.

ጸሕብ፡ Hydria, Lagena *ad ferenda liquida.* ጸሕበ፡ማይ ፡ Marc. 14. 13. Luc. 22. 10. *Pl.* አጽሕብት፡ 2 Sam. 17. 28.

ጽሕወ ፡ Gen. 9. 24. Evigilavit, Expergefactus est. *i. q.* ነቅሀ ፡ *Org. l.* 2. ሶበ ፡ እጽሑ ፡ እምንዋም ፡ *Org. lect.* 4. * ጽሕው፡ብሑር ፡ Matth. 16. 2. *legebat Æthiops meus* ጽሕወ ፡ ብሑር ፡ Serenum & purum *à nubibus* factum est *cœlum ; per Metaph. Posset tamen etiam esse adjectivum participiale, pro* ጽሑው፡

ጸሐየየ ፡ Sarrivit, *ab herbis noxiis* repurgavit. ‖ ተጸሐየየ፡ Sarritus fuit.

ጽሕዩይ፡ Sarritus ager. (2) A mendis purgatus *liber.*

ምጸሐይይ፡*Plur. à* ምጽሂት፡ *v.* Ex. 38. 8.

ጽሕደ ፡ Psal 54. 24. Lævis, politus, nitidus fuit. *oppos.* ከሕከ ፡ (2) Splenduit, nituit *velut vernice illitum.* ‖ አጽሐደ ፡ Lævigavit, Polivit *ita ut niteret.* Nitidum reddidit. Psal. 22. 7. *vel ungendo, vel poliendo. in specie* Unxit. Exod. 28. 37.

ጽሑድ፡ Lævis. nitidus.

ጽሕደት ፡ Lævitas. Nitor. Splendor *serici. ut :* ጽሕደት፡ሜላት፡ *Org. l.* 2.

¶ ጽሕድ፡ Cedrus. Lev. 14. 6. Ef. 9. 10. *Sed Amharicum est, pro quo Æthiopicè dicitur* ቄድሮስ ፡

ጽሕፈ ፡ Scripsit. Psal. 44. 2. Marc. 10. 4. ‖ አጽሐፈ ፡ Scribi jussit. Describi curavit. እስከ፡ይፈጽም፡ አጽሕፎ፡ *Donec plenariè scribi curaverit. Org. lect.* 1. ‖ ተጽሕፈ ፡ Psal. 39. 11. Scriptum est. Psal. 138. 15.

ጽሑፍ ፡ Scriptus. (2) Scriptum, Scriptura, s. id quod scriptum est. Matth. 2. 4. (3) Catalogus, Descriptio.

ጸሓፊ ፡ Scriptor, Scriba. Psal. 44. 2.

ጸሐፌ፡ሀገር፡ Legis peritus. Matth. 22. 35.
ጸሐፍት፡ Scribæ Judæorum. c. 5. 20.

መጽሐፍ፡ Liber. *f.* Apoc. 10. 9. 10. *at masc. est Org. l.* 1. መጽሐፈ፡ ኅዳጋት፡ Libellus repudii. Marc. 10. 4. (2) Libellus *quivis. ut:* መጽሐፈ፡ዕዳ፡ Chirographum. *hinc Abubecrus collector Alcorani vocavit eum* مصحف *Meshafon.* (3) Inscriptio, *seu* scriptura in moneta. Matth. 22. 20. ልሳነ፡መጽሐፍ፡ *Vocatur lingua hac nostra, in scribendo & libris usitata; & opponitur* τῇ ልሳነ፡ አምሓሪ፡ *Lingua Amharicæ seu vulgari. Pl.* መጻሕፍት፡ Matth. 21. 42. (4) *Pro Codicillis seu epistola* Act. 23. 25. *Epitheton* ቅዱሳት፡ *additum significat* Biblia, s. Scripturam S.

ጽሕፈት፡ Scriptio, Scriptura. *& actionem & effectum actionis notat. Org. l.* 3.

መጽሐፍና፡ Qualitas libri, forma, stylus libri. *utitur Æth. meus epist.* 8. *ad me.*

ጸመሀየ፡ *Non est in usu.* || ተጸመሀየ፡ Marcescere, *propriè de floribus. Org. l.* 1. *Corona, sertum* ዘኢይጸመሂ፡ 1 Pet. 1. 4. & 5. 4. *Metaph. de aliis rebus quæ instar florum marcescunt.* Matth. 6. 16.

ጽሙላን፡ Lippus. ጽሙላን፡ አዕይንት፡ Lev. 21. 20.

ጸመመ፡ *vide* ፀመመ፡ || አጽመመ፡ Surdum reddidit. Obturavit *aures.* Es. 6. 10. || ተጸመመ፡ Surdus fuit. Surdum se simulavit. *At* Psal. 38. 3. & 82. 1. & 27. 1. Mutum esse, *vel* se simulare *significare videtur, quamvis eam significationem non admitteret Æthiops meus.* Non exaudivit. ተጸመመኒ፡ Deut. 3. 26.

ጽሙም፡ Surdus. ዘኢይሰምዕ፡ Psal. 37. 14. * Matth. 9. 32. *pro* κωφὸς *quidem ponitur, sed mox. v.* 33. *additur* ሰሚዐ፡ ጽሙም፡ *ut vel non intellexisse vocem, vel aliter legisse videri possint.*

ጽም፡ Podex. anus.

ጽም፡ *Adv.* Secretò, in latrina *nempe. ut:* ይነብር፡ጽም፡ Jud. 3. 24. ጽም፡ይትገደፍ፡ *Per secessum ejicitur.* Matth. 15. 7.

ጽሚት፡ Clàm, occultè. Sine strepitu. Matth. 1. 19. Secretò. *contractè* ጽሚት፡ Ruth 3. 7.

ጸመተ፡ Funditus eversus fuit. A stirpe interiit. || አጸመተ፡ Internecione delevit, Funditus exstirpavit. Deut. 32. 25. ያጸመቶሙ፡መንባሕት፡ለወሉደሙ፡ *Org. lect.* 1.

ጸምታ፡ Bona & opes bello consumtorū.

ጸምአ፡ Psal. 41. 2. Sitivit.

አጽምአ፡ Sitire fecit. 3 Reg. 22. 27. Siti afflixit.

ጽሙእ፡ Sitiens. Matth. 25. 37. *requirit suffixum personale.*

ጽምእ፡ Sitis. Psal. 61. 4. & 68. 26.

መጽምእ፡ Locus aridus, siticulosus.

ጸመወ፡ Psal. 48. 8. Laboravit *manu.* Psal. 126. 1. Matth. 6. 28. (2) Molestiis conflictatus est. Laboribus fatigatus fuit. *c.* 9. 36. || አጽመወ፡ Laborem creavit. Molestiam attulit. Marc. 5. 35. Vexavit, Tyrannicè egit. Negotium facessit. Luc. 8. 49.

ጸማዊ፡ Qui laborem & molestiam tolerat. *Pl.* ጸማውያን፡ *epith. Monachorum.*

ጻማ፡ Labor, Joh. 4. 38. (2) Molestia. Psal. 9. 29. 1 Thess. 2. 2. Difficultates.

ጸማዕት፡ Eremus. Desertum *Anachoretarum.* አለ፡ወጽኡ፡ጸማዕት፡ Eremitæ, Anachoretæ. *Org. l.* 7.

ጽርሕ፡ Locus augustior & sacratior *domus, vel templi.* Penetrale. *ut:* ጽርሐ፡መቅደስ፡ *Penetrale templi.* Psal. 5. 8. *hinc modo pro* Oratorio. Act. 20. 8. *modo pro* Cœnaculo. Marc. 14. 14, 15. *vel pro* Thalamo, *aut* conclavi augustiori *accipitur.* Psal. 18. 5. (2) *Synecdh.* Templum. Sacrarium. Apoc. 21. 22. (3) Domus Regia. Palatium. *Org. l.* 5. *Pl.* አጽራሕ፡ Sacraria. Luc. 12. 3.

ተጸረሕ : Contignationes, *vel* Conclavia. Gen. 6. 16.

ጸሪቅ : Pecunia *in genere*. Matth. 10. 9. Marc. 6. 8. *in specie* Nummus. c. 12. 41, 42. (2) *Placentæ tenuis genus*, Laganum, λάγανον, ጸሪቅ : Lev. 8. 25. *Pl.* ጸሪቃት: *reperio* Exod. 29. 23. 2 Sam. 6. 19. *It. aliâ formâ* ጸሬይቅ : Lagana, Lev. 7. 2. 2 Sam. 13. 6, 8.

ጸረበ : Fabricavit *ligna*. Exod. 31. 5. || ተጸረበ: Fabricatus fuit.

ጽሩብ: Fabricatus. 4 Reg. 12. 12.

ጸራቢ : Faber lignarius. Matth. 13. 55. *Pl.* ጸረብት: *ut.* ሊቀ: ጸረብት : Architectus. 1 Cor. 3. 10.

ጸርኀ : Matth. 27. 46. Clamavit *voce magna*. Vociferatus est. Psal. 31. 3.

ጽራኅ: Clamor. Psal. 5. 1.

ጸርንዕት: *Græcus habet* λειχὴν, Impetigo. Lev. 21. 20. *sed intelligebat Æthiops meus fœtorem quorundam hominum*, Hircum *dictum*.

ጽሬእ: *ut* : ሐመረ:ጽሬእ: κεράτια, Siliquæ dulces. Luc. 15. 16. Faba Græca. *Quid conjunctio harum vocum sibi velit non satis patet. Nam siliquæ dulces ignota sunt Æthiopibus.* ሐመር: *per se* Tamarindum *esse putant.* ጽሬእ : *an Græcum, vel aliud quid denotare debeat, non constat.*

¶ ጽርእ: Græcus ሰብአ:ጽርእ: Græci. Joh. 12. 20 በጽርእ: Græcè. Luc. 23. 38.

ጽርአ: Græcè. Act. 21. 37.

ጸሬዒት: Adeps *circa renes*. Lev. 3. 4, 10. *vel* Reticulum.

ጸርየ : Purgatus, Mundatus fuit.

አጽረየ: Purgavit. Mundavit. Psal. 11. 7.

ጽሩይ : Purgatus. Psal. 11. 7. Mundatum à *scoriis metallum*. Apoc. 3. 18. Purus. Mundus. *Metaph.* Serenus, *de animo* : ሕሊና:ጽሩይ: Animus tranquillus, benevolus. *Org. l.* 1.

መጽርይ: Mundator. Purgator.

ጸቀወ : Jud. 4. 21. Trusit *clavum, vel cuneum*. (2) Tudit, contudit *in mortario*.

¶ ጸቃውዕ : Mel purum, mel è cerâ expressum, *seu* despumatum. *& sic specialius est quàm* መዓር: *quod mel cum cera significat.* Cant. 4. 11. Luc. 24. 42. *hinc legitur* ጸቃውዐ:መዐር: Liquor mellis purissimus, medulla mellis. *Org. l.* 2. ጸቃውዕ:ዘአመነ:ዕንቍራ: ትትቀደሕ: *Org. lect.* 5.

ጽቍጽቋን: *Lacertæ magnæ genus, quæ varii, sed maximè cœrulei coloris est. Ambar. reddunt* እንቁቀላ : Lev. 11. 29. *ubi respondere videtur Græco* ὁ κροκόδειλος ὁ χερσαῖος.

ጸበል: Pulvis. Psal. 17. 46. & 34. 6.

ጸብሐ: Matth. 16. 3. Lux *seu* dies facta est. Lucescere. Marc. 15. 1. ጸቢሖ: *Cum lucesceret*. Luc. 4. 42. || አጽብሐ: Illuminavit. *ut* : አብርሃ : ወአጽብሐ : *Illumina & clarifica eam. Votum pro Æthiopia. Lit.* 160. *c.* 3.

ጽባሕ : Tempus matutinum *cum Sol oritur*. በጽባሕ : Manè. Psal. 5. 3, 4.

ኮከበ:ጽባሕ: Lucifer. Phosphorus. Psal. 109. 4. (2) *Synechd.* Totus dies, *ut cum dicitur* ፵: ጽባሕ: *i. e. XL dies*. Num. 13. 26. (3) Oriens *plaga, sive* Pars orientalis. Jos. 7. 2. Psal. 74. 6.

ጽባሓዊ : Orientalis. *ut* : ኮከብ: ጽባሓዊ : *Org. lect.* 2. *Plur.* ጽባሓውያን: Apoc. 21. 13.

ጸብሐት : *Pro die ponitur. ut* : ለለ : ጸብሐት : Singulis diebus. Quotidie. *v.* Deut. 24. እንተ: ጸብሐት : Quovis die. καθ' ἡμέραν. Act. 16. 5.

ጸብሐ:

ጸብሐ፡ Tributum pependit. Vectigal solvit. Rom. 13. 7. ‖ አጸብሐ፡ Tributum, vectigal imposuit, solvere coegit. Tributarium reddidit. *Fut.* E. 1 Sam. 8. 15.

ጸበሕት ፡ Tributum, Vectigal. Rom. 13. 7. እለ፡ ጸበሕት፡ Vectigaliarii, *qui vectigal exigunt*. Matth. 17. 24, 25.

ምጽባሕ ፡ τελώνιον, Domus telonæ. Matth. 9. 9.

መጸብሕዊ ፡ Telonarius, Publicanus. Matth. 10. 3. Luc. 5. 27.

መጸብሑ፡ Tributarius, Vectigalis, *qui vectigal pendere cogitur*. Jud. 1. 30.

ጸብረ፡ Limosa facta est terra.

ጽቡር ፡ Cœnum, Lutum subactum. Exod. 1. 14. ጽቡረ፡ ፍኖት ፡ 2 Sam. 22. 43. ጽቡር፡ ሰብሐዊ ፡ πηλὸς τοῦ κεραμέως. Es. 29. 16.

ጸብር፡ Cœnum, Lutum. 2 Pet. 2. 22.

ጸብረቀ ፡ *Non est in usu.* አንጸብረቀ ፡ Pellucidus fuit. Splenduit. Micuit *ignis. Lit.* 172. *c.* 1. *gemma. Org. l.* 1. *aurum. Org. l.* 4. *deinde etiam aliis rebus puris tribuitur, ut thuri* : ስሒን፡ ዘያንጸበርቅ፡ διαφανής. Exod. 30. 34.

ጸበርት፡ Folia palmæ *per se significare ait Æthiops meus, et pleonasticè dici* ጸበርተ፡ተመርት፡ Joh. 12. 13. *Pro ramis palmæ* Apoc. 7. 9. *sed non satis video quom. distinguatur à* በቀልት ፡ *Alia for. pl.* ጸበራት፡ ተመርት ፡ Exod. 15. 27. ጸበርት፡ዘተመርት ፡ Lev. 23. 40. Βαΐα φοινίκων, Termites. *It. Salomon pingi curavit* በቀላት፡ወጸበራት፡ *Org. l.* 4.

ጸበበ፡ Arctus, angustus, contractus fuit. *oppos. est* ረሐበ፡ *Dicitur de rebus profunditatem, aut concavitatem habentibus. ut* : ለይጽብበ ፡ *Fiat ei angustum. Org. l.* 3. እመ ፡ ይጸብበክሙ ፡ Jos. 17. 15. ‖ አጽበበ፡ Coarctavit.

ጸቢብ ፡ Arctus. Angustus. Num. 22. 26. *oppos.* ረሒብ ፡ *F.* ጸባብ ፡ *de porta* Matth. 7. 13, 14.

ጽበት፡ Angustia *loci cujusdam.* O. *l.* 1.

ምጽብብ ፡ Angusta via, Angustiæ *locorum inter rupes.* 1 Sam. 23. 14.

ጸበተ ፡ Natavit. Enatavit *animal.* 2 Cor. 11. 26. *Inf.* ጸቢቶ ፡ *Natando.* Act. 27. 42.

ጸብሐ ፡ Matth. 26. 23. Intinxit *in patellam, in acetum.* Joh. 13. 26.

ጸብሕ ፡ Jus. Jusculum. *Conf. f. R. Claud.* Intinctus. ቤተ፡ጸብሕ፡ Culina.

መጽብሕ፡ Patella, Lanx *cum intinctu*, ἐμβάφιον. Matth. 26. 23. *Pl.* መጸብሕት፡ & መጸብሓ፡ Exod. 37. 16.

ጸብአ፡ Psal. 26. 6. Bellum intulit. Bello aggressus est *aliquem. ccacc.* Psal. 34. 1. *et cdat.* Luc. 14. 31. Oppugnavit. Invasit. vi aggressus est. Act. 26. 11. Bellum gessit. Militavit. 2 Cor. 10. 3. ‖ ተጻብአ ፡ Bellum cum aliquo gessit. pugnare *inter se.* Rom. 7. 23.

ጽቡእ ፡ Qui bello distinetur, *vel* occupatur.

ጸብእ ፡ Bellum. Militia. Psal. 17. 37, 43. *Pl.* አጽባእት፡ Marc. 13. 7.

ጸባኢ፡ Bellator.

ጸባኢት ፡ Exercitus. *formæ* ሰራዊት ፡ Es. 22. 6.

ጸባኦት፡ *Hebr.* צְבָאוֹת Exercitus, Sabaoth. *cognomen Dei.* Rom. 9. 29.

ጸበዐ ፡ *Non est in usu.* አጽባዕት፡ Digitus. Matth. 23. 4. *Plur.* አጻብዕ ፡ Psal. 143. 1. Marc. 7. 33.

ጸተመ ፡ Crura & brachia alicui fregit.

ጽቱም ፡ Cui membra fracta sunt. *Gall.* Rompu. Lev. 22. 24. *ubi respondet Græco* ἐκτεθλιμμένον, Confractum.

ጽትመት፡ Fractio crurum.

ጸንሐ ፡ Expectavit. Psal. 39. 1. Matth.

Matth. 15. 32. * Insidiandi & capiendi alicujus causa exspectavit. Psal. 9. 30, 31, 32. Imminet alicui, *sive* manet aliquem adversitas. *Org. lect.* 2. ‖ አጸንሐ : Detinuit, Moratus est aliquem. Effecit ut exspectaret. Exspectare jussit. Luc, 20. 20. *navem.* Marc. 3. 9. (2) Collocavit *aliquos in insidiis.* Insidias *alicui* struxit. Psal. 72. 18. ‖ ተጸንሐ : Alius alium exspectavit. 1 Cor. 11. 33.

ጸናሒ: Exspectans, *vel* qui in insidiis stat. *ut :* ጸናሒ: ለመሲሕ : Psal. 21. 13. እስከ:አመ:ይረክብ:ዘጸናሒ:ሎቱ: *Donec inveniat quod expectat eum, seu quod praeparatum est ei.* Gen. 49. 10. *ex Graeco* ἕως ἐὰν ἔλθῃ τὰ ἀποκείμενα αὐτῷ, *vel al.* ᾧ ἀπόκειται. ወሎሙኒ : ጸናሒ : ደይኖሙ : *Quorum condemnatio parata est illis.* Rom. 3. 8.

¶ ጸንሐሕ : Holocaustum. Psal. 50. 17. *It.* Sacrificium *in genere.* Matth. 23. 18, 19.

አጸንሐሐ : Holocaustum obtulit. Sacrificavit መሥዋዕተ : *victimam. Org. l.* 1. Instar sacrificii obtulit. *ut :* ያጸን ሕሑ : ዕፀዊ : *Orat.* 3. *puer. v.* 11. ‖ ተጸንሐሐ : *Org. l.* 3. Pro holocausto oblatus, sacrificatus fuit.

ጸነሰ: *Nondum adfuit.* ተጸነሰ: Caruit, eguit *aliquâ re. ut :* ሊተጸነሱ:እም ኵሉ:ሠናይ : *Nullo prorsus bono caruerunt.* Psal. 33. 11. Luc. 22. 35. *ccacc. Fut. E.* Psal. 36. 26. ‖ አስተጸነሰ : Privavit *aliquem aliqua re.* Ademit, Abstulit. *Fut.* E. Psal. 83. 13.

ጸኑስ: Inops. Egenus. Act. 4. 34.

ተጸናስ : Inopia, egestas. Psal. 33. 10. Penuria. Marc. 12. 44.

ጸናታም : πήγανον. Ruta. Luc. 11. 42.

ጸነነ: Declinavit *à recto.* Inclinavit *se.* ሓሊና: ዘኢይጸንን : *Animus rectus. Lit.* 167. *c.* 3. ‖ አጸነነ: Psal. 17. 11. Flexit. Deflexit *à via. Conf. f. R. Claud. ccacc.* Psal. 143. 6. አጸነነ: ርእሶ : Reclinavit. Inclinavit caput. Joh. 19. 30.

ጸንጹን: Inclinatus. Nutans. Ruinam minitans.

ጸናኔ : & ጸነት : Inclinatio, Nutatio.

ጼነወ : Odorem spiravit *seu* emisit *flos, vel tale quid.* Oluit. ዘሠናየ : ይጼኑ : Bene olens. *Org. l.* 1. ‖ አጼነወ : *Lit.* 170. *c.* 3. Olfecit, Odoratus est. *Nares habent* ወኢያጼንዉ : Psal. 113. 14.

ጼና : *f.* Odor *suavis & insuavis. Lit.* 175. *c.* 3. *Generalius est quàm* መዐዛ : *quod bonum tantùm odorem significat. Lit.* 163. *c.* 2. *ut :* ጼና : ሠናይ : መዐዛ : Odor bonae fragrantiae. ይፈ ድፎ:ለእንፈ:ጼና:መዓዛሁ: *Org. l.* 6.

ጸንዐ : Psal. 87. 7. Invaluit. Fortis, validus fuit, *vel* factus est. Psal. 9. 20. *Cum affixo personae comparativè effertur. ut :* ዘይጸንዐኒ: Qui fortior est me. Marc. 1. 7. Luc. 3. 16. ‖ አጸንዐ : Luc. 9. 51. Firmavit. Confirmavit. Psal. 23. 2. Stabilivit. *(2)* Tenuit. Comprehendit *manu.* Apoc. 6. 2, 5. Apprehendit. Tenuit *animo doctrinam, instructionem.* Psal. 2. 12. (3) Induravit. Roboravit. Deut. 2. ‖ ተጸንዐ : Acrius, gravius factum est *praelium.* Jud. 20. 34. *(2)* Confirmavit se. *Fut.* E. 1 Cor. 9. 25. ‖ አስተጸንዐ : Robur, audaciam, animum addidit. Confirmavit *animum.*

ጽኑዕ : Fortis. Validus. Efficax *sermo.* Hebr. 4. 12. Vehemens. (2) Durum. Grave. Arduum *factu vel intellectu.* Act. 26. 14.

ጽንዕ : Robur. Psal. 32. 17. Virtus. Fortitudo. Psal. 20. 13. Firmitas. * ጽንዐ : ልብ : Duritia cordis. Marc. 16. 14.

ጽንዓት : Corroboratio. *Lit.* 167. *c.* 1. & 169. *c.* 2.

ሞጽናዕት : Firmamentum, στερέωμα. *Æthiopes de cœlo supremo intelligunt. Org. l.2. Angeli* እለ : ውስተ : ሞጽናዕት : *ibid. l.4.*

ሞጽንዒ : Qui confirmat & roborat. *Lit.* 161. *c.* 1.

ጽንጉን : Quisquiliæ, Sordes *in acervos congesta.* ጽንጉን : ሞርሳብ : *Quisquilia accumulata platearum.* Psal. 17. 46.

ጸንጸለ : *Non est in usu.* አጸንጸለ: Pulsavit *cymbalum.* Tinnire fecit. *Or. l.*1.

ጸንጸሊ : Tintinnabulum. Nola. *ib. Pl.* ጸናጽል : Psal. 150.5. & ጸናጽላት : *Org. lect.*1.

ተጸንጻሊ : Tinniens. *ut* : ንብሌክ : አንቲ : ተጸንጻሊ : ዘይሌድም : ለዘያጸምእ : *Org. l.*1.

ጸንጸወ : *Non est in usu.* አጸንጸወ : Distorsit, Detorsit. *Fut.* ያጸንጽዉ : አዕጽምትየ : *Distorserunt mihi ossa mea.* Psal.41.14.

ጽንጽው : Distorsus membris. Lev. 22.24. *Græcus* θλαδίαν *Contritum, habet.*

ጽንፀያ : Culex. 4 Reg.1.2. *In specie* Oestrum. Tabanus. ጽንፀያ : ከልብ : Cynomya, Musca canina. Exod. 8.21. *Pl.* ጸናፅት : Es.7.18. Μυῖαι, Muscæ.

ጽንፍ : Finis. Terminus. Psal.144.3. Ora, fimbria vestimenti. Mar.6.56. *Pl.* ጽንፍ : Exod.28.22. *It.* ለጽናፍ : Fines. Ps.2.8. አጽናፍ : ሰገድ : *i.e.* Venerabilis usque ad fines terræ. *cognom. Claudii Æthiopia Imperatoris.*

ጸናፊ : Exterior, Extimus. Mat. 8.12. ጸናፊ : ዐጸድ : Vestibulum. Mar. 14.68.

ጽንፈርት : Decipulum, *irretiendis aviculis comparatum.* Ein Sprenkel.

ጽእለ : Psal.43.18. Contumelia affecit *aliquem.* Conviciatus est. Convicia dixit. ጸአለ: *legitur* 1 Pet.2.23. *et sic Org. l.* 5. *pro* Maledixit. *Fut. E.* Ps.41. 14. || ኢጽአለ : Contumeliis affici curavit. Conviciis proscindi passus est. Lev.20. Psal.14.4. *Significationem primæ conjugationis retinere videtur* Deut. 22. 21. || ተጸአለ : Contumeliis affectus est. Conviciis laceratus est, Probris respersus fuit. Psal.30.14. *et* 108.24. ከመ : ኢይጽአል: *sic scribi puto* 1 Tim.3.6.

ጽሉል : Probris & contumeliis affectus. *f.* ሊጽእልት : Inculpata. Intemerata. Lev.20.14.

ጸኣሊ : Conviciator. Maledicus. *Org. l.*4. *Pl.* ጸአልያን : Conviciatores *nempe Christiani nominis.* 1 Cor.6.1.

ጽእለት : Contumelia. Convicium. Psal.78.4. *et* 88.41.

ሞጽእል : Turpè. Inhonestum, Probrosum. 1 Cor.12.23,24.

ጸአነ : Gen. 31.17. Imposuit *equo mulo, currui.* 2 Sam. 6.3. || አጽእነ : Id. *vel* conscendere fecit *equum, jumentum, &c.* Mar. 11.7. Luc. 19.35. Ascendere dedit. Psal.65.10. || ተጽእነ: Luc.19.30. Conscendit *equum, jumentum, currum. ccacc.* Psal. 75.6. *It. cum* ላዕለ : *et* ደበ : Joh. 12.15. ተጽእኖ : ፈረስ : Equitare. || ለስተጻለነ : Imposuit jugum *duobus vel pluribus.* Copulavit jugo *duas vaccas.* 1 Sam.6.7.

ሞስተጽእን : Eques. Rector equi. Exod.15.1. *Deus* ሞስተጽእነ : ኪሩቤል: *qui sedet super Cherubim. Org. l.* 1. *Pl.* ሞስተጽእናን : Exod.14.23.

ጸአጸአ : *Non est in usu.* ተጸአጸአ : Coluit, Veneratus est *falsos Deos.* Rom.1.25. 1 Cor.12.2.

ጽእጽእ : Embryo. Fœtus immaturus. Num.12.12.

ጼው : Sal. Psal.106.34. Matt.5.13.

ጾዋመ : Mar.2.19. Jejunare. *Præt.* ጾመ : Jejunus fuit.

ጾዊም : Jejunus. *Pl.* ጾዊማን :
ጸዋሚ : Jejunator.
ጾም : Jejunium. Psal.68.13. *Pl.* አጽዋም : *Syn.*

ጸዊረ : Portare. Ferre, Gestare; & *c.aff.* ጸዊሮት : Apoc.2.2. Gessit በከርሠ : *in utero.* Luc.11.27. (2) Toleravit, Perpessus est *malum.* Matt. 20.12. || አጸወረ : Portare coegit, jussit. Luc.23.26. ታጸውርዎ : ጾረ : Imponitis ei onus. Luc. 11.46. Oneravit. || ተጸውረ : Portatus, gestatus fuit. *Org. lect.* 1. *Inf.* ተጸውሮት : Portari, Gestatio *passivè.*
ጾር : Onus. *m.* Psal. 37. 4. Fascis. Matth.23.4. ጾረ : ዕፀው : Fasciculus lignorum. Jud. 9. 48. *Plur.* ጸዋር : *vide* 3 Reg.5.13. *vel* 15.
ጸዋሪ : Portator, *qui aliquid gestat.* 3 Reg.2.10. *ut* : ጸዋሬ : ኩናት : *Pl.* ጸዋርያን : *It.* ጸወርት : *ut:* ጸወርት : ወልተው : Scutati. *Org. l.*3.
ጹረት : Portatio, Gestatio, Gestamen.
መጸር : Lectica, *vel* sella *quævis qua quis per viam gestatur.* Cant.3.9. *Plur.* መጸውር : Exod. 25. 13, 27. & መጸውርት : *c.*27.6. *et* 37.15 መጸዋሪት : Vectes, baculi, conti *quibus aliquid portatur,* ἀναφορεῦς. Exod.38.5.

ጸወተ : *Non est in usu.* ጾታ : Ordo, Series. Exod. 28. 15. *Pl.* ጸዋትው : *ut* : ጸዋትዊሆሙ : ለመላእክት : *Classes Angelorum. Org. l.*4.

ጸወነ : Protexit, *ac velut munitionibus defendit.* Instar asyli fuit. *Org. l.*3. || ተጸወነ : Refugit, Recepit se in locum tutum & munitum. Jud. 9. 51. 4 Reg.24.
ጽዉን : Protectus. Tutus. *cc* ሰዕለ : *causa, i. e. per aliquem. Org.l.*4.
ጸወን : Locus munitus. Arx. Locus tutus. Psal.17.1. Asylum. ሀገረ : ጸወን : *Org. l.*3. Refugium. Psal 89.1. *Pl.* አጽዋን : Munitiones, Munimenta. Psal. 88. 40. & አጽዋናት : 2 Cor.10.4.

ጸውዐ : Matt.1.25. Vocavit, Appellavit. Joh.4. 16. Invitavit *ad convivium.* Luc.14.12. (2) Invocavit *Deum.* Psal.17.4,7. *ccacc. Fut. E.* Psal. 19.10. || ተጸውዐ : Vocatus, Invitatus fuit. Eph. 4.4.
ጽዉዕ : Vocatus, Invitatus. *Org.l.*2.
ጸዋዒ : *Epith. Pauli Apostoli,* Præco *verbi divini, qui vocat homines ad regnum Dei. Lit.*161.*c.*3.
ጽዋዔ : Vocatio, munus *ad quod aliquis vocatus est.* Eph.4.1.
ጸውዖ : Invocatio. *Syn.*
¶ ጽዋዕ : Calix. *m.* Psal.15.5. Matth. 23.26. *in specie cujus in S. Cœna usus. Lit.*158. *c.*4. *f.* Poculum, Scyphus *cujuscunque materiæ. Pl.* ጽዋዓት : Mar. 7. 4. 8. Phialæ. Apoc.5.8.

ጸዐመ : *Non est in usu.* መጽዒም : *Interpretantur* መልአከ : ሞት : Angelus mortis, nuncius mortis. *Et quidem in malam partem accipitur, de Spectris s. phantasmatibus illis quæ circa moribundos vel visa, vel metu credita sunt. Latinè* Malum genium *dixeris. Org. lect.*2. *Græcum* σειρῆνες *sic redditur* Es. 13.21.

ጸዐረ : Dolorem attulit. Psal. 12.2. Graviter afflixit, anxit, cruciavit, excruciavit.2 Pet.2.9. || አጽዐረ : Id. Act. 14.2. || ተጸዐረ : *Org. l.*2. Habb. 3.9. Excruciatus, Cruciatibus divexatus fuit. 2 Cor.4.9.
ጽዑር : Cruciatibus & doloribus vexatus. *Vehementer dolens.* Matt.8.6.
ጻዕር : Cruciatus, dolor *ingens.* Psal. 7. 15. *et* 17.5.

ጸዐቀ : Angustum (*quatenus opponitur lato*) fuit, *vel* factum est. ለትጽዐቆ : *Org. lect.* 3. *Ad premendum eum.* || አጽዐቀ : Coarctavit. Constrinxit. Compressit. *ccacc. Org. lect.*1. (2) Coegit. *Ital.* Constringere. Act.28. 19. || ተጸዐቀ : Coarctare, Constringere

gere se mutuo, *de turba populi.* Sich dringen. *Gall.* Se fouler. *Fut.* Act. 21.35.

ጽዑቅ : Angustus. Minime spatiosus. Schmall. *oppos.* ሰፊሕ : Latus, *de area.* *Org: lect.* 6. ጽቡብ : *de porta*, Enge. Matth. 7.14.

ጽዓቁ : Coarctatio.

ጸዐደወ : Albere, Albescere, Album esse *vel* fieri. Luc. 9.29. Dealbari. Psal. 50.8. ‖ አጽዐደወ : Dealbavit. Album effecit. Mar. 9.3.

ጸዐዱ : Albus. Matt. 5.36. Albicans. Apoc. 22.1.

ጽዓድው : Dealbatus, Albus. Apoc. 4.4. *f.* ጽዕዱት : ከመ : በሕርይ : Apoc. 21.11.

ጸዓድዒት : λευκαίνεσαι. Albidus, Albicans. Lev. 13.19. *flos Nardi. Org. l.* 2. *forma* መዓርዒር :

ጸዐጠ : *Org. l.* 5. Miscuit *aromata.* Temperavit. Composuit ዕፍረት : *unguentum.* Condivit aromatibus. ጽዓጠ: አፈው : Mixtura ex aromatibus. Exod. 30.25.

ጽዑጥ : Mixtum. Temperatum *unguentum. Org. l.* 2.

ጸዓጢ : Unguentarius, *qui artem temperandi unguenta callet.* Exod. 30.25.

መጽዕጠት : *f. pl.* Unguentariæ. 1 Sam. 8.13.

ጸዐፍ : Potus recens, *sive vinum, sive hydromeli fuerit. de vino recenti accipitur* Luc. 5.39. Act. 2.13.

ጸደሐ : *Def.* ጼሐ : Planam, æquam reddidit. Stravit ፍኖት : *viam.* Psal. 79.10. Matth. 11.10. Munivit *iter.* Trivit viam. Den weg bahnen. ‖ ተጼሐ: Complanata, strata fuit *via.* Es. 26.7.

ጽዱሕ : *Conf. f. R. Claudii.* Stratus.

ጸያሒ : Strator. *Org. l.* 4.

መጽያሕት : Via trita. iter munitum & usitatum. Matth. 3.3. Luc. 3.5. ፍኖት: መጽያሕት : Via complanata & trita. *Org. lect.* 2.

ጸየቀ : *hinc fit* ጸያቂ : Perditor, Corruptor. *Lit.* 175. *c.* 4. *epith.* ቍ ዲያብሎስ :

ጸይአ : *Def.* ጼአ : Fœtuit. Ps. 37.5.

ጽዩእ : Fœtidus. Fœtens. ጽዩአ : እፍ : *Syn. Pl.* ጽዩኣን :

ጺኣት : Fœtor. *Org. lect.* 5.

¶ ጺኣት : Locus gramine molli fœcundus, bonus pecori. Jos. 8.11,13. Pratum bono gramine plenum. *Græcus habet* κοιλάς, *Vallis.*

ጸያፍ : Blæsus. Balbus, *qui impeditè loquitur, vel literam in loquendo omittit.* Exod. 4.10. Es. 29.24. *vide* ሰዐሰዐ : *col.* 22.

ጸደለ : Micuit, Resplenduit, Fulsit. *dicitur a. non tantum de Sole et stellis, sed et de floribus*, Nituit; *ut* : ትጸድል : ከመ : ጽጌ : ረዳ : ‖ አጽደለ : Id. *ut: Aurum* ዘያጸድል : *micans*, *nitens.* Apoc. 21.21. *Transitivè tamen accipi videtur pro* Illuminavit. Clarificavit, *in* ጸ : ር :

ጸዳል : Splendor. Habb. 3.3. Fulgor *Solis, Lunæ, stellarum. Lit.* 171. *c.* 4. Claritas *luminis. Org. l.* 2. Nitor *florum. Org. l.* 6. *Pl.* ጸዳላት : *Syn.*

ጽዱል : Splendens. Micans. Nitens. Nitidus.

ጸድቀ : Justus fuit. Psal. 17.28. & 142.2. Justus factus, Justificatus est. Act. 13.39. (2) Verax fuit. Vera dixit. ‖ አጽደቀ : Justificavit. Justum reddidit, *vel* pronunciavit. Psal. 72.13. Luc. 7.29.

ጻድቅ : Justus. Psal. 5.14. (2) Verax. Mar. 12.14.

ጽድቅ: Justitia. Psal. 2.12. (2) Veritas. Psal. 56.13.

ጼዴቅ : *occurrit tantum in nomine* መልከ : ጼዴቅ : Melchisedech, *ex Hebr.* מַלְכִּי־צֶדֶק Psal 109.5.

ጽዱቅ:

ጽዱቅ ፡ Rectus, Justus. *ut* : ጽዱቅ ፡ መስፈር ፡ *Justa mensura.* Deut.25.15. *In literis, vel constructione:* ጽዱቅ ፡ ነገሬ ፡

ጸደና ፡ *Apis quoddam genus in Æthiopia, paulo magis musca, aculeo carens, alvearia sua in terra habens, ubi mel jucundissimum pariter ac saluberrimum, idque album gignit. ac tale mel Johannem comedisse credunt* : መዐረ ፡ ጸደና ፡ Mel apium terrestrium *legentes.* Mar.1.6.

¶ ጸደናታት ፡ Es.13.22. Fauni, Spectra sylvestria, *legitur et in alia forma* ጸዴናት ፡ *in* ጸ:ር ፡

ጸደየ ፡ Tempus messis, *i.e.* Autumnus, *ait Æthiops meus ; præponitque æstati. Incipit enim apud Æthiopes 26. die Decembris. Verum ratio quatuor anni temporum alia apud eos, quàm apud nos est : de quibus alibi.*

ጸድፈ ፡ Mar.5.13. In præceps ruit *sive* cecidit. ጸደፈ ፡ Exod.21.33. Act. 20.9. Præcipitatus fuit *ex alto.* Luc.8.33. || አጽደፈ ፡ Præcipitavit. Præcipitem dedit. In præceps jecit. Psal.54.26. Luc 4.29.

ጽዱፍ ፡ Præcipitatus, dejectus.

ጸድፍ ፡ Præcipitium, Locus præruptus. Mar.9.22. *&* profundus. Rom.8.39. *Pl.* አጽዳፍ ፡

ጽድፈት ፡ Præcipitatio.

ጸጕር ፡ *f.* Pilus, *si de homine aut quadrupede dicatur. ut :* ጸጕረ ፡ ርእስ ፡ Capillus. Matt.10.30. ጸጕረ ፡ ገመል ፡ *Pili cameli. c.3.4. De avibus vero* ; Penna. *ut :* ጸጕረ ፡ ጣዎስ ፡ *Pennæ pavonum. Syn.*

ጸጓር ፡ Hirsutus *homo.* Pilosus. Gen. 25.25.

ጸግበ ፡ Psal.16.14. *ec* ብ : Satur fuit *vel* factus est. Satiatus, Saturatus fuit *cibo.* Jac.2.16. *malè pro* ረወየ ፡ Act. 2.13. *vel eacc. ut* Psal.37.7. || አጽገበ ፡ Psal.106.9. Satiavit, Saturavit, Exsaturavit *cibo.* Psal.80.15. *sicut* አርወየ ፡ Explevit *potu.*

ጽጉብ ፡ Satur. Saturatus.

ጽጋብ ፡ Saturitas. Satietas. Psal.105.16. Copia, Ubertas *frugum.* Gen.41.27. *oppos.* ዐበር ፡

ጽግንት ፡ Vespertilio. Lev.11.19.

ጸገወ ፡ Mar.15.45. Gratificatus est *alicui rem aliquam.* Luc.7.21. *ccacc. & cum Fut. verbi,* Largitus est. Donavit. Apoc.11.10. Liberaliter tribuit. Condonavit alicui *peccatum.* 2 Cor.12,13. || ተጸገወ ፡ Donatum, tributum alicui fuit. *ut :* ዝንቱ ፡ ኵሉ ፡ ተጸገዎ ፡ *Cumque hæc omnia tributa ei essent. Org. l.4.* || ተጻገወ ፡ Mutua liberalitate inter se uti. *Syn.* Apoc.11.10.

ጸጋ ፡ Donum gratuitum *ex liberalitate profectum.* Psal.67.19. በጸጋ ፡ Gratis. Matt.10.8. *Pl.* ጸጋት ፡ *Lit.*175.*c.*3.

ጽጉው ፡ Liberalitate, donis affectus.

ጸጋዊ ፡ Donator. *Lit.*173.*c.*4. Liberalis. *opp. est* ደንጻዊ ፡ Avarus.

ጸጋዊ ፡ Liberalitas, Donatio.

መጸገው ፡ *i.q.* ጸጋዊ ፡ Qui concedit, tribuit, *aut* gratificatur *aliquo alicui. Org. l.4.*

ጸገየ ፡ *Org. lect.* 2. Floruit *arbor, frutex.* Flores protulit. Cant.2.13,15. *dicitur etiam de flore ipso,* Expandit se. Floruit. || አጽገየ ፡ Florere fecit, effecit ut flores emitteret *arbor.Org.l.5.*

ጽጌ ፡ Flos. Psal.102.14. ጽጌ ፡ ደንገላት ፡ Cnicum *interpretantur.* Cant.2.2. ጽጌ ፡ ረዳ ፡ Rosa. *Org. lect.* 2. *Pl.* ጽጌያት ፡ Flores *in genere.* Luc.12.27. ሰንበት ፡ ዘጽጌያት ፡ Dominica palmarum. *Gall.* Pasque fleuris. Mar.4.26. *tit.*

ጽጉይ ፡ Floridus, Floreus. አክሊል ፡ ጽጉይ ፡ Corona florea. *Org.lect.*4. ክዳን ፡ ጽጉይ ፡ Tunica florulenta, Floribus intertexta

tertexta *vestis*. Exod. 25. 2 Sam.13.18. Floribus ornatus.

ጽጉይ : Exod.28.14. Floribus ornatum, *ut videtur*.

ጸጕጕ : Foràs prodiit, In publicum progressus est. (2) E familia abiit. *ut* : ሊትጽጕጕ : በከመ : ይጸጕጓ : *Ne abeat sicut abeunt servæ*. Exod.21.7.

ጽጕ : Publicum, Platea urbis. *& in specie* Forum, Matth.11.16. ጽጕ : ሀገር : Locus urbis maximè patens. Apoc.21.21. መኃትወ : ጽጕ : Lampades fori, *i. e. majores, ut puto*. Joh. 18. 3. *Æthiops meus etiam de* Laterna *interpretabatur, quâ nempe in publicum progredimur. Si vir* ያንሶሱ : ጽጕ : *foras egressus, in publicum progressus fuerit*. Exod.21.19.

ጸጸየ : *Non occurrit*.

መጸጺት : *ut* ለምዕስት : መጸጺት : *Pelles rubricatæ*. Exod.35.7. *et* 40.34.

ጸፀት : *aliàs* ጸፀት : Formica. *generis nomen est, cujus plurimæ species dantur in Æthiopia*. Matth.23.24. *ubi Græcus habet* κώνωπα, *Culex vinarius. at* Exod.8.16. *et* 17. *habetur* ጸጸት : σκνῖφες, Ciniphes *habent reliquæ versiones. Est a.* Σκνὶψ *vermiculus erodens ligna. verùm magis quadrare videtur culicis, vel œstri significatione. vide* ጽንፀያ : *col*.441.

ጸፈረ : Præsecuit ungues. *ut* : ወት ጸፍሮ : Ungues præsecabis ei. Deut. 21. 12.

ጽፍር : Ungula *quadrupedis*. Psal.68. 36. Unguis *hominis*. *Animal* ዘሥጡቅ : ጽፍሩ : *cujus ungula bisulca, bifida*. Lev. 11.3. *Pl.* ጽፈር : *v.* 7. *It.* አጽፋር :

ጸፈቀ : Densus, Spissus fuit.

ጽፉቅ : Densus. ጽፉቅ : ሰብእ : Confertissima turba. Mar.2.4. Luc.5.19. *Tenebræ crassæ*. Es. 8. 22. *Concio frequens*. *Org.l.6. creber. ib. l.7.*

ጽፉቀ : Crebrò, frequenter. Luc. 5. 33. Sæpius. 1 Pet.1.22.

ተጽፉቅ : *De veste densè contexta, vel condensata interpretabatur Æthiops meus*. Exod.35.

ጸፈነ : ማይ : Hydria, φακὸς ὕδατος. Lenticula aquæ. 1 Sam.26.12.

ጽፍነት : Pera ለፍኖት : *propriè quâ in itinere utimur*. Matt.10.10. Mar.6.8.

ጸፍዐ : Mar.14.65. Percussit *palmâ man.* faciem. Colaphum, alapam impegit. Matth.5.39. *ccacc. c.*26 67,68. *interdum additur* ገጽ : *vel* መልታሕት : *vel* አፍ : ‖ ተጸፍዐ : *Pass. præc.*

ጽፍዐት : Alapa, colaphus. *Org. l.* 1.

ጸፍጸፈ : Pavire, sternere lapidibus viam. ‖ አጸፍጸፈ : Lapidibus obducere, obtegere & munire jussit. 3 Reg. 2.

ጸፍጸፍ : Via lapidibus strata. Pavimentum.

ፀ፡

❖❖❖❖❖❖
❖❖❖❖❖❖
❖❖ ፀ ❖❖
❖❖❖❖❖❖
❖❖❖❖❖❖

ሰሰ ፡ Ferri *super aliqua re, instar nubis in aere.* Matt. 17.5. (2) Incubuit, *veluti avis pullis suis.* Psal. 90.4. (3) Innatavit *aquæ, instar plumæ vel ligni. ut :* ፀሰሰ ፡ ዝክ ፡ ኅፂን ፡ ማኅፄ ፡ 4 Reg. 6.6. *At de viventib⁹ dicitur* ጸበተ ፡ ‖ አፀሰሰ ፡ Innatare fecit. *ut Elisæus* ለሐፂን ፡ ማኅፄ ፡ አፀሰሶ ፡ ደበ ፡ ማይ ፡ *Org. l.* 4.

ፀሐይ ፡ Sol. Psal. 49.2. አግሬ ፡ ፀሐይ ፡ Radii Solares *cum pluvia instat. Org. l.* 4. Columnæ *vulgò dictæ.*

ፀመመ ፡ Obligavit *vulnus sanandi causa.* Psal. 146.3. Es. 1.6. ‖ አፀመመ ፡ Sanavit *vulnus.* Sedavit *dolores vulneris. Org. lect.* 3.

ፀመረ ፡ Fixit, Infixit, Affixit. *ut :* ፀመረቶ ፡ ምስለ ፡ ምድር ፡ *Affixit eum terræ.* Jud. 4.21. *cum* በ ፡ 1 Sam. 26. 8. *Usurpatur etiam hoc verbum quotiescunque de arcta conjunctione dicitur ; ut de personis divinitatis, & de matrimonio junctis.* ‖ ተፃመረ ፡ Arctè cum alio conjunctus fuit, cohæsit. *v.* Eph. 5. 29. ‖ አስተፃመረ ፡ Arctè conjunxit, copulavit inter se, *de vinculo matrimonii.* Matth. 19.6. Mar. 10.9.

ፀሙር ፡ Conjunctus, connexus. *Syn.*

ፀማሬ ፡ Connexio, cohærentia. *Lit.* 171. *c.* 3.

ፁመረት ፡ Conjunctio, Connexio, Compages, Constructio. *ut : SS. Trinitas dicitur* አሐዱ ፡ በፀመረት ፡ *Org. l.* 1. *Sic Ecclesia:* አሐዱ ፡ ፀመረት ፡ ምስለ ፡ ክርስቶስ ፡ *ibid. & Natura humana in Christo dicitur* አሐዱ ፡ ፁመረት ፡ *cum divina. Org. l.* 2.

መፃመርት ፡ Conjux. Phil. 4. 3.

ፀመር ፡ Lana. Deut. 22.11. Apoc. 1. 14. ፀመረ ፡ ጌዴዎን ፡ *Vellus Gedeonis.* Jud. 6.37. *Æthiopi meo h. l. videbatur* Pannus villosus.

ፀምአ ፡ *Non occurrit.* አፅምአ ፡ Psal. 9.41. Percepit እዝን ፡ *auris, neutr.* Auscultavit. *ccacc. pers.* Mar. 12.37. Audivit *aliquem.* Luc. 2.46. አፅምእ ፡ ጸሎትየ ፡ *Audi orationem meam.* Psal. 16.1,2. *et activè :* አፅምአ ፡ እዝና ፡ Admovit aurem. Psal. 114.2.

መፅምኢ ፡ Auditor. Es. 3.3.

ፀምዐ ፡ *Non occurrit.* ፅምው ፡ Altum silentium. *vel adjectiv. est* Taciturnus. *Syn.* ፅምው ፡ በቃሉ ፡ *vide et* 1 Tim. 2.2, 11, 12.

ፅማዌ ፡ Altum silentium.

ፀመደ ፡ Jugum *bobus* imposuit, Jugo conjunxit *vel* subdidit *boves : quamvis Æthiopes id non de nostri jugo moris, sed de loris quibus boves conjugare solent, intelligant.* ‖ ተፀመደ ፡ *Propriè quidem est* Jugo subditus fuit. *ut :* ተፀመደ ፡ ታሕተ ፡ አርዑተ ፡ ኃጢአት ፡ *Org. l.* 1. *sed in Metaphorica significatione frequentius de disciplina usurpatur ;* Pro præceptore *s.* doctore aliquem observavit & coluit. Sectatus est aliquem *disciplinæ causa.* Matth 27.57. Mar. 8. 34. Eruditus, doctrina imbutus fuit *ab aliquo.* Matth. 13.52. (2) Adhæsit alicui *alimentorum causa.* Luc. 15. 15. Serviit, famulatus est *alimoniæ causa.* 1 Cor. 9.6.

ተፀምዶት ፡ ንዋይ ፡ Studium *vel* cultus divi-

divitiarum. Luc.16.13. ‖ አስተዐምደ : Lev.20.2. *videtur significare* Subdere, *vel* submittere *aliquem alicujus* disciplinæ *vel* imperio.

ዐምድ : Jugum. *ut* : ዐምደ:አሐ : Par boum. Luc.14.19. *sive potius* conjugatio, conjunctio *quæ loris fit*. 3 Reg.19.

ዐሙድ : Jugo subditus. Jugo submissus.

ዐማድ : Famulus *qui alimentorum causa alicui servit*. Org.l.7.

መዐምድ : Lorum, *propriè quo boves junguntur, vel alia bestia ducuntur*. *Pl.* መዓምድ : ሐደሳት : Lora *nova quibus Simson ligatus fuit*. Ligamina. Jud.15.13. *et* 16.11.

ዐደረ : *Non occurrit*. አዐደረ : Hostis factus est. Gen.14.2. Bellum alicui intulit. Aggressus est bello. 4 Reg.1.1. አዐደሩ : እምኔክሙ : *Alieno à vobis animo fuerunt*. Num.10.9. ‖ ተዓደረ : Inimicitias cum aliquo exercuit. Hostilia contra aliquem fecit. Psal.3.7. Luc.6.28. *ccacc*. ‖ አስተዓደረ : Inimicitias excitavit. *ccacc*. Inimicos, *vel* hostes aliquos inter se reddidit. Gen.3.15.

ዐደዊ : Hostis. Psal.43.18. Inimicus. Psal.7.5.

ዐር : Idem. Psal.9.6. & 17.4. *pluraliter ut plurimùm accipitur*. Psal.104.22. *Pl.* አዐዱር : Hostes.

መዐርርት : Qui simultates *vel* inimicitias inter amicos ferunt. ጸ:ር:

ዐርሰ : *De dentibus dicitur cum hebescunt, vel stupefiunt acore*.

ዐርስ : Dens molaris. Exod.21.27. *Pl.*. ዐረስ : Num.11.33.

ዐርቅ : Vestis *vetus et attrita*, Pannus. *legitur quidem hæc vox* Matth.9.16. *sed ibi prorsus vacat*. ዐርቀ : ትክቶ : *Pannus menstrui, i. e. menstruatus*. Org. lect.4. *Pl.* አዐርቅት : Panni viles. Lit. 173. c.4.

ዐርዐ : *Non est in usu*. አዐርዐ : Cessare fecit *legem*. 2 Cor.3.14. Ad omittendum perpulit. *Org. lect.* 2. ለአ ዐርዖ : ጸሎት : Ad efficiendum ut quis intermittat preces. *ibid.* Effecit ut *terra vel arbor* otiosa maneat *nullosque fructus ferat*. Luc.13.8. ‖ ተዐርዐ : Cessavit, Intermisit, Omisit, Otiosus fuit. *Org.l.4. construitur aliàs cum Infinitivo*.

ዐሪዕ : Otiosus, Inutilis *sermo*. Matth. 12.36.

ዐሪዐ : Otiosè, inutiliter. *Syn.*

ዐርዐት : Otium, Intermissio. *Plur.* ዐርዐታት : *Syn.*

ዐረፈ : Matth.26.65. Blasphemavit, Maledixit *Deo*. c.9.3. ‖ ተዐረፈ : Blasphematus fuit *Deus*.

ዐረፊ : Blasphemus, *s.* Blasphemator.

ዐሬፍ : Idem. *Syn.*

ዐርፈት : Blasphemia. Matt.12.31. *Pl.* ዐርፈታት : Apoc.13.5.

ዐቀነ : Mar.12.1. Circumsepivit, *Sepi* circumdedit, *vel* munivit. 4 Reg.17.11.

ዐቀን : *In genere significat* Sepem, Parietem, Murum *quemlibet*. Num.22.24. Psal.79.13.

ዐበሰ : *Org. l.* 2. Debilis, infirmus, invalidus fuit *vel* factus est. *Org. l.* 5. (2) Pavidus, tremens fuit, *ut videtur*. ‖ አዐበሰ : Infirmavit. Vires demsit. Invalidum reddidit. *Org. lect.* 6. ‖ አስተዐበሰ : Idem, *sed intensiori significatione*. ኢታስተዐብስዋ : *Nolite debilitare parvum gregem*. Luc.12.32. *quo loco neutrum μὴ φοβοῦ activè accepisse videtur, pro* Terruit, terrorem incussit.

ዐቡስ : Debilis, infirmus. *Syn.*

ዐበስ : Imbecillitas, infirmitas. Exod. 24.27. *ubi etiam pavorem et trepidationem significare posset : oppos. est* ጽንዕ : Robur.

ዐቢን : Exod.25.12,14. Ansula *cui immittitur vectis ad bajulandum*. δακτύλιος.

ፀበጠ : Continuit, comprehendit, Constrinxit በእዴ : *manu. Org. lect.* 1. * ፅብጥ : *Tene manu.* Exod. 17.5. *Imper. esse videtur.*

ፀባጢ : Qui continet, comprehendit.

ፀባጤ : ኵሉ : *de Deo. Lit.* 173. *c.* 1.

ፀነሰ : Concepit *in utero fœmina.* Mat. 1.23. Gravida fuit. Luc. 1.31. ‖ ተፀነሰ : Conceptus fuit. Psal. 50.6. *Inf.* ተፀንሶት : Conceptio *passivè. Org. l.* 4.

ፅኑስ : Conceptus. *Syn. in fœminino intransitivè occurrit :* ፅንስት : Prægnans, gravida. Luc. 1.36. & 2.5.

ፅንስ : Conceptio, *activè. Lit.* 172. *c.* 1.

ፀንገዐ : *Non est in usu.* ተፀንገዐ : *præf. Syn. Antrum in quo jacuit* ወተፀንገዐ : & parieti accubuit.

መፅንጋዕ : *Nomen locale.* Locus accubitus juxta parietem. *Æthiopes enim cum nec præsepia, nec stabula nostro more habeant, locum illum* Luc. 2.7. *ἀνέκλινεν αὐτὸν ἐν τῇ φάτνῃ pro more regionis suæ intelligunt et explicant. Operæpretium videtur locum ex Organo meo hic adscribere :* ኦእግዚኦ : ተዘከር : ስክበተከ : ውስተ : ጎል : ወተብእሌከ : በአጽርቅት : ውስተ : መፅንጋዕ : *Lect.* 2.

ፀከ : Coxendix, Coxa. 1. Sam. 31.3.

ፀወሰ : 2 Sam. 4.4. Curvum, contortum & inutile membrum habuit. Mancus fuit. *ut :* ፀወሰ : እገሪሁ : *Pedibus claudus erat.* ‖ አፀወሰ : Curvum, distortum, *vel* aliàs inutile reddidit *membrum, oculum, &c.* Exod. 21.26. Mutilavit. Membro captum aut debilem reddidit.

ፀዉስ : Mutilus, Truncatus *membro.* Matth. 18.18. *Item* qui *aliàs* læso pede claudicat. Act. 3.2. & 14.7. ፀሉስ : ዐይን : Strabo. Strabus. *Syn.*

ፄወወ : Psal. 136.3. *Bello* cepit, captivum duxit. Ps. 67.18. Captũ tenuit. 2 Cor. 10.5. (2) Occupavit *arcem.* Ps. 2. *t.* (3) Devinxit. Devinctum *et* obstrictũ sibi habuit *animum alicujus. præf. Syn.* Obligavit, *vel* arctè complexus est ፄወወት ክሙ : ለየራሳሲሆሙ : ‖ ተፄወወ : *Org. l.* 4. Captus, in captivitatem abductus fuit. Psal. 70. *tit.* Luc. 21.24. *Inf.* ተፄውዎ : Captivitas. Psal. 77.67.

ፄዉዉ : Captivus. *Pl.* ፄዉዋን : *per* ፂ Luc. 4.18. (2) Obstrict°, devinct° *verbis alicujus. ut :* ፄዉዉ : ለቃለ : ነቢይ : *Præf. Syn.*

ፄዋዊ : Qui alium capit, *vel* captivum abducit.

ፄዋ : Captivitas. Ps. 13.11. *Pro Mancipiis, vel servis* Apoc. 18.13.

ፂዋዌ : Captivatio. *Lit.* 164. *c.* 4.

ፀወገ : Malus, Noxius, Condemnatione dignus fuit. Malam causam habuit. Deut. 25.1. *Spiritus* እለ : ይፀውጉ : እም *&c. qui deteriores sunt,* Matt. 12.45. (2) Tristis, Melancholicus, Tetra facie fuit *ob tristitiam.* ‖ ተፀወገ : Tædio *alicujus rei* affectus est.

ፀዋግ : Abominabilis, detestandus, tetricus, terribilis, fœdus. Psal. 33.22. Luc. 8.29. *de quibuslibet rebus fœdis et deformibus accipitur : Pl.* ፀዋጋን : Terribiles. Matt. 8.28. Noxii. *c.* 13.49.

ፁግ : Pravitas, Fœditas. *Id quod detestabile est.* Psal. 124.5. Turpitudo. Rom. 1.29.

ፀዐዕ : Fulgur. Apoc. 8.5. & 10.4.

ፀጋም : Matth. 6.3. Læva, sinistra *manus. subst.* በፀጋምየ : *Ad sinistram meam.* Mar. 10.37.

ፀጋሚ : Lævus. Sinister. *adj.* Mat. 27.38.

ፀገመ : *Adverb.* Sinistrorsum.

ፀገዐ : *Non est in usu.* መፃጕዕ : Paralyticus, à *paralysi dictus, quæ resolutio nervorũ est.* Mat. 8.6. *Pl.* መፃጕዓን : *c.* 4.24.

ፃፄ :

ፀፀ : Tinea. Matth. 6. 19, 20. Luc. 12. 33.

ፀፁት : vide in ጸ : col. 449.

ፀፍሕ : Exod. 25. 10, 17. Latitudo.

ፀፈረ : Plexit *coronam*, *sertum*. Matth. 27. 29. Marc. 15. 17. Nectere, connectere *nodos*, *capillos*. *Metaph.* Dolum struere *vel* concinnare. *ut* : ፀፈሩ : ለሕብለ : Psal. 49. 20. *&* 57. 2. ‖ ተፀፈረ : Plexus, nexus, connexus fuit *funis*. Psal. 118. 61. (2) Intricatus, Implicatus fuit. 2 Pet. 2. 10. ተፀፈረት : Plexis ac pulchrè contortis crinibus fuit fœmina. 4 Reg. 9. 30. ተፀፍሮ : ስዕርት : Plicatura capillorum. 1 Pet. 3. 3.

ፁፉር : Implicatus, Plexus, Innexus. Exod. 28. 14.

ፀፍሮ : *vel* ፁፍሮ : *usitatius*. Exod. 28. Opus plexum *vel* tortile. *ut* : ፁፍሮ : ርእስኪ : Cant 7. 5. πλόκιον κεφαλῆς σου. ኀብለት : ዘፀፍሮ : ἐμπλόκιον. Funes ex triplici filo complexi. ፁፍሮ : ወርቅ : Funiculi aurei, *vel* textura aurea. Exod. 39.

ፀፍዕ : Stercus, Excrementa *animalium*. Exod. 29. 14.

ፈ :

ፈ

ፋል : Omen. فال Arabicè *hinc* ሰብእ : ፋል : *vel* ሰብአ : ፋላት : *dicuntur illi* qui interpretandis ominibus operam navant. *Syn. Ait Æthiops meus sic etiam vocari* qui tinnitus aurium interpretantur.

ፈልሐ : Bullivit, Ebullivit *sic ut spumæ fierent*. Judæ 13. *motu quodam interno*. *Org. l. 6. De ulcere*, Intumuit, ebullivit *purulentam materiam*. Exod. 9. 9, 10. ‖ አፍልሐ : Bullire fecit. Ignem subdidit ollæ ut bulliret. 4 Reg. 4. 39.

ፍሉሕ : Bulliens, æstuans. *Org. l. 1.*

ፍልሐት : Ebullitio.

ፈለሰ : Migravit, emigravit. *cc.* እም : *ut* : እምቤት : ለቤት : Luc. 10. 7. Joh. 7. 3. Aliò concessit. Psal. 45. 2. *etiam absolutè*. Psal. 108. 9. ‖ አፍለሰ : Migrare, emigrare coegit. Transtulit *de sede*. Psal. 51. 5. Judæ 4. Transposuit, Transplantavit *arborem*. Psal. 79. 8. ‖ ተፋለሰ : Incertis sedibus vagatus est, Migravit ex una regione in aliam : *sic intellexit interpres Græcum* μετεωρίζεσθαι. Luc. 12. 29.

ፈላሲ : Transiens, peregrinator. *Gall.* un passager. Hospes. Psal. 38. 16. Advena. (2) Proselytus. Matth. 23. 16.

ፈለስ : Lev. 25. *dub. sign.*

ፍልሰት : Migratio, emigratio. *ut* : ፍልሰተ : ባቢሎን : Matth. 1. 12. ፍልሰት : ኤልያስ : *Migratio Eliæ in cœlum* : *sic* ፍልሰት : ማርያም : *Epist. Zara Jacobi præf. Syn.*

ፈላስፋ : Philosophus. *Pl.* ፈላስፋት : Philosophi.

ፍልሱፍ : Philosophiæ peritus. In Philosophia eruditus.

ፍልስፍና : Philosophia.

ፈለየ : Separavit, *i. q.* ፈለጠ : *seu* ሌለየ : Sejunxit.

ፈለገ : Flumen. *m.* Psal. 45. 4. *ut Euphrates*. Apoc. 9. 14. *Plur.* አፍላግ : Psal. 23. 2. *It.* አፍላጋት :

ፍሉግ ፡ Elaboratum, Excavatum *vel* cœlatum. Exod. 27. 8.

ፈለጠ ፡ Psal. 67. 10. Separavit, Segregavit, Matth. 13. 49. Seorsim collocavit. *c.* 25. 32. Divisit *gladio.* Ebr. 4. 13. Distinxit, Rom. 10. 12. Discrevit. ‖ ተፈልጠ ፡ Rom 1. 1. Separatus, Segregatus fuit. 2 Cor. 6. 17. ተፈልጦት ፡ Separatio, Discessus *amici.* ‖ ተፋለጠ ፡ Secedere, discedere *à se invicem.* Jos. 7. 14.

ፍሉጥ ፡ Separatus, segregatus, discretus *à reliquis. Lit.* 173. *c.* 1.

ፍልጠት ፡ Separatio, Divisio. *Lit.* 166. *c.* 4.

ፍልጠን ፡ Divortium. Matth. 19. 7. *It.* Differentia ማእከለ ፡ *inter hoc vel illud. Org. lect.* 4.

ፈልፈለ ፡ Saliit, *de fonte vel aqua. ut:* ነቅዐ ፡ ማይ ፡ ዘይፈልፍል ፡ Fons aquæ salientis. Joh. 4. 14. ‖ አፈልፈለ ፡ Salire fecit *fontem, vel aquam.*

ፈልፈል ፡ Aqua saliens. Fons aquæ salientis; *à quo* ነቅዕ ፡ *differt, ut continens à contento : interdum tamen idem est ac* ነቅዕ ፡ *Org. lect.* 1. ፈልፈለ ፡ ጥበብ ፡ Fons saliens sapientiæ. *epith. Pauli Apostoli. Conf. fid. Claudii R. Æth.*

ፈሐለ ፡ Impurus *vel* impudicus fuit.

ፈሐል ፡ Furor, *in specie libidinis.* ፈሐለ ፡ ዝሙት ፡ *Org. l.* 5.

ተፋሕሎት ፡ Impuritas mutua. *at* 4 Reg. 19. 26. *vel strepitum, vel furorem significat.*

ፈሐመ ፡ Pruna facta est.

ፍሕም ፡ Pruna. Es. 6. 6. Joh. 21. 9. *Pl.* አፍሓም ፡ Psal. 17. 10, 14. (2) Ἄνθραξ *gemma, pro quo retinuerunt suum* ፍሕም ፡ Exod. 28. 18.

ፍሕስ ፡ *Herba est florem pulcherrimum purpureum, confertis foliis, rosâ majorem, odoris suavis licet debilis, ferens; qui vocatur* ጽጌ ፡ ፍሕስ ፡ *ut :* ከመ ፡ ፍሕስ ፡ ቀይሕ ፡ Cant. 4. 3. & 6. 5. *Græcus habet* σπαρτίον, *Funiculus.*

ፈሐቀ ፡ *Non quidem occurrit, nihil tamen obstare videtur quo minus* Tornavit *explicemus.*

ፍሑቅ ፡ Cant. 7. 2. Tornatus, Gedrehet. *ut :* እደዊሁ ፡ ፍሑቃት ፡ χεῖρες αὐτοῦ τορευταί. Cant. 5. 14.

ፍሕቅ ፡ τορευτὸν *Græcus habet.* Exod. 25. 31. Tornato *seu* cœlato opere factum. Tornatile; *vel potius* cœlatum. *Æthiops meus significare putabat* lævigatum, *seu* politum ut niteret; *sed videtur hallucinatus.*

ፍሥሐ ፡ Gaudium, Lætitia. Psal. 29. 6. Jac. 1. 1. (2) Septimana Paschalis. *vide &* 4 Reg. 11. 6.

ተፈሥሐ ፡ Joh. 8. 56. Gavisus, Lætatus est. *Fut. E.* Psal. 9. 2. Consolationem percepit. ‖ አስተፍሥሐ ፡ Lætitia affecit, Gaudium attulit *: sed legitur* አስተፈሥሕከ ፡ Psal. 29. 14. *Fut. E.* Exhilarat *cor.* Psal. 18. 9. *de vino, &* 103. 16. Lætum reddidit *seu* consolatus est *tristem.* 2 Cor. 1. 4.

ፍሡሕ ፡ Lætus. Hilaris.

ትፍሥሕት ፡ Lætitia, Gaudium, Hilaritas. Psal. 4. 7.

መስተፍሥሕ ፡ Qui aliquem lætum vel hilarum reddit. *f.* መስተፍሥሕት ፡ *Org.*

¶ ፍሥሕ ፡ *dicitur* ፋሲካ ፡ አይሁድ ፡ Pascha Judæorum. Matth. 26. 17. Marc. 14. 12. Christianorum *verò* Pascha ፋሲካ ፡ *simpliciter : quod vide. col.* 462.

¶ ፍሥሓታት ፡ Viæ salebrosæ. Saxisque impeditæ, *ubi mulis equisque difficulter pergere possis. Org. l.* 4.

ፈርሀ ፡ Ps. 13. 9. Timuit. metuit. pavit. *ccace.* Psal. 21. 25. *it. abs.* Ps. 51. 6. *aut seq.* እም ፡ ፈሪሀ ፡ እግዚአብሔር ፡ Timor Domini. Psal. 18. 10. & ፈሪሆት ፡ Timor, reverentia *numinis.* Psal. 5. 8. ‖ አፍርሀ ፡ Terruit, Pavorem incussit. Psal. 26. 1. Marc. 4. 40.

ፈራሂ ፡

ፈራሂ: Timens. Psal. 14. 5.
ፈራህ: Timidus. Pavidus. Deut. 20. 8. Jud. 7. 3. *Pl.* ፈራህያን: Matth. 8. 26. *caff. perf.* ፈራህከ: ነበር: Pavidus maneto; *sed puto scribendum* ፈራህ: Rom. 11. 20.
ፍርሀት: Timor. metus. pavor. Psl. 2. 11.
መፍርህ: Metuendus, Formidabilis. *Lit.* 164. *c.* 4. *adj. Pl.* መፍርሃን: *Org. l.* 6.

ፈረስ: Equus. Psal. 31. 11. *Plur.* አፍራስ: Psal. 19. 8. ሰብአ: አፍራስ: Equites, Equitatus. *Gall.* Hommes à cheval. Act. 23. 23.

ፈሪሳዊ: Pharisæus. Luc. 11. 37, 39. *rectius quàm* ፈረሳዊ: *quod vulgò quidem etiam reperitur, sed pro equite accipi posset.*

ፈርቀ: *Non est in usu.* ፈራቂ: Salvator, Servator. 2 Pet. 1. 1.
ፍርቃን: *Chald.* פֻּרְקָן Salus. Apoc. 7. 10.

ፈርኀ: *hinc derivatur* አፍርኆት: *quod sic rectius scribi puto* Matth. 23. 37. *quàm* አፍኆርት: Deut. 22. 6. *quia in reliquis linguis Orientalibus reperitur* אֶפְרוֹחִים, *Rabb.* ܦܪܘܚܐ *Arab.* فرخ.

ፈረንሳ: Francia *seu* Gallia. *Sed* ፈረንጊ: Francus, *pro Europæo, sive Latino aut Romanæ religionis homine accipitur.*

ፈርጸ: *Non est in usu.* አንፈርጸ: Luc. 1. 41, 44. Saliit *vel* saluit. Exiliit *vel* exiluit *præ gaudio.* Luc. 6. 23. *de arietibus.* Psal. 113. 4, 6.
ንፈርጾ: Saltus. *de saltationibus & choreis accipi, vel corruptus esse videtur locus.* Apoc. 18. 3.
እንፈርጻጽ: Saliens, Exiliens *præ lætitia. Org. l.* 5.

ፈርዘዘ: *Non est in usu.* ተፈርዘዘ: *de floribus dicitur* Efflorescere, Ad florendum aperiri. *Org. lect.* 6. ይትፈረዘዝ: ቆልሑ:

ፈረየ: Matth. 13. 23, 26. Fructuosus fuit. Fructus tulit, protulit. *q. d.* Fructificavit. ፈርየ: *legitur* Marc. 4. 7, 8. *& Org. l.* 1. || አፍረየ: Effecit ut fructum ferret *planta. Org. l.* 5.
ፍሬ: Fructus. Psal. 1. 3. *m.* 1 Pet. 1. 24. *pro flore ponitur* Jac. 1. 10. *sed malè. f. est Org. l.* 4. *Pl.* ፍሬያት: Marc. 4. 29. *It.* ፍርያት: *Lit.* 164. *c.* 4.
ፍርየት: *ad verbum* Fructificatio. *ut: Fecerunt* ጸናጽላተ: ወርቅ: ከመ: ፍርየተ: ሮማን: Exod. 28. 33. *Org. l.* 2. *respondere videtur Græco* ὡσεὶ ἐξανθούσης ῥόας ῥοΐσκους, *Quasi florentis mali punici.* Exod. 39. 24.
መፍረይ: *f.* መፍረይት: *Terra* ferax frugum, Proferens fructus. *Org. l.* 6.

ፈረገ: Coaluit *vulnus* in cicatricem. Obduruit *vel* induruit *cutis cicatricis.* Lev. 13.

ፍርፋር: Mica, Fragmentum *panis. Pl.* ፍርፋራት: Matth. 15. 27. Marc. 7. 28. *vide* ፍተታት:
¶ ፍርፍርት: Coturnix. Psal. 104. 38. *vocabulum* ὀνοματοποιητικόν. Exod. 16. 13.

ፈሰሰ: *Non est in usu.* ተፋሰሰ: Sortiri. Sortem inter se mittere. Joh. 19. 24. *sed intelligitur propriè de ludo quem Itali* là morra, *Germ.* Die muncke *vocant, cum digitis projectis numerus divinatur.*

ፋሲካ: Pascha, *festum.* Matth. 26. 18. *pro quo legitur* ፋሲክ: Luc. 22. 1. *Distingvunt quidem vulgò* ፋሲካ: *à* ፋሠሕ: *quod illud Christianorum; hoc verò Judæorum sit; verùm in Evangeliis hæc distinctio non observatur, quia* Joh. 2. 13. *legitur* ፋሲካ: አይሁድ: *vide &* Matth. 26. 17. *&* Marc. 14. 1, 12.

ፍቅር : Amor. Cant. 2 4,5. Charitas *virtus Christiana*. Matth. 24. 12. Dilectio. 1 Joh. 2. 5.

አፍቀረ: Psal. 10. 8. Amavit, Dilexit. Apoc. 1. 6. *Inf.* አፍቅሮ: Dilectio. Psal. 83. 1. አፍቅሮ: አማልክት : Idololatria. 1 Pet. 4. 3. ‖ ተፈቅረ : Amatus, dilectus fuit. ሚመ: መጠን፡ ይትፈቀር: Quantò amabilior. *Org. l.* 3. ‖ ተፋቀረ: Amavit, dilexit *alius alium*. Joh. 13. 34. ለንተፋቀር : በበይናቲነ: 1 Joh. 4. 7. ተፋቅሮ : Charitas mutua, *seu* reciproca. *ib. v.* 18.

ፍቁር : Amatus, charus. & *subst.* Amicus. Iac. 4. 4.

መፍቀሪ : Amator, Studiosus *alicujus rei.* φιλάνθρωπος Humanus, comis, *reddunt passim* መፍቀሬ: ሰብእ : & *attribuunt Salvatori nostro dilectissimo. Lit.* 159. *c.* 4. *Pl.* መፍቀርያነ: ንዋይ: Studiosi divitiarum, Qui opes amant. Luc. 16. 14.

¶ ፈቀር : *Vestis quædam Monachalis, ab anteriore & posteriore parte dependens. Syn.*

ፈቀለ : Caput alicui *fuste, vel gladio* percussit. Mulcavit. Luc. 20. 12. Act. 19. 16 ‖ ተፈቅለ: *Pass. præc.*

ፍቅለት: Mulcatio, Percussio. Exod. 21. 24. *propriè quæ in capite fit.*

ፈቀደ : Voluit, cupivit. Marc. 6. 19. ኢፈቀድከ: Noluisti. Psal. 39. 9. Habere, *vel* acquirere studuit. Matth. 12 43. * ኢይፈቅዱ: Non volunt, *i.e.* non quærunt, non indigent *sani medico. c.* 9. 12. Non opus habet. Joh. 2. 23. ‖ ተፈቅደ: *Hinc Futurum* ይትፈቀድ: Requiritur. Opus, necesse est. Matth. 18. 14. Luc. 11. 41. ኢይትፈቀድ: በኅቤሁ: Non opus est ipsi. *Org. l.* 6.

ፈቃድ : Voluntas. Matth. 6. 10. *c.* 26. 39. ዘእመፈቃድየ : Mea sponte. Voluntariè. Psal. 53. 6. በፈቃዱ: Sua sponte. *vulgò* motu proprio. Psal. 75. 10. በፈቃድ; Libenter. (2) Appetitus cibi.

መፍቅድ : Desiderabile. quicquid homo appetit. መፍቅደ : ሰብእ : *Can.* 13. *Conc. Ancyr.* Necessarium. Quicquid opus est. 1 Cor. 12. 22.

ፍቅድ : Numerus. Num. 1. 18. Æstimatio, Computatio, Quantitas, Multitudo. *ut :* ዘእንበለ : ኍልቍ : ኮነ: ፍቅደ: ኃጢአትየ: *Org. l.* 4.

ተፈቀደ: Numeratus, computatus fuit. 4 Reg. 10. 19. ‖ አስተፋቀደ: Numeravit, Æstimavit, Computavit. Exod. 38. 26. Censuit *populum*. Censum egit. Num. 1. 4. & 2 Sam. 2. 30. ἐπισκέψις.

¶ አፈቃደ : አርጋብ : *Græcè* τὸ θέμα ἐργὰβ. *istud autem partim corruptum ex Hebræo* אַרְגָּז Capsa. 1 Sam. 6. 11. *Prior vox Æthiopica incertæ significationis est, posterior ex Græca mala lectione fluxit.*

ፈተለ : Colo nevit. *Fila* contorsit. Matth. 6. 28. Luc. 12. 27. ‖ ተፈትለ : Neri, Contorqueri, *de filis*. Exod. 35.

ፍቱል : Netum, *in filum* contortum. *Græco* ϛρεπτὸν *respondere videtur* Num. 15. 36. Deut. 22. 11. ዘእሚላት: ፍቱል: Netum, *seu* contortum ex filis lanæ pretiosissimæ purpureæ. Exod. 35. 6.

ፈትል : Filum. Jud. 16. 12. ῥάμμα, *al.* σπαρτίον, Funiculus. *It.* Ligamen. *ut :* ፈትለ: ትሥልሰት : *Vinculum seu connexio Trinitatis. Org. lect.* 2. ፈትለ : ብሩር : Exod. 35. 22. *Plur.* አፍታል : Fila *c.* 35.

ፍትሎ: *ut :* ግብረት: ፍትሎ : Factura operis è filis contexti. Exod. 39.

ፈተሐ : Psal. 104. 18. Solvit, dissolvit *vinctum, vincula*. Matth. 16. 19. (2) Dimisit, abire passus est. *c.* 14. 15, 23. Absolvit & dimisit *reum*. Matth. 27. 26. (3) Solvit, resolvit, aperuit *sigillum*. Apoc. 6. 3. *manum*. Psal. 103. 29. *præceptum*. Matth. 5. 19. (4) Judicavit. Sententiam dixit *pro aliquo. ccacc. sine præp.* Psal. 7. 9. Luc. 7. 43. & *cum* ለ : Psal. 81. 3. ‖ ተፈትሐ :

Marc

Marc. 7. 35. Solutus fuit *vinctus*, *vel vincula*. Luc. 13. 16. Aperti fuerunt *oculi*. Gen. 3. 5. ‖ ተፋተሐ: Jure cum aliquo egit ac vicit. Judicio cum alio instituto superior evasit. Matth. 12. 41, 42.

ፍቱሕ: Solutus. Matth. 16. 19. Absolutus *à peccato*. *Lit*. 160. *c*. 3.

ፍትሕ: Sententia *plerumque absolutoria*. Psal. 16. 3. Jus acquisitum *seu* debitum, *quod opponitur gratiæ. ut*: አኮ: በፍትሕ: *Non jure*; (*sed gratiâ*.) *Org. l*. 5. *Pro* sententia *tamen* definitiva, *seu ea quæ litem dissolvit in genere*; *& ita etjam pro* condemnatoria *accipi potest. ut*: አግብሉ: ፍትሐ: *Sententiam tulerunt* (*mortis*.) Marc. 14. 64.

ፈታሒ: Judex *qui sententiam fert. Pl*. ፈታሕት: Matth. 12. 27.

ፍትሐት: Absolutio. ፍትሐት: ዘወልድ: *Titulus precationis videtur. Lit*. 160. *c*. 2. በፍትሐት: ቃል: Exod. 14. *reddendum videtur* Aperta voce, soluto ore.

ፈተተ: Fregit *panem*. Matth. 26. 26. Marc. 14. 22. *Fut*. ይፈትት: Luc. 24. 36. ጸሎት: ፈተቶ: *Cujus usus in S. Cœna. Lit*. 169. *c*. 2. ‖ ተፈተተ: *Pass. præc*.

ፍትት: Fragmen, Fragmentum. ፍት: ኅብስት: Frustum panis, *contractè pro* ፍትት: 3 Reg. 17. 11. *Plur*: ፍትታት: Psal. 147. 6.

ፉቱት: Fractus. Lev. 2. 6.

¶ ፍት: Donum. ሀብት: Munus. Jac. 1. 17. 1 Pet. 4. 10. ጸጋ:

ፈተነ: Scrutatus, perscrutatus est. Gen. 31. 33, 37. Examinavit, probavit. Psal. 25. 2. Apoc. 2. 23. (2) Experimentum fecit *an fieri possit*. ‖ አፍተነ: Probandum & examinandum se præbuit. Marc. 1. 43. Luc. 5. 14. ‖ ተፈተነ: Probatus fuit.

ፍቱን: Probatus. Examinatus. Ps. 11. 7.

ፍተኔት: Probatio.

ፈተወ: Psal. 44. 13. Desideravit. Luc. 22. 15. Cupivit, Concupivit. Luc. 16. 21. Exoptavit. ‖ አፍተወ: Ad desiderandum permovit. Desiderio affecit. 3 Reg. 20. 6. ‖ ተፈተወ: Desideratus, Exoptatus fuit. ዘይትፈተው: Desiderabile, Optabile. Psal. 18. 11.

ፍትው: Desideratus, exoptatus, gratus. *Org. l*. 2.

ፈታዊ: Qui concupiscit, *vel* desiderat *aliquid. Syn*.

ፍትወት: Desiderium. Psal. 37. 9. Concupiscentia. Jac. 1. 14, 15.

መፍትው: Desideratus, exoptatus. *adj*. Psal. 105. 24. (2) *Subst*. Æquum, Conveniens, Decorum. *& impers*. Decet, Convenit, Oportet. Matth. 14. 16. & 18. 33. አኮኑ: መፍትው: *Nonne decuisset*. *& seq. fut. c*. 23. 23.

ፈትዐ: *unde fit* ነፈትዖን: Es. 13. *d. f*.

ፈኀረ: Desponsavit filiam alicui. እንተ: ፈኀሩ: ሎቱ: *Quam ei desponsaverant*. Luc. 2. 5. ‖ ተፋኀረት: Desponsata fuit *mulier*. Matth. 1. 18. Luc. 1. 27.

ፍኁር: *non occurrit*, *hinc autem fit F*. ፍኅርት: Desponsata. Sponsa. Matth. 1. 20. *usque ad tempus nuptiarum, tunc enim vocatur* መርዐት: *Pl*. ፍኁራት: *Syn*.

ፈኃሪ: Sponsus. Matth. 1. 16.

ፍኅረት: Desponsatio.

ሉፍኅርት: *sic quidem scribendum putabat Æthiops meus, pro quo ego malim* አፍርኅት: Pulli, *quod vide sub* ፈርኀ:

ፈንቀለ: *Propriè est Simiarum, cum lapides partim è terra prominentes evertunt, ac sub iis latentes vermiculos devorant. hinc Metaph*. Invertere, pervertere *rem quavis*. *Fut*. ትፈንቅል: *de fœmina dicitur turbante & invertente res omnes in domo sua, dum quæreret drachmam perditam*. Luc. 15. 8.

ፈንቅስ: *è genere Galeopithecorum est. Ambar*. ጕሬዛ: *Belgis* Sanguinen.

ፈንክስ: Phœnix, *avis ficta*.

ፈነወ ፡ Psal. 17. 16, 19. Misit *rem, personam*. Luc. 7. 27. (2) Dimisit, abire jussit *vel* permisit. Matth. 14. 22. *c.* 15. 22. || ተፈነወ ፡ Matth. 23. 37. Missus fuit. || ተፋነወ ፡ *q. d. Se invicem dimittere*, Sibi invicem valedicere. Act. 21. 6. || አስተፋነወ፡ Curare iter alicujus. Cum cura profecturum dimittere.

ፈናዊ፡ Qui aliquem mittit. *Lit.* 171. *c.* 2.

ፍኖት፡ Via. *f.* Psal. 13. 7. Iter. (2) Via *in urbe*. Act 9. 11. *Pl.* ፍናው፡ Viæ. Psal. 16. 6. Matth. 22. 16. *It.* ፍናዋት ፡ *ut :* ፍናዋተ፡ሕይወት፡ *Conc. Misc. est in conf. f. R. Claudii :* በፍኖት ፡ ንጉሠ ፡ ጽዮሕ ፡

ፍና ፡ Idem. *ut :* ለእግርየ፡ ዘጽድቅ ፡ ፍና፡ *Org. l.* 2. (2) Pars Locus. Exod. 25. 37. *ut :* አንበረ ፡ ውስተ ፡ አርባዕቱ ፡ ፍናሁ ፡ *Constituit in quatuor partibus ejus. Org. l.* 4. እስከ፡ፍና፡ሰርክ፡ Circa vesperam, *seu* vespertino tempore. Gen. 3. 8. & 8. 11. 1 Sam. 30. 17. ፍና ፡ ምሪር፡ Exod. 15. 24.

ተፈናዊ፡ Missus. *subst. Gall.* Un envoyé.

ፈለመ ፡ *Non est in usu.* ተፈለመ ፡ Buccæ instar in ore habuit, *vel* deglutiit. *ut :* አይ፡አፍ፡ዘይትፌለም፡ዘንተ፡ኅብስተ፡ *Lit.* 173. *c.* 2. || አስተፈለመ፡ Mendicavit, *q. d.* offas conquisivit. Psal. 108. 9.

ፈለም፡ Offa. (2) Panis mendicatus. *Pl.* አፍለምት፡ Act. 3. 5. (2) Trama. Subtegmen. Lev. 13. 48. *κρόκη* *Lit.* 170 *c.* 3.

ፈከረ፡ Explicavit, Interpretatus est, Exposuit *mysterium, parabolam, similitudinem, somnium, vel tale quid.* Marc. 4. 34. 1 Cor. 2. 13. *Scripturam, statum cœli.* Matth. 16. 3. || ተፈከረ ፡ *Pass. præced.*

ፍካሬ፡ Explicatio, Expositio *mysterii, vel rei arcanæ.* Psal. 1. *tit.* 1 Cor. 12. 10.

መፈክር ፡ Interpres *arcanorum. ut :* መፈክር፡በሰዓታት፡ወበአዕዋፍ፡ዕለታት፡ወበ አስተአክዮ፡ *Syn. Pl* መፈክራን፡ Somniorum interpretes. Gen. 41. 24.

ፈወሰ ፡ Luc. 4. 23. Sanavit. Curavit *à morbo. Fut.* E. Psal. 102. 3. *& de vulneribus etiam accipitur.* Evasit incolumis. شفى Mederi. || ተፈወሰ፡ Sanatus fuit. *Fut. E.* Luc 5. 15.

ፈውስ ፡ Sanatio. Curatio. Psal. 37. 4. Remedium, Medicamen *morbo. Syn. Org. lect.* 5.

ፈዋሲ፡ Sanator. Medicus. *Lit.* 161. *c.* 4. መፈውስ፡ Id. 168. *c.* 2. & መፈውሲ፡ Id. *f.* መፈውሲት፡ለቍስል፡ *Org. l.* 4.

ፈወዘ፡ *def.* ፎዘ፡ Detersit, abstersit *propriè humiditatem; & latius immunditiam quamvis. Org. l.* 3. *& l.* 5.

ፊያል፡ Phiala, *φιάλη. Græcum, quod poculum seu pateram significat, aliàs* ገይብ፡ *Æthiopes v. de Porcellaneis seu Chinensibus poculis tantùm interpretantur, quæ nos Latinè* Murrhina *dici putamus. Pl.* ፊያላት፡ Exod. 38. 3. & 27. 3.

ፈየተ፡ Spoliavit. Abstulit, *tàm violenter, quàm clandestinè.* Gen. 49. 19. *πειρατεύειν*, Piraticam exercere. || ተፈየተ ፡ Furtim ablatum fuit. *hinc* ተፈይቶ ፡ በኅቡእ፡ Clandestina ablatio. *Syn.*

ፈያታዊ፡ Latro. Sicarius. Luc. 23. 39. *Pl.* ፈያት፡ *ut :* ሊቀ፡ፈያት፡ Insignis latro. Matth. 27. 16, 17.

ፈደል፡ Litera. *Pl.* ፈደላት፡

ፈደየ ፡ Pro ratione *benè vel malè* factorum *benè vel malè* alicui fecit. *Bonis vel malis aliquem* pro meritis affecit. Par pari retulit. Vicem reddidit *sive benè sive malè egerit. ut :* Benefecit. *Bene facta* præmiis affecit. ይፈድዩኒ ፡ በከመ ፡ ንጹሐ፡እደዊየ፡ Psal. 17. 23, 27. (2) Malefecit. እመ፡ ፈደይክዎሙ፡ ለእለ፡ ይፈድዩኒ፡እኩየ፡ Psal. 7. 4. & 27. 6. (3) Restituit damnum quod fecit. Exod. 21. 25.
* *Miro ac contrario inter se significatu accipitur*

accipitur hoc verbum Matth. 18. *nam v.* 24. *signif.* Debere, *et tamen mox v.* 25. *significat* Solvere. *v.* 28. *utraque significatio occurrit, & quidem posterior v.* 29. *prior v.* 34. *eademque differentia reperitur* Luc. 7. 41. *Cæterum non infrequens est significatio* Reddendi mutuum, *vel* solvendi debitum *quodvis.* Psal. 36. 22. ‖ ተፈደየ: Reddita alicui est gratia. Par pari relatum est. *ut:* በምግባሪነ: ተፈደየነ: *Secundum facta nostra actum nobiscum est.* Luc. 13. 41. Affectus fuit pro meritis suis, *præmiis vel pœnis.* ወይ ተፈደዩ: *Et afficiantur ignominia.* Psal 39. 21. (2) Debitum recepit. Solutionem reportavit. Luc. 6. 34, 35. (3) Exegit *debitum.* Psal. 68. 6. *ultionem.* Deut. 32. 41.

ፍዳ: Retributio, Compensatio, *sive boni sive mali.* Ultio. Psal. 27. 6. Luc. 14. 12. Affectio pro meritis. (2) Extremum judicium, *in quo quisque pro meritis afficietur.* Luc. 11. 31, 32. (2) *Præpositionis* Pro *vim habet, eum de pœna talionis agitur. ut:* ስን: ፍዳ: ስን: *Dens pro dente.* Exod. 21. 24.

ፈዳዪ: *ut:* ፈዳዪ፡ዕዳ: Qui solvit debitum. *Org. l.* 2.

መፍደይ፡ዘሊኮን፡ተመይኖ: Pecunia solutioni idonea. *Gall.* argent de mise. Moneta probata. Gen. 23. 16.

ፈድፈደ: *Org. l.* 7. *seq.* እም: Excessit. Abundantior, plenior, uberior, auctior fuit. Matth. 5. 20. Abundavit. Plus habuit. *c.* 13. 12. 1 Thess. 4. 10.

ፈድፋደ: Incrementum, augmentum. *Org.* ‖ አፈድፈደ: Marc. 10. 48. Auxit. Intendit. Magis fecit. Rom. 5. 8. *addito Infinitivo significat auctam actionem. ut:* አፈድፈደ፡አውይዎ: Intendit clamorem. Luc. 18. 39. Amplificavit. 1 Thess. 3. 12.

ፍድፉድ: Auctior, Major. *ut:* ትረ ከቡ፡ፍድፉደ፡ኵነኔ: *Gravius judicium, vel sententiam.* Matth. 23. 13.

ፈድፋደ: Valdè, Multum. Psal. 6. 3, 10. *seq.* እም: *redditur per* Plus, magis. Matth. 5. 20. Multò magis. Marc. 4. 6. እር፡ፈድፋደ: Quantò magis. *c.* 7. 11.

ፍድፋዴ: Augmentum, Incrementum.

ፈጕማን: *rectius* ጸጕማን: *quod v.*

ፈገወ: Psal. 48. 19. Delectavit, oblectavit se. Delectatus est *aliquâ re.* (2) In deliciis, *vel* lautè vixit. *cabs.* Luc. 16. 19. *Inf.* ስታይ፡ወፈጊዕ: Deliciæ, Luxus in cibis. *c.* 21. 34. ‖ ተፈገወ: Deliciis & oblectamentis deditus, *vel* circumdatus fuit. Psal. 72. 12.

ፍግዕ: Oblectamentum, deliciæ. Jac. 5. 4. Cant. 7. 6.

ትፍግዕት: Id. *Org. l.* 3.

ፈገገ: Graviter oluit. Gravem & ingratum odorem spiravit, *qualis est pharmacorum.*

ፍጉግ: Graviter olens. ingratum olfactu. ጼና፡ፍጉግ: *Odor gravis, insuavis.*

ፍጥሞ: *Nom propr.* Pathmos *esse arbitrabatur Æthiops meus.* Apoc. 11. 8. *sed malè fortassis.*

ፈጠረ: Psal. 32. 15. *et* 99. 3. Creavit *Deus* ex nihilo. Psal. 93. 9. Condidit. ‖ ተፈጥረ: Psal. 32. 9. Creatus fuit *ex nihilo.* Apoc. 4. 11. Conditus est. Generatus est *vermis ex putredine.* Exod. 16. 24.

ፈጣሪ: Creator *Deus.* Conditor. Psal. 98. 5.

ፍጡር: Creatus. Conditus. *Org.*

ፈጠሬ: *legitur* Lev. 19. 28. ሊትፍ ጥሬ፡ለክሙ፡ፈጠሬ: *quod mihi non explicavit Æth. meus.*

ፍጥረት: Creatio. *ut:* እምፍጥረት: ዓለም: à condito mundo. Rom. 1. 20. (2) Natura, modus naturalis. *v.* 26. 1 Cor. 11. 14. (3) Creatura. Marc. 16. 15. *Pl.* ፍጥረታት፡ሐሙዝ: *pro veneficiis positum videtur. Lit.* 169. *c.* 1.

መፍጠር: Locus creationis *vel* generationis: *hinc* መፍጠሬ፡ጸቃውዕ: *dicuntur*

tur Cellulæ *illæ* apum, *in quibus mel generatur. Org. l.* 5.

ፈጠነ : *Non est in usu.* አፍጠነ : Festinavit, Properavit, Maturavit. *cc. Inf.* አፍጠኑ፡ረስዑ: *Festinarunt oblivisci, i. e. repentè, citò obliti sunt.* Psal. 105. 14. *construitur neutraliter.* Luc. 15. 22. *Vulgò etiam activè, cum dicunt* አፍጥኑ፡ሠጠቄ: *Maturate responsionem.* || አስተፋጠነ: Psal. 15. 3. Acceleravit. Valdè properavit. Agere maturavit. *Neutralem, sed intensiorem significationem habet* Heb. 4. 11. Judæ 3.

ፍጡን : Citus. *ut* : ፍጡነ፡ መዐት : Citus, properus irâ. *Syn.*

ፍጡነ : Citò, celeriter, festinanter, protinus. Psal. 2. 13.

ፈጸሐ: Cuneo fidit *ligna, vel saxa.* ፈጺሖከ : *Findendo te.* Exod. 20. 25. (2) Scalpro polivit.

መፍጽሕ: Cuneus *findendis lignis utilis.* Psal. 73. 7. *It.* Scalprum fabrile *poliendis saxis idoneum.* Steinmeissel. 3 Reg. 6. 7. *Graecus habet* σφῦρα. Malleus.

ፈጸመ: Matth. 7. 28. Absolvit. Finivit. Perfecit. Psal. 1. 4. Gal. 6. 2. *Neutral. accipi videtur* Luc. 13. 32. Ad finem *seu* perfectionem venit. Consummatus fuit. *& sic in Org. lect.* 4. እስከ: ይፈጽም፤ በዕድሜሁ : *Donec ad justam ætatem perveniret.* * ዘይክል : ፈጽሞ፡ለይፈጽም፡ ὁ δυνάμενος χωρεῖν χωρείτω. Matth. 19. 12. || አፈጸመ : Perficere dedit, *sive* absolvi curavit. || ተፈጸመ : Luc. 2. 21. Finitum, elapsum est *tempus.* Absolutus est *liber.* Consummatus est. *Fut.* E. Apoc. 6. 11.

ፍጹም : Perfectus. Matth. 19. 21. Absolutus, Consummatus. (2) Elapsum *tempus.* Psal. 72. 10.

ፍጹመ: Perfectè.

ፈጻሚ : Perficiens. Consummator. *Lit.* 173. *c.* 1. *oppos.* ወጣኒ:

ፍጻሜ : Finis. 1 Pet. 1. 9. Consummatio. Perfectio. *Lit.* 168. *c.* 2.

ተፍጻሜት : Perfectio. *Col.* 3. 14. Finis. *Lit.* 161. *c.* 1.

¶ ፍጽም : Frons. 1 Sam. 17. 49. (2) Anterior, prior locus. *Hinc* ነበረ : ፍጽመ : Priore & honoratiore loco sedere. Matth. 23. 6. Luc. 11. 43. እንተ : ፍጽም : *A parte anteriore. Lit.* 171. *c.* 2.

ፈጸየ: *Non est in usu.*

ተፋጸየ: Sibilavit. Sibilum edidit. Jud. 5. 16. Exibilavit. Sibilo excepit. 3 Reg. 9. 8. *vide tamen Lit.* 172. *c.* 4. *bis.*

ፈፀመ: Matth. 22. 34. Obturavit, obstruxit *os alicui.* ἐφίμωσε. *additur interdum* አፈ: *ut* : Hebr. 11. 33. || ተፈፅመ : Matth. 22. 12. Obmutuit. velut obstructo ore fuit. Marc. 4. 39. (2) Obstructum, obturatum fuit *os.* Psal. 62. 10.

ፈፀነ: Febricitavit. Febri laboravit. Matth. 8. 14. Marc. 1. 30.

ፈፀንት : Febris. Matth. 4. 23. Luc. 4. 38, 39.

ፐ፡

❖❖❖❖❖❖ ❖❖❖❖❖❖ ❖❖ ፒ ❖❖ ❖❖❖❖❖❖ ❖❖❖❖❖❖ ሰስ ፡ *acc. Graec.* πύλας. *à nom.* πύλη, Porta. *epith. B. Mariae Virg.* ፒሰስ፡ሰሎ ሰኦት ፡ *Org. lect.* 3.

ፓሬሃሎ ፡ Taprobana *Insula. ut:* ወርቅ፡ዘእምፓሬሃሎ፡ *Aurum ex Taprobana. Org. l.* 4. טף פרון.

ፐርፒሬ ፡ Purpura, *sic malim scribere quàm* ሠያጢት፡ ፐፒሬ፡ Πορφυρόπωλις. Act. 16.14.

ፒሳ ፡ Πίσσα, *Graec.* Pix. *Org. lect.* 4. ለስፌለጥ ፡ ወፒሳ ፡ Gen. 6. 14. Exod. 2. 3. *Secutus est lectionem qua habet* ἀσφάλτῳ ϗ πίσσῃ.

ፔክ ፡ Marmor.

ፓና ፡ *Pl.* ፓናት ፡ *Grac. videtur* φανοὶ, Laternae. πανὸς & φανὸς Fax. *Aethiopes v. faces ex cera sic vocant.*

ፕንዋሙጦን ፡ *Graecum est* πνευμάτων. *Lit.* 158. *c.* 4. *rectius* ፒንወማጦን፡

ፐፒሬ ፡ *vide supra* ፐርፒሬ ፡ *et id quod sequitur* ፐፒሬሰይ ፡

ፐፒሬሰይ ፡ *Org. l.* 5. *Aiebat Aethiops meus* Respersorium *esse* ex sericis filis, *quo olim Sacerdotes populum Israeliticum sanguine conspersissent. Vide tamen locum allegatum, qui sic habet :* ፐፒሬሰይ፡ወን ዘላ ፡ ደሎ ፡ *ac* Exod. 35. 6. *hoc modo scriptum reperitur* ፐፔሬ ፡ ሰይ ፡ ክዑብ ፡ πορφύραν κόκκινον διπλοῦν. *unde* ፐፔሬ ፡ *ex* πορφύρα *corruptum mihi videtur, quo pacto etiam legitur* Act. 16. 14.

J. M.

J. M. WANSLEBEN *Lectori Salutem.*

Nolui studioso Lectori invidere, quæ Dominus Author juvandis conatibus meis mecum communicavit. ex quo velut specimine cognoscet convenientiam Æthiopicæ Linguæ cum cæteris Orientalibus, sicut ex incomparabili Lexico Heptaglotto Celeberrimi Dn. D. Edmundi Castelli *amplius patebit. Retulit a. mihi, Clarissimum Dn.* Bochartum *memoriæ sublevandæ ergò radices illas primum congessisse, postmodum nonnullas à se additas fuisse : Ea verò sunt sequentes.*

ሀ :

ሮዲያኖስ : Ἐρωδιός, Herodius *avis.*

ሆሳዕና : Osanna. *Syr.* ܐܘܫܥܢܐ.

ሁሶጱ : Hyssopus, ὕσσωπος.

ሃይማኖት : Fides, *Syr.* ܗܝܡܢܘܬܐ.

ምሃይምን : Fidelis, מהימן.

ህንድ : India, هند.

ሀይከል : Templum, הֵיכָל.

ተሀየየ : Sprevit. هيه هيه abfit, abfit.

ሃጳዴጤኝ : ὑποδύτης, Subucula.

መሃፒል : Fullo, אובלא דקצרא : *Talm.* Fustis fullonum وبيل العصام.

ابل بالعصام. verberavit fuste.

ለ :

ለሂቅ : Presbyter, להקת הנביאים: Senatus prophetarum. 1 *Sam.* 19.20.

ለሀበ : Æstuavit, להב Flamma. لهب.

ለሐሰ : Lingere, لحس. (2) Mussitare, לָחַשׁ.

መልሕቅ : لحق tenuit, apprehendit, Anchora, καῖδχοι : retinacula. *Jon.* 2.7.

ለሐኰ : Formavit, خلق.

ለሐወ : Planxit, נהה idem.

ለሐይ : Forma, decor, נאה idem.

አልመደ : Assvevit, לָמוּד assvetus.

ለምጽ : Lepra, لمش lentigines in cute.

ላሮን : Λάρος, Larus, *avis marina.*

ለስሐ : Infatuari, نسخ alterari.

ልሳን : Lingua, לשון idem.

ለቅሐ : Mutuo dedit, לקח cepit.

አለቀሰ : Consolatus est, مُلَاوِس qui mutuo solatur.

ለብሐ : Fictile, *Syr.* جبل.

גבל : formavit,

ለብሰ : Induit, לבש.

ልብ : Cor, לב.

ልብን : לִבְנֶת Betula. لبني styrax.

መልታሕት : Maxilla, מלתעה dens molaris.

አልዳሰሰ:

አልሖሰሰ : Mussitare, לָחַשׁ idem.
ለንጽ : Linteum, λέντιον.
ለአከ : Misit, لاك.
መልአክ : Angelus, מלאך, ملك.
መልክዐ : Sculptura, figura מקלעת.
ሉል : Unio, margarita. لول.
ለከፈ : Tetigit, נגף percussit.
ለውሐ : Asser, לוח, لَوْح.
ለዊሰ : לוש depsere.
አልዐለ : Excelsus fuit, עלה, علي.
ለይ : Coccinum, λία, purpureus color.
ሌሊት : Nox, ליל, ليل.
ልጓም : Frænum, لجام.
ለጊር : Ligurius *gemma*.
ልጕት : Abyssus. لج.
ሌጌዎን : Λεγεών, Legio.
ሎግዮን : Λόγιον. Rationale.
ልጥረ : Libra, λίτρα.
አልጸቀ : Accessit, لصق Adhæsit.

ሐ :

ሐለመ : Somniavit, חלם, حلم.
ሕልቅ : Uncia, ὁλκή, pondus.
ሕልቀት : Annulus الحلقة.
ሐሊብ : Lac, חלב, حليب.
ሐለየ : Cogitavit, حيل Excogitavit.
ሐመ : Socer, חם, حمو.
ሐሞት : Fel, חֵמָה virus, venenum.
ሐመ : Passus est, הום vexavit.
ሐመገ : Turbavit (*de aquis.*) حمج fœdum odorem exhalavit.

ሐስ : Absit. *Syr.* ܚܘܣ absit, à *verbo* חוס parcere. *Arab.* حاشا à *rad.* حشي.
ሕሡም : Malus, חמס.
ሐሰበ : Computavit, חשב, حسب.
ሐሰወ : Mentitus est. خيس.
ሐረመ : Interdixit, حرم.
ሐረረ : Æstuavit, exarsit, חרר, حر.
ሐረሰ : Aravit, חרש.
ሐረጸ : Moluit, חרוץ tribula.
ሐቌ : Femur, ܚܩܘ lumbus.
ሐቅል : Ager, חקלא, ܚܩܠ.
ሐቀፈ : Complexus est, חבק, ܚܒܩ.
አስተሐቀረ : Contempsit, حقر.
ሕቡል : Audax, جبيل.
ሐብል : Funis, חבל, حبل.
አሕበለየ : Dolosè agere, ሕብል : Dolus תחבולות, Solertiæ, حبل prudens.
ሕብቁቅ : Pollutus, قبيح fœdus.
ሐዊስ : Movere, חוש festinare.
ሐዋርያ : Apostolus, حواري.
ሕዋይ : Rubor in cœlo vespertinus, حوي niger fuit, حوة, niger, *vel* ruber color.
ሐዘበ : Putavit, חשב, حسب.
ተሐዝበ : Timor, חפז trepidavit.
ሕዝብ : Secta, populus, حزب.

ሐዘነ : Tristis fuit. حزن.

ሐይመት : Tabernaculum. خيمة.

ሐይቅ : Littus. חיק sinus.
ሐየወ : Vixit, חיה.

ሐደሰ : Novavit, חדש. حدث.

መሕደፍ : Locus gubernaculi, *i.e.* puppis. خدف puppis.
ሕግ : Lex. חק.
ሐጠበ : חטב Cæcidit ligna.

ሐፀበ : Lavit, خضب tinxit.

ማሕጺ : Securis, חצינא حصين.

ሐጽ : Sagitta, חץ, حظوة.

ሐፀነ : In sinu educavit. حضن.

ሕፅን : Sinus, חֵצֶן Id. حضن.

መ :

መሀረ : Docuit. مهر peritus fuit.
መሁር : Doctus, peritus. מהיר idem. *Esa.* 16.5.
መለሐ : Salivit, מלח.
መልሕ : Scientia, *Deut.* 32.28. ملح.
ሜላት : Purpura, byssus. מילת Milesia lana.

መልሐ : Evaginavit, امتلخ.

መልአ : Implevit. מלא.
መለከ : Regnare, dominari. מלך, ملك.

መሐረ : רחם. رحم misertus fuit.

መሐወ : Evulsit. מחה delevit, abstersit.
መሳሌ : Similitudo, משל.
መሲሕ : Messias, משיח.
መሰወ : Liquefecit, מסה.

መስዕ : Aquila. مسع.

መሰየ : Advesperascit, مسي.

ምስጢር : Μυστήριον, Mysterium.

መረረ : Amarus fuit. מרר, مر.
ሜሮን : Unguentum, Μύρον.

መሬት : Pulvis, terra. مرث id. مرث inquinavit.
መረየ : Cucurrit. المرد cùm jumenta validè aguntur.
መረገ : Luto, gypso obductus. מרק tersit.
መረግድ : Σμάραγδος.
ምት : Vir, מתים homines.

መተረ : Scidit, متر.

መኑ : Quis, מן *Chald.* من.
መንሱት : Tentatio, מסה.
መነነ : Sprevit. *Hebr.* מאן renuit, fastidivit. من exprobravit.
መና : Manna, من, מן.

ምናን : Mina, Μνᾶ. מָנֶה, منن.
መነኮስ : Μοναχός.
ምንዳቤ : Afflictio, مندب luctus.
ትምኔት : Vota, تمني optavit. منية voluntas, cupiditas.

ምእት : Centum, מאה. ماية.

ተመክሐ : Gloriatus est. مجح.

መከረ : Consultavit. مكر Machinatus est.

መካን : Locus, مكان.
መዊቀ : Caluit. חום Calor. *Chald.*

መዊት : Obiit. מות, موت.
አምዑት : Interiora, מעי. امعي.

ሚዒ : Stacte, *vel* styrax. ميعة.

ማይ : Aqua. מים. מי. ماء.

ተመየነ : Dolo circumvenire. مين Mentitus est.

مين Mendacium.

መይጠ : Avertere, declinare. ميط.

መድር : Terra. *Syr.* ܡܕܪܐ مدر gleba.

መጽርይ : Crocus. مصيدرة.

ምጽሕት : Tignum, trabs. מצחא tabulatum.

መጽአ : Venit. *Chald.* מטא.

ምጽዋት : Eleemosyna. מטו Misericordia.

ሠ :

ተሣሀለ : Clemens fuit. سهل facilis fuit.

ሥሉስ : Trinus, שלוש tres.

ሠሐቀ : Risit, צחק ضحك.

ሥሑጽ : Superbus, *Talmud.* שחצן.

ሠመረ : Approbavit. שפר *Chald.* & *Syr.* placuit.

ሠረቀ : Ortus est. شرق.

ሠርሐ : Prosperum fecit. צלח. صلح.

ሠርዐ : Paravit, disposuit, شرع.

ሥርዓት : Testamentum, شريعة.

ሠረጸ : Germinavit. שרץ abundè produxit.

ሠቅ : Saccus. שק idem.

ሠቀየ : Irrigavit, שקה. سقي.

ሠጠረ : Extendit. سطر.

ሠነየ : Pulcher fuit, سنع.

አሠአነ : Calcei, *Syr.* סאן calceavit.

ሠይመ : Ponere, שים.

ሦክ : Spina, سوك. שכים spinæ.

ሠውዐ : Sacrificavit. זבח.

ሣዕር : Herba. سعر.

ሥዕርት : Capillus. שער. شعر.

አሠገረ : Cepit *pisces* סגר clausit.

መሥገርት : Rete, סגיר id.

ረ

አርሐሰ : Rigavit, רחץ lavit. رحص.

ርሕቀ : Procul fuit. רחק.

ረሐበ : Latus fuit. רחב.

አረመመ : Tacuit. ارم.

ሮማን : Malum punicum. רמון. رمان.

ረመየ : Icit. رمي jecit, jaculatus est.

ረስሐ : Sorduit, סרח fœtuit.

ረስዐ : Oblitus est : נשה.

ረሲዕ : Improbus, רשע.

ረሰየ : Posuit, رسي stabilis fuit.

አርሰየ : Ad portum appulit, ارسي.

መርሶ : Portus. مرسا.

ረቀየ : Incantavit. رقي.

ረብሐ : Lucratus est. ربح.

ረቢ : Magister. רבי

ራብዕ : Quartus. רבע.

አርትዐ : Direxit. [illegible] docuit, correxit.

ርኅብ : Esuriit. רעב.

ርኅሩኅ : Mansuetus, lenis, رخو et رخخ mollis fuit.

ርእስ : Caput, ראש. راس.

ርእየ ፡ Vidit, ראה. رأي.

ረዊየ ፡ Ebrium esse. רוה.

ረዊደ ፡ Persequi. טריד afflictio.

ረዊጸ ፡ Currere. רוץ.

እርዑት ፡ Jugum. ارعوة.

ረዐየ ፡ Pavit. רעה. رعي.

ረዐደ ፡ Tremuit. רעד.

እርያም ፡ Excelsum. רום. ريم.

ረድአ ፡ Juvit. ردء.

ረየጸ ፡ Docuit equum. راض.

ረገመ ፡ Maledixit. רגם idem.

ርግብ ፡ Columba. راعبي columbæ genus.

ረጠበ ፡ Humidum esse, virere. רטב. رطب.

ረፈቀ ፡ Accubuit. ارتفق cubito innixus fuit.

مرفق cervical.

ረፍአ ፡ Suit. رفا.

ሰ ፡

ሰሐከ ፡ Raucus fuit. سهق gemuit.

ሰላም ፡ Pax. שלום. سلام.

ተሳለቀ ፡ Illusit, derisit. קלס.

ሰለበ ፡ Exuit. سلب spoliavit, שלף detraxit.

ሰሊኖት ፡ Cassia. سليخة, ξυλινά.

ሰላን ፡ Anethum, *Matth.* 23. 23. *Imò* σέλινον apium.

ስሉጥ ፡ Potens, שליט.

ስልጣን ፡ Potestas, سلطان. Sultan.

ስሑል ፡ Acutus. سحل limavit *sc. ferrum.*

ሰሐበ ፡ Traxit, סחב. سحب.

ስሕተ ፡ Deliquit. שחת corrupit. سحت.

ስሳተ ፡ Refecit, refocillavit. סעד fulcivit.

ሳሳት ፡ Refocillatio. שקט quies.

ሰሐጠ ፡ Nocuit, læsit. שחט mactavit.

سخط & سخط idem. سخط Iratus fuit.

ሰመንቱ ፡ Octo. שמונה. ثمان.

ሰሜን ፡ Meridies. תימן.

ሰመከ ፡ Fulcivit. סמך innixus fuit.

ሰምዐ ፡ Audivit. שמע. سمع.

ሰምዕ ፡ Cera. شمع.

ስም ፡ Nomen, שם, اسم.

ሰመየ ፡ Vocavit, سمي.

ሰማይ ፡ Cœlum, שמים. سماء.

ስሳ ፡ Sexaginta, שש sex. ست.

ሰሰለ ፡ Recessit. انسل Recessit clàm.

ሰረጸ ፡ Processit, *de Sp. S. al.* germinare, שרץ abunde progignere.

ሰርሐ ፡ Laboravit, fatigatus fuit. סרח fœtere, *it.* peccare.

ስሩሐን ፡ Oppressi. סריחא *Chald.* mœrens, tristis.

ሰረረ ፡ Fundare. שרר *Syr.* firmare, stabilire.

ሰረቀ ፡ Furatus est, سرق.

ሰረበ ፡ Sorpsit, سرب bibit.

ሰረየ ፡ Remisit. *Chald.* שרא idem.

ሰርድዮ ፡ Sardius. Σάρδιος.

ሰርዶንክስ ፡ Sardonyx, Σαρδόνυξ.

ሰቀለ ፡ Suspendit, crucifixit. שקל pendit, appendit.

ሰቀለ ፡ Tabernaculum, משכן.

ሲቃርዮን ፡ Σικαρίων, *Act.* 21, 38.

ሰብል : Spica. שבולת. سنبل.

ሰብሐ : Laudavit. שבח. سبح.

ሰበረ : Fregit. שבר. سبر.

ሲበት : Canities. شيب.

ሰበን : Sudarium. *Talmud. & Chald.* סוּבְנִין. סיבנא. ثياب صنبنة σάβανον. *Arab.* vestes è Sabna loci Babylonis.

ሰብእ : Homo, ab Arabum & Æthiopum patre Saba.

ሰበከ : Fudit metalla, سبك.

ሳብዕ : Septimus : שבע. سبعة.

ሰተየ : Bibit, שתה.

ተሳተፈ : Particeps fuit. *Ch.et Syr.* שתף.

ሰኀነ : Incaluit, *Ch. et Syr.* שחן. *Arab.* سخن.

ስኂን : Thus, *imò* χῖνος lentiscus, *unde mastiche.*

ሰንሰለ : Catena. *Ebr.* שַׁרְשְׁרוֹת, *Talm.* שלשלת.

ስንሰሪቀት : Sericum, Σηρικὸν. سرقة.

ሰንበት : Sabbathum. שבת. سبت.

ሰነነ : Acuere. שנן. سن.

ስን : Dens. שן. سن.

ሰኑይ : Secundus. ثان, שנים duo.

ሰንደሌ : Σεμίδαλις, simila.

ስኖዶስ : Σύνοδος. Synodus.

ሰንደን : Σινδών. סָדִין.

ሰናፔ : Sinapi, Σίναπι.

ሰንፔር : Sapphirus, Σάπφειρος.

ሰአለ : Rogavit, שאל. سال.

ሰቈበ : Pollutus. *Chald.* סואבא, Macula. *Arab.* شايب.

አስከል : Uvæ, אשכול. عثكول.

ሰከመ : Gessit in humeris, שכם humerus.

ሰከረ : Inebriari, שכר, سكر.

አስክሬን : Scrinium, marsupium, (*Gall.* escrain.)

ሰከበ : Decubuit. שכב.

መስኪን : Inops. مسكين. מסכן.

መስኮት : Fenestra, שכה prospicere. סכות.

ሶር : Taurus. שור. ثور.

ሰዋቅ : Suffulcire. ساق. truncus. שוק crus, tibia.

ሰዊጠ : Fundere. *Ch. & Syr.* שוד.

ሰዐለ : Tussivit. سعل.

ሰዐረ : Perdidit, destruxit, סער turba, procella.

ሰዓት : Hora, *Chald.* שעה. ساعة.

ሰየበ : Canescere. *Chald.* סיב.

ሰይጣን : Satanas, שטן. شيطان.

ሰይፍ : Gladius, סיפא, سيف, ξίφος.

ሳድስ : Sextus, سادس.

ሰደቀ : Cumulavit, coacervavit (*mala*, *Cant.* 2.5.) سدك به Adstitit illi.

سدك جلال *Fructus* supra alios ordine posuit.

ሰደደ : Persecutus est. שדד vastavit.

ሰገደ : Adoravit. סגד. سجد.

ሰጥሐ : Pandit, expandit. שטח.

አስጠመ : Submersit. *Ch.* טמש immersit.

ሰጠቀ : Scidit, סדק *Chald. et Syr.* discidit.

ተሰጥወ : Audivit, exaudivit. *Chald. & Syr.* צית.

ስጲራ : Cohors, σπεῖρα.
ሰፈረ : Mensus est. ספר numeravit.
አስፈሬዳት : Corbes, σπυρίδες.
ስፍንግ : Spongia, σπόγγος, اسفنجة.
ሰፋዪ : Sutor, الاشفي subula sutoris.

ቀ :

ቃል : Vox, قال dixit.
ቀለም : Calamus, κάλαμος.
ቀለለ : Leve fuit. קלל.
ለንቀልቀለ : Commotus est. قلقل commovit. hinc explica החקלקלו Jer.4.24.
ቍልዒ : Famulus. قلاع lictor, satelles.
ቀለየ : Redarguit. Syr. קלי vilipendit. Arab. قلي fastidivit, abominatus est.
ቍልፈት : Præputium. قلفة.
ቀመሐ : Manducavit, قمح sorbuit.
ቀመር : Fornix, καμάρα.
ቀሲስ : Presbyter. قسيس. ܩܫܝܫܐ.
ቀሰጠ : Fraudavit, clàm detraxit. قسط iniquè egit, transgress' est.
ቆርስ : Corus, κῶρος. כֹּר.
ቀ0ረረ : Frixit. קרר frigere.
ቀረበ : Accessit. קרב.
ቍርባን : Oblatio. קורבן. قربان.
ቀርን : Cornu. קרן. قرن.
ለቅርንት : Cornua Elephanti, Ebur. קרנות שן Ezech.27.15. vide Oppian. l.2. Cyn.
ቀረፀ : Totondit. קרץ scidit, قرض.

ቀርፍት : Cortex. Chald. קלפא.
ቀሡት : Hydria. قسوة ܩܣܘܬܐ Corbis.
ተቀበለ : Occurrit. قبل.
ቀበረ : Sepelivit, קבר. قبر.
ቀበር : Caligo. Chald. קְבַל.
ቅብው : Hydropicus. قباء potu repletus fuit.
ቀተለ : Occidit. קטל. قتل.
ቀናንሞ : Cinnamomum. קנמין.
ቀንአት : Stacte, nempe Galbani, à قنا.
ቀንዐ : Invidit. קנא.
ቀነወ : Fodit, feriit. قناة pl. قنوات hasta.
ቀነየ : Dominatus est, קנה possedit قنو.
ቀንዴል : Candelabrum, قنديل.
ቀዊም : Stare, קום. قوم.
ቆመ : Statura, קומה. قامة.
ቋዕ : Corvus, à crocitatione, ὀνοματοποιητικῶν, ut Arab. قواع Lupus ululans.
ቂአ : Vomuit. קיא. قيا.
ቀድሐ : Hausit. قدح cyathus.
ቀደመ : Prævenit. קדם. قدم.
ቀደሰ : Sanctificavit, קדש. قدس.
ቄድርስ : Cedrus, κέδρος.
ቀጥቀጠ : Fregit, קצץ amputavit. Syr. קצא fregit. Ch. קצת fragmentum.
ተቆጥዓ : Indignatus est. קוץ fastidivit. Talm. קוט.

ቀጺሞት :

ቀጺዋት : Cassia fistula. قسليم Bdellium aridum.

ቅጽር : Murus, claustrum. قصر Arx, turris.

ቀጸበ : Innuit. *Talm.* קפץ Annuit.

በ :

በሃም : Mutus. ابهم.

በሊሕ : Velox. *Chald.* בהילו celeritas.

በለስ : Ficus. בולס vellicans (*sycaminos.*) *Am.* 7. 19.

በለሳን : Balsamum. بلسان.

በለቅ : Marmor. بلق quod albo & nigro interstinctum.

በልዐ : Edit. בלע absorpsit. بلع.

በልየ : Inveteravit, בלה. بلي.

ባሕር : Mare. بحر.

ባሕርይ : Margaritæ, βέρβερι, *Athen. l.* 3.

ብሔር : Regio. بحرة regio propè fluvium.

ባሕቲት : Solus. بحت res pura quæ cum alia non miscetur.

በርሀ : Luxit. בהיר splendidus. بهير Illustris.

ብርሃን : Lumen. برهان demonstratio.

ብሬሌ : Beryllus, βήρυλλος.

ብሩር : Argentum. ברור purus.

በርበረ : Spoliavit, βάρβαρος Barbarus.

በረቀ : Fulgere, fulgurare. ברק برق.

ባረከ : Benedixit, ברך. بارك.

ብርክ : Genu, בֶּרֶךְ.

በረድ : Grando, ברד. برد.

ቢሶን : Βύσσον, byssus.

በቅል : Mulus. بغل.

በቈለ : Pullulavit, germinavit. بقل.

በቀልት : Palma, דקלא. *Chald.*

በትር : Baculus, βάκλος.

በተከ : Rupit, بتك Scidit. *Ezech.* 16. 40. בתק transfixit.

ብንተ፡ዐይን : Pupilla (*oculi.*) בת *Ebr.* بنت العين.

ብእሰ : Malus fuit. *Chald.* באש.

በኵር : Primogenitus, בכור. بكر.

በከየ : Flevit, בכה. بكي.

አብሐ : Permisit. اباح à بوح.

በዊእ : Introire, בוא. باء.

አብአ : Obtulit, הביא.

ብዕለ : Ditescere, בעל dominari.

ባዕል : Dominus, בעל.

በዐደ : Immutavit. ባዕድ : alienus. بعد distare بعيد elongatio, alienatio.

ቤዘወ : Redemit, פדה.

ቤት : Domus, בית. بيت.

ቤተ : Pernoctavit, בית.

ቤነት : Inter, בין. بين.

ባዶስ : Batus, βάτος, בת.

በደረ : Prævenire studuit. بدر Prævenit.

በድን : Cadaver. بدن corpus.

በድው : Desertum. بدو.

በጠለ : Cessavit, בטל. بطل.

አብጠለ : Irritum reddidit. ابطل exinanivit.

ባጦስ : Rubus, βάτος.

ብፁዕ :

ብፁዕ : Beatus. בצע complevit.

ተ :

ትልም : Sulcus, תלם.
ታሕተ : Infra, תחת.
ተምርት : Palma, תמר.
ትማልም : Heri, אתמול.
ተርጐመ : Interpretatus est, exposuit. תרגם.
ታስዕ : Nonus, תשע.
ታቦት : Arca, תיבה. تابوة.
መትከፍት : Humerus, כתף.
ተይ : Sulphur, θεῖον.

ኀ :

ኀልቀ : Defecit, consumptus est. خلق Detritus est, *de vestibus*.
ኈለቈ : Numeravit. خلق metiri.
ማኅሌት : Canticum, מחלת id. *Psal.* 53. 1. *Item* מחול Chorus.
ኀለፈ : Transiit, חלף.
ኀምል : Olus. حمل Arboris fructus.
ኃምስ : Quintus, חמש quinque.
ኀሰረ : Defecit, חסר. خسر rem mancam effecit.
ኀረረ : Æstuavit, חרר. حر.
ኀረየ : Elegit. خير.
ኀረጸ : Comminuit, חרץ concidit.
ኃሪፍ : τοῦτο τὸ ἔτος. *Luc.* 13. 8. חורף Hyems. خريف Autumnus.
ኀሠሠ : Quæsivit. حس sensit. تحسس inquisivit.
ኀብል : Funis, חבל. حبل.
ኀበዘ : Pinsere. خبز.

ኀበረ : Consociatus est, חבר.
ኀበነ : Ora vestis. خبن الثوب *Gall.* Troussèr la robbe.
ኀብአ : Abscondit, חבא. خبا.
ኀተመ : Impressit, signavit, חתם. ختم.
ኀተወ : Arsit, חתה cepit (*propriè*) prunas. מחתה Forceps. *Item* Acerra, thuribulum.
ኀነቀ : Strangulavit, חנק. خنق.
ኀዊስ : Mixtus. حوس mixtura.
ኆጻ : Arena. חצץ scrupus, lapillus.
ኀየለ : Prævaluit. *Chald. & Syr.* חֵיל id.
ኀይል : Robur, חֵיל.
ኀየል : Cervus, איל. ايل.
ኄር : Bonus. خير.
ኀጠ : Decepit. *Chald.* חיט consuit. *Sic Latini consutis dolis.*
ኀደረ : Habitavit, חדר conclave.
በኀድአት : Sedatè, tranquillè. هدي Asturconis equi incess'.
ኀጥአ : Caruit. חטא peccavit.
ኃጥእ : Peccator. חטאים peccatores.
ኀጸረ : Brevius factum est. קצר breviari.
ኀጸበ : Lavit. خضب tinxit.
ኀጺን : Ferrum, חצינא ἀξίνη. خصين Ferrea bipennis.
ኀጸወ : Castravit. خصي.
ኀጸው : Eunuchus. خصي testiculi.
ኀጸጸ : Minor fuit. חצצא excidit. خصص pauper fuit.
ኀፈረ : Erubuit, חפר. خفر.

ን ፡

ንህብ፡መዓር ፡ Apis. نوب , نايب.

ነምር ፡ Pardus, נמר. نمر.

ንስር ፡ Aquila, נשר. نسر.

አንስት ፡ Mulier, נשים. نسوة.
ነሰከ ፡ Mordere, נשך.

ናርዶስ፡ Nardus, נרד. نرد.
ነሠተ ፡ Destruxit. נשת periit, defecit.
ነሥአ ፡ Sumsit, accepit. נשה mutuari.
አንሥአ ፡ Sustulit, נסה tollere.

ነቀወ ፡ Vocem edidit. نعق clamavit.

አንቅዐ ፡ Scaturivit. نبع confluxit.
ነቅጸ ፡ Exaruit medulla.
አንቀጽ ፡ Porta, Rabinorum. נכנס ingredi.

መንበር ፡ Sedes, thronus. منبر.
ነበበ ፡ Locutus est, נוב & נבב eloqui.
ንብቲር ፡ Νιτρος.

አንብዐ፡ Lachrymavit, נבע. نبع scaturivit.
ነበየ ፡ Vaticinatus est, נבא.

ነቢይ ፡ Propheta. نبي.
ናትያት ፡ Nautæ, ναῦται.
ንኡስ ፡ Juvenis, νέος.
ነኪር ፡ Alienus, נכר.

መንክር ፡ Miraculum. منكر.

ኖመ ፡ Dormire, נום. نوم.
ነውር ፡ Macula. נול inquinare, נוול.
ነዝኀ ፡ Aspergere, נזה. *Chald.* נדא.

Arab. نضح & ندي.

አንዘረ ፡ Tibia canere. זמר cecinit. زمارة Fistula.
ነደ ፡ Arsit. נצץ scintillavit.
ነገረ ፡ Narravit. נגר fluxit.
አንጐርጐረ ፡ Murmuravit, רגן.
ንጉሠ ፡ Rex. נוגש exactor, *qui jus habet exigendi tributa. i. e.* Rex. נגיד Princeps. النجاشي.

አንጕዕ ፡ Medulla. الطعا نجع cibus profecit. طعام ينجع به cibus quo quis pinguescit.
ነገፈ ፡ Excussit. נגף Percussit.

ነጠፈ፡ Colavit. נטף distillavit. نطف.

አንጦየ ፡ Negotium facessere. تناطي certare cum aliquo.

ነጽሐ ፡ Purus fuit. نصح.

ነጸረ ፡ Respexit.. نظر.

ነጻሪ ፡ Visus. ناظر.

ነፍስ ፡ Anima, נפש. نفس.

ናፈቀ፡ Animo ambiguus, hypocrita fuit. نافق.

ነፍኀ ፡ Spiravit, נפח. نفخ.

ለ ፡

ሊ ፡ Non, אִי.
ለ ፡ O, ὦ. *Syr.* ܐܘ.
አላ ፡ Sed, ἀλλά. *Chald. & Syr.* אֶלָּא.
አል ፡ Non. *In compos.* አልቦ ፡ Non est. אל Non.
አልክቱ ፡ Illi. *Chald.* אִלֵּךְ.

ለቡ ፡

አሌ ፡ Væ. አሌ፡ሊተ ፡ Væ mihi. אַלְלַי Job 20. 15. Mich. 7. 1.

አለቲኖን ፡ Ἀληθινὸς, verus.

እልፍ፡ Myrias. אלף. الف Mille.

አሐዱ ፡ Unus. אחד. أحد.

እመ ፡ Si. אִם.

እም ፡ Mater. אֵם. أُمّ.

አመረ፡ Edocuit, demonstravit. אמר dixit. أمر præcepit.

አሚር ፡ Ἡμέρα, dies.

አመት ፡ Ancilla. אָמָה.

እመት ፡ Cubitus. אַמָּה.

አሜቴስጢኖስ፡ Ἀμέθυστος, amethystus.

አመነ፡ Credidit, האמין.

አረሚ፡ Ethnicus, ארמאה Chald et Syr.

አርሚስቆስ ፡ Monile, ὁρμίσκος.

አረረ፡ Messuit. ארה carpsit. عرارة triticum.

አረቦን ፡ Arrhabo. ערבון ἀρραβών.

ኦሪት ፡ Lex. Chald. & Syr. אורייתא

ኤርትራ ፡ Mare rubrũ, Ἐρυθρὰ, Erythræũ.

አርዑት ፡ Jugum. أرعوة.

አርዝ፡ Cedrus, ארז. ارز.

አረየ ፡ Collegit, carpsit. ארה.

አረፍት ፡ Paries. الاعراف paries medius inter paradisum & inferos, juxta Arabes.

አሰረ ፡ Ligavit, אסר.

ማእሰር ፡ Vinculum, מַסּוֹרֶת.

አሰር ፡ Vestigium. أثر אשור Incessus.

እሳት ፡ Ignis. Ebr. אֵשׁ. Chald. אֶשָּׁתָא.

እስከ ፡ Usque; Convenit cum Latino.

አብ፡ Pater, אב. أبو.

አባል ፡ Membrum אֵבֶר.

አበሰ ፡ Peccavit, invers. ብእሰ ፡ Malus fuit. באש.

አበቅቴ ፡ Epacta, ἐπάκτη.

እብን ፡ Lapis, אבן.

አበየ፡ Noluit. أبى idem. Sed אבה voluit.

አበደ ፡ Insanivit. أبد efferatus est.

እቶን ፡ Fornax, אתון id. Chald.

አተወ፡ Ingressus est, אתה. أتى venit.

እኁ፡ Frater, אח. أخ.

አኀዘ፡ Accepit, incepit. אחז. أخذ.

አነ፡ Ego, אני. أنا.

አንስት፡ Fœmina, נשים. نِسْوَة.

አንተ፡ Tu, אתה. أنتَ.

እንድቅትዮን ፡ Indictio. Latinum.

አናጕንስጢስ ፡ Lector, ἀναγνώστης.

አንፍ፡ Nasus, אף. أنف.

እክል፡ Panis, cibus. אֹכֶל.

አው፡ Aut, או. أَوْ. أو.

አዋጅ ፡ Præco, αὐδὴ, vox.

አዛብ፡ Hyssopus, אזוב, ὕσσωπος.

አዜብ ፡ Notus, meridies. أزيب.

እዝን ፡ Auris אֹזֶן.

አየር ፡ Aer. Chald. אור.

ኢያስጲስ ፡ Ἴασπις Jaspis.

አይቴ ፡ Ubi, אי.

እድ ፡ Manus, יד. Chald. אידא. Ar. يد.

አደመ ፡ Placuit alicui. עֶדְנָה voluptas.

አዲም ፡ Corium. أديم.

አድያም ፡ Pagi, vici. δῆμοι, Athenis.

አደወ ፡ Σεσαρωμένος purgatus. עדה ornavit. עדי ornatus.

እጐል ፡ Fœtus animalium. עגל vitulus.

እጕልት፡ Juvenca, bucula, vacca. עגלות.

አፍ ፡ Os. אף facies.

አፈው፡

አፈው : Aromata. *Pl.* أفواه.

አፍዖት : Serpens, vipera. אפעה. افعي.

ከ :

ክህለ : Potuit. *Chald.* כהל. *Ebr.* יכל.

ካህን : Sacerdos, כוהן. كاهن.

ከለለ : Coronavit. *Chald.* כלל. كلل.

አክሊል : Corona. *Chald.* כלילא. كليل.

ኵሉ : Omnis, כל. كل.

ከለሚዳ : Chlamys, χλαμύς.

ኬልቄዶን : Chalcedonius *lapis*, χαλκηδὸν.

ከልብ : Canis, כלב. كلب.

ከልአ : Prohibuit כלא.

ክልኤ : Alter. كلا Uterque.

ኵልያት : Renes, כליות. كليات.

ተኰሕለ : Stibio oculus illitus fuit, כחל. كحل.

ክሕደ : Negavit. جحد كحد celavit.

ከመ : Sicut, כמו.

ከሚን : Cuminum. *Eb. & Ch.* כמין. كمون, κύμινον.

ኵርህ : Coactio. كره.

ክረምት : Pluvia. አክረመ : hybernavit.

كرّم السحاب multam pluviam demisit nubes.

ክርስቶስ : Christus, χριςὸς.

ክሪሶቲሎቤ : Chrysolithus, χρυσόλιθος.

ክሪሶጰራስስ : Chrysoprassus, χρυσοπρασος.

ኮረረ : *unde* አንኮርኮረ : Volvit, provolvit. كره Globus. كري rotundus. كركر in gyrum vertit.

ከርሠ : Venter. *Ebr.* כרש. *Chald.* כריסא. كرش.

ከርቤ : Myrrha, *Imò* كاهربا succinum *Pers. quasi paleas trahens. Avicenn. l.* 2 *Can.*

ኪሩቤል : Cherubim, כרובים.

ክርታስ : Charta, χάρτης.

ከረየ : Fodit, כרה.

ኰስኰስት : Urcei, ξέςαι, כוס.

ክሳድ : Collum. قسود qui collo est crassiori.

ክብረ : Glorificatus fuit, כבר. كبر.

ከበተ : Occultavit. *Ch.* כבש. كبس.

ከብድ : Jecur, כבד. كبد.

ከበደ : Grave fuit, כבד.

ኰነነ : Judicavit, כון. *unde* כונן statuit, constituit.

ክታን : Linum. قطن Gossypium.

ክንፍ : Ala. كنف.

ከናፍር : Labia. كنعرة Narium extremitas.

ኮከብ : Stella, כוכב. كوكب.

ኮነ : Esse. كون.

ኪን : Ars, *at Syr.* כינא Natura.

ከደነ : Operuit. كتم.

ክዳን : Tunica. *Ebr.* כתנת, χιτὼν.

ከፈለ : Divisit. כפל duplicavit.

ከፈር : Modius. كوافر Cadi.

ወ :

ወ : Et ו. و.

ወሀበ : Dedit. *Chald* יהב. وهب.

ኖላዊ : Pastor. ولي Præfecit, rexit.

ወለደ : Genuit, ילד. ولد.

ወሐከ : Irritavit. *Ebr.* יכח *in Hiphil* arguit.

ውሕዘ : Fluxit. ودع.

ዋሕድ : Unicus, יחיד. وحيد.

ወረሰ : Hæreditate acquisivit. ورث. *Ebr.* ירש. *Chald.* ירת.

ወረቀ : Spuit, ירק.

ወርቅ : Aurum, pecunia. ירקרק fulvus, *de auro. Psal.* 68. 14. ورق

Nummi, pecunia. وراق Nummatus.

ወርኅ : Luna, ירח.

ወረወ : Jecit, ירה.

ወረደ : Descendit, ירד.

ወሰደ : Abduxit, abstulit. توشد Abjecit, rejecit.

ወቀረ : Ἐλατόμησε, Excidit lapides. وقر.

ወትር : Chorda, nervus. יתר. وتر.

ወትረ : Semper. تواتر Frequenter fecit.

ወንጌል : Evangelium, Εὐαγγέλιον.

ተወከለ : Speravit, חכל. تكل & توكل.

ተዋከሐ : Disquirere, disceptare inter se. יכח *in Hiphil*, arguere.

ተወክፈ : Suscepit, recepit. وافق Convenit, consensit.

ውውዓ : Clamor. واعية.

ውዕየ : Arsit, יעה id. *ut suspicor Es.* 28. 17.

ወይ : Væ. وي.

ወይን : Vinum, יין. οἶνον.

ወደየ : Posuit, indidit. ودي adduxit.

ተወድየ : Immissus est. تودي.

አውደደ : Infixit, وتد & ود. יתד paxillus.

ወገረ : Jacere (*lapides.*) יגר acervus (*lapidum.*)

ወግአ : Pupugit, feriit. وجاء.

ወፅአ : Exivit, יצא.

አወፈየ : Obtulit, tradidit. وفي Stetit promissis, perfecit, dedit.

ዐ :

ዓለስ : Dinkel, Zea. علس *genus tritici, duplici grano in eod. cortice.*

ዓለም : Seculum, עולם. عالم.

ዐለወ : Recessit, transgressus est. עול. عول.

ዓልው : Aloe. *Syr.* עלוי, ἀλωὴ.

ዐመዐመ : Palus, limus. حماة Lutum.

ዐመቀ : Profundus fuit, עמק. عمق.

ማዕመቅ : Vallis, עמק.

ዐምድ : Columna, עמוד. عمود.

ዐመፀ : Iniquè egit, חמס.

ዐሠርቱ : Decem, עשר. عشر.

ዐሠረ : Invitare ad cœnam. *Fortè quia decima cœnant Æthiopes, sicut Romani nona. Mart. l.* 4. *Ep.* 8.

ዐረቀ : Nudus fuit, ערה.

ዓረብ : Occidens, עֶרֶב. غرب.

ዐራት : Lectus, ערש. عرس.

ዐረዘ : Indumentum. *Chald.* ורז cingere.

ዕርፍ : Cochlear. مغرفة.

ዓቅራብ : Scorpio, עקרב.

አዕቀፈ : Offendiculo, impedimento fuit. *Ch.* עכב Impedivit, detinuit. *Ar.* عكف *Ebr.* עקב.

ዐበየ : Magnus fuit, עבה densus fuit.

ዕንቍ፡

ዕንቍ : Gemma, ענק torquis. عنق Collum.

ማዕነቅ : Turtur *vel* palumbus, *quasi torquatus*.

ዕንፎራ : Oblatio, ἀναφορά.

ማዕከክ : Labrum. عكة vas coriaceum

ዐውሎ : Procella, tempestas. *Ch.* עלעול.

ዕዋል : Pullus asininus. *Ebr.* עיר pullus. *Chald.* עויל & עיל.

ዖም : Arbor procera: *Talm.* אבא Sylva. *Syr.* עב. عم عميمة *Pl.* procera palma.

ዐወረ : Cœcus fuit, עור.

አዕወቀ : Manifestavit. معوق Rem veram ostendens.

ዐውየወ : Miserè clamavit. عوي Clamavit, ululavit.

ዐወደ : Circumdare, עוד id. *Psal.* 119.61.

ዖፍ : Avis, עוף.

ዐዘቅት : Puteus. عرق In terram rimam fecit.

ዐዚዝ : Fortis, κράτιστος. עזיז.

ዓለ : Emigravit, עול *Syr.* ingredi. عيل & عول Deviavit.

ተዐየረ : Opprobrio affecit, exprobravit. عير.

ተዐየነ : Castra metatus est, עין habitavit.

ዐይን : Oculus, עין. عين.

ዓይን : Fons, עין.

ሰብአ:ዐይን : Homines oculi, *i. e.* exploratores. *hinc* עון insidians. 1 *Sam.* 18.9.

ዕድሜ : Tempus constitutum, עדן. عدان Tempus.

ዐደወ : Transire, transgredi. עדה.

ተዐደወ : Transiliit, transgressus est. עדה. عدو.

ዕዳ : Debitum. ادي Creditor. ادي

دينه Debitum suum solvit.

ዓዲ : Amplius, insuper. עוד adhuc. عدي præter.

ዐጠነ : Suffire. عطر.

ዓጽም : Os, ossis. עצם. عظم.

ዐጸወ : Clausit, עצה id. *Prov.* 161. 30.

ዐፀበ : Durus fuit, עצב.

ዕፀ : Lignum, arbor. עץ.

ዕፄ : Vermis. עש tinea.

ዐፀደ : Metere. *Ch.* חצד. *Arab.* حصد.

ተዐፀፈ : Operire, induere se. עטף.

ዘ :

ዝ : Hic. ዝኩ : Ille. *Arab.* ذا, ذاك.

ተዘሀረ : Gloriatus est. زهر superbiit. زاهرية superbia.

ዝሕል : Ærugo, حوسالة argenti scoria.

ዘመረ : Cecinit, זמר.

ዘመረግድ : Smaragdus. زمرجد.

ዘመን : Tempus, זמן. زمن.

ዘመወ : Scortatus est, זנה.

አዝማድ : Cognati. צמיד conjunctus, affinis.

ዘረወ : Dispersit, זרה.

ዘርአ : Seminavit, זרע. زرع.

ዘረከየ : Obloqui. زوربك maledictus.

መዝራዕት : Brachium, זרוע. ذراع.

ዝቅ : Uter. زق.

ዘብሐ : Sacrificavit, זבח. ذبح.

ዘባን : Dorsum. زبونة Collum.

ዘነብ : Cauda, זנב. ذنب.

ዘንገዐ : Barbarè loqui ut Zingitæ.

ዝእብ : Lupus, זאב.

ተዘከረ : Meminisse, זכר. ذكر.

ተዛወዐ : Familiariter cum aliquo locutus est, שוח Ebr. Arab. شنع Syr. אשתעי.

ዘወዕ : Sermones familiares. Chald. שועי narratio.

ዘውግ : Par, ζεῦγος, זוגא זוג.

አዘብ : Auster. ازيب.

ዘይት : Olea, זית. زيت Hisp. Azeyte.

ዘገበ : Thesauros recondere. Syriacè ܩܦܣ quasi in capsam colligere.

ዘፈረ : Fimbria. Talmud. שפור. Ebr. שפר deprimi.

ዘፈነ : Saltavit. زفن Histrionicè saltavit. زفانة Histrio, comædus.

የ :

የማን : Dextra, ימין. يمين.

የብሰ : Aruit, יבש. يبس.

የበበ : Jubilavit, יבב.

ያክንት : Hyacinthus, ὑάκινθος. ياقوت.

ዮም : Hodie, יום Dies. يوم.

አየድዐ : Notum fecit, ידע novit.

ደ :

ደም : Sanguis, דם. دم.

ደምሰሰ : Delevit. دمس طمس.

ደመቀ : Contudit, contrivit. دمق.

ደረሰ : Composuit librum, דרש.

መድረስ : Expositio, מִדְרָשׁ.

ደሴት : Insula. دسو In mare descendit.

ደቂ : Pueri. Chald. דק tenuis, exilis. דרדק. دردق puer. دمص parvum.

ደብር : Mons. מדבר Desertum, دبر. دبر promontorium.

ድብ : Ursus, דוב. دب.

ደቡብ : Septentrio, quia πρὸς ἄρκτον.

ደኀረ : Repudiavit. دحر Expulit, ejecit.

ድኅረ : Post. ظهر Dorsum.

ድኅፀ : Lapsare. دحض.

ደነስ : Macula. دنس.

ዲናር : Denarius, δηνάριον. دينار.

ደነነ : Inclinavit se. دون Infra.

ደወል : Ditio, Regio. دولع planities.

ደወየ : Ægrotavit, דוה. داء.

ድደም : Vicus, δῆμος Atticis.

ድዮ : Δία, Jovem. ድዮስ : Διὸς, Jovis.

ዲያቆን : Diaconus, διάκονος.

ዲያብሎስ : Diabolus, διάβολος.

ዲድርክም : Δίδραχμον.

ዲድስቅልያ : Διδασκαλία.

ደይን : Judicium, condemnatio. דין. دين.

አደገደገ : Comminuit, דקדק.

ደፈነ : Recondit. دفن Sepelivit.

ገ :

ገሃነም : Gehenna, גיהנם.

አግዐዘ :

አገሀደ : Manifestavit, اجهد manifestatus est.

ገልፎ : Sculptile, γλύφω, Chald. גְּלַף.

ጎሕ : Aurora. גוח erumpere.

ገመል : Camelus. גמל. جمل.

ተገመረ : Consummatus est. גמר consummavit.

ገመነ : Fœdare, polluere. رائحة غمنة odor fœdus. Talmud. קומניתא mucor.

ገመደ : Scidit. Talm. et Syr. גרם.

ገሰሰ : Tetigit, palpavit. גשש. جسّ.

ጉሠዐ : Eructavit. اجشاء.

አንጐርጐረ : Murmuravit. רגן.

ጕርዔ : Guttur. גרת. Syr. גרה, גורתא rumen. جرة idem.

ገረፈ : Sagena, everriculum. גרף. جرف everrit.

ገብሱስ : Gypsatus, à Græc. γύψος.

ገብረ : Fecit, جبر refecit, reparavit. الجبرة Algebra, Numeri fracti reparatio.

ጉብ : Fovea. Ebr. גב ; Ch. גוב. جبّ.

አስተጋብአ : Collegit, congregavit. Ch. גבא & גבב. Arab. جبي.

ገቦ : Latus, ala. Syr. ܓܒܐ. جنبة.

ግብጽ : Ægyptus. قبط Talm. גיפטית.

ጋኔን : Dæmon. جن.

ገነት : Hortus. גן, et גנה. جنة.

ገነዘ : Involvit, sepelivit. كنز Recondidit.

ጎር : Vicinus. מגור Chald. מגירא. جار & جير.

ጕዛ : Accipiter, vel alia quædam avis rapax. גז Noctua, in Aruch.

ገዐረ : Gemuit, clamavit. גער increpavit.

ገዐዝ : Ἐκστάσις. Act. 10.10. جزع Pavor.

ገዘመ : Exscidit. Talm. גזם. جزم & جزم.

ገዘረ : Circumcidit. Chald. et Syr. גזר.

ግዩር : Advena, peregrinus. Ch. גיורא. γειώρα.

ገድል : Certamen, جدال.

ገድለ : Cadaver. جدث sepulchrum.

ጋደ : Donum, munus. גד, εὐτυχία. جد opes جد Bonis fortunæ præditus.

ገደፈ : Rejecit. גדף. جدف probro affecit.

ጕጠት : Forceps. חתה cepit (ignem forcipe:) unde מחתה forceps.

ጠ :

ጠሀረ : Mundus fuit. טהר. طهر.

ጠል : Ros. טל. طل.

ጠሊ : Hircus, hædus. طلا, טלה agn.

ጠሐል : Fex, طحال Splen in quo fex sanguinis. شراب طاحل Vinum feculentum.

ጥሕረ : Rugiit, طحار anhelit quo vox attollitur.

ጠመዐ : Immersit. Ebr. טבע. Ch. טמע.

ጥርስ : Dens molaris طرس.

አጥረየ : Acquisivit. טרי negotiari. Talm.

ጠቅዐ : Tuba cecinit. תקע.

ጠብሐ : Mactavit. טבח.

ጠበሰ : Assavit, Chald. טוא, assare. طباهجة caro assata.

ጠቢብ :

ጠቢብ : Sapiens, peritus. طبيب & طب.

ኣንጠብጠበ : Distillavit. طبطب *de aqua* susurravit, fragorem edidit.

ጥብ : Mamma. طبي Papilla uberum *in quadrupedibus*.

ጠባይዕ : Natura. طبع.

ጠዋየ : Obliquum esse. طوي Plicavit.

ጥዕመ : Gustavit. טעם طعم.

ጥዑም : Sapidus. מטעמים cupediæ.

ጣዖት : Idolum. *Chald.* טעא *et* טעות.

Arab. طواغ *et* طاغية.

ጠየቀ : Exactè consideravit. *Talm.* דייק

ጠፍሐ : Plausit manibus. טפח.

ጠፍአ : Periit, extinctus fuit. *Chald* טפא *Ar.* طفاء.

ጰ :

ጰስሕ : Pascha, πάσχα, פסח.

ጰስጥቆስ : Πιστικῆς. *Joh.* 12. 3.

ጰርስፎራ : Oblatio, προσφορά.

ጰራቅሊጦስ : Παράκλητος, advocatus.

ጰርጰጥቄ : προβατική.

ጰንጠቆስጤ : πεντηκοστή.

ጰዝዮን : Τοπάζιον.

ጰዴር : ποδήρης, talaris vestis.

ጰጦስ : Rubus, βάτος.

ጰጰስ : Archiepiscopus, Metropolita, πάππας.

ጸ :

ጸሀቀ : Desideravit. *Syr.* סוא cupivit.

ጸለለ : Obumbravit. צלל, ضلال. & اظلّ.

ኣጽለለ : Nidificavit. *Syr.* מסלא nidus.

ጸልመ : Obscuratus fuit, צלמון *et* צלמות, ظلم.

ጸለበ : Crucifixit. *Chald.* & *Syr.* צלב.

ጸልአ : Odit. *Ebr.* שנא *Chald.* סנא. *Arab.* شنا.

ጸልእ : Ulcus. سلع Ulcus in pede. *Talm.* צנית.

ጸለወ : Inclinavit aurem. *Chald.* & *Syr.* צלי.

ጸላዕት : Antrum in petra. סלע petra.

ጸለየ : Oravit. צלי. صلو.

ጸሕል : Catinus, paropsis. צלחת.

ጽሕም : Barba, דקנא, דיקן. ذقن Mentum.

ጸሐወ : Illuxit cœlum. *Ebr.* צח. *Syr.* צחות. *Arab.* صحو serenitas.

መጽሐፍ : Liber. مصحف.

ጸመመ : Surdus fuit, صم.

ጸምአ : Sitivit. צמא. ظما & صام.

ኣጸመወ : Molestus fuit. صمى tyrannicè egit.

ጽርሕ : Templum. צריח arx, templum. صرحة castrum.

ጸራቢ : Faber. *Talm.* צורבא acutus, *de doctore*.

ጸርኀ : Clamavit. צרח صرخ.

ጽባሕ : Aurora. صباح.

ጸብሐ : Lucescere. صبح.

ጸቡር : *et* ጸብር : Lutum. صبرة piscinæ sordes.

ጸበርት : Palmæ folia. صنابر palmæ termites.

መጽብሕ : Ἐμβάφιον, paropsis. مصبح.

ጸብአ : Bellum gessit. צבא.

ኣጽባዕት : Digitus. אצבע اصبع.

ጸንሐ : Insidiatus est. *Syr.* צנען insidiæ.

ጸንዐ :

ጸነዐ : Fortis fuit. ضنن.

ጸናጽል : Cymbala. צלצלים. صلاصل.

ጽንፍ : Finis, fimbria. צנפן صنف
Ch. alæ, oræ, extremitates. limbus vestis.

ተጸአጸአ : Coluit. تصاءصا timuit.

ጽእለ : Contumelia affecit. *Syr.* צער id.

ጸዊም : Jejunare. צום. صوم.

ጸወን : Refugium. صون custodia.

ጸውዐ : Vocavit. צוח clamavit.

ጽዋዕ : Calix. صواع.

ጸዐረ : Afflictus fuit. *Chald.* צער. id.

ጸዐቀ : Constrinxit, coarctavit. צוק arctari. ضيق angustus fuit.

ጸድቀ : Justus fuit. צדק.

ጽድቅ : Veritas. صدق.

ጸድፍ : Præcipitium. صدف χάσμα, Hiatus.

ጸጋም : Sinistra. ضجام obliquitas, distorsio.

ጸጉር : Pilus. שער capillus.

ጸግበ : Satur fuit. שבע. شبع.

መጸጉዕ : Paraliticus. ضاجع iners, fatuus.

ጸፈረ : Texuit, complicavit. ضفر, ظفر.

ጽፍር : πλόκιον κεφαλῆς. ظفر & ظفيرة crines contexti.

ጽፍር : Ungula. *Ch.* טפר, ظفر. צפרן.

ጸፍቅ : Densus. صفيق.

ጸፍንት : Pera, saccus. صفنة.

ጸፍዐ : Alapam impegit. صفع.

ፀ :

ፀሐይ : Sol. ضحاء *vel* ضحو Sol matutinus, *vel* meridianus.

አስተፀመረ : Conjunxit. *Chald.* סמר. *Arab.* سمر junxit clavis.

ፀምር : Lana. צמר.

ተፀምደ : Conjunctus fuit, adhæsit. נצמד. צמיד conjunctus, affinis.

ፅምድ : Jugum, צֶמֶד.

ፀረረ : Adversatus est. צרר.

ፀር : Inimicus. צר.

ተፀለወ : Otio torpuit. נעצל.

ፀሩዕ : Otiosus, piger. עָצֵל.

ፄወወ : Captivum cepit. שבה. سبي.

ፀወገ : Pravatus fuit. סוג retrocessit.

ፂፄ : Tinea. סס, σής.

ፈ :

ፈለፈለ : Saliit, *de fonte.* φλύω.

ፈለሰ : Peregrinari, migrare. *Polas inde Colchi vocarunt urbem* φυγάδων. *Strabo lib.* 1.

ፈለግ : Rivus, fluvius. פלג. فلج.

ፈለጠ : Separavit. *Chald.* פלט ejecit, expuit.

ፍሕም : Carbo. פחם.

ፍሥሐ : Lætitia. צפוח. *Chald.*

ፈርሀ : Timuit. فزع.

ፈረስ : Equus, فرس. פרש eques.

ፍርቃን : Salus. פורקן.

ፈርኅ : Pullus. *plur.* አፍራኅት : אפרוח. *Syr.* פרונא.

ፈረንጊ : Europæi, Franci.

ፈረየ :

ፈረየ : Floruit, fructificavit. פרה fructificavit. פרח floruit.

ፍርፍርት : Coturnix. فرفر Avis quædam.

ፍርፈር : Mica. *Talm.* פרפור.

ተፋሰሰ : Sortem projicere. *Talm.* פיס πέσσον calculus lusorius.

ፋሲሕ : Pascha Judæorum. פסח.

ፋሲካ : Pascha Christianorum, πάσχα.

ፈቀደ : Voluit, cupivit. פקד requisiit, desideravit. *Schindl.*

ፈተለ : Nevit. פתיל filum, funis. فتل Involvit linum *aut* lanam.

ፈትሐ : Solvit. פתח. فتح.

ፈተተ : Fregit. פתת. فت.

ፈተነ : Probavit. فتن.

ፈተወ : Cupivit, optavit ποθέω.

ፍትወት : Desiderium. πόθος.

ፈከረ : Exposuit, فكر cogitavit, intellexit.

ፍካሬ : Expositio mysterii. فكر imaginatio, ratiocinatio.

ፈወሰ : Sanavit, فوز evasit incolumis.

ፈደየ : Redemit. פדה.

ፈድፈደ : Excessit, præcelluit. فد præteriit, metam excessit.

ጳጕሜን : Pagomen, ἐπαγόμεναι.

ፈጠረ : Creavit. فطر.

መፍጽሕ : Cuneus, malleus. فضخ frangere. פצח id. *Mich.* 3.3.

T :

ፓኖስ : Lampades, faces. πάνος *et* φάνος, fax.

ፐፐራ : Purpura, πορφύρα.

Cæterum Harmonica derivandi ratio difficilis non est. Nam ut communes modos, & vulgo notos veluti Prosthesin, Aphæresin, aut Metathesin, &c. elementorum omittamus; Frequentissimum hic est Antistœchon literarum ejusdem Organi: nec non liquidarum atque literarum אהוי: *quod sicuti ex Syllabo proposito apparet, ita hic paucis quibusdam Regulis, & exemplis magis confirmabimus.*

I. י *Hebr. initio vocis mutatur in* ወ : *ut* : ירח Luna ወርኅ : יין Vinum ወይን : *Hinc Verba Quiescentia apud Hebræos Pe* י *dicta, hic sunt Defectiva prima* ወ : *ut apud Arabes; ut* ילד peperit : ወለደ : ولد. ירש hæreditatem adiit ወረሰ : ورث.

II. *Quiescentia Lamed* ה *hic sunt Defectiva tertia* የ : *ut:* ראה vidit, ርእየ : رأي. בלה Inveterascere በልየ : שתה bibit ሰትየ : *At* חיה vixit, *hic est* ሐየወ :

III. Τῷ ש *Hebræorum respondet* ሰ : *Variat autem apud Arabes, ut ex adjectis vocibus videre est:*

שם :	Nomen,	ስም : اسم	שלישי :	Tertius,	ሣልስ : ثالث
שמים :	Cœlum	ሰማይ : اسماء	שמיני :	Octavus,	ሳምን : ثامن
שמע :	Audivit	ሰምዐ : سمع		Cera,	ሰምዕ : شمع

IV. ܕ *Syrorum hic est* ዘ : qui, quod, *Pronomen Relativum; vel etiam nota Genitivi.* ذ *vero Arabum* ዝ : Iste.

V. *Dages forte resolvitur in* ን : *ut pro* אתה *dicitur* አንተ : Tu; *pro* שבת *dicitur* ሰንበት : Sabbathum; *et ita porro.*

APPEN-

APPENDIX & AUCTARIUM.

Misit etiam Dominus Author inter imprimendum additiones atque emendationes aliquas, quas serius allatas, hîc quoque inseremus, atque literis J. L. *notabimus.*

ሀ፡

---

1. ሀ ሎ : Est, *Præt. etiam Imperfecti Indicativi significationem habet, ut* ሀሎ : ብእሲ : Erat vir quidam. *Marc.* 1.23. ኀበ: ሀሎ : ቀዲሙ : ὅπου ἦν τὸ πρότερον. *Et contra* ሀለወ : *in Præsentis significatione reperitur Matth.* 28.29. *Ubi duo vel tres congregati fuerint in nomine meo*, ህየ:ሀለውኩ:አነ : ibi sum in medio eorum. *Differt ab* ሐለወ : Vigilias egit, *quod vide in* ሐ : *J L.*

6. ሄሬኔዎስ : Irenæus. *Nom. Doctoris Ecclesiæ.* E C. *&* T. 29. *Aug.*

7. *Sub* ሀሠለ: *refer*] ኅውል: Qui ejusdem religionis ac eodem vitæ instituto cum alio est, እለ:ሀለዉ:ኅውለ:

8. *Sub* ሀሠከ : *refer*] ሐሠክ : *for.* ኀይል : Commotio, tremor, agitatio. ዕለተ:ሐሠክ: *E. C. & T.* 5. *Nov.*

9. *Ad* ሀይደ : *adde*] *Et Metaph.* Rapuit in admirationem. ለብሶ: ክቡር: ዘየ ሐይድ:ዐይነ: E. C. *&* T. 21. *Nov.*

ትሕይድና: Rapina, rapacitas, *pro actu rapiendi. It.* Persecutio. *E.C. et T* 22. *Jun.*

10. ሀገረተ: *hinc fit* ‖ ተሀገረተ: Sedulò curavit, intentus fuit. *cc* ለ: *ut* ትት ሀገረቱ:ለሞፍቅደ:ለብየ : *Org. lect.* 3. *in fin. ubi malè legitur* ትትገሀረቱ: *dele igitur in Lexico meo* ጋሀረተ: *J L.*

ህግሩት : Sedulus, diligens, intentus *alicui rei. Org. lect.* 2. *formæ* ድንጉፅ: *Id.*

ለ፡

10. *Sub* ለህቀ ; *Col.* 11. *v.* 10. *post* Quàm *adde.*] *e.g. Cum Divinitate non est comparatum sicut (erat) cum Abrahamo:* ዘይልሕቅ: እምይስሐቅ: ወይስሐቅ: ዘይል ሕቅ:እምያዕቆብ: *L. Cyr.*

Post ለህቀት : *adde*] *It.* Senectus *ipsa* ; ነየ:ሌለሳቤጥ:ፀንሰት :በልህቀቲሃ: *L Hom.*

Sub ልሂቅ : *Post* ሊቃናት : *adde.*] *It.* Principes, Primarii.. ፩ እምሊቃናት:፱: *Unus ex novem Principibus Angelorum.*

Sub ሊቅ: *& quidem antè plur. adde:*] *Contractum quidem est pro* ልሂቅ: *usu tamen differt ut in Lexico docetur. J L.*

ሊቀ:አበው : Patriarcha. ሊቀ : ሠራዊት: Capitaneus generalis. ሊቀ : ምኔት : Abbas, *seu* Prior Monasterii. *L Hom.*

ሊቀ : ማኅበር: Concilium generale, *seu* Oecumenicum, *qualia fuerunt*

ጉባኤ:ኒቅያ:*habitum A.Ch.* ፫፻፲ወ፰:
ጉባኤ:ቁስጥንጥንያ፡ ፫፻፶ወ፫:
ጉባኤ:ኤፌሶን: ፬፻፳ወ፫:
ጉባኤ:በኬልቄዶን: ፮፻፴: *quod*

vocant ማኅበረ : አብያን : Conventum

Multo-

stultorum. *E. C. & T.* 10. *Nov. & alibi* ማኅበረ:ዕልዋን: Conventum Apostatarum. *Execrationem hujus Concilii legi alio in loco, his verbis*: ወጉዝ:ውእቱ: ማኅበረ:ርኩስ:ዘኮነ:በከልቄደን:ወጉዝ: ኵሉ:ዘይትተፋ:ምክሖሆሙ:ወኵሉ:ዘይነብር: በሃይማኖቶሙ: ወንኅነሰ: ሲንሰምዖሙ: ለማኅበረ: ዕልዋን: ሰዓለም:: *L. Hom. Æthiop. MSS.*

Ad ሲቅና: *adde*:] *quod integrè est* ለህቅና: *E. C. & T.* 5. *Jan.*

12. *Sub* ሴለየ: *adde*:] ‖ ተሴለየ: Separatum fuit *unum ab alio. In specie de cute*, detracta fuit: ተሲለየ:ማእሰ:ለሠጋከ: እምዐጽሙ:እግርከ: *E. C. & T.* 27. *Dec.*

ሲሉይ: Separatus, um. & *Metaph.* Purus, immaculatus. ሲሉይ:እምነ:ዘጣ:

13. ¶ ለሐልሐ: ‖ አልሐልሐ: Maceravit, mollificavit. ይበሰ:ኅብስቱ:በማየ: አልሐልሐ: *E. C. & T.* 19 *Aug.*

14. *Ad* ለምለመ: *adde*:] *It.* Viruit *arbor.* ምልማል: Viror, viriditas: ዘክዳኑ: ምልማለ:ወርቅ: *E. M. P.*

Ad ልምሉም: *adde*:] *It.* Viridis, e. *opp. est* ምጽልው: Aridum.

15. *Sub* ለመደ: *refer*] ተልሚድ: *i. q. Ebr.* תַּלְמִיד Discipulus. *E. C. & T.* 5 *Jul.*

16. *Sub* ለስኀ: *adde*] ‖ አልስሐ: Innoxium, innocuum reddidit *venenum.*

17. ልብን:] *Est arbor parva, ex cujus floribus distillatur aqua odorifera, quâ suavis odoris ergo faciem illinunt*: ማየ: ልብንኑ:ሰሲ.ፍትኑ:መዐዛኪ:ይመስል:ሞኑ: Num stacte salihot? Odor tuus suavis cui assimilatur. *CL. Dn. Theod. Petraus.*

ib. Sub ለበወ: *refer*] ልባዌ: *i. q.* ልቡና: Prudentia, intelligentia.

18. *Post* ሲቶስጥርከ: *adde*:] *It.* ሲቶስጥር: *E. C. & T.* 21. *Jun.*

ib. ሲተ: Mihi, me. *Pron. à Nom.* አነ: Ego. *JL.*

21. *Sub* ለዐለ: *refer*] ልዑለ: *Adv.* Sursùm. *opp. est* ቀኅልቀሊተ: Deorsùm.

ib. ad Plur τῶ ልዑል: *adde*:] Est quoque unus ex nov. ordinibus Angelorum, qui sic vocatur. *L. Joh. Evang.*

23. *Sub* ለጸቀ: *ad* አልጸቀ: *adde*:] *It.* Accedere fecit, attraxit: ታለጽቆሙ: ለርኁቃን: በምሕረትከ: *L. Joh.* ‖ አስተለጸቀ: Arctè combinavit *vel* conjunxit unum cum altero: በአጕናደ: በቀኀልት: ክልኤ: ዘአስተላጸቁ: *E. C. & T.* 27. *Apr.* አስተላጽቆ: Unio, conjunctio arcta.

ሐ:

25. *Sub* ሐልቀ: *refer*] ሕለቃት: *Plur.* Partes. *ut* ተከለ: ሕለቃቲሃ: ለምድር: Stabilivit partes orbis terræ. *L. Epiph. sing. esset* ሕለቅ: *for.* ሕፀን: *sed nondum occurrit. conv. c. Ebr.* חֵלֶק Pars, portio.

26. ሐለየ:] ‖ ተሀለየ: *Pass.* τῶ ሐለየ: *Mercedem quam auris non audit*, & ወስተ:ልበ:ሰብእ:ሲተሀለየ: *L. Chrys.*

29. ሐመደ:] Nix, *vel potius* Grando minutior. *Nam Æthiops nivem nostram veluti rem novam mirabatur*, & ሐሪጽ: Farinam *vocabat. JL.*

30 ሐረመ:] ተኀሪሚ: Voto abstinens *à re quadam. seq.* እም: *E. C. & T.*

32. ሐረረ:] ኀሪር: Combustio. *for.* ንቃህ: *E C. & T.* 21. *Jul.*

ib. ሐረሰ:] ሐራሲ: Agricola. *Plur.* ሐረስት: *Matth.* 21. 33. *at* ሐረሳዊ: *facit pl.* ሐረሳውያን:

ib. ሐራ: *aut* ሐሬ: *quod sæpius reperitur.*

34. ሐስል: Corbis, & ኅስል: Saccus *vix differunt, posterius autem cum significatione sua prævalere videtur. JL.*

ib. ሐሰበ: *post* ሐሳብ: *adde*] ሐሳበ: ርቱዕ: Computus rectus. *i. e. quo omnes Christiani utuntur. Scal. C. Æ.* 689.

35. ሐሰወ:] ሕስው: Ementitus, fictus.

36. ሐቀየ:] መስተሐቂ: *Plur.* መስተሐቅያን: *Syn. dub. sign. JL.*

37. ሕብል:] ሐባሲ: Fraudolentus ለይትኀጎጽ: *destruatur. Miss.* 169 *c.* 1. *JL.*

ib. ሕብር: *ante plur. adde*:] *It.* Forma, figura, species externa *rei*: እስከ: አስተርአየ: ኅብረ: በአምሳለ: ውዑይ: ጉንድ: *E C. & T* 24. *Aug.* ኅብረ:ከይሲ: ወለጠ:ዘዓሣ:ሬእይ: *ib.* 21. *Jul.*

ib.

ib. ¶ ሐብረየ : *dub. sign.* በጾታ : ኅረ ያን፡ዕደው፡እንዘ፡ተሐብሪ፡ጾታ፡

39. ሐተተ፡] ሐተታ፡ Inquisitio, examen : ዕለተ፡ሐተታ፡ E. C. & T. 27 *Jan.*

40. *ad* ሐወልት፡ *adde*] Columna *aut* excelsa *quævis:* እሳት፡ወሐጠት፡ሐወልተ፡ አርኖን : devoravit exelsa Arnon. *Num.* 21. 28. *TP.* ሐወልተ፡እብን፡ ቀብአ፡ Extremitatem columnæ lapideæ.

41. ሐዊስ፡] ሐዊስ : *ut* ሐዊሳ : ሰላም እትኩ፡ Form. gratulandi cuidam, *de felici ejusdem adventu. His verbis arbores in Ægypto, propè urbem* ሳሞናን፡ Sâmnon *Christum adventantem exceperunt. Hom. Theoph. MSS.*

42. ¶ ሐዊ፡ *Mendum esse videtur, pro* ሐራዊ፡ *aut est pro* ሐቢ : *ut* ; አመ : አስተ ርአይከ : በብዙኅ : ሐዊ : *E. C. & T.* 3. *Feb. aliàs* መጽሐፈ፡ሐዊ፡ *Liber est, de vitis Sanctorum conscriptus.*

ib. ሐዊጽ፡] ሕዋጼ፡ Intuitio, visio, *pro actu videndi. E. C. & T.* 11. *Mai.*

45. ሐይወ : *post* ሕይወት : *adde:*] & *sæpe* ሒወት፡ *Miss.* 168. 2. & 170. 1. *JL.*

46. ሐደሰ፡] ሐድስ፡ *for.* ሐውዝ፡ Innovatio, renovatio. ይኩን፡ ለሐድስ፡ ነፍ ስነ፡ *L. Apost.*

16. ¶ ሐደደ፡ *hinc* ሐዳድ፡ *for.* ኀሪፍ፡ *dub. sign. ut* ; ትፍትሒ : እምክሳድየ : ሐዲድ፡ *E. C. & T.* 21. *Mart.*

47. ሐጕለ፡] ሕጕል : Perditus. *L. Hom.*

ib. ¶ ሐገደ : *dub. sign.* እሞድኅረ : ሐገደ፡መንበሮ፡ወሪሱ፡ *E.C. & T.* 16. *Oct.*

48. ሐጸየ፡] || ተሐጽየት፡ Desponsata fuit. እንሰ፡ ተሐጺይኩ : ለሰማያዊ : ክር ስቶስ፡ E. C. & *T.* 26. *Mart.*

ib. ሐጸጸ፡] Parvus fuit, *seq.* እም : Minor fuit *vel* factus est. *Matth.* 2. 6. *JL.*

ኍጻጼ፡ *i. q* ሕጸት፡ Imminutio, diminutio. *Labor* ዘአልቦ፡ኍጻጼ : continuus.

49. ሐፀነ፡ *sub* ሕፃን፡ *adde*] & ሕፀን፡ Id. ተሐጽነ፡ከመ፡ሕጽን፡ *L. Epiph.*

50. ¶ ሐፀየ : *Sub hanc radicem referenda videtur vox* ማሕፄ : Ascia, *ex lit.* ወ፡ *quia contracta est ex* ማሕወይ፡ *JL.*

መ፡

49. መሕለ : γονυκλισία, Genuflexio, supplicatio quæ fit genubus flexis. *Scal. C. Æ.* 668.

መህለለ፡ γονυπετεῖν *significat. Id. d. l.*

50. መሀረ፡] || ተመህረ፡ *i.q.* ተመሀረ፡ Didicit. ተመህረ፡መጻሕፍተ፡

51. ¶ መህወ፡ *i. q* መሀወ፡ Dissolvi, *It.* Fluere. እስከ፡ለሠጋሁ፡ከመ፡ማይ፡መህወ፡

ib. ¶ ማህዘ፡ 2 *Cor.* 9.2. *Vox d. J. JL.*

ib. ¶ ሜሎስ፡ *d. s.* ወይትፌኖ፡ ሜሎስ : ሰይፈ፡እሳት፡ *L. Epiph.*

54. መለከ፡] ተመልከ : Rex constitutus est. *T. P.*

መለካዊ፡ *i. q.* መለኮታዊ፡ Divinus.

ib. ¶ መሎኬ : Meloke. *Nomen herbæ est.* ከመ፡ዕብሬተ፡ ሐመለ፡ መሎኬ : Instar capillamentorum herbæ Meloke.

55. ¶ መለዚ፡ Melazi. *No. martyris est.*

56. መሕን፡] Radius textorius, *per quem textura peragitur. Miss.* 170. *c.* 3.

57. ¶ መመተ፡ || ለመመተ፡ *significatione conv. c.* ለመመዐ : Terruit, terrorem incussit. ሊያፍርሐ፡ መኳንንት : ወመ ስትረ፡ሐዊን፡ሊያመምታ፡ *E.C.et T.* 8. *Dec.*

ib. መመዐ፡] መመዒ : Formido, pavor, consternatio. ዘአልቦ፡መመዒ፡ Animosus, imperterritus. *E. C. & T.* 7. *Oct.*

መማዒ፡ Consternatio, trepidatio. *plus est quàm* ፍርሐት፡

ib. መለሠቀ፡] *Contractum est pro* መለሠ ቀይ፡ *quare vel sub* ሠቀየ፡ *vel* ሳቀየ፡ *referendum. Est autem nomen instrumentale, et secundum priorem radicem esset* instrumentum irrigandi *: secundum posteriorem verò* torquendi *vel* contorquendi. *JL. Mihi instrumentum textorium esse vr. illud, quò textura densior redditur;* Pecten.

cc. sign. rad ሳቀየ፡ *& cum Arab.* مسقى, Pecten.

58. መረረ፡] መረር : *Apoc.* 8. 11. *i. q.* መሪት፡ Amarities, amaritudo. *JL.*

59. መሬት፡] *Unum ex quatuor elementis, reliqua sunt* እሳት፡ ነፋስ፡ ወማይ፡ *JL.*

61. ማርያ : Maria, *Nom. mul. at B.*

M. V. constanter vocant ማርያም ፡

ib. ምርጕዝ ፡ Scipio, baculus. ምር ጕዝ፡ጻድቃን፡ *L.* 168. *b.* *J L. dele igitur in Lex.* ምርጕዝ፡

62. መሰለ፡] አመሰለ፡ Censere, habere aliquem pro tali. *accus. pers.* አመሰ ለቶ፡ሰብአ፡ለዛ ፡ *L. Joh. Ev.* ሶበ ፡ አመ ሰለ፡ስክርተ ፡ Dum illam pro ebria habebat *Eli. E. C. & T.* 17. *Oct. ex* 1 *Sam.* 1. 15.

መምሰል ፡ Similitudo. እንተ ፡ አልብከ ፡ መምሰለ፡ *i. e.* Tibi nihil est simile. *E. M P.*

አምሳለ፡ *Adv. simil.* Instar, ceu, tanquam : አምሳለ፡ማኅትው፡ Instar candelæ. *E. C. & T.* 28. *Nov.* በአምሳለ፡Id. *ib.* 11. *Dec.*

64. ማሰነ፡] ማሰኒ፡ Corrumpens, qui *vel* quod corrumpit *aut* perdit. ጥሪት ፡ ማሰኒ፡ *E. C. & T.* 30. *Oct.* ንዋየ፡ ማሰኒ ፡ *ib.* 10. *Dec.* ዓለም ፡ ማሰኒ ፡ *Encomium Patriarcharum.*

አማሰን ፡ Corruptio, interitus, perditio. *formæ* አምሰል፡ *L. Jac.*

65. መስከነ ፡ *ad* መስኪን፡ *adde*] Indigenam *quoque scare videtur, opponitur enim* ኀበ ግዩር፡ Peregrino. *L. Cyr.*

ib. መሰወ፡] መሳዊ ፡ Liquefaciens. መ ሳዊ፡ሐፃውንት፡ *E C. & T.* 12. *Nov.*

66. መሰጠ፡] መሳጢ ፡ Confringens, comminuens, *de fulmine. L. Jac.*

ib. ሞቅሐ፡] መቃሒ ፡ Carnificem *aut* custodem carceris *significare videtur* : ሶበ፡ ሊክህለ፡ መቃሒ፡ ወእግረ፡ ፈረስ፡ ያሕ ምማ፡ *E. C. & T.* 21. *Aug.*

68. መተረ፡] ምታር ፡ *for.* ኅፃብ ፡ Sectio, dissecatio.

ib. ¶ ማኅበረ ፡ ‖ አማኅበረ ፡ Congregavit, conventum instituit: ዕተጋብአ፡ ወሰአማኅበር፡ *E. C. & T.* 10. *Nov. huc refer* ማኅበር ፡ *v. Lex. col.* 218.

16. ¶ መኀዛ ፡ *for.* መዐዛ ፡ Delicias, voluptatem *sign. videtur*: ተኀረሚት፡አመ ወይን፡መኀዛ፡ወእክለ፡ውርዙት፡ *Abstinens à vino voluptatis & cibis juvenilibus.*

68. መሕፀና: *vel sub* ማኅፀነ፡ *vel sub* መሐፀ ፡ *referendum est. Secundum priorem radicem significaret* Curatelam. አለ፡ አቀቡ ፡ መሕፀናሆሙ ፡ በጽድቅ ፡ *L. Joh. sec. posteriorem verò* sortem , *& ita conveniret cum Ebr.* מחיצה *sors.*

70 መነነ፡] ‖ ተመነነ ፡ Aspernatus, illusus, vilis habitus fuit. እምኅበ፡ቀያፋ፡ ተመነንከ ፡ *L. Epiph. Def.* ተመነ ፡ *E. C. & T.* 24. *Sept.* ‖ አመነነ ፡ Prohibuit, interdixit alicui aliquâ re.

መናኒ፡Contemptor. *E. C. & T.* 10. *Dec.*

71. መንዘዘ፡] መንዙዝ ፡ Opprobriis affectus, contumeliis lacessitus. *L. Joh.*

ib. መነየ ፡ *ad* መኔት ፡ *adde*] *& Meton.* Domus Monachorum, Cœnobium. *ut* ; *Impende has opes in ædificationes templorum,* ወመኔታት ፡ መነኮሳት ፡ & cœnobiorum. *L. Hom.* መኔት ፡ ደናግል ፡ Domus Monialium. *L. Hom.* እመ ፡ መኔት ፡ *&* እመኔት ፡ Domina cœnobii, Priorissa. *Plur.* እመኔታት፡

72. መንገለ፡] *It. Adv.* Quò, Quohin. *Ostendit asinus locum* መንገለ ፡ ተጎ ሕሰ፡ quò fugerat. *E. C. & T.* 19. *Mai. Est et Præp.* In : *ut Feritatem Leonum vertit* መንገለ፡የዋሐት፡ in mansvetudiné.

74. መከረ፡] ‖ አመከረ ፡ Promisit, *ut videtur* : ረከበ፡ ፈውሰ፡ ወጥዒና፡ ከመ፡ መንፈስ፡ቅዱስ፡አመከሮ፡

¶ *ib.* መክርያት ፡ *Plur.* Possessiones, facultates, bona *significare videtur*: መክ ርያቲሆሙ፡ ወሀቡ፡ለሰሐራ፡ *E. C. & T.* 11. *Sept. Sing. esset* መክርይ ፡ *conv. cum Ebr.* מֶכֶר Pretium. *It.* Res venalis.

75. ¶ መኰስየ፡ ‖ ተመኰስየ፡ Cognomen idem adeptus est. ተመኰስዮ ፡ Cognomen. *E. C. et T.* 21. *Jul.*

¶ መቃብዩ፡ Maccabæus. *Uxor Eleazari. vide integram hist.* 2. *Maccab. c.* 6. & 7.

ib. ¶ ሚካኤል፡ Michael *Archangelus.* ፩ ፡ እመሊቃናት ፡ ፱ ፡ Unus ex novem Principibus Angelorum. *E. C. et T.* 12. *Jan. et* ተአዘዘ፡ለትፍሥሕተ፡ ሰብእ፡ወለ ኑዛዜ፡ *id.* 12. *Feb.*

76. መዊት ፡ *et* መውት፡] *Plur. contractus* ሙታን፡

78. ¶ ማዕረረ፡ ‖ አማዕረረ፡ Dulce & jucundum

jucundum gustu reddidit. መዓር : ዘሠ ሓዘ : እሙን : ሠጋሃ : ያማዕርር : ጕር ዔያ: *E.C. et T.* 15. *Aug.* 29. *Oct.*

መዓርዒር :] *et contractè* መዓሪር : *Miss.* 175. *c.*3.

ib. ¶ መዐበለ: ‖ አመዐበለ : Invadere, obruere, *aut* submergere aliquem, *de fluctibus maris propriè. Et cum perpendo ista, vult animus meus natare in profunditate maris Filii tui,* ወያመዐብሉ : መዋ ግደ:መሠዋሪቲሁ: ለሕያው: sed fluctus arcanorum ejus obruunt eum. *L. Cyr. Metaph. de malo et calamitatibus quibusvis :* ጊዜ: ለዕሴያ: ያመዐብል: ባእስ:

ib. ¶ ማዕተበ: ‖ ተማዕተበ: *i. q.* ተዐ ትበ : Signatus, charactere *quopiam* notatus fuit. *Inf. nom.* ተማዕትቦ : *Signatio, Figura externa rei.* ርእያ: ጸልዐ: በአ ምሳለ : ከዋክብት: በተማዕትቦ : *E. C. et T.* 8. *Nov.* ‖ አመዐተበ: *i. q.* ዐተበ : *sign. tertiæ. v. Lex. c.* 341. በጊዜ : ሶበ: ያመዐትብ : እደ : ቅዳሴ : *E C. et T.* 19. *Dec.*

79. ¶ ማዕጥ : *dub. sign. ut* ሓብረ : ማዕጥ : *Lev.*12. *JL.*

80. *Sub* መዘገ : *refer* ምዝጉ : ኵል ክሙ: 2 *Cor.* 9.2. *dub. sign. JL*

82. ¶ መደመ : *vide sub* ደመመ:

ib. ¶ መደበ: ‖ ተመድበ : Concussus, conquassatus, læsus fuit, *à violentia fluctuum.* ታድኅኝ : ዘተመድቡ : እመፀገ : ለማዕበለ:ባሕር: *E.C. et T.* 12. *Sept. Inf.* ተመድቦ: Fractio *passiva. id.* 6. *Maj.*

ib. ¶ መድበለ : Convenire, congregari ምስለ:ጳጳሳት: ኤጲ:በቃለ ስጥንጥንያ:ዘመ ድበሉ : *E. C. et T.* 15. *Jan.* ‖ አመድ በለ: Congregavit, conventum instituit. *Inf.* በአመድብሎ: ምስለ: ሐዋርያት :

Huc refer መድበል : *Lex. col.*376. *et adde:* Chorus, cœtus, societas, congregatio. *i q.* ማኅበር:

ib. ¶ መደቃ: Mydakue, *Nom. propr.* ከመ : እማዕገት:ታመስጥ:መደቃ: *E.C et T.* 12. *Jan.*

ib. ¶ ሜደን : Medôn. *Gen. plur. Gr.* Μηδων, Medorum. *E.C. et T.* 19. *Aug.*

86. መጽአ : ‖ አመጽአ:] Excitavit ነፋሰ : ዐቢያ : *Jon.* 1.4.

87. መጽለወ :] ምጽልው: Marcidus. *opp. est* ልምሉም : Viridis, c.

ib. ¶ መጽወተ: Erogavit, distribuit, largitus est, *propriè eleemosynas.* መጽወተ : ለነዳያን:እንበለ:መስፈርት: *E.C. et T.*

ሠ :

88. ሠለሰ : *ad* ሠላስ:] *It.* Tres, tria. ሠላስ:ሰብእያት : Tres septimanæ. *E. C. et T.* 18. *Sept.* ሠላስ : አንስት: Tres fœminæ. *id.* 8. *Feb.*

91. ሠረረ : ‖ አሠረረ:] *Metaph.* In admirationem rapuit *aliquem. e.g. cantus citharæ* E C. *et T.* 21. *Jan.*

ib. ሠረቀ : ‖ አሠረቀ : Oriri fecit; *propriè. Metaph.* Monstravit, ostendit, videndum dedit. ከመ : ያርኢ : ስብሐተ : ትንሣኤሁ : አሠረቀ : ንስቲተ : መለኮቶ : *L. Joh. Ev.*

ሠርቀት: Ortus *sideris, pro oriendi actu Metaph.* Adventus. ሰበኩ: ሠርቀተከ: ውስተ : ኵሉ : አሕዛብ : ጽልመት : *L. Joh. Evang.*

93. ሠርዐ : ሠርዓት:] *It.* Institutum vitæ. ኅቡረ : ሠርዐት : *Ejusdem ordinis vel vitæ generis.* E C. *et T.* 11. *Nov.*

ib. ሠረየ :] *hinc* መሠሬ: *for* መክሬ : *d. s.* ጸጸስናሁ:ግዕዛን: ወመሠሬ: ውሉድ : እዘዘ:ቃሉ: *E.C. et T.* 1. *Mai.*

95. ሠቅ: *adde*] 3 *Imò* linteum *quodvis significare potest :* ቀኑስሊሆሙ : መዝ ሙዙ:በሠቅ: *E. C. et T.* 1. *Nov.*

96. ሠበከ :] ምስብብት : Hydria. *L. Cyr.*

97. ሠነየ:] ሠናይ: *It.* Formosus, pulcher. *Cant.* 1.15. *F. ib. v.* 4.

sub ሠን: *adde* :] ሠና:ላሕይ: Pulchritudo venustatis. *O. l.*2. αὔξησις *est, i. e.* excellens pulchritudo. *JL.*

98. ¶ ሣእን: Calceus *Ruth.* 4.7. *pluralem vide in Lexico.*

ib. ¶ ሠአየ : *sub ejusmodi radicem spectat* መሠዒ : Ventilabrum, *pro* መሠ አይ : *JL.*

99. ሠወለ:

99 ሠዐለ፡ ‖ ተሠዕለ፡] *Metaph.* Formatus, figuratus fuit. *Org. l.* 1. *JL. It.* Impressum fuit aliquid, ita ut vestia ejus conspiciantur. ተስእለ ፡ ውስተ፡ ኵሉ፡ አሰረ፡ እደሁ፡ *E. C. et T.* 8. *Apr.*

100. ሣዕር፡] *It.* Stipula. *Matt.* 7. 5.

ib. ሠዕርት፡] *Plur. est* አሠእርት ፡ *L. Orthod.*

ib. ሠይም፡] መሠሦም ፡ Canistrum, *impropriè et Metaph. Christus vocatur* መሠሦም፡ትፍሥሕት ፡ *L. Joh. Pl. vide in Lex.*

ተስየሜ ፡ Ordinatio, constitutio *ad munus aliquod.* E. C. *et T.* 9. *Oct.*

101 አሠገረ፡] *It.* Extraxit *rem quamvis* ex aqua. *Metaph.* Liberavit ex angustiis. አስገረኒ፡ በ *&c.* እምከርሠ፡ለባሕረ፡ ኀጢአት፡ E. C. *et T.* 30. *Mart.*

102. ሠገወ፡] ስገው ፡ Incarnatus.

ib. ሠጠወ ፡] ምሰጥው ፡ Exaudiens. *L. Joh.*

ib. ¶ ሣፁን ፡ *dub. sign.* ሣፁን፡ሠጋሁ፡ *E. C. et T.* 18. *Dec.* አም፡ሣፁኖሙ፡ነሠአ፡

ረ፡

104. ርሕቀ፡] ‖ አስተረሐቀ ፡ Prohibuit, Interdixit alicui aliquâ re. ut እም ድርሰ ፡ ድርሳን፡አስተረሐቀ ፡ *à conscribendis Homiliis.* E. C. *et T.* 8. *Dec.*

ርሕቀት፡ Longinquitas *loci. L. Homil.*

105. ¶ ሮም ፡ Roma, *Urbs præcipua Italiæ.* ዘሮም፡ *Romanus.*

ሮማዊ፡ Romanus. *F.* ሮማዊት ፡

ሮማይስጢ፡ Id. *Transtulim'* እምልሳነ፡ ሮማይስጢ ፡ *ex lingua Romana, s. Italica. Epil. Act. Ap.*

ib. ረመመ ፡] ‖ አስተረመመ፡ Sedavit, quietum & tranquillum reddidit *mare :* እሙንቱ ፡ ተሐውኮ ፡ አስተረመመ ፡ ባሕረ ፡

ib. ¶ ራሙኤል፡ Ramuel. *No. Angeli.*

106. ¶ ራስ፡ Râs. *Ambar. est & titulus propri' septem Pro-Regū Æthiopiæ. T P.*

107 ረሰየ፡ ‖ አስተረሰየ፡] *It.* Ornavit alium. አስተረሲ፡ በክሳድየ ፡ አምሳለ ፡ ባዝግና ፡ ወቀሚ ፡ E. C. *et T.* 30. *Aug.*

ad ትርሲት፡ *adde :*] *It.* Magnificentia, fastus, luxuria in vestimentis. አኮ ፡ ተሐፅኖ፡በትርሲት ፡ *L.* 318. *Orthod.*

ተረሳዪ ፡ Ornatus, *adj. F.* ተረሳይት ፡ *ut* ተረሳይተ፡ ክብር፡በዑጸፊ፡ *Ornatâ honore pro amictu.* E C. *et T.* 21. *Jul.*

109. ረባሕ፡] *Metaph.* Exuberantia. ፈልፈለ፡ረባሕ፡ *L Joh.*

ib. ረበበ፡] ‖ ተረበ፡ *Pass.* 1. *L. Chrys.*

ib. ¶ ረበወ ፡ *hinc Plur.* ረበዋተ ፡ ረበዋት ፡ መላእክት፡ይሰግዱ፡ሎቱ ፡ Myriades myriadum *Angelorum &c. L. Epiph. ex Hebr.* רִבְבוֹת Myriades.

ib. Post ረቢ ፡ *adde*] ረቡኒ ፡ Rebbuni, Magister noster, *titulus honoris et dignitatis.* E. C. *et T.* 5. *Mart.*

112. ርእሰ፡] ‖ ተርእሰ ፡ In extremitate *s.* initio rei constitutus fuit, *de unguibus:* አጽፋር ፡ ዘተርእሰ፡ ደበ፡መልዕልቱ ሆኑ፡ለአእዳው፡ *Enc. Patr.*

ርእስና፡ Senectus. E. C. *et T.* 10. *Jul.*

ርእስ ፡ *ad Plur. adde :*] አርእስት ፡ አበው፡ Patriarchæ. *L. Orth.* አርእስት ፡ ኀፂን፡ Genus tormenti. *ut* ዝቡጥ ፡ በአርእስተ፡ኀፂን፡ E. C. *et T.* 1. *Jan.*

113. *Sub* ርእየ ፡ *ad* ራእይ ፡ *adde*] *et* ራእ፡ Id. *nisi mendum sit. L. Jac.*

ad አርአየ፡ *adde*] *Est et Adverb. similit.* Instar, ceu, tanquam. *Fluxit sanguis adeò copiosus ex illo* አርአየ፡ ብዙኃ፡ ዝናም፡ *E. C. et T.* 25. *Nov. et alibi sapè.*

114. ረኵሰ፡] ‖ አስተረኵሰ ፡ Tanquam profanum & irreligiosum habuit. ለቤተ ፡ ብሰኒ ፡ እንዘ ፡ ያስተረኵስ፡ ሕጋ፡ Cum pro more suo balnea profana æstimaret. *E. C. et T.* 22. *Jan.*

116. ረወየ፡] ‖ ተረውየ፡ Rigatus, irrigatus fuit. *ce* እም፡ E. C. *et T.* 10. *Mart.*

ib. ረዊጽ፡] ርዉጽ፡ Currens.

117. ¶ ራዝ ፡ Râz. *dub. sign. Ut cum servus tuus lotus fuerit,* ይዕጸዱ ፡ እም ራዝ ፡ E. C. *et T.* 29. *Nov.*

ib. ርእደ፡] ‖ አርአደ፡ Tremere fecit, terrorem incussit. *L.* 318. *Orthod.*

119. ረገመ፡] ረጋሚ ፡ Maledicus, execrator. *E. C. et T.* 23. *Jan.*

ib. ¶ ራጉኤል፡ Raguel. *Angeli nomen, qui*

qui creditur eſſe Rector mundi & ſyderum. E.C. et T. 1. *Sept.*

120. ¶ ሩፋኤል : Raphael. መልአክ : ጥዒና፡ወፈውስ፡ Angelus medicinæ. E.C. *et T.* 13. *Dec. It.* ፈታሒ፡ ማኅፀን : Aperiens vulvam. *T. P.*

ሰ :

121. ¶ ሶ : *Cum verbis ſuffigitur Optativum eſt, ut* ተመየጥሶ : *Pſal.* 79.15. Convertere quæſo. ሰርሖሶ፡ Proſperare fac quæſo. *Miſſ.*158.6. አድኅንሶ : Libera, ſerva quæſo. *ib.*

ib. ¶ ሰለለ : ‖ አሰለለ : Conculcare fecit. አሰለሰ : ሎሙ : በኀይለ : ጸሎቱ : ርዉፀ፡ አሪዊት፡ E.C. *et T.* 21. *Jan.conv. cum Rabb.* סלל conculcavit.

ib. ¶ ሰሎሜ : Selome. *Mariæ obſtetrix, et comes Chriſti cum in Ægyptum fugeret. Hom Theophili Æth. MSS.*

ib. ¶ ሰለሰ : Trinus fuit, *Melius ſic quàm* ሠለሰ : *ſcribitur, ut Hebraicè* שָׁלַשׁ, *Arab.* ثلث. *Fut.* ይሴልስ : Trinus eſt. *Syn. J. L.*

122. ሰሊኖት፡] Cortex arboris, lauro ſimilis. *Schindl.* boni odoris. *T. P.*

122. ሰሌዳ፡ *Adde*] *In ſpecie* Lapis quadratus. ማይ : ጠፈሪ : ጽርሑ : ሰሌዳ : በረድ፡ጸፍጸፈ፡ዐውዱ፡ Palatium ejus aquâ fornicatum eſt, & area ejus lapidibus quadratis grandinis ſtrata *L. Epiph.*

123. ሰለጠ : *adde*] 3, Supplevit *inopiam, defectum alicujus.* ኀበ : ሊያእክልኩ : ሰለጡ : ሊተ፡ ለኀዊን፡ 2 *Cor.* 11.9. ተረፈ፡ሰለጥኩ፡ Abundo. *Phil.*4.18.

. ስሳጤ፡] *In ſpecie,* Reditus ex bonis locatis. *L. Job.*

መሠልጥ : *For.*መጽልል፡ Utilis, proficuus. *E.C. et T.* 21. *Nov.*

124. ስሕከ፡] ‖ አስሐከ : Macerare, conficere ſeipſum *nimiâ abſtinentiâ aut precibus.* ዘአስሐከ፡ አባላቲሁ፡በጾም፡ወጸሎት : E. C. *et T.* 13. *Oct.*

ሳሕክ : *i. q.* ስሕከት፡ Scabrities, aſperitas. *Metaph. de nævis animæ intelligitur.* ሳሕክ፡ለነፍስየ፡ *E. C. et T.* 8. *Maj.*

ib. ¶ ሰሐወ : Expanſus, extenſus fuit. *Antequam* ይስሐው : ገዘፉ : ደመናት : *L. Chryſ.*

ib. ሰመረ፡] ስሙረ፡ Fœcundè.

125. ሳሚሳጢ : Samoſatus *Hæreticus, qui Chriſtum nudum hominem fuiſſe aſſeruit, quod indicat author E. C. et T. his verbis :* ዘረሰየ : ዕሩቀ : እመለኮት : ትስብእ : 19. *Oct.*

ib. ሰመን፡] ሰማኒቱ፡ 1 *Pet.* 3.20. *Ambiguæ formæ vox, pro* ሰመንቱ : Octo *poſita eſt, an fœmininum dicere debeam, cum affixo planè irregulari, à Maſc.* ሰማኒ : (*formæ* ቀዳሚ :) *quod quidem nondum occurrit, ambigo. J L.*

ሳምናዊ፡] *contractè* ሳምናይ :

126. ስምዕ፡] *It.* Teſtis, Martyr. *E. C. et T.* 8. *Oct. bis. Pl.*ስምዓት፡ *Id.Comp.*

ሰማዕት : Teſtes, *quaſi diceres eos qui rem audiverunt. Reverâ Pluralis eſt, à ſing.* ሰማዒ : *ſicut* ጸላእት : *à* ጸላኢ : *ut* አንትሙሂ፡ሰማዕትየ : Vos eſtis teſtes mei. *Joh.*15.27. ሰማዕተ፡ሐሰት፡ *Mar.*14.5.*vel* ዐመፃ፡ Falſi teſtes, *Pſ.*26.18 (2)Martyres, *ut Stephanus* ቀዳሜ : ሰማዕት : Primus martyrum, πρωτομάρτυς. *Lit.*164.*c.*2.*Uſu tamen invaluit, ut ſingulariter uſurpetur, veluti* ውእቱ : ሰማዕትየ : Iſte eſt teſtis meus. *Joh.* 15.26. እግዚአብሔር : ሰማዕትየ፡ *Rom.*1.9. *Et hinc porrò formatur pluralis* ሰማዕታት፡ *L. MSS. J L.*

127. ስም፡] *alius pl.* ስማት፡

ib. ሰማይ፡] *F.* ሰማይት፡ *ut* መንግሠት፡ ሰማይት፡ E.C. *et T.* 14. *Feb.*

129. ሰረበ፡] መስረብ፡ *for.* መስከብ፡ *Vas ad aquam hauriendam in genere ſignif.* Hauſtrum. *Hinc minus propriè ſpongia, cujus in paſſione Chriſti fit mentio, ſic vocatur. ut Salve* ስፍንግ፡ብኒአ፡ኅመት፡ መስረቡ፡ *E. C. et T.* 21. *Sept.*

ib. ¶ ሳሬት : Araneus, aranea. *Pſal.* 38.14. *et* 89. 10. ፈትለ፡ሳሬት፡ Aranea, *quatenus pro* tela aranei *accipitur. J L.*

ib. ስርናይ፡] *Pl.* ስርናያን፡ *E. C. et T.*

130. ¶ ስሩግ፡ Syrug. *No. vel patriæ vel*

urbis

urbis ubi S. Jacobus Evang. docuit. ዮዐ
ቀብ ፡ ዐቢይ፡መምህር፡ዘሀገረ፡ስሬግ፡ *Tit. Hom. Jacobi MSS.*

ib ሰርገወ፡] አስርገወ፡ Ornatus, *i. q.* ስርገው፡ *Pl.* አስርገዋን፡*seq.* በ፡ *E. C. et T.*

ስርገውና፡] Ornamentum, ornatus.

ib. ስሱ፡ Sextus et Sexaginta, *contracta sunt pro* ስድሱ፡ *et* ስድሳ፡ *JL.*

131. ¶ ስሱዕ ፡ Sex. ካዕበተ፡ስሱዕ፡ Bis sex, *poeticè. i. e.* duodecim.

133. *ad* ስቃይ፡ *post plur. adde*] ሞገደ፡ ሠቃያት፡Fluctus tribulationum, *i. e.* copiosissimæ. *E. C et T.* 10. *Oct. contractè* ሠቃት፡ *id. 6. oct.*

134. ¶ ሳቤቅ፡ Sabek, *nomen ligni vel arboris :* ዕፀ፡ ሳቤቅ፡እንተ፡ወለደት፡በገዳ ፡ *L. Hom.*

ib. ሰብአ፡] ትስብእ፡ Humanitas, humana natura *in Christo. E. C et T.* 19. *Oct.*

135. ሰብዐ ፡] ሱባዔ ፡ Septem, *for.* ሱታፌ፡ *ut* ሱባዔ ፡ ለመታት፡ ፈጸሞ፡Cum septem annos sedisset. *E. C. et T.* 8. *Jan.* ሱባዔ፡ደቂቅ ፡ Die Siebenschlaffer. *id.* *It.* Septimana. *Pl.* ሱባኤያት ፡ ሠለስ ፡ Tres septimanæ. *id.* 18 *Sept.*

ib. ሰተረ፡]መስትር ፡ Scindens,መስትረ፡ ኅፀን ፡ *i. e.* መጥባህት፡ *E. C et T.* 8. *Dec.*

137. ሳተፈ፡] ሱታፍ፡*i. q.* ቢጽ፡ Socius, particeps, *It.* similis ሱታፈ ፡ በመንፈስ ፡ *E. C. et T.* 17. *Jan.* ሕፀን፡ዘኢይትረከብ፡ ሱታፈ ፡ *E. M. P.*

138. ¶ሰንበልት፡Senbelt. *Aroma est. E. M. P.*

139 ሰነአወ፡] ‖ ተሰነአወ ፡ Unitus, conjunctus fuit *cum* aliquo. Associatus fuit alicui ዘተሰነአወ፡ሕቡረ፡ለገድል፡ *E. C. et T.* 9. *Sept.* ይሰነአዋ፡ በስምዕ፡መስለ፡ *&c. Ut associetur illi in martyrio. ib.*

ሠነአዊ ፡ *for.* ሠልዋሴ ፡ Concordia.

ስነዕው ፡ Consentiens, concors, conformis. ስነዕወ ፡ መግበር፡በኵሉ፡መስለ፡ ጻጻሳት ፡ *E. C et T* 15. *Jan.*

141. ለስኤማ ፡] *Forma peregrina. Græcum* σχῆμα *esse arguit, et sic accipi potest de* specie, ornatu, cultu, *aut* dignitate. *JL.*

143. ሰከየ ፡ Accusavit. ‖ ተሰክየ ፡ *Pass. præt* በዛቲ፡ ነሰክይ፡ Per hanc accusamur. *Miss.* 172. *c.* 1. *in fin. JL.*

ስክያት ፡ Accusatio. *Id.*

143. ¶ ሰውል ፡ Saul, *genus fructuum esse videtur.* ፍሬ ፡ ሰውል፡ *E. C. et T.*

16 ሰውም፡] *Contractè* ሰም፡Gemma, *de qua in Lex. JL.*

144. ተሰወረ ፡] *It.* Evanuit *Angelus. L. Hom.*

ስዋሪ፡ *i. q.* ስዋሬ ፡ *vel pro eo,* Locus secretus, absconditus. *L. Joh.*

146. ሰዐረ፡] *It.* Consumsit, devoravit *mors L. Joh.*

ib. ¶ ሰዘረ ፡ Spithamâ complexus est. ዘሰማያተ፡ሰዘረ፡ወዘአድበረ፡ደለወ ፡ *E. C. et T.* 7. *Avril. ex Esa.*40.12.

ib. ¶ ሰዘየ፡ *dub. sign.* ምሕረተ፡ነዳያን፡ አለቡ፡እንበለ፡እሰዚ፡*E C. et T.* 12. *Mart.*

147. ሰዱስ፡] Sextus, *per Enall. Ordin. pro Cardin.* Sex. *Luc.* 13. 14. *JL.*

ib. ¶ ሰደየ፡ *Hinc* ስዳይ ፡ *for.* ዝናም ፡ *dub. sign.* እግዚአብሔር ፡ይቤ፡ እንዘ፡ ይነ ብብ፡ስዳይ፡*E. C. et T.* 23. *Dec.*

ib. ሰየፈ፡] *alius Pl.* ሰየፍት ፡

148 ሰደደ፡] Persecutor.

ib. ስግላጥ ፡ Seglath. *Flos odoriferus ad mare crescens. Non æquat te* ስግላጥ፡ ዘባሕር ፡ ወጽጌ ፡ ዘሐይቅ፡ *E C. et T.*

149. አስጠመ፡] *It.* Obruit aliquem *somnus. L. Jac. Ad* ተሰጥመ፡ *adde*] *Metaph.* Ad obedientiam redactus est. *L. E iph.*

150. ሰፍሐ ፡] ስፉሐ፡ Simpliciter, *s.* in simplicitate. *Ps.* 118. 45. *JL.*

መስፋሕ ፡ Locus amplus, spacium expansum. *Miss* 171. *c.* 2. *dele in Lexico* መስተሱፋሕ፡ *JL.*

መስፋሕ ፡ Instrumenti ferrei nomen quo ad supplicia utuntur. በመስፋሐ ፡ ኅፀን፡ካዕበ፡ አጽም፡ አገረሁ፡ ቀጥቀጡ ፡

ስፍሕ፡] *It.* Superficies *rei* ስፍሐ፡ ይብ ስት፡ፀምር፡ *E. C. et T.* 18. *Dec. ex Jud* 6.

ad ስፉሕ፡ *adde*] *It.* Turgidus, Inflatus. ባሕር ፡ ስፉሕ፡*E C et T.* 21. *Jul.*

151. ¶ ሶፎር፡Sapphirus *Gemma.*

ib. ¶ ሰፈንተፎነሂ፡ Sephentephonehy.

Nom.

Nom. inusitata forma, & dub. sign. tanquam epitheton Dei positum reperitur E. C. et T. 12. *Mar.* ለሰፈንተሮንሃ፡ አምላክ፡

ቀ፡

153. *ad* ቃል፡ *adde*] *It.* Legatus. ቃለ፡ ንጉሠ፡ *T. P.*

ib. ¶ ቃህም፡ Fucum *signif. videtur.* ሀኬይ፡ቃህም፡ *E. C.* et *T.* 24. *Sept.*

ib. ad ቀለም፡ *adde*] *It.* Penicillus *pictoris. S. Acarius pinxit Deum in linteo* እንበለ፡ቀለም፡ absque penicillo, *quæ pictura postea nec aquâ deleri, nec igne comburi potuit.* E C. et T. 29. *Dec.*

154. ቆልቆለ፡] ቍልቍሊተ፡ *Adv.* Deorsùm.

155. ¶ ቃሚ፡ K'âmâ. *Genus monilis.* ስርግው፡በቃሚ፡ *E. C. et T.* 15. *Apr.*

156. *ad* ቀመር፡ *adde*:] *It. i. q.* ደብተራ፡ Tabernaculum, conclave. እንቲ፡ ውእቱ፡ ደግሚት፡ ቀመር፡እንተ፡ትሰመይ፡ ቅድስት፡ቅዱሳን፡ E. M.

158. ቀረመ፡]ተቀራም፡ *for.* ተቀሣም፡ Collectio frugum. *E. C. et T.* 11. *Sept.*

ib. ቀርበ፡ *ad* ተቃረበ፡ *adde*:] Concumbere, coire, *de maritali congressu.* ተቃርቦ፡concubitus. *Lit. Cyr.*

160. ¶ ቅራጥ፡ *dub. sign. an. i. q. Græc.* κεράτιον, *aut Ar.* قيراط Bacca filiquæ dulcis? እስተዋጺኦሙ፡ አደው፡ ዘበበ ፪ ቂራጥ፡ E. C. *et T.* 15. *Jun.*

161. ቅራፍ፡ Cortex *arboris propriè, Synechd.* lignum. በቅራፊ፡ ዕፀ፡ አውፅአ፡ ማኅፄ፡ *E. C. et T.* 19. *Oct. ex* 2 *Reg.* 6. 6.

161. ¶ ቍስ፡ *for.* ቍኀ፡ Ethnicum *vel* Idolorum cultorem *significare vr.* ዘተኀፈረ፡መኰንን፡ቍስ፡በቅድም፡ጣዖቱ፡ርኩስ፡

162. ¶ ቆስጥ፡ K'uaft. *Genus aromatis est.* Cassia, *ut videtur.* E. M. P.

163. ¶ ቀቀየ፡ Avarus fuit: ዘይቄቂ፡ለር እሱ፡ ይዘግብ፡ ለባዕድ፡ Qui avarus est in seipsum, congregat alii. *Prov. T. P.*

ቅቂይ፡ Præparcus, nimium tenax. *id.*

ቅቅየት፡ Avaritia *inexplebilis*, tenacitas. *Id.*

ib. ቀበረ፡] መቅበርት፡ *for.* መክፈርት፡ Sepulchrum. *E. C. et T.*

ib. ቅብእ፡ *et Poeticè* ቅብአ፡

164. ቀብጸ፡] ‖ አቅበጸ፡ተስፋ፡ Desperare fecit, ad desperandum permovit.

166. ቀኀወ፡] ‖ ተቃሕወ፡ Certavit, luctatus est. እንዘ፡ይትቃሐው፡ፋጹም፡

ib. ቀነተ፡] ቀናቲ፡ Cinctus. *F.* ቀናቲተ፡ ንጽሕ፡ አምሳለ፡ መክፈ፡ Cinctâ puritate instar fasciæ. E C. *et T.* 21. *Jul. In MSS. tn.* ቅናቲት፡ *legitur, quod mendum esse vr.*

167. *Sub* ቀንአ፡ *ad* ቅንአት፡ *adde*] Invidia. *JL.*

168. *Sub* ቀነወ፡ *ad* ቀናት፡ *adde*:] Clavus. (2.) Plaga *et* vulnera *ipsa ex ictu accepta. Joh.* 20. 25. ፭ ቅንዋት፡ Quinque vulnera Christi. *JL.*

ib. Sub ቀነየ፡ *ad* ቅኔ፡ *adde*:] ቅኔ፡ ግብርናት፡ Subjectio servitutis, *i. e.* gravissima servitus. *Org. l.* 1. *JL.*

169. ቀዊም፡] *It.* Præfectus fuit. ዘይቀውም፡ሳዕለ፡እለ፡የዐፅዱ፡ Qui præfectus erat messoribus. *Ruth* 2. 5.

ad አቀመ፡ *adde*:] Excitavit, suscitavit. *Matt.* 22. 24. *JL.*

171. ቍጽ፡ *for.* ቍኀ፡ *aut* ቍስ፡ *contractum est, pro* ቍይጽ፡ Tibia.

ib. ¶ ቍኀ፡ *for.* ቍጽ፡ Hominem levem & malè sibi conscium *sign. videtur.* ከመ፡ ቍጽል፡ እምነፋስ፡ ሰብእ፡ ቍኀ፡ ርእዱ፡ *E. C. et T.* 12. *Jan.*

172. ቀደመ፡]ቅድም፡ Primum, principium rei. ዘቅድም፡ወዘኀሪ፡ Prius & posterius. *E. C. et T.* 6. *Oct.* አቡየ፡ ዘሀሉ፡ እምቅድም፡ Æternus. *id.* 7. *Aug. It.* Vet'. ሰብ፡ተዘከረ፡ ኵሉ፡ እኩያቲሁ፡ ዘቅድም፡

ቀደም፡ Prius, primum. አበዊሃ፡ዘቀደም፡ Majores. *E. C. et T* 8. *Nov.*

173. *vers.* 1. *post* ቀዳሚት፡ *adde*:] *Neutral* Initium, principium *rei.* ቀዳሚት፡ መድኀኒን፡ኮነ፡ በ *&c.* E. M.

174. ቀደሰ፡ *post* ቅድሳት፡ *adde*:] *Hâc formâ et singulare et plurale est, quod ex contextu discerni debet. Sing. ut; Cedat nobis cibus iste* ለቅድሳት፡ ወለአንጽሖ፡ እም፡ *&c.* in sanctitatem & puritatem *ab*

ab &c. L. Chryf. It. Pafce populum tuum rectitudine ወቅድሳት ፡ & fanctitate. *Lit.*

ib. ¶ ቅጥራን ፡ *Æs* fufile *feu* liquefactum *fign. videtur.* ከኑኑን ፡ ለባሱ ፡ በፍልሐተ ፡ ቅጥራን ፡ ወዘይት ፡ *E. C. et T.* 27. *Jan. conv. cum Ar.* قطر

176. *Sub* ቀጸረ ፡ *ad* አቅጸረ ፡ *adde* :] Subornavit. *JL.*

177. ቀጺሞት ፡] *Cant.* 4. 14. *ubi Græcus habet* κάλαμΘ, Calamus aromaticus. *JL.*

178. ¶ ቀረሐሰየ ፡ *hinc* አቅረሐሰ ፡ *dub. fign.* አጸንኦ ፡ ኪያከ ፡ ዮልዮስ ፡ አቅረሐሰ ፡

በ ፡

180. ¶ በልሱ ፡ *dub. fign.* ሊዊዕየ ፡ ወሊረስነ ፡ መንተ ፡ እንዘ ፡ በልሱ ፡ የዐቀኑር ፡ እሳት ፡

179. ¶ በሀረረ ፡ ‖ አብሀረረ ፡ *fignif. conv. videtur cum* ደንገፀ ፡ Terruit, *&c.* እንበለ ፡ ያብህርር ፡ ሞት ፡ *E. C. et T.* 21. *Jan.* ያባሕርር ፡ *ib.* 2. *Nov.*

ib. በልኀ ፡] ብልኀት ፡ Acies, vibratio, *de fulmine L. Orth.*

182. ብሔር ፡] *It.* Locus *in genere.* ወበጺሐሙ ፡ ብሔረ ፡ ጎልጎታ ፡ in locum Golgotha. *Matt.* 27. 33.

ib. ባሕር ፡ *adde*] Lacus, *ut* ባሕረ ፡ ጻና ፡ Mare Tzana, *ab Infula hujus nominis fic dictum,* Barcena, *Lacus in Æthiopia maximus. JL. It.* Occidens. እስከ ፡ ባሕር ፡ Ad occidentem ufque. *Gen.* 28. 14. *Ventus* እምባሕር ፡ ab occidente. Ex. 10. 19. *T. P.*

183 ባሕተወ ፡ ‖ ተባሕተወ ፡ *fign. vide in Lex. col.* 183. ወአመ ፡ ወሊደ ፡ ሊተባሕተወ ፡ አቡሁ ፡ ሎቱ ፡ Pater ejus nullatenus fibi foli relictus eft. *L.* 318. *Orthod.*

ብሕታዌ ፡ Solitudo, folitaria vita, ብሕታዌ ፡ ንብረት ፡ *E. C. et T.*

184 ¶ በሐነነ ፡ ‖ ተበሐነነ ፡ *dub fign.* Pax Theodoto ወከተ ፡ ቤተ ፡ ምቅሕ ፡ ዘሞተ ፡ እመ ፡ ይትበሐነና ፡ መዝገና ፡

185. ¶ በርሱማ ፡ Berfuma. *Nom propr. peregr. exponitur ab autore ipfo:* በርሱማ ፡ ብሂል ፡ ወልደ ፡ ጾም ፡ *E. C. et T.* 9. *Feb.*

188. ¶ አብረደ ፡ Grandinare. *L. Orth.*

ib. ¶ በርደደ ፡ *dub. fign.* አፍሐመ ፡ እሳት ፡ ለዕሌሁ ፡ እንደዱ ፡ ወበአብን ፡ ቀደሕ ፡ ሠጋሁ ፡ በርደዱ ፡ *E. C. et T.* 8. *Mai.*

ib. Sub በረጸ ፡ *ad* ተባረጸ ፡ *adde* :] *ut* ይትባረጸ ፡ ገጸሙ ፡ ከመ ፡ እሳት ፡ Flagrabit facies eorum ficut ignis. *Efa.* 8. 13. *Hebr.* פְּנֵי לְהָבִים Facies flammæ, *i. e.* rubefcentes *et calentes inftar flammæ, ob pudorem. JL.*

ib. በሰለ ፡] *It.* Pinfi, *de pane.* ኅብስት ፡ ዘበሰለ ፡ እመሰማየ ፡ ሰማያት ፡ *L. Cyr.*

ib. ሙብስል ፡ Coctum, res cocta. ሙብስል ፡ ብርት ፡ æs liquefactum.

ib. በሰረ ፡] አብሳሪ ፡ Annunciator. *T. P.*

ib. ¶ ብስጣውሮስ ፡ Byftaurus. *Nom. vi. peregrinum, ex Græco* σαυρὸς, *quod Æthiopicè interpretatur* መስቀል ፡ Crux.

191. *ad* ብንት ፡ *adde*] *propriè* Palpebras *fignificat, ut Efficacia orationis tuæ cuftodiat nos* በአምሳለ ፡ ብንት ፡ ዘየዐቅብ ፡ ዐይነ ፡ inftar palpebrarum quæ cuftodiunt oculos. *E. C. et T.* 11. *Dec.*

194. ¶ በዐለ ፡ ‖ ተበዐለ ፡ Feftum celebratum fuit. እለ ፡ ይትበዓሉ ፡ ደርገ ፡ *Quæ ambo feftivè celebrantur.*

ib. ብዕራ ፡ Byyrâ, *Nom. animalis eft.* ብዕራብ ፡ *L. Cyriaci. Mendum effe videtur pro* መዕራብ ፡ occidentem verfus.

ib. በዐደ ፡] ቡዓዴ ፡ Immutatio, variatio.

195. ¶ በዝ ፡ *Adv. temp* Nunc, jam. በዝ ፡ ዕርገተ ፡ ዕጣን ፡ Jam accenfio thuris *peragitur. L. Orth.* በዝየ ፡ Hîc. *opp.* በኀበ ፡ Illîc.

196. ቤዘወ ፡] ቤዛዊ ፡ *i. q.* መበዝው ፡ redemptor.

መቤዛዊ ፡ *id.* redimens, liberator.

ib. በይተ ፡] Manfit, fubftitit. ቢት ፡ ዮም ፡ mane hodie. *Jud.* 19. 10. አበየ ፡ በይተ ፡ Noluit pernoctare. *It.* Perfeverare, tamen, በኅሩቱ ፡ ደበይት ፡ ኵሉ ፡ *L.* 318. *Orth.*

ad ቤት ፡ *ante plur. adde* :] ቤተ ፡ መጻሕፍት ፡ Bibliotheca. ቤተ ፡ መርፈቅ ፡ Refectorium. ቤተ ፡ ድውያን ፡ *vel contractè* ዱያን ፡ Νοσοκομεῖον. ቤተ ፡ እንግዳ ፡ Xenodochium.

dochium. ቤተ ፡ ነፍስ ፡ Corpus. ቤተ ፡ አልባስ ፡ Sacristia. ቤተ ፡ ብለኔ ፡ Balneum. ቤተ ፡ ሐኖት ፡ Macellum. ቤተ ፡ ፋንዲቅ ፡ Diversorium. *T. P.*

197. በይጸ ፡] ተበያጺ ፡ *for.* ተጠያሪ ፡ *i. q.* ቢጽ ፡ socius, sodalis. *E. C. et T.* 10. *Aug.*

ib. ቢደስ ፡] *It.* Padus. *Nom. fluvii in Italia.* E. C. *et T.* 8. *Nov.*

198. ቤዴቅ ፡] *Peregrinum* βεδέκ, *ex Hebr.* בֶּדֶק Ruptura, fissura *ædificii.* 4 *Reg.* 12. 7, 12. *malè itaque interpres meus de* Gazophylacio *exposuit.* *J L.*

ib. በድው ፡] በዱ ፡ *for.* ጸማ ፡ *i. q.* በድው ፡ Desertum, solitudo. E. *C. et T.* 11. *Dec.*

ib. በጠለ ፡] በጣሊ ፡ Transiens, transitorium, vanum. መንግሥተ ፡ ምድር ፡ በጣሊ ፡ E. *C. et T.* 8. *Jul.* 27. *Sept.*

ib. ¶ በፀለ ፡ ‖ ተበፀለ ፡ Denudatus, excoriatus fuit *instar cepæ avulsis tunicis.* *E. C. et T.* 25. *Jul. cc Ar.* قصل

200. በጽአ ፡] ‖ ተበጽአ ፡ Beatus, felix factus est, *et seq.* እም ፡ *comparativè significat.* E. C. *et T.*

ብጹዓዊ ፡ *i. q.* ብጹእ ፡ Beatus.

ተ ፡

201. ተለወ ፡] *It.* Reposcit depositum *vel creditum, ut Cui multum crediderunt, ab eo multum* ይተልውዎ ፡ reposcent. *Luc* 12. 48. *J L.*

202. ተሐተ ፡] መትሕተ ፡ *Adv.* Infrà, *opp. est* መልዕልተ ፡ suprà.

ምትሐት ፡ *for.* መግበአ ፡ Humiliatio, humilitas. *Donec apparuit* በአምሳለ ፡ ምትሐት ፡ ሕሰው ፡ E. *C. et T.* 15. *Sept.*

203. ¶ ቶማስ ፡ Thomas *Apostolus* : መልአክ ፡ ለብሔረ ፡ ህንዳኬ ፡

ib. ¶ ተርሙስ ፡ Termûs, *Nomen herbæ quâ Sanctus Agabitus usus fuit ad somnum dispellendum. an Arab.* ترمس Lupinus ? *E. C. et T.* 24. *Feb.*

¶ ታራ ፡ Târâ. *Pater Abrahami, vocatur* ምእመን ፡ fidelis *vel* credens.

204. ተርጐመ ፡] መተርጕም ፡ Interpres. *E. C. et T.* 1. *Sept.*

206. ተበዐ ፡] ‖ አተታበዐ ፡ Bono animo fuit : አተታብዖ ፡ ኢትፍርሂ ፡ ነፍስየ ፡ Age anima mea, ne timeas. E. *C. et T.* 24. *Oct.*

ትብዓ ፡ Fortitudo, audacia.

207. ተንበለ ፡] *It.* Legatione functus est. በእንተ ፡ ክርስቶስ ፡ ንትነበል ፡ 2 *Cor.* 5. 10. *Eph.* 6. 20.

ትንባል ፡ *i. q.* ትንብልና ፡ Intercessio, patrocinium, oratio supplex.

ad ተንበላት ፡ *adde*] *It.* Tempus quo Ægyptus per Satrapas fuit gubernata, *Meton.* Satrapæ. *Decessit ex hac vita* እም ቅድመ ፡ ይንግሡ ፡ ተንበላት ፡ በግብጽ ፡ E. C. *et T.* 8. *Jan. quod incœpit post An. Chr.* ፲፻፲ *An. Mundi* ፶፻፹፻፲ ፡ ፲ ፡ *A. Alex. Magni verò* ፱፻፹፫ ፡

ib. ተንተነ ፡] ትንቱን ፡ Nutans, vacillans *instar ebrii, propriè.* ብእሲ ፡ ትንቱን ፡

208. ተከለ ፡] ‖ አትከለ ፡ Ligavit, alligavit. ያትክል ፡ ጸድዐ ፡ ነፍስየ ፡ Liget hostem animæ meæ. *E. C. et T.* 12. *Mart.*

209. ¶ ተኪዚር ፡ Tekizir, *dub. sign.* ኀበ ፡ ተኀንጸ ፡ ተኪዚር ፡ ወኀበ ፡ ተሠረረ ፡ ይር ፡

ib. ¶ ተዋሪሲ ፡ Tarsensis. ጳውሎስ ፡ ተዋ ሪሲ ፡ E. *C. et T.* 39. *Oct.*

ib. ¶ ተያፍን ፡ Tejaphn. *Nom. animalis est.* E. C. *et T.* 11. *Mai.*

ib. ¶ ትዕየ ፡ *hinc* ትዑይ ፡ *et fœm.* ትዕይት ፡ *d. s.* ሶንስት ፡ ትዕይት ፡

ib. ተግሀ ፡ *ad plur.* ፹ ትጉህ ፡ *adde*] Est quoque unus ex novem ordinibus Angelorum. *L. Job.*

ትጋህተት ፡ Incitamentum *vel* Illecebras *significare videtur.* ትጋህተተ ፡ ከንቱ ፡ ኢይመሰጦ ፡ *L. Jac.*

ኍ ፡

213. ኀመሰ ፡] ታኅምስ ፡ Quinta pars *rei.* Ein funftel eines dings. ታኅምስ ፡ ዐመታት ፡

ዐመታት ፡ ፫ ፡ Tres quintæ anni.

ኃምስ ፡] Quintus, *per Enallag.* Quinque. *JL.*

ib. ¶ ኅመዘ ፡ *hinc* መኅማዝ ፡ *for.* መኅላፍ ፡ *d. s. ut* ሊወዕዮት ፡ ቀዊማ ፡ ማእከለ ፡ ርሱን ፡ መኅማዝ ፡ *E. C. et T.* 20. *Maj.*

214. ኀሠሠ ፡] (2.) Requisivit ab aliquo rationem negotii gesti. *Luc.* 12. 48. (3.) Excepit, collegit aliquid. *Jesus* ኀሠሠ ፡ እንብዕዮ ፡ በእዴሁ ፡ *L Hom.*

ib. ማኅሠሠ ፡ *for.* ማሕተት ፡ Inquisitio, *pro studio quod aliquis sectatur.* ረሰዮ ፡ ማኅሠሠ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ጽድቀ ፡ *E. C. et T.* 8. *Sept. ex Matt.* 6. 33.

215. ኄረወ ፡] ኄርወና ፡ Bonitas, benignitas. *i. q.* ኂሩት ፡

ib. ኀረየ ፡] ኅሩይ ፡ Electus, *Pl.* ኅሩያን ፡ ሕዝብ ፡ Populus electus. *E. M P.*

217. ኀበ ፡] *It.* Ad. *Venit* ኀበ ፡ ሐዋርያት ፡ ad Apostolos.

218. ¶ ኀብር ፡ Possessio. ወበጽሐት ፡ ውስተ ፡ እሐዱ ፡ ኀብር ፡ እምኑ ፡ ገራህተ ፡ ለቦእዝ ፡ Venit a. in aliquam possessionem agri Boas. *Ruth* 2. 3. *T. P.*

221. ኀይሰ ፡] || አስተኀይሰ ፡ Prætulit, pluris fecit. *E. C. et T.* 9. *Jun.*

222. ኀደመ ፡ || ተኀድመ ፡ Obducta, superducta fuit *nox, aut tenebræ.* እመቅድመ ፡ ይትሐደም ፡ ሌሊት ፡ *L. Chrys.*

ib. ኀደረ ፡] ኅድር ፡ *Dub. sign.* ሊተገኃሠ ፡ ወሊተአንተለ ፡ ኅድረ ፡ በምጥባህት ፡ እጽፋረ ፡ እዴሁ ፡ ተነቅለ ፡ *E. C. et T.*

223. ኀደገ ፡] ኀዳጊ ፡ Abstinens, cessans.

ኅደገ ፡] *hinc* ኅዱገ ፡ ወይን ፡ Ebrius. *Psal* 77 71. *JL.*

ኅድጎሰ ፡ Nedum. *ut,* ኢታአምሩኑ ፡ ከመ ፡ መላእክት ፡ ጥቀ ፡ ትኴንኑ ፡ ኅድጎሰ ፡ ዘዝዓለም ፡ *An nescitis, quod vel Angelos judicabitis*, nedum *ea quæ sunt hujus seculi. Org. l.* 1. *ex* 1 *Cor.* 6. 3. *JL.*

225. ኀፀበ ፡] ኅፃብ ፡ *for.* ክላሕ ፡ *i. q.* ኅፅበት ፡ Lotio, ablutio, *pro* sordibus *tn.* quæ ex lotione proveniunt *h. l. sumitur.* በኅፃበ ፡ እግሬ ፡ በርሃን ፡ ለዕውር ፡ ቀብአ ፡ *E.* 8. *Mai. v. L. Homiliarum.*

ነ ፡

227. ነህበ ፡] *pl.* አንሃብ ፡ *et* አንህብት ፡ አንሃበ ፡] Sufflavit ignem. *T. P.*

መንሀብ ፡ *i. q.* መንሕር ፡ Follis. *Mal.* 3. 3. *Id.*

ib ¶ ነሀሀበ ፡ *ut* ፋቱን ፡ በነሀሀበ ፡ እሳት ፡ ርሱን ፡ *mendum esse videtur, pro* መንሃብ ፡ Ultrina, fornax excoctoria. *E. C. et T.*

ib. ¶ ነሐየ ፡ Quievit, requievit. *It.* Abstinuit *ab aliquâ re. seq.* እም ፡ *rei.* ትንሐይ ፡ ነፍስ ፡ እምአበሳሃ ፡ ፈጹመ ፡ *planè abstineat. L. Orth.* ከመ ፡ ይንሐዩ ፡ ትኩዛን ፡ *L. Joh.*

ib. ኖላዊ ፡ *pl.* ኖሎት ፡] *contractum pro* ኖለውት ፡ *JL.*

ተኖለወ ፡ Defendit, protexit aliquem, *sicut pastor fidelis gregem suam constr. cum* እም ፡ *ut* ተኖለወኒ ፡ በፍጽም ፡ ወዕቀበኒ ፡ በከዋላ ፡ *E. C. et. T.* 25. *Jan.* ይትኖለወኒ ፡ ትንባሌሁ ፡ እምኅይለ ፡ ጋኔን ፡ *ib.*

228. ¶ ነሐረ ፡ Stertuit. *T. P.*

መንሕር ፡ Follis, *i. q.* መንሀብ ፡ *Id.*

ib. ነምር ፡] *facit plur.* አናምርት ፡ *et* አንምርት ፡

229. ነሠተ ፡] ንሠተተ ፡ ሀገርነ ፡ Vastatio regionis nostræ. *Epil. Ev. Joh. JL.*

መነስቲ ፡ Destructor *vel* contemptor rei. መነስቲሁ ፡ ዘወርቅ ፡ *E C. et T.* 5. *Feb.*

ib. ነሠአ ፡] || ተናሠአ ፡ Alter alterum spoliavit, *aut* possessiones suas eripuit. *L. Epiph.*

230. ኒቅያ ፡ Nicea, *urbs Episcopalis, illa, de qua Gregorius Nyssensis nomen traxit. E. C. et T.* 26. *Nov. quòd vero Act.* 17. 34. ዘኒቅያ ፡ *legitur, dubio procul hæc vox est, et* Nisseenses *significat. Videturque ex mente Interp. propter defectum Originalis forsan, additum.*

ib. አንሶሰወ ፡] *seq.* ምስለ ፡ Conversari cum aliquo, *L. Orthod.*

231. ¶ ነሰየ ፡ || ተናሰየ ፡ Extulit seipsum, elatus fuit. ከመ ፡ ይትናሰይ ፡ ርእሶ ፡ Ut efferat seipsum. *Coloss.* 2. 18. *conv. cum Ebr.* נָשָׂא Elevavit.

ib. ¶ ንስጥሮስ ፡ Nestorius *hæreticus, condemnatus in Concilio Ephesino.*

ib.

ib. ንቅሀ፡] መንቅሒ፡ Excitator, excitans. *L. Jac.*

ንቅሀት፡ Vigilantia. *It.* alacritas. *L. Joh.*

ib. ¶ ነቀለ፡ Evulsit, eradicavit. ንቅል፡ ሊተ፡ ሦከ፡ ኀጢአት፡ እም፡ በቍለ፡ *E. C. et T.* 10. *Nov. Metaph.* Delevit, destruxit. *ib.* 6. *Dec.* ‖ ተንቅለ፡ Abscissus, um fuit. በመጥባሕት፡ ለጸፋሬ፡ እዴሁ፡ ተንቅለ፡ *ib.* 6. *Mai.*

232. ¶ ነቈረ፡ Effossus fuit alicui oculus. *Oculus tuus* እንተ፡ ነቈረት፡ effossus, *hoc procurat ut &c. L. Hom.*

ib. ¶ ነቅበ፡ ‖ ተንቅበ፡ *d. s. Anima* በመ ዐዛ፡ ክርስቶስ፡ ዘተንቅበ፡ *E. C. et T.* 21. *Jan.*

ib. ነቀወ፡] ነቃዊ፡ Sonans, qui *vel* quod sonitum edit; *ad varia transfertur. ut* ነቃዊ፡ መጻሕፍት፡ Lector. *E. C. et T.* 15. *Nov.* ነቃዊ፡ ደርሆ፡ Gallus cantans. *id.* 27. *Nov.*

ib. ነቀዐ፡] Perforavit. *T. P.*

ንቅዐት፡] Foramen, caverna *montis.*

መንቅዒት፡ Scaturigo. *Miss.* 172. *c.* 2.

233. ነቀፈ፡] Maculavit. *T. P.*

ንቀፍ፡ *et* ንቅፈት፡ Macula.

ንቁፍ፡ Maculatus, um. ንቁፍ፡ ንጡፍ፡ Maculatum, emaculatum. *Id.*

ነበለ፡ *hinc* ለንበልበለ፡] *Propriè de flamma dicitur*, Flagrare *vel* micare. *ut* ከመ፡ ንደተ፡ እሳት፡ ሶበ፡ ያንበለብል፡ Sicut ardor ignis cum flagrat. *Exod.* 24. 17. *Metaph. de quavis alia re instar flammæ micante. De stellis* Scintillare. *O. l.* 6. *JL.*

235. ነበረ፡ *ad* ኑባሬ፡ *adde*] Interstitium. *E. C. et T.* 3. *Nov*

235. ¶ ነበሰ፡ ‖ ለንበሰ፡ Æstuavit *præ commotione cordis. Jonæ* 4. 8.

Huc refer ለንበሳ፡ Leo. *Lex. col.* 342. *et adde hunc plur.* ለንብስት፡

ለንበሳዊ፡ Leoninus. *E. C. et T.*

236. ¶ ነባው፡ Nebo. *Mons in quo Moses Dux Israelitarum mortuus est, die* 16. *Febr. juxta Calend. Ægypt.*

ib. ነቢይ፡ *adde*] F. ነቢይት፡ *et contractè* ነቢት፡ *L. Hom.*

238. ¶ ነነዌ፡ Nenewe. *Est Dominica proxima ante Septuagesimam Ro. Ecclesiæ. Scal. C. Æ.* 699.

238. ንእስ፡] ንእስና፡ *i. q.* ንእስ፡ Juventus, minorennitas. *E C. et T.* 15. *Jan.*

239. ነከረ፡] Miratio, admiratio. *It.* Res mirabilis.

242. ነዘህላል፡] *et* ንዝህላል፡ Id. *E. M. P. Consumsi vitam meam* በንዝህላል፡ levitate. *oppos. est* ጽድቅ፡ Veritas.

ib. ነዝሐ፡] ‖ ለንዝሐ፡ Aspersit alium. ታንዝሕ፡ መነከሳተ፡ ለኀው፡

ib. ናዘዘ፡] መንዙዝ፡ Consolatione affectus.

243. ነደደ፡ *hinc* ነድ፡ Flamma.] *Pl.* ነደድ፡ *Psal.* 17. 10. *et* 38. 4. *JL.*

ነዳዲ፡ Ardens. ማኅቶት፡ ነዳዲ፡

244. ነደፈ፡] ‖ ለንደፈ፡ በሐፅ፡ Percussit, feriit sagittâ. *E. C. et T.* 25. *Jul.*

245. *ad* ንጉሠ፡ *adde:*] *vel* Imperator *Romanus.*

ib. ነገረ፡] ተናጋሪ፡ *i. q.* ነጋሪ፡ Orator, prædicator. ተናጋሬ፡ መለኮት፡ *Elog. Johannis Baptistæ est.*

247. ነገደ፡] ¶ ነገደ፡ ክርስቶስ፡ Negede Christos. *Nomen autoris est, qui hanc historiam Martyrum scripsit, quemque nobis, cum nonnullis aliis MSS. Æth. benevolè communicavit, Vir Pl. Rev. et Excellentissimus, Dn. D.* Edward Pocok. *LL. Ebr. et Arab in Alma Acad. Oxoniensi Prof. dignissimus, cujus promptitudo in suppeditandis suis MSS. ad promovendam hanc literaturam, æternas laudes et gratias meretur.*

ib. ¶ ነግጸ፡ Macerari, consumi *præ angore aut dolore.* ነፍስ፡ ትነግጽ፡ *L. Chry. conv. cum Ar.* نكص

ib. ነገፈ፡] ‖ ተናገፈ፡ Projecit, abjecit *rem, tanquam vilem et nullius pretii. Inf.* ተናግፎ፡ ሕይወተ፡ ዓለም፡ Aspernatio, contemptus. *E C. et T.* 11. *Dec.*

248. ነጽሐ፡] ንጹሐ፡ *Adv.* Purè.

249. ነጸረ፡] ለንጻረ፡ *Adv.* ኅበ፡ ለን ጻረ፡ Contra, adversus *Miss.* 174. *c.* 2.

ነጻሪ፡ Videns, aspiciens *rem.*

250. ¶ ነጸየ፡ ‖ ተንጸየ፡ Evulsum, detractum

detractum fuit *aliquid. ut: Dioscorus misit in Regionem longinquam* ዘተነጽየ ፡ እምነ ፡ ጽሕሙ ፡ quod evulsum fuit ex barba ejus. *E.C. et* نقض Detraxit. *T.7 Sept.conv.c Ar.*

ib. Sub ነፍስ ፡] *adde Expositionem loci ex Organo:* Quia duæ animæ dantur in homine, una quæ est spiritus vitæ, *(i.e. anima rationalis,)* egressa ex ore Dei creatoris, quæ non refertur ad hominis naturam elementarem, neque etiam moritur. Altera verò est facultas animalis, *(i. e. anima sensitiva)* & hæc ex elementis conflata, ipsaque mortalis est. *JL.*

ib. ¶ አንፈሰ ፡ Spiritum recepit, Refocillatus fuit. *It.* Solatio affectus fuit. በዐብሬትክ ፡ አንፈሱ ፡ ሕዝበ ፡ ኢትዮጵያ ፡ *Tempore Episcopatus tui gens Æthiopica refocillata est.* E. C. et *T.* 12. *Nov.* አንፍሶ ፡ Refrigerium, solatium. *L. Joh. in fine.*

251. ነፈቀ ፡] *It.* Separavit *naturas in Christo.* ተዋሕደ ፡ አምላክ ፡ ወሰብእ ፡ እም ፡ ለ ፱ ነፈቀ ፡ E C. et *T.* 7. *Sept.*

253. ¶ ነፍዘዘ ፡ *hinc* ነፍዝዝ ፡ *dub. sign.* ሰ ፡ እብል ፡ ለሰማዕት ፡ በነፍዝዝ ፡

አ ፡

254. ¶ ኤሎሄ ፡ Elohæ. *Nom. Dei, ex Hebr.* אֱלֹהַּ E. *C. et T.* 5. *Pagv.*

255. ¶ አልብተር ፡ Albytar. *Nom. Magi, illius qui Christo nato Thus obtulit. L. Hom. Reliquorum nomina sunt* Kysŝâd *et* Aunoson.

ib. እልታሕ ፡ Tunicæ genus. ተአጽፈ ፡ እልታሐ ፡ መንፈስ ፡ Tunicâ spiritûs indutus est. *E.C. et T.* 14. *Oct.*

256. ¶ አልፋ ፡ Alpha *Græcum est,* ἄλφα, *additur tanquam epitheton filio Dei, ex Apoc.* 1. *v.* 8.

258. እም ፡ Mater] *Facit pl.* እማት ፡

259. አመረ ፡ *hinc* ትእምርት ፡] *It* Figura, *ut, Baculus* ዘበ ፡ ትእምርት ፡ መስቀል ፡ *L. Hom.*

እማሬ ፡ Demonstratio, cognitio exacta.

260. እመት ፡ Cubitus] *facit Plur.* እመታት ፡

261. አምነ ፡ *lin.* 12 *ante* አእመነ ፡ *adde*] *ut* ርትዕት ፡ አሚን ፡ Orthodoxa fides. E. *C et T.* 18. *Nov.*

Ad አእመነ ፡ *adde:*] Ad fidem Christianam convertit.

ተአማኒ ፡ Credens, qui credit.

Ad አምነት ፡ *adde*] *It.* Fides, *pro virtute Christiana. Prædicasti* መስቀለ ፡ ክርስቶስ ፡ አምነተ ፡ E. C. et *T.* 17. *Sept.*

262. አረማዊ ፡] *Contractè* አረማይ ፡

263. ¶ አረበ ፡ *hinc* አረበዊ ፡ *Plur.* አረበውያን ፡ Milites *in genere, et in specie* Latrones, insidiatores *sign.* መጽኡ ፡ ዐረበውያን ፡ ቅኑታን ፡ ሰይፍ ፡ በገበ ፡ E C. et *T.* 9. *et* 1. *Apr. conv. cum Ebr.* אָרַב.

ib. ¶ ኦርቶዶክሳዊ ፡ *ex Græco est,* Orthodoxus. *ut,* ኤጲፋንዮስ ፡ ኦርቶዶክሳዊ ፡ Epiphanius orthodoxus.

ib. ኦሪት ፡] ኦሪታዊ ፡ Legalis. *f.* ኦሪታዊት ፡ *opp. est* ወንጌላዊ ፡

264. ¶ አርዮስ ፡ Arrius *hæreticus, excommunicatus in Concilio Nicæno.* ውጉይ ፡ በሰይፈ ፡ መርገም ፡ E. C. et *T.* 18. *Aug. Vocatur sæpè* ውጉዝ ፡ Excommunicatus. *It.* አንቈ ፡ Milvus. *ib.* 22. *Mart.*

አርዮሳዊ ፡ Arrianus. *Plur.* ——ያን ፡

266. ¶ አስቄጥስ ፡ Asketys, *Peregrinum est, ex Græco* ἀσκητὴς, exercitator, Monachus. *h. l. igitur certum ordinem Monachorum significare videtur.* ምኔት ፡ አስቄጥስ ፡ Sodalitium Asketicum. *id.*

267. *Ad* አስፈሊጠ ፡ *immediatè adde*] *& absol.* አስፈሊጥ ፡ *E. C. et T.* 2. *Dec.*

ib. ¶ አስፋሪድ ፡ Aspharid. *perge cum Lex. col.* 151. *sub* አስፈረደ ፡

ib. ¶ አቀደ ፡ *hinc* እቁድ ፡ Incurvatus, depressus. እንተ ፡ ነበርከ ፡ እቁድ ፡ በጥቅሕ ፡ E. C. et *T.* 17. *Apr. conv. cum Rabb.* עקד Incurvavit caput.

268. እቤር ፡] እቤራዊት ፡ *i. q.* እቤር ፡ Decrepita mulier. *L. Hom.*

ib.

ib. ¶ አብርቅላ ፡ Abrokla. *Nom. propr. uxoris Pilati. E.C. et T.* 15. *Jun.*
ib. አበሰ፡ *hinc* እቡስ፡] Malefactor.
269. ¶ አባአት ፡ Abâât, *quinque dies excurrentes supra rationem anni Æthiopici sic vocantur*, *aut* ጳጕሜን ፡ Paguemen. *Scal. C. Æ.* 693.
270. አብደ ፡] አባዲ ፡ *i.q.* አብድ ፡ Stultus, insanus.
ib. ¶ አተለ ፡ *hinc gem.* ተአተልተለ ፡ Tergiversatus est, obtemperare noluit. ሊተአተልትሎ ፡ Obedientia. E. *C. et T.* 6. *Aug.* 6. *Mai.* تلتل, Vacillavit. *conv. cum Ar.*
ib. አተተ፡] Abscessit, evanuit. ‖ አአተተ፡ Amovit, *in specie* solvit navem. *ut* ከመ፡ያእትቱ፡ መንገለ፡ ባሕር ፡ *Luc.* 5. 4. ‖ ተአተተ ፡ Amotus, ablatus fuit. *Act.* 8. 33. *J. L.*
እታቴ፡ *Amolitio.*
271. ¶ አቴና፡ Athenæ, *urbs Græciæ.* ሰብአ፡አቴና፡ *Athenienfis.*
ib. ¶ እኅው ፡ *ex quo contractum est* እኁ፡ Frater. *perge cum Lex.*
272. እኀዘ ፡] *It.* Rexit, gubernavit Rempublicam. *cc.* በ ፡ *Instr. ut* ባቲ ፡ ነገሥት፡ ይኔግሡ፡ Per sapientiam Reges gubernant *&c. L. Epiph.*
273. አነመ፡] መአነም ፡ *Bis vel ter sic scriptum reperi,* Exod. 26. 32. *&* 28. 6. *Forma* መእመን ፡ *&* Textorem *quoque significare videtur. ut* ግብረ ፡ መአነም ፡ Opus textoris, opus textile. *Analogicè tamen potius* instrumentum textorium *significaret. J L.*
መአናም ፡ Textrina *&* textrinum, officina textoris. *Miss.* 160. *c.* 4. *et* 170. *c.* 3. *Forma locum esse arguit in quo texitur. J L.*
274. ¶ አእኑስ፡Homines, *h.l.tn.* Martyres *significat.* E.C. *et T.* 10. *Aug. Sing. videtur* እንስ፡ *fer.* አጽቅ፡*ex Hebr.* אֱנוֹשׁ.
277. እንዘ፡] እንዘ ፡ ሊ ፡ Nec tamen. *L. Joh.*
ib. ¶ አንድባሬ፡ *Andybârâ.* Qui nihil novit, rudis. Heb. 12. 8. ወልድ፡ ዘኢተገሠጸ ፡፡ ፈረስ ፡ ዘኢተረየጸ፡ ይከውን፡ አንድባሬ ፡፡ *Puer in* castigatus, equus cursu non edoctus, erit planè ignarus. *T. P.*
ib. ¶ አንጊበናይት ፡ *d. s.* አሮሞያ ፡ ብዕልት፡ወአንጊበናይት፡እንቲ፡
16. አናጕንስጢስ፡] *Græcum ἀναγνώσης,* Lector *in Ecclesia. Lit.* 175. *c.* 1. *secundum ritum Græcorum, qui tamen apud Æthiopes non obtinet. J L.*
279. አኮየ፡]እኩየ ፡ *Adv.* Malè. *opp.* ሠናየ ፡
280. ¶ አውሴ፡መስፍን፡ *d. s. E. C. & T.* 6. *Jan.*
ib. ¶ አውኖሶን፡ Aunoson, *nom. Magi, illius qui Christo nato aurum obtulit. L. Hom.*
281. አዘዘ ፡ *ad* ተአዘዘ ፡ *adde*] *It.* Jussum, ordinatum est *statutum, aut lex. seq.* እመ፡ *pers.*
እዙዝ ፡ Validus, potens. እዙዝ ፡ መንግሠት ፡
283. ¶ አየየ፡ *d. s.* ያአምር፡ሉዓሌሁ፡ ለሰማይ ፡ ወያአይይ ፡ እንተ ፡ በኵልሄ፡ ወበኵሉ፡ *L. Cyr. It.* ከመ፡ በርእየቱ፡ የአይ፡ ሠክ፡ኃጢአት፡ *L.Orth.*
አያይ ፡ Æqualis, socius, collega, similis. ሰከሳብዮስ፡አያዩ፡ለድዮስቆሮስ፡
284. ¶ አደነ፡ *hinc* መዕደን ፡ *d. s.* መዕደን ፡ ጽድቅክሙ ፡ በሲሒ ፡ ሰበ ፡ በልቡ ፡ ደጕፄ፡E C.& T.16.*Jun.* 30.*Jan.* 11 *Oct.*
ib. ¶ አዶናይ፡ Adonai. *Nom. Dei, ex Hebr.* אֲדֹנָי.
285. እጕል፡] *Plur.* እጕል፡
286. አጠቀ፡] ‖ አዕጠቀ ፡ Circumdedit aliquem *eg. caterva militum.* አዕጥቁ፡ኅይላቲክሙ፡ E. C. & T. 14. *Dec.*
288. ¶ ኤፍሬም ፡ ሶርያዊ ፡ Ephrem Syrus. *Nom. Doctoris Ecclesiæ.*

ከ ፡

289. ¶ ከህወ ፡ ‖ ተክህወ ፡ *i. q.* ተክዕወ፡Effusum fuit, *nisi mendum sit pro illo.*
290. ክሉል፡] *It.* Circumdatus, cinctus. *seq.* በ፡ *rei.*
ib. ኵሉ ፡] ኵልሄ ፡ Universitas.
መሉእ፡

ምሉእ፡እምኔሁ፡ኵልሄ፡ *L. Hom.*

292. *ad* ከልእት፡ *adde:*] *It.* Cognata. *Ruth.* 1. 15.

ib. ኵሕል፡] *Plur.* ኵሕላት፡ Collyria, stibia. *T. P.*

293. ¶ ኰሐለ፡ Fucavit. fuco, stibio illevit *oculos.* ኰሐሉኒ፡ ዐይኑ፡ በእብኑ፡ ፈውስ፡ *E. C. & T.* 24. *Dec.* ‖ ተኰሕለ፡ Illitus fuit stibio oculus. ለዕይንትከ፡ ሠናይ፡ ዘኢተኵሕላ፡ Oculi tui formosi, qui non sunt illiti stibio. *Org.*

ib. ክሕደ፡] ትክህድ፡ *i. q.* ክህደት፡ Abnegatio fidei.

295. ¶ ከመሰ፡ *Sub ejusmodi radicem referendum est* መክማስ፡ *quod quære in* መ፡ *col.* 74. *JL.*

296. *ad* ከርሠ፡] *in gen.* Concavum, interius *alicujus rei.* በውሳጤ፡ ከርሣ፡ ለባሕር፡ *E. C. et T.* 11. *Jan.* ከርሠ፡ ሐመር፡ Alvus navis. *Jon.* 1. 4. Ingluvies. ደርሆ፡ እንዘ፡ ይበልዕ፡ በበአሐዱ፡ ይመልእ፡ ከርሦ፡ *Prov.*

ib. መንኰራኵር፡] *Plur. facit* — ኰራት፡ *E. C. & T.* 2. *Mart.*

ib. Sub ክሬስቶሱቤ፡ *v.* 4. *adde*] *alibi* ክርስቲሉቤ፡ *E. C. & T.* 8. *Mai.*

297. ኪሩብ፡ Cherubim. *Enc. sæpè. & Poeticè* ኪሩ፡

299. ¶ ኰሰየ፡ *dub. sign.* በኀይለ፡ ሠራይ፡እንተ፡ፍጥረታት፡ትኰሲ፡

ib. ¶ ክሳድ፡] Kysâd. *Est & Nom. propr. Magi, illius qui Christo nato myrrham obtulit. L. Hom.*

300. ክበተ፡] ክቡተ፡ *Adv.* Occultè.

301. ¶ ካቶሊክ፡ *Latinum* Catholicus *esse videtur.* እንዘ፡ ትከውን፡ሎቱ፡ትንባለ፡ ወካቶሊክ ለንጉሠ፡ጎና፡ *E. C. et T.* 19. *Oct.*

ib. ከኒሳ፡] *Meton.* Concilium, Congregatio, Synodus. *Unus ex numero* ቅድስት፡ከኒሳ፡ S. congregationis.

ክናሴ፡ Congregatio, conventus. ገቢረ፡ ክናኬ፡ Conventum instituere.

302. ኰነነ፡] *It.* Afflixit, punivit al. *seq.* በ፡ *eg.* በረኀብ፡ወጽምእ፡ *L. Hom.*

ib. ኵነኔ፡] *Meton.* Pœna, supplicium. እስትደሉኩ፡ ብዙኅ፡ ኵነኔ፡ እስከ፡ትመውት፡ *L. Hom. It.* Persecutio horrenda. *E. C. & T. sæpè. Plur.* ኵነኔያት፡ *id.*

ኵኑን፡ *&* ኩኑን፡ Condemnatus ad supplicium.

304. ¶ ከውር፡ Catinus aurificis *in quo purgantur metalla. E. C. & T.* 5. *Oct. conv. c. Ebr. & Rabb.* כור.

305. ከዊን፡] *seq.* እም፡ Oriundus fuit. ኢየሱስ፡ዘኮንከ፡እምቤተ፡ይሁዳ፡

ክዋኔ፡] *It.* Existentia. ልበ፡ ማኅለቅተ፡ለክዋኔሁ፡ *L. Epiph. init.*

ib. ካዕበተ፡] *It.* Bis. ካዕበተ፡ ስሱዕ፡ አንስት፡ Bis sex *fœminæ. i. e.* duodecim, *Poeticè. E. C. & T. sæpè.*

306. ¶ ኰዐነ፡ *hinc* ኵዐንት፡ Molestia. ኢይበቍል፡ውስተ፡ልድርክሙ፡ዘእን በለ፡ ጻማ፡ ወኵዐንት፡ *Hom. Theophili.*

306. ከዐወ፡] ክዑው፡ Effusus, um.

ib. ከየነ፡] ኪነት፡ Artificium. ኪነተ፡ ዝንቱ፡ ዓለም፡ ዘኢይጸፍሩ፡ በአምሳሉ፡ Artificium tale, cui mundus hic simile efficere non potest. *E. C. & T.* 1. *Mai.*

307. ከይደ፡] መከየድ፡ Calces, calcanei. *Psal.* 16. 6. *E. C. & T.* 3. *Jan.*

ib. ¶ ኪፋ፡ Cipha. *ut* ጽጌ፡ኪፋ፡ *Genus florum est E. C. & T.* 24. *Sept.*

ib. ¶ ከደመ፡ *legiter hæc vox E. C. & T* 5. *Jan.* በእንተ፡ክርስቶስ፡ተመትረ፡ ወከዐወ፡ ከደሞ፡ Propter Christum decollatus est, & effudit sanguinem suum.

308. ¶ ከየጸ፡ ‖ ተከየጸ፡ Allexit, attraxit ad se alter alterum. እስመ፡ክርስቶስ፡ በሐመር፡ ተከየጸ፡ *E. C. & T* 8. *Sept* ኢዐለወ፡ ሣይማኖተ፡ እመ፡ ተከየጸ፡ ንጉሠ፡ወአስፈወ፡ህብታተ፡ *ib.* 28. *Aug.*

310. ኰፈር፡ *videtur i. q.* ከፈር፡ *quod vide in Lex. coll.* 310. አቀኁረ፡ አሳተ፡በኵፋሬ፡ *E. C. & T.* 12. *Mart.*

ወ፡

309. ወ፡ *Est etiam Conj. Adversativa,* Sed, Ast. ወያምዕብሉ፡ Sed fluctus obruunt *&c. L. Cyr.*

ib. ወለደ፡] ውልደት፡ Nativitas. *L. Hom.*

ልድ፡

ልድ : *i. q.* ልደት : *ut.* ምድረ:ልድ : Solum natale. *E. C. & T.* 23. *Sept.*

312. ርሐሰ:] ‖ ተውሕሰ : Commodato accepit. *7 L.*

313. ¶ ዋሐደ : Unus fuit, singularis fuit. *Inf.* ዋሕደት : Unitas, *i. q.* ዋሕ ድና፤ *L. Job.*

314. ወረሰ:] ‖ ተወርሰ : Appetiit, desideravit, concupivit *signif. videtur.* ሊትትወረስ : ለካልኣን : ዘተውህበቶ : ሲሲተ : *E C. et T.* 16. *Jun.*

ዋርስ: Hæredem *scare videtur.* ለካ ብዮስ: እንጦልዮስ: ዋርሲ፤ *E. C. & T.*

315. ወርለ: *ad* ሞሬለ : *adde:*] & ሞርለ : Idem.

ib. ወረወ : ‖ ተወርወ :] & *pass.* Jactus, projectus est *in ignem. const. c.* በ: *rei. E. C. et T.* 18. *Nov.*

ib. ወርዘወ :] ውርዝውና : Adolescentia, *opp.* ልህቅና:

316. *Post* ውስቴ: *immediatè adde:*] *et* ውስቴት: Id. *L. Job.*

318. ¶ ወቅለ : *videtur i. q.* ፈ ቅለ : Percussit caput alicujus *significare. Lex. col.* 463. እንዘ : ይስፍሕዎ: ሐቋ : ወእንዘ : ይወቅዕዎ : ናላ : *E. C. & T.* 19. *Jun.*

319. ወቀየ:] ‖ ተወቅየ: *Pass. primæ Conj.*

ib. ወተረ:] ውቱረ : Undique. ይከ ድንዋ: በወርቅ: ውቱረ : Circumtexunt eam auro ex omni parte. *Heb.* 9. 4.

ወትር :] (3) Terminus. *Scal. C. Æ.* 677. ወትረ : ጾም : Terminus jejunii. *Id.*

320. ወንጌላዊ:] *It.* Evangelicus, *oppos. est* ኦሪታዊ፤ Legalis.

ib. ¶ ወከከ: ‖ አውከከ: *dub. sign.* ተልእኮ:ለወልደ:ማርያም:በሊዮውከክ: *E. C. & T.* 30. *Mai.*

322. ወዐለ : *ad Plur* ፡ ሞዓልት : *adde:*] ሞዋዕለ: ዮሐንስ : *Vocatur* annus post bissextum primus. *Scal. C. Æ.* 688.

ib. ¶ ወይነ : ‖ አወየነ : Vinum fecit, in vinum transmutavit *Christus.* ከሙ:ታውይን:ማየ: *E. C. & T.* 12. *Jan.*

322. ወደቀ: ‖ ተዋደቀ : Dilabi invicem. እስከ:ተዋደቀ:በበክፍል:ክፍለ:

ib. ወደየ:] ውድየት: Immissio, infusio, impositio. *E C & T.* 17. *Nov.*

መስተዋድይ : Accusator. *Apoc.* 12. 10. *Plur.* ——ዋድያን: *7 L.*

324. *Sub* ወደደ : *ad* አስተዋደደ: *adde:*] Aptavit, aptè inter se junxit, concinnavit, aptè composuit. *Psal.* 151. 2. *Miss.* 171. *c.* 3.

325. ወገአ:] ውግአት : Ictio, ictus.

ib. ወጠለ : Rore madefecit. *et in gen.* Refrigeravit *ignem.* እሳተ፤:ነፋስ: ወጠለ: *E. C. & T.* 27. *Jan.*

Huc refer ጠል: Ros. *Lex. c.* 413.

327. ወፀአ: *ad* አውፅአ : *adde*] Stillavit, አጥብተ:ወለተ:አውፅሉ: ሐሊበ : *Hom. Chrysostomi MSS.*

ዐ :

329. ዐለወ : *ad* አዕለወ: *adde:*] (3) Defungi officio. Magistratû, administratione *vel* officio abire, *vel* se abdicare. አዕሉ : (*pro* አዕልው:) እንከሰ : Abi igitur administratione tuâ *Luc.* 16. 12. *dele in Lex. nostro* conferre. *7 L.* ‖ ተዓለወ : Traslatum fuit ex una lingva in aliam. ተዐልዋ : መጻሕፍት : እሙነ : ዐረቢ : ለግዕዝ : *E. C. & T.*

ዕልወት : Persecutio. *E. C. & T.*

ዕልው:] *In specie*, Paganus, Ethnicus, infidelis.

330. ዐመት :] ዐመት : ምሕረት : Annus gratiæ, *sic vocant æram Martyrum Diocletianeam. Scal. C Æ* 689.

ዘዐመት : መንግሠት : *Act.* 10. 1. *dub. sign.*

ዐመደ:] *It.* Statuit, stabilivit *instar columnæ.* ይዒምድ:በነፋስ: *L Orth.*

331. ዐሠረ:] ዓሥር: Decem.

332. ዐረቀ :] *It.* Exuit, detraxit ልብሰ: *vestes alteri.* እንተ : አረቅዋ : ልብሳ: *E. C. et T.* 11. *Nov.*

Sub ዐረቀ: *dele* አዕረቀ: *& fac* ዐርቀ: Reconciliavit, *ut* ለዓዘ : ይዕርቆሙ :

Cœpit reconciliare eos. *Act.* 7. 26. *et c.* 12. 20. *JL.*

333. ¶ ዐረቢ፡ Arabicus. *E. C. & T.*

ib. ¶ ዐረት፡] ዐረት ፡ ኅዪን፡ ልሁብ፡ Craticula ignita, candescens. *E. C. et T.*

ib. ¶ ዕረት ፡ *Legitur in* E. C. *et T. sed mendum est, pro* ዕብሬት፡ *de quo Lex. col.* 118.

ib. ¶ ዐረወ፡ *def.* ዐር፡ Accidit, contingit. *Act.* 21. 35. *conv. cum Chald.* ערע Accidere. *Dn. D. Castellus.*

334. ዐረገ፡] ዐሪጊ፡ Ascendens, qui ascendit. ዐሬጌ፡ስማያት ፡ *epith. Eliæ.*

335. ዐረጋዊ፡] *Contractè* ዐረጋይ ፡

ib. ¶ ዕስቆፍ ፡ *Peregrinum est*, *ex Ar.* اسقف, Oskofon, Episcopus. *pront accuratissimè observavit Celeberr. Dn. D.* Edm. Castellus, *Fautor & amicus meus æternùm venerandus, cuique non parum in hac literaturâ me debere hîc ingennè & grato animo profiteor.* *E. C. & T.*

336. ዐሰበ፡] ማዕስብ ፡ *Propriè est* vir qui concubuit, *opponitur* τῷ ድንግል ፡ *et communiter usurpatur pro* Viduo. *Plur.* መዓስብ ፡ Vidui. 1 Cor. 7. 8. *opp* መበለታት፡ *Miss.* 175. *c.* 1. *et sic corrige Miss. p.* 169 *c.* 1. *Alia pluralis forma est* መዓስበን ፡ *cujus oppos.* ደናግል፡ *Org. lect.* 6. *JL.*

ማዕስብት፡ *F. In gen.* fœmina postquam concubuit. *ut, Diversa sunt* ወብእሲትኒ፡ ማዕስብት ፡ ወድንግልኒ ፡ & fœmina viro usâ, & virgo. 1 *Cor.* 7. 34. *in specie* Vidua. *Luc.* 2. 37. *Plur.* መዓስበት፡ *in MSS.* JL.

ib. ዐሰየ፡] *Et simpliciter* Dedit, erogavit *eleemosynas. ecacc. rei et dat. pers.* ዘይዔሲ፡ለነዳያን፡ ምጽዋተ፡

ዕሱይ፡ Remuneratus, qui præmio affectus est. *L. Hom.*

Immediatè post ዕሴት ፡ *adde*] *et* እሢት፡ *L. Joh.*

337. ዒቅም፡] *It.* Statura, *ut Non habet Divinitas* እቅመ ፡ ከመ ፡ ሰብእ ፡ staturam sicut homines. *L. Cyr.*

ib. ዐቀጠ ፡] Indidit, imposuit. *ecacc. rei. et* በ፡ *Instrum.* አቀጠ፡እሳተ፡ በኵፈረ ፡ *E. C. et T.* 12. *Mart. Inf. Pass.* አቀጡር፡ Involutus. *id.* 13. *Jan.*

እቁር፡ Vinculū, ligamen. *Cant.* 1. 12.

339. ዐበረ፡] ዕብሬት ፡ Capillamenta herbarum *significare videtur:* ወዕዮ ፡ በነደ ፡ ቆሉ ፡ ከመ ፡ ዕብሬት ፡ ሐመለ ፡ መሉኬ ፡ *Metaph. valdè impropriâ. conv. cum Ebr.* אבר Ala, penna.

341. ¶ ዒትም፡ *Jac.* 3. 8. *mendum est pro* ዒቅም፡

ib. ¶ ዐተመ፡ *hinc* መዐትም ፡ *ut* ዘኢ ኮነ ፡ መዐትመ ፡ *μὴ αὐθάδη, μὴ ὀργίλον*, Non arrogantem, non iracundum, *prior significatio hîc spectare videtur. Tit.* 1. 7. *JL.*

342. ¶ ዐንቀዒደወ ፡ ll ተዐንቀዒደወ ፡ *Fut.* ተዐንቀዒዱ፡ነፍሱ፡ *i. q* አንቀዕደወ፡

ib. Immediatè post ዐንበር ፡ *adde*] *et* ዐንበሪ፡ E. C. *et T.* 24. *Sept.*

ib. ዐንበሳ፡] Leo, *communiter quidem per* አ ፡ *scribitur, nos Arabicum* عنبس *sive* عنبسة *Pl.* عنابس *secuti sumus, nisi ipsum Arabicum per* ا *scribere malis. JL. vide tamen Append. sub* ነበሰ፡

ib. ዐንበስበሰ ፡ *non differre puto ab* አንበስበሰ፡ *in Org l.* 1. *manifestè significat* Trepidavit. *ut* ይርዕዱ ፡ ወያንበስብሱ ፡ Tremunt & trepidant. *Locum autem Cant.* 2. 8, *διαλλόμενος*, transiliens, *Interpres vel non intellexisse, vel aliter legisse videtur. JL.*

343. ዕንጐታት፡] Ingvetat. *Nomen florum vel herbæ fragrantis est.* ዕንጐታት፡መዐዛ፡ *E. C. et T.* 28. *Oct.*

344. ዐመቀ ፡] *It.* Animadvertit in aliquem, *i. e.* punivit. *cc.* ለ ፡ *pers.* ለእለሰ፡ወድቁ፡አመቀ፡ቦሙ ፡ *Rom.* 11. 22. In illos verò qui ceciderunt, extempore animadvertit.

345. ዐቀደ፡] *It.* Investigavit, scrutatus est. 1 *Pet.* 1. 10.

346.

346. ዐዘረ: *Sub* ምዕዛር : *adde hoc exemplum:*] *ut* እንተ: ሠረቀ: ምዕዛሪ: E. C. et T. 5. *Mart.* Cujus radius splendens ortus est.

349. ዕድው : Hostis, adversarius. E C et T.12.*Mart.Pluralem facit* ዕድ ዋን: *Id.* 27. *Jul.* *At* ዕድ: Vir *vel* homo, *in plurali facit* ዕደው:

350. ዐገሠ :] ተዐጋሢ : Patiens, *epith. Jobi.*

ዕጉሥ: Tolerans, patiens.

351. *ad* ዐጽም: *adde porrò:*] ዐጽመ: ርእስ : Cranium. E. C. et T. 29. *Jan. Plur.* አዕፅም : *id.* 5. *Aug.* & አጽ ምት: *id.* 28. *Jul.*

ib. ዐጸረ:] ዐጻሪ : *propriè* Torcularius, *qui torculari premit uvas.Metaph.* Tyrannus, persecutor *piorum.*

ib. ዐጸወ:] || አዕጸወ: *i. q. prima. Fut.* ያእጹ: *Luc.* 13. 25. *Apoc.* 3. 7.

352. ዐጸፈ:] ዑጻፍ : Amictus, *pro ratione et modo vestiendi.*

ib. *Sub* ዐፀበ: *ad* አስተዐፀበ: *adde:*] Gravibus difficultatibus circumventus fuit. *JL.*

Ad ዐፀበ: *adde:*] ፋቁር:አሚናዊ:ይት አመር:በጊዜ:ዐፀበ:tempore duro.*T.P.*

353. ዕፅ:] *adde F.* ዕፅት: *De Maria dicitur : Tu es* ዕፅት : ልምልምት : lignum viride &c. *E. C. et T.* 29. *Dec.*

H :

355. H: *Relativum* qui,quæ,quod, *prout sensus postulat*, *interdum per* qualis *reddi potest. Org. l.* 3. *JL.*

ib. ዘለፈ :] ዘላፊ : Calumniator. ዘላፌ:ሕግ: E. C. et T. 28. *Feb.*

356. አዘለፈ:] ዘልፍ: Perpetuum: ዘኢየዐርፍ : ለዘልፍ : Qui nunquam quiescit. E.C.et T. 23. *Apr.*

ዘልፋዊ: Perpetuus, æternus.

ib. ¶ ዘሐቀ : Detraxit, deglubit *cutem.* E. C. & T. 8. *Mai.* & 1. *Aug.*

ዝሑቅ: Detractus, um. *id. sæpè.*

ib. ዘሐነ:] አስተዝሕነ : Secundavit iter alicujus, Felix iter alicui largitus est Deus. እንዘ:ታስተዝሕኑ:ንግደ: ለሐምርየ: *E. C. & T.* 1. *Pagvem.*

ዛሓን : ምርሱ : *per* ἀνξησιν *dicitur* Tranquillitas summa. *Syn. JL.*

357. ዘመረ:] || አዘመረ: Cantare fecit, ad canendum incitavit, *propriè. Metaph.* Prædicare, docere jussit *Evangelium. E. C. & T.* 18. *Jan.*5.*Oct.*

Immediatè post መዝሙር : *adde:*] *et Poeticè* ዝሙር : Id. *Enc. Patr.*

358. ዘመደ :] ትዝምድ : *i. q.* ዘመድ: Familia, stirps. *L. Hom.*

አዝማድ: *Ut singulare reperitur in L. Hom. pro* Cognato *vel* consangvineo. *ut Johannes Baptista fuit* አዝማ ዱ:ለክርስቶስ:በሥጋ:

ib. ዘርአ :] *et Impropriè* sepelivit *mortuum.*

359. *Immediatè post* መዝራዕት : *adde:*] *et* ዝራዕት: *Poeticè.*

ib. ¶ ዘረየ : Sparsit, dispersit *rem. Metaph. hostem.* ለይዝርዮ:ወይስድዶ: አርዮስ: *E. C. et T.* 24. *Dec.*

360. ¶ ዘበድው: Genus vestimenti. ስርጉው : በልብሰ : ሐሜለት: ወበዘበ ድው: E. C. et T. 20. *Jul. ex Hebr.*11. 37. *ubi in Opere Bibl. polyglott. Anglico* Cilicium *redditur.*

ib. ዘበጠ:] || ተዘብጠ : Percussus fuit, *de animo* percelli. ሕሊና : ይዘበጥ *L. Chrys.*

ዝቡጥ: Percussus, cæsus. *E.C. et T.* 1. *Jan.* በአርእስተ:ኅፂን:ዝቡጥ:Scuticis capitatis ferreis.

361. ዝናም:] *Plur.* ዝናማት:

362. ዘከረ :] ዝክር : *i. q.* ዝክር : Memoria. *Lit. Joh. Evang.*

ተዝክር : *i. q.* ዝክር : Recordatio, memoria. *L. Joh.* ዕለት:ተዝክር: Dies memorialis. E. C. et T. 10. *Sept.*

363. ¶ ዘዊር: Vertigine laboravit, *ut* ርእስየ:ይዘውር: Caput meum vertigine laborat, *circumagitur. Æth. epist. ad JL.*

ib.¶ ዘወገ: || ተዛወገ:Particeps factus est.*Enc.Patr.*ተዛውጎ:Participatio.

364. ¶ ዜያኒወ ፡ ‖ ተዜያኒወ ፡ *dub. sign.* ሰ ፡ ለሊያቄም ፡ ዕበየ ፡ ዝንቱ ፡ ጻድቅ ፡ ሶበ ፡ ተዘያኒወ ፡ *E. C. et T.* 7. *Apr.* ሶበ ፡ ተዜያኒው ፡ ለመካን ፡ ብካይ ፡ ጹጋ ፡ *id.* 29 *Jan.*

ib. ዘገሐ ፡] ዝገሐት ፡ Ligatio. *Plur.* ዝገሐታት ፡ መዋቅሕ ፡ Ligationes vinculorum. *L. Orthod.*

፻ ፡

365. ¶ ፻ ፡ *affixum., interdum tantùm est epentheticum.* ወአቱ ፡ አኅዊየ ፡ ወአኅቲየ ፡ ወእምየ ፡ *Marc.* 3. 33, 34.

ib. ¶ ፂፂፂ ፡ Jo, jo, jo! *Exultantis et lætantis Interjectio est. L. Chryſ. aliquoties.*

ib. ይሁዳ ፡] ትይሁድና ፡ Judaiſmus.

ib. ¶ ይምራሕ ፡ Jymrach. *Nom. propr. viri ſancti & miraculis clari.*

ib. የማን ፡] የማናዊ ፡ Dexter. የማናዊ ፡ ፍኖት ፡ Via recta. E C. & T. 5 *Dec.*

366. የብሰ ፡ *ad* አይበሰ ፡ *poſt Jac.* 1. 11. *adde:*] *ant* ነፋስ ፡ መርቄ ፡ ወይደክ ፡ E. C. & T. 21. *Oct.* *It.* Siccavit, exſiccavit *fluvium. Joſ.* 2. 10. *c.* 4. 23. አይበሰ ፡ ለባሕረ ፡ ሊርትራ ፡

ይበስ ፡ Ariditas. ይበሰ ፡ ኅብስቱ ፡

368 የውሀ ፡] የዋሒ ፡ *i. q.* የዋህ ፡

ib. ¶ የውጣ ፡ Jeuta. *vox dub. sign. legitur in* E. C. *et* T. 25. *Jan. et alibi ſæpè.* ሰ ፡ ለጴጥሮስ ፡ እንተ ፡ ፈጸማ ፡ ወሰለጠ ለትእዛዘ ቀደሙ ፡ ዘዜነወ ፡ በየውጣ ፡

ib. ¶ ያዕቆብ ፡ Jacob, *Nom. propr. diverſorum ſanctorum virorum.*

ያዕቆባዊ ፡ *Plur.* ያዕቆባውያን ፡ Jacobitæ, *Chriſtiani in Ægypto viventes,* à Jacobo Zanzalo *Syro, Eutychianæ opinionis defenſore, cui adhærent, denominati. v. Brerewod ſcrut. c.* 21.

፪ ፡

367. ¶ ድህሐ ፡ *hinc* ድሁሕ ፡ Altus *forſan.* ወለተ ፡ ድሁሐን ፡ አድባር ፡ *E. M. P*

369. ደለወ ፡ *ad* መደልው ፡] *Formam pluralis habet, ſignificationem verò ut in Lex. JL.*

370. ¶ ድሕከ ፡ *d. ſ. ut* ድሕከ ፡ እስከ ፡ ይበጽሕ ፡ ኅበ ፡ አበ ፡ ሳሙኤል ፡ *L. Hom.*

ib. ደመመ ፡] መደመ ፡ Miraculum, *videtur contractum eſſe ex* መድመመ ፡ *ut* ሰ ፡ ለቤትኪ ፡ እንተ ፡ ቀደሳ ፡ በመደሙ ፡ Pax domui tuæ (ô *Maria!*) quam honoravit miraculis ſuis *filius tuus.* *E. C. et T.* 21. *Jun.* *Plur.* መድማማት ፡ *id.*

373. ድሙፅ ፡ Sonans.

ib. ድርሳን ፡] Homilia.

ib. ¶ ደርስኔ ፡ Derſyne. *Nom. liquoris dulcis eſt. ut Exſecarunt linguam ejus dum* ደርስኔ ፡ ወመዐረ ፡ ቀብአ ፡ derſyne & melle ungebat. *i. e. dum Evangelium (quod omni melle dulcius, juxta Pſal.* 119. *v.* 103.) *prædicabat.*

374. ¶ ድርኅም ፡ Drachma, *aliàs* ድሪክማ ፡ *quod v. in Lex. c.* 374.

376. ደቀቀ ፡] ደቃቅ ፡ *For.* ፊቃድ ፡ Pulvis, arena. ይሣርር ፡ ደበ ፡ ማይ ፡ ወየሐንጽ ፡ በደቃቅ ፡ Fundamenta ponit ſuper mare, & ædificat ſupra arenam. *L. Joh. conv. cum Rabb.* דקק Conterere.

ib. ደበላ ፡] *ut* ዘሰሐብዎ ፡ በአሕባል ፡ ውስተ ፡ ዐጸደ ፡ ለህም ፡ ከመ ፡ ደቤላ ፡

ib. ደብር ፡] ደብረ ፡ ዘይት ፡ Mons oliveti. *Eſt dimidium jejunii Æthiopici, à lectione, petita ex eo argumento in Evangelio, denominatum. Scal. C. Æ.* 696.

377. ¶ ደቡስ ፡ Debûs. *Genus flagelli, cujus extremitas filis ferreis conſtabat.* ኵኑን ፡ በዝብጠተ ፡ ደቡስ ፡ ክቡድ ፡ እንተ ፡ ሊፈሁ ፡ ኅፂን ፡ E C. *et T.* 27. *Jun.*

378. ተድህለ ፡] Fugit, aufugit. አመ ፡ ተድህለ ፡ መድረ ፡ ግብጽ ፡ እመ ኄሮድስ ፡ Tunc cum propter Herodem in Ægyptum fugeret. E. *C. et T.* 8. *Apr.* *Et Paſſivè* Tranſlatus, abreptus fuit aliò verſus. *eg* እመንገሠተ ፡ መድር ፡ መንገሠተ ፡ ሰማያት ፡ *id.* 9. *Sept.*

ib. ዲኅሬት ፡ *vel per* ድ ፡ Retrò. አሰረ ፡ እደዊሁ ፡ ዲኅሬት ፡ *L. Hom. Luc.* 9. 62. *E. C. et T.* 25. *Jul.*

379. ድኅፀ:] ደኅፀ: Lubricitas. *T. P.*
ib. ደናር:] *Plur.* ደናሪት:
380. ¶ ደንገለ : ‖ ተደንገለ : *dub. sign. Prophetasti de Maria* ዘተደንገ ለት:በምንታ: E. C. *et T.* 20. *Dec.*
382. ¶ ደክታም: Pupillus, orphanus.
¶ ዲዓስ: Dias. *Nom. Monasterii est. L. Hom.*
384. *Ad* ድድ : *ante plur. adde:*] *hinc in* E. C. *et T. corpus cutis fundamentum dicitur, inepta Metaph.* አመ: እንደሁ:ዘሐቂ:ወሊለዩ:እምነ:ድዱ:
385. ዴገነ:] ዴጋኒ: Persecutor.
386. ¶ ደፋአ: Dispulit, abegit *tenebras. O factor luminarium* ዘደፋአ: ለጽልመት: *L. Jac.*

ገ :

387. ገሀረተ: *dele et fac* ሀገረተ: *unde fit* ተሀገረተ: *de quo lit.* ሀ: *col.* 513. *dictum.* ℱL.
ib. ገሀደ:] ግህድ : Manifestum, apertum, *seu* id quod manifestum est. ግህደ:ኮነት: ከመ : ወሳደተ : አመላክ : ይእቲ: *E. M.*
ib. ¶ ገሀድ : Gehad. *Nom. diei jejunii apud Æthiopes.* ዕለተ : ጾም : ዘክሙ:ገሀድ: *E. C. et T.* 10. *Jan.*
ib. ገለበበ : *ad* ገለባቤ : *adde:*] *It.* Umbraculum *adversus ardorem solis.*
ገለባብ: Velamen. *Salve* ከለሜዳ : ገለባቡ: chlamys velamen ejus.
390. ገሑስ: Remotus. *seq.* እም:
391. ገመል:] *al. plur.* አግማል:
392. ገመደ:] ‖ ተገመደ : Amputatum fuit, *et in specie* Capite plexus fuit.
393. ¶ ጉረን : Grayn. *Nom. Regis, et infensissimi hostis Æthiopiæ.* Epil. *Ev. Joh.*
ib. ገሬወህ: *singulariter*, Fovea, *et in specie* sepulchrum *ut* ወደዩ:ሠጋሁ: ውስተ:ገሬወህ:ዘአበው:ከረዩ:
394. ገረረ :] ግረት : Subjectio. 1 *Tim.* 4. 8.
396. ገብረ :] *It.* Impendit sumptus in aliquam rem. *Aufer omnes thesauros* ወግበር:ለሕንጸተ: አብያተ: ክርስቲያን: *Hom. Theoph.* ‖ አግበረ:] Collegit, corrasit *divitias.* E. C. *et T.* 16. *Jul.*
አግባሪ : Autor, *aut* editor *libri. Epil. Missalis Rom.*
ተግባሪ: Id. *Epil. No. T.*
ትግብርት: Labor. *E. C. et T.* 6 *Mai.*
Ad ተግባር : *adde porrò:*] Opus *factum. Nos sumus* ተግባሩ: ለእግዚአብሔር : opus Dei. *L. Chrys.*
¶ ገብርኤል : Gabriel, *Angelus.* አብሳሬ: ትስብእት: Annunciator incarnationis J. Christi. *et* አሐዱ : እመሊ ቃናት: ፱: E. C. *et T.* 28. *Jul.*
398. ገብአ : *ad* አስተጋብአ : *adde porrò:*] (2) Porrexit alicui aliquid *ad edendum. Ruth* 2. 14.
400. ¶ ጌቴሴማኒ: Gethseman, *Locus ubi B. Maria V. juxta hunc anterem, ab Apostolis sepulta fuit.* በድነ : ሠጋሃ : ሐዋርያት : ጌቴሴማኒ : ሠጡ: Corpus verò *ejus* Apostoli Gethsemani sepelierunt. *E. C. et T.* 21. *Jan.*
ib. ¶ ጎና : Gona, *Indorum Rex, à Thoma Apostolo ad fidem Christianam conversus. E. C. et T.* 9. *Oct.*
ib. ¶ ገንሐ : Increpavit, redarguit, hostiliter allocutus est. ወእመዝ : ትት መየጥ: መንገለ: ፀጋምከ: ወትገንሐሙ : ለኀጥአን:በቃለ:ክህደት: *L. Jac.*
ib. ገነዘ:] *It.* Aromatibus condivit *defunctum.* መስለ: አፈዋት: ገነዘ: ወቀበረ:በድኖ: ለኢየሱስ: Aromatibus condivit & sepelivit corpus Jesû.
403. ገወሐ:] ‖ ተጋወሐ : Rubeus factus est *sol, cum np. matutino tempore nondum plenè ortus, rubicundus apparet. Antequam* ይትጋወሁ : ብርሃናት : *L. Chrys.*
ib ገዕዘ: Migravit, profectus est *in ger. In specie, de totis castris. Metaph.* Mortuus est. እምዐለም: ገዕዘ:በዋዕየ: እሳት: *E C et T.* 21. *Dec.* ‖ *ad* አግዐዘ: *adde :*] Mutavit, immutavit naturam alicujus.

aicujus. ጹገተ : እንበሳ : መንገለ : የሠሑት:አግዐዘ : *id.* 12. *Dec.*

405. ገዝአ:] *Ambaricè* Dominari, *hinc Æthiop* እግዚእ:Dominus, *&* ገዝእት : Dominium. *Miss.* 173. *c.* 1. *ubi corrige* ገፀእት: *JL.*

406. ገዝፈ:] ገዝፈት : *i. q.* ገዝፍ : Contumacia, durities ልብ: *cordis.*

ገዚፍ : *for.* ገኢስ : Spissus, crassus. *ut* እንተ:ኢ.ያሁ:ዘብጡ፡በገዚፍ:ዕፀው:

ib. ጊዜ : (4.) *Adv. temporis, i.q.* አመ:Cum,quo tempore,tunc quando.

407. ጕየ:] ጕየት: Fuga, *actio. seq.* እመ :

ib. ገደለ :] ተጋደሊ : *i. q.* መስተጋድል:Luctator, certator ፅሙድ :exercitatus. *E. C. et T.*

408. ጕድብ:] *Est etiam* nom.viri.

410. ገገጸ:] ግጋፄ : *dub. sign.* ሰማዕታተ: ክርስቶስ : እንበለ : ግጋፄ:

ጠ :

411. ጠለለ : *et* አጥለለ:] Extinxit *sitim.* E. C. *et* T. 19. *Nov.*

413. ¶ አንጠልጠለ:Guttas demisit, destillavit. ተቀስፈ:እስከ:ሠጋሁ: አንጠልጠለ : *E. C. et T.* 17. *Mart.*

መጥለል : Madefaciens, humectans.

414. ¶ ጥም:] Tym. *Genus florum.*

ib. ¶ ጠማዊ : Temawi. *Nom. urbis, patria Pauli. E. C. et T.* 8. *Jul.*

ib. ጠመዐ:] ጥሙዕ:Tinctus, intinctus.

415. ¶ ጠሬው : Therau. *Nom. syderis cœlestis est, quod* Plejades *vocamus. ex Arab.* ثريا *quod idem sign. Dn. D. E. Castellus.*

416. ጥቀ:] Vel maximè, *ut* መላእክተ:ጥቀ:ትኴንኑ:*prout in Org.legitur,* Angelos vel maximè judicabitis, quid ni? *&c.* 1 *Cor.*6.3. *JL.*

ib. ¶ ጠቅመ : ‖ ተጠቅመ : Muro circumdatus fuit. *L. Joh.*

417. ጠብሐ :] *Synecbd.* Detraxit *cutem.* ጠብሕዎ : ማዕሶ : E. C. *et T.*

418. ጠበቀ:] ‖ አጥበቀ : Cohærere fecit, affixit iterum quod resectum erat. E. C. *et T.* 22. *Oct.*

ib. ጠበበ:] ጠቢብ: Prudens, sapiens.

ib. ¶ ጠብጠበ: ‖ ተጠብጠበ : Flagello igneo percussus fuit. *Metaph. est, et æquivalet τῷ* Ad rogum condemnari. ቅሠፍ : በመሐትወ: ነድ: ወተጠብጥበ : *E. C. et T.* 9. *Febr.*

419. ጠበወ:] ‖ አጥበወ:Lac sugendum præbuit. E. M.

ad ጥብ : *adde:*] *legitur et* ጥብዕ: *in E. C et T.* 13. *Maj. ut* ሐሊበ:ጥብዕኢ:መጥዉ፤:እስቲ :

420. ጥንቀቅዒት:] *pro eo legitur in edit. CL.D. Petrai :* ውስተ : ንቅዐታተ: አድባር : Absorptum fuit caput meum in scissuras montiū, *quæ lectio melior.*

421. *Sub* ጠዐጥአ : *et quidem* ጥዑጡእ : *adde :*] *Metaph. de sermone*, svavis, jucundus. *JL.*

መጠዕጥዒ :] Qui aliquid svave & jucundum reddit. *Id.*

ib. ጠወየ :] መጥወይ : Carnificem *h. l. significare vr.* ሰቁል : በመጥወይ :

422. ጥዕመ:] ‖ አጥዐመ : Jucundum, sapidum reddidit *insipidum.* ፄው: ዘአጥእሞ : ለልሱሕ: *L. Joh.*

ጥዕመት: Dulcedo.

ib. ጠዐወ : *ad* መጥዓዊ: *adde:*] *Pl.* መጣዕዋያን : Idolorum cultores, incantatores. *L. Cyr.*

423. ጥዒና :] *et integrè* ጥዕይና : *L. Hom.*

ib. ጠየቀ:] Certò scivit, penitus intellexit rem. *cabs. et cum accusat.* Novit, agnovit personam. ኢጠየቁ፤: *Esa.* 1.3. *Luc.*22.56. Certus fuit de aliquâ re. *in Fut.* E. *Psal.*138.12. 1 *Joh.*1.1. ከመ: ታአምሩ: ወትጠይቁ : Ut cognoscatis & certi fiatis. *Joh.* 10.38. (2.) Cepit & assecutus est rem. *Mar.*14.68. (3.)Consideravit,perpendit secum. *JL.*

424. ¶ ጠይአ: *hinc* ጥዩእ : *ut* ዘይሰቀረ:እዝነ:ጥዩአ: *dub. sign. L. Joh.*

ib.

*ib.*ጠገዓ፡] ‖ አስተጠገዓ፡ Arctè connexuit unum cum altero, *quod antea dissectum aut avulsum erat. ut, Misit Angelum suum* ዘያስተጠግዕ፡ ርእሰ፡ ዚአከ፡ ዘሰይፈ፡ ሐራዊ፡ በተከ፡ E.C.*et T.*

425. ጠፈረ፡] ፕፈር፡ Fornicatus,um.

ጸ፡

425. ¶ ጸሊስ፡ *Græcum* πόλις, urbs *est.*

426. ¶ ጸኩሲማ፡ Pakuysima. *Genus cibi est. Postquā diu jejunaverat,* በዐለተ፡ ሰንበት፡ ይበልዕ፡ ዐ ጸኩሲማ፡

428. ¶ ጸጸሰ፡ ‖ ተጸጸሰ፡ Patriarcha constitutus est. *Inf.* ተጸጸሶ፡ *E. C. et T.*

ib. ጸጸሴ፡ *i. q.* ጰጰስና፡

ጸ፡

430. ጸለበ፡] መጽለብት፡ Crucem *videtur significare*: ከመ፡ ትጠቅም፡ በመጽለብትከ፡ መንሱት፡ *L. Joh.*

431 ጸላዕት፡] *for.* ጸማዕት፡ *perge cum Lex. Plur* ጸላዓት፡ *L Hom.*

ib. ጸሐበ፡] ጸሕብ፡ Inquietudo, irritatio. ዓለም፡ ስራሓ፡ ወጸሕብ፡ E.C. *et T.* 9. *Jun. conv. c. Rabb.* צהב Irritare, & *Ar.* صخب Strepuit, tumultuatus est.

433. ¶ ጸመሐወ፡ *hinc* ጽምሕው፡ Marcidus, arefactus. ምድረ፡ ጽምሕው፡

434. ጸመመ፡] ጽምሚት፡ Occultum, secretum. በጽምሚት፡ Occultè, secretò. *Psal.* 9. 30. *JL.*

ጽምሚተ፡ *Adv.* Occultè, secretò. *Matth.* 1. 19. *Act.* 16. 37. *contractè* ጽሚት፡ *Ruth.* 3. 7. *Id.*

ib. ጸመወ፡] ጽማዌ፡ Labor. *q. d.* laboratio

436. ¶ ጸብለየ፡ ‖ ተጸብለየ፡ Cœno *vel* luto conspurcatus fuit *propriè. Metaph.* sceleribus contaminatus fuit *animus.* ሕሊና፡ ጽሩይ፡ ዘሊረከሐ፡ መን ተ፡ ወሊተጸብለየ፡ E. C. *et T.* 6. *Mart.*

438. ጽበት፡] ጽበተ፡ ከርሥ፡ ዘም ስለ፡ ርሕብ፡ Angustia uteri cum latitudine. *Miss.* 172. *c.* 1.

ib. ጸንሐ፡] ጸናሒ፡ Expectans.

439. ¶ ጸንነሐ፡ ‖ አጽናንሐ፡ *i. q.* ለጸንሐሐ፡ Sacrificium *vel* holocaustum obtulit. ቅድመ፡ እግዚአብሔር፡ አጽናንሕ፡ *E. C. et T.* 17. *Apr.*

441. ጽንፍ፡] *Pl.* አጽናፍ፡ *Frequens hîc est Elipsis vocis* ምድር፡ terræ: *ut* ውስተ፡ ኵሉ፡ አጽናፍ፡ In omnibus finibus *sc. terræ. Miss.* 170. *c.* 3. *Hinc* አጽናፍ፡ ሰገድ፡ Aznaph Seged. *Nom. Regis &c. JL.*

ጽንፈ፡ Terminatio, terminus, finis.

443. *ad* ጸም፡ *adde:*] ጸም፡ አይሁድ፡ Jejunium Judæorum, *est* 10 *Tisri. Scal. C. Æ.* 703 ጸም፡ ድኅነት፡ Jejunium salutis, *est* 27. *die à Matque mensis Augusti. Id. f.* 696. ጸም፡ አርብዓ፡ Jejunium quadragesimale. *L. Hom.*

ጽሙና፡ Jejunium, *contract. pro* ጽምውና፡

444. ጸዐረ፡] ‖ ተፀዐረ፡ *i. q.* ተጽ ዐረ፡ *cc.* በ፡

445. ጸዐቀ፡] ጸዕቅ፡ Angustia. *et in specie de* angustiis conscientiæ.

ib. ጸዐደወ፡] ጽዕዳዌ፡ Fulgor, coruscatio *scutorum. E. C. et T.* 29. *Sept.*

ib. ¶ ጸዐነ፡ Laquear exstruxit, fornicem erexit. ይጼዕን፡ ቀመረ፡ *L. Orthod.*

446. ¶ ጸይፈ፡ *hinc* ጺፍ፡ Eremus, desertum. ገዳም፡ ወጺፍ፡ ይዒሉ፡

ib. ጸድቀ፡] መጽደቂ፡ Justificans *fides.*

ib. ¶ ጸጥ፡ Tzett. *d. s.* እንቆሕከ፡ በድን፡ ሐራውያ፡ እምጸጥ፡ E. C. *et T.*

449. ¶ ጽጥዌሁ፡ *legitur in Miss. Rom. p.* 172. *c.* 1. *sed mendum esse videtur, pro eo Cod. MSS. Pocok. habet* ህላዌሁ፡

ፀ፡

453. ፀረረ፡] ‖ ተፀረ፡ *Bello* suppressus fuit. *Inf* ለሐሚም፡ ወለተፀር፡

ib. መስተፀርር፡ Bella & inimicitias serens. *L. Hom.*

454. *Ad* ፅርዐት: *adde:*] ዘእንበለ: ፅርዓት: Inde inenter. *E. M*

456. ፀጥገ:] ጹገት: Feritas, immanitas *Leonum*.

Ad ፁግ: *adde:*] *It.* Vehementia *hostis vel maris. E. C. et T.* 12. *Sept.*

ፈ:

458. ፈለየ:] || ተፈለየ: *Pass.* τῦ ፈለየ: *Inf.* በኢተፈልዮ: Indivisi n.

459. ፈለጠ:] ፍሉጠ: *Adv.* Seorsim.

460. ¶ ፈሜ: Fema. *Appellativum Christi videtur esse.* ሰማዕተ: ሊየ ሱስ: ፈሜ: E. C. et *T.* 7. et 4. *Oct.* 1. *et* 6. *Aug.*

ib. ፈሠሐ:] መስተፍሥሒ: Lætificans. መስተፍስሑ: ልበብ: *epith. Raphaelis.*

461. ፈርሀ:] ትፍርሃት: Pavor, metus.

ib. ¶ ፋርስ: Phars. *Regio Assyriorum est.*

ib. ፈረሳዊ: Equestris. መስተቃትል: ፈረሳዊ: Miles equestris, *i. e.* eques, *pro strenuo et valde generoso. L. Hom.*

462. ፈረየ: *ad* ፍሬ: *adde:*] *It.* Proles, posteri, liberi. *Ibi est Abraham* ምስለ: ኵሉ: ፍሬሆሙ: *L. Orthod. et sic æquipollet* τῷ ደቂቅ:

መፍሪት: *vel plenè* መፍርይት: Frugifera. *Miss.* 172. *c.* 2. *JL.*

ተፈሰሰ: *adde porrò:*] *In hoc lusu tota manus Æthiopibus dicitur* ወልታ: Scutum, clypeus. *Digitus unus* ኲናት: Lancea, framea. *Index et digitus medius* ቀስት: Arcus. *T. P.*

464. ፈቀደ:] *It.* Opus habuit, indiguit, *et contra, præfixo* ኢ: *Matth.* 3. 14. *et* 9. 12. *Marc.* 2. 17. *Ap.* 21. 23.

ፈቃድ:] *Plur.* ፈቀዳት: E. *C. et T.*

465. ፈትሐ:] ፍታሕ: Sententia, judicium, ein urtheil. E. C. *et T.* 23. *Jun.*

ፈታሒ:] *It.* Aperiens, qui aperit. ፈታሒ: ማኅፀን: Aperiens vulvam. *epith. Raphaelis. T. P.*

466. ¶ ፈኃቀ: Fricare *forsan, aut* abstergere. ዘዘበጥዎ: በበጥር: ወፈኃቁ: ቀሥሉ: በአጽርቅት: ጸጉር: *E. C. et T.*

467. ፈከረ:] ፈካሪ: *et* ፈካሪት: Interpres ሕልም: *somniorum.*

469. ፈድፋደ:] *It.* Vehementer.

470. ፈገዐ:] (3) Lascivire alicui *i. e.* petulanter agere adversus aliquem. *cc.* ሰዐለ: *ut* ሰበ: ፈገዐ: ሰዐለ: ክርስቶስ: 1 *Tim.* 5. 11.

ib. ፈጠረ:] ፈጠራ: *Gal.* 4. 9. *d. s.*

472. ፈጸመ:] ፈጸሜ: Finis, *propter quem actio suscipitur. Acceperunt* ፈጸመ: ሰስምዑ: E. C. *et T.* 28. *Oct.*

Ad ፍጹመ: *adde:*] (2) Strenuè, acriter, fortiter. እንዘ: ይትጋደል: ፍጹመ: *E. C. et T.* 13. *Nov.* (3) Totaliter. ፍጹመ: ተላጸየ: Totaliter abrasum fuit caput ejus. *id.* 3. *Mai.*

ተፍጻሚ: Ultimus. *opp.* ቀዳሚ:

ተፍጻሜ: Ultimum, finis. አመ: ተፍጻመ: ወርኅ: አእረፈ: Ultimo mensis mortuus est. *E. C. et T.*

ፐ:

473. ፕንትዮን: *vel melius* ፕልንት ዮን: Plinthion, Epactæ solares *sic vocantur. Scal. C. Æ.* 661. 693.

ib. ፒካ: Marmor, *vel potius* Alabastrites, *secundum vocabularium Æthiopicum. JL.*

ስብሐት: ለእግዚአብሔር: ወሀቤ: ልቡና:

B. L. Dedimus hîc Tibi partem vocabulorum peculiarium, quæ ex MSS. sub initio nominatis collegeramus. Partem dico, nam jam ante ultra mensuram opus excreverat, propterea reliqua nunc quoq; addere consultum visum non fuit. Ne autem quidpiam, quod in Tui & boni publici commodum cedere possit, nobis solis reservetur; inseremus ea in Lexicon Heptaglotton Dn. D. Ed. Castelli, *cui primùm fuerunt destinata, quod, ut tandem ad felicem finem perducatur, ardentibus votis optamus. Vale.*

INDEX.

INDEX
VOCUM LATINARUM
INSERVIENS PRO
LEXICO
LATINO-ÆTHIOPICO.

A

 attri-

Com-

con-

cum

Dor-

F

Fami-

G

H

Hasta

I

imbe-

L

M

miseri-

N

Noctem

P

S

Spo-

T

V

J. LUDOLFUS Candido Lectori Salutem.

Benevolum Lectorem etiam atque etiam obtestor, ut menda, quæ primùm amanuensis mei, deinde typothetarum culpâ irrepserunt: postremo τὰ ἴδια παροράματα excusare atque emendare velit. Consultum certè visum non fuit Autographum meum via committere; Exemplar autem, ex quo impressio facta est, à me ipso revisum et emendatum non fuit. Igitur quod plerumque usu venire solet, si authores ipsi sua scripta non edant, neque inter imprimendum emendent, id etiam mihi contigisse video. Nimirum, ut in schedis impressis, & ad me transmissis nonnulla deprehenderem, quæ ab Autographo meo planè essent aliena; quædam verò, pro incertis ibi posita, donec de iis statuerem, pro certis remansisse. Quia, ut alibi significavi, nondum mens mihi erat, editionem operis adornare. De utrisque nunc statuendum est. Verum, ut tempori chartæque parcamus, quæ certis regulis comprehendi poterunt ea hîc dabimus, ut studiosus lector cum ratione emendationem facere possit. Cætera singulatim et rigorosè recensebimus, ut si fieri possit nihil relinquatur, quod delicatiorem Lectorem morari possit.

IN VERBIS.

Quod ad formas præteritorum attinet, notandum est: Si ultima sit Gutturalis, necessariò præcedere debere litera ordinis sexti, *secundum can. 5. lib. 1. cap. 8. et Reg. 1. c. 2. lib. 11. Gram. nostræ. Hinc corrigenda sunt et legenda hoc modo:* ሰብዐ፡ኀሠአ፡አስተናሠአ፡ተበውሐ፡ተባውሐ፡ተመሠኰዐ፡አስተቀኍኆዐ፡ *et similia. Quin et ea, quæ vel in usu non sunt, vel nondum occurrerunt, si unquam darentur, hoc pacto formanda essent:* ለብሐ፡ለትሐ፡ሰትዐ፡ *et ita porrò.*

2. Verba passiva, à prima vel secunda Conjugatione derivata, sextæ sunt Conjugationis, sive forma ተገብረ፡ paucis exceptis, *quæ in prima radicali diphthongum habent. Ex. g.* ሰጠቀ፡ discidit, ተሰጥቀ፡ discissus fuit. *Fac ergo* ተዐሰበ፡ *et ad hunc modum corrige reliqua. Hinc, quia penultima gutturalis sexti ordinis ante se literam ejusdem ordinis poscit, (nam à* መሀረ፡ docuit, *fit* ተመሀረ፡ doctus fuit. à ሰአለ፡ተሰአለ፡) *Igitur secundum hanc regulam et exempla corrige, et lege* ተልሀቀ፡ *et ita porrò. Ob eandem rationem* Passivæ verborum, quæ tertiam radicalem secundæ similem habent, defectiva sunt, *secundum can. 1. lib. 1. c 8. veluti* à ሰደደ፡ Expulit, *fieret regulariter* ተሰደደ፡ *sed quia* ደ፡ *mutum est, ideò contractè*

dicitur

dicitur ትሰደ : *sic à* ነበበ : ተነብበ : *def.* ተነበ : *pro* ተሰትተ : *def.* ተሰተ : *sic* ተሰጠ : ተሐመ : *et ita porrò. At* quæ vocalem longam vel Diphthongum possident septimæ Conjugationis sunt ; *veluti* ቈወወ : ተቈወወ : ኰነነ : ተኰነነ : *&c.*

3. Decima Conjugatio in tertia Præteriti duas tantùm formas communiter admittit ; *veluti* አስተገበረ : *et* አስተጋበረ : *ut* አስተርአየ : *apparuit*, አስተምሐረ : *intercessit*, አስተብቍዐ : *supplex oravit*, አስተሳለመ : *pacavit*, አስተሳለቀ : *Illusit. Secundum has ergo formas fac* አስተቈጥዐ : አስተፈሥሐ : Et *si prima radicalis fuerit gutturalis, analogicè in quarto ordine erit constituenda, veluti* አስተሐመመ : አስተአከየ : *et similia. Mendum autem subesse videtur, si alibi fortè legatur* አስተፈሥሐ : 1 *Cor.* 1. 4. *Sicuti et* አስተበወሐ : *Act.* 13. 28. (*quæ et aliàs quoad Orthographiam et significationem exiguæ sunt auctoritatis:*) *nondum probare possumus.*

4. Verba quadrilitera, ut & alteram radicalem geminantia, in una quaque Conjugatione unius tantùm regularis formæ sunt ; *nimirum* ቀጥቀጠ : አቀጥቀጠ : *in passivo* ተቀጥቀጠ : *in nona :* አንቀጥቀጠ : *Igitur quæ nondum occurrerunt, vel exempli tantum causa proposita sunt, quamvis in usu non sint, formam illam exprimere debent. Itaque sec. illa exempla lege* ለወለወ : መሥኰዐ : ኰ : *ob Reg.* 1. ተማህለለ : ማኅፀነ : አማኅፀነ : ተማኅፀነ : ማ : *per can.* 4. *propter sequentem gutturalem sexti ordinis,* አመርሰሰ : ረመሰሰ : ባሕብሐ : አንባሕብሐ : ባጕብጐ : *et ita porrò.*

5. *Quoad verba defectiva tenendum est*, si media radicalis primi ordinis sit, nullum contingere defectum ; *quia causa defectus cessat, secundum can. meum* 1. *item* 6. *et* 7. *Hinc omnia defectiva, si ea radicis locandæ causa integrè tibi imaginari velis, secundum formam* ገብረ : *scribenda sunt. Fac ergo* ሀይየ : ሀይጸ : ሀወከ : *&c.*

6. *Quod tempora verborum spectat sciendum est, quod cum Lexicon primùm conscriberem, diligentissimè adnotaverim, in quo tempore unumquodque verbum reperiretur ; igitur præter intentionem et jussum meum ab amanuensi meo relicta passim fuerunt* Fut. Imp. Inf. *quæ ad Lexicon non spectant. De Futuro tantùm nota, quod utrumque Futurum, tàm primum quàm secundum, quod nunc Optativum sive præsens Subjunctivi in Grammatica mea vocavi, intellectum velim.*

7. *Infinitivi forma absoluta est* ገቢር : *in ejus locum passim constructa, ut* ገቢረ : *substituta est ; ideoque* ቀዊም : መዊት : *et si media sit gutturalis.* ሞሒው : *legi debet.*

DE NOMINIBUS.

Æthiopes, utpote artis Grammaticæ plerumque ignari, ubicunque vel consonantes vel vocales eundem sonum habent, iis promiscuè utuntur, quod in gutturalibus maximè usu venit, qui in primo ordine eodem modo sonant ac in quarto. Eas v. *accuratum Grammaticum distinguere, et ad Analogiam revocare decet, quæ cognoscitur ex aliis formis, ejusmodi dubiâ literâ carentibus. Cæterum sine ulla ratione, et contra analogiam scribunt* መርዓት : *et* ተመርዓወ : *Item* ረስዓ : አርስዓ : ተረስዓ : *per* ዓ : *quæ corrigenda, et per* ዐ : *primi ordinis scribenda. Hujus generis sunt* ለሐኰ : *pro* ለሐኰ : ለብሐ : *pro* ለብሐ : ሱብአ : *pro* ሱብዓ : *col.* 11. *v.* 25. *Nos autem facile excusationem merebimur, si id in Lexico quoque nostro occurrit, quod in accuratissimis etiam MSS. frequens est.*

Porrò haud minus usitata est confusio tertii vel etiam quinti ordinis cum sexto ; præsertim in pluralibus in ân *vel* ât *desinentibus. Quia enim vocalis* I *vel* E, *nomen singulare finiens, suscipiendæ terminationi in* የ : *resolvitur ; secundum can.* 9 *utique litera finalis eandem vocalem amplius jure retinere nequit. Corrige igitur et lege* ህላወያት : ለሳኅያን : ለባስያን : *Item* ተልሐፊየ : *pro* ተልሐፍየ : *&c. Vice versa* አምለኪየ : *pro* አምለክየ : *atque ita in aliis. In cæteris consule Gramm.*

De-

De voce Claudius *nota, quod per G primò scripta fuerit, quia Æthiopicè est* ገላውዴዎስ : *sed cum nihil aliud sit quam* Claudius, *ideò eadem vox per* C. *postea scripta fuit. Numeri post* Syn. *ubique delendi sunt, quia privatas nostras chartas tantùm respiciunt.*

Sequuntur nunc singulatim menda studiosissimè collecta.

P*Rior numerus columnam, secundus radicem illius columnæ, tertius versum denotat. l. lege. Col.*3. *versu* 10. *lege* አዜንዎን: *ibidem v.*29. *post vocem* ህልወት: *pone* contractè ህሉት: *c.*4.*v.*36.*l.* ሊኔበል: *c.*5.*v.*22.*l.* ፈናዊ: *v.*23.*l.* ተፈናዊ: *v.*24.*l.* ቅዱስ: *status constructus enim ita poscit. c.*6.*r.*2.*v.*1.*l.* Græcum *ib. r.*3.*v.* 1. *dele:* autem. *c.*7.*r.*6. *v.*3. cum de, *c.*8.*r.*6. *v.*4. *l.* in quod nempe summis, *c.* 10.*r.*1.*v.*6.*l.* πῦ *r.*2. *v.*2. *dele:* vox formæ inusitatæ, *r.*3. *v.*3. interior, *c.*11.*v.* 13. crescere, *c* 13.*r.*5. *v.*2. *post luto: adde* in genere accipitur, *v.* 12. *l.* Figulitas, *v.*13, *et* 14. *l.* de quibus in præfatione, *c* 14.*r.*2.*v.*8. *l.* levitatem ita quoque puritatem, *v.*12. *l* 2.15.*ib.v.*4.*l.* ይትለሐይ: fortassis exornat se, *v.*8 *dele:* formæ ሐዲስ: *et v.*12. *dele:* adject. videtur, *c.*15.*r.*6.*v.*4. suavis, *c.*16. *r.*5. *v* 2.*l.* abs. &, *v.*18.*l* pretiosæ, *c.*17. *r.*3 *v.*4.*l.* quam, *c.*18.*r.*3.*v* 7.*l.* Cranio, *c.*19.*r* 3 *v.* 3.*l* ድንጓን: *c.*21.*r.*6.*v.*11 *l* ተልዒልዮ: *et v.*12 *l.* exaltatione. *c* 22.*r.*1.*v.*13.*l.* Cacumen, *r.*5.*v.*14. *in fin. adde:* interpres, *r* 6 *v* 2. *l.* ለጊርዮን: *v.*3. *l* admodum, *c.*23.*r.*2.*v.*12.*l* super, *c.*24.*r* 3.*v.*5. *l.* ሉጹይ: *c* 26. *r.*3. *v* 2.*l* Judicis, *c.* 26.*v.ult.l.* ሐሜለት: *c.*27.*r.*3 *v* 19. *post idem adde:* ac ተሐመ: *l. pen l.* ማሕመም: *c.*30.*r.*1 *v* 1.*l.* turbida, *r* 2.*v.*10 *l* fœdavit, *c* 31.*r.*2.*v.*15 *l.* τεπκεῖα, *c.*32 *r.*1. *v.*5. *in fin. adde:* אחרשׁ: *v* 6.*l* ventriloquus, *r.*6.*v* 1.*l.* cælavit, *v.*4 *l* cælatio, *c.*33.*r.*2.*v.*5 *l.* pluralem, *r.*4. *v* 6. *l.* Psal 49 10. *r.*6. *v* 6. *l.* ne facias hoc, *c.*34. *r.* 1. *v.* 2. *vel cum autographo meo, l* vincire *vel corrige* vinxit, *prout legitur sub* ቆቅሐ: vinxit, *r.*2.*v.*4 *l.* ሊተሐስብ: *v.*16.*l.* ለዐፈዮ: *v.*26. *adde:* חֶשְׁבּוֹן. *v* 27. *l.* civitatis Moabiticæ. *v.*28.*l.* Ἐσεβών, *r.*3.*v.*7 *l.* ለጠቢ: *c.*35 *r* 1. *v.*2 ሐስዎ: *c* 36.*r.*4.*v.*5.*l* የሐቂ: *c.*37.*r* 4 *v* 2 *l.* cinereus, *c* 39 *r.*1 *v.*3.*l.* Rigorosè, *r.*6 *v.* 7.*l* ሊይለብዎ: *c.*40 *r.*7.*v* 7.*l.*21 *c.*41.*r.*2.*v.*16 *l.* Gustus, *c* 42 *r.*2.*v.*2. *l.* Neton. *r.*3.*v.*16.*l.* ዘሞልዕልቱሂ: *c.*46 *r.*3. *v* 5. *l.* Encænia, *c.*48 *r.*6.*v.*1. *l.* ሐጸጸ: *c* 49.*r.*1.*v.*5.*l.* ለዉደ: *r.*4.*v.*3.*l.* ተማህለለ:

*C.*51.*r.*2.*v.*7. *l.* Σίκημα, *c* 52.*r.*2.*v.*11 *l.* mollitiei & nitoris habitu. *Sequentia verba pone in parenthesi usque ad vocem* imò, *et tertio ab hinc versu, l.* potissimùm tingebatur, *c.*54.*r.*1 *v.*33.*l.* ውሙለኪ: *c.*55.*r.*1 *v.*2 *l.* ንለኅር: *v* 8 *l.* divellitur, *r.*3. *v.*5. *l* externorum, *r.*4. *v.*12. *dele:* ut, *v.*13. *l* annuat, eum haud, *c.* 56 *r.*1.*v.*3. *l.* ማሕለ: *c.*58. *r.*4. *v.*2. *l. ut in autographo meo:* amarescere, *et dele* Apoc.8.11. pronunciatur መረ: per duplex R. *c.*59.*r.*1.*v* 5, *et* 8 *l.* cæci, *ibid.* ይመረስስ: *v.* 9. *post* ዐዉር: *colloca statim allegatum transpositum* Deut.28.29 *r.* 3.*v.*2.*dele* non reperitur nisi, *v.*10.*in fine adde:* vide አድግ: *c* 63 *r.*3.*v* 5 *l* ሐሳዊ: 1 Joh.2.18.. *c.*64 *r.*4.*v.*8 *l* Fœdavit, *c.*66.*r.*3.*v.*2.*l.* μοσφαιθαὶμ, *c.*68.*r.*3 *v.*12. *l.*20,7.*c.*69 *r.*1.*v* 1.*l.* πυρσόβαφις, *c.*70.*r.*2.*v* 2.*l* ይመንትዋ: *v.*3 *l.*5 *pro* 15 *v.*10, *et* 11.*l.* ምንታዌ: *r.*3.*v.*4 *pro* illicitum *l.* vile, *c.*71. *r.*1. *v.*6. *l* በእንተ: እንተ: *v.* 10. *l.* ምንኵስና: *r.*4. *v* 9 *l.* يابّ لمثلب *v.*17. *l.* ምንደቤያት : *c.*73. *r.*2. res optatæ, *c.*72.*r* 2.*v.*16 *l.* *v.*1.*l.* cutis, pellis, *r.*3. *v.*11. *l.* 176.*c.*2.*r.*6 *v.*7. *pro* apud illos, *l.* apud Æthiopes, *v.*10.*l.* sint, *c.*74. *r.*3. *v.*23.*l.* ምዕክርዎ: *c.* 75. *r.* 3. *v.* 4. *l.* ἀφορμὴ, *v.* 7. *l.* attinet ad, *c.* 78. *r.* 1. *v.* 4. *l.* ንጉሠ: *v.* 6. *l.* መምዕልያን: *c.* 80. ورن ጸ:ር: *r.*3.*v.*2 *dele:* impressi, *c.*80, *v.* 4. *l.* መዝበር : *r.*2.*v.*2. *in fin. adde:* 81. *r.* 2. *v.*4. *in fin. adde:* S. N. *c.* 82.

c.82.r.1.v.16.l. ተመይቀ፤ v.20.l. aversus, c.83.r.1.v.1. l. ዕባን፡ c.85. r.1. v.9. adde : Matth. 15. 33. v. ult. l. significationem, c.86. r.2. v.3. dele : & sic, r.4. v.2.l. መጸርይ፡ c.87.r.4.v.9.l. እሠሀሉ፡ v.13.l. መሠሣል፡ r.5.v.1. l. ይሴለስ፡ v. 4. dele eandem vocem, c.88. r. 33. v. 1. l. መጻፅ፡ sub ሠለሳዊ፡ lege ሠለሰይ፡ c.90. r.4.v.5. in fin. adde : Rom.1.31. 2 Tim.3.3. r.5. v.5. l. approbavit, c.93. r.1. v.5.l. προθέσεως, v.15.l. instructa, c 94.r.3 v.6.l. cœpit, v.10. l. licet enim Æthiopes, c 97.r.2. locum sub ሰሠራት፡ transpositum & corruptum sic restitue : Ante formam passivam ተሰሠራት፡ scribe sic : Fut. ይሰሠራት፡ seq. እመ፡ Remissius, tolerabilius aget ei, seu habebit eam, quàm &c. Matth. 10.15. sed omissum videtur ለ፡ nota Accusativi, v.14.l. laxamentum, v.17.l. ሰሠራት፡ c.98. r.1. v.pen.l. πα, r.4.v.2. dele : &, c.99.r.4.v.antepen l. usurpari, r.5.v.5 l. በዕንቀ፡

C.100.r.1.v.2.adde in fin. Nom.propr.viri, r.2.v.11.l. መከን፡ c.104.r.1 v.8.l. አስተረሐቀ፡ r.2.v.3. pro sc, l. se, c.105.r.5.v.2.l. valet ac, c.107.r.2.v.9 l. obliviosus, c.108.r.3.v.7.l. serpentes incantare, c.109.r 2.v 10.l. ሊትተረብሕዎሙ፡ c.110 r.1.v.13.l ሰሊት፡ c.111.r 3.v.1, & 2. l. አርጓበ፡ c.113.r.1. v.11. l. ትር ጋፀ፡ r.2.v.3 l. ከመ፡ነቢይ፡ c.114..r.1.v.10.l. tanquam, r.2 v.pen. dele : vide &, r.3.v.10 l. contigit, c.115.r.1.v.4. l. χαλάζειν, v. 30. l. በቀል፡ r.2.l. ut in autographo meo fricare, vel fac fricuit prout legitur sub ሐለየ፡ c.117. r.1. v.15. dele : locale, r.3. v.6. l. Excelsissimum, r.4. v.4. adde in fin. equus, c.118. r.2. v.3. l. ርድአኒ፡ juva me, v.20.l.13,27.c.119.r.1 v 8. dele : Gen.3. c.120. r.1. v.10 l. quicquid ad pedes est, r.5.v.4.l. መርፍእ፡ c.124.r.5. v.3 l. uberes, c.125. r.1. v. 18, & 19 dele : corruptum puto, v.36.l. ሰሜናዊ፡ Meridialis, v 38. l. ሰሜናው ያን፡ c.126.r.2.v.2 l. Psal.3.4. c.127. r.3. v.3. bis lege ψόα, c.128. r.3. v.ult. l. ተመስርቶ፡ c.129. r.5. v.4, l. አስተስረየ፡ v.13. l. ስረት፡ v.14. l. መስትስሪይ፡ c. 132. r. 3. v. 1. l. ተሰቀቀ፡ v. 6. l. ተሰቀቀው፡ c. 133. r. 2. v.4. l. laceratus, r.3.v.12.l. ሶቤሰ፡ c.135. r.3. v.4. l ሳብዕ፡ & ሳብዕት፡ v 5, & 6. dele : vel est à Masc. ሰቡዕ፡ c.136.r.6.v.3.l. c.c.aff.3.pers. v.4.l. se reddidit, 2 Joh.v.11 c.138. r.3.v.1 l. Sabbatum ut & v.6, & 10.c.142.r.4.v.ult.l. θυρίδας, c.143.r.1. v.8. adde : ንሰከይ፡ accusamur Lit. 173. c. 1. in fin. quæ verba versu 6. delenda sunt, r.4. v.4. pro est l. esse, v. 5. dele : credo, r. 5. v. 5. in fin. dele punctum, v. 9. pro ut l. unde. v.ult.l. rubet, c.144.r.3. v. 4. l. እድሳፀ፡ c. 146. r. 2. v.11. l. senatu, c.148.r.2.v.21 l. ponitur, c. 149. r. 1. v. 4. l. መስገደ፡ v.9.l. መስገድ፡

C.150.r.7.v.12.l. ἁπλῶς. v.15.l. ut in autographo meo. Rigorem. c. 152. v. 7. l. ስፍንግ፡ r.5.v.7.l.171.c.1. in MSS. ስፈጠን፡ c.153.r.2.v.5. l. reddidit aliquid, e.g. v.10. et 11. l. መቅለሊ፡ per ለ፡ c.156.r.2.v.5.l. በ ፲ ፴ ፫ ፡ c.157.r.3.v.13. l. ቀሠመ፡ c.160.r.3. v.19.l. ቀረንየ፡ c.161.r.3.v.4.l. usu. c.162.r.4.v.3.l. Σίκυος. c.164.r.5 v.4.l. cædes, c.165.r.3.v.6. post capias, addas : ዘየቀቱ፡ c.167.r.1. v. 13. post Cant.4.14. adde קָנֶה וְקִנָּמוֹן v.26.l. ‏قوة‎ ibid. l. voci, c.168. r. 4 v.22. l. መቅንዲ፡ c. 169.r.2.v.1.l. ቅንብዊ፡ r.5.v.17. l. ዘቀመኪ፡ ibid. μέγεθος σου c.171. r.2.v.2. l. rubrum. r.3.v.4.l. eo sumere, c.172.r.1.v.7. l. ቀደሕት፡ & ቀደሕያን፡ c.173.r.1.v.10.l. ut in Manuscripto መቅድሞ፡ ወረድፈይ፡ c.174.r 2 v.8. l አልባስ፡ c.175.r.3.v.1. malè transposita መቃጥን፡ hamus, Matt.17.27. al. ገለብ፡ ad finem radicis trajice. c.177.r.2. v.4. dele ቀጸጥት፡ r. 5. v. 1. l. Chamæleon. r. 6. v. 2. l ሐቋየ፡ 179. r.1.v. 13. l. እብል፡ c.180. r.3.v. 2.l. fit. r. 6. v.3. adde : & በለ ሳት፡ malè ad finem rejectum c.181. r.1. v.11. l. stylus. r.2.v.10. l. dilaceratæ, et v.12.l. θηρίβορος, vel θηρώβρωτον. c.182.l. ult.l. hac. c.183.r.1. v.6. adde : ferunt.

r.4.

r.4.v.5 *adde*: Pſ.151.tit. v.13. *l.* fim. c.184.r.2.v.15.*l.* Fermentatio.c.186. r.2. v.4. *ante Inf. adde*: ‖ ተበርበረ፡ ſpoliatus fuit. v. 10. *l.* cineraceus, ſ. cinereus. c. 187.r.1.v.22.*l.* ታስተባሬክ፡ c.191.r.4. *l.* ሙብጽዓ፡ v.5. *l.* ብኵርና ፡ c. 193. r. 1. v.4. *in fin. adde*: 3.r.2.v.4. *bis l.* σπιθαμῆς.c.194.r.1.v.7.*l.* በዓል፡ c.195. r. 3. v.1.*l.* ቤዝ፡ c.196.r.1.v.8.*l.* corpus.c.197.r.4.v.4.*l.* በደር፡ c.198.r.2.v.3.*l.* 4 Reg. 12.7.12. & vide appendicem. r.7.v.9. *pro* ex *l.* et.

C. 201. r. 4.v.1. ቶሎግና፡ቃ ቴዎሎግና፡ c.204.r.1.v.*penult.l.* አስተርጋሚ፡ r.2. v.12. *poſt verba* quibus abundat, *adde* Luc.12.17. c.205. r.1. v. 10. *l.* ይቶሰሕ፡ *item in fin. rad. adde*: 2 Pet. 2. 2. Lit. 171. c. 4. c.206.r.1. v. 12. *l.* inſternat menſam. r.3.v.2. *poſt* ትበዕ፡ *adde*: Deut. 31.7. c. 207. r.2. v. 11. *in fin. adde* Org.l.2. c.208. r.5.v.1. *l.* ævum vetus. c.209. r.2.v.20. *poſt verba* in Germania *adde*: olim appellativa, nunc. c. 210. r.1.v.2. *l.* ትግሁ፡ v. *ult. in fin. adde* Org.l.2. r.3.v.3. *l.* ሠርዊ፡ v.9. *l.* regno. r.7. v. *pen. l.* እተፊ፡ c.211. r. 2. v.1. *l.* ኀለቍ፡ v.2. *l.* አኀልቆሙ ፡ v.7.*l.* ተኈለቍ ፡ v.11. *l.* ይትኌለቆ ፡ c.212. r.2. v. 13. *l.* ወአፈድፈደ፡ተኀልሮተ፡ c.213. r.2.v.14. *l.* ኅምልማለ፡ r.3.v.8. *l.* ኃምስ ፡ quintus. c.214. r.1.v.9. *dele* & ſubſtant. r.3. v. *pen. l.* ማኅሠሠ፡ c.217.r.4 v.1. *pro* 17 *l.*7 c.223. r.1.v.13. *ante* (2.) *inſere* እስከ፡ አመ፡ ታኅድግዮ፡ ጥበ፡ donec eum ablactes, 1 Sam.1.23. *qui locus malè ad finem radicis trajectus eſt. v. penult l.* ዐመተ፡ c. 225. r. 6. *l.* ኅጸጸ ፡ r.7 v.1. *et* 2. *l. ut in autographe meo*, lavit. v. 3. *dele*: ſunt. c.226.r.2.v.*pen. l.* ማኅፈር ፡ c.227.r.4.v.6. *l* ተኀህየ ፡ hinc ይትኀሀይ ፡ quod legitur Lev.16. r.5 *l* ናሰ ፡ c.228. r.4.v.6. *l.* incuriâ. c. 229.r.3. v. 23. *l.* አስተናለሠአ፡ c.233. r.5. v.1. *l.* ነበል፡ c 235. r.1.v.18. *l* መንበረ ፡ c. 236.r.1.v.4. *l.* pro ተነብበ ፡ v.6.*l.* Pſal. r.4.v.3. *l.* ነቢይት፡ v.6. *l.* ይትኔበዩ ፡ v.9. *in fin. adde*: Matth.11.13.c.237.r 5.v.1.*dele*: ተንተነ፡ *et* v. 2. *dele*: vacillavit, nutavit *in fin. hujus radicis adde*: & huc refer.c.238.r.2.v.3.*l.* እምኵሉ፡ v.18. *et* 19. *l* ነአስ ፡ c.239. r.3.v.2.*l.*49. v.8. *poſt* Admiratus fuit, *adde* ‖ ተነከረ ፡ *Pſal.*138.5. Admirabilis factus eſt, admirationi fuit. r.4. v.1.*l.* ነክነከ ፡ c.240. r 3. v.5. *l.*2. r.6. v.14.*l.* ኑኅ፡ c.241.r.2. v. 4. *l.* ሰብሐ ፡ r. 3. v.5.*l.* ንዒ ፡ c.243. r. 3. v.7. *l.* ይትነ ድአ ፡ c.245.r.2.v.17. *l.* ſpopondit. c. 248. r. 3. v. 3. *dele*: Fut. r. 4. v. 4. *dele* ſeu à ſcoriis. c.249. r.2 v.18.*l.* መንጸር ፡

C.250.r.2. *in fin. adde* τὰ παρθένια. Deut.22.15.c.251.v.15.*adde* Cant.2.17. c.252.r.1.v.*ult.l.* ሊሊት፡ክዊና ፡ r.2.v 12.*l.*9.v.19 *l.* Hæreticus. r.3. v.6.*l.* cornibus, *ut in autographo meo*. c.253.r.3. v.1.*l.* non & ፡ ſunt r. 4. v. 8. *l.* ይበሳነ ፡ Jac.3.3. r.6. v. *ult. l.* እሉንት፡ c.254. r.1. v.3. *l.* ነፋሲት፡ r. 4. v.2. *l.* አሊሉ፡ c. 255.r.5.v.3.*l.* Haliæetus. *ibid* v.*pen.l.* ህበብ፡ c.256.r 3.v.13.*l* μυριοπλασίως. Adv. c.260.r.2.v.1.*l* አመት፡ Pſal. 85.15. *v.ſeq. dele*: አመት ፡ Org. l. 1.c.262.r.1.v. 3. *l.* Pſal.27.9.11. c.263.r.1.v.1.*l.* አርሚስቆስ፡ r. 5.v *ult.l.* ἀρκευθος. r.6. v. 2. *l.* ptiſana. v.4.*l.* ἀρραβῶν. c.265.r.6.v.14.*l.* ማእሰር፡ v.15. *et* 16. *dele*: etiam hoc dubiæ orthographiæ eſt. c. 266. r.3.v.3.*l.* as. c.267. r.6.v.4 *l.* quadrupedia. r.7. v.*pen.l.* aliudquid factum, c.269.r.2.v.6 *l.* ህበብ፡ c.271.r.1. v.2. *poſt num.* 161. c.3.*inſere*: fortè melius ይትአተት፡ r.6.v.3.*l.* in nominativo. c. 272. r.1.v.13. *l.* ይትአኅዋሙ ፡ c.273.r.1.v.8. *l* አምልኮቱ፡ c.274.r.1. v.10.*l.* መእነሙ፡*bis*, de reliquo vide appendicem, r.5.v.*ult. in fin. adde*: Gallicè. c.276.r 5.v.*ult.l.* legitur. c.278.r.2.v.11. *l* ማእከል፡ v 18.*l.* Adverb. & Præpoſ. c.279.r.2. v.5. *l.* κυβομια. c.280.r.8.v.2.*l.* quem locum. v 3 *l.* quidam Æthiopum de መንዛኅ ፡ conſperſorio interpretantur. r.10.v.1 *l.* አብነ ፡ c. 281. r.1.v.1.*dele*: cum fut. v.2.*dele*: cum præt. v.5.*l.* ማእዘንት፡ c.282.r.4.v.5. *l.* arietinas tubas. c.284.r.1.v.11. *l.* ቅናት፡

v.12.

v. 12. l. i. e. scorteum Matt. 3. 4. c. 285. r. 2. v. 13. l. ቀሚት፡ c. 286. r. 1. v. 13. l. ኩሉ፡ c. 287. r. 4 v 4. l ያሬድ፡ c. 289. r. 3. v 6. l. ከሣ፡ c. 291. r. 2. v 1. l χλαμύς. r. 4. v. 5 l. in ጸ፡ ር፡ in malam partem accipitur, r. 6. v. 8. l. መከልስ፡ c. 292. r. 5. l. bis ከልደዊ፡ c. 293 r. 4. v 21. l ክሕደት፡ c. 297. r. 1. v. 4. l. መኳርብት፡ c. 298. r 1. v. 3. l. ንትኰራዕዊ፡ r. 7. v. 1. l. ኰስትሬ፡

C. 301. r. 2. v. 7. l. ትን ـ‌ـ‌ـ‌ـ c. 302. r. 3. v. 5. l. ረመሳ፡ c. 308. r. 2 v. 2. l. χν-ኦስ፡ in fin. l. Arabicè ... τετράγωνος, v. 3. l. specie. c. 309. r. 2. v. 4. l. ሠሂበ፡ c. 311. r. 2. v. 2. l ትዊልጠሙ፡ c. 312. r. 4. v 7. l ዘያሠሕዝ፡ r. 5. v antep l. እዋሕያ፡ c. 315. r. 6 v. 4 l. ad adolescentiam, c. 316. r. 3. v. 11. dele: Pass. c. 317. r. 3. v. 4. Hæc verba ተሠሳኮ፡ Exo. 25. 17. &c. refer ad finem radicis. c. 323. r. 2. v. 4. adde: Jud. 19 27. r. 3. v 6. l. ከዕበ፡ v. 12 l. ሊይትዌዳስ፡ c. 324. r. 2. v. ult l affigitur. c 325 r. 2. v. 7. l. lac datum fuit infanti, c. 327. r. 1. v. 2. l. Imper. def c. 328. r. 2. v. 9. l. ወፈርያኒ፡ c. 332. r. 2 v. 4. l. factum est, v. 30. l. ዐርቀ፡ c. 333. r. 3. v. 6 l. Johannem Ernestum, c 337. r. 1. v. 2. dele: ተዐቀመ፡ c. 342. r 4. v. 2. l. leæna. v. 3. l. አንበስበሰ፡ v. 5. l. ያንበሰብስ፡ c. 347. r. 1. v. 8. legi debuit laboratoribus: sed pone operatoribus, c. 348 r. 3. v. ult. d. al. sign. vide sub ዐደወ፡ r. 4 v. pen. l. in perpetuum.

C. 351. r. 3. v. 2 l. costæ, r. 6. v. pen l መዐጹት፡ col. 354. r. 1. v. 2. l. Tirer. c. 355. r. 2. v. 2. l. Esa. 3. 16 r. 3. v. ult. l. በመዝለል፡ c. 356. r. 1. v. ult l. perpetuò c. 357. r 4. v. 4. l. ዘመናት፡ c. 358. r. 3. v 2 l. ተዘርዘረ፡ c. 361. r. 2. v. 3. l. ዝናመ፡ r. 8. v. 2. l. ዘንጐጐ፡ c. 362. r. 1. v. 1. l. ተዘንጐጐ፡ r. 5. v. 14. l. recordamur. c. 363. r. 4. v. 5. et 6. l. conversando. c. 364. r. 3. v. 10. l. κλοιὸς v. 14. l κλήζω, v. ult. l. nodis, c. 369. v. 22 l. πρωσοποληψία in judicio, c. 370. r. 1. v. 5. l መድልዋን፡ Matth. 23 13. et seqq. c. 372 r. 3 v. 1. l መደመሳ፡ v. 4. l መደመሳት፡ r. 4. v. antep. l. ut in autographo meo Nubilum substantivè, c. 373 r. 4. v. 5 l. tæniam. c. 374. r. 1. v 1. l. ርቱዐ፡ c. 375. r. 4. v. 1. l. ደሴት፡ r. 6. v. 3. l. superfœtat. r. 7. v. pen l. Encænia. c. 376. r. 2. v. 1. l. conterebant, v. 13 l. opponuntur, c. 378. r. 2. v. 2. l. continentes. c. 380. r. 3. v. 3. dele: Æth r 4. l. ደንተተ፡ dub. sign. c. 383 r. 4 v. 5 l. ወሪደ፡ r. 5. v. 6. l. ደይኒ፡ c. 384. r. 2. v. antep. hæc verba: (vide መሰረት፡) refer ad finem radicis. col. 386. r. 3. v. 15. l. ἐγκεφάλας c. 388. r. 3. v. 1. l. ገልበበ፡ c. 391 r. 1. v. 1. l. quid, r. 5. v. 15. l. licet absolutè nunquam, c. 394. r. 4 v. 1. l ግሬብት፡ መስጢር፡ Vox ግሬብት፡ peregrina &c. c. 398. r. 4. v. 15. l ሐሳበ፡ c. 399. r. 5. v. 1. ጕሕቍ፡

C 400. r. 8. v. 10. l. ad Monach. c. 401. r. 1. v. 9. dele Æth. v. 13. l. se coram alio humiliavit, c. 402. r. 7 v. 3. l. ጎለ፡ እብን፡ c. 403. r. 4. v. pen. l. Abboy. c. 404. v. ult. l. Geogr. c. 406 r. 4. v. 2. l spissescere. c. 409. r. 2. v. 1 l. ጕድጕደ፡ c. 425. r 4. l ጸሬቅሊጦስ፡ c 431. r. 3. v. 5 l ጸሳዕት፡ 445. r. 2. v 7. l ጽዕድው፡ v 10. l ጸዒድዒድ፡ c. 447. v. 1. l ጽደቅ፡ c. 458. r. 2. v. 1. l ፀፋዕ፡ c. 461. r. 5. v. 1. post አፍርሳት፡ adde: Pulli, c. 466. r. 3. v. 3. l ተፍጓሬት፡ c. 467. r. 2 v. 1. l. ተፋእመ፡ c. 476. v. pen. l. לְבֵנָה. In Ind. d. Nubile.

ተፈጸመ፡ በዝየ፡ ኀቲሞቱ፡ ለዝንቱ፡ መዝገበ፡ ቃላት፡ በቢጸ፡ ሀገር፡ ዘስሟ፡ ሉንደን፡ እሙ፡ ለብሔረ፡ እንግልያ፡ ዘሠእቱ፡ ጥቀ፡ እዙዝ፡ መንግሥት፡ በሌዎርጎ፡ በዐመተ፡ ክርስቶስ፡ መድኀኒን፡ ፲፻፷፻፶፩፡ አመ፡ ፲፡ ለመስከረም፡ በሐሳበ፡ ሌዎርጎ፡፡ ወአግባብሪሁ፡ ዮሐንስ፡ ሚካኤል፡ ዋንስሌበን፡ ውእቱ፡ እምብሔረ፡ አሴማ ፳ያ፡ ዐርኩ፡ ለእግዚእ፡ ሊዮብ፡ ሉደልፍ፡ ዘገብረ፡ ዘንተ፡ መጽሐፈ፡፡ ለይሠመር፡ እግዚአብሔር፡ ከመ፡ ዝንቱ፡ ጻማኒ፡ ይኩን፡ ለስብሐተ፡ ስሙ፡ ወለበቍዔተ፡ ኵሎሙ፡ ክርስቲያን፡ መቅድመ፡ ፈድፋደሰ፡ ለተአኀወሙ፡ ምስለ፡ ሰብአ፡ ሊትዮጵያ፡ ርኅሩኀነ፡ ልብ፡ አሜን፡፡ ስብሐት፡ ወክብር፡ ለእግዚአብሔር፡ ምስለ፡ ወልዱ፡ ወመንፈስ፡ ቅዱስ፡ እምቅድመ፡ ዓለም፡ ወይእዜኒ፡ ወዘልፈኒ፡ ወለዓለመ፡ ዓለም፡ አሜን፡፡

F I N I S.

ዘኢዮብ፡ ሉዶልፍ፡
ትምህርተ፡ ልሳነ፡ ግዕዝ፡
ሰዋስው፡
ልሳነ፡ መጽሐፍ፡ ዘኢትዮጵያ፡

Sive,

JOBI LUDOLFI J.C.

GRAMMATICA
ÆTHIOPICA.

Nunc primùm edita, ſtudio & curâ

JOHANNIS MICHAELIS WANSLEBII
Mathem. & Orient. LL. Stud.

LONDINI,
Apud THOMAM ROYCROFT, LL. Orientalium
Typographum Regium. A. S. CIↃ. IↃCLXI.

ዘኢትዮጵያ፡

ተመህሮት፡ ልሳነ፡ ግዕዝ፡

ዘውእቱ፡

ልሳን፡ መጽሐፍ፡ ዘኢትዮጵያ፡

Sive,

JOBI LUDOLFI J.C.

GRAMMATICA ÆTHIOPICA.

Nunc primùm edita, studio & curâ

JOHANNIS MICHAELIS WANSLEBII,
Mathem. & Orient. LL. Stud.

LONDINI,
Apud THOMAM ROYCROFT, LL. Orientalium
Typographum Regium. Ann. CIↃ. IↃC.LXI.

ILLUSTRISSIMO AC CELSISSIMO

PRINCIPI AC DOMINO,

Dn. ANTONIO ULRICO

BRUNSVICENSIUM AC LUNEBURGENSIUM

DUCI, &c.

DOMINO SUO CLEMENTISSIMO

J. LUDOLFUS S.P.D.

Ingularis & nunquam ſatis laudata benevolentia, quâ literatos proſequeris: Inſignis doctrina, quâ Celſitudo Tua præfulget: Maxima denique & in privatis interdum rara facilitas atque humanitas, quam verbis atque literis mihi ſignificaſti, me impulerunt, ut ea palàm prædicarem, ſimulque publicum grati animi indicium proferrem. Equidem libentius nobiliore quâdam, ac Illuſtri Tuo nomine dignâ occaſione iſtud facere voluiſſem; verum, malui citò & tempeſtivê, etſi fortaſsis parùm commodê, officium meum exequi, quâm opportunitatis ſpe in

 longum

longum differre. Sicuti autem in maximis contractibus exilem arrham non contemnimus: Ita quoque ſpero, Te tenue hoc, perpetuæ Reverentiæ ſignum, non aſpernaturum. Præſertim, cum veluti viam ſternat iis, qui res Abiſsinorum penitius indagare volent; de quibus aliquoties me ſtudioſè interrogaſti & comiter audiviſti. Igitur, quamvis Juvenilis iſte labor perexiguæ ſit æſtimationis, neceſſarius tamen eſt iis, qui res illius gentis peritè atque ſcienter tradituri ſunt. Haud ſecus atque claves exigui ſunt pretii, quibus tamen adyta templorum, & theſauri regum reſerantur. Ignota manerent religionum arcana; res gentium & commercia Nationum, niſi cognitio linguarum accederet, ſine quarum adminiculo multa abſurdè & incongruè dicuntur & ſcribuntur; quod in commemoratione rerum Æthiopicarum ſæpê accidiſſe conſtat. Quâ itaque aliàs benignitate adverſaria mea aſpexiſti, eâdem & nunc opuſculum hoc ſuſcipe, meique cultus & obſequii certus, mihi ſtudiiſque meis impoſterum favere perge. *Vale.*

በስመ ፡ አብ ፡ ወወልድ ፡ ወመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ፩ አምላክ ፡፡

JOBI LUDOLFI J.C.

GRAMMATICÆ ÆTHIOPICÆ

LIBER PRIMUS, DE ORTHOGRAPHIA.

CAPUT PRIMUM.

De Literis.

ÆTHIOPES viginti ſex literas, & ſeptem vocales ſonos habent, qui non, ut in aliis linguis, peculiaribus figuris vel punctis denotantur: ſed ipſis conſonantibus inſunt, ita ut ſingulæ literæ ſingulas ſyllabas conſtituant.

Quam ob cauſam in ſeptem claſſes ſive ordines diviſæ ſunt, quorum *Primus* ſimpliciſsimas continet figuras, vocalem tamen virtualiter in ſe habentes. *Reliqua* verò modò punctum: modò lineolam aliàmve mutationem admittunt, ut alii ac rurſus alii planè characteres videri poſsint.

Accedunt quinque Diphthongi, quæ tantùm quatuor literis competunt, ita ut computatis omnibus literarum figuris *CC.* & *II.* reperias.

Nominibus, Formâ, ordine, & maximè ratione legendi à cæteris Orientalibus differunt; ſcribuntur enim & leguntur dextrorſum more Latinorum, ut mireris, in tanta hujus linguæ cum reliquis Orientalibus convenientiâ, tantam ſcripturæ diverſitatem ineſſe; Cuncta ex ſequenti Syllabario meliùs cognoſces.

SYLLABARIUM ÆTHIOPICUM.

			1. ግዕዝ	2. ካዕብ	3. ሣልስ	4. ራብዕ	5. ኃምስ	6. ሳድስ	7. ሳብዕ	
NOMEN			*a breve*	*u.*	*i.*	*a long*	*e.*	*y.*	*o.*	
1	ሆይ	Hoi	ሀ *ha*	ሁ *hu*	ሂ *hi*	ሃ *ha*	ሄ *he*	ህ *hy*	ሆ *ho*	ה
2	ላዊ	Lawi	ለ *la*	ሉ *lu*	ሊ *li*	ላ *la*	ሌ *le*	ል *ly*	ሎ *lo*	ל
3	ሐውት	Haut	ሐ *ha*	ሑ *hu*	ሒ *hi*	ሓ *ha*	ሔ *he*	ሕ *hy*	ሖ *ho*	ח
4	ማይ	Mai	መ *ma*	ሙ *mu*	ሚ *mi*	ማ *ma*	ሜ *me*	ም *my*	ሞ *mo*	מ
5	ሣውት	Saut	ሠ *ſa*	ሡ *ſu*	ሢ *ſi*	ሣ *ſa*	ሤ *ſe*	ሥ *ſy*	ሦ *ſo*	ס
6	ርእስ	Ryys	ረ *ra*	ሩ *ru*	ሪ *ri*	ራ *ra*	ሬ *re*	ር *ry*	ሮ *ro*	ר
7	ሳት	Sat	ሰ *ſa*	ሱ *ſu*	ሲ *ſi*	ሳ *ſa*	ሴ *ſe*	ስ *ſy*	ሶ *ſo*	ש
8	ቃፍ	Kaf	ቀ *k'a*	ቁ *k'u*	ቂ *k'i*	ቃ *k'a*	ቄ *k'e*	ቅ *k'y*	ቆ *k'o*	ק
9	ቤት	Bet	በ *ba*	ቡ *bu*	ቢ *bi*	ባ *ba*	ቤ *be*	ብ *by*	ቦ *bo*	ב
10	ታዊ	Tawi	ተ *ta*	ቱ *tu*	ቲ *ti*	ታ *ta*	ቴ *te*	ት *ty*	ቶ *to*	ת
11	ኃርም	Harm	ኀ *ha*	ኁ *hu*	ኂ *hi*	ኃ *ha*	ኄ *he*	ኅ *hy*	ኆ *ho*	ח
12	ናሐስ	Nahas	ነ *na*	ኑ *nu*	ኒ *ni*	ና *na*	ኔ *ne*	ን *ny*	ኖ *no*	נ
13	አልፍ	Alph	አ *a*	ኡ *u*	ኢ *i*	ኣ *a*	ኤ *e*	እ *y*	ኦ *o*	א
14	ካፍ	Kaf	ከ *ka*	ኩ *ku*	ኪ *ki*	ካ *ka*	ኬ *ke*	ክ *ky*	ኮ *ko*	כ
15	ዋዌ	Wawe	ወ *wa*	ዉ *wu*	ዊ *wi*	ዋ *wa*	ዌ *we*	ው *wy*	ዎ *wo*	ו
16	ዐይን	Ain	ዐ *a*	ዑ *u*	ዒ *i*	ዓ *a*	ዔ *e*	ዕ *y*	ዖ *o*	ע
17	ዛይ	Zai	ዘ *za*	ዙ *zu*	ዚ *zi*	ዛ *za*	ዜ *ze*	ዝ *zy*	ዞ *zo*	ז
18	የመን	Jaman	የ *ja*	ዩ *ju*	ዪ *ji*	ያ *ja*	ዬ *je*	ይ *jy*	ዮ *jo*	י
19	ድንት	Dent	ደ *da*	ዱ *du*	ዲ *di*	ዳ *da*	ዴ *de*	ድ *di*	ዶ *do*	ד
20	ገምል	Geml	ገ *ga*	ጉ *gu*	ጊ *gi*	ጋ *ga*	ጌ *ge*	ግ *gy*	ጎ *go*	ג
21	ጠይት	Tait	ጠ *t'a*	ጡ *t'u*	ጢ *t'i*	ጣ *t'a*	ጤ *t'e*	ጥ *t'y*	ጦ *t'o*	ט
22	ጰይት	Pait	ጰ *p'a*	ጱ *p'u*	ጲ *p'i*	ጳ *p'a*	ጴ *p'e*	ጵ *p'y*	ጶ *p'o*	פ
23	ጸደይ	Zadai	ጸ *z'a*	ጹ *z'u*	ጺ *z'i*	ጻ *z'a*	ጼ *z'e*	ጽ *z'y*	ጾ *z'o*	צ
24	ፀጸ	Zappa	ፀ *z'a*	ፁ *z'u*	ፂ *z'i*	ፃ *z'a*	ፄ *z'e*	ፅ *z'y*	ፆ *z'o*	צ
25	አፍ	Af	ፈ *fa*	ፉ *fu*	ፊ *fi*	ፋ *fa*	ፌ *fe*	ፍ *fy*	ፎ *fo*	פ
26	ፕሳ	Pſa	ፐ *pa*	ፑ *pu*	ፒ *pi*	ፓ *pa*	ፔ *pe*	ፕ *py*	ፖ *po*	פ

Sequuntur Diphthongi, ſecundum Ordines, quorum Analogiam imitantur, diſpoſitæ.

ቈ *k'ua*	——	ቊ *k'ui*	ቋ *k'ua*	ቌ *k'ue*	ቍ *k'uy*	——
ኈ *hua*	——	ኊ *hui*	ኋ *hua*	ኌ *hue*	ኍ *huy*	——
ኰ *kua*	——	ኲ *kui*	ኳ *kua*	ኴ *kue*	ኵ *kuy*	——
ጐ *gua*	——	ጒ *gui*	ጓ *gua*	ጔ *gue*	ጕ *guy*	——

2. *De Nominibus literarum.*

Nomina literarum technica sunt, vel fortuitò aliquid significant, ut ማይ: *aqua*. ቤት: *domus*. ዐይን: *oculus*. የማን: *dextra*. አፍ: *os*. reliquæ verò ita exponi non possunt. Nam significatio, quam pro mysteriis in suis Institutionibus vendit *Marianus Victorius civis Reatinus*, secundum רָאשֵׁי הַתֵּיבוֹת *seu initiales literas* est accipienda, ut ex ሀ: fit ሀለወ: *fuit*, ex ለ: fit ልዑል: ወሌሊት: *altissimus & nox*. ሐ: ሕይወት: *vita*. መ: መኑ: *quis*: ሠ: ሥሉስ: *Trinitas*: ረ: ርእስ: *Caput*: ሰ: ሰላም: *pax*, & ita sequentia, quæ apud Victorium videre licet.

3. *De Figuris literarum.*

Nulla in literis Æthiopicis datur diversitas, ita ut, qui has nostras callet, omnia legere possit Manuscripta. Tantùm interdum connectuntur ግ: & ዚ: h. m. ግዚ: in voce እግዚእ: *Dominus*. Præter eas tamen pro numeris utuntur certis quibusdam figuris ex Græcorum literis formatis, veluti:

፩: A. 1.	፲: I. 10.	፳: K. 20.	፻: P. 100.
፪: B. 2.	፲፩: IA. 11.	፳፩: KA. 21. &c.	፪፻: Σ. 200.
፫: Γ. 3.	፲፪: IB. 12. *usque*	፴: Λ. 30.	፫፻: T. 300. &
፬: Δ. 4.	*ad XX.*	፵: M. 40.	*usque ad mil-*
፭: E. 5.		፶: N. 50.	*le, quod uti*
፮: S. 6.		፷: Ξ. 60.	*efferunt, ita*
፯: Z. 7.		፸: O. 70.	*scribunt*
፰: H. 8.		፹: Π. 80.	፲፻: ዐሥርቱ: ምእት:
፱: Θ. 9.		፺: ϟ. 90.	1000. Decies centum. *i. e. Mille.*

Non quidem ad hanc nostram Grammaticam spectant Characteres qui in Amharica Dialecto occurrunt: eos tamen in gratiam curiosorum hîc addere libet, secundum septem classes dispositos.

ሸ	ሹ	ሺ	ሻ	ሼ	ሽ	ሾ
ቸ	ቹ	ቺ	ቻ	ቼ	ች	ቾ
ኘ	ኙ	ኚ	ኛ	ኜ	ኝ	ኞ
ኸ	ኹ	ኺ	ኻ	ኼ	ኽ	ኾ
ዠ	ዡ	ዢ	ዣ	ዤ	ዥ	ዦ
ጀ	ጁ	ጂ	ጃ	ጄ	ጅ	ጆ
ጨ	ጩ	ጪ	ጫ	ጬ	ጭ	ጮ

Ex quibus { ሸ, ኘ, ኸ, ዠ } æquipollet τῷ { Sch. Germ. Sh. Angl. *Ch*. Gall. / *gn*. Gall. & Ital. / ch, Germ. & Belg. / *j*. Gallico. }

ቸ : ጀ : & ጨ : verò peregrinum habent ſonum, nec in ulla Europæa lingua reperiuntur, ſicuti in Rudimentis noſtris Amharicis pluribus docebitur. Interim hic habes Orationem Dominicam, ex qua ingenium linguæ, & ſcribendi rationem cognoſcere quodammodo poſsis;

አባታችን፡ በሰማይ፡ ያለኽ፡ ይንጸልን፡ መንግሠትኽ፡ ፈቃድኽም፡ ይኍን፡ በሰማይ፡ እንዳለኽ ጋሂግ፡ በምድርም። ሲሳያችን፡ እየዕለቱ፡ ዛሬ፡ ስጠን። በደላችን፡ ምሀረን፡ እኛም፡ የበደለነን፡ እንደ፡ ንምሕር፡ ኅመንሱት፡ ንገባ፡ መጠን፡ አትተወን፡ አድኅነን፡ እንጂ፡ ከቢስ፡ ነገር፡ አሜን።

4. Porrò ad exprimendas literas quaſdam peregrinas, ſequentibus utuntur figuris:

ፙ : *M*. liquidum, cui ineſt jod Germanicum, quaſi diceres *Mja*. Poloni id habent, & accentu ſuperno notant hoc modo (*m'*.)

ፘ : *V*. conſonans, prout à Gallis Belgis & Italis effertur.

ፚ : *L*. liquidum, Italis *gl*. in *egli*. Gallis *ill*. in *fille*. Hiſpanis *ll*. Quæ hoc punctis vocalibus notantur

ፙ : *Mj*. ፙ
ፘ : *V*. ፘ
ፚ : *gl*. Ital. ፚ & ita porrò.

5. Notandum quoque Muhammedanos, qui (proh dolor!) ſæpe ferventiores ſunt ipſis Chriſtianis, in promovenda Religione ſua, Æthiopicis Characteribus ad putidas ſuas fabulas abuti, quo miſellas oves ſeducant. Quopacto ſcriptam reperi fabulam de Formicâ, cum Salomone ſermones ſociante, in ultimis foliis Pſalterii MSS. quod habetur in legato Scaligeri Bibliothecæ Leidenſis; Ejus partem hîc addere libet, quo videant curioſi, qua ratione characteres Æthiopicos Arabicæ linguæ accommodent.

ሰኩርልሁ፡ አሳ፡ እልእንስ፡ ወልዠን፡ ወጤር፡ ወልዉሑሸ፡ ወሰይር፡ ማክልቅ፡ አሳ፡ ትም፡ ዓጠሉ፡ አሳ፡ ሰሪር፡ ምን፡ ሐሪር፡ አክድር፡ ጡሉ፡ ሰብዒን፡ ፈርሰክ፡ ወዐርዙ፡ ሰብዒን፡ ወካን፡ ሶሌማን፡ ዓሌህ፡ ሰላም፡ ይብስጥ፡ ደልክ፡ እልብሳጥ፡ የንሰብ፡ ዓሌ፡ ኵርሲ፡ የዠማዕ፡ ሐሙሉ፡ እልወዘራ፡ ወዕልማ፡ በይን፡ እስራኤል፡ የዠልሑን፡ ማዑ፡ ሮቅ፡ ሰሪር፡ አልእንስ፡ ዓን፡ ይሚኑ፡ ወልዠን፡ ዓን፡ ሸማሉ፡ ወካን፡ የርክብ፡ ሁ፡ ወዠሚዕ፡ ዐስክሬ፡ ሮቅ፡ ደልክ፡ እልብሳጥ፡ ወካን፡ ሶሌማን፡ የአምር፡ ሰሪሕ፡ ይርፋዕ፡ እልብሳጥ፡ ወሁ፡ ወዠሚዕ፡ ምን፡ ዓሌ፡ በይንእስማ፡ ወልአርድ። &c.

Quæ Arabicè ſic ſe habent:

شكر له الله الانس والجن والطير والوحوش والساير

ما

ما خلق الله ثم اعطا له الله سرير من حرير اكدر طوله
سبعين فرسخ وعرضه سبعين . وكان سليمان عليه
السلام يبسط ذلك البساط ينشب علي كرسيه يجمع
حمو له الوزراء والعلماء بين اسراييل يجلسون معه
فوق سرير الانس عن يمينه والجن عن شماله وكان يركب
هو وجميع عسكره فوق ذلك البساط . وكان سليمان
يامر الريح يرفع البساط وهو وجميع من عليه بين السماء
والارض *

Latinè autem verbotenus sic sonant:

Donavit ei (Salomoni) *Deus, Homines & Spiritus, & Aves & Bestias, & quicquid creavit Deus. Deinde dedit ei Deus solium ex serico fusco, longitudo ejus septuaginta parasangarum: & latitudo ejus (quoque) septuaginta* (parasangarum erat)*. Et Salomo, super quem sit pax, expandit istud stratum sedens super Solio suo; congregavitque ad se prudentes atque sapientes in Israel, ut sederent secum in Solio; Homines à dextra ejus: & Spiritus à sinistra ejus; Et ascendit ipse, & universæ copiæ ejus super istud stratum. Et jussit Salomo ventum, ut tolleret stratum, & ipse & quicquid super eo erat,* ferebatur *inter cœlum et terram &c.* Plura addere piget; quomodo videlicet iter ei successerit; & quomodo ad flumen Formicæ pervenerit, & cum ea sermones habuerit. Sufficit ex hoc specimine cognoscere, quomodo Muhammedani Arabica sua Æthiopicè scribant; Ubi facilè studiosus Lector animadvertet, quod magis pronunciationis, quàm literarum ratio habita fuerit, & passim elementa quædam omissa, vel syllabæ diversæ inter se connexæ. De quibus fusius agere, nunc non est nostri instituti.

6. *De Potestate Literarum, quatenus ut Consonantes considerantur.*

Potestatem literarum, seu valorem, literis Latinis, & Hebraicis, quantum fieri potuit expressimus; monitiones paucas ad exactiorem Consonantium pronunciationem hic subjiciemus.

Literæ verò quædam nominibus tantùm & figuris, non autem pronunciatione inter se differunt. Verisimile quidem est, olim discrepasse, sed cum tempore, ut fieri solet, sonum mutavisse. Illæ autem sunt ሀ : ሐ : & ኀ : quæ eodem modo ut H simplex pronunciantur; ultimum Harm tantùm fortiori halitu exprimitur, nullatenus tamen ut *ch.* Germanicum.

ሠ : & ሰ : non differunt, ubique enim & semper pronunciantur ut S Polonorum, & Σ Græcorum, nempe ut S sibilans seu forte, quale est Gallorum & Italorum ab initio vocis, & post consonantem.

አ : & ዐ : referunt Ebræorum א, nuda autem sunt vocalium sustentacula, nec præter eas quicquam auditur; sic etiam

ጸ : & ፀ : non differunt pronunciatione.

Ista pronunciationis similitudo haud raro imperitiores Librarios conturbat, dum literis ejusdem valoris promiscuè utuntur; veluti cum pro ርእየ : *vidit:* scribunt ርዕየ : *pavit*, & vice versâ. Ideoque in Lexicis observandum est, *Si vox, eo modo, quo scripta est, non reperiatur, vel significatio non quadret, ne facilè acquiescas, sed alio modo scribendam, quærendamquè statuas.*

Inter omnes autem maximè notabiles & difficiles sunt sequentes ቀ : ጠ : ጰ : ጸ : seu quod idem est ፀ : quarum exempla in universa Europa non reperiuntur, ideoque frustra laboraveris in valoris descriptione, cùm auditu tantùm discendæ sint. Proximè accedunt ad literas illas, quas differentiæ causa lineola notavimus, sed tàm valida instrumentorum collisione, & quâdam soni repercussione efferuntur, ut tardè & difficulter admodum imitari possis.

በ : B caveant Germani, ne more suo confundant cum P vel W.

ከ : K Europæum, vel *c* ante a, o, u.

ወ : W Anglicum, quod differt à Germanico & Belgico.

ዘ : Z Gallorum & Græcorum. Sive S lene inter duas vocales, quæ etiam genuina pronunciatio est ז Hebræorum, quod malè per *ds* à nonnullis effertur.

ደ : D. hîc quoque caveant Germani ne confundant cum T :

ገ : G. sicut g Gallorum & Italorum ante a, o, u, quem sonum ubique & semper retinet.

CAPUT II.

De Divisionibus Literarum.

1. Dividuntur literæ ut in cæteris Orientalibus linguis, secundum oris Organa, quibus pronunciatio effertur,

in
- 1 *Dentales* ሠ : ሰ : ዘ : ጸ : ፀ :
- 2 *Gutturales* ሀ : ሐ : ኀ : አ : ዐ :
- 3 *Labiales* በ : መ : ወ : ጰ : ፈ : ፐ :
- 4 *Linguales* ለ : ረ : ተ : ነ : ደ : ጠ :
- 5 *Palatinas* ቀ : ከ : ገ : የ :

Quæ divisio bene est tenenda, ob singulares quosdam in Grammatica effectus, de quibus suo loco.

NOTA. Gutturales, ut in Hebræa ita et in hac nostra lingua multos peculiares per universam Grammaticam parere effectus: Labiales verò, ut et tres Linguales ለ : ረ : ነ : *ferè nullos.*

2. Linguales & Palatinas subdividere cogimur in Cognatas & Extraneas; diversos enim habent in Grammatica effectus. Cognatæ autem sunt ተ : ደ : ጠ : Extraneæ verò ለ : ረ : ነ : sic quoque Cognatæ sunt ቀ : ከ : ገ : Extranea የ :

3. Divi-

3. Dividuntur literæ in Radicales & Serviles: *Radicales* tantùm sunt ሐ:ሠ:ረ: ቀ:ኀ:ዐ:ደ:ገ:ጠ:ጰ:ጸ:ፀ:ፈ:ፐ: Cæteræ vocantur *Serviles*, quod radicalibus in principio, medio & fine vocis, nec non constructioni inserviant, vel per se certas particulas constituant. Quamvis & ipsæ per se quoque sæpius radicales sint. ut: ሀ:ለ:መ:ሰ:በ:ተ:ነ:አ:ከ:ወ:ዘ:የ:

CAPUT III.

De Potestate Vocalium.

Septem Vocalium sonos apud Æthiopes, per septem ordines divisos esse, supra diximus, quos ut rectiùs intelligas, & accuratiùs distinguas, hîc sigillatim describemus.

I. Ordo, seu ግዕዝ:

Primus ordo vocatur ግዕዝ: vel à lingua ipsa, quæ ልሳነ: ግዕዝ: vulgò dicitur: vel à studio, quod iste ordo diligenter perdisci debeat, antequam ad reliquos pergas; Continet enim primas & simplicissimas literarum formas, & pronunciatur per A Anglicum, vel ae Belgicum in aerd terra, seu à Germ. quod ad E balans ferè accedit; (quale est in syllabis *ef*, *el*, *em*, *en*, *es*, &c. in quibus Æthiopicas voces literis Latinis exprimentes id retinuimus. *ut* ከመ: *sicut*, legitur Angl. Cama. ቀበረ: sepelivit *Kabara.* መንፈስ: *Menfes* Spiritus.) verùm sono brevi & tàm obscuro ut audiens ab eo ferè abhorreat.

Excipe Gutturales ሀ:ሐ:ኀ:አ:ዐ: quæ leguntur per *a* clarum, neque differunt à sono quarti ordinis, quæ res apud Analogiæ Grammaticæ imperitos haud levem in scribendo confusionem causatur; ut cum pro ፍሥሓ: *lætitia* scribunt ፍሠሐ: pro ብዙኃን: *multi* ብዙኀን: & ita porrò.

II. ካዕብ:

Secundus Ordo vocatur ካዕብ: *alter* sive *secundus*, legitur per *u* Italicum & Germanicum, *ou* Gallic. *ν* Græc. & designatur puncto in medio lateris dextri h. m. ቡሩኩ: *Burucu*, benedictus ejus.

III. ሣልስ:

Tertius legitur per *i* clarum, idque denotatur puncto inferno dextræ lineæ annexo, *ut* ሊ: ቢ: quæ verò literæ infra rotundæ sunt, ut ሠ: & ሀ: lineam assumunt, quò punctum accipere possint. *ut* ሂ: ሢ: ሚ: sed ረ: & ፈ: puncta sua essentialia sursum reflectunt, h. m. ሪ: *ri.* ፊ: *fi.* At የ: peculiare quid habet hoc pacto ዪ: *ji.*

IV. ራብዕ:

Quartus a longum continet, quale est Germanorum & Anglorum in all, et diversimodè denotatur. Quæ enim literæ pluribus lineis constant, sinistras breviores reddunt, h. m. *ut* ላ: *la.* ሓ: *ha.* quæ verò unam tantùm habent, punctum sinistrum inferius assumunt, *ut* ቃ: *k'a.* ኃ: *ha.* sed ና: excipitur. Rotundæ lineolam in parte dextra accipiunt, h m. ሃ: ማ: ዓ: At ራ: & ፋ: singulare quid habent, differunt enim à ሬ: & ፌ::

NOTA. Hac Classis repræsentat Arabum ا *quiescens, ut:* ሰላም: سلام pax. ሣልስ: ثالث

Ter-

tertius. ራብዕ : رابع quartus. *quod bene observandum in Gutturalibus. ut* ኃምስ : خامس, quintus. ዓለም : عالم. mundus.

V. ኃምስ :

Quintus valet *e* clarum, quale est in syllabis *be, ce, de,* & legitur ubique sicut *é* Gallorum: & eh vel ee Germ. in Misnia; nec unquam, quamvis accedente consona, sonum mutat; itaque አሜን: non ut vulgò, sed *Améhn* Germanis legendum est. Significatur per circellum ad finem dextræ lineæ adjectum. Rotundæ novam propterea lineam adsumunt, ut in tertio ordine factum. ጼ : denuò peculiare quid habet.

VI. ሳድስ :

Difficilior hujus ordinis est ratio, quam ut certis regulis comprehendi queat, nam literæ modò infringunt lineam; modò punctum superiùs assumunt: aut aliàs variantur, ut ex schemate apparet. Vocalem autem habet dubii soni, qui medius quodammodo est inter *i* & *u* Gallicum, sed adeò rapidus & obscurus, ut dubites, utrum ad *i* magìs, an ad *u* Gallicum referendus sit. Assimilari quidem potest Germanico *e* brevi, seu semimuto in fine vocum wasser, haben, & τῷ ü in vocibus hütte, hüllen, verhüllen. Verùm adeò profundè effertur, ut parùm à murmure absit. In Syllabario per *y* expressimus, non tantùm quod valdè affinis sit vocali tertii ordinis, ac propterea cum ea à rudioribus confundatur, ut: ተምህር : pro ተምሂር : sed & quod nationes aliquæ, veluti Sueci atque Poloni hanc literam obscurius vulgò efferant.

Alia porrò difficultas hic sese offert, dum hujus ordinis Literæ, pariter ac cæteræ, per se quidem omnes sunt sonantes, per Accidens tamen sæpissimè mutæ fiunt, quia vocalis earum passim quiescit, neque tamen istius quietis satis certæ regulæ dari possunt. Ne verò prorsus incertum relinquamus Tyronem, in genere tenendum est: *Utplurimùm τῷ Scheva Hebræorum vice fungi, ejusque regulas ferè sequi*; in specie sequentes observandæ sunt:

I. *Ab initio vocis legitur, ut:* ፍጡር : Fytur, *creatus.* ሕዝብ : Hyzb, *populus.* ፍጥረት : Fytrat, *creatura.* ልብ : Lyb, *cor.*

II. *In medio vocis post mobilem aliam quiescit,* ut መንበር : manbar. *et vice versa. Post quiescentem legitur, ut* ገበርክሙ : *fecistis, lege* gabarkymmu.

EXCIPE (1) Casum, ubi præfixa accedunt, quæ naturalem vocis pronunciationem non mutant. ut ፍቅር : *amor.* በፍቅር : bafykr, *non* befkyr, *in amore.* በዝ : *in hoc, lege* Bazy *non* Baz.

EXCIPE (2) Fœminina Adjectivorum forma ግብርት : *lege* gybyrt, *non* gybryt. *ut* ፍጥርት : fytyrt *non* fytrit. ቡርክት : *benedicta, lege* buryct *non* burkyt. *Item* አንስት : Anyst *fœmina.* ኅብስት : hybyst *panis.*

EXCIPE. (3) Futurum Activum, cujus media radicalis est sonans, si tertia sit ordinis sexti. ut :እገብር : Ygabyr. *et* አኅሠሥ : *lege* Ahasis, *quæram. Psal.* 118 15. ይነድድ : Jnedyd. *Psal.* 49.4.

NOTA quoque differentiam Præsentis Indicativi sive Futuri, & Subjunctivi. Nam in Præsenti, sive Futuro እምሕል : pronunciatur *Ymýhyl*, jurabo, juro. In Subjunctivo verò *Ymhyl* & significat *jurem.*

EXCIPE

EXCIPE (4) *Quod post vocalem longam legitur. ut :* ሳድስ : Sadys.

EXCIPE (5) *Si accedat affixum* የ: meus *&* ነ: noster, *id quia accentum ad se trahit, ideò ultimam sonantem efficit. ut :* ልብ: Cor ልብየ: lyby'ja, cor meum.

III. *In fine vocis si duæ hujus Ordinis literæ reperiantur, utriusque vocalis quiescit. ut :* ምድር: *Terra,* mydr. ትፍሥሕት: *lætitia lege* tyfsyht. *Sic forma Pluralis* መጋብርት : *legitur* Magabyrt. *ut :* መጸሕፍት: *libri, lege* Maz'ahyft. *Plura usus docebit.*

Cœterum Æthiopes cum legere incipiunt, omnes & singulas literas efferunt hoc pacto : *Ky, ry, sy, ty, sy.* mox repetunt, *Chrystos* ut oportet, dicentes.

VII. ሳብዕ :

Septimus per *ω* seu *o* longum legitur. Ratio punctationis varia est, sicut in quarto ordine, quadam enim circellum superius assumunt, ut : ሆ:ሎ:ቆ: Quædam dextras breviores reddunt, ut : ሶ:ሶ:ኦ: reliquæ prorsus regula carent, diligenti contemplatione discendæ.

Ad Quantitatem vocalium quod attinet, primi & sexti Ordinis vocales tantum breves sunt, reliquæ omnes sunt longæ, & ita pronunciari debent, tanquam circumflexo notatæ essent; quamvis tonum seu accentum non semper in se contineant, utpote, qui etiam vocalibus primi vel sexti Ordinis competere potest, ut infra dicemus. Deinde vocalis secundi Ordinis, literæ ዉ : & vocalis tertii Ordinis, literæ ዩ: ita affinis & homogenea est, ut consonans in vocalem : & vice versa facilimè transeat & resolvatur, ut per universam Grammaticam patebit.

CAP. IV.

De Potestate Diphthongorum.

Diphthongi omnes ex vocali *u* & aliis quinque vocalibus compositæ sunt; Analogiam verò & regulas illius sequuntur, ad quem pertinent; cujusque sonum cum *u* mixtum referunt. ut : ቈ: *ua* ad primum. ቍ: *ui* ad tertium. ቋ: *ua* ad quartum. ቌ : *ue* ad quintum. ቍ : *uy* vel potius *ue* ad sextum spectat. Quatuor verò literis tantùm competunt, sicuti ex Schemate suprà posito apparet.

2. Tantum de Diphthongis per se. Per Accidens fit Dipthongus ex literis ው: & ይ: quoties cum litera aliqua primi vel quarti Ordinis in unam syllabam coalescunt. ut : አውራኅ: menses, አውታር: chordæ, lege *aurah, autar.* Sic ተሠ ይመ: constitutus est, lege *tasajma.*

CAP. V.

De Accentu.

1. Accentuum notas nullas habent, ac vix regulas; ut plurimùm quidem in pronunciando vocalium quantitatem, sed non semper observant; sæpè enim sexti Ordinis vocalis tonum habet; quamvis in eadem voce reperiatur vocalis longa quarti Ordinis. ut : ጸራኅክሙ : *z'arahk y'mmu,* ጸራኅክን : *z'arahk y'n,* clamavistis.

2. Verba secundæ Conjugationis, formæ ነበረ: *Nabbára,* in tertia singulari Præteriti, accentum in media habent. ut : ሐነጸ: *Hanáza* ædificavit.

3. Prima radicalis Futuri accentum habet. ut : ይፈቅድ ፡ ይቀድስ ፡ lege *yfákyd, ykáddys.*

4. Ultima longa Accentum habet. ut : ኵሉ ፡ *cuelù* omnis, ብእሲ ፡ *byysì* vir, ዝንቱ ፡ *zyntù* hic, ጻማ ፡ *zamà* Labor, ግቡር ፡ *gybbûr* factus, አምላክ ፡ *amlâc* Deus, ሰማይ ፡ *Semâi* Cœlum.

5. Inter duas syllabas breves, prima tonum habet. ut : መንፈስ : *Ménfes* Spiritus. ፍጥረት ፡ *fy'tret* creatura. ሀገር ፡ *háger* urbs, አንስት ፡ *A'nyst* fœmina. Sic & Particulæ, ut : ምስለ ፡ *m'ysla* cum, ከመ ፡ *cáma* sicut, *&c.* & Pronomen እለ ፡ *y'lla* qui. እስመ : *quoniam* legitur *smà.*

6. Affixa የ ፡ & ነ ፡ in vocibus in sextum ordinem desinentibus, accentum ad se trahunt. ut : አምላክየ ፡ vel አምላክነ ፡ *Amlak y'ja & amlak y'na*, Deus meus, Deus noster. እግዚእትየ ፡ *ygsiyt y'ja* Domina mea. Uti & aliás accedente affixo accentus plerumque mutatur, ut : ምስሌከ ፡ *Myslêca* tecum, *myslek y'mmu* vobiscum.

Præterea in legendo æqualem ferè servant tonum, Gallorum vel Polonorum more, ut difficulter admodum cognoscas, quæ vox vel syllaba habeat Accentum.

CAP. VI.

De Duplicatione Literarum cum Exemplo Lectionis, & Punctis Distinctivis.

Duplicatio literæ quæ apud Arabes per Tesdid, apud Hebræos mediante Dages fit, apud Æthiopes quidem etiam frequens est, sed nullâ notâ indicatur, ideoque ratione & usu discenda est. Regulam unam atque alteram hîc dabimus.

I. *Verba secundæ Conjugationis, formæ* ገበረ ፡ Gabbára *in pronunciatione mediam geminant ; ut :* ለመደ ፡ *assvetus fuit, lege* lammáda. ቀተለ : Kattála *occidit. & respondent ferè Arabum verbis secundæ Conjugationis* فعّل.

EXCIPE Verba quorum media est gutturalis, ut : ለአከ : laaca *misit*, ለሐኰ ፡ creavit.

II. *Secunda pluralis Præteriti masculina penultimam geminat*, ut : ገበርክሙ ፡ gabarky'mmu *fecistis.*

III. *Nomina formæ* ግቡር ፡ gybbur *mediam inter pronunciandum duplicant*, ut : ቅዱስ ፡ *sanctus* kyddus.

IV. *Literæ elisio in pronunciando compensatur.* qua de re vide regulas capitis octavi.

CAP. VII.

Exemplum Lectionis esto solitum omnium Librorum principium, & Oratio Dominica.

Bésma	*áb*	*wawé'd*	*waménfes*	*kyddûs*	*ahadû*	*amlâc.*
በስመ ፡	አብ ፡	ወወልድ ፡	ወመንፈስ ፡	ቅዱስ ፡	አሐዱ ፡	አምላክ ፡፡
In nomine	Patris	& Filii	& Spiritus	sancti	unici	Dei.

አቡነ ፡

Abûna zabessamajât jytk'éddes sy'mca. ty'mz'a mengy'stka.
አቡነ ፡ ዘበሰማያት ፡ ይትቀደስ ፡ ስምከ ፡፡ ትምጻእ ፡ መንግሥትከ ፡፡
Pater noster, qui(*es*) in cœlis. Sanctificetur nomen tuum. Adveniat regnum tuum.
jykûn fak'ádaka bacáma basamâi wabamy'drni. Sisajána zalála
ይኩን ፡ ፈቃደከ ፡ በከመ ፡ በሰማይ ፡ ወበምድርኒ ፡፡ ሲሳየነ ፡ ዘለለ ፡
fiat voluntas tua, sicuti in cœlo ita & in terra. Cibum nostrum qui singulis
ylaty'na habána jôm. Hy'dg lána abasâna cáma
ዕለትነ ፡ ሀበነ ፡ ዮም ፡፡ ኅድግ ፡ ለነ ፡ አበሳነ ፡ ከመ ፡
diebus nostris (sufficit) da nobis hodie. Remitte nobis peccata nostra sicut
ny'hnani ny'hdyg láza abbâsa lána. Waitab-ána wy'sta
ንሕነኒ ፡ ንኅድግ ፡ ለዘ ፡ አበሰ ፡ ለነ ፡፡ ወኢታብአነ ፡ ውስተ ፡
nos quoque remittimus illis, qui peccaverunt nobis. Et ne inducas nos in
mausût, álla adhynána wabalhána ymkuylû ykûj. ysmà ziáka
መንሱት ፡፡ አላ ፡ አድኅነነ ፡ ወባልሐነ ፡ እምኵሉ ፡ እኩይ ፡፡ እስመ ፡ ዚአከ ፡
tentationem. Sed serva nos, & libera nos ab omni malo. Quoniam tuum
jyy'ti mengy'st hâjl wasybhât laálama álam amên.
ይእቲ ፡ መንግሥት ፡ ኃይል ፡ ወስብሐት ፡ ለዓለመ ፡ ዓለም ፡ አሜን ፡፡
est regnum, potentia, & gloria in secula seculorum Amen.

Cæterum Æthiopes, ut vides, singulas voces binis punctis interpungere consveverunt, (*quæ* ነቍጥ ፡ *dicuntur* :) quod in lectione Manuscriptorum magnum quidem affert adjumentum : Quod autem aliis distinctionum notis careant, id oppidò incommodum est, & sensum maximoperè suspendit, vel confundit. Periodos verò quatuor punctis, sed negligenter satis terminant ; (ነጥብ ፡ *vocantur* :) quæ in Manuscriptis plerumque quinque rubris augentur, ut omninò novem fiant. adeò scripturam suam & nimiùm interpungunt, & parùm.

CAP. VIII.

De Literarum elisione & Vocalium mutatione & compensatione, Canones aliquot generales.

CANON. I.

L*Itera sexti Ordinis muta à simili aut cognatâ sequente eliditur: illa verò in pronunciando ut paulò antè diximus, geminatur*, ut :

ነደ ፡ nedda.	pro	ነድደ ፡ } arsit.
ነደት ፡ Neddet. *Ps*.2. 13.		ነድደት ፡ }
ይነዱ ፡ Jyneddu. *Ps*.7.14.		ይነድዱ ፡ ardent.
ይቴሐት ፡ Jyttehat.		ይትቴሐት ፡ humiliatur.
እመጽሐፍ ፡ Ymmetzhaf.		እምመጽሐፍ ፡ è libro.
እምንዳቤ ፡ Ymmyndabe.	pro	እምምንዳቤ ፡ è tribulatione.
ርበት ፡ Rybbet.		ርብበት ፡ Expansio.
አቅስት ፡ Aksyt.		አቅስትት ፡ arcus.
መሰጥ ፡ maset.		መሰጥት ፡ rapaces.
ምውት ፡ mywyt.		ምውትት ፡ mortua.
ትሕት ፡ Tyhyt.		ትሕትት ፡ humilis *fœm*.

CANON. 2.

Literæ Dentales respuunt collisionem Lingualium ት ፡ ድ ፡ & ጥ ፡ *mutarum, easque expellunt. ut:* ይዘከር ፡ Jyzzecar, *pro* ይትዘከር ፡ recordatur. ይጸሐፍ ፡ Jyzzehaf, *pro* ይትጸሐፍ፡ scribitur. *Sic* ስሱ ፡ sysû *pro* ስድሱ ፡ sex. ስሳ፡ syssâ *pro* ስድሳ፡ Sexaginta.

CANON. 3.

Diphthongus radicalis, in derivatis, ut & statu constructo manet; modò si opus sit, per competentes Ordines analogicè varietur. ut:

ለሐኰ ፡ Formavit, finxit. 3. *Fœm. Pluralis Præter.* ለሐኳ ፡ formaverunt. *Psal.* 118. 73.

ተለሐኰ ፡ Formatus fuit. ለሐኲ ፡ formator. ልሕኵት ፡ Fictile.

Sic ጕጕአ ፡ Sedulus, attentus fuit. *Fut.* እጔጕእ ፡ sedulus ero. ጕጉእ ፡ sedulus. ጕጕኣ፡ sedulitas.

ሰርጕ ፡ Ornatus. *In statu constr.* ሰርጐ፡ *Pl.* ሰርጓት፡ ornamenta.

CANON. 4.

Gutturalis sexti Ordinis muta, literam primi Ordinis proximè præcedentem in quartum Ordinem transfert. ut:

ሰማዕከ፡ } *pro* { ሰምዕከ፡
ሰማዕኪ፡ } *pro* { ሰምዕኪ፡
Sic እትፌሣሕ፡ } *pro* { እትፌሥሕ፡ lætabor.
እሰማዕ፡ } *pro* { እሰምዕ፡ audiar.

ጸላእት፡ } *pro* { ጸለእት፡ Inimici.
ማኅደር፡ } *pro* { ምኅደር፡ habitatio.

EXCIPE tertiam personam Præteriti primæ Conjugationis, ubi media Gutturalis Ordinis sexti, literam quoque sexti Ordinis antè se poscit. ut: ርእየ፡ *Vidit.* ስእነ፡ *nequivit.* ርኅበ፡ *Esuriit.*

CANON. 5.

At si Gutturalis sexti Ordinis non sit, nihilominus vocalem sexti Ordinis ante se amat; veluti: በልዐ፡ edit. አርስሐ፡ Condemnavit. ትትፌሠሒ፡ትትፌሠሑ፡ *& sic verba omnia quorum ultima radicalis est Gutturalis.*

CANON. 6.

ወ ፡ & የ ፡ *Sexti Ordinis muta, post literam aliquam ejusdem Ordinis, resolvuntur in vocales Homogeneas, videlicet* ወ ፡ *in u,* & የ፡ *in i, ita ut præcedentes literæ istas vocales suscipiant. ut:*

ሙኃዝ ፡ } *pro* { ምውኃዝ: Alveus fluminis.
ሙዳይ ፡ } *pro* { ምውዳይ: Arca, capsula.
ዐሉት: *Matt.* 16.4. } *pro* { ዐልውት: Rebellis.

ሢጦ ፡ } *pro* { ሠይጦ: Pone.
ቂእት ፡ } *pro* { ቅይእት: Vomitus.
ኪዳን ፡ } *pro* { ክይዳን: Fœdus.

NOTA (1) Prima radicalis Defectivorum Prima ወ ፡ in Subjunctivo sine ulla compensatione prorsus excidit; ne literæ አይትን፡ ordinem mutare cogantur. *ut:* እደቅ፡ *cadam.* ትደቅ፡ *cadas.* pro እወድቅ፡ትወድቅ፡

NOTA (2) In Subjunctivo Defectivorum secunda ወ ፡ quamvis Analogicè ው፡ sit sonans, tamen in *u* resolvitur. *ut:* እቂም፡ *pro* እቅዉም፡

NOTA (3) Pauca quædam, non obstante hoc Canone, etiam perfectè reperiuntur. *ut:* ህልውት፡ *Org. l.* 4. *pro* ህሉት፡ *quæ est,* & ሕይወት፡ *pro* ሒወት፡ istud tamen *Lit.* 168. *c.* 2. & 170. *c.* 1. & alibi sæpè reperitur.

CANON

CANON. 7.

ወ : & የ : *sexti Ordinis muta, post literam primi Ordinis resolvuntur; & quidem* ወ : *in* o. የ : *verò in* e. *ut* :

ቆም : } *pro* { ቆውም : stetit. | አሕዮክ : } *pro* { አሕየውክ : vivificasti.
እሴሮ : } *pro* { እሴፈው : Spero. | ይዘሮ : } *pro* { ይዘረው : Dispergitur.
ፈኖክ : } *pro* { ፈነውክ : misisti. | ሠሞ : } *pro* { ሠይሞ : : posuit.

NOTA (1) Haud raro tamen Diphthongescunt; *ut* : አውታር : *autâr, chordæ.* ኀይል : *hail, potentia.* Quod etiam fit in Præteritis defectivorum tertia radicali የ : *ut* : ወደይክ : *posuisti. Psal.* 4. 7. ሐለይክ : *cogitasti.* ሐለይኩ : *cogitavi.* Et in unico Præterito secundâ radicali የ : ሐየወ : *vixit. Matth.* 8. 13.

NOTA (2) Etiam ወ : primi Ordinis resolvitur in voce ሀለወ : *Fuit*. ሀሉ ::

NOTA (3) Tertia radicalis የ : in forma ገብረት : quamvis primi Ordinis sit, interdum ejicitur & per vocalem quinti Ordinis compensatur ; ut : ስሬት : pro ስርየት : *Remissio.* ርሜት : *pro* ርምየት : *Ictus.* ርቄት : *pro* ርቅየት : *Incantatio.*

Eodem modo ወ : primi Ordinis in quarta Conjugatione Defectivorum secunda ወ : nonnunquam excidit, & per vocalem septimi Ordinis compensatur ; ut : እኖመ : *Soporavit* pro አንወመ : አዖረ : *Excæcavit*, pro አዐወረ : quod tamen etiam reperitur.

CANON. 8.

ወ : & የ : *Ante se vix patiuntur vocales homogeneas* U & I. *ideoque literæ secundi vel tertii Ordinis præcedentes in sextum mutantur, ut* :

ሀለው : qui est, existens. } *pro* { ሀሉው : | ለርእይ : ad videndum } *pro* { ለርኢይ :
ጸዕደው : albus. } *pro* { ጸዕዱው : | እእዛንየ : aures meæ } *pro* { እእዛኒየ :
ረዳእየ : Adjutor meus. } *pro* { ረዳኢየ :

NOTA (1) Forma ገቢር : tàm in Verbis quàm in Nominibus vocalem tertii Ordinis retinet ; ut : ነቢይ : *Propheta.* ዐቢይ : *magnus.* ፈዲይ : *Retribuere. Psal.* 54. 22.

NOTA (2) Scribentium incuriâ tertius vocalium Ordo cum sexto sæpissimè, etiam in optimis MSS. confunditur ; quod propterea monere volumus, ne quis Canonem nostrum ideò incertum esse existimet ; ut : ረዳኢየ : *Psal.* 27. 9. አምላኪየ : *Deus meus* ; passim. pro quo tamen alibi rectiùs reperitur አምላክየ : *Psal.* 7. 1. ናዕቢያ : *magnificemus eam. Org. lect.* 2. pro ናዕብያ : & ita in aliis.

CANON. 9.

1. *Vocales* U & I. *quæ in diversis Verborum Temporibus personas terminant, accedente Affixo tertiæ personæ resolvuntur in* ወ : & የ : *quæ Affixa in se recipiunt*, ut ይብሉ : dicunt : ይብልዋ : dicunt ei. *Psal.* 3. 2. ይፄውዉ : capiunt. ይፄውውዋ : captivam ducunt eam. *Psal.* 2. *tit.* ሐቀፍክዮ : complexa es eum. *Org.*

2. *Idem contingit Nominibus, si in Plurali accedat Syllaba* ân *vel* ât, *ut* : ወራሲ : hæres. *Pl. M.* ወራስያን : *Pl. F.* ወራስያት :: *Sic* : ገባሪ : factor. *Pl. M.* ገባርያን : *Pl. F.* ገባርያት :

3. *Ita &* ወ : *vel* የ : *in singulari quasi latens, in plurali se exerit, ut* : ኮከብ : *Pl.* ከዋክብት : stellæ : ወሒዝ : *Pl.* ወሐይዝት : Flumina.

GRAMMATICÆ

GRAMMATICÆ ÆTHIOPICÆ

LIBER SECUNDUS,

De Verbo.

CAPUT PRIMUM.

De Verbo in Genere.

1. Non minùs hîc, ac in cæteris Orientalibus Linguis Verbum pro Radice est; & plerumque tribus, interdum quatuor essentialibus literis constat.

2. In eo autem consideranda sunt septem. 1. *Qualitas.* 2. *Conjugatio.* 3. *Modus.* 4. *Tempus.* 5. *Numerus.* 6. *Persona.* 7. *Genus.*

3. *Qualitate* Verbum est regulare seu perfectum: & irregulare seu imperfectum. Illud salvis tribus radicalibus per omnia tempora conjugatur: istud unam vel alteram radicalem in conjugando amittit. *vide Cap.* XIV. Præterea pauca quædam dantur planè anomala, sicuti infra docebimus *Cap. XX.*

4. *Conjugationes* apud Æthiopes decem facimus, quæ suis Characteristicis: vel inflectendi modo inter se distinguuntur; vel aliàs peculiarem significationem, aut in derivatis effectum habent. Estque illarum secundum literarum numerum sequens ordo:

I.	ገብረ፡	VI.	ተገብረ፡
II.	ገበረ፡	VII.	ተገበረ፡
III.	ጋበረ፡	VIII.	ተጋበረ፡
IV.	አገበረ፡	IX.	አንገበረ፡
V.	አገበረ፡	X.	አስተገበረ፡

Ex quibus tres priores primitivæ sunt, à quibus cæteræ derivari possunt. Nullum tamen verbum in omnibus Conjugationibus occurrit, Nam solum ገብረ፡ in sex conjugationibus sub diversa significatione reperitur; ut:

ገብረ፡ *fecit.*	ተገብረ፡ *factus est.*
አግበረ፡ *fieri curavit.*	ተገበረ፡ *opus fecit, laboravit.*
አገበረ፡ *coegit.*	አስተገበረ፡ *exegit (pecuniam.)*

Cætera exempli tantùm & formæ causa addidimus. Aliàs non infrequenter Verbum in quinque Conjugationibus reperitur, veluti in una ex tribus primis Conjugationibus: In quarta vel quinta: in sexta vel septima: & deni-

que in Octava & Decima ; quamvis non eodem modo à se invicem deriventur. Nam Characteristica Activorum in Pasſivis non ſemper retinetur., veluti ab ሐነጸ: *ædificavit* fit ተሐንጸ: *Ædificatus fuit.* à ቀተለ: *Occidit* fit ተቀትለ: *Occiſus eſt.* Sicuti nec Characteriſtica Intranſitivorum in Tranſitivis : ርሕቀ: *Procul abfuit.* አርሐቀ: *amovit.*

5. Porrò notandum, Verba quatuor literarum in quatuor Conjugationibus tantùm reperiri, veluti in prima aut ſecunda ; deinde in quinta; ut & in ſexta vel ſeptima ; & denique in nona Conjugatione, & à Nominibus ſæpè derivari. *ut :* à መንደቤ: *Afflictio.* አመንደበ : *Afflixit.*
ተመንደበ : *Afflictus fuit ab aliquo.*
አንፈርዐጸ : *Exiliit.*

CAP. II.

De Literis Characteriſticis Conjugationum, harumque diverſis formis.

Quælibet Conjugatio peculiarem habet Characteriſticam, ſed diverſas formas. de quibus nota Regulas Generales.

I. *Ultima Gutturalis, literam ſexti ordinis in omnibus Conjugationibus antè ſe requirit, ut :* ባልሐ: liberavit. ተበወሐ : poteſtate prædìtus fuit. ተበወሐ : alter alteri poteſtatem dedit. ሞቅሐ: ligavit. ተስሐ: miſcuit. *Quin & in quarta Conjugatione Defectivorum media* ወ: *ipſum* ወ : *expellit ; hinc pro* አብወአ : *dicitur* አብአ : attulit. *Marc.* 2. 44. *& pro* አብወሐ: አብሐ : poteſtatem dedit, à ቦዊሐ :

II. *Prima radicalis quarti, quinti vel ſeptimi Ordinis in Conjugationibus derivatis manet, ut :* ማሰነ: Corruptus fuit in ſe. አማሰነ: Corrupit. *Luc.* 15.13. ተማሰነ: Corruptus fuit ab alio. *Lev.* 26. 43. ቤዘወ: redemit. አቤዘወ : redimi curavit. ተቤዘወ : redemptus fuit. ሞቅሐ : ligavit, አሞቅሐ : ligari curavit. ተሞቅሐ : ligatus fuit.

III. *Verba quædam quorum media eſt Gutturalis, in eadem ſignificatione ſæpè dupliciter ſcripta reperiuntur. ut :* መሐረ : *Matth.* 14. 14. *Marc.* 1. 41. *&* ምሕረ: Miſertus eſt. *Org. l.* 5. 1 *Pet.* 2. 10. *Rom.* 9. 15. *& alibi.* መሐከ : *&* ምሕከ : pepercit, *de cæteris dubito an benè, ut :* ተሐንጸ: *Pſal.* 95. *tit. &* ተሐንጸ : *Joh.* 20. 20.

Sequuntur Regulæ ſpeciales.

I. *Prima Conjugationis Characteriſtica eſt Vocalis vel Diphthongus ſexti Ordinis in media radicali; Ejuſque ſequentes ſunt formæ. ut :* ገብረ: fecit ጉሠአ : eructavit. ሐጕለ : periit. ርእየ: vidit. ቤዘወ: redemit. *nec non Defectiva* ነደ: arſit. ኖመ: dormivit. ሠረ : Conſtituit. *per Canon.* 1. *&* 7.

NOTA : Si Characteriſtica hujus Conjugationis ſit Gutturalis, primam radicalem ſexti Ordinis efficit. *ut :* ምሕረ: *miſertus fuit.* ርእየ : *vidit.* ጽህቀ : *deſideravit. ut in except. Can. quarti dictum.*

II. *Secunda Conjugationis Characteriſtica eſt media radicalis Ordinis primi; quæ etiam tonum habet, ſicuti docuimus lib.* 1 *c.* 5. *n.* 2. *Ejuſque ſequentes ſunt formæ, ut :* ነበረ: Sedit. ኰነነ: Judicavit. ዜነወ: annunciavit. መሐለ: Juravit. ፈነወ: miſit. *Matth.* 27. 19.

NOTA

NOTA: Dari quædam verba, quæ in eadem significatione diversimodè scripta reperiuntur. ut: ነቅሀ: *Actor.* 16. 27. & ነቀሀ: *Matth.* 25. 7. Verùm mendosè ut puto, sicuti & hîc prius præferimus.

III. *Tertiæ Conjugationis* ጋበረ: *Characteristica est prima radicalis quarti Ordinis, & respondet tertiæ Conjugationi Arabum* فاعل. *ut:* ባረከ: بارك benedixit. ሳረረ: Fundavit. ማሰነ: corruptus fuit.

IV. *Quartæ Conjugationis* አገበረ: *Characteristica est litera* አ: *cum prima radicali Ordinis sexti. ut:* ገብረ: fecit, አገበረ: fieri jussit. ርሕቀ: Procul abfuit, አርሐቀ: elongavit. ጉየ: fugit, አጕየየ: fugere coegit. *Sic* አምጽአ: adduxit. አምዕዐ: Irritavit. አገብአ: Reverti fecit, *per Can.* 5. *supra allegatum.*

EXCIPE አዒረየ: *Exæquavit. Org. lect.* 2. ab ዐረየ: *æqualis fuit.*

V. *Quintæ Conjugationis Characteristica est litera* አ: *ita tamen ut prima radicalis primi Ordinis maneat. ut:* አገበረ: coegit, አመከረ: tentavit, አሠነየ: exornavit. አለበወ: Instruxit. አኰነነ: præfecit ceu præsidem.

VI. *Sextæ Conjugationis Characteristica est* ተ: *Passivum & media radicalis sexti Ordinis. ut:* ተገብረ: factus est. ተመርሐ: ductus est. ተሞቅሐ: *vinctus est. Et Passiva quartæ Conjugationis. ut ab* አንሥአ: elevavit, *fit* ተንሥአ: Surrexit. *ab* አምዕዐ: Irritavit *fit* ተምዕዐ: ad iram provocatus fuit.

NOTA: Verba quorum media radicalis est Gutturalis, in sexta Conjugatione sunt formæ ተምህረ: *didicit*, ut: ተምሕረ: *Misericordiâ affectus fuit.* ተልእከ: *Ministravit*, à ለአከ: ተስእለ: à ሰአለ: *Petiit.* ተውህበ: à ወሀበ: *dedit.*

VII. *Septimæ Characteristica est etiam* ተ: *Passivum & secunda radicalis primi Ordinis. ut:* ተመከረ: tentatus, probatus fuit. ተፄወወ: captus fuit. ተኰነነ: judicatus fuit.

NOTA: አልኅሰሰ: *Submissè locutus est* in hac Conjugatione vocalem septimi Ordinis resolvit in ወ: quod Characteristicam hujus Conjugationis suscipit. ut: ተልኆሰሰ: *Inter se mutuò submissè loqui. Luc.* 12. 3.

VIII. *Octavæ Characteristica est litera* ተ: *cum prima radicali quarti Ordinis. ut:* ተማከረ: unus cum alio conspiravit, ተሳለመ: unus cum alio pacem fecit. ተባልዐ: Unus alium devoravit, *per Reg. Generalem* 1.

IX. *Nona pro Characteristica habet syllabam* አን: *quæ non tantùm verbis trium literarum, ut* አንገለገ: congregatus fuit: *Sed ut plurimùm radicibus quatuor literarum præmittitur. ut:* አንፈርዐጸ: exiliit. አንቃዕደወ: elevavit: *nec non geminatis frequentissimè. ut:* አንበስበሰ: trepidavit, አንጐርጐረ: murmuravit, አንኰርኰረ: volvit, provolvit.

X. *Decimæ Characteristica est syllaba* አስተ: *cujus formæ sunt tres.* ut:

1. አስተርአየ: Apparuit. አስተብረከ: in genua procubuit. *Marc.* 1. 4.
አስተመሐረ: intercessit pro aliquo አስተብቍዐ: supplex oravit, *per Reg. Gen.* 2.
2. አስተፈሥሐ: Exhilaravit. አስተበውሐ: potestatem dedit.
3. አስተማወቀ: Calefecit. አስተሳለመ: Pacavit, pacificos reddidit.

XI. *Quadrilitera unam tantùm formam habent; ut* ቀጥቀጠ: Contrivit. ደመሰሰ: delevit. *Et secundum Can.* 4. & 5. ገፍትአ: Evertit, ረሀርሀ: mitis fuit. *In quarta Conjugatione* አሠለጠነ: potestatem, facultatem dedit.

CAP. III.

De Vi & Potestate Conjugationum.

1. **I**N primis tribus Conjugationibus Verba sunt Activa, tàm Transitivè quàm Intransitivè accepta, ut :

መርሐ ፡ *duxit.*	ዐርገ ፡ *ascendit.*
ሰገደ ፡ *adoravit.*	ተክዘ ፡ *tristis fuit.*
ባረከ ፡ *benedixit.*	ማሰነ ፡ *corruptus fuit.*

NOTA (1.) መልአ ፡ *sicut Hebraicum* מָלֵא *& transitivè & intransitivè accipitur.*

NOTA (2.) *Multa Verba Intransitiva, uno verbo æquipollenti Latinè reddi non posse, igitur notandum; Si in Lexico nostro passivè reddantur, non accipi de passione ab alio illatâ, sed de qualitate in se natâ vel existente ; ut :* ሰፈፈ ፡ expansus fuit *scil.* in se ipso, non ab alio. ማሰነ ፡ corruptus fuit *scil.* in se ipso. ተማሰነ ፡ *antem significat* corruptus fuit ab alio.

2. In quarta & quinta Conjugatione Verba sunt Transitiva, vel simpliciter; si Verbum primitivum sit Intransitivum ; vel dupliciter, si illud fuerit Transitivum. Latinè verò efferuntur, vel per verba Activa, vel per verba jussum aut impulsum inferentia, veluti *curavit, jussit, fecit, effecit ut alter aliquid ageret, vel ut aliquid fieret. ut :*

ሐጕለ ፡ *periit.*	አሕጕለ፡ *perdidit.*
ሠነየ ፡ *bonum fuit.*	አሠነየ ፡ *beneficio affecit.*
ሰገደ ፡ *adoravit.*	አስገደ ፡ *ad adorandum induxit.*

NOTA (1.) *Quædam Verba harum Conjugationum, vel intendere significationem, vel eam paulò remotiorem à primitivo suo habere, ut :* ገብረ ፡ fecit. አግበረ ፡ fieri fecit *vel* jussit. አገበረ ፡ coëgit. ነሥአ ፡ sumsit, abstulit. አንሥአ፡ erexit, suscitavit. መከረ ፡ consilium cepit, molitus est. አመከረ ፡ probavit, exploravit.

NOTA (2.) አዕረፈ ፡ *& Transitivè & Intransitivè significat, nempe* requievit, & requiescere fecit, *seu* refocillavit : *Sic* አጽምአ ፡ auscultavit, *&* admovit aurem.

3. In sexta & septima Conjugatione ab Activis fiunt Passiva, ut ገብረ ፡ *fecit,* ተገብረ ፡ *factus est.* መርሐ ፡ *duxit,* ተመርሐ ፡ *ductus est.* ፄወወ ፡ *cepit,* ተፄወወ፡ *captus fuit.*

NOTA (1.) *Quæ in Primitivis Conjugationibus innsitata sunt, Intransitivam hîc habent significationem, ut :* ተሐሥየ ፡ exsultavit, ተፈሥሐ ፡ lætatus est, *cujusmodi Verba apud Latinos Deponentia vocantur.*

NOTA (2.) *In sexta Conjugatione Verba cultum corporis denotantia, significationem habent actionis in subjecto permanentis, unde Reciproca à nonnullis vocantur, ut :* ተለብሰ ፡ induit se, ተቀብአ ፡ unxit se, ተኀፅበ ፡ lavit se, ተዐጽፈ ፡ amixit se.

NOTA (3.) *Verba quædam sextæ Conjugationis non purè passivè, sed cum effectu*

fectu Activi sui sunt accipienda, ut : አዘዘ : jussit, præcepit. ተአዘዘ : obedivit, obtemperavit. መጠወ : tradidit, ተመጠወ : accepit.

4. Octava Conjugatio actionem & cooperationem mutuam inter aliquos significat, & respondet sextæ Conjugationi Arabum تفاعل ut ተማከረ : *consultavit cum aliis.* Quæ Verba in Plurali ferè occurrunt, quia de pluribus sermo est, ut : ተራከበ : *occurrerunt sibi invicem* : ተሳዐሙ : *osculatæ sunt se invicem* : *Psal.*84.11.

EXCIPE Verba à tertia Conjugatione derivata, quæ merè passiva sunt, & *a* quarti Ordinis Activorum suorum retinent; *secund. Reg. gen.* 2. ut : ባረከ : *benedixit.* ተባረከ : *benedictus fuit.* Ut taceamus quædam alia, in quibus actio mutua non quadrat; ut ተሳለቀ : *illusit, delusit aliquem.*

5. In nona Conjugatione pleraque Verba impetum vel motum quendam reciprocantem denotant; ut እንገለገ : *concursum facere.* እንቀልቀለ : *concuti, commoveri.* እንፈርዐፀ : *exilire.* እንጌገየ : *hinc inde oberrare, vagari.* እንጕርጕረ : *murmurare* est.

6. Decima Conjugatio variè significat : nam (1)quædam petendi & quærendi significationem habent, sicuti decima apud Arabes استفعل.ut: መሐረ : *misertus est,* አምሐረ : *ad misericordiam permovit,* አስተምሐረ : *misericordiam petiit pro se, vel pro alio. i. e. intercessit.*

(2.)Sicuti se habent Verba quartæ Conjugationis, respectu trium primarum Conjugationum; ita verba hujus Conjugationis se habent respectu sextæ, septimæ & octavæ Conjugationis; nimirum ex his in decima fiunt Verba simpliciter, & dupliciter Transitiva. ut : ተፈሥሐ : *lætatus est,* አስተፈሥሐ : *lætitia affecit.* Sic à ተሳተፈ : *particeps fuit,* አስተሳተፈ : *participem reddidit.* à ተሳነነ : *litem cum aliquo habuit,* fit አስተሳነነ : *litem inter aliquos excitavit.*

(3.)Nonnunquam intendere tantùm videtur significationem; ut : አስተሐመመ : *valdè anxius fuit animo.*

(4)Peculiarem sæpè & diversam à radice habet significationem, ut : ወደየ : *imposuit,* አስተዋደየ : *accusavit.* አስተርከበ : *vacavit, intentus fuit alicui rei.*

CAP. IV.

De Conjugationum à se invicem Derivatione.

1. A Conjugationibus Activis, derivantur Passivæ præmisso ተ : Characteristico, ut ገብረ : *fecit,* ተገብረ : *factus est.* ፈጸመ : *absolvit,* ተፈጸመ : *absolutus fuit.* ሣረረ : *fundavit,* ተሣረረ : *fundatus est,* vel *fuit.* Rariora autem sunt Passiva ab Activis quartæ vel quintæ Conjugationis, ut : አንሥአ : *excitavit,* ተንሥአ : *excitatus fuit,* id est, *surrexit.* አምዐዐ : *irritavit,* ተምዐዐ : *irritatus fuit.* አልዐለ : *exaltavit,* ተልዐለ : *exaltatus fuit. Psal.*8.2.

NOTA: Secundam Conjugationem in Passivis characteristicam suam plerumque mutare, ut ab ሐነጸ : *Psal.*126.1. *fit* ተሐንጸ : *Joh.*2.20. *à* ቀተለ : *Psal.*104.

31. *fit*

31. *fit* ተቀትለ : occisus fuit *Matth.* 27.4. *à* ከሠተ : Manifestavit *Psal.* 97. 3. ተከሠተ : Manifestatus fuit. *Mar.* 4.22.

2. A Primitivis tàm Transitivis quàm Intransitivis, Verba quartæ Conjugationis formari possunt, secundum rationem in capite præcedenti dictam.

3. Verba quæ mutuam actionem admittunt, à Primitivis Activis derivari possunt in octava Conjugatione, secundum formam ተጋበረ : ut : ሰዐመ : *osculatus est*, ተሳዐሙ : *osculati sunt se invicem.* ረከበ : *reperit*, ተራከቡ : *reperit alter alterum*, id est, *convenerunt.*

4. A sextâ, septimâ & octavâ Conjugatione, in decima fieri possunt Transitiva, tàm simpliciter quàm dupliciter ; ut : ተፈሥሐ : *lætatus est*, አስተፈሥሐ : *lætificavit.* ተራከቡ : *convenerunt inter se.* አስተራከበ : *convenire fecit aliquos inter se.*

CAP. V.

De reliquis Verborum Accidentibus, & in specie de Usu Temporum.

1. MOdos quatuor habent, Indicativum, Subjunctivum seu Optativum, Imperativum & Infinitivum.

2. PARTICIPIO carent, illud enim exprimunt modò per Futurum, modò per Infinitivum, ut suo loco dicetur.

Nam etsi Conjugationes አ : *characteristicum habentes, ex se forment vocabula quædam à* መ : *incipientia, quæ sanè respondere videntur Participio Hiphil & Hithpahel apud Ebræos: & Participiis Arabum formæ* مفعل *&* مستفعل

ut : አምጽአ : adduxit. መምጽኢ : adductor.
አስቆቀወ : lamentatus est. መስቆቅው : lamentator.
አስተምሐረ : intercessit. መስተምሕር : intercessor.

quia tamen Temporis ratione destituuntur, nec eodem modo ac Participia nostra construuntur, magìs est ut dicamus, esse Nomina Verbalia Actorem significantia, derivata à Verbis, quæ ab አ : *Characteristico incipiunt.*

Ob eandem rationem nec formam ገቡር : factus, ፈጡር : creatus, *pro Participio Passivo agnoscimus, quamvis convenire videatur cum forma Pahul ; Cùm & Intransitiva & Neutra ejusmodi formam admittant, ut :* ሕዙን : ትኩዝ : tristis ወዲቅ : qui cecidit, *quæ tamen aliàs hoc Præterito carent ; Sed sunt potiùs Adjectiva Verbalia, qualitatem vel effectum sui Verbi unde derivantur, in subjecto denotantia.*

3 : Tempora ut cæteri Orientales habent Præteritum & Futurum.

PRÆSENS tantùm in Subjunctivo occurrit ; nam Indicativi Futuro utuntur pro Præsenti ; quod quidem nostro idiomati assuetis oppidò incommodum videtur, sensus tamen, constructio, longusque usus, huic defectui succurrit.

4. PRÆTERITUM igitur, quod hîc Thema simplicissimum repræsentat, Radicis seu stirpis instar est, ex quo non cætera modò Tempora, & Conjugationes, sed & Nomina pleraque progerminant ; Pauca enim vice versa à Nominibus

 bus

bus derivantur. Continet autem ſub ſe cætera Præterita Latinorum, Imperfectum & Pluſquamperfectum Indicativi, & Subjunctivi; nec non Futurum Subjunctivi, ſi Particulæ id poſcant; ut: ሶቤሰ ፡ ፈቀድከ ፡ መሥዋዕተ ፡ እመወሀብኩ ፡ *Si autem veluiſſes ſacrificia, utique dediſſem. Pſal.* 50. 17. እመተዐገሥኩ ፡ *toleraſſem. Pſal.* 54. 12, 13. እመሂ ፡ ወደቁ ፡ *Si lapſus fuero, &c. Org.*

EXCIPE ሀሎ ፡ *Defectivum, quod Præſentis et Imperfecti Indicativi ſignificationem habet:* Eſt, erat, adeſt, aderat. *Cùm contrà Perfectum* ሀለወ ፡ *Perfecti, cæterorumque temporum, pro more hujus linguæ uſum præbeat, ut in Lexico noſtro notavimus.*

5. FUTURUM, ut diximus, hîc etiam pro Præſenti Indicativi eſt.

NOTA: Cum Particulis እንዘ ፡ cum, dum, *&* እለ ፡ qui, *Latinè commodè effertur per Participium Præſens, ut:* እንዘ ፡ ይብል ፡ dicens. እንዘ ፡ ኢይትሬአይ ፡ non apparens, inviſibilis: እለ ፡ ይነዱ ፡ ardentes. *Pſal.* 7. 14.

6. PRÆSENS SUBJUNCTIVI vel OPTATIVI (quod etiam Futurum ſecundum appellari poteſt, prout in Lexico noſtro Futuri nomine, tàm Futurum Indicativi, quàm hoc Tempus intellectum volumus;) locum habet poſt Adverbia prohibendi, vel optandi, ኢ ፡ & ለ ፡ Nec non poſt Conjunctionem cauſalem ከመ ፡ *ut:* quâ per Ellipſin omiſſâ, in Conſtructione verbi cum Verbo hoc Tempus Latinè redditur per Infinitivum, ut: ይከውነነ ፡ ንሁብ ፡ *Licet nobis* (ut) *demus*, id eſt, *dare. Marc.* 12. 14. & ſic pro Infinitivo Latino ſæpè occurrit.

NOTA: Verba ſextæ et ſeptimæ Conjugationis, quæ in Futuro vocali quinti ordinis non utuntur, ut et Verba octavæ Conjugationis, hoc Tempore carent, pro eo autem retinent Præſens Indicativi, ut infra docebitur.

7. IMPERATIVUS, qui ſicuti notum, etiam monendi, hortandi, rogandi ac ſinendi vim habet, affirmativè tantùm uſurpatur. Pro negativo autem Optativus adhibetur, ut: ኢትርሐቅ ፡ *ne diſcedas. Pſal.* 21. 10. Sic ተመዐዑ ፡ ወኢተአብሱ ፡ Ὀργίζεσθε, καὶ μὴ ἁμαρτάνετε. *Iraſcimini, neque peccetis, Pſal.* 4. 5.

8. Tertia Perſona Singularis, item prima & tertia Pluralis Imperativi, ſicuti apud Latinos, ita nec hîc differunt ab Optativo, ut: እግዚአብሔር ፡ ይዕቀብከ ፡ ወይክድንከ ፡ *Dominus cuſtodiat te, et obtegat te. Pſal.* 120. 5. ንሑር ፡ ወናእምር ፡ *eamus ac cognoſcamus. Luc.* 2. 15.

9. INFINITIVI ſicut multiplex eſt forma, ita & conſtructio & uſus. De Conſtructione in Syntaxi dicemus, modò hic obſerves formam ገቢር ፡ haud aliter ac nomina ſtatum conſtructum admittere. Quod verò uſum ſpectat:

(1.) Reſpondet Infinitivo noſtro, ut: ዘኢይከውን ፡ ገቢረ ፡ *quod non licet facere. Luc.* 6. 2. አልቦ ፡ ዘይክል ፡ ረዲኦትየ ፡ *nemo poteſt juvare me.* ይክልኑ ፡ ወሂብ ፡ *poteſtne dare. Pſal.* 77. 7.

(2.) Cum præfixis በ ፡ & ለ ፡ Latinè per Gerundia in *do* & *dum* exprimi poteſt, ut: በወሊድ ፡ *in pariendo. Org. lect.* 1. በሠረቀቶሙ ፡ ወበዐረቦቶሙ ፡ *in oriendo et occidendo*; ſive *dum oriuntur et occidunt* aſtra. *ibid.* ለነጊሥ ፡ *ad regnandum. Org. l.* 2.

(3.) Cũ affixis perſonalib⁹ Latinè variè efferri poteſt; modò per Participiũ Præſens; modò per Pluſquamperfectũ, aut Futurũ Subjunctivi, ut: ርእዮ ፡ *videns*; ſeu *cùm vidiſſem. Pſal.* 72. 3. ቀቢሮሙ ፡ *poſtquam ſepeliviſſent. Luc.* 23. 55. በጺእየ ፡ *veniens*, ſeu *cum venero. Org.* ገቢረከ ፡ *te faciente. Pſal.* 49. 21. Nec Activa

tantùm

tantùm, ſed & Paſsiva hoc pacto efferuntur, quæ Latinè vel per Participium paſsivum, vel per Particulas *cum* & *dum* reddenda ſunt; ut: ተጠሚቆ : *baptizatus*, ſeu *cum baptizatus eſſet. Matth.*3.16.

(4.) Sæpiſsimè nominaſcit, ut: እሞዊት : *à morte. Org. l.* 2. አድኅኖ : *ſalus.* አሚኖት : *fides.* ኢአሚኖት : *infidelitas*: Sic ዘእንበለ : ሚጦት : ወወልጦት : *ſine converſione & mutatione. Org. lect.* 3. quæ tamen forma extra ſtatum affixi rara eſt.

10. NUMEROS tantùm duos habent, Singularem & Pluralem. Duali tàm in Nominibus quàm Verbis carent; PERSONAS verò tres, primam, ſecundam, tertiam.

11. GENUS eſt Maſculinum, Fœmininum & Commune. Prima Perſona Communis eſt, reliquæ verò generæ ſunt diverſæ, uti ex Themate ſequenti patet:

CAP. VI.

De Temporum & Perſonarum formatione per omnes Conjugationes,

REGULÆ GENERALES.

I. PRima radicalis quarti, quinti & ſeptimi Ordinis, ut in omnibus Conjugationibus, ita & in omnibus Temporibus primitivi ſui vocalem retinet: ut: ትማስን *deſolatur. Matth.*12.25. à ማሰነ : *deſolatus fuit.* አማስኖ : *corruptio. Pſal.*139.12. ab አማሰነ : *corrupit. Luc.*15.13. ተማስኖ : *corrumpi.* 3 *Reg.* 3.34. à ተማሰነ : *corruptus fuit.* Lev.26.43. Sic ይዴግን : *perſequatur. Pſal.*7.5. ዴግን : *perſequere. Pſal.*33.15. à ዴገነ : *perſecutus eſt.* አዴገነ : *perſequi juſſit.* 4 *Reg.*14.19 Sic ይሞቅሕ : *vinciri jubebat. Act.* 8.3. ab አሞቀሐ : *vinciri juſſit*, à ሞቀሐ : *vinxit.*

II. Terminatio Temporum & Perſonarum in omnibus Conjugationibus eadem eſt, ut Paradigmata docebunt.

III. Alf Characteriſticum IV. V. IX. & X. Conjugationis, ut & primæ perſonæ Futuri, ob præcedentem negativam ኢ : convertitur in የ : ut: አእመረ : *ſcivit.* ኢየእመረ : *neſcivit.* Ubi nota: Quamvis አ : hoc loco analogicè ſit primi Ordinis የ : tamen in quarto Ordine conſtituitur, ut ſonus ſervetur [illegible] አ: quod in primo Ordine non aliter ſonat ac in quarto; *ut diximus lib.* 1. *c.* 3 *n.*1. *in Except.* Sic: ኢይፈርህ : *non timebo*, pro ኢእፈርህ : *Pſ.*3.6. ኢይስእለከ : *non petam te.* Quo caſu prima perſona Futuri à tertia non niſi ſenſu diſcernitur.

NOTA: Ad vitandam tamen ſenſus ambiguitatem, ne tertia fortè perſona Futuri intelligatur, እ : *ſemel atque iterùm manere deprehendi. ut:* ኢእፈቅድ : *Org. lect.* 3.

Sequuntur Regulæ ſpeciales ad Præteritum.

IV. De Præterito nota, literas Perſonæ formativas tertiæ radicali ſimili vel cognatæ cedere, ſuamque vocalem ei relinquere, *ſecundum exceptionem lib.* 1. *cap.* 8. *Can.* 1. *traditam*; ut: ኀደገ : pro ኀደግከ : *omiſiſti. Pſal.*84.2,3. ስአነ : pro ስአነነ : *nequivimus.*

V. Cha-

V. Characteristica Conjugationis in tertiis Personis Præteriti manet, ut:

የብስት ፡ *exarunt*, à የብሱ ፡ Sic ርዕደ ፡ ርዕደት ፡ *tremuit. Psal.* 17.9.
ኃጥአ ፡ ኃጥኡ ፡ *non invenerunt. Marc.* 14.56.
ዐርጋ ፡ *ascenderunt. Marc.* 15.41. Sic : ነበረ፡ነበረት፡ነበረ፡ነበሩ፡
ተሀውከ ፡ ተሀውከት ፡ *conturbata est. Psal.* 6.3. ተሬሠሐ ፡ *Psal.* 83.1.
ተጋብአ ፡ ተጋብኡ ፡ *congregati sunt. Matth.* 26.3.
ተራከበ ፡ ተራከበ ፡ *obviam venerunt F. Psal.* 39.16.
ተንሥአ ፡ ተንሥአት ፡ *surrexit. Luc.* 1.39. ተንሥኡ ፡ *Psal.* 2.2.
ተልእከ ፡ ተልእከት ፡ *ministravit. Luc.* 4.39.

In reliquis Personis si tertia Radicalis sit gutturalis observari debet *Canon* IV. ut:

ሰማዕከ ፡ ሰማዕኪ ፡ *audivisti &c.* Sic: ኀባእኩ ፡ *abscondi. Ps.* 118.11.
መጻእክሙ ፡ *Marc.* 14.48. *Venistis.* በቋዕኩ ፡ *profui. Matth.* 15.5.

Regula Futuro, & Præsenti Subjunctivi communes.

VI. Futurum, nec non Præsens Subjunctivi formatur per literas እትይን ፡ in sexto Ordine constitutas, & radicalibus præmissas; *ut in paradigmate apparet c.* 7. *& seqq.*

VII. Sed si Conjugatio incipiat ab አ ፡ Characteristico, quod fit in quarta, quinta, nona, & decima Conjugatione, tunc literæ እትይን ፡ possident vocalem Ordinis quarti, *prout vides ex Paradigmatibus illarum Conjugationum, infra Capite* 9. 11. *et* 12.

VIII. Si prima Radicalis in primis tribus Conjugationibus sit Gutturalis Ordinis primi vel quarti, tunc etiam literæ እትይን ፡ primi Ordinis erunt; ut in Futuro አዐቅብ ፡ *custodiam. Psal.* 118.44. አሐውር ፡ *Ibo, ibid. v.* 45. የኅልቅ፡ *Psal.* 7.10. የኃሡ ፡ *quærunt. Psal.* 69. 2.5. የኀልፍ ፡ *Psal* 89.6. *transit.* In Subjunctivo የሀሉ ፡ *Psal.* 108. 14. ተሀሉ ፡ *Psal.* 72.24. ከመ ፡ ተሐውጾ ፡ *ut visites eum.* Psal. 8.5.

NOTA: Inficias ire non possumus Verbum ሐሰበ ፡ ut et ኀሠሠ ፡ Luc. 12.30. 48. *et alia nonnulla à Gutturali incipientia Luc* 19.43. *et* 44. *literas* እትይን ፡ *in Futuro;* ሐለየ ፡ *verò Luc.* 5.21. *et* አኀዘ ፡ *Luc.* 22.31. *in Subjunctivo, in sexto Ordine constitutas habere:* ኀሠሠ ፡ *quidem alibi multoties Regulam nostram sequitur:* ሐሰበ ፡ *autem et* ሐለየ ፡ *ferè nunquam, ut dubitem an mendum dicere debeam, an specialis aliqua ratio subsit.*

Regula Futuro peculiaris.

IX. Prima Radicalis Futuri sæpè possidet vocalem vel Diphthongum Ordinis quinti, rarius in prima, frequentius verò in cæteris Conjugationibus earumque derivatis.

NOTA: Verba quinta Conjugationis in Futuro vocalem quinti Ordinis maximè amant, ut:

አለበወ ፡ instruxit. *Psal.* 15.7. አሌቡ ፡ *Psal.* 31.10.
አመከረ ፡ tentavit. የሜክር ፡ *Marc.* 10.2. ይትሜክር ፡ *Mat.* 4.1.

አሠነየ፡

አሠነየ፡ benefecit. ታሠኒ፡ *Psal.* 48.19. *Hinc porrò promanat* ይሠኒ፡ *Psal.* 35.8. *et Imperativus* አሠኒ፡ *Psal.* 124.4.

Regula Optativo sive Præsenti Subjunctivi peculiaris.

X. Quæcunque Verba quinti Ordinis Vocali in Futuro utuntur, ea in Subjunctivo illius loco habent Vocalem Ordinis primi, adeoque non differunt à Futuris reliquorum verborum.

Ad Imperativum.

XI. Imperativus formatur à secundis personis Subjunctivi, abjectis literis ኣት ይን፡ in primis tribus Conjugationibus simpliciter: ut à ትግበር፡ ትግበሪ፡ fit ግበር፡ ግበሪ፡ à ትቀድስ፡ fit ቀድስ፡ *sanctifica.* à ትሰብሑ፡ fit ሰብሑ፡ *celebrate.* In cæteris verò ita, ut Characteristica Præteriti in priorem statum restituatur. ut à ያግብር፡ *fieri curet*, fit አግብር፡ *fieri cura.* à ትትገበር፡ ትትገበሪ፡ fit ተገበር፡ ተገበሪ፡ Sic ትትፌሣሕ፡ ትትፌሥሒ፡ *læteris*, ተፈሣሕ፡ ተፈሥሒ፡ *lætare.*

XII. Ut autem res undique clara evadat, proximè præcedentes Regulas exemplis hinc inde collectis confirmabimus.

EXEMPLA.

Præt.	Futur.	Optat.	Imper.
ንስሐ፡ *pœnit. egit* ✝ 105.43.	ይኔስሑ፡ *Ps.* 33.23.	ይንስሑ፡ *ib. v.* 22.	ንስሑ፡ *Mat.* 3.
ፈጸመ፡ *perfecit.*	ይፌጽሙ፡ *Ps.* 1.4.	ይፈጽሙ፡	ፈጽሙ፡
ተክዘ፡ *contristatus fuit.*	ትቴክዙ፡ *Joh.* 16.	ትተክዙ፡ *Mat.* 6.34.	ተክዙ፡
ጠየቀ፡ *cognovit.*	ትጤይቅ፡ *Ps.* 138.	ትጠይቁ፡ *Ps.* 10.38.	ጠይቁ፡
ኰነነ፡ *judicavit.*	{ ይኰንኑ፡ *Psal.* 9.8. / ትትኰነኑ፡ *Mat.* 7.	ትኰንኑ፡ / ትትኰነኑ፡ } *Mat.* 7.1.	ኰንኑ፡ *Ps.* 5.
ኈለቈ፡ *numeravit.*	{ ይኌልቅ፡ *Ps.* 146. / ይትኌለቅ፡ *Rom.* 4.	ይኈልቅ፡ / ይትኈለቅ፡	ኈልቅ፡
አልዐለ፡ *exaltavit.*	{ ያሌዕል፡ / ትትሌዐሊ፡ *Matth.* 11.23.		
ተፈሥሐ፡ *lætatus est.*	{ ይትፌሣሕ፡ *Ps.* 12. / ያስተፌሥሕ፡ *Ps.* 18.9.	ንትፈሣሕ፡ *Ps.* 94.1.	ተፈሣሕ፡

XIII. Hoc pacto conjugantur multa Verba alia usu discenda, veluti: ሀለወ፡ *fuit.* ሐለወ፡ *excubias egit.* መሀረ፡ መጠወ፡ ቀደሰ፡ ነጸረ፡ ወለጠ፡ ወደሰ፡ ጸለለ፡ Et plurima tertia Radicali የ፡ ut፡ ለሐየ፡ ሐለየ፡ *cogitavit.* ረሰየ፡ ረቀየ፡ ርእየ፡ ጸለየ፡ item፡ ተመክሐ፡ ተወከለ፡ *&c.* Et quia ista conjugandi ratio constans & perpetua est, ideò unum tempus ex alio facile colligi atque derivari poterit. Verba enim omnia vel hanc conjugandi rationem, vel illam quam in paradigmate posuimus, servant.

CAP.

CAP. VII.

Paradigma Primæ Conjugationis.

INDICATIVI PRÆTERITUM.

		Masc.	*Comm.*	*Fœm.*
Sing.	3.	ገብረ : fecit		ገብረት : fecit fœmina.
	2.	ገበርከ : fecisti		ገበርኪ : fecisti fœmina.
	1.		ገበርኩ : feci.	
Plur.	3.	ገብሩ : fecerunt illi		ገብራ : fecerunt illæ.
	2.	ገበርክሙ : fecistis		ገበርክን : fecistis fœminæ.
	1.		ገበርነ : fecimus.	

FUTURUM *vel* PRÆSENS.

		Masc.	*Comm.*	*Fœm.*
Sing.	1.		እገብር : faciam & facio.	
	2.	ትገብር : facis *vel* facies.		ትገብሪ : facis fœm.
	3.	ይገብር : facit *vel* faciet.		ትገብር : facit fœm.
Plur.	1.		ንገብር : faciemus & facimus.	
	2.	ትገብሩ :		ትገብራ :
	3.	ይገብሩ :		ይገብራ :

SUBJUNCTIVI *vel* OPTATIVI PRÆSENS.

		Masc.	*Comm.*	*Fœm.*
Sing.	1.		እግበር : faciam.	
	2.	ትግበር :		ትግበሪ :
	3.	ይግበር :		ትግበር :
Plur.	1.		ንግበር :	
	2.	ትግበሩ :		ትግበራ :
	3.	ይግበሩ :		ይግበራ :

Alia Verba utuntur እገብር : quæ eodem modo conjugatur.

IMPERATIVUS.

Sing. { 2. ግበር : 2. ግበሩ : } *Plur.* { ግበሪ : ግበራ : }

Alia Verba faciunt ገብር :

INFINITIVUS.

1. ገቢር : & ገብሮ :
2. ገቢሮት : & ገብሮት :

Sequuntur Regulæ quædam speciales in prima Conjugatione observandæ; quibus

quibus etiam verba Defectiva, si Exempla se obtulerint, complectemur.

Ad Præteritum.

Duæ priores radicales sexti Ordinis, *secundum Exceptionem Canonis quarti*, per omnes personas præteriti manent, ut; à ክሀለ፡ fit ክሀልኩ፡ *nequivi. Psal.* 39. 6. ርእያ፡ *viderunt fœm. Luc.* 23. 55.

Ad Futurum sive Præsens Indicativi.

Prima radicalis Præteriti in Futuro manet, ut; ነግሠ፡ ይነግሥ፡ *regnabit, Psal.* 9. 40. Etiam in verbis quorum media est Gutturalis, ut; ውሕዘ፡ *fluxit,* ይውሕዝ፡ *fluet. Psal.* 45. 4. ምሕረ፡ *misertus est,* ይምሕር፡ *miseretur. Psal.* 36. 22. ልህቀ፡ *adolevit,* ዘይልህቅ፡ *natu maximus. Matth.* 22. 25. adeóque talia verba in hoc tempore non differunt ab Optativo aliorum verborum.

EXCIPE Ab hac Regula verba nonnulla tertiâ Gutturali prædita, quæ in Futuro utuntur quinti Ordinis vocali; veluti ለቅሐ፡ *mutuo dedit.* ሞምዐ፡ *trepidavit.* ረብዐ፡ *quatuor confecit.* ሰብሐ፡ *laudavit.* ነስሐ፡ *pœnitentiam egit.* Quibus adde ርእየ፡ quod facit እሬኢ፡ *Psal.* 8. 4.

Ad Subjunctivum.

Forma Subjunctivi regulariter duplex est, & usu discernenda: ALTERA Paradigmatis እገብር፡ Sic እሕየው፡ *Vivam* à ሐየወ፡ *vixit.* ይስተይ፡ *Matth.* 27. 34. à ሰተየ፡ *bibit.* ንእመን፡ *ib. v.* 42. ab አምነ፡ *credidit.* ይዕረግ፡ *ascendat. Psal.* 73. 24. quam sequuntur verba quorum media radicalis est Gutturalis, ut; ይድኅን፡ *salvet,* à ድኅነ፡ Sic ኢትርሐቅ፡ *ne recedas Psal.* 21. 10, 20. ይምሐው፡ *Psal.* 128. 5. à ምሕወ፡ *Evulsit*: ALTERA est እግብር፡ ut; ይዕርጉ፡ *Ascendant. Psal.* 2. *tit.* ab ዐርገ፡ *ascendit.*

NOTA: Utramque formam admittunt Verba quorum ultima radicalis est Gutturalis; in iis enim personis ubi tertia radicalis sexti Ordinis est, obtinet forma prima; ac propterea media radicalis in quartum transfertur Ordinem, per Can. 4. *Sin alius sit Ordinis, tum verò forma secunda locum habet, per Can.* 5. *ut;*

Sing.		*Plur.*	
እምጻእ፡		ንምጻእ፡	
ትምጻእ፡	ትምጽኢ፡	ትምጽኡ፡	ትምጽኣ፡
ይምጻእ፡	ትምጻእ፡	ይምጽኡ፡	ይምጽኣ፡

Sic ይጥፋእ፡ *Psal.* 108. 14. ይንሣእ፡ sumat. ይንፃሕ፡ dejiciat, *accedente affixo* ይንጽሖሙ፡ *Psal.* 105. 26, 27.

Præter illas formas occurrit quoque forma እግብር፡ in verbis quæ in Futuro habent *e. sicuti supra dictum Reg.* 10. *c.* 6. Excipe ርእየ፡ quod facit እርአይ፡ ትርአይ፡ &c. *Psal.* 118. 74. quamvis in Futuro habeat *e.*

Ad Imperativum.

Imperativus sequitur Regulam generalem *c.* 6. *n.* 11. traditam, ut; ግበር፡ *Psal.* 36. 3. ዕረግ፡ *Ascende. Org. lect.* 1. ምላእ፡ *Imple. Psal.* 82. 15. ስማዕ፡ *Audi. Psal.* 118. 149. ob Gutturalem, *per Can.* 4.

NOTA: Quorum media est Gutturalis ea sunt formæ ገበር : *ut* ; ርሐቁ : ርሐቁ: *&c.* recedite. *Psal.* 6. 8. *Matth.* 7. 23.

Ad Infinitivum.

Infinitivi duplex est forma ; Prior ገቢር: in statu absoluto : (*Sic* በሊዕ: edere, *à* በልዐ : *edit. Luc.* 6. 4. *In regimine verò cum verbo facit* ገቢረ : *ut* ; ዘሊ ይከውን:ገቢረ: *Luc.* 6. 2. *vel cum nomine* በሊዐ:እክል: edere panem. *Psal.* 101. 5. ተሊወ፣ ጽድቅ : sequi Justitiam. *Psal.* 37. 21.) Altera ገቢሮት : cum Affixo plerumque reperitur ; si videlicet Infinitivus nominascat : (ut ; ረዲኦትየ : *auxilium meum. Psal.* 21. 20 *à* ረድአ : *juvit. Sic* አሚኖትክሙ : *Fides vestra. Matth.* 9. 29.) vel cum verbo construatur : ut ; ይክልኑ:መሪሖቶ: *potestne ducere eum. Luc.* 6. 39. Sed

NOTA (1;) Quòd prima radicalis vocalem præteriti retineat ; hinc ወሒዝ: à ወሐዘ: *fluxit. Apoc.* 12. 16. ርአዩ: *videre. Psal.* 72. 3. pro ርኢዩ: *per Cun.* 8. à ርእየ: *vidit.*

NOTA (2.) Forma ገብሮ : obtinet in verbis, quorum prima radicalis in Subjunctivo primæ classis est, ut ; Præt. ሰብሐ: *Celebravit.* Fut. እሴብሕ: Optat. እሰብሕ: Imp. ሰብሕ: Infin. ሰብሖ: *Org.*

CAP. VIII.

De inflexione secundæ & tertiæ Conjugationis, quarum formæ præcipuæ sunt ገበረ: *&* ጋበረ:

Ad Præteritum.

1. PRæteritum secundæ Conjugationis non differt à Præterito primæ Conjugationis, nisi in tertiis personis, ubi characteristica Conjugationis *secundum Reg. Gen.* 5. *c.* 6. manet, ut ;

Sing.

Masc.	Com.	Fœm.
ነገረ :	*Narravit.*	ነገረት :
ነገርከ :		ነገርኪ :
	ነገርኩ :	

Plur.

Masc.	Com.	Fœm.
ነገሩ :		ነገራ :
ነገርክሙ :		ነገርክን :
	ነገርነ :	

Ad Futurum.

2. Futurum easdem hic observat formas, quæ in prima Conjugatione observantur.

Sing.

Masc.	Com.	Fœm.
	እነግር :	
ትነግር :		ትነግሪ :
ይነግር :		ትነግር :

&c.

Sic

Sic: ይረክብ: *reperiet Marc.* 3. 26. à ረከበ: *reperit. Psal.* 39. 16. Adcò ut etiam verba, quorum media est Gutturalis, quamvis in præterito prima radicalis sexti Ordinis non sit, hîc tamen eodem modo conjugentur, ut ex sequentibus exemplis constat:

Præt.	Futur.	Optat.	Imper.
መሐለ: *juravit. Ps.* 109.5	ይምሕል: *Ps.* 14. 6.	ትምሐሉ: *Matt.* 5.33	መሐል:
ሰአለ: *petiit. Ps.* 20. 4.	ይስእል: *Ps.* 103.22.	ትስአሉ: *Ps.* 27.20.	ሰአል: *Ps.* 2. 8.
ሰዐረ: *sustulit.*	ይስዕር: *Ps.* 45.8.	ይስዐሩ: *Ps.* 61.4.	ሰዐር: *Ps.* 20.10.

Solum verbum መሀረ: *docuit*, in Optativo & sequentibus temporibus utramque formam admittere, ideoque abundans esse videtur, modò unus vel alter locus mendosus non sit, ut ex sequenti schemate apparet:

Futur.	Optat.	Imper.	Infin.
ይሜህር: *Ps.* 17.37. *Marc.* 1.22.	ከመ: ይምህር: *Matt.* 11.1.	መሀርዎሙ: *docete eos. Matt.* 20.20.	መሀሮቱ: *Marc.* 1:22.
እሜህረክሙ: *docebo vos. Ps.* 33.12.	እንዘ: ይምህሮሙ: *Marc.* 1.21.	መሀረኒ: *doce me. Ps.* 24.4,5. *et* 118.64, 68.	መሂሮቱ: *Matth.* 7.28.
ይትሜህር: *Ps.* 36. 22.	ከመ: እምህሮሙ: *Ps.* 50.14.		

Ad Subjunctivi vel Optativi Præsens.

3. Hoc tempus præter formas primæ Conjugationis: (*ut* ይርከብ: *reperiat. Psal* 7. 5. እንበር: *Psal.* 83. 11. à ነበረ: & ትስሐብ: *trahat. Psal.* 27. 3. à ሰሐበ: *Joh.* 21. 11. ይነጽር: à ነጸረ: *conspexit* (*quod in Futuro* E *habet:*) etiam formam እነግር: admittit, hoc modo:

Sing.			Plur.		
Masc.	Comm.	Fœm.	Masc.	Comm.	Fœm.
	እነግር:			ንነግር:	
ትነግር: *Matt.* 26.63.		ትነግሪ:	ትነግሩ:		ትነግራ:
ይነግር:		ትነግር:	ይነግሩ:		ይነግራ:

Sic: ከደነ: *Psal.* 43. 17.	ይክድን: *Psal.* 120.5.	ክድን: *Psal.* 16.9.
ገደፈ: *Matt.* 5. 13.	ትግድፍ: *Psal.* 7.1.	ግድፍ: *Psal.* 36.8.
መሰጠ: *Rapuit.*	ይምስጥ: *Psal.* 9.32.	ምስጥ:

4. Consequenter etiam quoad hanc formam differt à prima Conjugatione in Imperativo, Cæteras enim cum prima conjugatione communes habet, veluti: ርከቡ: *habete. Marc.* 9. 50. ሕቀፍ: *amplectere. Psal.* 47. 11. ab ሐቀፈ: Sic: ሰአል: *Pete.* ሰዐር: *destrue.* ነጽር: *respice. Psal.* 21. 20. ቀድስ: *sanctifica.* ቤዝዎ: *Redime. Psal.* 30. 6. à ቤዘወ: Ex. gr.

Singul.		*Plural.*		
ንገር:	ንገሪ:	ንገሩ:	ንገራ:	Sic:

ሕጽሩ: 3 *Reg.* 20. 12. ab ሐጸረ: *circumvallavit.* ኅድግ: *Psal.* 31. 6. ab ኀደገ: ኅሠሠ: *quære. Psal.* 33. 15. ab ኀሠሠ::

Ad Infinitivum.

Infinitivus hîc iisdem constat regulis atque formis, ac in prima Conjugatione, ut;

መኑ፡ይክል፡ኅዲገ፡ *quis potest remittere. Luc.* 5. 21.

ወፈጺሞ፡ነጊሮቶሙ፡ *Cum absolvisset loqui cum iis. Luc.* 7. 1.

ወሂብ፡ *Dare. Psal.* 77. 7. à ወሀበ፡ ሰኢል፡ *petere,* à ሰአለ፡

በዐቂቦቱ፡ *In custodiendo eo. Psal.* 18. 12. ወሊዶታ፡ *parere eam,* seu *ut pareret. Luc.* 2. 6.

መሀር፡ & መሀርት፡ *Org.* Et derivata à verbis quæ in Futuro vocali quinti Ordinis utuntur: ወለጦ፡ቤዝዎ፡ *Levit.* 27. 10. & 15. ሐልዮ፡ & ሐልዮት፡ *cogitare.* ጸልዮ፡ & ጸልዮት፡ *Org. lect.* 2. ነጽሮት፡ ወድሶት፡ &c.

Tertia Conjugatio nihil peculiare habet. nam prima radicalis adstricta est Regulæ generali 1. *c.* 6. Quam ob causam hîc nulla inter Futurum & Optativum est differentia, ut; ባረከ፡ *benedixit,* tàm in Futuro quàm Subjunctivo facit ይባርክ፡ *benedicet, & benedicat. Psal.* 66. 1. *& seqq.*

Imper. ባርክ፡ Infinit ባርኮ፡፡ Cæteræ radicales sequuntur cùm regulas generales, tùm speciales secundæ Conjugationis.

CAP. IX.

De quarta & quinta Conjugatione አገበረ፡ & አገበረ፡

Ad Præteritum

1. SErvatis characteristicis, conjugatur ut reliqua præterita; nempe አገበረ፡ አገበረት፡ አገበርከ፡ At quorum ultima est Gutturalis, ea *secundum reg. gen.* 1. *sup. c.* 2. & *secundum Can.* 4. *lib.* 1. *c.* 8. hoc pacto conjugantur:

Præter. sing.

አንሠአ፡	አንሠአት፡
አንሣእከ፡	አንሣእኪ፡
አንሣእኩ፡ &c.	

Ad Futurum sive Præsens.

2. Futuri forma (1) regularis & communis est: አገብር፡ ታገብር፡ ታገብሪ፡ &c.

(2) Occurrit forma, quæ in Futuro habet E, ut; ያሌዕል፡ ab አልዐለ፡ *Extulit,* præsertim in verbis quintæ Conjugationis, ut; ናጌብር፡ *Cogimus.* 2 *Cor.* 1. 24. *sup. c.* 6. *reg.* 9. *not.*

(3) Verba quorum media est Gutturalis, sunt formæ አምሕል፡ *Adjuro.* ut: ያምሕሩኒ፡ *ad misericordiam me permovent. Marc.* 8. 2. ያውዒ፡ pro ያውዕይ፡ *Accendet. Psal.* 45. 9. ab አውዐየ፡ *Accendit.* In cæteris observabis reg. gen. 1. c. 6.

Ad Subjunctivi seu Optativi Præsens.

3. Communis hujus Temporis forma est አግብር፡ ታግብር፡ ታግብሪ፡ &c.

Sic: ኣእምር፡ *Cognoscam. Psal.* 138. 12. ናእምር፡ *cognoscamus. Luc.* 2. 15. ኢታውፅእ፡ *ne auferas. Psal.* 50. 12. ያውስብ፡ *Ducat uxorem. Matth.* 22. 24. ለያውድቁ፡ *Dejiciant. Psal.* 7. 4.

Verba

Verba verò quintæ Conjugationis, quæque in Futuro *E* possident, ejus loco hîc poscunt vocalem primi Ordinis, *per reg.* 10. *c.* 6. ut; ከሠ: ታወፍዩ: *ut reddatis* (rationem) 2 *Pet.* 1. 10. ab አወፈየ: Sic ኣለቡ፡ pro አለብው: ዘእንበለ: ያገብርዎ: *ne cogant eum.* Syn.

NOTA: Literæ እትይን: *ut vides, hîc in quarto Ordine collocantur, secundum reg.* 7. *cap.* 6. *quod vulgò malè negligitur in prima persona, ob rationem lib.* 1. *c.* 3. *n.* 1. *in fine dictam.*

Ad Imperativum.

4. Imperativi prima radicalis eadem est quæ in Subjunctivo. *sec. Reg.* 11. *c.* 6. ut;

Sing. አግብር: አግብሪ:
Plur. አግብሩ: አግብራ:

Sic: ኣለቡ: cum affixo ኣለብወኒ: *Intelligere fac me.* Lit. MS.

Ad Infinitivum.

5. 1. አግቢር: 2. አግብሮ: አግብሮት:

NOTA (1.) *Forma prima in significatione Participii cum affixo ferè reperitur:* ኣእሚሮ: cognoscens, sciens *Matth* 12. 25.

NOTA (2.) *Forma secunda* አግብሮ: *& cum affixo* አግብሮት: *extra significationem Participii hic est communissima, ut;* በአፍቅሮታ: amando eam. *Org.*

CAP. X.

De inflexione sextæ, septimæ, & octavæ Conjugationis.

1. PAradigma sextæ Conjugationis tale est:

	Masc.	Comm.	Fœm.		Masc.	Comm.	Fœm.
Sing.	ተገብረ:		ተገብረት:	*Plur.*	ተገብሩ:		ተገብራ:
	ተገበርከ:		ተገበርኪ:		ተገበርክሙ:		ተገበርክን:
		ተገበርኩ:				ተገበርነ:	

Sic: ተቀንዩ: *Servierunt. Psal.* 105. 34.

2. Eodem modo verba septimæ & octavæ Conjugationis inflectuntur; observatis tamen regulis capitis sexti, ut: ተዘከረ:ተዘከረት:: ተዘከርከ: &c. *Recordatus est.* Sic: ተባረከ:ተባረከት::ተባረከ: *Tabarecca* ተባረኪ: *per Can.* 1. *& Reg.* 4. *c.* 6.

At de verbis octavæ Conjugationis, mutuam seu reciprocam actionem denotantibus nota, quòd haud facile in singulari reperiantur; *uti supra c.* 3. *n.* 4. *monuimus.*

3. Verbum ተንሥአ: imitatur Activum suum አንሥአ: characteristicâ አ: tantum mutatâ; nempe: ተንሥአ: ተንሥአት:: ተንሣእከ: ተንሣእኪ:: ተንሣእኩ:: &c.

4. Verba quorum media radicalis est Gutturalis, in tertiis tantùm personis characteristicas suæ formæ retinent, in reliquis paradigma sequuntur, ut; ተመህረ: *Didicit.* ተመህረት::ተመሀርከ: *Luc.* 1 4. ተመሀርኪ:ተመሀርኩ: *&c.* Sic: ተተሐተኩ: *Psal.* 87. 16. à ተትሕተ: *Es.* 25. 12.

Futurum

Futurum & Præsens Indicativi.

እትገብር ፡ ንትገብር ፡
Sing. ትትገብር ፡ ትትገብሪ ፡ Plur. ትትገብሩ ፡ ትትገብራ ፡
ይትገብር ፡ ትትገብር ፡ ይትገብሩ ፡ ይትገብራ ፡

Ad Futurum.

5. Hæc Futuri inflexio obſervatis regulis generalibus ſextæ, ſeptimæ & & octavæ Conjugationis, communis eſt. ut; እትሐሠይ ፡ *Pſal* 9. 2. à ተሐሠየ ፡ *Pſal.* 125. 2. ይትሐሠዩ ፡ *Pſal.* 5. 13. ይትሐነጹ ፡ *ædificabuntur. Pſal.* 50. 18. à ተሐንጸ ፡ Eodem modo conjugantur verba, quorum prima radicalis aſſumit vocalem vel diphthongum Ordinis quinti, quod regulariter contingit in verbis, quorum ultima eſt Gutturalis. ut; ተመክሐ ፡ *gloriatus eſt. Pſal.* 5. 14. ተፈሥሐ ፡ *lætatus eſt.* quibus adde ተመሀረ ፡ *Didicit*, ut; ይትሜሀር ፡ *Pſal.* 36. 22. Nec non in verbis ſeptimæ Conjugationis, ut; à ተወከለ ፡ fit ይትዌከሉ ፡ *Pſal.* 5. 13. Quò ſpectant verba ተሰዐለ ፡ ትትሴዐሊ ፡ *Matth.* 11. 23. ተኄለቈ ፡ ተኰነነ ፡ ተገበረ ፡ & ſimilia.

NOTA (1.) Verba quorum ultima eſt Gutturalis, obſervant Can. 4. *&* 5. *ut;*

Sing. እትፌሣሕ ፡ | Plur. ንትፌሣሕ ፡
ትትፌሣሕ ፡ ትትፌሥሒ ፡ | ትትፌሥሑ ፡ ትትፌሥሓ ፡
ይትፌሣሕ ፡ ትትፌሣሕ ፡ | ይትፌሥሑ ፡ *Luc.* 6. 21. ይትፌሥሓ ፡

NOTA (2.) Prima Gutturalis Dentalis, vel Lingualis cognata, characteriſticam Conjugationis ተ ፡ *æque ac ſimiles expellit; ſecundum Can.* 1. *&* 2. *ut;* ይሳለቅ ፡ irridebit, *pro* ይትሳለቅ ፡ *Pſal.* 2. 4. ትደምስስ ፡ deleatur, *pro* ትትደምስስ ፡ *Pſal.* 108. 12.

Subjunctivus vel Optativus

Non differt à præſenti Indicativi, niſi in Verbis quæ in Futuro habent vocalem Ordinis quinti, quo caſu Subjunctivus vocalem vel Diphthongum habet Ordinis primi. *ſecundum Reg.* 10. *c.* 6. ut; እለ ፡ ይትጌበሩ ፡ ሜላተ ፡ *qui tractant purpuram. Eſ.* 19. 9. ከመ ፡ ይትገበራ ፡ ለምድር ፡ *ut coleret agrum. Gen.* 3. 23.

Sic ወዘሰ ፡ ይትሜካሕ ፡ በእግዚአብሔር ፡ ለይትመካሕ ፡ *Qui gloriatur glorietur in Domino* 2 *Cor.* 10. 17. Sic: ኢትትኰነኑ ፡ ከመ ፡ ኢትትኰነኑ ፡ እስመ ፡ በኵነኔ ፡ ኰነንክሙ ፡ ትትኴነኑ ፡ *&c. Ne judicetis, ne judicemini; quia quo judicio judicaveritis, judicabimini. Matth* 7. 1.

Imperativus ſequitur Regulam Generalem 11. *c.* 6. ut; ተገበር ፡ ተገበሪ ፡ ተገበሩ ፡ ተገበራ ፡ Si ultima ſit Gutturalis, tunc obtinet *Can.* 4. *&* 5. ut paulò antè in Futuro. ut; ተፈሣሕ ፡ ተፈሥሒ ፡ ተፈሥሑ ፡ *&c. Pſal.* 32. 1. Sic ተፈታሕ ፡ *aperire. Marc.* 7. 14. ተንሥአ ፡ facit ተንሥእ ፡ *ſurge. Pſal.* 3. 6.

Infinitivus.

1. ተገቢር ፡ 2. ተገብሮ ፡ & ተገብሮት ፡ ſi affixum accedat.

NOTA. Media Gutturalis ante ſe poſcit literam ſexti Ordinis, ut; ተልዒ-ልዮ ፡ *cum extollerer. Pſal.* 87. 16. በተልዕሎቱ ፡ *cum extolleretur. Jac.* 1. 9. à ተለዐለ ፡ Sic: ትትሕቶት ፡ *Jac.* 1. 10. à ተትሕተ ፡ *Humiliatus fuit.*

CAP.

CAP. XI.

De nona Conjugatione.

NOna Conjugatio nihil peculiare habet, quippe ſequitur Regulas Generales, ut; አንገበረ፡ አንገበረት ፡ *Plur.* አንገበሩ ፡ Sic አንገለጡ ፡ *concurrerunt. Pſalm.* 2. 1.

Infinitivus.

አንገቢሮ ፡ Sic አንገሊጎ ፡ 1 *Cor.* 5. 4. plura vide *c.* 13. de Verbis geminantibus.

CAP. XII.

De decima Conjugatione.

NEque Decima Conjugatio ſpecialibus Regulis opus habet, modo *ſecundum formas, ſupra c.* 2 *n.* 10. *traditas*, præmittatur ſyllaba Characteriſtica አስተ ፡ ut;

አስተገበረ ፡ አስተገበረት ፡
አስተገበርከ፡ አስተገበርኪ ፡
አስተገበርኩ ፡ *Luc.* 19. 23. *&c.*

Sic አስተፈሣሕከ ፡ *lætificaſti. Pſal.* 29. 14. ab አስተፌሥሐ ፡ *Encom. Sept.*

Futurum.

አስተገብር ፡ ታስተገብር ፡ ታስተገብሪ ፡ *&c.*

Sic አስተጋብእ ፡ *Colligo. Matth.* 25. 26. ታስተጋብእ ፡ ab አስተጋብአ ፡፡ ያስተምሕር፡ *Intercedit.* 1 *Cor.* 13. 4. propter mediam Gutturalem, ab አስተምሐረ፡ Item ያስተብቍዕ፡ ab አስተብቍዐ፡ *Interceſſit.*

Subjunctivus.

አስተግብር ፡ ታስተግብር ፡ *&c.* Sic ከመ ፡ ታስተፍሥሑ ፡ *Lit. MSS.*

Imperativus.

አስተግብር ፡ አስተግብሪ ፡ *&c.*

Sic አስተምሕሪ ፡ *Intercede. Org.* አስተርክቡ ፡ *Intenti eſtote. Pſal.* 45. 10. ab አስተርከበ ፡

Infinitivus.

1. አስተገቢር ፡ 2. አስተገብሮ ፡ & አስተገብሮት ፡

Sic: አስተሐጒሎ፡ *Luc.* 15. 8. አስተፍሥሖት፡ 2 *Cor.* 1. 4. አስተብቍዖት፡ *ſupplicatio. Pſal.* 118. 170.

CAP.

CAP. XIII.

De verbis Geminantibus alteram radicalem, quorum Conjugationem etiam Quadrilitera sequuntur.

HOrum inflexio talis est:

Præter. Sing.			Plur.		
Masc.	*Comm.*	*Fœm.*	*Masc*	*Comm.*	*Fœm.*
ቀጥቀጠ፡ *Ps.*106.16.*Confregit.*		ቀጥቀጠት፡	ቀጥቀጡ፡		ቀጥቀጣ፡
ቀጥቀጥከ፡		ቀጥቀጥኪ፡	ቀጥቀጥክሙ፡		ቀጥቀጥክን፡
	ቀጥቀጥኩ፡			ቀጥቀጥነ፡	

Futurum sive Præsens.	*Subjunctivus.*
እቀጠቅጥ፡	እቀጥቅጥ፡
Sing. ትቀጠቅጥ፡ *Ps.*2.9. ትቀጠቅጢ፡	ትቀጥቅጥ፡ ትቀጥቅጢ፡ *&c.*
ይቀጠቅጥ፡ *Marc.*5.4. ትቀጠቅጥ፡ *&c.*	Sic ይኅንጽጽ፡ *Luc.* 22. 31.

Imperativus.

Sing. ቀጥቅጥ፡ *Psal.*6. 30. ቀጥቅጢ፡ *&c.* Sic ደምስስ፡ *dele. Psal.* 50. 2.

Infinitivus.

ቀጥቂጥ፡ *Luc.* 9. 39. & ቀጥቅጦ፡ Sic ደንጽዎ፡ *Lit. MSS.*

PASSIVUM; secundum sextam Conjugationem.

Sing. 3. ተቀጥቀጠ፡ተቀጥቀጠት፡ *Ps.*123.7.*&c. Confractus, conquassatus fuit.*

Futurum.

እትቀጠቀጥ፡ *Confringor. Matth.* 21. 44. *&c.*

Subjunctivus.

Sing. 1. እትቀጥቀጥ፡ 2. ትትቀጥቀጥ፡ 3. ይትቀጥቀጥ፡ *Psal.* 36. 16.

Sic ትደምሰስ፡ ይደምሰስ፡ *Psal.* 108. 12, 13. pro ትትደምሰስ፡ per Can. 1. & ይትማኅፀን፡ *Psal.* 120. 7. ማ፡ per Can. 4.

NONA CONJUGATIO fit præmisso አን፡ ut; አንቀጥቀጠ፡

Futur. ላንቀጠቅጥ፡ *&c.* Sic ያንጸበርቅ፡ *splendet. Exod.* 30. 34. ያንበሰብስ፡ *Org. lect.* 1.

Subjunct. ያንጸብርቅ፡ *splendeat. Lit. MSS.* ያንበስብስ፡ *Lit. MSS.*

Infinitiv. አንቀጥቅጦ፡ Sic አንቀልቅሎ፡ & cum affixo አንቀልቅሎቱ፡ *Luc.*6.48.

CAP. XIV.

De verbis Imperfectis, & quidem de his, quæ alteram radicalem tertiæ habent similem.

HActenus de Verbis perfectis; superest nunc ut de imperfectis quoque agamus; quorum imperfectionem, in amissione alicujus radicalis consistere supra

ſupra diximus c. 1. Idem autem fit, vel ſi ſecunda radicalis tertiæ ſit ſimilis: (nam licet ſecunda primæ ſimilis ſit, ut; ሰሰለ: *receſſit.* ሔሰየ: *alait*, nullus tamen propterea contingit defectus:) Vel ſi una radicalium ſit ወ: vel የ: Illa Defectiva, hæc Quieſcentia in aliis Orientalibus Linguis dicuntur; quia ſcilicet quieſcente litera, vocalis effertur: At hîc ipſa litera excidit, ut meritò omnia defectiva appellari poſſint. Cauſa autem defectus hîc eſt, vel quod litera muta ob ſimilem immediatè ſequentem non audiatur, & ideò in ſcribendo ſupervacanea videatur: Vel quod ipſius literæ valor vocali tàm affinis ſit, ut in pronunciando non niſi vocalis audiatur, adeoque literæ vicem explere poſſit. Sicut ex canonibus lib. 1. c. 8. traditis, qui hic pro fundamento ſunt, apparet. Primo igitur loco agemus de iis, quæ duas poſteriores radicales ſimiles habent, in quibus radicalis muta *ſecundum Can.* 1. à ſimili ſequente eliditur, at in pronunciando compenſatur. ut; ጐየ: *fugit*, pro ጐየየ: Si verò media radicalis muta non ſit, utique nec patitur defectum.

Præteritum.

	Maſc.	*Comm.*	*Fœm.*
Sing.	ነደ: *arſit.*		ነደት:
	ነደድከ:		ነደድኪ:
		ነደድኩ:	

Sic ሐመምኩ: *paſſus ſum. Pſal.* 37. 8. ab ሐመ: *paſſus eſt.*

Plur.	ነዱ:		ነዳ:
	ነደድክሙ:		ነደድክን:
		ነደድነ:	

At verba ſecundæ Conjugationis perfectè conjugantur in Præterito, quia canon ceſſat. ut; ነበበ: *locutus eſt*, ነበበት: Plur. ነበቡ: ነበባ: Sic ኃሠሠ: ሰደደ: ሞነነ: ከለለ:

Futurum ſeu Præſens Indicativi.

	እነድድ:			ንነድድ:	
Sing.	ትነድድ:	ትነድዲ:	Plur.	ትነዱ:	ትነዳ:
	ይነድድ: *Pſal.* 49. 4.	ትነድድ:		ይነዱ:	ይነዳ:

Sic ይነቡ: *loquuntur. Pſal.* 5. 6. ይነብሞ: *loquetur eis. Pſal.* 2. 5. à ነበበ: *locutus eſt.* Item: የኃሥዎ: *Pſal.* 69. 2. የኃሥሡከ: *quærunt te, ibid. v.* 5. à ኃሠሠ: *quæſivit.* ይገሱ: *Pſal.* 113. 15. ዘይገሶሙ: *Pſal.* 103. 33. à ገሰሰ: *tetigit.* Perfectè tamen formata reperi eadem illa verba, cum affixo ſecundæ perſonæ. ut; የኃሥሡከ: *Marc.* 1. 37. እንዘ: ነኃሥሠከ: *Luc.* 2. 48. ሰበ: ይሰድዱክሙ: *Matth.* 5. 11. 44. *cum pellunt vos.* እንዘ: ይዘነጕጕክሙ: *ibid.*

Ad Subjunctivum.

Præſens Subjunctivi perfectè conjugatur, quia canon ceſſat. ut; እንደድ: ትንደድ: ትንደዲ: *&c.*

Sic ex ſecunda Conjugatione ትኃሥሡ: *quæratis. Luc.* 12. 29. ይከድድ: *Pſal.* 108. 9.

Imperativus.

Imperativus.

In Imperativo formæ ግበር ፡ & ገብር ፡ perfectè conjugantur, ut ;

Sing. ንደድ ፡ ንደዲ ፡
Plur. ንደዱ ፡ ንደዳ ፡ Sic የብቡ ፡ *jubilate. Psal.* 80. 1.

At in secunda Conjugatione, forma ግብር ፡ in secunda fœminina singularis, & in plurali defectum patitur, *per Can.* 1. ut ; ስድድ ፡ cum affixo ስድዶሙ ፡ *expelle eos. Psal.* 5. 12. ስዲ ፡ Sic ኅሢ ፡ *quære. Org.* Sic ስዱ ፡ ስዳ ፡ Sic ኅሡ ፡ ለእግ ፡ &c. *quærite Deum. Psal.* 68. 37.

Infinitivus.

Infinitivus regularis est ; (1.) ሰደድ ፡ (2.) ሲደደት ፡ & ሰድደት ፡ Sic ነቢብ ፡ *Org. lect.* 1. ነቢበት ፡ *Sermones. Psal.* 118. Sic የብበትኪ ፡ *Org. lect.* 2.
Ex reliquis Conjugationibus, quia supra dictas regulas sequuntur, pauca exempla adscribemus, ex quibus de cæteris judicium esto.

IN QUARTA CONJUGATIONE

Futurum est perfectum. ut ; እንብብ ፡ *meditabor. Psal.* 118. 16. ያንድድ ፡ *Ascendit. Psal.* 82. 13.

IN SEXTA CONJUGATIONE

Tertiæ personæ præteriti sunt defectivæ. ut ተሰደ ፡ pro ተሰድደ ፡ *pulsus fuit.* ተነበ ፡ pro ተነበበ ፡ Sic ተመዐ ፡ *Psal.* 17. 9. & *Matth.* 26. 8. ተመዑ ፡ quod tamen etiam perfectè legitur ተመዐዐ ፡ *iratus fuit. Matth.* 2. 16.

Futurum.	Imperativus.
ይትመዓዕ ፡ *irascitur. Psal.* 2. 12.	ተመዑ ፡ *Irascimini. Psal.* 4. 5.
ትትኀሠሠ ፡ *quæretur. Psal.* 9. 39.	

Par ratio est in cæteris Conjugationibus, ut plura addere opus non sit.

CAP. XV.

De verbis Defectivis prima radicali ወ ፡

VErba quorum prima radicalis est litera ወ ፡ veluti ወለደ ፡ *peperit.* ወድቀ ፡ *cecidit,* ወፅአ ፡ *egressus est,* eam inter conjugandum, sine ulla compensatione aut indicio, in nonnullis temporibus amittunt ; quamobrem Defectiva vocavimus. Respondent autem defectivis Hebræorum *Pe Nun* & *Pe Jod.* Cæterum *Nahas* hîc nunquam deficit ; nam ፍኖት ፡ *Joh.* 20. 22. pro ነፍኖት ፡ ut & ትሣኤ ፡ pro ትንሣኤ ፡ *resurrectio*, mendum est typographicum. Præteritum autem, Futurum & Infinitivus perfectè formantur ; ይወፅእ ፡ ይወፅኡ ፡ *Psal.* 103. 24. Solum Futurum verbi ወሀበ ፡ anomalon est, hoc modo :

	እሁብ ፡			ንሁብ ፡	
Sing.	ትሁብ ፡	ትሁቢ ፡	*Plur.*	ትሁቡ ፡	ትሁባ ፡
	ይሁብ ፡	ትሁብ ፡		ይሁቡ ፡	ይሁባ ፡

Optativi vel Subjunctivi Præs.

	Masc.	Comm.	Fœm.		Masc.	Comm.	Fœm.
1.		አደቅ: pro እወድቅ: *cadam.*				ንደቅ: Sic &	ንሁብ:
Sing. 2.	ትደቅ:		ትደቂ:	Plur.	ትደቁ:		ትደቃ:
3.	ይደቅ:		ትደቅ:		ይደቁ:	*Psal.* 5. 12.	ይደቃ:

Sic የዐል: à ወዐለ: *diem transegit.* ከመ: ኢይሐጠኒ: *ne absorbeat me. Psal.* 68. 18. ንሁብ: *demus. Psal.* 113. 9. እማንቱ: ይስደኒ: *illæ abducant me. Psal.* 42. 3.

NOTA (1.) Si prima radicalis in Futuro possideat vocalem quinti Ordinis; Subjunctivus perfectè conjugatur. ut; ንዌድስ: *laudabimus.* 2 *ad Cor.* 5. 12. ከመ፡እወድስ: *ut laudem. Org. lect.* 2. ratio diversitatis manifesta est.

NOTA (2.) Si tertia sit Gutturalis, tum locum habet Canon quartus, unde pro እፀእ: dicitur እፃእ:
ትፃእ: ትፀኢ:
ይፃእ: ትፃእ: &c.

Imperativus

Descendit à Præsente Subjunctivi, *secundum regulam* 7. *c.* 6.

Sing. ደቅ: ደቂ: *Plur.* ደቁ: ደቃ:

Sic ረድ: *Psal.* 143. 6. ለዲ: *Gen.* 3. 16. ደዩ: *Psal.* 17. 12.

NOTA; *Forma* ገብር: *perfecta est. ut*; ወድስ: lauda, ወስክ: adde. *Org. à Subjunctivo* ትወስክ: *quod est à Futuro* ትዌስክ:

Reliquæ Conjugationes perfectè formantur. ut; አውፅአ: *eduxit* አውፃእከ: *Psal.* 70. 2. *Fut.* እወሥእ: *respondebo. Org.* ab አውሥአ: *respondit.* ያውዒ: *uret*, ab አውዐየ: *Psal.* 120. 6. Subjunct. ኢታውፅእ: *ne eximas. Psal.* 50. 12. ያውድቁ: *cadant. Psal.* 7. 4. Sic à ተወከለ: *confisus est*, fit ይትዌከሉ: *Psal.* 5. 13. Imperat. ተወከሉ: *confidite. Psal.* 4. 6.

CAP. XVI.

De verbis Defectivis secunda radicali ወ:

HUjusmodi verba ወ: radicale in nonnullis temporibus amittunt, illud tamen in Præteritis per *o*: in reliquis temporibus per *u*, compensant, *per Can.* 6. *&* 7. Futurum perfectè conjugatur, ut & Infinitivus, qui propterea in Lexico radicis locum obtinet: ቀዊም: *stare*, መዊት: *mori*, ከዊን: *esse*. Nisi verbum ipsum in Præterito perfectè conjugetur, sicuti non modo fit in secundâ Conjugatione: ut ሐወዘ: *gratum fuit alicui. Matth.* 21. 15. ሐወጸ: *visitavit. Psal.* 16. 4. ከወረ: *texit, occuluit. Psal.* 26. 9. sed & in Prima. ut; ጸውዐ: *vocavit. Matth.* 1. 25.

Præter. Sing.				Plur.		
Masc.	*Comm.*	*Fœm.*		*Masc.*	*Comm.*	*Fœm.*
ኖመ: *dormivit.*		ኖመት:		ኖሙ:		ኖማ:
ኖምከ:		ኖምኪ:		ኖምክሙ:		ኖምክን:
	ኖምኩ:				ኖምነ:	

Futurum & Præsens Indicativi perfectè formatur.

እነውም : *Psal.* 4. 9. &c.

Præsens Subjunctivi seu Optativi.

Sing.			Plur.		
Masc.	*Comm.*	*Fœm.*	*Masc.*	*Comm.*	*Fœm.*
	እኑም : *dormiam.*			ንኑም :	
ትኑም :		ትኑሚ :	ትኑሙ :		ትኑማ :
ይኑም :		ትኑም :	ይኑሙ :		ይኑማ :

NOTA (1.) *Si Futurum habeat vocalem quinti Ordinis, tùm verò Optativus perfectè inflectitur. ut;* ይዒውሩ : cæci sunt; *in Optativo* ይዕውሩ : cæci fiant. *Joh.* 9. 39.

NOTA (2.) *Verba, quorum ultima radicalis est Gutturalis, hic eodem modo inflectuntur, ac verba Defectiva prima radicali* ወ : *ut à* ቦአ : introiit, *fit in Subjunctivo* እባእ : introeam, ትባእ : *Psal.* 142. 2. ትብኢ : ይባእ : ትባእ : Sic ትማዕ : Vincas, ይሞአኒ : Vincat me. *Org. ob accedens affixum. Quam formam postea sequitur Imperativus, ut;* ባእ : ብኢ : Veni : *secundum Reg.* 7. *cap.* 6.

NOTA (3.) ሐዊር : Ire, *facit* እሐር : Abeam. *Psal.* 38. 17. ትሐር : *Jac.* 2. 11. *Plur.* ንሐር : Eamus. *Luc.* 2. 15. 4 *Reg.* 4. 24. *Hinc Imperativus habet* ሐር : *Matth.* 9. 6. *Joh.* 9. 7. *Plur.* ሐሩ : *Matth.* 21. 2. & 28. 19.

Imperativus.

Sing.		Plur.	
ኑም : *dormi.*	ኑሚ :	ኑሙ :	ኑማ :

NOTA: A Subjunctivo perfecto derivata, & hic perfecta sunt. ut; ንጸውዕ : *invocabimus. Psal.* 19. 10. ንጸውዕ : *invocemus.* Imperativus ጸውዕ : *voca. Psal.* 104. 1. ጸውዒ : *Joh.* 4. 16.

Infinitivus.

ንዊም : *dormire.* ንዊሞት : & ነውሞት :

Quarta Conjugatio variat, pleraque quidem imperfecta sunt, & ወ : amissum vocali septimi Ordinis compensant. ut; አዖደ : *circumire jussit. Dan.* 3. 4. አኖመ : *soporavit. Jud.* 16. 19. quædam etiam simùl perfectè reperiuntur. ut; አዖረ : *cæcum reddidit.* 1 *Joh.* 11. & አዕወረ : *Gen.* 19. 11.

Defectivorum Conjugatio talis est. *Præteritum sing.*

አኖመ : አኖመት :: አኖምከ : አኖምኪ :: አኖምኩ : &c.

EXCIPE Verba in Gutturalem desinentia, quæ anomala sunt, secundum Reg. 1. *cap.* 2. *ut;* አብአ : attulit, አንኀ : prolongavit, አብሐ : potestatem dedit. *Matth.* 15. 31. *Eaque sic conjugantur:*

አብአ : አብአት :: አባእከ : አባእኪ :: አባእኩ : &c.

አቀመ : *Stare fecit, statuit. Psal.* 77. 16. አቀምከ : *Psal.* 30. 10. à ቀዊም : *stare;* speciale prorsus est.

Futurum

Futurum & Præsens regulare est. ut ያዐውቅ : *demonstrat. Marc.* 14. 70. ታቀውሙ : *statuetis. Deut.* 27. 4.

Subjunctivus nullam certam defectus rationem habet.

እኑም :: ትኑም : ትኑሚ :: ይኑም : ትኑም : Sic ያቅም : *excitet. Matth.* 22.24. ያብኡ : *afferant. Lit. MSS.*

Imperativus.

እኑም : እኑሚ : &c. Sic አቅም : *Psal.* 118. 38. pro quo legitur አቁም : *Excita. Lit. MSS.* Sic አኑኅ : *prolonga*, ibid. አብሒ : *permitte. Org. lect.* 2.

Infinitivus.

እኑም : Sic አቅም : *stabilire. Psal.* 20. 11. በአኑኆ : *in prolongando. i. e. prolixè.* Cæteris Conjugationibus formandis sufficere possunt regulæ generales.

CAP. XVII.

De verbis Defectivis tertia radicali ወ :

Litera ወ : muta hîc deficit, & post literam sexti Ordinis per *u*, post literam v. primi Ordinis per *o* interdum compensatur : interdum tamen diphthongescit, secundum canonem sextum & septimum. Si verò ወ : sonans est utique canones cessant, uti apparet ex secundis pluralibus Futuri, ut & accedente affixo. ut: pro ይወሪ : dicitur ይወርዮ : *projiciat eum. Org.* Ubi nota: Verbum dupliciter imperfectum, priorem radicalem, quæ aliàs excideret, retinere.

At peculiare prorsus est verbum ሀለወ : quod etiam defectivè reperitur, & conjugatur; sed diversimodè significat, ut in Lexico dictum.

PRÆTERITUM *singulare.*

Perfectè.		Defectivè.	
ሀለወ : *fuit.*	ሀለወት :	ሀሎ : *Apoc.* 1. 8.	ሀሎት :
ሀለውከ :	ሀለውኪ :	ሀሎከ :	ሀሎኪ :
ሀለውኩ :		ሀሎኩ :	

Plur.

ሀለዉ :		ሀለዋ :	
ሀለውክሙ :	ሀለውክን :	ሀሎክሙ :	ሀሎክን :
ሀለውነ :		ሀሎነ :	

Sic ሠረወት : *exstirpavit. Psal.* 43. 3.

FUTURUM *vel* PRÆSENS INDICATIVI.

	እሄሉ :			ንሄሉ :
Sing.	ትሄሉ :	ትሄልዊ :	*Plur.*	ትሄልዉ :	ትሄልዋ :
	ይሄሉ :	ትሄሉ :		ይሄልዉ :	ይሄልዋ :

Sic እጸሑ : *Expergiscor*, à ጸሐወ : እክዑ : *effundam. Psal.* 141. 2. & 101. *tit.* à ከዐወ : *Effudit. Psal.* 78. 3. & የሐዩ : *Psal.* 71. 15. ተሐዩ : *vivet. Psal.* 68. 37. ይሔሱ : *mentitur. Psal.* 14. 6. የአትዉ : *se recipiunt. Psal.* 103. 23.

SUBJUNCTIVI

SUBJUNCTIVI *vel* OPTATIVI PRÆSENS.

Sing.			Plur.	
Masc.	*Comm.*	*Fœm.*	*Masc.*	*Comm. Fœm.*
	እሀሉ፡			ንሀሉ፡
ትሀሉ፡		ትሀልዊ፡	ትሀልዉ፡	ትሀልዋ፡
የሀሉ፡		ትሀሉ፡	የሀልዉ፡	የሀልዋ፡

Hæc Optativi forma in hoc verbo obtinet, quia Futurum habuit *E*: Cætera verba reliquas admittunt formas. ut እሕየው፡ & defective እሕዮ፡ *vivam. &c. Org.* ኢትክዐው፡ *ne effundas. Org.*

IMPERATIVUS.

ሀሉ፡ ሀልዊ፡፡ ሀልዉ፡ ሀልዋ፡ Sic ለቡ፡ *Intellige. Psal.* 5. 1. ፈኑ፡ *mitte. Psal.* 42.3. ለብዉ፡ *Psal.*93.8.

INFINITIVUS.

ሀልዎ፡ & ሀልዎት፡ *Esse.* Sic ዘምዎ፡ *Matth.* 19. 18. In aliis verbis reliquæ formæ occurrunt, veluti ሐይው፡ pro ሐይዎ፡ *vivere. Psal.* 20. 4. in statu constructo: ክዒው፡ደመ፡ *effundere sanguinem. Psal.* 13. 6.

Reliquæ Conjugationes nihil continere videntur, quod non ex regulis supra traditis colligi queat. ut; ወኢያብቁ፡ *neque aperiant. Psal.* 68. 19. ይሠረው፡ *exstirpentur. Psal.* 82. 9. & defectivè ይሴፎ፡ *sperat. Psal.* 103. 28. አርኁ፡ *aperi*, cum affixo አርኅወነ፡ *aperi nobis. Matth.* 25. 11.

CAP. XVIII.

De verbis Defectivis secunda radicali የ፡

Verba quorum prima radicalis est የ፡ nullum defectum patiuntur; at secunda የ፡ muta, sæpe deficit, et secundùm Can. 6. & 7. compensatur; & quidem post literam primi ordinis per *E*: sexti verò ordinis per *I*.

Præteritum.

ሤመ፡ *posuit.* ሤምተ፡፡ ሤምከ፡ ሤምኪ፡፡ ሤምኩ፡

At verba secundæ Conjugationis perfectè conjugantur. ut; ጠየቀ፡ ጠየቅተ፡ Sic ጠየቁ፡ *Esa.* 1. 3. ጠየቅነ፡ *certò cognovimus.* 1 *Joh.* 1. 1.

Futurum vel Præsens Indicativi perfectè formatur.

ut; እሠይም፡ Sic እከይድ፡ *Psal.* 17. 46.
ትሠይም፡ *Psal.* 17. 47.

Conjunctivi seu Optativi Præsens.

እሢም፡ *ponam.* ትሢም፡ ትሢሚ፡፡ ይሢም፡ ትሢም፡ &c.
Sic ኢትሚጥ፡ *ne avertas. Psal.* 68. 21. ይኪድ፡ *conculcet. Psal.* 7. 5.

Imperativus.

ሢም፡ *Psal.* 9. 21. ሢሚ፡ &c.

Infinitivus

Infinitivus.

{ሠይሞ ፡ Sic ሐይወ ፡ pro ሐዪወ ፡ *Psal.* 20. 4.
{ሢሞት ፡ Sic ሚጠት ፡ *conversio.*

NOTA: የ ፡ *hoc loco non libenter fert vocalem homogeneam. ut;* ሀይድ ፡ Rapere. Matth. 12. 29. ሐይወ ፡ vivere. *Psal.* 20. 4.

Reliquas Conjugationes observato canone sexto & septimo facile conjugabis.

Verba sextæ Conjugationis in præterito modò perfecta sunt, ut; ተሠይመ ፡ *positus est. Luc.* 3. 9. ተሞይጠ ፡ *conversus fuit*, à ሚጠ ፡ *vertit* : modò defectiva; ut ጸሐ ፡ *complanavit viam*, ተጸሐ ፡ *Jes.* 26. 7. Inf. ተሞይጠከ ፡ pro ተሞዪጠከ ፡ *Luc.* 22. 33. *postquam conversus fueris.*

CAP. XIX.

De verbis Defectivis tertia radicali የ ፡

PRæterita horum verborum formantur regulariter, ut; ጸለየ ፡ ጸለየት ፡ ጸለይኩ ፡ &c. Sic በለይኩ ፡ *senui. Psal.* 6. 7. ደወይኩ ፡ *ægrotavi. Psal.* 37. 8. በከይነ ፡ *flevimus. Psal.* 136. 1. nisi media radicalis sit Gutturalis sexti ordinis, tunc enim locum habet Canon sextus. *Ex. gr.*

Præteritum.

Sing.	ርእየ ፡	ርእየት ፡	Plur.	ርእዩ ፡	ርእያ ፡
	ርኢከ ፡	ርኢኪ ፡		ርኢክሙ ፡	ርኢክን ፡
	ርኢኩ ፡			ርኢነ ፡	

Futurum sive Præsens.

	እጸሊ ፡ *Ps.* 5. 3.			ንጸሊ ፡	
Sing.	ትጸሊ ፡	ትጸልዪ ፡	Plur.	ትጸልዩ ፡	ትጸልያ ፡
	ይጸሊ ፡	ትጸሊ ፡		ይጸልዩ ፡ *Ps.* 71. 15.	ይጸልያ ፡

Eodem modo in aliis formis ultima የ ፡ deficit. ut; እገኒ ፡ *gratias agam. Psal.* 7. 18. እትሐለ ፡ *cantabo. Psal.* 100. 1. ትሬኢ ፡ *vides. Psal.* 9. 37. ይውዒ ፡ *ardet. Psal.* 9. 23. à ውዕየ ፡ *arsit.* ትሔልዩ ፡ *cogitatis. Psal.* 4. 5.

Subjunctivus vel Optativus.

Sing. እጸሊ ፡ ትጸሊ ፡ ፡ ትጸልዪ ፡ &c. ንብኪ ፡ *fleamus. Psal.* 94. 6. Sic ይሕልዩ ፡ *cogitent. Org.*

NOTA Quæ formæ እገብር ፡ *sunt, quia cessat canon sextus, perfectè conjugantur. ut;* ንገኒይ ፡ agamus gratias. *Psal.* 94. 6. ይርእዩ ፡ videant. *Psal.* 118. 74. à ርእየ ፡

Imperativus.

Sing. ጸሊ ፡ ጸልዪ ፡ Plur. ጸልዩ ፡ ጸልያ ፡ Sic ርኢ ፡ *Psal.* 9. 13. cum affixo abjectum የ ፡ redit. ut; ዕስየኒ ፡ *retribue mihi.*

Infinitivus.

1. ጸሊይ ፡ 2. ጸልዮት ፡ *orare.* Sic ለፈዲይ ፡ *ad retribuendum. Psal* 54. 22.

Sic

Sic በርእዮ: *in videndo.* *Psal.* 16. 16. *Ps.* 118. 6. cum affixo ርእዮ: *Ps.* 72. 13.

In statu constructo secunda radicalis efficitur sexti Ordinis, ut; ለሰትዮ: ደም: *ad bibendum sanguinem Lit. MSS.* Cæteræ Conjugationes ob eandem rationem, eundem patiuntur defectum. ut; ያውዓ: *combures*, pro ያወዕይ: *Psal.* 45. 9. ab አውዐየ: quod est à ወዐየ: *ussit*, ትሠኒ: *benefacies.* *Psal.* 48. 19. ab አሠነየ: Sic ያስተርኢ: Symb. Nic. *apparet.* እለበ: ዘኢያስተርኢ: *quod non appareat.* *Luc.* 8. 17. pro quo legitur እምቅድመ: ያስተርኢ: *prinsquam appareret.* *Lit. MSS.*

CAP. XX.

De verbis Anomalis.

SEquuntur pauca quædam verba Anomala, in quibus nulla certa defectus regula, neque ratio dari potest; Præterea irregulariter planè flectuntur & significant; Ea sunt, ብሂል: *dicere*, ክሂል: *posse* ነዐ: *age, veni.* ቦ: *est*, vel *habet.* *De Futuro Anomalo* እሁብ: à ወሀበ: *supra diximus cap.* 15.

I. ብሂል: In Præterito instar Futuri per literas እትይን: conjugatur, posterioribus radicalibus sexti ordinis abjectis, ut pro እብህል: dicitur

	እቤ: *dixi. Ps.* 65. 13.			ንቤ:	
Sing.	ትቤ:	ትቤሊ:	*Plur.*	ትቤሉ:	ትቤላ:
	ይቤ:	ትቤ:		ይቤሉ:	ይቤላ:

At si accedat affixum, tum ለ: deficiens redit, ut; ይቤለኒ: *Psal.* 2. 7. ይቤሎ: *dixit ei.* *Psal.* 109. 1.

Futurum seu Præsens Indicativi hîc formam habet Subjunctivi, ut;

	እብል: *dico, dicam. Luc.* 16. 27.			ንብል:	
Sing.	ትብል: *Matth.* 17. 25.	ትብሊ:	*Plur.*	ትብሉ: *Matt.* 13. 12.	ትብላ:
	ይብል: *Psal.* 9. 34.	ትብል:		ይብሉ: *Psal.* 72. 11.	ይብላ:

Subjunctivus vel Optativus.

	እበል:			ንበል:	
Sing.	ትበል:	ትበሊ:	*Plur.*	ትበሉ:	ትበላ:
	ይበል:	ትበል:		ይበሉ:	ይበላ:

Imperativus.

በል: *dic. Ps.* 62. 2.	በሊ:
በሉ:	በላ:

Infinitivus.

ብሂል: *dicere.*

In quinta Conjugatione habet

Sing.	አበለ:	አበለት:	*Plur.*	አበሉ: *Matt.* 27. 20. አበላ: &c.
	አበልከ:	አበልኪ:		
		አበልኩ:		

Imperativus.

Imperativus.

ኢብል ፡ ኢብሉ ፡ ኣብሊ ፡ *Org.* ኢብላ ፡

Sexta Conjugatio ተብህለ፡ *dictus est*, & octava ተበሀለ፡ *disceptavit cum alio*, nihil habet difficultatis.

II. Minus irregulare est ክህለ ፡ *potuit. Matth.* 22. 46. Id enim in Præterito perfectè conjugatur. ክህሉ ፡ *potuerunt. Joh.* 12. 39. At Futurum seu Præsens Indicativi, præcedenti verbo simile est; ut:

	እክል፡ *possum & potero.*			ንክል፡ *Matt.* 20. 22.
Sing.	ትክል ፡	ትክሊ ፡	*Plur.*	ትክሉ ፡	ትክላ ፡
	ይክል ፡	ትክል ፡		ይክሉ ፡	ይክላ ፡

Subjunctivus seu *Optativus regularis est.*

እክሀል፡ *possim*: ከመ፡ኢይክሀሉ ፡ *ne possint. Psal.* 139. 11.

In reliquis temporibus & Conjugationibus nihil irregulare nobis occurrit. Sequitur nunc

III. Verbum ነዐ፡ *age, veni.* quod in solo Imperativo occurrit: ነዐ፡ *Psal.* 79. 3. *Matth.* 14. 29. ንዒ፡ *Joh.* 4. 16. ንዑ፡ *Joh.* 21. 12. ንዓ፡ Huc denique referimus

IV. Impersonale ቦ፡ *est, datur, habet.* Quod, licet Præpositio በ ፡ cum affixo tertiæ personæ esse videatur, quia tamen verbi significationem & constructionem habet, ideò hûc referre visum fuit. Reperitur autem cum affixis hoc modo: ቦቱ፡ቦቲ፡ *est illi.* ቦሙ፡ቦን፡ *est illis, habent.*

Negativè componitur cum particula aliàs inusitata አል፡ ut; አልቦ ፡ አልቦቱ ፡ *non datur.* &c.

De Figura Verborum.

Nulla apud Æthiopes dantur verba composita, sed simplicia compositorum Latinorum significationem complectuntur: sicut per universum Lexicum nostrum liquet. ut; መተረ፡ *scidit, abscidit, discidit.* ነበረ፡ *Mansit, permansit.* Vel determinatio fit vi Præpositionis insequentis. ut; ሢሞ ፡ ላዕሌሆሙ ፡ *pone super eos*. i. e. *impone illis. Org. lect.* 1.

GRAMMATICÆ ÆTHIOPICÆ
LIBER TERTIUS,
De Nomine.

IN quo conſiderabimus Nominum Terminationem, & Formationem; Speciem; Genus; Numerum; Declinationem; Motionem; Comparationem; & denique Figuram.

CAPUT PRIMUM.
De Terminatione Nominum.

NOminum terminationes in ſtatu abſoluto dantur in omnibus ordinibus, excepto primo.

In *u.* igitur terminantur Cardinalia. ut; አሐዱ፡ *unus.* ክልኤቱ፡ ሠለስቱ፡ &c. item ከንቱ፡ *vanum*, & ኵሉ፡ *omnis.*

In *i.* Nomina formæ ገባሪ፡ quæ Actorem denotat; ut ፈጣሪ፡ *Creator.* ነጋዲ፡ *peregrinator.* Nec non Gentilia, & Denominativa in *AWI*; ut እስራኤላዊ፡ *Iſraelita.* ሰማያዊ፡ *cæleſtis.* item ብእሲ፡ *vir.*

In *a.* quarti ordinis deſinunt, derivata à defectivis tertia ወ፡ ut; ጻማ፡ *labor.* ተስፋ፡ *ſpes.* ወልታ፡ *Clypeus*, à ወለተወ፡ Et alia quædam formæ ፍሥሐ፡ *lætitia* ንስሓ፡ *pænitentia*, ደንገጸ፡ *plectrum.*

In *e.* quinti ordinis deſinunt, nomina formæ ውዳሴ፡ *encomium.* ትንታኔ፡ *nutatio*, & alia quædam, ut; ሠርዌ፡ *trabs.* አርዌ፡ *ſerpens.* ሰርዌ፡ *exercitus.*

Sexti ordinis terminatio, in Subſtantivis & Adjectivis; propriis & Appellativis omnium frequentiſſima eſt, & paſſim obvia.

In *o.* terminantur Nomina formæ ግቡሮ፡ quæ artis cujuſdam effectum denotant. ut; ግልፎ፡ *ſculptile.* ስብኮ፡ *fuſile.*

CAP. II.
De Formatione Nominum.

FOrma Nominum duplex eſt: Nuda atque Aucta. Nuda cum nomen ſolis radicalibus conſtat; idque ſub diverſis formis, quarum plurimas ob oculos hîc ponemus, quò ſtudioſus lector eas ſibi familiares reddere poſſit.

Formæ

Formæ Nominum Substantivorum perfectorum Communiores sunt :

(1.) ዘመን : *tempus*
(2.) ገባሪ : *factor,*
(3.) ሰማይ : *cælum.*
(4.) ገብር : *servus*
(5.) በረከት : *benedictio,*
(6.) ባሕር : *mare*
(7.) ሰርዌ : *exercitus.*
(8.) ህላዌ : *essentia.*
(9.) ግብር : *opus.*

Adjectivorum.

(1.) ግቡር : *factus,*
(2.) ሐዲስ : *novus.*
(3.) ጉቡእ : *congregatus.*
(4.) ካልእ : *secundus, alter.*

Rariores v. sunt : አሐዱ : *unus* & ሠናይ : *bonus,* adjectiva. Et Substantiva

(1.) ኀጺን : *ferrum,* ሐቂይ : *stridor dentium,* formæ ነቢይ : *Propheta.*
(2.) ወሬዛ : *juvenis*
(3.) ሠርዌ : *trabs.*
(4.) ሐፁር : *vallum.*
(5.) ብሩር : *argentum :*
(6.) ብሒእ : *acetum.*
(7.) ቍልዔ : *famulus.*
(8.) ቍጥዒ : *Psal* 36. 8.
(9.) ቀጸለ : *Ap.* 9. 7 መሐላ : *juramentum.*

Imperfectæ formæ sunt :

(1.) ደም : *sanguis*
(2.) ሊቅ : *magister.*
(3.) ማይ : *aqua.*
(4.) ፄው : *sal.,*
(5.) ግሬ : *favus.*
(6.) እድ : *manus*
(7.) ኵሉ : *omnis.*

Quò pertinent derivata à Defectivis secunda ወ : veluti ጾም : *jejunium,* à ጾመ : ጾር : *onus,* à ጾረ : *portare.* Et à Defectivis tertia ወ : ut, ጻማ : *labor,* à ጻመወ : ዜና : *nova sive nunciatio,* à ዜነወ : *nunciavit.* ተስፋ : *spes,* à ተሰፈወ : *speravit.* A defectivis tertia የ : ut ስም : à ሰመየ : ሥን : à ሠነየ :

Voces quatuor aut plurimum literarum, nec non geminantes alteram radicalem. ut ; ድንግል : *virgo.* ነፍኒፍ : *humidus, vapor nocturnus.* ከብካብ : *nuptiæ.* ድልቅልቅ : *terra motus,* ተንከተም : *pons*

Peregrina referre nihil attinet. ut ; ሲኦል : *infernus,* ገሃነም : גיהנום, *Gehenna* በርሙደ : *Cophtit.* φαρμουθὶ, *Aprilis.* ቢሶስ : *byssus.* Et Græca plurima, quæ tam superstitiosè retinuerunt, ut ne quidem casum obliquum in rectum mutarent, incertum an ignorantia ? ut ; ሊጸጸ : ἔποπα, ab ἔποψ ጰስጢቆስ : ናርዱ : πιστικῆς νάρδου. *Joh.* 12. 3.

II. Aucta forma est, cum literæ serviles accedunt, quæ certam vocabulo vim atque significationem tribuunt, eas memoriæ causa comprehendemus voce ወአመንተስ : *credidit autem.* Et secundum ordinem, quem in Alphabeto obtinent, hîc disponemus.

መ :

Format in quibusdam nomina actoris, ut & nomina localia, nec non instrumentalia, quorum formas habes capite sequenti ; ut & alias nonnullas voces, veluti መርገም : *maledictio,* መግበር : *opus.*

ሰ፡

In derivatis à decima Conjugatione, non nisi cum aliis duabus occurrit, ut እስትንፋስ፡ *halitus oris*, መስተቃትል፡ *bellator*.

ተ፡

Adhibetur in principio vocis, ut; ተግባር፡ *negotiatio*. Vel in fine, ut; መለኮት፡ *divinitas*. ስቡሐት፡ *laus*, ጽላሎት፡ *umbra*, quæ quidem formæ raræ sunt. At frequentissima est forma nominum actionis ግብረት፡ *actio*, ንስተት፡ *destructio*. Et fœmininorum Adjectivorum, ut; ግብርት፡ *facta*. ቡርክት፡ *benedicta*; ut & pluralium in *ât*, ut; ነቢያት፡ *Propheta*. ሐዋርያት፡ *Apostoli*. Vel utrinque, ut; ትምህርት፡ *doctrina*, à ተምህረ፡ *didicit*. ቱስሕት፡ *commixtio*, à ተሰሐ፡ *miscuit*.

ን፡

In fine vocis efficit abstracta, ut; ድንግልና፡ *virginitas*, à ድንግል፡ *virgo*. ልዕልና፡ *celsitudo*, à ልዑል፡ *excelsus*. ሙስና፡ *corruptio*, à ማሰነ፡ *corruptus fuit*, pro ሙስንና፡ per Can. 1. lib. 1. ሕሊና፡ *animus*. *cogitatio*, pro ሕልይና፡ per Can. 6. lib. 1. ብርሃን፡ *lux*. ግዕዛን፡ *Org*. 23. ርስእን፡ *senectus*. ዕርቃን፡ *nuditas*, per Can. 6. lib. 1.

አ፡

Pluralem format ab initio vocis, ut; አውራኅ፡ *menses*, à singulari ወርኅ፡ *mensis*. Sed extra casum pluralis rariores sunt voces ab አ፡ servili incipientes, veluti አምላክ፡ *Deus*, à አምለከ፡ *pro Deo coluit*, አርያም፡ *cælum supremum*. አክሊል፡ *corona*, à ከለለ፡ *coronavit*. አጽባዕት፡ *digitus*. እንስሳ፡ *animal*. አስሐትያ፡ *pruina*. እግዚእ፡ *dominus*. አንበሳ፡ *leo*. አንቀጽ፡ *porta*. አርዑት፡ *jugum*. አማዑት፡ *viscera*. Quæ formæ vix unam aut alteram parem habent. In multis etiam literam አ፡ pro radicali in Lexico nostro habuimus.

ወ፡

Semel atque iterum pluralem format in medio vocis, ut; ኃጣውእ፡ *peccata*, à ኃጢአት፡ *peccatum*, quod est ab ኃጥአ፡ At in fine vocis efficit denominativa & gentilia, ut; ምድራዊ፡ *terrestris*, à ምድር፡ *terra*. ናዝራዊ፡ *Nazarenus*.

Porrò notandum est, præter exempla supradicta plures serviles in una voce concurrere posse, vel utrimque: ut; መጥባሕት፡ *culter*, *sica*, à ጠብሐ፡ *mactavit*. & in pluralibus Nominum, ut; አግብርት፡ *servi*, à ገብር፡ *servus*: Vel in fine Adjectivorum fœmininorum, ut; ምድራዊት፡ *terrestris*, à ምድር፡ *terra*.

NOTA: ግብርናት፡ servitus, à ገብር፡ servus, *in aliis vix occurrit*, & ልህቃናት፡ *Luc*. 1. 36. *vix sui similem formam habent*.

CAP. III.

De Specie Nominum.

PRimitiva sunt ሰብእ፡ *homo* ቀልዒ፡ *famulus*, እዝን፡ *auris*.

NOTA: *Nos in Lexico nostro, quo morem receptum servaremus, plerumque verba pro radice retinuisse; quamvis à Nominibus derivata viderentur, ut*; ርእሰ፡ caput, princeps fuit, à ርእስ፡ caput. *quæ studiosus linguæ facile dignoscere poterit*.

Derivativa verò sunt vel Verbalia, vel Nominalia: tàm Substantiva quàm Adjectiva.

I. Sub-

I. Substantiva Verbalia denotant vel Actorem vel Actionem, vel Locum aut Instrumentum actionis, vel denique Effectum ipsum.

1. Nomina Actoris, quæ Latinè communiter desinunt in *TOR:* sunt formæ ገባሪ: *factor*, ut; ረዳኢ: *adjutor.* ፈጣሪ: *creator.* በቋዒ: *benefactor.* ሰራቂ: *fur.* ለሓኪ: *formator*, à ለሐከ:

Derivativa à tertia, quarta & quinta Conjugatione assumunt መ: servile, hoc modo; መናዝዝ: *consolator*, à ናዘዘ: *solatus est.* መበሥር: *bonus nuncius*, ab አብሠረ: *bona nunciavit.* መብስል: *coquus.* Item መንጽሒ: *purificator.* መድኀኒ: *salvator*, ab አድኀነ: *salvavit.* ማሕየዊ: *Lit.* 160. & *Org. lect.* 2. መድኅን: *Luc.* 2. 11. መቤዝው: *Lit. MSS.* Paucissima in utraque forma reperiuntur, ut; መካሪ: & መምክር: *consiliarius*, à መከረ: quorum prius regulare est. Vel à verbis secundæ, rarius primæ Conjugationis derivantur, ut; መሀረ: *docuit*, መምህር: *Doctor.* ገሠጸ: *redarguit*, መገሥጽ: *qui aliquem redarguit* vel *reprehendit.* 1 *Tim.* 3. 2. መከልእ: *impediens*, à ከልአ: Rarissimè characteristicam retinent, & more derivatorum primæ vel secundæ Conjugationis terminantur, ut; አማሰኒ: *perditor, vastator. Lit. MSS.* አእታቲ: *qui tollit* vel *aufert.* ጸ:ር: አንቃሂ: *excitator, resuscitator.* 1 *Sam.* 28.9. pro quo rectius legitur መንቅሂ: *Lit. MSS.*

Verba sextæ vel septimæ Conjugationis activè significantia, ex se quidem etiam formant Nomina actoris, sed per rarò, veluti ተጸንጻሊ: *tinniens. Org.* ተዐጋሊ: *oppressor, calumniator.* 1 *Pet.* 1. 18. Quin & passivæ significationis nomen inde derivatum reperitur: ተፈናዊ: *missus. Lit.* 171. *c.* 2. *in fin.*

2. Nomina Actionis quæ Latinè desinunt in *IO*, sunt (1) formæ ግብረት: *actio*, ut; ቅንየት: *subjectio.* ስክረት: *inebriatio*, sive *ebrietas.* ንብረት: *sessio*, ስክበት: *cubatio.*

Quandoque actio accipitur pro ipso effectu, ut; ፍጥረት: *creatura.* Defectiva *per Can.* 5. *lib.* 1. faciunt ቁመት: pro ቅውመት: *statio*, ቂእት: *vomitus.*

(2) sunt formæ ቅዳሴ: *sanctificatio.* ውዳሴ: *laudatio.*

NOTA: Derivata à tertia Conjugatione, in prima radicali possident vocalem ordinis secundi, ut; ሱረረ: fundatio, à ሳረረ: fundavit. ቡራኬ: benedictio, à ባረከ: benedixit. ጉባኤ: congregatio, à ተጋብአ: Congregari. Idem contingere videtur, si Nomen derivetur à Verbo, cujus prima radicalis est Gutturalis; ut ab ሐቀፈ: fit ሑቃፌ: *amplexus. Org. lect.* 1. quia ሐ: eundem in quarto ordine sonum habet, ac in primo. *l.* 1. *c.* 3. *n.* 1. *Exc.*

Huc denique pertinent Infinitivi nominascentes, *de quibus dictum. l.* 2. *c.* 5 *n* 10.

3. Quæ locum Actionis denotant, ea sunt formæ መገበር: quamvis hoc fallat in hac ipsa voce, quæ agendi rationem, & vitæ institutum denotat. ut; መጽለይ: & መሠገድ: *locus orationis, oratorium.* መልዓል: *locus exaltationis. Org.* መሐረም: *locus superstitionis*, i. e. *templum idolorum.* መጉየይ: *refugium. Org.* à ጐየ: *secundum Can.* 3. *lib.* 1.

4. Nomina quædam dantur, quæ instrumentum, modum, vel etiam subjectum actionis significant, adeoque nonnunquam cum præcedentibus confundi videntur: ea autem sunt formæ መገብር: quod *instrumentum* significat, ut; መንበር: *sedes*, à ነበረ: *sedit.* መጽሐፍ: *liber*, à ጸሐፈ: *scripsit*, quæ duo Nomina, tàm pro instrumento, quàm pro subjecto actionis accipi possunt. Sic ማዕገት: *insidias*, sive propriè *subjectum*, vel *locum insidiarum* denotat; ማኅደር: *habitatio.* ubi መ: quarti ordinis est per Can. 4. lib. 1.

5. Effectum

5. Effectum opificii significant nomina formæ ግቡር : ut ; ግሉፍ : *sculptile.* ስቡክ : *fusile.* እኑም : *textile.*

II. Sequuntur Adjectiva, quorum nonulla Participii præteritum passivum in *Tus*, *Sus* & *Xus* repræsentant, eorum prima (1.) ac communissima forma est ግቡር : *factus.* ፍጡር : *creatus.* ብዙኅ : *multus.* ብፁዕ : *beatus.*

Huc spectat ሀለው : *existens*, pro ሀሉው : ጸዐድው : pro ጸዐዱው : *Albus*, per can. 8.

NOTA: Derivata à tertia Conjugatione, primam radicalem in secundo constituunt ordine, ut supra de Nominibus actionis diximus. ut ; ቡሩክ : benedictus *à* ባረከ : ሙሱን : corruptus *à* ማሰነ : *& pauca assumunt* ም : *ut ;* ምንዙዝ : consolatione affectus, *à* ናዘዘ : .

Verba quatuor literarum, ut & geminantia alteram radicalem, sunt formæ ቅጥቁጥ : *contritus.* ንሕኑሕ : *concussus.* ግብሱስ : *gypsatus.*

(2.) Altera forma est ሐዲስ : *novus.* ዐቢይ : *magnus.* መሪር : *amarus.*

(3) Tertia eaque minus frequens ካልእ : *alius.* በቍዕ : *utilis.* ጻድቅ : *justus.* ሬትዕ : *verax.* Et Ordinalia, incipiendo à ካዕብ : *secundus.* ሣልስ : *tertius.* ራብዕ : *quartus.* ኃምስ : *quintus.* &c.

NOTA: Adjectiva latina in bilis, *Æthiopicè redduntur per Præsens passivi, ut ;* ዘይትሬአይ : visibilis. ዘይትገሠሥ : tangibilis.

III. Pergimus ad Nominalia ; & quidem

1. Abstracta, tam à Substantivis quàm Adjectivis derivata, ut ; ድንግልና : *virginitas*, à ድንግል : *virgo* ቅድስና : *sanctitas*, à ቅዱስ : *sanctus.* ልዕልና : *celsitudo*, à ልዑል : *excelsus.* à ገብር : *servus*, fit ገብርናት : *servitus.*

2. Gentilia in *AWI*, ut ; ኢትዮጵይ : ኢትዮጵያዊ : *Æthiops.* እስራኤላዊ : *Israelita.* Quam formam retinent Adjectiva quædam Nominalia, sive denominativa, ut ; ሰማይ : *cælum*, ሰማያዊ : *cælestis.* ምድር : *terra*, ምድራዊ : *terrestris.* መለኮታዊ : *divinus.*

Diminutivis planè carent, ea autem indicant per periphrasin, ut ; ከብድ : እንተ : ትንእስ : *jecur minus, seu jecusculum. Lev.* 3. 4. ሐመር : ንእስት : *navis parva.* i. e. *scapha. Act.* 27. 16.

CAP. IV.

De Nominibus Numeralibus.

NUmeralia à Grammaticis variè collocantur, nobis ea nunc tradere visum fuit, postquam de diversis Nominum speciebus egimus. Præcipua v. sunt Cardinalia & Ordinalia, quorum hic duplex est formatio.

1. Cardinalia post interrogationem *Quot ?* Æthiopicè ሚመጠን : locum habent, veluti

፩:	አሐዱ፡ *unus.*	1. Vel secundum formam antiquã, uti vocabat Æthiops meus.		፳:	ዕሥራ፡	20.
፪:	ክልኤቱ፡ *duo.*	ክልኤ፡	2.	፴:	ሠላሳ፡	30.
፫:	ሠለስቱ፡	ሠለስ፡ *tres, tria.*	3.	፵:	አርብዓ፡	40.
፬:	አርባዕቱ፡	ርብዕ፡ *quatuor.*	4.	፶:	ኃምሳ፡	50.
፭:	ኃምስቱ፡	ኃምስ፡ *quinque.*	5.	፷:	ስሳ፡	60.
፮:	ስድስቱ፡	ስድስ፡ *sex.*	6.	፸:	ሰብዓ፡	70.
፯:	ሰብዐቱ፡	ስብዕ፡ *septem.*	7.	፹:	ሰማንያ፡	80.
፰:	ሰመንቱ፡	ስምን፡ *octo.*	8.	፺:	ተስዓ፡	90.
፱:	ተስዐቱ፡	ትስዕ፡ *novem.*	9.	፻:	ምእት፡	100.
፲:	ዐሠርቱ፡	ዕሥር፡ *decem.*	10.	፲፻:	ዐሠርቱ፡ ምእት፡	1000.
				፳፻:	ዕሥራ፡ ምእት፡	2000.
				፼:	እልፍ፡	10000.
				፪፼:	ክልኤ፡ እልፍ፡	20000.

2. ORDINALIA, post interrogationem *quotus?*

	I. Masc.		Fœm.	II. Masc.	Fœm.
1.	*Primus.* ቀዳማዊ፡ &	ቀዳሚ፡	ቀዳሚት፡	ቀዳማይ፡	ቀዳሚት፡
2.	*Secundus.* ዳግማዊ፡ &	ዳግም፡ / ካዕብ፡	ካዕብት፡	ዳግማይ፡	ዳግሚት፡
3.	*Tertius.*	ሣልስ፡	ሣልስት፡	ሣልሳይ፡	ሣልሲት፡
4.	*Quartus.*	ራብዕ፡	ራብዕት፡	ራብዓይ፡	ራብዒት፡
5.	*Quintus.*	ኃምስ፡	ኃምስት፡	ኃምሳይ፡	ኃምሲት፡
6.	*Sextus.*	ሳድስ፡	ሳድስት፡	ሳድሳይ፡	ሳድሲት፡
7.	*Septimus.*	ሳብዕ፡	ሳብዕት፡	ሳብዓይ፡	ሳብዒት፡
8.	*Octavus.*	ሳምን፡	ሳምንት፡	ሳምናይ፡	ሳምኒት፡
9.	*Nonus.*	ታስዕ፡	ታስዕት፡	ታስዓይ፡	ታስዒት፡
10.	*Decimus.*	ዓሥር፡	ዓሥርት፡	ዓሥራይ፡	ዓሥሪት፡

Porrò

20.	*Vigesimus.*	ዕሥራዊ፡	ዕሥራዊት፡
30.	*Trigesimus.*	ሠላሳዊ፡	ሠላሳዊት፡

NOTA (1.) *Forma* ሣልስ፡ *&c. Convenit formâ c. Ar.* ثالث, رابع, خامس.

NOTA: (2.) *Æthiops meus secundum duas priores formas sapè efferebat & reliquus, ut;* ሣልሳዊ፡ ራብዓዊ፡ ኃምሳዊ፡ *&c. quas tamen in libris non reperi.*

3. DISTRIBUTIVIS, quæ locum habent post interrogationem *quoteni?* sive *quot unà?* Æthiopes carent; eorum autem loco vel Cardinales numeros geminant, ut; አሐዱ፡ አሐዱ፡ *singuli*, & sic deinceps: vel pro ratione constructionis particulis በበ፡ & ለለ፡ utuntur. ut; ለለ፡ ዕለትነ፡ *singulis diebus nostris.* Orat. domin.

4. PRO-

4. PROPORTIONALIA Substantiva, ad quæstionem *quotuplum?* sunt: ክዕበት፡ *duplum*, ትሥልሠት፡ *triplum*, ትርብዕት፡ *quadruplum*, ትኀምስት፡ *quintuplum*, & ita porrò.

5. TEMPORALIA, quæ tempus certum significant, sunt; እሑድ፡ *feria prima.* ሠርቅ፡ *prima dies mensis*, i. e. *Calenda.* ሰኑይ፡ *secunda dies*, vel *feria*, *fœm.* ሰኒት፡ ሠሉስ፡ *tertia*, ረቡዕ፡ *quarta*. ኀሙስ፡ *quinta*, ሰዱስ፡ *sexta*: At de feria sexta septimanæ usurpatur ዐርብ፡፡ ሰቡዕ፡ሰሙን፡ተሱዕ፡ዐሡር፡ *decima*.

6. VERBALIA, quæ & multiplicativa Latinè desinunt in *Tus*: vel *Nus*, vel in *plex*, ad quæstionem *quotuplex?* ut; ክዑብ፡ *duplicatus*, *duplex*. ሥሉሥ፡ *trinus*, *triplex*. ርቡዕ፡ *quadratus*. ኅሙስ፡ *quintuplex*, & ita porrò.

CAP. V.

De Genere Nominum.

Regulæ Generales.

Communia sunt quæ de utroque sexu usurpantur; ድንግል፡ non *virginem* tantùm; sed & *marem* incorruptæ castitatis significat. ላህም፡ *bos*, utriusque generis est.

Masculina sunt

I. Nomina sexum masculinum & officia virilia denotantia, ut; ሐዋርያ፡ *Apostolus*, ነቢይ፡ *Propheta*.

II. Nomina actorem denotantia, formæ ገባሪ፡ &c. de quibus supra, ut; ሐራሲ፡ *arator*.

III. Nomina Mensium; quos Æthiopico ordine referemus:

1. መስከረም፡ *September*.	7. መጋቢት፡ *Martius*.
2. ጥቅምት፡ *October*.	8. ሚያዝያ፡ *Aprilis*.
3. ኅዳር፡ *November*.	9. ግንቦት፡ *Maius*.
4. ታህሣስ፡ *December*.	10. ሰኔ፡ *Junius*.
5. ጥር፡ *Januarius*.	11. ሐምሌ፡ *Julius*.
6. የካቲት፡ *Februarius*.	12. ነሐሴ፡ *Augustus*. Incipit 25. Julii.

At contra Fœminina sunt.

I. Nomina quæ sexum fœmineum, ejusque officia denotant, ut; ማርያም፡ *Maria*. እም፡ *mater*. እቤር፡ *vidua*.

II. Nomina Regionum, urbium & arcium, ut; ግብጽ፡ *Ægyptus*. ኢየሩሳሌም፡ *Jerusalem*. *Psal*.78.1. ጽዮን፡ *Zion*. *Psal*.2.*tit*. ቤተ፡ልሔም፡ *Bethlehem*.*Org*.

III. Nomina membrorum corporis geminorum, ut; እግር፡ *pes*. *Psal*.24.16. ዐይን፡ *oculus*. *Psal*.12.4. እድ፡ *manus*. እዝን፡ *auris*. *Psal*.9.41. ብርክ፡ *genu*. *Org*.

IV. Nomina quantitatis, ut; ብዝኀ፡ *multitudo*. *Org*. *lect*. 2.

V. Nomina abstracta, ut; ድንግልና፡ *virginitas*. ሕሊና፡ *mens*.

VI. Desinentia in ተ፡ servile: ትእምርት፡ *signum*, ልደት፡ *nativitas*, ታቦት፡ *arca*. *Org*. ማኅሌት፡ *canticum*. *Psal*. 72. *tit*. መንግሥት፡ *regnum*. *Psal*. 78. 6. ኀጢአት፡ *peccatum*. *Psal*.72. 6. *Org*. ሰዐት፡ *hora*, *Matth*. 8. 13. His adde ቤት፡ *domus* & contra. Excipe ሞት፡ *Mors*. *Masc*. *Joh*.8. 51, 52.

VII. Desinentia in ር፡ ut; ሀገር፡ *urbs*, ምድር፡ *terra*, ሐመር፡ *navis*, ቀመር፡ *conclave*, *camera*. *Org*. ቅጽር፡ *paries*. *Org*. *lect*. 6. At ሣዕር፡ *gramen*, masculinum

linum est. *Psal.* 89.6. ut & ጠፈር : *firmamentum. Gen.* 1. 8. ደብር : *Psal.* 97. 9. & 103.33 & ገብር : *servus*, per Regulam generalem.

De cæteris sæpè dubitavimus, an ullum generis discrimen apud Æthiopes daretur, ob creberrimam generis Enallagen, (*Exemplum est* 1 *Cor.* 2. 9. *ubi legitur* : ዘዐይን : ኢርእየት : ወእዝን : ኢሰምዐት : *qui tamen locus Lit. MSS. legitur in Masc. h. m.* ዘዐይን : ኢርእየ : ወእዝን : ኢሰምዐ :) cujus ne certa quidem ratio appareret. Et quamvis genera Nominum singulariter cognita habeamus, regulas tamen vel secundùm genera rerum : vel secundùm nominum formas : vel denique secundùm terminationes universaliter tradere supersedemus. Quin & discipulorum nostrorum diligentiæ aliquid relinquendum est, quibus ad instituendam observationem hanc cautelam suppeditamus, fallere plerumque quoad genus, constructionem Adjectivi cum Substantivo, & Verbi cum Nomine, certiorem verò esse affixorum ሁ : ሃ : ሆሙ : ሆን : rationem. Ea tamen interdum fallere.

CAP. VI.

De Numero Nominum.

NOn multò minùs difficultatis habet Numerus, qui duplex est, Singularis, & Pluralis. Hic autem vel Regulariter vel Irregulariter formatur, eodem prorsus modò; ac iisdem ferè formis ut apud Arabes.

SANA igitur nobis sunt Pluralia in *ân* & *ât*.

In ân *desinunt*

1. Adjectiva Masculina omnia, ut :

Sing.		Plur.
ብዙኅ :	*multus.*	ብዙኃን :
ህልው :	*existens.*	ህልዋን :
ሐዲስ :	*novus.*	ሐዲሳን :
ካልእ :	*alius.*	ካልኣን :

2. Substantiva actorē denotantia, quæque formam Adjectivorum habent, ut :

Sing.		Plur.
ረሲዕ :	*impius.*	ረሲዓን :
ነዳይ :	*pauper.*	ነዳያን :
ኃጥእ :	*peccator.*	ኃጥኣን :

NOTA (1.) *Desinentia in* i *tertii Ordinis, illud resolvunt in* የ : *quò syllabam* ân *suscipere possint : ut :* ሰማያዊ : cæleſtis, ሰማያዊያን : ወላዲ : genitor ወላድያን : *per Can.* 9. *n.* 2. *lib.* 1. *c.* 8. ኢትዮጵያዊ : Æthiops, ኢትዮጵያውያን :

EXCIPE ዐረጋዊ : *senex*, አዕሩግ : *senes*; & ነቢይ : *Propheta*, ነቢያት : *Prophetæ*.

NOTA (2.) *Plurima hujus formæ Plurale fractum septimæ formæ usurpare, ut :*

Sing.		Plur.	Sing.		Plur.
ጸሐፊ :	*scriba*	ጸሐፍት :	ሠዋዒ :	*sacerdos*	ሠዋዕት :
ሐራሲ :	*Agricola*	ሐረስት :	ጸላኢ :	*hostis*	ጸላእት :

ገባሪ : *utroque modo facit* ገባርያን : & ገበርት :

In ât *desinunt*

1. Fœminina quorum masculina secundum regulam præcedentem desinunt in

ân. ut; ብዙኃት ፡ *multa.* ህለዋት ፡ *existentes fœmin.* ሐዲሳት ፡ *nova.* ካልኣት ፡ *alia.* ሰማያውያት ፡ *cælestes.* ወላድያት ፡ *genitrices. Org.*

2. Voces vocali longa destitutæ, & in fine ት ፡ servili auctæ, ut; ሰማዕት ፡ *testis.* Plur. ሰማዕታት ፡ ልደት ፡ *nativitas.* Plur. ልደታት ፡

NOTA: ብርሃን ፡ Lumen, *facit* ብርሃናት ፡ Lumina.

3. Desinentia in *a* quarti Ordinis, tàm masculina quàm fœminina, assumunt tantùm in plurali ት ፡ ut:

Sing.	Plur.	Sing.	Plur.
ሐዋርያ ፡ *Apostolus.*	ሐዋርያት ፡	ጋዳ ፡ *donum.*	ጋዳት ፡
ዐሣ ፡ *piscis.*	ዐሣት ፡	ኳሂላ ፡ *pila.*	ኳሂላት ፡
ጸጋ ፡ *gratia.*	ጸጋት ፡		

EXCIPE ሐራውያ ፡ *porcus,* አሕርው ፡ አንበሳ ፡ *leo,* አናብስት ፡

4. Nomina Propria. ut; መቃሪስ ፡ *Macarius.* መቃሪሳት ፡ ut & Nomina officiorum peregrina: ጳጳሳት ፡ ሌጺስ ፡ ቀጳሳት ፡፡ ዲያቆናት ፡

PLURALE FRACTUM decem formas habet, quas per tres classes secundùm numerum literarum ordinamus.

I.	II.		III.
1. ግበር ፡	3. አጋብር ፡	6. አግብር ፡	9. አግብርት ፡
2. ግቡር ፡	4. አግቡር ፡	7. ግበርት ፡	10 አግባርት ፡
	5. አግባር ፡	8. ገባሪት ፡	

Prima ግበር ፡

Fit (1.) à singulari ግብር ፡ ut ፡ ሕዝብ ፡ *populus,* ሕዘብ ፡ *populi.* ሕብር ፡ *color,* ሕበር ፡ *colores.* እብን ፡ *lapis,* እበን ፡ *lapides.*

(2.) A Defectivis formæ እድ ፡ *manus.* *Pl.* እደው ፡ Item አብ ፡ *pater.* Plur. አበው ፡ አፍ ፡ *Os,* አፈው ፡

EXCIPE ስም ፡ quòd habet አስማት ፡ *nomina.* ሐጽ ፡ *sagitta.* Pl. አሕጽ ፡ & አሕጻት ፡

Secunda ግቡር ፡

In unica voce ወልድ ፡ *filius* occurrit, quod facit ውሉድ ፡ *filii.*

Tertia አጋብር ፡

Fit à singulari ገብር ፡ ut በግዕ ፡ *ovis,* አባግዕ ፡ *oves.* ወለት ፡ *filia,* አዋልድ ፡

Quarta አግቡር ፡

Fit (1.) à ገበር ፡ ut ገምስ ፡ *obolus,* አግሙስ ፡ *oboli.* ሐረግ ፡ *palmes.* Pl. አሕሩግ ፡ ሀገር ፡ *urbs,* አህጉር ፡ *urbes. Psal.* 68.40. alibi tamen legitur አሕጉር ፡ (2.) à ግብር ፡ ut ፡ ዕጽቅ ፡ *ramus,* Pl. አዕጹቅ ፡ *rami.* (3.) Irregulare est ዐረጋዊ ፡ quod habet አዕሩግ ፡

Quinta አግባር ፡

Frequens ista forma (1.) à ገብር ፡ ut ወርኅ ፡ *mensis,* አውራኅ ፡ *menses.* ዐምድ ፡ *columna,* አዕማድ ፡ (2.) à ገበር ፡ ut ፡ ዘመን ፡ *tempus,* አዝማን ፡ *tempora.* ፈለግ ፡ *flumen,* አፍላግ ፡ *flumina.* እምት ፡ *ancilla.* Pl. አእማት ፡ (3.) à ግብር ፡ ut ፡ ምድር ፡ *terra,* አምዳር ፡ (4.) Defectiva à Verbis Defectivis media ወ ፡ vel የ ፡ desinentia, literas istas in vocalem homogeneam resolutas, in Plurali revocant.

cant. ut : ቤት : *domus*, Pl. አብያት : ቤዝ : *Venus Planeta.* Pl. አብያዝ : ዖፍ : *avis.* Plur. አዕዋፍ : ሦክ : *ſpina*, Plur. አሠዋክ :

Sexta አግብር :

Fit in nonnullis à ſing. ገብር : ut : በትር : *baculus*, አብትር : *baculi.* ወግር : *collis*, አውግር : *colles.*

Septima ገበርት :

Fit à Singulari ገባሪ : ut ſupra dictum. Sic ጸሐፊ : *ſcriba*, ጸሐፍት : *ſcribæ.* ጸላኢ : *inimicus*, ጸላእት : *per. can.4.lib.1.c.8.* 2. à ንጉሠ : fit ነገሠት :

Octava ገባሪት :

Fit conſtanter à forma ጋብሬ : ut ላርዌ : *beſtia*, ላሬዊት : *beſtiæ.* ሰርዌ : *exercitus*, ሰራዊት :

Nona አግብርት :

Fit (1.) à ገብር : *ſervus.* Sic ረድእ : *diſcipulus*, አርድእት : *diſcipuli.* ነምር : *Pardus*, አንምርት : (2.) à ጋብር : ut ባሕር : *mare*, አብሕርት : *maria.* ላህም : *bos*, አልህምት : (3.) à ግብር : ut ርእስ : *caput*, አርእስት : *capita.* ንስር : *aquila*, አንስርት :

Decima አገባርት :

Sunt quædam Pluralia formæ quintæ quæ ት : ſervile in fine aſſumunt, ut à ቀምሕ : fit አቅማሓ : & አቅማሕት :

Ex quibus videre eſt Singularem ex plurali fracto, aut vice verſa, paucis exceptis, colligi non poſſe. Nam, uti ex allegatis exemplis apparet, forma ſingularis ገበር : admittit quartam & quintam formam pluralem. Forma ገብር : admittit interdum ſecundam & quartam; ſæpiùs quintam & nonam; aliquandò & decimam; imò & plurale ſanum in *ât*, ut : ነፍስ : Pl. ነፍሳት : Forma ግብር : admittit primam & quintam, & ſæpiſsimè utramque, ut ሕዝብ : *populus.* ሕዘብ : & አሕዛብ : *Pſal.* 2. ብርክ : *genu*, ብረክ : & አብራክ :: Quod & Defectiva formæ እድ : *manus*, facere amant, habet enim እደው : & አእደው : Sic ስን : *dens*, ስነን : & አስናን : Vox ርእስ : etiam nonam uſurpat. ut እርእስት : Multa vocabula duas aut plures pluralium formas admittunt; ut una ab altera quaſi derivari videatur; ut ምኵራብ : Pl. ምኵራባት : *Luc.*4.15,44. & መኳርብት : *Matt.*4.23. ትእምርት : *ſignum.* Pl. ትእምርታት : & ተአምር : *ſigna.* ንጉሠ : *Rex.* Pl. ነገሠት : & ነገሠታት : *Reges.* ደብር : Pl. አድባር : *montes*, & አድባራት : à ሐቅል : *campus.* Pl. አሕቃል : አሕቃላት : አሕቅልት : & አሕቁል : allegata in Lexico reperies. ሠቅ : *cilicium.* Pl. አሠቃቅ : & አሠቃቃት : Uſus ergò præcipuas hîc ſibi partes vendicat.

Tantùm de vocibus trium : aut Defectivis duarum literarum nudis; Sequuntur voces quatuor literarum; nec non Auctæ, quæ plurale fractum admittunt; quod hîc eſt formæ መጋብር : & መጋብርት :

Priorem formam ſequuntur (1.) Defectiva utrinque aucta, quæ ት : abjiciunt, & vocalem longam in literam homogeneam reſolvunt, ut;

Sing:	Plur.	Sing.	Plur.
ማኅሌት : *canticum.*	መኃልይ :	ምርዔት : *grex.*	መራዕይ :
መዓልት : *dies.*	መዋዕል :	መስኮት : *feneſtra.*	መሳክው :

Huc refer (2.) መጥባሕት : *culter, gladius.* መጣብሕ :
ትዕይንት : ተዓይን : *castra.*
አጽባዕት : *digitus.* አጻብዕ :

(3.) Vocabula quædam in ት : servile desinentia & vocali longâ prædita, ut ሌሊት : *nox*, ለያልይ : *noctes.* Sic መሌሊት : *articulus*, Pl መለያልይ : & መለያልያት : ኆኅት : *janua* ኆኃው : ኃጢአት : *peccatum*, ኃጣውእ : ገራህት : *ager*, ገራውህ :
Posteriorem formam agnoscunt. 1. Aucta ab initio መ : servili, ut :

መልአክ :	*Angelus.*	መላእክት :	መንፈስ :	*Spiritus.*	መናፍስት :
መብረቅ :	*fulmen.*	መባርቅት :	መጽሐፍ :	*liber.*	መጻሕፍት :
መምክር :	*consiliari'*	መማክርት :	መኰንን :	Pl.	መኳንንት :

Huc refer. አምላክ : *Deus*, አማልክት : አንቀጽ : *porta.* Pl. አናቅጽ :
2. Voces ት : servili carentes, quæ vocalem tertii vel septimi Ordinis possident, eam in plurali resolvunt in ወ : & የ :

ኮከብ :	*stella.*	ከዋክብት :	ውሒዝ :	*torrens.*	ውሒይዝት : *Mat.*7.23.
ሞራስ :	*cohæres.*	መዋርስት :	ወሬዛ :	*juvenis.*	ወራዙት : *pro* ወራዝ

ውት : *per Can.*5. *lib.*1.*c.*8.
Et 3. sequentia anomola ; ኀጺን : *ferrum*, ኀጻውንት : ቀሲስ : *senex*, ቀሳውስት : ብሔር : *Regio*, በሐውርት : ጋኔን : *spectrum*, አጋንንት : እግዚእ : *dominus*, አጋእዝት : vel አጋአስት : 1 Pet.2.18.

Utramque formam admittunt : ከንፈር : *labium*, ከናፍር : & ከናፍርት : ማዕጾ : *ostium*, መዓጽው : & መዓጹት : ሊቅ : *Doctor*, plurale sanum habet ሊቃን : ex quo porrò formatur ሊቃናት : & etiam fractum ሊቃውንት :
Planè anomala sunt sequentia እኅት : *soror.* Pl. አኃት : አንስት : *fœmina*, አንስትያ : ኅብስት : *panis*, ኀባውዝ : አረፍት : *murus*, አረፋት : ፍናት : *via*, ፍናው : ቅናት : *cingulum*, ቅናውት : & ቅናታት : መሰንቆ : *cithara*, triplicem formam pluralis habet, unam ab altera formatam, ut : መሰንቅው : unde fit መሰንቁት : & hinc porrò መሰንቁታት : Quædam singularia tantùm sunt, ut : ሰብእ : *homo.* እንስሳ : Psal.77.53.

CAP. VII.

De Statu sive Declinatione Nominum.

Status Nominum duplex est; Absolutus & Constructus. Absolutus nominativum nostrum repræsentat, cum scilicet vox extra constructionem absolutè consideratur : Constructus verò in constructione locum habet ; vel Nominis cum nomine ; ut cum Substantivum cum substantivo conjungi debet : vel Verbi cum Nomine ; & tunc terminatio mutatur. Sed priori casu non sequens Nomen, ut apud Latinos ; sed antecedens, ut apud Hebræos, mutationem patitur. ut ሕግ : *lex.* ሕገ : እግዚአብሔር : תורת יהוה *Lex Domini.*

Terminationes autem Nominum, uti initio huj' libri diximus, omnium ordinum esse possunt, excepto primo, ut ; አሐዱ : *unus.* ብእሲ : *vir.* ፍሥሓ : *lætitia.* ውዳሴ : *encomium.* ገብር : *servus.* ግልፎ : *sculptile.* Sed nota :

Nomina in vocalem quarti, quinti, & septimi Ordinis desinentia, in constructione nullam

nullam pati mutationem; Ideoque de iis tantùm restat dicere, quæ in vocalem secundi, tertii, & sexti Ordinis terminantur.

U *Secundi Ordinis*

In constructione mutatur in *a* primi Ordinis, ut; አሐዱ ፡ facit አሐደ ፡ & sic reliqua Cardinalia ፡ ክልኤተ ፡ ሠለስተ ፡ &c.

EXCIPE ኵሉ ፡ & ከንቱ፡quod facit ኵሎ፡*Psal*.1.4. & ከንቶ፡*Psal*.2.1.

I *Tertii Ordinis*

Mutatur in *e* quinti Ordinis, ut ፡ ገባሪ ፡ ገባሬ ፡ Sic ፈጣሬ ፡ ዓለም ፡ *Creator orbis*. ብእሴ ፡ ደም ፡ *vir sanguinis*.

EXCIPE አሐቲ ፡ *quod facit* አሐተ ፡ *Matth*. 21. 24. & ማሪ ፡ sacrificulus, hariolus, *quod resolvit vocalem in literam homogeneam* መርየ ፡ በዐል ፡ Sacerdos Baalis. 4 *Reg*.11.18.

Vocalis Sexti Ordinis

Movetur in primum, ut; ንጉሥ ፡ *Rex* ንጉሠ ፡ ሊትዮጵያ፡ *Rex Æthiopiæ*. Idem accidit Diphthongo hujus Ordinis, ut ፡ በሐኵ ፡ *aries*, በሐኰ ፡ *arietem*. ዕንቍ ፡ *gemma*, ዕንቆ፡ *gemmam*.

EXCIPE አብ ፡ pater, *quod facit* አበ ፡ *Gen*.2.24.

Præter istam Vocalium mutationem, interdum Casus tàm in Singulari quàm in Plurali mediantibus particulis ዘ ፡ & ለ ፡ exprimuntur, præsertim in nominibus Propriis, ut ፡ *N*. ዳዊት ፡ *David*. *G*. ዘዳዊት ፡ *Davidis*. *D*. ለዳዊት ፡ *Davidi*. *A*.ለዳዊት ፡ vel ዳዊትሃ ፡ *Davidem*. *V*. ኦዳዊት ፡ *ô David*.

NOTA (1.) *Genitivi nota quandoque est Relativum* እንተ ፡ *si Substantivum præcedens sit generis fœminini*; *ut* Porta እንተ ፡ እግዚአብሔር ፡ Domini. *Psal*. 117. 19. Arca እንተ፡ኖኅ ፡ Noæ. *Org. lect*. 4.

NOTA (2.) ሃ፡*Paragogicum in Accusativo solis competit nominibus Propriis*; ሰሎሞንሃ ፡ Salomonem. *Matth*. 1. *per tot. cap*.

NOTA (3.) *Vocativum peculiarem in duabus tantùm vocibus reperiri, veluti* አብ ፡ *quod facit* አበ ፡ *&* እግዚእ ፡ *quod facit* እግዚኦ ፡ domine. *Aliàs plerunque præponi solet vocandi particula* ኦ ፡ *nonnunquam etiam omittitur, ut* ፡ ገብር ፡ ኄር ፡ serve bone. *Matth*.25.21,26.

CAPUT VIII.

De Motione.

1. **A**Djectiva Masculina, formæ ብዙኅ፡ formant fœminina sua addito ት፡ Secunda radicali itidem ex secundo in sextum Ordinem translatâ, ut ብዙኅ፡ *multus*, facit in fœmin. ብዝኅት ፡ *multa*. ብፁዕ ፡ *beatus*, ብፅዕት ፡ *beata*. ቡሩክ ፡ *benedictus*, ቡርክት ፡ *benedicta*.

Defectiva tertia ወ ፡ observant Canonem 6. *lib*.1.*c*.8.ut ፡

ጸዐዳው፡*albus*. ጸዐዳት፡*alba*.*Apoc*.21.11.	ድልው፡*paratus*. ድልት ፡
ህላው ፡ *existens*. ህላት፡	እኩይ፡ *malus*. እኪት ፡

Reperitur tamen semel perfecte ድልውት ፡ & ህላውት ፡ *Org*. *l* 4.

2. Forma ሐዲስ ፡ transfert secundam radicalem ex tertio in quartum Ordinem, ut; ሐዲስ ፡ *novus*, ሐዳስ ፡ *nova*. ዐቢይ ፡ *magnus*, ዐባይ ፡ *magna*. መሪር ፡ *amarus*, መራር ፡ *amara*.

3. Cætera

3. Cætera Adjectiva, ut & Substantiva mobilia simpliciter adsumunt ት : ut ;

ካልእ : *alter.* ካልእት :	ራብዕ : *quartus.* ራብዕት :
ብቍዕ : *utilis.* ብቍዕት :	ነዳይ : *pauper.* ነዳይት :
ሣልስ : *tertius.* ሣልስት :	ሠናይ : *bonus.* ሠናይት :
ሰማያዊ : *cœlestis* ሰማያዊት :	የዋህ : *mitis, mansuetus.* የዋህት :
	መንፈሳዊ : *spiritualis.* መንፈሳዊት :

Substantiva

ut ; ብእሲ : *vir.* ብእሲት :	ወላዲ : *genitor.* ወላዲት :
ኀዳሪ : *inquilinus.* ኀዳሪት : Exod.3.22.	ኃጥእ : *peccator.* ኃጥእት :
ነቢይ : *propheta.* ነቢይት :	እግዚእ : *dominus.* እግዚእት : aut communius እግዝእት : *domina.*
ወልድ : *filius.* ወለት : per crasin, pro ወለድት : *filia.*	መጥዐይ : *sanator.* መጥዒት : *sanatrix*, *per Canon.6. lib.1.c.8.*

Irregularia sunt:	አሐዱ : *unus.*	አሐቲ : *una.*
	ክልኤቱ : *duo.*	ክልኤቲ : *duæ. Matt.24.21.*
	ኵሉ : *omnis.*	ኵላ : *Psal.65.3.*
	አንበሳ : *Leo.*	አንበሳዊት : *Leæna. Org.lect.2.*
	መርዓዊ : *sponsus.*	መርዓት : *sponsa Org.*
	አድግ : *asinus.*	እድግት : *asina.Matt.21.2.5.7.*

NOTA : Adjectivum fœmin. tàm in singulari quàm plurali, substantivè sæpè usurpatur pro neutro. ut; *malum* እኪት : sive *res mala.* Psal.39.16. & 89. 17. Sic ሠናያት : *bona,* i.e. *res bona,* sive *bona.*

De Nominum Comparatione.

Quia hîc non vocis mutatione, sed aliarum vocum accessione, & constructione cum verbo fit, in Syntaxi commodiùs agemus.

CAP. IX.

De Figura Nominum.

Figurâ Nomen est Simplex vel Compositum ; sed apud Æthiopes, si unum aut alterum compositum excipias, omnia nomina sunt simplicia ; veluti እግዚአብሔር : quod componere licet ex እግዚእ : & ብሔር : *Dominus orbis* ; quamvis non refragabimur, si quis ex እግዚእ : አብ : ኄር : *Dominus pater benignus* componere velit, quamvis nunquam per ኃ ; sed semper per ሐ : scribatur.

2. Vox እምሒያው : *Mater viventium* ; ex frequenti usu coaluisse videtur ; hinc እጓለ : እምሒያው : q. d. *filii matris viventium*, id est, *homines*, sicuti Hebraicè בני־אדם *filii Adam*, homines dicuntur. vide Lexicon sub radice ሐየወ :

3. አብተንባሕ : *Casuarius* ex አብ : *pater*, & ተንባሕ : cujus significatio latet, nisi ex Arabico petere velis [illegible] *magni corporis atque procerus.* Aliàs hæc nostra lingua compositiones aspernatur, quin & composita peregrina sæpè malè

malè dissociantur; ut: ኤጲስ: ቆጶስ: *Episcopus.* ቤተ: ልሔም: *Bethlehem.* Sed composita aliarum linguarum variè circumscribunt; ut; *Decachordon* ዐሠርቱ: አውታሪሁ: *Psal.*91.3. χρυσόστομος, *Chrysostomus*, አፈ: ወርቅ: *Os aureum.* ῥομφαία δίστομος *gladius anceps*, ሰይፍ: ዘክልኤ: አፈሁ: *Psal.* 149.6.

GRAMMATICÆ ÆTHIOPICÆ

LIBER QUARTUS,

De Pronominibus.

NOmini succedunt Pronomina, eaque vel Absoluta vel Conjunctiva; quæ vulgò affixa vocantur. Absoluta sunt Personalia, Demonstrativa, Possessiva, Relativa & Interrogativa, quibus accidunt *Species*, *Genus*, *Numerus*, & *Casus*.

Species est simplex vel composita. Simplicia sunt አነ: አንተ: ውእቱ: Composita, quæ hîc frequentiora: ዚአየ: እንቲአየ: ሙኑ: ምንትኑ:

Genus est Masculinum, Fœmininum, & Commune. *Numerus* Singularis aut Pluralis. *Casus* Pronomina Personalia aliquos peculiares habent, ut ex inflexione ipsâ patebit. Cæteroquin in casu constructo sequuntur rationem vocis አሐዱ: & አሐቲ: Sic ውእቱ: in statu constructo facit ውእተ: ይእቲ: verò ይእተ: & ita reliqua.

CAPUT PRIMUM.

De Pronominibus Personalibus absolutis.

PRonomina Personalia absoluta sunt: *com.* አነ: *Ego. masc.* አንተ: *fœm.* አንቲ: *Tu.* ውእቱ: *Ille.* ይእቲ: *Illa.*

Singularis.

	I. *Pers.* *Com.*	II. *Pers.* *Masc.*	II. *Pers.* *Fœm.*	III. *Pers.* *Masc.*	III. *Pers.* *Fœm.*
N.	አነ: *ego.*	አንተ: *tu.*	አንቲ: *tu.*	ውእቱ: *ille.*	ይእቲ: *illa.*
D.& Ac.	ሊተ: *mihi, me.*	ለከ:	ለኪ: *tibi, te.*	ሎቱ:	ላቲ: *illi.*
				ወእተ: *Joh.*13.30.	ይእተ: *illã.*

Plu-

Pluralis.

	I. Perʃ.	II. Perʃ.		III. Perʃ.	
	Com.	Maʃc.	Fœm.	Maʃc.	Fœm.
N.	ንሕነ : nos.	አንትሙ :	አንትን :	እሙንቱ : & ውእቶሙ :	እማንቱ : & ውእቶን :
D.& Ac.	ለነ : nobis.	ለክሙ :	ለክን :	ሎሙ :	ሎን :

NOTA. (1.) Genitivo peculiari deʃtituuntur, igitur ʃi opus fuerit, eum mutuantur ex Poʃſeſſivis ዚአየ : *mei.* ዚአከ : *vel* ዚአኪ : *tui*, &c.

(2.) Pronomina iʃta perʃonalia vim verbi ʃubʃtantivi *Sum, es, eʃt*, &c. habent; reliquarum Linguarum Orientalium more.

(3.) Loco perʃonalium in uʃu quoque ʃunt particulæ quædam ʃerviles, perʃonam cum emphaʃi quadam demonʃtrantes. ut ለሊየ : *Ego ipʃe, Idem.* ለሊከ : *Tu ipʃe.* ለሊኪ : fœm. ለሊሁ : *Ille ipʃe, Idem ille.* ለሊሃ : *Illa ipʃa.* Pſal.49. 13. & Accuʃativus ኪያየ : *me.* ኪያከ : ኪያኪ : *te.* ኪያሁ : *illum*, ኪያሃ : *illam.* Plur. ኪያነ : *nos.* ኪያክሙ : ኪያክን : *vos.* ኪያሆሙ : ኪያሆን : *illas.*

C A P. II.

De Demonʃtrativis.

DEmonʃtrativa propinqui ʃunt; ዝ : *hic*, ዝንቱ : *iʃte.* Remoti verò ዝኩ : vel ዝክቱ : quæ tamen in oppoʃitione nonnunquam propinquum denotant, & ውእቱ : remotum : ወኀጕለ : ውእተኒ : ወኢረከበ : ዝክቱኒ : *& amiʃit illud, & non reperit hoc. Org. lect.2.*

Declinantur autem mediantibus particulis ዘ : & ለ : ut :

Singul.

Maʃc.		Fœm.
ዝ : *hic.*	ዝንቱ : *iʃte.*	ዛቲ : *illa.*
ዘዝ : *hujus.*	ዘዝንቱ : *iʃtius*	ዘዛቲ : &c.
ለዝ : *huic & hunc*	ለዝንቱ : *iʃti &*	
	ዘንተ : *iʃtum.*	

Plural.

እሉ : & እሉንቱ : *Luc.3.8. hi iʃti.* እላ : *Pſal.89.11.* & እላንቱ : *Act. 9.37. hæ, iʃtæ.* In ʃtatu conʃtructo እሎንተ : *Matt.10.5.*

C A P. III.

De Poʃſeʃſivis.

POſſeſſiva fiunt ex particulis nonnullis ʃervilibus & affixis perʃonalibus, ut :

Singul.

Maʃc.	Comm.	Fœm.
ዚአከ : *tuus.*	ዚአየ : *meus, mea.*	ዚአኪ : *tua.*
ዚአሁ : *ʃuus, ejus, illius.*		ዚአሃ : *ʃua.*

Plural.

Plural.

Masc. *Com.* *Fœm.*

ዚአክሙ : *vester.* ዚአነ : *noster, nostra.* ዚአክን : *vestra.*

ዚአሆሙ : *eorum.* ዚአሆን : *earum.* Sic

Singul.

Masc. *Com.* *Fœm.*

እንቲአከ : *tuus.* እንቲአየ : *meus, mea.* እንቲአኪ : *tua.*

እንቲአሁ : *suus, ejus, illius.* እንቲአሃ : *sua.*

Plural.

እሊአከ : *tui. Luc.*5.33. እሊአየ : *mei, meæ. Joh.*10.27. እሊአኪ : *tuæ.*

እሊአሁ : *sui. Marc.*4.10. እሊአሃ : *suæ, eorum, earum.*

ut : ወእንቲአሁሰ : illius quidem *(gaudium augetur,)* ወእንቲአየሰ : meum verò *(consummatum est.) Joh.*3.30.

CAP. IV.

De Relativis & Interrogativis.

1. RElativa sunt:

Singul. Plural.

Masc. *Fœm.*

ዘ : *Qui, Is qui,* & neutral. እንተ : *quæ.* | እለ : *qui, quæ.*

ለዘ : *Ei qui. (Id quod.* ለእንተ : *Illi quæ.O.l.2.* | ለእለ : *illis, qui.*

ut ዘኢያአምሩ : *id quod nesciunt, faciunt. Org.*

2. Interrogativa.

Commun.

መኑ : *quis.* ዘመኑ : *cujus.* | ምንት : *quid?* in statu constructo ምንተ : ምንትኑ : *quisnam? Psal.*8.5 ኢምንት : *nihil.*

ለመኑ : *cui.* መነ : *quem.* | ኢምንትኒ : & ኢምንትሂ : *nihil quicquam.*

Hinc composita

መኑሂ : *aliquis, quisquam, quispiam.* ኢመኑሂ : *nemo.* ኢመነሂ : *neminem.*

CAP. V.

De Pronominibus Conjunctis sive Affixis, & affigendi ratione.

PRonomina affixa, tàm Personalia sunt quàm Possessiva.

Singul.

Masc. *Comm.* *Fœm.*

ኒ : *me.* የ : *meus.* ከ : *te, tuus, tua.* ኪ : *tua.*

ሁ : ሆ : *ejus, suus, eum,* } *se.*
ሃ : *sua, illam,*

Plural.

ነ : *nos, noster.* ክሙ : *vos, vester, vestra.* ክን : *vestra.*

ሆሙ : *eorum, sui.* ሆን : *earum, suæ.*

De quibus nota : Si personaliter accipiantur, Accusativum repræsentare: nisi cum particula ከመ : conjungantur, quo casu etiam Nominativum denotare possunt : ut ከማየ : *sicut ego :* ከማከ : *sicut tu. Psal.* 44.19.

Affiguntur autem secundùm regulas sequentes :.

I. Regulæ generales.

I. Vocales quarti, quinti & septimi ordinis, propter affixa non mutantur. ut ; ጻማሆሙ : *labor illorum.* አበሳየ : *delictum meum.* ምንዳቤየ : *tribulatio mea. Psal.* 31.9. ትንሣኤሁ : *resurrectio ejus. Org.*

II. Affixa tertiæ personæ, post literam primi vel sexti ordinis, ሀ abjiciunt, vocali suâ in præcedentem translatâ. ut : ሳረረ : *fundavit.* ሳረራ: *fundavit eam.* ሥምረት : ሥምረቱ : *voluntas ejus. Psal.* 1.2. ሙቅሠፋቶሙ : *Psal.* 31.13. ይዔግቦሙ : *circumdabit eos. ibid.* ክሳዶን : *collum earum. Org.* ማእከላ : *medium ejus*.. Unam vel alteram exceptionem, quoad literas primi ordinis, habebis infra de affixis Præteritorum.

NOTA : ሆ : *vel o amisso* ሀ : *per Pronomen suus sæpè reddendum est, non per* ejus. *ut: Sanctificavit* ማኅደሮ : habitationem suam. *Psal.* 45.4. *& venit in* ቤቶ: domum suam. 2 *Sam.* 12.20.

III Idem fit si secundùm Canonem *9.l.1.c* 8. vocalis secundi vel tertii ordinis in ወ : aut የ : resolvatur, atque affixum suscipiat : ut ገበርክዎ : *feci eum,* ገበርክዋ : *feci eam.*

II. Regulæ Speciales Affixorum in Verbis.

I. Affixum ኒ: *me,* literam sexti ordinis transfert in primum, ut : ቀብአት : *unxit f.* ቀብአትኒ : *unxit me, Marc.* 14.8. ትግድፋ: *abjicias,* ኢትግድፈኒ: *ne abjicias me. Psal.*7.1. & 27.3. ስምዐኒ : *audi me. Psal.*4.2.

II. Idem facit Affixum ከ : excepto Optativo, ut የዐቅብ : *custodit,* የዐቅበከ: *custodit te. Psal.*120.3. & paulò post *v.* 5.7,8. ut ይዕቀብከ : *custodiat te.* ይክድንከ : *obtegat te.* አሁብከ : *dem tibi. Luc.*11.7. ኢይትዐፀብከ : *ne durum videatur tibi. Deut.*15.18. ገቢር : *facere.* ዘንተ : ገቢረከ : *hæc faciendo te,* seu *dum ista facis. Psal.*49.21. ተመይጠከ : *cum conversus fueris. Luc.*22.33.

EXCIPE tamen Infinitivum naminascentem in ôt, *ubi nihil mutatur. ut* አፍቅሮትከ : charitas tua. *Org.l.*2. ለወድሶትከ : ad laudandum te. *ibid.*

III. Subjunctivi & Imperativi non ultima tantùm; sed & media radicalis propter affixa mutatur, & aliam planè formam induit, ut ይዕረግ : *ascendat, Psal.* 73.24. ይዕርጋዋ : *conscendere eam. Psal.*2. *tit.* ከመ: ይንጻእ : *ut depelleret. Psal.* 105.27. ከመ: ይንጽሖሙ : *ibid. v.*26. ይምጻእ : *veniat,* ይምጽአኒ: *veniat mihi. Psal.*118.77. Sic ስማዕ : *audi. Psal.*118.149. ስምዐኒ : *audi me. Psal.*4.2. Sic ግፍዖሙ : ፅብአሙ : *Psal.*34.1. quæ absoluta sunt ግፋዕ : & ፅባእ : Quin & defectiva primâ ወ : literam abjectam recipiunt: ትፈቅዱ : ሐሊበ : ይግበሩክሙ : *requiritis,* sive *opus habetis* (ut) *lac vobis præbeant:* pro ይገብሩክሙ : *Ebr.*5.12.

NOTA: መሀረ : docuit, *quia in Futuro & sequentibus temporibus abundat, sicuti lib.* 2. *c.* 8. *docuimus, ideò variè cum affixis formatur, ut ex exemplis d. l. allegatis patet.*

IV. Personæ verborum, in *u* vel *i* desinentes, suscipiendis affixis vocales suas resolvunt *u* in ወ : & *i* in የ : *secundum Canon* 9. *lib.*1. *c.*8.

V. Affixa tertiæ personæ in secunda singularis præteriti & prima pluralis ante

ſe poſcunt vocalem ordinis quarti, ut ሰመይከ ፡ *vocaſti*, ሰመይካሁ ፡ *vocaſti eum. Org.* ሞእነ ፡ *vicimus*, ሞእናሁ ፡ *vicimus eum. Pſal.* 12.4. ርኢነ ፡ *vidimus*, ርኢናሁ ፡ *vidimus eam. Pſal.* 89.17.

VI. Litera tertii ordinis in perſonis fœmininis verborum, transfertur in ſextum, ut ፡ ከመ ፡ ትሠቅኒ ፡ *ut fulcias me*, pro ትሠቂኒ ፡ *Org.* & ከመ ፡ ትንጽሕኒ ፡ *ut deſtruas me*, pro ትንጽሒ ፡ Sic ረስዪ ፡ ረስይኒ ፡ *fac me.* ባልሒ ፡ ባልሕኒ ፡ *libera me. Org.*

VII. Imperſonale ቦ ፡ ejuſque compoſitum አልቦ ፡ affixa tertiæ perſonæ ſuſcipit eo modo, ut ſupra *de Verbis lib.* 2. *c.* 20. *n.* 4. docuimus. At ſi accedant affixa primæ & ſecundæ perſonæ, ቦ ፡ tranſit in ſextum ordinem; ut አልብየ ፡ *Non eſt mihi.*

III. In Nominibus.

1. Affixa primæ & ſecundæ perſonæ ſine ulla mutatione vocibus in ſingulari annectuntur, ut; እግዚአብሔር... አምላክከ ፡ *Deus tuus. Pſal.* 44.9. መስከይየ ፡ *refugium meum.* ርስዒ ፡ ሕዝበኪ ፡ *obliviſcere populi tui. Pſal.* 44.12.

2. Nomina pluralia, in ſtatu abſoluto admittunt affixa auxilio vocalis ordinis tertii, ut አልባሲከ ፡ *veſtes tuæ. Pſal.* 44.10. ማያቲሆሙ ፡ *aquæ eorum. Pſal.* 45.3.

NOTA (1.) *Hanc affigendi rationem ſequuntur nomina quædam ſingularia, quæ formam pluralis habent; veluti* መቃብር ፡ ſepulchrum, መቃብሪሆሙ ፡ ſepulchrum eorum. *Pſal.* 48.11. ጥበብ ፡ ſapientia, ጥበቢሁ ፡ ſapientia ejus. *Pſal.* 146. 5. ክበደሃ ፡ *Pſal.* 43.12. ልህቃናቲሃ ፡ *Luc.* 1.36.

(2.) *Forma* ማኅደር ፡ *ut* ማኅደሪሆሙ ፡ habitatio eorum. *Pſal* 48.11. ማኅደሪሃ ፡ *Pſal.* 47.11. *Excipe affixum* ሁ ፡ *ut* ማኅደር ፡ tabernaculum ſuum. *Pſal.* 45.4.

(3.) *Forma* ግብረት ፡ *ſi tertia radicalis ſit gutturalis, ut* ስብሐት ፡ laus, ስብሐቲሁ ፡ *Pſal.*47.9. & 72.28. ብፅዐቲሆሙ ፡ vota ſua. *Lit. MSS.*

EXCIPE contra affixum የ ፡ *quod in plurali nihil mutat, reſpuit enim ante ſe vocalem homogeneam, ſecundum Can.* 8. *lib.* 1. *c.* 8. *ut;* እእዛንየ ፡ *Org.* አዕጽምትየ ፡ oſſa mea. እዘንየ ፡ aures meæ, *Pſal.* 48. 4. ክናፍርየ ፡ *Org. & quamvis* አምላኪየ ፡ *frequentiſſimè reperiatur* Pſal. 70. *& alibi paſſim, id tamen magis negligentiâ librariorum, quàm jure fieri cenſemus, & rectius eſſe* አምላክየ ፡ *prout legitur Pſal.* 7.1. *& alibi.*

3. Sequentes voces አብ ፡ *pater*, እኅው ፡ *frater*, አፍ ፡ *os*, ሐም ፡ *ſocer*, ut in Arabica, ita in hac lingua affixa per *u* ſuſcipiunt. ut አቡነ ፡ *pater noſter.* አቡሁ ፡ *pater ejus.* አፉሆሙ ፡ *os eorum, Pſal.* 5.10. እኁከ ፡ *frater tuus.*

NOTA እኁ ፡ *ſi in accuſativo cum affixo conſtituendum ſit, vocalis ſecundi ordinis, ab affixo ſecundum regulam præcedentem requiſita, tranſit in literam homogeneam* ወ ፡ *quæ conſtituitur in quinto ordine, ad exprimendum accuſativum, hoc modo;* እኅዋሁ ፡ *Pſal.* 48.7.

IV. In Adverbiis.

ከመ ፡ *Sicut* ፡ affixa recipit per *a* quarti ordinis, ut ፡ ከማየ ፡ *ſicut ego*, ከማከ ፡ *ſicut tu, Pſal.* 44.9. ከማክሙ ፡ *ſicut vos.* ከማሁ ፡ *ita quoque.*

V. In Præpoſitionibus.

Præpoſitiones ſeparabiles ſuſcipiunt affixa per *e* quinti ordinis, ut ፡ ምስለ ፡ *cum*, ምስሌከ ፡ *tecum.* ምስሌሆሙ ፡ *cum illis. Pſal.* 2.2. ላዕሌየ ፡ *contra me.*

 Pſal.

Psal. 31. እምኔነ ፡ *à nobis. ibid. v.* 3. At ውስተ ፡ *in,* præter *e* accipit quoque ቱ ፡ idque affixa secundum regulam generalem suscipit. ut; ውስቴቱ ፡ *in eo.* ውስቴታ ፡ *in ea.* ውስቴቶሙ ፡ ውስቴቶን ፡ *in eis.* እምውስቴትክሙ ፡ *ex vobis. Luc.* 11.11.

በይነ ፡ ob affixum mutatur & fit በበይናት ፡ ex quo fit በቤናት ፡ susceptis affixis nominum pluralium more, ut; በቤናቲሃ ፡ በበይናቲሆሙ ፡ *intra se* vel *secum. Matt.* 9.3. & 12.25.

በ ፡ *in* Præpositio inseparabilis cum solis affixis concurrens, in sextum ordinem transit, ut; ብየ ፡ *in me.* ብከ ፡ *in te. Psal.* 5.13.

በእንተ ፡ assumit tertii ordinis vocalem sequente ለ ፡ ut ፡ በእንቲአየ ፡ *propter me,* በእንቲአከ ፡ *propter te,* በእንቲአሁ ፡ *propter eum.*

GRAMMATICÆ ÆTHIOPICÆ

LIBER QUINTUS,

De Particulis, nempe Adverbiis, Præpositionibus, Conjunctionibus, & Interjectionibus.

CAPUT PRIMUM.

De Adverbiis.

QUæ vel Separabilia sunt; ut ይእዜ ፡ *nunc* &c. vel Inseparabilia; ut ኢ ፡ *non.* ለ ፡ *optandi* vel *imprecandi nota,* እም ፡ *utique,* quæ suo loco trademus. Ubi considerabimus 1. *speciem* 2. *significationes,* & 3. *figuram.*

1. Quoad *Speciem,* sunt vel Primitiva ሕቀ ፡ *parùm,* ጥቀ ፡ *valdè*; vel Derivativa, quæ aliundè derivantur: ኅቡረ ፡ *pariter.* ፈድፋደ ፡ *valdè.* Dantur autem Particulæ quæ ob diversam significationem sub diversas orationis partes referendæ fuerunt, ut ላዕለ ፡ *sursum* & *supra.*

NOTA: Derivata à Nominibus forma ገቡር ፡ *desinunt in vocalem ordinis primi, ut* ፍጹም ፡ perfectus, ፍጹመ ፡ perfectè. ኅቡር ፡ unitus, conjunctus. ኅቡረ ፡ pariter. *Sic* ፍጡነ ፡ citò, ሞቱረ ፡ certò.

2. *Significationes* Adverbiorum ordine Alphabetico disposuimus, quò faciliùs reperiantur, nec ea tantùm quæ verè Adverbia sunt, sed & quæ Adverbiis Latinis respondent congessimus, sunt itaque Adverbia

Affirmandi

Affirmandi & annuendi.

አማን : } *certò, verè, reverâ.*
ህልወ : }
ለምንት : ኢኮ : *quidni ?*
እወ : *maximè.*
ጥቀ : *utique ſanè.*
ኦሆ : aſſentientis particula eſt, & annuentis alicujus juſſui. Hinc ኦሆ : ብሂል : hoc eſt ኦሆ : *dicere*, pro *obtemperare, obedire.*

Congregandi.

ኅቡረ : *pariter, ſimul.*
ኢሐተ : *unà.*

Demonſtrandi.

ናሁ : & } *ecce.*
ነዋ : }

Dubitandi.

እንደዒ : } *fortaſſis.*
እስመ : ዮጊ : }

Excluſionis.

ዘእንበለ : *præterquam, niſi; quàm ut.*
ባሕቲቱ : *tantummodo.*

Interrogandi.

አይቴ : *ubi ?*
አይቴኑ : *quonam ? Pſal.* 138. 6.
እምአይቴ : *unde ?*
በአይቴ : *quo in loco ?*
እስከ : አይቴ : *quò uſque ?*
ኀበ : አይቴ : *quò versùs ?*
እስከ : ማእዜኑ : *Pſal.* 5. 3. *quam diu, quouſque ?*
እፎ : *quomodo ?* ዘከመ : እፎ : ውእቱ : interrogatio admirantis. *Matt.* 8. 27.
በእንተ : ምንት : *quamobrem ?*
ማእዜ : *quando ?*
ሚመጠን : *quot ?*
Et affixum ሁ : & ኑ : *ne ? anne ?* Matt. 22. 17. *Marc.* 10. 2.
ለምንት : *quare ?*

Intendendi.

ፈድፋደ : } *Admodum, valdè.*
ጥቀ : }
ዳእሙ : & ዘእንበለ : ዳእሙ : *quin potius.*
እፎ : *quàm*, ut; እፎ : ይጥዕም : *quàm bene ſapit.* እፎ : ይሠኒ : *quàm pulchrum eſt. Org.*
እንከ : *amplius, ulterius.*
በሕቁ : *crebrò, ſæpe.*
ዓዲ : ሕዳጥ : *adhuc parum. Pſal.* 36. 10.
እሙ : *utique* inſepar.
እምሊ : *utique non.*

Loci.

Et quidem (1.) *in loco & ad locum*, ad quæſtionem *ubi ?* & *quò.*

ውስጠ : *intus, in medio.*
አፍአ : *foris, foràs.*
ዝየ : *hîc, hûc.*
ህየ : *ibi, illic, & eò, illuc.*
በህየ : *illo in loco.*
ኀበ : *ubi*, ſive *in quo loco*, ut ኀበ : ሰከበ : *ubi cubuit. Org.*
ኀበ : ካልእ : *aliorsùm.*
ኀበዝ : *hûc.*
ኀበ : ኵሉ : *ubique.*
በኵለሄ : *ubivis, ubique.*
አደ : *ubicunque.*
ላዕለ : *ſuperius, ſupra, ſursùm.*
ታሕተ : *inferius, infrà.*
ፀግመ : *ſiniſtrorſum.*
ይምነ : *dextrorſum.*

(2.) De loco.

እምህየ : *inde, illinc.* ወእምኔሁ : *exinde.* እምርሑቅ : *è longinquo, procul.*
እምኀበ : *unde, ex quo loco.* ut; ሊናእምር : እምኀበ : ኮነ : *Luc.* 20. 7.

Negandi.

ኢኮ : *non.*
ወእመ : ኢኮ : *ſin minùs.*
እንብየ : Renuentis eſt particula, oppoſita τῷ ኦሆ : hinc እንብየ : ብሂል : eſt *renuere,*

renuere, recusare.

ኢፍጹመ : *nullatenus, nullo modo.*

ኢለዓለም : *in æternum non.*

ኢ : *non*, præfixum est inseperabile.

Numeri.

ምዕረ : *semel.*
ክልኤተ : ጊዜ : *bis.*
ክዕበተ :
ምክዕቢተ : } *duplo magis.*

ሠለስተ : ጊዜ : *ter.*
አርባዕተ : ጊዜ : *& ita porrò.*
ዳግመ : *secundò, iterum.*
ካዕበ : *vicissim, præterea, adhuc.*

Optandi.

ለ: præmittitur Optativo, ut ለይኩን ለይኩን: *fiat, fiat*, Gallicè, *Ainsi soit il.*

Ordinis.

ዐዲ : *porrò, præterea.*
ቅድመ : *primùm.*
እምዝ : *deindè, post hæc.*

መቅድመ : *imprimis, primo loco. Matth.* 6. 33.
መቅድመ : ፈድፋደ : *præcipuè verò.*

Prohibendi.

ዑቅ : *cave.*
ኢ : *ne.*

ሐስ : *absit*, requirit Pronomina absoluta, ut ; ሐሰ : ሊተ :: ሐሰ : ለከ : *absit à me*, vel *à te.*

Qualitatis.

በኅቡእ :
ጽምሚት :
ጽሚት : } *clam, occultè. Ruth* 3. 7.
በጽርእ : *Græcè.*
በግዕዝ : *Æthiopicè*, & ita porrò.
መንጸረ : *ex adverso, è regione.*
ሠናየ : *benè, pulchrè.*

በዕብራይስጢ : *Ebraicè.*
በአንኆ : *prolixè.*
ግብተ : *subitò. Psal.* 72. 19.
ጥዩቀ : *certò.* Et ita à reliquis nominibus qualitatis Adverbia formare & derivare poteris.

Quantitatis.

በአምጣነ : *in quantum*, sive *pro ratione.*
ብዙኃ : *multùm, crebrò.*

ሕዳጠ : *parùm, modicum.*

Remittendi.

ሕቀ : *parùm.*
በበ : ሕቅ : *sensim, paulatim.*

ሕቀ : ክመ : ዘእመ : *ferè.*

Similitudinis.

ከመ : *ut, sicut, tanquam.*
ከመዝ : *ita, sic, hoc modo.*
በከመ : *quemadmodum, sicut* : cui respondet
ከማሁ : *ita quoque*, ut : በከመ : በሰማይ : ከማሁ : በምድርኒ : *sicut in cælo, ita & in terra.*

ዘከመ :
ዘከመ : እፎ : } *quo pacto, quâ ratione. Psal.* 9. 13.
መጠነ : *instar.* Matth. 17. 20.
ህየንተ : *vice, loco.*
ዕረየ : *pariter, æqualiter.*
ዝውእቱ : *nempe, nimirum.*
ከማሁ : ከመ : *perinde, similiter.*

De Particula ከመ : nota, quod nunquam sola reperiatur ; sed cum aliis particulis conjuncta, identidatis vim habeat, ita ut modo Pronominis, & Verbi Substantivi, modo Adverbii significationem habeat, pro ut in Lexico plurib' docetur.

Temporis Præsentis.

ይእዜ : *nunc, jam.*
ዮም : *hodie.*

ዓዲ : *adhuc.*
እስከ : ይእዜ : *Huc usque, ad hunc diem.*

Præteriti

Præteriti.

ትማልም : *heri.*
በትካት : } *olim, antiquitus.*
እምትካት :
እምቅድመዝ : *ante hac.*
ውእተ:ጊዜ: } *tunc temporis.* Pſ.18.14.
አሜሃ :

Futuri.

ጌሠም : *Cras.* እምይእዜ : *Ex nunc*, i. e. *inpoſterum.*

Indefiniti.

በጽባሕ : } *manè.*
ነግሀ :
ሰርክ : *veſperi.*
ሳኒታ : *poſtridiè.*
በአምጣነ : *quoad*, עד, *quamdiu, donec.* Pſal. 145. 1.
መዐልተ : *interdiu.*
ሌሊተ : *noctu.*
ድኅረ : *poſtea.*
ቅድመ : *antea.*
ወትረ : vel በኵሉ : } *ſemper.*
ጊዜ : item ለለ :
ጊዜ : & ዘልፈ :
ኢ : ለግሙራ : *nunquam* (ſic fiet.)

ኢልቦ : አመ : ኢ : *non eſt* (ſc. tempus,) *quo non* (ſc. faciam hoc vel illud :) id eſt, *nunquam non.*

አመ : præponitur nominibus & numeris tempus denotantibus, ut ; አመ : ዕለተ : እጼውአከ : *in die quo invocavero te.* Pſal. 101. 3. Sic አመ : አሚሩ : ለሐምሌ : *die primo Julii.*

አመሂ : *Cùm, quo tempore.*
አሜሃ : *tunc temporis.*
እምአሜሃ : *ex illo tempore.*
እስከ : አመ : } *donec.*
እስከ : ሶበ :
እምዝ : *deinde.*
እምከመ : } *poſtquam, cùm.*
እምአመ : ሶበ :
ፍጡነ : *citò.*
ውእተ:ጊዜ: *illo ipſo tempore.* Mat.13.5.
እንተ:ጊዜ: Pſ.123.2. } *Cùm, poſtquam,*
ዘአመ : } ſive *quo tempore.*
እስከ : ማእዜኑ : *quamdiu.* Pſal.41.3.
እንዘ : *cùm, dum.*
ሶቤሃ : *confeſtim, illicò.*
በማእከለ : ጊዜ : *interea temporis, medio tempore.*
ለግሙራ : } *in perpetuum.*
ለዝላፉ :
ለዝሉፉ :
እምቅድመ : } *antequam, priuſquam.*
ዘእንበለ : Pſ.35. 47. Luc.2.1.

3. Quod *Figuram* ſpectat, compoſita facile intelliguntur, ut ; እምዝ : ex እም : & ዝ : q. d. *ex hoc*, i. e. *deinde*, quare his lectorem non morabimur.

CAP. II.

De Præpoſitionibus.

Quæ vel Separabiles ſunt, vel Inſeparabiles : Simplices vel Compoſitæ.

Separabiles ſunt, quæ abſolutè conſiſtere poſſunt, ut ; ላዕለ:ማእከለ: &c.

Inſeparabiles verò ለ : *ad*, በ : *in*, & እም : *a, ab, de, ex*, quæ aliis vocibus præfiguntur.

Simplices ſunt ህየንተ : መንገለ : & his ſimiles.

Compoſitæ verò, quæ vel aliunde, ut ; በእንተ : ዘእንበለ : vel cum modo dictis Præpoſitionibus በ : & እም : componuntur, & quidem, ſi *De loco* agatur, determinatio fit per adjectionem Præpoſitionis Loci, ut ; በላዕለ : *in re*, ita tamen,

men, ut supra rem sit. Sic በቅድመ ፡ በኀበ ፡ በታሕተ ፡ quæ Latinè simpliciter efferuntur per *coram, apud, sub.* Sic vice versâ, si de remotione, vel immutatione prioris status aut loci agatur, illius ratio habetur in compositione Præpositionum, quod apud Gallos est frequentissimum, veluti እመልዕለ፡ Gallis *de dessus.* እመቅድመ ፡ Gall. *de devant.* እመኀበ ፡ Gall. *dauprès.* እመውስተ ፡ Gall. *de dedans:* quæ Latinè simpliciter per *a, ab, de* vel *ex* redduntur; prior verò status ex ipso sensu cognoscitur.

ህየንተ ፡ *ἀντὶ, loco, vice* : & *ὑπὲρ Pro*
ላዕለ ፡ *super, contra, adversus.*
መልዕልተ ፡ *super, supra. Luc. 6.* 49.
ምስለ ፡ *cum* & *inter*, ut scribatur nomen meum ምስለ ፡ ጻድቃን ፡ *inter justos.*
መንገለ ፡ *versùs.*
ማእከለ ፡ *inter, in medio aliquorum.*
ቅድመ ፡ / በቅድመ ፡ } *antè, coràm.*
በከመ ፡ *secundum, juxta.*
በበይነ ፡ *propter.*
እምድኅረ ፡ *pòst.*
እንተ ፡ *per.*
እንጻረ ፡ *è regione.*
ውስተ ፡ *in*, tàm *in* quàm *ad* locum.
በውስተ ፡ *in* loco.
እንበይነ ፡ *ob, propter*, pro እምበይነ ፡ sic dici videtur.

በቤናት ፡ *inter.*
በእንተ ፡ (1) *propter.* (2) *de*, cum de re aliqua agitur, ut *Psal.* 7. *tit.* (3) *pro*, ut; ለጸልዮ ፡ በእንቲአየ ፡ *ad adorandum me. Org.*
ታሕተ ፡ *sub.*
ኀበ ፡ / በኀበ ፡ } *apud, ad.*
እመታሕተ ፡ *vice, loco.*
እስከ ፡ *usque ad*, & እስከነ ፡ *Psal.* 49. 2. & 112. 3. modò distinguas à sequenti voce ዐረብ ፡
እምነ ፡ *ab, ex.*
ዘእንበለ ፡ *sine, absque, præter.*
ዲበ ፡ *super.*
በዲበ ፡ *idem.*
ዲቤ ፡ ባሕር ፡፡ ዲቤ ፡ ማይ ፡ *Matth.* 14. 26, 28. fortè mendum.
ድኅረ ፡ *pòst.*

CAP. III.

De Conjunctionibus.

Conjunctiones Separabiles sunt, vel Inseparabiles. Separabiles sunt እመ ፡ *Si.* አላ ፡ *sed.* Inseparabiles verò ሁ ፡ ሂ ፡ መ ፡ ሰ ፡ ኒ ፡ ወ ፡ ዘ ፡ ኬ ፡ ex quibus ወ ፡ & ዘ ፡ præponuntur, reliquæ verò postponuntur.
Significationem sub titulis sequentibus docebimus.

Adversativæ.

ባሕቱ ፡ *veruntamen, verùm enimverò. ast.*
ዘእንበለ ፡ / አላ ፡ } *sed, verùm.*
ጥቀ ፡ *tamen, attamen, nihilominus, utique.* ጥቀ ፡ sequente ኢ ፡ *ne quidem* reddendum est.
ለእመ ፡ / ወእመሂ ፡ } *quamvis, etsi, licet.*
ሰ / መ } *autem.* Nota: ሰ mutat ነ in ን si concurrat cum አነ ፡ ut አንሰ ፡ *ego autem.*

Conclusivæ.

እንከሰ ፡ / ኬ ፡ affixum } *ergo, igitur, itaque.*
እንከ ፡ *ideo, eam ob causam.*
በእንተዝ ፡ *propterea, ideo, eam ob rem.*
እንጋ ፡ *igitur* præcedente vel sequente ኑ ፡ ferè obtinet, *an igitur? num ergo?*

Conditionales.

Conditionales.

ሶበሁ : *Si. Psal.* 43. 22.
ዘእንበለ : *nisi, præterquam.*
እመ : / ለእመ : } *si, sin.*
ለእመ : ሊ : *ni, nisi.*
ወሚመ : እኮ : *si verò non.*
እመሰ : / ሶበሰ : } *si autem.*

ሁ : in conditionali & quasi interrogativo sermone locum habet, ut; እሰመ : ለማኝ : ለንተሁ : እግዚአ : *Matth.* 14. ሶበ : እቤሁ : *Psal.* 72. 15.

Copalativæ sunt :

ወ : *Etiam* ዓዲ : *præterea, adhac.* ሂ : & ኒ : *quoque, etiam,* respondent particulis encliticis *què*, & Græcorum τε, ut በሰማይ : ወበምድርኒ : *& in cælo & in terra.*

Disjunctivæ.

እመሂ : *sive, seu.* እመኒ : *sive*, si sæpius repetatur additur ወ : ut; እመኒ : ዐረጉ : ወእመኒ : ወረድኩ : ወእመኒ : ነሠእኩ : *sive ascendero, sive descendero. Psal.* 138.7.

አው : / ወሚመ : } *aut, vel.*

Finales.

ከመ : *Ut.* ከመ : ኢ :

CAP. IV.

De Interjectionibus.

D*Eridentis* : እንቋዕ : እንቋዕ : *Euge, euge ! Psal.* 69. 4.

Dolentis አሌ : *va*, አሌሊተ : *va mihi.* ወይ : idem, ወይለከ : *va tibi. Matth.* 11. 21. ወይሊተ : *va mihi*, & sic modò conjunguntur Pronominibus : modò disjunguntur.

ሰይሌ : *heu.* & contr. ሴሌየ : *heu mihi. Psal.* 119. 5.

Salutantis personam aliquam in dignitate constitutam : ባሐ : *Ave*, communiter ሰላም :

Rogantis እስኩ : *quæso, obsecro.*

Huc pertinet ኣ : paragogicum *supplicantis*, vel *petentis*, vel *nunciantis* aliquid. *Dan.* 3. 4 quod per totam orationem supplicem miro modo, in fine singularum vocum, ad nauseam usque repetitur, ut patet *Matth.* 27. 19. *Luc.* 7. 7. & 16. & seq. Imo & *interrogantis* est, ut; አንተኣ : መኑኣ : አንተኣ : *tu quisnam es? Joh.* 11. 19.

GRAMMATICÆ ÆTHIOPICÆ

LIBER SEXTUS, DE SYNTAXI.

CAPUT PRIMUM.

De Syntaxi Verborum,

Et quidem

I. *De Constructione Verbi cum Verbo.*

1. VErbum regitur à Verbo in Infinitivo, ut: ሊይክሉ ፡ ቀዊም ፡ *non possunt stare, Psal.* 17.42. ሊይክል ፡ አግምሮቶ ፡ *non possum comprehendere illud. Org.* Ubi nota, Verbum ከህለ ፡ formam secundam Infinitivi cum affixo præoptare. ቀደመ ፡ ነጊረ ፡ *prævenit narrare*, i. e. *prius narravit.*

2. Vel in Subjunctivo per Ellipsin Conjunctionis ከመ ፡ *ut* : ሊፈቀደ ፡ ይለቡ ፡ *noluit intelligere. Psal.* 35.43. ዐርገ ፡ ይጸሊ ፡ *ascendit oratum*, sive *ut oraret, Luc.* 6.12. ወጸአክሙ ፡ ትርአዩ ፡ *egressi estis visum*, sive *ut videretis.*

3 Nonnunquam modò dicta particula ከመ ፡ accedit, ut ይኄይሰከ ፡ ከመ ፡ ይትሐጐል ፡ *præstat tibi ut pereat, Matth.* 5.29. quæ tamen in sequenti versu omittitur.

II. *De Constructione absoluta Verbi cum Nomine.*

4. Verba Activa, cujuscunque sint conjugationis aut formæ regunt Nomina (1.) in statu constructo, qui Accusativum repræsentat, ut: ስእለ ፡ ሕይወተ ፡ *petiit vitam.* ፈተወ ፡ ስንኪ ፡ *Psal.* 44.13. ረሰየ ፡ ማየ ፡ ወይነ ፡ *fecit aquam vinum.* Lit. MSS ነበቡ ፡ ሐሰተ ፡ *locuti sunt vanum. Psal.* 72.8.

5. *EXCIPE casum affixi, ibi enim status absolutus manet, ut* አንቃዕደውኩ ፡ ነፍስየ ፡ elevavi animam meam. *Psal.* 24.1. አንሣእኩ ፡ አዕይንትየ ፡ elevavi oculos meos. *Psal.* 120.1. እሁብ ፡ ብፅዓትየ ፡ dabo votum meum. *Psal.* 21.27. ሜጥከ ፡ ላሕየ ፡ avertisti planctum meum. *Psal.* 29.14. *Et quidem in Plurali status affixi prævalet statui constructo, ut* አንቃዕደነ ፡ አዕይንቲነ ፡ elevavimus oculos nostros. *Psal.* 122.1.

6. Re-

6. Regunt (2.) Nomina auxiliante affixo tertiæ personæ, & ለ፡ nomini sequenti præfixo, ut: ባልሐ ፡ ለነፍስየ ፡ *libera animam meam. Psal.*7.4. ita tamen ut Nomen non rarò præcedat: ለከናፍርየ ፡ ረስዮን ፡ *Org. Effice labia mea*. ለዕ ውር ፡ መሪሖቶ ፡ *cæcum ducere. Luc.*6.39.

7. Ista constructio non Accusativo tantum, sed & Dativo Latino competit, ut: ዘይሌድም፡ ለአቡከ ፡ *quod placet patri tuo. Org.* ወመኑ ፡ ይትቃወሞ፡ለቍረ፡ *quis potest resistere frigori. Psal.*147.6.

8. Etiam Neutra quædam Activè construuntur, ut: ኀየለ ፡ *prævaluit*, quod Activè reddere licet, *superavit*: ይኄይልዎ ፡ *superabunt eum*, vel comparativè, *fortiores sunt illo. Org.* Sic አልቦ ፡ ዘይክለኒ ፡ *nemo est qui prævaleat mihi.*

9. Præterea statum constructum poscunt: Verba passionis; ut ሐመ፡ፈፀንተ፡ *laboravit febri.* Luc.4.38.

10. Verba Loci; ut: ቦዊአ ፡ ቤተ ፡ *introire domum. Matth.*12.29. ወፅአ ፡ ገዳመ ፡ *egressus est in desertum. Matth.* 11.7. ነበረ ፡ ሰማያተ ፡ ኀበ ፡ አቡሁ ፡ እንዘ ፡ ሀሎ ፡ ምድረ ፡ *mansit in cælis apud patrem suum, cùm tamen esset in terra. Lit. MSS.* ቀዊመ ፡ ዐውደ ፡ q. d. *stare circulum*, i. e. *circumstare. Org.*

11. Verba Temporis, ut: ኢያጽረዕኩ ፡ እሐተ ፡ ሰዐተ፡ *ne unicam quidem horam cessavi. Org.*

12. Verba Copiæ, aut inopiæ, ut; *Anima mea* ጸገበት ፡ ጽእለተ ፡ *satura est ignominiæ, Psal.*37.7. ኀጥእኩ ፡ ፈውሰ፡ *carui sanitate. Psal.*37.7.

13. Verba ኮነ ፡ ut: እከውን ፡ ንጹሐ፡ *ero purus. Psal.*17.26.

14. Anomalum ቦ ፡ *est* vel *habet*, ejusque negativum አልቦ ፡ አልቦቱ ፡ construitur cum Accusativo rei: ut; ዐቅመቦ ፡ *terminum habet. Org. lect.*1. አልቦ፡ ዐቅመ ፡ *non est ei terminus. Jac.*3.8. & Dativo subjecti, ut: አልቦ ፡ ፈውሰ ፡ ለሥጋየ ፡ *non est sanitas corpori meo. Psal.*37.7.

15. Et alia quædam Verba, quæ usus docebit; ut ዑቁ ፡፡ ዑቁ ፡ ርእሰክሙ ፡ *cavete vobis ipsis. Luc.* 17.8.

16. Infinitivus cum Substantivo concurrens, more Substantivorum in statu constructo collocatur, ut; ሰትየ ፡ ደመ ፡ *bibere sanguinem. Lit. MSS.*

III. *De Constructione Verborum cum Nominibus, quæ fit auxilio Præpositionum.*

17. Porrò cum Præpositionibus Verba nonnulla construuntur. Veluti cum Præpositione ለዐለ ፡ quatenus *contrà* significat

Verba adversitatis & contrarietatis, ut; ተሰነተየ ፡ *conjuravit, Psal.* 101.9. አሕሠመ ፡ *maledixit, Marc.*9.39. In *Actis* 23.5. habetur ደበ ፡ dubito an benè? ይሳለቅ ፡ ለዐሌሆሙ ፡ *illudet eos.*

18. Cum Præpositione ምስለ፡ ut: አስተሳለመ ፡ *reconciliavit aliquem* ምስለ ፡ *cum aliquo. Org.*

19. Cum Præpositione በ ፡ ut: ተአመነ ፡ *confisus est.* ተአምኖ ፡ በእግዚአብሔር፡ *fiducia in Deum. Psal.*117.8. at ተወከለ ፡ utroque modo construitur, ut ተወከልኩከ ፡ *Psal.*21.9. & ተወከሉ ፡ ቦቱ ፡ *Psal.*2.13. ዘመወ ፡ *scortatus est* በአዋልደ ፡ አሕዛብ ፡ *cum filiabus Ethnicorum Org.* ተማኅፀነ ፡ *commendatus fuit alicui*, sive *fretus* aut *confisus fuit* በኂሩቱ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ *bonitate Dei.*

20. Cum Præpositione ኀበ ፡ *ad, apud*: Verba petendi, ut: ሰአለ ፡ *petiit*. ጸለየ ፡ *oravit* & ተማህለለ ፡ ut: ይጼሊ ፡ ኀቤከ ፡ *orat ad te*. *Psal.* 31.7 ጸርኀ ፡ ኀቤሁ ፡ *clamavit ad eum*. Sic ኀበ ፡ መኑ ፡ እስእል ፡ ወኀበ ፡ መኑ ፡ እትመሀለል ፡ ወኀበ ፡ መኑ ፡ እጼሊ ፡ *à quo petam* &c. *Org. lect.* 3. ኢይትከፈል ፡ ኀበ ፡ ወልድ ፡ ወኀበ ፡ አብ ፡ *non dividitur* (Sp. S.) *apud Filium & apud Patrem*. i. e. *non est partim apud Filium, & partim apud Patrem*. ተርጐመ ፡ *expositus est*; ut ሰክልኤ ፡ ይትረጐም ፡ ኀበ ፡ ለአምሮ ፡ ወኢያእምሮ ፡ *dupliciter exponitur de cognitione & ignorantia*. ወለጠ ፡ *mutavit* ኀበ ፡ *in hoc* vel *illud*. *Org*.

21. Cum Præpositione እም ፡ *à, ab, ex* (1.) Verba timoris, ut; ፈርሀ ፡ *timuit*, መምዐ ፡ *trepidavit*. ut; ይመምዑ ፡ እምድምጸ ፡ ቈጽል ፡ *trepidant ob strepitum folii*. *Org*. (2.) Verba præcavendi, ut ተዐቀበ ፡ *cavit sibi* እም ፡ *ab aliquo*. ሰዊቅ ፡ *fulcire* እምትንታኔ ፡ *à nutatione*. *Org*. ዐርቀ ፡ *defecit, destitutus fuit*. ዘኢየዐርቅ ፡ እምቱሱሕ ፡ *quod non destituitur mixto*. *Cant*. 7.2. plura vide in Syntaxi Præpositionum.

IV. *De Verbis quæ variè construuntur.*

22. Multa dantur Verba, quæ diversimodè construuntur, sicuti usus docebit. Ejusmodi sunt, ut aliqua saltem exempla afferamus

(1.) Verba *similitudinis & comparationis*, ut: ተመሰለት ፡ ርግበ ፡ *similis est columbæ*. *Org*. ተመሰልከ ፡ መስሊሆሙ ፡ *exæquatus illis es*. ይመስል ፡ ከመ ፡ በቀልት ፡ *similis est palmæ*. መሰለ ፡ በዕፀው ፡ *comparavit, assimilavit arboribus*.

(2.) Verba *quantitatis & qualitatis*, quæ vim comparationis in se habent, tàm absolutè: ut ዘይልህቅ ፡ *natu maximus*: quàm cum affixo relativo rei aut personæ comparatæ, ut: ዘይልህቀክሙ ፡ *qui maximus vestrum est*. ዘይኄይሎ ፡ *qui fortior eo est*, ut & particulâ comparativâ እም ፡ construuntur, ut: የዐቢ ፡ እምኔሁ ፡ *major est eo*. *Matth*. 11.11. Sic ይኄይስከ ፡ ይትሐጐል ፡ አሐዱ ፡ እምኵለንታሁ ፡ ይሑር ፡ *præstat tibi* (ut) *pereat unum, quàm* (ut) *totum abeat* &c. *Mat*. 5.30.

V. *De Ellipsi in Constructione Verborum cum Nominibus.*

Quædam Verba construuntur cum Dativo per Ellipsin Præpositionis በእንተ ፡ ut: አስተስረየ ፡ ሎሙ ፡ *intercessit illis*, pro በእንቲአሆሙ ፡ *pro illis*. Sic ይትዋቀሦ ፡ *patrocinatur illi*; alibi verò legitur ይትዋቀሠ ፡ በእንቲአሁ ፡ *Org*. ይትበአስ ፡ ወይትቃወም ፡ ሊተ ፡ *pugnat & protegit mihi*, i. e. በእንቲአየ ፡ *pro me*.

VI. *De Periphrasi Verborum.*

Verba ረሰየ ፡ *fecit*, & ኮነ ፡ *factus est*, inserviunt Verborum periphrasi; ut: ረስየኒ ፡ ድኅነ ፡ *redde* vel *effice me liberum*: i. e. አድኅነኒ ፡ *libera me*. *Org*. ከመ ፡ ኢይኩን ፡ መዉአ ፡ *ne fiam victus*. i. e. ከመ ፡ ኢይትመዋእ ፡ *ne vincar*. *Org*.

VII. *De Enallage in Constructione Verbi cum Nomine, vel Generis & Numeri.*

Fœmininum plurale construitur cum Præterito masculino singulari, ut: ተሀውከ ፡ አዕጽምትየ ፡ *conturbatum est ossa mea*, pro ተሀውካ ፡ *Psal*. 6.2. et 101.4. ኀልቀ ፡ መዋዕልየ ፡ *defecit dies mei*, pro ኀልቁ ፡ vel Numeri tantùm: ተኀድገ ፡

ሎሙ ፡

ሎሙ ፡ ኀጢአቶሙ ፡ *Psal.31.1. quibus remissum est peccata illorum*, pro ተኀድገት ፡

CAP. II.

De Syntaxi Nominum.

Tit. I.

De Constructione Substantivi.

Substantivum cum Substantivo rei diversæ tripliciter construitur.

1. Substantivum prius construitur in statu constructo, *de quo lib. 4. c. 6.* ut ብእሴ ፡ ደም ፡ *vir sanguinis. Psal.5.7.* quæ constructio quandoque per aliquot voces ordine continuatur, ut : አዋልደ ፡ ነገሥተ ፡ አሕዛብ ፡ *filiæ Regum Ethnicorum. Org.* Interdum tamen per sequentem construendi modum interrumpitur, ut : ንጉሠ፡ነገሥት፡ ዘኢትዮጵያ ፡ *Rex Regum Æthiopiæ.*

Ad eundem modum Substantivum construitur cum Pronomine possessivo absoluto; ut ስም፡ዚአየ፡ *nomen meum Org. l.6.* Imò & Appositio statum constructum postulat, ut ሐሳዌ፡መሲሕ፡*Mendax Messias.* 1 *Joh.2.18.* i. e. *Antichristus.* ሐሳውያነ ፡ ነቢያት ፡ *Mendaces, s. Pseudoprophetæ. Matth. 7.15.* ዐጽመ ፡ መንከስ ፡ *os mandibulæ.* በዓለ ፡ ፋሲካ ፡ *Festum Paschatos. Joh. 2.23.*

NOTA. Hypallage nonnunquam hîc contingit, ita, ut nomen quod debet sequi, antecedat. ut : ዕፍረተ ፡ ልጥር ፡ *unguentum litræ* : pro ልጥረ ፡ ዕፍረት ፡ *litra unguenti, Joh.12.3.* sic Hebraicè שְׁקָלִים כֶּסֶף *Lev.5.15.*

2. Substantivum posterius adsciscit articulum ዘ ፡ qui est nota Genitivi, ut : መዝሙር ፡ ዘዳዊት ፡ *Psalmus Davidis*, quem modum amant (1.) Nomina Propria. (2.) Nomina desinentia in vocalem quarti, quinti & septimi ordinis, quia enim illa nullam patiuntur mutationem, ideo constructio hoc pacto indicanda est, ut : ጸጋ ፡ ዘአብ ፡ zaga-zaab, *gratia patris.* Nomen proprium viri. ፍጻሜ ፡ ዘለኆቴት ፡ *Psal.4. tit.* ፍጻሜ፡ዘሸብሸት፡ *Psal.6. tit.* Non raro tamen hoc indicio carent : እንስሳ ፡ ገዳም፡፡ሐረዊያ፡ሐቅል ፡ *Psal.79.14.*

Ex duobus Substantivis rem unam describentibus, posterius tantùm si constructio poscat, in plurali constituitur, ut ዐጽመ ፡ ገቦ ፡ *costa*, ዐጽመ ፡ ገቦዎት ፡ *costæ. Org. l.5.*

3. Per affixum tertiæ personæ sequente ለ ፡ ut : ምሕረቱ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ *misericordia Domini Omnipotentis.* Nota in duobus posterioribus modis nomen constructum sæpè præponi, ut ; ዘዳዊት ፡ መኃልይ ፡ *Psal. 72. tit. Davidis cantica.* ለአብ ፡ የማኑ ፡ *dextra patris*, pro የማኑ ፡ ለአብ ፡ *Liturg. MSS.*

4. Nomina temporis & loci in statu constructo collocantur, ut ; ኵሎ ፡ አሚረ፡ *omni die*, seu *quotidie. Luc.22.53.* ውእተ ፡ ጊዜ ፡ *illo ipso tempore*, i. e. *subitò.* Si quis quæsierit የማነ ፡ ወፀጋመ ፡ *ad dextram & sinistram. Lit. MSS.*

5. Nomina à Verbis derivata, tam Substantiva quàm Adjectiva, constructionem Verborum suorum sequuntur. ut ; ጸሎት ፡ ኀበ ፡ እግዚአብሔር ፡ *preces ad Deum. Luc.6.12.* ዕሩይ ፡ *æqualis, par alicui.* ዘዕሩይ፡ ምስሌከ ፡ *qui par est tibi.* ውኩል ፡ *confisus, fretus*, አንሰ ፡ ውኩል ፡ ሰዕለ ፡ ስእለትከ፡ *Ego autem fretus sum petitione tuâ.*

Tit.

Tit. II.

De Regimine Adjectivi.

6. Adjectiva qualitatis, cum Subſtantivis conjuncta, quæ Latinè Ablativum poſcunt, Æthiopicè more Subſtantivorum in ſtatu conſtructo collocantur, ut: ፍጡነ ፡ መዐት ፡ *citus irâ.* ለሠሡዐ ፡ ልብ ፡ *inſatiabilis corde. Pſal.* 100 7. ህቡረ ፡ ህላዌ ፡ ዕሩየ ፡ መለኮት ፡ *unitus eſſentiâ & par divinitate. Org.* ርቱዓነ ፡ ሀይማኖት ፡ *recti fide*, i. e. *Orthodoxi.*

7. Nomen materiæ regitur à ſuo Adjectivo auxilio Præpoſitionis በ ፡ ut; ልቡጥ ፡ በወርቅ ፡ *auro obductus.* ንዝኅት ፡ በደም ፡ *conſperſus ſanguine. Liturg. MSS.* ልኩፍ ፡ *attactus* poſcit እም ፡ *Org. l.* 3.

8. Dantur Adjectiva qualitatis quæ ſemper cum affixo perſonali, quale videlicet conſtructio poſcit, efferuntur; Veluti ዕራቅ ፡ *nudus*, ut; Dejiciant me ዕራቅየ ፡ *inanem. Pſal.* 7. 4. Fugit ዕራቄ ፡ *Marc.* 14. 51. ትኩዝ ፡ *triſtis*, ut; ሖረ ፡ ትኩዘ ፡ *abiit triſtis, Marc.* 10. 22. *Pſal.* 37. 6. ዕዉረ ፡ ተወልደ ፡ *cæcus natus eſt*, & በሕቲት ፡ *ſolus*, ለባሕቲትከ ፡ *tibi ſoli. Pſal.* 50. 5. ጽሙእ ፡ *ſitiens*, ኵለንታ ፡ *totum*, &c.

9. Eodem modo conſtruuntur Nomina numeralia, ſed ita ut affixum ſemper rejiciat ſuum relatum, ut: Si ejecerint vos ex una urbe, fugite ውስተ ፡ ካልእታ ፡ *in alteram. Matth.* 10. 23. & ita quoque ካልኡ ፡ ወሣልሱ ፡ *ſecundus ejus & tertius ejus.* q. d. *ſecundus & tertius ab ipſo.* ሣልሶሙ ፡ ዮም ፡ *tertius eorum dies eſt. Mar.* 8. 2. ubi affixum planè abundat.

10. Adjectiva copiæ vel inopiæ nomen conſtructum adſciſcunt, ut: መልእት ፡ ሕምዘ ፡ *plena veneno. Jac.* 3. 8. መሉኣን ፡ አዕይንተ ፡ *pleni oculis. Apoc.* 4. 4.

11. Adjectivum & Subſtantivum regulariter quidem etiam genere & numero conveniunt: attamen frequentiſſimè hîc occurrit Enallage, quæ vix regulas habet. Et quidem *generis*, & *numeri ſimul.* ut; አንስት ፡ ሊልኩፋን ፡ pro ልኩፋት ፡ *Org. l.* 3. በውእቱ ፡ መዋዕል ፡ pro ውእቶን ፡ *in illis diebus. Luc.* 6. 12.

12. In ſtatu conſtructo Adjectivum cum Subſtantivo convenit; ut: ዘፈነወ ፡ ወልደ ፡ ዋሕዴ ፡ & አጽገበ ፡ ለአባፊ ፡ ብዙኃነ ፡ *Lit. MSS.*

III. De Conſtructione Comparationis.

13. *Poſitivus* intenditur per particulam ጥቀ ፡ ut: ጥቀ ፡ ልዑል ፡ *valdè excelſus.* Qui gradus intenſus Latinè extra ſtatum comparationis per ſuperlativum exprimi ſolet, *celſiſſimus.* ጥቀ ፡ ክቡር ፡ *nobiliſſimus.* ጥቀ ፡ ፍቁር ፡ *chariſſimus.*

14. *Comparativus* apud Æthiopes fit auxilio particularum እም ፡ & እምነ ፡ *à, ab*, Latinè *præ, quàm*; ut apud Hebræos מִן. Verùm per Verba tantùm, ut; ይበዝኁ ፡ እኩያን ፡ እምነ ፡ ኄራን ፡ *multi ſunt mali præ bonis*, i. e. *plures ſunt mali quàm boni*; Sic, Filii hujus mundi ይጠብቡ ፡ እምውሉደ ፡ ብርሃን ፡ *ſapientiores ſunt filiis lucis.* Luc. 16. 8. የዐቢ ፡ እምኔሁ ፡ *major eſt eo. Matth.* 11. 11. Plura diximus ſupra de Verbis Reg. 22.

15. *Superlativum* Æthiopes efferunt. (1.) Repetitione ejuſdem nominis in plurali maſculino, idque vel præcedente ſtatu conſtructo: ut: ቅድስት ፡ ቅዱሳን ፡ *Sanctum Sanctorum*, i. e. *ſanctiſſimum*; vel mediante Præpoſitione inſeparabili እም ፡

እም ፡ ut; ንጽሕት ፡ እምንጹሐን ፡ *casta præ castis*, i. e. *castissima*. Mysterium ዘኅቡእ ፡ እምኅቡኣን ፡ *secretissimum omnium. Org.*

(2.) Per sola Verba quantitatis, aut qualitatis, præmisso relativo ዘ ፡ ut; ዘይንእስ ፡ *quod minimum est*, i. e. *minimum*. ዘይበዝኅ ፡ *quod maximum est*, i. e. *maximum*; sive *maxima pars*. ዘይልህቅ፡ *natu maximus. Matth.* 22.25. Plenius tamen additur እምኵሉ፡ ut ትንእስ ፡ እምኵሉ፡እዝርእት ፡ *Mar.* 4.31.

IV. *De Periphrasi Adjectivorum.*

16. Adjectiva circumscribuntur (1.) per Substantivum in Genitivo constructum, qualitatem priori tribuens, ut apud Ebræos. ut; ሐራዊያ ፡ ሐቅል ፡ *porcus sylvæ*, i. e. *sylvestris*, *Psal.* 79. 14. Item, ፍትወት ፡ ዘሥጋ ፡ *desiderium carnis*, i. e. *carnale*. (2.) per Pronomen relativum ዘ ፡ *qui*, & እንተ፡ *quæ*, tàm in singulari quàm plurali; ut ፡ ዘሥጋ ፡ *corporeus. Org.* ዘየማን ፡ *dexter*. ዘለምጽ ፡ *leprosus*, እለ፡ለምጽ፡*leprosi*. *Matth.* 10.8. እለ ፡ ክርስቶስ ፡ *Christo addicti. Marc.* 9.41.

NOTA: Nonnunquam intercedunt Præpositiones በ ፡ & ለ: *ut*; ዘበአማን ፡ verus. ዘለዓለም ፡ quod in æternum, *i. e.* æternus. ዘበትርብዕት ፡ quadratus. *Si præcedat fœmininum, Periphrasis quoque fit per fœmininum relativum* እንተ፡ *ut*; *Ecclesia* እንተ ፡ ሐዋርያት ፡ Apostolica. እንተ፡ውስጥ፡ interior pars. እንተ፡ አፍአ ፡ exterior pars. እንተ፡ጽብሐት ፡ matutina. *Psal.* 21. *tit.*

V. *De Nominum Pleonasmo.*

17. Pleonasmum in Ebræa lingua satis usitatum, efficiunt voces ገጽ ፡ *facies*. አፍ ፡ *os*. እድ ፡ *manus*; ut ፡ እምገጸ ፡ ቀስት ፡ *à facie arcus*, i. e. *ab arcu. Org.* እምአፈ፡ለርማሕ ፡ *ab ore lancearum*; i. e. *à lanceis*. እምእደ ፡ ኵሎሙ ፡ ጸላእትየ ፡ *è manu omnium inimicorum meorum*, i. e *ab omnibus inimicis meis*.

18. Huc spectat constructio Synonymorum, ut ፡ መጽሐፈ፡ መልእክት ፡ *liber epistolæ*, i. e. *libellus epistolaris. Org.* quæ aliàs plerunque αὔξησιν & evidentiam denotat: ut ሠና ፡ ላሕይ ፡ *pulchritudo venustatis*, i. e. *egregia pulchritudo*. ቅኔ ፡ ግብርናት ፡ *servitus subjectionis*, i. e. *gravissima servitus*. ጼና ፡ መዐዛ ፡ *odor fragrantiæ*, i. e. *optimus odor*.

De Ellipsi.

Ellipsis nominis በዓል ፡ *Festum*, frequens est; ut ex titulis lectionum Novi Testamenti liquet. ut ፡ በሕፃናት ፡ መንበብ ፡ *in infantium lectio*; pro በበዓለ፡ ሕፃናት ፡ *in festo infantium* innocentium *Matth.* 2. 13 *tit.* Lectio autem ex Paulo in eodem festo reperitur. 1 *Cor.* 4. 1. Sic በመስቀል ፡ ዘቀውዐ ፡ *in Festo crucis verno*; quod vulgò est *crucis inventio*. 1 *Cor.* 1. 17. *tit.* ለሚካኤል ፡ *in Michaelis sc. festo*. Gall. *à la St. Michel.*

Enallage, ut paulò antè diximus, in hac lingua frequentissima est, non Generis tantùm & Numeri singularis pro plurali, & vice versa; sed & Numeri Ordinalis pro Cardinali: ሰዱስ ፡ መዋዕል ፡ *sextus dies* pro ስድስቱ ፡ *sex*. Et vice versa, ut ፡ ጊዜ ፡ ስሱ ፡ ወትስዒ፡ሰዓት ፡ *tempore sex & novem hora*, pro *sexta & nona hora*. Item ዐሠሩ ፡ ወአሐቲ ፡ *decem & una*, pro *undecima*. *Matt.* 20.5,6. plura & diversa exempla passim obvia sunt.

CAP.

CAP. III.

De Pronominum Syntaxi,

Et quidem

I. De Possessivis.

ዚአየ ፡ ዚአከ ፡ &c. Substantivè & neutraliter accipiuntur : *Id quod meum, tuum, suum* vel *illius est.* Gall. *le mien, le tien, le sien* : ut ; ዘእምዚአሃ ፡ ሞተ ፡ ነሥአ ፡ ወዘእምዚአሁ ፡ ሕይወተ ፡ ጸገዋ ፡ *qui de eo, quod ejus erat, mortem assumsit, & qui de suo vitam ei donavit. Org.* እምዚአየ ፡ ይነሥእ ፡ *de meo sumet. Joh.* 16.14. ኵሉ ፡ እንቲአየ ፡ ውእቱ ፡ *omne meum est.* ibid.

II. De Relativis.

Pronomina Relativa ዘ ፡ እንተ ፡ እለ ፡ *qui, quæ*, in casibus obliquis Latinorum poscunt Pronomen tertiæ personæ, Verbo vel Nomini affixum, ut : Beatus ዘአዕረፈ ፡ ላዕሌሁ ፡ *super quo requievit. Org.* ዘባረከ ፡ *quem benedixit* (Deus). *Org* ሀገር ፡ እንተ ፡ ስማ ፡ *urbs cujus nomen. Joh.* 4.4. እንተ ፡ ባቲ ፡ *in qua. Psal.* 49.24 ዘውስጡ ፡ *cujus interior pars.* ዘበላዕሌሁ ፡ *super quo.* ዘዐሠሩ ፡ አጻብዒሁ ፡ *cujus decem digiti.*

Et vel promiscuè ሁ vel ሆ ፡ usurpatur, modò notes, in Nominibus pluralibus & Verbis prius integrum manere ; ut : ዘቀባእከሁ ፡ *quem unxisti. Org.* Posterius verò ሀ suum abjicere, ut : ዘረሰይከ ፡ *quem fecisti. Org.*

III. De Interrogativis.

መኑ ፡ *quis?* cum Nomine constructum nihil mutat, ut ; መኑ ፡ ሰብእ ፡ *quis hominum? Org. lect.* 2.

Pronomen reciprocum *sui, sibi*, quod Hebraicè effertur per נֶפֶשׁ *anima* hîc redditur per ርእስ ፡ *caput.* ut : ርእሶሙ ፡ *capita sua*, i. e. *se ipsos.*

Pleonasmus Pronominum personalium frequens est, ut : ሊተኒ ፡ ርድአኒ ፡ *me quoque juva* (me.) *Org.* አስተስረየ ፡ ሎሙ ፡ ለእለ ፡ ሰቀልዎ ፡ *intercessit pro illis qui crucifixerunt eum.* Ut & Pronominis relativi ዘ ፡ in Præpositionibus ; ut : *Mixtum myrrhâ* ዘምስለ ፡ ሐሞት ፡ *cum felle.* ዘአልቦ ፡ ምሕረት ፡ *sine misericordia. Lit. MSS.*

Ellipsis Pronominis መኑሂ ፡ *aliquis, quispiam*, contingit ob verbum ቦ ፡ ut : ቦኑ ፡ ዘየአምር ፡ *Estne* (aliquis) *qui sciat?* sive, *scitne aliquis?*

Enallage Numeri ; ut ; አንትሙ ፡ ውእቱ ፡ *vos es*, pro *estis. Matth.* 5. 13.

Generis : ut ; ጼው ፡ ለምድር ፡ pro ጼዋ ፡ *ibid.* modo non sit mendosum.

CAPUT

CAP. IV.

De Syntaxi Adverbiorum,

Et quidem

I. De Constructione Adverbiorum cum Verbo.

1. እስከ ፡ አመ ፡ *donec*, construitur cum Futuro Indicativi; ut: እስከ ፡ አመ ፡ እነስሕ ፡ ወአቀርብ ፡ *donec pœnitentiam agam, & afferam* (ei fructus pœnitentiæ.) *Org.*

2. Optativum seu Conjunctivum postulant Adverbia ኢ ፡ *ne* prohibendi, ለ ፡ optandi, vel petendi particulæ. Nec non እመቅድመ ፡ & ዘእንበለ ፡ *antequam, priusquam.* ut; ኢትሑር ፡ *ne ineas. Luc.* 18.20. ኢትኅድገኒ፡ *ne derelinquas me.* Sic ለትባእ ፡ *intret. Psal.* 87.2. ለይኩን ፡ ለይኩን፡ *fiat, fiat.* Gall. *ainsi soit il.*

3. እመ ፡ Particula inseparabilis, quæ alias intendendi vim habet, Præterito præfixa, Plusquam perfectum Subjunctivi Latinè efficit; ut እመወሀብኩ ፡ *utique dedissem. Psal.* 50.17.

Regulam de mutatione τῶ Alf characteristici ob præcedentem negativam ኢ፡ vide supra *l.*2. *c.*6. *R.*3.

4. ሶበ ፡ *cum*, vel *postquam*, construitur hic cum Præterito & Futuro, & effertur Latinè per Futurum Subjunctivi, ut ሶበ ፡ ገብኡ ፡ *cum* vel *postquam conversi fuerint. Psal.*9.3. ሶበ ፡ ይነብሞ ፡ *cùm locutus fuerit illis.* ሶበ፡ እጼሊ ፡ *cum oravero.* ሶበ ፡ ይበዝኁ ፡ *Psal.*48.17.

5. እንዘ፡ *cùm, dum*: si Futuro præmittatur, efficit Latinè Præsens Indicativi, vel Præsens Participii, *ut supra lib.*2.*c.*5.*n.*5.*docuimus.* ut: እንዘ፡ ይብሉ፡ *dicentes.* እንዘ ፡ እጸርሕ ፡ *clamans.* እንዘ ፡ ይደየጸው ፡ *dum contendunt invicem de re auferenda. Org.*

6. Eâdem particulâ circumscribuntur Adjectiva potentiæ, ut: እንዘ ፡ ይቀትል፡ *lethale*; quod etiam fit Pronomine ዘ ፡

7. At cum Præterito per Imperfectum, vel Plusquamperfectum Subjunctivi exponi potest, ut: እንዘ ፡ ሀለውኩ ፡ *cùm essem* vel *fuissem. Psal.*21.9. quæ expositio locum quoque habet, si Pronomina personalia loco Verbi Substantivi occurrant; ut: እንዘ ፡ ክቡር ፡ ውእቱ ፡ *Psal.*48.12. *cum honoratus esset*, vel *existens honoratus.*

8. Quin & reddi potest per *quamvis*, ut; እንዘ ፡ ጽኑዕ፡እንተ ፡ *quamvis fortis esses. Org.* Portasti eum in utero tuo እንዘ ፡ ኢይትገበእ ፡ *quamvis non comprehendi possit.* እንዘ፡ ኢይበጽሖ ፡ ሰብሕክዎ ፡ *quamvis non assequar eum, celebravi eum.*

9. Si verò accedat Ellipsis Verbi Substantivi, reddi potest per *quòd*, vel per Infinitivum, ut Recordor እንዘ ፡ ብየ ፡ እእምሮ ፡ *quòd in me sit scientia*, sive *esse in me scientiam. Org.*

II. De Constructione Adverbiorum cum Nomine.

10. አመ ፡ Nominibus temporis præmitti solet; አመ ፡ ዕለት ፡ *illo die.* አመ ፡ ሣልስ ፡ *tertio die.*

11. ሊ : *non*, Adverbium negandi, ante nomen universalitatis ኵሉ : plerunque universalem infert negationem, ut: አለ : ሊያርምሙ : ስብሐተ : ወቅዳሴ : በኵሉ : ሰዓት : Qui non cessant dicere laudem & sanctitatem: *omni tempore & horâ.* h. e. *qui nullo non tempore et horâ prædicant laudem et sanctitatem tuam. Org.*

12. ኑ : interrogandi, sequenti modo usurpatur: እምሰማይኑ : ወሚመ : ዘእምሰብእኑ : *de cælo-ne an de hominibus? Luc.* 20.4.

III De Constructione Adverbiorum cum aliis Particulis.

13. ሊ : *non*, Adverbium negandi, cum Particula aliqua extremitatis vel perfectionis conjunctum, fortius negat, ut: ሊለገሙፈ : *in æternum non.* ሊፍጹመ : *nullatenus, nullo modo. Lit. MSS.*

IV. De Adverbiorum Periphrasi.

14. Adverbia ordinis circumscribuntur per verba rationem temporis habentia, ut: ቀደሞ : ነገረ : *prævenit narrare*, i. e. *prænarravit.* ኅበርክሙ : አሚነ : *conjunxistis credere*, i. e. *pariter nobiscum creditis.* Sic ደገሞ : ፈነወ : *iteravit misit*, i. e. *iterum misit. Luc.* 20.11.

15. Adverbia qualitatis circumscribuntur per Nomen cum Præpositione በ : ut: በዐመፃ : *in iniquitate* : i. e. *iniquè. Psal.* 24.20. በኀይሁ : *violenter, coactè.* 1 *Pet.* 5.2. በትጋህ : *diligenter.* በፈቃድ : *libenter.* በፍቅር : *sponte.* በኀይል : *fortiter.* በትዐግልት : *avidè.*

16. Adverbium comparandi *quàm*, exprimitur per Præpositionem እም : ut: ይኄይስ : ተአምኖ : በእግዚአብሔር : እምተአምኖ : *præstat confidere Domino, quàm confidere &c. Psal.* 8. *et* 9. Sicuti supra de Nominum & Verborum comparatione pluribus diximus.

CAP. V.

De Syntaxi Præpositionum,

I. Inseparabilium.

1. በ : Primariò *in* significat, & quidem in subjecto loci, ut: በየማኑ : አቡከ : *in dextrâ* vel *ad dextram patris tui. Org.*

(2.) Significat causam, ut: ብከ : ተሰርገወት : *per te ornata est. Org.* ሊትትዐቀፍ : በእብን : *non impinges ad lapidem. Psal.* 90. 12.

(3.) Instrumentum, materiam, aut modum actionis, quæ Latinè variè, modò per ablativum, modò per alias Præpositiones efferuntur. ut: በቃል : *voce mea clamo ad Dominum.* ጸለየ : በዛቲ : ጸሎት : *oravit hanc orationem.* በእደዊከ : *manibus tuis* contrectasti eum. *Org.* አኮ : በፍትሕ : *non jure,* ወአኮ : በሞዊእ : *nec victoriâ. Org.* ይትማሰዩ : በእሳት : *auspicia exercent igne.* ከመ : እመስልከ : በዕፀው : *ut comparem te arboribus. Org.*

(4.) *Secundùm* : ut Benefac Zioni በሠምረትከ : *secundùm beneplacitum tuum. Psal.* 50. 8. Item, Credo in te Domine, quòd sis primogenitus Dei. በህላዌከ : *secundùm*, sive *respectu & ratione existentiæ tuæ. Org.* item በሠርዐተ : ንጽሕ : *ratione*

ratione paritatis. Item, Tu es genitrix Dei በሥጋ ፡ *secundùm* seu *ratione & respectu carnis. Org.*

2. ለ ፡ Præfixum inseparabile, non modo Dativi nota est; *ut supra de Nomine docuimus*; sed & exponi potest per *Ad* vel *In*; ut; ለሥምረቱ ፡ ዘኢሁ ፡ *ad beneplacitum ejus.* ለዘለዓ ፡ *in æternum. Marc.* 3. 29.

3. እም ፡ & እምነ ፡ præter usum comparandi, *de quo supra*, tàm in verbis quàm in nominibus exponitur per *Inter*, si de pluribus agatur; ut, Non est similis tibi እምነ ፡ ኵሉ ፡ *inter omnes. Org.* Singularis est constructio cum verbo መሐከ ፡ ut: Quare non diligeret Ecclesiam ነፍሶ ፡ ጥቀ ፡ ኢመሐከ ፡ እምኔሃ ፡ *quandoquidem ne quidem vitæ suæ pepercit ab ea*, sive *propter eam*, aut *illius causâ. Org.*

II. *Separabilium.*

1. ኀበ ፡ *Ad, apud*, & compositum በኀበ ፡ *apud*; in oppositione exponitur *respectu*, ut: Sicut guttula situlæ est በኀበ ፡ ዕመቀ ፡ባሕር ፡ *respectu profunditatis maris. Org.*

2. ውስተ ፡ *in* quatenus *super* vel *supra* significat, ac de superficie accipitur, ut: Descendat sicut pluvia ውስተ ፡ ሣዕር ፡ *super gramen, Psal.* 72. 9.

Aliàs plerumque motum ad locum significat. ut; ዐርገ ፡ ውስተ ፡ ሰማይ ፡ *Ascendit in cælum.*

3. እንተ ፡ Quod aliàs est Pronomen relativum, Præpositionis vim quoque habet, & significat

(1.) *Per*, ut; እንተ ፡ ካልእ ፡ ፍኖት ፡ *per aliam viam. Matth.* 2. 12.
(2.) *Ad.* ut; እንተ ፡ የማን ፡ *ad dextram. Org.*
(3.) *Instar.* ut: ከመ ፡ እንተ ፡ ርግብ ፡ *instar columbæ. Joh.* 1. 32.

III. *De Præpositionum periphrasi.*

ዘእንበለ ፡ *sine*: circumscribitur per ኢለቦ ፡ & ዘአልቦ ፡ *non est*, & requirit nomen in statu constructo. ut; Crucifixerunt eum, ዘአልቦ ፡ ምሕረት ፡ *sine ulla misericordia. Lit. MSS.*

CAP. VI.

De Syntaxi Conjunctionum.

1. Conjunctio similem nominum statum & tempora verborum poscit, ut; ልብ ፡ ወኵሊያት ፡ *Cor & renes*, aut sententiam novam superiori annectit.

2. ዘእንበለ ፡ *nisi, præterquam*, construitur cum Infinitivo, ut; ዘእንበለ ፡ ለገ ደፍ ፡ *nisi ad projiciendum. Matth.* 5. 13. ዘእንበለ ፡ ፈጽሞ ፡ ገቢረ ፡ *nisi absolvam facere* Gall. *sans parfaire, or achever.*

3. ዘእንበለ ፡ ዘ ፡ & ዘእንበለ ፡ ደእሙ ፡ ዘ ፡ *quin potius, sed potius*, poscit Fut. Indicat. *Psal.* 117. 17. ut; ዘእንበለ ፡ ዘተቤዘወ ፡ *sed potius redemptus est. Org.*

4. At si significet *quamvis non*, poscit Subjunctivum, ut; ዘእንበለ ፡ እግበር ፡ *quamvis non faciam*; Galli dicunt, *Sans que ie face.*

5. እመኒ ፡ & እመሂ ፡ *sive* cum Præterito conjunctum, effertur Latinè per Futurum Subjunctivi, ut; እመኒ ፡ ዐረጉ ፡ *sive ascendero.* እመሂ ፡ ንቤሎ ፡ *sive dixerimus ei. Luc.* 20. 5.

ከመ ፡

ከመ ፡ *quod* pro *quia*, Indicativum postulat, ut ; ከመ ፡ ተወለድከ ፡ *quod natus es.*

At ከመ ፡ *ut*, finalis, constanter Subjunctivi Præsens adsciscit, ut ; ከመ ፡ ይግበሩ ፡ *ut faciant. Psal.* 102. 18. ከመ ፡ እምህር ፡ *ut doceam. Psal.* 50. 14. ከመ ፡ ታድኅነኒ ፡ *ut liberes me.*

Conjunctionum

Pleonasmus frequens est ; præsertim τῶ ወ ፡ & ኒ ፡ Quæ etiam ወ ፡ Adversativis pleonasticè præmittitur. ut ; ወባሕቱ ፡ *veruntamen* ; ወእመኒ ፡ ወእመ ፡ *sive.*

Interjectiones

Nihil peculiare habent in constructione, aut notatu dignum.

Plura non addimus, requirimus enim in studiosis hujus Linguæ cæterarum Orientalium Linguarum peritiam, igitur & construendi ratio, & cæteræ Figuræ Syntacticæ ei jam debent esse notæ ; Adhæc usus ipse optimus est constructionis Magister.

FINIS.

ስብሐት ፡ ለእግዚአብሔር ፡ .
ለዓለመ ፡ ዓለም ፡
አሜን ፡፡

ADDENDA.

Pag. 4. *lin.* 19. *lege* Quæ hoc modo. *p.* 19. *l.* 34. *post* verbalia *adde* : non semper passionem ab alio illatam, sed *p.* 24. *l.* 7. *post* utuntur *adde* formâ *p.* 47. *ante num.* 2. *l.* 12 *insere notas seqq.*

(1) ክልኤ ፡ In constructione cum Substantivo reperitur. ut ዘክልኤ ፡ አፈሁ ፡ *Cujus duplex os*, i.e. *anceps gladius. Apoc.* 1. 16. ዘክልኤ ፡ ልቡ ፡ *Cui duplex cor. O. l.* 2.

(2) Reperitur etiam forma ስሱ ፡ *sex*, per can. 2. l. 1. c. 8. *Job.* 2. 6. & per Enallagen *Sextus. Matt.* 20. 5. sic ተስዑ ፡ *Novem. Matt.* 27. 45. ዐሥሩ ፡ *Decem. Matt.* 25. 1.

(3.) ሓምስ ፡ Analogicè & antiquè sic quidem dicitur. *Org. lect.* 5. at hodiè malunt scribere ኃምስ ፡ ut *Matt.* 14. 17. & 25. 2. *Luc.* 9. 13. ob causam in Lexico nostro allegatam.

(4.) ክልኤቲ ፡ 1 *Pet.* 3. 10. & acc. ክልኤተ ፡ *Lit. MSS.* fœm. videtur à ክልኤት ፡ sed formam similem vix vidi.

CONFESSIO FIDEI
CLAUDII
REGIS ÆTHIOPIÆ,

CUM NOTIS ET VERSIONE LATINA

JOBI LUDOLFI J.C.

ANTEHAC

SERENISS. ELECTORI PALATINO

DEDICATA;

Nunc verò edita, *curâ & studio*

JOHANNIS MICHAELIS WANSLEBII,

QUI

LITURGIAM S. DIOSCORI

PATRIARCHÆ ALEXANDRINI

Æthiopicè & Latinè addidit.

LONDINI,

Apud THOMAM ROYCROFT, LL. Orientalium Typographum Regium. A. S. CIↃ. IↃCLXI.

Jobus Ludolfus Christiano Lectori S.

EX quo Divinæ Clementiæ visum fuit, salutarem Evangelii doctrinam per universum orbem propagare, nihil memoratu dignius, aut lectu utilius esse potest Christianis, quàm quo pacto Deus Ecclesiam suam primò fundaverit, in gravissimis persecutionibus auxerit, & etiamnum in maximis periculis conservet. Stupet mens, & admiratione cælestis benignitatis percellitur, quoties secum expendit, Hîc ferocissimos populos suave Christi jugum subjisse: illîc persecutores ipsos manus dedisse: alibi efferas gentes, Barbarâ feritate depositâ, inter oves Christi connumerari, dissipatisque densissimis idololatriæ tenebris, splendidum Evangelii lumen corruscare. Non Regum gesta, non Imperatorum fortia facta Christianum lectorem perinde afficere debent, quàm Evangelicæ doctrinæ successus, casusque Ecclesiæ universalis, & quo loco res Christianorum ubique terrarum nunc sint. Sed ex omnibus minus cognita fuere Ecclesiæ Æthiopicæ latè per Africam sparsæ incrementa, quin & doctrina ipsa hactenus satis in incerto fuit, partim quòd minus frequentarentur Regiones illæ, à mari procul dissitæ: partim, quod lingua Abissinorum hactenus parum exculta fuerit; nec multùm fidei mererentur relationes ab ignotis & imperitis sæpè interpretibus concinnatæ. Quapropter statim ac

Confeſſionem *hanc* Claudii Æthiopiæ Regis *nactus ſum, eam genuinè interpretari, & brevibus Notis illuſtrare operæ pretium fore duxi, quò, ſi aliquando imprimeretur, à Lectoribus ipſis cum textu conferri & faciliùs intelligi poſſet. Reperi eam in codice quodam MSS. quem Clariſſimus Vir,* Dn. Edzardus, SS. Th. L. *& Lingvis Orientalibus egregiè doctus, à Luſitano quodam ſibi comparaverat, & boni publici ſtudio ductus, mihi benevolè conceſſit. Fuerat is, ut veſtigia oſtendebant, auro atque holoſerico pulchrè ornatus; Quare temporis aliarumque circumſtantiarum ratione habitâ conjeci, munus Regium fuiſſe, Luſitanorum Præfecto cuidam miſſum. Nam ut in notis dicemus, Magnificæ Luſitanorum res, terra marique geſtæ, quæ fama per terrarum orbem ferebantur, permoverant Regem Æthiopiæ, ut auxilium eorum imploraret, haud pœnitendo ſucceſſu. Ut igitur fidem eis faceret Religionis Chriſtianæ à ſe ſuiſque cultæ, ſimúlque Judaiſmi ſuſpicionem amoliretur, Confeſſionem talem edidit, quali inter ſuos opus non habuiſſet: Et Computo temporis uſus eſt Europæorum, cum alius apud Æthiopes ſit in uſu. Literas autem ſeorſim additas fuiſſe veriſimile eſt, quibus munus deferretur, & Regis animus plenius exponeretur. De cæteris Benevole Lector ipſe judica, iiſque fruere & mihi fave, & Vale.*

Confeſsio

Confeſsio Fidei

CLAUDII

REGIS ÆTHIOPIÆ.

በስመ፡ አብ፡ ወወልድ፡ ወመንፈስ፡ቅዱስ፡፩፡ አምላክ። ዝንቱ፡ ውእቱ፡ ሃይማኖትየ፡ወሃይማኖተ፡አበውየ፡ ነገሥት፡ እስራኤላዊያን፡ ወሃይማኖተ፡መርዔትየ፡እለ፡ሀለው፡ በዐፀደ፡ መንግሥትየ።

ንሕነ፡ ነአምን፡ በ፩፡ አምላክ፡ወበወልዱ፡ዋሕድ፡ኢየሱስ፡ክርስቶስ፡ ውእቱ፡ቃሉ፡ወውእቱ፡ኀይሉ። ውእቱ፡ምክሩ፡ወውእቱ፡ጥበቡ። ዘሀለወ፡ ምስሌሁ፡ እምቅድመ፡ይትፈጠር፡ ዓለም። ወበደኃሪ፡መዋዕል፡መጽአ፡ኀቤነ፡ እንዘ፡ ኢየዐርቅ፡እመንበረ፡መለኮቱ። ወተሰብአ፡እመንፈስ፡ቅዱስ፡ወእማርያም፡ እምቅድስት፡ድንግል። ወተጠምቀ፡በዮርዳኖስ፡በሠክረምት፡ወኮነ፡ብእሴ፡ፍጹመ፡ወተሰቅለ፡ዲበ፡ ዕፀ፡ መስቀል፡ በመዋዕለ፡ጲላጦስ፡ ጶንጤናዊ። ሐመ፡ ሞተ፡ ወተቀብረ፡ ወተንሥአ፡ በሣልስት፡ ዕለት። ወእምዝ፡በ፵ ዕለት፡ ዓርገ፡ በስብሐት፡ ውስተ፡ሰማያት፡ወነበረ፡በየማነ፡አቡሁ። ወካዕበ፡ ይመጽእ፡ በስብሐት፡ ይኰንን፡ ሕያዋነ፡

IN nomine Patris, et Filii, & Spiritus Sancti unici Dei. Hæc eſt fides mea, & fides Patrum meorum, Regum Iſraeliticorum; (1.) & fides gregis mei, qui eſt in ſeptis Regni mei.

Nos credimus in unum Deum, & in Filium ejus unicum Jeſum Chriſtum, qui eſt Verbum ejus, & Potentia ejus; Conſilium ejus & Sapientia ejus. Qui fuit cum eo antequam crearetur mundus. In ultimis verò diebus venit ad nos, non tamen ut decederet throno divinitatis ſuæ; & Homo factus eſt ex Spiritu ſancto, & ex Mariâ ſanctâ Virgine; Et baptizatus fuit in Jordane trigeſimô annô; Et factus eſt Homo perfectus, & ſuſpenſus eſt in ligno crucis in diebus Pontii Pilati; paſſus, mortuus, & ſepultus eſt, & reſurrexit tertiâ die. Et deinde quadrageſimâ die aſcendit cum gloriâ in cælos, Et ſedet ad dextram patris ſui. Et iterum veniet cum gloria judicaturus vivos

ሕያዋን ፡ ወሙታን፡ ወአልቦ፡ ማኅለቅተ ፡ ለመንግሥቱ፡፡ ወነአምን ፡ በመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ እግዚእ ፡ ማሕየዊ፡ ዘሠረፀ፡ እም አብ፡፡ ወነአምን፡በአሐቲ ፡ ጥምቀት፡ ለስርየት፡ኃጢአት፡፡ ወንሴፎ፡ትንሣኤ፡ ሙታን፡ለሕይወት፡ ዘይመጽእ፡ ለዓለመ፡ ዓለም ፡፡

ንሕነሰ ፡ ነሐውር ፡ በፍኖተ ፡ ንጉሥ ፡ ጽዱሕ ፡ አማናዊ ፡ ወኢናጸንን፡ ኢለየማን ፡ ወኢለፀጋም ፡ እምትምህርተ ፡ አበዊነ ፡ ፲ ወ ፪ ሐዋርያት ፡ ወጳውሎስ፡ፈልፈለ፡ጥበብ ፡ ወ ፸ ወ ፪ አርድእት ፡ ወ ፫ ፻ ፲ ወ ፰ ርቱዓነ፡ሃይማኖት፡ ዘተጋብኡ፡ በኒቅያ፡ ወ ፻ ፡ ወ ፶ ፡ በቍስጥንጥንያ ፡ ወ ፪ ፡ ፻ በኤፌሶን ፡፡ ከመዝ፡እሰብክ፡ወከመዝ፡ እሜህር ፡አነ፡ ገላውዴዎስ፡ ንጉሠ፡ዘኢትዮጵያ፡ወስመ፡ መንግሥትየ ፡ አጽናፍ ፡ ሰገድ ፡ ወልደ ፡ ወናግ፡ሰገድ፡ወልደ፡ናኦድ ፡፡

ወበእንተ ፡ ምክንያተ ፡ አክብሮትነ ፡ ዕለተ ፡ ቀዳሚት፡ሰንበት፡አኮ፡ዘናከብራ፡ ከመ፡አይሁድ፡እለ፡ሰቀልዎ፡ ለክርስቶስ፡ እንዘ ፡ ይብሉ ፡ ደሙ ፡ ላዕሌነ፡ ወላዕለ፡ ውሉድነ፡፡ እስመ፡እሙንቱሰ፡አይሁድ፡ ኢይቀድሑ ፡ ማየ ፡ ወኢያነድዱ፡ እሳተ፡ ወኢያበስሉ፡ ጸብኀ ፡ ወኢይሐብዙ፡ ኅብስተ፡ወኢይትፈለሱ፡እምቤት፡ውስተ ቤት፡፡ ወባሕቱ ፡ ንሕነሰ ፡ ናከብራ ፡ እንዘ ፡ ናዓርግ ፡ ባቲ፡ ቍርባነ፡ወንገብር፡ ባቲ፡ምሳሐ፡በከመ፡አዘዙነ፡ አበዊነ፡ሐዋ ርያት ፡ በዲድስቅልያ ፡፡ አኮ ፡ ዘናከ ብራ፡ከመ፡ሰንበተ፡እሑድ፡ እንተ፡ይእቲ፡ ዕለተ፡ ሐዳስ፡ ዘይቤ፡ ዳዊት፡በእንቲኣሃ ፡ ዛቲ፡ዕለት፡ እንተ፡ገብረ፡እግዚአብሔር ፡ ንትፈሣሕ፡ ወንትኃሠይ፡ባቲ፡፡ እስመ ፡ ባቲ፡ ተንሥአ፡ እግዚእነ፡ ኢየሱስ፡ክርስ ቶስ፡ ወባቲ፡ወረደ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ላዕለ፡ ሐዋርያት፡ በጽርሐ ፡ ጽዮን ፡፡ ወባቲ ፡ ተሰብአ ፡ ውስተ ፡ ከርሠ ፡ ቅድስት፡ማር ያም፡ድንግል፡በኵሉ፡ ጊዜ ፡፡ ወባቲ ፡ ይመጽእ፡ ዳግመ፡ ለዕሤተ፡ ጻድቃን፡ ወለ ፍዳ፡ኃጥኣን ፡፡

vivos & mortuos, & non erit finis regno ejus. Et credimus in Spiritum Sanctum, Dominum vivificantem, qui processit à Patre. (2.) Et credimus in unum Baptismum ad remisisionem peccatorum. Et speramus resurrectionem mortuorum ad vitam venturam in æternum *Amen.*

(3.) Nos autem incedimus in viâ Regiâ, planâ, verâ, & non declinamus neque ad dextram, neque ad sinistram, à doctrina Patrum nostrorum xii. Apostolorum : & Pauli fontis sapientiæ; & Lxxii. discipulorum ; & cccxviii. Orthodoxorum, qui congregati fuerunt Niceæ ; & cL. Constantinopoli, & cc. Ephesi (*congregatorum :*) (4.) Ita prædico, & ita doceo ego *Claudius Rex Æthiopiæ*, & nomen regni mei *Atznaf-saged*, (5.) Filius *Wanag-Sagedi*, (6.) Filius *Naodi*.

Quod verò attinet ad celebrationem nostram diei prisci Sabbati; (7.) Non sanè celebramus illud sicut Judæi, qui crucifixerunt Christum dicentes : Sanguis ejus sit super nos, & super liberos nostros. Quia illi Judæi neque hauriunt aquam, neque accendunt ignem, neque coquunt ferculum, neque pinsunt panem, neque migrant de domô in domum. Nos autem ita celebramus illud, ut offeramus munera ad mensam, & faciamus in eo cœnam, sicut præceperunt nobis Patres nostri Apostoli in Διδασκαλίᾳ. (8.) Non celebramus illud ita, sicut Sabbatum feriæ primæ, quæ dies est nova, de qua David ait: Hæc est dies quam fecit Dominus, exultemus & lætemur in ea. Quia in ea resurrexit Dominus noster Jesus Christus; & in ea descendit Spiritus Sanctus super Apostolos in Oratorio Tzijonis, (9.) Et in ea incarnatus fuit in utero Sanctæ Mariæ Virginis perpetuæ ; & in ea veniet iterum, ad remunerationem justorum, & ultionem peccatorum.

ወበእንተ፡ Quod

ወበእንተ፡ሥርዐተ፡ ግዝረትኒ ፡ እኮ ፡ ዘንትገዘር ፡ ከመ ፡ አይሁድ ፡ እስመ ፡ ንሕነ ፡ ናአምር ፡ ቃለ፡ ምህሮሁ፡ ለጳውሎስ ፡ ፈልፈለ ፡ ጥበብ ፡ ዘይቤ ፡ ተገዝሮሂ ፡ ኢይበቍዕ ፡ ወኢተገዝሮሂ ፡ ኢያሠልጥ ፡ ዘእንበለ ፡ ዳእሙ ፡ ሐዳስ ፡ ፍጥረት ፡ ዝውእቱ ፡ አሚን ፡ በእግዚእነ ፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ ፡፡ ወካዕበ ፡ ይቤ ፡ ለሰብአ ፡ ቆሮንቶስ፡ ዘሂ፡ ነሥአ፡ ግዝረተ፡ኢይንሣእ፡ቍልፈተ ፡፡ ኵሉ፡ መጽሐፈ፡ትምህርቱ፡ ለጳውሎስ፡ ሀለወ፡ በኀቤነ ፡ ወይሜህረነ ፡ በእንተ፡ ግዝረት ፡ ወበእንተ፡ ቍልፈት ፡፡ ወበሕቱ፡ ግዝረትሰ፡ዘኮነ፡በኀቤነ፡በልማደ፡ሀገር፡ከመ፡ ብጥኀተ ፡ ገጽ ፡ ዘኢትዮጵያ ፡ ወኖባ፡፡ ወከመ፡ስቍረተ፡እዝን፡ዘሰብአ፡ህንድ፡፡ ዘንተሰ ፡ ዘንገብር ፡ እኮ፡ በዐቂበ፡ ሕገገ፡ ኦሪት፡ዳእሙ፡በልማደ፡ሰብእ፡፡

ወበእንተ፡በሊዐ፡ሐራውያኒ፡እኮ፡ዘንትከላእ፡ በዐቂበ፡ ሕገገ፡ ኦሪት፡ ከመ፡ አይሁድ፡ ለዘኒ፡ በልዐ፡ ኢናስቆርር፡ ወኢናረኵሶ፡ ወለዘኒ፡ ኢበልዐ፡ ከመ ፡ ይብላዕ ፡ ኢናገብር፡፡ በከመ፡ጸሐፈ፡አቡነ፡ጳውሎስ ፡ ለብሔረ ፡ ሮሜ ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ ዘኒ ፡ በልዐ ፡ ኢይመንና ፡ ለዘኢይበልዕ ፡ ወለኵሎሙ ፡ እግዚአብሔር ፡ ተወክፎሙ ፡፡ መንግሥተ ፡ እግዚአብሔር ፡ ኢኮነት ፡ በመብልዕ ፡ ወበመስቴ ፡ ኵሉ፡ ንጹሕ ፡ ለንጹሓን ፡ ወእኩይሰ ፡ ለሰብእ፡ በሊዕ ፡ ምስለ፡ ዕቅፍት ፡፡ ወማቴዎስ፡ ወንጌላዊ ፡ ይቤ ፡ አልቦ ፡ ዘይክል፡አርኵሶቶ ፡ ለሰብእ ፡ ዘእንበለ ፡ ዘይወፅእ ፡ እምአፈሁ ፡፡ ወዘሰ፡ ውስተ፡ ከርሥ፡ ይበውእ ፡ ወይትገመር ፡ ጽመ ፡ ወይትገደፍ ፡ ወይትከዐው ፡ ወያነጽሕ ፡ ኵሉ ፡ መባልዕተ ፡፡ ወበብሂለ ፡ ዝንቱ፡ ቃሉ፡ ነሠተ ፡ ኵሎ ፡ ሕንጻ ፡ ስሕተቶሙ ፡ ለአይሁድ ፡ እለ ፡ ተምህሩ ፡ እመጽሐፈ ፡ ኦሪት፡፡

ሊተሰ ፡ ሃይማኖትየ ፡ ወሃይማኖተ ፡ ካህናት ፡ መምህራን ፡ እለ ፡ ይሜህሩ፡በትእዛዝየ ፡ በዐጸደ ፡ መንግሥትየ ፡ ወኢይትገኀሡ ፡ እምፍኖተ ፡ ወንጌል፡ ወእምትምህርተ፡ አቡነ፡ ጳውሎስ፡ ኢለየማን፡ ወኢለፀጋም፡፡ ወበመጽሐፈ፡ ታሪክኒ፡ ጽሑፍ፡ሀሎ፡ በመጽሐፈ፡ ዚኣነ፡ እስመ፡ ቆስጠንጢኖስ፡

Quòd verò attinet rationem circumcisionis; (10) non utique circumcidimus sicut Judæi; quia nos scimus verba doctrinæ Pauli, fontis sapientiæ, qui dicit: & circumcidi non prodest, & non circumcidi non juvat; Sed potius nova creatio, quæ est fides in Dominum nostrum Jesum Christum. Et iterum dicit ad Corinthios; qui assumsit circumcisionem, non accipiat præputium. Omnes libri doctrinæ Paulinæ sunt apud nos, & docent nos de circumcisione, & de præputio. Verum circumcisio est apud nos secundum consvetudinem regionis, sicut incisio faciei in Æthiopia & Nubia; & sicut perforatio auris apud Indos. Id autem quod facimus, non (*fit*) ad observandas leges Mosaicas; sed tantum propter morem humanum.

Quod autem spectat esum carnis suillæ, (11) non utiq; prohibemur eo, propter observationem legis Mosaicæ, sicut Judæi. Eum enim qui eâ vescitur non abominamur, neq; immundum judicamus. Neq; eum qui eâ non vescitur, ut vescatur cogimus. Sicut scripsit pater noster Paulus ad Romanos, dicens: Qui vescitur non contemnat eum qui non vescitur, Omnes enim Dominus suscipit. Regnum Dei non consistit in cibo & potu; omne mundum est mundis. Malum verò est homini edere cum scandalo. Et Matthæus Evangelista dicit: Nihil potest contaminare hominem, nisi quod egreditur ex ore ejus. Quidquid enim ingreditur in ventrem, atq; ventriculo retinetur, id tandem in abscessu ejicitur, & effunditur, & mundum reddit omnem cibum. Dum verò dixit ista verba sua, destruxit totam structuram erroris Judæorũ, qui docti fuerunt ex libro Legis Mosaicæ.

Mea verò Religio, & religio Presbyterorum doctorum, qui docent jussu mei in ambitu regni mei talis est, neq; recedant à via Evangelii, neque à doctrina patris nostri Pauli, (12) sive ad dextram sive ad sinistram. Et in libro *Tarich* (*dicto*,) scriptum extat in libro nostro; quod Constantinus

ቈስጠንጢኖስ፡ ንጉሠ፡ አዘዘ፡ በመዋዕለ፡ መንግሠቱ፡ ለኵሎሙ፡ እለ፡ ተጠምቁ፡ አይሁድ፡ ከመ፡ ያብልዕዎሙ፡ ሥጋ፡ ሐራውያ፡ በዕለተ፡ ትንሣኤሁ፡ ለእግዚእነ፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ። ወባሕቱ፡ በከመ፡ አዳሞ፡ ልቡ፡ ለሰብእ፡ ይትኄረም፡ እመበሊዐ፡ ሥጋ፡ እንስሳ። ቦዘያፈቅር፡ ሥጋ፡ ዓሣ፡ ወቦ፡ ዘያፈቅር፡ በሊዐ፡ ሥጋ፡ ደርሆ። ወቦ፡ ዘይትኄረም እመበሊዐ ሥጋ፡ በግዕ፡ ወኵሉ፡ ዘከመ፡ አዳሞ፡ ልቡ፡ ይተሉ። ከመዝ፡ ውእቱ፡ ሥምረቱ፡ ወፈቃዱ፡ ለሰብእ። በእንተ፡ መብልዐ፡ ሥጋ፡ እንስሳስ፡ አልቦ፡ ሕግ፡ ወአልቦ፡ ቀኖና፡ ውስተ፡ መጽሐፈ፡ ሐዲስ፡ ኵሉ፡ ንጹሕ፡ ለንጹሓን። ወጳውሎስኒ፡ ዘሰ፡ የአምን፡ ኵሎ፡ ለይብላዕ።

ዘንተ፡ ኵሎ፡ ዘጽህቁ፡ ለጽሒፍ፡ ከመ፡ ታአምር፡ ጽድቀ፡ ሃይማኖትየ። ተጽሕፈ፡ በ፲ወ፭፻፡ በ፶ወ፭ ዓመት፡ እምልደተ፡ እግዚእነ፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡ አመ፡ ፳ወ፫፡ ለሰኔ፡ በሀገረ፡ ደሞት።

Constantinus Rex (13) jusserit in diebus Regni sui, ut omnes Judæos baptizatos cibarent carne suillâ in die resurrectionis Domini nostri Jesu Christi. Verùm prout visum fuerit unicuique, abstinere potest ab esu carnis animalium. Sunt enim qui delectantur carne piscium, sunt qui amant edere carnem gallinarum, sunt qui abstinent ab esu carnis ovillæ, & quilibet sicut ei videtur, animum suum sequitur. Atq; ita se habet beneplacitum & voluntas hominis. De esu verò carnis animalium terrestrium, nulla lex nullus canon datur in Novo Testamento, Omnia munda sunt mundis. Et Paulus: Is autem qui credit, omnibus vescatur.

Atque istud est quod scribere volui, ut scias veritatem Religionis meæ. Scripta M.D.LV. Anno à Nativitate Domini nostri Jesu Christi, die xxiii. Junii, in Regno Damot. (14)

Sequuntur breves Notæ ejusdem.

C*Laudius* Abissinorum Rex circa Annum 1540. ad Imperium pervenit; *Patri* suo *Davidi*, cognomento *Wanag-saged* dicto, succedens. Atrocissimum perpessus est bellum à *Graino* Adelensi, qui modicæ aliàs potentiæ Rex, maxima tum vi grassabatur; cæsisque aliquot exercitibus, vastum illud Imperium adeò debilitaverat, ut parum à ruina abesse videretur. Hic autem est ille ግራኘ ; in quem adeò invehitur *Tesfa Zijon*, editor Novi Testamenti, in Epilogo Evangelii Johannis, inquiens: መሠሪ : ግራኘ : ዘወገ : ጠሊ : ረዋዲ : ወደብዪ : በግዕ : *Veneficus ille Grain, socius hircorum: persecutor & oppressor ovium:* &, ob immanem vastationem ab eo factam, graviter lamentatur. Itaque Claudius in *Damotam*, quod Regnum ultra Nili fontes remotum, se recipiens, externa auxilia circumspiciebat, *Lusitanorum* maximè, quorum tùm inclytum nomen erat, & rei militaris magna fama. Missique fuerunt cohortes aliquot, quorum auxilio res benè gestæ. Sed de hujus belli eventu alibi; hæc dixisse sufficiat ad cognoscendam Confessionis hujus Æthiopicæ causam. Ex multis enim aliis colligo argumentis, eam in gratiam Lusitanorum conscriptam, quo certiores redderentur de puritate Fidei Christianæ, apud Æthiopes; neque forsan alienarentur, suspicione Judaismi, ob mores quosdam antiquitus usitatos. De quibus etiam aliunde mihi constat, illos non lege Mosaica; sed consvetudine & more gentis niti. Quo melius autem unus & alter locus intelligatur, breves hîc notas addemus, cætera in aliud tempus differentes.

1. Hoc cognomento gaudent & Reges & præcipuæ quædam familiæ Abissinorum;

norum; pro certissimâ enim habent traditionem illam de *Maqueda Regina Sabaea*, quod ex Salomone conceperit, filiúmque pepererit, omnium Æthiopiæ Regum stirpem atque parentem. Venisse quoque cum eâ Viros Nobiles, rerum agendarum ministros. Eorúmque posteros adhuc superesse, séque vocare ደቂቀ፡ እስራኤል፡ *Filios Israel.* Unde certè mirum non est, Judæos de Rege quodam suæ gentis ultra fluvium Sabbaticum in Æthiopia imperantis, fabulari, quamvis multùm erubescant Christianum eum esse intelligentes.

2. ዘሠረጸ፡ እምአብ፡ *Qui processit à Patre.*] Hoc verbo in præterito utuntur Æthiopes, cum tamen Joh. 15. 26. legatur ዘይወፅእ፡ እምኀበ፡ አብ፡ ὃ παρὰ τοῦ πατρὸς ἐκπορεύεται, *Qui à Patre egreditur.* Adhæc cum Ecclesia Græca, hanc phrasin de Deo Patre solummodo usurpant, constanter tamen affirmantes Spiritum Sanctum æque esse Spiritum Patris ac Filii, in una & individua Deitate, eúmque esse personam per se distinctam. (*vide Lexicon nostrum sub voce* ሀለወ፡) Haud raró tamen addunt ወይነሥእ፡ እምወልድ፡ *Et sumit de filio*, ex loco Joh. 16. 4. እስመ፡ እምዚአየ፡ ይነሥእ፡ *quoniam de meo sumet* &c. ex quo apparet, supposititium esse, quod in Liturgia Æthiopica Romæ impressa fol. 163. col. 4. legitur. ዘሠረጸ፡ እምአብ፡ ወወልድ፡ *Et filio.* Quin & Æthiops dixisset ወእምወልድ፡

3. Sufficere sibi credidit Rex Æthiopiæ breve Symbolum fidei Christianæ, simile illi, quod vulgò Apostolorum nomine circumfertur. Quod tamen apud Abissinos in usu non est, sed ejus loco utuntur Symbolo Nicæno, & vocant ጸሎተ፡ ሀይማኖት፡ *Orationem fidei*, eoque inter quotidianas orationes utuntur.

4. Tria tantum Concilia Oecumenica agnoscunt: *Nicenum*, *Constantinopolitanum*, & *Ephesinum*. *Chalcedonense* verò non admittunt; quod illos suspectos reddidit Eutichianismi. Verum Abissini Eutichiani non sunt, neque naturas in Christo confundunt, quod verò concilium quartum non admittant, ideò fieri aiunt, quod *Dioscorus Alexandrinus* in eo fuerit injustè condemnatus, non satis intellectus, neque satis auditus. Præter illa tria tamen & alia admittunt Concilia, veluti ዘቂሳርያ፡ *Cæsariense.* ዘጋንግራ፡ *Gangrense.* ዘአንጾኪያ፡ *Antiochenum.* ዘሎዶቅያ፡ *Laodicenum.* ዘሰርዲቄ፡ *Sardicense.* ዘአንቂራ፡ *Ancyranum.* Quorum Canones in volumine quodam conscriptos Rex *Zara-Jacob* Hierosolymâ misit circa Annum Christi 1438.

5. Solent Abissini Regibus suis, tempore inaugurationis, boni ominis causa, cognomentum quodpiam, in lingua vulgari significativum, acclamare; quod *nomen Regni* vocant; idque plerumque prævalet nomini in baptismate accepto. Cæterum *Atznaf-saged* per ellipsin quandam significat *Venerabilem usque ad terminos terræ.*

6. *Wanag-saged*, sive ዕንቍ፡ ሰገድ፡ *gemmam pretiosam* significare puto. Iste autem Rex in Historia Alvarezii & Pauli Jovii aliàs vocatur *David*; cognomento *Atani (rectiùs Itana) Dinghil:* ዕጣን፡ ድንግል፡ Item ልብነ፡ ድንግል፡ *Libna Dinghil.* Cæterum Claudius sine liberis obiit, igitur Frater *Minas* cognomine *Adamas-saged* ei successit, cujus pronepos *Basilides* nunc rerum potitur; uti ex brevi Genealogia, quam aliàs plenius edemus, apparet.

R. ናዖድ : *Naod.*

R. ዳዊት : aliàs ወናግ : ሰገድ : *Wanag-ſaghed.*

R. *Claudius* ገላውዴዎስ : *ἅπαις*

R. ሚናስ : vulgò አደማስ : ሰገድ : *Adamas-ſaghed.* malè *Adam.*

R. ሠርጸ : ድንግል : cognom. መለክ : ሰገድ : ፋሲለደስ : *Baſilides.*

R. ያዕቆብ : Communiter ታፄ : ያዕቆብ : vocatur, & in prælio contra Patruelem *Suſneum* occubuit : liberi variis caſibus perierunt.

R. ሡስንዮስ : *Suſneos.*

R. ፋሲለደስ : *Baſilides*, quem adhuc in vis eſſe puto.

7. *Sabbatum* :] Obſervant ſanè Æthiopes utrumque Sabbatum, vetus & novum. Non ex lege Moſaica; ſed ex vetuſtiſsimo primorum Chriſtianorum uſu, qui idem factitabant. Longè tamen ſanctiùs *diem Dominicam* quàm Sabbatum celebrant. In hoc enim à nullo alio, quam agreſti opere, ut aratione & ſimilibus, feriantur.

8. Διδασκαλία : *Doctrina.* Æth. ትምህርት : Græcum vocabulum eſt; quorum aliqua cum religione Chriſtiana invecta fuêre; Hoc loco libri nomen eſſe colligo, qui ejuſmodi titulo inſignitur, *Apoſtolica Doctrina*, non quidem ratione cauſæ efficientis; ſed ratione authoritatis & analogiæ.

9. Valde probabilis eſt ſententia eorum, qui ſtatuunt, Apoſtolos ἐν τῇ πεντηκοστῇ, cum Spiritus Sanctus ſuper eos deſcenderet, non in domo aliqua privata; ſed in templo congregatos fuiſſe, nam τὸν οἶκον ut alibi paſsim, ita etiam *Act.* 2. 2. *templum* καθ' ἐξοχὴν ſignificare. Non quidem unam ex tribus illis præcipuis templi partibus, ubi preces & ſacrificia fiebant; ſed auditorium quoddam, quorum plurima juxtà ædificata, & templo contigua erant. Iſta ſententia non tantùm confirmari, ſed & auditorio certum nomen hoc locô dari videtur; tanquam ጽርሐ : ጽዮን : *Oratorium Zijonis* dictum fuerit.

10. *Circumciſionem* apud Abiſsinos ritum ſacrum non eſſe, aliis etiam conſtat argumentis; Perficitur enim privatim à muliercula, arbitris remotis. Quid quod etiam fœmellis aliquid, quod ſuperfluum naturæ putant, abſcindatur; unde patet morem magis profanum, quàm religioſum eſſe.

11. Sunt quidem in ſelectu ciborum Æthiopes paulò ſuperſtitioſiores. Nam præter carnem ſuillam plerique nec leporem, nec Gallo-pavonem; nec Aſtacos, aut Carabos, nec quidquam ex teſtaceo genere comedere conſveverunt. Idque nulla quidem lege prohiberi, ſe tamen inſvetos horum ciborum prædicant.

12. *Pater noſter Paulus* :] Hoc titulo quemlibet Apoſtolorum & Antiſtitum ſolent condecorare.

13. Innuere vult Rex Æthiopiæ, ſe non probare *Conſtantini* Græcorum Imperatoris factum, de quo Hiſtorici Arabes *Elmacinus* & *Patricides* in Hiſtoria ſuâ Eccleſiaſtica referunt : *Illum ad explorandam fidem Judæorum, nuper converſorum, juſsiſſe unicuique, è templo egredienti, offerri fruſtulum carnis ſuillæ, quod ſi quis comedere detrectaverit, illico confoſſum fuiſſe.* Exſcribere lubet

Iubet unum atque alterum locum, quo plenius cognoscatur historia vix alibi reperta:

Ex Elmacino.

ورسم قسطنطين الملك ان لا يسكن
اليهود ببيت المقدس وكلمن لا ينتصر
يقتل وتنصر خلق كثير خوفا من
القتل *فكانوا في الباطن يهود فبلغ
ذلك قسطنطين الملك واستشار
البطرك فقال له البطرك ان اليهود لا
ياكلوا لحم الخنزير ابدا فيامر الملك ان
يذبح خنازير كثيرة وتطعم اليهود
منها فمن لا ياكل علم انه مقيم علي
اليهودية فامر قسطنطين ان يعمل ذلك
في يوم عيد الفصح ويجتمعون الي
الكنيسة وكل من خرج من الكنيسة
يطعم ومن لا ياكل يقتل *فقتل من
اليهود في ذلك اليوم خلق كثير*

Interpretatio Latina.

Et dixit Constantinus Imperator ne habitarent Iudæi Hierosolymis. Et quicunque non Christianus fieret, morte mulctaretur. Et Christiani facti sunt plurimi metu cædis, fuerunt autem secretò Judæi. Et intellexit istud Constantinus Imperator, et percunctatus est Patriarcham. Et dixit ei Patriarcha, quod Judæi non vescerentur carne suillâ in æternum. Itaque juberet Imperator mactari sues multas, quo gustarent Judæi de illis, & quicunque non ederet, indicium esset, quod ille persisteret in Judaismo. Et jussit Constantinus, ut fieret hoc die festo Paschatos, & congregarentur in templo; Et quicunq; egrederetur ex templo, gustaret, et qui non comederet, interficeretur. Et interfecti sunt è Judæis illo die magna pars.

Ex Patricide.

وامر قسطنطين الملك ان لا يسكن
يهودي في بيت المقدس ولا يجوز بها
وكل من لا يتنصر يقتل* فتنصر من
الامم والمهود خلق كثير وظهر
دين النصرانيه * فقيل لقسطنطين
الملك ان اليهودي من فزع القتل
تنصروا وهم علي دينهم* فقال الملك
كيف لنا ان نعلم ذلك فقال له بولس
بطريرك القسطنطيني ان الخنزير في
التوراة حرام واليهود لا ياكلونه فتامر
ان تذبح الخنازير وتطبخ لحومها
ويطعمون منه هذه الطايفه ومن لا
ياكل منه علمت انه مقيم علي دين
اليهوية * فقال قسطنطين الملك ان
كان الخنزير في التوراة محرما فكيف
يجوز لنا ان ناكل لحمه ونطعمه
للناس

Et præcepit Constantinus Rex, ne habitaret Judæus Hierosolymis, neque toleraretur ibi, & quicunque non Christianus fieret, interficeretur. Et baptizati fuerunt, è gentibus & Judæis pars magna; sed simulaverunt religionem Christianã. Et dictum fuit Constantino Regi, quod Judæi metu cædis Christiani facti essent, & tamen persisterent in religione sua. Et dixit Rex; quo pacto comperiemur istud. Et dixit ei Paulus Patriarcha Constantinopolitanus, quod porci in lege Mosaica interdicti essent, & quod Judæi non vescerentur illis. Itaque jube ut mactentur porci, & coquantur carnes eorum, & gustet de iis istud hominum genus. Et qui non ederit de iis, cognoscatur, quod persistat in Judaismo. Et dixit Constantinus Rex: Si porci lege Mosaicâ vetiti sunt, quomodo permittitur nobis, ut edamus carnem eorum, & permittimus eâ vesci hominibus.

للناس فقال له بولس البطريرك ان
سيدنا المسيح قد ابطل ساير ما في
التوراة وجانا بتوراة جديده الذي هو
الانجيل *

hominibus. Et dixit ei Paulus Patriarcha: quod Dominus noster Christus jam pridem abrogaverit ritus, qui in lege sunt, & statuerit legem novam, quæ est Evangelium.

Hic sequitur prolixa ex Evangeliis, Actis & Epistolis Apostolorum dissertatio, de sublato ciborum in Nov. Testam. discrimine: postea redit ad historiam eamque his claudit verbis:

فامر الملك ان تذبح الخنازير وتطبخ
لحومها و تقطع صغارا وتصير على
ابوب الكنايسة في ساير مملكتهم في يوم
احد الفصح وكل من خرج من الكنيسة
يلقم لقمة لحم خنزير ومن لم ياكلها يقتل
وقتل في ذلك اليوم خلق كثير

Et jussit Rex, ut mactarentur porci, & coquerentur carnes eorum, et dissecarentur minutim, idque fieret ad portas templorum, in cæteris etiam regni partibus, die primo Paschatis. Et quicunque egrederetur ex templo, deglutiret buccellam carnis suillæ; & qui non ederet eam, interficeretur, & interfecti fuerunt eo die plurimi.

Fuit utique Constantino promptum ad asperiora ingenium; nam & aliàs veteres pœnas auxit, & novas instituit, uti ex Constitutionibus illius apparet. *vide Sozomen. Histor. Eccles. lib. 1. c. 8.*

14. *Damot:*] In Tabulis Damute. Regnum multo auro ferax, Walekæ conterminum, & Nilo amne à Gojama discretum.

LITURGIA S. DIOSCORI

PATRIARCHÆ ALEXANDRINI,

In vetusto Liturgiarum Æthiop. Cod. MSS. Cl. Dn. D. *Edw. Pocokii* reperta.

Nunc verò impressa, & Latinitate donata à *J. M. W. Erffurtensi.*

አኰቴተ፡ቍርባን፡ዘቅዱስ፡ዲዮስቆሮስ።
⚜⚜⚜⚜መቅድም ፡ ዓለም፡ ወእስከ፡ለዓ
⚜ እ ⚜ ለም ፡ ሀሎ ፤ እግዚአብሔር ፡
⚜⚜⚜⚜ በመንግሥቱ ፡ እግዚአብሔር ፡
በትስልስቱ፡እግዚአብሔር ፡ በመለኮቱ።
እመቅድመ፡

Consecratio Oblationis * S. Dioscori.

⚜⚜⚜⚜ *Seculo & usque in seculum est Dominus in Regno suo; Dominus in Trinitate sua; Dominus in Divinitate sua. Antequam*

* i. e. Administratio Cœnæ Dominicæ.

እምቅድመ፡ጎህ፡ ወጽባሕ፡ እምቅድመ፡ መዐልት፡ ወሌሊት፡ ወእምቅድመ፡ ይትፈጠሩ፡መላእክት፡ሀሎ፡እግዚአብሔር ፡ በመንግሥቱ፡፡ እምቅድመ፡ይትረበቡ፡ሰማያት ፡ ወእምቅድመ ፡ ያስተርኢ ፡ ገጸ ፡ የብስ፡ወእምቅድመ፡ይብቍሉ፡ አሕመልማላት ፡ ሀሎ ፡ እግ ፡ በመንግሥቱ ፡፡ እምቅድመ፡ፀሐይ፡ወወርኃ፡ወከዋክብት፡ ወእምቅድመ ፡ ሚጠታት ፡ ዘብርሃናት ፡ ሀሎ፡እ፡በመ፡፡ እምቅድመ፡ እንስሳ፡ዘይትሐወስ፡ ወእምቅድመ ፡ አዕዋፍ ፡ ዘይሳረር፡ ወእምቅድመ፡ አራዊት ፡ ዘባሕር ፡ ሀሎ፡እግ፡በመ፡፡ እምቅድመ፡ይፍጥሮ፡ ለአዳም፡በዘዚኣሁ፡አርአያ፡ ወአምሳል፡ ወእምቅድመ፡ይዕሉ፡ትእዛዘ፡ሀሎ፡ እግዚእ፡በመንግሥቱ፡፡

ስብሐት ፡ ለአብ፡ ወወልድ፡ ወመንፈስ፡ ቅዱስ፡ለዓለመ፡ዓለም፡፡

* ይብል፡ ዲያቆን ፡ ይ፡ዲ፡ * በእንተ፡ብፁዕ ፡

* ካህን፡ [ካ፡] * ይስማዕ፡ሰማይ ፡ ወታጽምዕ፡ ምድር ፡ ወይደንግፁ፡ መሠረታተ፡ ሕምዝ፡፡ በፈቃደ፡አቡሁ ፡ ወረደ ፡ ኀበ ፡ *

* Hiatus in MSS. ——–—ተአንገደ ፡ በድንግልና ፡ ንጹሐ ፡ እግዚአብሔር ፡ ተወልደ፡፡ በጎለ ፡ እንስሳ ፡ ተወድየ ፡ አምኃ ፡ ንግሡ፡ተወፈየ ፡ ወከመ፡ሕፃናት፡በከየ፡እንዘ፡ይስእል፡አምእጥባተ፡እሙ፡ሲሳየ፡፡ አንሶሰወ ፡ከመ፡ ሰብእ፡ ወአስተርአየ፡ገሀደ ፡ በበህቅ፡ ልሕቀ፡ በ ፴ ፡ ክረምት ፡ በዮርዳኖስ ፡ ተጠምቀ፡ ከመ፡እንተ፡ብእሲ፡ ለጸዊም ፡ በውስተ፡ ገዳም፡ ሀደረ፡፡ እምኀበ ፡ ዲያብሎስ፡ተመከረ፡፡ በኀይለ፡ መለኮቱ ፡ መኳንንተ፡ጽልመት፡ ሠዐረ፡ * (ቅዱስ፡ ቅ፡ቅ፡ እግዚአብሔር ፡ በሠለሴሁ ፡) እንዘ፡ንጉሠ ፡ ለሊሁ ፡ አርአየ ፡ ትሕትናሁ፡ከመ፡ ገብር፡፡ ሰፍሐ፡እደዊሁ፡ዘለሐኮ፡ሰብአ ፡ ከመ ፡ ያግዕዞ ፡ ሰብእ፡እምአርዑተ፡ ኃጢአት ፡

* restitutum est aliud n. videbatur esse.

በይእቲ፡ሌሊት፡እንተ፡ባቲ፡አመ፡ያገብእዎ፡ኀሠአ፡ኅብስተ፡በዕደዊሁ፡ቅዱሳት፡ ወንጹሐት፡እለ፡እንበለ፡ነውር፡፡ አንቃዕ

Antequā Aurora et diluculum, antequā dies & noctes (essent,) *antequam crearentur Angeli, fuit Dominus in regno suo. Antequam expanderentur cæli, & antequam appareret facies aridæ, et antequam germinarent herbæ, fuit Dom. in regno suo. Ante Solem & Lunam & Stellas, & ante circuitus Luminarium, f. Dom. in Reg. suo. Anteq. animalia quæ repunt, & antequam aves quæ volant, & anteq. belluæ maris* (essent;) *fuit Dominus in Regno suo. Antequam crearetur Homo* (a) *ad imaginem & similitudinem ejus, & anteq. transgrederetur præceptum, fuit Dom. in Regno suo.*

Gloria Patri & Filio, & Spiritui Sancto, in secula seculorum.

Dicit Diaconus, *Pro beato &c.* (b)

(S.) (c) *Audiat cælum, & auscultet terra, & contremiscant fundamenta fortium.* (d) *Beneplacitô Patris sui descendit ad* —— (e) *peregrinus fuit. In Virginitate immaculata Deus natus est. In cavernam pecudum illatus est. Munera regii sui honoris accepit. Instar infantum flevit, poscens ab uberibus matris suæ alimentum. Ambulavit sicut homo, & manifestò visus fuit. Sensim adolevit. xxx°. anno in Jordane baptizatus fuit. Planè ut vir jejunans, in deserto habitavit. A Diabolo tentatus fuit. Virtute Divinitatis suæ Principes tenebrarum dispersit. (Sanctus S. S. Dominus in Trinitate sua.) Quamvis Rex* (esset, tamen) *ostendit humilitatem suam instar servi. Expandit manus suas, quæ creaverunt Hominem, ut liberaret homines de jugo peccati.*

In illâ nocte, in qua tradiderunt ipsum, (f) *sumsit panem in manus suas sanctas, puras & immaculatas. Suspe-*

(a) κατ' ἐξοχὴν, *i. e.* Adam. (b) Oratio est pro statibus Ecclesiastico, Politico & Oeconomico. *Vide eam in Miss. Æth. ad Nov. Test. Romæ impress. fol.* 163. *col.* 1. *&* *f.* 164. *c.* 2. Noluit autem S. Dioscorus novas precationes fingere, quod, cum Patriarcha esset, optimo jure facere potuisset, sed communibus & in Ecclesia receptis utitur, eæque hîc, quamvis per prima initia tantùm, citantur. (c) Sacerdos *sc. dicit.* (d) *dub. sign.* (e) *in Cod. MSS. hiatus est.* (f) Judæi.

ደወ : ሰማየ : ኀቤከ : ኀበ : አቡሁ ፡
አእኰተ ባረከ፡ወፈተተ፡ ወወሀቦሙ፡ ለእ
ሊኣሁ፡ለአርዳኢሁ፡ ቅዱሳን፡ ወለሐዋር
ያቲሁ፡ ንጹሓን፡ ወይቤሎሙ : ንሥ
ኡ፡ብልዑ፡ዝኅብስት፡ሥጋየ፡ውእቱ፡ ለ
ዘበእንቲአክሙ፡ ይትፌተት፡ ለህድገተ :
ኀጢአት ፡፡ ወካዕበ፡ቶስሐ፡ማየ፡ ወወ
ይነ : አእኰተ : ባረከ : ወቀደሰ : ወመጠ
ዎሙ፡ለእሊኣሁ፡ለአርዳኢሁ፡ ቅዱሳን፡
ወለሐዋርያቲሁ : ንጹሓን : ወይቤሎሙ፡
ንሥኡ : ስትዩ : ዝጽዋዕ፡ ደምየ፡ውእቱ፡
ለዘበእንቲአክሙ : ይትከዐው፡ለስርየተ፡
ኀጢአት ፡፡

አኀዝዎ : አይሁድ : ወአቀምዎ :
ውስተ : ዐውድ : ለዘሎቱ : ይቀ
ውሙ : ሊቃነ : መላእክት : በፍር
ሃት፡ ወበረዓድ ፡፡ ሰቀልዎ : ዲበ : ዕፅ፡
ወቀነውዎ : በቅንዋት : ወኰርዕዎ :
ርእሶ : በሕለት : ረገዝዎ : ገቦሁ :
በኲናት : አስተይዎ፡ ለጽምዑ፡ ሐሞተ፡
ወከርቤ፡ቱሱሐ፡ዘአስተዮሙ፡ ለ ፲ ኤል፡
* እም ፩ እብን፡ለሰብአ፡ዓይን፡፡ ሞተ፡
ዘኢይመውት፡ሞተ፡ከመ፡ይስዐር፡ለሞት፡
ሞተ፡ከመ፡ያሕይዎሙ፡ለሙታን፡በከመ :
አሰፈዎሙ፡በቃለ፡ኪዳን፡፡ ለውረድዎ፡እ
ምዕፅ፡ ወገነዝዎ፡በሰንዱናት፡ ወቀበርዎ :
ውስተ፡መቃብር ፡፡ አመ፡ሣልስት፡ዕለት፡
ተንሥአ : እሙታን : ቦአ : ኀበ፡ ሀለዉ፡
አርዳኢሁ : ጉቡዓን : ወአስተርአዮሙ :
በጽርሐ : ጽዮን፡፡ በ ፵ : ዕለት፡ አመ፡
የዓርግ : ሰማየ : አዘዞሙ : እንዘ : ይ
ብል : ጽንሑ : ተስፋሁ : ለአብ ፡፡ ወበ ፶
ዕለት : አውረደ : ሎሙ : መንፈስ : ቅዱ
ስ : ከመ : ዘዕሳት : ወተናገሩ : በነገረ :
ኵሉ : በሐውርት ፡፡ ውእቱ : መንፈ
ስከ፡ፈኑ፡ዲበ፡ዝንቱ፡ ኅብስት፡ ወላዕለ
ዝ፡ጽዋዕ፡፡ በግዕ፡ይምጻእ፡ ወንርአዮ፡
በትዕይንት : ወንጥብሖ፡ በልዕዳው፡ወንት
ፌሣሕ፡ቦቱ፡፡

ወኢይምሰሎ፡ ፩ እምኔነ፡ከመ፡ዘይበ
ልዕ፡ሥጋ፡ዘንተ፡ሥጋ፡ዘእንበለ፡ደም፡ወመ
ንፈስ፡፡ ወሶበ፡ይሰቲ፡ዘንተ፡ጽዋዓ፡ደመ፡

ባሕቲቶ፡

xit cælum, eò ubi Pater ejus (est.) *Gratias egit, benedixit & fregit, & dedit illis. Discipulis* (np.) *suis sanctis, & Apostolis suis puris, & dixit illis: Accipite, comedite, iste panis corpus meum est, id quod pro vobis frangitur, in remissionem peccatorum. Similiter quoq; miscuit vinum & aquam; gratias egit, benedixit, sanctificavit & dedit illis, Discipulis* (np.) *suis sanctis, et Apostolis suis puris, et dixit illis: Accipite, bibite, Iste calix sanguis meus est, is qui pro vobis effunditur in remissionem peccatorum.*

Comprehenderunt ipsum Judæi, et statuerunt ipsum in judicio, coram quo stant Archangeli cum timore et tremore. Suspenderunt eum in ligno, et perterebrarunt ipsum clavibus. Percusserunt caput ejus arundine. Foderunt latus ejus lanceâ. Sedarunt sitim ejus felle mirrhâ mixto; qui potavit Israelitas exploratores ex una petrâ. Mortuus est cum esset immortalis; Mortuus est, ut mortem auferret; Mortuus est ut vivificaret mortuos, prout promisit illis in verbo fœderis. Deposuerunt ipsum de ligno, (f) *& involverunt* (ipsum) *in sindone, & sepelierunt* (ipsum) *in sepulchro. Tertia die resurrexit à mortuis. Venit* (eò) *ubi discipuli sui erant congregati, Et apparuit illis in Atrio Zijonis. XL°. die quo ascendit in cælos jussit illos, dicens: Expectate promissionem Patris. Et L°. die demisit illis Spiritum Sanctum acsi ignis esset, Et loquuti sunt linguis omnium Regionum. Illum Spiritum tuum mitte super hunc panem, & (super hunc) calicem. Veniat Agnus,* (g) *& videamus illum in castris,* (h) *ut mactemus illum, & lætemur in illo.*

Ne a. videatur cuidam ex nobis quasi corpus hoc quod comedit, (sit) *corpus absque sangvine & spiritu. Et dum bibit calicem hunc,* (quod sit) *sangvis*

* i.e. እስ ራኤል:

(f) cruce. (g) Paschalis. (h) *sc.* nostris.

tantùm

ባሕቲቶ ፡ ዘእንበለ ፡ ሥጋ ፡ ወመን
ፈስ ፡፡ አላ ፡ ሥጋ ፡ ደም ፡ ወመንፈስ ፡
በከመ ፡ ኮነ ፡ መለኮቱ ፡ ዘምስለ ፡ ትስብ
እቱ ፡ ፩ ፡፡

ደሚረከ ፡ በል ፡
ሀበነ ፡ በል ፡
ጸሎተ ፡ ፈትቶ ፡

እስመ ፡ ኢመነነ ፡ ወኢተቀጥዓ ፡
ዕለተነ ፡ ወኢያርሐቀ ፡ ሣህሎ ፡ እም
ኔነ ፡ እስመ ፡ መሐሪ ፡ ውእቱ ፡ እግዚአ
ብሔር ፡ አምላክነ ፡

* ጸልዩ ፡ (ጸ፡) * እወ ፡ እግዚኦ ፡ እግዚአ ፡ ኵሉ ፡
እወ ፡ እግዚኦ ፡ አምላከ ፡ ኵሉ ፡ እወ ፡
እግዚኦ ፡ መላኪ ፡ ኵሉ ፡፡ እወ ፡ እግዚኦ ፡
ፈጣሬ ፡ ኵሉ ፡ እወ ፡ እግዚኦ ፡ አኃዜ ፡
ኵሉ ፡ እወ ፡ እግዚኦ ፡ ጸባጤ ፡ ኵሉ ፡
እወ ፡ እግዚኦ ፡ መድኃኔ ፡ ኵሉ ፡ እወ ፡
እግዚኦ ፡ ንጉሠ ፡ ኵሉ ፡ እወ ፡ እግዚኦ ፡
መሴስዮ ፡ ኵሉ ፡፡

በከመ ፡ ደመርከ ፡ ሥጋ ፡ ወልድከ ፡
ውስተ ፡ ሥጋ ፡ ዚአነ ፡ ወበከመ ፡ ቶሰ
ሕከ ፡ ደመ ፡ መሲሕከ ፡ ውስተ ፡ ደመ ፡
ዚአነ ፡ ከማሁ ፡ ደምር ፡ ፈሪሆተከ ፡ ው
ስተ ፡ አልባቢነ ፡ ወሰነ ፡ አምልኮትከ ፡
ውስተ ፡ ህሊናነ ፡፡ ንሕነሰ ፡ ሥጋው
ያን ፡ ንሔሊ ፡ ዘሥጋ ፡ ወንገብር ፡ ግብ
ረ ፡ ሥጋ ፡ ወነሐውር ፡ በፍናተ ፡ ሥጋ ፡፡
አንተ ፡ ውእቱ ፡ መሐረነ ፡ ሕገ ፡ መን
ፈስ ፡ ወአለብወነ ፡ ምግባረ ፡ መንፈስ ፡
ወምርሐነ ፡ አንተ ፡ ፍናተ ፡ መንፈስ ፡፡
እስመ ፡ ለነ ፡ ለኃጥአን ፡ ለእመ ፡ መሐ
ርከነ ፡ ትሰመይ ፡ መሐሬ ፡፡ ለጻድቃን ፡
እምስነ ፡ ምግባሮሙ ፡ ትምሕሮሙ ፡
ወትሴስዮሙ ፡ በከመ ፡ ጽድቆሙ ፡፡
ኢትዝክር ፡ ለነ ፡ አበሳነ ፡ ዘትካት ፡
ፍጡነ ፡ ይርከበነ ፡ ሣህልከ ፡ እግዚኦ ፡፡
ኀቤከ ፡ ንጸርሕ ፡ ኀቤከ ፡ ነአውዩ ፡
ኀቤከ ፡ ንትመሀለል ፡ ለዓለመ ፡ ዓለም ፡፡

tantum absque corpore & spiritu; Sed corpus sanguis & spiritus (est) *Prout est Deitas ejus, qua cum humanitate unum* (est.)

Unionem tuam &c. dic.
Da nobis &c. dic.
Oratio (in) *fractione.* (i)

Quoniam non sprevit, nec aversatus est tempora nostra, nec elongavit misericordiam suam à nobis. Nam misericors est Dominus Deus noster.

O. (k) *Utiq; Domine* (tu) *Domin⁹ omnium* (es;) *Utiq; Domine gubernator omnium; Utiq; Domine creator omnium; Utiq; Domine qui comprehendit omnia. Utiq; Domine qui ad venerationem inducit omnes. Utiq; Domine Salvator omnium; Utiq; Domine Rex omnium. Utiq; Domine* (tu) *altor omnium* (es.)

Quemadmodum inseruisti corpus Filii tui in corpora nostra; Et quemadmodum miscuisti sanguinem Messia tui in sanguinem nostrum: Sic quoque insere in corda nostra timorem tuum, & pulchritudinem venerationis (l) *tua in animos nostros. Nos n. carnales cogitamus carnalia, & facimus opera carnis, & incedimus in via carnis. Tu ipse* (verò) *doce nos legem Spiritus, et intelligere fac nos opera spiritus, Et duc tu nos* (in) *via spiritus. Nam nobis peccatoribus si misertus fueris, vocaberis misericors. Justorum propter bonitatem operum illorum miserere, & rependeillis secundum justitiam illorum. Ne memineris nostrum, secundum peccata nostra vetera, citò eveniat nobis clementia tua Domine. Te invocamus, ad Te clamorem flebilem elevamus, Tibi supplicamus. In secula seculorum.*

(i) *Hic iterum preces communes citantur, vide eas Miss. Rom. fol.* 165. *col.* 4. (k) Orate. (l) cultus tui.

F I N I S.